BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
IV
E
23
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

DIVINUM, AC IMMOBILE
SANCTI PETRI
APOSTOLORUM PRINCIPIS,
Circà omnium ſub cœlo Fidelium ad Romanam ejus Cathedram
APPELLATIONES
Adverſùm profanas hodie vocum novitates
ASSERTUM PRIVILEGIUM,

PER F. CHRISTIANUM LUPUM,

Iprenſem, in Alma Lovanienſi Univerſitate Sacræ Theologiæ Doctorem, ac Profeſſorem Primarium & Regium, Heremitarum Sancti Auguſtini nuper Priorem Provincialem.

EJUS OPERUM TOMUS OCTAVUS

STUDIO, AC LABORE

F. THOMÆ PHILIPPINI RAVENNATENSIS EJUSDEM ORDINIS.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III
NAPOLI

VENETIIS, MDCCXXVII.

Proſtant { APUD JO: BAPTISTAM ALBRITIUM Q. HIERON. ET SEBASTIANUM COLETI.

CUM GRATIA, ET PRIVILEGIO.

Sanctus Gelaſius Pontifex Epiſt. 4.

NObis opponunt Canones, dum neſciunt quid loquantur: Contrà quos hoc ipſo venire ſe produnt, quod Primæ Sedi, ſana rectaque ſuadenti, parere fugiunt. Ipſi ſunt Canones, qui Appellationes totius Eccleſiæ ad hujus Sedis examen voluere deferri. Ab ipſa verò nuſquam prorsùs appellari debere ſanxerunt. Ac per hoc illam de tota Eccleſia judicare, ipſam ad nullius commeare judicium, nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari. Sententiamque illius conſtituerunt non oportere diſſolvi, cujus potiùs Decreta ſequenda mandarunt.

Sanctiſſimo Domino, ac Beatiſs. Patri, D.

INNOCENTIO XI.

CATHOLICÆ ECCLESIÆ

PONTIFICI OPTIMO MAXIMO.

BEATISSIME PATER,

SAnctum Petrum Apoſtolum, ejuſque in Romana Cathedra Succeſſorem, poſt Dominum Deum eſſe primum totiùs Mundi Patrem ac Doctorem, rectè apud Bonifacii ſecundi Pontificis Conſiſtorium ſolemniter profeſſus fuit Stephanus Lariſſæ Epiſcopus, Metropolita Theſſaliæ. Hinc dubias & morum, & Dogmatum quæſtiones ad ipſum referre, atque ab ejus Sacro-ſancto & ſupremo Oraculo, infallibili ac ſemper immaculato Evangelici Depoſiti Cuſtode, atque Interprete, Orthodoxam veritatem & Catholicam pacem ſupplicare atque accipere, eſt Apoſtolica inſtitutio, perpetua conſuetudo omnium Eccleſiarum. Et hac in pietate ſemper cunctis antecelluit Gallicana Eccleſia. Etenim ad Viennenſis Provinciæ Epiſcopos ſcripſit olim Magnus Leo: *Nobiſcum veſtra Fraternitas recognoſcat Apoſtolicam Sedem pro ſui reverentia à veſtræ etiam Provinciæ Sacerdotibus, innumeris relationibus eſſe conſultam.* Unicæ iſtius Provinciæ relationes affirmat eſſe innumeras. Quod S. Victricius Rothomagenſis Epiſcopus, ſecundæ Lugdunenſis Provinciæ Metropolita, licentioſos Moralis Theologiæ Articulos ad S. Innocentium primum retulerit damnandos, docemur ab hujus ad illum Reſcripto: *Exſtiterunt nonnulli, qui Statuta Majorum non tenentes, caſtitatem Eccleſiæ ſua præſumptione violarent, Populi favorem ſequentes, & Dei Judicium non timentes.* Hominibus placendi amor, eſt conſuetus fons iſtiuſmodi libertatum. Plurima ſunt iſtiuſmodi exempla Gallicanæ Eccleſiæ: Et vetuſta, & recentia. Nec mirum. Etenim ad Alexandrum tertium Pontificem verè ſcripſit Guilielmus Electus Carnutenſis Eccleſiæ: *Inter omnia Regna Mundi non eſt ex animi mei ſententia Regnum, quod fidem ſinceriorem, charitatem ferventiorem, devotionem uberiorem Apoſtolicæ Sedi ſemper exhibuerit, quàm Francorum. Non eſt inter Reges & Principes, qui benigniùs exaudiat preces veſtras, qui Mandatis obediat humiliùs, qui Eccleſiam & Viros Eccleſiaſticos devotiùs honoret, & ſtudioſiùs tueatur, Chriſtianiſſimo Rege noſtro. Non eſt Eccleſia, quæ Romanæ Eccleſiæ fuerit utilior in omnibus anguſtiis ſuis, quàm Gallicana.* Exſtat epiſtola in Regeſto S. Thomæ Archi-Epiſcopi Cantuarienſis. Quàm prompta mente, non ſoli cunctarum Gentium Chriſtiani Reges, ſed & ipſi Romanæ Monarchiæ Auguſti Principes, conſueverint has Romanorum Pontificum Deciſiones amplecti, docet nos Imperator Juſtinianus, tunc Domeſticorum Comes, de Articulis per Schytiæ Monachos ad Apoſtolicam Sedem relatis ſcribens ac ſupplicans Hormiſdæ Pontifici: *Quid ſuſcipiendum ſit, quid ſequi, quid ſuper hoc evitare debeamus, Paterna proviſione Reverentia veſtra cautiſſimo ſuo Reſcripto nos certiorare dignetur. Imponite igitur vobis ſemel ſuſceptum laborem, Sancte & venerabilis Pater, & de hac intentione liberos nos properetis reddere, & ſecuros. Hoc enim credimus eſſe Catholicum, quod veſtro Religioſo Reſponſo nobis fuerit intimatum.* Hujus obedientiæ plenitudinem ſingulariter emicuiſſe in Gallicana olim Eccleſia, demonſtrat ſanctiſſimus deſtructæ apud nos Chriſtianitatis Reſtaurator Apoſtolus Bonifacius: *Tanta reverentia Apicem Apoſtolicæ Sedis omnes ſuſcipiunt, ut ſanctorum Canonum diſciplinam, & antiquam Chriſtianæ Religionis inſtitutionem, magis ab ore Præceſſoris ejus, quàm à ſacris Paginis & Paternis Traditionibus expetant. Illius velle, illius nolle tantùm explorant, ut ad ejus arbitrium ſuam converſationem & ipſi remittant aut intendant.*

Pari pietate Clementiſſimus Dominus noſter, & Rex Catholicus Carolus ſecundus ad Venerabiles veſtræ Sanctitatis Pedes tranſmiſit nos, ſupplicaturos variis Chriſtianæ vitæ Capitibus Apoſtolicum Judicium, laxatæ Diſciplinæ medelam, Eccleſiaſticam quietem ſuis Populis ac Ditionibus. Et veſtræ Beatitudinis Divinus pro Catholica Regula zelus eſt imitatus ſanctum ſuum Anteceſſorem Innocentium, reſcribentem laudato Victricio: *Ergo ne ſilentio noſtro exiſtimemur his præbere conſenſum, dicente Domino,* Videbas furem, & currebas cum eo, *hæc ſunt quæ deinceps intuitu Divini Judicii omnem Catholicum expedit cuſtodire.* Proſcripſit & damnavit ſexaginta quinque Chriſtianis moribus ſcandaloſos ac pernicioſos Articulos: Evangelico Apoſtolicæ authoritatis Ventilabro multam novarum ac pravarum vocum paleam è quibuſdam Scholaſticorum Doctorum Areis ſanctiſſimè eventilavit. Venerabile opus ſummo cum gaudio excepit omnis Eccleſia. Veri namque Fideles nihil explorant, niſi veſtrum velle, aut veſtrum nolle. Quiſquis ei non acquieſcit, ſe adjungit numero illorum, de quibus ad Poſſeſſorem neſcio cujus in Africa Sedis Epiſcopum veſter Anteceſſor Hormiſdas: *Quando virus, quod viſcera penetravit, evellitur? Quando corda malè ſibi credula veritatis obtemperant Inſtitutis? Quando induit obedientiæ humilitatem opinionibus ſuis vallata ſuperbia? Quando acquieſcunt paci contentionum ſtudiis adſueti, ſola certamina de Religione amantes captare, & Mandata negligere? Nunquam apud*

eos charitas novo commendata Præcepto, nunquam pax Dominico relicta diſceſſu: Una pertinacis cura Propoſiti, rationi velle imperare, non cedere. Contemptores authoritatem veterum, novarum cupidi quæſtionum, ſolam putantes ſcientiæ rectam viam qualibet conceptam facilitate ſententiam: Eò uſque tumoris elati, ut ad arbitrium ſuum utriuſque Orbis putent inclinandum eſſe Judicium, nec in numero Fidelium deputantes Sequaces Traditionis Paternæ, ſi ſuæ viderint cedere nolle ſententiæ.

At ecce dum ex hujus veſtri ſaluberrimi examinis atque Judicii cauſa moras duco in alma Urbe, & ob litterariorum inſtrumentorum abſentiam cogor inchoatis Synodorum Scholiis largiri ferias, incido in Magni Papæ Leonis opera, novis typis & Commentariis donata per Paſchaſium Queſnellum, apud Pariſienſes Presbyterum Congregationis Oratorii Domini JESU. Commentariis eruditis. Dignis carere nævo & ruga. Verùm adeò rugoſa ſunt, ut etiam ipſum, cujus Encomiaſten agunt, invadant Magnum Leonem, adſeverantia eum, dum ſuæ Cathedræ Phylacteria ſtudet ampliare, exceſſiſſe in Canones, in Provincialium Synodorum jura, in privilegia & libertatem Eccleſiarum. Quin & ipſum impetit Apoſtolorum Principem, ejuſque Divinam Poteſtatem, qua à Chriſto Domino accepit ſolvere omnia, & ſuos in iniquæ damnationis ſalo fluctuantes aut naufragantes Fratres confirmare. Romanas totius Mundi appellationes contendit eſſe non à Divina Majeſtate impartitam Romanæ Cathedræ authoritatem, ſed neſcio quod Hoſii Cordubenſis Epiſcopi, & Sardicenſis non-Œcumenicæ Synodi fragile Indultum. Quin immò prorumpit ulteriùs. Etenim ſcribit: *Certiſſime evincitur Orientales ab Occidentalium ore tunc temporis non pependiſſe.* Eſt diſerta ac lucida profeſſio Euſebiani Schiſmatis: Philippo-Politani Conventiculi. Longè aliud nos docet Stephanus, laudatus Lariſſæ Epiſcopus, adversùs ſibi inflictam ab Epiphanio Patriarcha Conſtantinopolitano degradationem clamans ad veſtrum Anteceſſorem Bonifacium: *Si enim & alia peccata dimittere poteſtatem à Verbo Dei percepiſtis, Divina dicente Scriptura, quia quod in terra ſolveritis, hoc & in cœlis eſſe ſolutum, quantò magis habebitis poteſtatem in his, quæ adversùs me acta ſunt atque decreta?* Profitetur, non ſolorum Metropolitarum, ſed & Patriarcharum, nec dumtaxat circa fidei dogmata, ſed etiam circa Canonicas cauſas Synodalia judicia poſſe retractari & exſufflari per Romanorum Epiſcopos, & hanc poteſtatem eſſe non modicam portionem cœleſtium Clavium, quas Magiſter-Deus dedit Sancto Petro.

Nec in ſolum Apoſtolici Collegii Coryphæum, ac ejus Romanam Sedem ſiſtit iſtorum Commentariorum injuria. Invadit omnes Epiſcopos, omnes Chriſtianos. Etenim ad Sylvanectenſis, quæ Rothaldum Sveſſionenſem Epiſcopum exauthorarat, Synodi Antiſtites rectè ſcripſit Sanctus & Magnus Pontifex Nicolaus: *Privilegia Sedis noſtræ uſque ad mortem, Divina annuente gratia, veſtigia Patrum noſtrorum ſequentes, defendemus. Sed & vos illa, quatenus illibata, utpote totius Eccleſiæ Domini remedia, cuſtodiantur, toto conamine & omnibus votis operari ac deſudare debetis. Quoniam Apoſtolicæ Sedis Privilegia ſunt tegmina, ut ita dicamus, totius Eccleſiæ Catholicæ. Privilegia, inquam, hujus Eccleſiæ ſunt munimina circa omnes impetus pravitatum. Nam quod Rothaldo hodie contigit, unde ſcitis, quod cras cuilibet non eveniat veſtrum?* Quod ipſum, uti caput magni ponderis, repetit in litteris ad Francorum Regem Carolum Calvum, ac in litteris ad Rudolphum Archi-Epiſcopum Bituricenſem. Agit in Hincmarum Metropolitam Rhemenſium Rothaldi Degradatorem, Romanas appellationes ordientem rodere, & muſſitantem ipſas adverſari Juribus Provincialium Synodorum. Roſionem in plenum morſum, muſſitationem in altum clamorem perficiunt hæc Commentaria. Clamant Sardicenſis Synodi commentum non tranſiſſe in mores, Provincialium Synodorum Judicia manſiſſe olim ſuprema & inconcuſſa, nulli ſubeſſe niſi Œcumenicæ Synodo totius Eccleſiæ, damnatos olim Epiſcopos ad hanc ſolam, non ad Romanam Sedem provocaſſe. Omnibus Chriſtianis claudunt Divinum illum ac Beatiſſimum portum, in quo tot omni ſæculo magni quarumcumque Gentium Epiſcopi, itemque Clerici ac Laici, inflicta ſibi aut intentata à ſuis Metropolitis aut Patriarchis Synodalia naufragia glorioſè evaſerunt. Innovant & firmant Euſebianæ Factionis Philippo-Politanam Ariſtocratiam. Improbant Matrem Eccleſiam, quæ cum Photianæ Rebellionis Sectatoribus Græcis nunquam ſuſtinuit redire in communionem, niſi Sancto Petro reparatis ac ex integro redditis omnium gentium appellationibus. Scio illa Commentaria multis verborum phaleris profiteri Primatum Romanæ Eccleſiæ. At ſibi-ipſi non cohærere fabulam demonſtrat in litteris ad Theſſaliæ Epiſcopos. Sanctus Pontifex Bonifacius primus: *Tenet Sedes Apoſtolica Principatum, ut querelas omnium licenter accipiet.* Porrò Commentaria habent non paucos Symmyſtas. Omnium Princeps eſt Petrus de Marca, Archi-Epiſcopus Pariſienſis Eccleſiæ. Et malum non definit ſerpere. Haud leve malum. Verè enim ad Orientalis Illyrici Epiſcopos ſcripſit laudatus Bonifacius: *In Sancti Petri contumeliam quiſquis inſurgit, habitator cœleſtium non poterit eſſe Regnorum, in quæ nullus ſine gratia Janitoris intrabit.*

Quis hæc Chriſtiano pectore conſiderans, in anima ſua non ſentiat aliquam ſcintillam iſtius Sacro-ſancti Ignis, cujus plenam flammam ſenſit Jeremias Propheta: *Factus eſt in corde meo quaſi ignis exæſtuans, clauſuſque in oſſibus meis. Et defeci, ferre non ſuſtinens.* Cum Magno Leone novi Apoſtolicam Cathedram eſſe Sacratiſſimæ firmitatis Petram, cui nec Inferorum portæ, longè minùs humana poſſit prævalere temeritas. Nihilominus ad vindicandam ejus dignitatem optabam ſaltem duo pauperculæ Viduæ minuta conferre. Verùm deerat ſanitas, deerat libraria ſupellex. Animavit me Facundus Hermianenſis Epiſcopus: *Mocianus coegit me non conſideratis viribus valetudinis meæ, & quomodocumque inceptis ejus Aſſertionibus reſpondere. Nam & Codices ad neceſſaria Teſtimonia requirenda mihi nunc deſunt.* Etiam de ſuis eruditiſſimis duodecim libris præfatur: *Hoc opus ſuadentibus*

bus

bus fratribus ad Imperatorem Conſtantinopoli ſcripſi. Facundum ſemper æſtimavi, & ſui veneratus. Ex animo dolui tantum Virum pro iniqua & frivola cauſa expendiſſe tempus, & quaſi pro ſchiſmate glorioſam famam decoxiſſe. Hinc ex ipſo deduxi exemplum: Si pro ſuis infelicibus Capitulis Facundus, non ſolùm ſine ſanitate & libris, ſed & ſine Divini luminis ſubſidio tantum valuit, cur pro Divina Apoſtolicæ Sedis cauſa tantumdem quis non audeat, Sancti Petri meritis & cœleſti radio ducendus omninò, atque adjuvandus? A Spiritu Sancto, quem veſtræ Beatitudini adeſſe cuncti videmus manifeſtis indiciis, præſumpſi omnia mihi ſuggerenda.

Sanctiſſima veſtra opera altè clamant ad omnem Eccleſiam: *Spiritus Dei eſt hic*. Etenim quid ſanctius ſub Cœlo, quod Romano Pontifice magis dignum opus, quàm Apoſtolicam ſanctimoniam revocare in Clerum, atque ita cum S. Joanne Baptiſta corda Patrum reducere in filios? Exſtat Magni Cardinalis Juliani Cæſarini, adhuc legitimo Baſileenſi Concilio præſidentis, ad Eugenium quartum Pontificem graviſſima epiſtola, qua nervosè docet neceſſitatem iſtius operis, nec aliam ſupereſſe viam aut ſpem, qua in Chriſtianum Populum tunc reſtitueretur benedictio Divinæ Clementiæ. Quantæ plagæ ex lapſa & neglecta Cleri Diſciplina in Eccleſiam irruant, & vario tempore irruerint, malim legi in Regeſto Sancti Gregorii ſeptimi Pontificis, & litteris Sancti Cardinalis Petri Damiani, quàm ſcribere. Ab iſta Prælatorum ſomnolentia Eccleſiam quaſi in afflictionis ſepulchro concludi conſtanter aſſerit ille Gregorius. Per iſtam portam Saraceni, Turci, Nortmanni, Barbari omnes, Huſſitæ, Lutherani, aliæque humani generis peſtilentiæ intraverunt in mundum. Quin & Gentiliſmum olim Perſecutiones intraſſe per iſtam portam teſtatur glorioſus Martyr Cyprianus in Sermone de lapſis. Inchoatum à veſtra ſanctitate opus, quàm ſit acceptum Divinæ Majeſtati, olim in Germaniæ Monaſteriis demonſtrarunt Sanctorum Reliquiæ. In reſtauratæ Diſciplinæ Eccleſiis cœperunt intra ſuas thecas exultare, & frequentibus coruſcare miraculis. Ita habemus in Chronico Auguſtenſis Eccleſiæ. Et hanc eſſe propriam Apoſtolicæ Sedis functionem, licet res ipſa clamet, inſigniter tamen ob quorumdam contra Benedictum duodecimum Pontificem obloquia, demonſtrarunt Magnum Belgii Chronicon, & Henricus Monachus Rebdorffienſis.

Sanctiſſima veſtra Providentia juxta S. Petri Damiani conſilium rectiſſimè exordium ducit à ſupremo Clero Romanæ Eccleſiæ. Nempè Spiritus S. Te docet Chriſtianæ Sanctimoniæ unguentum debere fundi in caput Aaron, quod inde per barbam diffluat uſque ad oras totius veſtimenti. Et certè Apoſtolici Patrimonii non recta diſpenſatio quantum percutiat & lædat infirmas ſimplicis fidei conſcientias, docet concepta in Symmachum Pontificem ſuſpicio. Erat temeraria & falſa. Nihilominus tantùm valuit, ut Romana plebs ipſum lapidarit. Quod quiſq; Epiſcopus Eccleſiæ ſuæ ſubſtantiam, non per filios aut Nepotes, ſed per Presbyteros aut Diaconos adminiſtrare debeat, & quod ipſis, niſi forſitan Pauperibus, ut minus egeant, nihil poſſit elargiri, eſt altiſſimus clamor Sacrorum Canonum. Nec ſine gravi vindicta dantium atque accipientium. Epiſcopos, qui Nepotibus Dignitates, licet non ex Eccleſiæ facultatibus, ſed à Principis gratiâ ambirent, graviſſimè culpavit S. Gregorius Nazianzenus. Ex eodem opere Theophilum Alexandriæ Patriarcham malè apud omnes oluiſſe affirmat Palladii Helenopolitani Epiſcopi Dialogus cum Theodoro Diacono Romanæ Eccleſiæ. Quid S. Cyrilli Nepotibus ex iſto fonte manaverit, oſtendunt Acta Chalcedonenſis Concilii. Crimen iſtud adeò averſatus eſt Imperator Juſtinianus, ut eos qui Nepotes haberent aut filios, ad Epiſcopatum reddiderit inidoneos. Et iſtas olim leges adeò venerata eſt Romana Eccleſia, ut propter ipſas Pelagius I. Pontifex Syracuſanæ Eccleſiæ Electum, quod filios haberet ſuperſtites, nec ad Cethegi Patritii preces fuerit auſus confirmare. Et ſanè veſtra Sanctitas novit plenam Sacrorum Canonum cuſtodiam ad nullam arctiùs ſpectare Sedem, quàm ad primam. Novit illos eſſe Spiritu Dei conditos, ideòque etiam Apoſtolicæ Sedis Reverentia conſecrandos.

Qua in re æmulatur Eugenium III. Papam, qui Nepotem ſuum Gratianum Romanæ Eccleſiæ ſubDiaconum, virum omni virtutum ſplendore illuſtrem, nunquam voluit, vel in Diaconum ſuum ſublimare. Unde utriq; tanta crevit authoritas, ut etiam poſt Pontificis mortem Henricus II. Angliæ Rex in ſuis contra Eccleſiaſticam libertatem inſultibus, magis timuerit iſtum unicum ſubDiaconum, quàm omnes Eminentiſs. D. Cardinales. Ex eadem radice Sanctitati veſtræ apud omnes hujus Mundi poteſtates non minor eſt authoritas, quàm B. Pio V. Pontifici Eliſabetham Angliæ Reginam excommunicanti fuiſſe ſcribit in Anglicani ſchiſmatis hiſtoria Ven. Nicolaus Sanderus. Quod *Judicium* Hæreticos *in primis malè habuit, quod non ab alio Pontifice profectum ſit, quàm ab eo, qui omnium bonorum calculis ſanctiſſimus, &, ipſorum Proteſtantium opinione, in optimis multorum ſæculorum Pontificibus habebatur*. Libro 3.

Ceterùm, qui Veſtram Sanctitatem tam glorioſis & neceſſariis citra quietem laboribus videt diſtendi, quomodò poſſit feriari? Hæc enim ſunt opera, quæ omninò conſequetur magnus ille fructus, quem ſimilibus ab Anteceſſore veſtro Joanne II. poſtulatis ac præſtitis operibus promiſit Imperator Juſtinianus: *Plus ita & circa vos omnium amor, & veſtræ Sedis creſcet authoritas*. Hinc & ipſe apprehendi inſtrumenta litteraria, & pro Apoſtolica Sede feci, non quod debui aut volui, ſed quod potui. *Ut deſint vires, tamen eſt laudanda voluntas*. Hanc ſpero placituram Benigniſſimæ S. V., quam ad ſuæ Eccleſiæ ſolatium Divina Clementia dignetur in multa tempora cuſtodire.

Dabam Romæ, ad D. Auguſtini, in Feſto SS. Apoſtolorum Petri, ac Pauli, 1679.

Sanctitatis Veſtræ
Minimus Famulus
ac Filius,
Fr. CHRISTIANUS LUPUS.

NOI REFORMATORI
DELLO STUDIO DI PADOVA.

AVendo veduto per la Fede di Reviſione, ed approbazione del P. F. Tomaſo Maria Gennari Inquiſitore nel Libro Intitolato: *Divinum, ac Immobile S. Petri Apoſtolorum Principis, &c. Circà Appellationes, &c. F. Chriſtianum Lupum, &c.* non v' eſſer cos' alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Atteſtato del Secretario Noſtro, niente contro Principi, e buoni coſtumi, concedemo Licenza a Sebaſtian Coleti Stampatore, che poſſi eſſer ſtampato, oſſervando gli Ordini in materia di Stampe, e preſentando le ſolite Copie alle Pubbliche Librarie di Venezia, e di Padova.

Dat. 12. Agoſto 1726.

(Carlo Ruzini Cav. Proc. Ref.
(Andrea Soranzo Proc. Ref.
(Z. Pietro Paſqualigo Ref.

Agoſtino Gadaldini Segr.

2. Ottobre 1726.

Regiſtrato al Magiſtrato Eccellentiſs. degli Eſſecutori Contro la Beſtemmia.

Antonio Canal Nodaro.

DIVI-

DIVINUM AC IMMOBILE
APOSTOLICÆ SEDIS
Quoad Romanas Appellationes Privilegium,
ADSERTUM AC DEMONSTRATUM
Adverſus quoſdam noſtrorum
TEMPORUM NOVATORES.

POſt laudatas ſuas parabolas Sapiens Eccleſiaſtes adjunxit: *His amplius, fili mi, ne requiras. Faciendi plures libros nullus eſt finis: Frequenſque meditatio, carnis afflictio eſt*. Alii legunt: *Fili mi cave ne multos libros conſcribas.* Cap. 12. *Non eſt finis*. Quem textum olim Origeni, plurimorum librorum ſcriptori, quidam objecerunt. Hinc ſe in Philocalia purgaturus demonſtrat omnes veritatis adſertores libros non eſſe, niſi unicum, & ſolum errorem dividi in plures, atque concludit: *Quare ſi hæc fidem facere apud vos poſſunt, quid ſit unus liber, & quid multi, nunc magis* Cap. 5. *ſum ſollicitus, non quidem propter multitudinem Scriptorum, ſed propter vim intellectorum, nè forſan eò prolabar ut Mandatum tranſiliam, ſi quid præter veritatem tamquam veritatem exponam, vel in uno meorum Commentariorum. Tùm enim fuero Scriptor multorum librorum. Et cum nunc ſpecie ac prætextu cognitionis aliarum opinionum Aſſeclæ in Sanctam Chriſti Eccleſiam inſurgant, & multorum librorum compoſitionem divulgent, quibus Evangelicarum & Apoſtolicarum conſtitutionum expoſitionem pollicentur, ſi jam ſileamus, nec illis ſalutaria & vera documenta oppenamus, avidas & jejunas animas cibi inopia expugnabunt, ad vetitas, & omninò impuras, atque abominandas eſcas feſtinantes. Quare neceſſè mihi videtur eſſe, eum, qui ſine fraude ac prævaricatione poteſt ſe pro Eccleſiaſtico ſermone Oratorem interponere, & confutare eos, qui falſam ſibi cognitionem aſſumunt, ſtare adverſùm hæretica commenta, & excelſitatem Evangelici præconii illis opponere, in quo eſt pleniſſima conſenſio communis doctrinæ: Veteris cum novo Teſtamento*. Hinc omnia utriuſque Teſtamenti à pluribus conſcripta volumina non ſunt niſi liber unicus. Proindè ſoli Errones ſunt plurium librorum ſcriptores. Quos inter omnino ſunt, qui Catholicæ Eccleſiæ Monarchiam lacerant aut turbant, ac in Chriſtianum Orbem reducere ſatagunt ſchiſma Euſebianum. Petulanti errori eſt obviandum, & contra ipſos ampliandus unicus liber avitæ veritatis. Hoc, fiſus Divino auxilio, aggredior, idque *ſine fraude & prævaricatione*. Etenim conſtanter profiteor regulam, quam Imperatori Conſtantio, Euſebiani Schiſmatis Coryphæo, Papalis authoritatis protendendæ ambitum & ſtudium improperanti, repoſuit Liberius Pontifex: *Secutus ſum morem, ordinemque Majorum*. Nihil addi Epiſcopatui urbis Romæ, nihil minui paſſus ſum. Epiſt 2.

DISSER-

DISSERTATIO PRIMA.

De antiquis Gallicanæ Eccleſiæ ad Apoſtolicam Sedem Appellationibus.

CAPUT PRIMUM.

Exponuntur Paſchaſii Queſnelli Senſa circa has Appellationes.

MOta inter Sanctum Leonem Pontificem, & Sanctum Hilarium Arelatenſem Archi-Epiſcopum quæſtio eſt Eruditis explorata. Originem duxit ex Chelidonii Epiſcopi, per Hilarium Synodaliter degradati, ac Romam appellanti, facta per Sanctum Leonem reparatione. Cap. 16. *Dicebatur ille interruptam ſuo adbibuiſſe conjugio, & ſæculi adminiſtratione perfunctus capitali aliquos condemnaſſe ſententia.* Ita ſcribit in præfati Hilarii vita incognitus Auctor, quem prætendunt eſſe Sanctum Honoratum Maſſilienſem Epiſcopum, atque adjungit: *Accuſatio teſtimoniis confirmatur.* Et proſequitur: *Chelidonius Urbem credidit expetendam. Quod ubi comperit vir B. Hilarius, inconcuſſa fidei radice conſtanter animatus, intrepidus Urbem Romanam feſtinus intravit. Apoſtolorum ac Martyrum occurſu peracto, B. Leoni Papæ illicò ſe præſentat; cum reverentia impendens obſequium, & cum humilitate depoſcens, ut Eccleſiarum ſtatum more ſolito ordinaret; adſtruens aliquos apud Gallias publicam meritò excepiſſe ſententiam, & in Urbe Sacris Altaribus intereſſe. Rogat atque conſtringit, ut ſi ſuggeſtionem ſuam libenter accepit, ſecretò jubeat emendari. Et ſe ad officia, non ad cauſam veniſſe. Proteſtandi ordine, non accuſandi, quæ ſunt acta ſuggerere. Porrò autem ſi aliud velit, ſe non futurum eſſe moleſtum. Et quod tantorum virorum, præſertim jam ad ſupernam gratiam vocatorum, nec in narratione audeo judicia ventilare, hoc breviter tetigiſſe ſufficiat: Quod ſolus tantos ſuſtinuit, quod nequaquam minantes expavit, quod inquirentes edocuit, quod altercantes vicit, quod potentibus non ceſſit, quod in diſcrimine vitæ poſitus, communioni ſuæ, quem cum tantis viris damnaverat, conjungi nullatenus acquievit; quod cuſtodibus appoſitis, hyemis rigore ſæviente, quos ratione non flexerat, credidit relinquendos.*

Encomiaſtes affirmat plura. Primò, quod Chelidonii Appellationem ac Romanum acceſſum Hilarius indigniſſimè tulerit, ideoque ſit ipſum mox ſecutus. Et quidem per ſaxeas alpes, pedes, ſine equo aut aſino. Emphaticè hæc diſertè addit. Secundò affirmat, quod Hilarius primùm Sanctos Apoſtolos & Martyres, deinde ſtatim Pontificem ſalutaverit, cum reverentia impendens obſequium. Haud dubiè tunc etiam conſueta oſcula pedum. Tertiò, quod cum humilitate depopoſcerit Eccleſiarum ſtatum more ſolito per Pontificem ordinari. Queſtus eſt vetuſtum adminiſtrandæ Eccleſiæ modum à Pontifice alterari ac innovari. Et expreſſit inductæ novitatis ſpeciem: *Adſtruens aliquos apud Gallias publicam merito excepiſſe ſententiam, & in Urbe Sacris Altaribus intereſſe.* Notat Chelidonium, quem in Gallia degradatum, Pontifex ante viſum ac auditum Hilarium, antè diſcuſſam cauſam reveſtiverat in Epiſcopum, & uti talem permiſerat ſecum in Sacris procedere. Et hoc in puncto cenſuit Pontificem exceſſiſſe. Hinc ipſum rogavit atque conſtrinxit, ut ſuum factum ſecretò emendaret. Addidit ſe ad officia, ad explendum Metropolitici muneris debitum veniſſe, non ad iſtam cauſam judicialiter retractandam. Hinc ſe uti proteſtandi ordine, non accuſandi. In Romano, aut quovis alio appellatarum cauſarum judicio prior judex demutatur in Reum, aut certè in Accuſatorem. Eò deſcendere Hilarius noluit, ideoque edixit ſe ſimpliciter proteſtari. Et noſtri Leonis clementiam audiamus ex ejus litteris ad Epiſcopos Viennenſis Provinciæ: *Hilarius nobiſcum reſidens.* Honoravit Hilarium, non detruſit ad Reos aut Accuſatores; ſed uti conjudicem in appellationis retractatu gratiosè admiſit ad Synodalem conſeſſum & ſuffragium. Quæ fuit gratia admodùm ſingularis.

Præfatus Encomiaſtes pergit: *Solus tantos ſuſtinuit, minantes nequaquam expavit, inquirentes edocuit, altercantes vicit, potentibus non ceſſit, in diſcrimine vitæ poſitus, communioni ſuæ, quem damnaverat, conjungi nullatenus acquievit.* Hæc omnia egit, qui dixerat ſe veniſſe ad ſimpliciter proteſtandum. Verùm longè alia ſcribit in præfatis litteris Magnus Leo: *Quæ apud nos in cauſa Chelidonii Epiſcopi Geſta confecta ſint, & quæ Hilarius dixerit dum cum eodem præſente Epiſcopo audiretur, inditus chartis rerum ordo demonſtrat. Ubi poſtquam Hilarius rationabile, quod in ſanctorum concilio Sacerdotum poſſet reſpondere, non habuit, ad ea ſe occulta cordis ipſius tranſtulerunt, quæ nullus Laicorum dicere, nullus Sacerdotum poſſet audire. Doluimus, Fratres, & hunc ejus mentis tumorem medelis patientiæ noſtræ curare tentavimus. Nolebamus etenim ea illi exacerbare vulnera, quæ ſuæ animæ inſolentibus ſubindè ſermonibus infligebat: Et quem ſuſceperamus ut fratrem, delenire magis ipſum, quamvis ipſe ſe ſuis reſponſionibus innodaret, quàm contriſtare noſtris interlocutionibus nitebamur. Abſolutus eſt Chelidonius Epiſcopus, quoniam ſe injuſtè Sacerdotio fuiſſe dejectum, manifeſta teſtium reſponſione, ipſo etiam præſente monſtraverat, ita ut quod Hilarius nobiſcum reſidens poſſet opponere non haberet.*

ret. Paternum contrà viduarum maritos Canonem demonſtrat pleniſſimè obſervari à Romana Eccleſia, addit Chelidonium ab iſto vitio probatum immunem, atque concludit: *Manſiſſet namque in illum prolata ſententia, ſi objectorum veritas extitiſſet. Redditus itaque eſt Eccleſiæ ſuæ, & huic, quam amittere non debuit, dignitati Co-Epiſcopus noſter Chelidonius, ſicut Geſtorum ſeries, & poſt decurſam cognitionem ſententia, quæ à nobis prolata eſt, teſtatur.*

Aliud ille Encomiaſtes, longè aliud ſcribit Magnus Leo. Ille Hilarium in Romana Synodo viciſſe ac triumphaſſe, hic affirmat fuiſſe convictum atque confuſum, utpotè qui pro ſuo in Chelidonium judicio nihil rationabile potuerit adducere. Hinc in iram abreptus prorupit in mentis tumorem, in ſuorum arcanorum propalationem in inſolentes ſermones, quos Laicorum nemo dicere, nemo Sacerdotum poſſet audire. Et adjunxit contumaciam, de qua Scriptor iſte: *In diſcrimine vitæ poſitus*, utique apud Urbem Romanam, communioni ejus, videlicet Chelidonii, quem cum tantis viris, inter quos Sanctus Germanus, Antiſiodori Epiſcopus, damnaverat, conjungi nullatenùs acquievit. *Papale pro Chelidonio judicium probare & admittere contumaciter noluit: Noluit Chelidonio ut Epiſcopo communicare. Hinc cuſtodibus appoſitis, hyemis rigore ſæviente, quos ratione non flexerat, credidit relinquendos.* Pontifice inſalutato auſugit. Verba, *Cuſtodibus appoſitis*, innuunt durum Hilarium fuiſſe Papali juſſione, ne fugeret, arctè cuſtoditum.

Notanda ſunt hæc Laudatoris verba: *Tantorum virorum, præſertim jam ad ſupernam gratiam vocatorum, nec in narratione audeo judicia ventilare. Paſchaſius Queſnellus non probat hanc modeſtiam: Revelata fronte aſſeverat Sanctum Leonem graviter & multipliciter exceſſiſſe.* Hinc demonſtrare cogor exceſſiſſe Hilarium. Antè Sardicenſem Synodum aliqui hinc indè Metropolitæ degradatis à ſe Epiſcopis mox conſecrabant ſucceſſorem, & Romanæ appellationi ſolum dabant devolutivum effectum, non ſuſpenſivum. Adverſabatur Apoſtolico Canoni. Hinc quartus laudatæ Synodi Canon de appellante Romàm Epiſcopo edixit: *Non priùs in Cathedram alius ſubſtituatur, quam Romanus Epiſcopus cauſa cognita ſententiam tulerit.* Edixit per appellationem ſuſpendi Metropolitæ, aut etiam Patriarchæ judicium, appellantem permanere Epiſcopum, ſpoliari non poſſe, ſpoliatum plenè reſtituendum, ne nudus ac inermis teneatur cum armato Metropolita, ac ejus Synodo præliari. Hinc pro Maximo Cynico, qui à Conſtantinopolitana Synodo degradatus Romam appellaverat, & in cujus appellantis locum illa conſecraverat Nectarium, ad Imperatorem Theodoſium ſcripſerunt Sanctus Ambroſius & cæteri Italiæ Epiſcopi: Prius quam attentaretur iſta Conſecratio, *conſtare oportuit, utrùm huic abrogandum, quàm alii conferendum Sacerdotium videretur. Itaque cum Maximum Epiſcopum receperunt in communionem noſtra Conſortia, quoniam eum à Catholicis conſtitit Epiſcopis ordinatum, nec ab Epiſcopatus Conſtantinopolitani petitione putavimus removendum.* Extat epiſtola apud Jacobum Sirmondum poſt Appendicem Theodoſiani Codicis. Affirmat appellantem à ſibi per tantam Synodum inflicta degradatione Maximum fuiſſe à Sancto Damaſo Pontifice ac ejus Synodo agnitum pro Epiſcopo, atquè ita admiſſum ad judicium retractatorium. Plurima ſunt hujuſmodi exempla. Eandem regulam in degradato ac appellante Chelidonio ſecutus fuit Magnus Leo Pontifex: Hinc vana fuit Hilarii querimonia. Et hic fuit primus illius exceſſus.

Secundus fuit, quod Papale de Chelidonio judicium protervus ſpreverit, illum noluerit agnoſcere ut Epiſcopum, nec ipſi ut tali communicare. Tertius eſt, quod Roma aufugerit inſalutato Pontifice. Utique poſt abſolutum ac reparatum Chelidonium. Ex nimia impatientia. Paſchaſius Queſnellus ſcribit egreſſum ante pronuntiatam ſententiam. Verùm plura Sancti Leonis verba palàm innuunt oppoſitum. Quartum ejus exceſſum edicit Sanctus Leo in litteris ad Epiſcopos Viennenſis Provinciæ: *Non nobis Ordinationes veſtrarum Provinciarum defendimus, quod poteſt forſitan ad depravandos Sanctitatis veſtræ animos Hilarius pro ſuo more mentiri.* Quintus exceſſus eſt, quod non dumtaxat in Galliam redux, ſed & in alma urbe, ac in ipſa Papali Synodo effutiverit inſolentes ex iracundia ſermones, quos *nullus Laicorum dicere, nullus Sacerdotum poſſet audire.*

Qui ab Hilario Romanas Appellationes cenſent tentatas excuti, ſunt in ipſum graviter injurii. Omnis lis fuit non de ſubſtantia, ſed de forma Sardicenſi. In Chelidonii reparatione damnavit duo. Primò reparationis modum. Reveſtitionem ante omne judicium. Clamavit illum non ex Canone, ideoque non ex Sancti Petri Privilegio reparatum, ſed violenter per potentiam, ideoque ipſi noluit uti Epiſcopo communicare. At inania clamaſſe evincunt hæc verba Pontificis: *Abſolutus eſt Chelidonius Epiſcopus, quoniam ſe injuſtè Sacerdotio fuiſſe dejectum manifeſta teſtium reſponſione, ipſo etiam præſente monſtraverat, ita ut quod Hilarius nobiſcum reſidens poſſet opponere, non haberet. Remotum eſt judicium, quod ab Hilario prolatum in hac ſententia legebatur.* Chelidonius, licet ob invocatum Sancti Petri auxilium ſtatim reindutus, tamen non niſi poſt plenum examen fuit purgatus, ac in Epiſcopali gradu ſtabilitus.

Alter Hilarii clamor fuit longè audacior. Audiamus rem ab ipſo Pontifice. Divinum, qui etiam in Succeſſores traducitur, Sancti Petri Apoſtoli Primatum exponit eleganti ac ſublimi compendio, atque proſequitur: *Verùm hanc Petræ iſtius Sacratiſſimam firmitatem, Deo ædificante conſtructam, nimis impia vult præſumptione violare, quiſquis ejus poteſtatem tentat infringere favendo cupiditatibus ſuis, & id quod accepit à Veteribus, non ſequendo. Cùm nulli ſe ſubditum legi, nullis inſtitutionis Dominicæ credat regulis contineri, à veſtro noſtroque per uſurpationis ambitum more deſciſcens præſumendo illicita, & quæ cuſtodire debuit negligendo. Verùm hæc nos, ſervata circà vos noſtræ charitatis gratia, quam Sanctitati veſtræ Apoſtolica ſemper Sedes impendit, nitimur conſilio maturiore corrigere, & veſtrarum Eccleſiarum ſtatum, communicato vobiſcum labore, componere, non nova inſti-*

tuen-

tuentes, ſed vetera renovantes, ut in ſtatus conſuetudine, quæ nobis à noſtris Patribus eſt tradita, perduremus, & Deo noſtro per boni operis miniſterium, remotis perturbationum ſcandalis, placeamus. Nobiſcum itaq; veſtra fraternitas recognoſcat Apoſtolicam Sedem, pro ſui reverentia, à veſtræ etiam Provinciæ Sacerdotibus, innumeris relationibus eſſe conſultam, & per diverſarum, quemadmodum vetus conſuetudo poſcebat, appellationem cauſarum aut retractata, aut confirmata fuiſſe judicia, adeò ut ſervata unitate ſpiritus in vinculo pacis, commeantibus hinc indè litteris, quod ſanctè agebatur perpetuæ proficeret charitati: Quoniam ſolicitudo noſtra, non ſua quærens, ſed quæ ſunt Chriſti, dignitatem Divinitùs datam nec Eccleſiis, nec Eccleſiarum Sacerdotibus abrogabat. Sed hunc tramitem, ſemper inter Majores noſtros & benè tentum & ſalubriter cuſtoditum, Hilarius Eccleſiarum ſtatum & concordiam Sacerdotum novis præſumptionibus turbaturus exceſſit, ita ſuæ vos cupiens ſubdere poteſtati, ut ſe B. Apoſtolo Petro non patiatur eſſe ſubjectum, Ordinationes ſibi omnium per Galliam Eccleſiarum vindicans, & debitam Metropolitanis Sacerdotibus in ſuam transferens dignitatem, ipſius quoque Beatiſſimi Petri reverentiam verbis arrogantioribus minuendo, cui cùm præ cæteris ſolvendi & ligandi tradita ſit poteſtas, paſcendarum tamen ovium cura ſpecialiùs mandata eſt: Cui quiſquis Principatum æſtimat denegandum, illius quidem nullo modo poteſt minuere dignitatem, ſed inflatus Spiritu ſuperbiæ ſuæ ſemetipſum in inferna demergit.

Hinc diſcimus plura. Primò, quod mota inter magnum Leonem & Sanctum Hilarium quæſtio fuerit de Gallicanæ Eccleſiæ, Epiſcoporum præſertim, ad Apoſtolicam Sedem ac ejus Pontificem appellationibus. Secundò, quod hæ appellationes ſint antiqua Gallicanæ Eccleſiæ conſuetudo: Non novum Inſtitutum, ſed vetuſta traditio. Tertiò, quod exſtent diverſa illius antiqua exempla. Quartò, quod Apoſtolica Sedes Gallicanæ Eccleſiæ judicia, ad ſe per appellationem devoluta, quandoque confirmaverit, quandoquè caſſarit & reformarit, ideòque ſuper ipſa habuerit ac exercuerit pleniſſimam authoritatem. Quintò, quod propter has appellationes nulla unquam fuerit contentio inter Eccleſias, ſed conſtans ſpiritus in pacis vinculo unitas, perpetua ac inconcuſſa charitas. Sextò, quod hic ſit vetuſtus trames, inter Majores noſtros bene tentus, ac ſalubriter cuſtoditus. Septimò, quod hæc ſit Dominica ſeù Evangelica regula. Octavò, quod Romana Eccleſia non ſua, ſed quæ Chriſti ſunt quærat, adeoque aliis Eccleſiis aut Epiſcopis datas Divinitùs dignitates nunquam tentarit invadere: Quod iſtæ appellationes ſint Divina dignitas Romanæ Eccleſiæ. Nonò, quod quiſquis hanc ejus dignitatem tentat infringere, non ſequatur traditionem veterem, ſed ſerviat ſuis novellis cupiditatibus: Quod ſequatur novæ uſurpationis ambitum, quod deſciſcat à veteribus Eccleſiæ moribus, quod præſumat illicita, quod velit eſſe exlex, etiam extra regulas Dominicæ inſtitutionis. Decimò, quod hæc omnia facinora patret Metropolita Hilarius. Quod Eccleſiarum ſtatum & Epiſcoporum concordiam turbet novis præſumptionibus. Quod totius Narbonenſis Galliæ Epiſcopos cupiat ita ſuæ ſubdere poteſtati, ut ſe Beato Petro non patiatur eſſe ſubjectum. Quod nempè ipſos à ſe ſynodaliter damnatos clamaret non poſſe accedere Romam: ſua judicia non poſſe iſtic retractari per Pontificem, longè minus reformari. *Quin & ipſius quoque Beatiſſimi Petri reverentiam minuebat verbis arrogantioribus, cui cum præ cæteris ſolvendi & ligandi tradita ſit poteſtas, paſcendarum tamen ovium cura ſpecialiùs mandata eſt. Ut Romanas appellationes truncaret, quibuſdam videtur ipſum quoque Sancti Petri Primatum arietaſſe. Hæc verba,* Cui cum præ cæteris &c. *Videntur mendoſa. Videtur legendum: Cui licet cum cæteris, &c. Magni & multi ſunt hi exceſſus Sancti Hilarii.*

Ad laudata Pontificis verba ſcribit in quinta Diſſertatione Paſchaſius Queſnellus: *Controverſiæ cardo in eo poſitus eſt, utrùm recepti tunc in Gallia Canones, & Gallicanæ Eccleſiæ mores ac conſuetudo id ab Hilario exigerent, ut ſententiam ritè & Canonicè in Gallicana ſynodo prolatam ab Epiſcopo Romano ad examen revocari, & vi appellationis aut confirmari, aut retractari ſineret. Quid poſterioribus ſæculis actum fuerit, vel fieri debuerit, quid novo, ut ajunt, jure, noſtra vel Majorum ætate, quid etiam per illa tempora in aliis Provinciis fuerit uſu inductum, non eſt animus inquirere: Quippe quod ad Hilarii cauſam non facit. Satis enim ſuperque ſanctiſſima ejus memoria ab omni improbæ cupiditatis nota vel violati Pontificii juris ſuſpicione vindicabitur, ſi nihil ab ipſo præſumptum eſſe oſtenderimus, quod Gallicanæ Eccleſiæ conſuetudini conſonum non eſſet, nec ullam unquam appellationem à Gallicanis partibus ad Romani Epiſcopi tribunal eſſe delatam ab ipſis fidei incunabulis uſque ad Hilarii Arelatenſis tempora. Totum igitur opus, totus labor noſter in examine erit Facti, non in diſcuſſione Juris, quæ ab Inſtituto noſtro aliena eſt.*

Quin immò, optimè Queſnelle, te miſces quæſtioni juris: Affirmas à Gallicana olim Eccleſia ad Apoſtolicam Sedem non potuiſſe provocari. Etenim proſequeris: *Porro jam à primordiis ſeminati intrà Regiones noſtras Evangelii hoc Antiſtitum Gallicanorum mentibus inſedit, quod Africanis ſemper fuit perſuaſum totis his quadringentis quinquaginta & amplius annis, nempè Epiſcopatum unum eſſe atque indiviſum, cujus à ſingulis in ſolidum pars tenetur, ac proinde ſi quem ex portione gregis Chriſti adſcripta, quam regit Paſtor unuſquiſque ac gubernat, in aliquod crimen prolabi contingeret apud eundem agere cauſam ſuam compelli debere, ſervato appellanti ad Provincialem vel etiam majorem ſynodum jure. Si quis ſecùs feciſſet, & ad extraneos judices vellet per appellationis libellum confugere, is Epiſcoporum concordiam cohærentem collidere, unitatemque ſcindere meritò putabatur. Authoritas autem, quæ Epiſcopis quibuſque in ſuos Presbyteros, cæteroſque gregis ſui alumnos competebat, hæc eadem Metropolitanis, unà cum Provinciæ Concilio in Comprovinciales Epiſcopos deferebatur jure quodam naturali, & conſuetudine ab omnibus recepta, quam ſacro-ſancta poſtmodum Conciliorum firmavit authoritas.* Palam dogmatizat & in Gallicana & in Africana olim Eccleſia nec Presbyteros aut alios Clericos, immò nec ipſos Epiſcopos potuiſſe à ſuæ Synodi judicio Romam accedere aut appellare. Omnium Pro-

vin

vincialium aut ſanè Diœceſanarum Synodorum judicia fuiſſe olim inconcuſſa atque inappellabilia. Euſebiana Arianorum factio in ſuo olim Philippopolitano Conventiculo ſanxit Patriarchalium Synodorum judicia eſſe iſtiuſmodi; de Provincialibus nemo unquam Orthodoxus, niſi noſtris nuperrimè diebus, iſtud ſomniavit. Somniarunt id in Opere de Sacerdotii ac Imperii concordia Petrus de Marca, & in Præfatione ad Gratiani Monachi Decretum Stephanus Baluzius. Has ſordes reſorbet Paſchaſius Queſnellus. Inconcuſſam Provincialium ſynodorum authoritatem cenſet eſſe *jus quoddam naturale*.

CAPUT II.

An Gallicani Epiſcopi à ſuis ſynodis damnati olim appellaverint ad Sedem Apoſtolicam?

JAm audivimus Magnum Leonem in momentoſiſſima ad Viennenſis Provinciæ Antiſtites epiſtola id conſtantiſſimè affirmantem: Aſſeverantem innumera Relationum, diverſa eſſe Appellationum exempla. Verùm Paſchaſius Queſnellus hæc omnia evadit inſigni compendio: *quod ut ritè ac ſecundùm juris ipſius leges inquiratur, non ex Leonis Epiſtola, aliiſque Scriptis diſcutiendum eſt, nemo enim in propria cauſa teſtis eſt idoneus; ſed ex publicis, quæ ſuperſunt, Eccleſiæ monimentis, quæ quid in occurrentibus Epiſcoporum cauſis geſtum ſit, ſincerè exhibent*. Et infra ſcribit: *Qui attentè, nec occupato animo ea omnia perſpexerit, quæ hactenus diſſeruimus, haud dubito, quin conceptam adversùs Hilarium pervicaciæ, cupiditatis ambitioniſque opinionem facilè ex animo deponat, hocque potiùs ſibi perſuadebit, Majorum ſuorum veſtigia preſſiſſe Hilarium, cum ſententiam in Synodo latam à Sanctiſſimis Epiſcopis tanta conſtantia & fortitudine tutatus eſt: Sed mirabitur è contra, quod Sanctus Leo conſuetudinem diſciplinamque tam continua ſerie cuſtoditam ſit prætergreſſus, Sedis ſuæ amplitudini, quæ Sanctorum etiam virorum infirmitas eſt, plùs æquo ſtudens*. Pergit in tertia iſtius Diſſertationis parte: *Nihil contrà Canones actum eſt ab Hilario, immò verò nihil niſi pro cuſtodia Canonum, vel contrà Chelidonium decretum in Synodo, vel Romæ coram Pontifice prolatum eſt ab Hilario. Quamobrem quod Leoni ſententiam æquitate plenam reſcindere volenti ſtrenuè obſtiterit, non proterviæ in eo indicium, ſed invicti animi, diſciplinæque tenaciſſimi argumentum fuit*. Affirmat Hilarium per omnia benè, Sanctum Leonem per omnia malè egiſſe: Exceſſiſſe ſuæ poteſtatis limites, eſſe prævaricatum Canones, Gallicanas appellationes eſſe per ipſum intruſas, ideoque in ſuis momentoſiſſimis litteris impoſuiſſe varia, immò eſſe mentitum: ad protendendam ſuæ Sedis amplitudinem. Eodem pede graditur in Diſſertatione de cauſa & Romana appellatione Hæreſiar-
Num. 9. chæ Eutychetis: *Non Leoni ipſi, Sanctiſſimo licet viro, aurem accommodamus, Sedis videlicet ſuæ ſplendorem ac jura proſequenti*.

Eſt lepida evaſio, hauſta ex puriſſimis Fontibus: Ex Marco Antonio de Dominis, Archi-Apoſtata Spalatenſi, qui Sancti Petri ſupra alios Apoſtolos Primatum impugnans, tentans deſtruere, Sanctis Leonis ſibi ipſi opponens teſtimonia, reſpondet & ſcribit: *Fateor, ſi præcedentia & ſubſequentia hujus eloquentiſſimi Pontificis verba conſiderentur, eum plurimum in Petri Primatum inclinare. Ex quo Primatu cum Romani Pontificis Primatus deducatur, quidni Leo Romanus Epiſcopus in propriæ dignitatis & Sedis authoritatem inclinet, ubi* Lib. 1.
liberum videatur eſſe opinari? Propterea omnium Ro- Cap. 3.
manorum Pontificum in hoc genere Dicta meritò ſuſpecta poſſint haberi. Demonſtrare nititur nemini credendum in cauſa propria, & concludit: *Verùm hoc non tam Leonis, aut aliorum veterum Pontificum elationi aut ambitioni, ut nunc, quam bono cuidam pioque ipſorum Zelo tribuendum, dum Cathedram ſuam exaltarent, quo nimirùm ſyncera tùnc fide, addita Sedis authoritate, tot undique pullulantes hæreſes poſſent faciliùs comprimere*. Calva excuſatio.

Marcus Antonius hæc didicit à Joanne Calvino. Hic in quarto Inſtitutionum libro affirmat prætenſum Romanæ Eccleſiæ Primatum conſiſtere in quatuor capitibus: *Ordinatione Epiſcoporum,* Cap. 7.
Conciliorum Indictione, audiendis appellationibus, aut juriſdictione, Monitionibus caſtigatoriis aut Cenſuris. Demonſtrare nititur quartum ac duo priora nunquam competiſſe Romano Epiſcopatui, atque proſequitur: *Supereſt quarta ſpecies Poteſtatis, quæ appellationibus conſtat. Summum imperium penes eum eſſe conſtat, ad cujus tribunal provocatur. Multi ſæpè Romanorum Pontificem appellarunt: Ipſe quoque cauſarum cognitionem ad ſe trahere conatus eſt, ſed ſemper fuit deriſus, quoties ſuos fines exceſſit. Nihil dicam de Oriente aut Græcia, ſed conſtat Galliæ Epiſcopos fortiter reſtitiſſe, cum ſibi imperium in eos ſumere videretur. In Africa diù fuit ea de re diſſertatum*.

Etiam ipſe Galliam Africæ æquiparat, & affirmat neutra in Diœceſi Romanas olim appellationes fuiſſe admiſſas. An Sancti Hilarii cum Magno Leone, an verò Hincmari Remenſis cum Nicolao primo & Adriano ſecundo, an potiùs ambas quæſtiones reſpiciat, non poſſim affirmare. Quidquid ſit, blaterat Pontificem ſemper fuiſſe deriſum; ideoq; nec creditum ipſi nec eſſe credendum. Calvinus hæc dicit ab Euſebiana Arianorum factione, quæ in præfato Philippo-politano Conventu Sanctum Julium Pontificem arguit, quod ſuæ Papalis authoritatis limites exceſſiſſet, & tentaſſet transfigere. Ex quo ſpiritu etiam Imperator Conſtantius iſtud ipſum improperavit Sancto Liberio. Et erat quæſtio de appellationibus.

Sequentia Paſchaſii Queſnelli verba ſunt nonnihil molliora: *Talis fuit Eccleſiæ Gallicanæ ſtatus* Num. 16.
uſque ad Sancti Leonis tempora, qui proindè cum dixit per diverſarum appellationem cauſarum, ſicut vetus conſuetudo poſcebat, aut retractata, aut confirmata fuiſſe judicia, vel memoria lapſus eſt, vel à Chelidonio palpante & imponente deluſus, vel deníque alia penes ſe rerum in Galliis geſtarum monimenta ha-

ha-

habuit, quæ ad nos uſque non pervenerunt. Hoc tertium eſt omninò verum. S. namque Leo ex authenticis ſuæ Eccleſiæ Scriniis ſcripſit, ideòque à nemine eſt arguendus falſi, longè minùs impoſturæ aut mendacii. Scripſit ex ſui Prædeceſſoris Innocentii ad Sanctum Victricium Rothomagenſem Metropolitam litteris: *Si quæ cauſæ vel contentiones inter Clericos, tam ſuperioris ordinis quam etiam inferioris, fuerint exortæ, ut ſecundum Nicænam Synodum congregatis ejuſdem Provinciæ Sacerdotibus jurgium terminetur. Nec alicui liceat, ſine præjudicio tamen Romanæ Eccleſiæ, cui in omnibus cauſis debet reverentia cuſtodiri, relictis his Sacerdotibus, qui in eadem Provincia Dei Eccleſiam nutu Divino gubernant, ad alias convolare Provincias. Quod ſi quis fortè præſumpſerit, ab officio Clericatus ſubmotus, velut injuriarum reus judicetur*.

Agit de interjectis poſt terminatum à Provinciæ Synodo jurgium appellationibus. De appellationibus etiam infimi Cleri. Affirmat ipſas fieri non poſſe ad vicinam, quamvis in Gallia, vel alibi Provinciam, ſed dumtaxat ad Sedem Romanam. Huic enim in omnibus cauſis debet cuſtodiri reverentia. Utique non ſolius Relationis reverentia, ſed & Appellationis. Et quod ita ſanxiverint non ſoli Sardicenſes, ſed etiam Nicæni Canones, ſuo loco demonſtrabitur. Proindè non ſoli Epiſcopi, ſed & infimus Galliæ Clerus ſemper Romam provocavit.

Paſchaſius Queſnellus reponit hæc verba, *Cui in omnibus cauſis debet reverentia cuſtodiri*, non reperiri apud Abbatem Dionyſium Exiguum, ideòque eſſe ſpurium additamentum: Et margine irrepſiſſe in textum. Reſpondeo iſta verba reperiri in pluribus exemplaribus Dionyſio antiquioribus, ideòque locum eſſe his ipſius Paſchaſii Queſnelli de quodam Africano, etiam non reperto apud Dionyſium, Canone verbis: *Reſponderi poteſt Dionyſium incidiſſe in truncatos mendoſoſque Codices, nec Africanam collectionem habuiſſe ex Romano Codice, in quem Africanorum ad Bonifacium Epiſtola numquam relata eſſet*. Et certè clauſulam iſtam eſſe legitimam agnoſcunt non ſolummodò Jacobus Sirmondus ac Philippus Labbæus, ſed etiam Petrus de Marca, ac Hincmarus Remenſis. Ex quo lucet ipſam apud Gallicanæ Eccleſiæ Bibliothecas eſſe antiquiſſimam, ac univerſaliſſimam. Addo tamen forſitan eſſe ſpuriam & adjectitiam. Etenim deeſt etiam in antiquo Codice Romanæ Eccleſiæ. Quidquid ſit, ipſius intermiſſio nobis non nocet. Ejus quippe ſubſtantia plenè continetur in verbis prioribus: *Sine præjudicio tamen Romanæ Eccleſiæ*.

Hæc omnia affirmant in Novella ad Ætium Patricium ac utriuſque militiæ Magiſtrum lege Imperatores Theodoſius II. ac Valentinianus III. *His talibus & contra Imperii Majeſtatem, & contra reverentiam Apoſtolicæ Sedis admiſſis per ordinem Religioſi viri Urbis Papæ cognitione diſcuſſis, certa in Hilarium ex his, quos malè ordinaverat, lata ſententia eſt*. Agit de Apoſtolica in Hilarium ac perperam ab ipſo conſecratos Epiſcopos lata ſententia. Et proſequitur: *Et erat quidem ipſa ſententia per Gallias etiam ſine Imperiali ſanctione valitura. Quid enim tanti Pontificis authoritati in Eccleſias non liceat?* Utique ſententia, quæ damnatos per Hilarium Epiſcopos repararat, & per ipſum conſecratos degradarat. Et poſt quædam denuò pergit: *Ne levis ſaltem in Eccleſias turba naſcatur, vel in aliquo minui Religionis diſciplina videatur, hoc perenni ſanctione decernimus, ne quid tam Epiſcopis Gallicanis, quàm aliarum Provinciarum contra conſuetudinem veterem liceat ſine viri venerabilis Papæ Urbis æternæ authoritate tentare, ſed illis, omnibuſque pro lege ſit, quidquid ſanxit vel ſanxerit Apoſtolicæ Sedis authoritas, ita ut quiſquis Epiſcoporum ad judicium Romani Antiſtitis vocatus venire neglexerit, per Moderatorem ejuſdem Provinciæ adeſſe cogatur, per omnia ſervatis, quæ Divi Parentes noſtri Romanæ Eccleſiæ detulerunt*. Principes palàm agunt de Romanis appellationibus. Palàm aſſerunt ipſas eſſe antiquam conſuetudinem: Non donatam, ſed Romanæ Eccleſiæ delatam à ſuis etiam Majoribus. Utique ſecundùm Nicænos ac Apoſtolicos Canones. Hoc enim Imperator Valentinianus profitetur in variis quoque litteris, ſcriptis adverſùm Acta Epheſini Latrocinii.

Harum Appellationum ac Evocationum antiquitas laudatur etiam à Sancto Avito, Viennenſi Archi-Epiſcopo, in litteris ad Romanæ Urbis Senatores Fauſtinum & Symmachum: *Fuerat talis ſtatus rerum deſiderandus, ut ipſi per nos Urbem Orbi Venerabilem pro dependendis Divinis humaniſque officiis expeteremus*. Hoc eſt, antiquus Galliæ ſub Romano Imperio ſtatus, antè ipſam laceratam à Barbaris. Et inter iſta Divina ac humana Epiſcoporum apud almam Urbem officia omninò erant & appellationes. Lucet hoc ex aliis ejuſdem ſancti Epiſcopi litteris ad illuſtrem virum Anſemondum. Neſcio quis petulcus juvenis Sacram Virginem maculaverat, & pro ipſo ad ſolemnem pœnitentiam damnato Anſemondus intercedebat; hinc ad ipſum Avitus: *Licet diver-* Epiſt. 49.
ſas in me flammas evomat, & ad Romanæ forſan Eccleſiæ audientiam vocet, nec minas adſentatione placabo, nec fatigatione itinerum verebor. Hinc diſcimus varia. Primò, quod iſto etiam, dùm Barbari Reges omnem Romanum ſine ſua venia acceſſum vetabant, tempore non ſoli Gallicani Epiſcopi aut Clerici, ſed etiam Laici conſueverint Romam appellare. Secundò, quod appellarint etiam à publicis pœnitentiis. Tertiò, quod appellatio impoſitorem pœnitentiæ Epiſcopum evocaret, & cogeret ad Romanum acceſſum. Quartò, quod Barbari Reges iſtas appellationes ac evocationes nec ſiſterent, nec impedirent. Nec iſta fuit nova apud Gallias diſciplina. Quod antiqua fuerit, laudata per præfatam Sancti Leonis Epiſtolam, rectè advertit, ac diſertè affirmat in ſuis ad Sancti Aviti Epiſtolas Notis Jacobus Sirmondus.

Eandem ſententiam conſtanter tenuerunt Imperator Ludovicus Pius, & cuncti tùnc per Galliam ac Germaniam Epiſcopi. Etenim ille ſanxit in quarto Additamento ſuorum Capitularium: *Ut omnes Epiſcopi, qui in quibuſdam gravioribus* Cap. 15.
pulſantur vel criminantur cauſis, quoties neceſſe fuerit, liberè appellent Apoſtolicam Sedem, atque ad

eam

tam quaſi ad matrem confugiant, ut ab ea, ſicut ſemper fuit, profulciantur, defendantur & liberentur, cujus diſpoſitioni omnes majores Eccleſiaſticas cauſas, & Epiſcoporum judicia, antiqua Apoſtolorum, eorumque Succeſſorum, atque Canonum authoritas reſervavit. Quoniam culpantur Epiſcopi, qui aliter erga fratres egerint, quam ejuſdem Sedis Papæ fieri placuerit. Canonibus quippè jubentibus in talibus abſque Romano nil decerni Pontifice, nec ad Synodum Epiſcopum convocari debere: Et quidquid ex his eo inconſulto præſumptum fuerit, viribus carere. Romanas Appellationes affirmat eſſe antiquam SS. Apoſtolorum, Succeſſorum Epiſcoporum, & Sacrorum Canonum authoritatem. Et firmat ex Synodo Sardicenſi, ex Sancti Leonis ad Cæſarenſis Mauritaniæ Epiſcopos litteris, ac ex laudata lege Theodoſii ac Valentiniani. Hanc omninò reſpiciunt hæc verba: *Culpantur Epiſcopi, qui aliter erga fratres egerint, quam ejuſdem Sedis Papæ fieri placuerit.* Quæ omnia in ſuis Capitularibus firmavit & Carolus Magnus. Quin immò hæ appellationes ſunt Evangelicum jus, Sancto Petro ac ejus Succeſſoribus datum per Domini verba: *Confirma fratres tuos.* Ita tradunt antiquiſſimi atqne graviſſimi Patres.

Eadem omnia firmat Sancti Hilarii pœnitentia ac palinodia, de quo in Gallias regreſſo ſcribit ejus Encomiaſtes: *In civitatem regreſſus, licet corporali infirmitate fractus, tamen perfectione ſanctus, & pietate promptiſſimus, totum ſe ad placandum tunc animum Sancti Leonis inclinata humilitate*
Cap. 17. *convertit. Miſit primitùs Ravennium tùm Presbyterum, poſtmodò proprium Succeſſorem; deindè Sanctum Nectarium, Sanctumque Conſtantium, præcipuos Sacerdotes.* Fecit hæc omnia non ſpontaneo motu, ſed compulſus nova evocatione Pontificis, & Divali juſſione Valentiniani Imperatoris. Hæc ipſi extorſerunt humilitatem, & voluntatem placandi Pontificis. A perſonali acceſſu ſe excuſavit ob infirmitatem, atque ita miſit ſuorum Presbyterorum Primatem Ravennium. Verùm hæc Legatio non ſatisfecit Apoſtolicæ Sedi. Hinc ſucceſſit alia per duos digniores provinciæ Epiſcopos, Nectarium Dinienſem, & Conſtantium Ucetienſem. Pergit Encomiaſtes: *Quanta in hac cauſa dictaverit, huic operi nulla poſſum ratione connectere.* Suorum Actorum plures ſcripſit Apologias, haud dubiè partim expurgatorias, partim pœnitentiales. Hoc palàm afferunt verba: *Inclinata humilitate.* Sua contra Chelidonium judicia & Acta ſtuduit, licet non firmare, tamen purgare. Huc reſpicit Encomiaſtes: *Tantorum virorum nec in narratione audeo ventilare judicia.*

Etenim Hilarius, licet erraverit, poſſit fuiſſe non prævaricatus: Qnod tamen de ſuis in Apoſtolicæ Sedis authoritatem Attentatis omninò egerit pœnitentiam, & pœnitentiales ſcripſerit Apologias, non eſt dubitandum. Alias nunquam admiſiſſet Romana Eccleſia: Item ſinè aliis Hilarium nunquam inſcripſiſſet ſuis Sanctorum tabulis. Haſce purgatrices ac pœnitentiales litteras haud dubiò detulerunt Legati Epiſcopi. Et nihilominus Leonem Pontificem adeò timuerunt, ut primò acceſſerint ac imploraverint Auxiliarem Præfectum, & ad illum non præſumpſerint accedere, niſi priùs ab hoc diſpoſitum atque placatum. Encomiaſtes adducit fragmentnm ex Auxiliaris Præfecti ad Sanctum Hilarium Reſcripto: *Sanctos Nectarium & Conſtantium Sacerdotes, de Beatitudinis tuæ parte venientes, digna admiratione ſuſcepi. Cum his ſæpius ſum locutus de virtute animi atque conſtantia, contemptuque rerum humanarum, quo inter fragilitates noſtras ſemper beatus es. Nam quid poteſt in hac corporea vita eſſe ſecurum, quæ cum ſit miſera, tamen non poteſt eſſe perpetua? Locutus ſum etiam cum Sancto Papa Leone. Hoc loco, credo, aliquantum animo perhorreſcis, ſed cum Propoſiti tui tenax ſis & ſemper æqualis, nulloque commotionis felle rapiaris, ſicut nullis extolleris illecebris gaudiorum, ego nec minimum quidem factum Beatitudinis tuæ arrogantiæ memini contagione fuſcari. Sed impatienter ferunt homines, ſi ſic loquamur, quomodò nobis conſcii ſumus. Aures præterea Romanorum quadam teneritudine plus trahuntur: In quam ſi Sanctitas ſua ſe dimittat, plurimum, nihil perditurus, acquiris. Da mihi hoc, & exiguas nubes parvæ mutationis ſerenitate compeſce.* Paſchaſius Queſnellus affirmat omnia Hilarii apud Urbem Acta ab Auxiliari, teſte oculato, laudari & probari, & adjungit: *Hilarius ſui Propoſiti tenax, ſemper æqualis, jura ſuæ Eccleſiæ, & uſque ad extremum ſpiritum obtinuit, & qua pollebat eloquentia, ſtrenuè defendit.*

Reſpondeo Auxiliaris verba eſſe afflicti, ſenis, infirmi, ac magni Epiſcopi conſolatoria, ideoque non per fallacem adulationem, ſcripta tamen per diſpenſatoriam commiſerationem: Et omnia videntur agere de ſola reparatione Chelidonii. Abſit ut tantus Romani Imperii Miniſter contra ſuorum Principum Avitam fidem, & perpetuam in noviſſima etiam contra Hilarium lege profeſſionem laudarit ant probarit impugnari ac everti Romanas appellationes. Fuiſſet crimen læſæ, etiam humanæ Majeſtatis. Abſit ut vel cogitaverit Magno Leoni talia proponere. Singula ejus verba ſunt introſpicienda.

Primò ſcribit ſe cum Nectario & Conſtantio Epiſcopis diſſeruiſſe de virtute animi, de conſtantia, de rerum terrenarum contemptu, quo Hilarius erat beatus. Scribit ipſum ſolo iſto contemptu, non etiam animi virtute & conſtantia fuiſſe beatum. Nempè diſputavit, an Hilarii Acta eſſent vera conſtantiæ virtus, & cum tam eximio rerum mundanarum contemptu rectè cohærerent? Quis non videat notari Hilarium? Auxiliaris egit cum ejus Legatis, uti magnus Gregorius egit cum Joanne Jejunatore, Conſtantinopolitano Epiſcopo, Monaſticæ humilitatis tenaciſſimo, rogans an hæc cum ejus circa *Univerſalis Epiſcopi* titulum Geſtis conveniret? Etiam reliqua Præfecti ad Hilarium verba, licet nobilis humanitatis vario melle condiantur, omninò arguunt & admonent. Tantus, & variè afflictus, Epiſcopus non erat ſale perfricandus.

CAPUT III.

Quæſtiones aliquot circa Lapſum Sancti Hilarii.

Quæſtio prima eſt, Quis fuerit Sancti Hilarii ſcopus, quis circa Romanas appellationes error, quæ audacia? Quidam cenſent impegiſſe in Romanæ Eccleſiæ Primatum, & ex hac radice Romanis Appellationibus, quæ iſtius Primatus ſunt palmaris character, pertinaciter iviſſe obviam. Adhæſiſſe Philippo-Politano ſenſui Euſebianæ factionis. Et huic opinioni favere videntur Magni Leonis ad Viennenſis Provinciæ Epiſcopos adversùs Hilarium verba: *Cui, Beato Petro Apoſtolo, ac ejus Romanæ Cathedræ quiſquis Principatum æſtimat denegandum, illius quidem nullo modo poteſt diminuere dignitatem, ſed inflatus ſpiritu ſuperbiæ ſuæ, ſemetipſum in inferna demergit.* Reſpondeo tamen Sanctum Hilarium ab iſta non dumtaxat ſchiſmatica, ſed & hæretica impietate fuiſſe per omnia longè alieniſſimum. In ejus Actis & Scriptis nullum eſt illius veſtigium. Quod Papalem Primatum uſque tunc Occidentalium nullus, niſi forſitan Urſacius & Valens, errando aut rebellando tetigerit, eſt cunctis exploratiſſimum. Et Hilarii ſcopo non ſolummodò non proderat iſta impietas, ſed etiam capitaliter adverſabatur. Etenim Philippo-Politana factio non quaſvis, ſed ſolas Patriarchales, ac alias Autocephalas Synodos voluit eſſe ſupremas, inconcuſſas, inappellabiles: Quod cunctæ Provinciales ad Patriarchæ, aut Autocephali Primatis Cathedram poſſent appellari, nunquam dubitavit. Iſtam Patriarchalem ac Primatialem dignitatem defendit conſtantiſſimè. Eandem conſtantiſſimè defendit omnis Factio Photii, ac Michaelis Cerularii. Quare hodierna Petri de Marca, Stephani Baluzii, Paſchaſii Queſnelli, ac Symmiſtarum doctrina eſt profana vocum novitas, longè remotiùs tranſiliens limites veritatis. Cuncta Sancti Hilarii quæſtio fuit circa auctoritatem ſuæ Provincialis Synodi: Quare ejus error & lapſus fuit alterius ordinis.

Quibuſdam videtur fuiſſe idem ipſe error, qui poſtmodò invaſit Sanctum Marinianum, Metropolitam Ravennatis Eccleſiæ. Etenim neſcio cujus Abbatis Claudii appellationem excuſſit, & deferri noluit ad magnum Gregorium. Errorem revellit optimus Pontifex, & adjungit: *Vos autem ibi ſtultorum verba non moveant, nec per nos credatis aliquod diſpendium Eccleſiæ veſtræ fieri.* Nempè per Imperialis Exarchi Sedem exaltata erat tunc Ravenna, atque ita quidam ſpargebant prima Autocephaliæ ſemina: Circumſcripſerunt Sanctum Marinianum, & cum tanto Pontifice commiſerunt. Eadem vanitas poſſit ob nuper in Arelatenſi civitate poſitam Gallicani Prætorii ac Præfecti Sedem illuſiſſe S. Hilario. Poſſit cenſuiſſe non minùs ſuas Epiſcopales, quam ipſius Præfecti ſententias eſſe inappellabiles. Ex iſta ſuæ civitatis dignitate Sedi ſuę acceſſiſſe Autocephaliam.

Lib. 5. Epiſt. 24.

Hilarius omninò videtur ab iſta vanitate fuiſſe circumſcriptus. Ejus namque Encomiaſtes ſcribit: *Hilarius Beato Leoni Papæ illicò ſe præſentat, cum humilitate depoſcens, ut Eccleſiarum ſtatum more ſolito ordinaret, adſtruens aliquos apud Gallias publicam meritò excepiſſe ſententiam, & in Urbe Sacris Altaribus intereſſe.* Affirmat Hilario adversùs Pontificem fuiſſe duplicem querimoniam. Primò, quod Gallicanis Eccleſiis novas leges imponeret, novam formam Hierarchiæ. Quod ſolidam Narbonenſis Galliæ Provinciam divideret in plures, atque ita Arelatenſi Cathedræ non modicam irrogaret injuriam. Secundò, quod à ſua Synodo degradatos, ac Romam provocantes Epiſcopos permitteret Urbem accedere, quod provocationi ſuſpenſivum effectum adſcriberet, quod Romanum provocantis acceſſum probaret, & in ſuo Apoſtolico tribunali cauſam retractaret. Quod ipſam ad priores Judices non remitteret. Hinc pergit Encomiaſtes: *Hilarius rogat atque conſtringit, ut Leo ſecretò jubeat emendari. Se ad officia, non ad cauſam veniſſe: Proteſtandi ordine, non accuſandi, quæ ſunt acta ſuggerere.* Se veniſſe ad explendum tuendæ ſuæ Dignitatis & Cathedræ officium, non ad cauſam retractandam. Se nolle demutari in accuſatorem, ſed merè proteſtari. Hinc Pontificem non ſolummodò rogavit, ſed inſuper conſtringere præſumpſit ad ſecretam ſaltem palinodiam.

Cap. 17.

Utramque querimoniam inſigniter elucidat in ſua Novella adversùs Hilarium lege Imperator Valentinianus tertius: *Verùm ne levis ſaltem inter Eccleſias turba naſcatur, vel in aliquo minus Religionis diſciplina videatur, hac perenni Sanctione decernimus, ne quid tam Epiſcopis Gallicanis, quam aliarum Provinciarum, contra conſuetudinem veterem liceat ſine viri Venerabilis Papæ Urbis æternæ authoritate tentare, ſed illis, omnibuſque pro lege ſit, quidquid ſanxit, vel ſanxerit Apoſtolicæ Sedis Authoritas. Ita ut quiſquis Epiſcoporum ad Judicium Romani Antiſtitis conventus venire neglexerit, per Moderatorem ejuſdem Provinciæ adeſſe cogatur, per omnia ſervatis, quæ Divi Parentes noſtri Romanæ Eccleſiæ detulerunt.* Prior reſpicit Hierarchiam ac Ordinationem Narbonenſis Provinciæ; poſterior legis pars frænat Hilarii in Romanas appellationes, aut potiùs in Romanas Appellantium Evocationes impetum. Hilarius namque Romanas appellationes nullatenus prætendebat auferre aut circumducere. Quo enim colore, quo fuco? Proindè circa proſequendæ appellationis modum prætendebat ſola duo. Ne Appellationi ſuſpenſivus tribueretur effectus, & ne retractatorium Judicium Romæ fieret in tribunali Apoſtolico. Huic enim audaciæ frænum palàm injiciunt hæc Legis verba: *Quiſquis Epiſcoporum ad Judicium Romani Antiſtitis conventus venire neglexerit, &c.*

Verùm quis huic prætenſioni color, quis fuit fucus? Etenim Sardicenſes, quin immò & Apoſtolici Canones utramque iſtam formam omninò deferunt Romanis Appellationibus. Et ipſos Hilarius ignorare non potuit. Etenim Sanctus Maximinus Treverenſis, Euphratas Colonienſis,

Sanctus

Sanctus Servatius Tongrenſis, aliique plures Gallicani Epiſcopi Sardicenſi Concilio adfuerant, aut certè illi ſubſcripſerant, atque ita ejus Canones deportarant, aut traduxerant in Galliam. Et quidem glorioſus ille Maximinus ſancto Pontifici Julio fuerat author, ut in Sanctum Athanaſium, alioſque Orientales ad ipſum appellantes Epiſcopos faceret quæcumque fecit: Ut plena, per Apoſtolicos, immò & per Evangelicos Canones donata, ſuæ Sedis authoritate in ipſos uteretur. Quare etiam Author fuit, ut hanc Divinam Romanæ Cathedræ authoritatem Hoſius & Gaudentius per Sardicenſes Canones innovarent ac ſtabilirent. Hæc ſunt ejus prætenſa crimina, ob quæ ad ſuos Gregales ſcripſit Euſebiana ac ſcelerata Philippo-Politani Conventiculi Factio: *Julium Urbis Romæ, Hoſium, & Protogenem, & Gaudentium, & Maximinum à Treveris damnavit omne Concilium ſecundùm antiquiſſimam Legem, ut Authores communionis Marcelli, & Athanaſii, & cæterorum ſceleratorum*. Horum omnium Gallicana Eccleſia ſemper fuit, uti callentiſſima, ita & obſervantiſſima. Proindè aliud nequiit Hilarium in iſtos errores circumſcribere, quàm fucus novæ Autocephaliæ. Ex ipſo cenſuit ſuæ Sedi accreviſſe nova jura, nova Privilegia. Suis Synodalibus Judiciis acceſſiſſe dignitatem illam, quæ Prætorialium Præfectorum ſententias non per Appellationem ſuſpendi ac retractari, ſed dumtaxat ob humiles preces permittit devolvi ac revideri: Quæ Præfectum non permittit humiliari in Reum aut Accuſatorem, ſed mandat ipſum reviſoriæ cognitioni adeſſe, immò & præſidere. Et hæc eſt vera cauſa, ex qua magnus Leo offenſum Hilarium in retractatorio Chelidonii Judicio non juſſit ſtare ut Reum, ſed gratioſè permiſit ut Judicem conſidere & ſuffragari. Hoc diſpenſatorio beneficio ſperavit ejus animum liberandum ab ulcere.

Ex eadem radice adverſus pertinacem, & ab Urbe fugitivum Sanctus Pontifex ſcripſit ad Antiſtites Viennenſis Provinciæ. Exponit Sancti Petri ac Apoſtolicæ Sedis Divina Privilegia, ac pergit: *Verùm hanc Petræ iſtius Sacratiſſimam firmitatem, Deo ædificante conſtructam, nimis impia vult præſumptione violare, quiſquis ejus poteſtatem tentat infringere favendo cupiditatibus ſuis, & id quod accepit à veteribus non ſequendo, cum nulli ſe ſubditum legi, nullis Dominicæ Inſtitutionis credit regulis contineri, à veſtro noſtroque per novæ uſurpationis ambitum more deſciſcens, præſumendo illicita, & quæ cuſtodire debuit negligendo*. Hilarium arguit, non quod hæretica vel ſchiſmatica ſapiendo, ſed quod ſuis cupiditatibus favendo tentaret Apoſtolicæ Sedis poteſtatem infringere: Non quod ab orthodoxa fide, aut unitate, ſed quod ab avitis Romanæ ac Gallicanæ Eccleſiæ moribus per novæ uſurpationis ambitum deſciſceret. Quod veteres Patrum traditiones excuteret, quod nullis ſubdi legibus, nullis vellet contineri Canonibus, quod illicita præſumeret, quod negligeret obſervanda. Certum eſt Pontificem in his omnibus reſpicere ac laudare Sardicenſes Canones, & ab ipſis ſtabilitos favores Romanis Appellationibus. Eos queritur excuti & ſperni ab Hilario. Idque contra perpetuam pietatem ac obſervantiam Gallicanæ Eccleſiæ.

Hinc proſequitur: *Verum hæc nos nitimur conſilio maturiore corrigere, & veſtrarum Eccleſiarum ſtatum communicato vobiſcum labore componere, non nova inſtituentes, ſed vetera renovantes, ut in ſtatus conſuetudine, quæ nobis à noſtris Patribus eſt tradita, perduremus, & Deo noſtro per boni operis miniſterium, remotis perturbationum ſcandalis, placeamus*. Nequaquam agit de ſtabiliendæ Narbonenſis Provinciæ diviſione, ac variis in ipſa manu-tenendis Metropolitis. Hæc enim omnia nequaquam erant vetuſtiſſima, ſed omninò noviora. Agit igitur de inſtaurando Romanarum Appellationum antiquo ſtatu & formà. Hinc enim ſubjungit: *Nobiſcum itaque Fraternitas veſtra recognoſcat Apoſtolicam Sedem, pro ſui reverentia, à veſtræ etiam Provinciæ Sacerdotibus, innumeris Relationibus eſſe conſultam, & per diverſarum, quemadmodum vetus conſuetudo poſcebat, Appellationem cauſarum aut retractata aut confirmata fuiſſe Judicia, adeò ut ſervata unitate Spiritus in vinculo pacis, commeantibus hinc indè litteris, quod ſanctè agebatur perpetuæ proficeret charitati. Quoniam ſollicitudo noſtra, non ſua quærens, ſed quæ ſunt Chriſti, dignitatem Divinitùs datam nec Eccleſiis, nec Eccleſiarum Sacerdotibus abrogabat*. Conſtanter affirmat in Chelidonii cauſa ſe non novo modo, ſed juxta avitam conſuetudinem ac regulam proceſſiſſe.

Notanda ſunt verba: *A veſtræ etiam Provinciæ Sacerdotibus*. Affirmant avitam conſuetudinem ac regulam æquis ſemper paſſibus ambulaſſe per omnem Galliam: Etiam per Provinciam Narbonenſem. Iſtum tramitem à nullo unquam fuiſſe derelictum, longè minùs redargutum, niſi nunc ab unico Hilario. Quod Pontifex potentiſſimis verbis exprimit: *Sed hunc tramitem, ſemper inter Majores noſtros & bene-tentum, & ſalubriter cuſtoditum, Hilarius, Eccleſiarum ſtatum & concordiam Sacerdotum novis præſumptionibus turbaturus, exceſſit, ita ſuæ vos cupiens ſubdere poteſtati, ut ſe Beato Apoſtolo Petro non patiatur eſſe ſubjectum*. Revera enim quiſquis Romanam Appellationem, licet non excutere, tamen ſtudet ſuis Juribus truncare, omninò ambit in ſubditos ſibi Epiſcopos dominatum ac tyrannidem exercere; & Sancto Petro, quemadmodum oportet, non eſſe ſubjectus.

Notanda ſunt & hæc verba: *Sollicitudo noſtra dignitatem Divinitùs datam nec Eccleſiis, nec Eccleſiarum Sacerdotibus abrogabat*. Affirmant quod antiqua proſequendæ appellationis forma nullius Eccleſiæ, nullius Epiſcopi privilegium aut dignitatem circumſcripſerit: Quod per ipſam Romanâ Sedes non ſua quæſierit, ſed quæ Jeſu Chriſti. Quod ipſa ſit Divinum, ab ipſo Chriſto Domino impartitum, Apoſtolicæ Cathedræ Privilegium. Hinc item diſcimus, quod Hilarius etiam clamarit ſuæ Eccleſiæ dignitatem ab iſta forma mutilari. Notanda denique ſunt & hæc verba: *Quemadmodum vetus conſuetudo poſcebat*. Edicunt iſtam exequendæ appellationis formam non eſſe à Sardicenſi Synodo, ſed à perpetua omnium Eccleſiarum conſuetudine: Ab Apoſtolico,

lico, immò ab Evangelico Canone, per iſtam Synodum declarato dumtaxat ac innovato. Hinc etiam in ſua lege Imperator Valentinianus, poſtquam dixerat evocatum à Romano Pontifice Epiſcopum eſſe à Rectore Provinciæ compellendum ad obedientiam, ſtatim ſubjunxit: *Per omnia ſervatis, quæ Divi Parentes noſtri Romanæ Eccleſiæ detulerunt*. Affirmat hæc Romanæ Sedis Privilegia eſſe longè antiquiſſima, à Chriſtianis Imperatoribus ſemper agnita, honorata, atque defenſa. Ex quibus omnibus lucet Paſchaſium Queſnellum non ſolummodò in Magnum Leonem, ſed etiam in Sanctum Hilarium eſſe iniquum. Huic enim, qui ſolum proſequendæ Appellationis modum invaſit, imponit quod deſtruere tentarit omnem ejus ſubſtantiam. Quod fieri non poſſit citra manifeſtam Hæreſim.

Secunda Quæſtio eſt, an Sanctus Hilarius in his ſuis præſumptionibus victor adversùs Pontificem evaſerit ac permanſerit? Paſchaſius Queſnellus affirmat: *Hilarius ſui Propoſiti tenax, ſemper æqualis, Jura ſuæ Eccleſiæ & uſque ad extremum ſpiritum obtinuit, & qua pollebat eloquentia,*
Cap. 71. *ſtrenuè defendit*. Reſpondeo oppoſitum diſertè aſſeri ab ipſo etiam Hilarii Encomiaſte: *Hilarius in civitatem regreſſus, licet corporali infirmitate fractus, tamen perfectione ſanctus, & pietate promptiſſimus, totum ſe ad placandum tùnc animum Sancti Leonis inclinata humilitate convertit. Miſit primitus Sanctum Ravennium, tùnc Presbyterum, poſtmodò proprium Succeſſorem: Deindè Sanctum Nectarium, Sanctumque Conſtantium, præcipuos Sacerdotes*. Quod etiam hi potentes ac validi interceſſores, nec quoad Narbonenſi Provinciæ integritatem, nec quoad proſequendæ Appellationis modum, nec item quoad Chelidonii cauſam obtinuerint ullam victoriam, eſt per omnia exploratiſſimum. Etenim & Narbonenſis Gallia fuit ſecta in plures Provincias, & Sardicenſis appellandi diſciplina per omnem Galliam manſit conſtantiſſima. Etiam Chelidonius permanſit Epiſcopus. Licet hoc non valeam ad oculum oſtendere, nullum tamen poſſit adduci dubitandi indicium. Graves Authores ex authenticis Eccleſiarum monimentis affirmant Chelidonium fuiſſe Veſontionenſem Epiſcopum, & à Sancto Leone reſtitutum, eſſe in ſua Sede defunctum. Addunt Importunum, quem Hilarius dejecto Chelidonio mox ſuperordinaverat, fuiſſe ab eodem Pontifice turpiter ejectum. Nempe in Magno Leone fervebat ille animi vigor, ex quo ad Sabinianum, ſuum Diaconum, ac in Regia civitate Apocriſarium, poſtmodò ſcripſit Magnus Gregorius: *Ante paratior ſum mori, quàm Beati Petri Apoſtoli Eccleſiam in meis diebus degene-*
Lib. 7. Epiſt. 1. *rare*. Et iſta Importuni Superordinatio etiam perſuadet Hilarium recalcitraſſe adversùs ſolum Chelidonianæ Appellationis ſuſpenſivum effectum, adversùs ſolam formam Sardicenſem.

Tertia Quæſtio eſt, An Sanctus Hilarius ob iſtos exceſſus fuerit à Sancto Leone degradatus? Quidam affirmant. Et ipſis ſuffragari videntur hæc præfatæ Novellæ verba: *His talibus & contra Imperii Majeſtatem, & contra reverentiam Apoſtolicæ Sedis admiſſis, per ordinem Religioſi viri Urbis Papæ cognitione diſcuſſis, certa in Hilarium ex his, quæ malè ordinaverat, lata ſententia eſt*. Alii legunt: *Quos malè ordinaverat*. Et omnino videtur ita legendum. Verba affirmant, quod Magnus Leo non ſolas Hilarii Ordinationes, ſed etiam Ordinatorum perſonas ſynodaliter diſcuſſerit, ac non in ſolum Hilarium, ſed etiam in iſtorum quoſdam tulerit ſententiam. Utique degradationis. Reſpondeo tamen ita non eſſe. Etenim Novella ſtatim ſubdit: *Hilarium adhuc Epiſcopum nuncupari ſola manſueti Præſulis Leonis permittit humanitas*. Affirmat Hilarium fuiſſe degradatione digniſſimum, gratioſè tamen ac diſpenſatoriè non degradatum. Interim fuit inſigniter mulctatus: Per diviſionem non ſolius ſolidæ Narbonenſis, ſed etiam ipſius Arelatenſis Provinciæ. Hujus non modica portio fuit tranſcripta in Viennenſem Metropolim. Novella rectè affirmat ipſum deliquiſſe non ſolummodo in Apoſtolicæ Sedis reverentiam, ſed inſuper in Majeſtatem Imperii: Quia nempè civitatibus, quas non ſola Apoſtolica Sedes, ſed & Imperium in ſingulares Provincias erexerat, pertinaciter nolebat cedere. Per armatam violentiam tentabat perſeverare ſolidus omnium Metropolita.

Quarta Quæſtio eſt, An Hilarius poſt ſuam ex alma Urbe fugam fuerit à Sancto Leone revocatus ad Judicium? Reſpondeo fuiſſe. Lucet ex laudata lege, nec non ex ipſo Hilarii Encomiaſte. Hæc enim evocatio eſt omninò ſententia illa, quam in Hilarium à Leone latam Novella aſſerit, ac adjungit: *Et erat quidem ipſa ſententia per Gallias etiam ſine noſtra Sanctione valitura. Quid enim tanti Pontificis Authoritati in Eccleſias non liceret? Sed noſtram quoque Præceptionem hæc ratio provocavit, ne ulterius vel Hilario, nec cuiquam alteri liceat Præceptis Romani Antiſtitis obviare*. Hanc ſententiam lucidius exponit ipſe Pontifex in datis ſtatim poſt Hilarii fugam litteris ad cunctos Galliæ, Viennenſis præſertim Provinciæ, Epiſcopos: *Quali pertinacia Hilarius Judicium noſtrum effugerit, ſancta veſtra Fraternitas non ignorat. Unde & juſtum eſſe videmus, ut quia Principis Apoſtolorum magnam in judiciis moderationem, quam in poteſtate per Vicarios ſuos ſemper exhibet, Arelatenſis Epiſcopus non exſpectavit, à Privilegio ſuæ civitatis ſubmotus humili loco diſcat, quod in magno, gratis munere noſtrorum Prædeceſſorum conceſſo, tenere noluit. Sitque redintegratum Viennenſi Archi-Epiſcopo Privilegium, & jus antiquum, quod Apoſtolica Benignitas ad Arelatenſem ex parte tranſtulit civitatem, ut tali ſeveritate Hilarius coercitus diſcat non temerè tranſgredi terminos antiquos, Canonica prolatione fundatos*. Affirmat varia. Primò, quod Hilarius in retractatorio Chelidonii judicio tamquam Conjudex noluerit aſſidere Pontifici, ideoque Roma aufugerit. Nempe pertinaciter volebat

lebat

lebat ipſum fieri in ſuo Tribunali. Secundò Pontifex affirmat, quod iſtam retractandarum Appellationum formam Apoſtolica Sedes ſemper ſervaverit: Etiam ante Sardicenſem Synodum. Tertiò, quod hoc vetuſtum Privilegium Canonica Prolatio ſundarit ſeù confirmarit: Utique Sardicenſis. Quartò, quod hæc Hilarii prævaricatio non ſit modica, ideoque propter ipſam jure meritò ſit mutilatus amplo ſuæ Cathedræ Privilegio; gratìs donato per Romanam Eccleſiam. Nihilominus inauditum Leo damnare noluit, ideoque & Romam revocavit. Tunc igitur reductus eſt ad mentem Hilarius, & uti ejus Encomiaſtes ſcribit, Romam legavit primò Ravennium Presbyterum, deinde duos Primates Epiſcopos, ad placandum Pontificis animum, & ſe à Romani tribunalis acceſſu excuſandum. Et tandèm converſus ac illuminatus eſt ad ſeriam adeò pœnitentiam, ut quidam affirment ipſum ſponte ex Epiſcopali Throno deſcendiſſe, ac rediiſſe ad ſilentium Lerinenſis Monaſterii. Quidquid ſit, certum eſt fuiſſe ex pleno corde contritum. Alioquin ipſum in ſuas Sanctorum tabulas nunquam admiſiſſet Romana Eccleſia. Et hinc patet illos, qui hodie ad Divinum Romanæ Sedis circa Appellationes Privilegium circumducendum, aut certè circumſcribendum utuntur illius authoritate & exemplo, eſſe ſimiles iſtis, qui olim ad firmandas ſuas de Rebaptiſmo nugas invocabant authoritatem & exemplum Sancti Cypriani.

Quinta quæſtio eſt, An memoratus Sancti Hilarii Encomiaſtes ſit revera Sanctus Honoratus Maſſilienſis Epiſcopus? Et quidem quod Honoratus Hilarii vitam ſcripſerit, videtur non dubitandum. Etenim in ejus elogio Gennadius Maſſilienſis, aut certè quis ejus Proſecutor hæc habet: *Honoratus ſanctorum Patrum vitas ad ædificationem Poſterorum coaptat legendas, præcipuè nutritoris ſui Hilarii Arelatenſis Epiſcopi*. Dico: *Vel quis ejus proſecutor*. Etenim in Gennadii Scholiis ad Sancti Eugenii Carthaginenſis Epiſcopi elogium ſcribit Aubertus Miræus: *In vulgatis Gennadii exemplaribus poſt Eugenium Pomerius Maurus, & Honoratus Maſſilienſis ſubnectuntur, quos tamen duos Honorius Auguſto-Dunenſis in ſuo catalogo non habet, ideoque videntur ad Gennadii catalogum non pertinere. At vero Iſidorus Hiſpalenſis ac Sigibertus Gemblacenſis Pomerium memorant, Honorati neuter meminit. Manu-ſcripta Gennadii exemplaria vetuſtiora inter ſe variant: In quibuſdam ſolus Honoratus, in aliis præterea Pomerius, Cæſarius, Sidonius, & Gelaſius Papa omittuntur. Ne quid tamen à curioſo Lectore deſiderari poſſit, plenam Scriptorum centuriam dabo, ut eam Gennadii titulo Suffridus Petrus Coloniæ Agrippinæ publicavit*. Cujuſcumque verò ſit iſtud caput, quæſtio eſt, an hæc præſens Sancti Hilarii vita ſit genuinum opus Sancti Honorati? Paſchaſius Queſnellus conſtanter affirmat: Quo per ejus authoritatem firmet omnia Hilarii Acta, & illorum, quæ Sanctus Leo ad Viennenſis Provinciæ Epiſcopos ſcripſit, fidem exſufflet. Reſpondeo tamen eſſe rem penitus incertam. Rectè enim in primo Gallicanarum Synodorum tomo ſcribit Jacobus Sirmondus: *Honoratus, ſeù quis alius vitæ Hilarii author*. Et Aubertus Miræus affirmat ſe à Joanne Jacobo Chiſſletio, Societatis Jeſu Presbytero, habere litteras ſequentis tenoris: *Gennadii Maſſilienſis de Scriptoribus Eccleſiaſticis habeo exemplar unum pervetuſtum, edito non plenius, immò contractius à fine. Pomerium enim nonageſimo quinto, eoque ultimo loco recenſet, Honoratum Maſſilienſem præterit. Sanè vitam Sancti Hilarii Arelatenſis, quam author Chronologiæ Lerinenſis huic Honorato inſcribit, ſolo vulgati Gennadii fretus teſtimonio, Petrus Saccius in Pontificio Arelatenſi, ex manu-ſcripto Codice, vendicat Reverentio, ſeu Ravennio Arelatenſi Epiſcopo, Hilarii Succeſſori. Et ſunt alia, quæ mihi ſuſpectam faciant illam apud Gennadium Honorati Maſſilienſis mentionem*. Lerinenſe Chronicon habet hanc Epigraphen: *Sancti Hilarii vita ex membrano perantiquo manu-ſcripto Monaſterii Lerinenſis, authore Anonymo*. Proinde vetuſtus ille codex caret authoris nomine. Etiam Fratres Sammarthani in Gallia Chriſtiana cenſent illud Honorati elogium non eſſe à Gennadio, ſed adjectum poſt ejus mortem. Quidquid ſit, nec Ravennius, nec Honoratus, nec Angelus de cœlo poſſit evacuare fidem Magni Leonis.

CAPUT IV.

Diſcutiuntur quæ circa hanc Romanam Chelidonii Epiſcopi appellationem nuperrimè ſcripſit Joannes Gerbais, Doctor Pariſienſis, Socius Sorbonicus, Regius Eloquentiæ Profeſſor.

SApientiſſimus hic ac Eloquentiſſimus Magiſter noſter in ſua de Majoribus cauſis Diſſertatione hæc ſcribit: *Anno quadringenteſimo quadrageſimo Chelidonius Epiſcopus in Concilio Arelatenſi dejectus eſt, quia, ut ferebatur, Viduam Uxorem acceperat, præfueratque aliquando Judiciis capitalibus. Quia verò inique ſecum putavit actum,* Fol. 176.
ad Leonem Papam ſe contulit, Judicii reformationem juxta Concilii Sardicenſis Placita petiturus. Errat in duobus. Primò, quod dicat iſtam Synodum ab Hilario fuiſſe actam anno illius ſæculi quadrageſimo. Etenim Chelidonius ſtatim à ſua damnatione abivit Romam, Hilarius eſt ipſum ſtatim ſecutus, paucis diebus hæſit Romæ, ac refugit in Galliam, & Magnus Leo eſt fugientem ſtatim ſecutus ſuis litteris: At verò prima hujus contra illum ad omnes Gallicanæ Eccleſiæ Antiſtites Epiſtola eſt data octavo Idus Januarias anni quadrageſimi quinti, ideoque Synodus iſta omnino fuit habita anno quadrageſimo quarto. Et quidem ſub finem: forſitan menſe Octobri. Tunc enim eſt tempus Epiſcopalium Synodorum. Hinc famoſus Encomiaſtes ſcribit Hilarium ſæviente hiemis rigore rediiſſe Roma: Nempe in exordio Januarii, aut in fine Decembris. Secundus error eſt, quod ſcribat iſtam Synodum fuiſſe

actam in Arelatenſi civitate. Jacobus Sirmondus ad Gallicanas Synodos rectius ſcribit eſſe incerti loci. Et Fratres Sammarthani in Gallia Chriſtiana ſcribunt: *Vetus author vitæ Sancti Romani Abbatis Jurenſis docet circa annum quadringenteſimum quadrageſimum quartum habitum Concilium haud procul ab urbe Veſontionenſi*. Revincunt utrumque errorem. Eloquentiſſimo tamen viro gratulamur, quod non parum veritatis agnoſcat: Quod profiteatur Chelidonium iviſſe Romam ad poſtulandam Hilariani Judicii reformationem juxta Placita Sardicenſis Concilii. Profitetur hoc in Gallia tunc ſolemniter viguiſſe.

Senſa ſua lucidè aperit in alio loco: *Inſuper contendo præter Canones primorum Conciliorum Orientalium, qui continebantur in antiquo Eccleſiæ codice, alios etiam in Galliis ante Carolum Magnum uſitatos fuiſſe, qui deinceps à Dionyſio Exiguo priſcis illis adjecti ſunt, puta tam Africanos, quam Sardicenſes*. Hos demonſtrat quoad varia morum capita laudari ac firmari à prima Turonenſi, ac à prima Synodo Aurelianenſi, & adjungit: *Quod ſi Sardicenſis diſciplina quoad aliqua capita valuit apud Gallos ante Carolum Magnum, quidni & quoad appellationes valuiſſe ibidem aſſeramus? Maximè verò cum Epiſcopi Romani occaſionem nullam omiſerint ejus, ut cæteris Eccleſiis, ita & Gallicanis intimandæ*. Demonſtrat hæc ex Decretalibus Sancti Innocentii primi ad Sanctum Victricium Rothomagenſem Metropolitam litteris. Adducit totum caput de Eccleſiaſticis Judiciis: Et quidem cum famoſa circa Romanam Eccleſiam clauſula: *Cui in omnibus cauſis debet reverentia cuſtodiri*. Et exponit: *In priori Reſponſionis hujus parte Pontifex cauſas quidem Clericorum, tam ſuperioris quam inferioris ordinis, terminari vult in Synodis Provinciarum, juxta Nicæni Concilii Placitum, quod & ab ipſo ibi laudatur; ſed neque in poſteriori parte Sardicenſes Canones de liberis ad Apoſtolicam Sedem Appellationibus prætermiſit. Synodus enim, quæ commemoratur ab Innocentio, alia non eſt à Sardicenſi*.

Denuò pergit: *Jam verò cum Eccleſia Gallicana obſequentiſſima fuerit ſemper Apoſtolicæ Sedi, quorſùm, quæſo, Sardicenſem de Appellationibus diſciplinam rejeciſſet? Quæ cum Apoſtolicæ Sedi grata eſſet & honorifica, leges tamen à ſanctis Patribus, Nicænis præſertim, de Judiciis Eccleſiaſticis latas non evertebat*. Hæc omnia non recedunt à Regno Dei. Quod enim iſta Sancti Innocentii epiſtola partim Nicænos, partim Sardicenſes Canones laudet, advertit etiam Remenſis Hincmarus. Et eſt longè certiſſimum. Eadem epiſtola eſt quaſi primus Canonum codex Gallicanæ Eccleſiæ: Et apud ipſam ſemper fuit in ſumma authoritate ac reverentia. Secunda Turonenſis Synodus ex ipſa reſtaurat lapſam diſciplinam, & adjungit: *Quis Sacerdotum contra Decreta talia, quæ à Sede Apoſtolica proceſſerunt, agere præſumat? Et quorum authorum valere poſſit prædicatio, niſi quos Apoſtolica Sedes ſemper aut intromiſit, aut Apocryphos fecit?* Cap. 20. *Et Patres noſtri hoc ſemper cuſtodierunt, quod eorum præcepit authoritas*. Affirmant laudatam Decretalem, adeoque & Sardicenſes Canones ſemper in Gallia floruiſſe. Hi ſanè floruerunt etiam ante iſtum Pontificem. Nec enim ipſe primus, ſed dudum antea per Galliam promulgarunt Sanctus Maximinus Treverenſis, Euphratas Colonienſis, Sanctus Servatius Tongrenſis, aliique noſtri Parentes Epiſcopi, qui Sardicæ fuerunt, aut ejus Acta in ſuis Sedibus ſubſcripſerunt. Eoſdem in Apologia ad Conſtantium Imperatorem laudat magnus Pictavienſium Epiſcopus Hilarius.

Eloquentiſſimus Magiſter pergit de Appellatione Chelidonii: *Hunc tamen agendi modum, appellandi nempè à Provinciæ Synodo ad Romanum Pontificem, ægerrimè tulit Hilarius Arelatenſis, qui Chelidonii damnationi præfuerat. Quia nempè inſolentior paulò viſus eſt, neque hactenùs Galli talem conſuetudinem habuerant*. Suadet hæc per ſuperiùs adducta Hilariani Encomiaſtæ verba, & proſequitur: *Leo Magnus non ſic facilè acquievit Hilarii ſuggeſtioni, ſed Chelidonii cauſam retractari apud ſe voluit. Ex quo quidem incenſus Hilarius durioribus paulò verbis Leonem inſequutus eſt, ipſeque inter hæc, neque expectato fine Judicii, neque ſalutato Leone, ex Urbe exceſſit*. Et ſtatim poſt: *Quod ad Chelidonium attinet, quia injuſtè accuſatus fuerat, re ipſaque innocuus viſus eſt, Eccleſiæ ſuæ eſt redditus. Fuitque pariter reſtitutus Projectus, cui ægrotanti alterum ſubſtituiſſe Hilarius perhibebatur*.

Eloquentiſſimus vir retrocedit à veritate, quam fuerat profeſſus. Profeſſus namque fuit Sardicenſes Canones, & ab ipſis ſancitam Romanæ Appellationis diſciplinam ſemper viguiſſe in Gallia; at verò nunc ſcribit iſtum appellandi modum fuiſſe inſolentiorem, & uſque tunc apud Gallos non fuiſſe illius conſuetudinem. Hinc Hilarium fuiſſe offenſum. Agit non de quavis Appellatione, ſed de illa, quæ in Romana Synodo per ipſum Pontificem retractari debeat, ac in qua prior Judex, in Reum aut Accuſatorem demutatus, poſſit Romam evocari, cogendus reddere rationes ſui Judicii. Et graviter labitur. Etenim Sanctus Leo ad Viennenſis Provinciæ Epiſcopos diſertè & conſtanter ſcribit: *Nobiſcum Fraternitas veſtra recognoſcat Apoſtolicam Sedem, pro ſui reverentia, à veſtræ etiam Provinciæ Sacerdotibus, innumeris relationibus eſſe conſultam, & per diverſarum, quemadmodum vetus conſuetudo poſcebat, Appellationem cauſarum aut retractata, aut confirmata fuiſſe Judicia. Et hunc tramitem, ſemper inter Majores noſtros & benè tentum, & ſalubriter cuſtoditum, Hilarius Eccleſiarum ſtatum, & concordiam Sacerdotum novis præſumptionibus turbaturus exceſſit: Ipſius quoque Beatiſſimi Petri reverentiam verbis arrogantioribus minuendo, cui paſcendarum ovium cura ſpecialiùs mandata eſt*. Affirmat plura. Primò, quod adduci poſſint innumera Relationum ac Appellationum exempla. Secundò, quod iſtas Appellationes Apoſtolica Sedes non quovis modo, ſed apud ſemetipſam diſcuſſerit: Et priora Judicia confirmaverit quandoque, quandoque etiam reformarit. Quod eodem modo proceſſerit, quo jam procedebatur in cauſa Chelidonii. Tertiò, quod hæc ſit perpetua conſuetudo Gallicanæ Eccleſiæ: Perpetuus trames, ſemper benè tentus à Majoribus, ac ſalubriter cuſtoditus. Quartò, quod circà hæc omnia ſemper fuerit firma concordia Eccleſiarum ac Sacerdotum. Quintò, quod

iſtam

iſtam conſuetudinem, iſtamque concordiam primus rumpere tentarit Hilarius, atque ita inſigniter turbarit Eccleſias. Sextò, quod iſta Appellationis proſequendæ forma ſit non à Sardicenſi, vel quavis alia Synodo, ſed ab ipſo Chriſto Domino, qui Apoſtolicæ Cathedræ tradidit Paſturam omnium ſuarum Ovium, plenam authoritatem ſolvendi atque ligandi. Proindè penitùs devium eſt, quod Hilarius ſe fundarit in priori conſuetudine Gallicanæ Eccleſiæ. Iſta tamen adeò inſolenter tentaſſe non poſſit ſine aliquo colorè aut fuco. Ego neſcio aliud, niſi quod ex Gallicani Præfecti Sede cenſuerit ſuo Throno acceſſiſſe novam dignitatis ſpeciem.

Quod ipſum non vanè colligitur ex adeò feſtina in degradatorum Epiſcoporum Sedes ſuperordinatione. Etenim Hilarius non ſoli Projecto, ſed & Chelidonio ſtatim ſuperordinavit. At verò hæc feſtinatio erat penitùs aliena ab antiquis Galliæ moribus. Etenim duæ Gallicanæ Synodi, quæ Euphratam Colonienſem dicuntur degradaſſe, non præſumpſerunt ſuperordinare, licet degradarent ob manifeſtam hæreſim. Etiam Biterrenſis Pſeudo-Synodus, quæ Sanctum Hilarium Pictavienſem dejecit, non ſuperordinavit. Nec item Pſeudo-Synodus Arelatenſis, ejiciens Sanctum Paulinum Treverenſem. Nec ipſa item Orthodoxa Pariſienſis, damnans Saturninum Arelatenſem, auſum ſceleratas manus mittere in duos iſtos glorioſos Antiſtites.

Hodierni Apoſtolicæ Sedis Detractores aſſiduè proclamant ad Africanam Eccleſiam: Clamant ipſi eandem cum Gallicana ſemper quoad Judicia fuiſſe diſciplinam. Inſigniter falluntur ac fallunt. Interim etiam Africana Eccleſia degradatis Epiſcopis nunquam ſtatim ſuperordinavit. Nequi-
[Epiſt.55.] dem ante Sardicenſem Synodum. Etenim Donatus Carthaginenſis Epiſcopus damnato à ſe Privato Lambeſitano ſuperordinare non præſumpſit, antequam Sanctus Fabianus firmaſſet ejus Judicium. Ita colligitur ex Sancti Cypriani litteris ad Sanctum Cornelium. Et Sanctus Auguſtinus Donatiſtas graviter arguit, quod ante ſimilem Romanam confirmationem præſumpſerint dejecto Cæciliano ſuperordinare Majorinum. Nempè Provinciarum Synodi, uti ad Sanctum Victricium ſcripſit Sanctus Innocentius, ſuum de dejectis Epiſcopis Judicium debuerunt ſemper referre Romam, & ante Apoſtolicum Reſcriptum non ſuperordinare. Quapropter clarum eſt, quod hanc ſuam novitatem Hilarius fundare non potuerit in avitis moribus Gallicanæ Eccleſiæ. Ego neſcio fundamentum aliud, niſi novam dignitatem ex Sede Præfecturæ.

Poſſint opponi duo. Primum eſt, quod non ſoli vulgares Metropolitæ, ſed etiam quicumque Autocephali Exarchi, ac ipſi etiam Patriarchæ fuerint obligati circa Romanas Appellationes revereri ac obſervare Sardicenſem formam ac diſciplinam; adeoque Hilarius ex vano Autocephaliæ prætextu non potuerit iſtud onus excutere. Erat namque doctus Epiſcopus, peritus Eccleſiaſticæ Hierarchiæ. Secundum eſt, quod ipſe regulam, quæ datam alicui civitati aut regioni à Principe dignitatem transfundit in iſtius civitatis aut regionis Epiſcopum, ſemper averſatus oderit. Hinc enim à Romanis Imperatoribus erectas in Narbonenſi Gallia novas Provincias pertinaciter agnoſcere in rebus Eccleſiaſticis noluit: Voluit & quoad Conſecrationes, & quoad Judicia permanere ſolidus ac ſolus Metropolita. Quomodo igitur credi poſſit, quod ille ex Præfecti Sede tentarit ſibi ſingularem dignitatem advocare?

Reſpondet in litteris ad Sanctum Marinianum, [Lib. 5. Epiſt. 24.] Ravennæ Metropolitam, Magnus Gregorius: *Scripta Fraternitatis veſtræ ſuſcepimus, in quibus indicaſtis quoſdam de Clero ac Populo clamitaſſe, contra leges & Canones eſſe, ut inter Eccleſiam veſtram & Claudium Abbatem cauſa hic examinari ac judicari debeat. Qui ſi Eccleſiaſticum ordinem, vel inter quos vertitur, noſſent advertere, ſe à ſuperflua querela modis omnibus abſtinerent: Præſertim quia nec cauſa illic dici poſſit, ubi ſe prædictus Abbas à Deceſſore veſtro queſtus eſt injuſtitiam pertuliſſe, & ex ea hactenùs laborare. Hoc enim poterat fortaſſis opponi, ſi non ad Majorem recurreret, & apud eum cauſæ ſuæ meritum peteret terminari. Numquid non ipſe noſti, quia cauſa, quæ à Joanne Presbytero contra Joannem Conſtantinopolitanum fratrem & Co-Epiſcopum noſtrum orta eſt, ſecundùm Canones ad Apoſtolicam Sedem recurrit, & noſtra eſt ſententia definita? Si ergò de illa civitate, ubi Princeps eſt, ad noſtram cauſa cognitionem deducta eſt, quantò magis negotium, quod contra vos eſt, hic eſt veritate cognita terminandum? Vos autem ibi ſtultorum verba non moveant, nec per nos credatis diſpendium aliquod Eccleſiæ veſtræ fieri. Fraternitas autem veſtra ſapienter egit Perſonas pro negotio ipſo tranſmittere, & verba inania non audire.*

Claudius Abbas non à Mariniano, ſed ab ejus Anteceſſore Joanne in neſcio quo negotio gravatus appellarat Sedem Apoſtolicam: Et Magnus Gregorius Appellationem admiſerat, ideoque Mariniano mandavit, ut Reſponſales tranſmitteret, qui in retractatorio Judicio purgarent Joannis ſententiam, aut ipſam audirent reformari. At interceſſit Ravennæ Clerus ac Populus, altè clamans eſſe contra leges & Canones, ut iſte Retractatus Romæ fieret. Clamarunt Ravennatis Eccleſiæ dignitatibus per Pontificem inferri vim atque diſpendium. Quod nempè Ravenna eſſet Exarchi, Prætoriorum Præfectis æqualis, glorioſa Sedes, ideòque ejus Epiſcopus gauderet eorumdem circa Eccleſiaſticas cauſas Prærogativis: Et Imperator Juſtinianus nuperrimè ſanxerat, uti Præfectorum, ita & Patriarcharum, adeoque & omnium Autocephalorum Primatum ſententias eſſe inappellabiles. Hinc Claudii Abbatis, & ſpectantis ad ipſum cauſæ Romana evocatio clamabatur eſſe etiam contra leges. Nequaquam Appellationis ſubſtantiam, ſed ſolam ejus Sardicenſem formam tentabant effugere: Volebant cauſam iſtam ab ipſo Mariniano cum quibuſdam per Dominum Papam adjunctis Epiſcopis eſſe revidendam. Et Sanctus Marinianus, licet in Romana civitate, ac ſub Monaſtica ipſius Gregorii diſciplinâ enutritus, nec non inſigniter eruditus, attendit ad iſta, & non parum cæſpitavit.

tavit. Attamen ne magiſtrum Potificem, ac Romanam Eccleſiam offenderet, tranſmiſit Reſponſales, verùm cum proteſtatione. Quid ad iſta Gregorius? Reſpondit eſſe verba ſtultorum: Verba inania. Et demonſtravit ex recentiſſimo Conſtantinopolitanæ, in qua non Italiæ Exarchus, ſed totius Mundi Imperator Sedem habet, Eccleſiæ exemplo. Etenim Joannes Presbyter contra Joannem Patriarcham appellaverat Romam, & ipſe Marinianus propriis oculis viderat iſtam cauſam retractari in urbe, ac definiri juxta formam Sardicenſem. Viderat nec Patriarcham, nec Imperatorem, qui tamen uterque admodum modicè diligebat Gregorium, in ullo contraiſſe. Iſta igitur ipſa ſtultorum inania verba, quæ Sanctum Marinianum ceſpitare fecerunt, ſeduxerunt Sanctum Hilarium. Utrumque eximiè doctum ac ſanctum. Nempè in propriæ dignitatis cauſa *Quandoque bonus dormitat Homerus*.

Iterum audiamus eloquentiſſimum Magiſtrum noſtrum: *Sua hæc Judicia Leo ſignificavit Epiſcopis Viennenſis Provinciæ epiſtola illa, quæ jam laudata eſt; cum autem intelligeret vix habitura effectum apud Gallos, tum quia nondum aſſueti erant Appellationibus illis nuper invectis, tum verò maximè quod Epiſcoporum Gallicanorum cauſas Romæ cognoviſſet, Valentinianum Imperatorem rogavit, ut Edicto ſuo Judiciorum, quæ tulerat, executionem vellet adjuvare. Valentinianus, Leoni morem gerens, Edictum emiſit*. Magiſter adducit Capitalia Edicti verba, & pergit: *Hac porro Conſtitutione plus dedit Valentinianus, quàm Leo rogaverat. Immò & amplius dedit, quam ipſe poſſet. Plus quidem dedit quàm Leo rogaverat: Aliud quippe nihil optaverat Leo, quam ut Judicii contra Hilarium lati executio Imperatoria Authoritate juvaretur. Plus etiam indulſit, quam poſſet: Cum enim Imperatores condere leges de Eccleſiaſticis rebus non poſſent, niſi quæ conformes ſint Canonibus, quæque ad eorum executionem tendant, fert ibi legem Valentinianus, quæ Canonibus non quibuſvis, ſed Sardicenſibus ipſis omnino contraria eſt. Jubent enim Sardicenſes Canones Epiſcoporum cauſas agitari in Provinciis, ſive quoad primam, ſive quod ſecundam cognitionem. Imperator verò cogendos vult Epiſcopos, ut in Urbem ab Epiſcopo Romano judicandi ſeſe conferant. Quare mirum nihil eſt, ſi Galli, Canonum antiquorum uſque ſemper obſervantiſſimi, generali huic legi de petenda Urbe nunquam obſecuti ſint*.

Palam retrocedit à ſua priori ſapientia in plures errores. Primus eſt, quod Romanæ Appellationes tunc eſſent nuper invectæ, ideoque Gallicani Epiſcopi necdum eſſent ipſis aſſueti. Etenim Sanctus Maximinus Treverenſis Epiſcopus, dum Sancti Athanaſii, ac aliorum Orientalium Epiſcoporum Appellationem admitti, & Antiochenæ Synodi de ipſis Judicium ſuſpendi ac retractari ſuaſit ac perſuaſit Sancto Julio, omnino

Lib. 1. ſuaſit ex more & ſenſu non ſolius Romanæ, ſed

Cap. 4. & Gallicanæ Eccleſiæ. Quin immò quod Julius ſit antiquum Univerſalis Eccleſiæ Canonem iſta in re ſequutus, disertè teſtatur in Eccleſiaſtica hiſtoria Theodoretus. Ipſe item Julius idem aſſeverat in litteris ad Antiochenam Synodum. Et iſtum Canonem laudatus Maximinus omnino innovavit ac ſtabilivit apud Sardicam. Et quid Magnus Leo de harum Appellationum apud Gallos antiquitate dicat, jam abundè audivimus. Proindè de hoc eloquentiſſimo Magiſtro noſtro Magnus Gregorius diceret, quod venum exponat *inania verba ſtultorum*. Secundus error eſt, quod Magnus Leo in eo maximè deliquerit, quod Gallicanorum Epiſcoporum cauſas cognoverit Romæ. Etenim laudatus Maximinus Sancto Julio etiam author fuit, ut Sancti Athanaſii & aliorum Orientalium Epiſcoporum cauſam cognoſceret Romæ. Et iſtius ſui conſilii fundamenta omninò deſumpſit ex more & Canone totius Eccleſiæ, ſuæ præſertim Gallicanæ. Quæ omnia Magnus Leo confirmat. Operis hujus decurſus adducet plura authentica exempla ac teſtimonia.

Proindè tertius error eſt, quod Magnus Leo ad hanc ſui operis novitatem Gallicanis Eccleſiis imponendam ab Imperatore Valentiniano poſtularit Legis adjutorium. Etenim ipſe Imperator in ipſa lege palam ſcribit contrarium: *Hæc cum hactenus inviolabiliter fuerint cuſtodita, Hilarius contumaci auſu illicita quædam præſumenda tentavit. Ne quid Gallicanis Epiſcopis contra veterem conſuetudinem liceat*. Unica igitur poſtulandæ Legis ratio fuit dura Hilarii in Papalem Authoritatem, & avitam Gallicanæ Eccleſiæ conſuetudinem contumacia. Hoc ipſe Imperator disertè profitetur. *Et erat quidem ipſa Papalis ſententia per Gallias etiam ſine Imperiali Sanctione valitura. Quid enim tanti Pontificis Authoritati in Eccleſias non liceret? Sed noſtram quoque Præceptionem hæc ratio provocavit, ne ulterius Hilario, nec cuiquam alteri liceat Præceptis Romani Antiſtitis obviare*. Et Lex nulli magis profuit quam ipſi Hilario. Ejus enim duritiam fregit, aperuit oculos, perduxit ad veritatis cognitionem ac veram pœnitentiam, perfecitque in ſanctiſſimum Epiſcopum.

Quartus error eſt, quod Magnus Leo ſolam ſui contra Hilarium Judicii executionem poſtularit, adeoque Valentinianus plura dederit, quàm fuerit rogatus. Etenim Magnus Leo nullam contra Hilarium tulit definitivam ſententiam, ſed Principi expoſuit plura alia, omnia poſtulans adjuvari per ejus Brachium. Primò, quod Hilarius alios incompetenter removiſſet, alios Epiſcopos indecenter invitis ac repugnantibus civibus ordinaſſet. Secundò, quod ipſos per armatam violentiam intruſiſſet ſuis Sedibus. Tertiò, quod Romanis Appellationibus nec ſuſpenſivum effectum, nec Romanum vellet concedi acceſſum, ideoque nec appellantes Epiſcopos Romam accedere, nec eorum Damnatores permitteret illuc evocari. Quod his evocationibus omnem denegaret obedientiam. Idque contra ſacræ, Sardicenſis utique ac Nicænæ, Synodi Authoritatem. Et omnia tria Valentinianus damnavit, plenè confirmans Pontificis Judicium.

Quintus error eſt, quod Valentinianus ſuæ Poteſtatis limites exceſſerit: Quoniam Sardicenſes Canones nec Appellantium Epiſcoporum

Judi-

Judices Romam evocari permittant, nec iſtas cauſas per Pontificem retractari. Hunc Magiſtrum noſtrum plane credo eſſe non dumtaxat eloquentiſſimum, ſed & ſapientiſſimum: Eaſdem interim virtutes omnino credo infuiſſe magno Leoni, nec non & Valentiniani III. Aſſeſſoribus. Et hic ipſe Magiſter profitetur ſe iſtis omnibus ſcribere contraria. Cui igitur ſit credendum judicandum permitto cunctis Lectoribus. Quod igitur iſte Magiſter ab avito Gallicanæ Eccleſiæ ſenſu longiſſimè retrocedat, licet tanti Pontificis ac iſtorum Aſſeſſorum Authoritas abundè evincat, volo tamen paucis aliis demonſtrare exemplis ac teſtimoniis. Glorioſus Treverenſium Antiſtes Maximinus Papæ Julio author fuit, non dumtaxat ut Sanctum Athanaſium ſtatim reveſtiret, ſed etiam ut ejus Damnatores citaret Romam: Et hanc vetuſtam Romanæ Appellationis diſciplinam curavit innovari atque firmari per Sardicenſes Canones. Omnia iſta fecit ex avito ſenſu Gallicanæ Eccleſiæ. De Sancto Briccio Turonenſi Epiſcopo, per rebellem populum ejecto, & Romam abeunte ac appellante, ſcribit Sanctus ejus Succeſſor Gregorius: *Poſt*
Lib. 2. Cap. 11. *cujus abſceſſum ajunt Turonici ſuo Sacerdoti Juſtiniano, quem Briccio ſuperordinaverant, vade poſt eum, & exerce negotium tuum. Quia ſi proſecutus eum non fueris, ad noſtrum omnium contemptum humiliaberis. Juſtinianus, vero egreſſus à Turonis, Vercellas Italiæ civitatem adgreſſus, Judicio Dei percuſſus, obiit peregrinus.* Omnis Populus cum gravibus minis Juſtiniano mandavit, ut & ipſe Romam accederet, in Retractatorio Pontificis Judicio purgaturus civitatis factum, ac ſuam ordinationem defenſurus. Mandavit juxta Sardicenſes Canones. Quod nempe eorum legitimus intellectus non apud ſolum Clerum, ſed etiam apud Galliæ Populum eſſet longè notiſſimus. Et hinc Juſtinianus promptè obedivit. Gregorius adjungit, quod Briccius per Romanum Apoſtolicæ Sedis Judicium tandem receperit ſuum Thronum atque Eccleſiam. Heroten & Lazarum, Gallicanos Epiſcopos, Zozimus Pontifex in litteris ad Aurelium Carthaginenſem & cæteros Africæ Epiſcopos appellat: *Erubeſcenda Factis & Damnationibus nomina*, & adjungit: *Specialis illos Sedis Apoſtolicæ Authoritas ab omni communione ſubmovit.* Nempe in Gallia damnati Romam appellaverant atque acceſſerant: Et eorum cauſam Romæ per ſemet-ipſum retractarat Zozimus, & firmarat Gallicanam ſententiam. Idem Pontifex in litteris ad Hilarium Narbonenſem Epiſcopum enumerat Urſii ac Tuentii, Gallorum ac in Gallia damnatorum Epiſcoporum, crimina, & adjungit: *Hæc omnia apud nos Geſtis, Teſtimoniiſque diſcuſſa ſunt.* Utique in retractatorio Appellationis Judicio. De neſcio quo obſcœno Juvene, quem ſubdere volebat publicæ pœnitentiæ, ad illuſtrem virum Anſemondum ſcripſit Sanctus Avitus Viennenſis Archi-Epiſcopus: *Licet me ad*
Epiſt. 49. *Romanæ forſitan Eccleſiæ Audientiam vocet, fatigationes itinerum non verebor.* Sapaudo Arelatenſi Archi-Epiſcopo, de frivolis ſuorum Clericorum Appellationibus & Romanis acceſſibus expoſtulanti, reſcripſit Pelagius Primus: *Neceſſe habemus ſolliciti eſſe, ut ſi quis venerit, non facilè nobis, tamquam ignaris ſubrepere aliquid videatur. Melius tamen Fraternitas tua faciet, ſi cognoſcens illos, quos ſuſpicamini, ad nos eſſe venturos, etiam vos perſonam inſtructam ex omni parte dirigatis, quæ eis poſſit obſiſtere. Quia cum epiſtola veſtra nihil de cauſa contineat, ſi hic, qui modò nobis ex voluntate veſtra verbo ſuggeſſit, tunc apud nos nequeat inveniri, videbimur nos Accuſatoris officium ſuſcepiſſe.* Palàm affirmat Accuſatoris in appellatis cauſis officium ſpectare ad ipſum Sapaudum. De Salonio Epiſt. 9. ac Sagittario, Gallicanis ac Synodaliter damnatis Epiſcopis, ſcribit Sanctus Gregorius Epiſcopus Turonenſis: *At illi, cum adhuc propitium ſibi Regem noſſent, ad eum accedunt, deplorantes ſe injuſtè remotos, ſibique tradi licentiam, ut ad Papam Urbis Romanæ accedere debeant. Rex verò annuens petitionibus eorum, datis Epiſtolis eos abire permiſit. Qui accedentes coram Papa Joanne tertio exponunt ſe nullis rationalibus exiſtentibus cauſis dimotos. Ille verò Epiſtolas ad Regem dirigit, in quibus eoſdem locis ſuis reſtitui jubet. Quod Rex ſine mora, caſtigatis prius illis verbis multis, implevit.* Ponti- Lib. 5. fex eos reveſtivit, dilato in opportunum tempus Cap. 20. retractatorio Judicio. Et fuit pleniſſimè obeditum. Etenim uterque quarto, quod ſub Benedicto primo, proximo Joannis Succeſſore, fuit celebratum, Pariſienſi Concilio aſſedit & ſubſcripſit ut integer Epiſcopus. Quæ omnia manifeſtiſſimè facta ſunt juxta Sardicenſes Canones. Quid opus multis? Et Dionyſius Exiguus, & Iſidorus Mercator Sardicenſem Canonem tranſtulerunt hoc modo: *Si depoſitus Epiſcopus proclamaverit agendum ſibi negotium in Urbe Roma, alter Epiſcopus in ejus Cathedra non ordinetur niſi cauſa fuerit in Romani Epiſcopi Judicio determinata.* Et hanc tranſlationem probavit etiam, ac ſuæ Canonum collectioni inſeruit Creſconius Africanus Epiſcopus. Quare grandi ſtupore digna ſunt iſtius Magiſtri noſtri hæc verba: *Galli generali huic legi de petenda Roma nunquam obſequuti ſunt.*

CAPUT V.

Romanarum in Gallia Appellationum antiquitas demonſtratur ex Sancto Cypriano.

MArtianus Arelatenſis Archi-Epiſcopus olim patravit tria crimina: *Primò jactabat & prædicabat, quod Novatiano ſtudens, & ejus pervicaciam ſequens, à noſtra communicatione ſe ſegregaſſet.* Nec Sanctum Cornelium, nec Sanctum Lucium, nec item Sanctum Stephanum voluit uti Pontifices agnoſcere: Dixit Novatianum fuiſſe legitimum Romanorum Antiſtitem, ideòque etiam defuncto perſtitit contumax adhærere. Secundò, item Novatiani errorem pari pertinacia tenuit ac defendit. Docuit Lapſos non poſſe reparari

parari per Eccleſiæ Claves: Iſtud crimen eſſe reſervatum judicio Divinæ Majeſtatis.

Tertium ejus crimen habes in his Sancti Cypriani verbis: *Ex quibus, utique execrandis Hæreticis, cum Martianus eſſe cœperit, & ſe Novatiano conjungens, adverſarius miſericordiæ & pietatis extiterit, ſententiam non dicat, ſed accipiat, nec ſic agat quaſi judicaverit de Collegio Sacerdotum, quando ipſe ſit ab univerſis Sacerdotibus judicatus.* Blaterabat Sanctos Pontifices Cornelium & Lucium, ipſamque Romanam & omnes ei adhærentes Eccleſias in ſuo pro Lapſis Decreto erraſſe, Novatianum autem docuiſſe ex Evangelio. Lucent hæc ex ſequentibus Sancti Cypriani verbis: *Servandus eſt enim Anteceſſorum noſtrorum, Beatorum Martyrum Cornelii & Lucii, honor glorioſus, &c.* Utique honor martyrii. Eos Martianus clamabat eſſe prævaricatores Chriſtiani dogmatis, ideoque & Pſeudo-Martyres. Homo ſceleratus ac impudens damnabat omnem Eccleſiam. Commovit omnem Galliam, & plurimos lapſos ſine Sacramentalis Reconciliationis Pace ac Viatico tranſmiſit ad aliud ſæculum.

Audiamus rei decurſum ex Sancti Cypriani litteris ad Sanctum Papam Stephanum: *Fauſtinus Collega noſter, Lugduni conſiſtens, ſemel atque iterum mihi ſcripſit, ſignificans ea quæ jam ſcio vobis utique nuntiata, tàm ab eo, quàm à cæteris Co-Epiſcopis noſtris, in eadem Provincia conſtitutis. Quod Martianus, Arelatæ conſiſtens, Novatiano ſeſe conjunxerit, & à Catholicæ Eccleſiæ unitate atque à corporis noſtri & Sacerdotii conſenſione diſceſſerit, tenens hæreticæ præſumptionis duriſſimam pravitatem.* Nempè pravitatem crudelitatis Novatianenſis. Exponit crudele dogma, & concludit: *Quapropter facere te oportet pleniſſimas litteras ad Co-Epiſcopos noſtros in Galliis conſtitutos, ne ultra Martianum, pervicacem, & ſuperbum, & Divinæ pietatis ac fraternæ pacis inimicum, Collegio noſtro inſultare patiantur, quod necdum videatur à nobis abſtentus, qui jam pridem jactat & prædicat, quod Novatiano ſtudens, & ejus pervicaciam ſequens, à communicatione ſe noſtra ſegregaverit, cum Novatianus ipſe, quem ſequitur, olim abſtentus, & hoſtis Eccleſiæ judicatus ſit.* Et poſt quædam: *Quàm vanum eſt, Frater chariſſime, ut Novatiano nuper retuſo & refutato, & per totum orbem à Sacerdotibus Dei abſtento, nunc adulatores nobis adhuc patiamur illudere, & de majeſtate ac dignitate Eccleſiæ judicare? Dirigantur in Provinciam, & ad plebem Arelatæ conſiſtentem à te litteræ, quibus abſtento Martiano alius in locum ejus ſubſtituatur.* Et tandem concludit: *Significa planè nobis, quis in locum Martiani Arelatæ fuerit ſubſtitutus, ut ſciamus ad quem Fratres noſtros dirigere, & cui ſcribere debeamus.*

Ex quibus verbis diſcimus plura. Primò, quod Martiani per Galliam graſſatio fuerit ſæpius relata ad Stephanum Pontificem. Relata fuit per Fauſtinum Lugdunenſium Metropolitam, & per ipſos Martiani Comprovinciales Epiſcopos. Et ad hæc atque ſimilia exempla reſpexit Magnus Leo, dum ad Viennenſis Provinciæ Epiſcopos ſcripſit Gallicanas ad Apoſtolicam Sedem Relationes ante ſe fuiſſe innumeras. Secundò, diſcimus verum eſſe hunc Jacobi Pamelii commentarium: *Licuiſſe jam olim Pontificibus Romanis Epiſcopos juſtis de cauſis excommunicare, imò deſtituere, & novos in eorum locum ſubſtituere, perſpicuum facit hoc loco Cyprianus de Gallis. Quod mirum in modum commendat authoritatem & Primatum.* Quæ verba probavit, & in ſuos Commentarios tranſcripſit etiam vir Francus ac eruditus Nicolaus Rigaltius. Inſuper eleganti compendio refutat ſomnia Joannis Launoy, ex Apoſtolicæ Sedis odio præſumentis iſtam epiſtolam proſcribere ad ſpuria. Ita conſuevit Erronum deſperatio. Hinc Paſchaſius Queſnellus iſtam evadendi portam vidit nec honorificam ſibi fore, nec ſecuram.

Nihilominus irrefragabilem Sancti Cypriani authoritatem omnibus nervis tentat evacuare. Ex ejus multiloquio audiamus aliqua: *Martianus Arelatenſis Epiſcopus, Novatiana labe infectus, vaſtabat Gallias, Sedis ſuæ amplitudine fretus. Cum autem cæteri Epiſcopi Gallicani adversùs hominem in ſua Provincia potentem nihil auderent, nec id etiam temporum ratio ſineret, cum præterea plebs Arelatenſis, Martiani fraudibus decepta, Epiſcopum ſuum tueretur ac defenderet, uti ex epiſtola Cypriani licet conjicere, à cæteris exterarum Provinciarum Epiſcopis opem imploraverunt, præcipuèque à Romano & Carthaginenſi, quorum maxima erat in Eccleſia authoritas. Ad utrumque ergo litteras dederunt Fauſtinus Lugdunenſis Epiſcopus, & Romanæ Provinciæ, id eſt, Narbonenſis ſolidæ Epiſcopi.*

Imprimis verò Romanum Epiſcopum tanquam cœtus Epiſcopalis Caput, Apicemque ſollicitabant, ut Eccleſiæ ſub ſchiſmatici Epiſcopi jugo laboranti adeſſet, authoritate Sedis ſuæ fretus. Quod eam ob rationem egerunt, quod & nullum in ea Provincia ſibi imminentem habebat Martianus, & non ita pridem à Sede Apoſtolica tranſmiſſum acceperant Trophimum, de cujus indigno Succeſſore Martiano apud ipſum querelam deferendi jus habebant. Tardante verò Stephano, nec ſuppetias ferente, iterùm ad Cyprianum ſcripſere Galli, ut ipſe apud Romanum inſtantius ageret de Martiani depoſitione. Fecit quod rogabatur Cyprianus, deditque litteras ad Pontificem querelarum, precumque Gallicanæ Eccleſiæ indices, in quibus utriuſque Eccleſiæ mentem ac diſciplinam licet intueri.

Divinæ veritatis potentiam demonſtrant hæc verba: *Inſtantius ageret de Martiani depoſitione procuranda.* Etenim Queſnellus, ut hujus epiſtolæ pagella cantat, aſſiduè blaterat ipſam non agere de depoſitione. Depoſitionis ab abſtentione diſcrimen affirmat à nemine ignorari. Et ecce hìc profitetur Martiani depoſitionem fuiſſe à Gallis Epiſcopis & Sancto Cypriano poſtulatam, ideòque & à Sancto Stephano Pontifice inflictam. Hæc veritas in adductis illius verbis latet inter plurimos errores, uti aurum inter lutum. Porrò primus error eſt in his verbis. *Cum cæteri Epiſcopi Gallicani adverſus hominem in ſua Provincia potentem nihil auderent.* Etenim Epiſcopi iſti fuerunt adeò generoſi, ut ſuis clamoribus permoverint omnem Galliam, ut Martianum apud vicinum Metropolitam Fauſtinum detulerint, ut Apoſtolicam Sancti Stephani authoritatem ſæpius

pius

pius imploraverint, ut ejus moras tandem abruperint per Sanctum Cyprianum. Verùm cur ipſi illum non dejecerunt? Aperta eſt ratio: Quod eſſet ipſorum Metropolitanus. Hinc nec per propriam Synodum, nec per vicinum Metropolitam damnari & exui potuit, ſed per ſolum Pontificem, ſuum Primatem ac Patriarcham. Quod Metropolita per ſolum Patriarcham poſſit dejici, nequaquam ducit originem ex famoſa Imperatoris Gratiani ad Sanctum Damaſum Pontificem lege: Eſt Apoſtolica regula, per Patrum Canones & Principum leges poſtmodò adversùs quorundam prævaricationes frequenter confirmata.

Secundus error eſt in his verbis: *Nec id etiam ratio temporum ſineret*. Quæ temporum ratio? Etenim tempus, quod per omnem Galliam & Africam clamari, quod hominem multis ad Apoſtolicam Sedem Relationibus invadi, ac tandem per ejuſdem Sedis Antiſtitem degradari permiſit, cur non permitteret projici per propriam Synodum? Certè quin omnes iſtæ Relationes fuerint Synodales, non eſt dubitandum. Quapropter omnis ratio fuit defectus poteſtatis in proprium Metropolitam.

Tertius error eſt in his verbis: *Cum Arelatenſis plebs Epiſcopum ſuum tueretur ac defenderet*. Etenim oppoſitum diſertè edicunt hæc Sancti Cypriani de Arelatenſibus verba: *Servis Dei pœnitentibus & dolentibus, & ad Eccleſiam lacbrymis, & gemitu, & dolore pulſantibus, diebus & noctibus ingemiſcunt, & Divinam ac Paternam, utique Epiſcopalem, miſericordiam deprecantes, ſolatium noſtræ opitulationis expoſcunt*. Nempè adversùs ſuum Epiſcopum Martianum. *Grex Chriſti ab illo diſſipatus & vulneratus contemnitur*. Dum ab ipſo Sacramentalis Reconciliationis Pacem magnis fletibus poſtulabat. Quartus error eſt in his verbis: *Ab exterarum Provinciarum Epiſcopis opem imploraverunt*. Etenim non refugerunt, niſi ad viciniſſimum Fauſtinum, Metropolitam Lugdunenſem, qui quod par nihil valeret in parem, rem omnem cum Martiani Suffraganeis retulit Sancto Stephano, omnium Papæ & Patriarchæ. A Fauſtino aliud non flagitarunt, quàm fraternum auxilium.

Quintus error eſt in his verbis: *Præcipuèque à Romano & Carthaginenſi. Tardante verò Stephano, nec ſuppetias ferente, iterùm ad Cyprianum ſcripſere Galli*. Falſum eſt, quod iterum. In prima inſtantia ſcripſerunt ad ſolum Stephanum. Lucet ex Cypriani verbis: *Quæ etiam vobis ſcio nuntiata tàm ab eo, quàm à cæteris Co-Epiſcopis noſtris in eadem Provincia conſtitutis*. Nempè antequam ego ab illis invocarer. Hinc Cyprianus pergit: *Fauſtinus ſemel atque iterum mihi ſcripſit*. Nempè Cyprianus ad primam epiſtolam movere ſe noluit, & Pontificem quaſi de negligentia increpare. Forſitan nata inter ipſos de Hæreticorum Baptiſmo controverſia poſſit illum reddidiſſe tardiorem. Quidquid ſit, Cyprianus non niſi tardante Stephano fuit invocatus.

Quare ſextus error eſt in his verbis: *Quorum maxima erat in Eccleſia authoritas*. Nempè ſi agatur de authoritate Sedium. Etenim Carthaginenſis Eccleſia, licet Primatialis, non tamen fuit Autocephala, ideoque ejus Sedes authoritate non fuit inter maximas. Et quid Gallis cum ipſa? Certè Joanni Hieroſolymæ Epiſcopo, à Theophilo Alexandriæ Patriarcha auxilium poſtulanti, reſpondit olim Sanctus Hieronymus: *Tu qui Regulas quæris Eccleſiaſticas, & Nicæni Concilii Canonibus uteris, reſponde mihi, ad Alexandrinum Epiſcopum Palæſtina quid pertinet? Ni fallar, hoc ibi decernitur, ut Palæſtinæ Metropolis Cæſaræa ſit, & totius Orientis Antiochia. Aut igitur ad Cæſaræenſem Epiſcopum referre debueras, aut ſi procul expetendum Judicium erat, Antiochiam potius litteræ dirigendæ*. Eadem ratione ad Carthaginenſem Epiſcopum Gallia quid pertinet? Nicæni Canones nullum ei dant Primatem, nullum Patriarcham, niſi Dominum Papam. Proinde dum Sedium reſpicitur auctoritas, contra Martianum Fauſtinus nullatenùs ad Cyprianum poterat, ſed referre debebat ad ſolum Stephanum.

Fuit tamen, verùm longè alia, ratio referendi etiam ad Cyprianum. Eam exponit præfatus Joannes in illis, quas Sanctus Hieronymus impugnat, litteris ad Patriarcham Theophilum: *Tu quidem ut homo Dei, & Apoſtolica ornatus gratia curam omnium Eccleſiarum, maximè ejus, quæ in Hieroſolymis eſt, ſuſtines, cum ipſe plurimis ſollicitudinibus Eccleſiæ Dei, quæ ſub te eſt, diſtringaris*. Affirmat alias eſſe, alias Eccleſias non eſſe ſub Theophilo, & tamen laudat, quod gerat omnium ſollicitudinem: Nempe de iſtis Paternæ juſtitiæ, de his ſollicitudinem ſolius Fraternæ charitatis. Et hanc charitatem Sanctus etiam Cyprianus de omni Eccleſia habuit: Præſertim circa materiam Novatianenſis crudelitatis. Etenim uſque ad iſta tempora Lapſis non fuerat data Sacramentalis Reconciliationis Pax: Ne quidem in ipſo exitu. Clementiæ novitas excogitari & agitari cœpit poſt Sancti Fabiani Pontificis Martyrium, vacante Romana Eccleſia. Ob Imperatoris Decii de non creando novo Pontifice Edictum vacavit illa diutius, & graſſans perſecutio omnem Romanum Orbem impleverat Lapſis. Et ipſi ejulantes ac flentes Catholicæ Matris viſcera & fores pulſabant apud omnes Eccleſias: Et magnum Cyprianum ad ſui commiſerationem permoverunt. Hinc ille viduato Clero fuit auctor, ut clementiam ſub futuri Pontificis Beneplacito admitteret. Et poſtmodò per Sanctum Cornelium Pontificem, ejus Succeſſorem Lucium, & pleraſque ſub cœlo Eccleſias fuit comprobata, & ſuſcepta in mores. Hinc Gallicani Epiſcopi adversùs clementiæ iſtius hoſtem Martianum invocarunt Sanctum Cyprianum. Non propter Sedis, ſed propter ſolius perſonæ, in iſta præſertim cauſa auctoritatem. Alias potuerunt magis amicum Pontifici interceſſorem impendere.

Hæc Paſchaſii Queſnelli verba, *Imprimis verò Romanum Epiſcopum tanquam cætus Epiſcopalis Caput, Apicemque ſollicitabant*, neſcio an ſint atra, vel alba. Suſpicionem fovent & augent item hæc: *Ut Eccleſiæ laboranti adeſſet, authoritate Sedis ſuæ fretus. Quod eam ob rationem egerunt, quod nullum in ea Provincia ſibi imminentem habebat Martianus, & non ita pridem à Sede Apoſtolica*

tranſ-

tranſmiſſum acceperant Trophimum, de cujus indigno ſucceſſore Martiano apud ipſum querelam deferendi jus habebant. Sunt tenebroſa ac amphibia. Tenebras augent hæc: *Quod nullum in Provincia ſibi imminentem habebat*. An fateantur ei ullum in omni Eccleſia fuiſſe ſuperiorem Epiſcopum, novit Divina Sapientia. Poſſint aſſerere, quod nimia Martiani Tyrannide laſſati Gallicani Epiſcopi refugerint ad primum Chriſtianitatis Epiſcopum, uti olim ſuorum Regum violentiis fracti Perſidis fideles imploraverunt Imperatorem Conſtantinum. Deindè, Abbatiæ paſſim propagantur ex Abbatiis: Et propagantis Abbas dicitur propagatæ Pater, & aliquid poteſtatis in ipſam retinet. Eadem forma viget in Eccleſiis. Hinc enim Hincmarus Remenſis aliquid ſuæ in Laudunenſem, iſtius Juris aliquid ſcripſit Hipponenſi Cathedræ eſſe in Fuſſalenſem. Hinc igitur etiam R. P. Paſchaſius videtur Romanæ Eccleſiæ ob datum primum Epiſcopum Trophimum adſcribere aliquid poteſtatis in Arelatenſem. Ego nolim indulgere ſuſpicionibus: Nolim accuſare quod neſcio. Clarè profiteamur, quod Martianus, utpote Occidentalis Metropolita, nullum in terris, niſi Romanum Pontificem, habuerit ſibi Prælatum ac imminentem, ideoque Gallicani Epiſcopi nullum, niſi Romanæ Cathedræ, potuerint implorare auxilium. Sic nobis erit pax & veritas.

Nec vacat nec lubet ſingula viri verba diſcutere. Poſt quædam ille pergit: *Nequaquam verum eſt hic agi de depoſitione, cujus ne nomen quidem apparet in epiſtola, ſed de abſtentione agitur, cujus à depoſitione diſcrimen qui ignorat, ad judiciorum Canonicorum tractationem illotis manibus, pedibuſque accedit*. Immò non ſine fundamento quis dicat ad tractandas S. Cypriani epiſtolas illotum te accedere. Etiam S. Cyprianus per Epiſcopi aut Clerici abſtentionem frequentiſſimè intelligit depoſitionem. Etiam in hac ipſa epiſtola: *Cum Novatianus olim abſtentus, & hoſtis Eccleſiæ judicatus ſit*. Eſt Romani Imperii phraſis, quod abjiciendum & degradandum Imperatorem priùs judicabat ac declarabat hoſtem Imperii, & tunc abſtinebat ſeù deponebat. Pergit epiſtola: *Novatiano nuper retuſo & refutato, & per totum Orbem à Sacerdotibus Dei abſtento*. Quis non videt laudari degradationem? Eandem manifeſtè laudant hæc verba: *Abſtento Martiano, alius in locum ejus ſubſtituatur*. Etenim ſubſtitutio ſeù novi Epiſcopi conſecratio fieri non poteſt, niſi poſt degradatum Epiſcopum: Suſpenſio aut excommunicatio nullatenus ſufficiunt. Eadem vocis acceptione Sanctus Cyprianus utitur etiam in aliis locis. Scio vocem ab ipſo etiam pro excommunicatione accipi. Excommunicatio enim eſt abſtentio à communione. Verùm apud antiquos fideles vox, *Communio*, importabat varia: Communionem Epiſcopalem, Clericalem, Laicam. Et cujuſvis communionis abſtentio erat quandoque perpetua, quandoque temporanea & reparabilis. Ab Epiſcopali aut Clericali communione abſtentio perpetua erat Epiſcopi aut Clerici in laicam communionem dejectio, ideòque vera degradatio. Proindè Papa Stephanus non ſuſpenſionem Martiani, aut excommunicationem fuit rogatus, ſed omninò degradationem. Et licet de ſola ſuſpenſione aut excommunicatione ageretur, ſcopus noſter manet integer. Etenim & iſtæ ſunt juriſdictionis actus, ideòque evincunt Papalem authoritatem in Gallicanos Epiſcopos.

Pergit Paſchaſius Queſnellus: *Supponit Cyprianus Martianum ſine ulla Synodi ſententia, vel alio judicio, ſententiæ adverſùs Novatianum prolatæ ſubjici debere*. Affirmat Martianum, utpotè profeſſum Novatiani Sectatorem, non indigere novo degradationis judicio, ſed ipſum Novatiani per Sanctos Cornelium & Lucium factæ damnationi eſſe per omnia obnoxium, & irretitum, ideòque opus eſſe ſola iſtius judicii extenſione. Etenim data in Novatianum ſententia obſtrinxit omnes Novatianenſes: Et præſentes & futuros. Queſnellus vult hæc à Cypriano adduci ad evacuandam, aut certè contrahendam authoritatem Romani Pontificis. Reſpondeo Cyprianum iſta omninò ſenſiſſe. Epiſtolæ verba ſunt lucida. Continent avitum & Apoſtolicum Canonem, ex quo poſtea & Sanctus Felix tertius ſcripſit contra Eutychianiſtas: *Facta ſemel Synodus abjecti cujuslibet erroris cunctos ſequaces conſequenter involvit*. Verùm abſit, ut Sanctus Cyprianus iſta adduxerit ad circumſcribendam authoritatem Romanæ Eccleſiæ. Palàm adduxit ad firmandam. Etenim Novatianus non à Generali, immò nec à Patriarchali Synodo, ſed à ſolo Sancti Cornelii Presbyterio degradatus fuerat: Et Cyprianus conſtanter affirmat Judicium iſtud valere ac extendi etiam in Martianum. Allegat iſta ad excutiendam Stephani tarditatem: Edixit nec nova Synodo, nec novo examine, nec alio judiciali molimine, ſed ſola executione eſſe opus, ideòque omnem in tanto negotio moram eſſe inexcuſabilem. Hinc contentus non fuit ſcripſiſſe: *Quapropter facere te oportet pleniſſimas litteras*. Sed ſtatim repetivit: *Dirigantur in Provinciam à te litteræ*. Et tandem concluſit: *Significa planè nobis, quis in locum Martiani fuerit inſtitutus*. Omnia ad lentum Pontificem accendendum. Et hæc quoque evertunt Queſnelli commentationes. Etenim cur Provinciæ Synodus, cur viciniſſimæ Provinciæ Metropolita Fauſtinus, cur Sanctus Cyprianus non extruſit Martianum? Cur neceſſaria ac imploranda fuit Sedes Apoſtolica? Quod iſta etiam extruſio ſit Patriarchalis authoritatis actus, ideoque fieri non potuerit niſi per Patriarcham.

Paſchaſius Queſnellus opponit hæc Cypriani verba: *Quapropter facere te oportet pleniſſimas litteras ad Epiſcopos noſtros in Galliis conſtitutos, ne ultrà Martianum Collegio noſtro inſultare patiantur, quod necdum videatur à nobis abſtentus*. Et commentatur: *Cyprianus per illud, Nobis, ſatis inſinuat Gallos non ſolius Romani Pontificis ſententiam attendiſſe, ſed etiam Carthaginenſis, quem & pro ſua parte in Gallias ſcripſiſſe, verba hæc dubitare non ſinunt. Præſertim cum ſuperiùs dixerit*. Cui rei noſtrum eſt conſulere & ſubvenire, Frater chariſſime: *Et poſtea ſuum à fratribus Gallicanis poſtulatum eſſe aſſerat auxilium*. Probat ex his ejuſdem epiſtolæ verbis: *Solatium noſtræ opitulationis expoſcunt*. Reſpondeo plures iterùm miſceri errores. Primus eſt, quod Sanctus Cyprianus ſuo

motu

motu & ex officio, ſeù pro ſua parte ſcripſerit in Gallias. Lucet ex verbis: *Fauſtinus ſemel atque iterùm mihi ſcripſit*. Aſſeverant, quod Cyprianus non niſi ex iterato Fauſtini motu ſe moverit.

Ex ipſo enim norat etiam à Gallis eſſe ſcriptum ad Urbem: Hinc credidit ſuum incitamentum non eſſe Pontifici neceſſarium. Et repeto: Quid Gallicanæ Eccleſiæ cum Africana? Queſnellus Epiſt.55. aſſiduè decantat Cypriani verba: *Singulis Paſtoribus portio gregis adſcripta eſt, quam regat unuſquiſque & gubernet, rationem ſui actus Domino redditurus*. Quo apud ipſum jure Gallicana Eccleſia ſpectat ad portionem Primatis Carthaginenſis? Hinc enim Cyprianus ſcripſit ad Stephanum: *Cui rei noſtrum eſt conſulere & ſubvenire, Frater chariſſime, qui Divinam clementiam cogitantes, & gubernandæ Eccleſiæ libram tenentes, ſic vigoris cenſuram peccatoribus exhibemus, ut tamen Lapſis erigendis, & curandis vulneratis bonitatis & miſericordiæ Divinæ medicinam non denegemus*. Excuſat ſe, quod ſe miſceat alienæ Eccleſiæ. Affirmat ſe eſſe illum Epiſcopum, qui cum Stephano, tùnc inter majores Romanæ Eccleſiæ Clericos conſtituto, & cum ejus Anteceſſoribus Cornelio & Lucio condiderit clemens in Lapſos Decretum, ideoque hanc cauſam ad ſe pertinere. Hinc Gallicanæ Eccleſiæ Lapſi: *Opitulationis ſolatium ab ipſo expopoſcerunt*. Hoc eſt, fraternæ apud Papam interceſſionis auxilium. Nec aliud Cyprianus attentavit.

Secundus error eſt, quod Galli non ſolius Romani, ſed etiam Carthaginenſis Epiſcopi ſententiam attenderint. Etenim qui ſub cœlo Canon ſancit aut ſuadet Gallicanam Eccleſiam Romano Epiſcopo non aliter ſubjici quam Carthaginenſi? Quæ ſunt hæc paradoxa? Certè Sanctus Cyprianus agere debuit, & omninò egit cum Arelatenſi Martiano, quomodò Acacius Conſtantinopolitanus Epiſcopus egit in Petrum Mogum Pſeudo-Patriarcham Alexandrinum, de quibus Sanctus Gelaſius Pontifex ſcripſit ad Orientales Epiſcopos: *Acacius Petrum petita Sedis Apoſtolicæ præceptione damnavit*. Et adjungit petitæ præceptionis cauſam: *Nam cum Acacius nullo Privilegio fulciretur, ut de ſecunda Sede poſſet ferre Judicium, non potuit jure quemquam damnare*. Utique ſine iſta præceptione. Affirmat eandem eſſe rationem de Petri reparatione, & proſequitur: *Sicut ergo Acacius antè non priùs damnavit, quàm & referret & poſceret Petrum Apoſtolica authoritate damnandum, ſic & in recipiendo modum ſervare debuiſſet, ut priuſquam ſe ei communione miſceret, per Sedem Apoſtolicam poſceret examinari eum, & legitima ratione purgari, cum nec examinandi, aut recipiendi eum haberet ipſe Pontificium, & non niſi per illius Sedis authoritatem conſenſumque hoc poſſet implere, ſine cujus authoritate non potuerat ipſe damnare. Cum enim conſtet ſemper aut Sedis Apoſtolicæ authoritate hujuſmodi perſonas diſcuſſas, vel eſſe purgatas, &c.* Extat epiſtola apud Jacobum Sirmondum poſt appendicem Theodoſiani Codicis. Affirmat Petrum Mogum, alienæ Diœceſis Epiſcopum & Patriarcham, licet manifeſtè hæreticum atque intruſum, ab Acacio nec damnari potuiſſe, nec reparari: Et Acacium adhuc Catholicum ſenſiſſe iſtud ipſum, utpotè qui illum non niſi poſt petitam & obtentam Apoſtolicæ Sedis facultatem præſumpſit damnare. Addit ſemper fuiſſe ita factum, & iſtud certò conſtare. Eſſe omnibus exploratum Canonem Apoſtolicum.

Eodem ſanè modo in Hæreſiarcham Neſtorium proceſſit Sanctus Cyrillus Patriarcha Alexandrinus. Dorotheus Martianopolitanus Epiſcopus, ſecundæ Mœſiæ Metropolita, in ſolemni Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Synaxi coram Præſidente Neſtorio, & omni adſtante Clero ac Populo dixerat pro concione. *Si quis Mariam eſſe Deiparam dixerit, Anathema ſit*. Anathematizarat totam Chriſti Eccleſiam, omnes ejus orthodoxos Epiſcopos, qui cuncti una voce profitentur ſacroſanctam Virginem eſſe Dei Matrem. Hinc graviſſimè offenſus Cyrillus ſcripſit: *Cum* Epiſt.6. *nos ipſi, qui etiamnùm in vita manemus, cæterique terrarum Orbis Epiſcopi, tùm Patres quoque noſtri, qui hinc jam olim ad Deum profecti ſunt, Anathemate ab illo percuſſi ſumus, quid vetabat & nos quoque vocibus illius contraria ſcribere, ac dicere; Anathema, ſi quis Mariam Deiparam eſſe negaverit? Verùm id hactenus propter illum facere nolui, ne ſint qui Epiſcopum Alexandrinum, Ægyptiamvè Synodum Anathematis ſententia in Neſtorium tuliſſe, atque ita ſuæ poteſtatis limites tranſiliiſſe dicerent*. Affirmat id ſpectare ad Occidentis Synodum, ad Epiſcopum Romanum. Uti Alexandrinum Epiſcopum ac Ægyptiam Synodum, ita Occidentis Synodum & Romanum Epiſcopum habet pro eiſdem: Cauſa Præſidentiæ; Quod eſt notandum. Etiam in ſuis ad Sanctum Pontificem Celeſtinum litteris Cyrillus de multis Neſtorii in ſe injuriis, de pertinacia in hæreſi, de impudentibus ejus blaſphemiis plura refert, & concludit: *At quamvis res ita ſe habeat, non priùs tamen illius communionem confidenter deſerere auſi ſumus, quàm hæc ipſa Pietati tuæ judicaremus*. Plura ſunt hujuſmodi antiqua exempla. Eandem ergò regulam ſecuti ſunt Gallicani Epiſcopi, & Sanctus Cyprianus: Martianum damnare non ſunt auſi ſine præceptione Stephani. Hinc Romam retulerunt, & Pontificem urſerunt. Epiſt.9.

Error tertius eſt, quod hæc Cypriani verba, *Quod necdum à nobis videatur abſtentus*, aſſerunt Gallicanis Epiſcopis fuiſſe aliquid dependentiæ à Carthaginenſi. Etenim illa adhærent his præcedentibus: *Nè ultra Marcianum Collegio noſtro inſultare patiantur*. Reſpiciunt avitum Eccleſiæ morem & Canonem, ex quo Patriarcha, ac præſertim Romanus Pontifex, ſuper degradati à ſe Epiſcopi nomine per omnes Diœceſes mittebat ſubſcribendam Tractoriam, atque ita ſuum Judicium jubebat ab omni Epiſcopali Collegio confirmari. Damnatum à ſe Epiſcopum jubebat ab omnibus Collegis condemnari & abſtineri. Hujus Canonis executionem fieri per Gallias rogat à Stephano Cyprianus, ut ita facinoroſus Marcianus ſe videat abſtentum ab omnibus, etiam ſibi ſubjectis Epiſcopis, ac proindè deſinat toti per iſtam Diœceſim Epiſcopali Collegio, ac præſertim ſubjectæ ſibi Provinciæ furioſus inſultare. Proinde voces, *A nobis*, non ſolos Stephanum

& Cyprianum, ſed comprehendunt cunctos generatim Epiſcopos, ideòque Reverendus Pater Paſchaſius Queſnellus irrito conatu aliquid ex ipſis venatur. Fateor tamen Sanctum Cyprianum utpotè novæ in Lapſos clementiæ Authorem, ſingulariter in Martiani damnationem influxiſſe ac debuiſſe influere. Non ob ſuæ Sedis, ſed ob ſingularem iſtius ſui operis authoritatem. Quare riſu digna ſunt hæc verba Queſnelli: *Quid porrò Cyprianus de Pontificis Romani circa depoſitionem Epiſcoporum poteſtate ſenſerit, non eſt hujus loci inquirere. Satis clarè mentem ſuam aperit aliis in locis. Sufficit, quod ad rem præſentem ſpectat, probaſſe, nihil in cauſa Martiani poſtulaſſe Gallos à Stephano Papa, quod à Cypriano ſimiliter non petierint, nihil Cyprianum ſcribi voluiſſe in Gallias à Romano Pontifice, quod ipſe non ſcripſerit; totamque demùm cauſam Synodi Gallicanæ poteſtati fuiſſe relictam.* Attamen hoc non eſt Romanæ Appellationis, ſed primæ inſtantiæ exemplum. Evincit Gallicanos Metropolitas in prima etiam inſtantia, ideoque & Provinciales Epiſcopos in cauſis appellatis ſemper pleno jure ſpectaſſe ad Tribunal Romanæ Eccleſiæ.

Adducenda ſunt & hæc R. P. Paſchaſii Queſnelli verba: *Video quidem authores nonnullos magni nominis hanc epiſtolam mirum in modum jactare pro ſuprema Pontificis Romani in Epiſcopos deponendos poteſtate. Quos æmulatus, aut etiam prætergreſſus novitius quidam Scriptor multa oggerit, homine cauſis forenſibus procurandis addicto digniora, quam in Theologia verſato.* Per iſtos magni nominis Authores exiſtimo intelligi Jacobum Pamelium, ac Nicolaum Rigaltium. Hi enim ex hac epiſtola non jactant, ſed demonſtrant ſupremam Romani Pontificis in deponendis Epiſcopis poteſtatem. Utriuſque Scriptoris verba, profectò alta ac reverenda, adduxi ſuperiùs. Nec dubitandum; quin Rigaltius, vir Laicus, ac Regii Tribunalis Præfectus, ſcripſerit ex communi ſenſu totius Galliæ. Ex eodem ſenſu, & quidem per longè altiora verba, ſcripſit iſtius R. P. Paſchaſii Magiſter Dominus Petrus de Marca: *Summum jus Romanæ Sedis in ſententia de rebus ad ſe relatis ferenda, diſertiſſimis verbis Cyprianus agnovit. Quod evidentiſſimè patet in cauſa Martiani Arelatenſis Epiſcopi, qui ſe Novatiani, à Sacerdotibus Dei per totum Orbem abſtenti, partibus adjunxerat. Fauſtinus Epiſcopus Lugdunenſis, & ſuæ Provinciæ Co-Epiſcopi, qui Martianum Sacerdotio dejicere non poterant, quod alterius Provinciæ, nempè Narbonenſis, eſſet Epiſcopus, hac de re Stephanum Papam Relatione ſua monuerunt.* Et poſt varia proſequitur: *Sed illuſtriora ſunt verba quæ ſequuntur, quibus decernendi & pronuntiandi de re propoſita, juxta ſententiam Gallicanorum, & Africanorum Epiſcoporum, poteſtas Romanæ Eccleſiæ aſſeritur, eique pleniſſima executionis cura demandatur.* Adducit laudata Sancti Cypriani verba, & concludit: *Nulla induſtria Novatores hoc Cypriani teſtimonium elevare poſſunt. Futilis eſt enim illa reſponſio, non deponi à Stephano Martianum, ſed deponendum declarari. Quin immò conceptis verbis Cyprianus exigit à Stephano, ut ſuis litteris Martianum damnet, atque adeò alium ſubſtituendum decernat.* R. P. Paſchaſius dignetur ſuum Magiſtrum attendere & imitari: Et ob ejus imitationem non reprehendere, ac elogiis inſignire eruditum virum Joannem David.

L. 8. c. 10.

CAPUT VI.

Diſcutitur aliud, ex Sancto Cypriano adductum, Romanæ Appellationis Exemplum.

Baſilides Aſturicenſis in Hiſpania, & Martialis Emeritenſis ibidem Epiſcopus, ob Idololatriæ libellos ac alia crimina à ſuis Synodis degradati, Romam appellaverant; & per Sanctum Stephanum Pontificem fuerant reparati ac reſtituti. Er quidem Aſturicenſes in Baſilidis appellantis locum elegerant & conſecrarant Sabinum; Emeritenſes, Romanam Appellationem veriti, videntur non ſuperordinaſſe. Quidquid ſit, per iſtam reparationem, & Reparatorum ad ſuas Sedes reditum turbatæ fuerunt iſtæ Eccleſiæ, & Sancti Cypriani Synodum conſuluere. Hæ litteræ perierunt, ipſarum tamen ſubſtantiam novimus ex Synodali Reſcripto Sancti Cypriani: *Cum in unum conveniſſemus, legimus litteras veſtras, quas ad nos per Felicem & Sabinum Epiſcopos noſtros pro fidei veſtræ integritate, & pro Dei timore feciſtis, ſignificantes Baſilidem & Martialem libellis Idololatriæ commaculatos, & nefandorum facinorum conſcientia vinctos, Epiſcopatum gerere & Sacerdotium Dei adminiſtrare non oportere, & deſiderantes reſcribi ad hæc vobis, & juſtam pariter ac neceſſariam ſollicitudinem veſtram vel ſolatio vel auxilio noſtræ ſententiæ ſublevari.* Epiſtola enumerat utriuſque degradati Epiſcopi facinora, & pergit: *Fruſtra tales ſibi Epiſcopatum uſurpare conantur, cum manifeſtum ſit ejuſmodi homines nec Eccleſiæ Chriſti poſſe præeſſe, nec Deo ſacrificia offerre debere. Maximè cum jam pridem nobiſcum, & cum omnibus Epiſcopis in toto Mundo conſtitutis etiam Cornelius Collega noſter, Sacerdos pacificus ac juſtus, & martyrio quoque dignatione Domini honoratus, decreverit ejuſmodi homines ad pœnitentiam quidem agendam poſſe admitti, ab Ordinatione autem Cleri atque Sacerdotali honore prohiberi. Nec vos moveat, Fratres dilectiſſimi, ſi apud quoſdam in noviſſimis temporibus aut lubrica fides nutat, aut Dei timor irreligioſus vacillat, aut pacifica concordia non perſeverat.* Et tandem concludit: *Quare etſi aliqui de Collegis noſtris extiterunt, qui Deificam diſciplinam negligendam putant, & cum Baſilide & Martiale temerè communicant, conturbare fidem noſtram res iſta non debet, &c.*

Diſcimus hinc varia. Primò, quod Baſilides & Martialis fuerint Romæ per Stephanum Pontificem reparati, & quod Stephanus ipſis ut integris Epiſcopis communicaverit, atque ut tales remiſerit in ſuas Sedes. Item reducibus non dumtaxat Laici aut Clerici, ſed etiam quidam Hiſpaniarum Epiſcopi plenè communicarunt. Quidquid alii ipſos Apoſtolicæ Sedi obrepſiſſe, ideoque

que non admittendos, ſed magis puniendos inſtarent, iſti perrexerunt in ſuo opere, teveriti qualecumque Romani Pontificis judicium. Perrexerunt & iſti alii. Et ad hos Sanctus Cyprianus multis demonſtrat damnatorum Epiſcoporum communionem eſſe contagioſam atque vitandam, & concludit: *Propter quod integritatis & fidei veſtræ religioſam ſollicitudinem, Fratres dilectiſſimi, & laudamus pariter & probamus, & quantum poſſumus, adhortamur litteris noſtris, ne vos cum profanis & maculatis Sacerdotibus communicatione ſacrilega miſceatis, & ut ſinceram fidei veſtræ firmitatem religioſo timore ſervetis.*

Secundò diſcimus fundamentum, ex quo quidam Hiſpaniarum Epiſcopi crediderint Baſilidem & Martialem, licet criminum reos, fuiſſe per Stephanum legitimè reparatos. Diſcimus ex his verbis: *Cornelius Collega noſter decrevit ejuſmodi homines ad pœnitentiam quidem agendam poſſe admitti, ab Ordinatione autem Cleri atque Sacerdotali honore prohiberi.* Epiſcopi illi cenſebant nuperum clementiæ in Lapſos Decretum eſſe non pro ſolis Laicis, ſed etiam pro Epiſcopis & Clericis, ideoque ipſos potuiſſe in ſui quoque gradus communionem redintegrari. Quod ipſum ſuadent hæc verba: *Præceptis Divinis neceſſe eſt obſequia noſtra deſerviant, nec perſonam in ejuſmodi rebus excipere, aut aliquid cuiquam largiri poteſt humana Indulgentia, ubi intercedit & legem tribuit Divina præſcriptio.* Eodem errore laborarunt Antonianus & quidam alii intra Africam Epiſcopi. Crediderunt iſtius Decreti vigore lapſum Epiſcopum Trophimum fuiſſe à Sancto Cornelio plenè reparatum, ideoque ipſum, utpotè Apoſtolicæ regulæ prævaricatorem, noluerunt agnoſcere in Pontificem. Erat craſſus error. Etenim Decretum omninò ſe extendebat etiam ad Clericos atque Epiſcopos. Verùm pro ſola laica communione.

Tertiò diſcimus cauſam, ex qua Hiſpaniarum Eccleſiæ in tanto dubio habuerint recurſum ad Sanctum Cyprianum, ab ejus ſententia exſpectantes auxilium aut ſolatium: Quia videlicet ille fuerat iſtius clementis Decreti author, ideoque reperiri non poterat ſecurior interpres.

Audiendus eſt reliquus Sancti Cypriani contextus. Exponit Apoſtolicam Epiſcopalis electionis formam, laudat ipſam vigere in Hiſpaniarum Eccleſiis, & proſequitur: *Quod & apud vos factum videmus in Sabini Collegæ noſtri Ordinatione, ut de univerſæ Fraternitatis ſuffragio, & de Epiſcoporum, qui in præſentia convenerant, quique de eo ad vos litteras fecerant, judicio, Epiſcopatus ei deferretur, & manus in locum Baſilidis imponeretur. Nec reſcindere Ordinationem jure perfectam poteſt, quod Baſilides poſt crimina ſua detecta Romam pergens, Stephanum collegam noſtrum longè poſitum, & geſtæ rei ac tacitæ veritatis ignarum fefellit, ut exambiret reponi ſe injuſtè in Epiſcopatum de quo fuerat juſtè depoſitus. Hoc eo pertinet, ut Baſilidis non tam abolita ſint, quam cumulata delicta, ut ad illa ſuperiora peccata ejus etiam fallaciæ & circumventionis crimen acceſſerit. Neque enim tam culpandus eſt ille, cui negligenter obreptum eſt, quam hic execrandus, qui fraudulenter obrepſit. Obrepere autem ſi hominibus Baſilides potuit, Deo non poteſt. Sed nec Martiali poteſt profuiſſe fallacia, quo minùs ipſe quoque delictis gravibus involutus Epiſcopatum tenere non debeat, &c.*

Etiam ex his verbis plura addiſcimus. Primò, Sabinum, novum Aſturicenſem Epiſcopum, fuiſſe à ſolis quibuſdam præſentibus Provinciæ Epiſcopis electum & conſecratum, reliquos verò conſenſiſſe per litteras. Et hanc formam Sanctus Cyprianus affirmat eſſe Apoſtolicam. Eſt illa ipſa, quam poſtmodò inſtauravit & confirmavit quartus Canon Nicænus. Secundò diſcimus, quod Baſilides & Martialis, à ſuis Synodis degradati, Romam appellaverint & acceſſerint, fuerintque per Sanctum Stephanum reſtituti. Tertiò, quod Stephanum per obreptiones circumvenerint, ideoque caſſa fuerit iſta reparatio: Quod ipſorum crimina non purgaverit, ſed auxerit. Quartò, quod Stephanus ſibi obrepi negligenter permiſerit. Quintò, quod Aſturicenſis Eccleſia Baſilidis Appellationem ſpreverit ut frivolam, ideoque Sabinum ſibi in novum Epiſcopum conſecraverit. Sextò, quod Emeritenſis Eccleſia ſui Epiſcopi Martialis Appellationem fuerit reverita, atque ideò ceſſaverit à nova electione & conſecratione. Et Sanctus Cyprianus videtur ſenſiſſe cum Aſturicenſibus. Ex quo diſcimus ſimilem novi Epiſcopi creationem tùnc fuiſſe ancipitem: Diverſas & adverſas de ipſa fuiſſe ſententias. Quidquid ſit, iſtud Cypriani judicium Africana Eccleſia non fuit amplexa.

Etenim in litteris ad quoſdam Donatiſtarum Epiſcopos Sanctus Auguſtinus Secundum Tigiſitanum Epiſcopum, Numidiæ Primatem, ejuſque Synodum graviſſimè arguit, quod damnato per ipſos Cæciliano Carthaginenſi Archi-Epiſcopo, antequam iſta damnatio confirmaretur per Romanam Eccleſiam, Majorinum ſuperordinaſſent. Supponit hanc regulam iſto etiam tempore fuiſſe certam apud omnes Afros: Et Orthodoxos & Donatiſtas. Et loqui nequit ex Sardicenſi Canone: Conſtat enim iſtos Canones Afris, etiam Sancto Auguſtino, fuiſſe ignotos. Et Sanctus Cyprianus videtur non negaſſe regulam: Videtur dumtaxat aſſerere, quod in Baſilidis manifeſtè frivola appellatione non habuerit locum. Eandem Romana Eccleſia ſemper tenuit conſtantiſſimè. Hinc de damnato, & ſuæ cauſæ deſertore Evariſto Epiſcopo ſcripſit ad Sanctum Cyprianum Sanctus Cornelius Pontifex: *Evariſtus author Schiſmatis fuit, & Succeſſor plebi, cui ante præfuerat, Zetus in locum ejus eſt Epiſcopus conſtitutus.* Ex novi Epiſcopi conſtitutione concludit datum de Evariſto judicium jam tranſiiſſe in rem judicatam, & nullum eſſe locum retractationi. Eſſe Apoſtolicum Canonem, ſuo loco demonſtrabitur.

Epiſt. 162. Epiſt. 48.

Audiamus nùnc Paſchaſii Queſnelli de his cenſuram: *Priori*, per Provinciæ Synodum datæ, *Sententiæ ſtandum eſſe reſpondit Cyprianus, omiſſo Stephani judicio, quod reſcindere Ordinationem alterius Epiſcopi, in locum Baſilidis ſubſtituti, jure perfectam non potuit. Baſilides porrò appellatione ſua aliud non profecit, quam ut cumularet delicta, & ad*

& ad priora peccata ejus etiam fallaciæ & circumventionis crimen accederet. Reſpondeo aliud eſſe adverſari Romanæ appellationis operi ac effectui, aliud ejus authoritati. Non hoc, ſed iſtud fecit Cyprianus. Stephani in datas contra Baſilidem & Martialem à Provinciæ Synodo ſententias authoritatem palam profitetur, aſt ipſarum caſſationem affirmat factam per obreptionem, ideoque & appellationem & Papale judicium rectè fuiſſe refutata ab Hiſpanis. Quod obreptio eſſet manifeſta. Hinc enim ſcribit: *Quapropter cum, ſicut ſcripſiſtis, Fratres dilectiſſimi, & ut Felix & Sabinus Collegæ noſtri aſſeverant, utque alius Felix de Cæſar-Auguſta, fidei cultor ac defenſor veritatis, litteris ſuis ſignificat, Baſilides & Martialis nefando idololatriæ libello contaminati ſint, &c.* Tantis teſtimoniis Cyprianus fidem adhibuit, ideoque cenſuit Stephanum non ſine poteſtate, ſed per errorem judicaſſe. Quid Stephanus circa iſtos Epiſcopos egerit, non plenè conſtat. Certum eſt, quod ipſos non repararit per potentiam, aut diſpenſatoriam gratiam. Hæc enim ignorabat iſtorum temporum immobilis diſciplina. Certum item eſt, quod ipſos ob Appellationis reverentiam reveſtiverit. Quid de Retractatorio ad plenam reparationem judicio fecerit, aut faciendum ſanxerit, ignoro. Quidquid ſit, hoc exemplum manifeſtè ac firmè evertit commenta Paſchaſii Queſnelli.

CAPUT VII.

Adducuntur alia antiqua Romanæ Appellationis Gallicana Exempla.

PAſchaſius Queſnellus ad Romanas appellationes è Gallia proſcribendas adducit & alia exempla. Primum eſt Euphratæ Colonienſis Epiſcopi, Metropolitæ per ſecundam Germaniam, ab Agrippinenſi Synodo degradati propter hæreſim. Blaſphemabat enim & docebat Chriſtum Dominum fuiſſe purum hominem. Queſnellus adjungit: *Euphratas de ſententia Synodi per appellationem ad Sedem Romanam deferenda ne cogitavit quidem.* Reſpondeo non eſſe mirum. Conſtabat enim de crimine, & plena ſententiæ juſtitia. De ipſo enim edixit Sanctus Maximinus Treverenſis Epiſcopus, primæ Belgicæ Metropolita: *Perditum & blaſphemum Euphratam omnis Mundus jam ore Domini cognovit eſſe damnatum.* Et Severinus Senonenſis Epiſcopus: *Conſtat Euphratam ſubſcriptione Fratrum plurimorum in Spiritum Sanctum blaſphemaſſe, negando Chriſtum Deum.* Et Jeſſes Spirenſis Epiſcopus: *Non ſolum Epiſtolis omnium Eccleſiarum, quæ audierunt Euphratam negare Chriſtum Deum, ſed ego ipſe auribus meis audivi ſub præſentia Martini Conſenioris noſtri, & Metropii Presbyteri, & Victoris Diaconi.* Victor Wormatienſis Epiſcopus addidit reum fuiſſe multorum aliorum criminum. Proinde non Romanæ Sedis impotentia, ſed manifeſta ſententiæ juſtitia Euphratam retraxit ab appellatione. In Gallia Chriſtiana Fratres Sammarthani perperam affirmant illum damnatum ob Arianam hæreſim. Etenim aliud in ſuo ſuffragio habet Valerianus Antiſiodorenſis Epiſcopus: *Euphratas, falſus Doctor, nudum tantùm hominem aſſerit Chriſtum.* Fuit è fæce Pauli Samoſatenſis, aut Marcelli.

Reſpondeo ſecundò non eſſe improbabile, quod Euphratas appellaverit ad Romanam Eccleſiam, aut ad ejus gratiam ſupplex confugerit. Etenim ſequenti poſt hanc Synodum anno, uti integer & Canonicus Epiſcopus, adfuit & ſubſcripſit Sardicenſi Concilio, ab eodem una cum Vincentio Capuano Epiſcopo Legatus ad Imperatorem Conſtantium, ſupplicaturus relegatos ob Catholicam fidem Epiſcopos revocari in ſuos gradus & Sedes. Refert hæc in epiſtola ad ſuos Monachos Sanctus Athanaſius, & adjungit ambos fuiſſe viros mirificos, promptos ad quodvis facinus. Et uti tales à Conſtante Auguſto per litteras Fratri Conſtantio commendatos.

Euphratas fuit Arianis adeò odioſus, ut ipſorum apud Antiochiam Patriarcha Stephanus ipſi nocturnam meretricem ſceleratiſſimè immiſerit, non ejus pudicitiam, ſed famam devaſtaturus. Et impudens ſcortum adeò veneratum fuit viri dormientis faciem, ut mox fugerit è cubiculo, & multis clamoribus infames Stephani dolos propalaverit. Et ſanè Synodales Legatos, qui Synodalia Decreta rogarent à Principe in executionem mitti, oportuit eſſe viros integerrimos. Proindè oportet Euphratam ab infami prioris anni apud Agrippinam judicio fuiſſe expurgatum pleniſſimè, ac reparatum. Sancti Servatii Tongrenſis Epiſcopi Acta affirmant in damnati Euphratæ locum fuiſſe mox ordinatum Sanctum Severinum. Oportet omnia hæc fuiſſe ex integro exſufflata. Et exſufflari non potuere, niſi per Sedem Apoſtolicam: Utique ab Euphrata invocatam. Aut hæc vera ſunt, aut iſta Colonienſis Synodus nequiit, uti ejus Acta habent, fuiſſe celebrata anno quadrageſimo ſexto quarti ſæculi. Certè poſtmodò, poſt Sardicenſem Synodum, celebrari non potuit. Etenim Sancti Servatii Acta affirmant Euphratam præſente Sancto Athanaſio deliraſſe, adeoque & tùnc temporis fuiſſe diſcuſſum Synodaliter, atque damnatum. Nempè dum poſt Tyriam Synodum à magno Conſtantino proſcriptus Athanaſius exulabat in Gallia, & qui poſt Sardicenſem Synodum eò non rediit, nec potuit redire. Imperator quippè Conſtans tunc ſtatim fuit occiſus à Tyranno Magnentio, & Occidentis Imperium eſt devolutum ad Conſtantium, profeſſum Athanaſii adverſarium, atque ita iſthuc ille proficiſci non poterat, nec eſſe ſecurus. Proindè nec Agrippinenſis Synodus potuit celebrari poſt Sardicenſem. Quidam exiſtimant Euphratam fuiſſe integerrimum ſemper Epiſcopum, ideòque hæc omnia eſſe ſpuria figmenta: Similia illis, quæ circumferuntur de Lapſu Sancti Pontificis Marcellini.

Nec deſunt fundamenta. Etenim nec Sanctus Athanaſius, nec quis alius apud Antiquos au-

then-

thenticus Scriptor iſtorum meminit. Deindè quis credat tot & tantos iſtius Agrippinenſis Synodi Epiſcopos circa Euphratam fuiſſe circumſcriptos, ideoque ipſum provocaſſe ad Sedem Apoſtolicam, fuiſſe exſolutum à perperam injectis vinculis, & reparatum? Præſertim quia Synodalia Acta affirmant fuiſſe relapſum. Quomodo tanti viri adeò deviaſſent? Præterea gratioſam ac diſpenſatoriam lapſi, ac præſertim relapſi in hæreſim Epiſcopi reparationem penitùs ignorabat diſciplina iſtorum temporum. Et quomodò per gratiam reparatus, ideoque delicti ſui ſtigmata adhuc portans Epiſcopus fuiſſet per Sardicenſem Synodum honoratus tam glorioſa Legatione, & adjunctus atque æquatus magno Capuanorum Vincentio? Quomodo Euſebiani, qui tanta clamarunt contra Marcellum, non plura clamaſſent contra Euphratam? Quomodò non clamaſſent eſſe relapſum Hæreticum, bis damnatum, ab ipſo etiam Athanaſio? Quomodò hæc omnia ipſi etiam Julio non improperaſſent? Et certè Sanctus Severinus videtur Euphratæ tùnc non ſucceſſiſſe. Etenim hic Sardicam profectus eſt, & iſtic omnibus fulſit in Epiſcopali gloria. Quæ omnia fortiſſimè ſuadent iſta Agrippinenſia Acta eſſe infirma & caduca. Eſt intricata quæſtio. Et ejus deciſio non eſt neceſſaria ad noſtrum Propoſitum.

Paſchaſius Queſnellus pergit ad ſecundum exemplum: *Ab Arelatenſi Synodo, quæ Paulinum Treverorum Epiſcopum Catholicum injuſtè depoſuit anno trecenteſimo quinquageſimo tertio, à Biterrenſi anni trecenteſimi quinquageſimi ſexti, undè Saturnini Arelatenſis opera Sanctus Hilarius in exilium pulſus eſt, & à Pariſienſi anni trecenteſimi ſexageſimi ſecundi, quæ ipſum Saturninum damnavit, appellatum eſſe non apparet, licet injuſta Paulini & Hilarii damnatio utrique ad Romanum Pontificem confugiendi jus peculiare tribuerit.* Reſpondeo hanc fabulam ſibi ipſi non cohærere. Etenim ſi Paulinus & Hilarius habuerint peculiare jus ſuam injuſtam damnationem referendi, ac item propter ipſam confugiendi ad Apoſtolicam Sedem, omninò potuerunt etiam appellare. Iſta enim relatio & iſtud refugium fieri non poterant, niſi ad iniquum judicium circumducendum, & recuperandum Epiſcopatum: Quæ quid ſunt aliud, quàm Romana appellatio?

Quæſtio eſt. Quare non appellaverint? Quidam reſpondent ipſos fuiſſe non dumtaxat damnatos ab iſtis Synodis, ſed inſuper à Principe relegatos. De Paulini relegatione ſcribit ad Imperatorem Conſtantium Sanctus Hilarius: *Paulinum beatæ paſſionis virum, blandimento ſollicitatum relegaſti, & Eccleſiam ſanctam Treverorum tali Sacerdote ſpoliaſti. Ipſum uſque ad mortem demutaſti exiliis, & fatigaſti. Extra Chriſtianum quoque nomen relegaſti: Ne panem aut de horreo tuo ſumeret, aut de Montani Maximillæque antro profanatum exſpectaret.* Eum Conſtantius relegavit in Phrygiam: Et iſtic, quò hæreticis communicare compelleretur, circumſcripſit intra civitates Montaniſtarum. Deindè eorum damnatio ac relegatio incidunt in annos, quibus deportati Liberii Pontificis Cathedram inſedit intruſus Felix, cui nemo Catholicus poterat communicare. Hiſce de cauſis aliqui cenſent neutrum ab iniquis damnationibus provocaſſe. Verùm hæc non concludunt. Iſtæ enim cauſæ impedire potuerunt appellationis proſecutionem, non ipſam appellationem. Hinc Romam appellarunt etiam Sanctus Joannes Chryſoſtomus, ejus Succeſſor Sanctus Flavianus, Euſebius Dorylæi, Theodoretus Cyri Epiſcopus, aliique plures, quos Regiæ relegationis violentia impedivit à Romano acceſſu, & provocationis proſecutione.

Proindè reſpondeo Sanctum Paulinum, itemque Sanctum Hilarium, de hiſce ſuis damnationibus cenſuiſſe iſtud ipſum, quod de attentata in Sanctum Cyrillum per Joannis Antiocheni Factionem damnatione cenſuit in Epheſino Concilio Acacius Melitinenſis Epiſcopus, ſecundæ Armeniæ Metropolita: *Fieri non poteſt, ut hi qui à Sancta Synodo deſciverunt, & pravæ opinioni Neſtorii ſe adjunxerunt, quidquam contra Œcumenicæ hujus Synodi Præſides audeant efficere, cum nullam omninò habeant authoritatem.* Dixit iſtam ſententiam fuiſſe non Epiſcopale judicium, ſed hoſtile convitium, ideoque nulla opus fuiſſe appellatione vel abſolutione. Et hanc Acacii aſſertionem confirmavit in relatione ad Sanctum Celeſtinum Pontificem plena Epheſina Synodus, ſcribens iſtam ſententiam fuiſſe non dumtaxat iniquam, & à Canonibus diſcrepantem, ſed inſuper Contumeliam, utpotè attentatam citra quamvis poteſtatem. Idem de attentata per Nicænum Dioſcori Patriarchæ Alexandrini Conventiculum in Magnum Papam Leonem excommunicatione judicavit in relatione ad Valentinianum ac Martianum Imperatores univerſa Chalcedonenſis Synodus: *Dioſcorus ſuper alias ſuas nequitias adversùs ipſam Apoſtolicam Sedem latravit, & excommunicationis litteras adverſùs Sanctiſſimum Papam Leonem facere conatus eſt.* Hujuſmodi Synodales Hæreticorum in Orthodoxos latratus ſunt manifeſta convitia & Attentata, ideoque nulla appellatione indigent, nulla circumductione. Sunt incruenta perſecutio, incruentum martyrium. Diſertè hoc ſcribit ipſe Hilarius in libello ad Imperatorem Conſtantium, quem ipſi apud Conſtantinopolim tradidit in proprias manus: *Epiſcopus ego ſum in omnium Gallicarum Eccleſiarum atque Epiſcoporum communione, licet in exilio, permanens, & Eccleſiæ adhuc per Presbyteros meos communionem diſtribuens. Exulo autem, non crimine, ſed factione.* Apud adverſantem ſibi Principem intrepidus adſeverat ſe eſſe, non degradatum, ſed exulem: Et quidem non crimine, ſed factione. Se adhuc eſſe plenum Epiſcopum, & talem agnoſci ab omnia Gallia: Utpotè qui in omnium iſtic Epiſcoporum ac Populorum communione permaneat, eamdemque per ſuos Vicarios Presbyteros pleno jure diſtribuat Pictavienſi Eccleſiæ. Gallicana Eccleſia norat avitam, poſteà à Pelagio primo Pontifice in litteris ad Narſetem Patricium laudatam ac expoſitam, Regulam, quæ per talia hæreticarum aut ſchiſmaticarum Synodorum facinora affirmat neminem à Sacerdotum Collegio, aut Chriſtianitatis conſortio ſeparari, ſed elongari à polluto ipſorum contagio. Eamdem ſecutus fuit glorioſus Treverenſium

Act. 4.

Epiſt. 3.

ſuum Antiſtes Maximinus, dum in damnatum ab Euſebianis, & ab Auguſto Conſtantio proſcriptum Athanaſium fecit, quod in Euſebiani Chronici ſupplemento laudat Sanctus Hieronymus: *Maximinus Treverorum Epiſcopus clarus habetur, à quo Athanaſius, dum à Conſtantio quæreretur ad pœnam, honorificè ſuſceptus eſt*. Eadem ex regula idem Hieronymus ſcribit in illuſtrium virorum Catalogo: *Hilarius factione Saturnini Arelatenſis Epiſcopi, de Synodo Biterrenſi in Phrygiam relegatur*. Addit in Dialogo contra Luciferianos: *Hilarium de prælio revertentem Gallicana Eccleſia complexa eſt*. Citra omnem Appellationem aut reveſtitionem. Quod ipſum cenſuit omnis etiam Orientalis Eccleſia. Nam & Seleucienſis Synodus Sanctum Hilarium, licet damnatum & exulem, citra omnem abſolutionem admiſit ad conſeſſum atque ſuffragium.

Eadem eſt ratio Sancti Paulini. Imitatus eſt ſuum glorioſum Anteceſſorem Maximinum, ejuſque Collegas, Hoſium Cordubenſem, Protogenem Sardicenſem, alioſque plures, quos norat à crudeliſſima Philippo-Politani Conventiculi ſententia nunquam appellaſſe. Quis enim appellet ab iſtiuſmodi contumeliis? Hinc Paulinum Treverenſis Eccleſia, quia vivum recipere non potuit, defunctum è Phrygia reportavit in Galliam, & uti canonicum Epiſcopum immò ut triumphantem Martyrem, glorioſè ſepelivit.

Tertium Paſchaſii Queſnelli exemplum eſt Hæreſiarcha Priſcillianus. Ejus Acta ſunt breviter audienda. Sanctus Sulpitius Severus in Chronico affirmat à Priſcilliano adhuc laico etiam Inſtantium ac Salvianum, Hiſpaniarum Epiſcopos, fuiſſe ſeductos, & pergit: *Quo Adyginus*
L.2.c 61. *Cordubenſis Epiſcopus comperto, ad Idatium emeritæ ætatis Sacerdotem refert. Igitur poſt multa inter eos certamina apud Cæſar-Auguſtam Synodus congregatur: Cui tum etiam Aquitani Epiſcopi interfuere. Verùm Heretici committere ſe judicio non auſi. In abſentes tum lata ſententia, damnatique Inſtantius & Salvianus Epiſcopi, Elpidius & Priſcillianus laici. Additum etiam: Ut ſi quis damnatos in communionem recepiſſet, ſciret in ſe eandem ſententiam promendam*. Hac ſententia Inſtantius & Salvianus offenſi Priſcillianum ad ampliandas ſui erroris vires crearunt Epiſcopum Labinenſem, & Sanctus Sulpitius proſequitur: *Tunc Idacius atque Ithacius*, Orthodoxi Hiſpaniæ Epiſcopi, *acriùs inſtare, arbitrantes poſſe inter initia malum comprimi. Sed parum ſanis conſiliis ſæculares judices adeunt, ut eorum Decretis atque executionibus hæretici urbibus pellerentur. Igitur poſt multa & fœda, Idacio ſupplicante elicitur à Gratiano tunc Imperatore Reſcriptum, quo univerſi hæretici excedere non Eccleſiis tantum aut urbibus, ſed extra omnes terras propelli jubebantur. Quo comperto Gnoſtici diffiſi rebus ſuis, non auſi judicio certare, ſponte ceſſere qui Epiſcopi videbantur, cæteros metus diſperſit. At tum Inſtantius, Salvianus, & Priſcillianus, Romam profecti, ut apud Damaſum, Urbis ea tempeſtate Epiſcopum, objecta purgarent. Hi ubi Romam pervenere, Damaſo ſe purgare cupientes, ne in conſpectum quidem ejus admiſſi ſunt. Regreſſi Mediolanum, æquè adverſantem ſibi Ambroſium repererunt. Tum vertere conſilia, ut quia duobus Epiſcopis quorum ea tempeſtate erat ſumma authoritas, non illuſerant, largiendo & ambiendo ab Imperatore cupita extorquerent*. Ita corrupto Macedonio, tum Magiſtro Officiorum, Reſcriptum eliciunt, quo calcatis quæ prius decreta erant, reſtitui Eccleſiis jubebantur. Ita Inſtantius & Priſcillianus redierunt jactabundi in Hiſpaniam, & ſuas receperunt Eccleſias. In ipſis permanſerunt uſque ad invaſum à Maximo Imperium, & Sulpitius proſequitur: *Ubi Maximus Oppidum Treverorum victor ingreſſus eſt, Ithacius ingerit preces, plenas in Priſcillianum ac ſocios ejus invidiæ atque criminum. Quibus permotus Imperator, datis ad Præfectum Galliarum atque ad Vicarium Hiſpaniarum litteris, omnes omninò, quos labes illa involverat, deduci ad Synodum Burdigalenſem jubet. Ita deducti Inſtantius & Priſcillianus. Quorum Inſtantius, prior juſſus cauſam dicere, poſtquam ſe parum expurgabat, indignus eſſe Epiſcopatu pronuntiatus eſt. Priſcillianus verò, ne ab Epiſcopis audiretur, ad Principem provocavit. Permiſſumque id noſtrorum inconſtantia: Quia aut ſententiam in refragantem ferre debuerant, aut ſi hi ipſi ſuſpecti habebantur, aliis Epiſcopis audientiam reſervare*.

Hæc poſtrema appellatio facta eſt anno tertio poſt mortem Sancti Damaſi. Ejus meminit etiam Proſper in Chronico: *Priſcillianus in Synodo Burdigalenſi damnandum ſe intelligens, ad Imperatorem Maximum provocavit. Audituſque Treveris ab Evodio Præfecto Prætorio, à Maximo gladio addictus eſt*. Omnem rei ſeriem edicit in ſuo Chronico Idacius Lemicenſis Epiſcopus: *Priſcillianus de-* Anno 386.
clinans in hæreſim Gnoſticorum, per Epiſcopos, quos ſibi in eadem pravitate collegerat, Abulæ Epiſcopus ordinatur. Qui aliquot Epiſcoporum Conciliis auditus Italiam petit & Romam. Ubi ne ad conſpectum quidem S. S. Epiſcoporum Damaſi & Ambroſii receptus, cum his, cum quibus iverat, redit ad Gallias. Inibi ſimiliter à Sancto Martino Epiſcopo, & ab aliis Epiſcopis hæreticus judicatus, appellat ad Cæſarem: Quia in Galliis his diebus Maximus Tyrannus obtinebat poteſtatem Imperii. Rectè ſcribit Priſcillianiſtas ab aliquot Synodis fuiſſe auditos in Hiſpania & damnatos. Et hi ab omnibus iſtis Romam appellarunt, atque acceſſerunt.

At longè aliud cenſet Paſchaſius Queſnellus. Etenim de poſtrema ad Imperatorem Maximum provocatione ſcribit: *De Romano Epiſcopo ab alterutro appellato nulla mentio*. Reſpondeo non eſſe mirum. Qua enim fronte ſcelerati homines, qui Sancto Damaſo detecti non potuerant illudere ſeù obrepere, ideòque nec ejus faciem fuerant permiſſi videre: Qui inſuper ad evadendum iſtud totiùs Hiſpaniæ ac Apoſtolicæ Sedis judicium fecerant perfugium ad laicas Poteſtates, ipſas pecunia corruperant, atque ita rurſum turbarant & macularant plures Eccleſias. Qua, inquam, fronte iſti provocaſſent aut acceſſiſſent ad Succeſſorem Siricium? Norant ſe per ipſum eodem modo tractandos. Hinc uti Gratiani Miniſtros auro depravarant, ita ſperarunt & ipſum Maximum ineſcare, ideòque ad ipſum provocarunt.

Major eſt Paſchaſii Queſnelli fiducia circa primam Appellationem. Quærit, cur Sanctus Da-

maſus

maſus appellantes nec ad ſuam faciem admiſerit? Et reſpondet rationem eſſe hæc Cæſar-Auguſtanæ Synodi verba: *Si quis damnatos in communionem recepiſſet, ſciret in ſe eandem promendam ſententiam*. Reſpondeo hæc iterùm olere Euſebianæ Factionis proterviam. Etenim & iſta Factio Sanctum Julium Pontificem cenſuit cecidiſſe in inflictam Sancto Athanaſio damnationem, quod eum à ſe damnatum ille in communionem recepiſſet. Suarum Synodorum ſententias cenſuit non poſſe devolvi Romam, nec iſtic retractari, longè minùs corrigi aut exſufflari. Et quidem illi agebant de ſolis Patriarchalibus, aut totius Orientalis Eccleſiæ Synodis; at verò Paſchaſius Queſnellus ſcribit de Synodis Occidentalium Provinciarum, quas ſuo Patriarchæ ſubdi nemo eſt unquam inficiatus. Proindè Sanctus Damaſus nequaquam timuit iſtud contagium, ſed ſecutus eſt antiquiſſimum Romanæ Eccleſiæ morem, ex quo Sanctus Papa & Martyr Stephanus Sancti Cypriani, circa Baptiſmum errantis, *Legatos Epiſcopos nec ad ſermonem colloquii ſaltem communis admiſit*, & omne illis apud fideles interdixit hoſpitium. Ita in famoſa ſua epiſtola teſtatur Firmilianus, apud Cappadoces Archi-Epiſcopus Cæſaræenſis. Eodem modo Magnus Papa Leo tractavit Eutychianos Legatos Alexandrinæ Eccleſiæ: *Legati nec ad aciem uſque ſalutationis admiſſi, ſine aliquo effectu reverſi ſunt*. Ita Dioſcorus Presbyter & Cheræmon Lector, ejuſdem Eccleſiæ apud Conſtantinopolim Apocriſarii, queſti ſunt Creſconio & Germano Epiſcopis, iſtic Legatis Anaſtaſii ſecundi Pontificis. Etiam de Petro Fullone, Antiochiæ Patriarcha, & Joanne Apamæenſi Epiſcopo, Metropolita Secundæ Syriæ, Eutychianis hæreticis, ſcribit Narratio de Eutychianæ perfidiæ ſucceſſu uſque ad damnatum Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum: *Acacius petiit Apoſtolicam Sedem, ut ſi ad eandem confugerent, ne ipſo quidem digni haberentur adſpectu*. Et de Sancto Agapeto Pontifice, Conſtantinopolim advecto, ſcribit in Breviario Liberatus
Cap. 21. Diaconus: *Agapetus Anthimi*, hæretici ac intruſi Conſtantinopolitani Patriarchæ, *præſentiam ſprevit, eumque ad ſalutandum ſuſcipere noluit*. Et nullis Principum, ipſius etiam Auguſtæ Theodoræ Promiſſis, precibus, aut minis ad id ſe permiſit inclinari. Et de Græcorum Epiſcopis, ſibi circa tria famoſa Capitula obedire detrectantibus, ad omnem Eccleſiam ſcripſit Vigilius Pontifex: *Eos ulteriùs non permiſimus eſſe noſtræ communionis participes, nec adſpectus eorum oculi noſtri receperunt*. Hinc & Pyrrhus, Eutychianus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Antiſtes, à Sancto Abbate Maximo convictus & confuſus, humiliter ſupplicavit: *Hoc unum & ſolum rogo, primum quidem ut merear Apoſtolica Delubra, magis autem ipſos Apoſtolorum Principes adorare. Deindè verò ut liceat ſanctiſſimum Papam in faciem videre, eique libellum eorum, quæ abſurdè geſta ſunt, tradere*. Et Sanctus Maximus, ac Gregorius Patricius reſponderunt: *Quando tua propoſitio bona eſt atque utilis, ſic fiat*. Tunc Pyrrhum ex Africa portarunt Romam, & Sanctus Maximus pergit: *In hanc celeberrimam Urbem Romam cum Pyrrhus veniſſet nobiſcum, Promiſſum implevit, damnavitque impiæ Ecthеſios dogmata, at ſe per rectam profeſſionem cum ſancta Eccleſia conjunxit*. Et fuit admiſſus ad faciem Pontificis. Nemo Hæreticus, niſi poſt converſionem & ſolemnem Hæreſis abjurationem, potuit unquam hanc videre. Et hanc regulam ſecutus eſt Sanctus Damaſus in Priſcillianum.

CAPUT VIII.

Examinatur Imperatoris Gratiani Lex, quæ omnes Occidentalis Eccleſiæ Metropolitas Epiſcopos juſſit in prima etiam inſtantia judicari à Romano Pontifice.

ZOzimus Pontifex ad ſe traxit primam inſtantiam Proculi Maſſilienſis Epiſcopi, ſe novum ſecundæ Narbonenſis Provinciæ Metropolitam prætendentis, & de hac re ſcribit Paſchaſius Queſnellus: *Hoc illuſtriſſimus Petrus de Marca dicit actum eſſe Romæ poſt Gratiani legem promulgatam, quæ Romani Pontificis judicio commiſerat Metropolitanos, quamque merito jure non multi faciebant Gallicani, utpote conſuetudini Eccleſiaſticæ, receptiſque regulis adverſam. Quidquid ſit de hac lege, quæ Canonum ſanctiones infirmare non potuit, non eſt cur nos Zozimi conatus iſte plurimum ſollicitet*, &c. Anti-Papæ Urſicini, licet Coloniam Agrippinam relegati, Factio graviter vexavit Eccleſias. Plures Epiſcopos movit in rebellionem Romanæ Eccleſiæ. Hinc in Romana Synodo Sanctus Papa Damaſus ab Imperatoribus Gratiano ac Valentiniano poſtulavit plura auxilia, inter quæ fuit & hoc: *Jubere Pietas veſtra dignetur, quicumque vel Fratris noſtri Damaſi, vel noſtro judicio, qui Catholici ſumus, fuerit condemnatus, atque injuſtè voluerit retinere Eccleſiam, vel vocatus à Sacerdotali judicio non adeſſe, accitus ad Urbem Romam veniat, aut ſi in longinquioribus Partibus hujuſmodi emerſerit quæſtio, ad Metropolitani deducatur examen. Vel ſi ipſe Metropolitanus eſt, Romam neceſſariò, vel ad eos, quos Romanus Epiſcopus Judices dederit, contendere ſine dilatione jubeatur*. Et Principes in eadem verba reſcripſerunt. Paſchaſius Queſnellus cum Petro de Marca cenſet & Synodum poſtulaſſe, & Principes ſanxiſſe contra Canones.

Reſpondeo hanc eſſe enormem contumeliam & in iſtam Synodum, & in iſtos Principes. Quæ contumelia major, quam tantum Pontificem, ejuſque Apoſtolicam, cui Sanctus Ambroſius adfuit, Synodum de Apoſtolicorum Canonum infractione infamare? Apoſtolicum namque Canonem omninò laudat in relatione ad Sanctum Cæleſtinum Pontificem Epheſina Synodus, ſcribens contra Joannis Patriarchæ Antiocheni Factionem, auſam damnare Sanctum Cyrillum Patriarcham Alexandrinum: *Si quibuslibet poteſtas fiat majoribus Sedibus contumeliam inferendi, & in illos, in quos nihil juris habent, ſententias pronuntiandi uſque adeo iniquas, & à Canonibus diſcrepantes, vel*

potius

potius contumelias, in extremam confuſionem res Eccleſiaſticæ delabentur. Quod ipſum in cauſa Acacii Conſtantinopolitani Epiſcopi ſcribit in litteris ad Dardaniæ Epiſcopos Sanctus Gelaſius, & ſuum Reſcriptum fundat in hac generali Regula: *Ab Inferioribus Potior diſcuti non poteſt, aut judicari*. Etiam in Tomo de Anathematis vinculo ſcribit idem Pontifex: *Inferior Potiorem abſolvere non poteſt*. Addit hunc eſſe perpetuum Eccleſiæ tramitem. Eſt Apoſtolica regula, quæ Clericum à proprio Epiſcopo, Epiſcopum à Metropolita, Metropolitam à Patriarcha vel Exarcho, Exarchum & Patriarcham ſemper juſſit à Papa Synodaliter judicari. Hinc in Epheſino Concilio adversùs Joannem Antiochiæ Patriarcham, Synodali evocationi parere detrectantem, dixit Juvenalis Hieroſolymæ Epiſcopus: *Oportebat Joannem confeſtim accurrere ad Apoſtolicam Sedem Magnæ Romæ nobiſcum confidentem, apud quam mos eſt ex Apoſtolico ordine & traditione, ut ipſa Sedes Antiochena dirigatur & judicetur*. Romanæ Sedi hac in parte adjunxit Apoſtolicum Hieroſolymæ Thronum. At ex proprio arbitrio: Quò fucaret ſuum ambitum. Ex iſto Canone Pentapolitana Ægyptiacæ Diœceſios Provincia ſuum Patriarcham Dionyſium, profani Dogmatis ſuſpectum, detulit Sancto Dionyſio Pontifici: Et hic illum judicavit. Hæreſiarcham Neſtorium, quod Conſtantinopolitana Eccleſia tùnc Patriarchalia jura ambiret, Sancto Cæleſtino Pontifici detulit Sanctus Cyrillus. Hujus Succeſſorem Dioſcorum Clerici Alexandrini accuſarunt apud Sanctum Papam Leonem. Plura ſunt iſtiuſmodi exempla. Arabici Canones Patriarcham à ſubdito Metropolita nec accuſari permittunt, niſi de conſilio & aſſenſu alterius Patriarchæ.

Ex eadem regula Metropolitanus à ſuæ Provinciæ Synodo nunquam damnari potuit aut judicari, ſed à ſolo Patriarcha aut ejus Synodo. Ita docet primus Canon Epheſini Concilii. Omnes quippè Epiſcopos, qui Synodo præſentes fuerant Joannis Antiocheni Patriarchæ Factionem ſecuti, damnat, & pergit ad abſentes ejus Congregales: *Si quiſpiam Metropolita Provinciæ derelicta ſancta & œcumenica Synodo aut acceſſit ad illorum defectionis Conſeſſum, aut accedet impoſterùm, ſivè cum Cæleſtio ſenſit, ſivè ſentiet, ipſe nihil ampliùs poterit agere adversùm Provinciæ Epiſcopos, ut qui jàm indè à Synodo totius Eccleſiaſticæ communionis expers ſit factus, & prorsùs inutilis, ſed & ipſis Epiſcopis illius Provinciæ, circumque vicinis Metropolitis recta ſentientibus ſubjacebit, ut omninò dejectus à Sede Epiſcopatus*. Epheſina Synodus fuit in duas partes lacerata. Et iſtorum, qui Hæreſiarcham Neſtorium damnaverant, aut ejus damnationi acceſſerant atque ſubſcripſerant, Metropolitarum ac aliorum Epiſcoporum aliqui, à Joanne Patriarcha Antiocheno circumſcripti aut ſeducti, poſt-modò verterunt vela, recantarunt ſua ſuffragia, & ad Joannis factionem retroceſſerunt. Hos caſtigat laudatus Canon. Et inter alias iſtius-modi Metropolitæ pœnas ponit, quod deinceps ſuæ Provinciæ Synodo ſubfuturus ſit, & ab ipſa judicandus: Quia videlicet integer Metropolita ipſi non ſubeſt, nec ab ipſa poteſt judicari. Hinc Edeſſenæ Metropolios Clerici ſuum Epiſcopum Ibam accuſarunt non apud Synodum ſuæ Provinciæ, ſed apud *Magnum & ſanctum Concilium*, Domni Patriarchæ Antiocheni. Ita habes in decima Actione Concilii Chalcedonenſis: Et hujus nonus Canon ſanxit Clericum apud Epiſcopum, Epiſcopum apud Provinciæ Synodum, Metropolitam eſſe conveniendum apud Diœceſios Primatem, aut apud Epiſcopum Regiæ civitatis Conſtantinopolitanæ.

Agit de Thracicæ, Aſianæ ac Ponticæ Diœceſios Metropolitis, quorum Conſecrationem Conſtantinopolitanus invaſerat, & invadere moliebatur etiam judicialem in ipſos authoritatem. Hoc Synodus noluit: Statuit Alternativam, poſitam in arbitrio Convenientis. Interim Metropolitam noluit judicari à ſua Synodo. Quod ipſum confirmavit octava Synodus. Sanxit ut damnatus à Metropolita Epiſcopus provocet ad *Patriarchale Caput*, & adjunxit: *Inſuper etiam nullo modo quiſquis Metropolitanorum ab Epiſcopis Provinciæ ſuæ judicetur, ſed à ſolo proprio Patriarcha*. Idem habent Arabici Canones, & adjungunt: *Patriarcha querelam unius Archi-Epiſcopi de alio Archi-Epiſcopo non accipiat, niſi altero Archi-Epiſcopo ex Fratribus interveniente*. Ex ſimili neſcio quo Canone Guntharius Colonienſis, & Thetgaudus Treverenſis Metropolitæ, à Nicolao primo Pontifice damnati, apud Ludovicum ſecundum Imperatorem conqueſti ſunt, quod iſti judicio nullus alter Metropolita adfuiſſet. Ex iſto capite tentarunt judicium exſufilare. Quæ omnia nequaquam ducunt originem ex lege Gratiani Principis. Hæc enim ſcripta fuit ad ſolam Occidentalem Eccleſiam, ad ſolum Patriarchatum Romanum. Nec item ſunt novum jus: Sunt Canones innovantes ac ſtabilientes Apoſtolicam traditionem. Can. 26. Can. 46.

Fateor tamen iſtos Canones quandoque non viguiſſe in Gallia. Etenim tertia Aurelianenſis Synodus Epiſcopis & Clericis rigidè interdicit omne extranearum mulierum contubernium, omnem præſertim carnis Lapſum, atque concludit: *Metropolitanus*, utique lapſus, *à Comprovincialibus ſuis diſtringatur*. Et quinta Synodus ſanxit: *Si Metropolitanus à Comprovinciali Epiſcopo bis fuerit in cauſa propria appellatus, & eum audire diſtulerit, ad proximam Synodum, quæ conſtituetur, negotium ſuum in Concilio habeat licentiam exerendi, & quidquid pro juſtitia à Comprovincialibus ſuis ſtatutum fuerit, ſtudeat obſervare*. Utique Metropolitanus. Quod ipſum repetit ſecunda Arvernenſis Synodus. Paſchaſius Queſnellus dat cauſam: *Gratiani legem merito jure non multi faciebant Gallicani, utpotè conſuetudini Eccleſiaſticæ, receptiſque Regulis adverſantem*. Reſpondeo legem à Gallicanis Epiſcopis nec contemptam fuiſſe, nec neglectam. Ea enim uſi ſunt ſub Pontificibus Innocentio, Zozimo, Boniſacio, Cæleſtino, Sixto, Leone. Et ipſam ad Magni Leonis preces innovavit contra Sancti Hilarii novitates Valentinianus tertius. Neglectus igitur cauſa fuit non legis ad Eccleſiaſticam conſuetudinem aut receptos Canones contrarietas, ſed Galliæ invaſores Reges barbari, qui ſuis Epiſcopis in- Can. 4. Can. 17. Can. 16.

interdixerunt Regni egreſſum, ac ipſum etiam Romanum acceſſum, eoſque juſſerunt eſſe contentos ſolis Relationibus. Ita teſtatur in litteris ad Romanos Senatores Fauſtum & Symmachum S. Avitus Archi-Epiſcopus Viennenſis. Hinc Metropolitæ, ne ſibi impunis foret delinquendi aut excedendi licentia, ſemetipſos ſuarum Provinciarum Synodis ſpontè ſubmiſerunt. Erat manifeſtè contra Canones. Hinc unà cum multis aliis, per barbaros iſtos Reges intruſis, Eccleſiaſticæ diſciplinæ depravationibus morem iſtum abolevit, & Canonum vigorem reduxit Magnus Imperator Carolus, Reparator Gallicanæ Chriſtianitatis. Etenim in ſeptimo Capitularium libro habemus: *Si adverſùs Provinciæ Metropolitanum Epiſcopus vel Clericus habuerit querelam, petat Primatem Diœceſeos, & apud ipſum judicetur; aut apud Sedem Apoſtolicam*. Primates tùnc habere incœpit Gallia: Hinc Capitulum aliquos apud ſuum Primatem, aliquos Metropolitas mandat apud Sedem Apoſtolicam judicari. Utique iſtos, qui non habebant Primatem. Eſt Canon Chalcedonenſis. Hæc ejus verba, *Aut Sedem Regiæ urbis Conſtantinopolitanæ*, Carolus tranſmutat in hæc: *Aut apud Sedem Apoſtolicam.* Hauſit hoc ex fictitia epiſtola, quæ paſſim adſcribitur Sancto Julio Pontifici. Et hinc videmus, quod Hincmarus Metropolita Remenſis non cœperit primus hunc antiquum Canonem introducere in Gallias. Nam & Adrianus primus, dum Bituricenſem Cathedram repoſuit in Metropoliticam dignitatem, voluit ejus Epiſcopum deinceps judicari à ſola Sede Apoſtolica. Eandem regulam habent Capitula, quæ Angilramnus Metenſis Epiſcopus vel accepit ab eodem Pontifice, vel potiùs ipſi obtulit.

Cap. 241.

Canon tamen ſemper habuit exceptionem, quam in ſuo ad Epheſinam Synodum libello adduxit Chariſius, Philadelphienſis in Lydia Eccleſiæ Presbyter: *Omnes qui rectè ſapiunt, ita comparati ſunt, ut honorem ſemper, & quam decet obſervantiam ſpiritualibus maximè Patribus & Doctoribus deferre deſiderent. Si verò illos, qui docere debent, talia de fide auditoribus inſonare contigerit, quæ omnium & aures & animos offendant, tùnc ſanè ordinem commutari neceſſè eſt, & pravæ doctrinæ Magiſtros à Subjectis reprehendi*. Exceptionem in ſua Romana, octavi Concilii Actis inſerta, Synodo exponit Adrianus II. Pontifex, dicens de ſuo Anteceſſore Honorio, damnato ab Orientalibus: *Sciendum eſt, quia ſuper hæreſi fuerat accuſatus, propter quam ſolam licitum eſt Minoribus Majorum ſuorum motibus reſiſtendi, vel pravos ſenſus liberè reſpuendi*. Quæſtio eſt, quid hic intelligatur per reprehenſionem ac reſiſtentiam? Quidam cenſent intelligi ſolam facultatem accuſandi, aut ſanè ſe ſeparandi ab errantis Prælati communione.

Reſpondeo tamen intelligi etiam facultatem judicandi. Quiſque privatus, etiam Laicus, poſſit accuſare Prælatum ſimilem, ac ejus communionem deſerere; ſubdita autem Synodus habet authoritatem ipſius etiam judicandi. Ita ſubjecta Antiochena Synodus damnavit ac ejecit ſuum Patriarcham Paulum Samoſatenſem. Et Euphratam Coloniæ Epiſcopum, Metropolitam ſecundæ Germaniæ, damnavit propria Synodus. Et de Coſma Epiphanienſi ac Severiano Arethuſæ Epiſcopo, Severi Patriarchæ Antiocheni manifeſta hæreſi offenſis, ſcribit Evagrius Epiphanienſis: *Coſmas & Severianus primùm ſe à Severi communione ſegregarunt, deindè libellum abdicationis ad eum mittunt*. Non eſt dubitandum, quin iſte libellus fuerit Synodalis, formatus ab aliqua Synodo. Similem Synodum laudat antiqua & authentica Eutychiani ſucceſſus Narratio, ſcribens de ejuſdem Sedis Patriarcha Petro Fullone: *Petrus, pulſo Martyrio, Catholico Epiſcopo, per viliſſimum populum & hæreticos Sedem ipſius occupavit, continuoque eſt damnatus ab Epiſcopis, atque à Leone Imperatore Oaſin deportatus*. Hujuſmodi Synodale judicium præfati Antiſtites fuerunt in Severum executi.

Notanda tamen ſunt verba Chariſii: *Quæ omnium & aures & animos offendant*. Eſſe debet manifeſta hæreſis. Si dubia ſit & palliabilis, opus eſt prævia Relatione ad Sedem Apoſtolicam. Hinc Dionyſium, ſuum Alexandriæ Patriarcham, Pentapolitanæ Provinciæ Epiſcopi non præſumpſerunt damnare, ſed accuſarunt apud Dionyſium Pontificem: Quod nempe ejus error eſſet dubius, non manifeſtus. Eadem de cauſa Jubajanus, Pompejus, aliique per Africam Epiſcopi ſuum Primatem Cyprianum, prava de Baptiſmate docentem, non invaſerunt, ſed detulerunt apud Stephanum Papam, quod ejus error haberet aliquid fundamenti. Item dum error eſſet dubius, ſubjecta Synodus ſemper ſibi adſociavit aliquem æqualem, aut etiam majorem reo Metropolita, Primatem, aut Patriarcham. Ita Antiochena Synodus contra Paulum Patriarcham, proceſſura ad definitivam ſententiam, adeſſe voluit Dionyſium Patriarcham Alexandrinum, ac item Firmilianum Cæſareenſem in Cappadocia Epiſcopum, Exarchum Ponticæ Diœceſios. Et ſuum judicium mox retulit ad Sedem Apoſtolicam. Ex eadem regula Colonienſis Synodus, miſſura damnationis manum in ſuum Metropolitam Euphratam, ſibi adjunxit Maximinum Treverenſem, & Valentinum Metropolitam Arelatenſem. Et ex hoc fonte poſſit prodiiſſe Arabicus Canon, mandans Patriarcham aut Metropolitam non judicari, niſi præſente alio Patriarcha aut Metropolita. Quod obſervatum voluit, etiam dum Metropolita judicaretur à ſuo Patriarcha. Præfatæ exceptionis ratio eſt clara. Etenim manifeſtè hæreticus ſemetipſum damnat ac degradat. Eſt opus non judicio, ſed ſola declaratione ac executione. Hanc Canones ſemper permiſerunt etiam ſubjectæ Synodo.

Eadem fuit ratio de peccato idololatriæ. Hinc enim Martialem Emeritenſem Epiſcopum, Metropolitam Luſitaniæ, propria Synodus degradavit. Si tamen fuerit Metropolita. Etenim Ferdinandus Mendoza, Joannes Mariana, ac alii Hiſpanicarum rerum periti, affirmant uſquè ad Imperatoris Conſtantini tempora nullos in Hiſpania fuiſſe Metropolitanos Epiſcopos, ſed tùnc iſtic viguiſſe Hierarchiam Africanam, quæ acceptæ Conſecrationis ætate ſeniorem faciebat Prima-

matem Provinciæ. Et ipſorum aſſertio habet fundamentum in Canonibus Illiberritanis. Antiquam formam inſigniter exponit in litteris ad quoſdam Donatiſtarum Epiſcopos Sanctus Auguſtinus, ſcribens adversùs Secundum Tigiſitanum Epiſcopum, Numidiæ Primatem, auſum damnare Cæcilianum Carthaginenſem Epiſcopum, Primatem totius Africæ, quod diceret Ordinatum à Traditoribus. Cæcilianus ad Synodum evocatus adeſſe noluit, allegans Superiorem citari aut evocari non poſſe à Subditis. Hinc illum Secundus pro confeſſo habuit, & damnavit in contumaciam. Hunc impetum Auguſtinus graviter improbat, & adjungit Secundum debuiſſe ad ſuam Synodum perorare in hujuſmodi verba: *Videtis Fratres, poſt tantam ſtragem perſecutionis miſericordia Dei à Principibus ſæculi pacem eſſe conceſſam, non debemus nos Chriſtiani & Epiſcopi unitatem dirumpere Chriſtianam, quam jam Paganus non inſequitur inimicus. Itaque aut omnes iſtas cauſas, quas clades turbulentiſſimi temporis inflixit Eccleſiæ, Deo Judici dimittamus, aut ſi aliqui in vobis ſint, qui certa iſtorum crimina ita noverint, ut ea facilè valeant edocere, negantesque convincere, & talibus communicare formidant, pergant ad Fratres & Collegas noſtros Tranſmarinarum Eccleſiarum Epiſcopos, & ibi primò de iſtorum Factis & contumacia conquerantur, quod ad judicium Collegarum Afrorum malè ſibi conſcii venire noluerint, & indè illis denuntietur ut veniant, ibique objectis reſpondeant. Quod ſi non fecerint, ibi eorum pravitas & perverſitas innoteſcet, miſſaque Tractoria ſuper eorum nomine per totum Orbem terrarum, quocumque jam Eccleſia Chriſti dilata eſt, ab omnibus Eccleſiis eorum communio præcidetur, ne aliquis error in Cathedra Eccleſiæ Carthaginenſis oriatur. Tùnc demùm ſecuri Epiſcopum alium Plebi Carthaginis ordinabimus, cum à tota Eccleſia illi fuerint ſeparati, nè fortè cum alius modò fuerit ordinatus, non ei communicetur ab Eccleſia Tranſmarina, quia iſte ab honore depoſitus non videbitur, quem jam Ordinatum fama celebravit, & ad eum commeare communicatorias litteras fecit, atque ita magnum ſcandalum ſchiſmatis in unitate Chriſti jam pacatis temporibus oriatur, dum præproperè noſtras volumus præcipitare ſententias, & non contra Cæcilianum, ſed contra Orbem terrarum, qui ei per ignorantiam communicat, Altare alterum erigere audeamus.*

Sanctus Auguſtinus docet varia. Primò, quod Africana Synodus Primatem ſuum Cæcilianum, ſi quidem ejus in traditionem Lapſus erat certus ac maniſeſtus, potuerit evocare ad judicium. Secundò, quod contumacem non potuerit cogere, nec damnare in contumaciam. Tertiò, quod contumacem debuerit deferre ad tribunal Romanæ Eccleſiæ. Quartò, quod Romana Eccleſia potuerit contumacem damnare, & ſuper ejus nomine ad omnes ſub cœlo Eccleſias mittere damnationis Tractoriam. Quidam codices habent: *Tractatoriam*. Eſt mendum. Hæc omnia fundantur in Cæciliani Primatu, propter quem non ſubdebatur iſti Synodo. Quintò Auguſtinus docet quod antè confirmatam à Romana Eccleſia Cæciliani damnationem nequiverit procedi ad creationem novi Epiſcopi. Et addit cauſam: Quia nempè ante iſtam confirmationem inflicta per Africanam Synodum degradatio non eſt firma, ideoque Sedes necdùm cenſetur vacare. Traditio & per Traditores accepta Conſecratio erant crimina capitalia graviora hæreſi. Propter ipſa Cæcilianus poterat judicari à ſuis Subditis. Attamen Afrorum tanta erat in ſuum Primatem reverentia, ut ipſum ſubdita Synodus invitum non potuerit ad ſe trahere, ſed contumacem debuerit Romam provocare. Et iſtam Regulam noſcens Cæcilianus recuſavit evocatus adeſſe: Maluit Romæ judicari. Ex eadem regula Carthaginenſis Donatiſtarum Synodus in ſuum Primatem Primianum fecit, quod in quarto contra Creſconium libro ſcribit Sanctus Auguſtinus: *Synodus ad Primianum non ſemel, ſed iterùm ac tertiò Legatos miſit, ut ſi ad eos ipſe venire nollet, ipſos ad ſe venire permitteret.* Quæ omnia non fundantur in lege Imperatoris Gratiani, ſed in Apoſtolico Canone per iſtam Legem innovato & confirmato. Cap. 7.

Ex his addiſcimus cauſam, cùr Narbonenſis Provinciæ Synodus ſuum Arelatenſem Metropolitam Martianum damnare non præſumpſerit: Cùr item Sanctus Stephanus Pontifex in ipſo damnando fuerit lentior, & per iteratas Sancti Cypriani litteras debuerit urgeri. Quia nempè palmare ejus crimen erat adhuc utcumque ambiguum, nec plenè exploratum. Clemens Sancti Cornelii in Lapſos Decretum quidam Epiſcopi noluerunt admittere per hæreticam contumaciam, quidam per rigidam diſciplinam. Nam & de clementi Sancti Zephyrini in Mœchos Decreto ſcribit ipſe Cyprianus ad Antonianum Epiſcopum: *Apud Anteceſſores noſtros quidam de Epiſcopis iſtic in Provincia noſtra dandam pacem Mœchis non putaverunt, & in totum pœnitentiæ locum contra adulteria clauſerunt, non tamen à Co Epiſcoporum ſuorum Collegio receſſerunt, aut Catholicæ Eccleſiæ unitatem vel duritiæ vel cenſuræ ſuæ obſtinatione ruperunt, ut quia apud alios adulteris pax dabatur, qui non dabat, de Eccleſia ſepararetur. Manente Concordiæ vinculo, & perſeverante Catholicæ Eccleſiæ individuo ſacramento, actum ſuum diſponit & dirigit unuſquiſque Epiſcopus, rationem Propoſiti ſui Domino redditurus.* Epiſcopi iſti clemens Zephyrini Decretum non impugnabant hæretica duritia aut cenſura: Nequaquam cenſebant eſſe Divinæ legis prævaricatorium. Cenſebant Mœchiam per Eccleſiæ claves poſt expletam pœnitentiam poſſe abſolvi: Attamen clementiam iſtam credebant ſuis populis non convenire. Populis, de quibus poſtmodò ſcripſit Sanctus Salvianus: *Tam impoſſibile eſt Afrum eſſe caſtum, quàm Afrum non eſſe Afrum.* Hinc illi à communi Eccleſiæ Altari ſe non ſepararunt. Hæc ipſa ſententiarum diverſitas evenit Decreto Cornelii. Nam & diù poſt Illiberritana Synodus quibuſdam & Mœchis & Lapſis negavit extremum Sacramentalis Reconciliationis viaticum. Cenſuit antiquam diſciplinam eſſe ſuis populis convenientiorem. Quod ipſum quidam Gallicani Epiſcopi adhuc cenſuerunt multo tempore poſt Nicænum Concilium. Lucet ex litteris Sancti Celeſtini Pontificis. Porrò qua ſententia ageretur Martianus, videtur

dudùm

dudùm latuiſſe ac fuiſſe obſcurum. Hinc nec Synodus ipſum fuit auſa invadere, & Stephanus diſſimulavit. Tandem ille palàm blateravit Decretum eſſe prævaricatorium Evangelici dogmatis, profeſſus eſt ſe docere cum Novatiano, erexit novum Altare, evaſit manifeſtus hæreticus. Tùnc Stephanus prævenit Synodum, functus officio.

CAPUT IX.

Diſcutiuntur Joannis de Gerbais Senſa circa laudatam Imperatoris Gratiani legem.

HÆc Lex mirificè ferit oculos novarum hodie vocum Authoribus. Eloquentiſſimus igitur ille Magiſter noſter poſt impugnatam Valentiniani tertii pro Magni Leonis adversùs Arelatenſem Hilarium Decretis legem pergit ac ſcribit: *Non plus habet roboris lex altera, quæ à Gratiano paulò ante ad Relationem Concilii, tum Aquilejenſis, tum Romani, edita erat.* Adducit palmaria legis verba, & concludit: *Non habet, inquam, lex iſta plus roboris, ſi fortè generaliter accipiatur. Nam & peccat iſta quoque contra Canones, & quatenus Epiſcopos judicandos decernit à Damaſo & quinque aut ſeptem Epiſcopis, & quatenus Metropolitanos promiſcuè Epiſcopi Romani, aut virorum ab ipſo deputatorum judicio planè ſubjicit.* Hic novarum vocum Dilector potius primas judicandorum inſtantias, quam judicatorum Epiſcoporum Appellationes vult Apoſtolicæ Sedi ſubripere. Cunctos à ſuæ Provinciæ Synodo, nullum vult poſſe à Papa damnari. Nec ipſos Metropolitas. Hinc Auguſti Gratiani legem cenſet impingere in Canones. Iſtud hominum genus tentat novam Hierarchiam fabricari, ideoque protervè aſſeverat, quod ante ipſorum Glorioſum Magiſterium nemo ſub Sole intellexerit Canones.

Dico igitur iſtum eloquentiſſimum Magiſtrum hìc labi in duos errores. Primus eſt, quod lex in Canones peccet, quatenùs decernit Epiſcopos judicandos à Romano Pontifice cum conſilio quinque aut ſeptem Epiſcoporum. Lex enim ſanxit de Suburbicariis Romanæ Provinciæ Epiſcopis, quorum Pontifex erat proprius Metropolita. Vaſtiſſima erat tùnc iſta Provincia. Omnis Italia non habebat niſi quatuor Metropolitas: Romanum, Mediolanenſem, Aquilejenſem, & Calaritanum. Proindè tùnc omnes à Liguria uſque ad Jonium mare intra Italiam Provinciæ, ipſaque etiam Sicilia ſpectabant ad Metropoliticam ſubjectionem Romani Pontificis, ac proindè nullus iſtic Epiſcopus judicari poterat, niſi per ejus Synodum. At verò hanc tantam Synodum adunare erat non parvi moliminis. Longè majoris, quàm adunare aliquam Africanam. Hinc uti Africani Canones degradandorum Epiſcoporum poteſtatem ſoli cum duodecim Epiſcopis Primati crediderunt, ita perpetua Italiæ conſuetudo illam ſemper permiſit ſoli Pontifici cum conſilio quinque aut ſeptem Epiſcoporum. Non cum Concilio, ſed cum conſilio. Rationem dat in ſua ad Orientales Clericos & Monachos Synodali epiſtola Sanctus Felix III. *Quoties intra Italiam propter cauſas Eccleſiaſticas, præcipuè fidei, colliguntur Domini Sacerdotes, conſuetudo tenetur, ut Succeſſor Præſulum Sedis Apoſtolicæ ex perſona cunctorum totius Italiæ Sacerdotum cuncta diſponat, qui Caput eſt omnium.* Affirmat in iſta Synodo ſolum Pontificem ſancire ac definire omnia, adſidentibus ei Epiſcopis eſſe conſultivum dumtaxat ſuffragium. Affirmat hanc eſſe perpetuam conſuetudinem, & adjungit ipſam fuiſſe confirmatam à Nicæna Synodo: Utique per ſextum Canonem. Romanus igitur Pontifex ſubjectos ſuæ Metropoli Epiſcopos poterat etiam ſolus degradare: Attamen nè in mente aut effectu pateretur aliquid humani, paſſim adhibebat quinque vel ſeptem Epiſcoporum conſilium. Et hanc conſuetudinem Imperator Gratianus ſua lege confirmavit. Quod contra Canones aliquid egerit, in nullius unquam mentem incidit.

Alter iſtius eloquentiſſimi viri error eſt, quod iſta lex impegerit in Canones, quatenùs Metropolitas promiſcuè Epiſcopi Romani, aut virorum ab ipſo deputatorum judicio planè ſubjicit. Etenim lex nequaquam de cunctis ſub cœlo, ſed de ſolis Romani Patriarchatus, præſertim tamen de Italiæ ac Galliæ Metropolitis ſanxit, ideoque eſt luciditſima obſervatrix ac executrix Canonum. Uti Metropolitarum Conſecratio, ita & prima de ipſorum delictis cognitio per Apoſtolicos Canones ac perpetuam conſuetudinem ſemper ſpectavit ad Patriarcham, aut certè ad Primatem. At verò Romanæ Eccleſiæ Patriarchatus nullum olim Primatem habuit, niſi ſolum Carthaginenſem, ideòque omnes per Illyricum, Italiam, Galliam, ac Hiſpaniam Metropolitæ ſine medio ſuberant Romanorum Epiſcopo: Proindè à nullo, niſi ab iſto, aut ejus Delegatis poterant judicari. Hanc ejus perpetuam authoritatem lex confirmavit. Quod contra Canones egerit, ſapientiſſimus ille Magiſter dignetur ſuæ Rhetoricæ artis Auditoribus, non Eccleſiaſticæ Hierarchiæ Peritis ſuadere aut prædicare.

Audiamus ſequentia: *Sed neque etiam Gratiano mens fuit conſtitutionem iſtam generaliter proponere, quaſi verò & pro locis omnibus, & in omne tempus valitura eſſet. Verùm ea dumtaxat cautum eſſe voluit, nè Urſicinus, qui Romanam Sedem Damaſo invidebat, ampliùs quidquam moliretur contra Damaſum: Non per ſe quidem, cùm jam in exilio eſſet, ſed per Epiſcopos, quos olim ordinaverat, & qui contempto Damaſi, ac aliorum Epiſcoporum, qui Damaſo favebant, judicio Sedes ſuas impunè retinebant.* Eloquentiſſimus Doctor adducit verba legis, & concludit: *Itaque lex ad ſupplicationem hujuſmodi lata, temporanea tantùm fuit, atque ad id unum comparata, ut pax Eccleſiæ redderetur, quam turbabat Urſicinus, utque Epiſcopi, qui legitimis obtemperare Judiciis recuſabant, ad obſequium cogerentur.* Quod lex pro omnibus locis non fuerit lata, libens fateor. Jam enim profeſſus ſum eſſe latam pro ſolo Romano Patriarchatu. Præ-

ſertim pro Italia & Gallia. At quod lata non ſit pro omnibus temporibus, eſt inſignis error. Illa enim confirmavit, ac in executionem miſit Apoſtolicum Canonem, quem Barbarorum violentiæ, licet pro tempore diſſimulandum ſuaſerint, non tamen potuerunt circumducere.

Proindè quod Apoſtolicus Canon, qui primam de Patriarchis, Autocephalis Exarchis, & Romani Patriarchatus, ſi ſolam forſitan demas Africam, Metropolitis cognitionem privativè defert Romano Pontifici, etiam poſt iſtam legem ſemper viguerit, licet abundè demonſtratum ſit, oſtendere placet aliis adhuc teſtimoniis & exemplis. Oportet penitùs obſtruere os loquentium iniqua. Memnon Epheſinorum Epiſcopus, ac Aſiaticæ Diœceſeos Exarchus, ſuum Presbyterum *Baſſianum* ex quibus neſcio cauſis non diligebat, ideoque ipſum, ut à ſuis amoveret oculis, reluctantem & recalcitrantem conſecravit Eyazorum Epiſcopum: At verò ille Thronum iſtum adſcendere, immò & accedere penitùs noluit, ideoque humilis & afflictus permanſit Epheſi. Defuncto Memnoni ſucceſſit Baſilius, & de ipſo Baſſianus dixit ad Chalcedonenſem Synodum: *Is evocans Concilium Provinciæ, & agnoſcens violentiam quam fueram paſſus, & quoniam machinatio fuerat, alium in illa civitate ordinavit Epiſcopum, mihi verò reddidit communionem & locum Epiſcopatus*. Communionem & locum vacantivi Epiſcopi. Baſſianus pergit: *Contigit iterùm & hunc vitæ finem ſuſcipere, me autem cum multa neceſſitate & vi inthronizaverunt in eadem civitate Epheſi Populus & Clerus, & Epiſcopi, quorum unus Olympius Epiſcopus hic eſt*. Epiſcopus Theodoſio-Politanus. Omnes poſt Sanctum Joannem Chryſoſtomum Conſtantinopolitani Epiſcopi tentaverunt Epheſinos Exarchos ſua Autocephalia exuere, ac Regiæ civitatis Throno ſubjicere, atque ita ſeſe evehere in Patriarchas. Et iſtic tùnc ſedebat Sanctus Proclus, laudati Joannis Diaconus, omniumque ejus Actorum acerrimus deſenſor ac Proſecutor. Hinc ejus potentiam, qua novum Epiſcopum omninò erat conſecrandum ad ſuas manus evocaturus, metuentes Epheſiorum Clerus & Populus, conſecratum Baſſianum exaltarunt, atque ita ſe præſervandos ſperarunt à multis contentionibus, à multo periculo ſuæ Exarchalis Autocephaliæ. Baſſianus pergit: *Agnoſcens autem hæc piiſſimus noſter Imperator, repentè hoc confirmavit, & continuò per Commonitorium apertè declaravit, confirmans Epiſcopatum. Poſteà direxit iterum Sacram per Euſtatium Silentiarium, quæ confirmaret Epiſcopatum. Veni autem in Regiam Conſtantinopolim, & ſuſcipiens nos idem rerum Dominus, id eſt, me & eum, qui erat in Regia civitate, Epiſcopum Proclum, amicos nos fecit. Et communicavi cum eo, & cum omnibus Epiſcopis, qui tùnc temporis ſunt reperti. Et faciens Synodicam idem Sanctiſſimus Proclus direxit & civitati, & Epiſcopis, & Clericis*. Ex his docemur plura. Primò, quod Sanctus Proclus iſtam ſine ſua Patriarchali venia, ſeù prævia confirmatione factam Inthronizationem peſſimè ceperit, ideoque & minatus ſit Baſſianum extrudere. Secundò, quod Baſſianus Imperatorem Theodoſium de Eccleſiæ ſuæ dignitate, & ei donata per ipſos Apoſtolos Autocephalia inſtruxerit, atque ita binam ſui Epiſcopatus confirmationem obtinuerit. Nempè tùnc necdum prodierat vigeſimus octavus Chalcedonenſis Canon, ideòque Princeps judicabat juxta regulas antiquæ Hierarchiæ. Tertiò docemus, quod Sanctus Proclus propter iſta non ceſſaverit, ſed conſtans perrexerit apud Principem urgere ſua Patriarchalia Jura. Quartò, quod hæc omnia Baſſianus timens tandem iverit Conſtantinopolim, & quod illic Princeps ipſum cum Proclo pacificaverit. Haud dubiè per aliquam, ſalvo utriuſque partis jure, interlocutoriam tranſactionem. Quintò, quod hac via placatus Proclus ei dederit Synodicam, ejuſque Epiſcopatum plenè confirmaverit.

Quæ omnia ſunt planè veriſſima. Eis enim ad Chalcedonenſem Synodum atteſtatus eſt Lucianus Byziæ in Europa Epiſcopus. Glorioſiſſimis judicibus interloquentibus, *Reverendiſſimus Epiſcopus Baſſianus edoceat, quis eum fecit Epiſcopum*, præfatus Lucianus reſpondit: *Qui habuit jus, ſuſcepit eum bonæ memoriæ Proclus. Et ſuſcepit eum beatæ memoriæ Theodoſius, piiſſimus Imperator: Et vocans eos amicos fecit*. Notanda ſunt verba: *Qui habuit jus*. Affirmant illud in Epheſinam Eccleſiam, ac omnem Aſiaticam Diœceſim jus omninò competiſſe Proclo, & Conſtantinopolitanæ Cathedræ, ideoque de legitima Baſſiani promotione non eſſe dubitandum. Iſti ipſi glorioſiſſimi Judices Teodoſio Aſſeſſores & Authores fuerant, ut ante Procli interventum Baſſiano Epiſcopatum confirmaret: Utique juxta antiquos mores & Canones. Item ut Proclum cogeret ad faciendam præfatam interlocutoriam tranſactionem. Hinc Lucianus eos intrepidè notat: Affirmat plenum iſtius rei Jus Conſtantinopolitano Throno competere. Nempè erat in ipſa Europæ Provincia Epiſcopus, ideòque mordicus ſtabat pro iſtis rapinis Conſtantinopolitanorum Antiſtitum. Et hinc ejus teſtimonio non fidentes Glorioſiſſimi Judices perrexerunt: *Si Proclus ſanctæ memoriæ ſuſcepit Baſſianum Reverendiſſimum Epiſcopum, & communicavit ei tamquam Epiſcopo Epheſiorum Metropolis, Reverendiſſimus Clerus ſanctæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ nos edoceat*. Et Theophilus iſtius Eccleſiæ Presbyter reſpondit: *Ut coram Deo, & ſuſcepit eum ſanctæ memoriæ Proclus communicantem, & Synodalibus litteris honorans dimiſit eum ad Epheſum, & in Diptychis poſuit ejus nomen, & recitabatur uſque ad modicum ab hinc tempus*. Et cunctus ejuſdem Eccleſiæ Clerus confirmavit Theophili teſtimonium. Et tanta authoritate munitus Baſſianus per quatuor annos in plena pace ſedit Epiſcopus.

Verum hæc omnia graviſſimè diſplicuerunt pluribus Aſiaticæ Diœceſeos Epiſcopis, pluribuſque Clericis Epheſinæ Eccleſiæ. Indigniſſimè ferebant à Sancto Paulo Apoſtolo fundatam, & à Sancto Joanne Evangeliſta dudum directam Epheſiorum Eccleſiam ſpoliari ſua Autocephalia, & violenter captivari, ac traduci in ſervitutem Conſtantinopolitanæ Cathedræ. Iſtas rapinas & Apoſtolicorum Canonum prævaricationes noverant per omnia diſplicere Romanæ Eccleſiæ,

ac

ac præſertim ſedenti tunc zeloſiſſimo Pontifici Magno Leoni. Noverant ſimiles Juvenalis Hieroſolymitani Epiſcopi, quas per Epheſini Concilii Authoritatem ſtabilire tentaverat, in Antiochenum Patriarchatum rapinas fuiſſe ab ipſo, licet tunc dumtaxat Archi-Diacono, potentiſſimè excuſſas & exſufflatas. Noverant Autocephalorum Exarchorum Epiſcopalem confirmationem, & primam de ipſorum Conſecratione ac quibuſvis cauſis cognitionem privativè ac ſine medio ſpectare ad Romanum Pontificem. Hinc igitur ſuum Archi-Epiſcopum Baſſianum, ejus illegitimam inthronizationem, invalidam à Sancto Proclo confirmationem, alioſque ejus defectus & exceſſus detulerunt & accuſarunt apud Magnum Leonem. Eum accuſarunt, quod non ab Epiſcopis impoſitus, ſed à Gladiatoribus, Arenariis, aliiſque id genus violentiis fuiſſet conjectus in Epiſcopalem Thronum. Et de accuſationis ſucceſſu in Chalcedonenſi Synodo ad Glorioſiſſimos Judices dixit ejus Succeſſor Stephanus: *Et pro hoc expulſus eſt à Sanctis Patribus, à Sanctiſſimo Regiæ civitatis Romæ Leone, à Beatiſſimo Sanctæ memoriæ Flaviano Conſtantinopolitanæ Urbis, & ab Alexandrino & Antiocheno. Ab his expulſus eſt. Romanus Epiſcopus eum depoſuit, & Alexandrinus eum damnavit. Videat veſtra Magnificentia epiſtolam ſcriptam à Sancto Leone.* Et ad ulteriorem Glorioſiſſimorum Judicum interrogationem denuò repoſuit: *Relatum eſt ab Epiſcopo Alexandrinæ civitatis, Sanctiſſimæ memoriæ Theodoſio Principe ſcribente illuc. Allatæ ſunt etiam litteræ à Beatiſſimo & Sanctiſſimo Papa Romano, quatenus iſtum eſſe non oporteret Epiſcopum. Et manifeſtæ ſunt litteræ. Jubete venire Notarios.* Et rurſum dixit ad omnem Synodum: *Sanctiſſimus Archi-Epiſcopus Romanus Leo hunc depoſuit, quoniam præter Regulas factus eſt.* Et iſtam Romanæ Eccleſiæ authoritatem, iſtudque Magni Leonis Judicium, & Dioſcorus Alexandrinus, & Domnus Patriarcha Antiochenus, & Sanctus Flavianus, qui Sancti Procli Presbyter fuerat, agnoverunt, comprobarunt, & miſerunt in plenam executionem. Etenim Epheſino Latrocinio non Baſſianus adſedit, ſed Succeſſor Stephanus. Quin immò Dioſcorus videtur fuiſſe Author totius negotii. Etenim Conſtantinopolitanorum Epiſcoporum rapinas peſſimè oderat: Hinc videtur Epheſinæ Eccleſiæ Epiſcopos & Clericos inſtigaſſe, ut Baſſiano datam à Sancto Proclo Epiſcopalem confirmationem accuſarent apud Pontificem. Iſtud judicium etiam probavit omnis Chalcedonenſis Synodus. Etenim Baſſianum pronuntiavit legitimè abjectum ac degradatum. Nempe tunc necdum ediderat vigeſimum octavum Canonem, ideoque norat primam de Epheſino Exarcho notitiam, ejuſque Epiſcopalem confirmationem, non ad Conſtantinopolitanum Epiſcopum, ſed privativè ſine medio ſpectare ad Pontificem Romanum: Ex Apoſtolico Canone. Nam & Sanctus Victor Pontifex primæ inſtantiæ judicium exercuit in Epheſinum Polycratem. Laudata Sancti Leonis epiſtola, dum è latebris apparuerit, poterit nos plura docere.

Eundem Apoſtolicum Canonem novit & obſervavit Timotheus Salophaciolus, Patriarcha Alexandrinus, de quo ad Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum ſcripſit Sanctus Simplicius Pontifex: *Frater & Co-Epiſcopus noſter Timotheus, perſecutione probabilior factus priſtini non immemor Inſtituti, per Fratrem & Co-Epiſcopum Iſajam, & filios noſtros, Nilum Presbyterum, & Martyrium Diaconum Alexandrinæ Eccleſiæ, ſolemnia Scripta direxit, quibus & illud, quod ante perterritus de Dioſcori nomine fecerat, ſe deſtruxiſſe memoravit; & remiſſionem ipſius erroris expetiit, noſque de quiete fecit Eccleſiæ gratulari, expertus erga ſe, quod in eo tunc reprehendimus, non inultum, & reconciliatum ſibi nunc Divinæ miſerationis affectum.* Et in alia ad eundem Acacium epiſtola: *Sicut in reditu Fratris & Co-Epiſcopi noſtri Timothei gratulamus, ita eum commonente Dilectione tua cupimus irreprehenſibilem reperiri. Quia meminiſti eum jamdudum fidelis Præſulis non habuiſſe conſtantiam, quando ei, ut damnati Dioſcori nomen inter Altaria recitaretur, extortum eſt.* Ex Alexandrino Clero & Populo plures Chalcedonenſem ſui Patriarchæ Dioſcori degradationem contumaciſſimè averſabantur. Hinc enim Sanctum Proterium, quem in illius adhuc viventis, & apud Gangras in Paphlagonia exulantis, locum Orthodoxi conſecraverant, illi crudeliſſime in quinta ſancta feria, in ipſo Baptiſterio trucidarunt. Hoc ipſum ſibi metuens Proterii Succeſſor Timotheus Eutychianis Dioſcori dilectoribus benigniſſimum ſe exhibuit, & ad ipſos placandos damnati ac hæretici hominis nomen reddidit ſacris Eccleſiæ Tabulis, atque ita profeſſus eſt ipſum, & vivum & mortuum, fuiſſe ſemper legitimum Epiſcopum, ac iniquè damnatum. Exiſtimabat eſſe diſpenſatoriam pacis ac publicæ quietis fibulam. At erat graviſſimum ac varium delictum. Manifeſta damnatio Chalcedonenſis Synodi, & contagioſa communio cum hæretico nomine. Hinc ipſum Simplicius graviter increpavit, minatus graviora: Degradationem. Verùm ille prævenit Juſtitiam, errorem agnovit & correxit, raſit Dioſcori nomen, humiliter poſtulavit veniam, pollicitus meliora. Et ſuis precibus adjutorem adhibuit Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum, tunc adhuc ſanum & integrum, ideoque verbo & opere pontentiſſimum apud Romanam Eccleſiam. Ambo profitebantur ad ipſam ſpectare iſtud judicium. Hinc enim de Timotheo Pontifex dicit: *Priſtini non immemor Inſtituti.*

Ex eodem Canone Orientales Archi-Mandritæ & Monachi adverſùs Anthimum Trapezuntis Epiſcopum, qui hæretico Theodoræ Imperatricis favore nixus ſemetipſum in Regiæ civitatis Cathedram intruſerat, & occultè fovebat Eutychianam hæreſim, ſcripſerunt ad Imperatorem Juſtinianum: *Miſit Deus huic civitati Agapetum, Pontificem antiquæ Romæ, in depoſitione Anthimi, tamquam olim Petrum Magnum Apoſtolum Romanis in depoſitione Simonis præſtigiarum. Iſte verò honorabilis vir, ſciens per libellos plurimorum noſtrorum ea, quæ inique contra Eccleſias præſumpta fuere, ea ipſa viſu ſemel accipiendo, neque ad viſum ſuſci-*

pere voluit Anthimum, furentem adverſùs Canones; ſed hunc juſtè ejecit de Sacerdotali Sede hujus civitatis, & opitulante ac adjuvante Catholicam fidem ac Divinos Canones veſtro Imperio, præfecit ipſi Eccleſiæ Sanctiſſimum Mennam rectæ fidei, & pudicæ vitæ; & honeſtæ converſationis, & infirmantium in injuncta ſibi diſpenſatione approbatiſſimum. Prætereà rurſus de Anthimo libellos, & Epiſcopi Paleſtini in civitate congregati, & alii Orientales, & Legati aliorum Pontificum, & nos ipſi poſtulavimus Anthimum Epiſcopum Trapezuntinum, quæ perpetravit, facere per libellum nota Sedi Apoſtolicæ, & liberare ſe ipſum ab omni hæretico errore, & proficiſci ad Eccleſiam Trapezuntinam. Aut ſi hoc non velit, finaliter condemnetur, & omni dignitate & operatione Sacerdotali nudetur; ſicut Sanctus Cæleſtinus fecit contra impium Neſtorium.

Affirmant varia. Primò, quod Sanctus Agapetus Pontifex Conſtantinopolim venerit ad Imperatorem Juſtinianum. Occaſionem & ſcopum exponit in Breviario Liberatus Diaconus. Secundò, quod tùnc præfatus Anthimus incubaret Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ, homo verſutus ac doloſus. Etenim licet peſſimus Eutychianiſta, putatus fuit tantus Catholicæ fidei Aſſertor, ut in Conſtantinopolitana Collatione fuerit unà cum Hypatio Epheſino, Demetrio Philippi-Cæſaræenſi, & aliis ſanctiſſimis Epiſcopis aſſumptus ad diſputandum contra Epiſcopos Severianos. Tertiò, quod hæc utcumque ſciens Pontifex hominem ſtatim averſatus fuerit, nequidem dignatus admittere ad ſuum conſpectum. Quartò, quod hæc omnia videntes, & hac optima occaſione uſi Orientales Archi-Mandritæ ac Monachi, Agapeto exhibuerint libellos ſupplicantes ex Regiæ civitatis Throno Anthimum hæreticum ejici, ac imponi virum orthodoxum, verum Epiſcopum & Paſtorem. Quintò, quod Agapetus libellos & cauſam admiſerit, ſuumque Tribunal in ipſa Regia civitate erexerit, judicialiter procedens contra Anthimum. Sextò, quod ipſum propter illegitimum contra Canones tranſitum dejecerit, atque ita ex Conſtantinopolitano Patriarcha juſſerit denuò eſſe Trapezuntinum Epiſcopum. Septimò, quod mox in ejus locum propriis manibus conſecraverit Mennam Presbyterum; Præfectum pauperibus infirmis. Octavò, quod tùnc Monachi non ceſſaverint, ſed adverſùs ipſum perrexerint agere, uti contra hæreticum. Nonò, quod hanc Actionem non apud Amaſenum Epiſcopum, Trapezuntini Metropolitam, inſtituerint, ſed continuarint apud Agapetum. Decimò, quod hæc omnia non ſoli ipſi Archi-Mandritæ ac Monachi egerint, ſed inſuper plures Hieroſolymitani, ac Antiocheni Patriarchatus Epiſcopi, nec non & ipſe Imperator Juſtinianus.

Ex quibus diſcimus præſertim tria. Primò, quod prima de Conſtantinopolitani Patriarchæ promotione ac exceſſibus cognitio privativè ſpectet ad ſolum Pontificem. Secundò, quod Papa, dum illum degradat, ſuo jure poſſit conſecrare Succeſſorem. Tertiò, quod etiam prima de aliis, tàm Provincialibus quàm Metropolitis, Orientalium Epiſcopis cognitio, licet fieri poſſit per Patriarcham & Metropolitam, devolvi poſſit etiam ad Papam. Quod ſit alternativum jus, ideoque accuſator habeat electionem præſertim in cauſa fidei. Et hinc novus Patriarcha Mennas unà cum Romanæ Eccleſiæ Apocriſariis ac Legatis perrexit adverſùs Anthimum, & uti hæreticum degradavit. Etiam Severum Antiochenum, Petrum Apamæenſem, ac Zoaram Monachum. Quæ omnia Mennas ſuæ Sedis authoritate palàm non potuit, ſed propter adſidentes Legatos Romanæ Eccleſiæ. Ita ipſe in ſua Synodo eſt aſſiduè profeſſus. Et Synodalia Acta profitentur Sanctum Cœleſtinum Pontificem iſta ſua authoritate egiſſe in Neſtorium, ac ipſum degradaſſe. Quod ipſum conſtanter profeſſa eſt Epheſina Synodus.

Quod eadem poteſtate in cunctos Romani Patriarchatus Metropolitas non ſolus Damaſus ſit uſus, ſed omnes etiam Succeſſores conſtanter uti perrexerint, oſtendi poſſit multis, in ſuperiori capite non adductis, aliis exemplis. Quod iſta forma in Gallicanis Eccleſiis uſque ad barbaros Reges conſtanter viguerit, lucet ex Decretis Sancti Hilari Papæ. Etenim neſcio quis Hermes, ad Biterrenſem Eccleſiam electus & conſecratus, & ab ipſa iniquè rejectus, neſcio quo inique modo invaſit, aut impoſitus fuit in Cathedram Narbonenſis Metropolis. Hinc ad Leontium Arelatenſem Archi-Epiſcopum ſuum in Gallia Vicarium, Hilarus ſcripſit: *Miramur Fraternitatem* Epiſt. 7. *tuam ita legis Catholicæ immemorem eſſe, ut quæque iniqua, & contra Patrum noſtrorum Statuta in Provincia, quæ ad Monarchiam tuam pertinet, ſi ipſe aut non vis aut non potes, etiam nec nos ſilentii tui taciturnitate permittas corrigere*. Compendio exponit Hermetis exceſſum, & adjungit: *Quam rem decuerat Sanctitatem tuam, ut nobis è veſtigio indicaret*. Affirmat quod Leontius debuerit Hermetem aut ſtatim corrigere per vices Apoſtolicas, aut certè corrigendum referre Pontifici. Nempè quia Hermes erat Metropolitanus. Undè & Pontifex ipſum correxit. Etenim diſpenſatoriè confirmavit in Narbonenſi Cathedra, ſed ſub hoc pœnali moderamine: *Et qui nùnc Eccleſiæ Narbonenſi præſidere permittitur, Ordinandorum Epiſcoporum, ob hæc, quæ pravè facta ſunt, ſuſtulimus poteſtatem, quam ad fratrem & Co-Epiſcopum noſtrum Conſtantium, Uceticæ Eccleſiæ Antiſtitem, quia ævo honoris Primas eſſe dicitur, pertinere cenſuimus*. Tractavit Hermetem, quomodo à Bonifacio & Cœleſtino, & neſcio quo alio Pontifice tractatos Epiſt. 8. fuiſſe Antonium Fuſſalenſem, & tres alios in Mauritania Cæſaræenſi Africanos Epiſcopos, teſtatur in litteris ad laudatum Cæleſtinum Sanctus Auguſtinus. Ejus Metropoliticam poteſtatem Epiſt. 261. inſigniter circumſcripſit & mutilavit. Etiam Mamerti Viennenſis Metropolitæ contra Arelatenſem Metropolim exceſſus, quod Leontius Vicarius in hac cauſa eſſet pars, ideòque congruè non poſſet Judicem induere, Dienſis Eccleſia retulit ad Hilarum, & ipſe illum judicavit, compeſcuit, atque correxit.

Etiam nata inter Æonium Arelatenſem & Heſychium Viennenſem de Metropolici juris limitibus ac modo controverſiam iſti ipſi Metropolitæ retulerunt Romam, & Symmachus Pontifex

hæc

hæc Æonio reſcripſit: *Ne facilè alterius partis abſentia præjudicialiter videamur aliqua decreviſſe, id magis duximus ordinandum, ut Fraternitas tua competenti tempore de Eccleſiaſtico ordine inſtructum non moretur de omni cauſa dirigere, qui apud nos totius veritatem cauſæ competenter alleget, quatenùs pertractatis omnibus, quod ſtatuendum eſt, ſub deliberationis robore ſanciatur. Illud etiam Dilectionem tuam facere debere præcipimus, ut Fratrem & Co-Epiſcopum noſtrum Viennenſis urbis Antiſtitem miſſo Nuntio & ſcriptura commoneat, ut is quoque conſtitutis diebus hominem proprium dirigat, qui partis ejus allegationes competenter inſinuet, ut deprompti ab utraque parte ſuggeſtionibus, quæ in perpetuum ſervanda ſunt, ſecuriùs diſponantur*. Ecce non dumtaxat ad Retractatorium appellatę cauſę Judicium, ſed etiam ad primam Inſtantiam Pontifex utrumque Gallicanum Metropolitam, aut certè ipſorum Vicarios evocabat Romam, atque illic diſcutiebat cauſam, ac definiebat. Et quod nemo tùnc interceſſerit Gallicanus Epiſcopus, lucet ex ſuperiùs adducta Sancti Aviti ad Romanos Senatores epiſtola. Sanctus namque Avitus fuit Heſychii Succeſſor & filius, ideoque omnia ſcripſit ex Patris ſui ſenſu. Plura ſunt iſtiuſmodi Gallicana exempla.

Proindè certum eſt, quod injecta per barbaros Reges calamitas cœperit hanc Apoſtolicam formam mutare. Hinc mutationem meritò proſcripſit, & avitos Canones reduxit Imperator Carolus Magnus. Quin & antè Imperium, dum Tilpinum admovit Rhemenſi Throno, iſtius Eccleſiæ Privilegia, in Sancto Rigoberto per Carolum Martellum graviter læſa, curavit per Adrianum primum Pontificem innovari & confirmari: Inter quæ erat, quod Rhemenſis Archi-Epiſcopus per nullum, niſi per ipſum Romanum Pontificem, poſſet judicari. Pontificium Diploma exſtat apud
Lib. 2. Flodoardum in hiſtoria Rhemenſis Eccleſiæ. Sic
Cap. 17. Caroli Succeſſor & filius Ludovicus Pius Fortunatum Gradenſem Archi-Epiſcopum, licet læſæ Majeſtatis reum, Romam miſit à Papa judican-
A. 824. dum. Ita habes apud Annales Eginardi. Hinc & Theonis-Villana Synodus Ebbonem Rhemenſem Archi-Epiſcopum, quod non niſi per Papam aut ejus Vicarios judicari poſſet, induxit ad cedendum Epiſcopatui. Ita docent Acta de ejus depoſitione. Poſterioribus etiam ſæculis Sanctus Thomas, Cantuarienſis Archi-Epiſcopus & Martyr, dum à ſuis Suffraganeis & Regni Proceribus damnaretur, proclamavit adversùs Attentatum, conteſtans eſſe inauditam audaciam.
Lib. 1. Exſtat Alexandri III. Pontificis ad iſtum Athle-
Epiſt. 40. tam epiſtola, qua conſtanter affirmat iſtud judicium contra Patrum Statuta, contraque Divinas ac humanas leges fuiſſe præſumptum.

Omittere non poſſim Magnum Gregorium. Fuit rigidiſſimus Apoſtolici hujus Canonis obſervator ac executor. Etenim Sardiniæ Epiſcopis ſeriò præcipiens, ne ſine ſui Metropolitæ Formata quoquam irent, adjungit: *Nec eum poſtponere in ali-*
Lib. 7. Judic. 2. Epiſt. 8. *quo præſumatis, excepto ſi, quod non optamus, contra eundem Metropolitanum veſtrum aliquid cauſæ vos habere contingat, ut ob hoc Sedis Apoſtolicæ judicium requiratis*. Etiam quidquid contra Maximum Salonitanum Epiſcopum, Dalmatiæ Metropolitam potenter egit, egit in prima Inſtantia. Eodem modo niſi ſacrarum Juſſionum violentia obſtitiſſet, parabat agere in Severum Gradenſem. Et Adrianum, Thebanæ in Theſſalia civitatis Epiſcopum, nec per Lariſſæ Metropolitam, nec per ipſum primæ Juſtinianæ Primatem, ſed per ſolam Apoſtolicam Sedem aut ejus Delegatos judicari voluit, eò quod illum ac ejus Eccleſiam Pelagius II. exemiſſet ab omni eorum poteſtate, ac ſuæ Sedi immediatè ſuppoſuiſſet. Ejus ad Joannem Lariſſæ Metropoliram verba ſunt lucida: *Decernimus ut Fraternitas tua ab Adriano, Eccleſiaque ejus omnem ante habitæ ſuæ poteſtatem juriſdictionis abſtineat, & ſecundùm Scripta noſtri Deceſſoris, ſi cauſa vel fidei, vel criminis, vel pecuniaria adversùs præfatum Conſacerdotem noſtrum potuerit evenire, vel per eos qui ſunt vel fuerint in Regia Urbe Reſponſales, ſi mediocris eſt; quæſtio cognoſcatur; vel huc ad Apoſtolicam Sedem, ſi ardua eſt, deducatur, quatenùs noſtræ Audientiæ ſententia decidatur*. Ex quibus omnibus lucidiſſimè pa- L. 2. Judic.
tet laudatam Imperatoris Gratiani legem non hæ- 11. Epiſt. 7
ſiſſe in ſola perſona Sancti Damaſi, ſed fuiſſe perpetuam Interpretem ac executricem Canonis Apoſtolici.

Iſta lex, licet pro ſola Occidentali Eccleſia emanaverit, attamen etiam apud Orientales quoad illam partem, quæ apud ipſos ſervari poterat, ſemper fuit in ſumma reverentia ac plena obedientia. Nempe quoad illam partem, quæ degradatum, & contumaciter parere reluctantem, Epiſcopum deportari mandat ad centum ab iſta civitate milliaria. Hanc enim partem omnino reſpexit Theodoretus Cyrenſis Epiſcopus, dum ab Epheſino Latrocinio degradatus ſcripſit ad Anatolium Patricium: *Magnitudinem tuam obteſtor, hanc à Victore Auguſto gratiam petat, ut habitare me ſaltem jubeat in Monaſterio noſtro, quod à Cyrenſi civitate abeſt millibus centum & viginti*. Omnino loquitur ex ſenſu, & juxta obſervan- Epiſt. 119.
tiam Orientalis Eccleſiæ. Et hinc iſtam pœnam, quod eſſet obnoxia incommodis, Imperator Juſtinianus commutavit in clauſuram intra aliquod Monaſterium. Et iſtud etiam pro Orientali præſertim Eccleſia. Eandem Legis partem ad Africanæ Eccleſiæ preces innovarunt Imperatores Arcadius & Honorius. Ob frænandam turbulentiam Equitii, apud Diarrætorum Hipponem Epiſcopi. Palam ſupponunt legem uſque tunc manſiſſe in pleno vigore, ideoque & ſtabilierunt ejus executionem. Eandem legis partem laudat, ac in Gallia ſemper viguiſſe, nec non & Magnum Papam Leonem eadem adversùs Eutychetem hæreſiarcham fuiſſe uſum, affirmat in litteris, quas ex Duziacenſi Synodo, ac ex Caroli Calvi Francorum Regis nomine ſcripſit ad Adrianum II. Actor. 6.
Pontificem, Hincmarus Rhemenſis. Iſta legis pars fuit omnino nova; fundata quidem in antiquis Romani Imperii moribus, in nullo tamen Canone; at vero altera ejus pars omnino fuit Apoſtolici Canonis executrix: Et adeo ſemper apud omnem Romanum Patriarchatum viguit, ut

ut ejus innovatio nunquam debuerit poſtulari à Principe. Quo igitur fuco dici poſſit fuiſſe limitata ad perſonam ſolius Damaſi?

CAPUT X.

Examinantur alia Romanarum è Gallia Appellationum Exempla.

PAſchaſius Queſnellus hæc iterum ſcribit: *Majoris momenti eſt Proculi Maſſilienſis Epiſcopi cauſa, cujus ad ſe traxiſſe etiam primam cognitionem Zozimus Pontifex dicitur inſtante Patroclo Arelatenſi, cujus & ſtudio depoſitus eſt. Hoc Illuſtriſſimus Petrus de Marca dicit actum eſſe Romæ poſt Gratiani legem promulgatam, quæ Romani Pontificis judicio commiſerat Metropolitanos. Quidquid ſit de hac lege, non eſt cur nos Zozimi conatus iſte plurimùm ſollicitet. Primùm enim ex ſolo Facto jus naſci cuiquam non poteſt, præſertim cum repugnantes & contradicentes habet adverſæ partis Patronos. Deinde Zozimi Factum Appellationum jus nequaquam attinet, neque ex Sardicenſibus Canonibus patrocinium trahere poteſt. Hi enim nec de prima cognitione, nec de Appellatione quidquam habent, ſed de ſola cauſæ in Provincia ipſa retractatione procuranda. Tertiò, etſi nolumus epiſtolis Zozimi fidem derogare, nihilominus totius iſtius negotii ratio non ſatis perſpecta habetur, quæ non niſi ex his epiſtolis innoteſcit. Cum enim authoritatis Sedis ſuæ amplificandæ ſtudio plurimùm laboraſſe convincatur ex Africanis monimentis, non temerariè conjicimus eandem Repulſam paſſum in Galliis Zozimum, quam in Africa.* Honorat Zozimum, uti ſupra honoravit Magnum Leonem: Affirmat ipſi circa Apoſtolicæ Sedis jura non eſſe credendum. Et Romanas appellationes tunc non viguiſſe in Gallia.

Rei ſeries eſt paucis exponenda. Solidam Narbonæ Provinciam Magnus Conſtantinus videtur diviſiſſe in Viennenſem & Narbonenſem. Priorem Magnus Theodoſius, aut ejus Anteceſſor Gratianus creditur ſubſecuiſſe in Viennenſem & ſecundam Narbonenſem. Eodem tempore emerſerunt Maritimarum Alpium Provincia, & Provincia Alpium Grajarum. Et ſic Maſſilia evaſit in Metropolim. Rationem adducit in litteris ad Græcum Maſſilienſem Epiſcopum Apollinaris Sidonius: *Jam non primi*, utique vos Maſſilienſes,
Lib. 7. Epiſt. 7. *Comprovincialium cœpiſtis eſſe, ſed ultimi.* Maſſilia ante iſtam Provinciarum diviſionem fuerat Viennenſis Provinciæ prima civitas, prima Epiſcopalis Sedes, primus Thronus. Hinc per diviſionem profecit in Metropolim, ideoque Proculus Epiſcopus ſe prætendit ac geſſit Metropolitam. Prætendit civitatem ſuam ex iſta diviſione profeciſſe non dumtaxat in civilem Metropolim, ſed inſuper in Eccleſiaſticam. Nec carebat fundamento. Hac enim via etiam Turonum, Senonum, Remenſium, & plures intra ipſam Galliam civitates ita profecerunt. Verùm Arelatenſis Eccleſia, antiqua totius Narbonæ Metropolis, potenter interceſſit. Et tandem cauſam deduxit ad Synodum Taurinenſem, à qua emanavit hæc ſententia. *Cum vir Sanctus Proculus, Maſſilienſis civitatis Epiſcopus, ſe tanquam Metropolitanum Eccleſiis, quæ in ſecunda Provincia Narbonenſi poſitæ videbantur, diceret præeſſe debere, atque per ſe Ordinationes in memorata Provincia ſummorum fieri Sacerdotum, ſiquidem adſereret eaſdem Eccleſias vel ſuas fuiſſe, vel Epiſcopos à ſe in eiſdem Eccleſiis ordinatos; & è diverſo ejuſdem Regionis Epiſcopi,* utique ſpectantes & permanentes ad Arelatenſem Cathedram, *aliud defenſarent, ac ſibi alterius Provinciæ Sacerdotem præeſſe non debere contenderent, id judicatum eſt à Sancta Synodo, contemplatione pacis atque concordiæ, ut non tam civitati ejus, quæ in altera Provincia ſita eſt, cujus magnitudinem neſciremus, quàm ipſi potiſſimùm deferretur, ut tanquam Pater Filiis honore Primatus adſiſteret. Dignum enim viſum eſt, ut quamvis unitate Provinciæ minimè tenerentur, conſtringerentur tamen pietatis affectu. Hæc igitur ipſi tantùm in diebus vitæ ejus forma ſervabitur, ut in Eccleſiis Provinciæ ſecundæ Narbonenſis, quas vel ſuas Parochias, vel ſuos Diſcipulos conſtiterit fuiſſe ordinatos, Primatus habeat dignitatem.* Fuit interlocutoria ſententia: Lata ab extraneis Judicibus.

Hæc Synodus paſſim creditur celebrata ad quarti Sæculi annum nonageſimum ſeptimum, atque ita Arelatenſi Eccleſiæ tunc præſidebat Conſtantius. Et unà cum Proculo poſſit Synodo adfuiſſe. Quidquid ſit, acquievit ſententiæ. Acquievit & Succeſſor Heros. Verùm hujus Succeſſor Patroclus appellavit ad Zozimum Pontificem, & Romam acceſſit. Lucet ex quinta Pontificis ad ipſum epiſtola: *Quid de Proculi damnatione cenſuerim, tenet conſcientia tua, cum meo intereſſes examini. Nec te Geſtorum noſtrorum authoritas latet, vel Scriptorum, quæ de ipſius damnatione per terrarum diverſa loca direximus.* Patroclus armabatur authoritate Conſtantii Imperatoris: Nam per ipſum, adhuc Magiſtrum militum in Gallia, intruſus fuerat in Arelatenſem Cathedram. Hinc à Zozimo impetravit varia. Primò evocationem Proculi ad Urbem. Lucet ex tertia Pontificis epiſtola: *Multa contrà veterem formam Proculus uſurpaſſe detectus eſt in Ordinationibus nonnullorum indebitè celebrandi, quas proximè numeroſa cognitione diſcuſſimus, licet ipſe diu exſpectatus, faſtidioſè ferens ſibi inducias attributas, convenire diſſimulet.* Proculus ergò etiam poſt impetratas inducias non comparuit. Hinc Patroclus ſecundò obtinuit caſſationem Taurinenſis Judicii. Pergit enim Pontifex in eadem epiſtola: *Attamen illa præſumptio nos admodum movit, quod in Synodo Taurinenſi, cum longè aliud ageretur, in Apoſtolicæ Sedis injuriam ſubripiendum putavit, ut ſibi Concilii illius emendicata obreptio præſtaret ordinandorum, veluti Metropolitano, in Narbonenſi ſecunda Provincia poteſtatem.* Patroclus tertiò impetravit ſuæ Sedi reſtaurari plenum Metropoliticum jus in totam, prout olim fuerat, Narbonæ Provinciam: Lucet ex prima Zozimi epiſtola: *Juſſimus præcipuam, ſicuti ſemper habuit, Metropolitanus Epiſcopus Arelatenſium civitatis in ordinandis Sacerdotibus*

teneat

teneat authoritatem. Viennenſem, Narbonenſem primam, & Narbonenſem ſecundam Provincias ad Pontificum ſuum revocet. Tacet Maritimarum & Graiarum Alpium Provincias: Quod cuncti ipſarum Epiſcopi obedirent Patroclo, & nullus præſumeret ſe Metropolitanum. Patroclus quartò impetravit Proculi, hiſce Decretis contumaciter refragantis degradationem.

Ex quibus lucet Paſchaſium Queſnellum hic variè labi. Primus lapſus eſt, quod Zozimus in hac cauſa non reſpexerit ad laudatam legem Imperatoris Gratiani. Eum reſpexiſſe evincunt hæc ipſius adducta verba de Taurinenſi Judicio: *In Apoſtolicæ Sedis injuriam Proculus ſubripiendum putavit.* Synodum manifeſtè arguit, quod Metropoliticas, ideòque Apoſtolicæ Sedi reſervatas, cauſas judicando in Apoſtolicam authoritatem impegiſſet. Eandem legem reſpexit in litteris ad Viennenſis ac Narbonenſis Provinciæ Epiſcopos Sanctus Papa Cæleſtinus: *Maſſilienſis Eccleſiæ Sacerdotem, qui dicitur, quod nefas eſt, in nece fratris taliter gratulatus, ut huic qui ejus ſanguine cruentatus advenerat, portionem cum eodem habiturus occurreret, veſtro audiendum Collegio delegamus.* Agit de Proculo. Rem elucidat Proſper in Chronico: *Patroclus Arelatenſis Epiſcopus à Tribuno quodam Barnabo multis vulneribus laniatus occiditur. Quod facinus ad occultam juſſionem Felicis Magiſtri militum referebatur.* Inimici mors placuit Proculo. Hinc percuſſori Barnabo, manibus adhuc cruento, gratulabundus occurrit, & invitavit ad menſam. Pontifex agit de ſecunda Narbonenſi Provincia. Et ipſi non ſoli, ſed ſimul Viennenſi Provinciæ delegat hanc cauſam Proculi: Quod nempè ille eſſet Metropolita, ideoque ejus prima Inſtantia ex Gratiani Edicto ſpectaret ad Sedem Romanam. Fateor tamen Zozimum ex iſto non proceſſiſſe Edicto. Ejus quippè Judicium non fuit prima cognitio, ſed Retractatoria. Quare ſecundus Queſnelli lapſus eſt, quod hoc Zozimi Factum non tangat jus Appellationum. Clarum eſt hanc cauſam fuiſſe appellatam.

Reponit ille Proculum nec comparuiſſe ad Romanum tribunal, nec obtemperaſſe ſententiæ, nec ceſſaſſe ab exercitio Metropoliticæ poteſtatis, nec agnoviſſe aut curaſſe degradationem, ſed in conſecrandis Epiſcopis etiam tunc proceſſiſſe. Quæ omnia eſſe veriſſima cenſet ex Zozimi epiſtolis. Ab ipſa Romana Eccleſia probatam ejus contumaciam. In adductis enim verbis Cæleſtinus Pontifex ipſum agnoſcit pro Maſſilienſi Epiſcopo, ejuſque cauſam delegat adunandæ Synodo duarum Provinciarum. Reſpondeo Proculo eveniſſe, quod Acacio Conſtantinopolitano Epiſcopo, per Joannem Alexandriæ Patriarcham appellato Romam, eveniſſe teſtatur in data contra illum ſententia Felix III.: *Ad libellum fratris & Co-Epiſcopi mei Joannis, qui te graviſſimis objectionibus impetivit, in Apoſtolica Sede ſecundùm Canones diffidens, objecta firmaſti.* Attamen Proculi contumacia fuit longè inferior. Timuit enim authoritatem Imperatoris Conſtantii, ideoque comparere non contempſit; ſed non fuit auſus. Nec dubitandum eſt, quin poſtmodò ſe ſubmiſerit Apoſtolicæ Sedi, atque ita ab injecto per Zozimum vinculo ſolutus redierit ad gradum, reparatus in integrum Epiſcopum. Proculus enim fuit magnus Antiſtes, celebratus multorum Patrum elogiis. Factum iſtud exiſtimo, dum Bonifacius Pontifex circumduxit Zozimi pro Arelatenſi Metropoli judicium, ac à Lutubenſi Eccleſia excitatus Hilarium Narbonenſem Epiſcopum firmavit in dignitate Metropolitica ſupra primam Narbonenſem. Idem Pontifex à Taurinenſi Synodo ſancitum, & à Zozimo exſufflatum, Metropoliticum Jus reparavit Viennenſi Eccleſiæ. Patet ex Sancti Cæleſtini ad Narbonenſis ac Viennenſis Provinciarum Epiſcopos litteris: *Juxta Decreta Canonum, unaquæque Provincia ſuo Metropolitano contenta ſit, ut Deceſſoris noſtri data ad Narbonenſem Epiſcopum continent Conſtituta, nec uſurpationis locus alicui Sacerdoti in alterius concedatur injuriam. Sit conceſſis ſibi unuſquiſque contentus limitibus. Alter in alterius Provincia nihil præſumat.* Loquitur de utraque Narbonenſi Provincia. Etenim generatim ſcribit *ad Epiſcopos Narbonenſes.* Item *ad Viennenſes Epiſcopos.* Et ſingulis his Provinciis reddit & firmat ſuum Metropolitam. Et aſſeverat ſe ſancire ex Decreto Anteceſſoris Bonifacii, atque ita teſtatur hunc iſta omnia ſibi præformaſſe.

Tùnc igitur & Proculus refugit ad laudatum Bonifacium, queſtus eſt de Zozimi Judicio, expoſuit cauſas ſuæ non comparitionis, & impetravit non dumtaxat ſui gradus reparationem, ſed inſuper dignitatis Metropoliticæ. Hinc Cæleſtinus ipſum agnovit ut Metropolitam atque canonicum Epiſcopum, & primam de ejus crimine cognitionem delegavit propriæ ipſius Provinciæ. Certè ſi fuiſſet Provincialis ſolummodò Epiſcopus, Provinciæ Synodus ad ipſum de tanto crimine diſcutiendum atque damnandum non indigebat delegata authoritate Sedis Apoſtolicæ. Proindè Proculus non ad Romanas Appellationes ſpernendas recalcitravit Zozimo, ſed ad evadendum ejus non æquum pro Patroclo Judicium. Credidit Zozimum pro Patroclo ſentire cum Auguſto Conſtantio. Et ejus ſuſpicio non caruit fundamentis. Hinc à Bonifacio conſecutus eſt plenam gratiam.

Paſchaſius Queſnellus proſequitur: *Ex ejuſdem Papæ Zozimi epiſtolis diſcimus alios aliquot Epiſcopos in Galliis ſententiam excepiſſe, quos inter Lazarus Aquenſium Epiſcopus, & Urſus, cujus Sedes ignota, numerantur. Nullius tamen appellationem legimus. Tantum abeſt, ut primam ſententiam in illos ferre adgreſſus ſit Romanus Epiſcopus. Ita ut Patrocli improbitati ac audaciæ tribuendum ſit, quod primum in Proculi negotio tentatum eſt. Nam veritus ne Ordinationem ejus, ſacris Canonibus contrariam, in irritum mitterent Gallicani Epiſcopi, Romani Pontificis gratiam & favorem ſibi variis artibus conciliavit, ſpemque fecit maximè authoritatis ejus in Galliis magis promovendæ: Quam occaſionem avidè arripuit Zozimus, ut imperviam hactenùs hujuſmodi conſuetudini ac moribus Galliam circa Epiſcoporum judicia, aliarumque rerum adminiſtrationem, tandem aliquando perviam haberet. Quod tamen eo, quem optabat, exitu caruit.*

Errores varii. Primus eſt, quod nullam hic lega-

legarius Appellationem. Etenim manifeſtum eſt, quod Patroclus à Taurinenſis Synodi judicio Romam provocaverit. Secundus error eſt, quod nulla hìc item appareat prima Romani Pontificis ſententia in Gallicanum Epiſcopum. Etenim apparet criminalis cauſa Proculi Metropolitæ Maſſilienſis, Synodo delegata per Cæleſtinum Pontificem: Hæc delegatio eſt omninò prima cognitio, ſeù fieri non poteſt, niſi per primæ cognitionis Judicem. Tertius error eſt, quod iſta Appellatio ſit primum Attentatum in Gallia, tribuendum Patrocli improbitati atque audaciæ. Etenim nemo tunc Gallicanus Epiſcopus, nullus antiquus Scriptor Patroclum hic arguit attentatæ novitatis. Sunt noviſſima Paſchaſii Queſnelli Dogmata. Patroclus egit juxta antiquum Canonem & morem totius Eccleſiæ. Quartus error eſt, quod Patroclus timuerit ſuam Epiſcopalem creationem reſcindi à Gallicanis Epiſcopis. Ipſe enim erat ſupremus Galliæ, & quidem Imperatoris Conſtantii authoritate armatus Metropolitanus, ideoque ab iſto metu liberrimus. Et ejus Ordinatio erat ambigua, Gallicani Epiſcopi qui Martiani Arelatenſis Metropolitæ dubiam hæreſim non præſumpſerant invadere, quomodo invaſiſſent dubiam Patrocli promotionem? Ipſam invadere debuerant in primis annis. Certè Conſtantius tùnc ſolummodo erat Magiſter militum. Qua fiducia, qui tunc timuerant, ſub ejus Imperio cœperunt à Patroclo timeri? Proindè Patroclus non ex iſto metu, ſed ex ſuo plenæ Metropoliticæ dignitatis ambitu, ac ex plena in novum Conſtantii Imperium fiducia provocavit Romam, & cauſam obtinuit. Quintus error eſt, quod Patroclus variis artibus Zozimi gratiam ſibi conciliarit, & ſpem fecerit Apoſtolicæ authoritatis per Galliam promovendæ. Hæc omnia ſunt frivola figmenta: Patroclus nullam artem impendit, niſi ſolam authoritatem amici Principis.

Videamus cauſam Lazari Aquenſis Epiſcopi. Ipſi Queſnellus jungere debuerat non ignotæ Sedis Urſum, ſed Herotem Archi-Epiſcopum Arelatenſem. Hos enim Zozimus paſſim jungit. Et ipſi ſe junxerunt. Videntur ſimul appellaſſe Romam, aut ſanè appellationem fuiſſe ſimul proſecuti. Simul profecti ſunt in Palæſtinam, aut certè ſimul iſthic vixerunt. Iſthic hæreſiarcham Pelagium ſimul accuſarunt, & traduxerunt ad Dioſpolitanam Synodum. Zozimus Pontifex in litteris ad Africæ, Galliæ, ac Hiſpaniæ Epiſcopos hæc ſcribit de Lazaro: *Lazarus, dudùm in Taurinenſi Concilio graviſſimorum Epiſcoporum ſententiis pro Calumniatore damnatus, cum Briccy innocentis Turonenſis Epiſcopi vitam falſis objectionibus appetiſſet, poſt verò indebitum ab eodem Proculo, qui inter cæteros in Synodo damnationis ejus adſederat, Sacerdotium conſecutus, à quo ſe ipſe vitæ ſuæ conſcientia, datis litteris in abdicationem ſui, ſpontè ſubmovit.* Affirmat tria, Primò, Proculum adfuiſſe Taurinenſi Concilio. Secundò, Lazarum, adhuc Clericum, ob patratas in Briccium Antiſtitem calumnias fuiſſe damnatum. Tertiò, ab ipſo damnatore Proculo poſtea fuiſſe conſecratum Epiſcopum ad Aquenſem Eccleſiam. Proculus tunc agebat Metropolitam iſtius Provinciæ, ideoque credendus eſt ſolviſſe iſtud vinculum, & Lazarum ſolutum conſecraſſe. Quidquid ſit, Lazarus Epiſcopus fuit denuò degradatus, admiſit ſententiam, & propriæ manus ſubſcriptione confirmavit. Aut certè degradari timens à Synonodo, prævenit Judicii infamiam, ac ſemet ipſum degradavit. Zozimus adjungit & aliud, Proculo & Lazaro commune crimen, patratum in Epiſcopali Conſecratione Urſi atque Tuentii: *Hic multa concurrunt. Improborum & damnatorum Ordinatio, prætermiſſio Metropolitani, & Lazarus in conſortio illicitæ Ordinationis adſcitus.* Arguit Proculum de tribus. Primò, quod damnatos ac irregulares homines conſecraverit in Epiſcopos. Deindè, quod Metropolitica Patrocli jura invaſerit. Tertiò, quod intruſum Lazarum ſibi fecerit in iſta Conſecratione adſiſtere. De Herote autem ſcribit Proſper in Chronico: *Heros, vir Sanctus, & Sancti Martini diſcipulus, cum Arelatenſi Oppido præſideret Epiſcopus, à Populo ejuſdem civitatis inſons, & nullis inſimulationibus noxius, pulſus eſt, inquè ejus locum Patroclus ordinatur, amicus & familiaris Conſtantii, Magiſtri militum, cujus per ipſum gratia quærebatur. Eaque res inter Epiſcopos illius Regionis magnarum diſcordiarum materia fuit.*

Plura de his ſcribit Zozimus Pontifex in litteris ad Africanos Epiſcopos: *Patuit Herotem & Lazarum inobſervatis Ordinationibus, Plebe Cleroque contradicente, ignotos, alienigenas, intra Gallias Sacerdotia vendicaſſe, quibus ſe ipſi propria abdicavere ſententia, noſque, licet & alia, tamen eorum pœnitudinem ſecuti, Sacerdotali eos loco, & omni communione ſubmovimus.* Et in alia ad eoſdem epiſtola: *Itanè, Fratres dilectiſſimi, ad aures veſtras, qui ſint iſti turbines Eccleſiæ vel procellæ, nec opinione pervenit? Itanè vos latuit vita horum atque damnatio? Sed quamquam ſpecialis illos Apoſtolicæ Sedis authoritas omni communione ſubmoverit, diſcite & in hac epiſtola, licet ſtrictim, hominum mores. Vetus Lazaro conſuetudo eſt innocentiam criminandi. Per multa Concilia in Sanctum Britium, Co-Epiſcopum noſtrum Turonicæ civitatis, Diabolicus accuſator inventus eſt. A Proculo Maſſilienſi in Synodo Taurini Oppidi ſententiam calumniatoris excepit. Ab eodem Proculo fit poſt multos annos Sacerdos, Tyrannici Judicii defenſor, civitatis Aquenſium. Cumque contra-iret afflicta civitas, in ipſum penetrale & Sacerdotale ſolium, ſanguine innocentis penè reſperſum, irrupit. Stetitque in eo hactenus umbra Sacerdotii, donec Tyranno ſtaret imago Imperii. Quo loco poſt internecionem Patroni ſponte ſe exuit, & propria ceſſione damnavit. De Herote verò omnia ſimilia: Idem Tyrannus, Patronus cædis, turbæ presbyterorum, contradicentium vinculu. & cuſtodiæ, & totius civitatis afflictio. Similis pœnitentia de abdicatione Sacerdotii.* Et tandem concludit: *Ubi Heros, ubi Lazarus? Erubeſcenda factis & damnationibus nomina.* Adducta de Lazaro verba, quidam Codices ſic legunt: *In Sacerdotale ſolium, penè adhuc innocentis Deceſſoris ſanguine reſperſum, fretus Tyranni patrocinio irrupit.*

Ad Domini annum quadringenteſimum octavum ſcribit Proſper in Chronico: *Conſtantinus ex*

infima militia, ob ſolam ſpeciem nominis in Britannia Tyrannus exoritur, & ad Gallias tranſit. Et ad ejuſdem ſæculi annum duodecimum: *Conſtantinus per Honorii Duces Conſtantium & Ulſulam apud Arelatenſe Oppidum victus & captus eſt.* Occuparat omnem ferè Narbonenſem Galliam. Ei adhæſerunt Heros & Lazarus. Et dum in Aquenſem civitatem irrumperet, occiſus fuit Epiſcopus, ac ejus in locum intruſus Lazarus, à Maſſilienſi Proculo. Eodem modo Heros fuit intruſus in Arelatenſem Cathedram. Et hinc dum Tyrannum occidit, & iſtas civitates Imperio reddidit Militum Magiſter Conſtantius, utrumque iſtum Epiſcopum ejecit, ac Arelatenſi Throno impoſuit Patroclum. Et iſtos ambos fecit Synodaliter damnari. Hinc Zozimus dicit ipſorum Ordinationes fuiſſe inobſervatas, factas Clero & populo contradicente, contradicentium quoſdam fuiſſe conjectos in vincula & cuſtodias, atque ita eveniſſe afflictionem totius civitatis. Et adjungit ipſos poſt ejectum Tyrannum ceſſiſſe Epiſcopatui, idque per propria manu ſcriptos abdicationis libellos.

Notanda ſunt hæc Pontificis verba: *Nos, licet & alia, tamen eorum de ſe pœnitudinem ſecuti, Sacerdotali eos loco, & omni communione ſubmovimus.* Et hæc: *Erubeſcenda factis & damnationibus nomina.* Item iſta: *Grave fuit Lazaro & Heroti litterarum ſuarum pediſſequos eſſe. An neſciebant Dilectionem veſtram relaturam ad Sedem Apoſtolicam? Huc certò calumniæ compendio navigaſſent. Ubi de Epiſcopatu abdicando agitur, maria terraſque luſtrant, nec ulla ſuffragia prætermittunt; ubi verò innocentium fama percellitur, otioſi & delicati, ſive accuſatores ſive teſtes, in cubilibus & lectulis ſuis litteris abutuntur, & totam Africam univerſumque Tranquillum Catholicæ Serenitatis innubilant ad libidines ſuas duæ peſtes.* Hinc diſcimus plura. Primò, quod Heros & Lazarus fuerint damnati à pluribus Synodis. Nempè à Gallicana & Romana. Secundò, quod hæc Romana Synodus fuerit celebrata per ipſum Zozimum. Tertiò, quod illi ad recuperandum Epiſcopatum luſtraverint maria ac terras, nullaque prætermiſerint ſuffragia. Nempè ab irrogata ſibi per Militum Magiſtrum Conſtantium, ac ejus juſſu congregatas Synodos ignominia appellarunt ac acceſſerunt Romam, & datas contra ipſos ſententias Zozimus Pontifex probavit ac confirmavit. Romam appellarunt Patroclum. Et ab hac victoria, nec non à ſubſecuto Conſtantii Imperio hic animatus invaſit Proculum Maſſilienſem, Simplicium Viennenſem, alioſque novos intra Narbonenſem Provinciam Metropolitas, nec non & ipſam Taurinenſem Synodum, & omnia glorioſus obtinuit. Et hinc quartò diſcimus, quod hæ Romanæ in Gallia appellationes nequaquam à Patrocli improbitate ac audacia ducant originem. Patroclus Herotem ac Lazarum, hi ſunt imitati ſuos Majores, ſecuti perpetuam Gallicanæ Eccleſiæ conſuetudinem. Nempè apud illam ſemper viguit laudata per Sanctum Gelaſium Pontificem in litteris ad Dardaniæ Epiſcopos Regula: *Ad Beati Petri Apoſtoli Sedem de qualibet Mundi parte Canones appellari voluerunt, ab illa autem nemo eſt appellare permiſſus.* Hinc à Zozimo damnati, vel potiùs in priori damnatione confirmati Heros & Lazarus ſeceſſerunt in terram ſanctam, acturi illic pœnitentiam, aut certè ſuam calamitatem apud Dominicæ paſſionis loca conſolaturi. Iſthic accuſarunt Hæreſiarcham Pelagium, & perduxerunt ad Synodum Dioſpolitanam. Quare iſtam accuſationem modici fecit Zozimus. Nec ſine fundamento. De quo quidquid ſit, lucet Paſchaſium Queſnellum vana nobis prædicare.

Pergamus ad Urſum ac Tuentium. Zozimus in litteris ad Africæ, Galliæ, ac Hiſpaniæ Epiſcopos præfatur Majorum Conſtituta eſſe ex integro obſervanda, & pergit: *Sed nihil minùs ab Urſo & Tuentio. Quorum unus aſſidua hujus Sedis medicina curatus, ad emendati erroris non potuit pervenire ſanitatem. Alter verò antè aliquod annos objecta criminatione ſubmotus, ſicut civium Scripta teſtantur, vel Ingeſta docuerunt, etiam ab eo gradum ſummi Sacerdotis accepit, à quo fuerat antè damnatus. Cæcus error in utroque, ut quod eſt potiſſimum in omnibus, nec velit aliorum de Tuentio, nec ſuam in Urſo tenere ſententiam. Sed fac ut honeſti mores in omnibus eſſent, & probata ſuffragia, quid illud quod prætermiſſo Fratre noſtro Patroclo, Metropolitano Epiſcopo Arelatenſium civitatis, ſine cujus authoritate, juxta Majorum Canones, nulla penitùs potuit Ordinatio celebrari, tumultuosè & turbidè indebitis Sacerdotia impinguntur.* Adjungit non ſolum Metropolitam, ſed & Provinciales Co-Epiſcopos, itemque legitimum Ordinationis diem fuiſſe neglectos, & concludit: *Hic multa occurrunt. Improborum & damnatorum Ordinatio, prætermiſſio Metropolitani, nec non & Provincialium Sacerdotum, locorumque alienorum impudentiſſima uſurpatio, nec ſaltem diei cuſtodita ſolemnitas, & Lazarus in conſortio illicitæ Ordinationis adſcitus. Hæc omnia apud nos Geſtis, teſtimoniiſque diſcuſſa ſunt. Atque utinam in Tuentio pravi tantùm mores, non etiam Priſcilliana ſuperſtitio patuiſſet: Quæ Sedis hujus dudùm humanitas & miſericordia in hoc illi conſulere voluit, ut emendatior de cætero permaneret. Quod beneficium, penè præter exemplum ſibi præſtitum, ſi diligentius obſervare voluiſſet, erroris illum ante-acti oportuit pœnitere, non ita præcipiti impetu ad Sacerdotium feſtinare, ut nec diei veterem ſolemnitatem, quæ præcipuè cuſtodienda fuerat, obſervaret, nec indebito loco crederet abſtinendum. Qua de re ad Sanctitatem veſtram, & per totum Orbem Scripta direximus, nè Tuentium & Urſum in communione Eccleſiæ, in quocumque Eccleſiaſtico gradu, à qua in totum anathematizati ſunt, ſuſcipiendos eſſe ducatis. Dicuntur enim circulatores eſſe, quod nos ex ſententiis agnovimus in eorum damnatione Sacerdotali authoritate prolatis, quas in diverſis regionibus exceperunt.*

Urſi ac Tuentii Ordinatio videtur fuiſſe patrata à Proculo. Hoc ſuadet aſſumpta Lazari adſiſtentia. Ipſum Proculus habuit pro ſuo Suffraganeo. Quidquid ſit, Pontifex affirmat varia. Primò, quod & Urſus & Tuentius fuerint malè morati. Secundò, quod ob malos mores fuerint diſcuſſi in variis Synodis, & damnati. Tertiò, Tuentius inſuper fuerit Priſcillianiſta. Quartò, Quod ob iſta Synodaliter damnatus, refugerit ad

Sedem

Sedem Apoſtolicam, pœnitens ſupplicaverit gratiam, atque acceperit. Nempè ex Regula, quam in laudata ad Dardaniæ Antiſtites epiſtola prædicat Sanctus Gelaſius: *Cuncta per Mundum novit Eccleſia, quoniam quorumlibet ſententiis ligata Pontificum Sedes Beati Petri Apoſtoli jus habeat reſolvendi*. Quintò Zozimus affirmat iſtud beneficium fuiſſe ſingulare, ac penè præter exemplum. Nempè Priſcillianiſtis uſitata erat hæc regula: *Jura, perjura, Secretum prodere noli*. Hinc ipſis Romana Eccleſia non facilè credebat ac impendebat Reconciliationis gratiam. Pontifex ſextò affirmat, quod etiam poſt hanc gratiam Tuentius non potuerit creari Epiſcopus; ſed perſiſtere debuerit in pœnitentia, atque ita promereri novam gratiam. Nempè lapſus in hæreſim Clericus, licet pœniteret, ex antiqua diſciplina manebat perpetuò irregularis. Per Reconciliationem purgabatur à culpa, non ab iſta pœna. Septimò, Pontifex affirmat, quod Urſus, licet antea electus in Epiſcopum, potuiſſet legitimè excuti: Propter objecta crimina. Octavò, quod poſt hæc omnia fuerint prævaricatoriè intruſi in Epiſcopalem dignitatem. Nempè per alienum, immò per imaginarium Metropolitam, per cooperationem famoſi Lazari, illegitimo die, cum contemptu Comprovincialium. Propter hæc crimina Patroclus Metropolita eos damnavit atque extruſit. Hinc Romam appellarunt ad Zozimum: Et nihil retulerunt, niſi ſuæ damnationem conſecrationis, ejuſque ſolemnem publicationem per omnes ſub cœlo Eccleſias. Ex quibus iterùm lucet non ſolum Patroclum tùnc appellaſſe Romam, ſed hanc appellandi conſuetudinem fuiſſe famoſiſſimam apud omnes Gallicanas Eccleſias.

Superiùs injecta Briccii Turonenſis Epiſcopi memoria docet nos duo. Primò, Lazarum fuiſſe calumniatorem Briccii. Authorem adeò firmiter confutæ calumniæ, ut Briccius ipſam nec per miracula potuerit diluere, ſed propter eam fuerit degradatus atque ejectus, ac ejus in locum ſuperordinatus primò Juſtinianus, deindè Armentius. Iſta memoria ſecundò nos docet inſignem
Lib. 2. c. 1. ejuſdem degradati Briccii, utique Gallicani Epiſcopi, Romanam Appellationem: Etenim in Francorum hiſtoria ſcribit Sanctus Gregorius Turonenſis Epiſcopus: *Briccius Romanæ Urbis Papam expetiit, flens & ejulans, atque dicens: Meritò hæc patior, quia peccavi in Sanctum Dei*. Utique Sanctum Martinum. *Et eum delirum ac amentem ſæpè vocavi, cujus videns virtutes non credidi*. Et infra: *At Briccius Epiſcopus Romam veniens, cuncta quæ pertulerat Papæ refert. Qui ad Sedem Apoſtolicam reſidens, plerumque Miſſarum ſolemnia celebrans, inibi quidquid in Sanctum Dei deliquerat, deflendo diluit. Septimò igitur regreſſus anno à Roma, cum authoritate Papæ illius, Turonos redire diſponit. Et veniens ad vicum, cujus nomen eſt Laudiacum, ſexto ab urbe milliario, manſionem accepit Armentius verò febre corripitur, & media nocte ſpiritum exhalavit. Quod protinùs Briccio Epiſcopo per viſum revelatum eſt. Qui ait ſuis: Surgite velocius, ut ad tumulandum fratrem noſtrum Turonicum Pontificem occurramus. Cumque illi venientes portam civitatis ingrederentur, ecce iſtum per aliam portam mortuum efferebant. Quo ſepulto Briccius in Cathedram ſuam regreſſus eſt, ſeptem poſtea feliciter vivens annos*. Regreſſus eſt ac feliciter ſedit per Papæ authoritatem. Et hoc omninò eſt unum Romanarum Appellationum exemplum, quas in litteris ad Viennenſis Provinciæ Epiſcopos laudat Magnus Leo.

CAPUT XI.

Diſcutiuntur alia per Paſchaſium Queſnellum adducta Exempla.

HÆc Paſchaſius Queſnellus: *Sub Bonifacii Pontificatu, qui Zozimo proximè ſucceſſit, unica occurrit Maximi Valentini Epiſcopi cauſa, adverſùs quem, cum à Valentinæ civitatis Clericis conventus eſſet, non ad ſe cauſæ cognitionem pertraxit, ſed monuit à Comprovincialibus inſtruendum eſſe judicium*. Maximus erat *involutus Manichæi caligine*. Conſtabat ex *Geſtis Synodalibus*. Erat *commiſſis involutus undique flagitiis*. Ita ſolent Manichæi. Et propter hæc fuerat apud *ſæcularium quoque Judicum Tribunalia ſubditus quæſtionibus, quod in vili quoque perſona turpiſſimum eſt*. Præterea *ex prolatis in medium Geſtis* aſſerebatur damnatus homicidii. De hoc Epiſcopo ſcripſit ad Patroclum Arelatenſem, alioſque ſeptem in Gallia Provinciarum Epiſcopos Sanctus Bonifacius: *Valentinæ nos Clerici civitatis adierunt, proponentes per libellum crimina, quæ Maximum teſte tota Provincia aſſerunt commiſiſſe. Delegata toties cognitione illum conſtituta ſemper ſubterfugiſſe Judicia, nec conſiſum conſcientia feſtinaſſe, ut ſi eſſet innocens, examinatis omnibus purgaretur. Qui è contrario probavit de ſe illa quæ dicta ſunt, qui ad ea confutanda, cum eſſent innumera, à Deceſſoribus meis, Provinciali delegata cognitione, conventus etiam dicitur evitaſſe, & adeſſe minimè voluiſſe*. Hanc aſſiduam ejus fugam exaggerat, & proſequitur: *Debueram quidem jam nunc dignam pro ejus accuſatis in noſtro judicio actibus, qui cognitionem & Decretum Judicum ſæpè declinando credidit illudendum, ferre ſententiam, at nè aliquis præcoquam forſitan judicaret, & ſibi qui abſens eſt, licet ſit quæſitus à nobis, nihil reſervatum eſſe diceret, maluimus intercapedine temporis data differre* Enumerat facinora Maximi, & concludit: *Dilationem tamen dedimus, & decrevimus veſtrum intra Provinciam debere eſſe Judicium, & congregari Synodum ante diem kalendarum Novembrium, ut ſi adeſſe voluerit, præſens, ſi confidit, ad objecta reſpondeat; ſi verò adeſſe neglexerit, dilationem ſententiæ de abſentia non lucretur*.

Hinc diſcimus plura. Primò, quod Maximi accuſatio fuerit inchoata non ſub Bonifacio, ſed ſub ejus Anteceſſoribus; Zozimo ac Innocentio: Forſan & ſub Anaſtaſio. Etenim Sammarthani Fratres in Gallia Chriſtiana affirmant Maximum à quinti ſæculi ingreſſu ſediſſe Epiſcopum. Secundò diſcimus, quod hæc accuſatio fuerit ſemper

per facta apud Sedem Apoſtolicam. Tertiò,quod Romani Pontifices cauſam ſemper remiſerint ad Provinciæ Synodum, ac ipſi delegarint. Quæ verba non carent emphaſi. Affirmant quod iſta accuſatio fuerit legitima, quod cauſam fixerit apud Romanam Cathedram, quod Pontifex etiam in prima Inſtantia poſſit judicare Provinciales Epiſcopos, quod Gallicana Eccleſia de iſto articulo tunc non dubitarit. Et hinc iſta remiſſio fuit delegatio. Exindè Synodus, quia Pontifex appoſuerat manum, judicare nequiit per ordinariam authoritatem, ſed ſolummodo per delegationem. Apoſtolicæ manus appoſitio eſt adeo antiqua. Ex his Principiis ſcribit Bonifacius: *Debueram quidem jam nunc pro ejus accuſatis in noſtro judicio actibus ferre ſententiam*. Attamen ex cauſis maluit denuò remittere ac delegare. Quare errorem continent hæc Paſchaſii Queſnelli verba: *Monuit à Comprovincialibus inſtruendum eſſe judicium*. Nequaquam monuit, ſed ſuo Tribunali jam affixam cauſam Synodo delegavit.

Proindè hic non de Appellatione agitur, ſed de prima inſtantia, per Canones ſpectante ad Provinciæ Synodum. Hinc quæritur, quo fundamento, & qua occaſione Valentinus Clerus hunc ordinem præterierit, & ſuum Epiſcopum accuſaverit apud Sedem Apoſtolicam? Reſpondeo ob Narbonenſia Provinciæ tunc per Imperatores factam diviſionem, ob indè natas inter Epiſcopos de jure Metropolitico controverſias, & ob ambiguum Taurinenſis Synodi de ipſis judicium. Iſtas lites memorat in funebri Valentiniani ſecundi Imperatoris encomio Sanctus Ambroſius. Affirmat ſe à juvene Principe ad ipſum baptizandum fuiſſe vocatum in Gallias, atque adjungit: *Additur, eò ut properem ocius, nec arbitrarer itineris mei cauſam eſſe Synodum Gallorum Epiſcoporum, propter quorum frequentes diſſenſiones crebrò me excuſaveram.* En Taurinenſe Decretum: *Illud inter Epiſcopos urbium Arelatenſis & Viennenſis, qui de Primatus apud nos honore certabant, à ſancta Synodo definitum eſt, ut qui ex eis comprobaverit ſuam civitatem eſſe Metropolim, is totius Provinciæ honorem Primatus obtineat, & ipſe juxta Præceptum Canonum habeat Ordinationum poteſtatem. Certè ad pacis vinculum conſervandum hoc conſilio utiliori decretum eſt, ut, ſi placet memoratarum urbium Epiſcopis, unaquæque de his viciniores ſibi inter Provincias vendicet civitates, atque eas Eccleſias viſitet, quas Oppidis ſuis proximas magis eſſe conſtiterit, ita ut memores unanimitatis atque concordiæ non alter alterum, ſibi longius uſurpando, quod eſt alii propius, inquietet*. Decretum hoc videtur quæſtiones non compoſuiſſe, ſed auxiſſe. Inter ipſas fluctuavit Valentina Eccleſia, neſciens an Viennenſem Metropolim deberet reſpicere, an Arelatenſem. Et poſſit ab utriuſque Epiſcopo fuiſſe vexata. Hinc ipſa Epiſcopum ſuum, ne magis ſe involveret, detulit apud Sedem Apoſtolicam. Quare accuſatio poſt datum à Zozimo pro Arelatenſi Metropoli judicium videtur quieviſſe. Hinc ſtatim poſt defunctum Zozimum fuit reſumpta apud Succeſſorem Bonifacium, & ab ipſo remiſſa ad plenam Narbonenſis Provinciæ Synodum: Ad Patroclum, Remigium, Maximum, Hilarium, alioſque ſeptem Provinciarum Epiſcopos. Hilarius hic eſt Narbonenſis Antiſtes, ponitorque inter Provinciales: Quod nempè Zozimi judicium Bonifacius necdum circumduxiſſet. Hæc delegatio facta eſt ſub Conſulatu Monaxii, decimonono anno quinti ſæculi: Circumductio contigit ad tertium decimum Honorii Conſulatum, vigeſimo ſecundo anno iſtius ſæculi.

Iſta Circumductio etiam ſpectat ad præſentem materiam. Zozimi pro Arelatenſi Metropoli Sanctio adeò obtinuit per omnes iſtas novas Provincias, ut etiam primæ Narbonenſis Metropolita Hilarius pareret, ac ſe gereret ut Provincialem Epiſcopum. Hinc in Maximi Valentini cauſa ſcribitur ac numeratur inter Provinciales. Verùm plures recalcitrarunt. Etenim Lutubenſis, ad primam Narbonenſem ſpectantis, Eccleſiæ Clerus & Populus adeò fuit averſatus iſtam Sanctionem, adeoque noluit novi ſui Electi Conſecrationem à Patroclo petere aut admittere, ut ad Hilarium Narbonenſem Epiſcopum ſcripſerit Bonifacius: *Ecce Lutubenſis Eccleſiæ Cleri Ordo vel Plebis preces ſuas & lacbrymas ad nos magno cum dolore miſerunt, dicentes Co-Epiſcopum noſtrum Patroclum, ſua petitione ceſſante, in locum decedentis Epiſcopi neſcio quem in alia Provincia, prætermiſſo Metropolitano, contra Patrum Regulas ordinaſſe*. Affirmat ac demonſtrat Patrocli Factum adverſari Nicænis Canonibus & antiquis moribus, atque concludit: *Unde, Frater chariſſime, ſi ita res ſunt, & Eccleſiam ſupra-dictam Provinciæ tuæ limes includit, noſtra authoritate commonitus, quod quidem facere ſpontè deberes, deſideriis ſupplicantium & voluntate reſpecta, ad eundem locum, in quo Ordinatio talis celebrata dicitur, Metropolitani jure munitus, & præceptionibus noſtris fretus accede, intelligens arbitrio tuo, ſecundum Regulas Patrum, quæcumque facienda ſunt, à nobis eſſe conceſſa, ita ut peractis omnibus, Apoſtolicæ Sedi, quidquid ſtatueris, te referente clareſcat, cui totius Provinciæ tuæ Ordinationem liquet eſſe mandatam*. Affirmat Zozimi Sanctionem,utpote adverſam Nicænis Canonibus, nunquam ſubſtitiſſe, ideóque Narbonenſem Antiſtitem & eſſe, & ſemper fuiſſe Metropolitam. Et hinc manifeſtum eſt Gratiani Imperatoris Legem, & ab ipſa confirmatum Canonem, qui primam contra Metropolitas Inſtantiam, reſervat Sedi Apoſtolicæ, tunc viguiſſe in Gallia. Etenim Lutubenſes agebant contrà duos Metropolitas: Contra Patrocli, alieni Metropolitæ audaciam, & contra negligentiam proprii Metropolitæ Hilarii. Hinc non ad Provinciæ ſuæ Synodum confugerunt, ſed ad Bonifacium Pontificem. Narbonenſium civitas & Regio per Magnum Conſtantinum ſunt omnium primæ deciſæ ab Arelatenſi corpore, & evectæ in ſingularem Metropolim ac Provinciam: Et Civilem & Eccleſiaſticam. Hinc & illa contra Zozimi Decretum prima interceſſit, ipſum arguit novitatis, ac evicit. Natæ poſtmodò Provinciæ ſunt ſecutæ ejus exemplum, & cauſam ſimiliter obtinuerunt.

Paſchaſius Queſnellus pergit: *Cæleſtinus Papa, qui poſt Bonifacium ſedit, Danielem quemdam ad ſuum Tribunal videtur evocaſſe; ſed hominem vagum,*

gum, qui ab Orientalibus, apud quos multa flagitia perpetrarat, accuſatus apud Romanum Pontificem eique quaſi traditus, apud Gallias diu quæſitus eſt ad judicium. Sed talis cauſa extra exemplum eſt, nec jus ullum ſimile ſibi attribuiſſe in Gallicanos Epiſcopos credendus eſt Cęleſtinus, qui in fine ejuſdem epiſtolæ ad Epiſcopos Provinciæ Viennenſis & Narbonenſis cauſam Maſſilienſis Epiſcopi Provinciæ ſuæ Collegio audiendam pro conſuetudine ac jure dimittit. Audiamus Pontificem. Quæritur indignos à Gallicana Eccleſia evehi ad Epiſcopatum, & demonſtrat exemplo: *Daniel nuper miſſa ad nos relatione ex Orientalibus ad nos partibus, ab omni, quod tenuerat, Virginum Monaſterio eſt nefariis objectionibus accuſatus. Multa à multis objecta flagitia. In quanam lateret terrarum parte quæſitus eſt, ut ſi innocentiæ ſuæ conſideret, contra ſe poſtulatum judicium minimè declinaret. Miſſa ad Arelatenſem Epiſcopum per Fortunatum Sub-Diaconum noſtrum, ut ad Judicium Epiſcopale deſtinaretur, epiſtola tantis gravatus Teſtimoniis, tanta facinorum accuſatione pulſatus, Sacrarum, ut dicitur, Virginum pollutus inceſtu, Epiſcopus aſſeritur ordinatus. In Scriniis Libelli continentur, quorum ad vos exemplaria direximus. In Pontificii dignitatem hoc tempore quo ad cauſam dicendam miſſis à nobis litteris vocabatur, obrepſit. Sacro nomini abſit injuria.* Et infra: *Daniel, qui accuſationem Pontificali honore ſubterfugere ſe poſſe credidit, & ad faſtigium tantum accuſatores ſuos latendo pervenit, à Sanctitatis veſtræ cœtu interim ſe noverit ſegregatum, qui ſe noſtro Judicio debet objicere, ſi conſcientiæ ſuæ novit confidentiam ſe tenere.*

Daniel ergò erat Presbyter Orientalis Eccleſiæ. Cujus Diœceſis, Provinciæ, aut Parochiæ, ignoratur. Erat Præfectus ſanctimonialium: Et quarundam ſtuprator. Hinc ſui Epiſcopi Judicium timens fugit in Narbonenſem Galliam. Et iſtic innotuit ſuis accuſatoribus. Hinc illi flagitioſum hominem detulerunt Sedi Apoſtolicæ: Nempè & ſui Epiſcopi, & ſui Metropolitæ, & Patriarchæ aut Primatis limites evaſerat, & agebat gyrovagum: Hinc accuſari debuit apud Patrem communem, Epiſcopum Romanum. Ita Hæreſiarcham Pelagium, dum ex Italia in Africam, ex hac in Siciliam, hinc in Palæſtinam vagus abiverat, Sanctus Auguſtinus ac alii Afrorum Epiſcopi detulerunt Sancto Pontifici Innocentio, & ſupplicarunt Romam evocari. Ex hac Regula Sanctus Cæleſtinus evocavit & Danielem. Et hic interim circumſcripſit Gallicanos Epiſcopos, fuitque ab ipſis in Confratrem conſecratus. Ita & ſceleratus Sancti Ambroſii Ex-Diaconus Gerontius, dum Conſtantinopolim fugit, circumſcripſit Helladium Cæſarzenſem in Cappadocia Epiſcopum, Ponticæ Diœceſios Exarchum, ac ab ipſo eſt conſecratus in Nicomedienſem Epiſcopum, Metropolitam Bithyniæ. Ambo ſperarunt ſua crimina ſepelire ſub Epiſcopalibus infulis. Verum Danielis accuſatores perrexerunt ad Cæleſtinum, & Cæleſtinus hominem evocavit ad ſuum Tribunal.

Et hinc lucent varii errores Paſchaſii Queſnelli. Primus eſt in his verbis: *Sed talis cauſa extra exemplum eſt, nec jus ullum ſimile ſibi attribuiſſe in Gallicanos Epiſcopos credendus eſt Cęleſtinus.* Etenim uti Gerontius, Bythynus ac Ponticus, ita Daniel per Epiſcopalem Conſecrationem factus eſt Gallicanus Epiſcopus, atque ita uterque ſubiit omnia jura, omniaque onera ſuæ Diœceſeos. Et hinc uti Sanctus Joannes Chryſoſtomus, Patriarchatus Conſtantinopolitani Propagator, degradavit Gerontium, ita quoque Galliæ Metropolita potuit Danielem invadere. Proinde Cæleſtinus omninò evocavit Gallicanum Epiſcopum. Et quidem Provincialem. Nempè propter litis pendentiam, inchoatam ante Danielis Epiſcopatum. Secundus error eſt, quod Cæleſtinus Proculi Maſſilienſis Epiſcopi cauſam: *Provinciæ Collegio audiendam pro conſuetudine ac jure dimiſerit.* Etenim Pontifex diſertè ſcribit ſe non dimittere, ſed delegare. Nempè Proculus erat Metropolita, ideòque ejus cauſa privativè ac immediatè ſpectabat ad Sedem Apoſtolicam. Quæri poſſit cur Maximi Valentini Epiſcopi, hominis etiam vagabundi, cauſam Bonifacius Provinciæ Synodo delegarit, Cæleſtinus autem delegare noluerit cauſam Danielis? Ratio eſt obvia: Quod nempè Narbonenſis aut Viennenſis Provinciæ Epiſcopi evehendo ſceleratum hominem deliquiſſent, ideòque & ipſi eſſent rei, ac inhabiles ad tale Judicium.

Joannes à Boſco Pariſienſis in appendice ad Bibliothecam Floriacenſem adducit has, præſentem materiam illuſtrantes, Zozimi Pontificis litteras ad Simplicium Metropolitam Viennenſem. *Zozimus Epiſcopus Simplicio Viennenſi Archi-Epiſcopo ſalutem. Relatum nobis eſt, qualiter in Taurinenſi Synodo cauſas tuæ Diœceſios proſecutus fueris. Et licet Arelatenſi Epiſcopo, antequam Legatus tuus veniſſet, propter reverentiam Sancti Trophimi Jus & Pontificium ſuper tres Provincias habere ſcripſerimus, tamen ſi ita eſt, ut Scripta tua nobis miſſa continent, interim uſque dum lucidiùs ventiletur, poteſtatem antiquam tibi manere permittimus, ut ſicut in Taurinenſi graviſſimorum Epiſcoporum Synodo, pacis conſilio, decretum, viciniores tibi intra Provinciam vendices civitates, donec pleniùs rei ordinem charitas Apoſtolica proſequatur. Lazarum indebitè Epiſcopum, criminatorem Fratris, ordinatum, ſcias noſtro Judicio eſſe damnatum. Data ſub die kalendarum Octobris, Honorio undecies, & Conſtantio Conſulibus.* Quidquid aliqui contradicant, epiſtola videtur legitima atque authentica. Et tempora concordant. Etenim epiſtola, qua Zozimus Simplicium & Taurinenſe Judicium caſtigat, data eſt eodem Conſulatu, tertiò Kalendas Octobris, ideoque hæc epiſtola eſt poſterior. Noſtras adſertiones inſigniter confirmat.

CAPUT XII.

Expenditur primum Paſchaſii Queſnelli Fundamentum.

POſt agitatam Martiani Arelatenſis Epiſcopi cauſam Paſchaſius Queſnellus pergit: *Paulo* Cap. 13.

lò fuſius hanc Martiani cauſam excuſſimus, ut hoc uno exemplo, quod nobis ex primæva illa antiquitate Gallicana ſupereſt, evicerimus nullo alio judicio Gallicanum eſſe præventum, nullo retractatum. Tota enim in Comprovinciales Epiſcopos Poteſtas penes Synodicos Conventus reſidebat, tùm in Galliis, tum in aliis Regionibus. Reſpondeo Martiani exemplum non ſpectare ad præſentem Controverſiam, ideòque perperàm fuiſſe adductum: Et diſcuſſum fuit longè infeliciùs. Et quod datum de Martiano Gallicanum Judicium, nullo alió fuerit præventum, & verum eſt, & falſum. Eſt verum, quia nullum de ipſo eſt factum in Gallia Judicium, ideòque nec præventum. Etenim nec Arelatenſis Provinciæ Antiſtites, nec Lugdunenſium Metropolita Fauſtinus præſumpſerunt de homine judicare. Nec citra prævaricationem potuerunt. Dictum iſtud eſt penitùs falſum, quia lucidum & exploratum eſt, quod Stephanus Pontifex primam de Martiano cognitionem inſtituerit, & primus ipſum damnaverit. Si quis & alius damnarit, damnavit ex Stephani præceptione. Quod olim plena in Provinciales Antiſtites damnandos facultas reſederit penes Provinciæ Synodos, libens admitto; Verùm nullatenùs excludi, & damnatis auferri poſſit facultas appellandi. Iſta excluſio eſt non ſolummodò in Papalem, ſed & in Patriarchalem authoritatem injurioſiſſima. Nec Euſebius Nicomedienſis, nec Photius, nec Michael Cerularius, nec quis ſimilium fœcum alius talia unquam vomere præſumpſit in Patriarchalem Dignitatem.

Audiamus primum Paſchaſii Queſnelli Fundamentum: *Hujus porrò diſciplinæ cauſam & originem, in Epiſcopalis dignitatis natura, ac ſacroſanctis Privilegiis fundatam Nicæna nobis Synodus aperit, quæ jus illud non ſcriptum ſcriptis Canonibus, totius Mundi reverentia conſecratis, ſanxit atque firmavit. Sic enim ſe habet Canon quintus.* De his qui communione privantur, ſeu ex Clero, ſeu ex Laico ordine, ab Epiſcopis, per unamquamque Provinciam ſententia Regularis obtineat, ut hi qui abjiciuntur, ab aliis non recipiantur. *Et poſtea.* Placuit annis ſingulis per unamquamque Provinciam bis in anno Concilia celebrari, ut communiter omnibus ſimul Epiſcopis congregatis diſcutiantur ejuſmodi quæſtiones. *Tametſi enim Canon ille depoſitionem Epiſcoporum inter ejuſmodi quæſtiones non deſignet expreſſis verbis, hunc genuinum eſſe Canonis ſenſum ſibi quiſque facilè perſuadebit, qui Concilii Conſtantinopolitani Patres audire voluerit, Canone ſuo ſecundo Nicænum interpretantes:* Non invitati Epiſcopi ultra Diœceſim accedere non debent ſuper ordinandis aliquibus, vel quibuſcumque diſponendis Eccleſiaſticis cauſis, ſervata Regula, quæ ſupra-ſcripta eſt de unaquaque Diœceſi. Manifeſtum namque eſt, quod per ſingulas quaſque Provincias Provincialis Synodus adminiſtrare & gubernare omnia debeat, ſecundùm ea quæ ſunt in Nicæa definita. *Adminiſtrationis vocabulo judicia adversùs Epiſcopos comprehendi, æquè ac alia negotia Eccleſiaſtica, oſtendit illuſtriſſimus Petrus de Marca. Et hujus interpretationis adſtipulatores habemus Concilii Africani Patres, in epiſtola ad Cæleſtinum Papam, quem ſic alloquuntur:* Decreta Nicæna ſivè inferioris gradus Clericos, ſivè ipſos Epiſcopos ſuis Metropolitanis apertiſſimè commiſerunt. Prudentiſſimè enim, juſtiſſimèque viderunt quæcumque negotia in ſuis locis, ubi orta ſunt, finienda. Nec unicuique Provinciæ gratiam Sancti Spiritus defuturam, qua æquitas à Chriſti Sacerdotibus & prudenter videatur, & conſtantiſſimè teneatur: Maxmè quia unicuique conceſſum, ſi Judicio offenſus fuerit Cognitorum, ad Concilia ſuæ Provinciæ, vel etiam univerſale provocare. *Eidem ſententiæ ſuffragantur Innocentius Papa in epiſtola ad Victricium Epiſcopum Rothomagenſem, & Concilii Antiocheni Canon decimus quintus, quo ſtatuitur ſententiam ab omnibus Epiſcopis alicujus Provinciæ latam ab aliis Epiſcopis retractari nec debere, nec poſſe.*

Eſt caducum fundamentum, conſutum ex multis erroribus. Primus error eſt, quod quintus Nicænus Canon agat etiam de Epiſcoporum depoſitionibus, aut aliis in ipſos ſententiis. Manifeſtè agit de ſolis criminalibus in Clericos aut Laicos Judiciis. Etenim agit de unius Epiſcopi judicio, reformabili per Provinciæ Synodum. Hinc Dionyſii Exigui, quem Queſnellus ſequitur, translatio adjungit: *Et ſic qui ſuo peccaverint Epiſcopo.* Et Gentiani Herveti translatio: *Et ſic quos Epiſcopum offendiſſe conſtiterit.* Et translatio Iſidori Mercatoris: *Hi qui ob culpas ſuas Epiſcoporum ſuorum offenſas meritò contraxerint.* Et Ruffini Presbyteri compendium: *Ut ſi fortè ab uno iniquè aliquid geſtum eſt, à cæteris emendetur.* At verò unus Epiſcopus nequit Collegam deponere, aut quovis modo criminaliter judicare. Nec Metropolita, immò nec Patriarcha id poſſit in ſuum Suffraganeum. Fieri nequit, niſi per plenam Provinciæ Synodum, aut ſanè per definitum Epiſcoporum ſimul cum Metropolita numerum. Conſtantinopolitana Nectarii Patriarchæ circa Agapii ac Bagadii, de Boſtrenſi Epiſcopatu contendentium, cauſam Synodus eſt omnibus notiſſima. Et fuit non vulgaris. Adfuerunt enim Theophilus Alexandrinus, Flavianus Patriarcha Antiochenus, ac alii grandes Epiſcopi. Et ipſa pro Bagadio, quem duo Epiſcopi dejecerant, edixit dejici non potuiſſe, niſi per plenam totius Provinciæ Synodum: Et ita ſanciri ab Apoſtolico Canone. Inſuper unius Provinciæ Judicium nequit retractari per aliam Provinciam, longè minùs reformari. Proindè manifeſtum eſt à quinto Nicæno Canone non ſtatui de Epiſcoporum damnationibus, ſed de ſolis criminalibus Judiciis in Clericum aut Laicum.

L. 1. c. 31. Eodem ſenſu Canonem intellexit atque expoſuit Gelaſius Cyzicenus: *Exquiratur autem, num impotentia animi, aut pertinacia, aut aliqua alia indignatione Epiſcopi, ſint excommunicati.* Non Epiſcoporum aut Synodi indignatione, ſed ſolius Epiſcopi. Idem cenſuit Author, haud dubiè aliqua Synodus, Arabicorum Canonum. Audiamus novam ac meliorem interpretationem Abrahami Ecchellenſis: *Nullus Epiſcoporum excommunicatum ab alio Epiſcopo recipiat, Presbyter ille ſit, vel Monachus, aut Laicus. Et ne illum exſolvat ab excommunicatione, aut abſolutionem im-*

pen-

pendat ei ullam, nè contemni videatur, & parvipendi Epiſcopus ille, & ejus excommunicatio tanquam parvi ponderis habeatur. Verùm ſi Epiſcopus ille iniquus atque Tyrannus fuerit notorius, petieritque excommunicatus ſe purgare apud ſuum Metropolitanum aut Patriarcham, id licitum ipſi ſit. Illi enim in eum poteſtatem habent. Scribant tamen priùs ad Epiſcopum de cauſa iniquitatis.

Nicæni Patres rectè dicunt ante iſtam Synodum multa fuiſſe facta *præter Canonem Eccleſiaſticum*. Etenim propter Arii Blaſphemias, & præſtita ipſis per varios hinc indè Epiſcopos adjutoria, litibus & diſcordiis ſcatebant omnes Eccleſiæ. Epiſcoporum aliqui etiam in Orthodoxos ac Zeloſos Clericos & Laicos exercuere tyrannidem, & multos perperam ex animi puſillanimitate damnarunt. Philippo-politanus Euſebianæ factionis Conventus inter cæteros Orthodoxos Epiſcopos degradavit etiam venerabilem Gaudentium Naxitanum, quod *immemor eſſet ſui Deceſſoris Cyriaci, ſubſcribentis ſententiis in ſceleratos digne inlatis*. Hermias Zozomenus exponit: *Quod contrario ſtudio ducebatur, quam Cyriacus, cui ſucceſſerat, & magni faciebat eos, quos ille abdicaverat*. Haud dubiè fuit calumnioſa ſutela: Forſan tamen habens aliquid, non fundamenti, ſed coloris. Quidquid ſit ſimiles Epiſcoporum in ſuos Clericos & Laicos petulantiæ tum graſſabantur. Porrò Apoſtolicus Canon mandat ligatum ab uno Epiſcopo non ſolvi ab alio. Quare etiam injuſtè vincti quandoque per annos in iſta miſerabili calamitate cogebantur perſiſtere. Hinc grandibus animarum periculis occurrens magna Synodus juſſit quotannis fieri duos in quavis Provincia Conventus, qui talia diſcuterent atque ſanarent. Ita afflictorum Clericorum, aut Laicorum animæ non niſi per medium annum gemere poterant ſub acerbo vinculo iniqui Epiſcopi. Verùm Arabicorum Canonum conditrix Synodus cenſuit iſtud tempus eſſe juſtò prolixius. Hinc laudatam ſolvendi poteſtatem commiſit etiam Metropolitæ ac Patriarchæ, omni tempore ſoluturis iniqua vincula.

Fuit optima ac juſtiſſima moderatio. Hinc ipſam probavit ac ampliavit Sardicenſis Synodus: *Si Epiſcopus quis fortè iracundus, quod eſſe non debet, citò aſpere moveatur adverſus Presbyterum, ſive Diaconum ſuum, & exterminari eum ab Eccleſia voluerit, providendum eſt ne innocens damnetur, aut perdat communionem. Habeat poteſtatem Ejectus finitimos rogare Epiſcopos, ut ejus cauſam audiant, & diligentiùs tractent: Quia non oportet negare audientiam roganti. Et ille Epiſcopus, qui juſtè aut injuſtè ejecit, patienter accipiat ut negotium diſcutiatur. Ut aut probetur ejus ſententia, aut temeritas emendetur. Priùs tamen quam omnia diligenter & fideliter fuerint examinata, communionem non debet præſumere, donec ipſe eum recipiat, & communioni ſociet*. Quæ forma placuit etiam Africanæ Eccleſiæ: Etenim Milevitana, ſeu potiùs Carthaginenſis Synodus ſanxit: *Presbyteri, Diaconi, vel cæteri inferiores Clerici, in cauſis quas habuerint, ſi de judiciis Epiſcoporum ſuorum queſti fuerint vicini Epiſcopi eos audiant, & inter eos quid eſt finiant, adhibiti ab eis ex conſenſu Epiſcoporum ſuorum*. Quem Canonem frequenter laudavit, & in Gallicanæ Eccleſiæ mores introducere ſtuduit Hincmarus Rhemenſis. At verò Chalcedonenſis Synodus cenſuit in nullo recedendum à Canone Nicæno: *Si Clericus habeat cauſam cum Epiſcopo ſuo, apud Synodum Provinciæ cauſam dicat. Si autem diſceptationem habeat cum Metropolitano Epiſcopo, aut ad Diœceſios primam Sedem recurrat, aut ad Sedem Conſtantinopolitanam*. Ita Canonem legit antiquus codex Romanæ Eccleſiæ. Ex quo lucet huic placuiſſe utramque formam. Etenim uti hunc Chalcedonenſem, ita & iſtum Sardicenſem Canonem olim inſeruit ſuo codici. Dixi inductam per Arabicos Canones moderationem placuiſſe Sardicenſi Synodo. Et poſſit eſſe. Alii tamen malunt hanc Synodum fuiſſe priorem.

Alter Paſchaſii Queſnelli error eſt, quod ſecundus Conſtantinopolitanæ Synodi Canon interpretetur & confirmet quintum Nicænum. Etenim interpretatur præſertim ſextum. Queſnellus, qui ſuprà quintum Nicænum adduxit ex translatione Dionyſii Exigui, jam ſecundum Conſtantinopolitanum Canonem adducit ex translatione Iſidori Mercatoris. Ego à Dionyſio, utpotè probatiſſimo apud omnes Eccleſias, judico non recedendum ſine rationibus. Audiamus integrum Canonem: *Qui ſunt ſuper Diœceſim Epiſcopi, nequaquam ad Eccleſias, quæ ſunt extra præfixos ſibi terminos, accedant, nec eas præſumptione confundant, ſed juxta Canones Alexandrinus Antiſtes quæ ſunt in Ægypto regat ſolummodò, & Orientis Epiſcopi Orientem tantùm gubernent, ſervatis Privilegiis, quæ Nicænis Canonibus Eccleſiæ Antiochenæ tributa ſunt. Aſianæ quoque Diœceſios Epiſcopi ea ſolùm, quæ ſunt in Aſiana Diœceſi, diſpenſent. Nec non & Ponti Epiſcopi ea tantùm quæ ſunt in Ponto. Et Thraciarum, quæ in Thracia ſunt, gubernent. Non vocati autem Epiſcopi ultra ſuam Diœceſim non accedant propter Ordinationes faciendas, vel propter alias diſpenſationes Eccleſiaſticas. Servata verò quæ ſcripta eſt de gubernationibus regula, manifeſtum eſt, quod illa quæ ſunt per unamquamque Provinciam, ipſius Provinciæ Synodus diſpenſet, ſicut Nicæno conſtat decretum eſſe Concilio*. Chriſtus Dominus Eccleſiæ ſuæ Regimen ſanxit eſſe Monarchicum, ita tamen ut admiſceatur aliquid Ariſtocratiæ. Hinc Apoſtoli omne iſtud corpus diſtribuerunt in ſex Autocephalas, uni tamen Papali Capiti ſubjectas, Diœceſes: Tres Patriarchales, Apoſtolicis Sedibus eximias, & tres Exarchicas, ſeù Primatiales.

Et huc in litteris ad Pulcheriam Auguſtam reſpicit Magnus Leo: *Quæ ſi à cunctis Pontificibus intemerata ſerventur, per univerſas Eccleſias tranquilla erit pax, & firma concordia. Nullæ de menſura bonorum diſſenſiones, nullæ de Ordinationibus* Epiſt. 55. *lites, nullæ de Privilegiis ambiguitates, nulla erunt de uſurpatione certamina*. Uti adversùm Meletii Lycopolitani Epiſcopi invaſiones ſextus Nicænus, ita adversùm Petri Alexandrini Patriarchæ præſumptionem prodiit ſecundus Canon Conſtantinopolitanus. Meletius Alexandrini Patriarchatus jura læſerat. Hinc Nicænus Canon ſolos tres Patriarchas laudavit, eorumque firmavit dignitatem. Et ſolummodò ſummariè dixit

de

de tribus Exarchicis Diœceſibus: *Per cæteras Provincias ſua Privilegia ſerventur Eccleſiis*. Gentiani Herveti translatio eſt expreſſior: *Et in aliis Provinciis ſua Privilegia, ac ſuæ dignitates, & authoritates Eccleſiis ſerventur*. At verò Petrus Patriarcha Thracicæ Diœceſios, ac præſertim Heraclæenſis Exarchi jura violaverat: Hinc Conſtantinopolitanus Canon non ſolos Patriarchas, ſed inſuper tres Exarchos expreſſit, & ipſorum providit juribus ac dignitatibus. Providit confirmando, exponendo, ac ampliando non quintum, ſed manifeſtò ſextum Nicænum Canonem.

Quæſtio eſt, Cur totius Ægyptiacæ Diœceſios adminiſtrationem committat ſoli Alexandrino Patriarchæ; Orientalem autem, Aſiaticam, Ponticam, & Thracicam Diœceſim, quaſi diſtribuat in omnes ſimul Epiſcopos? Item cur non meminerit Romanæ Eccleſiæ? Reſpondeo iſto tempore Euſtatianum Schiſma adhuc viguiſſe apud Antiochiam: Sedebant iſthic duo Patriarchæ, Paulinus ac Meletius. His quæſtionibus noluit ex cauſis ſe miſcere Synodus, ideoque dixit: *Orientis Epiſcopi Orientem tantùm gubernent*. Attamen addit: *Servatis Privilegiis, quæ Nicænis Canonibus Eccleſiæ Antiochenæ tributa ſunt*. Quod nempè non ipſius Sedis, ſed ſolorum Præſidentium jura eſſent vocata in controverſiam. Quare per Orientis Epiſcopos Canon intelligit Meletium ac Paulinum: Permittit ut intra iſtum Patriarchatum quiſque gubernet & adminiſtret ſuam communionem. In Thracica Diœceſi Conſtantinopolitanus Epiſcopus erigebat criſtas, cœperatque ſe oſtentare Autocephalum, & Heraclæenſe jugum excutere. Etiam has quæſtiones Synodus duxit non tangendas, ideoque edixit de omnibus tribus Exarchatibus: *Epiſcopi gubernent atque diſpenſent*. Cur de Romana Eccleſia ſileat, edicit in litteris ad Theſſaliæ Epiſcopos Sanctus Papa Bonifacius: *Nicæna Synodus non aliquid ſuper eum*, Sanctum Petrum Apoſtolum ac ejus Romanam Sedem, *auſa eſt conſtituere, cum videret nihil ſupra meritum ſuum poſſe conferri. Omnia denique huic noverat Domini ſermone conceſſa*. Eandem Reverentiam detulit Conſtantinopolitana Synodus. Hinc ejus de Romana Eccleſia ſilentium.

Canon adjungit: *Servata verò, quæ ſcripta eſt, de gubernationibus Regula, manifeſtum eſt quod illa, quæ ſunt per unamquamque Provinciam, ipſius Provinciæ Synodus diſpenſet, ſicut Nicæno decretum conſtat eſſe Concilio*. Senſus eſt: Hæc tam noſtra, quam Nicæna de gubernationibus Regula non ſolummodò Patriarchalibus atque Exarchicis Diœceſibus providet, ſed inſuper ſingulis Provinciis: Cujuſque Provinciæ negotia ſanxit adminiſtrari per ejuſdem Provinciæ Synodum. Etenim Nicæni Canonis verba ſunt univerſalia: *Suis Privilegia ſerventur Eccleſiis*. Sunt verba ſexti Canonis. Et ipſa à præſenti Canone reſpici, puto non dubitandum. Nihilominus marginale Scholion paſſim cenſet reſpici quintum. Certè quintus non de quibuſcumque Provinciarum negotiis ſanxit, ſed de ſolis Clericorum aut Laicorum per ſuum Epiſcopum inflictis excommunicationibus. Proindè ipſum, ſi præſens Canon reſpiciat, extendit & ampliat per paritatem rationis. Quod videtur hìc non fieri. Nolim contumaciter refragari. Quidquid ſit, ipſum non extendit aut ampliat ad damnationes Epiſcopis inflictas per Synodos. Proindè exponit atque firmat hic Canon ſextum Nicænum, quintum ſi tangat, tangit admodum modicè.

Tertius Paſchaſii Queſnelli error atque exceſſus eſt, quod ſua adversùs Sancti Petri Sedem Commenta ſtabilire tentet per adductas Africani Concilii litteras ad Sanctum Cæleſtinum Pontificem. Certum eſt iſtarum miſerandarum litterarum qualitatem à viro eximiè erudito non ignorari. Audiamus plenum contextum: *Præfato debitæ ſalutationis officio, impendio deprecamur, ut deinceps ad veſtras aures hinc venientes non faciliùs admittatis, nec à nobis excommunicatos in communionem velitis admittere. Quia hoc etiam Nicæno Concilio definitum, facilè advertit Venerabilitas tua. Nam etſi de inferioribus Clericis vel Laicis videtur ibi præcaveri, quantò magis hoc de Epiſcopis voluit obſervari, ne in ſua Provincia communione ſuſpenſi, à tua Sanctitate vel feſtinatò, vel præproperè, vel indebitè videantur communioni reſtitui. Presbyterorum quoque & ſequentium Clericorum improba refugia, ſicut te dignum eſt, repellat Sanctitas tua: Quia & nulla Patrum definitione hoc Eccleſiæ derogatum eſt Africanæ, & Decreta Nicæna ſivè inferioris gradus Clericos, ſivè ipſos Epiſcopos ſuis Metropolitanis apertiſſimè commiſerunt. Prudentiſſimè enim, juſtiſſimèque providerunt, quæcumque negotia in ſuis locis, ubi orta ſunt, finienda: Nec unicuique Provinciæ gratiam Spiritus Sancti defuturam, qua æquitas à Chriſti Sacerdotibus & prudenter videatur, & conſtantiſſimè teneatur*.

Omnis inter Africanam & Romanam Eccleſiam quæſtio erat de Romana Appellatione Cleri inferioris. Quod damnati per ſuæ Provinciæ, aut etiam per totius Diœceſios Synodum Epiſcopi ſemper potuerint provocare Romam, erat apud omnes in confeſſo. Perpetuam conſuetudinem demonſtrabant plurima exempla. Utriuſque partis in hac lite fundamentum erant Nicæni Canones. Africani Antiſtites ſpondebant ipſis plenam reverentiam ac obedientiam. Verùm agnoſcebant ſolos viginti, Papa Zozimus adſtruebat plures: Ex vetuſto Romanæ Eccleſiæ more Sardicenſes ſimul cum Nicænis accumulabat in unum corpus, & ſimiliter affirmabat Nicænos. Poſt multum examen Africani ſunt ſtabiliti in ſua opinione, tenaciſſimè perſuaſi Nicænos non eſſe niſi viginti. Et inter iſtos ſolus quintus ſanxit de Appellationibus. Hunc cœperunt attentiùs diſcutere, atque ex ipſo concluſerunt ſequentia. Primò, quòd ille ſanciat de ſolis Clericorum ac Laicorum, ab uno ſuo Epiſcopo damnatorum, ad Provinciæ Synodum provocationibus. Deindè, quod Canon iſtos appellantes ſuis Metropolitanis ac ipſorum Synodis committat apertiſſimè, atque ita iſtud judicium ſit inconcuſſum, ideoque per ulteriorem appellationem devolvi non poſſit ad Romanam Eccleſiam. Tertiò, quod par atque eadem ſit damnatorum & appellantium Epiſcoporum ratio, ideoque

quod nec ipſi à Canone permittantur per iteratam provocationem procedere Romam. Quartò, quod nulla hìc ſit injuſtitia aut duritia: Quoniam iſti appellantes valeant per novum refugium progredi ad plenam ſuæ Provinciæ, immò & totius Diœceſios Synodum. Etenim apud Afros damnati ab Epiſcopo Clerici ad vicinos Epiſcopos, ab his ad Provinciæ Synodum, ab hac ad plenarium Concilium poterant perfugere. Item ad damnandum Epiſcopum neceſſaria non erat plena Synodus Provinciæ, ſed ſufficiebant duodecim cum Primate Collegæ, atque ita & iſte damnatus poterat bis intra Africam provocare. His conſiderationibus tranſverſi Afrorum Epiſcopi Romanas etiam ſuorum Collegarum Appellationes cenſuerunt non permitti à quinto Nicæno Canone, ipſas etiam excuſſerunt, & contra perpetuam ſuæ Eccleſiæ conſuetudinem prohibuerunt, & tentarunt abolere. Fuerunt reverà tranſverſi. Iſta eſt enim epiſtola, quam viri eruditi cenſuerunt adeò deviam & indignam, ut ſpuriam & fictam crediderint nullatenùs editam à venerabili Aurelio Carthaginis Archi-Epiſcopo, ac ejus Collegis. Proceſſit à turbato per iram calamo, atque ita ira viri non eſt operata juſtitiam. Per ipſum Aurelius amiſit, aut certè obnubilavit ſua grandiſſima merita: Excluſus ab Eccleſiaſticis Sanctorum tabulis. Quin immò per ipſam Africana Eccleſia creditur compleſſe ſua peccata, ex quibus per Divinam juſtitiam tradita fuit in barbaras, hæreticas, & crudeliſſimas manus Wandalorum. Exſtat ſub Bonifacii ſecundi Pontificis nomine ad Eulalium Alexandriæ Patriarcham epiſtola, affirmans ex iſtis litibus Schiſma fuiſſe inter Romanam & Africanam Eccleſias, quod duraverit uſque ad Pontificatum iſtius Bonifacii. Eſt ficta ac ſuppoſititia, attamen non caret omni fundamento. Hæ enim lites, licet verum Schiſma non conflaverint, fuerunt duriſſimæ. Has devias ac miſerandas litteras Paſchaſius Queſnellus probat, ipſis conſentit, per ipſas exponendum vult quintum Nicænum Canonem, ideoque & Romanas Appellationes explodendas è Gallia, immò ex omni Eccleſia. Quæ omnia an cadant in Catholicum Doctorem, relinquo aliis definiendum.

Quartus illius error atque exceſſus eſt, quod ſua commenta adferat probari à tertio Canone, quem ad Sanctum Victricium Archi-Epiſcopum Rothomagenſem tranſmiſit Sanctus Papa Innocentius: *Si quæ cauſæ vel contentiones inter Clericos, tam ſuperioris Ordinis quàm inferioris, fuerint exortæ, ut ſecundùm Synodum Nicænam congregatis ejuſdem Provinciæ Epiſcopis jurgium terminetur. Nec alicui liceat, ſine præjudicio tamen Romanæ Eccleſiæ, cui in omnibus cauſis debet reverentia cuſtodiri, relictis his Sacerdotibus, qui in eadem Provincia Eccleſiam Dei gubernant, ad alias convolare Provincias. Quod ſi quis fortè præſumpſerit, ab officio Clericatus ſubmotus, velut injuriarum reus ab omnibus judicetur. Si autem majores cauſæ in medium fuerint devolutæ, ad Sedem Apoſtolicam, ſicut Synodus ſtatuit, poſt Epiſcopale Judicium referantur.* Paſchaſius Queſnellus videtur cenſere, quod hæc omnia dicantur aut deducantur ex quinto Nicæno Canone.. Longè rectiùs cenſuit in ſua nona Epiſtola Hincmarus Metropolita Rhemenſis: *Beatus Innocentius ad Victricium Rothomagenſem Epiſcopum duo capitula magni Concilii Nicæni, & capitulum Sardicenſis Concilii de Epiſcoporum ad Sedem Apoſtolicam appellationibus uno capitulo ſagaciter atque ſapienter explicuit.* Immò unum Nicænæ, & duo Sardicenſis Synodi capitula congeſſit in unum. Etenim quod omnes Clericorum cauſæ debeant per Provinciæ Synodum terminari, eſt manifeſta Sanctio quinti Nicæni Canonis. At ipſum Innocentius ampliat atque extendit etiam ad ſuperioris Cleri, id eſt, Epiſcoporum contentiones atque jurgia. Ad primas de illis inſtantias, ad Epiſcopi contra Epiſcopum lites, quas planum eſt oportere terminari in eadem Synodo. Et ſic recta eſt extenſio. Quod nullus Clericus, aut etiam Epiſcopus poſſit ſuas cauſas traducere ad alterius Provinciæ Synodum, eſt Sanctio tertii Canonis Sardicenſis: *Quod ſi in aliqua Provincia aliquis Epiſcopus contra fratrem ſuum Epiſcopum litem habuerit, ne unus è duobus ex alia Provincia advocet Epiſcopum Cognitorem.* Gentianus Hervetus vertit: *Neuter eorum ex alia Provincia Epiſcopos Cognitores evocet.* Nec item accedat. Quod de majoribus cauſis datum à Provinciæ Synodo judicium referri debeat ad Sedem Apoſtolicam, eſt item deſumptum ex Sardicenſi Synodo. Non ex aliquo Canone, ſed ex Synodali relatione ad Julium Pontificem: *Hoc optimum, & valde congruentiſſimum eſſe videbitur, ſi ad Caput, id eſt, ad Petri Apoſtoli Sedem, de ſingulis quibuſque Provinciis Domini referant Sacerdotes.* Hæc Relatio eſt Epiſt.137.
Apoſtolica traditio, ideoque per hanc Synodum meritò fuit laudata & ſtabilita: Et ipſa habet omnem appellationis effectum, devolvit atque ſuſpendit. Etenim ad Felicem & Hilarium rectè Sanctus Auguſtinus: *Et in ipſis cauſis ſæcularibus, quando ad majorem Poteſtatem refertur arbitrium judicandi, manentibus ſicut erant omnibus rebus, exſpectatur illa ſententia, undè jam non liceat provocare, ne ſuperiori Cognitori fiat injuria, ſi ejus pendente judicio, aliquid fuerit commutatum.* Eandem formam affirmat vigere in cauſis Eccleſiaſticis. Quare ad illum, ad quem referri oportet, poteſt & provocari. Hinc Innocentius ſuis litteris indidit circa extranea judicia: *Sine præjudicio tamen Romanæ Eccleſiæ.* Et item ipſe, vel quis alius rectè adjunxit: *Cui debet in omnibus cauſis reverentia cuſtodiri.* Nempè tam appellationis reverentia, quàm relationis. Relationis in ſolis majoribus, appellationi reverentia etiam in cauſis minoribus. Quare hoc Innocentii Capitulum Paſchaſii Queſnelli commenta nullatenùs adjuvat, ſed penitùs evertit.

Quintus illius error atque exceſſus eſt, quod ad ſtabilienda ſua commenta advocet etiam decimum quintum Canonem Antiochenum: *Si quis Epiſcopus, de certis criminibus accuſatus, condemnetur ab omnibus Epiſcopis ejuſdem Provinciæ, cunctique conſonanter eandem contra eum formam Decreti protulerint, hunc apud alios nullo modo judicari, ſed firmam concordantium Epiſcoporum Provinciæ manere ſententiam.* Quis enim neſciat Antiochenos Canones eſſe doloſas Euſebianæ Factionis

con-

contra Sanctum Athanaſium, alioſque Orientis Orthodoxos Antiſtites, nec non adverſùs Divina Sancti Petri Apoſtoli Privilegia futellas, vaferrimo ſtudio congeſtas præſertim adverſùs Privilegium Romanæ Appellationis? Sanctus Athanaſius adverſùm Tyriæ Synodi & Mareotici examinis iniquiſſimas technas, alii Orthodoxi per Orientem Epiſcopi adverſùm alias præfatæ Factionis injurias appellarant ad Sancti Petri Cathedram, & acceſſerant Julium illius Inſeſſorem. Et hic Factionis Capita evocarat ad ſuum Tribunal, redditura rationes ſuorum operum. At in mala cauſa nullum prodeſt ingenium. Hinc iſti deſperati non Romam, ſed cum ſuis Congerronibus proceſſerunt Antiochiam, & iſthic evomuerunt Canonum fucos, quibus non ſoli Athanaſio ac ejus collegis, ſed cunctis ſuis in perpetuum adverſariis Romanam viam clauderent, & adverſùm ſuas Synodales conjurationes ſubducerent omne auxilium atque ſolarium. Pararunt viam ad ſua Attentata Philippo Politana, in quibus depoſuere larvam, & revelata fronte arietarunt, ac evertere ſtuduerunt Divinam Eccleſiæ Monarchiam, definiverunt Eccleſiæ Regimen eſſe ex Divino Inſtituto Ariſtocraticum, æquali menſura diſtributum in tres Patriarchas, quorum nullus habeat authoritatem in alterum, & à quorum nullo poſſit ad alterum provocari. Romanum eſſe primum ſolo loco, non juriſdictione. In Antiochena Synodo poſuerunt hujus peſſimæ machinæ cooperta fundamenta: Sanxerunt damnatum à diviſa in diverſa ſuffragia Synodo Epiſcopum poſſe appellare, non Romam, ſed aliud majus in Oriente Concilium; ab unanimi autem Conventu damnatis nullum ſupereſſe refugium. Eis nullam reſtare audientiam, ſed ſolam in laica Communione pœnitentiam. In Arcana hiſtoria Procopius Cæſaræenſis affirmat Imperatorem Juſtinianum in condendis variis legibus reſpexiſſe ad lites tum pendentes, ac ſuo aut ſuorum lucro proſpexiſſe: Proſpexiſſe victoriæ iſtius partis, à qua ſperabat commodum. Apparebant leges juſtæ & congruæ, verùm in ipſarum viſceribus latebat peſſimus anguis. Iſtiuſmodi ſunt & Antiocheni Canones. Hinc ipſos dudum non ſola Romana, ſed & omnis Orthodoxa Orientis Eccleſia fuit averſata. Sunt ambidextri: Cothurnus aptus ad utrumque pedem. Hinc poſtquam Euſebiana vaſrities, & ipſi congenita pericula ceſſarunt in orbe Chriſtiano, purgari cœperunt iſti Canones, atque ita variis placere. Nec enim inepti ſunt ad bonum uſum. Placere tandem cœperunt etiam Romanæ Eccleſiæ. Etenim Dionyſius Exiguus ipſos inſeruit ſuo codici, ſcripto ad uſum iſtius Eccleſiæ, quem omnis Latina Eccleſia pedetentim probavit atque admiſit.

Quin & dudum antea, dum ex univerſæ, utique Orientalis, Eccleſiæ codice iſtorum Canonum aliqui legerentur ad Chalcedonenſem Synodum, Apoſtolicæ Sedis Legati non interceſſerunt, atque ita demonſtrarunt nec ſibi, nec Romanæ Sedi ipſos diſplicere. Forſitan ex tunc erant in antiquo codice Romanorum. Et quidem iſthic fuit etiam Canon decimus quintus. Nempe intellectus cum ſalutari clauſula, quam in litteris ad Sanctum Victricium expreſſit Innocentius Pontifex: *Sine præjudicio Romanæ Eccleſiæ, cui in omnibus cauſis debet reverentia cuſtodiri.* In Euſebiano ſenſu erat nequiſſimus, laudata clauſula facit rectum. Verùm Paſchaſius Queſnellus probat priorem ſenſum, & tentat ipſum protrudere in Gallicanam Eccleſiam.

Redeamus ad quintum Nicænum Canonem. Videamus an ille permiſſam damnatis Clericis ac Laicis ad ſuæ Provinciæ Tribunal appellationem velit eſſe inconcuſſam & ultimam, ideoque neget ulterius procedere, non ſolummodò ad Patriarcham, ſed etiam ad Romanam Eccleſiam. Partem affirmativam tenuit Antiochena Synodus. Item erratica Synodus Aurelii Carthaginenſis. Et ipſis adhæret Paſchaſius Queſnellus. Quouſque Aurelius intra Africanæ, quæ inferiori Clero Romanam Appellationem nunquam indulſerat, conſuetudinis defenſionem conſtitit, generosè ipſi adhæſerunt, ipſumque ex pectore adjuverunt Sanctus Auguſtinus, Sanctus Alipius, Sanctus Poſſidius, aliique meliores ac familiares Epiſcopi. Etenim rationabilis & avita totius gentis conſuetudo juſtiſſimè poterat defendi. Aſt ubi Aurelius Romanas etiam Epiſcoporum appellationes cœpit invadere, & in immobilem hujus Apoſtolicæ dignitatis Petram infelix caput impingere, laudati Epiſcopi retraxerunt manus, & Sancto Petro manſerunt fideliſſimi. Lucent hæc ex Sancti Auguſtini epiſtola, quam de cauſa Antonii Fuſſalenſis Epiſcopi ſcripſit ad Cœleſtinum Pontificem. Et hæc laudatorum Antiſtitum à ſuo ſemper dilectiſſimo Aurelio Primate ſeceſſio demonſtrat, ac altiſſimè clamat iſta ejus Acta fuiſſe devia atque prævaricatoria. Fuerunt prævaricatoria quinti Nicæni Canonis. Hic enim etiam Clericis & Laicis omninò permittit à ſuæ quoque Provinciæ Synodo, ſi iniquo Epiſcopi Judicio gratificetur, procedere & provocare ad Cathedram Romanam. Diſertè hoc aſſeverat in litteris ad Antiochenam Synodum Sanctus Julius Pontifex: *Qui benè ſentiunt de iis quæ egerunt, & in quibus ipſi Judices fuere, non indignanter ferre ſolent, ſi quod ab ipſis judicatum eſt, ab aliis excutiatur. Quippe qui ſecuri ſint, ea quæ ipſi juſta judicaverunt, injuſta nunquam fieri poſſe. Quocirca Epiſcopi, in magna Synodo Nicææ congregati, non ſine Dei conſilio permiſerunt prioris Synodi Acta in alia Synodo examinari, ut & illi, qui judices erant, præ oculis habentes ſecundum de ea ipſa re Judicium futurum, cum omni diligentia cauſam expenderent, & illi qui ſententiam acceperant, certò cognoſcerent, ſe non per ſimultatem priorum Judicum, ſed jure ac merito condemnatos eſſe. Quod ſi iſtiuſmodi conſuetudo olim fuit, ejuſque memoria renovata eſt, & Scripto prodita in magna Synodo, eamque apud vos valere non ſinitis, rem profectò indecoram facitis. Morem enim, qui ſemel in Eccleſia obtinuit, & à Synodo confirmatus eſt, iniquum eſt à paucis abrogari.* Palàm diſſerit de Appellationibus ad Sedem Apoſtolicam. Agit enim de Romana Appellatione Sancti Athanaſii, Sancti Pauli Conſtantinopolitani, Marcelli Ancyrani, Aſclepæ Gazenſis, & aliorum Epiſcoporum Orientalium. Et affir-

mat plura. Primò, quod hæc appellandi forma ſit vetuſtus mos, antiqua conſuetudo, traditio Apoſtolica. Secundò, quod pauci in Antiochena Synodo Epiſcopi tentaverint illam abrogare & proſcribere. Nempè per vafras technas ambiguorum Canonum. Julius affirmat tertiò, quod in vanum laborarint. Etenim Nicæna Synodus diſcuſſit avitam conſuetudinem, probavit, ſtabilivit, & ad perpetuam rei memoriam redegit in Scriptum. Factum id eſt in quinto Canone, ac præſertim in ſexto. Etenim quintus ſubintellectam habet expreſſam à Sancto Innocentio clauſulam; ſextus autem diſertè mandat ſua Privilegia, dignitates, atque authoritates cuſtodiri cunctis Eccleſiis. Præſertim Eccleſiæ Romanæ, ſuper quam Synodus nihil fuit auſa ſtatuere, ſciens illi omnia conceſſa à Domino.

Arabici Canones non ſunt Nicæni. Attamen ipſorum author non ſine fundamento adſcripſit eis iſtum ſublimem titulum. Etenim Nicænos exponunt, & ampliant ad varias factorum ſpecies. Audiamus quadrageſimum quartum: *Patriarcha inſpiciat quodcumque negotium fecerit aliquis ſuorum Metropolitarum, ſive Epiſcoporum in Provinciis, quibus præſunt. Si autem invenerit ex illis quidquam, quod non decet, permutet illud, ac de illo conſtituat, prout ipſi videtur. Etenim omnium ipſorum Pater eſt, & illi ſunt ipſius filii. Metropolitæ autem Principatum ſuper ſe agnoſcere, eumque venerari debent inſtar Fratris majoris, quem ſibi Fratres anteponunt, illique parere ducunt ob ejus optimum Regimen & Majoritatem. Patriarcha porrò inſtar Patris in ſua Juriſdictione ſuper filios ſuos. Et quemadmodum Patriarcha poteſtatem habet ſuper ſubditos ſuos, ita quoque Romanus Pontifex poteſtatem habet ſuper univerſos Patriarchas, quemadmodum Petrus habebat ſuper univerſos Chriſtianitatis Principes, & Concilia ipſorum: Quoniam Chriſti Vicarius eſt ſuper Redemptionem, Eccleſias, & cunctos Populos.* Hæc omnia fundamentum habent in ſexto Nicæno Canone. Et ex ipſis laudati Canones deducunt & confirmant Romanas Appellationes, immò & primas inſtantias. Et certè Pontifici incumbit ſollicitudo omnium Eccleſiarum. Eſt Pater totius Eccleſiæ, totius Redemptionis, omnium Synodorum, omnium fidelium Populorum. Quia eſt Chriſti Vicarius. Ex quo vides labi illos, qui hunc Titulum volunt olim fuiſſe communem omnibus Epiſcopis, & non niſi à pauciſſimis ſæculis appropriari cœpiſſe ſoli Papæ.

CAPUT XIII.

Expenditur aliud Paſchaſii Queſnelli fundamentum.

HÆc ſunt ejus verba: *Sardicenſem Synodum familiare eſt in hoc negotio proferre, indèque velut palmare argumentum ſumere, quo appellationis jus à Synodis ad Sedem Apoſtolicam jam tunc Canonica authoritate ſtabilitum eſſe comprobetur. Quamvis enim hujus Concilii non meminerit Sanctus Leo, de appellationibus agens in hac ad Viennenſes epiſtola, ſed veteris tantummodo conſuetudinis; illi tamen Concilio debetur earum appellationum origo, & illius Canones ſub Nicænorum nomine allegavit ipſe Leo aliquot poſt annis in cauſa Flaviani Conſtantinopolitani Epiſcopi. Indè, inquam, appellationum uſui ratio quæſita eſt à Romanis Pontificibus, licet reverà nihil de appellationibus decernant Sardicenſes Patres, ſed tantummodò retractationis, ſeu reviſionis cauſæ decernendæ poteſtatem faciant Romano Epiſcopo, ut demonſtrat illuſtriſſimus Petrus de Marca, & ex ipſa Canonum Sardicenſium lectione manifeſtum fit. Quæ poteſtas retractationis in ipſa Provincia decernendæ, etſi jure appellationum longè inferior ſit, trepidè tamen & dubitanter admodùm ab Hoſio propoſita eſt, qui rem novam Canonibus Nicænis minimè conſonam, conſtantique adverſam conſuetudini, quaſi ſupplex, & honorandam Sancti Petri memoriam prætendens, exoravit.* Si vobis placet, Sancti Petri Apoſtoli memoriam honoremus: *Sed tantæ Authoritatis non fuit apud Epiſcopos, ſive Orientales ſive Occidentales, Sardicenſis Synodus, ut hujuſmodi definitioni ſtatim inhærendum eſſe cenſuerint. Hoc enim retractationis jugum à ſuis ſemper humeris amoliti ſunt Orientales, qui ob hanc fortè cauſam Concilii iſtius Canones in ſuas Collectiones non retulerunt, ſicut nec Gallicani. Africani etiam nunquam illam appellationis ſeu retractationis Prærogativam admiſerunt, ut patet ex Synodica ad Cæleſtinum Papam epiſtola, quæ teſtatur antiquam eſſe conſuetudinem ac diſciplinam, ut Epiſcoporum & Presbyterorum cauſæ extrà Provincias vagari non ſinerentur, ſed ubi orta erant negotia, ibi Metropolitanorum authoritate eſſe finienda. Unde ne de Sardicenſibus quidem audiiſſe, ſed unius Nicæni Concilii Canones cum ſuis pro regula habuiſſe Africanos, manifeſtum eſt.*

Etiam hæc verba ſcatent erroribus atque exceſſibus. Primus eſt, quod ex Sardicenſi Synodo ſumamus palmare pro Romanis Appellationibus fundamentum. Etenim omnia, quæ jam adduxi ex Sancto Julio, iſtam præceſſere Synodum. Et ipſe pro palmari iſto fundamento adduxit perpetuum Eccleſiæ morem & conſuetudinem, confirmatam à Nicæna Synodo, & relatam in Scriptum. Adduxit traditionem Apoſtolicam, firmatam pluribus exemplis, ac perpetuo uſu. Un- Lib. 1. c. 4.
de de ipſo ſcribit in Eccleſiaſtica hiſtoria Theodoretus, quod circa jam adductas Orientalium Epiſcoporum appellationes fuerit *ſecutus Eccleſiæ Canonem*. Hoc eſt palmare iſtius juris fundamentum. Hinc & ipſum Sanctus Leo in litteris ad Viennenſis Provinciæ Epiſcopos adduxit adverſùs audaciam & novitates Sancti Hilarii. Quin immò videtur reſpexiſſe iſtas Sancti Julii litteras. Præſertim hæc verba: *Quod ſi ejuſmodi conſuetudo olim fuit, ejuſque memoria renovata eſt, & Scripto prodita in magno Synodo, eamque apud vos valere non finitis, rem profectò indecoram facitis. Morem enim, qui ſemel in Eccleſia obtinuit, & à Synodo confirmatus eſt iniquum eſt à paucis abrogari.* Sanctus Leo affirmat iſtum morem ſemper viguiſſe etiam in Galliis, ideoque ab Hilario nec circumduci potuiſſe, nec circumſcribi.

Se-

Secundus error eſt, quod harum appellationum jus dicamus *ſtabilitum*, ſeu introductum à Sardicenſi Synodo. Quod enim vox, *ſtabilitum*, hanc ibi acceptionem habeat, ſuadent hæc verba: *Inde appellationum uſui ratio quæſita eſt à Romanis Pontificibus*. Eſt error inſigniter craſſus. Quippe ante Sardicenſem Synodum ad Apoſtolicam Sedem appellarunt Sanctus Athanaſius, Sanctus Paulus Conſtantinopolitanus, Marcellus Ancyranus, Aſclepas Gazenſis, Lucius Adriano-Politanus, aliique plures per Euſebianæ Factionis Synodos degradati aut vexati Orientales Epiſcopi: Eos audivit Julius Pontifex, abſolvit à perperàm injectis vinculis, reparavit in priorem gradum, ac per interim remiſit in ſuas Sedes. Videlicet donec fieret totius cauſæ retractatorium Judicium. Hinc nata eſt omnis inter iſtam Factionem & Romanam Eccleſiam contentio; etiam Antiochenæ Synodi audacia, & horrenda ac inaudita facinora Conventus Philippo-Politani. Quid enim horrendius, quàm damnare Romanum Pontificem, & Monarchicum Eccleſiæ Regimen tranſmutare in Ariſtocraticum, atque ita manifeſto ſchiſmate lacerare Eccleſiam? Etiam Donatiſtæ dudum ante Sardicenſem Synodum à Conſtantino Auguſto integros Judices poſtularunt contra Cæciliani Carthaginenſis Archi-Epiſcopi Ordinationem: Et Apoſtolicam Traditionem ab Hoſio Cordubenſi Epiſcopo edoctus Princeps ipſos remiſit ad Melchiadem Pontificem, & pro aliquo iſtorum factioſorum ſolatio rogavit illi aſſidere aliquot Gallicanos Epiſcopos. Plura iſtiuſmodi exempla ſunt jam adducta, ac in decurſu adducentur. Proinde Sardicenſis Synodus Romanas Appellationes nequaquam introduxit, ſed adversùm Euſebianæ Factionis novas, violentas, ſchiſmaticas, atque hæreticas præſumptiones ſolummodò ſtabilivit & confirmavit.

Tertius error eſt, quod Sardicenſis Synodus nihil de appellationibus decreverit, ſed ſolam retractationis ſeu reviſionis decernendæ poteſtatem fecerit Romanis Pontificibus. Et quod iſtud ex ipſa Canonum Sardicenſium lectione ſit manifeſtum. Certè oppoſitum eſt manifeſtiſſimum. Etenim iſti Canones interjectis ad Romanum Pontificem proclamationibus donant non ſolum devolutivum effectum, ſed & ſuſpenſivum. Donant poteſtatem, qua iſtiuſmodi cauſas retractare poſſit vel per ſemet-ipſum in alma Urbe, vel in partibus per delegatos è ſuo Latere Presbyteros, vel per Synodum vicinæ, aut etiam ejuſdem Provinciæ. Prout viſum fuerit ejus ſapientiſſimo arbitrio. Immò hanc poteſtatem non donat, ſed à Chriſto Domino donatam, per Apoſtolos ordinatam, confirmatam à Nicæna Synodo, & plurimis ſtabilitam exemplis, ſolummodò innovat, & adversùm præfatas novitates exponit & armat. Quod iſta omnia, etiam ſuſpenſivus effectus, ſint à Chriſto Domino & Apoſtolicis Canonibus, mox ex authenticis Chriſtianæ diſciplinæ fontibus demonſtrabitur. At verò iſta ſunt manifeſtus & propriiſſimus character veræ appellationis. Et de hac per Sardicenſes Canones ſtabilita veritate nemo Catholicus ambegit: Dominus Petrus de Marca eſt forſitan omnium primus.

Error quartus eſt, quod Hoſius Cordubenſis Epiſcopus, Apoſtolicus Legatus ac Præſes Sardicenſis Synodi, Retractationis in Provincia decernendæ jus proponens, ſciverit à ſe proponi rem novam, Nicænis Canonibus minimè conſonam, conſtantique adverſam conſuetudini. Si ſolum decernendæ Retractationis jus propoſuerit, fateor iſta eſſe veriſſima. Addo illum longiſſimè receſſiſſe à Nicæna Synodo, quæ ſuper Sancti Petri Romanam Cathedram nihil fuit auſa conſtituere, ſciens illi omnia conceſſa à Domino. Etenim Apoſtolici juris ad ſolius Retractationis decernendæ poteſtatem reſtrictio eſt omninò novum, Nicænis Canonibus adverſum, perpetuam Eccleſiæ conſuetudinem evertens, ac ſupra Sancti Petri Cathedram ſtatuere attentans figmentum, à Confeſſoris Hoſii ſacris cogitationibus alieniſſimum. Quapropter ipſe in ſua ad Sardicenſem Synodum Relatione haudquaquam circumſcriptam & diminutam decernendæ Retractationis, ſed pleniſſimam admittendæ, & quovis juxtà ſuum ſapientiſſimum arbitrium modo judicandæ atque exequendæ appellationis poteſtatem adſcripſit Sedi Apoſtolicæ. Erat res omnibus exploratiſſima. Quomodò aliter Julius Pontifex Orientalibus Antiochenæ Synodi Epiſcopis ipſam refricuiſſet in barbam? Certè iſti omnes adfuerant Nicænæ Synodo. Eidem Hoſius præfederat, habuerat cum Relationis authoritate Prærogativam ſuffragii, ideoque ejus arcana plenè noverat. Proindè dum iſto pro Romanis Appellationibus officio functus fuit apud Sardicam, optimè novit ſe non referre rem novam, aut Nicænis Canonibus non conſonam, aut conſtanti adverſam conſuetudini.

Quintus error eſt, quod Hoſius Romanas Appellationes trepidè ac dubitanter admodùm, & quaſi ſupplex Sardicenſi Synodo retulerit, & honorandam Sancti Petri memoriam prætendens exoraverit: *Si vobis placet Sancti Petri memoriam honoremus*. Eſt effrænis in glorioſum Confeſſorem, Abrahamicum ſenem, & omnium tunc Synodorum Patrem contumelia. De Euſebianis Epiſcopis ſcribit ad omnem ſub Cœlo Eccleſiam laudata Synodus: *In itinere Sardicenſi certis in locis Conciliabula in modum Synodi inter ſe habuerunt, & fœdera cum interminationibus conflaverunt, ut ubi Sardicam perveniſſent, minimè ſe in Judicio ſiſterent, aut in eundem locum cum ſacra Synodo convenirent, ſed mox ubi eò perveniſſent, & perfunctoria ſpecie adventum ſuum oſtentaſſent, raptim indè aufugerent*. Et quò iſta conjuratio eſſet magis firma, *curarunt ut omnes eodem*, & per viam & apud Sardicam, *domicilio uterentur, ne vel tantillum quiſpiam ab illis ſeorſim agere poſſet*. Palmaris quæſtio erat de Athanaſii, Pauli Marcelli, & aliorum Antiſtitum, ab ipſis damnatorum, Romana Appellatione, & per Julium Pontificem impartita illis reveſtitione. Conjurarunt hæc nunquam admittere, & potius patrare quidlibet, quam iſtos ſuos damnatos agnoſcere in Epiſcopos, & cum ipſis Synodaliter conſidere. Intraverunt Sardicam, & multa de his cum Hoſio, aliiſque Latinis Epiſcopis diſputarunt. Et ipſos tam pro dicto-

dictorum Appellantium innocentia, quàm pro Sancti Petri privilegio invenerunt conſtantiſſimos. Viderunt nullam patere portam excutiendi præſertim Athanaſii, niſi per apertam rebellionem contra ſedem Apoſtolicam. Hinc omnes de nocte fugerunt, & abjerunt Philippo-Polim, Thraciçæ Diœceſios civitatem, ideoque ſpectantem ad Orientale Imperium ſui Principis, ſub quo liberè poterant quidlibet inſanire. Iſthìc igitur inſanierunt tres Patriarchatus eſſe Divino jure Autocephalos, & æquales per omnia, ideoque unum nihil poſſe in alium, & ab uno damnatos non poſſe ad alium provocare. Singulorum Judicia eſſe Divino jure inconcuſſa atque inappellabilia. Hinc concluſerunt Julium Pontificem, qui talia in præfatos Epiſcopos attentaverat, eſſe Divinæ legis prævaricatorem, ideoque gradu & communione privarunt. Præfatos Epiſcopos pronuntiarunt nequaquam abſolutos aut reveſtitos, ſed ob tentatam novam appellandi audaciam eſſe prolapſos in majorem damnationem. Eorum furor præſertim efferbuit in Sanctum Maximinum Treverenſem Epiſcopum: Quod ad iſta omnia Julium permoviſſet. Et hinc lucet, quid Gallicana Eccleſia tum cenſuerit de Romanis appellationibus. Has omnes ſchiſmaticas atque hæreticas Euſebianæ Factionis petulantias noverat Hoſius, ideoque ſibi Apoſtolicæ Sedis Legato vidit non dormiendum. Hinc non trepidè, nec dubitanter, nec ſuppliciter, ſed generosè, conſtanter, & ex Apoſtolico pectore clamavit ad Sardicenſem Synodum: *Sancti Petri Apoſtoli memoriam honoremus*. Adversùm hæreticas ſceleratæ Factionis petulantias nos Orthodoxi Epiſcopi confirmemus data per Chriſtum Dominum Sancto Petro Privilegia, Apoſtolicos de eiſdem Canones, & Nicænæ Synodi noviſſima Decreta. Per hoſcè Sardicenſes Canones invaſit ac deſtruxit & jam dictam Euſebianorum audaciam, & ſimul ipſorum Canones Antiochenos.

Sextus error eſt, quod Orientalis Eccleſia iſtam Sardicenſem definitionem non ſtatim admiſerit, ſed ſemper ſtuduerit excutere. Etenim Sardica Alexandriam rediens Athanaſius tranſivit per Syriam & Hieroſolymam: Et iſthìc Sanctus Maximus Antiſtes cum ipſo celebravit Synodum in qua publicavit & executus eſt Acta & Decreta Sardicenſia. Audiamus Photii Bibliothecam in Excerptis ex vita Sancti Athanaſii:
Lib. 258. *Athanaſius, cum perveniſſet Hieroſolymam, Maximo Epiſcopo & confeſſori nota fecit Acta Sardicenſis Concilii. Quodque Conſtantius Imperator bene erga ſe animatus ſit. Deindè congregat Synodum Epiſcoporum, quæ Beato Athanaſio & communionem, & dignitatem Epiſcopalem decernit, & ſcribit ipſa Synodus Alexandrinis, & omnibus in Ægypto ac Libya Epiſcopis, quæ de Athanaſio decreta eſſent & geſta. Athanaſius autem Alexandriam cum veniſſet, Conventus Epiſcoporum in Ægypto egit, quæ Synodus conſentiebat eis, quæ in Sardicenſi ac Hieroſolymitana Synodo decreta erant.* Quod pro Sardicenſis Concilii publicatione diverſas in Ægypto Synodos celebraverit, teſtantur Socrates & Hermias Sozomenus. Et ſuis ad omnes ſub cœlo abſentes Epiſcopos litteris ſubjunxit Sardicenſis Synodus. *Quin & vos quoque, ut ſpiritu præſentes in noſtra Synodo, ſtudete idem ſuffragium conferatis per veſtras ſubſcriptiones, quo ab omnibus ubique Sacrorum Miniſtris concordia ſervetur.* Plurimos, & Occidentales & Orientales, ſubſcripſiſſe demonſtrat in ſecunda ad Conſtantium Imperatorem apologia Sanctus Athanaſius. Philippo-Politanus Conventus ei inter cætera impegit, quod per ficta teſtimonia circumſcripſiſſet Julium Pontificem, atque ita obrepſiſſet in communionem. Hinc in laudata apologia adjungit, quod etiam ante Sardicenſem Synodum trecenti quadraginta Orientales Epiſcopi pro ipſius innocentia ſubſcripſerint: Ab eiſdem probatam, admiſſam, ſubſcriptam, ac publicatam fuiſſe iſtam Synodum, videtur non dubitandum. Euſebianæ Factionis turbulentiſſimi incentores Urſacius & Valens etiam ſubſcripſere, de ſuis apud Philippo Polim Actis ſupplicantes veniam. Ex iſta Factione plures redierunt ad mentem, & Synodum admiſerunt. Eoſdem Canones laudat, & ſecundùm ipſos Sancti Joannis Chryſoſtomi appellationem Epiſt. 29.
exequitur in litteris ad Clerum & Populum Conſtantinopolitanum Sanctus Pontifex Innocentius. Ipſos per omnem Orientem viguiſſe teſtatur Palladius Epiſcopus Helenopolitanus in Dialogo cum Theodoro Romanæ Eccleſiæ Diacono de vita laudati Joannis. Et hinc plena, pluſquam ſexcentos & triginta Orientales complectens Epiſcopos, Chalcedonenſis Synodus in proſphonetico ſermone dixit ad Martianum Imperatorem: *Illi qui apud Sardicam contra Arii reliquias convenerunt, Orientalibus direxerunt ſui Conſtituta Judicii.* Palàm aſſeverant apud ſe vigere hanc Synodum, & obſervari. Palam edicunt inter Canones, quos per ſingulas Synodos à Sanctis Patribus hactenùs conſtitutos laudat & firmat eorum primus Canon, omninò comprehendi etiam Sardicenſes. Eoſdem authenticis Canonibus adnumerat Trullana Synodus. Omnem Synodum, ut apud ſe vigentem, deſcribunt atque exponunt Socrates, Sozomenus, ac præſertim Theodoretus. Eandem Hæreſ. 71
laudat ac probat Sanctus Epiphanius. Ejuſdem Cap. 8.
meminit magnus Baſilius, nihil in ipſa culpans, niſi reparationem Marcelli. Poſt ipſam ad Romanos Pontifices appellarunt Petrus Alexandrinus, ejus Succeſſor Joannes Thalaja, Maximus Conſtantinopolitanus, Sanctus Joannes Chryſoſtomus, ipſorum Succeſſor Sanctus Flavianus, Theodoretus Cyrenſis, Euſebius Dorylæenſis, Calandion Antiochenus Epiſcopus, aliique multò plures. Item Ætius Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Archidiaconus, Salomon Presbyter, ac plures alii Clerici. Item Leo Sapiens Imperator ab inflicta ſibi per Nicolaum Patriarcham excommunicatione provocavit ad Romanam Eccleſiam. Eandem invocarunt S. Nicephorus, Sanctuſq; Ignatius, Patriarchæ Conſtantinopolitani. Et quis neſciat omnes iſtas appellationes fuiſſe directas per Canones Sardicenſes? Certè Magnus Leo, dum S. Flaviani adversùs totum Epheſinum Latrocinium interjectam appellationem rogavit à Theodoſio Epiſt. 40.
Imperatore permitti ſuo curſui, adjecit ſuis litte- Cap. 3.
ris: *Quam autem poſt appellationem interpoſitam hoc neceſſariè poſtuletur, Canonum Nicææ habitorum*

Decreta teſtantur, quæ ſubter annexa ſunt. Et adnexuit Sardicenſem Canonem. Norat illos vigere apud Orientales Eccleſias, & haberi pro Nicænis.

Primus apud Orientales Photius cœpit hos Canones arietare: Quo nempe ſuam ex neophyto Epiſcopalem intruſionem purgaret, & fomenta quæreret fabricando ſchiſmati. At verò reſcripſit Nicolaus Pontifex: *Quod verò dicitis Sardicenſe Concilium vos non habere vel recipere, non facilè nobis credendi facultas tribuitur. Maximè cum Sardicenſe Concilium, quod penes vos in veſtris regionibus actum eſt, & omnis Eccleſia recipit, qua ratione convenerat, ut hoc ſancta Conſtantinopolitana Eccleſia abjiceret, & ut dignum eſt non retineret?* Et certum eſt Photium impoſuiſſe. Etenim Canones iſtos Joannes Scholaſticus, tertius iſtius nominis Conſtantinopolitanus Epiſcopus, inſeruerat ſuo Codici, haud dubiè obſervato apud iſtam Eccleſiam. Et ipſe ante Lapſum Photius inſeruerat ſuo Nomo-Canoni. Photio enim familiare fuit aliud ante, aliud poſt Lapſum cantare. Quapropter admiranda eſt Paſchaſii Queſnelli fiducia, auſi ſcribere: *Tantæ Authoritatis non fuit apud Epiſcopos Orientales Sardicenſis Synodus, ut hujuſmodi definitioni ſtatim inhærendum eſſe cenſuerint. Hoc enim Retractationis jugum à ſuis ſemper humeris amoliti ſunt, qui ob hanc fortè cauſam Concilii iſtius Canones in ſuas collectiones non retulerunt.*

Interim univerſæ, utique Orientalis, Eccleſiæ codex non continet iſtos Canones. Hinc Paſchaſius Queſnellus adeò conſtanter ipſis obſtrepit. Conabor mox occurrere. Septimus ejus error eſt, quod hoſcè Canones etiam Gallicana Eccleſia olim non admiſerit. Affirmat Dionyſii Exigui Codicem in Gallia non fuiſſe admiſſum ante Magni Caroli tempora, ideoque nec Canones Sardicenſes. Affirmat hos non viguiſſe in Gallia, niſi per iſtum Codicem. Reſpondeo hujus Codicis in Gallia admiſſionem non ſpectare ad præſentem controverſiam. Quidquid ſit, dico iſtos Canones ſemper in Gallia viguiſſe. Primus Gallicanæ Eccleſiæ Codex, ſeu Gallicani Codicis prima exordia ſunt Innocentii primi epiſtola ad Victricium Epiſcopum Rothomagenſem. Hinc Papa ipſam appellat *Digeſtas vitæ & morum probabilium diſciplinas, ac librum Regularem, Didaſcalum, atque Monitorem.* Quis ambigat ipſam ſemper viguiſſe in Gallia? At verò ejus tertium caput eſt deſumptum partim ex Nicænis, partim ex Canonibus Sardicenſibus: Et per Nicænam Synodum intelligit utramque. Et quod plures Gallorum Epiſcopi huic Synodo interfuerint, ac abſentes ſubſcripſerint, diſertè affirmat in ſecunda apologia Magnus Athanaſius. Exprimit ipſorum nomina. Adfuit Sanctus Maximinus Treverorum Epiſcopus, ob præſtitum Romanis appellationibus generoſum auxilium degradatus Philippo-Poli. De Hoſio Cordubenſi Epiſcopo, Sardica regreſſo in Hiſpaniam, ſcribit antiqui authoris liber Synodicus: *Cordubæ Epiſcopus ſanctiſſimus Hoſius, Synodum Divinam & Sanctam in ſua civitate convocans, Divinitùs expoſitam illuſtravit doctrinam, condemnans eoſdem quos Sardicenſis abdicaverat Synodus, & quos ea abſolverat recipiens.* Certè exiſtimo ſimilem Synodum fuiſſe celebratam à regreſſo in Gallias Maximino, aliiſque ibidem Metropolitis. Secunda Turonenſis, inter Gallicanas nequaquam infima, Synodus adversùm incæſtuoſa conjugia innovat (Cap. 21.) antiquos Canones, & adjungit: *Propterea fuit illos iterare neceſſarium, quia dicunt plures, quaſi illud per Prædeceſſorum negligentiam Sacerdotum illis non fuiſſet apertum. Sed revera mentiuntur, cum ſciamus tales ac tantos viros nullatenus huic negligentiæ ſubjacuiſſe, ſed hoc, quod Scripturæ ſanctæ teſtantur, aſſiduè prædicaſſe.* Eadem diligentia prædicarunt Generalium Synodorum Canones. Proinde quiſquis Magnum Maximinum opinatur hac in re fuiſſe negligentem, jam audivit Turonenſis Synodi de ſua opinione judicium. A laudato Pontifice Innocentio creduntur etiam eſſe Canones Synodi Romanorum ad Gallos Epiſcopos. Quidquid ſit, ſunt antiqua, authentica, obſervata per Galliam, & forſitan ad ejus Codicem adjuncta Reſcripta Sedis Apoſtolicæ. Et quædam ſunt palam deſumpta ex Canonibus Sardicenſibus. Nempe capitulum duodecimum, vetans Epiſcopum aſſumi ex Laicis. Et capitulum decimum-tertium, ſecundum Nicænum Canonem, ſtatuentem de prima Neophytorum ſpecie, extendens ad ſecundam. Prima ex Gentilibus, ſecunda ſpecies eſt ex Laicis.

Hæc omnia ſimiliter patent ex degradatione ac Romana appellatione Contumelioſi, Rejenſis in ſecunda Narbonenſi Provincia Epiſcopi, circa quem & Cæſarius Metropolita, & Joannes II. Pontifex, ejuſque Succeſſor Agapetus omnia egerunt ex Canone Sardicenſi. Contumelioſus fuerat lapſus in adulterium, & involutus aliis criminibus. Hinc Provincialis Synodus ipſum degradavit, & ad agendam perpetuam pœnitentiam clauſit in monaſterio. Erat convictus & confeſſus, ideoque nec provocavit. Attamen in ſua Synodo habuit fautores, de quibus Sanctus Cæſarius: *Quæ eſt iſta Juſtitiæ inimica benignitas, palpare criminoſos, & vulnera eorum uſque ad diem Judicii incurata ſervare? Quod ſi etiam duriſſimam eos pœnitentiam per plures annos agere videremus, ſic nos ipſi & ſaluti eorum conſulere, & Canonum deberemus Statuta ſervare. Cum verò in aliquibus nec compunctionis humilitas, nec inſtantia orandi vel plangendi appareat, nec eos Jejuniis vel lectioni vacare videamus, poſſumus cognoſcere, ſi ad honorem priſtinum redierint, cum quanta negligentia, & cum quanto tepore, & inimica animæ ſecuritate permaneant, credentes quod ſic eos non acta dignè pœnitentia admiſerit Deus, quomodò Sacerdotes indulſiſſe videntur.* Demonſtrat eſſe falſam, periculoſam, immò pernicioſam miſericordiam. Epiſcopi iſti nolebant Contumelioſum degradari, nec ad perpetuam pœnitentiam detrudi in Monaſterium, ſed ſolummodò ſuſpendi ad tempus, & tunc reddi Epiſcopalis communionis honori, de ſuis infirmitatibus reſponſurum Domino Deo. Ex quo liquet Apoſtolicum Canonem, *Oportet Epiſcopum ſine crimine eſſe*, quoad carnalia flagitia cœpiſſe tunc tepeſcere in Galliis. Hinc erat cauſa major atque difficilis. Et illa

Epiſcoporum interceſſio habebat aliquid appellationis. Hinc Sanctus Cæſarius, ſummi Pontificis per Galliam Vicarius, ex Sardicenſi Canone, & Innocentii ad Victricium Reſcripto, poſt Epiſcopale Judicium omnia retulit ad Sedem Apoſtolicam, Contumelioſo non permiſit ordinari Succeſſorem, & ſupplicavit ex Romana diſciplina inſtrui. Porrò Joannes II. Pontifex probavit Cæſarii judicium. Contumelioſi degradationem confirmavit, juſſit perpetuùm claudi in Monaſterio, & ipſi creari Succeſſorem. Et dum hoc fiat, dari Viſitatorem Rejenſi Eccleſiæ. Et ad Cæſarium contrà iſtos indiſcretè benignos Collegas inſtruendum atque armandum tranſmiſit quædam Extracta ex Decretis Siricii Papæ, ex Canonibus Apoſtolicis, atque Antiochenis. Nempe non de appellatione, ſed de ſola degradationis cauſa atque juſtitia fuerat conſultus, ideoque tranſmittere non debuit Sardicenſes Canones.

Proindè Contumelioſus fuit clauſus in Monaſterio. Attamen neſcio qua de cauſa non accepit Succeſſorem. Interim Joannes Pontifex abiit ad meliorem vitam, & ſucceſſit Agapetus. Cœperunt tunc ſpirare alii venti: Hinc & Contumelioſus vertit vela. Pœnitentiæ & clauſuræ pertæſus provocavit ad Sedem Apoſtolicam, aſſeruit ſe innoxium, & poſtulavit novum examen. His permotus Cæſarius fecit, quæ ad ipſum reſcripſit Agapetus: *Et nos quidem, quamvis culpatus à nobis Emeritus Defenſor Contumelioſum Epiſcopum reverſum ad Eccleſiam ſuam Charitatis tuæ voluntate firmaverit, uſque ad exitum Judicii, quod delegaverimus, ipſum reddita ſibi modò propria ſubſtantia, ſuſpenſum interim volumus ab adminiſtratione patrimonii Eccleſiaſtici, & celebratione Miſſarum. Quia id quod ſibi viderat Judicio fuiſſe ſublatum, glorioſiùs, ſi ei veritas ſuffragatur, Judicio, receperit, quàm uſurpationibus occuparit. Melius autem fecerit Fraternitas tua, ſi poſteaquam Sedis Apoſtolicæ appellatione interpoſita deſideravit examen, circa perſonam ejus à tempore ſententiæ nihil permiſiſſet imminui, ut eſſet integrum negotium, quod interpoſita provocatione quæreretur. Nam ſi in executionem mittitur prima ſententia, ſecunda cognitio non habet quod requirat. Addendum, quia etſi non eſſet prædictus Epiſcopus judicationi refragatus, privatam magis potuit ſecundùm Canones expetere ſeceſſionem, quàm ſeveritatem Religionis excipere. Suſpenſus igitur, ſicut præfati ſumus, Epiſcopus Contumelioſus habeat tantùm, quam præſumpſiſſe dicitur, celebrationem Miſſarum: Et patrimonio Eccleſiæ in gubernatione Archi-Diaconi conſtituto, ita ut alimonia ſufficienter Epiſcopo non negetur, Viſitatoriam in ejus loco præcipimus ordinari perſonam, & patienter exſpectare Judices, quos inſpirante Domino conſtituerimus audire.*

Habemus hìnc varia. Primò, quod Contumelioſi appellatione, ac Romanæ Eccleſiæ reverentia territus Cæſarius Contumelioſum relaxarit è Monaſterio, ac redire permiſerit ad Epiſcopalem honorem atque officium. Palam ex Sardicenſi Canone, qui à degradationis judicio provocantem Epiſcopum mandat reveſtiri, perſeverare Epiſcopum, & uti Epiſcopum per omnia tractari. Propter ſuſpenſivam appellationis virtutem. Secundò habemus, quod Contumelioſus ſtatim cœperit ſe gerere uti Epiſcopum, & tam ſpiritualia quàm temporalia adminiſtrare. Etiam celebrare Miſſas, aliaque exercere Epiſcopalia miniſteria. Tertiò, quod Cæſarius Romam legaverit Emeritum, Defenſorem ſuæ Eccleſiæ, omnia hæc expoſiturum Pontifici. Quartò, quod hæc Cæſarii & Contumelioſi Acta non probaverit Pontifex, ideoque & Emeritum, ad cujus hæc etiam ſpectabant officium, culparit. Et rectè. Etenim Synodale degradati Contumelioſi Judicium erat confirmatum à Joanne Pontifice, & datum fuerat novæ Epiſcopalis creationis Mandatum, ideoque Contumelioſo deinceps non ſuffragabatur Canon Sardicenſis. Sententia tranſierat in rem judicatam, ac proindè appellationi non ſupererat locus, ſed gratioſæ dumtaxat reviſioni. Debebat ille ſupplicare reſtitutionis beneficium, atque interim permanere in humilitate degradati. Hinc Pontifex affirmat, quod Miſſarum celebrationem, ac Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ adminiſtrationem præſumpſerit: Quod illa uſurpationibus occuparit, quæ judicio recipere debuerat. Quintò habemus, quod Pontifex hanc qualemcumque provocationem noluerit carere omni fructu. Dedit ei plures effectus. Primò, Contumelioſum tractari voluit non ut degradatum, ſed ſolummodò ut ſuſpenſum, ideoque nec Succeſſorem ei permiſit dari, ſed Eccleſiam juſſit perſiſtere ſub Viſitatore. Deindè, ipſi indulſit celebrationem Miſſarum. Tertiò, juſſit ipſi bona reddi patrimonialia, & ſubtrahi ſolam adminiſtrationem Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ. Degradato enim Epiſcopo auferebatur etiam ſui patrimonii regimen, & ex ipſius proventibus alebatur. Quartò Pontifex mandat, ut hac appellatione pendente nihil innovetur aut attentetur. Iſtud volunt hæc verba: *Melius autem fecerat Fraternitas tua, ſi poſteaquam Sedis Apoſtolicæ deſideravit examen, circa perſonam ejus à tempore ſententiæ nihil permiſiſſet imminui, ut eſſet integrum negotium, quod interpoſita provocatione quæreretur. Nam ſi in executionem mittitur prima ſententia, ſecunda cognitio non habet quod requirat.* Videtur Cæſarius argui, quod neſcio quid innovaſſet. Sextò habemus quod ex Judicibus Epiſcopis aliquos Pontifex Romam evocarit, omnem rei ſeriem expoſituros. Uſque ad iſtorum adventum, & tunc faciendum retractatorium judicium mandat omnia in jam dicto ſtatu quieta perſiſtere. Et ad demonſtrandam hujus ſuæ Interlocutionis Juſtitiam adjungit: *Præterea ne quid deeſſet, quod Charitati tuæ videatur incognitum, ſtudio dilectionis Conſtitutorum fecimus capitula ſubter annecti, ut ſcientia communicemur Canonum, ſicut participamus effectu.* Epiſtolæ Deſcriptores Eccleſiaſticæ eruditionis damno, prætermiſerunt adjungere Canones. Fuerunt omninò Sardicenſes. Quis enim non videat ſecundùm ipſos regi hæc omnia? Lucet & iſtos Canones tunc viguiſſe in Gallia, & Romanis Appellationibus ac evocationibus fuiſſe plenam libertatem.

Octavus tandem Paſchaſii Queſnelli error atque exceſſus eſt, quod etiam Africana Eccleſia

iſtam

iſtam Apoſtolicam Appellationis ſeu Retractationis Prærogativam nunquàm admiſerit. Et loquitur etiam de Epiſcopis, atque ita cantat indigniſſimam ignorantiæ aut malitiæ fabulam, infrà ex profeſſo diſcutiendam. Et ipſam perſuadere denuò tentat ex infeliciſſima, non totius Africanæ Diœceſios aut Synodi, ſed quorundam dumtaxat Epiſcoporum ad Cæleſtinum Pontificem epiſtola. Interìm verum eſt, quod Africani iſto tempore Epiſcopi, etiam Sanctus Auguſtinus, ignorarint Sardicenſes Canones. Rationem exquiram atque exponam ſuo loco.

CAPUT XIV.

Exponitur tertium Paſchaſii Queſnelli fundamentum.

Tertium viri fundamentum eſt in his verbis: *Quod ad Gallicanam attinet Eccleſiam, hoc notatu dignum eſt, de Sardicenſibus mentionem non eſſe factam à Sancto Leone, in hac adversùs Hilarium querela, quæ de appellatione nata erat. Solam enim conſuetudinem obtendit Pontifex ambitioſis Hilarii, ut putabat, conatibus: Quod magno argumento ad Leonem per Sanctum Proſperum, hominem Gallum, quem à Secretis habebat, vel per ſe ipſum, dum in Galliis ageret, certiorem factum eſſe, hos Canones à Gallicana Eccleſia non recipi, ut ſuperfluum eſſet eos in medium adducere. Si enim inſerti fuiſſent Gallicano Canonum codici, in propria cauſa prævaricatus eſſet Leo, eos Canones commemorare omittens, quibus & plurimum Sedi Romanæ deferebatur, & Hilarius tamquàm Canonum etiam in Gallia receptorum violator potuiſſet judicari: Niſi dixeris Leonem ab his abſtinuiſſe, tùm quia repulſam noverat, quam Cæleſtinus Papa ab Africanis paſſus fuerat ob iſtos Canones Nicænis Patribus attributos; tum quia pro ingenio ſuo videbat Canones Sardicenſes nihil de appellationibus, vel de retractatione ſententiæ Romæ peragenda ſtatuere, ſed amplius nihil Romano Pontifici concedere, quàm ut novum Judicium in eadem Provincia celebrandum indiceret, quod in cauſa Chelidonii ab eo præſtitum non fuerat. Quamobrem veritus, ne parùm roboris habitura eſſet apud Gallos ſua epiſtola, cui nulli Canones militarent, ſed quam potiùs vetus conſuetudo Canonibus roborata novitatis arguebat, eam curavit Imperatoria Conſtitutione muniri: In qua quidem & Petri meritum, & Romanæ dignitatem Eccleſiæ, & ſacræ Synodi authoritatem pro Sedis Apoſtolicæ firmanda amplitudine commemorat Valentinianus, de Sardicenſi verò Synodo pro aſſerendo appellationum jure mirum ſervat ſilentium. Quod argumento eſt Galliis ignotam fuiſſe diſciplinam Sardicenſibus Decretis inductam, quæ illis opponere minimè auſi ſunt Romani.*

Reſpondeo Romanos Pontifices ac alios Patres, dum Romanæ Appellationis jus atque authoritatem ſtabiliebant, quandoque ſolos Nicænos, quandoque ſolos Sardicenſes Canones, quandoque ſolam conſuetudinem, quandoque allegaſſe ſimul omnia. Ita noſter Magnus Leo, qui adversùs Hilarium adduxit ſolam conſuetudinem, in litteris ad Imperatorem Theodoſium pro Sancti Flaviani appellatione adduxit ſolos Sardicenſes Canones, dicens Nicænos. Ex quo lucet iſtos tunc ſolemniter viguiſſe per omnem Orientem, & his fuiſſe adnumeratos. Pro hac eadem appellatione Imperator Valentinianus III. in litteris ad ſuum Collegam Theodoſium adduxit ſolam conſuetudinem, ex qua *Beatiſſimus Romanæ Civitatis Epiſcopus, cui Principatum Sacerdotii ſuper omnes Antiquitas contulit, locum habet & facultatem de fide & Sacerdotibus judicandi.* Hanc à Majoribus traditam conſuetudinem affirmat ab Auguſtis Principibus cum omni competenti devotione defendendam, & uti propriæ venerationis dignitatem Sancto Petro intemeratam conſervandam. Eodem modo Authenticus Eutychianæ Hiſtoriæ Breviculus, ſeu antiqua ſuper Acacii Epiſcopi Conſtantinopolitani nomine Acta de Joanne Thalaja Patriarcha Alexandrino, Apoſtolicam Sedem appellante, ſcribunt: *De conſuetudine Majorum ad Apoſtolicam Sedem Synodica Scripta miſit.* Et ſubdunt cauſam ſuæ Phraſios: *Nam & Priores ejus ſimiliter Romanæ Eccleſiæ ſuffugium popoſcerunt.* Porrò propriam cauſam, ex qua Magnus noſter Leo phraſin ita variarit, fateor me ignorare. Dum ſcribimus, ſumus quandoque ad ſolam attenti ſubſtantiam, & verba ſine cauſis variamus. Exiſtimo quod in ſua adversùs Hilarium epiſtola reſpexerit ad Sancti Julii epiſtolam contrà Euſebianos.

Interim præfata Paſchaſii Queſnelli verba etiam non carent erroribus. Primus eſt, quod Sanctum Proſperum ſtudeat facere Sancti Leonis ſeductorem aut circumſcriptorem, qui perſuaſerit Sardicenſes Canones non admitti à Gallicana Eccleſia. An in iſtius Eccleſiæ Codicem fuerint relati, nolim diſceptare: Certum eſt fuiſſe iſthìc admiſſos atque obſervatos. Proindè nec iſta petulantia in Sanctum Proſperum, nec iſta imperitia cadere potuit in doctiſſimum Leonem. Et quod Proſper Romanas è Gallia Appellationes probaverit atque defenderit, ejus Acta evincunt. Etenim quoſdam Gallicanos Epiſcopos non ſolummodò ob Pelagianos errores, aut vicinas illis opiniones, ſed inſuper ob conjectas in Sanctum Auguſtinum blaſphemias detulit in prima etiam Inſtantia ad Sedem Apoſtolicam. Forſitan quod ipſorum quidam eſſent Metropolitæ, atque ita prima in ipſos Inſtantia ſpectaret ad Sanctum Petrum. Quia Gratiani Imperatoris lex vigebat in Gallia. Porrò an Sanctus Proſper fuerit magni iſtius Pontificis Secretarius, eſt res valde incerta. Videtur non fuiſſe. Etenim in notis ad Apollinaris Sidonii epiſtolas ſcribit Jacobus Sirmondus: *Proſperum Aquitanum alii Rejenſem in Gallia, alii Rhegienſem in Italia Epiſcopum faciunt. Sed mea quidem ſententia Epiſcopus nunquam fuit.* Utraque Eccleſia habuit iſtius nominis Epiſcopum, verùm neutrius tempora quadrant in Aquitanum. Demonſtrat hoc laudatus Scriptor, ac pergit: *Ut Epiſcopum prorsùs non fuiſſe ſentiam, facit omnium veterum authoritas, Victorii de Cyclo Paſchali ad Hilarium, Gennadii Scriptorum Eccle-*

ſiaſti-

ſiaſticorum capite octogeſimo quarto, *Gelaſii Papæ de libris Apocryphis*, *Marcellini Comitis in Chronico ſincero*, *& non vitiato*, *Bedæ in Martyrologio*, *aliorumque*, *qui cum de Proſpero omnia alia narrent*, *de Epiſcopali ejus honore mentionem nullam faciunt*. Gennadius unicuique Scriptori addit ſui gradus titulum: Dicit fuiſſe Epiſcopum, Presbyterum, Diaconum, &c. At verò de Proſpero dicit; *Proſper homo Aquitanus*. Iſtud ipſum in ſua Romana Synodo facit Sanctus Gelaſius, & addit de Sancto Proſpero: *Opuſcula Beati Proſperi*, *viri Religioſiſſimi*. Eſt non leve argumentum. Etenim Joanni Hieroſolymæ Epiſcopo, qui Sanctum Hieronymum nominarat non adjuncto Presbyteri Titulo, hic reſpondit: *Quis me decapitavit*. Plura ſunt, quæ demonſtrent iſtos Titulos olim nunquam fuiſſe prætermiſſos. Prætermiſſio erat contumelia. Proſper igitur fuit Monachus & Laicus, ideoque poſſit non fuiſſe Sancti Leonis Secretarius. Certè tantum munus videtur non cecidiſſe in Laicum Monachum. Attamen præfatus Gennadius adjungit: *Epiſtolæ Papæ Leonis adversùs Eutychen de vera Chriſti Incarnatione ad diverſos datæ*, *à Proſpero dictatæ dicuntur*. Vox, *Dicuntur*, affirmat rem eſſe dubiam. Ut ut ſit, laudatæ epiſtolæ palàm prædicant Sardicenſes Canones, atque ita liquet hos iſtarum, quiſcumque fuerit, authori placuiſſe. Parùm refert ad præſentem materiam.

Alter exceſſus eſt, quod denuo laudet infeliciſſimam quorumdam Africanorum Antiſtitum ad Sanctum Pontificem Cæleſtinum epiſtolam, ac in ipſa fundet ſua adversùs Apoſtolicam Sedem tentamina. Eſt res indigniſſima, lamentanda in Doctore Catholico. Exceſſus tertius eſt, quod Sanctus Leo pro ſuo ingenio viderit Sardicenſes Canones nihil de appellationibus, vel de Retractatione ſententiæ Romæ peragenda ſtatuere, ſed amplius nihil Romano Pontifici concedere, quàm ut novum indicat Judicium, in eadem Provincia celebrandum. Sunt Paradoxa, partim revicta in ſuperioribus, partim mox largius revincenda. Quartus exceſſus eſt, quod Sancti Leonis epiſtolæ nulli militarent Canones. Etenim non ſolos Sardicenſes, ſed etiam Nicænos militaſſe, ſupra demonſtratum eſt lucido atque irrefragabili teſtimonio Sancti Julii Pontificis. Quintus exceſſus eſt, quod vetus, Canonibus roborata, conſuetudo epiſtolam novitatis arguerit. Ad ſimiles Acaciani ſchiſmatis nugas olim repoſuit Sanctus Papa Gelaſius: *Viderint ſi alios habeant Canones*, *quibus ſuas ineptias exequantur*. *Cæterum iſti*, *qui Sacri*, *qui Eccleſiaſtici*, *qui legitimi celebrantur*, Leonis epiſtolam fulciunt & firmant. Quorundam hodie adversùs Divinam Apoſtolicæ Sedis dignitatem conſpiratio reverà habet alios Canones. Etenim Dominus Petrus de Marca producit Philippo-Polirani Conventiculi litteras, Euſebianas, Schiſmaticas, Hæreticas, ab omni ſub Cœlo Eccleſia damnatiſſimas: Et ex ipſis ſtudet Sanctum Petrum denuò cribrare.

Sextus exceſſus eſt, quod ſuæ epiſtolæ infirmitatem ſciens Sanctus Leo, ipſam curaverit Imperatoria conſtitutione muniri. Arguit Pontificem, quod ea quæ per Juſtitiam & Canones non poterat, fuerit executus per Laicam violentiam. etiam in alio loco non erubeſcit Sanctum Leonem infamare de variis exceſſibus, & ſcribit inter cætera: *Quartò denique in Canones peccaſſe videtur Leo*, *cum per imperatoriam Sanctionem Gallicanæ Eccleſiæ conſuetudini derogare primus tentavit*, *illudque à Valentiniano tertio Edictum obtinuit*. Canonibus adverſari affirmat hæc Edicti verba: *Ne quid tam Epiſcopis Gallicanis*, *quam aliarum Provinciarum liceat ſine Viri venerabilis Papæ Urbis æternæ authoritate tentare*, *ſed illis*, *omnibuſque pro Lege ſit*, *quidquid ſanxit*, *vel ſanxerit Apoſtolicæ Sedis authoritas*. Eſt Sanctiſſima Conſtitutio: Abſit ut ſacris Canonibus adverſetur. Iſtud non de appellandi jure aut more ſanxit, ſed de Epiſcoporum Conſecrationibus, circa quas Hilarius graviſſimè exceſſerat. Porro quis neſciat omnium, etiam Provincialium, Epiſcoporum non ſolam Confirmationem, ſed etiam Conſecrationem ſpectare ad Patriarcham? Eſt certa & clara Sanctio ſexti Nicæni Canonis, adeoque eſt Canon Apoſtolicus. Ad Gallicanos enim Epiſcopos de Nicæna Synodo rectè ſcripſit primus Innocentius: *Epiſcopi in unum congregati Apoſtolicas traditiones ad omnium notitiam pervenire voluerunt*. Nicænos Canones affirmat eſſe Apoſtolicos. Secundùm hos igitur Canones Romanus Antiſtes cunctorum per ſuum Patriarchatum Epiſcoporum præviam Confirmationem & Conſecrationem poteſt ad ſe trahere, Metropolitis permittere, variè de ipſis ex arbitrio diſponere. Hoc firmat atque exequitur laudata Valentiniani conſtitutio, atque ita nullatenus impingit in Canones. Evertit Hilarii calumniam, qui in Galliam redux ad depravandos Collegarum animos blaterabat, quod Pontifex omnium Provinciarum Ordinationes ſibi vellet defendere. Auguſtus Princeps affirmat ipſum Jure id omninò poſſe. Eſt res alterius loci. Interim Paſchaſius Queſnellus, quot ibi verba, tot habet in Magnum Leonem contumelias.

Iſta Auguſta conſtitutio adeò perſtringit atque offendit hujus viri oculos, ut ad circumſcribendam ejus authoritatem cogatur etiam Epiſcopo Hilario, ſuo dilectiſſimo clienti, maledicere. Plura rurſum congerit ex infeliciſſima atque erratica quorundam Afrorum epiſtola, & pergit: *Quis non acquieſcat tot rationum momentis*, *quibus quid opponi poſſit*, *planè non video*, *niſi Sancto Leoni viſum eſſe pro Eccleſiæ bono*, *& ad minuendam Hilarii poteſtatem*, *quæ adverſariis gratiæ Dei in Gallia invaleſcentibus animos addebat*, *novum ſibi jus parare*, *Imperatoris authoritate munito*, *cujus animam pro arbitrio*, *quò vellet*, *inclinabat*. Quis hunc virum ad maledicendum conduxerit, ignoro. Maledicit Magno Leoni, quod Papalem authoritatem tentaverit ultra metas transfigere. Maledicit Auguſto Valentiniano, quod Pontifici ad novitates, ideoque & ad iniquitates ſerviliter obedierit. Maledicit Sancto Hilario, quod Semi-pelagianæ perfidiæ fuerit Princeps atque incentor.

Septimus tandem illius error atque exceſſus eſt, quod iſta Conſtitutio pro aſſerendo Romanæ Appellationis jure non adducat Canones Sardi-

dicenſes. Reſpondeo adducere. Audiamus ejus exordium: *Cum Sedis Apoſtolicæ Primatum Sancti Petri meritum, & Romanæ dignitas civitatis, ſacræ etiam Synodi firmarit authoritas.* Conſtitutio agit etiam de admittendarum appellationum Primatu, ideoque & Nicænam laudat Synodum, & Sardicenſem. Lucet ex aliis ejuſdem Imperatoris litteris ad Collegam Theodoſium, ſcriptis pro admittenda appellatione Sancti Flaviani. Affirmat ipſum appellaſſe *ſecundùm ſolemnitatem*, ſeu ſolemnem conſtitutionem *Conciliorum*. Utique Nicæni & Sardicenſis. Tam hæ litteræ, quàm iſta Conſtitutio agunt de pariformi cauſa, & haud dubiè ſunt ab eodem Secretario. Proindè ille eaſdem utrobique intellexit Synodos. Quidquid ſit, Romanæ Appellationis jus non fundatur in ſola Synodo Sardicenſi.

Piiſſimam Valentiniani Conſtitutionem venerata ſemper fuit omnis, Gallicana præſertim, ſub cœlo Eccleſia, ideoque indignum, ac nullatenùs tolerandum eſt ipſam hodie à neſcio quibus hominibus ita conſpui, & conculcari. Ex ipſa Sanctus Hilarus Pontifex pro Leontio Arelatenſi Epiſcopo adverſùm Mamerti Viennenſis Epiſcopi exceſſus ſcripſit ad Gallicanos Epiſcopos: *Chriſtianorum quoque Principum lege decretum eſt, ut quidquid Eccleſiis, earumque Rectoribus, pro quiete omnium Domini Sacerdotum, atque ipſius obſervantia diſciplinæ, in auferendis confuſionibus Apoſtolicæ Sedis Antiſtes ſuo pronuntiaſſet examine, veneranter accipi, tenaciterque ſervari.* Et ſtatim ſubdit: *Nec unquam poſſent convelli, quæ & Sacerdotali Eccleſiaſtica præceptione fulcirentur & Regia.* Eamdem in quarto Capitularium Additamento laudat ac firmat Imperator Ludovicus Pius: *Culpantur Epiſcopi, qui aliter ergà fratres egerint, quàm Apoſtolicæ Sedis Papæ fieri placuerit.* Quin immò Petrus de Marca affirmat iſtius Conſtitutionis pro Romanæ Eccleſiæ Primatu verba eſſe adeò lucida & veneranda, *ut hujus ſæculi Novatoribus poſſint ſanguinem ſuffundere.* Et adjungit: *Hæc novella Conſtitutio Codici Theodoſiano adjuncta eſt, cujus Codicis uſus apud Gallos, Romanæ Legis nomine, in rebus Eccleſiaſticis invaluit.* Et hoc demonſtrat ex antiquis Gallicanæ Eccleſiæ Synodis, ac Regum Edictis. Proindè frontem ſub axillis gerunt, qui hodie de ſua in iſtam Legem maledicentia non erubeſcunt. Nempè novam Hierarchiam diligunt, & tentant Mundo obtrudere, ideòque calcanda ſunt antiqua omnia.

Prætermitti non poſſit eximium ac inſigne elogium, quod præfatæ Legi impertit Honorius Pontifex in litteris ad Sergium Sub-Diaconum. Honorius Calaritanum Epiſcopum, Sardiniæ Metropolitam, & quoſdam ejus Clericos, de neſcio quibus accuſatos, ad ſuum Tribunal evocaverat. Et Metropolita obedivit ac venit; verùm Clericos momordit, & morata eſt propria conſcientia, ac fecit contumaces. Hinc Pontifex Barbarum, Romanæ Eccleſiæ Regionarium Defenſorem, miſit ad Sardos, qui Clericos potenter adduceret. Et ipſos navi impoſuerat. At ecce Theodorus, Sardiniæ Præſes, ipſos Defenſori violenter eripuit, ac tranſmiſit in Africam. Hinc Pontifex ſe convertit ad Georgium Africæ Præfectum, poſtulavit ſibi tradi Clericos, & caſtigari Præſidem, ac alias litteras addidit ad Sergium Sub-Diaconum: *Exemplar Sacræ Theodoſii ac Valentiniani tuæ Experientiæ curavimus deſtinandum, & Eminentiſſimo Præfecto per tuam Experientiam dirigendum, cujus ſeries non ſolùm ejus Eminentiam, verùm etiam omnes omninò, qui à Sedis Apoſtolicæ ditione exorbitare contendunt, nihilominùs informare poſſit. Quemadmodum Sereniſſimi Principes hactenùs omnes innovaverunt cuncta Privilegia Sedis Apoſtolicæ, & quæ olim eidem ſunt conceſſa, ipſa lectione poterunt approbari. Nam de Domini Dei noſtri miſericordia confidimus, quod Jura vel Privilegia Beati Petri curabimus expetere, atque immutilata intentione quæſita atque impertita defendere. Tua ergò Experientia, ejuſdem Sacræ tenore attentiùs relegendo ſufflata, non ſolùm Eminentiſſimo Præfecto, ſed etiam aliis hæc eadem inſinuare non differat.* Palam & conſtanter affirmat laudatam legem pleniſſimè viguiſſe per omne Imperium, per omnes Occidentis Eccleſias, per ipſam firmari Apoſtolicum Canonem, datamque ab ipſo poteſtatem, qua Romanorum Epiſcopus non ſolos in appellatis cauſis Provinciales Epiſcopos, ſed etiam in prima inſtantia Occidentales Metropolitas, & eorum execeſſibus admixtos Clericos poſſit ad ſuum in alma urbe Tribunal evocare, & compellere.

CAPUT XV.

Sancti Leonis circa Chelidonium Acta purgantur à prima Paſchaſii Queſnelli calumnia.

PAſchaſius Queſnellus Sanctum Hilarium Romanæ Chelidonii Epiſcopi Appellationi recalcitrando, & ſui Synodalis Judicii authoritatem inappellabilem contumaciter ſuſtinendo, legitimè ſecundùm Canones egiſſe; Sanctum autem Leonem iſti appellationi deferendo, iſtudque judicium exſufflando, affirmat egiſſe perperàm contrà continua ſerie cuſtoditam conſuetudinem ac diſciplinam, & plùs æquò ſtuduiſſe amplitudini ſuæ Sedis, atque proſequitur: *Verùm non in eo ſolùm Canones Sanctus Leo viſus eſt minùs attendiſſe in præſenti adverſùs Hilarium concertatione. In hoc etiam à Sardicenſibus, quorum maximè authoritati incumbebat, receſſit, quod cauſam Chelidonii extrà Provinciam examinandam ſuſceperit, & abſque primorum Judicum communione eam in ſuo Judicio retractarit: Quod tentatum priùs non fuerat ab ejus Prædeceſſoribus, qui ſaltem Sardicenſium Canonum limites non exceſſerant. Iſti autem Canones ita redintegrandi Synodorum Provincialium Judicii poteſtatem faciunt Romano Epiſcopo, ut tamen velint novos ab eo Judices decerni ex vicina Provincia, qui una cum Judicibus, à quorum ſententia appellatur, iterato examini interſint. Hoc enim neceſſarium erat ex Decretis Sardicenſibus, ut priores Judices poſterioris examinis participes eſſent, quem-*

admodum

admodum ab Illuſtriſſimo Marca obſervatum eſt. Neutrum fecit Sanctus Leo, ſed totam ſibi cauſam reſervavit proprio ſubjiciendam examini, Judicioque abſolvendam. Hæc ſua Commenta iterum ſtabilit ex infeliciſſima ac prævaricatoria quorundam Africanorum Antiſtitum ad Sanctum Pontificem Cæleſtinum epiſtola, & adjungit: *Has diſciplinæ regulas à ſtrenuo ſuo Præceſſore Cypriano hauſerant Beatiſſimi Patres, quorum pars magna Auguſtinus erat*. Sanctum Leonem arguit de duobus. Primo, quod retractatorium Judicium non delegarit in partibus, ſed appellantes atque appellatos evocaverit ad ſuum Tribunal. Hanc evocationem cenſet adverſari Canonibus Sardicenſibus.

Hujus opinionis nec Paſchaſius Queſnellus, nec Petrus de Marca eſt primus Author. Eandem ſæculo nono pertinaciter ſuſtinuit Hincmarus Metropolita Rhemenſis. Etenim ad ſuum nepotem Hincmarum Laudunenſem Epiſcopum, qui degradatus Romam appellaverat, & volebat accedere, dicit in Duziacenſi Synodo: *Diverſi Canones Epiſcopum à congregatis Regionis Epiſcopis de gradu ſuo dejectum, à finitimis Epiſcopis cum ejuſdem Provinciæ Epiſcopis, Apoſtolicæ Sedis authoritate, vel cum à Latere ſuo Directo, in Provincia, in qua ventilata & judicata eſt, jubent audiri*. Et ipſum item probat ex præfata Afrorum epiſtola, nec non ex Magni Gregorii litteris ad Columbum Epiſcopum Numidiæ. Et cum univerſa iſta Synodo Hincmarus ad Adrianum ſecundum Pontificem ſcripſit ſolemniſſimas litteras, omne ſuum de Laudunenſi Hincmaro Judicium retulit, ſupplicavit confirmari, atque
Part. 5. Cap. 1. adjunxit: *Si fortè, quod non putamus, viſum vobis neceſſariò fuerit, ut ſecundum Sardicenſes Canones renovetur Judicium, detis Judices, ſcribendo Epiſcopis, qui in finitimis & vicinis Provinciis ſunt, ut & ipſi diligenter omninò requirant, & juxta fidem veritatis deffiniant. Vel ſi decreveritis mittere à Latere veſtro habentes authoritatem veſtram, qui cum Epiſcopis judicent, eo in gradum non reſtituto, ſicut ſacri Sardicenſes Canones præcipiunt, non abnuimus*. Denuo ſe fundat in iſta Afrorum epiſtola, & concludit: *Quia ergo nos, quantum ſcimus & poſſumus, privilegium ſanctæ & primæ Sedis Romanæ & confirmare, & obaudire, & extollere cupimus atque ſatagimus, ſervet veſtra Paternitas, & à Deo in prima Sede conſtituta authoritas, nobis filiis & ſubjectis ſuis Epiſcopis Eccleſiaſtica privilegia, à ſacris Canonibus, & veſtris Deceſſoribus atque Prædeceſſoribus, noſtris Deceſſoribus atque Prædeceſſoribus confirmata. Quatenus & Apoſtolica Sedes proprium vigorem retineat, & à ſe conceſſa aliis Jura ſua non minuat*. Et hæc ſtabilit authoritate Magni Gregorii, non ſemel ſcribentis ad ſuos Epiſcopos: *Mihi ipſi injuriam facio, ſi Fratrum meorum Jura perturbo*: Affirmat Sardicenſem Canonem ſemper in Gallia fuiſſe ſic intellectum atque obſervatum. Deſtinata fuit hæc epiſtola per Sanctum Arctardum Epiſcopum Namnetenſem. At retulit Reſcripta non placentia. Adrianus Pontifex Sardicenſes Canones intellexit aliter, & Hincmarum Laudunenſem, itemque ejus Adverſarios voluit ad ſe tranſmitti, & cauſam eorum coram ſe retractari. Rhemenſis Hincmari artes, Romæ jam pridem notiſſimas, videtur notaſſe ſuis coloribus. Hinc ſine ſuo Præſide Duziacenſis Synodus denuò ſcripſit: *Apertiſſimè jubent ſacri Canones Sardicenſes, ut Epiſcopi in Provincia qualibet regulariter judicantes Epiſcopum, poſt judicium ſcribant Romano Pontifici, qualiter cauſam examinarint judicati Epiſcopi, dicentes*; Ut ſi aliquis Epiſcopus judicatus fuerit. *Et paulo poſt*: Scribatur ab his, qui cauſam examinarunt, Julio Romano Epiſcopo. *Et ne quilibet in hoc interpendere poſſet, in quarto & ſeptimo Capitulo id ipſum conſequenter repetendo, ac apertiùs inculcando explanant, dicentes*: Cum aliquis Epiſcopus depoſitus fuerit. Et: Si Epiſcopus accuſatus fuerit, & judicaverint, & de gradu ſuo eum dejecerint Regionis Epiſcopi, & appellaverit qui dejectus eſt, & confugerit ad Epiſcopum Romanæ Eccleſiæ, & voluerit ſe audiri, & juſtum putaverint, ut renovetur examen, det judices. Id eſt, ſcribere his Epiſcopis dignetur, qui in finitima & vicina Provincia ſunt, ut ipſi diligenter omninò requirant, & juxta fidem veritatis definiant. *Et reliqua, ſicut ibidem Canon proſequitur. Et Sancti Innocentius, Bonifacius, ac Leo conſonanter ex eiſdem ſacris Canonibus promulgarunt, quæ Canonibus ipſis conveniunt, ut in promptu eſſe legentibus conſtat*. Hanc in rem congerunt plurima, ex quibus pertinaciter cenſent ſuam opinionem manifeſtò demonſtrari. Attamen Pontificem, qui Laudunenſem cum ſuis adverſariis Antiſtitem ſibi ſiſti ſeriò mandarat, non auſi deinceps offendere, addiderunt: *Apud Dominum Regem obtinuimus, ut quicumque vellent de Clero & familia Laudunenſis Eccleſiæ Romam cum Hincmaro Epiſcopo ire, haberent licentiam. Pergat igitur ſecundum Mandatum veſtrum, non abnuimus, non contendimus, non reſultamus. Et ſententia Sedis Apoſtolicæ ſecundùm ſacros Canones, & Decreta ipſius Sedis Pontificum, de illo exequatur. Et ea, ut Leo decernit, quæ juxta Eccleſiaſticum morem juſtè & rationabiliter à nobis ſunt definita, veſtra quoque ſententia roborentur*. Conantur Pontificem bonis verbis circumſcribere. Nec enim Laudunenſis Eccleſiæ Clericos aut mancipia, ſed quoſdam è Judicibus Epiſcopos adjungi Hincmaro juſſerat Pontifex, & Romam ad retractandum judicium tranſmitti. Nempè Rhemenſis Hincmari, è cujus verſatili ingenio prodierunt omnes hæ litteræ, animo firmiſſimè infixum ſtabat, nunquam permittere iſtud Romanum Judicium. Hic ergo eſt originalis fons, ex quo prodeunt hæc nova adverſus Apoſtolicam Sedem Dogmata.

Reſpondeo Sanctum Leonem rectiſſimè per omnia egiſſe in cauſa Chelidonii. Etenim Julius Pontifex, qui ob Sancti Athanaſii, & aliorum Orientalium Antiſtitum Romanam Appellationem aliquos ex ipſorum Judicibus ad retractandas cauſas evocarat Romam, ad Antiochenam ac refractariam Euſebianæ Factionis Synodum reſcripſit: *Quid actum eſt dignum offenſa? Aut qua in re vobis, quibus ſcripſit, cauſam ſuccenſionis præbui? Qui enim benè ſentiunt de iis quæ egerunt, & in quibus ipſi Judices fuere, non indignanter ferre ſolent, ſi quod ab ipſis judicatum eſt, ab aliis excutiatur. Quippe qui ſecuri ſint, ea quæ ipſi juſta* judi-

judicaverunt, *injuſta nunquam fieri poſſe*. Affirmat hanc eſſe antiquam Eccleſiæ conſuetudinem, confirmatam in Nicæna Synodo, & redactam in Scriptum. Et concludit: *Morem, qui ſemel in Eccleſia obtinuit, & à Synodo confirmatus eſt, iniquum eſt à paucis abrogari*. Palàm agit de appellatarum cauſarum, & ambarum in ipſis partium ad Romanum retractaturi Pontifici Tribunal evocatione. Antiochenam Synodum, quæ per doloſos Canones ipſam impugnabat, arguit horrendæ contumaciæ, & pernicioſæ novitatis.

Et proſequitur: *Quin ne hoc quidem conceſſo, quidquam æqui habet veſtra offenſio. Siquidem veſtri Legati, Macarius Presbyter, & Heſychius ac Martyrius Diaconi, nullo modo, cum huc veniſſent, pares Presbyteris ab Athanaſio miſſis, ac ſemper ab illis convicti, refutatique, Concilium indici à nobis poſtularunt, litteraſque & ad Euſebianos, & ad Athanaſium Alexandriam, quibus convocarentur, mitti, ut coram omnibus juſto judicio de cauſa cognoſci poſſit: Tum enim ſe de Athanaſio probaturos eſſe, quod jam nequirent. Publicè enim coram nobis Martyrius & Heſychius refellebantur, Athanaſii Presbyteris bona cum fiducia alacriter reſiſtentibus. Martyrius verò cum ſuis, ſi vera dicenda ſint, ubique profligabatur, ac proinde Concilium generale poſtulabat. Si igitur Martyrio & Heſychio nullam Synodum poſtulantibus, adhortatus fuiſſem, ut ad Synodum, qui ad me ſcripſiſſent, convocarentur, idque in gratiam fratrum, qui ſe injuriam pati conquerebantur, etiam vel ita æqua & juſta fuiſſet noſtra cohortatio: Cum ea ſit & Eccleſiaſtica, & Deo grata. Jam ubi eidem illi, qui à vobis pro gravibus viris, & fide digni habiti fuere, Authores mihi fuerint, ut vos convocarem, certè id à vobis ægrè ferri non debuit, ſed potiùs alacriter ad citationem occurrere. Quapropter indignatio eorum, qui hac citatione offendantur, temeraria, & tergiverſatio ſiſtendi ſe Judicio inhoneſta & ſuſpicioſa videtur. An quiſquam ſtomachari debet, ſi quæ ipſe fecit, ab aliis fieri videat? Si enim, ut ſcribitis, inconcuſſam habet authoritatem quælibet Synodus, & contumelioſè agitur cum Judice, cujus Judicium ab aliis examinatur, conſiderate, quæſo, Dilectiſſimi, quinam ſint, qui Synodum improbant, & qui aliorum judicata reſcindunt, ne ſingula excutiendo certos homines gravem.*

Pontifex docet varia. Primò, antiquam Eccleſiæ, præſertim jam à Nicæna Synodo confirmatam conſuetudinem eſſe ſufficientiſſimum veritatis, & rectè adminiſtrati à ſe officii argumentum ac fundamentum. Deinde licet hoc fundamentum non adeſſet, ſuas in hoc negotio actiones fulciri aliis principiis, ſubminiſtratis per ipſam Euſebianam Factionem. Etenim ejus Legati, quod Sancti Athanaſii Legatis non poſſent reſiſtere, poſtularunt ipſos Principales, nempe ipſum Athanaſium, & aliquos ex ipſis Tyriæ ac Antiochenæ Synodorum Epiſcopis evocari per Pontificem, & per ipſos, & coram ipſis cauſam retractari. Poſtularunt generale Concilium: Non totius Eccleſiæ, ſed commune Partibus contendentibus. Iſtud hìc dicitur generale. Papa ſupponit ipſos egiſſe ſecundùm Eccleſiæ mores & Canones, ideoque & ſua Acta ab ipſis juſtificari. Tertiò affirmat ſe ad talem decernendam ac exequendam evocationem non indiguiſſe poſtulatu aut conſenſu Partium: Evocari à ſe poſſe etiam invitos. Et utitur judiciali vocabulo, *Citari*. Hinc concludit Euſebianorum tergiverſationem eſſe temerariam, inhoneſtam, ſuſpicioſam. Utique de propria cauſa & conſcientia. Et adjungit tergiverſationis fundamentum: Quod nempe Euſebiani in Antiochena Synodo contrà omnem antiquitatem jam blaterare cœpiſſent Orientalium Synodorum authoritatem eſſe inconcuſſam, ideoq; ab ipſis non poſſe Romam provocari. Affirmat eſſe lepidum factionis judicium. Etenim ipſa ſacroſanctas ipſius Nicæni Concilii ſententias impudenter ſine fronte reſcindebat & exſufflabat; at verò ſua factioſa, iniqua, & palam ſcelerata apud Tyrum & Antiochiam judicia volebat eſſe immobilia & ſacroſancta. Hic eſt omninò primus fons, ex quo Paſchaſius Queſnellus ac ejus Symmiſtæ potant turbidas aquas, & ex ipſis univerſam Eccleſiam ſtudent contrà Apoſtolicam Sedem inebriare. Profero alta verba, at non ſine rationibus. Etenim Euſebiana factio non de Provincialibus, ſed de ſolis Patriarchalibus Synodis ſanxit: Quin Provinciales poſſent ad Patriarchalem retractationem provocari ac evocari, apud ipſam erat, ac etiamnùm apud Photiani Schiſmatis Sectatores eſt indubitatiſſimum. At verò hi novi Dogmatiſtæ etiam hęc Judicia volunt abrepta Romanæ Eccleſiæ. Evertunt non ſolam Papalem dignitatem, ſed etiam Patriarchalem.

Julius Pontifex proſequitur: *Macarius Presbyter, ac Martyrius, ac Heſychius Diaconi, authores nobis fuerunt, ut Alexandriam ſcriberemus cuidam Piſto, quo tempore etiam Athanaſius Alexandriæ verſabatur. Hunc autem Piſtum Athanaſii Presbyteri ſupervenientes docuerunt Arianum eſſe, & eo nomine ab Alexandro & Nicæna Synodo reum factum, gradumque ſui Ordinis à quodam Secundo, quem magna Synodus ut Arianum rejecerat, accepiſſe. His verò nec Martyrii quidem ſodales contradicebant, neque Piſtum à Secundo fuiſſe conſtitutum negabant. Videtis igitur vel ex hac cauſa, qui potiùs in culpa habendi ſint, noſne, qui perſuaderi non potuimus, ut Ariano Piſto litteras ſcriberemus, an illi, qui mihi conſilium dedere, ut contempto magno Concilio ad impios hæreticos, velut ad pios homines, litteras darem? Certè Macarius Presbyter, cum Legatus ab Euſebio venerat, ubi audivit Athanaſii Presbyteros Piſto obſiſtere, noſque ejus præſentiam non admittere, unà cum Martyrio & Heſychio, quamvis gravi valetudine, de nocte profectus eſt: Ut non inconcinnè divinaremus eum impatientia refutati Piſti fugam arripuiſſe. Impoſſibile enim eſt Secundi ordinationem, ut potè Ariani, vim ullam in Catholica Eccleſia habere. Id enim verè ad Synodi, & Epiſcoporum, qui in Synodo fuere, contumeliam vergeret, ſi quæ illi tanto ſtudio & cura, veluti Deo præſente, egiſſent, à nobis ut vana & futilia abrogarentur.*

Piſtus eſt unus ex Arii congerronibus, qui unà cum ipſo & aliis iſtius impietatis Authoribus ſubſcripſit infami contra Sanctum Alexandrum Alexandriæ Patriarcham epiſtolæ. Subſcripſit in hunc modum: *Piſtus qui Alexandriæ ab Arianis collocatus eſt*. Exſtat epiſtola apud Sanctum Epiphanium. Elogium iſtud exiſtimo non fuiſſe ab

Ipſo Piſto adjectum, ſed vel à laudato Alexandro, vel à Sancto Athanaſio, vel à quovis alio, qui epiſtolæ exemplar ad perpetuam rei memoriam indidit Archivis Alexandrinæ Eccleſiæ. Etenim dum ſcribebatur epiſtola, Piſtus necdùm erat collocatus Alexandriæ. Alioquin non ultimus ſubſcripſiſſet, ſed primus. Hic igitur ſceleratus hæreticus, dum Ariana factio omnem Dei ac hominum projecit reverentiam, à Secundo Pentapolitano Epiſcopo fuit contrà Sanctum Alexandrum creatus Alexandrinus Epiſcopus, erectus in turbulentiſſimum Idolum. Novo ſuo Altari facinoroſa factio dedit novum Antiſtitem. Ille erat cum ſuo conſecratore Secundo jam damnatus à Sancto Alexandro, nec dubitandum videtur, quin tunc fuerit iterata damnatio. Quidquid ſit, ejus damnatio fuit iterata & confirmata Nicææ. Igitur Euſebii Nicomedienſis Epiſcopi, & cunctæ iſtius factionis Legatio, dum appellantis Athanaſii Legationem exſpectat Romæ, familiariter egit cum Julio Pontifice, & ejus benignitate abutens ſtuduit circumſcribere. Laudavit Piſtum, conteſtata eſt eſſe innocentem, & non tantummodò ab Alexandro, ſed etiam Nicææ malè damnatum: Addidit non minùs quàm Athanaſium provocaſſe ad Sedem Apoſtolicam, ideòque etiam ipſum ſupplicavit evocari Romam, ac ejus cauſam retractari. Et Pontifex videtur non fuiſſe alienus. At interim advenit Sancti Athanaſii Legatio, expoſuit Piſti Acta & cauſam, atque ita ſanctiſſimum Pontificem præſervavit ab iſto præcipitio. Porrò Antiochena Synodus jam ſanxerat Orientalis Eccleſiæ judicia eſſe inappellabilia, ideòque nec Appellantes, nec Appellatos poſſe Romam evocari. Laudata igitur Julii epiſtola huic Schiſmaticæ præſumptioni opponit præfatorum Legatorum pro Piſto tentamina: Admiratur Patriarchalis Synodi ſententias jam prædicari inconcuſſas ab iſtis ipſis, qui nuperrimè per ſuos Legatos profeſſi fuerant ab ipſa etiam Œcumenica Nicæna Synodo poſſe provocari ad Sancti Petri Cathedram, atque hac via ſtuduerant ſuum Piſtum adjuvare. Qui Athanaſii ad dictas in ipſum ſententias retractandas evocationem probarant, & ſupplicarant etiam Piſtum evocari. Qui hoc poſtularant tanto impetu, ut ob repulſæ impatientiam Roma aufugerint inſalutato Pontifice, de nocte, gravi valetudine. Ex his Pontifex concludit iſtiuſmodi Romanam evocationem eſſe antiquam conſuetudinem, nunquam ab aliquo pulſatam, niſi jam ab Antiochena Synodo. Et concludit per hanc ironiam: *Nos ſcilicet diſcordiam induximus, qui compatimur cum patientibus fratribus, & omnia ſecundùm Canonem facimus.* Et inferiùs: *Hæc potiſſima mihi ſcribendi cauſa fuit, ut huc veniretis, quò vobis præſentibus omnia corrigi & ſanari poſſent. Ac propterea alacriùs à vobis, & ſine recuſatione occurrendum fuit, ne qui hactenùs iſtorum ſcelerum infamia laborant, contumacia non comparendi in judicio libellos contrà ſe datos videantur refellere non potuiſſe. Cum igitur talia rumoribus & fama circumferantur, tantaſque injurias Eccleſiæ patiantur, & iſtiuſmodi inſidiis vexentur, quinam quæſo ſunt, qui flammam diſcordiæ accendunt? Noſne, qui iſta dolemus, & patientibus fratribus compatimur; an illi qui hæc ſcelera deſignant?* Conſtanter aſſeverat ſe & agere in his, & egiſſe ſecundùm Canones. Undè & omnia ejus Acta probavit atque confirmavit Sardicenſis Synodus.

Et certè omnia appellatarum ante Nicænam Synodum cauſarum retractatoria Judicia fuerunt acta Romæ. Baſilidis ac Martialis, Hiſpanorum Antiſtitum, damnationem iſthìc retractavit Stephanus Pontifex. Fortunatus, Pſeudo-Epiſcopus Carthaginenſis, cum peſſima Feliciſſimi Diaconi & quinque rebellium Presbyterorum factione, acturus contra Sancti Cypriani ex Neophyto Epiſcopalem creationem, & ab ipſo datum in ſe judicium, Romam navigavit ad Sanctum Cornelium. Etiam Donatiſtarum adversùs Cæcilianum provocatio fuit retractata Romæ per Sanctum Melchiadem. Hanc igitur conſuetudinem probavit, confirmavit, ac in Scriptum redegit Nicæna Synodus. Eandem ſecutus Sanctus Julius. Et hinc omnia ejus Acta ſtabilivit Sardicenſis Synodus. Scripſit enim ad Alexandrinam Eccleſiam: *Quæ in re æquitas judicii fratris & Co-Epiſcopi Julii liquidiſſimè apparuit, qui non temerario conſilio, ſed cum matura deliberatione ſententiam tulit.* Et in relatione ad ipſum Julium: *Orientales Epiſcopi conventi per Presbyteros tuos, & per epiſtolam, ad Synodum, quæ futura erat in urbe Roma, venire noluerunt.* Et in litteris ad univerſos ſub cœlo Epiſcopos: *Euſebianorum Sycophantia ex eo præcipuè cognoſci potuit, quod accerſiti à dilecto noſtro Comminiſtro Julio, judicio non ſteterint. Acceſſiſſent enim, ſi Actorum ſuorum in Comminiſtros noſtros fiduciam habuiſſent.* Hanc contumaciam Synodus omninò damnavit.

Quocircà Sardicenſes Canones hanc evocandi poteſtatem nullatenus eripuerunt Romano Pontifici. Abſit. Sic enim Sancti Petri memoriam non honoraſſent, ſed graviſſimè caſtraſſent & circumſcripſiſſent. Auſi fuiſſent aliquid conſtituere ſupra iſtum, cui Dominus conceſſit omnia. Hæc ſunt verba tertii Canonis: *Si Pontifex judicaverit renovandum eſſe judicium, renovetur, & det Judices.* Septimus Canon addit: *Si Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus juſtum putaverit, ut renovetur Judicium, vel diſcuſſionis examen, ſcribere his Epiſcopis dignetur, qui in finitima & propinqua Provincia ſunt, & ipſi diligenter omnia requirant, & juxta fidem veritatis definiant, quod ſi is qui rogat cauſam ſuam iterùm audiri, deprecatione moverit Romanum Epiſcopum, ut de Latere ſuo Presbyterum mittat, erit in poteſtate Epiſcopi quid velit, & quid æſtimet. Et ſi decreverit mittendos eſſe, qui præſentes cum Epiſcopis judicent, habentes ejus authoritatem à quo deſtinati ſunt, erit in ſuo arbitrio. Si verò crediderit Epiſcopos ſufficere, ut negotio terminum imponant, faciet quod ſapientiſſimo ſuo conſilio judicaverit.* Senſus eſt: Retractatorias Epiſcopalium appellationum cauſas Romanus Antiſtes non ſolummodò per ſemetipſum agitare poſſit, ſed & ipſas delegare: Vel eidem Provinciæ, vel Provinciæ vicinæ, vel etiam Legatis è ſuo Latere. Prout placuerit. Quin ipſas per ſemetipſum poſſet agitare, nulli erat, aut eſſe poterat dubium. Hinc de iſta poteſtate ſilent Canones, & expri-

expri-

exprimunt ſolam delegandi poteſtatem. Exprimunt varios delegandi modos, & adjungunt: *Quod ſapientiſſimo ſuo conſilio judicaverit*. Quia nempe ſuper ipſum non audent aliquid conſtituere.

Eodem modo Canonem intellexerunt Sanctus Ambroſius, & omnes Epiſcopi, qui cum ipſo aſſederunt Sancto Damaſo Pontifici in Romana Synodo. Maximi Cynici, à Petro Alexandrino Patriarcha promoti in Epiſcopum Conſtantinopolitanum, & à Conſtantinopolitana Synodo degradati, Romanam appellationem exponit in litteris ad Theodoſium Imperatorem Sanctus Ambroſius, atque proſequitur: *Nos in Synodo ea, quæ totius Orbis Epiſcopis erat præſcripta, nihil temerè ſtatuendum eſſe cenſuimus. Adeò ipſo tempore, qui generale Concilium declinaverant, Conſtantinopoli geſſiſſe dicuntur. Nam cum agnoviſſent ad hoc partium veniſſe Maximum, ut cauſam in Synodo ageret ſuam, quod etiamſi indictum Concilium non fuiſſet, jure & more Majorum, ſicut & ſanctæ memoriæ Athanaſius, & dudum Petrus, Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopi, & Orientalium plerique fecerunt, ut ad Eccleſiæ Romanæ, Italiæ, & totius Occidentis confugiſſe judicium viderentur, &c.* Maximi cauſam amplè exponit, addit propter illi adverſam Nectarii ordinationem eſſe diſſolutam ac diſſociatam Eccleſiarum communionem, atque concludit: *Nec videmus eam poſſe aliter convenire, niſi aut is reddatur Conſtantinopoli, qui prior eſt ordinatus, aut certè ſuper duorum ordinatione ſit in Urbe Roma noſtrum, Orientaliumque Concilium. Neque enim indignum videtur, Auguſte, ut Romanæ Eccleſiæ Antiſtitis, finitimorumque, & Italorum Epiſcoporum debeant ſubire Tractatum, qui unius Acholii ita exſpectandum putaverunt eſſe judicium, ut de Occidentalibus partibus Conſtantinopolim evocandum putarint.*

Sanctus Ambroſius docet nos varia. Primò, quod poſt exſtinctum Valentem Imperatorem Arianum, & datum illi Orthodoxum Succeſſorem Theodoſium, Damaſus Pontifex ad expurgandam ac reconciliandam Orientalem Eccleſiam totius Orbis Epiſcopis præſcripſerit, ſeu indixerit generalem Synodum, celebrandam in Urbe. Ex quo videmus hanc indictionem ſemper ſpectaſſe ad Papam. Secundò docet, quod Orientales Epiſcopi ſe excuſaverint ab hujus Synodi acceſſu, & inter ſe Conſtantinopoli Concilium egerint. Hæc eſt ſecunda generalis Synodus: Generalis & authentica, non ob ſuum meritum, ſed ob Sancti Damaſi authoritatem, qui ex cauſis ipſam accumulavit cum ſua Romana, plenè confirmavit, atque ita fecit œcumenicam atque authenticam. Tertiò Ambroſius docet, quod ab iſta Synodo damnatus Maximus Romam appellarit, atque confugerit ad Synodum, quam iſthìc propter jam dictam Orientalium abſentiam Damaſus agebat cum ſolis Epiſcopis Italiæ. Quartò docet, quod ad iſtam appellationem ſuſcipiendam Damaſus non indiguerit generalis Concilii authoritate, ſed iſtud potuerit ex ſola authoritate ſuæ Sedis. Ex Jure & more Majorum, quo etiam Sanctus Athanaſius, ejus Succeſſor Petrus, & plures alii Orientales Epiſcopi appellarunt. Hæc ſola verba evertunt Paſchaſium Queſnellum, & cunctos ejus Symmiſtas, nugantes Sanctum Athanaſium & alios Orientales Epiſcopos non provocaſſe ad Papam, ſed ad Synodum totius Eccleſiæ. Ambroſius quintò docet, quod Orientalis Eccleſia ſpreverit Maximi appellationem, atque ita Nectarius perrexerit Conſtantinopolitanis præſidere Epiſcopus. Sextò, quod hanc contumaciam Romana & omnis Latina Eccleſia adeò indignè tulerit, ut propter ipſam fuerit laxata atque diſſoluta utriuſque Eccleſiæ communio. Septimò, quod hujus reſarciendæ nulla fuerit ſpes, niſi Orientales Epiſcopi Romam advenirent ad retractandum ſuum de Maximo judicium. Octavò, quod in hac Romana Synodo Orientales Epiſcopi non eſſent futuri conjudices, aut habituri Synodale ſuffragium, ſed Synodalem Romani Epiſcopi Tractatum atque Judicium ſubituri. Et bene notanda ſunt Ambroſii verba: *Non eſt indignum, Auguſte.* Manifeſtè reſpiciunt Sardicenſes Canones, & ipſos jam dicto modo interpretantur. Edicunt eſſe dignum ac juſtum, ut Orientales Epiſcopi iſto modo *honorent memoriam Sancti Apoſtoli Petri.*

Canones Sardicenſes eundem in ſenſum intellexit Theodoretus Cyrenſis Epiſcopus. Etenim in litteris, per quas ab inflicta ſibi per Epheſinum Latrocinium degradatione provocavit ad Magnum Leonem, hæc habet poſt varia: *At ego Apoſtolicę veſtræ Sedis exſpecto ſententiam, & oro atque obteſtor Sanctitatem tuam, ut mihi rectum & juſtum Tribunal veſtrum invocanti opem ferat, jubeatque ad vos venire.* Eadem de re ſcripſit ad Renatum, Romanæ Eccleſiæ Presbyterum, quem à Magno Leone Legatum iſti Epheſino Concilio Præſidem turbulentus Dioſcorus excuſſerat: *Oro Sanctitatem tuam, ſanctiſſimo ac beatiſſimo Archi-Epiſcopo perſuadeat, ut Apoſtolica poteſtate utatur, & me ad Concilium veſtrum advolare præcipiat. Habet enim Sanctiſſima illa Sedes Eccleſiarum, quæ in toto ſunt Orbe, Principatum.* Non ad generalem Synodum, ſed provocavit ad Apoſtolicam Sedem, ad juſtum & rectum Tribunal ſolius Pontificis. Quod ipſum fecit Euſebius Doryleenſis, atque adeò & alii Antiſtites degradati per iſtud Latrocinium. Proindè & Sanctus Flavianus. Iſtud ipſum antea fecerat hæreſiarcha Eutyches. Quare hæc unica Theodoreti profeſſio evertit omnes nugas, quas nobis circa Sancti Flaviani ac Eutychetis appellationem Paſchaſius Queſnellus ſtudet obtrudere. Theodoretus pergit: *Ante omnia ut à vobis docear oro, an me oporteat in hac injuſta depoſitione acquieſcere, an non. Veſtram enim ſententiam exſpecto. Quod ſi in judicatis manere me juſſeritis, manebo, neque ulli hominum deinceps ero moleſtus, ſed rectum Dei ac Salvatoris noſtri Judicium expectabo. Hæc per Presbyteros Hypatium & Abrahamium Sanctitati veſtræ ſuggeſſi, quandoquidem ne ad vos contenderem, Regiarum litterarum vincula retinuerunt.* Etenim Auguſtus Theodoſius ipſum Regia ſua juſſione intra Cyrenſes muros circumſcripſerat. At ipſe Papalem evocationem tanti fecit, ut cenſeret iſti circumſcripto exilio, cunctiſque ſacris juſſionibus prævalere. Quod nempè iſta fundaretur in Sar-

Epiſt. 115.

Epiſt. 116.

Sardicenſibus Canonibus, omni tali juſſione validioribus. Et quidem Magnus Leo non ſolummodò ipſum, & alios degradatos atque appellantes Epiſcopos, ſed etiam ipſorum Epheſinos Judices parabat Romam ad retractandam ſententiam compellere: Sed obices injecit Auguſti Theodoſii, per ſceleratum Chryſaphium Eunuchum circumventi, Regia violentia, errans Latrocinalia acta eſſe Nicænæ fidei, & Canonibus conformia, atque ita potenter jubens prævalere. Nihilominus Magnus Leo Theodoreti appellationi detulit effectum ſuſpenſivum, ſuſpendit injectum illi à Latrocinio vinculum, agnovit ut Canonicum Epiſcopum, & uti talem juſſit ab omnibus agnoſci. Et fuit agnitus. Etiam à Chalcedonenſi Synodo. Quæ & peregit retractatorium judicium. Etenim interim defuncto Theodoſio ſucceſſit piiſſimus Martianus. Hic cum Collega Valentiniano tertio permiſit Pontifici liberum Papalis authoritatis exercitium: Plenam poteſtatem judicandi de fide atque Epiſcopis. Idque juxta antiquam conſuetudinem, & Nicænos Canones. Sub quibus intellexit & Sardicenſes. Nam hos Nicænos inſcribens, Leo pro ſua poteſtate allegaverat apud Theodoſium. Verùm ex cauſis hoc retractatorium judicium noluit Romæ fieri; Primum Nicææ, deinde faciendum cenſuit Chalcedone in plena Synodo. Et ita factum eſt. Hac ipſius authoritate caſſatum eſt Latrocinale judicium. Etiam ſecundum Sardicenſes Canones.

Habemus plura iſtiuſmodi exempla. Primum eſt ipſum Sardicenſe Concilium. Etenim Julius Pontifex nec Tyriam aut Antiochenam, nec alias Orientalium Synodos, à quibus Sanctus Athanaſius, aut alii Epiſcopi fuerant damnati, caſſavit aut circumduxit: Nec enim poterat inauditis partibus. Et partes primùm per variarum excuſationum technas, deinde per apertam contumaciam detrectabant adeſſe. Hinc præfatos Epiſcopos ſolummodò reveſtivit, graduique & communioni reddidit, & retractatorium Judicium delegavit Synodo Sardicenſi: Et ad ipſam tranſmiſit è ſuo Latere Presbyteros, Judicio præfuturos. Eodem modo, & ſimili de cauſa Innocentius primus Sancti Joannis Chryſoſtomi, gradui & communioni ante omnia redditi, retractatorium Judicium delegavit Synodo Theſſalonicenſi. Ita & Adrianus II. Sancti Patriarchæ Ignatii retractandam cauſam delegavit octavæ Synodo. Ex his exemplis Paſchaſius Queſnellus & ſimiles Dogmatiſtæ conantur Mundo obtrudere, quod Orientales Epiſcopi non ad Romanum Pontificem appellaverint, ſed ad generale Concilium. Hallucinantur. Etenim appellatas cauſas Papa poteſt ad ſe evocare, delegare eidem Synodo, aut cuicumque alteri. Et è ſuo Latere legare Presbyteros aut Epiſcopos, qui iſti Judicio præſideant. Appellata cauſa quandoque vel ob propriam nodoſitatem, vel ob futuræ executionis obices eſt difficilior, quàm ut ab unius, ipſius etiam Romanæ Provinciæ, Synodo expediatur. Hinc tales cauſas laudati Pontifices delegarunt Œcumenicis Synodis. Non per neceſſitatem, ſed quia ſuo ſapientiſſimo conſilio judicabant ita convenire. Secundùm Canones Sardicenſes.

De hoc iſtorum Canonum intellectu Gallicana etiam Eccleſia olim adeò non dubitavit, ut magnus ejus Antiſtes Sanctus Avitus contrà neſcio quem petulantem juvenem, ab ipſo damnatum ad publicam pœnitentiam, & minitantem appellare Romam, ſcripſerit ad illuſtrem virum Anſemondum: *Licet diverſas in me flammas evomat, & ad Romanæ forſan Eccleſiæ audientiam vocet, nec minas adſentatione placabo, nec fatigationes itinerum verebor*. Palam profitetur Romanas Appellationes tunc in Gallia fuiſſe familiares. Quid opus multis? Et Occidentalis & Orientalis Eccleſia iſtum intellectum profeſſa fuit in Florentino Concilio. Græcorum Epiſcopi ſub Synodi finem cum ſuo Imperatore conſultantes & inquirentes, tandem *admiſerunt privilegia Papæ, præterquàm duo*. Hoc erat ſecundum caput: *Ut ſi quis putet ſe ab aliquo Patriarcharum pati injuriam, & veniat qui interpoſuit appellationem, ne Patriarchæ ipſi ſeſe ſiſtant judicandos, ſed Papa mittat in Provinciam quamque Inquiſitores, & ibi per eos præſentibus negotiis in partibus injuriam paſſi Jus ſuum obtineant*. Erat modica exceptio: A Sardicenſis Canonis obſervantia non Provinciales aut Metropolitanos Epiſcopos, immò nec Primates aut Exarchos eximebat, ſed ſolos Patriarchas. Et tamen Eugenius Pontifex conſtanter reſpondit: *Se velle omnia Eccleſiæ ſuæ Privilegia, velleque ad ſe fieri appellationes, nec non regere ac paſcere univerſam Chriſti Eccleſiam, uti omnium Paſtorem. Et omnes Patriarchas obedire ejus voluntati*. Et Græci tandem acquieverunt. Quocirca Magnus Leo in retractatorio Chelidonii Judicio non exceſſit ſuæ poteſtatis limites, nec prævaricatus eſt Sardicenſes Canones, ſed Paſchaſius Queſnellus ipſi & veritati impingit calumniam.

CAPUT XVI.

Expurgatur ſecunda in Sanctum Leonem calumnia.

Secundus Paſchaſii Queſnelli in ſupra adductis verbis error eſt, quod Sanctus Leo retractatorium Chelidonii Judicium non potuerit facere ſolus, ſed quod priores Judices ipſi aſſidere debuerint, ac ſimul judicare. Et quod ita ſanciant Canones Sardicenſes. Ipſe ex Petro de Marca, Petrus de Marca errorem bibit ex Hincmaro Rhemenſi. Cenſent criminalia Provincialium Synodorum Judicia eſſe ſuprema, ideòque ab ipſis appellari non poſſe, ſed de ipſorum juſtitia querentibus & provocantibus præſtari poſſe ſolum gratioſum beneficium Reviſionis. Hoc eſt enim Privilegium ſupremorum Magiſtratuum; Nempe Auguſti Principis, Præfecti Prætorio, & ſimilium. Eodem jure apud nos Belgas gaudent Sanctius ſuæ Majeſtatis Concilium, Parlamentum Mechlinienſe, ac Senatus Brabantiæ. Hinc dum ipſorum revidentur ſententiæ, advocantur quidem alii Judices, verùm & ipſi debent cum pleno ſuffragio aſſidere. Hoc Jure principaliter

& ſuper

& ſuper omnes gaudet Romanus Pontifex. Hinc primo Arelatenſi Concilio, ad quod à Sancti Melchiadis Romana ſententia Donatiſtæ provocarant, Sancti Sylveſtri Legatio præſedit. Etiam Epheſino Concilio, ad quod contra Sancti Cæleſtini ſententiam provocarat Neſtorius, Sanctus Cyrillus, itemque Arcadius ac Projectus Epiſcopi, necnon & Romanæ Eccleſiæ Presbyter Philippus, Legati ejuſdem Pontificis, adfuerunt ac præſederunt. Et hæc eſt palmaris ac prima Epheſini Latrocinii prævaricatio, quod Dioſcorus Alexandriæ Patriarcha Sancti Leonis Legatos excluſerit, ac ipſe præſederit. Hæreſiarcha Eutyches, non dumtaxat à Sancti Flaviani ſententia, ſed etiam à Sancti Leonis, ipſam confirmantis, judicio provocarat: Hinc Dioſcorus etiam Pontificem aſſeruit è Judice cecidiſſe ac tranſiiſſe in Reum, aut certè Accuſatorem, atque ita præſidendi Prærogativam ad ſe, ſecundum Eccleſiæ Patriarcham, deveniſſe. Verùm longè aliter cenſuit Chalcedonenſis Synodus: Laudati Pontificis Legatos admiſit ad plenam præſidentiam. Eodem non quidem præſidendi, ſed tamen adſidendi privilegio gaudere omnes Provinciales Synodos, prætendunt Dominus Petrus de Marca ac Paſchaſius Queſnellus. Petrus de Marca eſt mitior: Obtinere id vult in ſolis Judiciis civilibus ac criminalibus. Paſchaſius Queſnellus extendit etiam ad Dogmatica.

Ambo infeliciter errant. Eandem Prærogativam in Chalcedonenſi Synodo prætendit præfatus Patriarcha Dioſcorus. Etenim licèt hic ageretur Sancti Flaviani, & aliorum Epiſcoporum, qui ab ejus apud Epheſum Latrocinali ſententia ad Magnum Leonem provocarant, retractatorium Judicium, ipſe poſt Legatos Apoſtolicos ac Anatolium Conſtantinopolitanum Antiſtitem ſedit omnium primus. Se ingeſſit in locum debitum ſuæ Eccleſiæ. Et exiſtimabat ſe non carere omni fundamento. Etenim Patriarchæ ſunt iſtud ipſum in Eccleſia, quod Prætoriorum Præfecti in Imperio: Hinc & ipſorum Prærogativam Dioſcorus prætendit ſuis Synodalibus Judiciis. Sed longè alia erat ſententia Legationis Apoſtolicæ. Etenim Sanctus Paſchaſinus, Lilybeti apud Siculos Epiſcopus, ac Sedis Apoſtolicæ Legatus, ſtatim in ipſo Synodi exordio interceſſit adversùs iſtum Dioſcori conſeſſum, & dixit ad Glorioſiſſimos Judices: *Beatiſſimi atque Apoſtolici viri, Papæ Urbis Romæ, quæ eſt Caput omnium Eccleſiarum, Præcepta habemus præ manibus, quibus præcipere dignatus eſt ejus Apoſtolatus, ut Dioſcorus Alexandrinorum Archi-Epiſcopus non ſedeat in Concilio, ſed audiendus intromittatur. Hoc nos obſervare neceſſe eſt. Si ergo præcipit Veſtra Magnificentia, aut ille egrediatur, aut nos eximus.* Et Lucentius Eſculanus Epiſcopus, alter Sedis Apoſtolicæ Legatus adjunxit: *Non patimur tantam injuriam nec vobis fieri nec nobis, ut iſte ſedeat, qui judicandus advenit.* Et glorioſiſſimis Judicibus, ſingularis hujus contra Dioſcorum exceptionis cauſam interrogantibus, idem Lucentius reſpoſuit: *Judicii ſui neceſſe eſt eum reddere rationem. Quia cum perſonam judicandi non haberet, præſumpſit, & Synodum ſubripuit facere ſine authoritate Sedis Apoſtolicæ, quod nunquam licuit, nunquam factum eſt.* Adducit tres criminales rationes. Quod ſine Authoritate Sedis Apoſtolicæ ſubripuiſſet præſidere generali Synodo. Quod Judicis perſonam non habens præſumpſiſſet judicare. Et quod à pravo ejus judicio eſſet provocatum ad Sedem Apoſtolicam, ideoque in retractatorio, quod ex Sancti Leonis mandato jam inchoabatur, judicio Judex eſſe non poſſet, ſed adveniſſet Judicandus. Quod jam ex judice eſſet demutatus in Reum. Et hanc rationem, licet non palmarem, Lucentius adduxit primo loco: Quod nempe contineret cauſam propriam, ex qua Dioſcorus non poſſet Synodo conſidere. Et Sanctus Paſchaſinus perrexit: *Nos contra Præcepta Beatiſſimi atque Apoſtolici Papæ venire non poſſumus, nec contra Eccleſiaſticas regulas, nec contra Inſtituta Patrum.* Affirmat hanc Dioſcori excluſionem poſtulari juxta ſacros Canones. Quæ omnia audientes glorioſiſſimi Judices exaudierunt has interceſſiones, & juſſerunt Dioſcorum è cathedra deſcendere, & ut Reum ſtare in medio.

Eandem rationem adduxit Euſebius Doryleenſis Epiſcopus, qui à Dioſcoro apud Epheſum degradatus appellarat ad Pontificem, & dixit ad glorioſiſſimos Judices ac omnem Synodum: *Per ſalutem Dominorum univerſi Mundi, jubete etiam preces meas legi, ſicut placuit piiſſimo Imperatori. Læſus ſum à Dioſcoro: Læſa eſt fides. Occiſus eſt Flavianus Sanctus Epiſcopus, impleor lacbrymis, ſimul mecum injuſtè damnatus eſt ab eo. Jubete preces meas perlegi.* Affirmat ſe à Martiano Auguſto ſupplicaſſe executionem Canonum, qui injuſti Judicii authorem Epiſcopum mandant in retractatorio Judicio demutari in Reum: Affirmat iſtas ſuas preces admiſſas à Principe, & exequendas transmiſſas ad Synodum, ideoque Dioſcorum omninò fuiſſe à conſeſſu excludendum. Hic precum contextus: *Quoniam igitur non modica ſunt, quæ à Dioſcoro uſurpata ſunt adversus Chriſti fidem & adversùm nos, provoluti precamur veſtram Clementiam, ut præcipiatis Reverendiſſimum Epiſcopum Dioſcorum reſpondere his, quæ à nobis ei ingeruntur.* Palam expoſtulat Dioſcorum tranſire in Reum. Utique ſecundum Canones.

Etiam Sanctus Paſchaſinus dixit Magnum Leonem hæc juſſiſſe ſecundùm Patrum Inſtituta & regulas Eccleſiaſticas. Etenim eodem modo procedi in ſecundo Epheſino Concilio juſſerat Imperator Teodoſius: Ejus ad Elpidium ſacri Conſiſtorii Comitem, & Eulogium Tribunum ac Notarium, futuros Synodi Aſſeſſores, directa Divalis Sacra juſſit *cauſam ordine provenire, his qui pridem Eutychetis religioſiſſimi Archi-Mandritæ Judices exſtiterant, præſentibus quidem ac tacentibus, nullum tamen Judicantium habentibus locum, ſed communem aliorum omnium ſanctorum Patrum ſententiam exſpectantibus, quoniam ea quæ dudum ab ipſis judicata ſunt, jam retractantur.* Et hujus Sacræ juſſionis vigore ad Sanctum Flavianum, qui Euſebium Doryleenſem, primum Eutychetis Accuſatorem, volebat introduci functurum officio, dixit in Epheſino Latrocinio præfatus Comes Elpidius: *Sacratiſſimus Imperator, implens ipſe primus ordinem Legum, quarum eſt & inventor*

tor & cuſtos, præcepit eos, qui dudum Judices fuerunt, in loco eorum eſſe qui judicandi ſunt, neque habere tempus docendi, quoad ejus licentiam vos dederitis. Ad ea ergò, quæ nunc à religioſiſſimo Archi-Epiſcopo Flaviano dicta ſunt, & hoc doceo, quia accuſator quidem ſuam accuſationem implevit, & ut arbitratus eſt, vicit, & Judex accuſatoris cauſam jam in ſemetipſum tranſtulit, ſicut & in publicis ſententiis cuſtoditur. Affirmat Euſebium in prima cognitione fuiſſe ſuo officio plenè perfunctum; ideoque totum accuſandi onus eſſe jam in retractatorio Judicio devolutum in priorem Judicem Sanctum Flavianum. Dicere debuerat iſtud onus etiam in Judicem tranſiiſſe. Sic ejus interlocutio fuiſſet irreprehenſibilis. Quare talis ſententia nequaquam improbata fuit per Synodum Chalcedonenſem. Immo circa Dioſcorum fuit confirmata.

Eadem norma proceſſum fuit in primo Epheſino Concilio. Etenim Sanctus Cyrillus Patriarcha Alexandrinus, & Memnon Epheſiorum Primas, per factioſam Joannis Antiocheni Patriarchæ Synodum degradati, ac ſuæ appellationi inſiſtentes, iſthìc dicunt ad Patres: (Actor. 4) *Vos Jure permoti, Joannem per ſanctiſſimos Epiſcopos accerſiſtis, ut quæ contra Leges Eccleſiaſticas, immo verò contra Ordinem Eccleſiaſticum deliquerat, defenderet, & rationem de his, quæ temerè contra Canones molitus fuerat, redderet.* Et rursùm: (Actor. 5) *Libellos obtulimus, poſtulantes ut Joannes Reverendiſſimus Eccleſiæ Antiochenæ Epiſcopus, & qui unà cum ipſo injuriam in nos contexuerunt, ac depoſitionis abuti nomine præſumpſerunt, ad ſanctam hanc ac Œcumenicam Synodum accerſerentur, quò coram cauſam pro ſe dicant, ſuæque dicacitati patrocinarentur, ſive injuſtas machinationes defenderent.* Imperator Theodoſius, ab ejuſdem Joannis factione ſeductus, caſſavit Acta laudati Concilii. Comes Irenæus ad iſtius Factionis Epiſcopos ſcribit rationem: *Quin & illud quoque modis omnibus perſpicuum evaſit; nec recto & congruo ordine ſervato Concilium convocatum fuiſſe ab Ægyptio, nec ei judicare licuiſſe, cum unus eſſet ex eis qui judicandi erant.* Per Ægyptium intelligit Sanctum Cyrillum. Hæreſiarcha Neſtorius ab ejus etiam judicio provocaverat ad Synodum. Hinc præſidere, immò adſidere non potuiſſe, ſed inter judicandos reos ſtare debuiſſe cenſuit circumventus Princeps Theodoſius, ideòque & circumduxit omnia Acta Synodalia. Epiſtola exſtat inter Acta Epheſini per Joannem Antiochenum habiti Conciliabuli. Verùm Cyrillus Neſtorii non perſonam, utpotè alterius Diœceſios, ſed ſolam hæreſim damnaverat: Ea de cauſa non poterat è Judice cadere in reum.

Ex eadem regula proceſſit Sardicenſis Synodus. Etenim de Sancto Athanaſio, qui Euſebianos, ſui Damnatores, Tyriæ ac Antiochenæ Synodi Epiſcopos Romam appellarat, ſcribit ad Alexandrinam Eccleſiam: *Frater noſter Athanaſius animum non deſpondit, ſed magna cum fiducia eos ad Judicium provocavit. Quod & nobis in voto fuit. Ac proindè eos hortabamur, ut judicio ſe ſiſterent, & ſi poſſent, accuſationis cauſam certis documentis peragerent.* Ut ſe ſiſterent retractatorio apud Sardicam Judicio, & iſthìc non Judices agerent, ſed accuſatores. Eadem Synodus ſcribit ad omnes ſub cœlo Epiſcopos: *Euſebiani fraudem ſuam per ea, quæ in hac ſacratiſſima Synodo geſſere, longè manifeſtiùs declararunt. Nam cum ad Sardicam civitatem acceſſiſſent, conſpectis ibi Athanaſio, Marcello, & Aſclepa, aliiſque nonnullis, veriti ſunt in Judicium procedere. Et cum non ſemel aut bis, ſed iterùm atque iterùm citati eſſent, citationibus non obtemperarunt: Tametſi omnes Epiſcopi ſimul congregati eſſent, & omnes exſpectarent & hortarentur eos, ut in Judicium prodirent, & ea quæ rumoribus & litteris de Comminiſtris noſtris abſentibus jactaverant, præſentes juſtis rationibus comprobarent. Verùm illi, quantumcumque citati, prodire noluerunt. Qua tergiverſatione ſuam Sycophantiam manifeſtiſſimam reddiderunt, & propemodùm ex ipſa recuſatione accipiendi Judicii inſidias ſuas & conſpirationes quaſi clamoribus confeſſi ſunt.* Palam affirmat ipſos fuiſſe citatos ad Retractatorium judicium, cui adeſſent ut rei aut accuſatores. Quare Paſchaſius Queſnellus, dum ſuum errorem affirmat ſanciri à Sardicenſi Synodo, infeliciter hallucinatur. Et hinc lucet, quod iſta Synodus Romano Epiſcopo adſcripſerit non ſolùm decernendæ in partibus reviſionis jus, ſed plenam authoritatem veræ appellationis.

Hoſcè Canones ita intellexit atque executus eſt etiam primus Pontifex Innocentius. Etenim accepta Sancti Joannis Chryſoſtomi appellatione, & auditis utriuſque partis Legatis, Sanctum Joannem in ſua communione retinuit, juſſit reveſtiendum, & de retractatorio judicio ſcripſit ad damnatricis Synodi Principem Theophilum Alexandrinum: *Itaque ſi conſcientiæ confidis, tu quoque judicio accurre ad Synodum proximè in Chriſto celebrandam, & illic juxtà Nicæni Concilii Canones, & Decreta contende. Alios quippe Canones Romana non admittit Eccleſia.* Ipſum evocat ad Romanam Synodum. Verùm hæc non ſucceſſit, & ex cauſis fuit tranſlata Theſſalonicam. Hinc ad fratrem & Collegam Arcadium ſcripſit Imperator Honorius: *Hoc ante omnia de tua Manſuetudine poſtulo, ut Theophilum Alexandrinum etiam invitum adeſſe præcipias.* Manifeſtum eſt Theophilum citari ut reum: Ad reddendas rationes ſui Judicii. Et Pontifex affirmat hæc omnia decerni juxta Nicænos Canones. Palam intelligit Sardicenſes.

Huc etiam ſpectat, quod de Imperatore Arcadio ad laudatum Pontificem ſcribit idem Chryſoſtomus. Affirmat ſe de iniquo Theophili Patriarchæ Alexandrini, ac totius apud Quercum Synodi judicio fuiſſe conqueſtum apud iſtum Principem, & adjungit: *Arcadius pro ſua pietate miſſis ad Theophilum Nuntiis, eum & omnes, qui cum ipſo erant ex Ægypto, vocavit, ut rationes factorum redderent.* Utique redderent in ſuperiori Synodali Judicio. *Neque ſufficere putarent ad defenſionem, quæ attentarant ex una parte, abſentibus nobis, tam injuſtè, contra tot ac tantos Canones.* Certè non alios, quam Apoſtolicos & Sardicenſes.

Hæc omnia inſigniter confirmat Evagrius Epiphanienſis. De Sancti Cyrilli ac Memnonis adverſùs iniquum Joannis Antiocheni in ſe judicium ad Epheſinam Synodum appellatione hæc ſcri-

Lib. c. 4. ſcribit: *Poſt libellos à Cyrillo & Memnone oblatos accerſitur Joannes, de abdicatione ab ipſo facta reſponſurus*. Non ampliùs Judex futurus, ſed reus. Idem Scriptor de Sancti Flaviani in Eutychetem retractando per Epheſinum Latrocinium judicio Cap. 10. hæc habet: *Theodoſius iſta quæ ſequuntur, Elpidio mandavit*. Elpidio Comiti, directuro iſtud Synodale Judicium. *Qui ante-hac Judicium de Eutyche Religioſiſſimo Abbate tulerunt, interſint Concilio illi quidem, & quietè ſe gerant, & judicandi authoritatem nullam habeant, ſed communem omnium ſanctiſſimorum Patrum ſententiam exſpectent; Quandoquidem ea, quæ fuerunt ante ab illis judicata, jam excutiuntur*. Etiam de Chalcedonenſi Synodo, Epheſinum Dioſcori de Sancto Flaviano judicium retractatura, ſcribit idem Evagrius: *Leonis Pontificis Vicarii Senatoribus dixerunt Dioſcorum non debere cum illis in Concilio conſidere. Iſtud enim ſuum Epiſcopum Leonem mandaſſe: Quod quidem ſi minimè obſervarent, ſe ab Eccleſia diſceſſuros. Et cum Senatores rogarent, quænam crimina objicerentur Dioſcoro, reſponderunt illum, qui perſonam Judicis præter æquum & bonum ſuſceperat, debere pro judicio, quod ipſe de aliis dederat, judicium ſubire. Quæ cum dixiſſent, Dioſcorus de ſententia Senatus in medio Conſeſſu ſtatutus eſt*. Uti diſcutiendus reus. Etiam Liberatus Diaconus in Breviario ſcribit de Epheſino Latrocinio: Cap. 12. *Convenerunt Flavianus & Eutyches, tamquam judicandi*. Jam pariformiter rei. Quæ omnia ſunt manifeſtè facta juxta Sardicenſes Canones. Et ſic vides ipſos laudari tam à Græco, quàm à Latino Scriptore, atque ita in utraque Eccleſia plenè ac æqualiter viguiſſe. Etiam tunc fuiſſe notiſſimos ac probatos Africanæ Eccleſiæ. Quin immo eſt Diſciplina Sardicenſi Concilio longè antiquior. Etenim Magnus Athanaſius, à Tyria Synodo in contumaciam damnatus, de iſtius judicii iniquitate ſuas querimonias facturus, Regiam civitatem & Magnum Imperatorem Conſtantinum acceſſit, & hic ad iſtius Synodi Epiſcopos varia ſcripſit de æqua judiciorum forma, & adjungit: *Quam ob cauſam ut properè ad noſtram Pietatem veniatis volo, ut & rerum à vobis actarum exactam rationem nobis exhibeatis, & de vobis ipſis ſatisfaciatis*. Sacra exſtat apud Eccleſiaſticam Cæſaræenſis Euſebii hiſtoriam. Eſt Apoſtolicus Canon, deſumptus ex judiciali diſciplina Romanæ reipublicæ, firmatus per Sardicenſem Synodum, ac redactus in Scriptum. Hunc eſſe iſtius Synodi ſenſum, & prior & poſterior totius Chriſtianitatis conſuetudo evincit. Porrò Dioſcorus ac Sanctus Flavianus erant Patriarchæ: Proinde ab iſta appellati Judicis in reum demutatrice lege nullus unquam, niſi Romanus Pontifex, fuit per Canones exemptus.

Paſchaſius Queſnellus errori ſuperaddit calumniam, ſcribens quod Sanctus Leo in retractatorio Chelidonii Judicio non dederit Hilario Synodalem conſeſſum atque ſuffragium. Etenim contrarium manifeſtò patet ex his verbis Pontificiæ epiſtolæ ad Epiſcopos Provinciæ Vienneſis:
Cap. 3. *Hilarius nobiſcum reſidens*. Utique in retractatorio Judicio. Nequaquam ex ſacrorum Canonum debito, ſed ex gratioſo beneficio fecit id Pontifex: Ob famam de Hilarii ſanctimonia. Eandem gratiam Hoſius in Sardicenſi Synodo obtulit Euſebianis Epiſcopis; Ad mitigandos ipſorum animos, ad pacificandam Eccleſiam. Eundem eadem de cauſa honorem Orientalibus Epiſcopis, qui Maximum Cynicum damnaverant, obtulerunt Sanctus Papa Damaſus ac Sanctus Ambroſius.

Paſchaſius Queſnellus calumniatur etiam Sanctum Cyprianum, ac Sanctum Auguſtinum. Etenim ſcribit, quod Aurelius & quidam alii Afrorum Epiſcopi ſuæ infeliciſſimæ ac prevaricatricis ad Cæleſtinum Pontificem epiſtolæ fundamenta hauſerint ex Sancto Cypriano, adeoque quod Sanctus Cyprianus Romanas appellationes fuerit etiam averſatus. Eſt manifeſta calumnia. Etenim quod glorioſus iſte Martyr Romanas Africanorum Epiſcoporum Appellationes agnoverit, ac fuerit reveritus, evincunt ejus litteræ ad Sanctam Papam Cornelium. Suo loco demon- Epiſt. 55.
ſtrabitur. Paſchaſius Queſnellus ſimiliter ſcribit, quod inter Africanos prævaricatoriæ epiſtolæ Authores magna pars fuerit Sanctus Auguſtinus. Calumnioſè. Ei nec Auguſtinus ſuum nomen præfixit aut ſubſcripſit, nec Alipius, nec Poſſidius, nec quis alius Auguſtino familiaris Epiſcopus. Quod Romanas Afrorum Antiſtitum appellationes ille ſemper defenderit conſtantiſſimè, demonſtrant plures ipſius libri atque epiſtolæ. Quod ipſas etiam tunc defenderit, demonſtrat Epiſt. 261.
ejus ad Sanctum Cæleſtinum epiſtola, ſcripta de cauſa Antonii Epiſcopi Fuſſalenſis. Sunt res ſuo loco elucidandæ.

CAPUT XVII.

Purgatur tertia in Sanctum Leonem calumnia.

PAſchaſius Queſnellus pergit in Sanctum Leonem: *Tertium etiam vulnus Canonibus inflixiſſe Leo videtur, cum Chelidonium communionis ſuæ participem fecit, & ſacris Altaribus intereſſe paſſus eſt, antequam ejus cauſæ examen de novo inſtitueretur. Quod procul dubio Canonicæ diſpoſitioni contrarium erat, qua cautum eſt propter Eccleſiæ Sacerdotiique indiviſam unitatem, ut qui à ſingulis Epiſcopis ſententiam damnationis exceperunt, ab omnibus per totam Eccleſiam conſtitutis Sacerdotibus damnati cenſeantur*. Adducit varios Canones, qui ab uno Epiſcopo damnatum vetant admitti ab alio, & proſequitur: *Quam conſultiùs igitur imitatus eſſet Sanctus Leo Eccleſiæ Romanæ Proceres,* Hæreſ. 72.
quos olim Marcion Hæreſiarcha, à proprio Parente Epiſcopo Eccleſia pulſus, adiens ut Eccleſiaſticæ communioni reſtitueretur, nunquam hoc ab eis obtinere potuit, teſte Sancto Epiphanio, ſed hac ab illis reſponſione repulſus eſt: Nos injuſſu venerandi Patris tui facere illud non poſſumus. Una ſiquidem fides, & animorum una conſenſio. Neque contra ſpectatiſſimum Collegam Patrem tuum quidquam moliri poſſumus. *Ita Cleri Romani Seniores,*

ab

ab Apoſtolorum diſcipulis edocti, *traditionem Apoſtolicam violare nefas ducebant*.

Sanctiſſimo Pontifici impingit tres exceſſus. Primus eſt, quod appellantem Chelidonium ante expletum retractatorium judicium, immò ante omne cauſæ examen, admiſerit ut Canonicum Antiſtitem, ipſique permiſerit ſacrum miniſterium, & omnem Epiſcopalem communionem. Hujus erroris fons eſt item Hincmarus Metropolita Remenſis. Etenim ipſe cum ſuæ Provinciæ Epiſcopis, è Duziacenſi Synodo, adversùs Hincmarum Laudunenſem Epiſcopum, qui Romam provocarat, ſcripſit ad Adrianum ſecundum Pontificem: *Si fortè viſum vobis neceſſariò fuerit, ut ſecundùm Sardicenſes Canones renovetis judicium, & detis Judices, ſcribendo Epiſcopis, qui in finitimis & vicinis Provinciis ſunt, ut & ipſi diligenter omnino requirant, & juxta veritatis fidem definiant. Vel ſi decreverit mittere è Latere veſtro habentes authoritatem veſtram, qui cum Epiſcopis judicent, eo in gradum adhuc non reſtituto, ſicut Sardicenſes Canones præcipiunt, non abnuimus.* Et infra: *Veruntamen quanta poſſumus humilitatis devotione depoſcimus, ut etiam in hac cauſa nobis Canonicam definitionem ſervetis. Videlicet ut ſi, quod non credimus, ea quæ regulariter definivimus, prout ſacras regulas intelleximus, vobis præſentialiter non placuerit veſtra ſententia roborare, non antea communioni Sacerdotali, à qua ſeparatus eſt, reſtituatur, antequam ſecundum regulas & leges in provincia, in qua cauſæ geſtæ ſunt & judicatæ, requiratur: Quia uſque ad noſtra tempora nulla Patrum definitione hoc Eccleſiis Gallicanis & Belgicis eſt derogatum.*

Eſt error ab Euſebiana Factione inductus, damnatus per Canones Sardicenſes. Adeò hi Canones ipſi non ſuffragantur. Etenim cuncta iſtius Factionis apud Sardicam lis fuit propter Sanctum Athanaſium, alioſque ab ipſa degradatos Epiſcopos, quos ante retractatorium examen Julius Epiſcopali communioni reddiderat, & quos Hoſius Cordubenſis Epiſcopus, iſtius Synodi Apoſtolicus Præſes, volebat uti Canonicos Epiſcopos admitti ad conſeſſum, poſtmodò retractatoriè diſcutiendos. Synodalis ad Julium relatio habet: *Tria fuerunt quæ tractanda erant. Ante omnia de fide, & de integritate veritatis, quam* Euſebiani *violaverant. Secunda de perſonis, quas dicebant eſſe dejectas. De iniquo judicio. Ut ſi potuiſſent probare, juſta fieret confirmatio. Tertia verò quæſtio* erat de variis eorundem Euſebianorum aliis facinoribus. Præfatas perſonas primæ Actioni adſidere, & gaudere ſuffragio, uti integros Epiſcopos, volebat Hoſius, in ſecunda demum Actione tractandos ut reos. Quia nempè illi Romam appellaverant, quia ipſorum appellationem Julius admiſerat, ideoque repoſuerat, vel potius ſuſpenſo Tyrio ac Antiocheno Judicio, illos continuarat in Epiſcopali communione. Hoc Euſebiani fuerunt adeò averſati, ut potius quam cum iſtis ſuis damnatis conſidere Synodaliter, maluerint fugere Philippo-Polim, conflaturi primum ſchiſma, primamque hæreſim adversùs Privilegia Apoſtolicæ Sedis.

Sardicenſem Canonem eodem modo intellexerunt ac executi ſunt Sanctus Ambroſius, & omnis cum ipſo adſidens Sancto Pontifici Damaſo Romana Synodus, in litteris ad Imperatorem Theodoſium, agentibus de Romana appellatione Maximi Cynici, degradati per Synodum Conſtantinopolitanam. Exponunt Principi fundamenta cauſæ & concludunt: *Itaque cum Maximum Epiſcopum receperunt in communionem noſtra Conſortia, quoniam eum à Catholicis conſtitit Sacerdotibus ordinatum, nec ab Epiſcopatus Conſtantinopolitani putavimus petitione removendum.* Profitentur appellantem Maximum à ſe admiſſum & continuatum in Epiſcopali communione, idque ante inchoatum retractatorium Judicium: Continuatum in Epiſcopatus poſſeſſione, & admiſſum ad ejuſdem petitionem, ſeu examen petitorium. Epiſtola exſtat apud Jacobum Sirmondum poſt appendicem Theodoſiani Codicis.

Eodem modo cum Sancto Joanne Chryſoſtomo proceſſit Innocentius primus. Etenim acceptis Theophili Alexandrini Patriarchæ Synodali relatione, & Sancti Joannis adversùs illam appellatione, reſcripſit ad Theophilum: *Frater Theophile, nos & te & Fratrem noſtrum Joannem communionis noſtræ eſſe decrevimus, ſicut & prioribus in litteris apertè ſatis expreſſimus. Et nunc in ſententia noſtra & voluntate perdurantes, rursùs eadem ſcribimus. Et quotieſcumque ſcripſeris, niſi debitum ſequatur convenienſque judicium, propter ea quæ magno cum dedecore ſunt geſta, poſſibile non eſt nos à Joannis communione recedere. Itaque ſi conſcientiæ confidis, tu quoque judicio occurre ad Synodum proximè in Chriſto celebrandam; & illic juxta Nicæni Concilii Canones & Decreta contende. Alios quippe Canones Romana non novit Eccleſia.* Priores ejus litteræ latent aut perierunt. Has nobis cuſtodivit Palladius Helenopolitanus Epiſcopus in Dialogo cum Theodoro, Romanæ Eccleſiæ Diacono, de Actis Sancti Joannis. Addit Theophili, ac ejus apud hortos Ruffinianos Synodi judicium fuiſſe à Pontifice irritatum atque caſſatum. Rectiùs dixiſſet fuiſſe ſuſpenſum. Caſſatio enim fieri non poterat, niſi in retractatorio Judicio.

Innocentius igitur appellantem Joannem mox ante omnem audientiam continuavit in Epiſcopali communione, & Theophilum evocavit cum ipſo Romam ad cauſæ retractationem. Palladius laudat Theotecnum, Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Presbyterum, exuli Joanni fideliſſimum, & proſequitur: *Cui & ipſi communionis litteras, & ad Epiſcopum Joannem, & ad omnes ei communicantes Epiſcopos Innocentius tradens, orabat cum lacrymis, ut patienter tolerarent, cum opem ipſe ferre non poſſet, eò quod nonnulli obſiſterent potentes Adverſarii, Eccleſiaſticæ pacis inimici.* Verſatilis quippe Theophilus per iſtam ipſam Imperatricis Eudoxiæ violentiam, qua apud hortos Ruffinianos omnia egerat, jam impediebat ſuam etiam Romanam evocationem, & retractatorium iſthic Judicium. Hinc tandem per Honorii Auguſti authoritatem Innocentius coegit hujus Collegam & fratrem Auguſtum Arcadium, ut intra Occidentale Imperium permitteret indici Synodum Theſſalonicenſem, & compelleret eò accedere, aut invitum adduci ipſum etiam Theophilum.

Et

Et ſuis ad iſtam Synodum Legatis Vicariis inter alia Mandata dedit hoc Commonitorium: *Non oportere Joannem judicium ingredi, niſi illi priùs Eccleſia, communioq; redderetur, ut omni dilationis occaſione ſublata, ſuâ ſponte Concilium poſſet ingredi*. Juſſit ſpoliatum reveſtiri ante omnia, atque armari, ut non nudus ac inermis, ſed veſtitus atque armatus cum veſtito ac armato Theophilo poſſet pro juſtitia decertare, & ſuam cauſam defendere. Et hæc omnia juxta Nicænos Canones. Id eſt, Sardicenſes. Ita Innocentius diſertè teſtatut in litteris ad Clerum ac Populum Conſtantinopolitanum. Theophilus Joannem ex Antiochenis Canonibus damnarat: Hinc ipſum per Sardicenſes, iſtorum circumductores, Innocentius voluit reparari. Ita amplè demonſtrat Palladius. Et hoc Innocentii judicium probavit atque firmavit omnis tandem etiam Orientalis Eccleſia. Etenim & Theophili Succeſſor Cyrillus, & ipſius Joannis intruſus Succeſſor Atticus ejus nomen retulerunt in Epiſcopalia Dypticha, & omnis tandem Oriens in Sanctorum tabulas.

Eodem modo Magnus Leo tractavit Theodoretum, Euſebium Doryleenſem, alioſque per Latrocinium Epheſinum degradatos, ac ad ſe appellantes Epiſcopos. Et ejus factum probavit atque admiſit plena Chalcedonenſis Synodus. Theodoretum, uti reveſtitum, admiſit ad Epiſcopalem conſeſſum ac ſuffragium, at non niſi poſt plenè retractatam cauſam reparavit. Quid igitur miri, quod idem Pontifex eodem jure tractarit Gallicanum Antiſtitem Chelidonium? Plurima ſunt hujuſmodi authentica exempla. Hæc abundè ſufficiunt, ut revincant Paſchaſii Queſnelli calumnioſam Scriptiunculam de tanto Pontifice. Hanc in rem quidam adducunt Epheſinam etiam Synodum, quæ Hæreſiarcham Neſtorium, licet à Cæleſtini Pontificis judicio provocaſſet, appellavit religioſiſſimum Epiſcopum, & advocavit ad Synodalem conſeſſum. Exiſtimant Sardicenſes Canones obtinere etiam in provocantibus à ſummi Pontificis ſententia ad generale Concilium. Et certè Hæreſiarcham Eutychetem, qui à Magni Leonis judicio provocarat, ita tractavit Dioſcorus in ſecundo Epheſino Concilio. At graviſſimè errant. Etenim Romani Pontificis Judicia ſunt omninò ſuprema, atque ita in illis nullus eſt appellationi locus, ſed ſoli gratioſæ Reviſioni. Et provocans reveſtiri non poteſt, niſi poſt victoriam in retractatorio Judicio. Quare iſta Neſtorii intitulatio fuit ex cauſis diſpenſatoria. Eutychetis admiſſio fuit una ex Dioſcori prævaricationibus.

Obſtare his videtur authoritas Sancti Nicolai primi Pontificis, reſcribentis ad Synodum Sueſſionenſem: *Porrò ſi quiſpiam Sedem Apoſtolicam, per Sergium ſanctæ memoriæ Papam, Ebbonem quondam Archi-Epiſcopum indignum Clericali communione ſanxiſſe perhibet, noverit quoniam talem Sedes Apoſtolica debuit Ebbonem, donec Synodali examine cauſa ejus diſcuteretur, habere, qualem ab aliis habitum non ignorabat*. Confirmat ex quinto Nicæno Canone, atque proſequitur: *Donec igitur authoritate ſua de hujuſmodi puſillanimitate, aut contentione, aut alio quolibet vitio examinatio vel dijudicatio proveniret, Apoſtolica Sedes nihil agere debuit, niſi quod egit. Videlicet ut ab aliis abjectum, ipſum nequaquam indiſcuſsè ſuſciperet. Præcipuè cum prædictus Ebbo non quaſi pro depoſitione ſua queritans, & legitimè reſtitui volens examine præcedente, Sedem Apoſtolicam appellaverit, ſed à contumacibus ſuaſus, & his junctus, repentè & reconciliari ab ea, & Pallio donari quærens, & quaſi Epiſcopus inter Epiſcopos, nulla cauſæ ſuæ diſcuſſione præveniente, communicari poſcens, ad eandem ſummam Sedem acceſſerit, à qua, jam reprobatus ab aliis, meritò debuit reprobari, donec ſupplex ab ea ſeſe Canonicè poſceret adjuvari. Nam conſtat, ut Sanctus ſcribit Papa Gelaſius, uniuſcujuſque Synodi Conſtitutum nullam magis exequi Sedem præ cæteris oportere, quàm primam*.

Reſpondeo Nicolaum Pontificem exponi à ſemetipſo. Etenim Ebbo non Romanam Sedem appellans, & ab ipſa juxta Canones adjuvari, ac ſibi illatas tolli injurias ſupplicans, ſed turbidus, ac adversùs ſui damnatricem Synodum protervus acceſſit, volens ipſam ſperni ut contumelioſam, & ſeſe ſine omni examine admitti ut Canonicum Epiſcopum, & Pallio donari. Hoc meritò admittere detrectavit Sergius ſecundus: Idque ob quintum Nicænum Canonem. Meritò addidit Sanctus Nicolaus, quod Romana Sedes quemque Epiſcopum aut fidelem debeat agnoſcere talem, qualis eſt factus ab aliis: Utique à ſuo Epiſcopo aut Synodo. Quod alium agnoſcere aut facere non poſſit, niſi præcedente examine. Quod omninò verum eſt etiam de appellantibus. Non totius cauſæ retractatorium ac definitivum, ſed aliquod ſummarium debet præcedere judicium, quo Pontifex cenſeat appellationem admittendam, & procedendum ad plenam retractationem. Hinc ſupra in litteris ad Imperatorem Theodoſium dixit nobis de appellante Maximo Cynico Sanctus Ambroſius: *Maximum Epiſcopum receperunt in communionem noſtra Conſortia, nec ab Epiſcopatus Conſtantinopolitani putavimus petitione removendum*. Et de Nicolai Pontificis recto ſenſu nequaquam eſt ambigendum. Etenim ipſe jam dicto juxta Sardicenſes Canones modo tractavit appellantem Rothaldum Epiſcopum Sueſſionenſem.

Secunda Paſchaſii Queſnelli in Sanctum Leonem calumnia eſt, quod in iſto circa appellantem Chelidonium actu ſit prævaricatus quintum Nicænum Canonem. Quod alienum damnatum irregulariter admiſerit. Eſt ipſiſſima Euſebianæ Factionis ac Philippo-Politani Conventiculi in Sanctum Julium Pontificem contumelia, de qua ipſum Conventiculum in ſuis Synodalibus litteris: *Julium urbis Romæ, Hoſium* Cordubenſem, *& Protogenem* Sardicenſem, *& Gaudentium* Naxitanum, *& Maximinum à Treveris damnavit omne Concilium ſecundùm antiquiſſimam legem, ut authores communionis Marcelli, & Athanaſii, cæterorumque ſceleratorum*. Laudat Apoſtolicam Eccleſiæ legem, quæ unius Epiſcopi aut Synodi damnatum vetat admitti ab aliis. Agit non de plenæ ac firmæ per retractatorium Judicium communionis reſtitutione, ſed de ſola momentanea ante iſtud communione, de ſola reveſtitione ſpoliati, ipſum ar-

armante ac præparante ad retractatorium prælium. Hanc quippè ſolam Sancto Athanaſio ac aliis appellantibus Epiſcopis Julius impenderat. Hoc ipſum opus in Magno Leone damnat Paſchaſius Queſnellus. Proindè viderit, quomodò ſe ſecernat à Philippo-Politano Conventiculo.

Tertia ejus in Magnum Leonem calumnia eſt, quod Chelidonium ſine Hilarii venia admiſerit in gradum. Quod imitari debuiſſet Romanæ Eccleſiæ Presbyteros, qui Marcioni, per ſuum Patrem ac Epiſcopum Sinopenſem damnato, noluerunt vel Laicam communionem reddere ſine iſtius venia. Quidam cenſent hanc R. Patris Paſchaſii Queſnelli doctrinam non eſſe penitùs deviam, utpote quam in ſecundo libro de concordantia Catholica tradit etiam Nicolaus Cardinalis Cuſanus: *Si dicis Papam Subditos Epiſcoporum abſolvere & ligare, dico idem in aliis, quando conſenſus Propriorum intervenit. Actus enim aliter nullus per conſenſum aut ratificationem proprii Sacerdotis in hac materia validus efficitur. Cum ergò uſu communi hoc ſit introductum, & ex uſu conſenſus elicitur, patet quod efficacia hujus vigorem ex conſenſu recipit. Cum enim nullus teneatur obedire, niſi in conceſſis à Canone, & cum non reperiatur Canon alicujus Concilii, Papam hoc poſſe appellatione nulla interpoſita, oportet ad conſuetudinem, uſum, & conſenſum illud reſolvere. Papa enim non habet à Canone, quod lædere poſſit Juriſdictionem Epiſcoporum. Quia eſſet ordinem turbare.* Ejuſdem mentis olim fuit Genricus Leodienſis Epiſcopus, ob neſcio quem ſuum Parochianum Romæ abſolutum, Gregorio ſeptimo ſcribens *mordaci invectiva, tamquam Apoſtolicæ Sedi non eſſet authoritas, quoſcumque & ubicumque vult ligare & abſolvere.* Reſpondeo hæc non ſpectare ad noſtram quæſtionem, ideoque ab illis nullas Paſchaſio Queſnello præberi ſuppetias. Præfati enim Doctores agunt de ſolutione citra appellationem facienda per gratiam; quod appellatas cauſas Papa poſſit retractare ac definire, & nata ab illis vincula in quovis homine per juſtitiam ſolvere, palam profitentur. Et tamen ad Henricum iſtum reſcripſit laudatus Gregorius: *Intelligas te aut præſumptionis ſpiritu, aut ignorantia contra authoritatem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ verba jactaſſe, quaſi imitando Orientales, qui contra beatum Papam Julium obloqui præſumpſerunt, eò quod ipſe ſanctiſſimum Athanaſium Patriarcham ſine conſenſu eorum abſolverat.* Affirmat ipſum ruere in Philippo-Politanam & Schiſmaticam Euſebianæ factionis audaciam. Et rectè affirmat. Quod enim Apoſtolica Sedes quorumvis Epiſcoporum ac Synodorum judicia, etiam juſta, poſſit per rationabilem gratiam ſolvere, mox audiemus à Sancto Pictavienſium Antiſtite Hilario. Et oſtendi poſſit pluribus exemplis ac teſtimoniis. Proinde iſtud tanti Pontificis de iſto Henrico, non ignobilis Sedis Epiſcopo, Judicium longè potiori Jure cadit in R. Patrem Paſchaſium. Audiamus & faciamus ſequentia Gregorii verba: *Tibi deinceps caveas, ne hujuſmodi contra nos temeritate reſcribas, ſed potiùs ad documenta ſanctorum Patrum, quæ te loqui & ſcribere doceant, humiliter recurras.* Marcionis negotium ſtatim diſcutietur.

Quarta Paſchaſii Queſnelli in Magnum Leonem calumnia eſt hæc: *Quartò denique in Canones Leo peccaſſe videtur, cum per Imperatoriam Sanctionem Gallicanæ Eccleſiæ conſuetudini derogare primus tentavit, illudque à Valentiniano tertio Edictum elicuit.* Quintò Canonibus adverſari cenſet hæc præſertim Edicti verba: *Ne quid tam Epiſcopis Gallicanis, quàm aliarum Provinciarum liceat ſine viri venerabilis Papæ urbis æternæ authoritate tentare, ſed illis, omnibuſque pro lege ſit, quidquid ſanxit vel ſanxerit Apoſtolicæ Sedis authoritas.* Verùm quibus Canonibus, cui Gallicanæ Eccleſiæ conſuetudini adverſatur iſtud Edictum? Aliud ſanè huc uſque credidit Gallicana Eccleſia. Sanctus Leo fecit adversùs Hilarium, quod contra Pelagianos feciſſe Sanctum Bonifacium Pontificem ſcribit in libro contra Collatorem Beatus Proſper: *Non ſolùm Apoſtolicis, ſed etiam Regiis utebatur Edictis.*

Horrenda eſt hæc Paſchaſii Queſnelli concluſio: *Quis non videat Leonem noſtrum talia molientem Gallicanarum, immò omnium Eccleſiarum ſtatum aliter, quàm more ſolito ordinaſſe, ut querebatur Hilarius? Dum, inquam, communionem ſuam Epiſcopo Canonicè depoſito irretractata cauſa ultrò impertit; dum Judicii Synodalis ſententiam in Epiſcopum legitimè accuſatum & convictum pronunciatam infringit; dum cauſam extra Provinciam iterato examini ſubjicit; dum denique ſæculares Poteſtates adversùs Hilarium, totamque Eccleſiam Gallicanam commovit. E contra verò planum eſt Sanctum Hilarium, cum Pontificis concilio contradixit; cum non exſpectata ejus ſententia, gregem ſuum bonus Paſtor quantociùs reviſurus, abſceſſit;* cum communioni *Chelidonii*, quem cum tantis viris damnaverat, conjungi nullatenùs acquievit, *ut ſcribit vitæ ejus author*, etiam cum vitæ diſcrimine; *non novis præſumptionibus Eccleſiarum ſtatum & concordiam Sacerdotum turbaſſe, ſed religioſè ſervaſſe, nec eum deſeruiſſe tramitem ſemper inter Majores & bene tentum, & ſalubriter cuſtoditum, quod objicit Sanctus Leo, ſed eum potiùs ab aliis deſertum vigore Apoſtolico vindicavit.*

CAPUT XVIII.

Diſcutitur concluſio R. P. Paſchaſii Queſnelli.

REverendus P. Paſchaſius Queſnellus ſua in Magnum Leonem elogia conatur concludere glorioſo, ac jam audito Epiphonemate. Adducit varios Canones, qui ab uno Epiſcopo ligatum vetant ab alio ſolvi, & iſtiuſmodi ſolutionem ſanciunt eſſe ejuſdem ſcabiei attractivum Attentatum, atque concludit: *Quantò conſultiùs igitur imitatus eſſet Sanctus Leo Eccleſiæ Romanæ Proceres, quos olim Marcion Hæreſiarcha, à proprio Patre Epiſcopo Eccleſia pulſus, adiens ut Eccleſiaſticæ communioni reſtitueretur, nunquam hoc ab eis obtinere potuit, teſte Epiphanio, Hæreſi quadrageſima ſecunda, quæ eſt Marcioniſtarum, ſed*

hac

hac ab illis reſponſione repulſus eſt. Nos, *inquiunt*, injuſſu venerandi Patris tui facere illud non poſſumus. Una ſiquidem fides, & animorum una conſenſio. Neque contra ſpectatiſſimum Collegam, Patrem tuum quidquam moliri poſſumus. *Ita Clerici Romani, Seniores, ab Apoſtolorum Diſcipulis edocti, ut ait Epiphanius, traditionem Apoſtolicam violare nefas ducebant*. Rurſus reſpondeo hæc eſſe ipſiſſima Philippo-Politana Euſebianæ Factionis dogmata. Etenim ſcelerata Factio non ob alium criminis fucum præſumpſit in Sanctum Julium Pontificem, ac Sanctum Maximinum Treverenſem Epiſcopum, ſplendidiſſimam ac firmiſſimam totius, Gallicanæ præſertim, Eccleſiæ columnam, latrare degradationis convitium, quàm quod ille, quintum Nicænum Canonem prævaricatus, damnatum à Tyria ac Antiochena Synodo Athanaſium admiſiſſet in ſuam communionem, hic verò iſtius prævaricationis fuiſſet conſultor atque incentor. Immò ſunt ampla iſtorum dogmatum augmenta. Etenim Romano Pontifici non dumtaxat in Synodalia aliorum Patriarcharum judicia authoritatem abnegant, ſed etiam in Provinciales Synodos ſuarum Diœceſium.

Romani Cleri in Marcionem opus eſt diſcutiendum. Audiendus eſt ex integro Sanctus Epiphanius: *Marcion fuit genere Ponticus, ex ea parte quæ Heleno-Pontus dicitur, oppido Sinope. Qui initio vitæ caſtitatem præ ſe ferens, Monachorum Inſtituta profeſſus eſt: Parente natus Catholicæ communionis Epiſcopo. Poſtea cum Virginem quamdam adamaſſet, ac fraudibus pellexiſſet, à cœleſtis vitæ ſpe illam juxta ac ſemetipſum dejecit. Ob hunc igitur incæſtum ab ipſo Parente eſt pulſus Eccleſia: Viro comprimis Religioſo, ac veritatis amore flagrantiſſimo, & in hac Epiſcopalis muneris adminiſtratione præſtanti. Cui cum Marcion diù multùmque ſupplicaſſet, ac pœnitentiam poſtulaſſet, hanc à Patre precibus nullis obtinuit. Vehementem ſiquidem ex ea re dolorem optimus ſenex & Epiſcopus ceperat, quod non ille ſolùm excidiſſet, ſed & ignominiam ſibi ac dedecus impoſuiſſet. Ergo ubi ſe nullis artibus eblandiri poſſe quod cuperet animadvertit, Popularium ſuorum probra ac ludibria non ſuſtinens, clam ab oppido ſeceſſit, ac Romam poſt Hygini Papæ obitum ſeſe contulit. Eò ſtatim ac Marcion pervenit, ac Seniores adiens, qui ab Apoſtolorum Diſcipulis edocti adhuc ſupererant, ut in communionem admitteretur ab iis fruſtra petiit. Quamobrem exſtimulatus invidia, quod non Principem illic locum, ac ne Eccleſiæ quidem aditum impetraſſet, ad impoſtoris Cerdonis hæreſim confugere induxit in animum*. Et infra: *Marcion palam Seniores alloquens inquit, Cur me recipere noluiſtis? Reſponderunt illi: Nobis injuſſu venerandi Patris tui facere iſtud non licet. Una ſiquidem fides eſt, & animorum una conſenſio. Neque contra ſpectatiſſimum Collegam Patrem tuum moliri quidpiam poſſumus. At ille vehementiùs excandeſcens, ac ſuperbia & invidia percitus Schiſma conflavit, ac privatam hæreſim eſt architectatus. Et ait: Eccleſiam veſtram ego diſſociabo, ac in eam Schiſma ſempiternum immittam*.

Verùm longè alia in Præſcriptionum libro ſcribit Tertullianus: *Conſtat Marcionem ac Valentinum neque adeò olim fuiſſe, Antonini ferè Principatu, & in Catholicæ primò doctrinam crediſſe apud Eccleſiam Romanenſem, ſub Epiſcopatu Eleutheri Benedicti. Donec ob inquietam ſemper eorum curioſitatem*, Cap. 30. *qua fratres quoque vitiabant, ſemel & iterum ejecti, Marcion quidem cum ducentis Seſtertiis, quæ Eccleſiæ intulerat, noviſſimè in perpetuum diſcidium relegati, venena doctrinarum ſuarum diſſeminaverunt. Poſtmodùm idem Marcion pœnitentiam confeſſus, cum conditioni ſibi datæ occurrit, ita Pacem recepturus, ſi cæteros, quos perditioni erudiſſet, Eccleſiæ reſtitueret, morte præventus eſt*. Notanda eſt vox, *Conſtat*. Potenter ſuadet hanc Tertulliani de Marcione relationem eſſe authenticam & veram. Et certè Tertullianus fuit viciniſſimus iſtis temporibus.

Affirmat primò, quod Marcion apud Romanam Eccleſiam crediderit, adeòque & baptizatus fuerit. Secundò, quod ingenio inquietus ſit lapſus in hæreſim. Utique Cerdonis. Tertiò, quod iſtius erroris tandem Doctor evaſerit, ac multos vitiarit. Utique poſt ſecundum lapſum. Quartò, quod ſemel & iterum fuerit ejectus è communione Eccleſiæ, ac bis per pœnitentiam receptus in Sacramentalis Pacis, ſeu Reconciliationis gratiam. Quintò, quod ob tertium lapſum ſit relegatus in perpetuum diſcidium. Sextò, quod etiam tunc pœnitentiam egerit, ac fuerit recipiendus in præfatam gratiam. Ea tamen conditione, *ſi cæteros, quos perditioni erudierat, reſtitueret Eccleſiæ*. Septimò, quod conditionem acceptaverit, ſed ab ipſa explenda fuerit præventus per mortem. Eſt igitur defunctus in pœnitentia.

Notanda ſunt hæc verba: *Marcion quidem cum ducentis Seſtertiis, quæ Eccleſiæ intulerat, noviſſimè in perpetuum diſcidium relegatus*. Docent nos plura benè notanda. Primò, quod Marcion Romæ non ſolum Baptiſma acceperit, ſed inſuper fuerit evectus in Clerum. Etenim Romanæ Eccleſiæ Populus nunquam, juxta primitivum Hieroſolymitanæ ac Alexandrinæ Chriſtianitatis morem, in communi vixit, adeòque nec baptizati illic unquam omnia ſua intulerunt Eccleſiæ. Iſtiuſmodi illatio non fiebat, niſi ab evectis in Clerum. Ab illis omninò fiebat. Non dumtaxat Romæ, ſed in plurimis Eccleſiis. Omnis enim ſub cœlo Clerus, licet non eandem domum & menſam, olim tamen aliquid communis vitæ habuit, ideoque omnia ſua ponebat ad pedes ſui Epiſcopi, ſingulis juxta Miniſterii merita diſtributuri diviſiones menſurnas, & ſportulas. Quæ inferendi forma poſtmodò tranſivit in Monaſteria. Secundum eſt, quod Romana Eccleſia Marcioni nec in prima nec in ſecunda, ſed dumtaxat in tertia ejectione reddiderit ſua Seſtertia. Quia nempe prima & ſecunda erant ſola excommunicatio, at verò tertia ejectio fuit degradatio: Perpetuum diſcidium à Clero. Degradatus omni iſtarum diſtributionum jure excidebat, ideoque ipſi reddebatur illatum patrimonium. Tertium eſt, quod Marcion etiam poſt perpetui diſcidii inflictionem egerit pœnitentiam, & Pacis addictionem acceperit. Nempè Pacis ſeu communionis Laicæ. Quartum eſt, quod primitiva Eccle-

ſiæ diſciplina, quæ ſolemnem pœnitentiam ac reconciliationem iterari vetuit, iterari omninò permiſerit privatam. Etiam de gravibus criminibus. Verùm hæc omnia non faciunt ad præſens Propoſitum.

Sanctus Epiphanius Apocryphis quandoque credidit. Lucet ex illis, quæ ſcribit de Meletiano ſchiſmate. Quod etiam circa Marcionem fuerit nimium credulus, fortiter ſuadet ab ipſo appoſitus Marcioni Monachatus. Quod enim Sanctus Antonius ſit primus Monaſteriorum author, diſertè tradit in ejus vita Sanctus Athanaſius. Anteà Ægyptus paucos hinc inde prope proprium pagum aut domum Solitarios habuit, nullum Cœnobitam. Quod verò idem Athanaſius cœperit primus Monachos in Clerum aſſumere, atque ita contemplativam vitam cum activa jungere; affirmat in ejus Elogio Sanctus Gregorius
Orat. 11. Nazianzenus. Et de Pontica Diœceſi ſcribit Hermias Sozomenus: *Apud Armenios, Paphlagones, & Ponti accolas Euſtatius Sebaſtiæ in Armenia Epi-*
L. 3. C. 18. *ſcopus Monaſticæ converſationis Author fuiſſe dicitur.* Item quod ante Sanctum Athanaſium, ac ejus Succeſſorem Petrum, qui appellationis proſequendæ cauſa acceſſerunt almam Urbem, nullus illic Monachus apparuerit, teſtatur in litteris ad ſacram Virginem Principiam Sanctus Hierony-
Epiſt. 16. mus. Sunt tamen argumenta non irrefragabilia. Etenim Sanctum Jacobum Niſibenum Epiſcopum, unum è Nicænæ Synodi Patribus, ideò-
Cap. 1. que Athanaſio longè ſeniorem, Theodoretus in Monaſtica hiſtoria teſtatur anteà fuiſſe Monachum. Et uti quidam in Ægypto ante Antonium, ita ante Euſtatium pauci hinc inde in Ponto poſſint fuiſſe Solitarii. Et ex iſtis Marcion poſſit à Patre Epiſcopo fuiſſe evectus in Presbyterum.

Interim qualiſcumque Sancti Epiphanii relatio nequaquam evertit Sancti Petri Privilegium. Abſit. Immò potentiſſimè confirmat. Affirmat enim Marcionem à Patris Epiſcopi ſententia appellaſſe Romam, & acceſſiſſe. Idque poſt mortem Hygini Pontificis: Vacante tunc Sede. Dudùm ante Pontificatum Zephyrini. Ejus peccatum erat mœchia; & quidem cumulata cum ſacrilegio. At verò uſque ad Zephyrini Papatum omnis ſub cœlo Eccleſia tria crimina reſervabat Chriſto Domino: Idololatriam, Homicidium, & Mœchiam. Iſtorum patratores compellebat ad perpetuam totius vitæ pœnitentiam: Et nec exeuntibus largiebatur Sacramentalis reconciliationis viaticum. Eos, ſuis commendatos ſuffragiis, tranſmittebat ad ſuum noſtrum in Dei Patris dextera Pontificem, ab ipſo judicandos, ſolvendos aut alligandos. Sanctus Zephyrinus eſt primus Author novæ tunc clementiæ, de qua ſcribit lapſus ad Montanum Tertullianus in libro de pudicitia: *Pontifex Maximus, Epiſcopus Epiſcoporum edicit, Ego & mœchiæ & fornicationis delicta pœni-*
Cap. 1. *tentia functis dimitto.* Hinc igitur de Marcionis patre, Sinopenſi apud Ponticos Epiſcopo, ſcribit Sanctus Epiphanius: *Cui cum Marcion multùm ac diu ſupplicaſſet, ac pœnitentiam poſtulaſſet, hanc à Patre precibus nullis obtinuit.* Eadem de cauſa Romanus Clerus ne Eccleſiæ quidem aditum Marcioni aperuit, ſed Patris de ipſo ſententiam plenè confirmavit. Quod nempe mœchia, præſertim ſacrilega, tunc eſſet crimen reſervatum Chriſto Domino. Non ex authoritatis defectu, ſed ex rigore diſciplinæ.

Notanda ſunt Sancti Epiphanii de Marcione verba: *Quamobrem exſtimulatus invidia, quod non Principem illic locum, at ne Eccleſiæ quidem aditum impetraſſet, &c.* Edicunt Marcionem non ſimplicem Monachum, ſed omninò fuiſſe Sinopenſis Eccleſiæ Presbyterum, ac à Romana Eccleſia expoſtulaſſe non ſolius Laicæ communionis, ſed etiam Presbyteralis honoris reſtitutionem. Iſtum honorem Sanctus Epiphanius omninò intelligit per *Principem locum.* Major enim Clerus, nempe cum Epiſcopo Presbyteri, in ſacro Tribunali ſimul ſedebant, uti Principes ac Senatores Eccleſiæ. Proinde Epiphanius palam affirmat Marcionem & communione & gradu fuiſſe à Patre Epiſcopo exutum, & pro utroque appellaſſe & acceſſiſſe Romanam Eccleſiam. Erat ſuperbiæ ac præſumptionis pleniſſima, & Apoſtolicis Canonibus adverſiſſima audacia. Etenim Apoſtolus de Epiſcopis ac presbyteris diſertè ſanxit: *Oportet Epiſcopum ſine crimine eſſe.* Præſertim ſine flagitio. Et quidem patrato poſt acceptum Ordinem. Hinc igitur Romanus Clerus paternam ſententiam meritò confirmavit in Marcionem, & ipſum excluſit non ſolum à gradu, ſed inſuper ab Eccleſiæ aditu.

Hæc ſunt Senſa Sancti Epiphanii. Et ex ipſis diſcimus, quod iſtis etiam primitivis Eccleſiæ temporibus Orientalis Eccleſia à ſuorum Epiſcoporum Judiciis appellaret atque accederet Romanam Cathedram. Nec ſoli Epiſcopi, ſed etiam Clerici. Et quidem Marcion à Sinopenſis Epiſcopi ſententia non ad Amaſeni Metropolitæ, immò nec ad Cæſaræenſis ſui Exarchi Tribunal aut Synodum, ſed immediatè provocavit ad Apoſtolicam Romanæ Eccleſiæ Cathedram. Et acceſſit. Quàm eximium ac momentoſum pro Romanarum Appellationum antiquitate & amplitudine ſit hoc exemplum, ipſa res altiſſimè clamat. Orientalibus non dumtaxat Epiſcopis, ſed & Clericis permittit præteriri Metropolitam ac Exarchum, adeoque & Patriarcham, & Romanum Pontificem immediatè non dumtaxat invocari, ſed & accedi. Et iſtam conſuetudinem ſtabilivit Sardicenſis Synodus. Vacans Romana Eccleſia tunc regebatur à Presbyteris, qui Apoſtolorum Diſcipulos viderant atque audiverant, Eccleſiaſticam diſciplinam ab ipſis edocti. Ex quo lucet, quod Romana Appellatio omninò ab Apoſtolis, immò & ab ipſo Chriſto Domino ducat originem. En per qualia exempla R. Pater Paſchaſius Queſnellus conetur ac ſperet ipſam evertere.

Difficultatem faciunt hæc Romani Cleri ad Marcionem verba: *Nobis injuſſu venerandi Patris tui facere iſtud non licet. Neque contra ſpectatiſſimum Collegam Patrem tuum moliri quidquam poſſumus.* Videntur profiteri, quod non propter diſciplinæ rigorem, ſed propter authoritatis inopiam ita egerint. Nam diſciplinæ rigor poſtulatam à Marcione gratiam nec ad Patris juſſum permiſiſ-

miſiſſet. Videntur profiteri iſtud ipſum, quod poſtmodo Antiochena Euſebianæ factionis Synodus ſcripſit ad Sanctum Julium Pontificem: *Inconcuſſam authoritatem habet quælibet Synodus, & contumelioſè agitur cum Judice, cujus judicium ab aliis examinatur*. Eadem Romani Cleri verba urget Joannes Launojus, & ex ipſis confidit ſe de Sancto Apoſtolo Petro glorioſum triumphare. Reſpondeo iſtam Euſebianam ac ſchiſmaticam regulam abunde revinci à Reſcripto laudati Pontificis. Aliud eſt quancumque ſententiam retractari à ſuperiori Judice, aliud eſt juſtam ſententiam ab ipſo circumduci & exſufflari: Solum poſterius eſt inferioris Judicis contumelia. Ex Apoſtolico enim Canone Nicæna Synodus ſanxit à ſuperiori Judice non eſſe ſolvendum vinculum, niſi quod proceſſerit ex inferioris Judicis puſillanimitate, contentione, aut alio vitio. At verò data à Patre Epiſcopo in filium Marcionem ſententia erat undequaque juſtiſſima: Hinc Romanus Clerus rectè repoſuit ipſam à ſe ſine illius juſſu non poſſe ſolvi; Juſtè enim ligatum reum remitti oportet ad juſſum ad beneplacitum ligantis.

Et hæc quidem ſolutio poſſit videri ſufficiens. Attamen res eſt penitiùs introſpicienda. Notanda ſunt hæc Sancti Epiphanii verba: *Marcion exſtimulatus invidia, quod non Principem illic locum impetraſſet*. Palam edicunt, quod Marcion Preſbyteralis honoris reſtitutionem non ſimpliciter, ſed illic Romæ obtinere poſtulaverit: Quod poſtularit Presbyter incardinari in Romanam Eccleſiam. *Etenim ſuorum Popularium probra & ludibria non ferens*, ex Sinopenſi civitate clam diſceſſerat, ideoque nunquam volebat eò redire. Voluit Romæ traducere vitam. De alma enim Urbe Cornelius Tacitus in Annalibus rectè ſcripſit: *Quò cuncta undique atrocia atque pudenda confluunt, celebranturque*. Hinc igitur etiam Marcion illuc non dumtaxat confluere & manere, ſed etiam celebrari voluit: Eſſe de Clero, & quidem Princeps ac Presbyter. Et huc reſpexit, dum in hæreſim prolapſus, palam, ideſt, impudenter ac ſine fronte dixit ad Clerum: *Cur me recipere noluiſtis?* Et Clerus repoſuit: *Nobis injuſſu venerandi Patris tui facere iſtud non licet. Contra ſpectatiſſimum Collegam Patrem tuum moliri nihil poſſumus*. Senſus eſt: Nec juſtiſſimam tui Patris de te ſententiam circumducere, nec te, licet integer eſſes, in noſtrum cardinem ſine ejus juſſu poſſumus admittere. Quia nempe Apoſtolicus Canon alienum Clericum ſine proprii Epiſcopi juſſu ac litteris vetat ab alio Epiſcopo incardinari in ſuam Eccleſiam. Iſtum Canonem tunc omnino ſervabat etiam Romana Eccleſia. Et hinc in hæreticum ac barbarum furorem verſus Ponticus Marcion reſpondit: *Eccleſiam veſtram ego diſſecabo, ac in eam ſempiternum Schiſma immittam*. Senſus eſt lucidus: Quia me non vultis habere Presbyterum, equidem Romæ permanebo, futurus vobis perpetuus hoſtis, & veſtræ Eccleſiæ crudelis lacerator. Uti Martinus Lutherus Papatum ac Apoſtolicam Sedem penitus ſuffocare, ita Marcion minatus eſt ipſam lacerare ſempiterno ſchiſmate. Et certè permanſit Romæ. Hinc enim de Sancto Policarpo ſcribit in Eccleſiaſticorum Scriptorum catalogo Sanctus Hieronymus: *Polycarpus, Eccleſiam in Urbe regente Aniceto, Romam venit, ubi plurimos credentium, Marcionis perſuaſione deceptos, reduxit ad fidem. Cumque ei fortuito obviam fuiſſet Marcion, & diceret, Cognoſcis nos, reſpondit: Cognoſco Primogenitum Diaboli*. Hygino ſucceſſit Pius, Pio Anicetus: Et Pius ſedit per novem annos. Quare vides, quod Marcion Romæ firmus permanſerit, & pertinaciter perrexerit lacerare Eccleſiam. Hæc ſunt Senſa Sancti Epiphanii: Et quod Romanis Appellationibus non detrahant, ſed ipſis dent lucidiſſimum teſtimonium ac patrocinium, eſt penitus manifeſtum.

Lib. 15. Cap. 44.

Notanda ſunt item verba, quibus Romanus Clerus Marcionis patrem appellat: *Spectatiſſimum Collegam*. Oſtendunt fuiſſe eximium Epiſcopum, ac notiſſimum Romanæ Eccleſiæ. Nec ambigendum eſt, quin & ipſe de filii criminibus, de ſuo in ipſum Judicio, ac frivola ejus appellatione & fuga relationes Romam tranſmiſerit. Proinde & ipſe agnovit ac veneratus eſt iſtas Appellationes: Agnovit retractatorium judicium non neceſſario eſſe faciendum in propria Provincia, ſed fieri omnino poſſe in alma Urbe. Prout placuerit ſapientiſſimo Romani Epiſcopi arbitrio. Hinc item diſcimus, quod viduatæ Romanæ Eccleſiæ Clerus appellationes tunc admitteret, ipſaſque retractaret, ac definiret. Quod ipſum lucidè demonſtrat ejuſdem per Sancti Fabiani Pontificis Martyrium vacantis Eccleſiæ Clerus in Reſcripto ad Sanctum Cyprianum: *Quod autem pertinet ad Privatum Lambeſitanum, pro tuo more feciſti, qui rem nobis ſollicitam nuntiare voluiſti. Omnes enim nos decet pro corpore totius Eccleſiæ excubare. Sed nos etiam ante litteras tuas fraus callidi hominis latere non potuit. Nam cum antehac quidam ex ipſius nequitiæ coborte veniſſet Vexillarius Privati, & furto ac fraudulenter litteras à nobis elicere curaret, nec quis eſſet latuit, nec litteras, quas volebat, accepit*. Privatus Lambeſitanus Epiſcopus fuerat à Donato, Sancti Cypriani Anteceſſore, damnatus ac degradatus: Et ejus ſententiam in appellantem hominem Sanctus Fabianus confirmaverat. Hinc ille poſt Pontificis mortem ſtuduit circumducere utrumque judicium: Romam miſit ſuæ cohortis Vexillarium, qui viduatum Clerum in iſtam circumductionem circumſcriberet. At fraudulentia non ſucceſſit. Interim hinc etiam vides Africanos quoque Epiſcopos ſemper Romam provocaſſe: Nec dumtaxat ad Dominum Papam, ſed etiam ad viduatum Clerum. Item vides iſtas appellationes non in Africa fuiſſe retractatas, ſed in alma Urbe. Hæc ſuo loco demonſtrabuntur largiùs. Epiſt. 30.

Quæſtio eſt, Quomodò Marcion potuerit talia, ſacris Canonibus palam obvia, à Romana Eccleſia poſtulare? Erat Eccleſiaſticæ regulæ ac diſciplinæ peritiſſimus: Quo igitur titulo aut fuco poſtulavit impoſſibilia? Reſpondeo hunc nodum ſolvi à Commentario, quem Synodalibus Sardicenſis Concilii litteris ſubdunt fragmenta Sancti Hilarii Pictavienſis Epiſcopi: *Quam opportunitatem nacti Urſacius & Valens, Romanæ Plebis Epiſcopum adeunt, recipi ſe in Eccleſiam deprecan-*

cantur, & in communionem per veniam admitti rogant. Julius ex conſilio veniam, quam orabant, impertit, ut cum lucro Catholicæ Eccleſiæ vires quoque detraheret Arianis, cum eos, qui veritatem ante turbaverant, conſilii hujus & audaciæ pœnitentes, in communionem Catholicam per veniam reconciliatæ pacis admitteret. Ex his vides duplicem lapſi, etiam Clerici ac Epiſcopi, reparandi formam eſſe antiquiſſimam: Nempe reparationem per juſtitiam, ac reparationem per diſpenſatoriam gratiam. Certè Julius non eſt primus Author hujus clementiæ, ſed etiam in hoc articulo ſequutus priorem Romanæ Eccleſiæ conſuetudinem. Eandem igitur gratiam poſtulavit Marcion. Quapropter omnem iſtam authoritatem agnovit in Romana Eccleſia: Authoritatem non dumtaxat ſolvendi quæcumque Epiſcoporum ac Synodorum judicia, ſed etiam quoslibet ſub cœlo Clericos transferendi in ſuum cardinem. Et per juſtitiam & per gratiam. At Romanus Clerus ea poteſtate uti ex rationibus noluit, forſitan quod majorem hanc cauſam cenſeret reſervandam futuro Pontifici.

Porrò quod Sanctus Epiphanius Romanas Appellationes, ipſarumque antiquitatem omninò agnoverit, lucet ex variis ejus locis, præſertim ex illis quæ ſcribit de Marcello Ancyræ Epiſcopo, Metropolita primæ Galatiæ. Hunc Antiochena Euſebianæ factionis Synodus damnarat, ob hæreſim. Et damnatio non carebat fundamento. Etenim de ipſa ſcribit in libro de Synodis laudatus Hilarius: *Adfuerunt Epiſcopi nonaginta & ſeptem, cum in ſuſpicionem veniſſet unus ex Epiſcopis, quod prava ſentiret.* Hic eſt omninò Marcellus. Et talia de ipſo ſcripſit Hilarius, qui cum omni latina Eccleſia dudùm ſtuduit illum conſtanter defendere. At verò damnatus provocavit ad Romanam Eccleſiam, ac Julium Pontificem. Et perſonaliter acceſſit. Sua iſtic Acta exponit in libello, quem porrexit laudato Pontifici: *Cum nonnulli ex iis, qui, quod parùm integrè de fide ſentirent, antea condemnati ſunt, quique à me in Nicæna Synodo convicti ſunt, contra me ad Pietatem tuam ſcribere non dubitaverint, me nec rectè, nec cum Eccleſiæ doctrina conſentaneè de fide ſtatuere, ut crimen ſuum in me transferrent, propterea neceſſariò Romam mihi veniendum, & te commonendum putavi, ut eos, qui contra me ſcripſerunt, acceſſeres, ut cum adveniſſent, de duobus illis à me convincerentur, cum illa ipſa falſa eſſe, quæ in me ſcripſerunt, tum eos adhuc in priſtino errore perſeverare. Et indigna quædam adversùs Eccleſias Dei, ac nos ipſos illarum Præſides eſſe machinatos. Sed cum illi venire noluerint, tametſi Presbyteros ad illos miſeris, ego verò anno integro & tribus menſibus Romæ commoratus fuerim, faciendum mihi omninò cenſui, ut antequam hinc proficiſcerer, meæ fidei profeſſionem tibi ſincerè atque ex animo, meaque manu perſcriptam, offerrem.* Adjungit ſuæ fidei profeſſionem, ipſi inſerit integrum Apoſtolicum Symbolum, & ſupplicat reparari, aut plenè ſaltem reveſtiri.

Affirmat varia. Primò, quod Antiochena Synodus iſtud de ſua damnatione judicium ſtatim retulerit ad Sedem Apoſtolicam. Secundò, quod Romanæ Eccleſiæ contra iſtas injurias auxilium imploraverit, & quod ipſam acceſſerit, ſemetipſum expurgaturus, ac reparandus. Tertiò, quod ad iſtud retractatorium Judicium rogaverit Romam evocari iſtius Synodi Antiſtites, reddituros ſui operis rationem, ac de iniquitate convincendos. Quartò affirmat, quod Julius Pontifex ipſos ad iſtum finem evocaverit. Et quidem per Legatos Presbyteros. Quintò, quod per totum annum ac tres menſes illi non comparuerint, ideoque digni fuerint damnati in contumaciam, ac ipſe in Epiſcopalem honorem plenè reparari. Et quidem Pontifex reparare noluit. Ex integro tamen reveſtivit, ac plenam cauſæ retractationem fieri Synodaliter juſſit apud Sardicam. Et Marcellum eò tranſmiſit, & ipſum Synodus diſcuſſit, abſolvit à vinculo, ac plenè reparavit. Et hæc omnia, licet Sardicenſem Synodum à Marcello circumſcriptam crediderit cum aliis paſſim Græcis, omninò probavit Epiphanius, ac ſuo inſeruit operi. Et hìnc iterùm videmus iſtam retractandæ Appellationis formam eſſe antiquiſſimam, & Sardicæ dumtaxat fuiſſe innovatam ac ſtabilitam.

CAPUT XIX.

Examinantur Dogmata D. Petri de Marca.

HArum ſordium palmaris hoc ſæculo fons eſt D. Petrus de Marca Archi-Epiſcopus Pariſienſis. Ex ipſo biberunt Paſchaſius Queſnellus, & omnes ejus Symmiſtæ. Quocircà fons hic eſt detegendus, ac obturandus. In ſexto de Sacerdotii ac Imperii concordia libro fatetur Synodales Provinciarum ad Romanum Pontificem relationes eſſe antiquiſſimas, & proſequitur: *At Judicia in Synodis illis reddita quoad diſciplinam erant ſummæ authoritatis, ut conſtat ex Concilio Nicæno, non ſolùm quoad correctionem & depoſitionem Presbyterorum, aliorumque inferioris Ordinis Clericorum, ſed etiam quoad depoſitionem Epiſcoporum. Itaque appellationi locus non erat, nullaque alia antiquitus ratio ſuppetebat damnatis, quam ut Reſcripto Principis negotium retractaretur in majori Synodo: Quando videlicet agebatur cauſa alicujus Epiſcopi, aut aliquod negotium magni momenti.* Cap. 14. Reſpondeo hìc conſui errores varios. Primus eſt, quod Nicænum Concilium, utique quinto Canone, ſanciat etiam de depoſitionibus Epiſcoporum. Secundus eſt, quod damnatis nullum relinquat appellationis locum. Etenim longè aliud nobis ſupra dixit Julius Pontifex. Nec refert, quod Nicænus Canon Romanæ Eccleſiæ Privilegium non exprimat. Rationem dat in litteris ad Theſſaliæ Epiſcopos Sanctus Bonifacius Pontifex: Quia nempe ſuper Sanctum Petrum, ac ejus Apoſtolicam Cathedram iſta Synodus nihil fuit auſa conſtituere, ſciens illi omnia donata à Domino.

Tertius error eſt, quod damnatis Epiſcopis aut Clericis olim nullum ſuppeteret remedium, niſi

refugium ad Reſcripta Principum. Etenim uſque
ad Magnum Conſtantinum Principes erant genti-
les, profeſſi hoſtes Eccleſiæ, ac perſecutores
Epiſcopalium Synodorum. Quis tum ipſos acce-
dere poterat ad poſtulandam majorem Synodum?
Quis unquam acceſſit? Nullum ſuppetit exem-
plum, niſi forſitan facinoroſi Pauli Samoſatenſis,
de quo per Antiochenam Synodum damnato ſcri-
bit in Eccleſiaſtica hiſtoria Euſebius Cæſareenſis:
Lib. 7. Cap. 24 *Verùm cum Paulus ex Epiſcopi domo, ejus Eccleſiæ
propria, exire nollet, Imperator Aurelianus, ea de
re rogatus ſententiam, ſanctiſſimè quid eſſet agendum
decrevit. Præcepit enim, ut domus Eccleſiæ illis
tribueretur, quibus Chriſtiani Italiæ, & Urbis Ro-
mæ Epiſcopi per litteras tribuendam præſcriberent.
Sic demùm Paulus cum ſummo dedecore, ſæcularis
Imperii ac Poteſtatis authoritate, ab Eccleſia penitus
extruditur. Quo quidem tempore talem, & tam be-
nignè ergà nos animatum Aurelianus ſe declaravit*.
An Paulus ad Aurelianum confugerit, non eſt
manifeſtum: Certè Synodum confugiſſe nun-
quam credidero. Quidquid ſit, confugium iſtud
non ſervivit ad appellationi novam impetrandam
Synodum, ſed ad obtinendam Synodalis Judicii
executionem. Quis Apoſtolicus Canon, quæ
Patrum regula, quæ Eccleſiæ conſuetudo, quod
authenticum exemplum Epiſcopos à Synodali
damnatione provocantes miſit ad Reges aut Prin-
cipes?

Nullum eſt exemplum, niſi Donatiſtarum,
ad quos, & adverſùm quos declamat Sanctus
Optatus Epiſcopus Milevitanus: *Quod de nobis
dicitis*, Quid Chriſtianis cum Regibus, aut quid
Epiſcopis cum Palatio? *Si nota eſt noſſe Reges,
vos tota perfundit invidia. Nam Majores veſtri,
Lucianus, Dignus, Naſſutius, Capito, Fiden-
tius, & cæteri Imperatorem Conſtantinum, harum
rerum adhuc ignarum, his precibus rogaverunt,
quarum exemplum infra ſcriptum eſt: Rogamus te,
o Conſtantine*, optime Imperator, quoniam de
genere juſto es, cujus Pater inter cæteros Impe-
ratores perſecutionem non exercuit, & ab hoc
facinore immunis eſt Gallia. Nam in Africa in-
ter nos & cæteros Epiſcopos contentiones ſunt.
Petimus ut de Gallia nobis Judices dari præcipiat
Pietas tua. Datæ à Luciano, Naſſutio, Digno,
Capitone, Fidentio, & cæteris Epiſcopis partis
Lib. 1. Donati. *Quibus lectis, Conſtantinus pleno livore
reſpondit. In qua reſponſione & eorum preces prodi-
dit, dum ait: Petitis à me in ſæculo Judicium,
cum ego ipſe Chriſti Judicium expectem: Et tamen da-
ti ſunt Judices*. Et in litteris ad Vincentium, Do-
natiſtarum Cartennenſem in Mauritania Epiſco-
pum, Sanctus Auguſtinus: *Vos indubitanter ar-
Epiſt. 48. guimus, quibus crimen videtur de inimicis commu-
nionis noſtræ Chriſtiano Imperatori aliquid conqueri.
Cùm libellus à Majoribus veſtris Anulino Proconſuli
datus, & Conſtantino Imperatori mittendus, ita
ſuperſcriptus ſit*: Libellus Eccleſiæ Catholicæ, cri-
minum Cæciliani, traditus à parte Majorini.
*Illos autem magis hinc arguimus, quia apud Impe-
ratorem ultrò Cæcilianum accuſaverunt, quem priùs
apud Collegas Tranſmarinos convincere debuerant.
Ipſo autem Imperatore longè ordinatiùs agente, ut
Epiſcoporum cauſam ad ſe delatam ad Epiſcopos
mitteret, nec victi cum fratribus pacem habere volue-
runt*. Ecce, quid Eccleſiæ Patres de iſto confu-
gio ſentiant. Et quid ſenſerit ipſe Conſtantinus,
adhuc Catechumenus. Auguſtinus affirmat Cæ-
cilianum non ad Principem fuiſſe deferendum,
nec à Principe poſtulandos Judices, ſed implo-
randos fuiſſe Tranſmarinos Antiſtites, hoc eſt, Epiſt. 162.
Epiſcopum Romanum. Diſertè ſemetipſum ita
exponit in litteris ad quoſdam Donatiſtarum
Epiſcopos. Et hìnc Conſtantinus factioſos iſtos
remiſit ad Papam Melchiadem. Aliquid tamen
gratiæ volens ipſis impendere, rogavit adjungi
quoſdam Epiſcopos Gallicanos. Nempè etiam
tunc non Laicus Princeps, ſed Apoſtolica Sedes
ex Chriſti Domini Inſtituto erat refugium dam-
natorum Epiſcoporum. Ad ipſam refugerunt ex
Hiſpania Baſilides & Martialis, ex Africa Pri-
vatus Lambeſitanus Epiſcopus, & Fortunatus
Pſeudo-Epiſcopus Carthaginenſis, ex Oriente
Sanctus Athanaſius & ejus Collegæ, & alii hìnc
indè plures. Non ad Reges, ſed Sancto Petro
dictum eſt: *Confirma fratres tuos*. Auguſtas Epi-
ſcopalium cauſarum Delegationes fateor Chri-
ſtianis olim temporibus fuiſſe frequentes: Verùm
ſolas Canonibus conformes probavit Eccleſia.
Quaſvis alias improbavit, & conſtanter excuſſit.

Dominus Petrus de Marca proſequitur: *Et
authoritati temperamentum in Oriente adhibuit Sar-
dicenſis Synodus, in gratiam Epiſcoporum gradu ſuo
dejectorum, data nimirùm licentiâ appellandi ad
Apoſtolicam Sedem, ut Judicium renovetur in Pro-
vincia, ſi Romanus Epiſcopus judicaverit reno-
vandum eſſe. Quoad verò Presbyteros & Laicos ex-
communicatos nihil innovatum, quoniam eorum cau-
ſæ non erant tanti momenti, ut Romanus Pontifex
appellari poſſet. Sicut nec in Oriente conceſſa eis erat
appellatio ad Patriarchas, ut patet ex Nicænis
Canonibus, Antiocheno ſexto, & nono Chalcedo-
nenſi. Concilium, inquam, Sardicenſe nihil pror-
ſùs deſtruxit de ſuprema Conciliorum Provincia-
lium authoritate quoad Presbyteros. Contrà eam Ca-
none decimo ſeptimo firmavit adverſùm iniquas quo-
rundam Epiſcoporum molitiones, qui ferre non pote-
rant Presbyterorum aut Diaconorum dejectorum que-
relas adverſùm ipſos propoſitas apud cæteros Epiſco-
pos*. Habeat poteſtatem is qui abjectus eſt, ut
Epiſcopos finitimos interpellet, & cauſa ejus au-
diatur, ac diligentiùs tractetur, quia non opor-
tet ei negare audientiam roganti. Et ille Epiſco-
pus, qui juſtè vel injuſtè eum abjecit, patienter
accipiat ut negotium diſcutiatur: Ut vel probe-
tur ſententia ejus à plurimis, vel emendetur.
*Interim tamen executioni demandanda eſt ſententia
Epiſcopi, ut ait Canon*: Tamen priùs quam omnia
diligenter & fideliter examinentur, eum qui fue-
rit à communione ſeparatus, antè cognitionem
nullus debet præſumere, ut eum communioni
ſociet. *Hujus Canonis præjudicio, quem Legatus
Fauſtinus tanquam Canonem Nicænæ Synodi protu-
lerat, Zozimus firmare conatus eſt cognitionem à ſe
habitam de accuſatione Apiarii Presbyteri Africani,
à proprio Epiſcopo dejecti, exiſtimans videlicet eum
eſſe Canonis illius ſenſum, ut Presbyteri excommuni-
cati arbitrio relinquat querelam ſuam deferendi ad
quos voluerit Epiſcopos, modò Provinciæ vicini eſ-*

ſent, cujuſmodi eſſe Roma videbatur habita ratione Provinciarum maritimarum Africæ.

Errores plurimi. Primus eſt, quod inconcuſſæ Provincialium Synodorum authoritati temperamentum adhibuerit Sardicenſis Synodus. Etenim quod appellandi facultas non à Sardicenſi Synodo, ſed à perpetua, per Chriſtum Dominum inſtituta, per Apoſtolos confirmata, & per Nicænam Synodum reducta in Scriptum, Eccleſiarum conſuetudine ducat originem, eſt abundè demonſtratum in ſuperioribus. Et Euſebiana Factio nequaquam Provinciales, ſed ſolas Patriarchales Synodos prætendit eſſe inconcuſſas. Secundus error eſt, quod Sardicenſis Synodus pro ſolo Occidente iſtud temperamentum dederit. Etenim iſta Synodus, licet Sanctus Epiphanius dicat Occidentalem, plenum tamen vigorem habuit etiam in Oriente. Eſt ſupra demonſtratum. Quod verè ac plenè œcumenica fuerit, poſſit faciliter ac lucidè demonſtrari. Tertius error eſt, quod Sardicenſis Synodus Romanam appellationem indulſerit ſolis Epiſcopis. Longè aliud ad Antiochenam Euſebianæ factionis Synodum ſcribit Sanctus Papa Julius: *Non ſolum Athanaſius & Marcellus Epiſcopi cum querimoniis de illatis injuriis, ſed & plurimi alii Epiſcopi ex Thracia, Cæleſyria, Phœnicia, Palæſtina huc convenere. Presbyteri item non pauci, partim ex Alexandria, partim aliundè, huc ad Concilium occurrerunt, & coram omnibus Epiſcopis ibi congregatis inter reliqua Dicta ſua conqueſti ſunt, vim & injuriam Eccleſiis illatam eſſe, ſuaſque Eccleſias eadem, quæ Alexandrina, paſſas eſſe. Ex Ægypto autem & Alexandria, cum denuò ſupervenißent, Presbyteri litteras ſecum attulere, quibus plurimorum Epiſcoporum querimonia continebatur, ſe cum huc ad Concilium pergerent, detentos fuiſſe atque etiamnum detineri.* Ecce, etiam ante Sardicenſem Synodum inferior Clerus, pari cum Epiſcopis jure, poterat provocare Romam, & provocabat. Et ipſum adeò diſplicebat primis iſtarum appellationum hoſtibus Euſebianis, ut appellantes & Romam accedentes Presbyteros comprehenderent per viam, ac traderent in cuſtodias. Quam artem etiam novit atque exercuit primus apud Gallos Clericalium ad Sanctam Petri Sedem appellationum hoſtis, Hincmarus Metropolita Rhemenſis. Porro Julius Pontifex, quoniam evocati iſtorum appellantium Adverſarii detrectabant comparere ad retractatorium in Urbe Judicium, uti Epiſcopos, ita & Clericos, quorum appellationem admiſerat, continuavit in ſuo gradu & communione, & omnium cauſas retractari juſſit per Synodum Sardicenſem. Et hæc in ſua ad Julium relatione affirmat ſe conveniſſe ad tres cauſas, quarum hæc fuit tertia: *Tertia quæſtio, quæ verè quæſtio, appellanda eſt, quod graves & acerbas injurias, intolerabiles etiam & nefarias contumelias Eccleſiis feciſſent, cum raperent Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos, & omnes Clericos in exilium mitterent; ad deſerta loca traducerent; fame, ſiti, nuditate, & omni egeſtate necarent; alios clauſos carcere, ſquallore conficerent, &c.* Et in litteris ad Clerum Alexandrinum: *Quia cognovimus Aphtonium, & Athanaſium Capitonis filium, & Paulum, & Platienem, Con-Presbyteros veſtros, eandem* cum variis Epiſcopis *fraudem ab Euſebianis perpeſſos eſſe, hac de cauſa hoc etiam vobis ſignificare neceſſarium duximus, etiam illos à nobis eſſe receptos, & ut innocentes crimine liberatos.* Iſtorum igitur, tam Clericorum quam Epiſcoporum, quos ſpoliatos Julius reveſtiverat, & in ſui gradus poſſeſſione continuarat, Sardicenſis Synodus retractavit cauſas, ipſiſque reddidit etiam jus atque titulum. Idque ex Mandato Julii. Quod enim Generalis Synodus ſolas ſibi à Pontifice delegatas cauſas poſſit agitare ac definire, diſertè ſcribit Sanctus Leo ad Anatolium Epiſcopum Conſtantinopolitanum. Proinde Sardicenſis Synodus Romanam Appellationem inferiori Clero nec dedit nec abſtulit, ſed à Chriſto Domino datam confirmavit. Chriſtus Dominus non ſolas oves, ſed etiam agnos commiſit Sancto Petro: Omnes poſſunt in ſuis anguſtiis ad hunc recurrere; omnes debent ab ipſo adjuvari.

Quartus error eſt, quod Romanæ Appellationis retractatorium judicium ſit renovandum in eadem aut vicina Provincia. Eſt abundè ſupra exploſus. Quintus eſt, quod inferior in Oriente Clerus non poſſit à ſuæ Provinciæ Synodo provocare ad Patriarcham. Etenim contrarium ſupra audivimus à Canonibus Arabicis. Sextus error eſt, quod ita ſtatuatur à Nicænis Canonibus. Eſt Paradoxum, alieniſſimum à ſenſu omnium Orientalium. Certè Arabicorum Canonum Authores cenſuerunt ipſos adeò conformes Nicænis, ut credi & haberi Nicænos voluerint. Error ſeptimus eſt, quod ita ſanciat ſextus etiam Canon Antiochenus. Etenim Euſebiana factio, dum lubricum ac doloſum cudit Canonem, ſolam Romanam voluit Appellationem excludere, nullatenùs Patriarchalem. Et dum illum admiſit Romana Eccleſia, purgavit per ſubintellectam clauſulam: *Sine præjudicio Romanæ Eccleſiæ.* Quidquid ſit, iſtos Canones circumduxit Sardicenſis Synodus. Octavus error eſt, quod ita ſanciat nonus etiam Canon Chalcedonenſis. Etenim diſertè ſancit oppoſitum: *Quod ſi Clericus habet cauſam adversùs Epiſcopum proprium, apud Synodum Provinciæ judicetur. Quod ſi adversùs ejuſdem Provinciæ Metropolitanum habet querelam, petat aut Primatem Diœceſios, aut Sedem Regiæ Urbis Conſtantinopolitanæ, & apud ipſam judicetur.* Agit de Clericis trium olim Autocephalarum Diœceſion. Ipſis permittit appellare à ſuo Epiſcopo ad Provinciæ Synodum, hinc ad novum Patriarcham Conſtantinopolitanum, ideoque ſimilem recurſum ad ſuos Patriarchas permittit & Clero aliorum Patriarchatuum.

Quin immò, quod Orientalis Eccleſiæ inferior Clerus ſemper etiam ad Apoſtolicam Sedem liberè appellaverit, eſt longè certiſſimum. Etenim Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Clerici, per Patriarcham ſuum atque Hæreſiarcham Neſtorium degradati, appellarunt ad Sanctum Cæleſtinum. Et Pontifex illis reſcripſit multa ex Sacris litteris, ex Sancti Athanaſii ſimiliter appellantis exemplo, ac ex aliis iſtiuſmodi principiis ſolatia, & tandem concluſit: *Ne tamen ad tempus Neſtorii videatur valere ſententia, apertè Sedis noſtræ ſanxit authoritas nullum, ſive Epiſcopum, ſive Clericum,*

ſeu Profeſſione aliqua Chriſtianum, qui à Neſtorio vel Epiſt. 19. *ejus ſimilibus, ex quo talia prædicare cœperunt, vel loco ſuo, vel communione dejecti ſunt, vel dejectum, vel excommunicatum videri, ſed hi omnes in noſtra communione fuerunt, & hucuſque perdurant. Quia neminem dejicere vel removere poterat, qui prædicans talia titubabat.* Eorum abſolutionem uſque ad retractatorium in Epheſina Synodo Judicium differre noluit: Appellationem mox admiſit, atque ita ipſos continuavit in ſuo gradu & communione. Quod etiam Piſtus, Alexandrinæ Eccleſiæ Presbyter, Romam appellarit, ſupra audivimus à Sancto Julio Pontifice. Et quidem appellavit adversùs judicium Sacroſanctæ Nicænæ Synodi. Et Sanctus Ambroſius cum cæteris Italiæ Epiſcopis, dum ab Imperatore Theodoſio poſtulavit generalem Synodum, adjunxit: *Neque enim æſtimamus eſſe convitium, cum unus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Presbyter, Paulus nomine, intra Achajam Synodum Orientalium juxta atque Occidentalium poſtularit.* Quod etiam Cheræmon, Victor, Sophronius, ac facinoroſi Flaviani Puerulus, fæces Alexandrinæ civitatis, contra Sancti Cyrilli ſententiam appellarint ad generalem Synodum, teſtatur idem Pater in litteris ad Clerum Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ. Proinde & ad Papam appellare potuerant. Quid opus multis? Quod Orientales, ex ipſa etiam Regia civitate, Clerici Romam paſſim appellarent, teſtatur Magnus Gregorius in litteris ad Marinianum Ravennæ Epiſcopum. Et Ætius Conſtantinopolitanæ Lib. 5. Epiſt. 24. Eccleſiæ Archi-Diaconus contra ſuum Patriarcham Anatolium, qui invitum conſecraverat Presbyterum, atque ita ſub honoris ſpecie degradaverat, invocavit Sanctum Papam Leonem, & Epiſt: 106, Cap. 2. cauſam obtinuit. Pontifici enim Anatolius reſcripſit: *Reverendiſſimus noſtræ Eccleſiæ Presbyter Ætius in priore loco atque honore eſt reſtitutus.* Etiam Archimandrita, & ejuſdem Eccleſiæ Presbyter Eutyches, à ſuo Patriarcha Flaviano damnatus, appellavit ad eundem Pontificem: Et fuit auditus. Verùm quoniam ejus hæreſis fuit manifeſta, lata in ipſum ſententia fuit confirmata. Athanaſius item Alexandrinæ Eccleſiæ Presbyter, ac Sancti Cyrilli nepos, Iſchyrion ac Theodorus, ejuſdem Eccleſiæ Diaconi, necnon Sophronius, ibidem fidelis Laicus, à Dioſcoro Patriarcha degradati ac variè vexati, appellaverunt ad eundem Pontificem, & ſub ipſo congregatam Chalcedonenſem Synodum. Omnes ſuis libellis dederunt hanc Epigraphen: *Sanctiſſimo & beatiſſimo univerſali Archi-Epiſcopo & Patriarchæ Magnæ Romæ Leoni, & ſanctiſſimo Concilio, ſecundùm voluntatem Dei & Divina mandata in Chalcedonenſi civitate congregato.* Inſtantis Concilii opportunitas eis fecit animos ad ipſum provocandi, alioquin ad ſolum Pontificem provocaturis. Et omnis iſta maxima Synodus provocationem probavit, admiſit, exaudivit. Iſtam Epigraphen reſpicit Magnus Gregorius, in variis litteris ſcribens Univerſalis Epiſcopi titulum fuiſſe à laudata Synodo oblatum ac delatum Magno Leoni, at humiliter refutatum. Similiter ad Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Clerum & Populum de Salomone Presbytero, per Acacium Patriarcham dejecto, ſcribit Felix III. Pontifex: *Filio noſtro Salomoni Presbytero, quem Acacius, ut placeret hæreticis, ſuo privare putavit gradu, gradum proprium ſententia veſtra confirmet, vel omnes qui fortè à memorato propulſi, in ſuis locis, & in noſtra communione manere pronunciet.* Quia nempe Salomon ad Felicem provocaverat. Item Joannem Chalcedonenſem, & Athanaſium Iſauriæ Presbyterum, à Joanne Patriarcha Conſtantinopolitano degradatos, atque ad ſe provocantes, exaudivit ac reparavit Magnus Papa Gregorius. Et hæc omnia ſunt ab ipſis Apoſtolis: Immò ab ipſo Chriſto Domino. Etenim quod Marcion, Sinopenſis Eccleſiæ Presbyter, à ſui Patris ac Epiſcopi ſententia Romam appellarit, & quod ipſum vacantis Romanæ Eccleſiæ ſeniores Presbyteri audierint ac judicarint, ſupra audivimus à Sancto Epiphanio. Erant Presbyteri edocti ab Apoſtolorum Diſcipulis. Et certè Domini verba: *Paſce oves meas, Confirma fratres tuos*, aliaque id genus, nequaquam comprehendunt ſolos Epiſcopos.

Eandem formam viguiſſe in Gallicana Eccleſia, lucidè docet Magni Leonis epiſtola ad Ruſticum Metropolitam Narbonenſem: *Geſtis, quæ* Epiſt. 2. *in Epiſcoporum, Honoratorumque examine confecta ſunt, recenſitis, Sabiniano & Leoni Presbyteris actionis ſuæ intelleximus fiduciam defuiſſe, nec eis juſtam ſupereſſe querimoniam, qui ſe ab inchoatis diſceptationibus ſpontè ſubduxerunt. Circà quos quam formam, quamve menſuram debeas tenere Juſtitiæ, tuo relinquo moderamini, ſuadens tamen charitatis hortatu, ut ſanandis ægris ſpiritalem adhibeas medicinam. Et dicente Scriptura*, Noli eſſe juſtus nimiùm, *mitius agas cum eis*. Paſchaſius Queſnellus cortexit hunc textum, & legit: *Actionis tuæ*. Evertit ſenſum. Neſcio quo ſcopo. Quidquid ſit, Sabinianus & Leo Presbyteri, à Ruſtico degradati aut caſtigati, provocaverant Romam. At in ſua cauſa defecerant. Hinc ipſos Pontifex remiſit Ruſtico, permiſit ejus moderamini, & commendavit clementiæ. Quod etiam Tuentius, Gallicanæ Eccleſiæ Clericus, quem Proculus Maſſilienſis Metropolita poſtmodò conſecravit in neſcio cujus civitatis Epiſcopum, à ſui Antiſtitis Judicio Romam appellarit, ac ejus circumductionem, non per Juſtitiam, ſed per ſingulariſſimam gratiam obtinuerit, teſtatur Sanctus Papa Zozimus in litteris ad Epiſcopos Africæ, Galliæ, ac Hiſpaniæ. Sapaudo Arelatenſi Epiſcopo, de frivolis ſuorum Clericorum appellationibus querenti Pelagius I. repoſuit ipſos interim audiendos, ideòque opus eſſe, ut & Sapaudus ſuos tranſmittat Reſponſales: Quo nempe cauſa retractetur ſecundùm Sardicenſes Canones. Etiam nequam ille juvenis, qui Sacram Virginem ſtupraverat, ab impoſita ſibi per Sanctum Avitum Vienenſem Metropolitam publica pœnitentia appellavit ad Sedem Apoſtolicam, aut certè minatus eſt appellare. Nec deſunt alia exempla. Et nemo tunc Gallicanus Epiſcopus interceſſit. Propter conſtantem conſuetudinem. Et ecce nunc apud imperitos clamatur, inferiorem Galliæ Clerum nunquam fuiſſe graviſum iſta facultate.

Nonus error eſt, quod Sardicenſis Synodus Clerum inferiorem exuat Romanæ appellationis auxi-

auxilio. Eſt atrox in Synodum contumelia. Etenim Sanctiſſimi iſti Patres Clerum voluerunt non opprimere intra Epiſcoporum manus, ſed per iſtum Canonem adjuvare. Excommunicatorum abſolvendorum poteſtatem, quam Nicæna Synodus ad Synodum Provinciæ, & ad duas per annum vices reſtrinxerat, ipſi ampliant ad vicinos Epiſcopos, & ad omnes dies totius anni. Sunt duo erroris fundamenta. Primum, quod Romanam Appellationem firmantes Canones palam loquantur de ſolis Epiſcopis, non de Clericis. Secundum eſt quartus decimus Canon, de damnatis à ſuo Epiſcopo Clericis hæc ſanciens: *Qui ejicitur, poteſtatem habeat confugiendi ad Epiſcopum Metropolis ejuſdem Provinciæ. Si autem Metropolitanus abeſt, ad finitimum concurrendi & rogandi, ut ſuum negotium accuratè examinetur. Neque enim non ſunt aures præbendæ eis qui rogant. Ille autem Epiſcopus, qui jure vel injuria eum expulit, æquo animo ferre debet, ut rei fiat examinatio, & vel ejus confirmetur ſententia, vel corrigatur. Priuſquam diligenter, & ex fide fuerint examinata ſingula, qui communionem non habet, ante rei cognitionem non ſibi debet communionem arrogare.* Eſt appellatio admodum acciſa & contracta. Etenim devolvit ſolummodo, non ſuſpendit. Et Dominus Petrus de Marca vult ab ipſa excludi Romanam Appellationem.

Reſpondeo hunc Canonem quibuſdam olim diſplicuiſſe. Etenim Guilielmus Beveregius, licet Heterodoxus, eruditus tamen, adducit hoc ejus antiquum ſcholion: *Hic Canon contrarius eſt iis quæ ante ipſum ſunt, & confuſionum & ſcandalorum cauſa. Clericum enim ab Epiſcopo condemnatum confugere ad communem Metropolitanum eſt conſentaneum & Canonicum; ſi autem Metropolitanus præſto non ſit, ad alium confugere, eumque Dominum & Examinatorem ſui Epiſcopi conſtituere, qui nullam omnino in eum poteſtatem habet, quàm abſurdum eſt, tumultum & ſeditionem movens, & bono ordini exitioſum?* Quod ipſum in ſuo ad ſimilem Africanum Canonem ſcholio ſcribit Alexius Ariſtinus. Nec ſine omni fundamento. Nihilominùs non ſoli Africanæ, ſed omni tandem Eccleſiæ Canon placuit ob ſingularem pietatem in oppreſſum à quorumdam Epiſcoporum violentia Clerum. Frequenter prædicatur ab Hincmaro Rhemenſi. Etenim quintum Nicænum Canonem ampliat ac prorogat à Provinciæ Synodo non dumtaxat ad Metropolitam, ſed etiam ad vicinum quandoque Epiſcopum. Clerici ab Epiſcopalis damnationis vinculo ſolvendi poteſtatem, quàm quintus ille Canon ſoli Provinciæ Synodo, & duabus dumtaxat per annum vicibus facit, hic extendit ad Metropolitam, immò & ad vicinum Epiſcopum, & ad cunctos totius anni dies.

Proinde quintum illum Canonem nullatenùs reſtringit aut circumſcribit. Quod verò ille Romanas non excludat Appellationes, eſt longè certiſſimum. Nemo id unquam admiſit in mentem: Joannes David rectè ſcribit eſſe aſſertionem fatuam. Longè minùs id fecit Sardicenſis Synodus. Etenim ipſa, ſolas Romanas Appellationes retractans, non ſolas Athanaſii ac Marcelli, aliorumque Epiſcoporum, ſed inſuper plurium Clericorum cauſas retractavit, ac definivit. Porrò in ſuis Canonibus ſolos Epiſcopos expreſſit ob duas cauſas. Primam poſſimus diſcere ex Græcis Romanæ Eccleſiæ Archi-Mandritis ac Monachis, Lateranenſem Sancti Martini Papæ Synodum rogantibus, ut in Cyrum, Sergium, alioſque Monothelicitæ impietatis authores dignetur procedere *ſecundùm Synodales regulas*. At verò harum regularum una eſt, ut Synodus non definiat, niſi de motis apud ipſam controverſiis. At iſto tempore Euſebiana Factio non movebat, niſi de Epiſcoporum Romanis Appellationibus. Hinc igitur de hiſce ſolis reſpondit Sardicenſis Synodus. Secunda ratio eſt, quod plures damnati Epiſcopi ad nullum, niſi ad Romanum Pontificem poſſint provocare. Etenim damnari non poſſunt niſi per Provinciæ Synodum. At verò damnati Clerici iſtam omnes Synodum, & cuncti Orientales inſuper ſuum Patriarcham aut Exarchum invocare poterant: Hinc in iſtis ſuis Canonibus Sardicenſis Synodus exprimendos duxit ſolos Epiſcopos. Act. 1.

Proinde hæc Synodus in Clericos fuit liberaliſſima. Illis fecit quadruplicem appellandi viam: Ad Romanam Eccleſiam, ad Provinciæ Synodum, ad Metropolitam, & vicinum Epiſcopum. Duæ priores erant antiquæ, fundatæ in Apoſtolicis Canonibus; at verò duæ poſteriores erant nova & ſingularis gratia, hìnc reſtricta & circumſcripta. Solummodò devolvebat, non ſuſpendebat. Et jure meritò. Etenim Metropolita, ac præſertim vicinus Epiſcopus judicabat ex mero indulto, ideòque ejus limites excedere non poterat: Non poterat ante expletam totius cauſæ retractationem reveſtire. Africani Canones, ex hoc Sardicenſi palam deſumpti, adjungunt ut appellatio fiat non ad unum, ſed ad duos vicinos Epiſcopos: Et ut ipſi cauſam non retractent, longè minus definiant ſine venia proprii Epiſcopi. Exſtat Sardicenſis Canonis latina translatio, quæ hoc ipſum præcipit, & adjungit: *Priuſquam omnia diligenter ac fideliter fuerint examinata, Clericus communionem non debet præſumere, donec proprius Epiſcopus eum recipiat, & communioni ſociet.* Metropolitæ, aut vicinis Epiſcopis permittit ſolam definitionem cauſæ, executionem fieri vult per proprium Epiſcopum. Quod autem Clerici ad Apoſtolicam Sedem, aut ad Provinciæ Synodum Appellatio etiam ſuſpendat, non eſt dubitandum.

Error decimus eſt, quod Zozimus Pontifex vicinitatis jure, ac hujus Canonis vigore admiſerit appellationem Apiarii Presbyteri Africani. Eſt miſeranda ad obnubilandam veritatem ſubtilitas. Etenim Apiarius erat Siccenſis in Cæſarienſi Mauritania Eccleſiæ Presbyter, ideoque à Romana civitate remotiſſimus; Hinc nequaquam vicinitatis jure, ſed Apoſtolicæ Authoritatis Privilegio Zozimus cenſuit ſe fulciri. Verùm hæc eſt alia quæſtio. Etenim inferior Africanæ Eccleſiæ Clerus ex avita gentis conſuetudine carebat facultate invocandi Sedem Apoſtolicam, compulſus ſuarum Synodorum Judicio acquieſcere. Excipitur à communi regula. Et generi non derogatur per ſpeciem. Eſt quæſtio ſuo loco ſingula-

gulariter ac amplè diſcutienda. Interim D. Petrus de Marca non totus deviat. Hæc ſua nova Dogmata obtinere vult in ſolis Eccleſiaſticæ diſciplinæ, non in Chriſtianæ fidei Judiciis: Circa hæc confitetur à Provinciarum, immò & à Diœceſion Synodis provocari poſſe, & ſemper provocatum fuiſſe ad Cathedram Sancti Petri. Ejus Diſcipuli, qui errorem etiam ad fidei Judicia extendunt, longè graviorem infligunt veritati injuriam.

Quod Provincialia Galliarum Concilia ſuprema iſta poteſtate olim fruerentur, Dominus Petrus de Marca etiam probat ex Innocentii primi Reſcripto ad Sanctum Victricium. Et confirmat ex prima Vaſenſi Synodo, ex ſecunda Arelatenſi, ac ex tertia Aurelianenſi. Reſpondeo hunc
Cap. 5. eſſe Vaſenſem Canonem: *Si quis Epiſcopi ſui ſententiæ non acquieſcit, recurrat ad Synodum*. Hic
Cap. 48. eſt Arelatenſis: *Si quis Epiſcopi ſui ſententiæ non acquieſcat, Synodi legibus audiendum*. Aurelianen-
Cap. 19. ſis ita ſancit de damnatis Clericis: *De quibus ſi querela procedit, officium agens recurrat ad Synodum*. In quibus omnibus nec unus eſt apex, qui errorem adjuvet. Etiam Innocentius Pontifex ſuo Canoni diſertè addit: *Sine præjudicio tamen Romanæ Eccleſiæ, cui in omnibus cauſis debet reverentia cuſtodiri*. Nempè in Clericorum cauſis appellationis reverentia, in Epiſcoporum negotiis inſuper reverentia relationis. Et omnes iſtæ Synodi innovant quintum Nicænum Canonem: Hinc Arelatenſis ſancit appellantem Clericum *Synodi legibus audiendum*. Proindè tenuerunt & pietatem, ex qua Nicæni Patres nihil auſi ſunt conſtituere ſuper Romanam Eccleſiam, ſcientes ipſi omnia conceſſa à Domino. Et quod iſtarum Synodorum Patres ſuis Clericis, immò & Laicis Romanas Appellationes permiſerint, adducta ſuperiùs exempla docuerunt.

CAPUT XX.

An inferior Galliæ Clerus ſub Carolinæ Familiæ Regibus Romam appellaverit?

L. 6. c. 14. Dominus Petrus de Marca è Romani Imperii temporibus, & à prima Merovingiorum Regum Dynaſtia tranſiit, novis ſuis Dogmatibus ſubſidia venaturus, ad Dynaſtiam Carolinam, & nobis obtrudit Canonem Franco-Fordienſis
Cap. 6. Synodi: *Statutum eſt à Domino Rege & Sancta Synodo, ut Epiſcopi juſtitias faciant in ſuis Parochiis. Si non obedierit aliqua perſona Epiſcopo ſuo de Abbatibus, Presbyteris, Diaconibus, Sub-Diaconibus, Monachis, & cæteris Clericis, vel etiam aliis in ejus Parochia, veniant ad Metropolitanum ſuum, & ille dijudicet cauſam cum Suffraganeis ſuis. Comites quoque noſtri veniant ad Judicium Epiſcoporum. Et ſi aliquid eſt, quod Epiſcopus Metropolitanus non poſſit corrigere vel pacificare, tunc tandem veniant Accuſatores cum Accuſato cum litteris Metropolitani, ut ſciamus veritatem rei*. Dominus Archi-Epiſcopus affirmat huic Synodo adfuiſſe ac præſediſſe Apoſtolicam Adriani primi Legationem, ideòque & probatam & confirmatam eſſe à Romana Eccleſia. Et commentatur: *Conſtat igitur hoc Canone nullum appellationis genus relinqui à Judicio Metropolitani. Excipit ſolùm, ut ſi poſt ſententiam Synodi ſuperſit adhuc aliqua controverſia, Accuſator & reus adeant Principem cum litteris Metropolitani, ut Rex cognitionem extra-judicialem cauſæ ſuſcipiat, authoritatemque ſuam tribuat pro executione rei judicatæ, aut protectionem ſuam Subditis ſuis, ſi contingeret eos opprimi in injuriam legum & Canonum*.

Reſpondeo hic nequaquam agi de judicialiter aut extra-judicialiter revidendo Provincialis Synodi judicio, ſed de cauſis difficilioribus, ad quarum fundum Synodus pertingere non valuerat, nec ipſas definire. Agit de eventu, de quo & Magnus Leo in litteris ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum, ſuum per Illyrici Provincias Vicarium: *Bini Conventus per ſingulos an-* Epiſt. 12.
nos habeantur, in quibus de omnibus querelis, quæ Cap. 7.
inter diverſos Eccleſiæ Ordines naſci adſolent, judicetur. Ac ſi fortè inter ipſos qui præſunt, de majoribus peccatis cauſa naſcatur, quæ Provinciali nequeat examine definiri, Fraternitatem tuam de totius negotii qualitate Metropolitanus curabit inſtruere, ut ſi coram poſitis partibus, nec tuo fuerit ſopita judicio, ad noſtram cognitionem, quidquid illud eſt, tranſferatur. Iſtiuſmodi cauſas, quas Leo ad ſuum Vicarium, Rex Carolus per Metropolitam juſſit ad ſe referri, non ut judicaret, ſed ut noſſet rei ſtatum ac veritatem, ac diſpiceret meliorem modum definiendi. Ejuſmodi cauſas, quoniam Gallia nunc non habebat Apoſtolicum Vicarium, Carolus delegabat ſuo Archi-Capellano. Et iſtud Tribunal, uti & plura alia, licet extra Canones, majoris boni intuitu Romana Eccleſia diſſimulabat. Lamentabilem ſtatum, in quem Carolus Martellus & Raginfredus, de Regiæ domus Majoratu litigantes, univerſum Galliæ Regnum & ejus Chriſtianitatem detruſerunt, exponit Hincmarus Rhemenſis in vita Sancti Remigii. Lapſam religionem & diſciplinam reparare Pippinus cœperat, & jam Carolus perficiebat: Hinc plura in ipſo Apoſtolica Sedes toleravit. Quod tamen iſtud Tribunal Romanas Appellationes etiam inferiori Clero non eripuerit, eſt exploratiſſimum. Etenim primus & palmaris articulus, quem in lapſa noſtra Chriſtianitate reparavit Apoſtolus noſter Sanctus Bonifacius, fuit pleniſſima obedientia atque ſubjectio ſub Romana Eccleſia. Et tunc novus Canonum Codex, per Iſidorum Mercatorem ex Hiſpania deportatus in Galliam, à Riculpho Moguntinenſi Epiſcopo ſpargebatur per omnem Francorum Monarchiam, & à cunctis, uti res è cœlo lapſa, cum gaudio & reverentia ſuſcipiebatur. Primus eum rodere auſus fuit Rhemenſis Hincmarus. At ſucceſſu infeliciſſimo. Porrò inter palmaria iſtius Codicis capita eſt Romana etiam Clericorum Appellatio. Et plures ejus de hac re articulos Carolus Magnus ac Ludovicus pius inſeruerunt ſuis Capitularibus. Quare manifeſtum eſt, quod Gallicana tunc Eccleſia iſtas appellationes in nullo penitùs læſerit aut con-

contraxerit. Porrò an Franco-Fordienſis Synodi Canones confirmaverit Romana Eccleſia, eſt non modica quæſtio. Eruditi plures cenſent ea dumtaxat confirmata; quæ illic ſancita ſunt pro orthodoxa fide contra errores Epiſcoporum Felicis ac Elipandi.

L. 1. c. 26. Dominus Petrus de Marca pergit ad ſextam Synodum Pariſienſem, & ſcribit: *Concilium Pariſienſe manifeſtè probat viam appellandi ad Sedem Apoſtolicam nondum fuiſſe apertam per iſtas tempeſtates, cum doleat Clericos ab Epiſcopis ſuis caſtigatos, querelas ad Regem deferre ſolitos, quando Synodi Provinciales non habebantur.* Synodus lamentatur quintum Nicænum Canonem, qui bis in anno mandat celebrari Provinciæ Synodum, non obſervari in Gallia, & adjungit: *Ob id Eccleſiaſticæ utilitati magnum diſpendium, & Principalibus auribus inſolens impedimentum, & multorum impunitas naſcitur flagitiorum.* Hinc rigidè mandat, ut Nicænus Canon deinceps ſervetur ab omnibus Metropolitis. Reſpondeo hanc Pariſienſem ſanctionem non facere ad Propoſitum. Etenim nos hic agimus de Romanis Clericorum adversùs Provincialium Synodorum judicia provocationibus, quæ fieri non poterant, dum nullæ iſtiuſmodi Synodi in Gallia celebrabantur. A ſingularibus ſuorum Antiſtitum Judiciis non ad Apoſtolicam Sedem Clerus conſuevit refugere, ſed ad ſuæ Provinciæ Synodos: Quia igitur hæ non fiebant, refugiebat ille ad Regem, ſupplicans appellationem ſuam tranſmitti ad tribunal Palatini Archi-Capellani. Quod Pariſienſis Synodus nihil contra Sanctum Petrum ſanxerit, liquet ex eo, quod ſanciat obſervari Nicænos Canones, à quibus ſciebat Romanæ Appellationis poteſtatem fuiſſe confirmatam, ac redactam in Scriptum. Et iſto tempore Romanæ etiam Cleri Appellationes plena libertate gaudebant in Gallia. Etenim ab Ebbone Remenſi Archi-Epiſcopo conſecrati, & per illius Succeſſorem Hincmarum degradati Clerici appellarunt ad Nicolaum Pontificem, & per ipſum fuerunt reſtituti. Et Epiſcoporum nullus præſumpſit intercedere.

Carolinum Regnum ducit à Carolo Martello originem. At verò ſub ejus Principatu Gregorius III. ſcripſit ad Sanctum Bonifacium Apoſto-

Epiſt. 1. licum noſtræ gentis Vicarium: *Presbyterum, quem præterito aſſeruiſti anno ad nos veniſſe, noſtroque judicio fuiſſe à ſuis nefariis abſolutum actionibus, credas neque nobis aliquam confeſſionem feciſſe, nec à nobis, ut ſuos expleat libitus, abſolutum fuiſſe.* Bonifacius nequaquam adversùs Presbyteri appellationem, ſed adversùs ſolam ejus frivoleitatem intercesserat: Nec non adversùs nimiam Romanæ Eccleſiæ indulgentiam, quæ appellantibus Clericis non per ſolam juſtitiam, ſed etiam per gratiam nimis faciliter reddebat ſuum gradum. Hic eſt unicus titulus aut fucus, in quo Hincmarus Rhemenſis Epiſcopus, ac per ipſum Rex Carolus Calvus fundarunt ſuas querimonias contra Romanas Clericorum Appellationes. Nihilominùs illæ petrexerunt per omnem Galliam ambulare liberrimis pedibus. Etenim apud Gratiani Decretum exſtat Nicolai primi Pontificis epiſtola ad Gallionem Senenſem Epiſcopum. Eſt mendum. Legendum eſt: Ad Wenilonem Senonenſem Epiſcopum. *Volumus & Apoſtolica authoritate monemus, ut Presbyter, de quo agitur, ſi poſt excommunicationem ſuam adire Apoſtolicam Sedem voluerit, nullus iter ejus impedire præſumat.* Inter ejuſdem Pontificis fragmenta exſtat epiſtola ad Herardum Turonenſem Epiſcopum, qua Chriſtophorum Presbyterum, de variis damnatum, ac ad ſe appellantem, declarat innoxium, reponit in gradum, ei ſuper-ordinatum mandat expelli, ac ipſum ſine mora reſtitui. Et adjungit: *Nullatenùs Canonica Inſtituta alicujus temeritate contemni permittas, quia facientem & conſentientem par pœna conſtringit.* In litteris ad univerſos Galliæ Epiſcopos ſcripſit de cauſa Rothaldi Sueſſionenſis Epiſcopi, amplè demonſtrat omnes omninò, & Epiſcopos & Clericos, poſſe Romam provocare: Demonſtrat ex nono Chalcedonenſi Canone. In litteris ad Sueſſionenſem Synodum affirmat Rhemenſes à degradato Epiſcopo Ebbone ordinatos Clericos non ad ſe ſolum, ſed etiam ad ſuos Anteceſſores Leonem quartum ac Benedictum tertium appellaſſe, ex cauſis tamen quæſtionem non fuiſſe plenè retractatam ac definitam. In litteris ad Michaelem Auguſtum ſcribit ex omnibus ſub cœlo gentibus plura aſſiduè hominum millia Romam accurrere: Hominum vexatorum non dumtaxat à ſuis Epiſcopis, ſed etiam à ſuis Regibus. Et omnibus deberi ac etiam præberi ſolatia atque auxilia. Etiam miſerabilis Monachus Godeſcalcus provocavit ad eundem Pontificem. Omittere non poſſim appellationem Balduini Flandrenſis Foreſtarii ac Judith Regiæ filiæ, factam item ad eundem Nicolaum. Ei nos Flandri debemus plurima. Ipſa enim ad laudati Pontificis preces nos evexit in liberum Populum. Nec mirandus eſt ferventiſſimus hujus Pontificis in defendendis Romanis Gallicani Cleri Appellationibus zelus. Fomenta dedit præfatus Hincmarus, appellantes Clericos conſuetus tractare ad eum modum, quo Rex Pharao tractavit Hebræos. Ad Adrianum ſecundum Pontificem, uti Herleſridus Sylvanectenſis Presbyter, ita & Carolomannus, Caroli Calvi Regis filius, adversùm paternas violentias appellavit. Et ipſum Pontifex mox reveſtivit. Plura exempla adducentur in decurſu.

Epiſt. 57. (beside "Romam provocare")

Epiſt. 59. (beside "ſcopo Ebbone")

Epiſt. 8. (beside "ctatam ac definitam")

Dominus Petrus de Marca pro ſuis Commentis tandem adducit vigeſimum ſextum octavæ Synodi Canonem, qui Clericos à ſuo Epiſcopo degradatos permittit provocare ad Provinciæ Synodum, atque adjungit: *Metropolita verò libenter ſuſcipiat hujuſmodi, & advocet Epiſcopum qui depoſuit, vel alio modo Clericum læſit, & apud ſe cum aliis etiam Epiſcopis negotii faciat examen, ad confirmandam ſcilicet ſine omni ſuſpicione, vel deſtruendam per generalem Synodum, ex multorum ſententia, Clerici depoſitionem.* Affirmat hos Canones, licet à Gallicana non recipiantur Eccleſia, adeò tamen admitti à Romana, ut ipſos contineat antiqua Romani Pontificis profeſſio, ipſumque obliget ad eos exequendos & obſervandos. Et adjungit compendium, quo Canonem circumſcribit Anaſtaſius Bibliothecarius: *Quod ſi Clericus depoſitus, vel injuriam paſſus eſt à ſuo Epiſcopo,*

po, poteſtatem habeat recurrere ad Majores Catholicæ Eccleſiæ Principes, ideſt, ſummos Pontifices. Addit compendium eſſe obſcurum, & per ſummos Pontifices intelligi Epiſcopos iſtius Provinciæ. Reſpondeo hoc poſſe tranſire. At quod Canon Provincialis Synodi de Clerico judicium ſanciat eſſe inconcuſſum atque inappellabile, eſt ridiculum, paradoxum, indignum tanto Doctore ac Antiſtite. Etenim ſic excluderet etiam provocationem Clerici ab iſta Synodo ad Patriarcham. Quod nullus etiam Euſebianus aut Photianus admiſerit. Longè minùs excludit Romanas provocationes. Synodus convenit ad retractandam Sancti Patriarchæ Ignatii Romanam Appellationem, & ad Photianas contra Romanæ Eccleſiæ Privilegia contumelias proſcribendas: Quis credat quod & ipſa iſtis Privilegiis plagas inflixerit? Aliud eſt Romanas Appellationes non exprimi, aut non laudari per Canonem, aliud prohiberi. Dominus Archi-Epiſcopus à cunctis Canonibus, qui ad Provinciæ Synodum appellari permittunt, & Romanæ Appellationis facultatem expreſsè non adjungunt, ſcribit has appellationes prohiberi. Certè admodùm inconcinnè. Porrò quod hujus Synodi Canones Gallicana tunc Eccleſia non admiſerit, fecit Hincmarus Remenſis: Quod varios ejus exceſſus iſti Canones damnarint. Eos poſtmodò admiſit Gallia, atque eſt venerata.

Certè adſertio, quæ ſuadere tentat, quod Carolina Chriſtianiſſimorum Regum progenies inferiorem Clerum à Romanis Appellationibus excluſerit, atque ita Sancti Apoſtoli Petri Divina Privilegia non modicè mutilaverit, eſt dictis Regibus, & cunctis ipſorum Populis, noſtris Progenitoribus, longè injurioſiſſima. Etenim de avita noſtrorum Majorum in Apoſtolicam Sedem reverentia veraciter ſcripſit noſter tunc Apoſtolus Sanctus Bonifacius: *Reverà tanta reverentia apicem Apoſtolicæ Sedis omnes ſuſpiciunt, ut nonnullam ſanctorum Canonum diſciplinam, & antiquam Chriſtianæ Religionis inſtitutionem magis ab ore Præceſſoris ejus, quam à Sacris Paginis & paternis Traditionibus expetant. Illius velle, illius nolle tantùm explorant, ut ad ejus arbitrium ſuam converſationem & ipſi remittant aut intendant*. Quod Magnus Carolus, licet de nimia Romanorum Pontificum in criminoſos Clericos indulgentia fuerit queſtus, Romanas ipſorum Appellationes in nullo penitùs læſerit, lucidè demonſtrat eximium ejus Capitulum, quod ſuo Decreto inſeruit Sanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus: *In memoriam* (Part. 5. Cap. 50.) *Beati Petri Apoſtoli honoremus ſanctam Romanam & Apoſtolicam Sedem, ut quæ nobis Sacerdotalis eſt mater dignitatis, eſſe debeat magiſtra Eccleſiaſticæ rationis. Quare ſervanda eſt cum manſuetudine humilitas. Et licet vix ferendum ab illa ſancta Sede imponatur jugum, feramus, & pia devotione toleremus. Si verò, quod non decet, quilibet, ſive ſit Presbyter, ſive Diaconus, aliquam perturbationem machinando, & noſtro miniſterio inſidiando redarguatur falſam ab Apoſtolica Sede detuliſſe epiſtolam, vel aliud quod inde non venerit, ſalva fide, & integra circa Apoſtolicum humilitate, penes Epiſcopum ſit poteſtas, utrùm eum in carcerem, aut in aliam detrudat cuſtodiam, uſquequò per epiſtolam, aut per idoneos ſuæ partis Legatos Apoſtolicam interpellet Sublimitatem, ut potiſſimum ſua ſancta Legatione dignetur decernere, quid de talibus juſto ordine Lex Romana ſtatuat definire, ut & is corrigatur, & in cæteris modus imponatur*. Verba, *Epiſtolam vel aliud, quod inde non venerit*, faciunt hunc ſenſum: *Quod inde venire non debuerit*. Verba, *In memoriam Beati Petri Apoſtoli honoremus*, manifeſtè laudant ac firmant Sardicenſes de Romana appellatione Canones: Carolus lamentatur, & cum patientia ac devotione ſuffert hominum vitia, datam illis à Deo poteſtatem honorat ac veneratur. Hoc eſt eſſe Principem Orthodoxum, verumque Catholicæ Matris filium: *Non verbo & lingua, ſed opere & veritate*.

Ex cunctis Carolinis Regibus unus fere Carolus Calvus, à Rhemenſi Hincmaro circumſcriptus, egit in iſtas Appellationes. Hinc poſt-modo nata inter ipſum ac dictum Hincmarum diſcordia aperuit illi oculos, adjutos ab ambitione Occidentalis Imperii. Etenim tandem in Ludovici II. Imperatoris, ſui ex fratre nepotis, Thronum electus eſt à Joanne VIII. Pontifice ac Italiæ Epiſcopis, ea tamen lege, ut in Ticinenſi Conventu faceret hanc profeſſionem: *Ut Sancta Romana Eccleſia, ſicut eſt Caput omnium Eccleſiarum, ita ab omnibus honoretur ac veneretur. Neque quiſquam contra jus & poteſtatem ipſius aliquid injuſtè agere præſumat, ſed liceat ei debitum tenere vigorem, & pro univerſali Eccleſia Paſtoralem exhibere curam, atque Sacris precibus omnium pro omnibus interpellare authorem. Ut honor Domino & ſpirituali Patri noſtro, Joanni ſummo Pontifici, & venerabili univerſali Papæ, ab omnibus conſervetur: Et quæ ſecundum Sacrum miniſterium ſuum authoritate Apoſtolica decreverit, cum ſumma veneratione ab omnibus ſuſcipiantur. Et debita illi obedientia ab omnibus conſervetur*. Certè profeſſio videtur deſumpta ex novella lege Valentiniani III. Quidquid ſit, ipſam Carolus repetivit in Pontigonenſi Synodo coram Legatis ejuſdem Pontificis, aque ita ejus Auguſta electio fuit comprobata ac admiſſa etiam à Gallicanis Epiſcopis. Ipſam omnino fecit contra impetus, quibus Romanas Appellationes invaſerat. Et Clericorum etiam appellationes Pontifex ſtabilitas voluit. Hinc enim in Pontigonenſi Synodo habemus etiam hunc Articulum: *Quinto nonas Julii convenerunt Epiſcopi ſine Imperatore. Et habitæ ſunt contentiones de Presbyteris ex diverſis Parochiis, clamantibus ad Legatos Apoſtolicos. Et ſic ſoluta eſt Synodus in illo die*. Citra cauſarum definitionem. Poſtmodo autem reveſtitus eſt Adalgaudus Presbyter, retractatorio Judicio dilato ad quatuor Menſes. Eſt reveſtitus non per Epiſcopos, ſed per Apoſtolicos Legatos. Ita Romana Clericorum Appellatio eſt iſtic plenè ſtabilita.

CAPUT

CAPUT XXI.

Examinatur Hincmari Rhemenſis Epiſcopi, ſub Caroli Calvi Francorum Regis nomine ſcripta, Epiſtola ad Joannem VIII. Pontificem.

Dominus Petrus de Marca procedit ad aliud argumentum: *Extremis annis Regni Caroli Calvi, vis prima illata eſt authoritati Conciliorum Provincialium. Presbyteri enim depoſiti, & pœnitentiæ ſubjecti, qui nec Judicio Epiſcoporum ſuorum acquieſcere volebant, nec Metropolitanum interpellare, Romam proficiſcebantur, & illinc litteras Canonibus adverſas deferebant, in quibus citra ullam cauſæ cognitionem Judicia Epiſcoporum reſcindebantur, & Judices Romam evocabantur, ſententiæ ſuæ rationes illic allaturi. De hoc enim uſu cum Joanne octavo expoſtulat Carolus Calvus Imperator in epiſtola ad eum ſcripta, cujus Author eſt Hincmarus Rhemenſis Archi-Epiſcopus. In qua illud quoque additur, nolle Epiſcopos agnoſcere authoritatem harum litterarum, quas exiſtimabant conceſſas fuiſſe à Miniſtris, commotis videlicet miſericordia quadam querentium, neque ſibi perſuadere poſſe eas juſſu Pontificis fuiſſe decretas.* Et infra: *Imperator probat debere presbyteros judicari ab Epiſcopis, & à Synodo Provinciæ, ſi querela moveatur. Ita namque decretum in Conciliis Nicæno, Antiocheno, Sardicenſi, Conſtantinopolitano, & Chalcedonenſi. Neque licitam eſſe provocationem ab eis Judiciis, ut Synodus Carthaginenſis diſertis verbis definivit.*

Reſpondeo miſceri hìc vera falſis. Primò falſum eſt, quod prima Presbyterorum Romana è Galliis Appellatio contigerit temporibus Joannis octavi Pontificis, & Imperatoris Caroli Calvi. Error eſt abundè demonſtratus & revictus in ſuperioribus. Secundò falſum eſt, quod Romanæ Appellationes inferant vim Provinciarum Synodis: Quod Nicæni, Antiocheni, Sardicenſes, Conſtantinopolitani, & Chalcedonenſes Canones ſanciant Clericorum appellationes eſſe neceſſariò faciendas apud Provinciæ Synodum, & iſtìc fine ulterioris progreſſus ſpe finiendas. Etenim longè aliud docent Angilramni Metenſis Epiſcopi, quæ Gallicana Eccleſia ſemper fuit venerata, Adriano primo Pontifici oblata Capitula: *Salvo Romanæ Eccleſiæ in omnibus Primatu, manifeſtum eſt, quod illa, quæ ſunt per unamquamque Provinciam, ipſius Provinciæ Synodus diſpenſet, ſicut in Nicæno conſtat decretum eſſe Concilio.* (Cap. 9.) Palam profitentur Nicænis, adeòque & cunctis aliis, Judiciorum ac Appellationum formam præſcribentibus, antiquis Canonibus ineſſe hanc intrinſecam conditionem: *Salvo Romanæ Eccleſiæ in omnibus Primatu.* Et hanc profeſſionem Angilramnus, & omnis Gallicana Eccleſia didicit ex ſuo primo Canonum Codice: Ex Innocentii primi Reſcripto ad Rothomagenſem Victricium.

Carolus Calvus noni Chriſtiani ſæculi anno ſeptuageſimo ſexto eſt electus in Imperatorem. Et tunc tam in Ticinenſi Conventu, quàm in Pontigonenſi Synodo fecit præfatam profeſſionem pro Romanæ Eccleſiæ dignitatibus. Manifeſtè fecit contra violentias, quas adversùs Rothaldi Sueſſionenſis ac Hincmari Laudunenſis Epiſcopi Romanas Appellationes intulerat Nicolao primo ac Adriano ſecundo. Et profeſſio ſe omninò extendebat etiam ad Romanas Appellationes inferioris Cleri. At verò hæc ad Joannem Pontificem epiſtola eſt ſcripta anno ſequenti. Hìnc quæritur, Quomodò non ſit prævaricatoria? Reſpondeo ipſam proceſſiſſe ex verſatili Hincmari Rhemenſis ingenio, peritiſſimo ad omnem ventum vela vertere. Attamen non eſt palam prævaricatoria. Primò, quia ſupplicat Pontifici. Deinde, quia potiùs contra Clericalium Appellationum abuſum ſupplicat, quàm contra ſubſtantiam. Præſertim ſupplicat, ut inferior Clerus deinceps compellatur à ſuorum Epiſcoporum Judiciis non immediatè Romam, ſed priùs appellare ad Synodum ſuæ Provinciæ. Hunc enim ordinem ſanciunt cuncti præfati Canones. Et omninò ex Apoſtolica diſciplina ducunt originem. Quare æqua & juſta, ſalvis tamen ſalvandis, fuit iſta poſtulatio. Præcipuum epiſtolæ peccatum eſt, quod ex abuſuum prætextu moliatur ſuffocare & abolere ſubſtantiam.

Damnati ob crimina à ſuis Epiſcopis Clerici iſto tempore paſſim nolebant ſuarum Provinciarum Synodos accedere, atque ita impingebant in tertiæ Aurelianenſis Synodi Canonem: *Si quis Clericorum circa ſe aut diſtrictionem aut tractationem Epiſcopi ſui putat injuſtam, juxta antiquas Conſtitutiones recurrat ad Synodum.* (Can. 20.) Eſt antiqua & frequens apud omnes gentes Conſtitutio. Verùm maculoſa Clericorum conſcientia averſabatur hunc morem. Egebat enim non juſtitia, ſed liberaliſſima gratia, quam ob damnatoris diſciplinam, ac diligentis Epiſcopi præſentiam deſperabat à ſua Synodo. Hinc invocabant & accedebant maternam Romanæ Eccleſiæ clementiam, ipſam doloſis lachrymis ac aliis obreptionum artibus inflectebant, & glorioſi redibant in Galliam. Etiam inſultabundi. Apoſtolicis enim abſolutionum ac reparationum litteris armati ſpernebant ſuos Epiſcopos, vivebant libertinè, dehoneſtabant Eccleſiaſticam vitam, & ſcandalizabant Chriſtianum Populum. Et Joannem octavum Pontificem fuiſſe in ſuſtinendo diſciplinæ fræno ac nervo languidiorem, eſt exploratum. Hinc zeloſiores Epiſcopi modicè deferebant iſtis Romanis gratiis, ac Roma redeuntes Clericos cogebant ad explendam ſibi impoſitam pœnam aut pœnitentiam. Et certè hæc de Romani Pontificis circumſcriptione exceptio ſemper competiit Epiſcopis. Quod enim etiam Hiſpani Epiſcopi adversùs Baſilidis ac Martialis Epiſcoporum reparationem, à Sancto Stephano Pontifice doloſè extortam, olim exceperint, ipſamque excuſſerint, teſtatur & comprobat glorioſus Martyr Cyprianus. Proinde ſi adversùm iſtos duntaxat abuſus interceſſiſſet Imperator Carolus, juſta ac fundata erat interceſſio. At eſt egreſſa limites. Quare etiam Dominus Petrus de Marca errat tertiò, quod dicat damnatos Presbyteros nec à Synodali ſuæ Provinciæ Judicio potuiſſe Romam confugere. Quartò,

tò, quod hoc probet ex Africanis Canonibus, & velit ipſos obtinere in Gallia. Etenim Africanæ Eccleſiæ inferior Clerus nunquam potuit provocare Romam, ſed debuit ſuarum Synodorum ſententiis acquieſcere. Fuit ſingularis conſuetudo iſtius gentis, ideoque nullatenùs poteſt tranſcribi in alios.

Advertendum eſt, quod Rhemenſis Hincmarus non cœperit primus provocare ad Africanos Canones & mores: Nequidem ad prævaricatoriam Aurelii Carthaginenſis Primatis epiſtolam. Etenim Angilramnus Metenſis Epiſcopus ſuis Capitulis inſeruit etiam hunc articulum. *Prudentiſſimè, juſtiſſimèque Nicæna, ſive Africana Decreta definierunt, quæcumque negotia in ſuis locis, ubi orta fuerint, finienda. Maximè quia unicuique conceſſum eſt, ſi judicio offenſus fuerit Cognitorum, ad Concilium ſuæ Provinciæ vel etiam univerſale provocare.* Palam loquitur ex prævaricatoria epiſtola: Et ejùs Sanctionem profitetnr eſſe non ſolummodò Africanam, ſed etiam Nicænam. Fuit tunc venialis error. Etenim Regia magni Caroli diligentia Gallicanam Eccleſiam necdum liberaverat à variis ignorantiæ tenebris, in quas illam detruſerat Merovingiorum Regum ignavia. Angilramnus neſciebat granum diſcernere à palea, ideòque ſimplicem ac plenam fidem dabat iſti epiſtolæ. Attamen ſub jam laudata clauſula: *Salvo Romanæ Eccleſiæ in omnibus Primatu*. At verò Rhemenſis Hincmarus, emunctæ naris ac mentis Doctor, adversùs Romanam Eccleſiam ſtuduit Africanos mores, immò & iſtam prævaricatoriam epiſtolam deducere in Gallias, atque ita potenter, ſi non in Epiſcopos, in omnem certè inferiorem Clerum dominari.

Præfata Caroli Regis, vel potiùs Hincmari epiſtola eſt diſcutienda. Diſtinguit inter Epiſcopos & Clericos, & iſtis profitetur eſſe plenam facultatem appellandi ad Sedem Apoſtolicam. Addit tamen retractatorium Judicium eſſe faciendum in partibus: Errat partes non poſſe Romam evocari. Multis nititur firmare errorem: Etiam ex infeliciſſima Africanorum Antiſtitum epiſtola ad Cæleſtinum Pontificem: Quæ aut ignorantia, aut vaſrities fuit Hincmaro indigna. Pergit ad Cleri inferioris appellationes: Appellantes Preſbyteri vel Diaconi, à quibus & qualiter ſint *judicandi, ſacri Carthaginenſes Canones evidenter oſtendunt*. Multis nititur demonſtrare damnatis Clericis eſſe provocandum ad Synodum ſuæ Provinciæ, addit hæc eſſe Canonica iſtarum Synodorum privilegia, atque concludit: *Quæ ſi etiam illis ſervata, & ab eis ſecuta & executa non fuerint; nihil prodeſt eos ſecundùm ſacros Canones, & Decreta Sedis Romanæ Pontificum, pro accuſatis Presbyteris de manifeſtis criminibus Comprovinciales Epiſcoporum Synodos frequentare, ſed faciet licenter quiſque Presbyterorum quod libet, unde ſi fuerit redargutus, veniat Romam. Et quia pro ſingulis Presbyteris Epiſcopi Trans-Alpini regulariter judicatis Miſſos dirigere, & actionum documenta ſcribere non valent, nec teſtium neceſſarias perſonas, vel propter ſexus, vel propter ſenectutis infirmitatem, vel prò multis aliis impedimentis huc perducere, fiducialiter poterit mentiens quiſque innocentiam ſuam aſſerere, cum non erit qui mendacia ejus poſſit refellere. Unde Legum & Canonum Conditores prudentiſſimè, juſtiſſimèque viderunt, quæcumque negotia in ſuis locis, ubi orta ſunt, finienda, & per expreſſa Regularum Judicia diſcretiſſimè judicanda, & poſt judicium conſervanda. Maximè de ſubintroductione contra regulas mulierum, pro qua ab Epiſcopis Tranſ-Alpinis Presbyteri regulariter judicati ad hanc ſanctam Romanam Sedem inſciis ſuis Epiſcopis veniunt, & eis epiſtolas eorum refragantes judiciis deferunt, eoſque vel Comminiſtros illorum ad hanc ſanctam Sedem ad conquerendum contra eos venire præcipiunt: Quod nullis antiquorum Legibus, vel Patrum Regulis decretum fuiſſe legimus. Quas epiſtolas ſacris Legibus obvias, nec authoritate Apoſtolicà fuiſſe miſſas, ſed compilatas quorumcumque vafritie credimus. Non enim ſibi ipſi Sedes Apoſtolica poteſt eſſe contraria vel diverſa, de qua Gelaſius Papa dicit, quod nulla Sedes magis obligetur ſacros obſervare Canones, quàm prima.* De eiſdem litteris ſcripſit in exordio epiſtolæ: *Tranſ-Alpinarum Regionum Presbyteri, à ſuis Epiſcopis de certis criminibus regulariter ab Ordine Sacerdotali dejecti, & pœnitentiæ ſubacti, ſine licentia & conſcientia Primatum & Epiſcoporum ſuorum, huc venire, & hinc epiſtolas, quæ Regulis non conveniunt, referre cœperunt. Quas non juſſione Apoſtolica, ſed ut aſſolet etiam in Republica, propter multiplicia Reclamatorum negotia, quorumcumque Miniſtrorum quaſi pia miſeratione factas, & nos & illius Regionis putant Epiſcopi.*

Gallicani iſto tempore Presbyteri, ob concubinatum vel alia flagitia à ſuis Epiſcopis damnati, non ad ſuæ Provinciæ, à quo degradationem ſuam noverant confirmandam, Concilium provocabant, ſed omnibus inſciis ſecedebant Romam, & iſthìc obtinebant litteras, quibus eorum appellatio admittebatur, quibus reveſtiebantur in ſuum gradum, & quibus Epiſcopus aut ejus Vicarius Romam evocabatur, ad retractatorium Judicium. Juxta Sardicenſes Canones. Eſt forma Joanne Octavo longè antiquior. Etenim de ipſa apud Gregorium III. noſter Apoſtolus Bonifacius, & apud Adrianum I. queſtus etiam fuit Francorum Rex Carolus Magnus. Iſtiuſmodi miſeriæ ſolent pedetentim irrepere. Proinde Hincmari expoſtulatio quoad duos articulos fuit fundata. Primò, quod flagitioſi Clerici, neglecta Provinciæ Synodo, immediatè Romam accederent. Deindè, quod Romana Eccleſia nimium faciliter ipſos exaudiret. Verùm Hincmarus graviter exceſſit, quod degradatis Clericis omnem Romanæ appellationis portam tentaverit claudere. Quod Tranſmarinum & Tranſ-Alpinum, id eſt, Africanum & Gallicanum Synodale Judicium æquiparaverit: Quod Africanæ Eccleſiæ in ſuos Clericos authoritatem voluerit communem Gallicanæ Eccleſiæ. Imitari debuerat Sanctum Bonifacium & Magnum Carolum, qui de Romanæ appellationis abuſu conqueſti, ejus ſubſtantiam fuerunt venerati.

Hincmarus pergit: *Poteſt fieri, ut illi, qui in vicinis Parochiis ſunt hujus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, quique juxta ſacras regulas ad manus impoſitionem, & ad Synodos huc venire ſolent, ipſi pro recla-*

matio-

matione contra Presbyterum ſuum ad præfatam examinationem conveniant, ſicut ſacri Canones ac leges præcipiunt, ut ad Primatem uniuſcujuſque Provinciæ qui negotia videntur habere, concurrant, vel ad Synodum, qui ſe læſos exiſtimant, quò non ſit difficilè teſtes producere, invitentur. Tranſ-Alpinis autem, & aliis qui ſimiliter in longinquis Regionibus commorantur, Apoſtolica Sedes, & ſacrorum Canonum Promulgatores, quæ ſunt unicuique Provinciæ poſſibilia, & authoritati convenientia, atque paci Eccleſiæ congruentia, tenenda & exequenda diſcretiſſimè præfixerunt. Et D. Petrus de Marca commentatur; *Francorum deſiderio opponebatur conſuetudo aliarum Eccleſiarum, quæ Presbyteros damnatos conſentiebant in Synodo Romana, cui Epiſcopi eorum intereſſent, judicari. Excipit Imperator præclarè admodum, diſparem eſſe rationem Epiſcoporum Romanæ Urbi vicinorum, & eorum qui trans-Alpes eſſent. Illos quippe à Papa conſecrari, & ad ejus Synodum pertinere, quò ſecundùm Canones accedere tenentur, ideoque intereſſe poſſe examinandis querelis, quas eorum Presbyteri proponunt. At Tranſ-Alpinorum, aliorumque qui in longinquis Regionibus commorantur, diverſam eſſe cauſam. Canones & Decreta Pontificum nihil aliud ab eis exegiſſe, quam id quod poſſibile fuerit, & quòd authoritati Canonicæ, pacique Eccleſiaſticæ conſentaneum foret. Nunquàm adactos Tranſ-Alpinos Epiſcopos ad iter Romanum pro quæſtionibus Presbyterorum. Quamquam fortaſſe ita uſurpatum ab iis, qui ad ſpecialem Epiſcopi Romani Diœceſim pertinebant.*

Quæſtio erat, An Gallicani Presbyteri poſſent, prætermiſſa ſuæ Provinciæ Synodo, immediatè Romam provocare. Et Pontificis cauſam adjuvabat perpetuus mos totius Italiæ, cujus Presbyteri ita appellabant, & quorum Epiſcopos Papa evocabat ad retractatorium Judicium. Porrò Romanorum Epiſcopus eſt non ſolummodò Papa, ſed inſuper Occidentis Patriarcha, Exarchus Italiæ, ac Metropolita ſuæ Provinciæ. Et hujus omnes Epiſcopos conſecrat, conſecrandos evocat ad ſuas manus, & ſuo tempore ad ſuas Provinciales Synodos. Hæc Provincia olim erat vaſtiſſima: Comprehendebat Picenum, Æmiliam, Campaniam, reliquas Provincias uſque ad Mare Jonium, ipſamque Siciliam & Corſicam. Iſto quidem tempore Siciliam, Calabriam, Apuliam, aliaſque Italiæ Provincias, per hæreticam Leonis Iſauri Imperatoris violentiam abſtractas, detinebat Patriarcha Conſtantinopolitanus: Verùm violentia non præjudicat juri. Rex igitur Carolus, ac Metropolita Hincmarus affirmant harum Regionum Clericos poſſe à ſuorum Epiſcoporum ſententiis appellare ad Papam, atque ipſorum Epiſcopos ad retractatorium Judicium à Papa evocari, eo quod ſit ipſorum Metropolitanus, ideoque non habeant aliud refugium. At longè aliam eſſe rationem in Clericis Tranſ-Alpinis, habentibus ſuas proprias Provincias, proprios Metropolitas, propriaſque Synodos. Eos obligari ad iſtas Synodos proximè invocandas. Et quidem ſi iſthic ſtetiſſet Hincmarus, non carebat fundamento, & poterat exaudiri. At iſtis Clericis auferre facultatem invocandi Sedem Apoſtolicam adversùs ſuarum Synodorum Judicia, & Africanum morem protrudere in Galliam, erat criminoſa præſumptio.

Hincmarus hæc optimè norat. Norat inferiorem totius Mundi Clerum ſemper à ſuis Synodis provocaſſe Romam, & iſtas provocationes ſemper fuiſſe directas ſecundùm Canones Sardicenſes. Hoc nodo ut ſe extricet, proſequitur: *Legimus etiam quàmvis rariſſimè præceptum à Sede Apoſtolica, quoſdam de longinquioribus Parochiis ſpecialis Diœceſis Romani Pontificis, ad cujus ſollicitudinem univerſalis Eccleſia pertinet, propter contumaces contentiones aliquas fuiſſe invitatos. Sed de Tranſ-Alpinis Regionibus, quibus decreta Privilegia ſervari debent, tale quid pro Presbyterorum & Diaconorum appellatione à Sede Apoſtolica præceptum fuiſſe non legimus.* Per longinquas ſpecialis Diœceſis Romani Pontificis Parochias intelligit omnem Patriarchatum Romanum. Fatetur ex remotioribus iſtius Patriarchatus Provinciis ac Parochiis Presbyteros quandoque appellaſſe Romam, & Epiſcopos ad retractatorium Judicium evocatos comparuiſſe: Verùm rariſſimè, & nonniſi ob contumaces contentiones. Addit id nunquam factum in Gallia: Eò quod ipſa circa hunc articulum habeat ſingularia Privilegia. Nempe Privilegia Africanæ Eccleſiæ. Quo in puncto graviſſimè labitur. Lucet ex ſupra adductis teſtimoniis Sancti Leonis in epiſtola ad Ruſticum Narbonenſem, Sancti Aviti in litteris ad Anſemondum, Pelagii primi in Reſcripto ad Sapaudum Arelatenſem, ac Gregorii tertii in litteris ad Sanctum Bonifacium. Porrò quod Gallicana Eccleſia circa Romanas inferioris Cleri Appellationes habuerit Privilegium aut morem Africanæ Eccleſiæ, eſt frivolum nugamentum. Proinde hæc Hincmari exceptio meritò fuit refutata.

Petrus de Marca pergit agitare quæſtionem, An Gallicani Presbyteri poſſent à ſuorum Epiſcoporum Judiciis immediatè, neglecta ſuæ Provinciæ Synodo, provocare ad Pontificem, & proſequitur: *Et Joannis quidem VIII. videtur majorem antiquarum inſtitutionum curam habuiſſe poſt acceptam Caroli epiſtolam, quam Decreto octavi Concilii muniri conſpiciebat. Quippe Sigebodo Narbonenſi Archi-Epiſcopo exprobrat facinus quorundam Epiſcoporum Provinciæ Narbonenſis, qui Presbyterum quemdam accuſatum ad Sedem Apoſtolicam accedere juſſerant, interim verò eum ſuſpenderant, ac quibuſdam epitimiis,* ideſt, pœnitentiis *oneraverant, donec aliter ſummus Pontifex ſtatuiſſet. Porrò ea de cauſa Presbyterum illum Romani Epiſcopi Judicio commiſerant, quod cauſa dubia eſſet. Addit verò rectè illos id agere potuiſſe, ſi ea* in plenario Concilio *examinata, conſtitiſſet eſſe difficilem. Eo enim caſu conſuli potuiſſe Sedem Apoſtolicam, ſecundùm antiquam conſuetudinem:* Ut ita facta Scripto relatione, ſi quid dubium ſibi vel difficile ingeſtiſſe videretur, noſtrum ſuper hoc, more priſco, Decretum expoſcerent. *Quapropter Joannes cognitionem illam, ab eo Metropolitano ſuſcipi jubet, ut jure proprio eam definiat tum Collegis ſuis.* Hæc ſunt verba Pontificis: *Ergò ſaltem nunc Fraternitas tua, Metropolitani jure potita, ex Epiſcopis ſub ſe degentium vel vicinorum ſex unà cum Epiſcopo, cujus eſt iſte Parœciæ, ſibi*

ſocians,

ſcians, tantum negotium ventilet ſubtili diſcuſſionis ventilabro, & invento quod juſtum eſt, Canonicè decernat, & communi Fratrum cenſura definiat.

Reſpondeo hæc non facere ad Propoſitum. Non de Romana Appellatione agunt, ſed relatione. Neque enim iſte Presbyter Romam provocaverat. *Facto tumultu Presbyterum illum quidam apprehenſum, & à terra brachiis ſublevatum, in proprium fratrem forti jactaverat impetu, ut idem Germanus ſuus tanto onere malè impulſus in terram ruerit, & proſtratus atque oppreſſus vitæ flatum violenter amiſerit.* Hinc nata eſt quæſtio, an Preſbyter ex iſto homicidio eſſet irregularis? Ejus Epiſcopus, aſſumptis quibuſdam Collegis, diſcuſſit cauſam, & judicavit dubiam atque difficilem. Quare Presbyterum ſuſpendit ab officio, impoſuit epitimia, & Romam miſit ad Judicium Papæ Joannis. Miſit ſine debitis inſtructionibus. Audi ab ipſo Pontifice: *At ubi nobis & perſona Relatoris incognita, & nullo Epiſcoporum Scripto commendatio approbata eſt, & rursùs ubi nulla eſt Accuſatoris objectio, nec accuſati reatus confeſſio, nec fidelium comprobatio teſtium, nos nec illius ſolius narrationi creduli eſſe poſſumus, nec rursùs in eum definitivam damnationis ſententiam proferre valemus.* Arguit iſtum Epiſcopum, quod cauſam, licet dubiam ac difficilem, non proximè ad Metropolitam aut ejus Synodum, ſed Romam, & quidem ſine inſtructionibus, & ipſe Pontifici ignotus, retuliſſet. Executus eſt antiquum Canonem, quem ad Theodorum Foro-Julienſem

Epiſt. 82 Cap. 1. Epiſcopum ſcribit Magnus Leo: *Sollicitudinis hic ordo eſſe debuerat, ut cum Metropolitano tuo primitùs de eo, quod quærendum eſſe videbatur, conferres; ac ſi id quod ignorabat Dilectio tua, etiam ipſe neſciret, inſtrui vos pariter poſceretis. Quia in cauſis, quæ ad generalem obſervantiam pertinent omnium Domini Sacerdotum, nihil ſine Primatibus oportet inquiri.* Et adjungit: *Sed ut quoquo modo inſtruatur ambiguitas conſulentis, quid de* quæſtionibus tuis *habeat Eccleſiaſtica regula, non tacebo.* Affirmat Epiſcopales relationes vel ad Metropolitam poſſe fieri, vel ad Pontificem: Epiſcopis eſſe jus eligendi. Verùm Apoſtolica Sedes, quoniam per omnium Eccleſiarum ſollicitudinem diſtrahitur in plurima, ſemper maluit primam relationem fieri ad Metropolitam. Hinc quaſi de ſpeciali gratia Leo reſcripſit referenti Theodoro. Hoc Alternativæ jus norat, & ipſo uſus fuit iſte etiam Gallicanus Epiſcopus: Verùm Joannes Pontifex, quod cauſa non eſſet inſtructa, ipſum cenſuit non exaudiendum. Non igitur per Hincmari aut Caroli Regis epiſtolam fuit correctus, ſed egit ex antiqua Regula Eccleſiæ, de qua nullam mentionem fecerat iſta epiſtola.

D. Petrus de Marca ſua adversùs inferiorem Galliæ Clerum, & Apoſtolicæ Sedis authoritatem commenta probat etiam ex litteris Adriani ſecundi Pontificis ad præfatum Regem Carolum: *Quod præſentem Presbyterum Herlefridum, poteſtate ſui Præſulis pluſquam Canonica veritate perculſum, ad Sedem Apoſtolicam, utpotè Caput omnium Eccleſiarum, venire paſſi eſtis, benè quidem feciſtis; ſed nunc meliùs faceretis, ſi quod incivili conſilio apud ſuum Epiſcopum perperàm geſtum eſt, in Provinciali Synodo apud vos rationabiliter, & apud Fratrem noſtrum Hincmarum Archi-Epiſcopum caſſaretur. Quapropter Apoſtolica dilectione Gloriam veſtram hortamur, ut aut præſentaliter huic Herlefrido Presbytero ſuam Eccleſiam cum omnibus ſuis, uſque ad tempus Provincialis Synodi hanc liberè poſſeſſuro, pro tempore, quod Sacri Canones definiere, ſolemniter reddere faciatis, aut Erpuinum Epiſcopum ſuum Legatum nobis, qui hæc pleniùs veriuſque renunciet, præſentaliter mittere cogatis: Quatenùs dum luce clariùs cuncta noverimus, ſciamus in quem Apoſtolicæ animadverſionis ſententiam proferamus.* D. Petrus de Marca commentatur: *Adrianus itaque Pontifex agnoſcit authoritatem Metropolitani, cui negotium iſtud judicandum relinquit, ac tamen indicat cupere ſe ut cauſa apud Sedem Apoſtolicam judicetur, ſi Rex ita patiatur. Ejus tamen arbitrio rem integram relinquit.*

Reſpondeo hoc exemplo lucidè evinci jus Sedis Apoſtolicæ, ac demonſtrari quod Carolus Rex ipſum agnoverit. Hæc eſt facti ſpecies. Erpuinus Sylva-nectenſis Epiſcopus neſcio cujus Eccleſiæ Curatum Presbyterum Herlefridum depoſuerat, ac ſua Parochia ejecerat: Et quidem incivili conſilio. Sic enim textus eſt corrigendus. Hinc Herlefridus provocavit. Verùm non ad Hincmarum Metropolitam aut ejus Synodum, ſed proximè Romam. Et Carolus Rex fecit ei facultatem exeundi Regni, & accedendæ Sedis Apoſtolicæ. Nempè noverat Gallicanum Clerum poſſe, etiam immediatè, Romam provocare à Judiciis ſuorum Antiſtitum. Adrianus Pontifex appellationem admiſit, & paratum ſe exhibuit ad retractatorium Judicium; addidit tamen ſe malle, ut fiat per Hincmarum Archi-Epiſcopum in Provinciali Synodo. Quare errorem continent hæc verba D. Petri de Marca: *Indicat cupere ſe, ut cauſa apud Sedem Apoſtolicam judicetur.* Etenim Pontifex manifeſtè fuit indifferens. Et proceſſit ſecundum Canones Sardicenſes. Hinc Herlefridum juſſit mox ſua Eccleſia & omnibus aliis reveſtiri, & ab Erpuino Romam mitti Legatum, qui in retractatorio, ſi quidem Romæ fieret, judicio eſſet ipſius Apocriſarius. Proindè Carolus Rex tunc etiam agnovit, quod iſtud Judicium poſſet Romæ fieri, & quod neceſſarias ad ipſum perſonas Pontifex poſſet evocare. Hæc tunc confeſſus eſt idem ille Rex, qui nuper in cauſa Rothaldi Sueſſionenſis Epiſcopi, & poſtmodo in adductis ad Joannem VIII. litteris egit & ſcripſit omnia contraria: Nempè juxta varios ventos, qui ſpirabant ex Hincmari pulmonibus. Quare hoc Herlefridi exemplum pœnitùs evertit commenta D. Petri de Marca.

Audiamus illius concluſionem: *Adriani & Joannis Succeſſores, ruptis Canonum cancellis, appellationes Presbyterorum admiſere, adeò ut Gregorius VII. in Decretis ſuis, quæ vulgò Dictatus Papæ dicuntur, hoc quoque præceperit:* Ut nemo audeat condemnare Apoſtolicam Sedem appellantem. *Quod in jus commune verſum eſt in Decreto Gratiani, & in libris Decretalium.* Reſpondeo immediatas ad Romanam Sedem appellationes inferiori Clero per nullum auferri antiquum Canonem. Alternativa eſt antiquiſſima. Lucet ex præfato San-

Sancti Leonis Reſcripto ad Theodorum Foro-Julienſem. Etenim appellationis ac relationis eſt eadem ratio ac poteſtas: Ad ipſum, ad quem referre oportet, licet & appellare. Eundem morem viguiſſe in Orientali Eccleſia docet nos Anaſtaſius Nicænus Epiſcopus, Bithyniæ tunc Metropolita, dicens ad omnem Chalcedonenſem Synodum: *Sunt epiſtolæ Beati Joannis Epiſcopi Conſtantinopolitani ad Nicænum Epiſcopum, ut iret Baſilonopolim, & emendaret Eccleſiam, tamquam ſibimet competentem.* Affirmat neſcio quos Baſilonopolitanæ Eccleſiæ Clericos non ad Nicænum Metropolitam, ſed immediatè provocaſſe ad Sanctum Joannem Chryſoſtomum, uti ad Patriarcham Conſtantinopolitanum, & ab hoc cauſam iſtam, quod propriis deberet oculis inſpici, fuiſſe delegatam iſti proprio Metropolitæ, ac ipſi mandatum, ut iret Baſilonopolim, & iſtas lites definiendo emendaret ac pacificaret Eccleſiam. Item ſupra audivimus, quod Marcion Presbyter proximè, prætermiſſis omnibus mediis, appellaverit ad Sedem Apoſtolicam. Iſtum morem Orientalibus Clericis fuiſſe familiarem demonſtrant plura loca Magni Gregorii. Interim Sanctus Paulus Apoſtolus reliquit nobis eximium Canonem: *Omnia mihi licent, ſed non omnia expediunt.* Quod immediatas Clericorum Appellationes paſſim admitti ac definiri à Romanis Pontificibus non expediat Catholicæ Eccleſiæ, Eugenio tertio in libris de conſideratione rectè ſuadet Sanctus Bernardus. Quod item Joannis octavi Succeſſores iſta in re fuerint nimiùm benigni, docet ſub Formoſi Papatu & Arnulphi Imperio celebrata Triburienſis Synodus: Etenim ſupra-adductum Magni Imperatoris Caroli Capitulum innovat, ac aſſumit in ſuum Canonem. Eximium iſtum Principem imitata frænavit abuſum, Romanæ Sedis authoritatem nec tangere præſumpſit. Nempe Arnulphus erat Carolinæ ſtirpis ac virtutis Princeps, ideòque fuit memor, quod etiam Nicæna Synodus ſupra Sancti Petri Sedem nihil fuerit auſa conſtituere, ſciens illi omnia conceſſa à Domino. Dominus Petrus de Marca non rectè culpat omnes à Joanne octavo uſque ad ſeptimum Gregorium Pontifices. Quod enim Sanctus Leo nonus, ejuſque Succeſſores, præſertim laudatus Gregorius, lapſam diſciplinam ſtrenuè reſtaurarint, & quod à propria domo, ab ipſa Romana Eccleſia inceperint, eſt cunctis manifeſtum. Ejuſdem Gregorii Dictatus meretur apud omnes Eccleſias deſcribi aureis litteris, & à cunctis Chriſtianis addiſci memoriter, ad inſtar Symboli. Nam & Gallicana olim Eccleſia hanc reverentiam detulit dogmatico Tomo Sancti Leonis. Dictatum ſuo loco ſum conatus exponere, ac defendere ab æmulis.

CAPUT XXII.

An Gallicani Epiſcopi fuerint aliquando exempti à Patriarchali, intra Almam Urbem celebranda, Romani Pontificis Synodo.

AFfirmat Dominus Petrus de Marca, & eundem errorem imponit Hincmaro Rhemenſi, ac Regi Carolo Calvo, ex his ipſorum verbis in ſuperiùs adducta epiſtola ad Joannem octavum Pontificem: *Legimus etiam, quamvis rariſſimè, præceptum à Sede Apoſtolica quoſdam de longinquioribus Parochiis ſpecialis Diœceſis Romani Pontificis, ad cujus ſollicitudinem univerſalis Eccleſia pertinet, propter contumaces contentiones aliquas invitatos fuiſſe. Sed de Tranſ-Alpinis Regionibus, quibus decreta privilegia ſervari debent, tale quid pro Presbyterorum & Diaconorum appellatione à Sede Apoſtolica præceptum fuiſſe non legimus.* Hæc verba Dominus Petrus de Marca commentatur: *Exceptio illa, nimirùm Eccleſiam Gallicanam non pertinere ad ſpecialem Diœceſim Romanam, ideſt, neque ad conſecrationem Epiſcopi Romani, neque ad ejus Synodum, tametſi Sedem Apoſtolicam coleret velut particulare Occidentis, & etiam tanquam Caput univerſæ Eccleſiæ; exceptio, inquam, illa prorsùs legitima erat. Prudenter itaque Nicolaus I. conatus eſt efficere, ut Epiſcopi Galliarum ad Concilium Romanum convenirent, ut ea ratione eandem in Gallia & univerſo Occidente Patriarchalis Juriſdictionis amplitudinem conſtitueret, quam Patriarchæ Orientis poſſidebant in ſua quiſque Diœceſi. Illi autem Metropolitanos omnes evocabant ad Synodum Patriarchalem, juxta Canones Conſtantinopolitanos, & Chalcedonenſes, Juſtinianique Novellas. Ea itaque de cauſa litteras ad Epiſcopos Galliarum & Germaniarum ſcripſit, ut eos ad Concilium Romanum evocaret. Quæ redditæ illis fuere cura Regum Caroli Calvi & Ludovici. At Epiſcopi, qui Nicolai conſilium intellexerant, nihil ſuo nomine reſponderunt, ſed ſcribi ad eum procuravere à ſuis Regibus, qui Protectores ſunt libertatum Eccleſiæ. Igitur Principes ſcripſerunt non potuiſſe Epiſcopos accedere ad Concilium ob brevitatem temporis, & ob pericula itinerum, & ob id etiam quod occupati eſſent pro tuitione Regni adversùm Pyratas. Quibus addunt nullam eſſe neceſſitatem, quæ Epiſcopos cogat Romam mittere*, ut Concilio interſint. Ut Epiſcopos de Regnis veſtris Romam mittendi non poſtulet neceſſitas, *Ut ait Nicolaus in ſua ad Reges epiſtola. Qui ex his verbis colligit nolle Epiſcopos Mandatis ſuis obedire. Nam Reges tanquam rem certam exiſtimabant Epiſcopos ſuos non pertinere ad corpus Concilii Romani, atque ideò non teneri ad illud accedere toties, quoties eos evocari contingit, ſed tantùm ſi ea neceſſitas incidat, ut Concilium œcumenicum ſit celebrandum.*

Reſpondeo hanc fabulam ſibi ipſi non cohærere.

re. Etenim ſi Gallicana Eccleſia Romanum Antiſtitem agnoſcat & veneretur ut ſuum ac totius Occidentis Patriarchale Caput, quomodò ejus Epiſcopi non ſpectant ad ejus Synodum & conſecrationem? Hæc enim ſunt duo Patriarchalis dignitatis nobiliora capita. Quis hoc jure, quod non ſoli Conſtantinopolitani & Chalcedonenſes, ſed etiam Nicæni Canones confirmant omnibus Patriarchis, exuit Romanum? Quod enim Chalcedonenſes & Conſtantinopolitani videantur ſancire de ſolis Orientalibus, oritur ex avitæ reverentiæ regula, ex qua nullum generale Concilium præſumpſit aliquid conſtituere ſupra Romanam Eccleſiam, ſciens illi à Domino conceſſa omnia. Certè iſto præſertim ad Patriarchalem Synodum evocandi Gallicanos Epiſcopos jure Romana Eccleſia ſemper fuit gaviſa & uſa. Etenim Romana Synodus, in qua Sanctus Melchiades damnavit Donatiſtas, fuit Patriarchalis: Et ad ipſam evocati ſunt, atque comparuerunt illuſtriores Galliarum Antiſtites. Scio illos evocatos per ſacram juſſionem Imperatoris Conſtantini: At illa facta eſt ſecundùm Canones. Etiam prima Arelatenſis Synodus fuit Patriarchalis: Convocata ac directa per Sanctum Sylveſtrum. Et habuit Gallicanos Epiſcopos. Idem Sylveſter ad Nicænam Synodum tranſmittere voluit non ſolos ſuos, ſed inſuper Legatos ſuæ Patriarchalis Synodi, itemque cum ſui ſuffragii Prærogativa ſuffragium iſtius Synodi: Hinc ad Almam Urbem convocavit ducentos ſexaginta ſeptem ſuarum Diœceſion Epiſcopos. Quis inficietur Gallicanam etiam Diœceſim adſuiſſe? Iſtud ipſum pro Chalcedonenſi Synodo egit Sanctus Leo: Verùm in alia forma. Omnes ſuas Diœceſes Romam fatigare ex cauſis nolens, juſſit ipſas congregari intra ſuos limites, & ad ſe tranſmitti ſingularum Synodale ſuffragium. Quanta cum reverentia obediverit Gallicana Eccleſia, docet ejus Reſcriptum ad Pontificem.

Et inter authenticas Sancti Damaſi Pontificis litteras ſexta eſt ipſius & *Epiſcoporum, qui ad eum in Romanam Urbem ex Italia & Gallia convenerant numero nonaginta*. Eſt Synodalis ad Illyricianam Diœceſim. Et alia ad ejuſdem Diœceſis Antiſtites Synodica ejuſdem Pontificis Epiſtola habet: *Significatum eſt nobis à Fratribus, qui in Gallia & agro Venetorum habitant*. Et rurſum: *Gallorum atque Venetorum Fratrum relatione comperimus*. Quod nempe Galli, non minùs quàm Veneti, ſpectarent ad Patriarchalem Synodum Romanæ Eccleſiæ, Et Aquilejenſi ſub eodem Pontifice, quod Patriarchalis formam habuit, Concilio adfuerunt plures Gallicani Epiſcopi, & plures abſentium Legati. Ejuſdem Concilii Synodalis epiſtola habet hanc Epigraphen: *Concilium quod convenit Aquileæ, Dilectiſſimis Fratribus Epiſcopis Provinciæ Viennenſium, & Narbonenſium, primæ & ſecundæ*. Quod nempe iſtæ Provinciæ ſpectarent ad idem Patriarchale Collegium. Hinc ejuſdem Synodi ad Principes Relatio habet: *Omnes propè Epiſcopi ex omnibus Provinciis Occidentalibus, miſſis adfuere Legatis*. Alia Relatio exponit iſtas Provincias: *Quod à vobis Africanæ & Gallicanæ Eccleſiæ per Legatos obſecrant*.

Illuſtriſſimum Gallicanæ obedientiæ ac reverentiæ exemplum habemus à ſexta Synodo. Sanctus Agatho, antequam ſuam Legationem mitteret Conſtantinopolim, convocavit ſuam Patriarchalem Synodum, & adfuerunt Epiſcopi centum viginti quinque. Inter hos erat: *Adeodatus Leucorum, ſeu Tullenſis Epiſcopus, Legatus venerabilis Synodi per Galliarum Provincias conſtitutæ. Felix Epiſcopus Arelatenſis, Legatus venerabilis Synodi per Galliarum Provincias conſtitutæ. Taurinus Diaconus ſanctæ Eccleſiæ Telonenſis, Legatus venerabilis Synodi per Galliarum Provincias conſtitutæ. VVilfridus Epiſcopus ſanctæ Eccleſiæ Eboracenæ, Legatus venerabilis Synodi per Britanniam conſtitutæ. Valentinus Epiſcopus ſanctæ Eccleſiæ Aquenſis*. Imperator Conſtantinus optaverat iſtam Synodum eſſe numeroſiorem; verùm cur eſſe non potuerit, audiamus à Pontificis Reſcripto ad Principem: *Niſi longus Provinciarum ambitus, in quibus Humilitatis noſtræ Concilium conſtitutum eſt, tanti temporis protelationem ingereret, olim hoc noſter famulatus impleret*. Affirmat *familiare ſibi Concilium* longè extendi. Nempè uſque ad Oceanum, & ultra ipſum. Et ſupponit omnes iſtos Epiſcopos obligari ad ſuam Synodum. Et ad Fauſtum ac Symmachum, Romanæ Urbis Senatores, ſcribit Sanctus Avitus Archi-Epiſcopus Viennenſis: *Fuerat talis ſtatus rerum deſiderandus, ut ipſi per nos Urbem Orbi venerabilem pro dependendis Divinis, humaniſque expeteremus officiis. Sed quia iſtud jam dudum per rationem temporum fieri poſſe ceſſavit, vellemus vel eo ſecuritatis accedere, ut quæ in communi cauſa ſupplicari oportet, Amplitudo veſtra Congregatorum Galliæ Sacerdotum relatione cognoſcat*. Agit de Patriarchalibus Synodis Symmachi Papæ. Lamentatur in Gallia deſciſſe Romanum Imperium, & in ipſa variè lacerata dominari Barbaros: Et hinc duo præſertim eveniſſe Eccleſiæ vulnera. Primò, quod Gallicani Epiſcopi non poſſent Almam Urbem ad Patriarchales Synodos accedere. Deindè, quod nec totius Gallicanæ Diœceſis Synodus poſſet ad faciendas Romam Relationes convenire. Nempe barbari Reges, invaſis à ſe Ditionibus metuentes, nolebant Epiſcopos ſuis finibus excedere. Hæc eſt vera ratio, ex qua Gallicani Epiſcopi cœperunt rariùs Patriarchalibus Romanorum Pontificum Synodis adeſſe.

Quod ad haſcè Synodos ſemper ſpectaverit Gallia, palam lucet ex ejus etiam Apoſtolicis Vicariis. Etenim Romani Pontifices, uti in Illyrico, ita & in Gallia iſtos habuere. Suas iſthìc vices delegarunt Æonio, Cæſario, Auxanio, Virgilio, ac aliis Epiſcopis Eccleſiæ Arelatenſis. Item Sancto Remigio Epiſcopo Rhemenſis. Eſt res antiqua. Etenim Zozimus Pontifex Patroclo Arelatenſi dedit duo: Metropoliticam poteſtatem ſuper ſolidam Narbonæ Provinciam, & Apoſtolicas vices per reliquam Galliam. Porro de horum Vicariorum poteſtate ſcribit Sanctus Leo ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum, ſuum in Illyrico Vicarium: *De perſona conſecrandi Epiſcopi, & de Cleri Plebiſque conſenſu Metropolitanus Epiſcopus ad Fraternitatem tuam referat, quodque in Provincia benèplacuit, ſcire te fa-*

faciat, ut Ordinationem celebrandam tua quoque firmet Authoritas. Ei delegat authoritatem examinandi & confirmandi electiones omnium Epiſcoporum. Etiam Metropolitarum. Et pergit: *Si cauſa aliqua major exſtiterit, ob quam rationabile ac neceſſarium ſit Fratrum advocare Conventum, binos de ſingulis Provinciis Epiſcopos, quos Metropolitani crediderint eſſe mittendos, ad Fraternitatem tuam venire ſufficiat.* Delegat ei poteſtatem Diœceſanæ Synodi. Ipſam verò limitat ob Anaſtaſii exceſſum, nuper patratum in Atticum Epiſcopum Nicopolitanum, Metropolitam veteris Epiri. Eaſdem facultates habuerunt Gallicani Vicarii. At verò Pontifex non delegat, niſi ſuam authoritatem, atque ita Gallicani Epiſcopi convincuntur ſemper ſpectaſſe ad ejus Patriarchalem Synodum, & ad ejus conſecrationem. Nullus unquam Galliæ Metropolita prætendit Autocephaliam, ſeu exemptionem à Patriarchico jugo Romani Antiſtitis, niſi unus Sanctus Hilarius. Hic ambitus videtur fuiſſe ejus delictum. Et ſanè mitius eſt in hanc poteſtatem impingere, quàm in Papalem. At iſtum ſpiritum ſuppreſſit Valentiniani Auguſti Lex, palam ſtabiliens etiam Patriarchalia jura Pontificis.

Et hinc patet Nicolai primi in evocandis ad iſtam ſuam Synodum Gallicanis Epiſcopis conſilium fuiſſe Canonicum atque authenticum. Audiamus Pontificem: *Intelligi datur Epiſcopos Monitis noſtris non velle parere, propter illud quod in litteris veſtris ſubdunt. Dicunt enim poſt aliquanta: Ut Epiſcopos de Regnis veſtris ad Synodum Romam mittendi neceſſitas non poſtulet. Unde ſi vos fortaſſe aliter dicitis, nos illud dicimus, quod Divinitùs revelatur, quia cum novitatum mala multiplicari videamus, ſi ex diverſis Provinciis Fratres ad invicem conveniſſent juxta priſcum morem, & nos conſenſu illorum revelante Domino, quæ decernenda ſunt decerneremus, & ipſi neceſſitates ſuas referentes, & nos noſtras exponentes, quæ decreta fuiſſent, meliùs in eorum notitiam facerent pervenire, qui ſemper Synodalem Conventum à nobis aggregari petierant, ſicque fieret, ut ſecundum qualitatem morbi medicina conficeretur, & ad ſananda vulnera longè latèque effunderetur.* Pontifex affirmat varia. Primò, quod Gallicanorum Antiſtitum ad Patriarchales Romani Pontificis Synodos evocatio non ſit res nova, ſed vetuſta conſuetudo. Secundò, quod præſens evocatio fuerit facta ex neceſſariis cauſis: Nempe ad medendum Eccleſiæ, etiam Gallicanæ, variis vulneribus. Tertiò, quod Epiſcopi talis evocationis poteſtatem non abnegarent Pontifici, ſed exiſtimarent nullam tunc fuiſſe illius neceſſitatem. Quare nullam hic exemptionem aut libertatem allegant, nec Regiam iſtius libertatis protectionem invocant. Sunt Domini Petri de Marca in iſtos Epiſcopos injurioſa figmenta. Hincmarus Rhemenſis, ex cujus nutu Rex Carolus egit hæc omnia, non adeò deſipuit. Quod ipſum lucidiſſimè patet ex rationibus, ob quas Epiſcopi ſe excuſarunt. Audiamus ipſas à Nicolao Pontifice reſcribente Regibus: *Quia Epiſcopos ad Synodum noſtram, & pro anguſtia temporis, & pro injuria tranſitus occurrere non valere dixiſtis, meritò durè habuimus, cum tanta temporis anguſtia non immineret, ut ſaltem de vobiſcum converſantibus binos mittere nequiviſſetis. Reprehenſibile denique valde eſſe conſtat, quod tu, fili mi Carole Rex, ſubintuliſti, dicendo majorem partem Epiſcoporum omnium diu noctuque cum aliis fidelibus tuis contra Pyratas maritimos invigilare, ob idque Epiſcopi impediantur venire, cum militum Chriſti ſit ſervire Chriſto, militum verò ſæculi, ſæculo.* Harum rationum nulla innuit, longè minùs aſſerit dogmatizatam à Petro de Marca exemptionem.

Verùm cur Epiſcopi has excuſationes non per ſe allegarunt apud Pontificem, ſed per Reges, præſertim per Regem Carolum? Reſpondeo has eſſe conſuetas ſutelas Hincmari Rhemenſis, qui iſto tempore erat os & lingua Francorum Antiſtitum. Noverat tertiam excuſationem non eſſe Epiſcopalem, & duas priores fuiſſe frivolas, in ſimili cauſa apud Julium ab Euſebiana Factione, & apud Damaſum Pontificem adductas ab iſtius Factionis reliquiis, ac ab utroque Pontifice ſpretas atque exploſas. Inſuper noverat in iſta Romana Synodo retractandam cauſam Rothaldi Sueſſionenſis Epiſcopi, qui ab ejus Synodo damnatus Romam appellaverat, & quem Nicolaus Pontifex ob ejus in non comparendo contumaciam reveſtiverat, ac per interim reparatum remiſerat in Sedem, retractatorium Judicium reſervans primæ Patriarchali Synodo. Juxta Julii in Athanaſii cauſa exemplum; & Canones Sardicenſes. Proindè iſtam Synodum Hincmarus oderat, & jam dictas rationes noverat eſſe frivolas: Hinc uſus eſt lingua & calamo Caroli Regis. Ex ſuo more. Et ex conſueto in extremis refugio: *Rex non vult.* Interim nec per Regem auſus eſt effutire ſe exemptum à Patriarchali Synodo.

Nihilominus Romana Eccleſia optimè perſpexit, quò hæc tenderent. Hinc in octava Synodo curavit prodire hunc Canonem: *Sancta & univerſalis Nicæna prima Synodus antiquam conſuetudinem jubet ſervari per Ægyptum, & Provincias quæ ſub ipſa ſunt, ita ut horum omnium Alexandrinus Epiſcopus habeat poteſtatem, dicens, Quia & in Romanorum civitate hujuſmodi mos prævaluit. Qua pro cauſa & hæc magna & ſancta Synodus tam in ſeniori & nova Roma, quam in Sede Antiochiæ ac Hieroſolymorum, priſcam conſuetudinem decernit in omnibus conſervari, ita ut eorum Præſules univerſorum Metropolitanorum, qui ab ipſis promoventur, & ſive per manus impoſitionem, ſive per Pallii dationem Epiſcopalis dignitatis firmitatem accipiunt, habeant poteſtatem, videlicet ad convocandum eos, urgente neceſſitate, ad Synodalem Conventum, vel ad coercendum illos & corrigendum, dum fama eos ſuper quibuſdam delictis forſitan accuſaverit. Sed quoniam ſunt quidam Metropolitanorum, qui ne ſecundùm vocationem Apoſtolici Præſulis occurrant, à Mundi Principibus ſe detineri ſine ratione cauſantur, placuit talem excuſationem omnimodis eſſe invalidam. Cum enim Principes pro ſuis cauſis Conventus frequenter agant, impium eſt ut ſummos Præſules ad Synodos pro Eccleſiaſticis negotiis celebrandum impediant, vel quoſdam à Conciliis eorum prohibeant, licet tale impedimentum & fictam prohibitionem Metropolitanorum ſuggeſtione diverſis modis fieri didicimus. Conſueverunt autem Metropolitani bis in anno*

Can. 17.

no Synodos facere, ideoque, ſicut dicunt, ad Patriarchale penitus non occurrere Caput. Sed ſancta hæc & univerſalis Synodus nec Concilia, quæ à Metropolitanis ſunt, interdicens, multò magis illa novit rationabiliora eſſe ac utiliora Metropolitanorum Conciliis, quæ à Patriarchali Sede congregantur, & idcircò hæc exigit fieri. Exponit Patriarchalis Synodi utilitates, & poſt quædam alia concludit: *Quiſquis ergo Metropolitanorum proprium Patriarcham contempſerit, & vocationem ejus, quæ ſive ad unum ſolum, ſive ad plures, ſive ad omnes ſit, abſque validiſſima ægrotatione vel Paganorum incurſu, non obedierit, & per totos duos menſes poſt notitiam vocationis ad proprium venire Patriarcham minimè feſtinaverit, vel ſi quocumque modo latitare, aut non cognoſcere Nuntium ab illo miſſum tentaverit, ſegregetur; ſi verò intra unum annum eandem contumaciam & inobedientiam demonſtraverit, deponatur omnibus modis.* Totus Canon invadit Hincmarum, & ejus conſuetum, *Rex non vult*. Nam & ipſe dixerat à ſe Metropolita bis in anno celebrari Synodum, ideoque non eſſe opus Synodis Patriarchalibus. Ipſe non ſolummodò communem ad iſtas Synodos, ſed etiam ſingularem ſui evocationem ſpreverat, ad retractatorium Rothaldi Sueſſionenſis Epiſcopi Judicium contumaciter nolens comparere, uſus multis ambagibus. Hos ejus contra Patriarchalem Romani Pontificis Authoritatem exceſſus damnavit Canon, ac ſimul jam dictum, tunc adhuc futurum, errorem Petri de Marca.

Hic interim pergit: *Bilem Nicolai movit hæc reſponſio, qui repreſentat communi conſenſu provideri non poſſe neceſſitatibus Eccleſiæ, niſi Epiſcopi venerint ex Provinciis ad Romanum Concilium. At diverſa ratio prohibebat Reges noſtros & Epiſcopos Galliarum, ne illuc accederent. Quippe illic Lex ipſis impoſita fuiſſet, contendiſſent Pontifices Canones in eo Concilio conditos executioni demandandos eſſe citra novum examen, cum eis decernendis acceſſiſſet conſenſus Epiſcoporum Gallicanorum: Secus eveniebat, quando Concilia habebantur intra Gallias. Cauſæ enim in eis agitabantur ex ſententia & conſenſu Regis & omnium Ordinum: Et ſi quid à Roma mittebatur, deliberationi Concilii obnoxium erat. Mitigatus tandem eſt Nicolai animus quoad jura Regum in Epiſcopos. Agnoſcit enim eam illis authoritatem ineſſe, ut prohibere poſſint, ne Epiſcopi Romam accedant, neque id ullo modo exprobrari poſſe Epiſcopis, ſi obſequio ſuo prohibitionem exequantur. Attamen contendit poſſe Reges vituperari, ſi ea authoritate abutantur.*

Reſpondeo Nicolai bilem fuiſſe juſtiſſimam: Unde & ipſi plenè ſatisfecit octavum Concilium. Dominus Petrus de Marca addit errores erroribus. Primus eſt, quod conditi in Romana Patriarchali Synodo Canones executioni nequeant mandari ſine novo Regis examine. Etenim quis Patrum Canon, quæ avita traditio his Canonibus hanc ſervitutem impoſuit, Regibus dedit iſtam poteſtatem? Secundus error eſt, quod acta intra Gallias Concilia agitentur ex ſententia & conſenſu Regis & omnium Ordinum: Et ſi quid Roma mittatur, ſit deliberationi obnoxium. Etenim hæc longiſſimè deviant ab antiqua erga Romanam Cathedram reverentia, ex qua etiam Nicæna Synodus nihil fuit auſa ſuper ipſam conſtituere, ſciens ipſi omnia conceſſa à Domino. Sunt nova in S. Petrum Attentata, quæ S. Thomas Cantuarienſis dixit eſſe conſuetudines Barbarorum. Non ſpectant ad præſentem controverſiam. Tertius error eſt, quod Nicolaus Pontifex Regia in Epiſcopos jura tandem agnoverit. Etenim iſtas Caroli violentias prudenter ac patienter diſſimulavit: Abſit ut tanquam jura agnoverit. Uſus eſt Prophetica regula: *Cum accepero tempus ego juſtitias judicabo*. Et iſtud tempus à Domino Deo accepit ejus Succeſſor Adrianus in octava Synodo. At Petrus de Marca adjungit de ipſa quartum errorem: *Videbimus poſtea, quid ſexennio poſt in octava Synodo tentaverit ſummus Pontifex adversùs Jura Regni Francici.* Adrianus II. Nicænos & Apoſtolicos pro Patriarchalibus, Romani præſertim Pontificis, ab Hincmaro Rhemenſi & Carolo Calvo graviter læſis, Synodis Canones iſthic innovavit: Aliud non egit. Atque ita Petrus de Marca profitetur Regni ſui Jura cum iſtis Canonibus non cohærere. Abſit, ut avita Chriſtianiſſimorum Regum pietas talia Jura ambiat. Certè talia ipſis non prædicavit Sanctus Remigius.

CAPUT XXIII.

Diſcutiuntur alia fundamenta Domini Petri de Marca.

ROmanas Appellationes arietare Dominus Petrus de Marca ex profeſſo pergit in ſeptimo libro, & ſcribit: *Conſuetudo illa, quæ Conciliis uniuſcujuſque Provinciæ ſupremam Epiſcoporum deponendorum poteſtatem tribuit, Scripto tradita eſt, & firmata Canone quinto Nicæni Concilii.* Cap. 2. Adducit Canonem, & pergit: *Canon ille confirmat authoritatem cujuſque Provinciæ in judicandis definitivo Decreto cauſis Eccleſiaſticis, quæ ad Clericos aut Laicos ſpectant, & per conſequentiam idem jus ſtatuitur quoad correctionem & depoſitionem Epiſcoporum, tametſi caſus ille diſertis verbis non extet in Canones. Sanè dubitari non poteſt, quin hic Canonis ſenſus ſit, & ea mens, ut in generali hac lege comprehendantur Judicia adversùm Epiſcopos, cum eorum mentionem aliàs nullibi faciat Synodus.* Reſpondeo hunc Domini Petri de Marca librum eſſe theſaurum, ex quo Paſchaſius Queſnellus deprompſit ſua omnia. Adducta verba ferè tranſcripſit. Et ſunt abundè refutata. Et fons iſte etiam errat multipliciter. Primò, quod inappellabilis deponendorum Epiſcoporum poteſtas competat Provincialibus Synodis. Deinde, quod iſta ſuprema authoritas ſit confirmata à Nicæna Synodo, & redacta in Scriptum. Tertiò, quod hocce Scriptum ſit quintus Canon. Etenim Provinciæ Synodus eſt prima in deponendis Epiſcopis cognitio, ideoque ſi ipſius authoritas ſit ſuprema, degradatis Epiſcopis nulla competit appellatio. Admiranda eſt fiducia, qua Dominus Ar-

chi-Epiſcopus talia ſpargit in Mundum.

Eadem fiducia pergit: *Præter argumentum illud exſtat aperta ac expreſſa authoritas Concilii ſecundi Œcumenici, itemque Africani Concilii, & Innocentii primi Papæ, quorum ea eſt ſententia, ut judicia Epiſcoporum eo Canone Nicæno contineri exiſtiment. Canon quippe ſecundus Concilii Conſtantinopolitani Œcumenici apertè teſtatur adminiſtrationem & gubernationem Eccleſiarum hoc Canone Nicæno mandatam eſſe unicuique Provinciæ. Adminiſtrationis verò vocabulo Patres Conſtantinopolitani comprehendunt Judicia adversùm Epiſcopos, æquè ac alia Politiæ & Regiminis Eccleſiaſtici capita.* Etiam hæc verba ferè deſcripſit Paſchaſius Queſnellus. Item illa continent multiplices errores. Primus eſt, quod infeliciſſimi ac prævaricatorii iſtius Africani Concilii authoritate utatur adversùs Sanctum Petrum Apoſtolum. Secundus error eſt, quod Innocentii primi Reſcriptum laudet ſolum quintum Nicænum Canonem. Quod etiam Sardicenſem laudet, alibi rectè affirmat ipſe Dominus Archi-Epiſcopus. Error tertius eſt, quod iſtud Reſcriptum ſanciat aut aſſerat Provincialium Synodorum judicia eſſe inappellabilia. Eſt fabula cantanda pueris. Quartus error eſt, quod ſecundus Canon Conſtantinopolitanus confirmet præſertim quintum Nicænum. Quintus eſt, quod apertè ac expreſsè ſanciat Provincialia Judicia eſſe inappellabilia. Etenim ſextus Canon apertè ac expreſsè permittit à Provinciali ad Patriarchalem aut Exarchicam, & ab hac iterùm provocari ad generalem Synodum totius Eccleſiæ.

Dominus Archi-Epiſcopus invocat etiam Antiochenos Canones: *Eadem veritas colligi poteſt ex Canonibus Concilii Antiocheni, cujus authoritas recepta fuit in Concilio Chalcedonenſi, & dein in univerſa Eccleſia. Concilium enim illud cupiens prorsùs tollere difficultates, quæ perſæpe occurrebant in executione Concilii Nicæni quoad depoſitiones Epiſcoporum, iis verbis utitur, quæ apertè docent definitivum Judicium ad Synodum uniuſcujuſque Provinciæ pertinere.* Reſpondeo longè aliud ad Clerum & Populum Conſtantinopolitanum ſcribere Innocentium primum: *Canonibus obſequendum eſſe ſcribimus, qui Nicææ ſunt decreti, quos ſolos conſectari decet Eccleſiam Catholicam, & juxta eos judicare. Si alii à quopiam proferuntur, à Canonibus Nicænis diſſonantes, & hæreticos Authores referentes, ii à Catholicis Epiſcopis rejiciuntur. Hæreticorum namquè Inventa Catholicis Canonibus non ſunt annectenda. Semper enim illi per nefaria Decreta Patrum Nicænorum Concilium minuere intendunt. Quapropter non ſolùm hoc dicimus iſtos ſequendos non eſſe, verùmetiam cum hæreticis & Schiſmaticis Dogmatibus condemnandos, quemadmodum antea in Sardicenſi Concilio ab Epiſcopis factum eſt.* Agit pro Sancto Joanne Chryſoſtomo, quem Theophili Patriarchæ Alexandrini factio ex Antiochenis Canonibus damnaverat. Docet varia: Canones iſtos diſſonare à Nicænis, eſſe ab hæreticis authoribus, hæreticorum Inventa, Decreta nefaria, contraria Nicæno Concilio, ipſum imminuentia, Hæretica & Schiſmatica Dogmata, damnanda ab omnibus, etiam pridem damnata à Sardicenſi Synodo. Adeò abſunt iſti Canones, ut exponant Nicænos. Quod ipſos ſtudeant evertere, etiam Julius Pontifex altiſſimè clamavit in litteris ad ipſorum conditricem Antiochenam Synodum. Quod nempè Patriarchales, & quaſdam etiam alias Orientalium Synodos ſanxiſſent eſſe ſupremas, atque ita avertiſſent Romanas appellationes, quas Nicæna Synodus confirmaverat, ac redegerat in Scriptum.

Hoc ipſum teſtatur Palladius Helenopolitanus Epiſcopus in Dialogo cum Theodoro, Romanæ Eccleſiæ Diacono, de Actis laudati Joannis. Affirmat datum de ipſo judicium fuiſſe indiſcretum atque nequiſſimum, & ejus ſcopum fuiſſe, *ut locus purgandi ſe Joanni nullus omninò daretur, vigore ſcilicet Canonum eorum, quos Theophilus miſerat, à quadraginta Arii complicibus editos.* Adducit Antiochenum Canonem, ac pergit: *Et iſta quidem regula, ut nequam, & à nequiſſimis edita, in Sardicenſi Concilio eliminata eſt, quando Julius Athanaſium & Marcellum admiſit ad communionem. Quorum gratia etiam Canon ille fuerat editus.* Nempe ad evertendam, quam Julius fecerat, Athanaſii ac Marcelli appellantium reparationem, & evertendam Sedis Apoſtolicæ circa iſta authoritatem. Et tamen iſtos Canones poſtmodò admiſit Chalcedonenſis Synodus, ac univerſa Eccleſia. Nempè doloſi ſunt, & ambidextri ad bonum & malum. Eccleſia ipſos admiſit ſub hac ſalutari clauſula: *Sine præjudicio Romanæ Eccleſiæ, cui in omnibus cauſis debet cuſtodiri reverentia.* D. Petrus de Marca ipſis utitur in ſenſu Euſebiano, atque ita longiſſimè ſaltat extra limites veritatis.

Affirmat inter Antiochenos Canones eſſe aliquam contradictionis ſpeciem, & pergit: *Conciliatio horum Canonum pendet, ut ego quidem exiſtimo, à praxi illarum tempeſtatum, quæ Interpretibus Græcis atque etiam Latinis ignota fuit. Ea autem verſabatur in authoritate, quam Imperatores poſſidebant, concedendi Reſcripta pro reviſione ſupremorum Judiciorum, ſive illa civilia eſſent, ſive Eccleſiaſtica. Nam Edicta Præfectorum Prætorio obnoxia non erant appellationi, ſed reviſioni tantum, ſi eam is, qui cauſa ceciderat, fieri peteret libello in eam rem oblato Imperatori.* Demonſtrat hæc ex Romanis legibus, atque proſequitur: *Implorabantur etiam Reſcripta Principum adversùs ſuprema Synodorum Judicia. Cui conſuetudini temperamentum adhibet Canon duodecimus Antiochenus, ut his quidem omnis ſpes reſtitutionis adimatur, qui poſtquam damnati fuerint, preces Imperatori obtulerint, ut ejus authoritate reſtituantur; eorum verò cauſa per reviſionem retractetur, qui ab Imperatore obtinuerint, ut novum Concilium habeatur, ad quod major Epiſcoporum numerus accedat.*

Reſpondeo Dominum Archi-Epiſcopum hærere in petitione principii. Demonſtrandum ipſi eſt, quod Provincialium Synodorum judicia olim non fuerint obnoxia appellationibus. Certè hac in re perperam comparantur cum Judiciis Præfectorum Prætorio. Nec enim Metropolitæ, ſed ſoli Patriarchæ habent iſtum in Eccleſia locum, quem Prætoriorum Præfecti habent in Republica. Unde Imperator Juſtinianus horum Judiciis ac ſententiis non Metropolitarum, ſed ſolorum

Pa-

Patriarcharum Judicia ac ſententias æquiparat. Et quidem ſub hac ſemper ſalutari clauſula: *Sine præjudicio Romanæ Eccleſiæ*. Proinde Divalium Reſcriptorum & ſacrarum delegationum poſtulatio non ex ſuprema Provincialium Synodorum authoritate, ſed ex deſperata Donatiſtarum audacia ducit originem. Primi Donatiſtæ talia poſtularunt à Magno Conſtantino: Et ſua audacia optimum Principem, adhuc Juvenem & Catechumenum, graviſſimè ſcandalizarunt. Malum invaluit ſub Conſtantio. Per Euſebianos. Nec mirum: Etenim ſcelerata Factio per laceratam in Philippo-Politano Conventu Catholicæ Eccleſiæ Monarchiam vidit eſſe ſolutam etiam Eccleſiæ unitatem, ideòque ad ipſam quovis modo reſarciendam garrivit Conſtantium eſſe Epiſcopum Epiſcoporum. Ita disertè teſtatur Lucifer Calaritanus Epiſcopus in libro de Filio Dei. Et ſanè ſine unitate Capitis eſſe non poteſt unitas corporis. Hinc facinoroſa Factio Papalem Prærogativam tranſcripſit in Imperatorem. Ex hoc fonte etiam Antiocheni, qui primi permiſerunt iſta refugia, Canones emanarunt. Hinc tandem evenit, quod ad quintum ſuum librum præfatur Socrates: *Paſſim in hiſtoria Imperatorum mentionem propterea fecimus, quod ex illo tempore, quo Chriſtiani eſſe cœperunt, Eccleſiæ negotia ex ipſorum nutu pendere viſa ſunt, atque adeò maxima Concilia de eorundem ſententia & convocata ſunt, & adhuc convocantur.*

Eadem via invaluerunt ſacræ delegationes. Etiam adversùm Provinciales Synodos. Verùm hæ nequaquam inde probantur eſſe ſupremæ aut inappellabiles. Iſta nempe Divalia Reſcripta debebant obſervare & exequi ſacros Canones: Alioquin erant violenta in Eccleſiæ dignitatem injuria. Hinc Imperator Conſtantinus Donatiſtarum litibus, non Gallicanos, quos illi poſtulabant, Epiſcopos dedit Judices, ſed Pontificem Romanum. Et Theophilus Alexandriæ Patriarcha ad Sanctum Joannem Chryſoſtomum, cui Imperator Arcadius criminalem ejus cauſam delegaverat, ſcripſit: *Arbitror te non ignorare, quid præcipiant Nicæni Concilii Canones, ſancientes Epiſcopum non judicare cauſas citra ſuos terminos. Si autem ignoras, diſce. Et libellos contra me ſuſcipere deſinas. Nam etſi judicari me opus ſit, ab Ægyptiis magis, quàm à te id fieri oportet, qui ſeptuaginta quinque dierum itinere à nobis ſeparatus es*. Affirmat Divalem Delegationem ſexto, per ſecundum Conſtantinopolitanum confirmato ac expoſito, Canoni repugnare, ideòque nullius eſſe ponderis. Et Sanctus Joannes interceſſionem agnovit juſtam, atque admiſit. Ea de re poſtmodò ſcripſit ad Papam Innocentium: *Piiſſimus Imperator juſſit, quæ contra Theophilum dicerentur, audire. Verùm nos, Patrum Decreta reveriti, nequaquam acquievimus, ſed vehementer obſtitimus*. Utique ipſi Principi, volenti ſuum Reſcriptum mitti in executionem. Eadem exceptione uſus eſt ipſe Joannes contra Synodum in hortis Ruffinianis: Dixit Thraciæ Epiſcopos non poſſe judicari ab Ægyptiis. Et Domnus Patriarcha Antiochenus contra ſacram delegationem, qua Imperator Theodoſius Ibæ Edeſſeni Archi-Epiſcopi cauſam commiſerat alterius Provinciæ Epiſcopis, potenter interceſſit, clamans ipſam debuiſſe devolvi ad ſuum tribunal, ideòque talem delegationem eſſe contemptum ſui Apoſtolici Throni. Videatur epiſtola Theodoreti, & decima actio Concilii Chalcedonenſis. Adversùm tales Delegationes frequenter ac potenter interceſſit Magnus Papa Gregorius, conſtanter aſſeverans ſacros Canones à Principe debere diligi, ideòque illis adverſas Juſſiones, utpote per obreptionem extortas, nullius eſſe vigoris aut reverentiæ. Proinde ſacræ Delegationes, quoniam non ad aliam Provinciam, nec ad alium Patriarcham, ſed ad proprium Exarchum debent dirigi, lucidè demonſtrant Provincialium Synodorum Judicia eſſe omninò appellabilia.

Dominus Archi-Epiſcopus pro ſuis Commentis adducit etiam Imperatoris Gratiani Legem, poſtmodò innovatam & extenſam ab Imperatoribus Arcadio ac Honorio: *Quicumque reſidentibus Sacerdotibus fuerit Epiſcopali loco detruſus & nomine, ſi aliquid contra ſententiam, vel contra quietem moliri fuerit deprehenſus, rurſuſque Sacerdotium petere, à quo videtur excluſus procul ab ea Urbe, quam infecit indignus, ſecundùm Legem divæ memoriæ Gratiani centum millibus vitam agat*. Et infra: *Sit hujuſmodi perſonis tenore præſentis Legis inlicitum ſacra noſtra adire Secreta, & impetrare Reſcripta. Omnia dejectis per culpam Sacerdotio perſonis, quæ impetrata ſunt infecta permaneant*. Dominus Archi-Epiſcopus commentatur: *Præter ea argumenta validum quoque teſtimonium ad probandam veterem illam Principum authoritatem ſumi poteſt ex Lege, quæ prohibuit, ne deinceps hic mos uſurparetur.* Et infra: *Lex damnatis Epiſcopis disertè inhibet, ne ad Principes accedant nevè Reſcripta impetrent, quæ nulla eſſe pronunciat, ſi eorum Epiſcoporum damnatio peracta ſit juſtam ob cauſam*. Cenſet damnatos Synodaliter Epiſcopos longè fortiùs arceri à Romana Appellatione.

Reſpondeo Romanas appellationes à neutra lege everti, ſiſti, lædi, aut circumſcribi. Etenim Gratiani Lex ſancit adverſum ſolos ab Urſicino Antipapa ſeductos aut conſecratos, & ob ſchiſma à Sancto Damaſo Pontifice Synodaliter damnatos Epiſcopos, Parmenſem præſertim ac Puteolanum, qui etiam poſt relegatum in Gallias, ac intra Agrippinenſis Coloniæ muros circumſcriptum ſuum Idolum non ceſſabant fovere factionem, rebellare Damaſo, ſuas Cathedras per violentiam retinere, ſuas civitates agitare ſurſum deorſum, vilem plebem circumſcribere, atque ipſius incondito impetu Eccleſiam & Rempublicam arietare. Et quo fucum haberent, per technas obrepebant in ſacra Reſcripta, quibus Princeps eorum cauſam alteri Synodo delegabat retractandam. Et reverà obrepebant. Etenim & Romanæ Cathedræ Privilegia diligens, & iſtorum Schiſmaticorum technas non ignorans Gratianus ſuis ſacris litteris paſſim adjungebat hanc clauſulam: *Si Judicio Sacerdotum in Urbe Roma ſit depoſitus, nec vocem quidem in Judicio proferre debet*. Nihilominus fraus quandoque prævalebat, & ſuffurabatur Reſcriptum ſine iſtiuſmodi exceptione. Et doloſi Turbines, à prava retracti conſcientia, non ad ſuæ cauſæ retractatricem accedebant

debant Synodum, ſed ad amiſſas redeuntes Cathedras, quaſi reparatos per Principem Epiſcopos oſtentabant ſe, turbaſque innovabant atque augebant. Et audacia tranſibat in exemplum etiam damnatis per alias Synodos Epiſcopis.

Audiamus Synodi preces: *Quoniam, licet jam dudum veſtræ Clementiæ Judicio relegatus Urſicinus per eos, quos illicitè ſacrilegus ordinavit, viliſſimum quemque, occultè licet, ſollicitare conatur. Eoque exemplo nonnulli Epiſcopi, qui malè Eccleſiis incubant, uſu temeritatis ſuæ, & profani conſpiratione contemptus, ne acquieſcant Romani Sacerdotis Judicio, laceſſunt. Ita ut etiam, qui ſe intelligunt pro meritorum ſuorum ratione damnandos, vel damnatos eſſe viderunt, redempta vulgi multitudine, Judices ſuos terrore mortis exagitent, contemptiſque Cognitoribus vel fugatis, illicitum obtineant Sacerdotium. Idcircò Statuti Imperialis non novitatem, ſed firmitudinem poſtulamus. Indignum quippè eſt, ut conventus quiſque, adhibita manu, eò ſit munitior, quò flagitioſior fuerit. Sicut Parmenſis Epiſcopus, dejectus Judicio noſtro, Eccleſiam tamen retinet impudenter. Damnatus æquè Florentius Puteolanus, poſtea quàm dejectus eſt, cum aures Tranquillitatis veſtræ inquietaſſet, atque hujuſmodi Reſcriptum meruiſſet, ut ſi Judicio Sacerdotum in Urbe Roma fuiſſet depoſitus, ne vocem quidem in Judiciis proferre deberet, poſt ſextum annum repſit ad civitatem, tenuit Eccleſiam, multas in Oppido Puteolano, de quo dejectus fuerat, ſeditiones inſolentia concitavit.* Eadem exempla ſuæ Legi inſeruit Imperator Gratianus, atque adjunxit: *Et Florentius Puteolanus poſt damnationem, quam rectò Judicio convictus accepit, manſuetudinem noſtram inquietare conatus, dignum tulit in progreſſione Reſponſum. Poſt quintum decimum annum, Eccleſiam, de qua extruſus fuerat, rurſus contaminare conatur: Congreſſiones illicitas facere molitur, egentemque conſilii multitudinem perditi animi perſuaſione depravat. Noſtrorum videlicet Judicum ſocordia fretus, qui privatæ gratiæ Imperialia Præcepta condonant: Et Religionem, quam nos jure veneramur, quam fortaſſe ipſi negligunt, inquietari patienter accipiunt.* Pretio aut perfidia corrupti Romano Pontifici non præbebant Regii Brachii auxilium. Adverſum hos igitur, quos ipſe Pontifex Synodaliter damnarat, Epiſcopos, & adverſum ipſorum turbulentias Romana Eccleſia poſtulavit auxilium, & Gratianus Imperator dedit. Nequaquam iniquè damnatis per ſuas Synodos Epiſcopis Romanæ appellationis aſylum, ſed juſtè per ſolam Romanam Eccleſiam dejectis clauſit portas turbulentiæ. Ad preces Sancti Damaſi, Sancti Ambroſii, totiuſque Romanæ Synodi.

Iſtam Legem ſingulariter dilexit, & ad ſe extendi ambivit Africana Eccleſia. Hinc inter varia, quæ Aurelius Primas pro reparando Eccleſiæ ſuæ ſtatu poſtulanda duxit à Principe, fuit & hoc: *Et illud petendum, ut ſtatuere dignentur, ut ſi quis cujuſlibet honoris Clericus Judicio Epiſcoporum quocumque crimine fuerit damnatus, non liceat eum ſive ab Eccleſiis, quibus præfuit, ſive à quolibet homine defenſari, interpoſita pœna damni, pecuniæ, atque honoris, quo nec ætatem, nec ſexum excuſandum eſſe præcipiant.* Acceſſiſſe poſſint & preces aliarum Eccleſiarum. Hinc ergò Arcadius & Honorius ad Adrianum Prætorio Præfectum ſcripſerunt: *Suggerentibus Epiſcopis didicimus quoſdam Sacerdotes Chriſtianæ Legis, quorum delicta Cœtu Epiſcopali & deprehenſa fuerint, & eorum ſententia vindicata, in ſinu earum Urbium, in quibus talia commiſſa ſunt, permanere, & quærere, turbas populi convocare, turbatores quietis exiſtere, tumultus popularis authores, innocentes ſe poſt judicium dicere, plebem colligere, & velut adhuc Epiſcopos ſalutari, Comitatum ſacrum petere, mereri mendaciis Oracula & furtiva Reſcripta.* Adversùm iſtiuſmodi turbines innovarunt & extenderunt laudatam Legem Imperatoris Gratiani. Primus, qui Romanas damnatorum Epiſcoporum Appellationes prætendit everti per iſtas Leges, fuit Hincmarus Rhemenſis. Erubuit è proprio ore talia nugamenta proferre: Hinc ipſa adversùs Romanam Hincmari Laudunenſis Appellationem ſcripſit ad Adrianum ſecundum è Duziacenſi Synodo per manum Regis Caroli Calvi. Et addidit fœdum errorem. Gratiani Legem dixit emanaſſe ad præfatas preces Afrorum.

Quod iſta Lex Romanas Appellationes auferat, eſt cantanda pueris fabula. Hinc Theodoretus, Cyrenſis Epiſcopus, qui circumſcripto intra ſuam civitatem exilio clauſus per Imperatorem Theodoſium, & per Epheſinum Latrocinium degradatus, appellaverat ad Sanctum Leonem Pontificem, nec permittebatur accedere, ſcripſit ad Anatolium Patritium: *Magnitudinem* Epiſt. 119.
tuam obteſtor, hanc à Victore Auguſto gratiam petat, ut in Occidentem veniam, ibique à Deo chariſſimis ſanctiſſimiſque Epiſcopis judicer, ac ſi vel minimum à fidei regula deflectere videar, in medium maris profundum dejiciar. Quod ſi his veſtris precibus non cedat, habitare me ſaltem jubeat in monaſterio noſtro, quod quidem à Cyrenſi civitate abeſt millibus centum & viginti. Horum, ſi fieri poteſt, priùs illud; ſin minùs, alterum certè Magnitudinis veſtræ opera concedi mihi poſtulo. Affirmat aut ſibi permittendam Romanæ Appellationis proſecutionem, aut certè tractandum juxta Legem Gratiani. Si nempe cenſeretur frivolè provocaſſe. Et hinc Imperator Martianus ipſi permiſit iſtam proſecutionem. Ejuſdem mentis olim fuit Gallicana Eccleſia. Etenim Cæſarius Contumelioſum Epiſcopum, cujus damnatoria ſententia jam tranſierat in rem judicatam, ideòque & erat detruſus in Monaſterium, mox ut reclamare cœpit, & appellare ad Agapetum Pontificem, extraxit è Monaſterio, & redire permiſit ad Epiſcopalem honorem. Eadem eſt ratio ſacrarum Delegationum. Quod ipſas nec Gratianus, nec Arcadius, aut Honorius per ſuas Leges aboleverint aut abolere voluerint, eſt nimis manifeſtum. Etenim & Epheſinæ & Chalcedonenſis Synodi Acta, Theodoſianus Codex, aliaque antiqua & Eccleſiæ & Imperii Monimenta abundant ſacris Delegationibus. Proinde præfati Principes aboleverunt ſolos iniquos adversùs Juſtitiam & publicam pacem juſtè damnatorum Epiſcoporum recurſus. Quæ omnia tandem agnoſcit ipſe etiam Dominus Archi-Epiſcopus. Etenim adjungit: *Si damnatio peracta ſit ob juſtam cauſam.*

CAPUT XXIV.

Diſcutiuntur exempla adducta per Dominum Petrum de Marca.

DOminus Archi-Epiſcopus affirmat ſua Commenta confirmari plurimis exemplis. Hoc eſt primum: *Primum itaque exemplum petitur à Concilio Sardicenſi, quod de Judiciis à Synodis Tyria, Antiochena, & Conſtantinopolitana adverſùs Athanaſium Epiſcopum Alexandrinum, & Marcellum Ancyranum latis cognovit permiſſu Imperatorum Conſtantii & Conſtantis, qui eorum cauſam retractari conceſſerant. Ingenuè id fatetur ipſa Synodus in epiſtola Synodica ad Julium Papam ſcripta*: Tria fuerunt quæ tractanda erant. Nam & ipſi Religioſiſſimi Imperatores permiſerunt, ut de integro univerſa diſcuſſa diſputarentur. *Eo Imperatorum permiſſu ſe Synodus Sardicenſis tuebatur adverſùs Orientalium conqueſtionem, qui ajebant judicia à ſuis Prædeceſſoribus fato functis facta non poſſe retractari.* Non erat fas eorum, qui jam cum Deo ſunt, ſententiam refricare, *ut inquiunt Orientales in ſua Synodica epiſtola. Ex ea porrò epiſtola colligi poteſt uſus, qui tum apud Epiſcopos invaluerat, auxilium Principum implorandi adverſùs Judicia Epiſcoporum. Nam cum Occidentalibus obtuliſſent conſenſuros ſe*, ut ex utroque Concilio *Legati in Ægyptum mittantur ad noſcenda Athanaſii crimina, eam conditionem addunt, conſentire ſe damnationi ſuæ, ſi calumniam ei impactam fuiſſe conſtiterit, ac præterea, ut ipſis præcludatur omnis via implorandi præſidium Imperatorum, aut Concilii, aut etiam cujuſpiam Epiſcopi.*

Reſpondeo hæc omnia non ſpectare ad præſentem controverſiam, ac inſuper ſcatere erroribus atque exceſſibus. Etenim nos hic quærimus de Provincialium Synodorum authoritate, an ſuprema ſit, quæ nec per Romanam Appellationem poſſit concuti: At verò Tyria, Antiochena, & Conſtantinopolitana Synodi fuerunt Patriarchales, ideòque alterius formæ & fori. Et tamen etiam ipſæ fuerunt per Romanam Appellationem concuſſæ. Fuerunt primò per Julium Pontificem ſuccisæ & circumſcriptæ, ac tandem per Sardicenſem Synodum circumductæ ac exſufflatæ. Idque ſecundùm Apoſtolicos Canones; atque Nicænos. Proinde Apoſtolica Sedes eandem longè potiori Jure poteſtatem habet in Judicia Provincialium Synodorum. Quod error, qui Provincialium Synodorum in degradatos Epiſcopos aut Clericos judicia affirmat ſuprema ac inappellabilia, ſit quinto Nicæno Canoni injurioſiſſimus, ac Euſebiano, itemque Photiano Schiſmate pejor, licet cunctis exploratum ſit, expedit paucis oſtendi. Utriuſque igitur Schiſmatis pertinax Sectator Theodorus Balſamon, ac in ipſo Antiochenus Patriarcha Sardicenſes Canones exponens ſcribit ad tertium: *Quæ autem de Papa definita ſunt, eadem de Patriarcha Conſtantinopolitano ſunt intelligenda, quod is à diverſis Canonibus ſimiliter ac Papa ſit in omnibus honoratus.* Ex ſui Schiſmatis regula cenſet Romanum Pontificem & Conſtantinopolitanum Patriarcham eſſe pares ac æquales, ideoque ad utrumque pariformiter à cunctis eorum ſubditis, Epiſcopis, Clericis ac Laicis, adverſùm Synodales Provinciarum ſententias poſſe provocari. Eadem repetit in Scholio ad quintum Canonem: *Quia in prioribus Canonibus diximus non eſſe, quæ de Papa conſtituta ſunt, ſpecialia ejus & ſolius Privilegia, ut neceſſè habeat quivis condemnatus Epiſcopus ad Sedem Romanam accedere, ſed etiam apud Sedem Conſtantinopolitanam exaudiri, eadem quoque rursùm dicimus.* Eodem modo Sardicenſes Canones exponit Joannes Zonaras: *Hujus Sardicenſis Canonis Decreto ſummi Sacerdotes antiquæ Romæ in quacumque cauſa ab Epiſcopis provocationem ad ipſos dari jactant, ac eundem in prima Nicæna Œcumenica Synodo conditum fuiſſe falsò affirmant. Quod quidem cum in Synodo Carthaginenſi propoſitum fuiſſet, minimè cum veritate conſentire probatum eſt. Neque igitur hic Canon à Nicæna Synodo editus fuit, neque ad ipſum Romanum Pontificem provocationes ab omnibus Epiſcopis, ſed ab iis tantummodò, qui eidem ſubjecti erant, dari oportere decernit. Romanæ autem Eccleſiæ ditioni eo tempore omnes ferè Occidentis Eccleſiæ ſubjiciebantur: Macedoniæ nimirùm, Theſſaliæ, Illyrici, Græciæ, Peloponneſi, & ejus quæ Epirus dicitur, quæ poſtea in Conſtantinopolitani jura tranſierunt.* Affirmat plura. Primò, quod Romani Pontifices prætendant ſibi per Sardicenſes Canones adſcribere appellationes omnium ſub cœlo Eccleſiarum. Secundò, quod ipſos dicant eſſe Nicænos. Tertiò, quod utrumque ſit falſum. Quartò, quod poſterioris falſitas pateat ex illis, quæ Zozimus Pontifex olim egit cum Africana Eccleſia. Et in his quatuor convenit cum modernis Novatoribus. Quintò affirmat, quod Sardicenſis Synodus omnes & ſolas Romani Patriarchatus appellationes attribuat Romanis Pontificibus. Hoc libens profitetur. Et adjungit Romanum Patriarchatum fuiſſe tunc vaſtiſſimum: Nempe ante rapinas ac violentias Imperatoris Leonis Iſauri. Eandem veritatem in Alphabetico Syntagmate profitetur Mattheus Blaſtares. Et omnes alii Sectatores iſtius ſchiſmatis. O lamentabilem miſeriam noſtrorum temporum! Per talia teſtimonia compellimur in Orthodoxis Doctoribus frænare vocum novitates.

Primus porrò error eſt, quod Sardicenſis Synodus Orientalium Synodorum, ac appellantium Epiſcoporum cauſam retractaverit ex delegatione Principum. Etenim ipſa Synodus diſertè ſcribit ſe ex ſolo Principum permiſſu egiſſe, non ex ipſorum delegatione aut juſſione. Generalis Synodus eſt, non ſolius Eccleſiæ, ſed etiam totius Reipublicæ commotio: Hinc ſine iſto permiſſu fieri nunquam potuit. Præſertim iſtis temporibus, quibus, ut Sanctus Optatus Milevitanus ait, non Imperium in Eccleſia, ſed Eccleſia erat in Imperio. Pontifex Synodum concipiebat, ejus cauſas exponebat Principi, ipſius poſtulabat permiſſum, ipſoque obtento indicebat Synodum. Ita factum Sardicenſi Synodo, palam ſcribit Sanctus Athanaſius in epiſtola ad ſuos Monachos: *Romæ congregati Epiſcopi propè quinquaginta, Euſebianos, ut ſuſpectos ac timentes ſe ſiſtere,*

non

non receperunt, & quæ ab ipſis ſcripta eſſent, pro vanis habuerunt; nos autem receperunt, noſtramque communionem ſunt amplexi. Interim cum iſta fierent, ſimul & de Synodo Romana Conſtans Imperator, & quid Alexandriæ, & per univerſum Mundum contra Catholicos gereretur, reſcivit. Miſſæ ſunt igitur litteræ à Coſtante ad Fratrem ſuum Conſtantium, ibique de amborum ſententia placuit ut Synodus Sardicenſis celebraretur, & de rebus actis cognitio fieret, ne ulterius injurioſè habiti injuriis afficerentur, vel injurioſi ulteriùs pergerent injuriam facere. Julius ſuæ, in qua appellantem Athanaſium reveſtiverat, & ad quam Euſebiani, retractatorium, ac definitivum Judicium audituri, comparere contumaciter noluerant, Synodi Acta expoſuit, ſuggeſſit neceſſariam totius Eccleſiæ Synodum, & ad ipſam poſtulavit compelli Euſebianos. Conſtans permiſit, & Fratrem Conſtantium compulit ad Euſebianos iſthìc exhibendos. Utique audituros præſatum judicium, ſpectans ad ſolam authoritatem Julii. Porrò Venerabilis Hoſius in litteris ad Imperatorem Conſtantium laudat Imperatorem Conſtantem, quod Eccleſiaſticis Epiſcoporum Judiciis nunquàm ſecerit vim, immò nec ſe miſcuerit: Omnia permiſit Epiſcopis & ſacris Canonibus. Præſertim Epiſcopo Romano. Et hinc Sardicenſem Synodum voluit fieri intra ſuum Imperium. Quod ei Conſtans nullatenus ſe interpoſuerit, affirmat Athanaſius in ſecunda Apologia: *Nos igitur, plurimis convenientibus Sardicam, eos qui cum Euſebio communicaverant, in Judicium provocavimus. Illi verò, quibus in oculis erant ſua Delicta, conſpectis ibi ſuis Accuſatoribus, magnoperè judicium exhorruerunt. Cum enim omnes ſe ritè ac legitimè ſiſterent Euſebiani ſecum Comites Muſonianum, Æſychium, & Caſtritium adduxere, ut pro ſua conſuetudine illorum poteſtate, quidquid animo libuiſſet, perficerent. Ibi cum ſine Comitibus Concilium ageretur, neque ullus miles interveniret, iſti à ſuis conſcientiis ingentem animi conſternationem acceperunt. Siquidem non eo modo, quo volebant, de ipſis fiebant judicia, ſed ut veritatis ratio requirebat.* Iſtud ipſum repetit in epiſtola ad ſuos Monachos, & adjungit Sardicæ omnia fuiſſe peracta *ſecundùm morem Eccleſiaſticum*. Proindè non ex Delegatione Principum, ſed ex authoritate Julii Pontificis.

Secundus error eſt, quod Sardicenſis Synodus eo Principum permiſſu fuerit ſe tuita adversùs conqueſtionem Orientalium. Etenim longè aliud de generalibus, immò & de inferioribus Eccleſiæ Synodis docet Sanctus Martyr & Abbas Maximus. Theodoſio Cæſaræenſi apud Bithynos Epiſcopo, Lateranenſem Sancti Martini Pontificis, quod ſine Auguſta juſſione facta eſſet, contra Monothelitas Synodum ſpernenti, in habita cum ipſo collatione reſpondit: *Si Synodos, quæ factæ ſunt, juſſiones Imperatorum firmant, & non pia fides, recipe Synodos, quæ contra Homouſion factæ ſunt: Nam juſſione Principum ſunt patratæ. Primam videlicet in Tyro, ſecundam in Antiochia, tertiam in Seleucia, quartam in Conſtantinopoli ſub Eudoxio Ariano, quintam in Nicæa Thraciæ, ſextam in Syrmio, & poſt hæc multò poſt ſeptimam in Epheſo, cui Dioſcorus præſedit. Omnes enim has Imperatorum juſſio aggregavit. Attamen omnes damnatæ ſunt propter impietatem infidelium Dogmatum ab eis confirmatorum. Quare autem non abjicitis eam, quæ depoſuit Paulum Samoſatenum ſub Sanctis ac Beatis Dionyſio Papa Romano, & Dionyſio Alexandrino, atque Gregorio miraculorum Patratore, qui eidem præfuit Synodo, quoniam non eſt juſſione facta Imperatoris? Quis præterea Canon promulgat illas ſolas approbandas Synodos, quæ Imperatoris juſſione ſunt congregatæ? Verùm etſi omninò juſſione Imperatoris congregatis, illas novit Sanctas & probabiles Synodos plus Eccleſiæ Canon, quas rectitudo Dogmatum approbavit. Sed & his, quemadmodum novit Dominus meus, & alios docet, fieri Synodos in omni Provincia per ſingulos annos regula ſancit, juſſionis Imperialis nullam memoriam faciens, ad tuitionem ſalutaris fidei noſtræ, & correctionem omnium capitulorum, quæ Divinæ non conveniunt Eccleſiæ Legi.* Et convictus Theodoſius repoſuit: *Ita eſt, ut aſſeris. Dogmatum quippe rectitudo Synodos firmat.* Ambo profitentur, quod Principis juſſio aut permiſſio non ſpectent ad Synodi ſubſtantiam, & tam abeſſe poſſint, quàm adeſſe. Sola rectæ fidei cuſtodia, & ſacrorum Canonum obſervantia tuentur ac firmant Synodales Actus. Et juxta hoſce Canones primum locum tenet authoritas Romani Pontificis, cujus eſt Synodo præſidere. In hujus nomen formantur Synodalia Judicia. Et hoc non paucis ſæculis: Ita enim ſecit Chalcedonenſis Synodus. Sardicenſi Synodo Auguſta juſſio adhibita dumtaxat fuit ad ſiſtendos contumaces Euſebianos. Eam invocavit Julius tamquam Regii brachii auxilium. Proinde ſola ejuſdem Julii authoritas fuit Synodi tuitio atque directio.

Tertius error eſt, quod Orientales Epiſcopi dixerint ſua Judicia non poſſe retractari. Et quod iſtud rectè probetur ex adducta ipſorum epiſtola. Quod item ex iſta epiſtola rectè colligetur uſus, qui tunc apud Epiſcopos invaluerat. Nempe uſus recurrendi ad Principem, & ab ipſo poſtulandi retractatorium Judicium. Reſpondeo errorem hunc eſſe enormem atque intolerabilem. Etenim iſta epiſtola eſt ſceleratiſſima Euſebianæ Factionis in Philippo-Politano Conventiculo ſutela, qua nequaquam tota Orientalis Eccleſia, ſed ſola facinoroſiſſima Euſebii Nicomedienſis Epiſcopi conjuratio tentavit Monarchicam Catholicæ Eccleſiæ unitatem lacerare, Apoſtolicæ Sedis Primatum deſtruere, Romanas appellationes de Divinæ legis prævaricatu accuſare, damnare Julii Pontificis Acta circa Athanaſii ac aliorum Epiſcoporum reveſtitionem, & ipſum tamquam Divini Juris tanſgreſſorem excommunicare. Qua in re Petrus de Marca patrat exceſſus varios. Primò, ſceleratiſſimum paucorum Euſebianorum facinus tranſcribit in totam Orientalem Eccleſiam. Secundò, ex iſtius ſceleratiſſimæ epiſtolæ authoritate invadit Romanas appellationes. Tertiò, ex ejus teſtimonio affirmat nos doceri uſum totius Orientis. Quartò, iſtius epiſtolæ iniquitatem tranſcendit atque excedit. Etenim epiſtola ſolas Patriarchales, ille autem Provinciales etiam Synodos affirmat eſſe ſupremas atque inappellabiles. Quæ omnia an quadrent in Orthodoxum

Archi-Epiſcopum, permitto aliis definiendum.

Dominus Archi-Epiſcopus tradit & ſecundum exemplum: *Secundum exemplum exſtat apud Epiphanium. Scribit enim Photinum à Synodo Sardicenſi damnatum, velut novæ hæreſios authorem, Conſtantii Imperatoris authoritatem imploraſſe, ut cauſam ſuam retractari obtineret, & ut oſtenderet iniquo ſe Judicio fuiſſe depoſitum. Conſtantius itaque octo Comites, id eſt, Conſiliarios ſuos delegavit, qui unà cum Concilio Orientalium in Urbe Syrmienſi cauſam ejus judicarent, ſuſcepta à Baſilio Epiſcopo Ancyrano cura convincendi impietatem ac hæreticas propoſitiones Photini.* Reſpondeo etiam hoc exemplum eſſe extra chorum. Etenim Sardicenſis Synodus fuit Œcumenica, ideoque ejus Judicium fuit omninò ſupremum, ac penitùs inappellabile: At verò nos hìc agimus de Provinciarum Synodis. Harum ſupremam authoritatem ignoramus hactenùs, & doceri cupimus per authentica exempla aut teſtimonia. Porrò ille ad Conſtantium recurſus fuit dignus Hæreſiarcha Photino. Fuit ſimilis illi, quo Martinus Lutherus ad Ducem Saxoniæ, aut Joannes Calvinus contra Tridentinum Concilium recurreret ad Regem Angliæ. Etiam iſta Delegatio fuit Conſtantio digna. Etenim ille nihil magis habuit in voto, quàm Sardicenſem Synodum evertere. Et Syrmienſis Synodus fuit una iſtarum, de quibus in epiſtola ad ſuos Monachos Sanctus Athanaſius: *Quis videns Conſtantium in decernendo Principem ſe facere Epiſcoporum, & præſidere Judiciis Eccleſiaſticis, non meritò dicat illum eſſe ipſam abominationem deſolationis, quæ à Daniele prædicta eſt?* Dum in Sardicenſi Synodo credebatur quid corrigendum, ejus retractatio fuerat à Julio poſtulanda, non à Conſtantio. Retractatorium Judicium primi Donatiſtæ poſtularunt à Laico Principe. Quæ poſtulatio circa generalem Synodum eſt intolerabilis. Hac de re videatur epiſtola Sancti Leonis Pontificis ad Leonem Imperatorem.

CAPUT XXV.

Diſcutiuntur alia exempla, adducta per Dominum Petrum de Marca.

Tertium exemplum eſt Cyrillus Hieroſolymæ Epiſcopus. Dominus Archi-Epiſcopus affirmat ipſum eſſe lucidiſſimum, atque exponit: *Cyrillus fuerat depoſitus ab Acacio Cæſareæ Epiſcopo, Metropolitano ſuo, in Synodo Provinciæ Palæſtinæ, à qua provocavit ad majus Concilium, oblato Judicibus libello appellationis. Annotat Socrates primum omnium Cyrillum contra conſuetudinem & Canonem Eccleſiaſticum appellationem uſurpaſſe ad eum morem, qui in foro obtinet.* Audiendus eſt totus Socratis contextus, agens de Actis Seleucienſis Concilii: L.2.C.32. *Acaciana Factio ad Concilium accedere recuſavit. Qui autem alterius erant partis, in Eccleſiam convenientes accerſunt Acacium cum ſuis, quò de Cyrillo Hieroſolymorum Epiſcopo decideretur. Hoc loco intelligamus oportet Cyrillum jam antea accuſatum fuiſſe, & ab Epiſcopatu ſubmotum. Qui ſimul atque de gradu eſſet dejectus, appellationis libello ad eos, qui eum dejecerant, miſſo, ad majores Judices provocavit. Cui quidem appellationi Conſtantius Imperator ſuffragatus eſt. Atque à Cyrillo ſolo & primo, perinde ac ſi res apud Laicos Judices ageretur, contra Canonis Eccleſiaſtici conſuetudinem provocatum eſt. Tandem Seleuciam, ut de eo Judicium fieret, adventant. Et ob eam cauſam Epiſcopi Acacium cum ſuis accerſivere. At ubi ſæpiùs accerſiti non venerunt, illum ipſum Acacium abdicant.* Et Cyrillum reſtituerunt. Dominus Petrus de Marca commentatur: *Unde colligere poſſumus nondum receptam ea ætate fuiſſe appellationem à minori Synodo ad majorem, neque à Provinciali ad Patriarchalem. Nam Concilium Antiochenum non tribuebat facultatem appellandi ab una Synodo ad aliam. Unica ei mens fuit præſcribere, quandonam depoſito Epiſcopo liceret Principis Reſcriptum ad majus Concilium impetrare ad obtinendam reviſionem, quæ primos Judices non vetabat ſecundo Judicio intereſſe. Nihilominùs Cyrillus ſimpliciter appellavit ad majus Concilium, appellationemque ſuam primis Judicibus denunciavit, cum mos poſtulare videretur, ut Reſcriptum Principis impetraret.* Elucidat per Pariſienſis Parlamenti & Cancellariæ morem, atque proſequitur: *At Cyrillus ultra progreſſus eſt. Nam præter innovationem ab eo introductam Reſcriptum quoque Conſtantii obtinuit ſecundùm morem, quo cauſa eadem retractari juſſa eſt in Concilio Seleucienſi, cujus authoritate reſtitutus eſt Cyrillus.*

Reſpondeo Dominum Archi-Epiſcopum variè labi. Primus error eſt, quod dicat Cyrillum non ad ſuperiorem provocaſſe Synodum, ſed ad numeroſiorem. Etenim rerum ad Antiochenum Patriarchatum ſpectantium peritiſſimus Theodoretus ſcribit in Eccleſiaſtica Hiſtoria: *Acacius abdicavit Cyrillum, ac Hieroſolymis expulit. Cyrillus* L.2.C.27. *autem proficiſcitur Antiochiam, quam Paſtore orbatam reperit. Inde Tharſum petens, cum Sylvano Eccleſiæ illius Antiſtite ætatem degit. Quare rem ut accepit Acacius, litteras dedit ad Sylvanum, eumque de Cyrilli abdicatione certiorem fecit. At Sylvanus à miniſterio Eccleſiaſtico illum minimè prohibuit. Ubi Epiſcopi convenerunt Seleuciam, Cyrillus cum Sylvano fit Concilii Particeps.* Palam affirmat Cyrillum non ad numeroſiorem Synodum, ſed provocaſſe & acceſſiſſe ad ſuum Patriarcham Antiochenum. Et quia vacabat vidua Sedes, inſtitui nequiit retractatorium Judicium. Hìnc novum Patriarcham exſpectans, acceſſit Tharſum, Metropolim Ciliciæ, quò potentis Metropolitæ patrocinio contra Acacii violentias muniretur. Et Sylvanus officio non defuit. Quidquid enim Apoſtolicum Canonem, qui unius Epiſcopi damnatum vetat admitti ab alio, Acacius inclamaret, ille Cyrillum non ſecluſit ab Epiſcopali communione, nec prohibuit à ſacro Miniſterio. Et ejus Judicium ac factum comprobavit Seleucienſis Synodus. Etenim utrumque admiſit ad Synodalem conſeſſum atque ſuffragium. Tractavit ut Canonicos Epiſcopos: Utique propter appellationem, juxta Canones Sardicenſes. Nempe iſthic erant non ſoli Antiochenorum Cano-

num,

num, & Philippo-Politanæ audaciæ authores Epiſcopi, ſed plurimi etiam Catholici, qui Sardicenſem Synodum probabant & admittebant. Seleucienſis Synodus Acacium cum ſuis, non uti Conjudicem, ſed uti futurum reum evocavit ad reddendas rationes ſui Judicii. Et contumacem degradavit. Quæ omnia quis non videt facta fuiſſe juxta Canones Sardicenſes? Quare & Socrates per majores Judices omninò intellexit ſuperiores.

Secundus error eſt, quod Seleucienſis Concilii tempore necdum eſſet appellatio à Provinciæ Synodo ad Patriarchalem. Etenim contrarium lucet ex jam expoſita appellatione Cyrilli. Et viginti circiter poſt annis habita Conſtantinopolitana Synodus ſanxit: *Si qui dicunt ſe habere aliquas adverſùs Epiſcopum criminationes, eas jubet ſancta Synodus primùm quidem apud Provinciæ Epiſcopos accuſationem proſequi, & apud eos probare crimina Epiſcopi, qui aliquarum rerum accuſatur. Quod ſi evenerit, ut Provinciales Epiſcopi crimina, quæ Epiſcopo intentata ſunt, corrigere non poſſint, tunc ipſos accedere ad majorem Synodum Diœceſis illius Epiſcoporum pro hac cauſa convocatorum. Si quis autem iis, quæ decreta fuerint, contemptis, auſus fuerit vel Imperatoris aures moleſtia afficere, vel ſæcularium Principum, vel univerſalem Synodum perturbare, neglectis Diœceſis Epiſcopis, eum nullo modo eſſe ad accuſationem admittendum, ut qui Canonibus injuriam fecerit, & Eccleſiaſticum ordinem everterit.* Patriarchales appellationes adeò probat & firmat, ut ante expletum de ipſis retractatorium in Patriarchali Synodo Judicium rigidè interdicat recurri ad Reſcripta Principum, aut etiam ad generalem Synodum totius Eccleſiæ. Profitetur ſe hæc ſancire non de novo, ſed juxta ſacros Canones & Eccleſiaſticum ordinem, quem everti nolit, aut perturbari. Has enim appellationes introduxit Canon Apoſtolicus. Hinc eaſdem firmant Chalcedonenſe Concilium, octava Synodus, Canones Arabici, & alii plures.

Cap. 6.

Tertius error eſt, quod Antiocheni Canones non ab una Synodo provocari ad aliam, ſed ſolummodò permittant poſtulari Reſcriptum Principis, qui malè judicatam cauſam dignetur alteri Synodo delegare. Reſpondeo parum referre, quid iſti Canones ſanxerint. Ex ipſis non poſſumus variam Eccleſiæ diſciplinam, nec veram Eccleſiaſticorum judiciorum normam agnoſcere. Quoniam ſunt Euſebiana ſoboles, damnata per Canones Sardicenſes. Nihilominùs omnis veritas eſt ſuavis & amabilis, ideòque exquirenda. Sexti Canonis verba ſunt lucida: *Si quis à proprio Epiſcopo fuerit excommunicatus, non priùs ab aliis ſuſcipiatur, quàm fuerit ſuſceptus à proprio Epiſcopo, vel facta Synodo accedens ſe defenderit, & perſuaſa Synodo aliam ſententiam retulerit.* Permittit ab Epiſcopo provocari ad Synodum. Et nulla eſt mentio Reſcripti aut Principis. Utor tranſlatione Gentiani Herveti, quia hìc eſt clarior. Duodecimus Canon eſt æquè lucidus: *Si quis à proprio Epiſcopo depoſitus Presbyter vel Diaconus, vel Epiſcopus à Synodo, auſus fuerit Imperatoris auribus moleſtiam exhibere, cum oporteat ad majorem Synodum converti, & jus quod habere ſe putat, ad plures Epiſcopos referre, eorumque examinationem ac Judicium ſuſcipere. Qui igitur his contemptis, Imperatori moleſtus fuerit, is nulla venia dignus, neque ſui defendendi locum habeat, nec futuræ reſtitutionis ſpem exſpectet.* Non eſt opus commentario. Canon non ſolummodò permittit, ſed ſub graviſſima pœna mandat & Epiſcopis & Clericis, ut Reſcripta intermittant, & à Synodo provocent ad Synodum. Utique à Provinciali ad Patriarchalem. Decimus quartus & decimus quintus Canon hanc facultatem limitant ad eos, qui unanimi totius Provincialis Synodi ſuffragio non fuerint damnati. Unanimiter damnatis occludit januam hujus refugii. Et contra hunc Canonem prodiit ſextus Conſtantinopolitanus, qui non niſi poſt exceptam à Patriarchali Synodo ſententiam permittit confugi ad Reſcripta. Iſte enim ſextus Canon eſt ille, cujus vigore Theophilus Alexandrinus tentabat Sanctum Joannem Chryſoſtomum proſcribere in perpetuum ac inſolubile exilium. Palladius Helenopolitanus ipſum proponit in hæc verba: *Si quis Epiſcopus aut Presbyter, juſtè ſive injuſtè depoſitus, ex ſe ipſo abſque Synodo in Eccleſiam redierit, hic jam excuſationis non habeat locum, ſed omninò expellatur.* Eſt variè alteratus. Mixtus ex quarto & ſexto. Haud dubiè techna Theophili. An Conſtantius Cyrillo Reſcriptum dederit, ignoro. Si dederit, ipſum non appellandi aut retractandi faciebat facultatem, ſed factam appellationem comprobabat, & adjuvabat executoriis juſſionibus.

Porro quid in Cyrillo Socrates propriè improbet, non eſt manifeſtum. Quidquid ſit, graviter errat, dum ſcribit Cyrillum fuiſſe primum ac ſolum iſtius exceſſus Patratorem. Etenim etiam de Donatiſtis, à Romano Melchiadis Pontificis Judicio provocantibus, ad Arelatenſem Synodum ſcripſit Imperator Conſtantinus: *O rabida furoris audacia! Sicut in cauſis gentium fieri ſolet, appellationem interpoſuerunt.* Exiſtimo Cyrillum ab unanimi Acacianæ Synodi ſuffragio fuiſſe damnatum, atque ita appellando impegiſſe in quintum decimum Canonem Antiochenum. Et adjuviſſe ſe per leges. Etenim leges etiam illum, qui apud Provincialis Præfecti Tribunal fuerit unanimi omnium Aſſeſſorum ſuffragio damnatus, permittunt provocare ad Præfectum Prætorii. Hinc Conſtantius fuit appellationi ſuffragatus. Cenſuit indultum Laicis per leges in minoribus etiam cauſis refugium, Epiſcopis in capitali cauſa non poſſe per Canones denegari. Proindè Socrates, dum ſcribit Cyrillum ſolum ac primum impegiſſe in Canonis conſuetudinem, reſpicit Canones Antiochenos. Et iſto ſenſu poſſit verum dicere. Interim Conſtantii atque Cyrilli Judicium probavit Conſtantinopolitana Synodus. Omnibus generatim damnatis per Provinciæ Synodum Epiſcopis permiſit provocare ad Synodum Patriarchæ. Etiam damnatis unanimi ſuffragio. Hi namque damnati tunc paſſim confugiebant ad ſacra Reſcripta: Synodus maluit valere antiquos Canones, ideoque iſtis etiam damnatis reddidit appellationem ad Patriarcham. Exiſtimo ſanxiſ-

ſe ex

ſe ex rogatu optimi Imperatoris Theodoſii, qui ſuas turbatis tunc Reipublicæ negotiis diſtentiſſimas aures inquietari nolebat ſimilibus Epiſcoporum quæſtionibus. Inſuper Epiſcopi iſti omnem Euſebianæ iniquitatis Factionem, omniaque ejus contra Apoſtolicam Sedem Attentata volebant extincta. Quod Socratis auctoritatem modici pendam, nemo admiretur. Etenim de ipſo, Hæreſiarchæ Neſtorii res exponente, ſcribit in primo ſuo libro Evagrius Epiphanienſis: *Licet Socrates rem aliter, utpote ejuſdem ignarus, commemoret*, Et tamen fuit vicinus Neſtorii ævo.

Procedamus ad quartum exemplum: *Quartum exemplum peti poteſt ex damnatione Sancti Joannis Chryſoſtomi, qui cum in Synodo ad Quercum depoſitus fuiſſet à Theophilo Epiſcopo Alexandrino, in exilium actus eſt ab Imperatore, revocatus tamen ab eo paulò poſt. At is, tametſi revocatus fuiſſet, ægrè ferens Judicium adverſùs ſe latum, tametſi nullitatibus plenum ac erroribus, Arcadii Auguſti præſidium expetiit, rogans ut Synodum congregaret, in qua omnes accuſationes de integro judicarentur*. Mox obſecrabamus Chriſtianiſſimum Regem, ut Concilium ageret, quo facta hæc juſtificarentur, *ut ipſe ait in epiſtola ad Innocentium. Et Concilium quidem illud convocatum eſt, ſed infelici eventu quoad cauſam magni iſtius Viri*.

Reſpondeo facti ſeriem eſſe breviter elucidandam. Ab Arcadio, per quem ob prioris Synodi authoritatem ejectus, in honorem ac Sedem revocatus atque repoſitus beatus Joannes, per Antiochenos Canones, quorum directione damnatus fuerat, voluit ſe firmare. Prioris Synodi Judicium voluit per majorem circumduci. At res malè ceſſit. Ea circumductio fieri debuerat ante reditum, ante reſumptum Thronum, ac præſertim ante reſumptum ſacrum miniſterium. Hinc Theophilus concluſit ipſum impegiſſe in quartum & ſextum Canonem, addidiſſe exceſſus exceſſibus, atque ita excidiſſe omni ſpe excuſationis, audientiæ, ac reſtitutionis. Et ita relegatus fuit in perpetuum ac inſolubile exilium. Extrema hæc calamitas Joanni aperuit oculos, & ipſos direxit ad Sanctum Petrum Apoſtolum, ejuſque in Romana Cathedra Succeſſorem Innocentium. Joannes ad hunc appellavit. Et per ipſum fuit reveſtitus. Et hujus Judicii juſtitiam ac plenam authoritatem agnovit omnis tandem Oriens. De authoritate nemo Orthodoxus dubitavit. Juſtitiam agnovere tandem Theophili etiam nepos & Succeſſor Cyrillus, itemque Joannis intruſus Succeſſor Atticus. Eorum de hac re litteras integras apud Nicephorum Caliſtum, ipſarum fragmenta habes apud Facundum Epiſcopum Hermianenſem. Optimi operis authores fuerunt Sanctus Alexander Patriarcha Antiochenus, Sanctus Iſidorus Peluſiotes Presbyter Alexandrinæ Eccleſiæ, & Sanctus Auguſtinus. Hujus enim opera prodiit hic Africanus Canon: *Placuit ut de diſſenſione Romanæ atque Alexandrinæ Eccleſiæ ad Sanctum Papam Innocentium ſcribatur, quo utraque Eccleſia inter ſe pacem, quam præcepit Dominus, teneat*. Etenim Innocentius Pontifex Sanctum Cyrillum, quod ſuo in Joannem judicio nollet acquieſcere, adeò averſatus fuit, ut licet non

Cap. 101.

excommunicaverit, noluerit tamen vel ipſi vel ejus Eccleſiæ communicare, uſque ad præſtitam laudato Judicio pleniſſimam obedientiam. Diſſociata fuit iſtarum Eccleſiarum communio. Quin & ipſe Theophilus Judicium iſtud agnovit. Etenim in mortis lecto ſibi adferri juſſit Sancti Joannis imaginem, ab ipſo ſupplicavit veniam, & veneratus eſt ut Canonicum, ac benè reſtitutum Epiſcopum. Ita in tertia pro ſacris Imaginibus oratione teſtatur Sanctus Joannes Damaſcenus ex hiſtoria Iſidori Diaconi. Et iſtum Canonem tanti fecit omnis Africana Eccleſia, ut retulerit in ſuum Codicem. Ex quibus omnibus manifeſtiſſimum fit hanc appellationem fuiſſe probatam ab omnibus ſub cœlo Eccleſiis. Item maniſeſtiſſimum eſt hæc Scripta eſſe indigna tantò Pariſienſium Archi-Epiſcopo.

Ipſe interim adducit & quintum exemplum: *Manet itaque ſententia à me prolata, Judicia nempè in Synodis Provincialibus lata adverſùm Epiſcopos appellationi obnoxia non fuiſſe ſecundùm antiquos Canones, tametſi Reviſioni locus eſſet, ſi ita Princeps Reſcripto juberet. Obtinebat ea conſuetudo non ſolùm in Oriente, ſed etiam in Gallia, ut conſtat ex iis, quæ Valerianus Epiſcopus Antiſiodorenſis diſſeruit in Synodo Agrippinenſi, quæ habita eſt adverſùs Euphratam illius civitatis Epiſcopum. Eum quinque Epiſcopi depoſuerant propter hæreſim. Primi verò Judices optarant, ut damnatio ab ipſis decreta confirmaretur & approbaretur à majori Epiſcoporum Gallicanorum numero. Eum itaque ob cauſam Metropolitanos octo Provinciarum evocarunt ad Coloniam Agrippinam. Eo in Concilio Valerianus dixit validam eſſe depoſitionem à quinque illis Epiſcopis decretam; neque neceſſarium prorsùs fuiſſe, ut nova hæc congregatio fieret*. Hoc fuit Valeriani ſuffragium: *Etſi non omnes Conſeniores, hic apud Agrippinam Dei voluntate qui ſumus adunati, conveniſſemus, ſuffecerat à quinque Epiſcopis Euphratam blaſphemum, quia Chriſtum Deum negat, pro meritis ſuis ſententiari, ideòque Jure eſſe depoſitum*.

Reſpondeo antiquos Canones, qui Provincialium Synodorum Judicia ſanciunt non eſſe Romanis appellationibus obnoxia, à nobis ignorari. Adducantur, & doceamur. Quod enim Nicæni, Sardicenſes, Conſtantinopolitani, Chalcedonenſes, & octavæ Synodi Canones iſtas appellationes comprobent, eſt nimis manifeſtum. De Nicæna Synodo audivimus teſtimonium Julii Pontificis. E' Conſtantinopolitana Synodo Romam provocavit Maximus Cynicus, conſecratus Epiſcopus à Petro Alexandriæ Patriarcha, qui & ipſe eo appellaverat. Chalcedonenſis Synodus convenit ad retractandam appellationem Sancti Flaviani, & aliorum Orientalium Antiſtitum, qui per Epheſinum Latrocinium degradati appellaverant ad Sanctum Leonem. Præcipuus octavæ Synodi ſcopus fuit retractare Romanam appellationem Sancti Patriarchæ Ignatii. Sardicenſis Synodus pro ſemetipſa loquitur. Pariſienſis Archi-Epiſcopus pro ſuis figmentis nullos adducit Canones, niſi in Euſebiano ſenſu Antiochenos, & ſceleratiſſimam Sanctionem Philippo-Politani Conventiculi. Quaſi ſperet nos ex Orthodoxis facere Euſebianos.

Et ejus fabula ſibi ipſi hic non cohæret. Etenim Imperatorias Epiſcopalium cauſarum delegationes affirmat viguiſſe etiam in Gallia, idque conſtare ex Valeriani Epiſcopi ſuffragio: Et ſtatim addit Epiſcopos iſtos ad Agrippinenſem Synodum conveniſſe *ad poſtulationem Fratrum*. Non igitur ex ſacra delegatione. Valeriani ſuffragium nec unum jota habet, quod faciat talis delegationis memoriam: Quomodò igitur ex ipſo conſtat iſtas delegationes viguiſſe etiam in Gallia? Non nego viguiſſe, ſed affirmo iſtud non conſtare, immò nec conjecturari ex Valeriani ſuffragio. Præterea Valerianus, ac item Amandus Argentinenſis Epiſcopus quidem affirmant priorem quinque Epiſcoporum Synodum ſuffeciſſe ad damnandum Euphratam; aſt ubi dicunt ipſam fuiſſe inappellabilem? Toto cœlo iſta differunt. Quin immò Euphratas videtur appellaſſe. Alioquin quomodò ad ejus cauſam retractandam conveniſſet hæc præſens major Synodus? Quin & ab hac videtur appellatum. Etenim Dominus Archi-Epiſcopus profitetur ipſam conveniſſe anno quadrageſimo ſexto quarti ſæculi; At verò ſequenti anno Euphratas, uti integer Epiſcopus, adſuit Sardicenſi Concilio, & cum Vincentio Capuano egit res non modicas. Erat ergò ſolutus ab Agrippinenſis damnationis vinculo. Certè non per alium, quam per Romanum Pontificem. Res eſt diſcuſſa ſuperius. Perſevero de iſtius rei veritate ambigere.

Audiamus & ſextum exemplum: *Saturninum Epiſcopum Arelatenſem Gallicani Epiſcopi in Synodo Pariſienſi excommunicarunt, qui nulla mentione facta confirmationis à Romano Pontifice decretæ, Synodicam ſuam Epiſtolam miſerunt ad Epiſcopos Orientis. Significant ſe inter excommunicatos ponere Auxentium, & reliquos Epiſcopos quos excommunicatos fuiſſe ſcripſerant Epiſcopi Orientales. Tum denunciant excommunicatum à ſe fuiſſe Saturninum Arelatenſem*. Reſpondeo Dominum Archi-Epiſcopum recedere à ſuo themate. Etenim non ait hanc Pariſienſem Synodum fuiſſe immunem à Romana appellatione, ſed non retuliſſe Romam, nec expectaſſe Romanæ confirmationis Reſcriptum. Immediatè retuliſſe ad Orientales. Videtur contra ſua priora Aſſerta Gallicanas Synodos à Romanis etiam relationibus eximere. Certè Sanctum Alexandrum, Alexandriæ Patriarcham, dum Arium & ejus aſſeclas Clericos damnavit, retuliſſe ad Sanctum Pontificem Sylveſtrum, & originales litteras tunc permanſiſſe in Romanis Archivis, teſtatur in epiſtola ad Imperatorem
Epiſt. 2. Conſtantium Liberius Pontifex: Quomodò igitur Gallicana Synodus non retulerit damnationem Archi-Epiſcopi Saturnini? Eſt alia quæſtio. Deinde Dominus Archi-Epiſcopus alibi profitetur dogmatica Provincialium Synodorum Judicia ſemper fuiſſe appellabilia: Quomodo igitur hic Agrippinenſem & Pariſienſem manifeſtè Dogmaticas Synodos prætendit inappellabiles? Oportet eſſe ſui memorem.

CAPUT XXVI.

Diſcutiuntur Senſa Domini Petri de Marca circa Synodum Sardicenſem.

AUdi exordium: *Canone itaque Nicæno firmata eſt, uti diximus, ſuprema Synodorum* Cap. 3.
Provincialium authoritas in ferendis Judiciis, quæ temperata fuit Reſcriptis Principum, qui reviſiones cauſarum fieri præcipiebant. Hinc novæ Regulæ data occaſio, quam Sardicenſe Concilium condidit, quo transfuſa eſt in Romanum Epiſcopum poteſtas illa, quæ Imperatoribus competebat, concedendi reviſiones hujuſmodi. Eo tamen adhibito temperamento, quod infra adnotabitur. O miſerum Romanum Epiſcopum, qui in Provinciales ſuorum Epiſcoporum Synodos nihil poteſtatis accepit à Chriſto Domino, & neſcio quid poteſtatis per Sardicenſis Synodi gratiam mutuare debuit à laica Regum violentia! Immò ò miſerrimum quemcumque hominem, qui talia commenta tentat Chriſtianis mentibus imprimere! Si Romanus Epiſcopus nullam hic à Chriſto Domino authoritatem, ſed ſolum iſtud laicæ violentiæ imitamentum habet, qua poteſtate antea degradavit Martianum Epiſcopum Arelatenſem? Qua poteſtate appellantes admiſit Baſilidem & Martialem? Qua fronte Julius admiſit & reparavit Sanctum Athanaſium, & longè plures Orientalis Eccleſiæ ad ſe appellantes Epiſcopos & Clericos? Certè hac de re ſcribit in Eccleſiaſtica hiſtoria Theodoretus: *Julius Eccleſiaſticam ſequens regulam, & Euſebianos Romam venire juſſit, & Divino Athanaſio diem ad Judicium dixit. Qui ſimul ut citationem accepit, in viam ſe dedit. At qui fabulam norant, quippe qui eam ipſi condiderant, Romam ideò profecti non ſunt, quod mendacium facilè deprehenſum iri ſentiebant*. Quam regulam, quem Canonem ſecutus eſt Julius? Certè non alium, quam Apoſtolicum, confirmatum à Nicæna Synodo, & redactum in Scriptum. Nemo indignetur, quod Imperatorias Epiſcopalium cauſarum delegationes dicam eſſe Regiam in Eccleſiæ dignitatem & ſacros Canones violentiam. Etenim Dominus Petrus de Marca affirmat Provincialium Synodorum ſententias, quas perpetua Eccleſiarum conſuetudo, & Nicæni, adeoque etiam Apoſtolici Canones velint ſupremas & inconcuſſas, fuiſſe per ſacra Reſcripta retractari juſſas à Romanis Imperatoribus; Quis iſtam Delegationem fuiſſe concuſſionem, quis tantorum Sigillorum infractionem inficietur fuiſſe violentam? Certè iſta, ſacris Canonibus conſona, Reſcripta diſpenſatoriè ac patienter toleravit olim Eccleſia; diſſona conſtanter excuſſit, uti violentias.

Quod Romana appellatio ſit non deſumptum ex Regia violentia imitamentum, ſed perpetua conſuetudo, atque Apoſtolica traditio, immò & Divinum Chriſti Inſtitutum, eſt antiqua fides Gallicanæ Eccleſiæ. Etenim inter Ludovici Imperatoris Pii, in quarto additamento, Capitularia

ria ſunt & hæc: *Placuit ut accuſatus, vel judicatus à Comprovincialibus in aliqua cauſa Epiſcopus, licenter appellet & adeat Romanæ Eccleſiæ Pontificem, qui aut per ſe, aut per ſuos Vicarios retractari ejus negotium procuret. Et dum iterato Judicio Pontifex cauſam ſuam agit, nullus alius in ejus loco ponatur, aut ordinetur Epiſcopus. Quoniam quamquam Comprovincialibus Epiſcopis accuſati Pontificis cauſam ſcrutari liceat, non tamen definiri, inconſulto Romano Pontifice, permiſſum eſt, cum Beato Petro Apoſtolo non ab alio, quàm ab ipſo Domino dictum eſt:* Quæcumque ligaveris ſuper terram, erunt ligata & in cœlis; & quæcumque ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis. *Ut omnes Epiſcopi, qui in quibuſdam gravioribus pulſantur vel criminantur cauſis, quoties neceſſe fuerit, liberè Apoſtolicam appellent Sedem, atque ad eam, quaſi ad Matrem, confugiant, & ab ea, ſicut ſemper fuit, profulciantur, defendantur, & liberentur. Cujus diſpoſitioni omnes majores Eccleſiaſticas cauſas, & Epiſcoporum Judicia, antiqua Apoſtolorum, eorumque Succeſſorum, atque Canonum authoritas reſervavit.* Hæc eſt antiqua & perpetua Gallicanæ Eccleſiæ fides, quam Petrus de Marca non poſſit transfigere. Et diſertè affirmat retractatorium Judicium poſſe fieri etiam per ipſum Pontificem. Utique in alma Urbe. Etiam hunc articulum affirmat eſſe traditionem Apoſtolicam.

Palmaris pro noſtra fide præſcriptio eſt, ut nihil credamus niſi quod accepimus à noſtris Majoribus, illi à ſuis, iſti tandem ab Apoſtolis, Apoſtoli à Chriſto, Chriſtus autem accepit à Deo. Quidquid has lineas egreditur, eſt vana novitas, & damnandus error. At verò quod Epiſcopalium appellationum admittendarum & retractandarum poteſtas in Romano Pontifice ſit quoddam Regalium Reſcriptorum imitamentum, nemo unquam evomuit: Non ipſe Nicomedienſis Euſebius, non Photius, nec forſitan Michael Cerularius, longè minùs Rhemenſis Hincmarus. Hoc novum dogma exſpectabat felices Natales, aut Epiſcopales infulas Petri de Marca. Non indulgeo ſuſpicionibus aut conjecturis, ipſemet illud diſertè profitetur: *Sardicenſi Concilio debetur prima origo juris ſummi Pontificis quoad Judicia Canonica Epiſcoporum. Quamquam ſi rem propiùs introſpiciamus, neque Canonum verba egrediamur, manifeſtum erit nihil illic ſtatutum eſſe adversùs ſupremam Synodorum Provincialium authoritatem, Canone Nicæno firmatam. Fateor equidem hactenùs univerſis perſuaſum fuiſſe, repertam eſſe in Synodo Sardicenſi legem de appellationibus adversùs Epiſcoporum Judicia, eaſque à ſummo Pontifice judicandas eſſe ex Præſcripto hujus Concilii. Verùm ut ab ea perſuaſione recedam, facit quod à me obſervatum eſt, nempe jus tantum concedendi reviſionem à Synodo Sardicenſi introductum eſſe in gratiam Sedis Apoſtolicæ, & in quoddam detrimentum authoritatis Imperatoriæ. Hæc Interpretatio mea eſt. Quam cum aliquot viris doctis aperuiſſem, eam illi ſuffragio ſuo comprobarunt. Diſcrimen quippe eſt inter appellationem ac reviſionem. Illa namque integram cauſæ cognitionem transfert ad Judicem ſuperiorem, qui quæſtionem excutit, & definit in ſuo tribunali; at reviſio definitivum Judicium relinquit priori juriſdictioni, ea ratione ut prioribus Judicibus novi adjungantur. Sed huic perſuaſioni, quam dixi, occaſionem dedit ipſa Sardicenſis Synodus, quæ vocibus* Appellandi & Provocandi *impropriè utitur, quod retractatio vicem ſubeat appellationis. Unde factum eſt, ut ſequens ætas exiſtimaverit in his Canonibus agi de vera appellatione, juxtà propriam hujus vocis ſignificationem.*

Diſertis verbis gloriatur ſuum dogma eſſe novum, ac ſe eſſe ipſius inventorem, ideòque & novum Dogmatiſtam. Et addit plurimos errores. Primus eſt, quod Romanæ appellationis origo ſit à Synodo Sardicenſi. Secundus eſt, quod quintus Nicænus Canon Provincialium Synodorum judiciis adſcribat ſupremam & inconcuſſam authoritatem. Hæc aſſertio eſt totius deviæ ac paradoxæ machinæ principale fundamentum, ideoque toties repetitur. Joannes David rectè ſcribit eſſe aſſertionem fatuam. Tertius error eſt, quod Sardicenſes Canones iſtam ſupremam authoritatem in nullo diminuant. Quartus error eſt, quod circa hos Canones univerſa hactenus Eccleſia fuerit in errore. Quod veritas in Democriti puteo huc uſque latuerit; & non niſi à paucis annis liberatorem invenerit. Et quidem tanta veritas. Quintus error eſt, quod univerſa huc uſque Eccleſia crediderit appellationis Romanæ legem eſſe repertam per iſtos Canones. Etenim univerſa ſemper credidit Eccleſia Romanæ appellationis legem, utpotè Apoſtolicam atque Evangelicam, non eſſe repertam aut introductam per iſtos Canones, ſed expoſitam, ſtabilitam & confirmatam. Sextus eſt, quod iſti Canones non adſcribant novæ appellationis authoritatem, ſed ſolius reviſionis.

Septimus error eſt, quod hi Canones iſtud jus adſcribant Romano Epiſcopo, non in ablationem, ſed dumtaxat in quoddam detrimentum authoritatis Imperatoriæ. Proinde hanc authoritatem Imperatoribus nequaquam auferunt, ſed ſtabiliunt, & ipſam communicant ac derivant in Romanum etiam Epiſcopum. Ad eum modum, quo nonus Chalcedonenſis Canon Exarchicæ appellationis jus per tres Autocephalas Diœceſes, quod antea competebat ſolis Exarchis, extendit ac derivat in novum etiam Patriarcham Conſtantinopolitanum. Proinde uti hìc Chalcedonenſis inter iſtos Primates & iſtum Patriarcham, ita Sardicenſis Canon inter Imperatorem & Pontificem introduxit appellandi Alternativam, & jus præventionis, Alternativam & eligendi jus dedit ipſis Appellantibus. Sunt lepida Dogmata. Porrò Imperator, qui Tyrannum non agat, Provincialium Synodorum ſententias per ſemetipſum retractare non poteſt, ſed dumtaxat delegare aliis Epiſcopis. Petrus de Marca cenſet nihil aliud Juris Romano etiam Pontifici adſcribi per Sardicenſes Canones. De Imperatore Conſtantio ſcribit ad ſuos Monachos Sanctus Athanaſius: *Quis videns eum in decernendo Principem ſe facere Epiſcoporum, & præſidere Judiciis Eccleſiaſticis, non meritò dicat illum eſſe eam ipſam abominationem deſolationis, quæ à Daniele prædicta eſt? Nam cum circum-amictus ſit Chriſtianiſmo, & in loca ſancta penetret, & inibi conſiſtens devaſtet Eccleſias, abrogans Canones, & vi agens ut ſua obtineat, quis* un-

unquam audebit dicere hoc tempus Chriſtianis pacatum eſſe, & non potiùs perſecutionem? Et talem perſecutionem, qualis nec antea fuerit, & qualem fortaſſe nemo unquam fecerit, niſi filius ille iniquitatis? Quod nempè per ſe judicare non poſſet, ſed ſolummodò delegare. Proindè & Romanus Pontifex, ſi talia attentet in Provinciales Synodos, hujus novi dogmatis judicio erit abrogator Canonum, perſecutor Eccleſiæ, deſolationis abominatio, & Anti-Chriſtus. Lutherani & Calviniſtæ hæc libentiſſimè audierint, Euſebiani iſta in ſuo Conſtantio non ſolummodò tolerabant, ſed & laudabant, ac inſuper incitabant ad talia. Magnus enim Athanaſius agit de Mediolanenſi Synodo, quam à Liberio Pontifice poſtulatam ad pacandam tandem aliquando Eccleſiam Conſtantius permiſerat. Verùm Euſebiani, videntes rem non ſuccedere ad ſua vota, authores fuerunt Principi, ut inſignem pluſquam trecentorum Epiſcoporum Conventum ex Eccleſia transferret ad Palatium, ac ipſe præſideret, & Epiſcopos cogeret ad ſua deſideria. Et Conſtantius fecit. Erat retractatorium de Athanaſii cauſa Judicium. An iſtiuſmodi præſidentiam & Eccleſiaſticorum Judiciorum retractationem Dominus Archi-Epiſcopus damnaret hodie in Regibus, ignoro: Et nolo accuſare quod neſcio. Quidquid ſit, in Romano Pontifice cenſet iſta eſſe intolerabile Attentatum.

Octavus error eſt; quod Romanus Antiſtes à retractatorio appellatæ cauſæ judicio non poſſit priores Judices excludere: Quod debeat definitivum Judicium relinquere priori juriſdictioni, ea ratione ut prioribus Judicibus novi adjungantur. Error eſt in ſuperioribus abundè refutatus. Interim Dogmatiſtes pergit errores cumulare erroribus: *Attamen jus in Sardicenſi Synodo quæſitum Epiſcopo Romano eſt prorſùs diverſum à judicio appellationis, cum nihil aliud ei conceſſum ſit, quam ut decernere poſſit cauſæ retractationem. Quippè Synodus ſtatuit, ut ſi Epiſcopus damnatus Pontificem Romanum appellaverit, in poteſtate ejus ſit appellationem reſpuendi, quo pacto ſententia Epiſcoporum Provinciæ confirmabitur, aut eam admittendi: Quo caſu debet Epiſcopus Romanus judicium integrum remittere ad Epiſcopos Provinciæ, & ad finitimos, ut illi cauſæ cognitionem ſuſcipiant præſente Legato ſummi Pontificis. Præterea appellationis ea vis eſt, ut priore interim ſententia ſuperſedendum ſit. Quod aliter obtinet in reviſione. Nam confugium illud ad Apoſtolicam Sedem non impediebat, quin interim ſententia depoſitionis executioni mandaretur.* Plures iterum errores. Primus eſt, quod Romanus Pontifex appellatas cauſas ipſe per ſe judicare non poſſit, nec Romam ad ſuum tribunal evocare. Secundus eſt, quod nihil poſſit, quam delegare retractaturos Judices. Tertius eſt, quod delegare non poſſit quoslibet, ſed ſolos ejuſdem, aut vicinæ Provinciæ Epiſcopos. Quartus eſt, quod Romana appellatio ſolummodò devolvat, non autem ſuſpendat, ideoque Appellantem Pontifex ante expletum retractatorium Judicium non poſſit reveſtire. Et ex his Dominus Archi-Epiſcopus concludit Romana perfugia nequaquam eſſe veras appellationes, ſed dumtaxat reviſiones. Et benè concludit. At falſum ex falſo. Etenim omnes ejus Præmiſſæ ſunt vaniſſima figmenta. Quare ego concludo Romana perfugia eſſe veriſſimas appellationes. Hinc Sardicenſis Synodus vocibus *Appellandi* & *Provocandi* eſt uſa in propria ſignificatione.

Dominus Petrus de Marca pergit: *Hujus autem juris novam eſſe inſtitutionem probant verba Canonis. Si placet vobis, inquit Hoſius Cordubenſis Epiſcopus,* Sancti Petri Apoſtoli memoriam honoremus. *Non ait confirmandam eſſe antiquam traditionem, quemadmodum fieri conſuevit in negotiis, quæ renovatione tantum, aut explicatione juris antiqui indigent.* Eodem argumento utitur Paſchaſius Queſnellus: Et adjungit, quod Hoſius trepidè, & admodum dubitanter, & quaſi ſupplex iſtam Romano Pontifici gratiam à Synodo oraverit, ac exoraverit. Quod nempè ſciret à ſe poſtulari rem novam, diſſonam Nicænis Canonibus, & conſtanti adverſam conſuetudini. Reſpondeo hanc Synodalem Hoſii Præſidis relationem dirigi adverſus Philippo-Politana Euſebianæ Factionis Attentata, quæ eo ipſo tempore Divinam Eccleſiæ Monarchiam Romanæ Eccleſiæ Primatum, Divinum Romanæ appellationis jus, omnia Sancti Petri Apoſtoli privilegia projiciebant in terram. Nam & in Sanctum Julium Pontificem propter admiſſam Sancti Athanaſii ac aliorum Orientalium Epiſcoporum appellationem, propter ipſos ante retractatorium judicium reveſtitos, & ob iſtam retractationem delegatam Sardicenſi Synodo, iſto ipſo tempore excommunicationem ore rabido latrabat & degradationem. Adversùm iſta facinoroſiſſima Attentata declamat Hoſius: R*everendiſſimi Patres, qualia jam fiant Philippo-Poli, vos noſtis. Non ſola Divina Eccleſiæ Hierarchia, ſed & ipſe Apoſtolorum Princeps projicitur & conculcatur. Reſtituti per ipſum Epiſcopi denuò ſpoliantur. Clamantur appellando crimina cumulaſſe criminibus, ideoque & in ipſos damnationes cumulantur damnationibus. Ipſe ſummus Pontifex, cujus ego apud vos ſum Vicarius, tamquam Divinæ legis prævaricator, & novarum in Eccleſia rerum propter admiſſas appellationes author, anathematizatur. Et cum ipſo primates hujus Synodi Antiſtites. Quare nobis non licet dormire. Ante omnia, ſi vobis placet, oportet nos honorare memoriam Sancti Petri Apoſtoli.* Hoſii relatio talem habuit ſenſum. Nullatenus novitatem olet, ſed omninò clamat vetuſtatem, ejuſque ſtabilimentum & confirmationem.

Confiteor, dicere potuerat; *Renovemus ac elucidemus Nicænos Canones.* Attamèn nec debuit, nec dixit. Conſtantinopolitanæ Synodi Patres in ſuo Symbolo dixerunt de Spiritu Sancto: *Ex Patre procedit.* Potuerant dicere: *Ex Patre Filioque procedit.* Certè præcidiſſent duras Eccleſiarum quæſtiones, lamentanda ſchiſmata. Hinc Caroli Magni Legatio dixit ad Leonem III. *Nunquid non benè iidem tunc authores feciſſent, ſi quatuor tantum addendo ſyllabas, tam perneceſſarium fidei Sacramentum cunctis deinceps ſæculis perſpicuum redderetur?* Et Pontifex reſpondit: *Sicut non audeo dicere non bene fecisſe ſi fecisſent, quia proculdubio ſicut cætera quæ vel omiſerunt, ſcientes utique,*

utique, & non tam humana, quam Divina illuminati ſapientia fecerunt; ita quoque non audeo dicere iſtud eos nobis minùs intellexiſſe. Perpendiſſe, cur dimiſerint. Tu & tui videte, quid ſentiatis de vobis. Nam & ego me illis non dico præferam, ſed etiam illud abſit mihi, ut coæquare præſumam. Hoc ipſum ego reſpondeo de Synodali relatione Confeſſoris Hoſii. Haud dubiè Spiritus Sanctus ei non revelavit, quod periculoſa noviſſimorum dierum tempora eſſent viſura Catholicos viros, qui ejus verba tam perverſè detorquerent.

Et quidem conſtantiſſimo huic Confeſſori timiditatem in Sardicenſi Synodo adſcribere eſt atrox nimiùm contumelia. Quam intrepido iſthìc animo egerit, edicit ipſe in litteris ad Imperatorem Conſtantium. Hic ab Euſebianis ſeductus Princeps adeò oderat Sanctum Athanaſium, ut in Mediolanenſi Synodo dixerit ad Liberium Pontificem: *Præclaram illam victoriam, de Magnentio & Sylvano partam, non tanti facerem, quanti Athanaſii ab Eccleſiaſticarum rerum adminiſtratione abdicationem.* Hinc primum per Promiſſa, deinde per Regias minas tentavit Hoſium cogere in ſuam ſententiam. Aſt ille reſpondit: *Ego Confeſſionis munus explevi, primum cum perſecutio moveretur ab avo tuo Maximiano. Quod ſi tu quoque perſecutionem moves, etiam nunc ad quidvis potius ſuſtinendum paratus ſum, quàm ut effundam innocentem ſanguinem, & veritatem prodam. Fui ipſe in Sardicenſi Concilio, ipſeque ultro Athanaſii inimicos provocavi, ut ſi quid contra eum haberent, edicerent. Promiſique eis ſecuritatem, & ne quidquam aliud exſpectarent, quam rectum in omnibus Judicium. Id non ſemel, ſed bis feci.* Ecce quanto & quali Epiſcopo Paſchaſius Queſnellus impingit timorem, trepidationem, ſupplices preces pro Divinis Sancti Petri privilegiis. Adducenda ſunt, quoniam nos docebunt rem non modicam, etiam ſequentia epiſtolæ verba: *Quod ſi nollent rem ab univerſa Synodo diſceptari, ſaltem me Judice uterentur.* Retractatorium Athanaſianæ cauſæ Judicium per appellationem erat devolutum ad Sedem Apoſtolicam. Sed quoniam Euſebianæ Factionis Epiſcopi, qui ipſum in Tyria & Antiochena Synodo damnaverant, contumaciter nolebant Romam adeſſe, eos per Conſtantis & Conſtantii Imperatorum authoritatem Julius Pontifex juſſit adduci Sardicam, & iſthìc fieri retractationem in generali Synodo, cui Hoſius præſideret. Et in Factionis gratiam addidit facultatem, qua ſolus Hoſius, ſi iſti mallent, retractaret: Nempe ne coram tota Synodo confunderentur. Ex quo lucet, quod Apoſtolicus Canon, aut antiqua conſuetudo Pontificem non conſtringeret ad certum retractationis modum. Quare nec conſtrinxit, aut conſtringere potuit Sardicenſis Synodus: Ejus ſapientiſſimo conſilio permiſit plenam libertatem. Authoritatem, qnam Julins dedit toti Sardicenſi Concilio, dedit & uni Hoſio: Utriſque fuit delegata eadem authoritas. Quæ poteſtas reſidet in cunctis etiam Succeſſoribus. Hinc & poſt Sardicenſem Synodum Liberius Pontifex Imperatori Conſtantio, Tyriam Synodum valere volenti adversùs Athanaſium, in Mediolanenſi colloquio oppoſuit varia priora pro Athanaſio Judicia, & adjunxit: *Omnes contemdamus Alexandriam, ubi Reus, ubi Accuſator, & cauſæ eorum Patroni ſunt, atque litigantium cauſa diligenter cognita, ſententiam de ea pariter feremus.* Conſenſit in novam retractationem, & præſcripſit novum ejus modum. Nec quiſquam adversùs Pontificis poteſtatem, ſed ſolus facinoroſus Epictetus Centum-Cellenſis Epiſcopus interceſſit de nimiis impenſis publicæ Vecturæ. Nempè omnes noverant retractationis modum eſſe in ſapientiſſimo ac liberrimo Pontificis arbitrio. Quare nec Julius pro retractanda Sancti Athanaſii ac aliorum Orientalium Epiſcoporum cauſa ad Sardicenſem, nec pro ejuſdem Athanaſii denuò agitanda cauſa Liberius ad Aquilejenſem ant Mediolanenſem, nec Innocentius pro retractanda Sancti Joannis Chryſoſtomi cauſa ad Theſſalonicenſem, nec pro Sancti Flaviani ac aliorum Epiſcoporum retractanda appellatione Sanctus Leo ad Chalcedonenſem, nec pro retractanda Sancti Ignatii cauſa Adrianus II. fuit obligatus ad indicendam octavam Synodum. Omne illud Judicium, uti Julius uni Hoſio, ſic ipſi poterant uni alteri delegare. Ipſorum ſapientiſſimum conſilium ex cauſis elegit modum retractandi per generalem Synodum.

Porrò quod quintus Nicænus Canon Provincialium Synodorum Judiciis adſcribat ſupremam ac inappellabilem authoritatem, nemo unquam effutivit: Nemo Catholicus, nemo Schiſmaticus, nemo Hæreticus. Dominus Petrus de Marca eſt omnium primus. Etenim Euſebiana Factio Julium quidem Pontificem ob ſuſceptos alienos damnatos, adeoque ob violatum iſtum Canonem damnavit apud Philippo-Polim, attamen nequaquam egit de damnatis per Provincialem ſui Patriarchatus Synodum, ſed de ſolis damnatis per Synodum Diœceſanas aliorum Patriarcharum. De damnatis per Synodum Tyriam, Antiochenam, & Conſtantinopolitanam. Quin quiſque Patriarcha poſſet interjectas adversùs ſubditarum ſibi Provinciarum Judicia appellationes admittere, ipſas retractare, & iſta etiam Judicia circumducere, nulli Euſebiano venit in dubium. Excepto unico caſu unanimis ſuffragii, de quo Canon Antiochenus, poſtmodò tamen circumductus per ſextum Conſtantinopolitanum. Eundem in ſenſum locutus eſt ad Liberium Papam in Mediolanenſi Colloquio Imperator Conſtantius: *Res de quibus conſtituta eſt formula, infringi nequeunt. Siquidem plurium Epiſcoporum rata debet eſſe ſententia.* Loquitur de Tyria Synodo, cui antea dixerat *omnes Orbis terrarum Epiſcopos adfuiſſe.* Locutus eſt in ſenſum Euſebianum. Etiam Aurelius Carthaginenſis, & quidam alii Afrorum Epiſcopi in infeliciſſima ad Cæleſtinum Pontificem epiſtola nequaquam favent Domino Archi-Epiſcopo. Cenſent quod quintus Nicænus Canon ſanciat Synodalia etiam de Epiſcopis Judicia eſſe inconcuſſa, ideoque & damnatos iſthìc Epiſcopos non poſſe Romam provocare: Verùm non de Provinciæ, ſed de totius ſuæ Diœceſios agunt Synodo. Etenim in ea ipſa epiſtola profitentur, quod damnati in iſtis Epiſcopi, immò & Clerici, poſſint ad hanc confugere. Patriarchales

chales appellationes nec Photius extinxit, nec Michael Cerularius. Quod ipſas quintus Canon Nicænus extingueret, in nullius unquam, cujus nomen noverimus, venit animum. Quare hunc, quem Dominus Archi-Epiſcopus jam tentat Mundo obtrudere, iſtius Canonis intellectum Joannes David rectiſſimè ſcripſit eſſe fatuum.

Adducta jam Dogmata Dominus Archi-Epiſcopus pergit confirmare: *Sanè vix credi poteſt tam promptos ac faciles fuiſſe Epiſcopos, ut ſtatim & abſque ulla contradictione conſenſerint exui ſe ſuprema authoritate, quam poſſidebant, ut judicia ſua ſimplici appellationi ſubmitterent. Faciliùs eis perſuaderi poterat, ut approbarent tribui Epiſcopo Romano jus concedendi Reviſionem adversùs eorum judicia, id eſt, jus Imperatoribus quæſitum communicari cum Romano Pontifice, eaque ratione paulatim, ac ſenſim ſine ſenſu adimi Imperatoribus. Neque enim Concilium in univerſum id jus ademit Principibus, ut colligere poſſumus ex verbis Canonis ſeptimi, quæ ſic habent*: Si appellaverit qui dejectus eſt, & confugerit ad Epiſcopum Romanæ Eccleſiæ. *Verbis quidem illis conditionalibus datur damnato facultas implorandi auxilium Romani Epiſcopi; verùm id non impedit, quin etiam poſſit adire Imperatorem, cujus authoritatem in hac materia ſatis manifeſtè agnoſcit Synodica epiſtola Concilii Sardicenſis, paulò ante laudata.*

Errores ſuos repetit, & adjungit novos. Primus eſt, quod Provinciales Synodi ante Sardicenſe Concilium haberent ſupremam authoritatem. Secundus eſt, quod hac authoritate ſe exui permiſerint in gratiam Romani Pontificis. Tertius eſt, quod non plenè ſe permiſerint exui. Iſtam enim ſuam authoritatem permiſerunt non per appellationes circumduci, ſed ſolummodò circumſcribi per reviſiones. Quartus eſt, quod hoc Reviſionis jus tunc eſſet quæſitum Romanis Imperatoribus. Quintus eſt, quod Sardicenſis Synodus Romano Pontifici nihil adſcripſerit, niſi iſtius Imperialis Juris communionem. Sextus eſt, quod Synodus iſtud jus Imperatoribus non plenè ademerit. Septimus eſt, quod iſtud colligatur ex adductis verbis ſeptimi Canonis. Etenim verba iſta nec apicem habent de Imperatoribus. Et hoc advertens Dominus Archi-Epiſcopus recurrit ad Synodalem epiſtolam, in qua Patres confitentur ſe agere ex permiſſu Principum. Quia nempe generales Synodi, quoniam & Eccleſiam & Rem-publicam movent, ſine Principum permiſſu non ſolent celebrari. Quid hoc ad præſentem controverſiam? Rectè tamen Dominus Archi-Epiſcopus addit, quod Synodus paulatim, & ſenſim ſine ſenſu voluerit iſtud jus Imperatoribus adimere. Ita profitetur ipſum eſſe contra Canones, adeoque & iſtud ipſum cenſet de illius extenſione ad Romanos Pontifices.

Audiamus & ſequentia: *Magnum tamen diſcrimen intercedit inter jus quod Imperatoribus competebat, & illud quod Romano Pontifici tribuitur. Imperatores enim, cum negotia retractari præcipiebant, majus Concilium congregabant, ad quod evocabant Epiſcopos ex diverſis Provinciis, pro ut eis libuerat. At Canones Sardicenſes modum adhibent authoritati Epiſcopi Romani, cui nihil aliud licere volunt, quàm ut novos Judices donet Epiſcopos ex vicina Provincia, qui unà cum prioribus Judicibus interſint renovationi Concilii & Judicii.* Errores ſuos repetit, & adjungit novos. Repetitus jam frequenter error eſt, quod Sardicenſis Synodus Romano Pontifici nihil detulerit, niſi Imperialis Juris communionem. Primus error novus eſt, quod plenam communionem non detulerit. Secundus eſt, quod Imperator Synodalium Judiciorum retractationem poſſit delegare Epiſcopis, quibus voluerit. Etenim omnes Eccleſiæ Patres nullum agnoſcunt Principis jus ad iſtas delegationes, ſed meram ſuam diſpenſatoriam tolerantiam. Canonibus conformes patienter tolerarunt, difformes conſtanter excuſſerunt. Tertius error eſt, quod Pontifex appellatarum cauſarum retractationem delegare non poſſit, niſi eidem aut vicinæ Provinciæ. Etenim Synodus profitetur ſe omnia relinquere ejus ſapientiſſimo conſilio. Dominus Archi-Epiſcopus illuſtriorem Papalis authoritatis partem tranſcribit in Imperatorem.

Quid de Imperialibus Epiſcopalium cauſarum Delegationibus ſenſerit Sardicenſis Synodus, audiamus ab ejus Præſide Hoſio in litteris ad Imperatorem Conſtantium: *Deſine, quæſo, & memineris te mortalem eſſe, reformida diem Judicii, ſerva te purum in iſtam diem, neque te miſceas Eccleſiaſticis negotiis, neque nobis in hoc genere præcipe, ſed potius ea à nobis diſce, Tibi Deus Imperium commiſit, nobis concredidit quæ ſunt Eccleſiæ. Et quemadmodum qui tuum Imperium malignis oculis carpit, contradicit ordinationi Divinæ; ita & tu cave, ne quæ ſunt Eccleſiæ, ad te trahens, magno crimini fias obnoxius.* Date quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo. *Neque enim nobis fas eſt in terris Imperium tenere, neque tu Thymiamatum & Sacrorum poteſtates habes.* Palam ſcribit contra memoratas Delegationes. Eadem eſt ſententia omnium Patrum. Talia nos oportet prædicare noſtris Regibus. At ecce Dominus Archi-Epiſcopus mavult ſcribere, quod Sardicenſis Synonodus nihil detulerit Romano Pontifici niſi diminutam Regii Juris communionem. Movet & alias quæſtiones: An Synodus Sardicenſis fuerit Œcumenica? An Epiſcopo damnando permittat appellare ante definitivam ſententiam? An appellare permittat ab iſta etiam Synodo, cui Pontifex primi Judicii Retractationem delegavit? Non ſpectant ad præſentem materiam.

CAPUT

CAPUT XXVII.

An Dominus Petrus de Marca ſit reverà primus Author Commenti, quod aſſerit Romanas Appellationes eſſe quandam, à Sardicenſi Concilio donatam, participationem Auguſti juris, quo Romani Imperatores ſemper potuerunt quorumvis, etiam Eccleſiaſticorum ac Synodalium, Tribunalium ſententias per Sacra Reſcripta delegare retractandas aliis Judicibus?

ALiquid ſemper novi dicere fuit olim magna laus apud Gentiles Athenienſium Philoſophos. Apud nos verò Chriſtianos quid Gentium Doctor Apoſtolus ſentiat de vocum novitatibus, eſt omnibus exploratum. Quidquid apud nos in Dogmate eſt novum, eſt & falſum. Hanc eſſe firmiſſimam Præſcriptionem demonſtrat frequenter Tertullianus. Et hinc præſens Domini Archi-Epiſcopi gloria nihil eſt: Eſt miſeranda confeſſio erroris. Paucis tamen videndum eſt, an gloriatio, licet vacua, ſit tamen vera. Supradixi Commentum iſtud eſſe adeò devium, ut nec Nicomedienſi Euſebio, nec Photio in mentem venerit, immò forſitan nec Michaeli Cerulario. Quidquid ſit, in mentem omninò venit Leoni Acridenſi Epiſcopo, Exarcho-Bulgarorum, pertinaciſſimo ac nequiſſimo dicti Michaelis ſatelliti & cooperario. Hinc eſt primus author prodigioſæ fabulæ. Adversùs Latinam Eccleſiam ſcripſit plures epiſtolas, quarum una eſt *adversùm illos, qui dicunt Romam eſſe primum Thronum*. Contumaciter aſſeverat Primatum à Chriſto Domino non eſſe datum meritis Sancti Petri Apoſtoli: Domini verba, *Tu es Petrus & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam*, non in Petri perſonam, ſed in ejus de Dei Filio confeſſionem fuiſſe directam, ideoque hanc, non illam eſſe rupem immobilem. Aſſeverat Dominum ad *unam, Catholicam, & Apoſtolicam Eccleſiam* fuiſſe locutum, *non ad Patrianam, aut Romanam, ut vult indoctus Romanorum faſtus*.

Attamen quin Romana Eccleſia ſit in longa iſtius Primatus poſſeſſione, non præſumit inficiari, ideoque quærit iſtius poſſeſſionis originem. Et definit: *Porrò ſi quis conſideret, à quo Roma Primas habere viſa eſt, ei gradum vix concedet, ſiquidem Paganorum ſententia in Eccleſia Dei omnino abſurda eſt. Aureliani enim, Paganam Religionem colentis, judicio ea Primatum accepiſſe videtur. Contigit enim Aurelianum hunc, ad Exercitum tendentem, per Antiochiam iter facere, Paulum autem Samoſatenſem, loci illius Epiſcopum, judicio Epiſcoporum congregatorum, tum honore Sacerdotali, tum Throno depoſitum, ſeditioſè, & per vim contendere, ut quæ ſibi ablata erant recuperaret, hoſque qui eum depoſuerant, id ei non concedere. Magna interea contentione & rixa abſurda erumpente, utraque Pars tandem ad potentiam Mundanam, eamque quæ coercere poterat, reſpexit: Hi, ut Pauli Tyrannidem ſiſterent; ille verò, ut eorum ſuffragia irrita faceret, & Patrum Sanctiones impunè violaret. Indigent itaque, neceſſitate cogente, utraque pars, ſeorſim licet, authoritate Imperatoris. Ille autem ſeſe illa, de quibus contendebant, non intelligere affirmans, ad Epiſcopum Romanum cauſam adferre juſſit: Eoſque, recuſantes licèt eis ſtare quæ Romanus Epiſcopus judicaret, quippe qui antea, cum ejuſdem religionis eſſet, ejus rei aliunde notitiam habuit, Romam adduxit: Eiſque idcircò videbatur ei Primas dediſſe, & in omnium Tyrannidem Pontificatum aſſeruiſſe.*

Affirmat plura. Primò, quod & degradatus Paulus, & degradatrix Synodus ad Aurelianum provocaverint. Secundò, quod Aurelianus, utpotè Laicus & Paganus, iſtam Chriſtiani Dogmatis ac diſciplinæ quæſtionem non intellexerit. Tertiò, quod hac de cauſa ipſam remiſerit ad judicium Romani Epiſcopi. Quartò, quod utraque pars iſtud judicium detrectarit. Quintò, quod Princeps invitos Romam coegerit. Sextò, quod hoc ſit exordium Romanæ Appellationis, totiuſque Romani Primatus. Quia nempe Romani Epiſcopi hanc Imperialem Delegationem duxerunt in conſequentiam, atque ita ipſam pedetentim ſibi in Jus transformatunt. Miſcet vera falſis: interim palam docet, quod Imperator Aurelianus Auguſtæ Delegationis jus habuerit, & ipſum quoad Eccleſiaſticas quæſtiones tranſcripſerit in Romanam Eccleſiam. Dominus Petrus de Marca hanc tranſcriptionem à Sardicenſi Synodo, Leo Acridenſis cenſet factam ab Imperatore Aureliano. Hoc eſt unicum diſcrimen inter utriuſque Dogmata. Et Leonis opinio eſt Romanæ Eccleſiæ favorabilior. In tribus. Primò, quod dicat tranſcriptionem, natumque inde appellationis jus eſſe vetuſtiora. Secundò, quod iſtam dicat factam ab ipſo, qui ſua alienare poterat, Principe. Et certè, ſi facta ſit talis tranſcriptio, qua poteſtate Sardicenſis Synodus Auguſtam Rei-publicæ authoritatem potuit transferre in Romanum Pontificem? Tertiò, quod Leo Acridenſis retractatorium Judicium permittat in alma Urbe fieri. Affirmat enim, quod Aurelianus partes adduxerit Romam.

An Dominus Petrus de Marca iſtas Leonis Acridenſis fabuloſas blaſphemias legerit, ignoro. Interim habet etiam alia iſtis ſimilia. Leo enim pergit: *Porrò Synodus prima præcepit, ut unaquæque Provincia propria jura conſervet, & nemo alterius limites invadat, & alienas Provincias ſurripiat, ſibique ſubjiciat*. Laudat non quintum, ſed ſextum Nicænum Canonem. Et in ipſo fundat Epiſcoporum appellationes. Ex ipſo affirmat, quod una Provincia, ſeu Diœceſis non ſubſit alteri, nec ab alterius Epiſcopo poſſit invadi. Utique non Patriarchalis tantùm, ſed quævis Autocephala. Qualis tunc erat & ipſa Acridenſis. Etenim Græci Autocephaliam, qua olim Heracleenſem, Epheſinam, & Cæſaræenſem exuerunt, poſtmodo tranſtulerunt in plures alias Cathedras, atque ita ſuum ſchiſma transformarunt in hydram

dram

dram multorum capitum. Leo agit in Romanam Eccleſiam: Affirmat quod ipſa omnes ſub cœlo Appellationes, aliumque Primatum prætendendo invadat alienas Provincias, ideoque peccet in ſextum Nicænum Canonem. Pontifici nequaquam Patriarchalem ſuarum Provinciarum Præfecturam ac Appellationes denegat: Abſit. Ei concedit ac profitetur omnem iſtius poteſtatis plenitudinem. Divina Juſtitia paſſim ſchiſma punit per ſchiſma: Eccleſiaſticæ unitatis laceratores paſſim tranſvertit in Cadmæos fratres. Hinc & ſchiſmaticis Græcis non defuerunt Metropolitæ, qui ſuas Synodos ambirent eſſe ſupremas ac inappellabiles. Verùm illos alii invaſerunt iſto impetu, quo olim apud Donatiſtas Primianiſtæ tractarunt Maximianiſtas. Videatur Theodorus Balſamon in Meditato de Patriarcharum Privilegiis. Eodem modo neſcio quem ſimiliter ambitioſum Metropolitam invadit Callipolitanæ Eccleſiæ Œconomus in litteris ad Theodoſium Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Proto-Notarium: Epiſtola exſtat in Turco-Græcia apud Martinum Cru- Fol. 333. ſium. En quales Duces habeant noſtri hodie Novatores. Illos non proſcribo ad ſchiſmaticos: Abſit. Divina Clementia me cuſtodiat, & ipſos. Dico quod quædam cum iſtis prava, quædam ſapiant ac doceant pejora.

Hujus Leonis oculos etiam ferit Sardicenſis Synodus. Hinc proſequitur: *Quod ſi dicas Synodum Sardicenſem præcipere, ut Epiſcopus Romanus aliarum Provinciarum ſuffragia examinet, id multis modis ſolvi poteſt. Primò, quod cum localis ſit, à quarta Œcumenica reſcinditur. Ea enim Patriarchæ potiſſimùm Conſtantinopolitano aliorum judicia examinare conceſſit.* Cum Domino Petro de Marca affirmat Sardicenſem Synodum non Œcumenicam, ſed dumtaxat localem, ſeu Patriarchalem fuiſſe, ideòque ejus Canones non extendi ad omnem Eccleſiam. Hoc ſchiſmaticis Græcis eſt palmare fundamentum contra univerſalitatem iſtorum Canonum. Hìnc concludunt potuiſſe circumduci per ſequentes Œcumenicas Synodos: Et præſens Leo affirmat circumductos per Synodum Chalcedonenſem. Per nonum ejus Canonem. Affirmat quod hic cunctas totius Mundi appellationes à Romano Epiſcopo transferat in Conſtantinopolitanum. Ridiculè. Etenim Canon manifeſtè agit de ſolis appellationibus trium, uſque tunc Autocephalarum, Diœceſion: Thracicæ, Aſiaticæ, Ponticæ.

Interim & hic Leo, & cuncta Photiani Schiſmatis Factio Sardicenſes Canones longè rectiùs intelligunt, quàm hodierni Novatores. Ex animo profitentur, quod iſti Canones Romano Pontifici plenam faciant poteſtatem evocandi, delegandi, & appellatas cauſas quovis juxta ſuum arbitrium modo retractandi. Etenim Theodorus Balſamon ad quintum Sardicenſem Canonem ſcribit: *Præſens Canon dicit, quod ſi quis à Provincialibus Epiſcopis condemnatus fuerit, & ad Papam appellaverit, is verò vicinis mandaverit Epiſcopis, ut de appellatione cognoſcant, ſi hoc juſtum eſſe putaverit, & ab eis quoque condemnatus fuerit, & ſecundò ad Papam acceſſerit, & illi viſum eſt ea, quæ priùs judicata ſunt, rursùs examinari, ne cogatur is, qui judicio vicerit, Romam venire, ſed in Provinciam juſſu Papæ veniant Presbyteri ex ejus Latere, ſive ab ejus Eccleſia, & familiaritate illi conjuncti, qui authoritatem ſive poteſtatem ejus habere debent, ut cum Regionis illius Epiſcopis de quæſtione judicent, illamque decidant. Si autem Romanus Epiſcopus non eſſe juſtum perſpexerit, ut rursùs examinentur ea, quæ priùs judicata fuerant, ejus enim judicio Canon omnia relinquit, faciet quod ſibi juſtum eſſe videbitur. Cum Canon hæc definiat, ne tibi contrarium eſſe videatur caput primum tituli noni librorum Baſilicorum, dicens non poſſe Judicem appellatum ad alium tranſmittere cognitionem appellationis, ſed eam per ſe audire debere. Sed dic præſentem Canonem eſſe ſpecialem, & ita editum eſſe propter viæ longitudinem, & ne vexentur Epiſcopi, in adeò longinquam & alienam Regionem trahendi. Cum Presbyteris autem Papæ ſecundam appellationem judicare Provinciales Epiſcopos, qui condemnarunt Epiſcopum, ne dicas eſſe contrarium legi, quæ dicit: Judex, qui ſemel pronuntiavit, officio functus eſt, & non poteſt rursùs propriam ſententiam examinare. Nam & hoc etiam ſpecialiùs editum eſt, ut mihi videtur. Propterea enim & Papæ judicio relictum eſt genus judicii. Quod enim ad Leges attinet, non poterant unà cum Papæ Presbyteris judicare illi, qui ſententiam priùs tulerant. Sin autem dixeris alios eſſe Epiſcopos, qui ſententiam tulerint, nihil invenies repugnans.* Affirmat Canonem quibuſdam diſplicuiſſe, quod Pontificem ad appellatas cauſas per ſemet-ipſum retractandas non adſtringeret, ſed permitteret facultatem delegandi. Et quidem etiam illi Provinciali Synodo, à cujus judicio erat provocatum. Cenſebant Canonem adverſari Romanis legibus, ideòque & deviare. Etenim Eccleſia in ſuis olim judiciis ſequebatur formam Romanæ Rei-publicæ. Theodori reſponſio eſt lucida. Et recta. Affirmat Canonem eſſe ampliativum, hoc ſenſu: Romanus Epiſcopus poſſit iſtiuſmodi cauſas non dumtaxat evocare ad ſuum tribunal, ſed etiam quibuſcumque aliis juxta ſuum ſapientiſſimum arbitrium delegare. Evertit omnes Hincmarianas, ac item modernas vocum novitates.

Notandum eſt aliud ejuſdem Leonis adversùs Sardicenſis Synodi authoritatem argumentum: *Inſuper quod Hoſius Cordubæ Epiſcopus, Præſidentiæ Romanæ locum tenens, & gratiam majorem, quam par erat, ei potiſſimùm deferens, Epiſcopi Conſtantinopolitani, qui non tantum aberat, ſed & hæreſi laborabat, curam non levem haberet. Quod ſi hæc Synodus Œcumenicas priores, & præcipuè primam, quæ præcepit ut unaquæque Provincia Jura ſua inviolata omninò conſervaret: Hæc, inquam, cum ſit localis Synodus, ſi Œcumenicam deſpiciat, potiſſimùm ſuper hac re, quis eam æſtimaverit.* Miſcet vera falſis, & affirmat plura. Primò, quod Hoſius fuerit iſtius Synodi Apoſtolicus Præſidens. Secundò, quod non timidus fuerit, ſed nimiùm audax: Quod Romanæ Eccleſiæ nimiùm detulerit. Utique per verba: *Honoremus Sancti Petri memoriam.* Tertiò, quod Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ dignitates neglexerit. Quoniam ejus Epiſcopus aberat: Et quoniam erat Hæreticus. Quod ob demerita Præſulum violaverit Jura Sedium.

dium. Quartò, quod ſit prævaricatus Nicænos Canones. Non quintum, ſed ſextum. Hæc illius verba: *Suis privilegia ſerventur Eccleſiis.* Quintò, quod ob iſtum contemptum Synodus ſit nullius ponderis.

Quod Sardicenſis Synodus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Jura læſerit, eſt ridicula fabula. Hæc enim Eccleſia Patriarchalem dignitatem tunc necdum ſomniaverat. Habebat ſimplicem Archi-Epiſcopum, id eſt, ſolo nomine Metropolitam ſine Suffraganeis. Patriarchicam Diœceſim ac poteſtatem primus architectari cępit Sanctus Joannes Chryſoſtomus. Falſum item eſt, quod ejus Epiſcopus tunc fuerit Hęreticus, aut non fuerit apud Sardicam. Ejus namque legitimus Epiſcopus tunc erat Confeſſor Paulus, cujus ab Arianis ejecti Romana ad S. Julium Appellatio fuit ex ejuſdem Pontificis juſſu retractata Sardicæ, & ipſe abſolutus à calumniis, & repoſitus in gradum. Hac enim juſtitia offenſi Euſebiani illum, ne rediret in Sedem, ſuffocarunt in balneo. Quod hæc Synodus dumtaxat localis fuerit, aut quod Nicænos Canones læſerit, eſt etiam manifeſtè devium. Attamen utraque fabula pleniſſimè placet hodiernis Novatoribus. Hi quintum, Acridenſis Leo affirmat læſum fuiſſe ſextum. Et rectiùs. Longè item rectiùs affirmat Hoſium per audaciam exceſſiſſe, quam defeciſſe per timiditatem, & quaſi precarium beneficium ſupplicaſſe à Synodo. Utique proclamando: *Sancti Petri memoriam bonoremus.* Rei veritas affirmat nec audaciam, nec timiditatem fuiſſe, ſed Hoſio dignam conſtantiam.

Et ipſam Romana Eccleſia ſemper eſt plurimùm venerata. Etenim Gregorius IV. Pontifex de cauſa Aldrici Cenomanenſis Epiſcopi, cujus Romana Appellatio patiebatur contradictionis obices, ſcripſit ad Gallicanos Epiſcopos: *Quapropter has ad vos litteras deſtinamus, quibus Decreto noſtro veſtram rogantes Charitatem mandamus, ut ſi aliquis, quod non optamus, ſuorum Æmulorum Aldricum Epiſcopum accuſare damnabiliter attentaverit, ut honoretur beati Petri Apoſtolorum Principis memoria, Eccleſiæque Romanæ, cui præſedit, privilegium, & noſtri nominis authoritas. Liceat illi poſt auditionem Primatum Diœceſeos, ſi neceſsè fuerit, nos appellare, & noſtra authoritate, aut ante nos, aut ante Legatos ex noſtro Latere miſſos, juxta Patrum Decreta, ſuas exercere atque finire actiones.* Palam laudat Sardicenſes Canones, & exponit: *Aut ante Nos, aut ante Legatos noſtros exercere ſuas atque finire actiones.* Nempe ſicut ſederit ſapientiſſimo Romani Antiſtitis arbitrio. Hinc denuò addit: *Et authoritate Canonum, & Prædeceſſorum noſtrorum Decretis ſancitum eſt, ut Epiſcopus accuſatus, ſi voluerit, appellet Romanum Pontificem, & ad eum, ſi libuerit, confugiat, ut ab eo ejus cauſa audiatur, aut ipſe à Latere ſuo Legatos, qui eam audiant, mittat, qui juſtè cum omnibus Epiſcopis Comprovincialibus ejus authoritate judicent.* Et hanc epiſtolam tanti olim fecit Gallicana Eccleſia, ut plures ejus partes Sanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus ſuo Decreto inſeruerit. Præfatam Hoſii Synodalem Relationem laudat in litteris ad Hincmarum Rhemenſem Epiſcopum etiam Sanctus Papa Nicolaus: *Debuerat certè Beatitudo tua, cum Rothaldum Sueſſionenſem Epiſcopum toties examinaveras, ſcribens Sancti Petri memoriam honorare, ejuſque judicium, etiamſi nunquam appellaſſet idem Rothaldus, modis omnibus præſtolari.* Eandem in ſuo ſupra-adducto Capitulo laudavit Carolus Magnus, laudemque in ſuum Canonem aſſumpſit Triburienſis Synodus. Et ecce hodie iſta relatio clamatur fuiſſe timida, humilis, ac precaria ſupplicatio. Et hoc per ſublimes Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopos.

Acridenſis Leo pergit adversùs Sardicenſem Synodum: *Quoniam Carthaginenſis Synodus, poſtea circiter annos duodecim, quæſtiones exactè exhauriens, non ſolùm nullam venerationem Sardicenſi Synodo attribuit, ſed nec ſcire dignata eſt, an talis habita fuerit; ſed ad Canones primæ Synodi reſpiciens, ad Cęleſtinum planè ſcribit, ille enim tertius à Zozimo Sedem Romanam adminiſtrabat, ut Romanus Pontifex non audeat aliorum Decreta attingere, Quippè quod nullus Canon iſtud præcipiat.* Variò & fœdè errat. Primò, quod ſexta Carthaginenſis Synodus ſit facta duodecim annis poſt Sardicenſem. Diſtant enim ad ſeptuaginta annos. Secundò, quod dicat omnes de iſta re quæſtiones fuiſſe exhauſtas ab iſta ſexta Synodo. Etenim illic nihil definitum eſt, ſed omnia fuere dilata in maturius examen. Tertiò, quod iſta Synodus Sardicenſes Canones non ſolummodo ignoraverit, ſed etiam contempſerit. Etenim Primates iſtius Synodi Epiſcopi ipſos, ubi agnoverunt, admiſerunt cum plena reverentia. Quartò, quod iſta Synodus etiam ad Sanctum Papam Cæleſtinum ſcripſerit. Etenim id factum eſt poſt plures annos. Verùmtamen hi errores non ſunt capitales, nec faciunt ad præſentis quæſtionis ſubſtantiam. Capitalis igitur error eſt, quod iſta Afrorum epiſtola ſit authentica ac legitima: Quod rectè dicat Romanas tam Epiſcoporum quam Clericorum Appellationes in nullo fundari Canone, ideòque ipſas rectè excutiat. Et hoc ipſum plenis buccis profitentur hodierni Novatores. Prævaricatoria epiſtola eſt ipſis grande fundamentum.

Leo Acridenſis proſequitur: *Porro quia Synodus Venethalenſis, Canones primæ Synodi ſequuta, Epiſcopos Romæ ſubjectos Synodicis ejus Decretis obedire jubet, eos autem qui ſub Alexandrino Patriarcha ſunt ejus Decretis. Et alios ſimiliter.* Quæ & qualis fuerit iſta Venethalenſis Synodus, fateor me ignorare. Interim Leo tradit plura benè notanda. Primò palam laudat ſextum Nicænum Canonem, qui Patriarchalia Eccleſiæ Alexandrinæ, à Meletio Lycopolitano Epiſcopo invaſa ac læſa, jura reparat, & hac occaſione laudavit etiam Divina Romanæ Eccleſiæ Privilegia, nec non dignitates Antiochenæ Sedis, & generatim omnium Autocephalorum Exarchatuum. Secundò affirmat per hunc, non per quintum Canonem ſtabiliri Romanas Appellationes. Tertiò affirmat appellationes non ſoli Romanæ Eccleſiæ competere, ſed etiam Alexandrinæ, Antiochenæ, & aliis Autocephalis: Et has omnes ſtabiliri per iſtum Canonem. Ex his concludit Romanæ Sedi non totius Mundi, ſed deberi appellationes ſolorum Epiſcoporum ſpectantium ad ejus Patriarchatum. Hos omnes affirmat à ſuo-

rum

rum Provinciarum Synodis poſſe provocare ad Papam. Et iſtud ſanciri per ſextum Nicænum Canonem. Et ecce has etiam appellationes ei auferunt hodierni Novatores. Quod Sancto Petro Apoſtolo, ac ejus Romano Throno relinquunt Schiſmatici, auferre nituntur Orthodoxi. Res deploranda ſanguineis lachrymis. Quod eadem Joannes Zonaras, Theodorus Balſamon, Matthæus Blaſtares, Alexius Ariſtinus, aliique omnes Photiani Schiſmatis Sectatores ſentiant ac doceant, eſt ſupra demonſtratum. Cuncti affirmant non in quinto, ſed in ſexto Nicæno Canone agi de faciendis ad Patriarchales Sedes appellationibus. Et rectè. Aſſertionem, quæ à quinto Canone affirmat Romanas appellationes auferri, Joannes David rectiſſimè ſcripſit eſſe fatuam.

Quod olim quicumque Orientales, à ſuarum Provinciarum Synodis damnati, Epiſcopi potuerint liberrimè ad ſuos provocare Patriarchas aut Exarchos; quod item hi iſtas cauſas non ſolummodò delegare in partibus, ſed etiam potuerint ad ſua tribunalia evocare, eſt longè certiſſimum. Plurima demonſtrant exempla ac teſtimonia. Etenim quod Clerici Baſilonopolitani ad Sanctum Joannem Chryſoſtomum, uti ad ſuum Patriarcham, provocaverint, ſupra nos docuit Anaſtaſii Nicæni Metropolitæ atteſtatio ad plenam Chalcedonenſem Synodum. Videtur id factum adverſùs Alexandrum Baſilonopolitanum Epiſcopum, qui à laudato Joanne conſecratus, eique in perſecutione fideliſſimus, cum aliis ejus fautoribus debuit auſugere: Et fugit in Pentapolitanam Lybiam, benignè ſuſceptus à Sancto Syneſio, Ptolomaidis Epiſcopo. Erat enim natione Cyrenenſis, ideoque fugit in ſuam Patriam. Epiſt. 65. Et quia à Theophili Patriarchæ Alexandrini violentia fugerat, Syneſius ad illum, ne ſuum Superiorem offenderet, omnia fideliter retulit. Ita habes in ejus litteris ad eundem Theophilum. In laudatis Chalcedonenſis Synodi Actis etiam habemus, quod Athanaſius, Perrhenſis in Euphrateſia Provincia Epiſcopus, à ſuo Metropolita Panolbio degradatus appellaverit Domnum Antiochiæ Patriarcham, & fuerit ab ipſo Synodaliter auditus. Domnus cauſam non delegavit ejuſdem aut vicinæ Provinciæ Epiſcopis, ſed partes Antiochiam evocavit ad ſuam Synodum. Hæc integra exſtat in præfatis Actis. Et ex ipſis diſcimus Panolbio Joannem, Joanni ſucceſſiſſe Stephanum. Nempe Panolbius ſucceſſerat Alexandro, qui cum Joanne Antiochiæ Patriarcha adſuit Epheſino Concilio, & ob rebellionem contra Eccleſiarum pacem fuit deportatus in Ægyptum. Item videmus omnes iſtos ſucceſſores fuiſſe brevis vitæ. Idem Patriarcha Domnus graviſſimè tulit Ibæ Edeſſeni Metropolitæ primam inſtantiam fuiſſe ſibi per ſacra Reſcripta ablatam: Clamavit eſſe injuriam, immò contemptum ſui Apoſtolici Throni. Certè prima de Metropolita cognitio, & retractatorium de Provinciali Epiſcopo Judicium ſpectant ad idem tribunal. Quid opus multis in re lucida? Nonus Chalcedonenſis Canon firmat has Patriarchales appellationes. Firmari etiam à Conſtantinopolitanis, aliiſque pluribus, eſt ſæpe oſtenſum. Et ecce, non Schiſmatici, non homines Orientales aut Græci, ſed Latini, Occidentalis Eccleſiæ Filii, Orthodoxi avent his omnibus exuere Sanctum Apoſtolum Petrum.

Etiam Commenti, quod Mundo ſuadet Romanas appellationes vetari à quinto Nicæno Canone, Dominus Petrus de Marca non eſt primus author. Etenim Guilhelmus Beveregius, Anglicani Schiſmatis Doctor, nobis adducit neſcio cujus Schiſmatici Græci Scholion ad quartum Sardicenſem Canonem. Affirmat in Amerbachiano Codice reperiri medium inter Theodori Balſamonis ac Joannis Zonaræ Commentaria. Hæc ſunt verba: *Ex hoc Canone res Romana ad ſuperbiam elata eſt. Et hunc, tamquam à Synodo Nicæna conſtitutum, olim proferentes malefici tunc temporis Romanorum Præſides à Concilio Carthaginenſi deprehenſi ſunt, quemadmodum ipſum Synodicum Synodi Carthaginenſis proœmium oſtendit. Quin etiam nec hic amplius quid, quam alii Canones, iſtis concedit, licet illi ita ſine ratione opinentur. Neq; enim abſolutè uſpiam depoſitum licentiam habere dicit ad Epiſcopum Romanum appellandi. Sic Sardicenſis Synodus Œcumenicis planè adverſaretur. Sed eum, qui à finitimis Epiſcopis, & rurſùs eum, qui ab ipſius Provinciæ Epiſcopis depoſitus eſt. Neque enim Metropolitæ Conventum, neque Exarchi ſive Patriarchæ præſentiam comprehendit: Adeò ut ſi quis eorum ibi adſit, & nec à finitimis Epiſcopis, nec in viciniis condemnatio Epiſcopi conſtituatur, nulla à Romano retractatio erit, quemadmodum in propoſito hoc Canone traditur.* Affirmat non illos, qui à Provinciæ Synodo, ſed dumtaxat eos, qui à Provincialibus, ſive à finitimis ſine Metropolita Epiſcopis damnantur, poſſe appellare ad Papam. Synodaliter damnatis nullum patere aſylum. Verùm iſtiuſmodi fabula nulli unquam ſchiſmatico Græco venit in mentem. Eſt riſu, non refutatu digna. Hinc & ipſi Græci iſtud Scholion forſitan ſuppreſſerunt. Interim Romanæ Eccleſiæ odium adeò clauſit dicti Beveregii oculos, ut ſcribat ipſum eſſe obſervatu digniſſimum.

Ut adjutoria, præſertim arma, deportentur ad hoſtes, rigidiſſimè damnant & leges & Canones. Catholicæ Eccleſiæ hoſtibus Dogmatica arma tranſmittere eſt facinus longè enormius. Præſertim his periculoſis ac malignis noviſſimorum dierum temporibus, quorum cuncti hæretici adeò oderunt, & non dumtaxat ſupprimere, ſed & evertere tentant Apoſtolicam Sedem, ut cunctos Orthodoxos appellent Papiſtas. Credunt id eſſe ignominiæ nomen. Et nonne iſtud facinus patrant hodierni Novatores? Etenim præfatus Beveregius nuperrimè hæc ſcripſit ad quartum Sardicenſem Canonem: *Synodus Nicæna Canone quinto decrevit, ut omnes Eccleſiaſticæ cauſæ à Provinciali Synodo determinentur, in qua motæ ſunt. Poſt iſtud itaque Decretum, à generali Synodo conſtitutum, ridiculum fuiſſet Provincialem Synodum decernere, ut à Provinciæ Synodo ad Epiſcopum Romanum appelletur, illeque cauſam finiret. Neque hoc quidem Concilio Sardicæ habito in mentem unquam venit. Nuſpiam enim decrevit, ut ipſe Romanus Epiſcopus cauſam aliquam in aliena Provincia ortam determinaret,*

ſed

ſed tantum ut ipſi liceret decernere, ut cauſa aliqua retractetur in eadem Provincia, ubi priùs judicata eſt, ut ex tertio, & quinto, aliiſque hujus Concilii Canonibus patet. Et imprimis etiam obſervandum eſt, neque hoc, quidquid eſt privilegii, vel è Scripturis, vel ex antiqua traditione, aut conſuetudine à Patribus Sardicenſibus Epiſcopo Romano aſſeritur & inſtituitur, ſed tantùm in honorem Sancti Petri. Sic enim Hoſius Epiſcopus Cordubenſis, qui Concilio præerat. Adeò ut nullum aliud tunc temporis jis præſto eſſet argumentum, quo hoc fundaretur, niſi ut memoria Sancti Petri, per hujuſmodi privilegium Epiſcopo Romano indultum, honoraretur. Sunt ipſiſſima noſtrorum Novatorum argumenta & Senſa. Certum eſt eſſe hauſta ex ipſis. Nam & Beveregius profitetur ſe ſcribere ex ipſorum fonte; Hincmaro Rhemenſi.

CAPUT XXVIII.

Diſcutiuntur alia Domini Archi-Epiſcopi Dogmata circa Sardicenſem Synodum.

DOminus Archi-Epiſcopus in quarto ſeptimi libri capite hæc ſcribit: *Adnotandum eſt iniquum omninò viſum eſſe Orientalibus, ſi Occidentales Epiſcopi, etiam in plenario Concilio, tentarent retractare Judicia in Synodis Orientalibus facta, quod eo pacto horum Synodorum authoritatem violari manifeſtum eſſet. Itaque vix credi poteſt, eos ita comparatos fuiſſe, ut ſolius Romani Pontificis authoritatem ſua ſuperiorem eſſe confiterentur. Præſertim cum Schiſma recenter adversùs illum feciſſent, eumque ob hoc excommunicaſſent, quod Caput eſſet eorum, qui leges Eccleſiaſticas peſſum dederant:* Ut Ducem & Principem malorum, qui primus januam communionis ſceleratis atque damnatis aperuit, cæteriſque aditum fecit ad ſolvenda Jura Divina. *Orientales enim per iſtas tempeſtates regulam hanc certam & indubitatam Eccleſiaſticæ diſciplinæ eſſe contendebant, res in Oriente judicatas retractari non poſſe in Occidente, nec è contra. Ita namque affirmavit Concilium Antiochenum in epiſtola ad Julium Papam, in qua Epiſcopi adferunt exemplum damnationis Pauli Samoſateni, ab Epiſcopis Orientalibus decretæ, quam Occidens recepit, conſenſuque ſuo firmavit abſque novo examine, ſicut etiam Oriens recepit, & approbatione ſua confirmavit damnationem à Synodo Occidentali decretam adversùs Novatum. At Julius Papa reſpondens huic epiſtolæ Concilii Antiocheni, non contradicit abſolutè ſupremam eſſe authoritatem Orientalium Conciliorum, ſed Athanaſii tantùm facto inhæret, explicandoque Judicio, quod adversùs eum fuerat latum in Synodo Tyria. Ait enim illud eſſe irritum, quod adversùs Athanaſium, Presbyterumque ejus Macarium teſtimonia abſentibus illis recepta fuerint à Judicibus delegatis, apertiſſimis Athanaſii hoſtibus, & ab eo ejuratis, ideòque Judicium illud integrum non fuiſſe, ſed tantùm ἐν προοιμίοις, ex quo ſequeretur illud executioni non eſſe mandandum. Cum itaque Athanaſium in ſuam communionem ſuſceperit, nihil ſe Canonibus adverſum egiſſe, quoniam ſententia excommunicationis nulla erat. Quibus addidit momenta ex viſceribus cauſæ petita, falſitatem nimirùm accuſationis probatam authoritate Actorum, quamplures Orientis Epiſcopos à communione ſua non abſtinuiſſe Athanaſium, tametſi damnationis ſententia in eum lata fuiſſet; tum nolle Epiſcopos Orientales in unum convenire, quamvis per Legatos conſenſiſſent, ut Papa Julius univerſos Epiſcopos Romam evocaret pro diſcutienda cauſa Athanaſii. Ait poſtremò nihil adversùs Statuta Nicæni Concilii tentari, ſi quæ Synodus quæpiam ſtatuit, in poſteriore retractentur. Alludit autem ad Synodum Alexandrinam, cui centum Epiſcopi interfuerant, in qua damnatus fuit Arius, cujus cauſa de integro diſcuſſa fuit in Concilio Nicæno.*

Errores plurimi. Primus eſt, quod Orientalis Eccleſia cenſuerit ſua Synodalia Judicia non poſſe retractari per Occidentalem. Secundus eſt, quod eadem Eccleſia cenſeret manifeſtum eo pacto violari iſtarum Synodorum authoritatem. Tertius eſt, quod eadem Eccleſia noluerit ſolius Romani Pontificis authoritatem eſſe ſua ſuperiorem. Quartus eſt, quod hac de cauſa fecerit Schiſma ab Occidentali, & excommunicaverit Julium Pontificem, uti Caput eorum qui peſſum dederant leges Eccleſiaſticas. Quintus eſt, quod hæc omnia demonſtrentur ex adductis verbis Orientalium. Etenim verba hæc non ſunt Orientalis Eccleſiæ. Abſit. Sunt ſcelerata Euſebianæ Factionis verba, deſumpta ex ſcelerata epiſtola, quam Factio è Philippo-Politano Conventu miſit ad ſuos Symmiſtas, etiam ad facinoroſos in Africa Donatiſtas. Etiam iſtarum vulpium caudas ad demoliendam Chriſti vineam tentavit ſibi colligare. Factio affirmat ſibi adfuiſſe octoginta Epiſcopos: Et tamen epiſtolæ Synodali non ſubſcripſerunt, niſi ſeptuaginta duo. Et inter iſtos eſt Illuſtris ille Iſchyras, imaginarius Epiſcopus Mareotidis. At verò in ſecunda ad Conſtantium Imperatorem Apologia Sanctus Athanaſius enumerat Orientales Epiſcopos, qui Sardicenſi Concilio ſubſcripſerunt, & proſequitur: *Qui igitur Decretis Synodi ſubſcripſerunt, ſunt iſti. Et plurimi alii ſunt, qui ante hanc Synodum pro nobis ſcripſerunt, tum ex Aſia, tum ex Phrygia, tum ex Iſauria, quorum ſingulorum nomina cum ſuis epiſtolis circum-feruntur, prope ſexaginta. In univerſum autem trecenti quadraginta.* Hi cum ſuo Clero & populo erant Orientalis Eccleſia. Hæc Eccleſia non dogmatizavit ſua Synodalia Judicia non poſſe retractari per Romanam Eccleſiam, nec judicavit per iſtam retractationem manifeſtò violari ſuarum Synodorum authoritatem, nec negavit ſolius Romani Pontificis authoritatem eſſe ſua ſuperiorem, nec Schiſma fecit adversùs ipſam, nec excommunicavit Julium Pontificem. Ea quippe nullo pacto ſunt Chriſtiana. Sunt horrenda facinora ſolius ſceleratæ Factionis Euſebianæ, ſolius ſcelerati Philippo-Politani Conventiculi. Proinde Dominus Archi-Epiſcopus ſcelerata iſtius Factionis Dogmata & opera tranſcribit in omnem Orientalem Eccleſiam. Eo jure, quo olim Gentiles abominandæ Gnoſticæ Factionis flagitia tranſcri-

ſcribebant in omnes Chriſtianos. Eodem privilegio quis poſſit Calviniſtarum aut Lutheranorum Dogmata & Acta toti Latinæ Eccleſiæ affricare.

Sextus error eſt, quod Euſebiana Factio noluerit ſua Judicia retractari etiam per Œcumenicam Synodum. Etenim ad hanc retractationem peragendam comparuerunt in Sardicenſi Concilio. Omnis ipſorum contentio fuit de facta per Julium Papam reveſtitione Sancti Athanaſii & aliorum Epiſcoporum. Volebant ipſos adeſſe ut damnatos, ac redactos in Laicam communionem, non ut Canonicos Epiſcopos, atque ita retractari Judicium Tyrium atque Antiochenum. Ipſis excluſis, ac ſtantibus inter Reos. Imperator Conſtantius, mox ut per fratris Conſtantis mortem adeptus eſt Occidentale Imperium, omnibus nervis ſtuduit, ut Latini Epiſcopi, præſertim Liberius Pontifex, admitterent iſta de Athanaſio Judicia, & ipſo damnato communicarent Euſebianis, atque ita pacificarent Eccleſiam. Hæc urgenti Euſebio Eunucho Liberius reſpondit: *Quomodò hoc contra Athanaſium poſſit fieri? Quem enim non una, ſed jam altera Synodus probè ab omni crimine liberum pronunciavit, & Romana Eccleſia cum pace dimiſit, quomodò poterimus condemnare? Non ita ſe habet Eccleſiaſticus Canon, neque unquam accepimus talem à Patribus traditionem, quam ipſi à Beato & magno Apoſtolo Petro acceperunt. Quod ſi omnino Imperator curam ſuam pro Eccleſiaſtica pace quærit interponere, aut ſi Scripta à nobis pro Athanaſio deleri jubet, deleantur quoque ea, quæ contra illum ſcripta ſunt, fiatque deinde Eccleſiaſtica Synodus longè à Palatio, ubi nec Imperator præſto eſt, nec Comes ſe ingerit, nec Judex minatur.* Affirmat Athanaſii cauſam jam pridem eſſe finitam: Nempe & in Romana Julii Pontificis Synodo, & in Sardicenſi. Earum ſententias jam dudùm tranſiviſſe in rem judicatam. Et iſta Judicia fuiſſe peracta juxta Canones, quos Sanctus Petrus Apoſtolus tradidit Romanæ Eccleſiæ. Nempe pro modo retractandi cauſas appellatas. Nihilominùs Pontifex paratus fuit ſuſpendere omnia, & in nova generali Synodo inſtituere novam retractationem de Athanaſio. Hæc ejus conſilia non probavit Hoſius, ſcribens ad Conſtantium: *Ego Athanaſii accuſationibus non ſubſcribo, quem nos, & Romana Eccleſia, & univerſa Sardicenſis Synodus innocentem pronunciavit.* Interim Liberius permanſit in ſuo Propoſito, & à Conſtantio poſtulavit Synodum fieri apud Aquilejam. Verùm Conſtantius noluit ipſam fieri longè à Palatio, nec ſine ſua præſentia, ideòque fieri juſſit Mediolani. Et Euſebiani comparuerunt. Proinde ſuarum Synodorum, etiam Patriarchalium, Judicia profeſſi ſunt eſſe obnoxia retractationi per generalem Synodum. Averſabantur ſolam Romani Epiſcopi authoritatem eſſe ſupra ſuas Synodos; Res in Oriente judicatas nolebant per ipſum retractari.

Septimus Domini Archi-Epiſcopi error eſt, quod afferat iſtam fuiſſe ſententiam totius Orientalis Eccleſiæ, & quod iſtud probet ex Antiochenæ Synodi ad Julium Pontificem epiſtola. Etenim nec iſta Synodus, nec iſta epiſtola fuit totius Orientalis Eccleſiæ, ſed ſolius Euſebianæ Factionis. Qualis epiſtola fuerit, audiamus ex Reſcripto Julii: *Neſcio cur vobis ita rem agere placuit, ut nos in hanc opinionem redigatis, ut arbitremur nos ſub ſpecie reverentiæ pro ludibrio eſſe habitos, Dictaque veſtra irridentium fuiſſe, cum & Presbyteros noſtros ad vos miſſos, quos cum gaudio remiſſos oportuit, cum luctu remiſeritis, ob ea quæ iſthìc geri conſpiciebant. Ego certè, cum litteras veſtras evolverem, poſt varias ultrò citroque cogitationes, eas ſupprimendas putavi, ea ſpe quod crederem ſaltem aliquos ex veſtris adventuros, nec opus fore iſtiuſmodi epiſtolis, ne ſi illæ in publicum promerentur, multos ſui dolore afficerent. Cæterum ubi nullus veſtrum ſupervenit, neceſſe fuit ut eas proferrem. Credite mihi, omnes admiratione pleni vix induci poterant, ut crederent iſtiuſmodi litteras à vobis profectas eſſe, in quibus rixandi potiùs, quam charitatis affectus eminebat. Quod ſi ambitione eloquentiæ oſtentandæ ita exceptæ ſunt à Dictatore, id certè ſtudium ad alios ſpectat. In rebus enim Eccleſiaſticis non ſpecimen eloquentiæ, ſed Canones Apoſtolici requiruntur, operaque dari ſolet, ne quis ex parvis in Eccleſia ſcandalizetur.* Hæc eſt facinoroſiſſima epiſtola, qua Euſebiana conjuratio Romanam Julii Synodum, & ab ipſa factam Sancti Athanaſii & aliorum Orientalium Epiſcoporum reveſtitionem damnare cœpit, Romanæ Eccleſiæ jugum palam excutere, & futura ſui Philippopolitani Conventiculi Attentata præformare. Epiſtola latet aut periit: Similiter & epiſtola, qua Julius iſtorum Epiſcoporum reveſtitionem intimavit Factioni, & cui Factio repoſuit iſtam ſuam. Utriuſque tamen compendium nobis conſervavit Hermias Sozomenus: *Romanus Epiſco-* L. 3. C. 7. *pus, cum propter Sedis dignitatem cura omnium ad ipſum ſpectaret, ſingulis* Appellantibus Epiſcopis *Eccleſiam ſuam reſtituit, ſcripſitque ad Epiſcopos Orientis, & eos incuſavit, quod inconſultò de hiſce viris judicaſſent, perturbaſſentque Eccleſias, cum Decretis Nicæni Concilii ſtare nollent. Deditque Mandatum, ut quidam illorum, omnium nomine, ad diem conſtitutum accederent, perſpicuè declaraturi ſententiam, quam de his tulerant, æquam & juſtam eſſe. Quin etiam minatus eſt ſe de reliquo non paſſurum eos inultos eſſe, niſi novis rebus ſtudere deſiſtant. Iſta quidem ſcripſit Julius. Athanaſius autem & Paulus in ſuas Sedes revèrtuntur, litteraſque Julii mittunt Orientis Epiſcopis. Quibus illi graviter commoti, convenerunt Antiochiæ in unum, & epiſtolam verbis elegantibus ornatam, & disertè, ut Rhetorum mos eſt compoſitam ad Julium ſcribunt, eamque plenam ironiæ, & minarum non expertem graviſſimarum. Nam quamquàm litteris ſuis fatebantur Eccleſiam Romanam Primas apud omnes ferre, utpotè quę Apoſtolorum ſchola, & pietatis Metropolis, licet authores Chriſtianæ Religionis primùm ex Oriente eò veniſſent, jam ab initio fuiſſet, tamen indignati ſunt ſe poſteriores ideo ferre, quod magnitudine Eccleſiæ ſuperarentur: Idque cum virtute, & piè vivendi Inſtituto eſſent longè ſuperiores. Quin etiam criminis loco Julio objiciebant, quod cum Athanaſio & reliqui cum eo Epiſcopis communicaverit. Et ægrè admodùm ferebant, perinde ac ſi tum Concilium fuiſſet, tum ipſorum ſententia abrogata. Quod*

factum

factum ut iniquum, & à Lege Eccleſiaſtica diſcrepans inſimularunt. His de cauſis cum eum ad hunc modum criminati eſſent, & ſibi factam injuriam teſtati, Julio pacem & communionem pollicebantur, ſi modò abdicationem eorum, qui ad ipſum perfugerant, approbaret; ſin autem reſiſteret ipſorum Decretis, contraria ſe facturos prædicebant. Nam Epiſcopos Orientis, qui ipſos antegreſſi fuerant, minimè refragatos eſſe Epiſcopo Romano, cum Novatus ab eo erat Eccleſia ejectus. Hanc ſchiſmaticam atque hæreticam Euſebianæ Factionis epiſtolam Dominus Archi-Epiſcopus tranſcribit in totam Orientis Eccleſiam, ipſam laudat, ac ex ipſa confirmat ſua Dogmata, atque ita palam profitetur ipſa eſſe Euſebiana. Ex hoc Sozomeni teſtimonio diſcimus, quod Julius Euſebianos bis Romam evocaverit ad retractatorium judicium: Proindè evocatio ad Sardicenſem Synodum fuit tertia citatio.

Admiror verò, cur Sozomenus in iſto ſceleratæ epiſtolæ compendio prætermiſerit articulum de damnatione Pauli Samoſatenſis. Cur eundem omiſerit & Socrates. Erat enim palmare Fundamentum Euſebianæ audaciæ. Undè ipſum urſit in ſuis Synodalibus litteris Philippo-Politanum Conventiculum: *Et iterum quod in Oriente de Paulo Samoſateno ſtatutum eſt, ab omnibus eſt ſignatum.* Aſſerunt damnationis iſtius Synodale Judicium fuiſſe probatum & admiſſum à Romana Eccleſia ſine novo examine, ideoque nullum ipſi eſſe jus circa Orientales Synodos. Reſpondeo ipſos graviſſimè erraſſe, & in jure, & in facto. Etenim iſta Antiochena Synodus egit tria, quæ ſine prævia ad Apoſtolicam Sedem relatione, & accepto ab ipſa Reſcripto expleri non poterant, aut firmari. Euſebius Cæſarienſis Hiſtoriæ ſuæ inſeruit Synodi relationem ad Dionyſium Pontificem, ſed mutilam. Suo more prætermiſit illa, quæ ejus non congruebant finibus. Integra Relatio nos plenè inſtruxiſſet. Porrò hæc ſunt tria iſtius Synodi opera: Definierunt de fide, Paulum Patriarcham degradarunt, & ſtatim Eccleſiæ impoſuerunt Succeſſorem Domnum. Quorum ſingula indigebant dicta relatione, & ad ipſam Reſcripto. Etenim de damnandorum Epiſcoporum forma ſcripſit ad Orientales Antiſtites Sanctus Papa Gelaſius: *Si crimine reperſi erant aliquo, Eccleſiaſtica debuit examinatione cognoſci. Taceam, & ad Sedem Apoſtolicam, ac ex more referri: Ne noſtra privilegia curare videamur. Satis ſit oſtendere, quid ſecundum regulas & Patrum Canones facere deberetis.* Et infra: *Si hæretici erant, prodi, diſcuti, & legitimè convinci modis omnibus debuerant. Taceo, quia ad nos Paterna fuerat conſuetudine referendum. Tantùm commoneo, quid fieri Eccleſiaſtico Jure convenerit.* Et iterum: *Quos ſi à fide integra, communioneque Catholica putaretis errare, ad Apoſtolicam Sedem ſecundùm Scita Majorum, & ſicut ſemper eſt factum, referre debueratis.* Quæ præſertim locum habent, dum agebatur de Patriarcha, ſpectante ad immediatam poteſtatem Romani Pontificis. Ante omnem ſententiam erat neceſſarium præfatum Reſcriptum. Ita ſanè in cauſa ſui Patriarchæ Alexandrini Dionyſii proceſſerunt Epiſcopi Pentapolitani. Iſta Gelaſii Epiſt. 9.

epiſtola exſtat poſt Theodoſiani Codicis appendicem, & in antiquo Codice Romanæ Eccleſiæ.

Porrò qualiter Patriarchas recenter creatos tractaret olim Romanus Pontifex, exponit Sanctus Gregorius in litteris ad Anaſtaſium Iſauriæ Preſbyterum: *Fratri noſtro Cyriaco, Conſtantinopolitanæ civitatis Antiſtiti, qui nuper in Joannis Reverendiſſimi Epiſcopi loco ordinatus eſt, noſtra voluimus Scripta tranſmittere, ſed quia non eſt conſuetudo, ut prius quam ad nos ejus Synodica deferatur, ei ſcribere debeamus, idcircò nunc diſtulimus.* Proinde prima Romani Pontificis ad novum Patriarcham epiſtola erat Synodicæ approbatio, & confirmatio initi Epiſcopatus. Hanc conſuetudinem eſſe antiquiſſimam, confirmatam à Nicæna Synodo, & Eccleſiaſticæ unitati penitùs neceſſariam, demonſtrat in alia ad Orientales epiſtola laudatus Gelaſius, atque adjungit: *Qua ratione Majores noſtri, Reverendi illi Eccleſiarum Magiſtri, clariſſimaque illa Chriſtiani populi lumina, quos merita virtutum ſuarum uſque ad confeſſionis glorioſiſſimas palmas, & Martyrii fulgentes extulere coronas, ad illam Sedem, quam Princeps Apoſtolorum ſederat Petrus, ſui Sacerdotii ſumpta principia repleti Chriſti charitate mittebant, ſuæ inde ſoliditatis graviſſima & firmitatis roboramenta poſcentes.* Demonſtrat etiam ante Nicænam Synodum, in medio gentilium perſecutionum æſtu, viguiſſe iſtam conſuetudinem, ideoque eſſe inſtitutionem Apoſtolicam. Quomodò in iſto interim ſe gererent novi Patriarchæ, docet in Breviario Liberatus Diaconus, agens de Flavita, Patriarcha Conſtantinopolitano, proximo Succeſſore Acacii: *Moritur* Cap. 18.
Acacius, & ordinatur poſt eum Flavitas Presbyter, qui non conſenſit ſine Romano Epiſcopo inthronizari, ſed tranſmiſit Synodicam Papæ Romano Felici, qui modico vivens tempore moritur, non accipiens ipſius epiſtolam. Proinde Græcorum Patriarchæ, Occidentalium Metropolitarum more, ante acceptam Papalem confirmationem non poterant ſedere in Throno, nec fungi præcipuis muneribus ſuæ dignitatis. Et quin hæc omnia Antiochenum Concilium, & ab ipſo promotus Domnus exactiſſimè ſervaverint, non eſt dubitandum. Hinc enim degradatus Paulus uſque ad Papalia Reſcripta contumax permanſit in Epiſcopali Palatio, & tandem per Aurelianum Imperatorem fuit juſſus Lib. 7.
excedere. *Aurelianus præcepit, ut Domus Eccleſiæ* Cap. 24.
illis tribueretur, quibus Chriſtiani Italiæ, & Urbis Romæ Epiſcopi per litteras tribuendam præſcriberent. Nempe tales litteræ jam advenerant, ipſaſque gentilis Princeps fuit executus. Notanda item ſunt hæc Antiochenæ Synodi ad Dionyſium Pontificem verba: *Iſtum igitur tam Deo adverſarium, & tam contumacem, eramus coacti Eccleſia excludere, & alium Epiſcopum in ejus locum ſubſtituere. Unde Domnum deſignavimus, omni virtutum, quæ Epiſcopum decent, genere exornatum. Ac vos de ejus electione per epiſtolam certiores fecimus, ut illi ſcribatis, & ab eo accipiatis communionis litteras.* Ei tranſmittunt Domni Synodicam, & ſupplicant ad ipſam reſcribi, atque ita confirmari ejus Epiſcopatum. Seſe purgant, quod tanta opera ſine prævia relatione attentarint: Aſſeverant ſe per intolerabilia Pauli facinora fuiſſe

K com-

compulſos. Et quin Domnus uſque ad Papalem confirmationem abſtinuerit Epiſcopali Throno, non eſt ambigendum. Etenim qui uſque tunc Epiſcopali Domo abſtinuit, & Paulum in ipſa quietum perdurare permiſit, haud dubiè abſtinuit & Throno. Proinde Euſebiana Factio, dum hæc omnia ſine novo Romani Pontificis examine ſcripſit tranſiiſſe in firmitatem, erravit toto cœlo.

Et hinc octavus Domini Archi-Epiſcopi error eſt, quod præfatis Antiochenæ Synodi litteris reſpondens Julius, *non contradicit abſolutè ſupremam eſſe Conciliorum Orientalium authoritatem, ſed Athanaſii tantum facto inhæret, explicandoque Judicio, quod adverſùs eum fuerat latum in Tyria Synodo*. Patitur anguſtias & involvit ſermones: Eum enim premit manifeſta veritas. Et bonum ingenium malam cauſam non poteſt adjuvare. Ejus mentem non plenè aſſequor. Videtur aſſerere, quod circa Athanaſium Julius nullum Apoſtolicæ poteſtatis aut Juriſdictionis Actum exercuerit, ſed merè declaraverit Acta Tyria fuiſſe ſubſtantialiter nulla, ideòque nec curanda: Quod circa Athanaſii à Tyria Synodo damnationem Julius non fecerit aliud, quam quod in Epheſina Synodo circa Sancto Cyrillo inflictam à Joannis Antiocheni Conventiculo damnationem fecit Acacius Melitinenſis Epiſcopus, Metropolita ſecundæ Armeniæ. Cenſet fuiſſe Theologicum & Doctorale Judicium, nequaquam Juriſdictionale ac authoritativum. Sic videtur. Eſt verò error intolerabilis, pejor errore Euſebianorum. Hi enim in ſolo jure errabant, non in Facto. Cenſebant Julium circa Athanaſium omninò fuiſſe uſum authoritate, at quam non habebat, ideoque & ipſum, ut Attentatorem & præſumptorem, damnarunt ac degradarunt. Dominus Archi-Epiſcopus vult non degradari Julium, & tamen recuſat in ipſo agnoſcere Apoſtolicam Juriſdictionem: Hinc docet ipſum nulla fuiſſe uſum in Sanctum Athanaſium.

Sed longè aliud in litteris ad Imperatorem Conſtantium docet Confeſſor Hoſius: *Athanaſium nos & Romana Eccleſia, & univerſa Synodus Sardicenſis innocentem pronunciavit*. Romana Eccleſia id fecit per Julii Synodum. Et ad Euſebium, Imperatoris Conſtantii Eunuchum, dixit Liberius Pontifex: *Athanaſium non una, ſed jam altera Synodus probè ab omni crimine liberum pronunciavit, & Romana Eccleſia cum pace dimiſit*. Refert hæc Athanaſius in litteris ad ſuos Monachos. Porrò *pronunciare liberum aut innocentem, & cum pace dimittere* ſunt omninò vocabula importantia authoritatem & juriſdictionem. Etenim hæc pax apud antiquos Patres & Canones eſt culpæ aut pœnæ reconciliatoria ſolutio. Quare enormi cum fiducia Petrus de Marca ſcribit, quod ſceleratæ epiſtolæ reſpondens Julius, Orientalibus Synodis abſolutè non denegaverit ſupremam authoritatem. Etenim ſcribit poſt ac inter varia: *Si ut ſcribitis, Inconcuſſam habet authoritatem quælibet Synodus, & contumelioſè agitur cum Judice, cujus Judicium ab aliis examinatur; conſiderate quæſo, Dilectiſſimi, quinam ſint qui Synodum improbant; & qui aliorum judicata reſcindunt, ne ſingula excutiendo certos homines gravem. Certè id quod poſtremò geſtum, cum ſit horrendum auditu, ſufficit ad cætera, quæ à me omittuntur, comprobanda. Ariani à beatæ memoriæ Alexandro, quondam Alexandriæ Epiſcopo, ob impietatem ejecti, non ſolùm in eo Judicio à cunctis civitatibus rejiciebantur, ſed ab omnibus ſimul, qui ad Nicænum Concilium coierant, anathemate feriebantur. Nihil enim erat in illorum delicto vulgare, neque in hominem peccaverant, ſed in ipſum Jeſum Chriſtum. Iidem tamen ita ab univerſo Orbe rejecti, & per omnem Eccleſiam famoſiſſimè notati, nunc denuò in Eccleſia, quod quidem triſte veſtris animis arbitramur, recipi perhibentur.*

Pontifex admiratur, quod Euſebiani clament Patriarchales Orientalium Synodos eſſe ſupremas & inconcuſſas. Affirmat fabulam ſibi ipſi non cohærere. Etenim ipſimet non ſolas Patriarchales, ſed ipſam etiam Nicænam Synodum concutiunt per appellationes ac retractationes, immò & per violentiam reſcindunt. Exempla ſunt in promptu. Etenim ipſe Arius, & per Patriarchalem Sancti Alexandri, & per Nicænam Synodum damnatus, à tantis Judiciis provocavit ad Hieroſolymitanam Encœniorum Synodum: Et fuit per ipſam abſolutus. Talia Euſebiani patrarunt etiam in Euzoium, Lucium, Georgium, aliosque Arii congerrones. Quin & Piſtum, ſuum imaginarium Epiſcopum, ſimiliter & Alexandriæ & Nicææ damnatum, animarunt appellare Romam, & Julium Pontificem ad admittendam ejus appellationem ſtuduerunt circumſcribere. Videntur ſeditioſum hominem inflammaſſe ad agendum contra Sanctum Athanaſium, & à Romana Eccleſia poſtulandum Epiſcopatum Alexandrinum. Julius Euſebianis hæc refricat in frontem, & admiratur quod ſuas Orientales Synodos velint adeò inconcuſſas, ut nec per Romanam appellationem poſſint concuti, & non niſi cum Orientalis Eccleſiæ contumelia per Pontificem retractari. Affirmat atque demonſtrat, quod Romana Eccleſia omnes afflictos, ipſam invocantes, ſeu ad ipſam appellantes, poſſit ac debeat adjuvandos ſuſcipere; quod priores Judices, ad reddendas ſui Judicii rationes poſſit Romam evocare; quod poſſit tales cauſas retractare ex integro: quod in appellantium Sedes nullus interim conſecrari poſſit; quod Appellantes, dum priores Judices comparere nolunt, poſſit reveſtire. Hanc poteſtatem ſibi eſſe per Apoſtolicos Canones, ac itém per Nicænos: Vetuſtam Romanæ Eccleſiæ conſuetudinem fuiſſe diſcuſſam Nicææ, confirmatam, ac redactam in Scriptum.

Hinc Pontifex proſequitur: *Quod non temerè aut injuſtè ſuſceperim in communionem Co-Epiſcopos noſtros Athanaſium & Marcellum, etiamſi priùs dicta ſufficiant, brevibus tamen ratio vobis iſtorum rerum eſt demonſtranda*. In prioribus epiſtolæ partibus demonſtravit Romanæ Eccleſiæ poteſtatem, nunc demonſtrare pergit Athanaſio & Marcello etiam eſſe juſtitiam. Exponit Athanaſii cauſam, & concludit: *Cum igitur iſtiuſmodi allegarentur, & tot teſtes pro Athanaſio ſtarent, & ipſe tam juſta pro ſe adferret, quid quæſo nos oportuit facere? An*

non

non quod Eccleſiaſtici Canonis eſt? Hominemque proinde non condemnaremus, ſed potius reciperemus, eumque pro Epiſcopo, quemadmodùm eſt, haberemus? Præter hæc omnia, annum totum & integros ſex menſes apud nos hæſit, veſtram præſentiam exſpectans, aut quotquot comparere auderent, ſuaque præſentia pudefecit omnes. Non enim Judicio ſtetiſſet, niſi ſui fiduciam habuiſſet: Neque ſponte, ſed litteris noſtris ad judicium vocatus comparuiſſet, quemadmodùm vos per litteras citavimus. Et tamen poſt tanta argumenta nos velut inſolitum quiddam agentes reprehenditis. Diſertè affirmat ſe egiſſe judicialiter, ſecundùm Canones, & ſecundùm vetuſtam Eccleſiæ conſuetudinem. Eodem modo demonſtrat ſe egiſſe cum Marcello. Quiſquis horum aliquid negat, non poteſt non eſſe Euſebianus. Legenda eſt integra epiſtola. Scribenda non ſolùm aureis litteris, ſed & in omnium cordibus. Ita omnes habebunt arma ad explodenda Commenta Domini Archi-Epiſcopi.

Audiamus pejora ipſius Commenta: *Sed adnotandum eſt non dicere Julium redditas à ſe fuiſſe Eccleſias Athanaſio & reliquis Epiſcopis. Nam ea erat quæſtio principalis, quæ reſervata erat cognitioni Synodi; quam Julius convocaverat, rogantibus Orientalium Legatis: Tametſi negarint dein Orientales id ſe Legatis ſuis dediſſe in Mandatis. Sanè eidem Orientales in ſua epiſtola Synodica, ſub nomine Concilii Sardicenſis edita, illud tantùm conqueruntur, receptos in communionem Athanaſium & reliquos damnatos Epiſcopos.* Ad Julium Romam perrexit, ſed & ad Italiæ quoſdam ſuæ partis Epiſcopos, quos ſeducens per epiſtolarum falſitatem, ab eiſdem perfacilè in communionem receptus eſt. *Quare cum legis apud Sozomenum, Julium recepiſſe in ſuam communionem Athanaſium ac reliquos Epiſcopos, & unicuique eorum Eccleſiam ſuam reddidiſſe, ob curam videlicet univerſalis Eccleſiæ, quæ ei incumbit propter dignitatem ſuæ Sedis, exiſtimare debes reſtitutionem illam Eccleſiarum non fuiſſe factam directè, ſed per conſequentiam, eò quod Epiſcopi illi à Julio in communionem recepti fuerint velut Epiſcopi hujus & illius Sedis.* Hominemque non condemnaremus, ſed reciperemus, eumque pro Epiſcopo, quemadmodùm eſt, haberemus, *inquit Julius in epiſtola ad Orientales.*

Errores varii. Primus eſt, quod Julius Athanaſio ac aliis Epiſcopis communionem reddiderit, non tamen Eccleſias. Etenim non ſolus Sozomenus, cujus verba ſunt adduſta ſuperiùs,
L. 2. c. 11. iſtud hàbet, ſed etiam Socrates: *Julius, quoniam Eccleſia Romana privilegium præter cæteras obtinebat, litteris ſuis ad Epiſcopos Orientis liberiùs perſcriptis,* damnatorum Epiſcoporum *partes tueri ſtudet. In Orientem litteras mittit, quo & ſuus cuique locus reſtitueretur, & eos qui illos temerè abdicaverant, graviter reprehenderet. Illi diſcedunt Roma, litteriſque Julii Epiſcopi confiſi, ad ſuas ipſorum redeunt Eccleſias: Litteras, ad quos ſcriptæ erant, mittunt. Hi ubi eas acceperunt, Julii reprehenſionem ducunt contumeliæ loco: Concilium Antiochiæ convocant. Ubi ſimul atque convenerant, de communi omnium ſententia Epiſtolam ſcribunt, per quam Julium contra acriùs inſimulant: Oſtenduntque ſi qui eorum arbitrio Eccleſia fortè exacti eſ-ſent, rem ab eo non debere decerni.* Proinde epiſtola, qua Julius Athanaſio & reliquis reddidit ſuas Sedes, non eſt præſens, ſed alia anterior. Quin ipſam Socrates & Sozomenus viderint, non eſt dubitandum. At ipſa Euſebianos adeò offendit, ut Antiochiam abierint ad novam Synodum, Athanaſiumque non tantummodò iterum damnaverint, ſed inſuper in ejus Cathedram conſecraverint novum Epiſcopum Gregorium Cappadocem, & ipſum armata militum manu juſſerint inthronizari. Etiam in Marcelli Sedem intruſerunt quemdam Baſilium. Et Julio reſcripſerunt illorum reſtitutionem eſſe impoſſibilem: Nec enim duos ſimul Epiſcopos poſſe eſſe in eodem Throno. Hinc Julius repoſuit: *Eſto ut ſint Athanaſius & Marcellus, ut ſcribitis, tranſlati à ſuis Sedibus, &c.* Iſtas Superordinationes graviſſimè damnat, vult ſuperordinatos ejici, & reponi Athanaſium atque Marcellum. Quare Petrus de Marca graviter errat, dum etiam in hac Julii epiſtola ſcribit nullam fieri mentionem de reſtitutione Sedium. Quin hanc reſtitutionem abundè laudat epiſtola, dum affirmat Athanaſio & aliis Epiſcopis redditam à Julio communionem. Et enim laudat non Laicam, non Diaconalem aut Presbyteralem, ſed omninò Epiſcopalem communionem: Quæ palam includit reſtitutionem Sedis. Hinc in Sardicenſi Concilio prima & palmaris inter Orthodoxos & Euſebianos contentio fuit, quod iſti conſtanter vellent, hi pertinaciter nollent Athanaſium & Marcellum admitti ad Synodalem ſuo loco conſeſſum atque ſuffragium. Nempe Julius Pontifex illos plenè reveſtiverat, ac reſtitneꝛat omnia. Et Petrus de Marca hæc non ignoravit. Ut veritatem effugiat, profert ſubtilem diſtinctionem reſtitutionis directæ à reſtitutione per conſequentiam. Ridicula Commenta.

Secundus error eſt, quod quæſtio de reſtituendis Eccleſiis fuerit principalis, reſervata Synodo, quam Julius convocaverat. Cenſet damnatos ac appellantes Epiſcopos non potuiſſe reveſtiri, niſi per & poſt expletum retractatorium Judicium. Eſt error Euſebianus. Hæc enim facinoroſa Factio in Sardicenſis Synodi ingreſſu iſtud ipſum prætenderat obſervari in Marcello & Athanaſio. Et quia non obtinuerunt, de nocte fugerunt Philippo-Polim, iſthic laceraturi totam Eccleſiam. Cogor eadem repetere. Tertius error eſt, quod Dominus Archi-Epiſcopus certam & exploratam Socratis ac Sozomeni aſſertionem tentet evacuare per ſceleratas & abominabiles litteras Philippo-Politani Conventiculi. Quartus error eſt, quod iſtas litteras denuò tranſcribat in cunctam Orientalem Eccleſiam. Quintus eſt, quod profiteatur ſe ſequi ſenſa iſtius Orientalis Eccleſiæ, atque ita ſe palam profiteatur Euſebianum.

Non accuſo quod neſcio. Etenim novus Dogmatiſtes proſequitur: *Neceſſariam eſſe arbitratus ſum diſcuſſionem præcipuorum capitum hujus epiſtolæ, quod ea, æquè ac verba Sozomeni, perperam hactenùs accepta ſint ab iis, qui ea laudavere. Contendunt enim Factum Julii, quod nihil aliud eſt, quam velut quoddam obſequii genus ad retinendum communionem, à ſuprema ejus juriſdictione profectum eſſe,*

atque illum ea authoritate caſſaſſe judicia Conciliorum Orientalium. Multiplicat errores. Primus eſt, quod Julii epiſtola, uti & adductum Sozomeni teſtimonium, à nullo hactenùs fuerint intellecta. Nempe etiam hæc liberanda veritas exſpectabat Natales aut Infulas hujus Doctoris, denuò profitentis ſe dogmatizare nova. Secundus error eſt, quod Julius erga Athanaſium ac alios appellantes Epiſcopos non fuerit uſus ſuprema juriſdictione, nec per authoritatem caſſaverit Orientalium Synodorum judicia, ſed eis ſolummodò impenderit aliquod genus obſequii. Etenim non ſola Julii, ſed & Philippo-Politani Conventiculi epiſtola diſertis & apertis verbis affirmant, quod Julius Orientalis Synodi *judicium refricarit*; quod *reſtauraverit aliud de ipſis judicium*; quod *Orientales* prætenderit *judicandos ab Occidentalibus*; atque ita prævaricatus ſit Divinam legem & diſciplinam. Proinde Petrus de Marca errat ſuprà Euſebianos: Hi enim Julio denegarunt ſolam poteſtatem, ille verò inſuper Actum.

Pergit errare: *Orientales Sardicæ congregati pertinaciter adhærent ſententiæ Concilii Antiocheni, cauſaſque ſeceſſionis ſuæ rejiciunt in Occidentales, qui adversùs veterem Eccleſiæ conſuetudinem cognoſcere vellent de cauſis Orientalium. Sic enim ajunt in epiſtola ſua Synodica.* Emiſſa è Philippo-Politano Conventiculo. Primus error eſt, quod iſtam ſceleratiſſimam epiſtolam denuò tranſcribat in totam Orientalem Eccleſiam: Secundus eſt, quod ipſam dicat ſcriptam Sardicæ. Tertius eſt, quod Occidentales, volendo de cauſis & judiciis Orientalium cognoſcere, egerint contra veterem Eccleſiæ conſuetudinem. Et quidem quod Occidentales voluerint illa agnoſcere, eſt omninò veriſſimum. Et Petrus de Marca ipſum hic confitetur, atque ita evertit ſuam priorem aſſertionem, qua dixerat Julium pro Athanaſio & aliis Epiſcopis non per juriſdictionem ſeu authoritatem egiſſe, ſed ſolummodò per obſequium.

Dominus Archi-Epiſcopus ab Antiochenæ Synodi & Philippo-Politani Conventiculi litteris ſe convertit ad litteras Imperatoris Conſtantii: *Sed quænam fuerit Orientalium mens, manifeſtè docet epiſtola Imperatoris Conſtantii, data ad Ariminenſe Concilium, quod conſtabat ex Epiſcopis Occidentis.* Hæc ſunt verba epiſtolæ: *Non de Orientalibus Epiſcopis in Concilio veſtro patitur ratio aliquid definire. Proinde ſuper his tantum, quæ ad vos pertinere cognoſcit Gravitas veſtra, tractare debetis.* Et iterum: *Quæ cum ita ſint, adverſùm Orientales nihil ſtatuere vos oportet. Aut ſi aliquid volueritis contra eoſdem, prædictis abſentibus, definire, id quod fuerit uſurpatum, irrito evaneſcet effectu. Non enim illa vires habere poterit definitio, cui noſtra Statuta teſtantur jam nunc robur & copiam denegari.* Reſpondeo D. Archi-Epiſcopum à Calcaria cadere in Carbonariam. Etenim quod Conſtantius, Euſebianæ Factionis Dux, eadem cum ipſis ſenſerit de ſuprema Orientalium Synodorum authoritate, non caret veri-ſimilitudine. Quomihi ex Factionis ore fuit cum Liberio Pontifice locutus in Mediolanenſi Colloquio. Et poſt Philippo-Politanum Conventiculum facinoroſa Factio cœpit illum pompoſè inſcribere Epiſcopum Epiſcoporum. Ita Principem, cætera bonum, ſed humanæ gloriæ cupidum, deluſit & circumſcripſit.

Attamen videtur non fuiſſe ſeductus. Etenim non iſti Conventiculo, ſed Synodo Sardicenſi videtur adhæſiſſe. Hinc & Athanaſium, licet Philippo-Poli damnatum, quia Sardicæ abſolutum, cum honorificis litteris remiſit in Sedem. Et contra iſtos doloſos circumſcriptores ſcripſit ad ipſum Hoſius: *Non eſt prudentis in gratiam alienæ libidinis ſeipſum in periculum certum conjicere. Deſine, quæſo, & auſculta mihi, Conſtanti: Hoc enim decet & me ſcribere, & te non vilipendere.* Quare videtur rectam habuiſſe fidem & tamen iſta ſcripſiſſe ad Ariminenſe Concilium. Etenim Conſtantius in Eccleſiæ Synodis agebat omnia. Hinc ad ipſas mittebat Divales litteras, quibus præſcribebat & tractanda, & tractandi ordinem. Explebat munus Romani Pontificis. Certè uti Frater ejus Conſtans, ita & Pater Conſtantinus non fecit talia. Ipſe eſt author pravi operis, à quo Succeſſores noluerunt recedere. Hinc igitur & talia Mandata miſit ad Ariminenſem Synodum. Nec ſine cauſa. Etenim inter Seleucienſis Synodi Primates erant plures ſcabioſi, dorſo ſuo metuentes à Romana Eccleſia. Præſertim propter Athanaſium, quem noverant abjiſſe Ariminum. Item ipſum Athanaſium, quem Seleuciæ ſperabat damnandum, noluit denuò abſolvi ab Ariminenſibus. Hic eſt verus fons iſtius ſacræ juſſionis. Notanda ſunt hæc verba: *Non enim illa vires habere poterit definitio, cui noſtra Statuta teſtantur jam nunc robur & copiam denegari.* Affirmant adverſa Acta non per Canones, ſed per præfata Reſcripta fore irrita. Poſſit ergo Conſtantius rectum ſenſiſſe de authoritate ac Primatu Romanæ Eccleſiæ, & Regiæ poteſtatis duntaxat exceſſiſſe limites. Proinde etiam hoc Domini Archi-Epiſcopi fundamentum eſt caducum ac ruinoſum.

CAPUT XXIX.

Diſcutiuntur Domini Archi-Epiſcopi Senſa circa Sancti Julii Pontificis Reſcriptum ad Antiochenam Synodum.

VArias hac de re & Julius, & Athanaſius, & Euſebiani ultrò citròque ſcripſerunt epiſtolas, quæ grandi Eccleſiaſticæ eruditionis damno aut perierunt, aut latent. Tragœdia incœpit non proximè poſt Tyriam Synodum, ſed poſt reductum à Conſtantino Juniore Athanaſium è Gallia, quò eum Magnus Conſtantinus proſcripſerat. Euſebiana Factio clamavit ipſum Tyri degradatum rediiſſe ac ſedere authoritate Laica: Hinc novæ calumniæ, nova perſecutio. Quare Athanaſius provocavit Romam, miſitque appellationis inſtrumentum per Legatos. Et ſuos miſerunt etiam Euſebiani. Quibus auditis Julius Pontifex admiſit appellationem, utramque partem

tem evocavit Romam ad retractatorium Judicium, & Athanaſius ſtatim comparuit. Hæſit iſthìc per annum & medium, exſpectans adverſarios. Interim acceſſerunt etiam Marcellus Ancyranus, Paulus Conſtantinopolitanus, Aſclepas Gazenſis, Lucius Adriano-Politanus, aliique Orientales Epiſcopi & Clerici, ab Euſebianis paſſi ſimiles injurias, ideòque & ipſi appellantes. Hìnc lapſo tanto tempore, de Euſebianorum adventu deſperans Julius iſtos Epiſcopos plenè reveſtivit, & cum ſuis litteris remiſit ad ſuas Eccleſias, mandans recipi ut integros Epiſcopos, & Euſebianos denuò citans ad retractatorium Judicium. Has litteras palam laudat Hermias Sozomenus. Et ad ipſas Euſebiani adeò non attenderunt, ut abierint Antiochiam, condiderint nequiſſimos Canones contra Athanaſium & Julium, confirmarint Judicium Tyrium, ac inſuper in Athanaſii Sedem intruſerint alium Epiſcopum. Et hæc omnia retulerunt Julio per ſceleratiſſimas litteras, quas Sozomenus redigit in compendium. His Julius repoſuit doctiſſimam epiſtolam, quam nobis in ſecunda ſua Apologia cuſtodivit Sanctus Athanaſius. Et ipſam hic expurgare ſtudeo à Commentis Petri de Marca.

Audiamus Commenta: *Negari certè non poteſt, quin aliter ea tempeſtate viſum ſit Occidentalibus. Verùm longè aberant ab opinione eorum, qui noſtra ætate tractarunt de controverſiis fidei, qui pronunciant appellationes Epiſcoporum Orientalium judicandas eſſe apud Urbem à ſummo Pontifice. Nituntur illi, ut ipſi exiſtimant, præjudicio epiſtolæ Julii Papæ, cujus ſenſum detorquent ad mentem ſuam, cum tamen ex ea conſtet Jura Sedis Apoſtolicæ temperamento quodam prudenter adhibito per eas tempeſtates explicari ſolita. Nihil enim aliud ab Orientalibus exigebant Julius & Romana Synodus, quam ut cauſæ Eccleſiarum Apoſtolicarum, in primis verò Alexandrinæ, quoties de depoſitione Epiſcoporum earum Sedium ageretur, cum Papa & Synodo Romana communicarentur, antequam Synodi Orientales cognitionem de jis inſtituerent, ut communi ſenſu componi poſſent magnę Eccleſiæ. Quod ſi poſt judicium Orientalium querela manifeſtæ oppreſſionis deferretur ad Synodum Occidentalem, tunc retractandum eſſet negotium in Concilio Occidentalium & Orientalium. Unde conſtat in ea epiſtola non agi de appellatione, ſed de prima tantùm cauſæ cognitione, aut reviſione, neque excitatam controverſiam de omnibus Epiſcopis, ſed de jis tantùm, qui Apoſtolicis Eccleſiis præſiderent, in primis de Alexandrino, ac tamen judicium reddi non debere à ſolo Romano Epiſcopo cum Epiſcopis Occidentalibus, ſed ab Epiſcopis Occidentis & Orientis in unam ſententiam conſpirantibus. Iſta enim colliguntur ex epiſtola Julii, qua Orientales objurgat in cauſa Athanaſii Epiſcopi Alexandrini, & Marcelli Ancyrani, quos Orientis Concilia damnaverant, inconſulto Epiſcopo Romano.* Urget hæc verba epiſtolæ: *Oportuit ſcribere omnibus nobis, ita ut ab omnibus, quod juſtum eſſet, decerneretur. Epiſcopi enim erant, & non vulgares Eccleſiæ, qui iſta patiebantur, ſed quas ipſi Apoſtoli ſua-met opera ad fidem inſtruxerant. Cur igitur, & imprimis de Alexandrina civitate, nihil nobis ſcribere voluiſtis? An ignari eſtis hanc eſſe conſuetudinem, ut primùm nobis ſcribatur, ut poſtea, quod juſtum eſt, definiri poſſit? Quapropter ſi iſthìc hujuſmodi ſuſpicio in Epiſcopum concepta fuerat, id huc ad noſtram Eccleſiam referri oportuit.*

Errores plurimi. Primus eſt, quod ea tempeſtate ſoli Occidentales ſentirent aliud. Etenim omnes Orthodoxi, etiam Orientales, ſemper recta ſenſerunt. Expoſita in Sedem Apoſtolicam ac omnem Catholicæ Eccleſiæ Hierarchiam petulantia fuit ſolius Euſebianæ Factionis, de qua Julius: *Audio paucos eſſe iſtorum malorum authores.* Et etiam ex his poſt Philippo-Politanum Conventiculum multi erubuerunt de ſuis facinoribus, & pœnitentes ad Matrem Eccleſiam redierunt. Et demus ſolam Occidentalem Eccleſiam recta aut meliora ſenſiſſe. Certè etiam tunc Dominus Archi-Epiſcopus debebat obſervare regulam, quam Juliano Eclanenſi Epiſcopo, pro ſuis erroribus provocanti ad Orientalem Eccleſiam, præſcripſit Sanctus Auguſtinus: Occidentalis Eccleſia nos genuit, docuit & baptizavit, ideoque permanere nos oportet in ejus ſenſibus. Et quidem Dominus Archi-Epiſcopus etiam Occidentalem Eccleſiam calumniatur: In ipſam tranſcribit errorem Euſebianum. Affirmat quod ipſa olim cenſuerit Orientalium Synodorum judicia retractari non poſſe per ſolam Sedem Apoſtolicam, ſed dumtaxat per Œcumenicam Synodum.

Secundus error eſt, quod hac ætate Occidentales illi, qui Orientalium Epiſcoporum appellationes pronunciant judicandas eſſe apud Urbem Romam à ſummo Pontifice, foveant opinionem deviam, alienam ab antiquis Occidentalibus. Etenim iſtam opinionem fovit in Florentino Concilio etiam Eugenius quartus. Et ipſam tandem admiſit omnis Eccleſia. Etiam Orientalis. Quod ſit verus Sardicenſium Canonum, anterioris Eccleſiaſticæ conſuetudinis, & omnium poſteriorum Patrum ſenſus, eſt ſupra demonſtratum. Porrò admiror, quod Dominus Archi-Epiſcopus circa Romanas Orientalium Epiſcoporum appellationes agnoſcat aliqua per iſtas tempeſtates jura Sedis Apoſtolicæ. Etenim jam docuit primam omnis Romani hìc juris originem eſſe Sardicenſem Synodum: Quomodò igitur iſtiuſmodi jura jam ſcribit fuiſſe ante ipſam? Nempe omnium fortium fortiſſima veritas etiam ab invitis extorquet ſui confeſſionem.

Tertius error eſt, quod jam laudata veritas nitatur præjudicio epiſtolæ Julii. Etenim epiſtolæ verba ſunt clariſſima, ideoque nullum hìc poſſit eſſe præjudicium. Licet illa ſuperiùs adduxerim, volo aliqua repetere: *An non dilectionis indicium erat nos Presbyteros miſiſſe, qui compaterentur patientibus, & incitarent eos, qui judicium Scriptis poſtularant, ut præſtò eſſe vellent, quò primùm omnia componerentur, & emendationem acciperent, ne diutiùs aut Fratres noſtri injurias, aut vos calumnias pateremini?* Et infra: *Quid actum eſt dignum offenſa? Aut qua in re vobis, quibus ſcripſi, cauſam ſuccenſionis præbui? An quia adhortati vos ſumus, ut ad Synodum occurreretis? Atqui illud potius cum gaudio excipi oportuit. Qui enim benè ſentiunt de jis quæ egerunt, & in quibus ipſi, ut ajunt, Judices fuere, non indignanter ferre ſolent, ſi quod* ab

ab ipſis judicatum eſt, *ab aliis excutiatur* : *Quippe qui ſecuri ſint*, *ea quæ ipſi juſta prædicaverunt*, *injuſta nunquam poſſe fieri*. Et iterùm : *Quapropter indignatio eorum*, *qui hac citatione offenduntur*, *temeraria*, & *tergiverſatio ſe ſiſtendi judicio inhoneſta & ſuſpicioſa videtur*. Aſſiduè inculcat factas à ſe Euſebianorum ad retractatorium in Alma Urbe Judicium citationes: Ipſas affirmat factas ſecundùm vetuſtum morem, juxta Patrum traditionem, juxta Canones Apoſtolicos, ideoque Euſebianos prævaricatoriè refragari. Liberius Pontifex ad Euſebium Conſtantii Imperatoris Eunuchum dixit eſſe Canones, quos Sanctus Petrus tradidit Romanæ Eccleſiæ.

Quartus error eſt, quod epiſtola agat, non de Orientalium Epiſcoporum appellatione, ſed dumtaxat de prima inſtantia. Quis talia audiens aut legens credat epiſtolam fuiſſe viſam à Domino Archi-Epiſcopo? Quod epiſtola de Sancti Athanaſii, Marcelli, ac aliorum Orientalium Epiſcoporum Romana appellatione agat, eſt ſole meridiano manifeſtius. Ego in tanta luce nolim verba perdere. Domini Archi-Epiſcopi verba etiam ſibi ipſis videntur non cohærere. Etenim ajunt epiſtolam non *de appellatione* agere, *ſed de prima tantùm cognitione*, *aut reviſione*. Quis reviſionem unquam dixit eſſe primam cognitionem? Interim epiſtola agit de omnibus: Et de appellatione ſeu reviſione, & de prima inſuper inſtantia. Prior & potior ejus pars agit de appellatione: Demonſtrat Athanaſium ac Marcellum ex fundamentis appellaſſe, ac legitimè reveſtitos, ideòque his Actibus fuiſſe per Euſebianos deferendum. Extrema tandem pars adjungit tantos Epiſcopos ſine prævia ad Romanam Sedem relatione, & ſine accepto ad ipſam Reſcripto non fuiſſe degradandos, atque ex iſta occaſione quædam diſputat de prima inſtantia. Ita demonſtrat omnia Euſebianorum in tantos Epiſcopos Acta fuiſſe attentata contra Canones.

Quintus error eſt, quod epiſtola non agat de omnibus Epiſcopis, ſed de illis tantum, qui Apoſtolicis præſederunt Eccleſiis. Etenim epiſtola, licet ſolum Athanaſium ac Marcellum exprimat, tamen etiam agit de Paulo Conſtantinopolitano, Lucio Adriano-Politano, Aſclepa Gazenſi, & multis aliis ex Thracia, Coele-Syria, Phœnicia, ac Palæſtina Epiſcopis, qui adversùs ſimiles Euſebianorum in ſe injurias Romam appellaverant. Unde ipſos diſertè damnavit iterum, & in ſuis Synodicis litteris expreſſit Philippo-Politanum Conventiculum. At verò iſti non præſidebant Apoſtòlicis Eccleſiis. Eorum Eccleſiæ non erant Apoſtolicæ, niſi *ex conſanguinitate doctrinæ*. Ita in Præſcriptionum libro loquitur Tertullianus. Apoſtolica enim Eccleſia eſt triplex. Prima eſt, quæ habet Sedem Apoſtolicam. Et hæ non ſunt niſi tres: Romana, Alexandrina, ac Antiochena. Nec enim cujuſvis Apoſtoli prædicatio, ſed ſola ſolius Sancti Petri inſeſſio Epiſcopalis facit Apoſtolicam Sedem. Secunda Apoſtolicæ Eccleſiæ ſpecies ſunt iſtæ Eccleſiæ, quas quis Apoſtolus fundavit, & docuit proprio ore, aut per epiſtolas. Tales ſunt Hieroſolymitana, Corinthia, Epheſina, Philippenſis, Theſſalonicenſis, Ancyrana, & plurimæ aliæ. Etenim Sanctus Paulus non ad ſolam Ancyranam, ſed ad omnes ſcripſit Galatarum Eccleſias. Et proprio ore docuit Illyricum ac omnem Aſiam, à Hieruſalem uſque Romam. Alii Apoſtoli iſtud fecerunt aut ibidem, aut in aliis Regionibus. Quare tales Apoſtolicæ Eccleſiæ ſunt longè plurimæ. Singularis tamen dignitas atque authoritas ſemper fuit illis, quas Apoſtoli honorarunt ſuis epiſtolis. Tertia ſpecies ſunt iſtæ, quæ ſub Orthodoxa fide ſunt poſtmodò fundatæ ab Apoſtolorum diſcipulis, & aliis Succeſſoribus: Quæ in dies fundantur per Romanos Pontifices. Sunt Apoſtolicæ per conſanguinitatem doctrinæ. Omnes ſimul junctæ ſunt una Apoſtolica Eccleſia, quam profitemur in Symbolo. Dominus Archi-Epiſcopus agit de prima præſertim, ac etiam de ſecunda ſpecie: De illa ipſius parte, quam Apoſtoli honorarunt ſuis litteris. Et rectè.

Sextus error eſt, quod primæ contra harum Eccleſiarum Epiſcopos inſtantiæ ſententia dari non poſſit à ſolo Pontifice cum Epiſcopis Occidentalibus, ſed dumtaxat ab Epiſcopis Occidentis & Orientis in unam ſententiam conſpirantibus. Hoc eſt, à ſolo generali Concilio. Agit præſertim de Epiſcopo Alexandrino. Hic enim, quoniam Patriarcha eſt, privativè ſpectat ad primam cognitionem Romani Pontificis, ideoque ſine prævia ad illum relatione, & ſine accepto ad ipſam Reſcripto non poteſt ab ulla Synodo damnari. Eadem eſt ratio Patriarchæ Antiocheni. Item & trium Autocephalorum Exarchorum: Hæraclæenſis, Epheſini, & Cæſaræenſis. Ita fuit uſque dum invaſi & quaſi abſorpti fuere à Conſtantinopolitano. Ipſorum Autocephalia tunc in iſtum tranſiit. Docet iſta in litteris ad Orientales Epiſcopos Sanctus Gelaſius, agens de Petro Mogo, Alexandriæ Patriarcha, quem à Romana Eccleſia damnatum Acacius Patriarcha Conſtantinopolitanus, quod pœnitentem crederet aut diceret, præſumpſerat abſolvere ac reparare: *Concedamus pœnituiſſe*, *ſed nunquam docebitur*, *nunquam monſtrabitur*, *nunquam omninò probabitur ejus purgationem fuiſſe legitimam*, *quæ non eſt competentibus regulis celebrata*. *Secundæ enim Antiſtitem*, *nec expellere quiſquam*, *nec revocare ſine primæ Sedis aſſenſu vel potuit vel debuit*. *Niſi forte jam ordine rerum confuſo atque turbato*, *nec prima*, *nec ſecunda*, *nec tertia Sedes debeat obſervari vel ſuſcipi ſecundùm Statuta Majorum*, & *ſublato capite*, *ut videmus*, *omnia membra vario inter ſe compugnent certamine*, *fiatque illud quod de populo ſcriptum eſt Iſrael*: In illo tempore non erat Dux in Iſrael. Unuſquiſque quod placitum erat in oculis ſuis faciebat. *Qua enim ratione vel conſequentia illis Sedibus defendendum eſt*, *ſi primæ Beatiſſimi Petri Sedi antiqua & vetuſta reverentia non deferatur*, *per quam omnium Sacerdotum dignitas ſemper eſt roborata atque firmata*, *trecentorumque decem & octo Patrum invicto & ſingulari Judicio vetuſtiſſimus judicatus eſt honor*? Affirmat hanc formam eſſe longè vetuſtiſſimam, non introductam, ſed confirmatam à Nicæno Concilio. Et proſequitur in ſequenti epiſtola: *Sicut ergo Acacius Petrum*

trum non priùs damnavit, quàm & referret & poſceret Apoſtolica poteſtate damnandum, ſic & in recipiendo modum ſervare debuiſſet, ut priuſquam ſe ei communione miſceret, per Sedem Apoſtolicam poſceret examinari eum, & legitima ratione purgari, cum nec examinandi aut recipiendi haberet ipſe Pontificium, & non niſi per illius Sedis authoritatem, conſenſumque hoc poſſet implere, ſine cujus authoritate eum non potuerat ipſe damnare, & cujus principali diligentia & diſcuti potuit & purgari, & ad communionem convenienter admitti. Hanc Apoſtolicæ Sedis Prærogativam pluribus demonſtrat. Et ipſe Acacius, dum adhuc recta ſaperet, eandem religioſiſſimè agnovit, & defendit conſtantiſſimè; Poſtmodò autem in reprobum ſenſum datus inſtauravit Euſebianam audaciam, tandemque à Romana Eccleſia damnatus Genti ſuæ reliquit lamentabile ſchiſma Acacianum. Ex eadem regula Joannes Patriarcha Antiochenus, tertiæ Sedis Epiſcopus, graviſſimè offendit omnem Eccleſiam., quod in ſuo Epheſino Conventiculo Sanctum Cyrillum Alexandrinum, ſecundæ Sedis Patriarcham, damnare præſumpſiſſet ſine prævio conſenſu primæ Sedis Romanæ. Plura ſunt iſtiuſmodi exempla. Etiam antiquiſſima. Etenim in Sanctum Dionyſium Patriarcham Alexandrinum, de gravi errore ſuſpectum, ſui Epiſcopi non præſumpſerunt manus mittere, ſed accuſarunt apud Sanctum Papam Dionyſium. Audiamus rem à Sancto Athanaſio in libro de Dionyſii ſententia: *Dionyſius Epiſcopus, certior factus de* Pentapolitanis Epiſcopis, quod Sabellii errorem admitterent, zelo religionis epiſtolam, in qua videbatur labi in contrarium errorem, ſcripſit. Verùm *quidam ex Eccleſia, rectè quidem ſentientes, ſed tamen ignari ejus cauſæ, cur ita ab eo ſcriptum eſſet, Romam adſcenderunt, ibique eum apud Dionyſium Romanum Præſulem accuſaverunt*. Petrus de Marca vult Clericos, alii credunt fuiſſe Epiſcopos. Quidquid ſit, Antiochena Synodus iſtud ipſum debuerat facere circa Paulum Samoſatenſem: Diſpenſatoriæ prætermiſſionis cauſas ſupra expoſui. Quare & Euſebianam Factionem, quod ſine ſuo prævio conſenſu fuerit auſa involare in Sanctum Athanaſium, rectiſſimè hìc reprehendit Papa Julius. Urget violatam fuiſſe antiquam conſuetudinem: *An ignari eſtis hanc conſuetudinem eſſe, ut primùm nobis ſcribatur, ut poſtea quod juſtum eſt, definiri poſſit? Quapropter ſi iſthìc hujuſmodi ſuſpicio in Epiſcopum concepta fuerat, id huc ad noſtram Eccleſiam referri debuit*.

Notanda ſunt verba: *Primùm nobis ſcribatur*. *Ad noſtram Eccleſiam referri oportuit*. Exponunt priora verba: *Oportuit ſcribere omnibus nobis*. Utique in hac Romana Synodo præſentibus. Erant autem ſoli Epiſcopi Romanæ Provinciæ numero quinquaginta. Iſta Synodus eſt Sedes Apoſtolica. Quare Petrus de Marca per iſtos omnes perperam intelligit Synodum totius Occidentis. Hinc & graviter errat, quod ad damnandum Patriarcham velit non ſufficere Provincialem Romani Pontificis Synodum, ſed requiri Concilium totius Eccleſiæ. Eſt error Paradoxus. Nullo fulcitur Canone, nullo teſtimonio, nullo exemplo. Quin immò ſunt contraria exempla. Etenim Domnum Antiochiæ Patriarcham ex frivola cauſa damnavit ac ejecit Epheſinum Latrocinium: Erat ſententia palam nulla. Et ob cauſam deficientem, & ob defectum poteſtatis. Et tamen ipſam ex alia cauſa confirmavit, ſeu potius de novo tulit Sanctus Leo, atque ita Domnum ſolus damnavit. Et ejus judicium probavit & admiſit omnis Chalcedonenſis Synodus. Etiam Acacium Conſtantinopolitanum damnavit ſolus Felix tertius. Et Sanctum Dionyſium Alexandrinum, licet non damnaverit, tamen diſcuſſit ac judicavit ſolus cum ſua Synodo Papa Dionyſius. Sunt & alia exempla.

Quæſtio eſt, Quo fundamento Julius Patriarchalium ac Exarchicarum Eccleſiarum privilegium extendat ad Ancyranam Eccleſiam? Quomodò dicat etiam Marcellum ab Orientali Synodo judicari non potuiſſe ſine prævia relatione, ac prævio conſenſu Sedis Romanæ? Reſpondeo iſtud, quidquid dicat Petrus de Marca, non fundari in dignitate Apoſtolicæ Eccleſiæ. Etenim Ancyrana Eccleſia erat ſolius Galatiæ Metropolis, ſubjecta Exarchicæ poteſtati Cæſaræenſis Sedis in Cappadocia, ideoque proximo & pleno jure ſpectans ad ejus judicium. Et inter Apoſtolicas Eccleſias multæ erant dumtaxat Suffraganeæ. Etiam inter iſtas, quas Sanctus Paulus honoravit ſuis epiſtolis, talis fuit Eccleſia Coloſſenſis. Nulla proinde fuit ipſis exemptio, nullum circa ſuorum Antiſtitum damnationem aut alia judicia privilegium. Iſtarum Eccleſiarum dignitas, quam Petrus de Marca rectè commendat, conſiſtit in aliis capitibus. Ipſa expoſui in Scholiis ad Præſcriptiones Tertulliani. Proinde dico iſtam exemptionem non fuiſſe factam à Julio. Solummodò dicit, quod prævia relatio & prævius Romanæ Eccleſiæ conſenſus omninò expediiſſet circa utrumque Epiſcopum. Quod nempe eſſent Epiſcopi, & non vulgares ipſorum Eccleſiæ. Vocem, *Epiſcopi*, emphaticè accipit, non pro ſolo Epiſcopali gradu, ſed pro ſummis in ipſo meritis, hoc ſenſu: Erant non tales quales, ſed Epiſcopi ſummorum meritorum. Reſpicit heroica Marcelli contra Arianos Acta apud Nicænam Synodum. Addit tamen præviæ relationis neceſſitatem fuiſſe circa Athanaſium. Hinc de ipſo ſolo concludit: *An ignari eſtis hanc conſuetudinem eſſe, ut primum nobis ſcribatur, &c.*

Dominus Archi-Epiſcopus pergit urgere Apoſtolicarum Eccleſiarum dignitatem. Pergit docere, quod ipſarum Antiſtites debeant judicari à Concilio totius Eccleſiæ, & proſequitur: *Sed inprimis cauſam Athanaſii urget Julius, adfertque conſuetudinem jam introductam, à Dionyſio nimirùm Epiſcopo Alexandrino, quem cum Clerici ejus hæreticum ſuſpicarentur, & ob id querelam adversùs ipſum detuliſſent ad Sedem Apoſtolicam, ipſe accuſationem hanc purgavit ſcripta ad ſummum Pontificem epiſtola. Unde concludit Julius monendum ſe fuiſſe, ſi quid ſuſpicionis exortum eſſet Alexandriæ adversùs Athanaſium. Huc enim tendit oratio Julii. Jus verò ſuum accerſit à facto Dionyſii. Cæterùm cauſam judicari debere ſcribit ab omnibus, non autem à ſe ſolo*. Et poſt quædam, quibus Eminentiſſimum Cardinalem Perronium arguit de pravo intellectu.

Papalis

Papalis epiſtolæ, concludit: A [illegible] *rtùm eſt nihil aliud ex his verbis elici poſſe, quam eam eſſe Eccleſiæ Alexandrinæ conſuetudinem, ut primùm ad ſummum Pontificem ſcribatur, ut dein decerni poſſit quod æquum videbitur, id eſt, communi omnium ſuffragio, ut antea dixerat. Cæterùm hic obſervandum eſt, ſatis audacter Julium tribuere conſuetudini exemplum ſemel uſurpatum.*

Reſpondeo Julium, Pontificem doctiſſimum atque ſanctiſſimum, à Domino Archi-Epiſcopo audacter accuſari de audacia. Etenim laudatam ab ipſo conſuetudinem audivimus jam à Sancto Gelaſio eſſe antiquiſſimam, uſitatam olim à Sanctis Martyribus & Confeſſoribus, & poſtea confirmatam à Nicæno Concilio. Licet nos ignoremus alia exempla, certum eſt aliqua alia fuiſſe nota Sancto Gelaſio. Et cur Julius reſpexiſſe non poſſit etiam Acta circa Paulum Samoſatenſem? Arabici Canones ſanciunt: *Ut non admittatur querela Archi-Epiſcopi contra ſuum Patriarcham de ullo peccato, neque reprehenſio, neque judicium niſi adhibito altero Patriarcha, uno ex Fratribus ejus. Et nullus in hac re accuſatori Archi-Epiſcopo faveat, neque cum eo conſentiat, niſi authoritate alterius Patriarchæ.* Scio hunc Canonem aliter intelligi ac transferri ab Abrahamo Ecchelenſi: Nihilominùs hæc translatio videtur verior. Et ex tali regula Antiocheni Patriarchatus Metropolitæ ad accuſandum & judicandum ſuum Patriarcham Paulum videntur advocaſſe, ac ſuæ Synodo adjunxiſſe Sanctum Dionyſium Patriarcham Alexandrinum, & Sanctum Firmilianum Primatem Cæſarænſem. Verùm quod ad tale opus requiratur Œcumenica totius Eccleſiæ Synodus, nullus ſuadet Canon, nullum teſtimonium, nullum exemplum. Sancti Julii verba, *Ut ab omnibus decernatur*, ſunt alieniſſima ab iſto errore.

CAPUT XXX.

Diſcutiuntur Senſa Domini Archi-Epiſcopi circa epiſtolam Sancti Damaſi Pontificis, è Romana Synodo ſcriptam ad Imperatorem Theodoſium.

Lib.7.C.4. DOminus Archi-Epiſcopus videt Julii epiſtolam à ſe detorqueri, ideoque alia ſuis Commentis venatur arma: *Si quis in dubium vocare velit interpretationem epiſtolæ Julii à me propoſitam, quoad jus quod ſibi vindicabant Occidentales, is mea ſententia cedere ſaltem debet authoritati Concilii Italici, cui inter-fuit Sanctus Ambroſius. Sentiunt hujus Concilii Patres in Synodica ad Imperatorem Theodoſium epiſtola, Maximum qui Conſtantinopolios Epiſcopus fuerat ordinatus, cum in Synodo Conſtantinopolitana depoſitus fuiſſet, captata occaſione Concilii generalis, quod Imperatores Romani convocaverant, ad Apoſtolicam Sedem acceſſiſſe, ibique expoſtulaſſe de ſua depoſitione, ac de Nectarii Ordinatione in locum ſuum. Attamen Occidentales, tametſi Maximum in ſuam communionem recepiſſent, nihil quoad Epiſcopatum decernere voluiſſe abſentibus Epiſcopis Orientalibus, qui Conſtantinopoli ſubſtiterant pro celebranda Synodo.* Nos igitur in Synodo ea, *inquiunt*, quæ totius Orbis Epiſcopis videbatur eſſe præſcripta, nihil temerè ſtatuendum eſſe cenſuimus. *Angi ſe nihilominùs, quod ex ea cauſa interrupta eſſet Eccleſiarum communio. Orientales enim, cum intellexiſſent Maximum Romam eſſe profectum, ut illic cauſam ſuam refricari procuraret in Synodo, ad quam univerſi Orbis Epiſcopi invitati erant, nolle ad eam accedere. Tunc adferunt vetuſtam conſuetudinem uſurpatam ab Athanaſio, Petro Alexandrino, & à pleriſque Orientalium Epiſcopis, qui judicium expetierant non ſolùm Eccleſiæ Romanæ, ſed etiam Italiæ, ac totius Occidentis. Undè concludunt Orientales, cum Maximus ad Epiſcopos Occidentis acceſſerit, præſtolari debuiſſe eorum ſententiam in cauſa Maximi. Ne quis verò exiſtimet eos ſolos velle negotium illud terminare, declarant ſe nihil aliud cupere, niſi ut hæc cauſa in Concilio judicetur ab Epiſcopis Occidentalibus & Orientalibus.* Et adducit verba epiſtolæ: *Nam cum* Orientales Epiſcopi *cognoviſſent ad hoc partium veniſſe Maximum, ut cauſam in Synodo ageret ſuam, quod etiamſi indictum Concilium non fuiſſet, jure & more Majorum, ſicut & ſanctæ memoriæ Athanaſius, & dudum Petrus, Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopi, & Orientalium plerique fecerunt, ut ad Eccleſiæ Romanæ, Italiæ, & totius Occidentis confugiſſe judicium viderentur; cum eum, ſicut diximus, experiri velle adversùm eos, qui Epiſcopatum ejus abnuerant, comperiſſent, præſtolari utique etiam noſtram ſuper ea re ſententiam debuerunt. Non Prærogativam vindicamus examinis, ſed conſortium tamen debuit eſſe communis arbitrii.* Et infra: *Nec quædam nos angit de domeſtico ſtudio & ambitione contentio, ſed communio ſoluta & diſſociata perturbat. Nec videmus eam aliter poſſe convenire, niſi aut is reddatur Conſtantinopoli, qui prior ordinatus eſt, aut certè ſuper duorum Ordinatione ſit in Urbe Roma noſtrum, Orientaliumque judicium: Neque enim indignum videtur, Auguſte, ut Romanæ Eccleſiæ Antiſtitis, finitimorum, & Italorum Epiſcoporum debeant ſubire Tractatum, qui unius Acholii Epiſcopi ita exſpectandum putaverunt judicium, ut de Occidentalibus partibus Conſtantinopolim evocandum putarint. Si quid huic uni reſervatum eſt, quantò magis pluribus reſervandum eſt? Nos autem à beatiſſimo Fratre tuæ Pietatis admoniti, ut tuæ Clementiæ ſcriberemus Imperio, poſtulamus, ut ubi una communio eſt, & commune velit eſſe Judicium, concordantiumque conſenſum.*

Ex his Dominus Archi-Epiſcopus concludit: *Quod ſi tunc temporis authoritas Concilii Sardicenſis valuiſſet, occaſio videlicet opportuniſſima reperta erat, qua vocaretur in uſum. Nullam autem ejus mentionem faciunt Epiſcopi Occidentales, nihilque aliud contendunt, quàm ut unà cum Orientalibus cognoſcere poſſint de cauſa depoſitionis Epiſcopi Conſtantinopolitani. Eam ob cauſam Theodoſium orant, ut Concilium univerſale apud Urbem Romam celebrari jubeat, eamque ſibi videri unicam rationem revocandæ communionis inter Orientales & Occidentales. Attamen Occidentalibus ſatis-factum eſt epiſtola Synodica Orientalium, quam ex Concilio Conſtantinopolitano*

ſcripſe-

ſcripſerunt ad Damaſum & ad Synodum Romanam, quæ Italos erant, non ut confirment ea, quæ in hac Synodo Conſtantinopolitana acta erant, ſed ut charitate ſpirituali ipſis gratulentur propter Ordinationes Eccleſiarum Conſtantinopolitanæ, Antiochenæ, & Hieroſolymitanæ, quibus præfecti erant Nectarius, Flavianus, Cyrillus.

Reſpondeo hic etiam non deeſſe errores. Rei ſeries eſt breviter exponenda. Imperator Valens Arianiſmo infecit omnem Orientem: Præſertim Conſtantinopolim. Excepta tamen Cappadocia, quæ per Magnum Baſilium, ac Sanctum Gregorium Nazianzenum permanſit quaſi propugnaculum Catholicæ Fidei. Per Valentis mortem ceſſavit perſecutio. Hinc pauci apud Conſtantinopolim reſidui fideles, nec non & vicini Epiſcopi rogaverunt præfatum Gregorium, ut dignaretur Regiam civitatem accedere, ſua doctrina ac zelo reparaturus fidem atque Eccleſiam. Et Gregorius venit. Non ut Epiſcopus, ſed ut Miſſionarius. Et primò, quod Ariani haberent omnes Eccleſias, eſt concionatus ſub dio, ideoque & ab Arianis paſſus ſolemnes lapides. Et habitavit pauper in modico Conducto. Poſtmodò acquiſivit exiguam Eccleſiam Sanctæ Anaſtaſiæ. Tandem Theodoſius accepit Orientale Imperium, & ſtatim Gregorio tradidit Cathedralem Eccleſiam. Et juſſit iſthic eſſe Epiſcopum. Quare Petrus Patriarcha Alexandrinus ipſum inthronizavit per litteras omnium primus. Et ejus judicium ſecuti ſunt plures Epiſcopi. Verùm neſcio quis Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Presbyter oderat Gregorium, atque ita Petrum per calumnias perduxit in contrariam ſententiam. Quapropter hic venit Conſtantinopolim, & intra privatas ædes, quod Ariani adhuc tenerent Eccleſias, in illius civitatis Epiſcopum conſecravit Maximum Cynicum. Ea res movit totum Orientem: Arianis motibus hunc ſuper-addidit. Plurimi enim diligebant Gregorium. Porrò Orientalem Eccleſiam purgaturus & pacaturus Papa Damaſus, ab Imperatore Theodoſio rogavit generalem Synodum, faciendam Romæ. Et impetravit. Verùm Orientales Epiſcopi ex cauſis noluerunt Romam accedere, Synodum egerunt Conſtantinopoli, ac ex iſtius civitatis Epiſcopatu non ſolum Gregorium, ſed etiam Maximum ejecerunt, ac impoſuere Nectarium, adhuc Cathecumenum. Addiderunt ſchiſma ſchiſmati, & eidem Eccleſiæ dederunt tres Epiſcopos. Hæc ſunt ſucceſſivè facta per duas in eadem civitate Synodos. Prima ejecit Maximum, & ſtabilivit Gregorium; ſecunda Gregorium abjecit, & ſuperordinavit Nectarium. Hinc Maximus appellavit Romam. Acceſſit ad iſthic adunatam ſub Damaſo Occidentalem Synodum. Et ejus appellatio fuit admiſſa. Rationem dat præfata Romanæ Synodi ad Theodoſium epiſtola: *Nectarii Ordinatio quem ordinem habuerit, non videmus. Namque in Concilio nuper, cum Maximus Epiſcopus Alexandrinæ Eccleſiæ communionem manere ſecùm, lectis Petri ſanctæ memoriæ Viri litteris, prodidiſſet, ejuſque intra privatas ædes, quia Ariani Baſilicas adhuc tenebant, ſecretum eſſe mandatoribus Epiſcopis ordinantibus, dilucidà teſtificatione docuiſſet, nihil habuimus, in quo de Epiſcopatu ejus dubitare poſſemus, cum vim ſibi repugnanti à pleriſque etiam de populo & Clero teſtatus eſſet illatam.* Et infra: *Quia reverà advertebamus Gregorium nequaquam ſecundùm traditionem Patrum Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ ſibi Sacerdotium vindicare.* Et rursùm: *Nectarium autem cum nuper noſtra Mediocritas Conſtantinopoli cognoverit ordinatum, cohærere communionem noſtram cum Orientalibus partibus non videmus. Præſertim cum ab iiſdem Nectarius dicatur illicò ſine communionis conſortio deſtitutus, à quibus fuerat ordinatus. Non mediocris igitur hic ſcrupulus. Nec quædam nos angit de domeſtico ſtudio & ambitione contentio, ſed communio ſoluta & diſſociata. Nec videmus eam poſſe aliter convenire niſi aut is reddatur Conſtantinopoli, qui prior eſt ordinatus, aut certè ſuper duorum Ordinatione ſit in Urbe Roma noſtrum, Orientaliumque Concilium.* Maximi ordinationem, quia priorem tempore, & bonis nixam principiis, ducunt legitimam, ideòque ejus appellationem ſcribunt à ſe admiſſam: Et ipſum reveſtiverunt; *Itaque cum Maximum Epiſcopum in communionem receperunt noſtra conſortia, quoniam eum conſtat à Catholicis Epiſcopis ordinatum, nec nos ab Epiſcopatus Conſtantinopolitani putavimus petitione removendum.* Per *ſua Conſortia* intelligunt Alexandrinam Eccleſiam, omnem Ægyptum, ac omnem communionem Paulini Patriarchæ Antiocheni. Ab his, Maximum recipientibus, ajunt ſe non poſſe diſſociari. Hinc ipſum admittunt uti Conſtantinopolitanum Epiſcopum, reveſtiunt, & omnia parant ad retractatorium Judicium. Rectè afferunt hunc ſcrupulum non eſſe mediocrem. Erant & plures graviſſimæ quæſtiones, ſpectantes ad fidem & pacem utriuſque Eccleſiæ. Hinc generalem, Romæ celebrandam, & ſemel à Principe conceſſam, Synodum cenſent per-neceſſariam, ideoque rogant ipſam concedi denuò, & Orientales Epiſcopos ad ipſam compelli.

Primus ergo Domini Archi-Epiſcopi error eſt, quod Romana iſta Synodus, abſentibus Orientalibus Epiſcopis, de Maximi Epiſcopatu nihil voluerit decernere. Etenim decrevit admittendam ejus non dumtaxat appellationem, ſed & communionem, ipſum reveſtivit, atque admiſit ad retractatorium Judicium. Hocce tamen Judicium, quia non mediocres comprehendebat ſcrupulos, inchoare noluit, niſi in communi Synodo. Maximum reveſtivit ad illum modum, quo antea veſtitus fuerat. Etenim ipſe nunquam fuerat pacificus Poſſeſſor iſtius Eccleſiæ. Uti Nectarius ipſi, ita ipſe fuit ſuperordinatus Gregorio. Romana Synodus ipſum reponit in iſtum ſtatum. Notanda ſunt epiſtolæ verba: *Nam cum cognoviſſent* Orientales Epiſcopi, qui generale Romanum Concilium declinaverant, & particulare Conſtantinopoli celebrabant, *ad hoc partium veniſſe Maximum, ut cauſam in Synodo ageret ſuam, cum cuis experiret adverſùm eos, qui Epiſcopatum ejus abnuerant, comperiſſent, præſtolari utique etiam noſtram ſuper eo ſententiam debuerant.* Aſſirmant Maximum ante Nectarii Ordinationem provocaſſe, ideoque iſtam debuiſſe ſuſpendi, & eſſe non veram Ordinationem, ſed attentatam & damna-

damnatam Superordinationem. Utique damnatam per Canones Sardicenſes.

Et hinc ſecundus Domini Archi-Epiſcopi error eſt, quod iſto tempore apud Occidentales non viguerit Sardicenſis Concilii authoritas, & hæc epiſtola nullam faciat ipſius mentionem. Etenim uti Dominus Archi-Epiſcopus, dum hæc Commentaria ſcripſit, nullam Grammatices aut Dialectices mentionem fecit, & tamen ſcripſit ex ipſarum Regulis; ita Sanctus Ambroſius, & alii Romanæ Synodi Patres in hac ſua epiſtola, ac item in ſuis Synodalibus Actis tractarunt Synodum Sardicenſem. Uti Logicales regulæ, ita & ſacri Canones dividuntur in docentes & utentes. Attamen hæc Synodus Sardicenſes Canones non explevit ad litteram, ſed ex cauſis fuit uſa aliquo diſpenſatorio temperamento. Etenim Nectarium, quoniam pendente Romana appellatione promotum, iſti Canones mandabant ejici ut illegitimè ſuperordinatum. At Patres diſſimularunt. Permiſerunt ipſum non quidem ſedere, ſed pendere. Uſque ad retractatorium in generali Synodo Judicium. Nempe quod eſſet quæſtio non mediocrium ſcrupulorum. Et propter pacem utriuſque Eccleſiæ. Diſſimularunt ſub hac conditione: *Angit nos ſoluta & diſſociata communio. Nec videmus eam poſſe aliter convenire, niſi aut is reddatur Conſtantinopoli, qui prior eſt ordinatus, aut certè ſuper duorum Ordinatione ſit in Urbe Roma noſtrum, Orientaliumque Concilium.* Gregorii promotionem habent pro manifeſtè nulla, ideoque dum hæc non admitteretur conditio, voluerunt Maximum plenè reveſtiri ac inthronizari.

Tertius error eſt, quod Eccleſiarum Communio fuerit tunc ſoluta ac diſſociata propter Ordinationem Maximi. Etenim hujus diſſociationis cauſa eſt longè antiquior. Eam exponit exordium epiſtolæ. Laudat Theodoſium, quod Orientalem Eccleſiam expurgarit ab hæreſibus, & proſequitur: *Atque utinam Catholicos ipſos reverentiæ veteri reddidiſſet, ut nihil novarent contra Præſcripta Majorum, nec temerè vel ſervanda reſcinderent, vel reſcindenda ſervarent. Itaque dolentius fortè, quam inconſultius ingemiſcimus facilius potuiſſe expelli hæreticos, quam inter Catholicos convenire. Quanta enim nuper confuſio facta ſit, explicari non poteſt. Scripſeramus dudum, ut quoniam Antiochena civitas duos haberet Epiſcopos, Paulinum atque Meletium, quos fidei convenire putabamus, aut inter ipſos pax & concordia ſalvo ordine Eccleſiaſtico conveniret, aut certe ſi quis eorum, altero ſuperſtite, deceſſiſſet, nulla ſubrogatio in defuncti locum, ſuperſtite altero, gigneretur. At nunc Meletio defuncto, Paulino ſuperſtite, quem in communione noſtra manſiſſe, conſortia, quæ à Majoribus inoffenſè ducta, teſtantur, contra fas atque Eccleſiaſticum Ordinem, in locum Meletii non tam ſubrogatus, quàm ſuperpoſitus aſſeritur. Atque hoc factum allegatur conſenſione & conſilio Nectarii, cujus Ordinatio quem ordinem habuerit, non videmus.* Eccleſia Antiochena dudum fuit in ſchiſmate propter ejectionem ab Arianis Sanctum Euſtatium, quem ipſa Nicæna Synodus iſti Eccleſiæ dederat Epiſcopum. Poſtmodò habuit duos Catholicos Epiſcopos, Paulinum ac Meletium. Romana, omnis Latina, Alexandrina, omnis Ægyptia, ac plures per Orientem Eccleſiæ Paulinum, aliæ agnoverunt Meletium. Poſt varia conventum eſt inter partes, atque juratum, ut altero defuncto ſuperſtes eſſet ſolus & ſolidus Epiſcopus, atque amborum Clerus & populus adunaretur in unam pacificam communionem. Interim Romana cum aliis præfatis Eccleſia communicabat ſoli Paulino, & ſolis ipſi communicantibus, atque ita erat diſſociata communio. Non à toto Oriente, ſed ab illis dumtaxat Eccleſiis, quæ Paulinum averſabantur, communicantes ſoli Meletio: Quædam enim Orientis Eccleſiæ indifferenter communicabant ambobus, atque ita etiam iſtis diſpenſatoriè communicabat Romana Eccleſia. Porrò Conſtantinopolitana Synodus admiſit Meletium, & excluſit Paulinum. Inſuper in defuncti apud ſe Meletii locum promovit & admiſit Flavianum, atque ita graviſſimè offendit Romanam Eccleſiam. Hinc ipſa diſſociavit ſuam communionem à tota Synodo, & ſanxit ipſam non reſociandam, niſi Orientales Epiſcopi venirent Romam, ac illic in communi Synodo retractarent & ſopirent omnia. Ejuſdem diſſociationis meminit Aquilejenſis Synodus in ſua ſecunda epiſtola ad Imperatores Gratianum ac Theodoſium. Affirmat à Succorum monte, qui Thraciam à Dacia, adeoque Occidentale Imperium ab Orientali dividit, uſque ad Oceani fines, id eſt, per totum Occidentale Imperium, eſſe plenam fidei inter Eccleſias pacem; agit Principibus gratias, quod idem Dei beneficium Orienti præſtiterint, expellentes hæreticos, & Catholicis reddentes Eccleſias; ac proſequitur: *Sed tamen quoniam invidia Diaboli nunquam quieſcere ſolet, inter ipſos Catholicos audivimus crebras diſſenſiones, impacatamque diſcordiam. Unde toto confundimur affectu, quod innovata pleraque comperimus, eoſque gravari nunc, quos oportuit adjuvari, qui in noſtra ſemper communione durabant. Denique Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopus Timotheus, ſed & Antiochenæ Paulinus, qui ſemper nobiſcum communionis intemeratam habuere concordiam, diſſenſionibus aliorum, quorum fides ſuperioribus temporibus hæſitabat, feruntur urgeri. Quos quidem, ſi fieri poteſt, & fides plena commendat, ad conſortia noſtra optamus adjungi; ſed ita ut vetuſtæ communionis ſociis ſua Prærogativa ſervetur, quorum nobis hæc non ſuperflua cura eſt. Primò omnium, communionis ſocietas nullam debet habere offenſam. Deinde, quia utriuſque partis dudum accepimus litteras, præcipuèque illorum qui in Antiochia diſſidebant Eccleſia. Et quidem niſi hoſtilis impedimento fuiſſet irruptio, aliquos etiam de noſtro numero diſpoſueramus illò dirigere, qui Sequeſtres & Arbitri refundendæ, ſi fieri poſſet, pacis exiſterent. Sed quia ſtudia noſtra tunc temporis habere effectum per tumultus publicos nequiverunt, oblatas Pietati veſtræ noſtras opinamur preces, quibus juxta partium Pactum popoſcimus, ut altero decedente, penes ſuperſtitem Eccleſiæ jura permanerent, nec aliqua ſuperordinatio attentaretur. Ideoque petimus vos, ut & Alexandriæ Sacerdotum Catholicorum omnium Concilium fieri cenſeatis, qui inter ſe plenius tractent atque definiant, quibus impertienda communio, quibus ſit obſervanda.*

Epi-

Epiſtola eſt ſcripta per Sanctum Ambroſium, ex Aquilejenſi Synodo, cui adfuerunt ſeptem Gallicani Epiſcopi, Legati totius Diœceſios: Erat Patriarchalis Synodus, atque ita ex ipſa etiam lucet Gallicanam Eccleſiam ab iſta Synodo non fuiſſe exemptam. Epiſtola eſt ſcripta ante Conſtantinopolitanam Synodum, & affirmat varia. Primò, quod in Orientali Eccleſia, etiam poſt ejectos à Theodoſio hæreticos, & redditas Catholicis Eccleſias, permanerent crebræ diſſenſiones ac impacata diſcordia. Secundò, quod per iſtud malum gravarentur illi, qui in fida Occidentalis Eccleſiæ communione ſemper perſtiterant, ideoque debebant adjuvari. Tertiò, quod inter iſtos gravatos eſſent etiam Timotheus Alexandrinus, ac Paulinus Patriarcha Antiochenus. Quartò, quod iſta gravamina inferrentur per eos, quorum fides ſuperioribus temporibus hæſitaverat. Nempe per Meletii diſcipulos & communicatores, quorum plures; uti & ipſe Meletius, antea Ariani fuerant, aut certè de errore ſuſpecti. Quintò dicit, quod hos omnes optet admitti aut manere intra Eccleſiæ gremium, attamen ſine præjudicio vetuſtæ communionis, cui cuſtodiri debet ſua Prærogativa, & caveri ejus offenſa. Sextò, quod hæc vetuſta communio præſertim ſit apud Antiochiam: Videlicet ejus Patriarcham Paulinum. Ipſe enim reverà ſucceſſerat Sancto Euſtatio, & fuerat conſecratus per Luciferum Calaritanum Epiſcopum, Legatum Sedis Apoſtolicæ; at verò Meletius intruſis Arianis ſucceſſerat, per eoſdem intruſus & ipſe. Septimò dicit, quod utraque, & Pauliniana & Meletiana, iſtius Eccleſiæ communio invocaſſet jam pridem Romanam Eccleſiam: Et quod hæc paraſſet eò Legatos tranſmittere, ſed impedita fuiſſet per bellicos motus. Octavò, quod eadem Romana Eccleſia tunc Principibus ſupplicaſſet, ut juberent cuſtodiri Pacta inter Paulinum & Meletium inita, cum juramento ſancientia, ut altero defuncto non attentaretur Superordinatio, ſed ſuperſtes haberet plena jura Eccleſiæ. Ad hæc per Orientem componenda Patres Aquilejenſes rogant etiam apud Alexandriam indici Synodum, utique præparatoriam ad Œcumenicam Romanam. Nulla fit mentio Maximi aut Nectarii: Quod nempe ille necdum degradatus, hic necdum eſſet ordinatus. Proinde vera & unica cauſa, ex qua ante Conſtantinopolitanam Synodum diſſociata fuit Eccleſiarum communio, erat ſola diſcordia Antiochenæ Eccleſiæ. Dominus Archi-Epiſcopus pro ſe urget hæc verba: *Nec videmus eam poſſe convenire, niſi aut is reddatur Conſtantinopoli, qui prior eſt ordinatus*. Reſpondeo verba reſpicere audaciam Nectarii, qui non ſolùm ſe intrudi permiſerat in Sedem Conſtantinopolitanam, ſed inſuper fuerat author Flavianum contra jurata Pacta intrudendi in Sedem Antiochenam. Ita Euſtatianum iſtius Eccleſiæ Schiſma innóvarat & auxerat, ac inſuper addiderat Schiſma Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ. Et alterum cum altero inſolubiliter intricaverat. Et enim univerſam Conſtantinopolitanam Eccleſiam à Paulini ad Flaviani communionem abſtraxerat; atque ita etiam ſepararat à communione Romanæ Eccleſiæ. Romanæ Synodi Patres cenſuerunt hæc omnia in ordinem & pacem non poſſe redigi, niſi per Nectarii ejectionem ac inthronizationem Petri, aut certè per generale Concilium.

Quartus Domini Archi-Epiſcopi error eſt, quod Occidentales Epiſcopi circa Maximi appellationem nihil aliud contenderint, quam ut unà cum Orientalibus cognoſcere poſſent de cauſa depoſitionis Epiſcopi Conſtantinopolitani. Quod iſtud retractatorium Judicium, ideoque & ipſa appellatio fieri non potuerint ad ſolam Romanam Eccleſiam, ſed dumtaxat ad generalem totius Eccleſiæ Synodum. Eſt error alieniſſimus à textu epiſtolæ: *Ut cauſam in Synodo ageret ſuam, quod etiamſi indictum Concilium non fuiſſet, jure & more Majorum poterat*. Vox, *Poterat*, eſt ſupplenda. Iſtud jus ac iſte mos conſtant per exempla Sancti Athanaſii, ejus Succeſſoris Petri, ac aliorum Orientalium Antiſtitum, qui non ad generalem Synodum, ſed ſolummodò ad Romanæ Eccleſiæ, Italiæ, aut totius Occidentis Epiſcopos confugerunt & appellarunt. Et epiſtola adjungit: *Neque enim indignum videtur, ut Romanæ Eccleſiæ Antiſtitis, finitimorumque, & Italorum Epiſcoporum debeant ſubire Tractatum*. Totius Occidentis, quos antea expreſſerat, jam prætermittit Epiſcopos. Quod nempe nec totam Romani Patriarchatus Synodum cenſeat neceſſariam ad retractandas appellationes Orientalium Antiſtitum. Quin immò nec tota finitimorum ac Italorum Synodus eſt neceſſaria. Verùm hæc tunc ſimul conſidebat, ideoque epiſtola dicit non eſſe indignum, ut Orientalis Eccleſia ſubeat ac obediat ejus retractatorio Judicio.

Proinde Generalis Synodus in iſto caſu non fuit neceſſaria, niſi ex voluntate Sancti Damaſi, qui ſuo ſapientiſſimo conſilio judicavit ita expedire. Ob duas cauſas. Primò, quod harum quæſtionum ſcrupulus non eſſet mediocris. Erat enim intricatiſſimus ex pluribus & graviſſimis totius Eccleſiæ contentionibus. Secundò, quod tota Conſtantinopolitana Synodus degradaſſet appellantem Maximum, ac ſuperordinaſſet Nectarium, adeoque tota eſſet ex Judice demutata in ream, & ſic facta obnoxia Romanæ evocationi. Ex eadem regula Sanctus poſteà Leo totum Epheſinum Latrocinium evocavit Romam ad audiendum retractatorium Judicium Sancti Flaviani, & ejus Collegarum in degradatione, ac Romana appellatione. Et tandem adeſſe juſſit apud Chalcedonem. Et ejus Principem Dioſcorum juſſit ſtare inter Reos. Et palam profeſſus eſt hæc à ſe agi juxta Sardicenſes Canones. Quare ſecundùm ipſos egit etiam Sanctus Damaſus.

Notanda ſunt & hæc epiſtolæ verba: *Non Prærogativam vindicamus examinis, ſed conſortium tamen debuit eſſe communis arbitrii*. Sunt copulanda cum his: *Nec quædam nos angit de domeſtico ſtudio & ambitione contentio, ſed communio ſoluta & diſſociata conturbat*. Notant Orientales Epiſcopos, quod Romam ad indictum Œcumenicum Concilium non venerint, ſed ſoli Synodum Conſtantinopoli egerint, atque in illa præſumpſerint Maximum in prima inſtantia ſoli judicare. In generali

tali Synodo Papa habet duplex privilegium: Jus relationis ſeu propoſitionis, & Prærogativam ſuffragii. At verò Conſtantinopolitana Synodus erat pars Œcumenici Concilii indicti Romam, ideòque tenebatur eiſdem legibus: Proinde Pontifex iſthic excludi non poterat à privativis Juribus. Dum Romam illa nolebat accedere, nihil attentare poterat, niſi poſt poſtulata & accepta Papalem relationem ac ſuffragium. Hìnc epiſtola adjungit: *Nec quædam nos angit de domeſtico ſtudio & ambitione contentio.* Senſus eſt: Nolumus urgere, quod relatio & ſuffragii Prærogativa Pontifici competierint etiam in veſtra Synodo, ideoque ſine ipſo Maximi cauſam nec inchoare potueritis. Nolumus hæc urgere, ne angi & contendere videamur de domeſtico ſtudio, & ambitu Romanorum Jurium. Dumtaxat dicimus, quod tamen eſſe debuerit conſortium communis arbitrii. Etiam in prima inſtantia: Quantò magis nunc in ſecunda? Inſuper promittit Orientales, dum Romam advenerint, non transferre ad Reos, ſed per ſingularem gratiam admittere ad Synodalem conſeſſum & ſuffragium. Damaſus imitatur ſuum Anteceſſorem Julium, qui eodem modo, & in ſua ad Antiochenam Synodum epiſtola, & in Sardicenſi Synodo, egit cum Euſebianis. Ex quo iterùm patet, quod Damaſus hæc omnia egerit juxta formam Sardicenſem. Iſte eſt verus ſenſus epiſtolæ.

Hæc verba, *Sed communio ſoluta & diſſociata perturbat*, continent tertiam cauſam, ex qua Damaſus circa hoc negotium voluit eſſe conſortium communis arbitrii. Hæc diſſociatio erat palmaris ſcrupulus: Et reſociari vix poterat, niſi per communem Tractatum. Hic eſſe debuerat etiam in prima omnium cauſarum cognitione, ideoque longè magis jam in retractatoria. Nam Maximi degradatio & Nectarii ſuperordinatio diſſociationem magis innodaverant. Huc etiam reſpicit concluſio epiſtolæ: *Nos autem à Beatiſſimo Principe Fratre tuæ Pietatis admoniti, ut tuæ Clementiæ ſcriberemus Imperio, poſtulamus, ut ubi una communio eſt, commune velit eſſe judicium, concordantiumque conſenſum.* Damaſus affirmat ſe hæc ſcribere ex conſilio Imperatoris Gratiani, cujus mens ſit, ut ad reſociandam Eccleſiarum communionem, & ad dirimendas alias ipſarum quæſtiones fiat generale Concilium. Et quidem in Urbe Roma: Proinde iſtud Concilium non fuit neceſſarium per Canones, ſed ex ſola voluntate Pontificis, ſuo ſapientiſſimo conſilio judicantis expedire.

Quæſtio eſt, Quid ſint finitimi ad almam Urbem Epiſcopi, quid Epiſcopi Italiæ? Reſpondeo ſolidam Italiam à Romanis fuiſſe diviſam in tres partes: In Provincias Suburbicarias, Provincias Urbicarias, & Italiam ſpecialiter dictam. In Theodoſiano Codice, ac apud Romani Imperii notitiam famoſa eſt iſta diſtinctio. Provinciæ Suburbicariæ erant illæ, quæ per gyrum continebantur intra centeſimum ab Urbe lapidem. Eas inter erant pars Thuſciæ, & pars Piceni. Utraque enim hæc Provincia fuit diviſa in partem ſuburbicariam, & partem Annonariam. Attamen iſtæ partes non explebant præfatum gyrum, ideoque & aliæ duæ Provinciæ habuerunt partem ſuburbicariam. Urbicariæ Provinciæ fuerunt decem: Campania, Thuſcia, Umbria, Picenum ſuburbicarium, Sicilia, Apulia, Calabria, Brutii, Lucania, Samnium, Sardinia, Corſica, & Valeria. Speciarim ſumpta Italia habuit ſeptem Provincias: Venetiam, Iſtriam, Æmiliam, Liguriam, Flaminiam, Picenum Annonarium, Alpes Cottias, Rhætiam primam, & Rhætiam ſecundam. Omnes decem urbicariæ Provinciæ ſuberant Præfecto Urbis. Ita & immediato Metropolitico Jure ſuberant Romano Pontifici: Papa erat ipſarum Metropolita. Excepta tamen Sardinia, quæ proprium ſemper Metropolitanum habuit. Specialis Italia habebat duos Metropolitas: Mediolanenſem & Aquilejenſem. Epiſcopi igitur, quos Damaſus finitimos vocat, & diſtinguit ab Italiæ Epiſcopis, ſunt novem Urbicariarum Provinciarum Epiſcopi, immediate ſpectantes ad ejus poteſtatem Metropoliticam, & ad ejus Provincialem Synodum. Affirmat appellatas Epiſcoporum cauſas quandoque in hac ſola, quandoque retractari in Synodo totius ſolidæ Italiæ.

Quintus Domini Archi-Epiſcopi error eſt, quod Occidentalibus fuerit ſatisfactum per Synodicam Orientalium epiſtolam, è Conſtantinopolitano Concilio ſcriptam ad Damaſum Pontificem. Etenim contrarium evincunt Capuana Syricii Pontificis Synodus, Sancti Ambroſii ad Epiſt. 9. Theophilum Alexandriæ Patriarcham epiſtola, & circa eandem rem Scripta Theodoreti. Romana Eccleſia Flavianum pro perjuro, exlege, contumaci, & ad ſacra Reſcripta transfuga habuit: Adeò non acquievit præfatis Synodalibus litteris. Romanæ Eccleſiæ communionem ille non accepit, niſi ſub finem vitæ. Per mediationem Acacii Berrhæenſis Epiſcopi, & Sancti Iſidori Peluſiotæ, Presbyteri Alexandrini. Ad horum Legationes & preces Apoſtolica Sedes tandem admiſit ejus Epiſcopatum. Ex quo lucet Romanam confirmationem Patriarchis fuiſſe ſemper neceſſariam. Porrò de ſua è Catechumeno in Epiſcopum promotione ſcribit ad Vercellenſem Eccleſiam Sanctus Ambroſius: *Ordinationem meam Occidentales Epiſcopi judicio, Orientales etiam exemplo probarunt.* Utique ordinando Nectarium. Ex quo docemur Nectarii ordinationem, dum iſta ſcribebat Ambroſius, fuiſſe probatam à Romana Eccleſia. Etenim ad ſuam ordinationem purgandam Ambroſius non aſſumeret reprobatum exemplum. Nempe Conſtantinopolitana Synodus Nicænam de ſacro-ſancta Trinitate, ac Divina Incarnatione fidem inſigniter defendit & ſtabilivit. Hinc ipſam confirmavit tandem, & in eandem cum ſua Romana Œcumenicam Synodum adunavit Damaſus. Et ad Theodoſii preces, nec non ad Eccleſiæ pacem confirmavit etiam Epiſcopatum Nectarii, inſtructus de Maximi doloſa hypocriſi, & antea occultis facinoribus.

D. Archi-Epiſcopus addit, quod Conſtantinopolitana Synodus Damaſum ac ejus Synodum oraverit, non ut ſua Acta confirmaret, ſed ut ſpirituali charitate ipſis gratularetur propter Eccleſiarum, & novorum Epiſcoporum ordinationes. Hinc concluſum vult generales Synodos non ob-

ſtrin-

ſtringi ad confirmationem ſuorum Actorum poſtulandam à Romano Pontifice. Reſpondeo eſſe caducum argumentum. Etenim de iſtius Synodi Epiſcopis ſingularem orationem nobis reliquit Sanctus Gregorius Nazianzenus, & in ipſa ſcribit: *Epiſcopi dimiſerunt me ab urbe, non admodùm repugnantem. Quippe turpiſſimum erat me illorum fidei cauponum in numero eſſe, quorum alii nepotes erant illorum, qui Tributorum ſcribæ fuerant, & aliud nihil volvebant animo, quam falſas & ſubdolas rationum depravationes. Alii remos & exercitus reliquerant, redolentes adhuc ſentinam, vel corpus fœdatum cicatricibus habentes; populi gubernatores ac Duces militum, qui ne minimum quidem conceſſuri videntur. Nonnulli etiam opificiorum, quæ citra ignem operas ſuas perficere nequeunt, gnari ne fuliginem quidem carnis integrè abluerant, flagriones, ac piſtrinis digni. Qui priùs quam pretium Heris numerare queant ſi vel exiguam à laboribus requietem inveniant, laſciviunt inſigniter.* Eoſdem Epiſcopos deſcribit in carmine de ſua vita: *Clamitant illi undique ut graculorum turma rem unam mollens. Juvenum caterva, quam tabernam diceres: Trahenſque turbo pulverem, venti æmulus. Dignatus eſſet cum quibus nemo, metu ſancto Thronoque præditus, quidquam loqui. Præpoſterè ut qui funderent verba, & velut veſpæ inſilirent concito in frontem impetu. At hos ſecutus eſt tamen Cœtus Senum, motus juvente fervidos, quos par erat frænare. Ratio porrò quam ſcita, adſpice: Debere noſtras nempe res Solem ſequi, ortum hinc trahentes, unde Regnator poli nobis, amictus carne, primum ſplenduit.* Nu. 137.

Quod Euſebiana Factio homines ineptiſſimos intruſerit in Epiſcopales Cathedras, eſt omnibus exploratum. Iſtorum plures erant in hac Synodo. Etenim per Theodoſii Imperatoris Edicta debuerunt aut Eccleſiam & honorem relinquere, aut redire ad Matrem Catholicam. Hi igitur, uti Arianos errores, ita Antiochenæ Synodi & Philippo-Politani Conventiculi Schiſmaticam adhuc olebant audaciam, atque ex hoc fonte blaterabant: *Debere noſtras res Solem ſequi, ortum hinc trahentes.* Evangelicam prædicationem dicebant duxiſſe originem, non in Occidentali, ſed in Orientali Eccleſia, ideoque ſecundùm hujus, non ſecundum iſtius Canones ſibi eſſe agendum. Quod Orientalis Occidentali ſubeſſet, propter metum Principis non audebant negare, eo tamen tendebat clamoſum ſtudium. Huc reſpicit Romanæ Synodi ad Theodoſium epiſtola: *Utinam Catholicos ipſos reverentiæ veteri reddidiſſes, ut nihil novarent contra Præſcripta Majorum.* Agit de reverentia erga Romanam Eccleſiam. Ex iſto igitur forſan fonte Conſtantinopolitana Synodus ſolummodò retulit ſua Acta ad Damaſum, non ſupplicavit confirmari. Attamen ejus verba poſſint & ita accipi, ut ſupplicent confirmationem. Quidquid ſit, quod iſta confirmatio ſit neceſſaria, apud veros Chriſtianos eſt extra controverſiam. Etiam hic articulus eſt unus illorum, qui meritò notantur in Domino Archi-Epiſcopo. Hæc ſunt alterius loci.

CAPUT XXXI.

Quid Dominus Archi-Epiſcopus ſentiat de antiqua Sardicenſium Canonum obſervantia?

Dominus Archi-Epiſcopus, uti Romanas appellationes, ita averſatur & Sardicenſes Canones. Ipſos non ſolummodò interpretatur peſſimè, ſed inſuper ſtudet auferri ab antiquo uſu & reverentia omnium Eccleſiarum. Jam audivimus dicentem, quod ipſos nec Sanctus Damaſus attenderit, nec Sanctus Ambroſius: Quod ipſorum authoritas tunc non valeret apud Romanam Eccleſiam. At ipſum ſine fundamento loqui, eſt demonſtratum. In conſequentibus docet, quod item nec Innocentius, nec quis alius ante Zozimum Pontifex agnoverit: Quod primus ipſos produxerit Zozimus in quæſtione cum Africana Eccleſia circa Romanas appellationes inferioris Cleri. *Canones Sardicenſes*, inquit, *necdum recepti erant ætate Innocentii primi. Jus illud, quod ille vindicat Sedi ſuæ, prorsùs petit à Canonibus Synodi Nicænæ, quorum ſenſum, quoad jura Romani Pontificis in Occidente, primus ille aperuit in epiſtola ad Victricium Epiſcopum Rothomagenſem.* Infrà refert verba epiſtolæ, ac pergit: *Synodus cujus mentionem facit Innocentius, & Canones in epiſtola ad Milevitanum Concilium laudati, ſunt omninò alii præter Sardicenſes. Synodus enim Sardicenſis nihil ſtatuit de relationibus ad ſummum Pontificem mittendis in materia fidei. Itaque Synodus illa ab Innocentio laudata non eſt alia, quam Nicæna.* Porrò iſtas relationes Innocentius laudat etiam in litteris ad Milevitanum Concilium. L. 7. c. 12.

Reſpondeo Innocentium in adductis locis non de ſolis in fidei materia relationibus agere, ſed etiam de relationibus in materia diſciplinæ. In Reſcripto ad Milevitanam Synodum de ſolis prioribus, in litteris ad Victricium agit de ambabus. Agit enim de relationibus omnium majorum cauſarum, quæ & circa fidem verſari poſſint, & circa diſciplinam. Porrò de ambabus relationibus Sardicenſis diſertè ac expreſsè, Nicæna Synodus non niſi implicitè ſancit per generales terminos. Per hæc verba ſexti Canonis: *Sua privilegia ſerventur Eccleſiis.* At verò Sardicenſis Synodus habet in tertio Canone: *Scribatur ab his, qui cauſam examinaverunt, Julio Romano Epiſcopo.* Et in relatione ad eundem Pontificem: *Hoc optum & valde congruentiſſimum eſſe videbitur, ſi ad Caput, ideſt, ad Petri Apoſtoli Sedem, de ſingulis quibuſque Provinciis Domini referant Sacerdotes.* Laudant utramque relationis ſpeciem. Quare Synodus, quam Innocentius laudat, eſt omninò Sardicenſis. Et hæc involvit Nicænam. Et utraque ſtabilivit Apoſtolicum Canonem, ac avitam Eccleſiæ conſuetudinem. Porrò alibi Dominus Archi-Epiſcopus ex Hincmaro Rhemenſi rectè dicit ab iſto Innocentii Decreto & Nicænam laudari Synodum, & Sardicenſem.

Dominus Archi-Epiſcopus in ſequenti capite

affirmat Romanas à Provinciarum Synodis appellationes ſub Damaſo Pontifice & proximis Succeſſoribus necdum viguiſſe in Occidente, & pergit: *At Innocentius primus, audaciæ ſubſidium à dignitate Sedis ſuæ petens, atrox vulnus inflixit authoritati Synodi Macedoniæ, cujus judicium retractavit in cauſa Bubalii & Tauriani, ab ea Synodo damnatorum. Id ægrè tulerunt Epiſcopi per Macedoniam conſtituti, qui de ea novitate apud Innocentium queſti ſunt. Quid faceret ſummus Pontifex? Erat hic ſanè locus proferendi authoritatem Canonum Sardicenſium, ſi tunc illi in uſu fuiſſent. Nec ſanè eos omiſiſſet Pontifex. Sed neque Concilium Nicænum laudavit: Quod tamen non omiſiſſet, ſi Canone aliquo Synodus illa Romanæ Sedi jus tribuiſſet retractandi judicia Provinciarum. At fortaſſe attulit conſuetudinem Anteceſſorum ſuorum, quemadmodum & ab eo uſurpatum videmus in plurimis occaſionibus. Non ita ſanè. Solam ergò æquitatem prætendit, ajens veritatem magis ſplendeſcere cum exagitatur, fructumque Divinum eſſe, cum veritas ſæpè examinatur.*

Errores varii. Primus eſt fiducia, qua Dominus Archi-Epiſcopus, uti ſupra Julium, ita nunc Innocentium calumniatur de audacia. Secundus, quod Nicæni Canones non permittant à Provinciarum Synodis provocari ad Sedem Apoſtolicam. Tertius eſt, quod nec avita id permittat conſuetudo. Quartus eſt, quod primus huic conſuetudini atrox vulnus inflixerit Innocentius. Quintus eſt, quod Macedoniæ Synodus ſit queſta de novitate uſurpatæ retractationis. Etenim queſta eſt nequaquam de appellationis aut retractationis novitate vel uſurpatione, ſed de hujus ſuperfluitate, illius frivoleitate. Affirmavit ſui in Bubalium ac Taurianum judicii juſtitiam fuiſſe manifeſtam, ideoque damnatorum hominum appellationem non fuiſſe admittendam, longè minùs retractandam. Uti olim quidam cum Sancto Cypriano Hiſpanorum Epiſcopi adversùs Baſilidis & Martialis Epiſcoporum, hominum manifeſtè criminoſorum, factam à Sancto Stephano Pontifice reparationem, ita Macedones Epiſcopi fuerunt queſti adversùs factam à Sancto Innocentio de ſimilium hominum cauſis retractationem. Innocentius enim ipſos nequaquam reparaverat, ſed factum de ipſis judicium ſolummodò retractarat. Querimonia non adversùs authoritatem interceſſit, ſed adversùs ſolam obreptionem ſeu circumſcriptionem.

Audiamus Pontificis epiſtolam: *Mora Co-Epiſcoporum noſtrorum Maximiani & Eumenii, vel potiùs importunitas temporum fecit, ut vos iteraretis de Bubalio & Tauriano querimoniam, & nos iterùm in homines perditiſſimos inſurgeremus. Sed paucioribus verbis tantorum malorum imitabor compendium, & ſtrictim quæ in volumine litterarum veſtrarum conſpexerim, retractabo. Grave non oportuit videri piiſſimis mentibus veſtris, cujuſcumque retractari judicium: Quia veritas exagitata ſæpius, magis ſplendeſcit in luce; & pernicies revocata in judicium, graviùs, & ſine illius, qui primùm judicavit, pœnitentia condemnatur. Nam fructus Divinus eſt juſtitiam ſæpiùs recenſeri. Verùm illud video moviſſe animos veſtros, quod in multis Bubalius ſæpè fallaciis deprehenſus, objecerit exemplaria fictarum quaſi à nobis litterarum, cum pro conſuetudine hominis nihil, quod proferret, jam fide digniſſimum videretur. Sed ſileatur omne jam de tali negotio murmur, & convicti Diaboli ipſi anhelitus comprimantur.* Affirmat varia. Primò, quod Bubalius ac Taurianus, à Rufi Theſſalonicenſis Epiſcopi Synodo damnati, Romam non ſolummodò appellarant, ſed etiam acceſſerant. Secundò, quod inſpectis, quæ Rufus haud dubiè tranſmiſerat, Synodalibus Actis, Pontifex in perditiſſimos homines inſurrexerit: Quod cenſuerit ritè damnatos, ideoque nec audiendos. Tertiò, quod precibus ipſorum inflexus tandem admiſerit ad retractatorium Judicium. Et adjungit iſtius gratiæ cauſam: *Grave non oportuit videri piiſſimis mentibus veſtris, cujuſcumque retractari judicium, quia veritas exagitata ſæpiùs, magis ſplendeſcit in luce, & pernicies revocata in judicium, graviùs, ſine illius, qui primùm judicavit, pœnitentia condemnatur. Nam fructus Divinus eſt juſtitiam ſæpiùs recenſeri.* Affirmat ſe de Theſſalonicenſis Synodi juſtitia non dubitaſſe, ideoque ſe nec retractaſſe ad ipſam inhonorandam, ſed ad importunis ac rectè damnatis hominibus obſtruendum os, ac magis illuſtrandam juſtitiam. Rufo reſpondit fermè iſtud ipſum, quod olim Antiochenæ Synodo reſponderat Sanctus Julius: *Qui benè ſentiunt de iis quæ egerunt, & in quibus ipſi Judices fuere, non indignanter ferre ſolent, ſi quod ab ipſis judicatum eſt, ab aliis excutiatur. Quippe qui ſecuri ſint, ea quæ ipſi juſta judicaverunt, injuſta nunquam fieri poſſe.* Tandem Synodale Rufi de utroque judicium confirmat, atque ita extinguit omnem querimoniam.

Ambigua ſunt hæc verba: *Illud video moviſſe animos veſtros; quod in multis Bubalius ſæpè fallaciis deprehenſus, objecerit exemplaria fictarum quaſi à nobis litterarum, &c.* Quales, ſeu cujus tenoris litteras Bubalius finxerit, ignoratur. Exiſtimo non fuiſſe reparatrices. Etenim non adversùs hominis reparationem, ſed adversùs ſolam cauſæ retractationem Rufus interceſſit. Quin immò Bubalius videtur nec reveſtitus fuiſſe. Etenim degradatorii Judicii juſtitiam perſpiciens Pontifex nec appellationem admittere, longè minùs hominem reveſtire voluit, ſed ejus importunis precibus ac ſuggeſtionibus aliquid indulgere, & ſimul os claudere cupiens, cauſam admiſit ad retractationem. Quidquid ſit, manifeſtè proceſſit ſecundùm Sardicenſes Canones. Etenim & Bubalius Romam acceſſit, & ibidem facta eſt retractatio. Nec adversùs hoc aut iſtud quiſquam interceſſit. Quod Romanæ appellationes per omne Illyricum liberrimis ſemper pedibus ambulaverint, & juxta Sardicenſem Normam ſemper fuerint retractatæ, ſtatim docebunt authentica exempla ac teſtimonia. Et quid illis opus? Venerabilis Gaudentius, Naxitanus in Illyrico Epiſcopus, Præſidis Hoſii Synodalem pro Romanis appellationibus relationem non probavit ſolummodò aut adjuvit, ſed inſuper ampliavit dicens ad laudatum Hoſium: *Si videtur, neceſſe eſt adjici huic ſententiæ, quam ſincera dilectione protuliſti, &c.* Et ejus propoſitionem omnis Synodus admiſit in Canonem. Unde & ipſi Philippo-Politana Factio

ſtio non pepercit, ſed etiam in eum latravit Degradationis contumeliam. Eandem ab illa gratiam retulit Protogenes Sardicenſis Epiſcopus, quod Hoſium in cunctis conſtantiſſimè adjuviſſet. Et adfuerunt cuncti Primates Illyricorum Antiſtites. Et Sardica, Synodi locus, eſt non extrema Metropolis iſtius Diœceſeos. Quomodo igitur Romanæ appellationes, quomodo Sardicenſis diſciplina poſſint iſtic non viguiſſe?

In tertii libri tertio capite Dominus Archi-Epiſcopus hæc ſcribit: *Prætermittenda non eſt Canonum Collectio, quæ in quinquaginta titulos diſtributa, Theodoreti Cyrenſis Epiſcopi nomine exſtat in manuſcripto Codice Bibliothecæ Regiæ. Eam Collectionem Joannes Scholaſticus Patriarcha Conſtantinopolitanus, qui Juſtiniani temporibus floruit, collatione legum, ſed præſertim novellarum conſtitutionum ejuſdem Principis, ad ſingulos titulos addita ornavit. Unde ſequitur hanc Collectionem Juſtiniani tempus anteceſſiſſe, atque adeò temporis rationem eis ſuffragari, qui Theodoreti genuinum eſſe opus cenſent. Quam ille ad uſum privatum ſtudioſorum concinnavit, ut in numerato haberent Canones omnes, qui ad unum negotii genus referuntur*. Affirmat quoſdam eſſe oppoſitæ ſententiæ, & adducit eorum fundamenta. Hoc eſt tertium: *Tertia cauſa petitur à Canonibus Sardicenſibus, quos Græci non admiſere in veteri Collectione*. Et ad hoc argumentum Dominus Archi-Epiſcopus reſpondet: *Aperta eſt ratio, cur Theodoretus Sardicenſes Canones in ſuam Collectionem conjecerit. Nempe quod Sede ſua à Dioſcoro Alexandrino in Synodo Epheſina ſecunda depulſus, eorum Canonum beneficio uſus, Sedem Apoſtolicam appellavit, & à Leone in communionem receptus, Epiſcopalique dignitati reſtitutus, Imperatoris Decreto, & Synodi Chalcedonenſis irretractabili Judicio locum ſuum obtinuit. Quare nihil aliud à Theodoreto exſpectandum erat, quam ut Canonibus Sardicenſibus recenſendis benignum ſe præſtaret*. Iſtam Collectionem Theodoreto adſcribunt etiam in Diſſertatione de Primatibus Joannes Morinus, & in ſelectis de Jure Canonico Diſſertationibus Franciſcus Florens: Alii tamen cenſent poſteriorem, & eſſe à Joanne Patriarcha.

Quidquid ſit, Dominus Archi-Epiſcopus fatetur Sardicenſium Canonum uſum eſſe antiquum apud Orientales. Et jure meritò. Etenim Orientalium Antiſtitum Romanæ appellationes nobis pepererunt iſtos Canones. Et quod ipſos Sanctus Athanaſius non per ſolam Ægyptum, ſed etiam apud Hieroſolymam Synodaliter publicaverit, eſt omnibus notum. Eoſdem ſubſcribi fecit à cunctis melioribus Orientis Epiſcopis. Quod ipſum omninò fecerunt Marcellus Ancyranus, Lucius Adriano-Politanus, Aſclepas Gazenſis Epiſcopus, aliique omnes reparati per iſtam Synodum. Paulus Conſtantinopolitanus facere non potuit, quoniam in iſtius Synodi odium fuit ab Euſebianis ſuffocatus in balneo. Juxta iſtos Canones Petrus Alexandrinus, ejus Succeſſor Joannes Thalaja, Maximus Conſtantinopolitanus, ejus Succeſſores, Sanctus Joannes Chryſoſtomus, & Sanctus Flavianus, Eutherius Thyanenſis, Helladius Tharſenſis, Theodoretus Cyrenſis, Euſebius Dorylæenſis, aliique longè plures Epiſcopi appellarunt Romam, & impetrarunt ſuam cauſam retractari. Magnus Papa Leo, dum ab Imperatore Theodoſio poſtulavit adversùs Epheſinum Latrocinium fieri novam Synodum, adjunxit cauſas: *Quia noſtri Legati fideliter reclamarunt, & eiſdem libellum appellationis Flavianus Epiſcopus dedit*. Et poſt quædam: *Quam autem poſt appellationem interpoſitam hoc neceſſariò poſtuletur, Canonum Nicææ habitorum Decreta teſtantur, quæ ſubter annexa ſunt*. Et ſubnexuit Sardicenſem de Romanis appellationibus Canonem. Quod nempe ſciret ipſum non dumtaxat cum omni reverentia vigere in Orientali Eccleſia, ſed etiam haberi pro Nicæno. Per verba: *Quam autem hoc neceſſariò poſtuletur*, aſſeverat ſuam poſtulationem eſſe non ſolummodò rationabilem, ſed omninò talem, cui non poſſit non annui. Quod nempe iſtorum Canonum authoritas etiam apud Orientales eſſet irreſragabilis. Eodem ſenſu ad eundem Theodoſium ſcripſit pro eadem cauſa Valentinianus tertius Imperator, quod Sanctus Flavianus *ſecundùm Conciliorum ſolemnitatem appellaſſet*. Omninò intelligit Sardicenſe Concilium, atque ita affirmat ipſum viguiſſe per omne Romanum Imperium. Piget ac durum eſt in res lucidas expendere tempus, cujus nemo queat reparare jacturam.

Pergit Dominus Archi-Epiſcopus ad Gallicanam Eccleſiam: *Inſpiciendum nunc eſt, quænam fuerit Eccleſiæ Gallicanæ praxis in peragendis Judiciis Canonicis Epiſcoporum ſub prima Regum noſtrorum Dynaſtia. Argumento ſequentia erunt Canones Sardicenſes in uſu tum fuiſſe apud Gallos. Synodus itaque Provinciæ dejiciebat Epiſcopos. Si verò Pontifex Romanus appellabatur, is retractari cauſam in Provincia jubebat, ſi ita expedire arbitraretur. Exemplo erit cauſa Contumelioſi Epiſcopi Rejenſis, quem in plena Synodo damnatum Cæſarius Arelatenſis Epiſcopatu movit. Miſſa dein relatio ad Joannem ſecundum Pontificem, qui judicium illud confirmavit datis litteris ad Epiſcopos Galliæ. Attamen quoniam Contumelioſus provocaverat ad Sedem Apoſtolicam, Agapetus Papa præcepit cauſam ejus de integro examinari à Judicibus delegandis in Provincia, juxta Canones, Sardicenſes nimirùm, ut patet ex verbis epiſtolæ Agapeti ad Cæſarium*. Adducit verba epiſtolæ & proſequitur: *Ex hac ultima clauſula diſcimus ſolitos illa tempeſtate Epiſcopos Gallicanos exequi ſententiam depoſitionis, tametſi ab ea appellatum eſſet, quamvis aliud obtinere debere cenſeret Pontifex*. L.7.c.19.

Paſchaſius Queſnellus cenſet Sardicenſes Canones fuiſſe in Gallia ignotos uſque ad ſecundam Regum Dynaſtiam. Tunc primùm vult admiſſum iſthic fuiſſe Dionyſii exigui Codicem, adeoque & Sardicenſes Canones. In his ipſum labi, ſupra ſtudui demonſtrare. Et jam demonſtrat etiam Dominus Archi-Epiſcopus. Eruditè & variè. At miſcet vera falſis. Etenim falſum eſt, quod iſta tempeſtate Gallicani Epiſcopi Synodales ſuorum Collegarum damnationes, licet ad Sedem Romanam eſſet provocatum, in executionem mitterent. Dominus Archi-Epiſcopus errorem ſuum probat ex Sancti Cæſarii Actis circa Contumelioſum, appellantem ad Agapetum.

Malè. Etenim Contumelioſi damnatio tranſiverat in rem judicatam, & fuerat confirmata per Sedem Romanam, ideoque ille deinceps non gaudebat jure Sardicenſium Canonum, ſed indigebat gratioſo reſtitutionis beneficio. Rei ſeries eſt ſuperiùs expoſita. Sancti Maximini Trevirenſis, Euphratæ Colonienſis, Sancti Servatii Tongrenſis, & multorum aliorum in Gallia Epiſcoporum pro Sancto Athanaſio & Sardicenſi Concilio Acta; Sancti Innocentii Reſcriptum ad Sanctum Victricium ejuſdemque Capitula tranſmiſſa ad omnes Gallicanos Epiſcopos, Sancti Bricii Turonenſis, Lazari Aquenſis, Herotis Arelatenſis, Salonii Ebredunenſis, Sagittarii Vappicenſis, aliorumque Epiſcoporum & Clericorum Romanæ appellationes; ſecundæ Arelatenſis, primæ Turonenſis, ac primæ Aurelianenſis Synodi Canones; nec non & plura alia altiſſimè clamant ac lucidiſſimè demonſtrant Sardicenſes Canones à ſui exordio ſemper viguiſſe in Gallia: Et juxta ipſos Romanas appellationes. Addi poſſent Leonis Senonenſis adversùs novum Meledunenſem Epiſcopum, ac Sancti Wilfridi Eboracenſis Metropolitæ adversùs Theodori Cantuarienſis Primatis in ſe Synodale Judicium appellatio ad S. Agathonem Pontificem, ac poſtmodùm ad Joannem VII. aliæque plures. Nam & hæ proceſſerunt ſecundùm Sardicenſes regulas. Et Britannica uti Civilis, ita & Eccleſiaſtica, adminiſtratio olim ſpectavit ad Gallicanam Diœceſim. Et cur taceamus Magni Papæ Leonis adversùs Hilarium pro Chelidonio Acta? Certè tanti Pontificis authoritatem Gallicana, uti & omnis ſub cœlo alia, Eccleſia ſemper venerata eſt, & agnovit irrefragabilem.

CAPUT XXXII.

An Sardicenſis Synodus fuerit veraciter Oecumenica.

L. 7. C. 3. ILluſtriſſimus Dominus Petrus de Marca reſpondet: *Hiſtoriam Sardicenſis Concilii hìc per averſionem deſcribendam eſſe exiſtimavi, quoniam obſervatio illa, quæ veriſſima eſt, & colligitur ex variis locis Athanaſii & Hilarii, valdè conducit ad decidendam celebrem illam controverſiam, quam Illuſtriſſimi Cardinales Baronius & Perronius ſumma cura tractant, An videlicet concilium Sardicenſe ſit Œcumenicum? Hac verò quæſtione ſemel definita, facilis videtur eſſe reſponſio, an viginti & unus Canones in Sardicenſi Synodo editi, ſint ejuſdem authoritatis ac Nicæni? Cui quæſtioni reſpondeo convocationem hujus Concilii ea mente factam eſſe, ut Concilium Œcumenicum celebraretur, id eſt, compoſitum ex Legatis omnium Diœceſion, & magnarum Provinciarum Imperii Orientalis & Occidentalis, intra quorum limites Eccleſia Chriſtiana penè coercebatur. Sed quia divortium ante contingit, quam Concilium foret conſtitutum ex Epiſcopis utriuſque Imperii, res in illo definitæ ſpectari non poſſunt, niſi tamquam à Concilio Occidentali decretæ, quandoquidem decretæ ſint abſentibus Epiſcopis Orientalibus. Sanè Sanctus Hilarius Epiſcopus Pictavienſis, qui tunc vivebat, itemque Epiphanius Concilium iſtud Sardicenſe vocant Concilium Occidentalium. Nam quod ad trecentos quadraginta quatuor Epiſcopos attinet, referri numerus ille non poteſt ad eos tantùm qui Concilio interfuerunt, ſed etiam ad eos, qui reſtitutioni Athanaſii ſubſcripſerunt poſt celebrationem Concilii.* Eadem docet Reverendus Pater Paſchaſius Queſnellus, & cæteri iſtorum Collegæ. Hinc inferunt Romanarum appellationum originem non eſſe à Generali Synodo, ideoque ipſarum fundamentum non eſſe juſti ponderis.

Quod non Sardicenſis Synodus, ſed ipſe Chriſtus Dominus, Apoſtolorum Principi promittens ac mandans, *Confirma Fratres tuos*, ſit Romanarum appellationum origo, eſt abundè demonſtratum. Et inſuper in litteris ad Orientalem Eccleſiam inſigniter demonſtrat Sanctus Papa Gelaſius: *Poſtremò æquum eſt, ut qui alios libenter & competenter vultis habere ſubjectos, cedatis & ipſi antiquo more Majoribus, ut confidenter imperare poſſitis Minoribus veſtris. Duodecim certè fuerunt Apoſtoli paribus meritis, parique dignitate ſuffulti. Cumque omnes æqualiter ſpiritali luce fulgerent, unum tamen Principem eſſe ex illis voluit Chriſtus, eumque diſpenſatione mirabili in Dominam Gentium Romam direxit, ut in præcipua Urbe vel prima primum & præcipuum dirigeret Petrum. Ibique ſicut doctrinæ virtute ſublimis emicuit, ita ſanguinis glorioſa effuſione decoratus æterno hoſpitio conquieſcit, præſtans Sedi, quam ipſe benedixit, ut à portis inferi nunquam pro Domini promiſſione vincatur, omniumque fluctuantium ſit tutiſſimus portus. In quo qui requieverit, beata & æterna ſtatione gaudebit; qui verò contempſerit, ipſe videbit qualia excuſationum genera prætendat in die Judicii.* Per fluctuantes palam intelligit injuſtè degradatos Epiſcopos. Et huic ejus Profeſſioni nemo tunc, licet Acacianæ rebellionis ſectator, Orientalis Epiſcopus contradixit aut obviavit. Quin immò omnes uno ore & calamo ſcripſerunt ad Succeſſorem Symmachum: *Supplicamus non pro perditione unius ovis, neque pro perditione unius drachmæ, ſed pro amica nobis ſalute. Non pro Orientalium partium tantùm, ſed trium propè plagarum habitabilis Mundi. Sanctiſſime, Beatiſſimeque feſtina ad adjuvandum nos.* Profitentur Sancto Petro à Chriſto Domino datam non dumtaxat ligandi, Sathanæ tradendi, eradicandi aut diruendi, ſed etiam ſolvendi, dejectos erigendi, plantandi, ac ædificandi poteſtatem; iſtamque omnem tranſiviſſe in ejus Cathedram, & permanere. Nihilominùs iſtam Romanæ Sedis Sublimitatem adversùm Euſebianæ Factionis ſchiſmaticas violentias firmavit ac innovavit Sardicenſe Concilium, ideòque & hujus dignitas eſt adversùm hodiernos iſtius Factionis Dilectores vindicanda.

Dominus Archi-Epiſcopus imitatur Symmachi Pontificis Adverſarios, qui in ſuo *adversùs incongruæ abſolutionis Synodum* libello allegarunt. *Non omnes Sacerdotes Regis ad Concilium adſcivit authoritas, nec omnes in judicatione conſenſerunt.* Ita ſcribit in ſuo Apologetico Ennodius Ticinenſis Epiſcopus. Jacobus Sirmondus allegationem

elucidat:

elucidat : *Quia nonnulli Epiſcopi, moræ tædio, poſt primum aut ſecundum Synodi conventum ab Urbe diſceſſerant.* Ex hoc capite præfati Adverſarii tentarunt perſuadere palmarem prò memorato Pontifice Synodum non fuiſſe plenam, ideòque eſſe circumſcriptæ authoritatis. Eadem ratione Dominus Archi-Epiſcopus Sardicenſem Synodum ex Apoſtatica Euſebianæ Factionis fuga vult non eſſe Œcumenicam, ideòque & non pleni ponderis. Quid ſimile docuit Theodorus Balſamon, pertinax Michaelis Cerularii ſectator, atque inde concludit Sardicenſes pro Romanis appellationibus Canones ſancire ac valere pro ſola Occidentali Romani Patriarchatus Eccleſia, non pro Orientali. Iſtud ipſum cenſet ſchiſmaticus ille Scriptor, quem refutat Catholicus contra Græcos Tractatus, olim repertus in Conſtantinopolitano Conventu Patrum Prædicatorum. Dominus Archi-Epiſcopus hæc Commenta tranſcendit. Etenim non ſolarum Patriarchalium, ſed quarumvis Provincialium Synodorum Canonica Judicia vult eſſe ſuprema, ideoque nec ab his poſſe provocari ad Pontificem Romanum. Hanc dignitatem negat per hoſcè Canones adſcribi ejus Cathedræ.

Balſamoni conſonant omnes Aſſeclæ Photiani ſchiſmatis. Etiam Georgius Cedrenus. Audi ejus rationes. Laudat ſex generales Synodos, ac proſequitur : *Tenendum eſt alias fuiſſe certis in locis Synodos, quarum Decreta habemus, tametſi eæ in numero ſex iſtorum Conciliorum non exſtent. Tale fuit quod Ancyræ actum eſt. Item Neo-Cæſareæ, Gangris, Antiochiæ, Laodiceæ, Sardicæ, Carthagine. Hæc enim coacta ſunt ob quæſtiones certis locis subortas, neque juſſu Imperatorum, neque iis præſentibus.* Labitur in tribus. Primum eſt, quod Sardicenſis Synodus fuerit indicta propter obortam in certo loco quæſtionem. Etenim adunata fuit propter ſchiſmaticas Euſebianæ Factionis contra Romanæ Eccleſiæ Primatum violentias, blaterantes Eccleſiaſticam Hierarchiam eſſe non Monarchicam, ſed Ariſtocraticam, ideoque à Synodalibus Orientalium Patriarcharum Judiciis non poſſe Romam provocari. Acceſſit cauſa Sancti Athanaſii, Sancti Pauli Conſtantinopolitani, Marcelli Ancyrani, Lucii Adriano-Politani, Aſclepæ Gazenſis, aliorumque plurium Orientalium Epiſcoporum, Clericorum, ac Eccleſiarum. Item acceſſit cauſa Nicænæ fidei, graviſſimè per præfatam Factionem impetitæ, ideòque reſtabiliendæ. Quæ omnes cauſæ ſunt univerſales. Secundus lapſus eſt, quod generalis Synodus debeat convocari per Principem. Eſt vetuſta Græcorum adulatio. Tertius eſt, quod Sardicenſis Synodus convocata non fuerit per Romanum Principem. Quare hi in ſuum Authorem retorti errores evincunt ipſam fuiſſe omninò Œcumenicam.

Hoc ipſum lucidè affirmat ac docet Magnus Athanaſius, unus è Synodi Primatibus. Etenim in ſuis ad ſuos Monachos litteris amplè exponit Euſebianæ Factionis fugam ex Sardicenſi civitate, & pergit de remanentibus apud ipſam Epiſcopis : *Synodus autem ex pluribus quàm triginta quinque Provinciis coacta, cognita Arianorum malitia, permiſere Athanaſio cum ſuis, ut cauſam diceret, tum de calamitatibus ſuis, tum de calumniis, quas paſſus eſſet, auditiſque ejus rationibus hominem innocentem pronunciarunt.* Haſcè Provincias edicit in Apologia ad Imperatorem Conſtantium : *Noſtram innocentiam plures quàm trecenti Epiſcopi ſuis calculis comprobarunt, qui ex multis Provinciis, Ægypti, Lybiæ, Pentapoleos, Palæſtinæ, Iſauriæ, Cypri, Pamphiliæ, Lyciæ, Galatiæ, Daciæ, Mœſiæ, Thraciæ, Dardaniæ, Macedoniæ, Epyri, Theſſaliæ, Achajæ, Cretæ, Dalmatiæ, Siſciæ, Pannoniarum, Norici, Italiæ, Piceni, Tuſciæ, Campaniæ, Calabriæ, Apuliæ, Brutiorum, Siciliæ, Africæ univerſæ, Sardiniæ, Hiſpaniarum, Galliarum, Britanniarum, eò ſe ad Concilium contulerant.* Utique ad Sardicenſe Concilium, quod propter tantam Provinciarum ac Epiſcoporum adunationem idem Athanaſius meritò appellat *Magnum*. Et hic & in aliis locis. Nec obſtant ejus verba in laudatis litteris ad Solitarios : *Convenerunt ab Oriente, & ex Occidente in Urbem Sardicam plus minùs centum ſeptuaginta Epiſcopi.* Etenim hic numerus referri debet ad ſolos Occidentis Epiſcopos. Etiam Synodalis ad Alexandrinæ Eccleſiæ Clerum epiſtola habet hanc Epigraphen : *Sacra Synodus per gratiam Dei Sardicæ congregata è Roma, Hiſpaniis, Galliis, Italia, Campania, Calabria, Apulia, Africa, Sardinia, Pannoniis, Mœſiis, Daciis, Norico, Thuſcia, Dardania, Macedonia, Theſſalia, Achaja, Epyro, Thracia, Rhodope, Palæſtina, Arabia, Creta, Ægypto.* Palam affirmat omnium harum Provinciarum Epiſcopos adfuiſſe Concilio.

Hoc ipſum conſtanter affirmat in quintò contra Eutychetem libro Vigilius Epiſcopus Tapſenſis : *Apud Sardicam omnium Provinciarum Epiſcopi congregati, id eſt, ex Urbe Roma, Hiſpaniis, Galliis, Italia, Campania, Calabria, Africa, Sardinia, Pannonia, Mœſia, Dacia, Dardania, altera Dacia, Macedonia, Theſſalia, Achaja, Epyro, Thracia, Rhodope, Aſia, Caria, Bithynia, Helleſponto, Phrygia, Piſidia, Cappadocia, Ponto, Cilicia, altera Phrygia, Pamphilia, Lydia, Inſulis Cycladibus, Ægypto, Thebaide, Lybia, Galatia, Palæſtina, & Arabia.* Eaſdem Provincias adfuiſſe, & ex ipſis ſeptuaginta ſex Primates Epiſcopos disertè affirmat antiquus & authenticus Synodorum Catalogus, & adjungit Philippo-Politano Conventiculo adfuiſſe ſexaginta dumtaxat Epiſcopos. Et certè ipſius Synodalibus litteris ſubſcripſerunt ſeptuaginta tres : At verò inter ipſos fuit imaginarius ille Iſchyras, & forſan plures iſtiuſmodi, jure merito non computandi. Et hinc liquet, quam malè Dominus Archi-Epiſcopus ſceleratæ iſtius epiſtolæ Schiſmatica nugamenta velit eſſe ſenſum totius Orientalis Eccleſiæ. Aſſertionem noſtram confirmant apud Photii Bibliothecam vita Sancti Athanaſii, & vita Sancti Pauli Epiſcopi Conſtantinopolitani. Ambæ ſcribunt : *E' partibus Occidentis ſupra trecentos conve-* Lib 257.
nerunt Epiſcopi, ex Oriente verò tantùm ſeptuaginta ſex, in quibus & ipſe Iſchyras quaſi Mareotis Epiſcopus numerabatur. Per Occidentales, qui videntur tot non fuiſſe, poſſint intelligere omnes, qui Occidentalibus adhæſerunt, & cum ipſis per-

man-

manſerunt Sardicæ : Solos Apoſtatas appellare Orientales. Diſertè affirmant Synodum fuiſſe Œcumenicam. Etiam Zacharias, in Photiano ſchiſmate Metropolita Chalcedonenſis, ad octavam Synodum dixit adfuiſſe trecentos Epiſcopos. Locutus fuit ex mente ſui Magiſtri Photii, & nemo penitùs interceſſit. Quid opus multis? Habemus evidens ac irrefragabile Imperatoris Juſtiniani teſtimonium in ejus ad omnem Eccleſiam Edicto pro Orthodoxa fide: *Alii vivi, alii poſt mortem anathematizati ſunt à Damaſo Papa, & ab Œcumenica Sardicenſi Synodo, prout teſtatur Sanctus Athanaſius.* Et hoc Edictum non quinta tantùm Synodus, ſed & omnis recepit Eccleſia.

Petrus Franciſcus Chiffletius laudatum Vigilii Tapſenſis locum horrendè truncat & alterat. Romanam Urbem & Latinas, immò & omnes Occidentales Provincias abſcindit, & cenſet Vigilium non de Sardicenſi Synodo, ſed loqui de Conventu Philippo-Politano. Hanc dat rationem ſui Operis: *Adfuiſſe quidem Sardicenſi Concilio legitimo Epiſcopos ex aliis quoque præſertim Occidentis Provinciis, fidem faciunt inſcriptiones, ſubſcriptioneſque trium Synodicarum Sardicenſium, ad Julium Papam, ad Alexandrinos; & ad omnes Epiſcopos Catholicos. Ex quibus fortaſſe qui primi hos Vigilii libros typis edidere, Romam, Hiſpanias, Gallias, Sardiniam, Africam, aliaſque Occidentis Provincias in hunc locum inculcarunt. Sed advertiſſe potuerant non hic mentionem eſſe Sardicenſis veræ Synodi, ſed Conciliabuli tantùm Philippo-Politani, quod Sardicenſe ab Hæreticis prædicatum eſt.* Tantæ fiduciæ fundamentum ſunt ſeptem definitionum Capitula, iſthic laudata à Vigilio. Scriptor ille exiſtimat ipſa eſſe extremum finem, ſeu profeſſionem Philippo-Politanæ Synodicæ.

Reſpondeo Vigilium omninò agere de vera Sardicenſi Synodo. Agit enim in Eutychianos, pertinaciſſimè reclamantes ad ſolum Nicænum Symbolum. Adeò pertinaciter, ut etiam facta per Conſtantinopolitanam Synodum additamenta averſarentur ac damnarent. De hac enim audacia ipſum etiam Eutychetem in Chalcedonenſi Synodo arguit venerabilis Diogenes Cyzici Epiſcopus, Metropolita Helleſponti. Et Timothei Æluri facinoroſa Factio ad Leonem Imperatorem ſcripſit: *Synodum centum quinquaginta neſcimus.* Ejuſdem Factionis adversùs Chalcedonenſem Synodum palmare fundamentum erat, quod illa ad Nicænum Symbolum addidiſſet. Calumnia cœpit in ipſa Synodo. Etenim ejus Proſphoneticus ad Imperatorem Martianum ſermo vix eſt aliud, quam Apologia iſtius calumniæ. Eandem in quinto ſuo libro refutat Vigilius, demonſtrans iſtiuſmodi additiones ſemper viguiſſe, ac probatas fuiſſe ab Eccleſia: Et iſtud oſtendit exemplo variarum Synodorum, quarum una eſt Sardicenſis. Quis non videat ipſum loqui de ſolis Orthodoxis Synodis? Etenim Hæreticorum Conventiculorum Acta nequeunt eſſe competens juſtificatio Concilii Chalcedonenſis. Proinde omninò laudat veram Sardicenſem Synodum. Cum Theodoreto laudat adjectas ipſi tabellas, in quo lapſus eſt, debueratque hac in re ſequi Magnum Athanaſium. Quod iſtæ tabellæ fuerint ſeptem Capitulorum ad Nicænam fidem additamenta, poſſit demonſtrari facillimè. Non eſt hujus loci. Quapropter Scriptor ille nimia fiducia graſſatur & in verba & in Senſa Vigilii. Et hic palam affirmat omnes iſtas Orientales Provincias omninò adfuiſſe vero Sardicenſi Concilio.

Magnus Athanaſius Sardicenſis Synodi ad omnes ſub cœlo Antiſtites epiſtolam etiam inſeruit ſuæ ad Conſtantium Imperatorem Apologiæ, & adjunxit: *Hoſius Epiſcopus ſubſcripſit. Quod & cæteri fecerunt. Hæc ita Scriptis mandata ſacrum Sardicenſe Concilium ad eos, qui intereſſe non potuerant, miſit, qui ipſi quoque ſuis ſuffragiis Decreta Synodi approbarunt. Eorum autem qui in Synodo ſcripſerunt, cæterorumque aliorum Epiſcoporum iſta ſunt nomina.* Enumerat horum Epiſcoporum ac Provinciarum nomina, & concludit: Qui igitur Decretis Synodi ſubſcripſerunt, ſunt iſti. Plurimique item alii ſunt, qui ante hanc Synodum pro nobis ſcripſerunt, tum ex Aſia, tum ex Phrygia, tum ex Iſauria, quorum ſingulorum nomina cum ſuis epiſtolis circumferuntur; prope ſexaginta tres. In univerſum autem trecenti quadraginta quatuor. Si Synodali epiſtolæ addidiſſet Subſcriptores Epiſcopos, res fuiſſet plana: Sciremus quot adfuiſſent Synodo. Iſtius rei ſilentium cogit nos ceſpitare. In Sancti Hilarii fragmentis exſtat hic titulus: *Nomina Epiſcoporum infra, qui Synodo Sardicenſi adfuerunt, & ſubſcripſerant in Judicio. Enumerantur omnia nomina, & adjungitur: Epiſcopi omnes numero unus de ſexaginta.* Certum eſt fuiſſe plures, ideóque iſte Catalogus non eſt authenticus. Quidquid ſit, Athanaſius lucide affirmat trecentos quadraginta quatuor Epiſcopos Actis Synodalibus ſubſcripſiſſe, atque ita nobis ſubminiſtrat duo fundamenta, ex quibus concludamus Synodum fuiſſe Œcumenicam.

Primum fundamentum nobis explanat in ſua Adriano ſecundo Pontifici inſcripta ad octavam Synodum Præfatione Cardinalis Anaſtaſius, Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarius, adducens rationes, ex quibus laudata Synodus ſit veraciter univerſalis. *Univerſalis eſt, quia cum Chriſtus in ſuo Corpore, quod eſt Eccleſia, tot Patriarchales Sedes, quot in cujuſque mortali corpore ſenſus, locaverit, profectò nihil generalitati deeſt Eccleſiæ, ſi omnes illæ Sedes unius fuerint voluntatis, ſicut nihil deeſt motui corporis, ſi omnes quinque ſenſus integræ, communiſque fuerint ſanitatis. Inter quas tamen Sedes quia Romana præcellit, non immeritò viſui comparatur, qui profectò cunctis ſenſibus præeminet, acutior illis exiſtens, & communionem, ſicut nullus eorum, cum omnibus habens.* Affirmat ad generalem Synodum requiri quinque Patriarcharum præſentiam, præſertim Romani. Quod enim ſine hujus præſentia ac vario influxu eſſe non poſſit Œcumenica Synodus, eſt perpetua & firma totius Eccleſiæ confeſſio. Romanum Epiſcopum in iſta Synodo eſſe luminare majus, ideóque omnes ſtellas ab ipſo illuminari ac dirigi, ad eandem octavam Synodum rectè dixit Metrophanes Metropolita Smyrnenſis. Actor. 6. At verò de aliis Patriarchis rectè dixit magnificentiſſimus Patricius Bahanes: *Poſuit Deus Eccleſiam ſuam in quinque Patriarchis, & definivit in Evangeliis ſuis, ut nunquam aliquandò*

penitùs decidant, eò quod capita Eccleſiæ ſint. *Etenim illud quod dicitur*, Et portæ inferi non præ- (Actor. 8.) valebunt adversùs eam; *hoc denunciat. Quando duo ceciderint; currunt ad tria; cum tria ceciderint, currunt ad duo; cum verò quatuor fortè ceciderint, unum quod permanet in omnium Capite Chriſto Deo noſtro, revocat iterùm reliquum corpus Eccleſiæ.* Affirmat ad generalem Synodum ita requiri omnium Patriarchatum præſentiam atque conſenſum, ut tamen ipſa per duorum aut trium, immò & per quatuor defectum ac Apoſtaſiam non amittat Œcumenicam dignitatem atque authoritatem. Dummodò nempe perſiſtat, & ſuum miniſterium expleat Pontifex Romanorum. Inſignitet hoc in litteris ad Sanctum Tharaſium Patriarcham Conſtantinopolitanum ſcriptis, & ad ſeptimam Synodum lectis, profeſſi ſunt Coſmas Alexandrinus, Theodorus Antiochenus, ac Theodorus Patriarcha Hieroſolymitanus: (Actor. 3.) *Illud tamquam neceſſarium penes Pontificalem Apicem veſtrum ducimus commonendum, ut ſi volueritis celebrare Synodum; ne vobis moleſta appareat trium Apoſtolicarum Sedium almorum Patriarcharum, & ſanctiſſimorum Epiſcoporum, qui ſub ipſis degunt, abſentia, non ex proprio eorum accidens Propoſito, ſed ex Tenentium ſeu Dominantium illis terribilibus minis, & mortiferis pœnis. Hoc autem ſubtilius eſt conſiderandum, etiam ab ipſa ſacra & univerſali Sexta Synodo, in qua nullus eorum, qui per idem tempus in his partibus Epiſcopi erant, convenisse repertus eſt propter Obſcœnorum Obtinentiam. Sed nullum ex hoc ſanctæ Synodo adhæſit præjudicium, neque vires habuit prohibitio aliqua ſtatuendi & manifeſta faciendi recta Dogmata pietatis: Præcipuè cum ſanctiſſimus & Apoſtolicus Papa Romanus concordaverit, & in ea inventus ſit per Apocriſarios ſuos. Et nunc hoc cum ſanctiſſimi auxilio Dei ſimiliter fiat. Nam ſicut tunc illius fides in Orbis terræ perſonuit fines, ita & Synodi, quæ nunc per gratiam Dei congreganda eſt per interventionem veſtram, & ejus qui moderatur Apoſtolorum Principis Sedem, prædicabitur in omni loco qui ſub Sole eſt, videlicet quæ Tyrannicè deſtructa ſunt erigens, & in antiquam ac Apoſtolicam reformans traditionem.* Loquuntur de abſentia ob Tyrannicas & horrendas minas ac prohibitiones obſcœnorum Saracenorum, tunc Dominantium in tribus iſtis Patriarchalibus. Si igitur iſta juſtiſſima abſentia Œcumenicam Synodi dignitatem atque authoritatem nec aufert nec circumſcribit, longè minùs facere id poſſit abſentia per prævaricationem, per rebellionem, per ſchiſma, per hæreſim. At verò Sardicenſi Synodo, cujus ætas ſolos tres habebat Patriarchas, adfuit per Legatos Romanorum Epiſcopus, perſonaliter Sanctus Athanaſius Patriarcha Alexandrinus. Adfuerunt Epiſcopi pluſquam ex triginta quinque utriuſque Romani Imperii Provinciis. Cum paucis infectis & Obſcœnis abfuit ſolus Stephanus Patriarcha Antiochenus, homo intruſus & hæreticus, ab ipſis poſtea Arianis ob facinora degradatus. Abfuit per ſchiſma, per hæreſim, per Apoſtaticam fugam, per prævaricatoriam rebellionem. Quis ergo negare iſti Synodo poſſit Œcumenicam dignitatem atque authoritatem? Quod ipſam Romana, immò omnis Orthodoxa ſub cœlo Eccleſia ſemper Nicenæ Synodo æquiparaverit, & uti authenticam appendicem in unum cum ipſa corpus conflaverit, eſt ſuo loco abundè demonſtratum. Sacroſanctum Tridentinum Concilium quis impuro corde aut ore præſumat inficiari veraciter ac plene Œcumenicum? Et tamen ipſi plures cum ſuis Epiſcopis defuerunt Patriarchæ. Per hæreſim ac rebellionem. Plura de hoc articulo ſcripſi in *Synodorum Scholiis*.

Alterum Sancti Athanaſii pro ſua ac noſtra aſſertione fundamentum eſt, quod plurimi per omnem Eccleſiam Epiſcopi jam peractæ Synodo acceſſerint & ſubſcripſerint. Hujuſmodi enim acceſſus omninò ſufficit ad ſanandos qualeſcumque defectus, ad complendam defectuoſæ etiam Synodi Œcumenicam dignitatem. Etiam ad ſanandum eſſentialem defectum ex abſentia, immò & ex contradictione Romani Pontificis. Etenim quis ignoret hunc defectum infuiſſe quinto Concilio, ac item primo Conſtantinopolitano? Loquor præſertim de illo, in quo cum Sancto Gregorio Nazianzeno dejectus eſt Maximus Cynicus, ac in Regiæ civitatis Cathedram impoſitus Nectarius. Et tamen accedens diſpenſatoria & confirmatoria Vigilii Pontificis & Sancti Damaſi conſenſio atque ſubſcriptio utramque fecit authenticam, atque ex integro Œcumenicam. Hæc poſterior eſt una iſtarum quatuor, quas Magnus Gregorius ut quatuor ſancta Dei Evangelia veneratus eſt, & juſſit venerandas. Et omnis ſub cœlo Eccleſia fuit ſemper venerata. Orientalis inſuper inſcripſit ſacris Dyptichis, & ad ſacrificium quotidiana profeſſione laudavit. Similis igitur Antiocheni Patriarchæ acceſſio etiam Sardicenſem Synodum potuit facere Œcumenicam. Et quòd omnes Orthodoxi per iſtum Patriarchatum Primates Epiſcopi talem acceſſionem fecerint, lucet ex Actis, quæ ſtatim poſt Synodum cum Sancto Athanaſio celebravit Maximus Epiſcopus Hieroſolymitanus. Attamen ipſa tali medicamine non indiguit: Fuit ſemper per ſuos Natales integra, ac Œcumenicè ſana.

Dominus Archi-Epiſcopus nobis opponit authoritatem Sancti Epiphanii: *Photinus in Sardi-* Hæreſ. 17.
cenſi Occidentis Synodo depoſitus eſt. Et Sancti Hi- Cap. 1.
larii Pictavienſis Epiſcopi authoritatem in libro adversùs Imperatorem Conſtantium: *Damnas & Subſtantiæ nomen, quo te & Sardicenſi Synodo, & Sirmienſi plum eſſe Occidentalibus mentiebaris.* Affirmat Sardicenſem Synodum ab utroque Patre appellari Occidentalem, utique ſolorum Occidentalium, ideoque negari Œcumenicam. Reſpondeo hoc Sancti Hilarii teſtimonio pariformiter concludi etiam Sirmienſe Concilium fuiſſe Occidentalium, de quo tamen in quinto contra Eutychetem libro ſcribit Vigilius Tapſenſis Epiſcopus: *Adversùs ſacrilegam impiæ profeſſionis unitatem, quæ per Hoſium, Valentem, Urſacium, & Germinium, cæteroſque ſimilis pravitatis apud Sirmium fuerat conſcripta, univerſi Orientales Epiſcopi convenientes, alias duodecim ſententiarum definitiones ediderunt, quæ Niceno Concilio non continentur.* Et infra: *Illius Catholici Concilii, apud Sirmium contra Photinum ex toto Oriente congregati, quia ſufficiat multiplices fidei ſanctiones comprehendere,*

quæ

quæ apud Nicænam Synodum non ſunt omninò ſancita? An iſta etiam duodecim Capitula ſint apud Sirmium edita, eſt quæſtio. Quidquid ſit, hoc poſterius Sirmienſe Concilium omninò laudat Sanctus Hilarius, & ipſum Vigilius palam affirmat fuiſſe Orientale. Licet enim intra Occidentalis Imperii limites fuerit celebratum, conſtabat tamen ex Orientalibus præſertim Epiſcopis. Nec aliud ſcribit Hilarius. Scribit ipſum placuiſſe Occidentalibus, non fuiſſe Occidentale. Idem eodem tenore ſcribit de Sardicenſi. Proinde hoc Domini Archi-Epiſcopi fundamentum eſt infirmum & caducum.

Quæſtio eſt, Quo ſenſu Sanctus Epiphanius ſcripſerit Sardicenſem Synodum fuiſſe Occidentalium? Reſpondeo illum exponi à Chalcedonenſi Synodo in acclamatorio ſermone ad Imperatorem: *Ita & qui poſtmodùm ubique adverſùs varias Hæreticorum congregati ſunt novitates, commune de fide Decretum unanimiter ediderunt, eo quæ fraterno conſenſu probaverant, abſentibus evidentiſſimè intimantes. Et illi quidem qui apud Sardicam contra reliquias Arii convenerant, Orientalibus direxerunt ſui Conſtituta judicii. Qui verò in his partibus Apollinaris detexere peſtilentiam, Occidentalibus proprium innotuere.* Sermo comparat Sardicenſem Synodum cum prima Conſtantinopolitana, & hanc Orientalium, iſtam affirmat fuiſſe Occidentalium: Quia nempe Occidentales Epiſcopi in ipſa prævaluerunt. Deinde Epiphanius loqui poſſit ex Magno Baſilio, cui Sardicenſis Synodus propter Acta circa Marcellum Ancyræ Epiſcopum graviter diſplicuit. Etenim non ſolum Marcelli perſonam, ſed & ipſius de æterno Chriſti Regno librum probavit, & à calumniis abſolvit iſta Synodus, in quo fuit omninò circumſcripta. Adversùs hanc obreptionem, ac præſertim adversùs Marcelli errorem reclamarunt dudùm cum Baſilio multi Orientales Epiſcopi, & tandem Conſtantinopolitana Synodus addidit ſuo Symbolo: *Cujus Regni non erit finis.* Iſtam igitur circumſcriptionem, & ex ipſa factam Marcelli abſolutionem digerere non potuit Baſilius, & paſſim appellavit *Facinus Occidentalium.* Averſio in plurium animis permanſit uſque ad admiſſum à Romana Eccleſia, & probatum iſtud Marcelli damnatorium Additamentum. Quieſcere tunc cœpit omne illud murmur. Interim ex iſto poſſit Epiphanius adhuc fuiſſe locutus. Quidquid ſit, falſum eſt, quod plures poſt peractam Synodum Epiſcopi ſubſcripſerint ſoli reſtitutioni Sancti Athanaſii. Quod omnibus Actis ſubſcripſerint, ſupra audivimus ab ipſo Athanaſio. Et iſtam generalem ſubſcriptionem improbavit Baſilius. Nempe ob comprehenſam abſolutionem Marcelli. Adductum Imperatoris Juſtiniani pro Œcumenica hujus Synodi dignitate teſtimonium nobis repræſentat ſenſum totius Orientalis Eccleſiæ.

Notanda ſunt hæc Domini Archi-Epiſcopi verba: *Convocatio hujus Concilii ea mente facta eſt, ut Concilium Œcumenicum celebraretur, ſed quia divortium ante contigit, quam Concilium foret conſtitutum ex Epiſcopis utriuſque Imperii, res in eo definitæ ſpectari non poſſunt, niſi tanquam à Concilio Occidentali decretæ, quandoquidem decretæ ſunt abſentibus Epiſcopis Orientalibus.* Eſt ipſiſſimum Hæreſiarchæ Neſtorii argumentum adversùs ſacroſanctam Epheſinam Synodum, magno impetu declamatum in querimonia ad Imperatorem Theodoſium: *Piis litteris veſtris morem gerentes, volumus piiſſimorum Epiſcoporum undequaque venientium, præcipuè verò magnæ civitatis Antiochenæ Epiſcopi cum piiſſimis ejuſdem Metropolitanis Epiſcopis, cæterorumque qui ex Italia & Sicilia exſpectabantur, adventum operiri, atque ita communem omnium conſeſſum inſtituere. Porrò Ægyptii & Aſiatici quoddam ſeorſim conciliabulum inſtituerunt.* Affirmat Epheſinum Concilium, quod ex Theodoſii intentione debebat eſſe Œcumenicum, ob non exſpectatum Joannis Patriarchæ Antiocheni cum ſuis Epiſcopis adventum fuiſſe à Cyrillo ac Memnone, Ægyptiacæ ac Aſiaticæ Diœceſeon Exarchis, detruncatum in particulare Conventiculum. Et circumſcripto Theodoſio argumentum placuit. Etenim inter rationes, ex quibus circumduxit Synodi Acta, fuit & hæc: *Neque omnes, ut decretum erat, piiſſimi Epiſcopi convenerunt, cum tamen magnæ Antiochenæ civitatis Epiſcopus cum aliis Metropolitanis jam appropinquaret.* Verùm Sanctus Cyrillus in Apologetico ad eundem Principem libro repoſuit: *Qui Antiochenæ Eccleſiæ præeſt, à veſtra Majeſtate ad præfinitum diem adeſſe juſſus, à Sancta Synodo abfuit. Studio enim in itinere hærebat, ut ea cunctatione illius improbitati gratificaretur, qui contra Chriſtum nugatus fuerat.* Affirmat Joannem non per neceſſitatem, aut rationabilem cauſam, ſed per dolum aut certè per culpam ſerò veniſſe, ideòque nihil Œcumenicæ Dignitatis fuiſſe detractum Synodo. Et Princeps acquievit. Etiam ipſe poſtea Joannes. Et omnis ſemper Eccleſia. Omnes Epheſinum Concilium, quia veraciter Œcumenicum, veneramur ut ſacroſanctum Dei Evangelium. Porrò cum ſua Euſebiana Factione Stephanus Antiochenus ad Sardicenſem Synodum non ſerò venit, ſed jam præſens per prævaricationem aufugit. Per ſchiſma, per hæreſim, per rebellionem. Quare Œcumenicæ Synodi poteſtas permanſit apud reliquos Epiſcopos. Paucorum Apoſtatarum iniquitas Synodum, quam Julii Pontificis & Conſtantii atque Conſtantis Imperatorum convocatio ac intentio Œcumenicam eſſe juſſerat, nequiit tranſmutare in particularem. Chriſti Domini promiſſio, *Ubi duo vel tres fuerint congregati in nomine meo, in medio eorum ſum,* per aliquot factioſos exſufflari non poſſit, aut truncari. Veram de abſentibus à Synodo Epiſcopis regulam tradit in litteris ad præfatum Imperatorem Theodoſium Magnus Leo, ſcribens de Dioſcori Patriarchæ Alexandrini in Epheſino Latrocinio violentiis: *In ipſo judicio non omnes, qui convenerunt, interfuiſſe cognovimus. Nam alios rejectos, alios didicimus intromiſſos, qui pro Dioſcori arbitrio impiis ſubſcriptionibus captivas manus dederunt.* Sola igitur injuſta excluſio, non doloſa abſentia, longè minùs ſcelerata fuga poſſit Synodum circumſcribere, aut ex Œcumenica transferre in particularem. Immò, nec negligens abſentia id poſſit. Etenim Epiſcopum, qui accedere Synodum neglexerit, & qui legitimè detentus non

curaverit

curaverit legare Vicarium, ſacri Canones graviter puniunt, & puniri mandant, etiam per ipſam Synodum, quam neglexit. Quod nempe ipſa plena integræ Synodi habeat authoritatem.

CAPUT XXXIII.

Demonſtratur quod etiam Orientalis Illyrici Eccleſia ſemper appellaverit ad Sedem Apoſtolicam.

Cap. 14. DOminus Petrus de Marca in ſeptimo ſui operis libro ponit hanc concluſionem: *Concilia Provincialia, quorum ſuprema erat authoritas quoad depoſitionem Epiſcoporum, adeò ut nondum ea tempeſtate permiſſa eſſet in Occidente provocatio, relationes tamen interdum ſuas mittebant ad Sedem Apoſtolicam, quibus continebantur ea, quæ adversùs Epiſcopum dejectum decreta fuerant.* Horrenda concluſio. Et adjungit: *At Innocentius I. audaciæ ſubſidium à dignitate Sedis ſuæ petens, atrox vulnus inflixit authoritati Synodi Macedoniæ, cujus judicium retractavit in cauſa Bubalii & Tauriani, ea Synodo damnatorum. Id ægrè tulerunt Epiſcopi per Macedoniam conſtituti, qui de ea novitate apud Innocentium queſti ſunt. Quid faceret ſummus Pontifex? Erat hic ſanè locus proferendi authoritatem canonum Sardicenſium, ſi tunc illi in uſu fuiſſent. Nec ſanè eos omiſiſſet Pontifex. Sed neque Concilium Nicænum laudavit: Quod tamen non omiſiſſet, ſi canone aliquo Synodus illa Romanæ Sedi jus tribuiſſet retractandi judicia Provinciarum. At fortaſſe attulit conſuetudinem Anteceſſorum ſuorum, quemadmodum ab eo uſurpatum videmus in plurimis occaſionibus. Non ita ſanè. Solam ergò æquitatem prætendit, ajens veritatem magis ſplendeſcere, cum exagitatur, fructumque Divinum eſſe, cum veritas ſæpè examinatur.* Affirmat varia. Primò, quod Provincialium Synodorum quoad Epiſcoporum degradationem judicia ſint ſupremæ ac inappellabilis authoritatis. An ex Evangelico, an ex Apoſtolico Jure iſtam dignitatem ipſis adſtruat, ignoro. Ad minus ex Apoſtolico. Hinc enim ſecundò aſſerit, quod Nicæni Canones nihil poteſtatis ſuper iſtas Synodos adſcripſerint Sedi Apoſtolicæ. Tertiò, quod Sardicenſis Synodus cœperit prima honorare Sancti Petri memoriam, & ipſi quid modicum impartiri. Quartò, quod iſti Canones ſub Innocentio primo necdum eſſent admiſſi apud Illyricum. Quintò, quod uſque tunc Romanæ damnatorum Antiſtitum appellationes eſſent illìc inſuetæ atque incognitæ. Sextò, quod Innocentius ipſas primus tentaverit intrudere. Septimò, quod iſte conatus fuerit audax Attentatum. Octavò, quod iſta audacia atrox vulnus Synodorum authoritati inflixerit.

Authenticum atque legitimum Innocentii opus ſupra expoſui. Hìc addendum judico, quod utriuſque Illyrici Eccleſia Romanarum appellationum conſuetudinem ſemper habuerit, ac ipſas frequenter uſitarit. Et ante omnia admiror, quomodò Illyrici Eccleſia dicatur ignoraſſe Sardicenſes Canones. Etenim ſextus decimus Canon totus eſt de Theſſalonicenſi Eccleſia. Decimus octavus componit litem circa Muſeum & Eutychianum: Qui putantur fuiſſe Epiſcopi præfatæ Eccleſiæ. Et de Romana appellatione Canones emanarunt non ad ſolam interceſſionem Hoſii, ſed etiam ad relationem Gaudentii, Naxitani Epiſcopi, Metropolitæ Dacorum. Et hac forſitan de cauſa idem Gaudentius Euſebianæ Factioni fuit adeò exoſus, ut damnari meruerit per Philippo-Politanum Conventiculum. Proinde dubitari non poſſit, quin Sardicenſes Canones ſtatim à ſui exordio plenè viguerint in Illyrico. Nam & ipſa Sardica eſt Illyrici civitas. Quod item Romanæ appellationes illìc ſemper viguerint, lucet ex Magni Leonis ad omnes Orientalis Illyrici Metropolitas litteris, quibus Apoſtolicas vices, quas Anaſtaſio Theſſalonicenſi Archi-Epiſcopo Anteceſſor ejus Sixtus III. dederat, confirmat atque ampliat. Etenim in fine adjungit: Epiſt. 6. Cap. 5. *Si quæ verò cauſæ graviores vel appellationes emerſerint, eas ſub Anaſtaſii relatione ad nos mitti debere decrevimus, ut noſtra ſecundùm Eccleſiaſticum morem ſententia finiantur. Quid voces; Secundùm Eccleſiaſticum morem*, importent, eſt omnibus exploratum.

Reverendus Pater Paſchaſius Queſnellus rectè dat hoc marginale Scholion: *Cauſæ graviores & appellationes Illyrici reſervatæ.* Romanæ enim appellationes ſunt ſuprema Romanæ Eccleſiæ dignitas, & de ipſa Dominus ſingulariter dixit ad Apoſtolici Collegii Principem: *Confirma Fratres tuos.* Hinc ipſam generatim delegare nunquam conſuevit Sedes Apoſtolica. Eandem in Illyrico conſuetudinem laudat in litteris ad Theſſaliæ Epiſcopos Sanctus Bonifacius I. Rufi Theſſalonicenſis Archi-Epiſcopi Apoſtolicis vicibus ob neſcio quos ejus exceſſus recalcitrarant, & ipſas excutere tentarant iſti Epiſcopi, ideoque ad ipſos ſcripſit Pontifex: *Certè ſi in quoquam ejus ſupra debitum fuit viſa correptio, quoniam ideò tenet Sedes* Epiſt. 9. *Apoſtolica Principatum, ut querelas omnium licenter acceptet, interpellari nos ſuper hoc miſſa Legatione convenerat, quos curam omnium rerum manere videatis.* Epiſtola exſtat in Romana Bonifacii ſecundi Synodo, vulgata per Dominum Lucam Holſtenium. Affirmat quarumvis non ex Illyrico dumtaxat, ſed ex toto Mundo querimoniarum & appellationum ſuſceptionem eſſe ipſum Apoſtolicæ Sedis Principatum, aut ſanè illuſtrem ejus portionem. Idque ideò, quia ipſi manet cura omnium rerum, ſeu ſollicitudo omnium Eccleſiarum. Ex quo vides R. Patrem Paſchaſium Queſnellum, qui Romanæ Cathedræ appellationes ſubducit, in vanum profiteri ac prædicare ejus Primatum. Sunt deluſoriæ verborum phaleræ.

Eandem conſuetudinem idem Pontifex multa eruditione confirmat in litteris ad præfatum ſuum Vicarium Rufum, & cunctos Orientalis Illyrici Epiſcopos. Demonſtrat omnes Orientales, etiam Patriarchales, Eccleſias eſſe ac ſemper fuiſſe ſubjectas Romanæ Sedis, atque proſequitur: *Sed quia res poſtulat, approbandum documentis eſt maximas Orientalium Eccleſias in magni negotiis, in qui-* Epiſt. 10.

bus

bus opus eſſet diſceptatione majori, Sedem ſemper conſuluiſſe Romanam, & quoties uſus exegit, ejus auxilium poſtulaſſe. Affirmat iſtius perpetuæ ſubjectionis duos etiam eſſe perpetuos characteres: Relationem ac appellationem. Affirmat Alexandrinam & Antiochenam, omneſque alias Orientales Eccleſias ad Romanam ſemper retuliſſe ac appellaſſe, ideoque ipſi ſemper fuiſſe ſubjectas. Eſt irrefragabile argumentum. Etenim nemo refert aut provocat, niſi ad Superiorem. Item ad omnem Superiorem referri poteſt ac debet, itemque appellari. Sunt correlativa. Seſe mutuò ponunt ac tollunt. Proinde quiſquis appellationes tollit, tollit & Primatum. Doloſa ac Euſebiana eſt ejus profeſſio. Profitetur ſolum loci Primatum, non poteſtatis aut juriſdictionis.

Porrò quod omnes iſtæ Orientales Eccleſiæ ad Romanam ſemper retulerint atque appellaverint, Bonifacius demonſtrat authenticis & magnis exemplis: *Sanctæ memoriæ Athanaſius & Petrus, Alexandrinæ Sacerdotes Eccleſiæ, hujus Sedis auxilium poſtularunt. Cum Antiochena Eccleſia per multum temporis laboraret, ita ut fierent illinc propter hoc ipſum ſæpè diſcurſus, primò ſub Meletio, poſtea ſub Flaviano, Apoſtolicam Sedem manifeſtum eſt eſſe conſultam. Ad ejus authoritatem poſt multa quæ ab Eccleſia noſtra geſta ſunt, nemini dubium eſt Flavianum communionis gratiam recepiſſe, qua in perpetuum caruerat, niſi hinc ſuper hoc Scripta manaſſent. Clementiſſimæ recordationis Princeps Theodoſius Nectarii ordinationem, propterea quia in noſtra notione non eſſet, habere non exiſtimans firmitatem, miſſis è Latere ſuo Aulicis cum Epiſcopis, Formatam huic à Sede Romana dirigi regulariter depopoſcit, quæ ejus Sacerdotium roboraret. Ante breve tempus, id eſt, ſub Prædeceſſore meo Innocentio, Orientalium Eccleſiarum Pontifices, dolentes ſe à Beati Petri communione ſejunctos, per Legatos pacem, ſicut Charitas veſtra retinet, popoſcerunt. Quo tempore Apoſtolica Sedes omnia non difficulter indulſit. Quoniam igitur ad probandam veritatem arbitror, quæ diximus, exempla ſufficere, quamvis veſtra notione teneantur, abſque Fraternitatis injuria Conventui veſtro volumus his litteris obviatum.*

Primum itaque exemplum Orientalium Antiſtitum, qui ad Romanam Sedem provocarunt, atque ab ipſa poſtularunt auxilium, ſunt Sanctus Athanaſius Patriarcha Alexandrinus, & proximus ejus Succeſſor Petrus. Athanaſius contra inflictam ſibi à Tyria ac Antiochena Synodo damnationem ad Sanctum Julium, Petrus adversùs Pſeudo-Patriarchæ Lucii intruſionem, ac ſibi illatas ab ejus Factione violentias appellavit ad Sanctum Damaſum, & poſtulavit auxilia. Et Julius Athanaſium ſolummodò reveſtivit, retractatorium cauſæ Judicium delegans Sardicenſi Concilio. Et hinc nati ſunt Sardicenſes Canones. Etiam præſcripta ab ipſis forma, quæ omnem retractatorii Judicii ſeriem permittit ſapientiſſimo arbitrio Romani Pontificis. Hoſius innovavit Apoſtolicum Canonem, & ſtabilivit perpetuum Eccleſiæ morem, qui tantam authoritatem Romano Epiſcopo ſemper detulerat. Sanxit ex Julii Pontificis non ſolùm Facto, ſed & Mandato. Ita enim jubet Apoſtolica Synodorum lex, Pontifici in generali Concilio adſcribens jus relationis cum Prærogativa ſuffragii.

Hæc Hoſius apud Sardicam omninò habuit, & uſurpare non potuit ſine ſingulari Mandato. At verò Damaſus Petrum non ſolummodò reveſtivit, ſed & plenè reparavit. Audiamus rem ab Hermia Sozomeno: *Athanaſius Epiſcopus Eccleſiæ Alexandrinæ exiit è vita. Itaque morte ejus quamprimum per Arianos nunciata brevi tempore poſt Euzojus, Sectæ Arianæ apud Antiochiam Antiſtes, proficiſcitur Alexandriam, & unà cum eo etiam Magnus Quæſtor, ab Imperatore Valente miſſus. Qui duo Petrum, cui Athanaſius Epiſcopatum commiſerat, comprehenſum concludunt in carcere, Petrus verò clam è carcere elapſus, conſcenſa nave, ad Damaſum Epiſcopum Romanum trajecit*. Rem latiùs narrat Socrates. Et omnium latiſſimè ipſe Petrus in litteris ad omnes Orthodoxos ſub cœlo Epiſcopos, exſtantibus in Eccleſiaſtica hiſtoria Theodoreti pergit Sozomenus: L. 6. C. 39. *Concilii Nicæni Fautores denuò cœperunt animis confidere. Et maximè Alexandrini: Nam Petro cum litteris Damaſi tunc Roma reverſo Eccleſias tradiderunt. Lucius autem inde ejectus Conſtantinopolim navigavit*. Hoc ipſum ſcribit Socrates: *Petrus cum litteris Damaſi Pontificis Romani Roma reverſus eſt. Quæ confirmabant & ejus creationem. Populus igitur illis con-* L. 5. C. 30. *ſiſus expellit Lucium, Petrum autem in ejus locum introducit*. Proinde Petrus non adversùm ſolas Magni Quæſtoris ac Palladii Auguſtalis Præfecti violentias, ſed etiam adversùs Lucii intruſionem pro ſua creatione appellavit. Et hanc confirmavit Damaſus, iſtam exſufflavit. Solus Damaſus. Et iſti judicio tantùm detulit Alexandriæ Clerus ac Populus, ut ſpretis Imperatoris Valentis Arianis terroribus ejecerint Lucium, & Petrum repoſuerint in Thronum. Athanaſium fuiſſe à ſolo Julio reſtitutum ſupra audivimus à Sancto etiam Gelaſio, ac Sancto Felice tertio.

Secundum exemplum eſt Euſtatianum Antiochenæ Eccleſiæ ſchiſma, propter quod ad Romanam Eccleſiam facti ſunt multi diſcurſus, relationes multæ, appellationes. Et ſub Meletio, & ſub Flaviano. Sanctus Euſtatius, unus ex Nicæni Concilii Primatibus, nequiſſimè fuit per Euſebianam Arianorum Factionem damnatus, ac Sede ejectus, ipſaque fuit tradita iſtis hæreticis. De Meletio ſcribit Socrates: *Meletius pri-* L. 2. C. 34. *mum Sebaſtiæ, quæ eſt in Armenia, delectus eſt Epiſcopus. Deinde Sebaſtia in Epiſcopatum Berrheæ, urbis Syriæ translatus. Qui cum Concilio Seleuciæ habito interfuiſſet, fideique formulæ à Factione Acaciana compoſitæ ſubſcripſiſſet, extemplo Berrheam repetiit. Mox Concilio Conſtantinopoli convocato Antiocheni, cum pro certo intellexiſſent Eudoxium ipſorum Eccleſiam contempſiſſe, & Conſtantinopolim divitiarum cauſa ſe tranſtuliſſe, Meletium Berrhea evocatum in Sede Epiſcopali Antiochenæ Eccleſiæ collocant*. Sanctus Epiphanius affirmat eum ab ipſo Acacio Luſco, Cæſaræenſium apud Palæſtinos Metropolita, cujus Factionem Seleuciæ adjuverat, fuiſſe inthronizatum. Nicephorus Calixtus addit ipſum etiam Eudoxium adjuviſſe, ſperantem fore, ut Meletius Euſtatianos, in Orthodoxa fide ac defuncti Euſtatii communio-

ne

ne conſtantiſſimè perdurantes, ad Arianas partes ſeduceret. Meletius enim erat vir potens opere ac ſermone. Quod ipſum ſcribit Hermias Sozo-
L.4 C.27. menus, & adjungit: *Sed longè ipſos ſua feſellit opinio*. Etenim ad tantam Sedem evectus Meletius eſt ſubitò mutatus in alium virum: Mox cœpit ſe monſtrare Orthodoxum, & conſtanter recta prædicare. Sanctus Joannes Chryſoſtomus affirmat, quod triginta dierum ſpatio omnem Antiochiam fecerit catholicam. Concionem, cujus cauſa hæreticus Archi-Diaconus adſcendit Suggeſtum, ac Meletii os violenter compreſſit, Sanctus Epiphanius inſeruit ſuo Panario. Et his graviſſimè læſi Ariani Imperatorem ſuum Conſtantium impulerunt, ut Meletium uti prævaricatorem ejiceret, & intruderet fidiſſimum ſibi Euzojum, utpotè ipſius Arii Congerronem, una cum illo olim damnatum ac ejectum à Sancto Patriarcha Alexandro. Incogniti Authoris Synodicus liber affirmat Meletium fuiſſe communi Arianorum & Catholicorum ſuffragio evectum, & ipſi ejecto ſuffectum fuiſſe Eudoxium. At certum eſt in utroque labi. Exulabat tunc apud Orientem unà cum Sancto Euſebio Vercellenſi Epiſcopo Lucifer Calaritanus Epiſcopus, agebatque vices Liberii Pontificis ac Sedis Apoſtolicæ. Et licet Meletii converſionem probaret & laudaret, nullatenùs tamen ejus promotionem. Etenim non ſolum ab Arianis patrata erat, ſed etiam in locum Arianorum, quos Sancto Euſtatio ſuperordinatos perfidia intruſerat. Cenſuit Sedem à Sancti Euſtatii morte ſemper vacaſſe, ac etiamnùm vacare. Hinc inſuper videns abeſſe Meletium, ideoque Sedem non ſolo jure, ſed etiam facto vacuam, ordinavit Paulinum Presbyterum, Euſtatianæ communioni hucuſque Præfectum, vacantis Sedis quaſi Vicarium, & ipſum dixit verum ac legitimum Sancti Euſtatii Succeſſorem.

Defuncto Conſtantio in Imperium ſucceſſit Julianus, qui omnes Orthodoxos ab illo proſcriptos Epiſcopos revocavit, atque ita redivit & Meletius. Hinc Antiochena Eccleſia habuit tres Epiſcopos: Paulinum, Meletium, & Euzojum.
L. 5. C. 7. De ipſis ſcribit Socrates: *Omnibus ferè Eccleſiis, quæ ibi erant, Euzojus Arianæ Sectæ Patronus præfuit. Paulinus tamen unam ſolam obtinuit Eccleſiarum parvarum, quæ erant intra urbem. Ex qua quidem ipſum Euzojus propter reverentiam, quam versùs illum habuit, non ejecit. Meletius autem extra portas civitatis Conventus celebravit*. Et hi ſunt Campenſes, de quibus in ſuis ad Sanctum Damaſum litteris Beatus Hieronymus, peſſimè intellectus ab Eraſmo. Et quidem de Meletio ac Paulino, quod ambo eſſent Orthodoxi, natæ ſunt graves contentiones inter Eccleſias. Romana & omnis Occidentalis, licet Luciferi Factum non plenè probaret, adhæſit Paulino, & Meletium, quia olim Arianum, & ab Arianis tranſlatione intruſum, dudùm cenſuit non poſſe eſſe Epiſcopum; Orientalis autem iſtud ipſum judicavit de Paulino, quoniam erat ſuperordinatus Meletio. Acceſſit quod apud plures, licet immeritò, malè oleret de Marcello ac Sabellio.

Hinc ortæ ſunt plures Legationes ac provocationes ad Romanam Eccleſiam. Meletius enim priùs Dorotheum Diaconum, deinde legavit ſuum Diaconum Sabinum. Ita habemus in variis litteris Sancti Baſilii, qui in ſuis ad Antiochum Presbyterum litteris exponit & primum Romanæ Eccleſiæ de hac lite judicium: *Poſtquam reverſi ſumus domum, confeſtim occuparunt nos ab Oriente epiſtolæ, quibus ſumus certiores facti, litteras accepiſſe Factionis Paulinianæ Sectatores ab Occidente miſſas, Principatus ipſius conteſſerationes. Unde mirum in modum Factionis illius homines efferebantur, & tripudiabant, & fidei edebant confeſſionem: In qua quidem ſuſcipienda paratiſſimi erant noſtris hic Eccleſiis coadunati*. Eadem de re ſcripſit ad illuſtrem Comitem Terentium, qui Romanum Decretum reveritus volebat in executionem mittere: Epiſt.272.
Dicebantur Fratres, qui Paulino favebant, in colloquium cum tua Rectitudine deſcendere de ſua nobiſcum unione. Nobiſcum, inquam, qui à partibus Meletii ſtamus, illius viri Dei, Epiſcopi Antiocheni. Quos audio circumferre Occidentalium litteras, quibus Epiſcopalis Antiochiæ Sedes ipſorum parti addicitur, vir autem admirabilis Meletius ab Epiſcopatu Eccleſiæ Dei abdicatur. Judicii fundamentum credo à Baſilio exponi in litteris ad Petrum Alexandriæ Patriarcham: *Dorotheus* Diaconus, Roma *reverſus, referebat nobis quos tecum habuit ipſe apud Damaſum Reverendiſſimum Epiſcopum ſermones, & mœrore nos affecit, cum prædicaret Fratres noſtros, Deo chariſſimo noſtros Comminiſtros, Meletium atque Euſebium* Samoſatenſem Epiſcopum, *inter Arii furorem inſanientes eſſe recenſitos*. Omnibus nervis ſuadet iſtas Romanorum litteras eſſe ſubreptitias, & ſe nec ob delatas ex ipſo cœlo litteras eſſe receſſurum à Meletio. Imitatur Apoſtolum ſcribentem ad Galatas: *Licet Angelus de cœlo aliud evangelizet, anathema ſit*. Nequaquam poteſtatis defectum arguit, ſed vitium circumſcriptionis. Et plura congerit de Sabellianiſmo. Graſſabatur tunc quæſtio de *tribus Hypoſtaſibus*. Et Romanis volens conſonare Paulinus refutabat iſta vocabula. Hinc Græcorum pluribus reddidit ſe ſuſpectum de Sabellio.

Epiſt.349. Epiſt.321.

Plures Orientalium Epiſcopos occupavit iſta in Meletium, Virum veraciter eruditum ac ſanctum, pertinax benevolentia. Hinc Damaſus Pontifex, Eccleſiæ catholicæ pacem ſuæ authoritati præferens, non nihil receſſit à ſuo judicio. Moderamen exponit, atque expoſtulat idem Baſilius in litteris ad Sanctum Athanaſium. Rogat Romanum Pontificem ab ipſo permoveri ad deſtinandos, qui lamentandas Orientalis Eccleſiæ turbas componant, Apoſtolicos Legatos, atque adjungit: *Et cum qui mittendi ſunt volente Deo advenerint, non inferant Eccleſiæ ſchiſmata, ſed magis idem ſentientes quovis modo ad unitatem pertrahant, etiamſi quoſdam invenerint, qui peculiaria inter ſe quædam diſſidii argumenta præferant. Ne populum Orthodoxum à ſuis Præpoſitis ſeparent, & in multas partes dividant. Cavendum eſt enim, ut paci poſthabeantur omnia. Et cum primis Antiochenæ Eccleſiæ medeantur: Ne in ea ſincera pars imbecillis facta Perſonarum reſpectu ſcindatur*. Omnia ſatagunt pro Meletio. Rogat mitti Legatos, qui Orthodoxum Orientis populum à ſuis Orthodoxis Epiſt.52.

doxis Epiſcopis non ſeparent, atque ita addant ſchiſmatibus ſchiſmata, ſed diſpenſatoriè omnia poſthabeant paci, ideoque in illis civitatibus, in quibus duos repererint catholicos Epiſcopos, permittant ſedere utrumque, ipſos inter ſe pacificent, & ambobus impertiant communionem Apoſtolicæ Sedis. Totus eorum eonatus ſit Evangelicum Dogma reducere ac ſtabilire. Et iſta præſertim faciant in Antiochena Eccleſia. Inter Paulinum ac Meletium. Epiſtola hæc videtur non ad Damaſum ſcripta, ſed ad Liberium. Ipſam tamen, & ejus rationes attendit, exaudivit, & explevit Damaſus. A ſuo judicio recedens tam Meletio, quàm Paulino confirmavit Epiſcopatum, & utrique dedit communionem ſuæ Sedis ac totius Occidentalis Eccleſiæ.

Lucet hoc ex Aquilejenſis Concilii litteris ad Imperatores, Gratianum, Valentinianum, ac Theodoſium: *Antiochenæ Eccleſiæ Epiſcopus Paulinus, qui ſemper communionis nobiſcum intemeratam habuit concordiam, diſſenſionibus aliorum, quorum fides ſuperioribus temporibus hæſitabat, fertur urgeri*. Omninò notatur Meletius: *Quos quidem, ſi fieri poteſt, & fides plena commendat, ad conſortia noſtra optamus adjungi, ſed ita ut vetuſtæ communionis ſociis ſua Prærogativa ſervetur. Quorum nobis hæc non ſuperflua cura eſt. Primo omnium, communionis ſocietas nullam poteſt habere offenſam. Deinde, quia utriuſque partis dudum accepimus litteras, præcipuèque illorum qui in Antiochiæ diſſidebant Eccleſia. Et quidem niſi hoſtilis impedimento fuiſſet irruptio, aliquos etiam de noſtro numero diſpoſueramus illò dirigere, qui ſequeſtres & arbitri refundendæ, ſi poſſet, pacis exiſterent. Sed quia ſtudia noſtra tunc temporis habere effectum per tumultus publicos nequiverunt, oblatas Pietati veſtræ noſtras repetimus preces, quibus hoc popoſcimus, ut altero decedente penes ſuperſtitem Eccleſiæ Jura permanerent, nec aliqua ſuperordinatio vi tentaretur*. Hoc ipſum ad Imperatorem Theodoſium ſcribunt Sanctus Ambroſius & cæteri Italiæ Epiſcopi: *Scripſimus dudum, ut quoniam Antiochena civitas duos haberet Epiſcopos, Paulinum atque Meletium, quos fidei concinere putabamus, aut inter ipſos pax & concordia ſalvo ordine Eccleſiaſtico conveniret, aut certè ſi quis eorum altero ſuperſtite deceſſiſſet, nulla ſubrogatio in defuncti locum ſuperſtite altero gigneretur*. Epiſtola exſtat in appendice Theodoſiani Codicis. Proinde Damaſus & Paulinum & Meletium confirmavit in Epiſcopatu, atque ita iſtam pacificavit Eccleſiam.

Confirmavit ſub tribus conditionibus. Primò, ut Meletium, qui de Ariana ſcabie non ceſſabat traduci, plena fides commendaret. Deinde, ut Paulinus, tanquam antiquus Romanæ communionis ſocius, haberet ſuam Prærogativam. Hoc eſt, licet Ordinatione poſterior, eſſet tamen loco & communi intrà Thronum conſeſſu dignior & prior. Idque ideò, ut pax fieret citra offenſam veteris amicitiæ. Et hæc Paulini Prærogativa fuit non minima cura Romanæ Eccleſiæ. Tertia conditio fuit, ut ultimo ſuperſtes eſſet plenus & ſolidus Epiſcopus, & defuncti Sequela nullam attentaret ſuperordinationem. Factum hoc eſt ad quarti ſæculi annum ſeptuageſimum tertium, in Romana nonaginta trium Epiſcoporum Synodo, *qui ad audiendam cauſam Auxentii*, Ariani Mediolanenſis Epiſcopi, *exponendamque fidem in Urbe Roma convenerunt, & ſua Acta direxerunt catholicis per Orientem conſtitutis Epiſcopis*. Synodalis Epiſtola habet hanc ſubnotationem: *Explicit hæc epiſtola, vel expoſitio Synodi Romanæ, habitæ ſub Damaſo Papa, & tranſmiſſa ad Orientem, in qua omnis Orientalis Eccleſia, facta Synodo apud Antiochiam, conſona fide credentes, & omnes ita confitentes, eidem ſuper expoſitæ fidei ſinguli ſua ſubſcriptione confirmant*. Omnium primus ſubſcripſit Meletius: *Meletius Epiſcopus Antiochenus conſentio omnibus ſupraſcriptis, ita credens & ſentiens. Et ſi quis præter hæc ſentit, anathema ſit*. Eodem modo proximus poſt ipſum ſubſcripſit Euſebius Samoſatenſis. Et ſubnotatio concludit: *Similiter & alii centum quadraginta ſex Orientales Epiſcopi ſubſcripſerunt, quorum ſubſcriptio in authenticum hodie in Archivis Romanæ Eccleſiæ tenetur*. Tot appendices habebat Meletius. Per talem omnium ſubſcriptionem demonſtravit ſuam plenam fidem, atque ita explevit primam conditionem requiſitam à Damaſo. Et hæc omnia Dorotheus, ejus ibidem Legatus, ac tunc ex Diacono Presbyter, Pontifici authenticè perſuaſerat; atque ita plenè purgaverat Meletium. Haud dubiè adjutus à Petro Alexandriæ Patriarcha, qui aderat iſti Synodo.

Hæc Synodus non ſolummodò Arianam damnavit hæreſim, ſed etiam errores Apollinarii. Nihilominùs doloſum Vitalem, licet gradu moverit, attamen communione impertiit, aut potiùs impartiendum remiſit Antiochiam ad Paulinum. Ipſum per hunc, non per Meletium voluit admitti in communionem Romanæ Eccleſiæ. Et in ſcriptis ad Paulinum litteris adjunxit: *Fidem noſtram miſimus, non tam tibi, qui nobis ejuſdem fidei communione ſociaris, quàm his, qui in ea ſubſcribentes, tibi, id eſt, nobis per te voluerint ſociari*. Omnes ex quavis hæreſi ad fidem acceſſuros voluit non per Meletium, ſed per Paulinum diſcuti, probari, atque admitti. Quod nempe penes ipſum eſſet Antiocheni Epiſcopatus Prærogativa. Hæc poteſtas erat una ex iſtius Prærogativæ portionibus. Hæc item eſt cauſa, ex qua Paulinus laudatis Synodalibus Damaſi litteris non ſubſcripſit. Iſto tempore Sanctus Hieronymus, hærens in Antiocheno Patriarchatu, ac ad Damaſum ſcribens de quæſtione *trium Hypoſtaſium*, admiratus eſt Antiochiæ eſſe tres Epiſcopos, Paulinum, Meletium ac Vitalem; omnes glorantes ſe communicare Damaſo, ac ejus Sedi. Hinc addidit aut omnes tres mentiri, aut certè duos. Non plenè capiebat diſpenſatoriam Damaſi gratiam. Vitalis tamen omninò mentiebatur. Ut potè à Damaſo admiſſus in communionem, ſed laicam. Homo contumax perſtitit ſe oſtentare Epiſcopum, & hæreſim palam profiteri. Lucet ex illis, quæ cum ipſo egit, ac de ipſo ſcribit Sanctus Epiphanius.

Etiam tunc admiſſa fuit ſtipulatio, quam Paulino aliquando obtulerat Meletius: *Quoniam & mihi iſtarum ovium procurationem commiſit Dominus, & tu aliarum curam ſuſcepiſti, ipſæque oves veræ*

pie-

pietatis communione conſentiunt, Greges concordiæ vinculo conjungamus, & contentionem de Primatu dirimamus. Et cum oves communiter paſcamus, communem illis ritè moderandis curam adhibeamus. Quod ſi Sedes contentionem gignit, ego hanc contentionem conabor à nobis repellere. Nam ponamus in iſta librum Evangelii, & utrimque nos ſedeamus. Quod ſi ipſe prius è vita abiero, tu ſolus gregem moderaberis; ſin autem tibi illud contigerit, ego curam omnium geram. Ita affirmat in Eccleſiaſtica
L. 5. C. 4. hiſtoria Theodoretus. Huic paci adfuit & intervenit Sanctus Gregorius Nyſſenus Epiſcopus, ipſamque laudat in ſuis epiſtolis. Erat germanus frater Magni Baſilii, ideòque certum eſt, quod conſtanter egerit pro Meletio. Hermias Sozomenus addit conditionem placuiſſe omnibus, & ab utriuſque contendentis perſona & Clero fuiſſe firmatam jurejurando. Unicum obſtitiſſe Calaritanum Luciferum. Cujus rei fides ſit penes ipſum. Rei igitur ſeries fuit miſſa Romam per Petronium Paulini Presbyterum, & Dorotheum Presbyterum Meletii, & à Damaſo confirmata. Non à generali Concilio, ſed à ſolo Damaſo.

Sanctus Bonifacius rectè affirmat duram hanc litem non ſolùm ſub Meletio, ſed etiam ſub ejus Succeſſore Flaviano fuiſſe judicatam & compoſitam à Sede Apoſtolica. Etenim poſt Meletii mortem neutra pars ſervavit pactorum fidem. Paulinus, dum ſe admitti ac firmari poſtulat in ſolidum Epiſcopum, rejicitur à Meletii Fautoribus, ac ipſi ſuperordinatur Flavianus, à Diodoro Tharſenſium Metropolita, ac Acacio Epiſcopo Berrheenſium. Flavianus & Diodorus, Antiochenæ Eccleſiæ olim Compresbyteri, ſemper fuerant Paulino pertinaciter adverſati. Et iſtam injuriam non ſufferens Paulinus ſibi adhuc vivo Succeſſorem ordinavit Evagrium. Et quidem ſolus. Ita in Eccleſiaſtica Hiſtoria teſtatur Theodoretus. Alii tamen affirmant non niſi poſt Paulini mortem fuiſſe evectum. Utut ſit, aut Paulinus, aut ejus communio egit ex vetuſta regula: *Frangenti fidem fides frangatur eidem*. Et hinc Flavianum, utpotè manifeſtè perjurum atque intruſum, ſemper ac meritò averſata fuit Roma-
L. 7. C. 11. na Eccleſia. Quin & Diodorum atque Acacium pro excommunicatis habuit. Ita ſcribit Hermias Sozomenus. Hinc novæ atque horrendæ lites, de quibus ad Theophilum Alexandriæ Patriarcham ſcripſit Sanctus Ambroſius: *Inter hos duos*,
Epiſt. 9. Evagrium & Flavianum, *nihil quod ad Chriſti pacem pertineat eligentes, gravis toto Orbe ſtabat diſcordia. Cui bonæ pacis naufragio Sancta Synodus Capuenſis tandem obtulerat portum tranquillitatis, ut omnibus per totum Orbem daretur communio catholicam confitentibus fidem, & duobus iſtis tuæ Sanctitatis examen impartiretur.* Ad quæſtionem decidendam Siricius Pontifex indixit Capuanam Synodum, & utrumque malè ordinatum juſſit adeſſe. Adfuit ſolus Evagrius. Hinc Synodus cauſam delegavit Theophilo ac ejus Synodo: *Quia hoc verum judicium futurum arbitrati ſumus, quod neutri parti ſociata communione aliquo favore propenderet*. Romana Eccleſia, licet neutrius probaret cauſam, & utrumque non propriis meritis, ſed alienis dumtaxat vitiis videret niti, magis tamen propendebat in Evagrium: Quòd Paulini Succeſſor & creatura eſſet, & quod ipſum imitatus invocaret auxilium Sedis Apoſtolicæ. Hinc Siricium Flavianus ſuſpectum habuit, & noluit advenire Capuam. At verò Theophilus neutri parti adhæſerat per communionem, aut favoris fomenta præbuerat. Hinc Capuana Synodus ei delegavit cauſam. Sub iſta tamen conditione, quam illi plenè obſervandam inculcavit Sanctus Ambroſius: *Sanè referendum arbitramur ad Sanctum Fratrem noſtrum Romanæ Sacerdotem Eccleſiæ, quoniam præſumimus ea te judicaturum, quæ etiam illi diſplicere nequeant. Ita enim tuæ conſultum erit ſententiæ, ita pacis & quietis ſecuritas, ſi id veſtro ſtatuatur Concilio, quod communioni noſtræ diſſenſionem non adferat, ut nos quoque* accepta *veſtrorum ſerie Statutorum, cum id geſtum eſſe cognoverimus quod Eccleſia Romana haud dubiè comprobaverit, læti fructum hujuſmodi examinis adipiſcamur*. Delegatio facta eſt ſub obligatione præviæ relationis ad Romanum Pontificem, & ab ipſo accipiendæ comprobationis ante prolationem ſententiæ. Ex quo lucet caduco fundamento niti Joannem Launojum, dum ex iſta delegatione nititur elicere, quod Romanus Pontifex olim ſubfuerit generali Concilio.

Quomodò autem Flavianus huic delegationi obtemperaverit, exponit idem Ambroſius: *Cum ex his æquiſſimæ Synodi Conſtitutis ſperaremus jam remedium datum, finemque oblatum diſcordiæ, ſcribit Sanctitas tua iterùm Fratrem noſtrum Flavianum ad precum auxilia, & Imperialium Reſcriptorum ſuffragia remeaviſſe. Fruſtra ergò tantorum Sacerdotum fuſus labor, iterùm ad hujus ſæculi judicia revertendum. Iterùm ad Reſcripta, iterùm vexabuntur Sacerdotes ſenes, transfretabunt maria, iterùm invalidi corpore Patriam peregrino mutabunt ſolo, iterùm ſacroſancta Altaria deſerentur, ut in longinqua proficiſcamur: Iterùm pauperum turmæ Epiſcoporum, quibus ante oneroſa paupertas non erat, externæ opis egentes compellentur inopiam gemere, aut certè victum inopem itineris uſurpare. Intereà ſolus exlex Flavianus, ut illi videtur, non venit, quando omnes convenimus*. Flavianus recuſavit etiam Theophili Tribunal, & ab iſto Capuanæ Synodi Statuto appellavit ad generalem in Oriente celebrandam Synodum, ipſam poſtulavit ab Imperatore Theodoſio, & videtur impetraſſe. Ab Apoſtolica Sede provocavit ad Synodum. Quod in Oriente celebrandam poſtulaverit, demonſtrant Ambroſii verba: *Transfretabunt maria*. Non utique Græci, ſed nos Latini Epiſcopi. Hinc ſubditur: *Ut in longinqua proficiſcamur.*

Sed qualem & quantam reverentiam iſti appellationi detulerit Siricius, audiamus à Theodoreto, ſummo Encomiaſte ac Patrono Flaviani. Exponit, licet non plena fide, rei ſeriem, ac proſequitur: *Romani nihil horum ſcire cupientes,* L. 5. C. 23.
Evagrii communionem ſunt amplexati, ac Imperatoris animum contra Flavianum incitare ſtuduerunt. Nam cum Imperatori nimis acriter inſtando multum ſæpè exhibuiſſent moleſtiæ, accerſit eum Conſtantinopolim, & Romam proficiſci jubet. At Flavianus reſpondet hyemem jam eſſe. Itaque pollicitus ſe ineunte vere imperata facturum, in patriam revertit.

Sed cùm Epiſcopi Romani, non ſolùm Damaſus ille admirabilis, verùm etiam poſt illum Siricius & Anaſtaſius, vehementiùs in Imperatorem invecti eſſent, dixiſſentque eum illos, qui Tyrannidem contra ſe exercere molirentur, opprimere, ſed his qui per Tyrannidem Chriſti Leges evertere ſtuderent, impunitatem concedere, eum Imperator denuò accerſit, Romamque ut contendat, cogere laborat. Affirmat Romanos Pontifices Flaviani appellationem ſpreviſſe, habuiſſe pro Tyrannide ac rebellione, nec permiſiſſe cauſam divelli à ſuo Tribunali. Et interim Evagrium veſtierunt ac poſuerunt in Thronum. Ejuſdem ſententiæ fuit Sanctus Ambroſius, Flavianum dicens exlegem.

Rem tandem poſt Evagrii mortem compoſuit Sanctus Joannes Chryſoſtomus. Etenim à Meletio in Diaconum, ab Evagrio in Presbyterum conſecratus, poſt hujus mortem tranſiit ad Flavianum, fuit illi familiariſſimus, ſub illo dixit Homilias ad Antiochenum Populum, & ex ejus Presbytero exaltatus eſt in Epiſcopalem Cathedram Regiæ civitatis. De ipſo igitur apud Conſtantinopolim conſecrato ſcribit Hermias Sozomenus: *Quamprimùm Joannes ad Epiſcopatum perveniſſet, cum Ægyptii Sacerdotes & Occidentales adhuc cum Orientalibus diſſiderent propter Paulinum, & communis quædam diſtractio ob hoc ipſum Eccleſias per univerſum Imperium detineret, Theophilum orabat, ut in hoc ſibi auxilium ferret, quo Flavianus in gratiam Romani Epiſcopi reduci poſſet. Conſenſu igitur utriumque facto ad hoc negotium eliguntur Acacius Berrhœenſis Epiſcopus, & Iſidorus ille, cujus nomine Theophilus ordinationi Joannis obſtiterat. Hi profecti Romam, ac Legatione pro votis functi, in Ægyptum adnavigabant. Et hinc porrò in Syriam pervenit Acacius, Flaviano litteras pacificas ab Ægyptiis & Occidentalibus adferens.* Quod ipſum referunt in Dialogo de Sancti Joannis Chryſoſtomi Actis Palladius Helenopolitanus Epiſcopus, & apud Photii Bibliothecam in ejuſdem Sancti Joannis vita Georgius Patriarcha Alexandrinus, graviter tamen labens gratiam iſtam fuiſſe factam à Sancto Damaſo. Facta enim fuit à Sancto Innocentio. Hic ipſam prius navigare in Ægyptum, ac Theophilo placere voluit, quod Flavianus etiam hunc graviter offendiſſet.

L. 8. C. 3.

Eadem de re Zachariæ, Photianæ Factionis Chalcedonenſi Epiſcopo, ad octavam Synodum dicenti, *Flavianum Antiochiæ Patriarcham Romani non receperunt, ſed eum Canon nullatenùs condemnavit*, atque hoc exemplo tentantis purgare ſchiſmaticam rebellionem ſui Photii, repoſuit Metrophanes orthodoxus Metropolita Smyrnenſis: *Porrò Patriarcham Antiochiæ Flavianum recuſabat quidem Romanorum Eccleſia ſuſcipere, interim Paulinum propter magni Euſtatii dilectionem ſtabilientes, qui Princeps erat eorum, qui propter Euſtatium reſiſtebant, & disjungebantur, ac ſeorſim colligebantur, non tamen & uſque ad finem habuerunt hanc mentem. Piiſſimo enim Imperatore Theodoſio mediante acceptum reddiderunt eum, & Patriarcham habuerunt eum Antiochiæ, ita ut & in hoc mendaciter loquens apparueris. Si enim uſque in finem abjeciſſent eum, benè utique invenireris fuiſſe locutus. Si verò lite cum Paulino detenti reſtiterunt quidem propter cauſam, quam dixi, depoſuerunt autem hujuſmodi contentionem, & receperunt eum, fruſtra dixiſti receptum fuiſſe Flavianum contra Romanam Eccleſiam.* Labitur fuiſſe receptum ad mediationem Imperatoris Theodoſii. Receptus enim fuit poſt ejus mortem ſub filio & ſucceſſore Arcadio.

Tertium Romanæ appellationis Orientale exemplum Sanctus Papa Bonifacius adducit Nectarium Conſtantinopolitanum Epiſcopum, cui ad Imperatoris Theodoſii preces, factas per Legatos è Latere Epiſcopos atque Aulicos, Epiſcopalem confirmationem & communionem tandem dedit Sanctus Damaſus. Rectè. Quoniam Nectarii cauſa erat appendix ad Romanam appellationem Maximi Cynici. Etenim Maximus non adversùs ſolum Conſtantinopolitanæ Synodi judicium, & ſibi ab ipſo inflictam degradationem appellavit, ſed etiam adversùs promotionem Sancti Gregorii Nazianzeni, ac præſertim adversùs factam pendente appellatione ſuperordinationem Nectarii. Lucet ex Sancti Ambroſii ad præfatum Imperatorem litteris, quibus affirmat Maximi appellationem fuiſſe admiſſam, & ipſum reveſtitum à Romana Eccleſia: *Nectarii ordinatio quem ordinem habuerit, non videmus. Revera advertebamus Gregorium nequaquam ſecundùm traditionem Patrum Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ ſibi Sacerdotium vindicare.* Nec tantum de factæ ſuperordinationis vitio, adeoque de Sardicenſium Canonum prævaricatione, ſed inſuper de alio non modico crimine agebatur in Nectarium. Pergit enim Ambroſius: *Meletio defuncto, Paulino ſuperſtite, quem in communione noſtra manſiſſe conſortia, quæ à Majoribus inoffensè ducta, teſtantur, contra fas atque Eccleſiaſticum ordinem in locum Meletii non tam ſubrogatus, quàm ſuperordinatus aſſeritur. Atque hoc factum allegatur conſenſione & conſilio Nectarii.* Erant omnes graviſſimæ cauſæ. Et quidem Maximus Cynicus non adversùs aliquam Provinciæ, ſed adversùs plenam totius Orientis Synodum provocaverat. Et iſta omnia definivit ſolus Epiſcopus Romanorum.

Quartum Romanæ appellationis Orientale exemplum, hîc laudatum à Principe Bonifacio, eſt proximus Nectarii Succeſſor Sanctus Joannes Chryſoſtomus. Eum Innocentius primus reſtituerat, & ad ejus cauſam plenè retractandam indixerat Theſſalonicenſem Synodum. Et quia Theophili Patriarchæ Alexandrini, & ipſi adhærentium Epiſcoporum contumacia obedire detrectaverat, ſeparavit ſe & omnes Latinos à communione Orientalis Eccleſiæ. Hoc enim tunc erat frœnum, quo Romana Sedes Græcorum proterviam ſolebat domare & frangere. Et hanc præſentem per ipſum etiam fregit Sanctus Innocentius. De his enim rebus omninò ſcribit Bonifacius: *Ante breve tempus, id eſt, ſub Prædeceſſore meo beatæ recordationis Innocentio, Orientalium Eccleſiarum Pontifices dolentes ſe à Beati Petri communione ſejunctos per Legatos pacem, ſicut Charitas veſtra retinet, popoſcerunt.* Sancti Joannis nomen reddiderunt ſacris Eccleſiarum tabulis, atque ita illum ut Canonicum, quia benè ac plenè reparatum, Epiſcopum agnoverunt. Ex quo lucet.

non

non ſola de Dogmaticis, ſed etiam de Canonicis quæſtionibus Synodalia Orientalium Judicia fuiſſe ſemper per appellationem devoluta ad Apoſtolicam Sedem, ac per ipſam ſolam retractata ac definita. Bonifacius recte dixit: *Sicut Charitas veſtra retinet.* Etenim Rufus ad laudatam Theſſalonicenſem Synodum viderat ac fecerat omnia præparamenta.

Quod Illyriciana Eccleſia Romam appellare ſemper conſueverit, apertè etiam profitetur in exhibitis Bonifacio ſecundo precibus Stephanus Lariſſæ Epiſcopus, Metropolita Theſſaliæ: *Denique per hoc quia venerabiles effecti ante vos, & quanti ſancti illam Sedem habere meruerunt, corpore quidem in Romana glorioſa degentes civitate, ſpiritu autem ea, quæ ritè agebantur, omninò ornantes & trangreſſi, & plurimi ex corpore Eccleſiæ ab inimicorum calumniantium violentia ſunt liberati à Deo & à venerabili Apoſtolica Sede.* Utique omnes ad ipſam ex bonis fundamentis provocantes. Inſuper edicit liberationis ac liberatricis poteſtatis radicem: *Ergò nec tu ipſe, ſanctiſſime Pater, me multis circumdatum malis, & ad Deum ſolummodò atque veſtram Paterna conſuetudine Pietatem reſpicientem, habebis deſpectui. Quoniam nullus Eccleſiaſticus ordo illam veſtram, quæ à Salvatore omnium & primo Paſtore vobis eſt collata, poteſt præcellere poteſtatem. Exiguum eſt vel humile, in quo non Providentia veſtra reſpicit.* Affirmat iſtam poteſtatem non à Sardicenſi aut alia eſſe Synodo, ſed ab ipſo Chriſto Domino, qui eam Sancto Petro dedit transfundendam in Succeſſores.

CAPUT XXXIV.

Adducuntur varia Romanarum ex Illyrico appellationum exempla.

PRimum exemplum ſit Perigenes Corinthi Epiſcopus, Metropolita Helladis. Hic Corinthi natus ac renatus, necnon in ejuſdem Eccleſiæ Clero exiſtens à prima ætate, neſcio quomodo fuit electus & conſecratus Epiſcopus ad Patrenſem Eccleſiam. Aſt ipſum *Civitate ſua Patrenſes populi unitæ contradictionis voce arcuerunt.* Hinc juxta Antiochenum Canonem permanſit Corinthi, ſolo honore Epiſcopus. Intereà moritur Epiſcopus Corinthiorum. Hinc iſta ipſum poſtulavit Eccleſia. Verùm quod quoſdam quaſi de translatione moveret ſcrupulus, relata fuit res ad Bonifacium primum Pontificem: Et hic ipſum poſt maturum examen admiſit. Et rectè. Etenim quod iſtiuſmodi à ſua, ad quam conſecrati, civitate per injuriam rejectos, & nunquam admiſſos Epiſcopos in aliam incardinari Eccleſiam permiſerit Apoſtolica diſciplina, docet non ſola Antiochena Synodus, ſed & perpetua omnium gentium conſuetudo. Iſta incardinatio nullatenus eſt translatio. Nihilominus Com-Provincialium aliqui ſunt averſati Perigenem, & paraverunt convenire ad Synodum, ac definire quæſtionem. Et videntur non ſolummodò adversùs formam, ſed aliquid etiam habuiſſe contra materiam. Nec ipſos deterruit Regula per Eulalium Syracuſæ Epiſcopum laudata apud quartam Symmachi Pontificis Synodum: *Quod ſi cujuslibet Provinciæ Sacerdotes, intra terminos ſuos Concilio habito, quidquam ſine Metropolitani ſui authoritate tentaverint, irritum eſſe debere ſancti Patres ſanxerunt.* Utique Nicæni Patres in ſuo quarto Canone. Nec item Regula vetans Præpoſitum judicari à ſubditis. Etiam cenſuerunt Perigenem eſſe intruſum, & proinde adhuc vacare Sedem, ideoque imitari crediderunt ſecundæ Mœſiæ, ac ſecundæ Syriæ Epiſcopos, qui ad Leonis Auguſti juſſum ſine Metropolita convenerunt, & ſuum Synodale Judicium ediderunt de creatione Timothei Æluri & authoritate Chalcedonenſis Concilii. Hinc Perigenes ſibi metuit, ideoque provocavit ad Papam Bonifacium, ſupplicans auxilium, de quo Dominus ad Petrum: *Confirma Fratres tuos.* Et ipſum exaudivit Pontifex, & ad Rufum Theſſalonicenſem Epiſcopum, ſuum in Illyrico Vicarium ſcripſit: *Ad Synodum, quæ dicitur illicitè congreganda de cauſa Fratris noſtri & Co-Epiſcopi Perigenis, cujus ſcripſimus ſtatum nulla poſſe penitus ratione turbari, talia Scripta direximus, quibus univerſi Fratres intelligant primò convenire ſe citrà conſcientiam tuam minimè debuiſſe. Deinde de noſtro non eſſe Judicio retractandum.* Affirmat iſtam Synodum illicitè congregandam, & fore Attentatum, ideoque Perigenis dignitatem jubet eſſe ſtabilem, & à nullo vexari.

Iſta Synodus videtur indicta per authoritatem Attici Epiſcopi Conſtantinopolitani, ideoque habuiſſe audaciam attentandi in proprium ab Apoſtolica Sede confirmatum Metropolitam. Perigeni adverſantes Epiſcopi videntur adhæſiſſe nuperæ legi, qua Imperator Theodoſius Orientale Illyricum Apoſtolicæ Sedi abſtulerat, & tranſcripſerat in Patriarchicam Poteſtatem Conſtantinopolitanæ Cathedræ. Præfati Epiſcopi ex hac lege videntur cenſuiſſe Bonifacium Pontificem dixiſſe jus extra Territorium, ac proinde ſententiam eſſe nullius ponderis, ideoque reclamaſſe ad Atticum. Hoc penitus ſuadent hæc Bonifacii verba: *Quis certè Antiſtitum, ut Fratrum conveniret turba, præcepit, lectis Epiſtolis noſtris?* Hoc eſt, Quis Antiſtes cognitis & lectis noſtris pro Perigene litteris habuit authoritatem convocandi Synodum, & noſtrum Judicium retractandi? Pergit Pontifex: *Quoniam locus exigit, ſi placet, recenſete Canonum ſanctiones, reperietis quæ ſit poſt Romanam ſecunda Sedes, quæve ſit tertia. A quibus ideò ita rerum videtur ordo diſtinctus, ut ſe Eccleſiarum Pontifices cæterarum, ſub uno tamen eodemque Sacerdotio, habere cognoſcant, quibus charitate ſervata propter Eccleſiaſticam diſciplinam debeant eſſe ſubjecti. Et quidem hæc ſententia Canonum à vetuſtate duravit, & nunc uſque Chriſto noſtro favente perdurat. Nemo unquam Apoſtolico Culmini, de cujus Judicio non licet retractari, manus obvias audacter intulit, niſi qui de ſe voluit judicari.* Hæc omnia palam diriguntur in Epiſcopum Con-

ſtantinopolitanum. Affirmant ipſum non eſſe Patriarcham, nec Illyrici, nec ullius gentis, ideoque hæc omnia ejus Acta eſſe novitatem & audaciam. Etenim Eccleſia non habet niſi tres Patriarchales Sedes: Inter quas cuncti norunt non eſſe Conſtantinopolitanam. Affirmant omnes tres Romanæ ſubjici, & judicare non poſſe de ejus Judicio, ideoque longè minus poſſe Conſtantinopolitanam, quæ non eſt aliud quàm ſimplex Parochia in Provincia Europæ. Ita Pontifex ſubnervavit iſtam Corinthiæ Provinciæ Synodum, & provocantem ad ſe Perigenem ſtabilivit adversùs Attici violentias. Et hinc diſcimus, quod olim appellari conſueverit non ſolummodò adversùs latam, ſed etiam adversùs ferendam à Synodis ſententiam.

Secundum Romanæ ex Illyrico appellationis exemplum eſt Perrevius Theſſalæ Provinciæ Epiſcopus, de quo laudatus Papa Bonifacius in litteris ad Rufum Theſſalonicenſem: *Perrevii Co-Epiſcopi negotium, cujus nobis libellus ab eodem deſtinatus fecit indicium, cui Con-Sacerdotes ſui moleſti nimis eſſe dicuntur, ita ut eum Eccleſia ſua crederent eſſe pellendum, diligenter audire tuam volumus Charitatem, conventis ſupra dictis Co-Epiſcopis noſtris, quorum ſe vim ſuſtinere deplorat. Tunc demùm, ut intelligant ſi quid à ſe factum eſt contra conſuetudinem, prius eſſe caſſandum, omnibus veſtigatis ad nos tua Charitas referre maturet, quatenùs prolatum à tua Fraternitate judicium ſententia noſtra valeat roborari.* Juxta Sardicenſes Canones cauſæ hujus retractationem delegat Ruſo ſuo Vicario, attamen cum onere ad ſe referendi omnia. Et adjungit: *Sanè in epiſtola Theſſalis Fratribus deſtinata id à nobis ſcriptum volumus recognoſcas, Pauſianum, Cyriacum, & Calliopum à noſtra communione penitùs ſubmovendos, ita ut remedium ſolum interventionis tuæ gratiam ſe habere cognoſcant. Maximum autem, quem malè tua Charitas retulit ordinatum, in totum Sacerdotii cenſemus honore privandum.* (Epiſt. 8.)

Hic eſt omninò ille Perrevius, qui adſuit Epheſino Concilio, iſthìe appellatus Pharmalienſis Epiſcopus, itemque Epiſcopus ſaltuum Theſſalonicenſium. Videtur eſſe unus & idem. Nempe erat nullius ſpeciatim civitatis, ſed totius Regionis Epiſcopus, qualis in Italia eſt Epiſcopus Sabinenſis. Perrevius videtur à Ruſo Vicario, aut certè ad ejus mandatum fuiſſe conſecratus, at verò Pauſianus, Cyriacus, & Calliopus videntur per Attici Conſtantinopolitani auctoritatem ſuperordinaſſe Maximum. Et uti Perrevius Romam, ita cum ſuis intruſoribus Maximus videtur provocaſſe Conſtantinopolim. Hos enim Pontifex notare videtur in ſequenti ad Theſſaliæ Antiſtites epiſtola: *Audio Epiſcoporum quoſdam, Apoſtolico jure contempto, novum quidpiam contra Chriſti propriè Præcepta tentare, cum ſe ab Apoſtolicæ Sedis communione, & ut ita dicam veriùs, poteſtate ſeparare nituntur, eorum petentes auxilium, quos Eccleſiaſticarum Sanctio regularum majoris eſſe non dedit poteſtatis.* Hoc eſt, appellantes ad eum, cui ſacri Canones nullum dant præeminentiæ locum, quem jubent eſſe ſimplicem Heraclæenſis Metropolitæ Suffraganeum. Et hinc (Epiſt. 9.) Perrevius prævaluit. Maximus fuit ejectus. Ejus Ordinatoribus nulla fuit veniæ ſpes, niſi per reditum ad Vicarii obedientiam, illiuſque apud Pontificem preces pro pœnitentibus.

Tertium Romanæ ex Illyrico appellationis exemplum eſt Felix, neſcio cujus in nova Epyro Sedis Epiſcopus, de quo ad totius iſtius Diœceſis Epiſcopos ſcripſit Sanctus Cæleſtinus Pontifex: *Nunc Dyrrachenæ Provinciæ cauſa nos monuit, ubi quorundam accuſantium factione Frater & Co-Epiſcopus noſter Felix, ſi non noſtra interveniſſet diligentia, fuiſſet oppreſſus.* (Epiſt. 13.) Videtur non oppreſſus, ſed dumtaxat fuiſſe opprimendus, ideoque non à lata ſententia, ſed provocaſſe adversùs ferendam. Ad inſtar Perigenis. Cæleſtinus adjungit: *Nullus* Illyrici Metropolita *uſurpet eodem*, Theſſalonicenſi Vicario, *inconſcio commiſſam illi Provinciam; colligere, niſi cum ejus voluntate, Epiſcopos non præſumant.* Exiſtimo legendum: Per commiſſam illi Provinciam colligere Epiſcopos non præſumat. (Epiſt. 8.) Quod ipſum Bonifacius ſcripſit ad Rufum. Dyrrachienſis Metropolita hanc à Vicario dependentiam cenſuit ſuæ dignitati & quarto Nicæno Canoni adverſam, ideoque Felicem judicaturus ſuo arbitrio convocavit Synodum, & Rufi reclamationem contemſit. Hinc Felix provocavit ad Cæleſtinum, & exauditus impetravit ſuſpendi Synodum, atque ita à damnationis periculo liberari. Iſta porrò dependentia, licet videatur, non adverſatur Nicænis Canonibus. Etenim ſextus Canon firmavit Ægyptiacæ Diœceſis conſuetudinem, in qua nullus Metropolita, ſed ſolus Patriarcha potuit celebrare Synodos. Hinc ex omni Ægypto nullam reperias, niſi Alexandrinam. Idem Canon ſanxit Patriarchicam Ægypti poteſtatem procedere ad normam Romanæ. Proinde Romani Pontifices, dum Illyrici Metropolitis impoſuerunt iſtam dependentiam, non læſerunt iſtos Canones. Et impoſitio habuit juſtas rationes. Etenim Conſtantinopolitani Epiſcopi inſidiabantur iſtis Provinciis, & inter ipſarum Epiſcopos hinc inde habebant ſuos fautores. Hinc ad præcidendas Factionum technas Apoſtolica Sedes Metropoliticam iſthic poteſtatem circumcidit, & nullam permiſit ab ipſa celebrari Synodum ſine conſcientia & prævia facultate Vicarii.

Quartum Romanæ appellationis exemplum, à Sixto tertio Pontifice laudatum in litteris ad Sanctum Proclum Conſtantinopolitanum Epiſcopum, licet ex Illyrico non ſit, ſpectat tamen ad ipſum, utpotè adductum ad Proclum divertendum ab invaſione iſtius Diœceſios. (Epiſt. 16.) Ad cohibendas ejus manus à Juribus Romanæ Eccleſiæ. Exemplum eſt Idduas Smyrnenſis Epiſcopus, qui inter cæteros Patres adfuit Epheſino Concilio, adhæſit Sancto Cyrillo, ac Primati & Metropolitæ ſuo Memnoni, & cum ipſis damnavit Neſtorium. Defuncto Memnoni in Epiſcopatum ſucceſſit Baſilius, qui neſcio qua de cauſa damnavit Idduam. Et hac de re Sixtus ſcribit ad Proclum: *Habes recentiſſimum nuper habitæ actionis exemplum Fratris noſtri Idduæ, circa quem Fraternitatis tuæ decrevimus judicium cuſtodiri, cognitioni tuæ facere nolentes injuriam, cum ejus intentionem*

nem juſtiſſimam innocentia tuereris. A Baſilio ac ejus Synodo damnatus Idduas appellavit ad Proclum, & hic caſſavit illius judicium, ac Idduam declaravit innocentem atque juſtiſſimum. Hinc aut Baſilius, aut potiùs Idduæ accuſator, vel quivis Adverſarius denuò appellavit ad Sixtum: Et hic probavit & ſtabilivit datam à Proclo ſententiam. Quæ res Proclo haud dubiè fuit longè gratiſſima. Ita enim rapina, quam in Aſiaticam Diœceſim Sanctus Joannes Chryſoſtomus, Procli Magiſter, inchoaverat, & Succeſſores continuarant, probabatur & confirmabatur per Sedem Apoſtolicam. Quare certum eſt Sixtum non recta hìc egiſſe. Etenim omnes iſtas Conſtantinopolitanorum Antiſtitum rapinas, licet confirmatas à Chalcedonenſi Synodo, exſufflavit & projecit proximus Sixti Succeſſor Magnus Leo, ejuſque fundatiſſimum judicium Succeſſores ſunt conſtanter proſecuti. Nempe ſuis Illyrici Diœceſibus à Proclo Xixtus metuebat. Legem, qua ipſas ab Attico circumſcriptus Theodoſius transtulerat in Patriarchicam poteſtatem Conſtantinopolitani Epiſcopi, licet jam ex Honorii mandato circumductam, reſuſcitare voluit Proclus, aut certè de iſta machina fuit ſuſpectus. Hinc ipſum multis laudibus demulcet Sixtus, ſuum in ipſum profitetur affectum, & hunc affirmat non ſtare in verbis, ſed jam frequenter exiiſſe in opera. Præſertim in opus, quod datam pro Iddua à Proclo ſententiam nuperrimè confirmaverat. Promittit tres Autocephalas Diœceſes Proclo citra contentiones dimittere, atque ita ſuadet & rogat ipſum ceſſare à quovis tentamine in Provincias Illyricianas. Qua in re manifeſtum eſt Sixtum non eſſe uſum Apoſtolico pectore.

Quintum exemplum eſt Stephanus Lariſſæ Epiſcopus Metropolita Theſſaliæ. Hic juxta antiquam conſuetudinem fuit in ſua civitate conſecratus à ſuis Suffraganeis: Ab Euſtatio Gomfienſi, Elpidio Thebano, ac Stephano Lamienſi. Probianus Demetriadæ Epiſcopus dixit conſuetam Orationem Encomiaſticam, & ipſam implevit eximiis elogiis. Conſecratio facta eſt ad præviam confirmationem Theſſalonicenſis Vicarii: At ecce ſtatim poſt præfatus Probianus, Demetrius Sciatenſis, & quidam alii ejuſdem Provinciæ Epiſcopi, unà cum Antonio Lariſſenæ Eccleſiæ Presbytero adſcenderunt Conſtantinopolim, & apud Epiphanium Patriarcham accuſarunt Stephanum de pluribus, præſertim de rebellione adversùs Conſtantinopolitanam Eccleſiam & poſtularunt ad degradationem. Etenim Epiphanius mortuam ac ſepultam legem, qua Imperator Theodoſius Orientalis Illyrici Eccleſias tranſcripſerat in Patriarchale jus Regiæ civitatis, exhumare ac reſuſcitare ſtuduit, atque non modicè conturbavit Eccleſias. Quin Imperator Juſtinianus magnis beneficiis Eccleſiam cumularit, nemo poſſit inficiari. Attamen etiam plures ei intulit violentias. Ipſarum non minima eſt, quod iſtam legem reſcripſerit in ſuum Codicem, atque ita voluerit vivificare.

Hinc Epiphanius iſtam accuſationem admiſit tanto impetu, ut nulla accuſantium probatione, nec Canonica evocatione uſus, alios Provinciæ Epiſcopos ac Eccleſiæ Clerum à Stephani obedientia & communione ſuſpenderit, nec ipſi cibos aut alia neceſſaria permiſerit ex Eccleſiaſtica ſubſtantia miniſtrari. Ipſum ſuſpendit ab officio ac beneficio. Et invitum juſſit deportari Conſtantinopolim. Sibi exhiberi etiam juſſit præfatos ejus Conſecratores. Nempe prætendebat Conſecrationem ſine ſua prævia confirmatione non potuiſſe fieri, ideoque ipſorum crimen non indigere probationibus, ſed eſſe manifeſtum. Et quidquid ad Apoſtolicam Sedem reclamaret Stephanus, affirmans Illyrici Eccleſias non ad Conſtantinopolitanum, ſed pertinuiſſe ſemper ac etiamnùm pertinere ad Romanum Patriarchatum, nullatenùs fuit auditus, ſed judicatus eſt delictis accumulare delicta, atque ideò fuit tractatus peſſimè, ac tandem à collecta ex advenis Epiſcopis Synodo degradatus. Audiamus ipſum Stephanum, in ſuæ appellationis libello perorantem ad Bonifacium ſecundum Pontificem: *Cum igitur nihil approbatum de me fuiſſet, nec ulla eſſet Canonicæ ultionis culpa digna inventa, ſententiam protulerunt, & condemnantes me à Sacerdotali Officio ſuſpenderunt, cum mea conſtet non dimiſſum fuiſſe pro meis plenius partibus allegare, ſed & petenti aliqua meæ cauſæ profutura oſtendere non eſſe permiſſum. Quapropter ſupplicabam, ut non ante ſententia diceretur, quam quæ acta ſunt ad vos beatiſſimos referrentur, ut inde veſtra cauſæ diſcuſſio ſervaretur: Quod dictum magis eos adversùm me ampliùs incitavit, putantes de ſacrarum Eccleſiarum Regiæ Urbis jure aliquid minui, quod ego Apoſtolicam veſtram Sedem viſus ſum nominaſſe. Etenim dixi, quia authoritas Sedis Apoſtolicæ, quæ à Deo & Salvatore noſtro eſt ſummo Apoſtolorum data, omnibus ſanctarum Eccleſiarum privilegiis antecellit: In cujus confeſſione omnes Mundi acquieſcunt Eccleſiæ. Sententia igitur lecta juſtam denuò veſtram audientiam imploravi, apud quam nulla cujuslibet diſceptatio veſtram poteſt diſturbare juſtitiam; ſed timor Dei qui ineſt in vobis, ipſe unicuique facit per vos ſua jura reſtitui.*

Notanda ſunt verba: *Supplicabam ut non ante ſententia diceretur, quam quæ acta ſunt ad vos referrentur, ut inde veſtra cauſæ diſcuſſio ſervaretur*. Stephanus ſupplicabat, ut Epiphanius, dum Romanæ Sedis & Theſſalonicenſis Vicarii jura volebat invadere, ſaltem fixos huic ab iſta limites non excederet. Etenim iſte Vicarius ſine prævia ad Romanum Pontificem relatione, & ante acceptum illius Reſcriptum non poterat Epiſcopos degradare. Hoc opus erat ex reſervatis. Hinc iſta ſupplicatio offendit graviſſimè. Epiphanius enim per iſtas Eccleſias nequaquam Apoſtolicus Vicarius eſſe prætendebat, ſed authenticus Patriarcha. Hinc cenſuit Stephanum nominando Apoſtolicam Sedem impingere in jura Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ. Epiphanius ab Acaciano ſchiſmate plenè receſſerat, plenamque Romanæ Eccleſiæ obedientiam fuerat juxta præſcriptum & tranſmiſſum à Pontifice Hormiſda libellum ſolemniter profeſſus, ideòque nullatenùs circa Papalem exorbitabat poteſtatem, ſed dumtaxat circa Patriarchalem. Et hinc undecumque auxilia ſibi exquirens Ste-

phanus tandem tranſivit ad Papalem: *Authoritas Sedis Apoſtolicæ, quæ à Deo & Salvatore noſtro eſt ſummo Apoſtolorum data, omnibus ſanctarum Eccleſiarum privilegiis antecellit*. Supplicavit Epiphanio ut ſi Patriarchalia Romanæ Eccleſiæ jura non vereretur invadere, violentas manus ſaltem cohiberet à Papalibus: Quod non humana, ſed Divina eſſent, & quod ad ipſa etiam ante ſententiam poſſet provocari: Quod omnium Eccleſiarum quibuſcumque privilegiis antecellerent, ideòque interjectis ad ipſa provocationibus etiam Patriarchæ deberent deferre reverentiam, & audientiæ locum reſervare: Magni ponderis ſunt verba ſequentia. *In cujus confeſſione omnes Mundi requieſcunt Eccleſiæ*.

Interim Epiphanius ad omnia clauſit oculos & aures. Quare Stephanus poſt recitatam ſententiam denuò appellavit ad Pontificem Bonifacium. In appellationis inſtrumento enarrat Epiphanii in ſe violentias, & concludit: *Deprecor igitur vos, miſeremini homini humili & extenuato animo, adjuvate me per gratiam, quæ vobis à Domino eſt collata. Si enim & alia peccata dimittere poteſtatem à Dei Verbo percepiſtis, quantò magis habebitis poteſtatem in his, quæ adversùs me acta atque decreta ſunt? Tibi enim derelictus eſt pauper, pupillo tu eris adjutor. Quia ego ab omni humana ſpe derelictus eſſe cognoſcor*. Profitetur Romanas appellationes eſſe non à Sardicenſi Synodo, ſed à Dei Verbo: Eſſe partem Cæleſtium Clavium, quas Dominus dedit Apoſtolo Petro. Etiam in aliis ad Pontificem litteris habet: *Supplico vobis, ſi qua eſt Dei miſericordia, ſi qua pietas, ſi qua dilectio, tranſite, & hic ipſum in Sancto Spiritu, ſecundùm beatum Apoſtolum, Auxilium mihi ferentes, veſtri & veſtrorum illius beatæ Sedis Deceſſorum recordantes, quia nullum unquam ab aliquo injuſtè noceri paſſi ſunt*. Profitetur has appellationes eſſe antiquiſſimum, ac ſemper ſecurum omnibus afflictis refugium. Et haſcè litteras Romam miſit per Theodoſium Echinienſis Eccleſiæ Epiſcopum. Et adjungit rationem, cur ipſe non acceſſerit: *Cum relecta fuiſſet ſententia, mox in cuſtodiam Dei amatoribus ſacræ Eccleſiæ Defenſoribus datus ſum. Sed aliqui Deum timentes, & meam miſerantes miſeriam, quod eſſem undique deſtitutus, in ſua fide ſuſceperunt, multam pro me quantitatem pecuniæ promittentes quia non recederem, ſed obſervaturum me eſſe in Regia civitate. Hunc habentes magnoperè tractatum omnes, qui adverſùm me iſta conſignaverunt, ut non poſſem ad veſtigia veſtræ Beatitudinis convolare, & pro Dei mandato aliquam miſericordiam à vobis percipere*. Haſce litteras Theodoſius Pontifici obtulit in *Conſiſtorio*. Hæc eſt Papalis Conſiſtorii prima memoria. Res haud dubiè eſt longè antiquior.

Huic appellationi ſe adjunxerunt Elpidius Thebanus, Timotheus Cæſaræenſis, & Stephanus Laminenſis Epiſcopus, quorum duo Stephanum conſecraverant. Quare ſibi cùm illo metuebant eadem. Hinc & ſuas litteras tradiderunt communi Legato Theodoſio. Exponunt iniquam ſui Metropolitæ degradationem, ac Epiphanii de invadendis Illyrici Eccleſiis pravum animum, & concludunt: *Pro his & veſtram appellamus Beatitudinem, & Apoſtolicam Sedem, & per eam ter Beatum Petrum, atque ſanctæ Eccleſiæ primum Doctorem Chriſtum Dominum noſtrum audire & adorare credimus, ſperantes ut miſerorum hominum petitionem, quam cum anima tribulatione & doloribus plena porreximus, minimè deſpiciatis, ſed iſta congrua emendatione corrigentes, rebus iſtis ſuccurrentes, remedium dare dignemini*. Et infra: *Quia ſi non Dei miſericordia & veſtra juvamina nos prævenerint, tertius & quartus nuncius ſimilia deportans veniet. Quia non uſque ad Stephanum Dei Amatorem eorum conquieſcit intentio, ſed & aliis plurimis iſta facient, & non ante quieſcent, quam ut ad effectum deſideria ſua perducant*. Per hujuſmodi rapinas ac violentias Byzantina Eccleſia, in Europæ Provincia ſub Heracleenſi Metropolita vulgaris Parochia, pedètentim crevit in Patriarchatum. Tres iſti Epiſcopi profitentur Romanam appellationem eſſe ſingularem reverentiam Sancti Apoſtoli Petri, ac adorationem Chriſti Domini. Quia nempe eſt hujus Inſtitutum.

Quid Bonifacius Pontifex circa hanc appellationem egerit, ignoramus. Poſterior Synodalium Actorum pars periit aut latet. Interim dubitandum non eſt, quin Epiphanium compeſcuerit, reparaverit Patriarchalia ſuæ Eccleſiæ Jura, & Stephanum ſuo Throno reſtituerit. Etenim Romana Eccleſia in iſtis Juribus firma permanſit uſque ad novas rapinas Imperatoris Leonis Iſauri. Aliquid documenti nobis reliquit Agapetus Pontifex. Etenim omninò videtur hic eſſe ille Stephanus, de quo ſcribit ad Imperatorem Juſtinianum: *Unde de Stephani Epiſcopi Perſona & cauſa non credatis alicujus nos ſtudio defenſionis impelli. Abſit à quorumlibet mentibus Chriſtianis, ut in quacumque Perſona aut innocentiam redarguant, aut crimen abſolvant. Sed univerſa, quæ Sedis Apoſtolicæ ſuper hac ſunt parte diſpoſita, illo ſemper ſtudio manaverunt, quæ Principatui B. Petri vos quoque cupitis per omnia reſervari. Scilicet ne in his, qui Sedis ejus Audientiam poſtulaſſent, ſperata ipſius reverentia, alterius ſententia proveniret. Et ideò quia Clementia veſtra ſalubriter offerre dignata eſt, ut à Legatis noſtris omne negotium tractaretur, hanc operam his, quos incontinenti dirigimus, Deo authore mandamus, ita tamen ut jam nunc communione noſtra vir Religioſus Achilles pro veſtra juſſione debeat gratulari*. Epiphanius Bonifacii pro Patriarchalibus Apoſtolicæ Cathedræ juribus ſancita omninò admiſerat: Quia nempe etiam Imperator Juſtinianus, meliora edoctus à Pontifice, Principatui Beati Petri volebat illa reſervari. Attamen Stephanum noluit recipere in Sedem, affirmans criminoſum, ideoque ab ipſo circumventum fuiſſe Bonifacium. Addidit defenſionis, qua nempe Romani Pontifices ſua jura zelabantur, ſtudio reparatum. Hoc Agapetus purgat, additque nec à ſe crimen abſolvi, nec ab Epiphanio potuiſſe aut debuiſſe redargui innocentiam. Quare poſt Bonifacii mortem quæſtio rediit ad tribunal Agapeti. Et hæc utrimque audiens Juſtinianus hæſit, ideoque rogavit retractari cauſam per Papales Legatos, ex alia cauſa venturos Conſtantinopolim. Et Papa aſſenſit. Legati iſti ſunt Sabinus Canuſinus, Epiphanius Aſculanus, Aſterius Salerni-

lernitanus, Leo Nolenſis, ac Ruſticus Feſulanus Epiſcopus. Qui etiam cum ipſo Papa manſerunt Conſtantinopoli, & poſt ejus mortem adſederunt Synodo Mennæ Patriarchæ, executi ſententiam Agapeti contra Pſeudo-Patriarcham Anthimum. Et hinc diſcimus Legatos iſtos non propter Anthimum iviſſe in Regiam civitatem. Iverunt enim adhuc vivente Epiphanio.

In eadem ad Juſtinianum epiſtola Agapetus nos docet & aliam Romanam ex Illyrico appellationem, pergens de memorato Achille: *At verò de Sacerdotio perfruendo, cum ad nos univerſa, quæ Legati noſtri cognoverint, pleniſſima eorum fuerint relatione perlata, conſideratis ſanctorum Canonum Regulis, quas ſervari præcipitis, ſequenda firmiùs cenſebuntur. Quod autem Clementia veſtra Fratris & Co-Epiſcopi noſtri Epiphanii dignata eſt excuſare perſonam, quia in prædicti Achillis conſecratione veſtra potiùs juſſio, quam illius ordinatio prævenisſet, credimus quod & ipſe cognoverit jure culpatum, qui præter alia quæ deliquit, hoc certè excuſare vix poterit, quod tam piiſſimo & Clementiſſimo Principi, Beati quoque Petri privilegia defenſanti, non vel opportunè ſuggeſſerit, quid in hac parte Sedis Apoſtolicæ reverentiæ deberetur.* Epiphanii delicta huc uſque ignoravimus. Ea addidicimus ex Bonifacii ſecundi Pontificis Romana Synodo, publicata per Dominum Lucam Holſtenium. Fuerunt exceſſus in Illyricum: in Patriarchalia iſthic jura Romanæ Eccleſiæ. Epiphanius itaque ſola iſtorum Epiſcoporum prævia confirmatione non contentus invaſit etiam conſecrationem. Et quò obtineret, à circumſcripto Juſtiniano extorſit ſacram juſſionem. Ejus vigore conſecravit neſcio cui Provinciæ & civitati Achillem. Hic poſſit fuiſſe unus ex quatuor Scythiæ Monachis, qui tria famoſa Capitula detulerunt ad Hormiſdam Pontificem, & ipſorum Apoſtolicam approbationem tandem obtinuerunt à Joanne ſecundo. Erant enim grati & Juſtiniano & Epiphanio. Quiſquis fuerit, Metropolita aut Theſſalonicenſis Vicarius non dormiit: Intruſum hominem Synodaliter excommunicavit ac degradavit. Et ille Romam acceſſit cum Regiis litteris, quæ omnem exceſſum ab Epiphanio transferebant in Principem, allegabant ſimplicitatem & circumſcriptionem, reparabant jura Romanæ Eccleſiæ, & Achilli veniam, communionem, & gradum ex gratia ſupplicabant. Verùm Agapetus intellexit machinam: Propter Imperatoris preces Achilli communionem reddidit, gradus cauſam juſſit pleniùs retractari per ſuos Legatos. Adducere poſſim etiam Joannis Nicopolitani Epiſcopi, per veterem Epyrum Metropolitæ, Thomæ, Nicoſtrati, & alterius Joannis ad Hormiſdam, aliorumque in Illyrico Epiſcoporum ad alios Pontifices appellationem: Verùm adducta exempla abundè ſufficiunt.

Scio omnia hæc exempla eſſe Innocentio primo poſteriora, ideoque forſan futurum, ut Domini Petri de Marca Symmiſtæ eis obſtrepant, & conentur rodere. Sed ſine fundamento. Etenim omnia haud-quaquam ſunt prima ſui generis, ſed ferè ſingula clamant ad antiquam conſuetudinem. Hinc repeto Sardicenſes Canones eſſe in Illyrico conditos, & à Gaudentio Illyriciano Epiſcopo poſtulatos, ideoque de perpetua ipſorum iſthic obſervantia non poſſe dubitari. Quid memoro ſolum Gaudentium? Ipſius Sardicenſis civitatis Epiſcopus Protogenes fuit Hoſii Præſidis in omnibus adjutor, uti Sancto Cyrillo in Epheſina Synodo Memnon Epheſius. Hinc uti omnem ſuam rabiem Joannis Antiocheni Factio non ſolùm in iſtum, ſed & in hunc profudit, ita & Euſebianæ Factionis Philippo-Politanum Conventiculum omnes ſui furoris habenas laxavit non in ſolum Hoſium; ſed & in Protogenem. Et hoc ob Romanas appellationes, ob probatam & ſtabilitam, quam Julius Pontifex fecerat, Sancti Athanaſii, Marcelli Ancyrani, aliorumque Orientalium, qui Romam appellaverant, Epiſcoporum reſtitutionem. Et ob ſuſceptos alios appellantes. Non ob aliam cauſam. Audiamus verba Conventiculi: *Cum veniſſemus Sardicam, didicimus in media Eccleſia Athanaſium, Marcellum, & alios ſceleratos Concilii* Orientalis *ſententia pulſos, & meritò ſingulos pro ſuis facinoribus prædamnatos, cum Hoſio & Protogene ſedere ſimul, & diſputare, & quod deterius eſt, Divina celebrare myſteria. Protogenes Sardices Epiſcopus non confundebatur communicare Marcello Hæretico, cujus & Sectam & reprobum ſenſum propria voce ipſe damnaverat.* Exponunt propoſitas à ſe circa Athanaſii cauſam conditiones, & pergunt: *Hanc optionem à nobis propoſitam Hoſius & Protogenes ſuſcipere timuerunt. Immenſa autem confluxerat Sardicam multitudo ſceleratorum omnium ac perditorum. Et eos omnes ſecum collectos habuerunt Hoſius & Protogenes, eoſque honorantes, nos Sacerdotes Dei deſpiciebant, quia nec ipſi volebamus talibus aliquando conjungi.* Hi ſcelerati & perditi erant Orthodoxi Epiſcopi & Clerici, qui per Factionem iſtam degradati Romam appellaverant, & à Julio Pontifice reveſtiri erant Sardicam miſſi ad plenam ſuæ cauſæ retractationem. Sua in ipſos judicia illi volebant eſſe ſuprema, ideoque per Julium non potuiſſe eos reveſtiri. Hinc concludunt: *Nos enim omninò illis* Hoſio & Protogeni, *communicare nolumus, niſi eos, quos damnavimus, projeciſſent, & dignum honorem Concilio Orientis tribuerent.* Hac de cauſa fugerunt Philippopolim, & illic Hoſium ac Protogenem, uti quinti Nicæni Canonis prævaricatores, in libri ſui capite condemnaverunt.

Sardicenſi Concilio etiam adfuit Ætius Theſſalonicenſis Archi-Epiſcopus: Et Canonibus non ſolummodò ſubſcripſit, ſed & illuſtri ſuæ civitati obtinuit illuſtre privilegium. Inſuper ipſe ſucceſſit Eutychiano ac Muſeo, qui de iſta Cathedra litigaverant, & ob utriuſque electionis vitium fuerant ambo extruſi. Dubitandum non eſt, quin iſtam litem aut alterius aut utriuſque appellatio Romam devolverit, atque ita ipſam diremerit Sanctus Julius. Nam & litis reliquias abſolvit Sardicenſis Synodus: Haud dubiè ex mandato ejuſdem Julii. Legitimus Ætii Anteceſſor fuit magnus ille Alexander, qui Tyriæ Synodi Actis præſens ſe conſtanter oppoſuit, & Sanctum Athanaſium adjuvit in omnibus, etiam in Romana appellatione. Hinc enim idem Athanaſius ejus litteras ſuis Apologiis inſeruit, exinde apud

totam

totam Eccleſiam conteſtans & firmans ſuam innocentiam. Hæc omnia altiſſimè clamant Romanas appellationes etiam ante primum Innocentium ſemper viguiſſe in Illyrico: Haud dubiè illic traditas & fundatas à Sancto Apoſtolo Paulo.

CAPUT XXXV.

Quomodo circa Romanas appellationes egerit Magnus Gregorius?

DE Magni Gregorii circa Romanas Gallicanæ Eccleſiæ appellationes Actis Dominus
L.7.C.18. Petrus de Marca hæc ſcribit: *Gallicanam Eccleſiam Gregorius haud aliter tractavit, quam Africanam. Juſſit enim, ut cauſæ Gallorum in Conciliis Gallicanis definiantur, ut ſtatim oſtendam.* Et infrà adducit Leonis quarti ad minoris Britanniæ Epiſcopos, & Gregorii quarti ad Gallicanos Antiſtites circa Aldrici Cenomanenſis Epiſcopi cauſam litteras, & proſequitur: *Hæ duæ conſtitutiones contrariæ*
Cap. 21. *erant Canonibus, in duobus capitibus. Tum ex eo, quod jubent, ut ſi Epiſcopus accuſatus appellet à Synodo Provinciæ ante judicium, vel ſi primam cauſæ ſuæ cognitionem à Romano Pontifice ſuſcipi poſtulet, litis inſtructione ſuperſedeatur, donec Papa ſtatuerit, quid ſequendum ſit. Tum etiam quod arbitrio ſuo reſervent, an Epiſcopus in Urbe Roma judicandus ſit, an verò dimittendus in Provinciam, illic judicandus coram Legatis Sedis Apoſtolicæ. Quod ſumptum ex more uſurpato à Gregorio Magno. Qui tamen Gallias & Africam diſtinguebat ab aliis Provinciis, & cum eis diverſo prorsùs modo ſe gerebat, quàm cum aliis.*

Errores varii. Primus eſt, quod quartus Gregorius & quartus Leo ſanxerint contraria ſacris Canonibus: Secundus eſt, quod iſtud ipſum fecerit Magnus Gregorius: Quod uſurpaverit, & quod ſuas uſurpationes transfuderit in Succeſſores. Eſt non levis in tantum Pontificem, ac in non minimos ejus Succeſſores injuria. Etenim non ipſi ſoli, ſed omnis ſub cœlo Eccleſia ſacros Canones ſic ſemper intellexit. Quantus ſacrorum Canonum Doctor & cuſtos fuerit venerandus & Magnus ille Gregorius, quis poſſit ignorare? Certè Sancti Pauli Apoſtoli Prophetiam, quæ nobis prædixit in periculoſis noviſſimorum dierum temporibus futuros homines Parentibus inobedientes, Sanctus Auguſtinus intellexit de denegandâ obedientia ſanctis Eccleſiæ Patribus. Tertius error eſt, quod Magnus Gregorius Gallicanam Eccleſiam circa Romanas appellationes non aliter tractaverit, quam Africanam. Etenim quo ſuarum epiſtolarum aut aliorum Scriptorum loco æquiparavit iſta illarum Eccleſiarum jura, aut conſuetudines? Nec apicem adduxeris. Attamen Dominus Archi-Epiſcopus errando prædicat verum. Etenim Magnus Gregorius ſuæ ſanctitatis ac prudentiæ ſuavitate ac fortitudine Africanam Eccleſiam eò perduxit, ut à ſua avita, quæ Romanas inferioris Cleri appellationes nunquam admiſerat, conſuetudine recederet, & promptiſſimè acquieſceret iſtis appellationibus: Et ut ipſas retractari ac definiri à Papa permitteret juxta Sardicenſem formam, atque ita ſe accommodaret ad mores ac leges totius ſub cœlo Chriſtianitatis. Hoc ſenſu Magnus Gregorius Gallicanam Eccleſiam tractavit non aliter, quam Africanam. Quia hanc deduxit ad illius mores. Hæc mea Aſſerta demonſtrabo inferiùs per lucida exempla ac teſtimonia.

Dominus Archi-Epiſcopus è Gallia tranſit in Hiſpaniam. Sicut illi, ita & huic conatur affricare ſua devia Commenta, atque ita eis patrocinium acquirere. Irrito ac in utramque Eccleſiam injurioſo ſtudio. Exponit quædam circa Romanas Afrorum appellationes, & pergit: *Alium ordinem tenuit Sanctus Gregorius quoad Hiſpaniam, ubi diſciplina quiddam ſpeciale invexerat in judiciis Epiſcoporum. Eccleſiæ enim illius nationis utebantur Canonibus à Martino Bracarenſi collectis, itemque iis qui in Synodis Hiſpanicis condebantur. Eam collectionem concinnavit Martinus circa annum Domini quingenteſimum ſeptuageſimum primum, rogantibus Epiſcopis Galleciæ: In qua Canones Græcos in Epitomen redactos edidit, quos accommodavit ad uſum Hiſpaniæ, & ad Canones Conciliorum Toletanorum. In Canone autem decimo tertio cauſam Epiſcopi definiendam eſſe ait in Synodo Provinciali; ſi verò diviſa fuerint Judicum vota, tum vocandam eſſe Provinciam finitimam juxta Canonem Antiochenum.* Rectè. Attamen Martinus non omnem vicinam Provinciam, ſed ſanxit advocandum ſolum ejus Metropolitam. Antiochenus enim Canon variè legitur. Dionyſius Exiguus legit: *Metropolitanus Epiſcopus è vicina Provincia Judices alios convocet, qui controverſiam tollent.* Conſonat Gentiani Herveti tranſlatio: *Metropolitanus Epiſcopus ex propinqua Provincia alios evocet judicaturos, & controverſiam deciſuros.* At verò Iſidorus Mercator tranſtulit in hunc modum: *Placuit Metropolitanum Epiſcopum vicinæ Provinciæ advocari; & aliquantos cum eo Epiſcopos alios.* Et hanc tranſlationem ſecutus eſt, aut potius fecit Martinus Bracarenſis, atque omiſit voces: *Et aliquantos cum eo Epiſcopos alios.* Erat vir Græcus, ideoque omninò videtur ipſe eſſe auctor tranſlationis. Iſtum tamen Codicem non pro tota Hiſpania fecit, ſed pro ſolo Suevorum regno, cujus Regem Theodomirum ab Ario traduxit ad Chriſtum Dominum. Interim Codicem poſtmodùm aſſumpſit omnis Hiſpania, & ſervavit uſque ad octavam Toletanam Synodum. Cur aliquot voces ex Antiocheno Canone Martinus omiſerit, ignoro. Poſſit reſpexiſſe præſertim ad caſum parium ſuffragiorum.

Quod tamen Romanis appellationibus nocere nequaquam voluerit, eſt longè certiſſimum. Lucet ex appellatione Januarii Malacitani Epiſcopi, ac alterius, neſcitur ubi, Epiſcopi Stephani ad Magnum Gregorium. Attamen circa hunc Stephanum aliquid luminis accipimus ex his Gregorii verbis: *De perſona Stephani Epiſcopi hoc attendendum eſt, quia nec invitus ad judicium trahi, nec* Lib. 11.
ab Epiſcopis alieni Concilii debuit judicari. Et in- Epiſt. 6.
fra: *Contra hæc ſi dictum fuerit, quia nec Metropolitam*

ſitam habuit nec Patriarcham, dicendum eſt, quia à Sede Apoſtolica, quæ omnium Eccleſiarum Caput eſt, cauſa hæc audienda ac dirimenda fuerat, ſicut prædictus Epiſcopus petiiſſe dignoſcitur, qui Epiſcopos alieni Concilii habuit ſuſpectos. Hinc diſcimus iſtum Stephanum non fuiſſe Hiſpaniæ Epiſcopum. Etenim in omni Hiſpania nullus tunc Epiſcopus erat ſine Metropolita. At verò accuſabatur de læſæ Majeſtatis crimine, ideòque omninò erat ſubditus Gothici Regni. Proinde fuit ex Narbonenſi Gallia. Hæc enim ad Regnum iſtud ſpectabat, & ipſum non ferebat bono animo. Hinc igitur Richaredus Rex Stephanum non ab ejus Gallis, ſed à ſuis Hiſpanis judicari voluit: Et ille hos ſuſpectos habuit, ideòque & provocavit ad Magnum Gregorium. Et iſtam appellationem Pontifex omninò approbat, affirmatque ipſi fuiſſe deferendum. Etiam ante omnem ſententiam: Et nunquam, quidquid Dominus Petrus de Marca ſcribat, credidero illum cenſuiſſe contraria ſacris Canonibus.

Itaque Stephanus Epiſcopus de læſa Majeſtate accuſatus, fuit à Richaredo Rege evocatus Toletum, traditus judicio iſtius Synodi, ab ipſa degradatus, ac ejus in Sedem ſtatim ordinatus alius. Et glorioſus Comitiolus, Regii Fiſci Præfectus, invaſit ejus omnia. Etiam Sanctus Leander Hiſpalenſis Epiſcopus, Bœticæ Provinciæ Metropolita, in ſua Synodo ob neſcio quæ crimina degradavit Januarium Malacitanum Epiſcopum, necnon & quemdam ejus Presbyterum. Et omnes tres appellarunt ad Magnum Gregorium. Quare optimus Pontifex Joannem, Romanæ Eccleſiæ Defenſorem, legavit in Hiſpaniam, cum his inſtructionibus: *Imprimis requirendum eſt de perſona Presbyteri. Et ſi ita ſe veritas habet, ſicut Epiſcopi Januarii petitio continet, in Eccleſia atque in loco ſuo idem Presbyter modis omnibus revocetur. Si autem dictum fuerit, quia contra ipſum cauſa aliqua mota ſive probata eſt, ſubtiliter, ipſo præſente, & pro ſe rationem reddente, quærendum eſt & genus cauſæ, & modus probationis, ut ex hoc colligere valeas, utrum adhuc in exilio demorari, an certè in Eccleſiam ſuam & officium ſuum debeat revocari. De Epiſcopi perſona hoc ſtatuendum eſt, ut ſi nulla contra eum criminalis cauſa, quæ exilio vel depoſitione digna eſt, mota ſive probata eſt, is qui eo ſuperſtite Epiſcopus perversè, ac contra Canones in Eccleſia ejus ordinari præſumpſit, Sacerdotio privatus, ab omni Eccleſiaſtico miniſterio repellatur. Qui etiam eidem dilectiſſimo Januario, Fratri & Co-Epiſcopo noſtro, tradendus eſt ut ab ipſo aut in cuſtodia habeatur, aut certè ab eo ad nos per omnia tranſmittatur. Epiſcopi verò, qui eum ordinaverunt, vel ejus ordinationi conſentientes interfuerunt, ſex menſibus Dominici corporis & ſanguinis communione privati, agere pœnitentiam decernantur in Monaſterio: Et ſupra-ſcriptus Januarius loco & ordini ſuo modis omnibus reformetur. Glorioſus autem Comitiolus, quidquid prædictus Epiſcopus per violentiam atque inſecutionem ipſius expendiſſe, vel damnum pertuliſſe, dato ſacramento firmaverit, eidem Epiſcopo reſtituere condemnetur*. Eadem ſanxit circa cauſam Stephani. Et plura alia.

Sanxit varia. Primò, ad iſtas appellationes retractandas non legat è ſuo latere Epiſcopum aut Cardinalem Presbyterum, ſed minorem Clericum: Joannem Defenſorem Romanæ Eccleſiæ. Secundò, mandat non ut Joannes cum ejuſdem aut vicinæ Provinciæ Epiſcopis, ſed ut ſolus omnes iſtas cauſas retractet atque definiat. Cauſas tanti ponderis. Læſæ Majeſtatis. Tertiò mandat, ut ſub quibuſdam conditionibus ſtatim reveſtiat non ſolos Epiſcopos, ſed etiam Presbyterum. Quartò mandat, ut reveſtitos jubeat præſentes adeſſe retractatorio judicio, atque ita ipſos definitivè reparet aut damnet. Quintò mandat ſuperordinatos Epiſcopos ſtatim ejici, declarari intruſos atque irregulares, tandemque inſigniter caſtigari. Tradi in voluntatem ac poteſtatem Epiſcopi, cujus Thronum præſumpſerunt per adulterium adſcendere. Sextò mandat degradatos Epiſcopos non de ſolis ſpiritualibus reveſtiri, ſed etiam de temporalibus: Regii Fiſci Præfectum compelli ad reddenda ipſis omnia. Et juxta hæc Joannes Defenſor conſtanter judicavit. Omnia juxta Sardicenſes Canones. Et ſic diſcimus horum ſenſum eſſe, quod Pontifex non obligetur è ſuo latere Epiſcopum aut Cardinalem Presbyterum legare, ſed quod poſſit etiam minorem Clericum: Et quod hic ſolus judicare poſſit, ſine quavis Synodo. Audiamus rationem ab homine Schiſmatico, Theodoro Balſamone, ſcribente ad quintum Sardicenſem Canonem: *Papæ judicio Canon relinquit omnia*.

Dominus Archi-Epiſcopus hæc, utpotè lucidiſſima, evertere non valet, ſtudet tamen rodere: *Suſpicor Epiſcopos Hiſpanos non admodùm patienter tuliſſe judicia iſthæc Romana. Nam appellationis ad Apoſtolicam Sedem removendę cauſa novam legem introduxerunt in gratiam Epiſcopi damnati: Nimirùm ut ei liceat ſecundam Synodum impetrare ad obtinendam reſtitutionem ſuam. Colligitur id ex Canone vigeſimo octavo quarti Toletani Concilii*. Audi Canonem: *Epiſcopus, Presbyter, Diaconus, ſi à gradu ſuo injuſtè dejectus, in ſecunda Synodo innocens reperiatur, non poteſt eſſe quod fuerat, niſi gradus amiſſos recipiat coram Altario de manu Epiſcopi*. Addere debuerat undecimum Canonem octavæ Toletanæ Synodi: *Decreta pręcedentium Patrum, ad contentionis jurgium radicitus evellendum, ritè Synodalem cenſuere fieri Conventum, ut illic de diverſitate judiciorum protenſę lites habeant terminum, ubi Spiritus Sanctus univerſalem coadunavit cœtum. Ab hoc ergo Spiritu Sancto ſuccenſi, ne quęlibet impoſterum aut impunè valeant committi, aut generalia Statuta convelli, plena decernimus unanimitate connexi, ut quęcumque pro fidei cauſis, Eccleſiaſticiſque negotiis, aut pręteritis Geſtis, aut in pręſentibus Conſtitutis, aut futuris etiam Decretis, vel ſint vel fuerint definitiones conſcriptę univerſali authoritate, nullus his deinceps contradicere audeat, nullus ea evertere pręſumat, nullus non implere contendat*. Disertè ſanxit generalis Hiſpanicæ Synodi Decreta eſſe inconcuſſa. Dominus Archi-Epiſcopus ex ipſo potuerat dicere, quod ſancirentur ſuprema, ac etiam Romam inappellabilia.

Sed abſit hæc ab Hiſpanica pietate. Dominus Archi-Epiſcopus de ipſa ſuſpicatur nimis temeraria.

ria. Quod conſtantiſſimè ſemper ſteterit pro avita Sancti Petri authoritate, & quod circa Romanas appellationes nunquam retroceſſerit ab Orthodoxo ſenſu ſui venerabilis Hoſii, poſſit lucidè demonſtrari aliis inſuper exemplis ac teſtimoniis. Quæ pietas ſtetit immota, immò & crevit, etiam ſub barbara captivitate Saracenorum. Teſtantur hoc famoſæ antiquorum Pontificum epiſtolæ, quas octavo ſæculo Iſidorus Mercator ex Hiſpania portavit in Galliam. Sunt viri Hiſpani opus, conflatum ad ſuis Contribulibus retinendam aut refricandam, quam Barbarica calamitas dormire coegerat, antiquorum Canonum memoriam: Præſertim circa Romanas appellationes, aliaque capita Romani Primatus. Uti Vigilius Tapſenſis Epiſcopus varia ſub Sancti Athanaſii, ac etiam ſub Idacii Clari nomine ſcripſit contra Arianos, ita iſte Anonymus Author contra veros aut fictos Æmulos Romanæ Cathedræ. Eſt vetuſta, quandoque in bonum, quandoque in malum, induſtria. Nam & in libro de Pelagii apud Dioſpolitanam Synodum Geſtis ſcribit Sanctus Auguſtinus: *Mihi quidam Fratres noſtri nonnulla opuſcula ſub meo nomine in Hiſpaniam veniſſe dixerunt, quę quidem ab eis, qui alia noſtra legiſſent, non agnoſcerentur, ab aliis tamen noſtra eſſe crederentur.* Iſta induſtria nobis peperit plures Apocryphas Scripturas utriuſque Teſtamenti.

Interim manifeſtum eſt, quod Hiſpanorum Epiſcopi ſub Gothorum ac Suevorum Regum Principatu quaſdam Eccleſiaſticis judiciis novitates induxerint. Prima eſt præfata forma Antiocheni Canonis. Verùm illa non fuit perpetua. Fuit circumducta per undecimum Canonem octavæ Toletanæ Synodi: *Cum qualibet ſancta Synodus agitur, aut pacificè inter Pontifices quidpiam definitur, ſi pauciores per neſcientiam vel contentionem fortè diſſentiant, aut commoniti plurimorum ſententiæ cedant, aut ab eorum cœtu cum dedecore confuſionis abſcedant, aut excommunicationis annuæ ſententiam luant.* Secunda novitas eſt, quod degradato per Provinciæ Synodum Epiſcopo aut Clerico permiſerint appellare ad aliam Synodum. Nempe ad Synodum totius Regni. Etenim ſtante ante Gothorum invaſionem Romano Imperio Hiſpania nullum Primatem, nullum Apoſtolicum Vicarium, ideòque nec Diœceſanam habuit Synodum: Omnes Provinciæ erant à paribus, adeòque ab ipſarum judiciis provocari non poterat, niſi ad Epiſcopum Romanorum juxta ſextum Nicænum Canonem. Gothorum Dominatus invexit generales Synodos, ideòque & hanc novam appellationem. Tertia novitas eſt in primo Canone nonæ Toletanæ Synodi: *Quod ſi talia Epiſcopus agere tentet, Metropolitano ejus Clerici inſinuare procurent; ſi autem Metropolitanus talia gerat, Regis hæc auditibus intimare non differant.* Eſt ſimilis ſexto Canoni Franco-Fordienſis Synodi: *Si aliquid eſt, quod Epiſcopus Metropolitanus non poſſit corrigere vel pacificare, tunc tandem veniant Accuſatores cum Accuſato, cum litteris Metropolitani, ut ſciamus veritatem rei.* Francorum Reges iſtiuſmodi negotia tranſmittebant ſuo Archi-Capellano. At verò Gothorum Reges non habuerunt iſtiuſmodi Tribunal: Hinc tranſmittebant ad Synodum totius Regni. Utrumque fuit contra Canones. Utrumque tamen Regnum ſemper admiſit clauſulam: Salva in omnibus reverentia Romanæ Eccleſiæ.

Harum innovationum radix fuit Romani apud Hiſpanos Imperii per Barbaros everſio, cujus calamitates deplorari ſupra audivimus à Sancto Avito Vienneſi Epiſcopo in litteris ad Fauſtum & Symmachum, Senatores Romanorum. Quæ ratio præſertim permovit Sanctum Martinum Bracarenſem. Etenim Synodalia, præſertim Epiſcoporum degradatoria, judicia oportet eſſe matura: At verò ejus tempore apud Gallæcos & Luſitanos Suevorum Rex Theodomirus, apud alias Hiſpanias dominabatur Gothorum Rex Athanagildus, ambo Ariani, ideòque averſi, uti à Romana Republica, ita etiam à Romana Eccleſia. Quare hujus, licèt non invocatio, tamen acceſſus Orthodoxis erat impoſſibilis. Ejus item Legationem admittere erat obnoxium magnis difficultatibus. Hinc igitur Sanctus ille Martinus præfata judicia voluit eſſe maturiſſima, ideòque Orthoxis Hiſpanorum Synodis impoſuit præfatam formam Antiochenam. Verùm Divina Clementia iſtis Eccleſiis tandem dedit meliora tempora. Dedit Richaredum, non ſolummodò Regem, ſed & Apoſtolum ſuæ Gentis: Regem Catholicum, non verbo & lingua, ſed opere & veritate. Ejus pietatem & reverentiam erga Apoſtolicam Sedem docent Gregorii Magni ad ipſum litteræ. Et ejus veſtigia Succeſſores ſunt inſequuti. Sic ampliſſimæ ex cunctis Hiſpaniis portæ patuerunt Romanis appellationibus. Hinc octava Toletana Synodus diſpenſatorio Martini Bracarenſis temperamento, & Antiocheno Canoni valedixit, ac Provincialibus Synodis reddidit antiquam formam ac faciem.

Admiranda ſunt, quæ Dominus Archi-Epiſcopus ſcribit de Romanis appellationibus Illyricianæ Eccleſiæ: *Poſt Gregorii Magni tempora Paulus Archi-Epiſcopus Cretæ, quę Patriarchatui Occidentis ſubjecta erat, auſus eſt prohibere, ne ad Vitalianum Papam provocaretur. Depoſuerat is Joannem Epiſcopum Lappenſem in ea Inſula: Qui Romam appellans occaſionem dedit Synodo, quę anno ſexenteſimo quinquageſimo octavo congregata eſt à Papa Vitaliano. Cum recitata fuiſſent Acta, revocata ſententia eſt, tamquam contraria Canonibus. Docet autem epiſtola Vitaliani ad Paulum, eum appellationi cedere noluiſſe, in quo ſanè nullo jure nitebatur.* Tota Domini Archi-Epiſcopi mens ac ſpes eſt Mundo perſuadere, quod Provincialium Synodorum judicia ſint ſuprema, ideòque & inappellabilia, etiam ad Sedem Apoſtolicam: Et quod ita ſanciatur à quinto Nicæno Canone. Quin & Innocentium primum Pontificem de audacia damnat, quod iſta Illyricianæ Diœceſis judicia pulſare præſumpſerit. Et ecce hic Metropolitam Paulum, dum Joannis appellationi recuſat cedere, affirmat nullo fuiſſe nixum jure, egiſſe Canonibus contraria, ac eſſe dignum de audacia notari. Nempe veritas, quantumcumque veletur aut vexetur, non poteſt non emittere ſuos radios.

Creta erat Illyriciana Provincia, ideoque hęc

Joan-

Joannis Lappenſis appellatio demonſtrat iſtud Sancti Petri privilegium in iſta Diœceſi ſemper viguiſſe. Et quidem juxta formam Sardicenſem. Hinc enim Paulus Metropolita degradatum Joannem, licèt primò clauſerit, appellantem tamen ſolvit, ac permiſit Romam abire. Et miſit Acta ſui Synodalis Judicii. Et ipſum Pontifex graviter arguit, quod non per Clericum miſerit, immò nec epiſtolam adjunxerit. Inſuper ejus verba, quæ Joanni appellanti dixerat, *Quia non competenter quæris*, affirmat fuiſſe indecentia, & adjungit: *Quæ ergo SS. PP. ſanxerunt indecentia ſunt? An placentia tibi decentia ſunt?* Et Joannes Pontificem ſupplex adjuravit, *ut ſecundùm Sacratiſſimos Canones, Inſtitutaque Sanctorum Patrum, ſuæ cauſæ meritum requireret*. Et Vitalianus fecit ex Actis, Joannem reveſtivit, ac remiſit in Sedem. Et Paulus plenè obedivit. Etenim Joannes, uti Canonicus Epiſcopus, adſuit ac ſubſcripſit ſexto generali Concilio.

Eadem forma ſub Magno Gregorio conſtantiſſimè viguit per cæteras utriuſque Illyrici Provincias. Etenim Adrianus in Theſſalia Thebanus Epiſcopus à Joanne Lariſſæ Epiſcopo, ſuo Metropolita, ad Joannis ac Coſmæ Diaconorum accuſationem fuit ob pecuniarias cauſas damnatus civiliter, & ob crimina degradatus. Et quidem priorem admiſit, adversùs poſteriorem ſententiæ partem provocavit ad Joannem Acridenſem, ſeu primæ Juſtinianæ Epiſcopum, iſtarum Provinciarum Apoſtolicum Vicarium. Et hìc degradationem confirmavit. Quare Adrianus appellavit ad Magnum Gregorium, & acceſſit Urbem. Et poſt varia Pontifex ad Joannem Vicarium ſcripſit: *Poſtquam ex abundanti tibi conſtat appellationem eſſe porrectam, mirati ſumus, cur nec homines tuos, ſecundùm cautionem Honorato Diacono noſtro per reſponſales Eccleſiæ tuæ expoſitam, qui tui judicii rationem potuiſſent reddere, tranſmiſiſti. Quod factum te vel de contumacia, vel de conſcientiæ trepidatione redarguit. Si igitur hæc, quæ nobis aperta ſunt, veritate vallantur, quoniam occaſione virium noſtrarum conſideramus vos injuſta præſumere, de his aliàs, ſecundum quod à nobis deliberatum fuerit, Chriſto auxiliante decernemus. Quod verò ad præſens attinet, caſſatis priùs atque ad nihilum redactis ſententiæ tuæ Decretis, ex Beati Petri Principis Apoſtolorum auctoritate decernimus, triginta dierum ſpatio te ſacra communione privatum, ab omnipotente Deo noſtro tanti exceſſus veniam cum ſumma pœnitentia & lachrymis exorare. Præfatum verò Adrianum, Fratrem & Co-Epiſcopum noſtrum, ex tua ſententia, neque Canonibus neque legibus exiſtente damnatum, in locum ſuum atque ordinem reverti Chriſto comitante diſponimus, ut illi non noceat contra juſtitiæ tramitem prolata ſententia.* Quæ omnia conſequenter Pontifex repetiit, ac latiùs expoſuit in litteris ad Joannem Metropolitam Lariſſæ.

L. 2. indic. 11. Epiſt. 6.

Affirmat varia. Primò, quod Joannes Acridenſis occaſione Papalium virium injuſta præſumeret. Nempe occaſione vicis Apoſtolicæ. Etenim Acrida erat Juſtiniani Imperatoris Patria, ideòque per ipſum inſignita glorioſo nomine primæ Juſtinianæ. Idem Princeps ut illius Epiſcopum erigeret, à Vigilio Pontifice extorſit illi dignitatem Metropoliticam, nec non & partem Apoſtolici Vicariatus, quem Theſſalonicenſis Epiſcopus uſque tunc habuerat in totum Illyricum. Hunc Vicariatum Sanctus Gregorius vocabat ſuas, ſeu ſuæ Sedis vires. Per ipſas igitur Joannes erigebat ſua cornua, & in ſubditos ſibi Epiſcopos exercebat tyrannidem. Secundò Gregorius affirmat, quod degradatus Adrianus ante omnia acceſſerit Conſtantinopolim, & illic coram Honorato, Romanæ Eccleſiæ Diacono ac Apocriſario, publicaverit ſuam Romanam appellationem. Tertiò, quod Honoratus advocaverit Joannis Acridenſis Apocriſarios, ipſis hanc appellationem inſinuaverit, juſſeritque admitti. Quartò, quod ipſi eam admiſerint, ac inſuper non ſimpliciter, ſed ſub interpoſita cautione ſpoponderint fore, ut ipſorum Epiſcopus Romam mitteret Legatos reddituros rationem Synodalis in Adrianum judicii. Quintò, quod Joannes nihil minus fecerit, ideoque ſe Pontifici reddiderit variè ſuſpectum. Sextò, quod hac de cauſa Pontifex fuerit compulſus cauſam retractare ex Synodalibus Actis. Septimò, quod repererit ſententiam eſſe non ſolummodò iniquam, ſed inſuper malignam. Octavò, quod hac de cauſa Adrianum pleniſſimè repararit, ac Joannem inſigniter caſtigaverit. Quæ omnia ſunt manifeſtè facta ſecundùm Canones Sardicenſes.

Aliud Romanæ ex Illyrico appellationis exemplum habemus in ejuſdem Gregorii litteris ad Sabinianum Jadertinum Epiſcopum: *Habitatores Epidaurienſis civitatis Florentium, quem ſuum dicunt eſſe Epiſcopum, ſibi à nobis reſtituendum ſtudioſiſſimè popoſcerunt, aſſerentes fruſtra eum ad ſolam tantummodò voluntatem Natalis quondam Epiſcopi detruſum exilio. Et ideò quod de ejus cauſa Fraternitas veſtra cognovit, nobis ſuis ſubtiliter epiſtolis innoteſcat: Si autem necdum cognoverit, requirat, nobiſque renuntiet, ut quidquid de eo ſtatuendum ſit, certi deliberare auctore Domino valeamus.* Natalis Salonitanus Epiſcopus, Dalmatiæ Metropolita, Florentium Epidaurienſem Epiſcopum degradarat: Et ipſum, quia neſcio quibus de cauſis acquieſcebat ſententiæ, ejecit ac deportavit. Et res ita manſit uſque ad mortem Natalis. Cuncti videntur timuiſſe ejus violentiam atque potentiam. At verò poſt ejus mortem, licèt Florentius ob quietis ac ſilentii amorem non ſe moveret, ejus cives ſunt locuti: Provocaverunt ad Magnum Gregorium, ac ſuum iniquè degradatum Epiſcopum ſupplicarunt reparari, ac ſibi reſtitui. Sententia jam pridem tranſiverat in rem judicatam, ideòque non erat reveſtitioni locus. Nihilominus juſtiſſimus Pontifex, qui violentos Natalis mores optimè noverat, cenſuit cauſam retractandam. Hinc à Sabiniano, annoſo iſtius Provinciæ Epiſcopo, qui Synodo forſitan interfuerat, ante omnia poſtulavit inſtrui, atque ita non circumſcribi ad impingendum in Canones.

Lib. 7. Epiſt. 12.

Et ecce hinc occurrit tertium Illyricianæ appellationis exemplum. Etenim præfatus Natalis Honoratum ſuum Archi-Diaconum, quod per ipſum impediretur ab Eccleſiæ bonis profundendis in ſuos conſanguineos, inviſum habuit, ideo-

que

que invitum conſecravit in Presbyterum, atque ita callida arte ſub honoris fuco degradavit. Hinc Honoratus, quoniam ad Provinciæ Synodum provocare contra Metropolitam non poterat, provocavit ad Sedem Apoſtolicam: Et ipſum Gregorius exaudivit ac reveſtivit, Natalem, niſi obediret, comminans ab Epiſcopalis Pallii uſu, immò & ab omni Epiſcopali officio ſuſpendere. Etiam ſuperordinatum ejecit, & poſt varias querimonias ac minas adjunxit: *Reſtituto igitur loco ſuo Honorato Archi-Diacono, inſtructam perſonam ſub feſtinatione tranſmitte, qui mihi hoc debere ex ratione fieri ſuis poſſit allegationibus demonſtrare. Eundem namque Archi-Diaconum ad nos venire decrevimus, ut quidquid juſtum, quidquid omnipotenti Deo placitum fuerit, cognitis aſſertionibus partium decernamus. Nos enim nullum pro perſonali amore defendimus, ſed auctore Deo normam juſtitiæ, poſtpoſita cujuslibet perſonæ acceptione, cuſtodimus.* Utramque partem evocavit ad retractatorium in ſuo tribunali judicium. Palàm ſecundùm Sardicenſes Canones. Et hinc videmus duo. Primò, quod etiam inferior Illyrici Clerus Romam appellaverit. Secundò, quod Sardicenſes de Romana appellatione Canones, licèt ſolos Epiſcopos exprimant, comprehendant tamen & Clericos, & ambos jubeant tractari ſub eadem forma. De hac
Epiſt. 14. 15. 16. 17. Honorati appellatione Magnus Gregorius ſcripſit quatuor epiſtolas. Exſtant in ſecundo ejus Regeſto, ſub decima indictione.

Aliud Illyricianæ appellationis exemplum poſſet eſſe iſtius Natalis proximus Succeſſor Maximus, quem laudatus Gregorius meritò appellat maximum prævaricatorem. Fuit enim plenus facinoribus, intruſus per Simoniam ac militarem violentiam. Ejus cauſa fuit partim prima cognitio, partim appellatio. Digna ediſſeri; at nimis longa. Interim oſtendi oportet ſecundùm quos Canones Gregorius ipſam tractarit ac definiverit. Oſtendit hoc Papalis epiſtola, cui hæc Epigra-
Lib. 5. Epiſt. 25. phe: *Gregorius Maximo in Salona, qui Epiſcopatum arripuit.* Poſt quædam proſequitur: *Certus eſto, quia juſtitiam tibi, & Canonum Statuta ſervabimus, atque cauſæ tuæ, revelante Domino veritatis auctore, amicum juſtitiæ finem imponemus. Nam quod poſtulas, ut illuc perſonam dirigere debeamus, qua præſente de his quæ dicuntur poſſit eſſe probatio, eſſet utcumque excuſabile, ſi unquam ratio ei, qui accuſatur, neceſſitatem probationis imponeret. At poſtquam non tibi, ſed accuſantibus hoc onus incumbit, ad nos, ſicut præfati ſumus, dilatione ceſſante venire non differas. Quod verò indicas Sereniſſimos Dominos, ut illic debeat eſſe cognitio, præcepiſſe, nos quidem nullas eorum alias de hac re, niſi quod ad nos venire debeas, juſſiones accepimus. Sed etſi forſitan pro Reipublicæ ſuæ utilitate multa cogitantibus ſuggeſtum eſt, & eorum juſſio per obreptionem elicita, poſtquam & nobis, & omnibus notum eſt piiſſimos Dominos diſciplinam diligere, ordines ſervare, Canones venerari, & ſe Sacerdotalibus cauſis non miſcere, inſtanter exequimur, quod & illorum juvat animam atque Rempublicam, & ad quod nos terribilis, tremendique Judicis reſpectus impellit. Quieſce ergo à cunctis excuſationibus, & huc adeſſe non differas.* Prævaricator Maximus erat potens in aula & magnos Palatinos habebat ſibi obnoxios, ideòque in ejus cauſa Gregorius timuit à ſacris juſſionibus: Nec ſine cauſa. Etenim Maximus ex tunc operabatur ad obtinendam talem, quæ mandaret hanc cauſam non evocari Romam, ſed per Papales Legatos tractari in partibus. Hinc etiam Gregorius ſupplicavit Principi, ut per ſacrum Reſcriptum permitteret omnia procedere ſecundùm Canones. Et obtinuit. Hinc Maximo adverſas juſſiones alleganti meritò non credidit, & addidit iſtiuſmodi, licèt emanaſſent, juſſiones eſſe palam obreptitias, ac nullius ponderis, eò quod Princeps diſciplinam diligat & Canones, ideòque ſe non miſceat Epiſcopalibus judiciis.

Notanda ſunt hæc verba: *Inſtanter exequimur, quod & illorum juvat animam & Rempublicam, &c.* Affirmant ſacras Principum juſſiones, dum ſacris Canonibus adverſantur, eſſe negligendas ac excutiendas, non dumtaxat ob Eccleſiæ diſciplinam, ſed etiam ob Rempublicam, ac animas ipſorum Principum. Quod nempe iſta in Eccleſiæ libertatem Regia violentia perdat Regum animas ac Regna evertat. Et plurima hoc demonſtrant authentica exempla. Palmare enim Regni fundamentum eſt vera pietas in Deum Patrem ac Matrem Eccleſiam. Certè omnes obligamur talia prædicare noſtris Regibus. Quare omni admiratione dignum eſt, quod Dominus Archi-Epiſcopus Magnum Gregorium, incomparabilem ſacrorum Canonum Doctorem atque cuſtodem, arguat ipſis contraria ſanxiſſe. Porrò omnis hic mentio manifeſtè eſt de Sardicenſibus Canonibus. Manifeſtum eſt, quod illi faciant Pontifici plenam poteſtatem appellatæ cauſæ vel evocandæ ad Urbem, vel delegandæ in partibus. Manifeſtum eſt, quod ipſos non ſolus Gregorius, ſed etiam Imperator Mauritius, ac ipſe etiam prævaricator Maximus ita intellexerint. Etenim hic ab illo ſupplicavit gratiam ac ſacram juſſionem, quæ Papam compelleret ad delegandum: Qua ſapientiſſimi Pontificis arbitrium, cui Sardicenſis Synodus permiſit omnia, circumſcriberet ad certum tractandi ac retractandi modum. Hæc ſufficiant: Ex plurimis pauciſſima. Etenim qui cunctos Domini Archi-Epiſcopi errores voluerit oſtendere ac revincere, conſcribere debebit larga volumina.

DISSER-

DISSERTATIO SECUNDA
DE
AFRICANÆ ECCLESIÆ
AD SEDEM APOSTOLICAM
PROVOCATIONIBUS.

PAſchaſius Queſnellus clamat etiam Africanam Eccleſiam nunquam appellaſſe ad Apoſtolicam Sedem, ideòque has appellationes eſſe novellam uſurpationem. Hoc ipſum clamant Joannes Calvinus, Marcus Antonius de Dominis, aliique profeſſi hoſtes Romani Primatus. Rhemenſium Metropolita Hincmarus dixit olim & ſcripſit inferiori Afrorum Clero iſtas non licuiſſe appellationes, iſtamque diſciplinam tentavit transducere etiam in Gallias: Et ejus Antecedens fuit veriſſimum. At verò Paſchaſius Queſnellus iſtud ipſum clamat de Epiſcopis. Fœdè hallucinatur. Porrò Africana Eccleſia Hierarchiam habuit diverſam ab aliis. Etenim nullus olim in omni Romano Patriarchatu fuit pluribus Provinciis præfectus Primas, niſi ſolus Carthaginenſis. Gallicani omnes ſunt longè poſteriores. Etiam apud Anglos Cantuarienſis. Afri habuerunt inſuper alias ſingularitates. Hinc ipſorum Hierarchia ad præſentis quæſtionis intelligentiam eſt compendiò exponenda.

CAPUT PRIMUM.

Africanæ Eccleſiæ Diœceſis exponitur.

AFricana Eccleſia ſemper ſpectavit ad Romanum Patriarchatum. Etenim ad Decentium Eugubinum Epiſcopum ſcripſit Sanctus Papa Innocentius: *Manifeſtum eſt in omnem Italiam, Gallias, Hiſpanias, Africam, atque Siciliam, Inſulaſque inter-jacentes, nullum inſtituiſſe Eccleſias, niſi eos quos venerabilis Apoſtolus Petrus, aut ejus Succeſſores conſtituerunt Sacerdotes. Aut legant ſi in his Provinciis alius Apoſtolorum invenitur aut legitur docuiſſe.* Hinc concludit omnes iſtarum gentium Eccleſias obſtringi ad obſervandam diſciplinam Romanæ Eccleſiæ. Quòd nempe ſint ejus Diœceſes. Idem in Præſcriptionum libro tradit Tertullianus: *Habes Romam, unde nobis au-*
Cap. 36. *thoritas.* Hoc eſt, origo. Hanc vocis acceptionem eſſe Tertulliano familiarem, oſtendi in Scholiis ad dictum librum. Fuit familiaris omnibus Afris. Etenim in Neſtorianæ & Eutychianæ hæreſium Breviario Liberatus, Carthaginenſis Eccleſiæ Archi-Diaconus, ſcribit Paulum Samoſatenſem & Apollinarium Laodicenum fuiſſe iſtarum peſtium *authoritates*. Hoc eſt, origines. Tertullianus ſcribit Africanæ Eccleſiæ authoritatem eſſe non à Sancto Petro, ſed à Romana Eccleſia. Profitetur ejus originem eſſe Apoſtolicis temporibus poſteriorem. Apoſtolicas Eccleſias affirmat eſſe duplices: Alias per Apoſtolicam fundationem, alias per ſolam Apoſtolicæ Doctrinæ conſanguinitatem. Hæc poſt Apoſtolorum tempora fundatæ ſunt, fundantur in dies, & uſque ad ſæculi finem fundabuntur. In harum numero magnus iſte Afer profitetur eſſe ſuas Africanas. Quod ipſum in libro de Unitate Eccleſiæ
profitetur Sanctus Auguſtinus: *Nonnullæ etiam* Cap. 15.
Barbaræ nationes poſt Africam crediderunt. Unde certum ſit Africam in ordine credendi non eſſe noviſſimam. Palàm ſupponit ipſam poſt Apoſtolica tempora crediſſe. Disertè hoc profitetur in Cartha-
ginenſis Collationis Breviculo: *Eccleſia Catholi-* L.3.C.8.
ca per totum Mundum diffunditur, incipiens ab Hieruſalem, unde in propinqua & longinqua creſcendo etiam in Africam venit. Et in ipſa Collatione Petiliano, Conſtantinenſi Donatiſtarum Epiſcopo quærenti, *Undè cœpiſti*, idem Auguſtinus reſpon-
dit: *Cœpit iſta prædicatio ab Hieruſalem. Inde ſe* L.3.c.230.
illuſtriſſimo exordio diffudit, diffundens Eccleſiam, quam tenemus. Primò per vicina, deinde per longinqua, etiam in Africam venit. Et in litteris ad Severinum ſcribit Evangelium in Africam veniſſe ex Orientalibus Eccleſiis, laudat Romanam Ec-
cleſiam, & adjungit: *Unde ad iſtas*, Africanas, Epiſt. 170.
partes Chriſtianæ fidei manavit authoritas. Primus, quem hodie novimus, Carthaginenſis Epiſcopus eſt Agrippinus, cujus Presbyter fuit Tertullia-

nus, primus apud Latinos author Rebaptiſmi. Hic Agrippinum circumſcripſit in iſtam audaciam: Et plures Epiſcopos ac populos per Agrippinum. Quare Agrippinus non fuit Fundator, nec primus Epiſcopus Africanæ Eccleſiæ. Profitetur enim ante ſe fuiſſe aliam circa Baptiſma conſuetudinem, adeòque fuiſſe etiam Eccleſiam, Primus illius fundator ignoratur.

Africa quandoque appellatur etiam Lybia. Exponit in libro de Paſtoribus Sanctus Auguſtinus: Cap. 17. *Lybia duobus modis dicitur, vel iſta quæ propriè eſt Africa, vel illa Orientis pars, quæ contigua eſt Africæ, & omninò collimitanea.* Africa ab Ægypto ac reliquo Oriente per Nilum dividitur: Omnis cis illum Regio appellatur Africa & Lybia. Hanc Regionem Syrtes magnæ interſecant. Et ambæ partes gaudent utroque iſto nomine. Hinc antiqui Scriptores Sabellium, quem Lybem fuiſſe conſtat, appellant Afrum. Etiam Simonem Cyrenenſem, Dominicæ Crucis portatorem, Cap. 17. manifeſtè Lybem, Donatiſtæ dicebant Afrum. Sancti quoque Athanaſii ad Africanos Antiſtites epiſtolam aliqui, licet malè, volunt ſcriptam ad Lybes. Hinc diſtinctionis gratia partem ultra Syrtes poſterior ætas Lybiam, partem cis ipſas appellavit Africam. Quæ Phraſis eſt inſigniter antiqua. Etenim ex ipſa Magnus Athanaſius præſtatas ſuas litteras inſcripſit ad Africanos. Et Sanctus Auguſtinus iſtum Simonem dixit non fuiſſe Afrum. Et phraſios diſtinctio eſt fundatiſſima. Etenim Lybia ad Orientale Imperium ac Ægyptiacam Diœceſim, Africa ſemper ſpectavit ad Occidentis Imperium, fuitque ſingularis Diœceſis, ex Magni Conſtantini Decreto ſubjecta Prætorio Italiæ. Hæc in Eccleſiaſticis rebus Primatem habuit Carthaginenſem Epiſcopum, ſpectavit ad Romanum Patriarchatum, illa in duas diviſa Provincias ſemper ſubſuit Patriarchæ Alexandrino. Nilus Doxopatrius, qui Tripolitanam Provinciam, ſitam cis Syrtes, vult ſubſuiſſe Alexandrino, infrà exponetur. De quibus omnibus videatur Procopius Cæſaræenſis in ſexto libro de ædificiis Imperatoris Juſtiniani.

De Eccleſiaſticis, adeoque & de Civilibus Afrorum Provinciis eſt mentio apud Sanctum Cyprianum. In epiſtola ad Sanctum Pontificem Cornelium: Epiſt. 45. *Latiùs fuſa eſt noſtra Provincia. Habet etiam Numidiam, & duas Mauritanias ſibi cohærentes.* Et in litteris ad Quintum Epiſcopum: Epiſt. 71. *Agrippinus cum cæteris Co Epiſcopis ſuis, qui in Provincia Africa & Numidia Eccleſiam Domini gubernabant.* Et in epiſtola ad Jubajanum Epiſcopum: Epiſt. 73. *Cum in unum conveniſſemus tam Provinciæ Africæ, quam Numidiæ Epiſcopi.* Et ad ejus Erraticam Synodum *convenerunt Epiſcopi plurimi: Ex Provincia Africa, Numidia, Mauritania.* Eidem Synodo adfuit Natalis Oeæ Epiſcopus, & hoc fuit ejus ſuffragium: *Tam ego præſens, quam Pompejus Sabratenſis, quam etiam Dioga Lepti-Magnenſis, qui mihi mandaverunt, cenſemus quod & Collegæ noſtri, &c.* Hæ tres civitates conſtituunt Tripolim, ſeu Tripolitanam Provinciam, de qua Solinus: *Achæi Tripolim lingua ſua ſignant de trium Urbium numero, Oeæ, Sabratæ, Leptis-Magnæ.* An tunc fuerit ſingularis Provincia, ignoro. Certè Sanctus Cyprianus nullam ejus facit memoriam. Et iſtam ſuam Synodum licet omnes Tripolitani per perſonam aut Mandatum adeſſent, affirmat fuiſſe ex ſolis Epiſcopis Proconſularibus, Numidis, & Mauris. Tripolis videtur tunc cum Byzacio fuiſſe adjuncta Numidiæ. Notanda ſunt Sancti Cypriani verba: *Latiùs fuſa eſt noſtra Provincia.* Videtur aſſerere Africam non eſſe niſi unicam Provinciam. Nempe vox, *Diœceſis*, priùs inducta per Magnum Conſtantinum, tunc necdum erat in uſu Romani Imperii, ideoque vox *Provincia*, erat tunc latioris ſignificationis. Ipſam Cyprianus accipit pro Diœceſi. Proinde Africana Diœceſis tunc conſtabat quatuor Provinciis; Proconſulari, Numidia, & duabus Mauritaniis, Cæſaræenſi ac Sitifenſi. Quæ diviſio eſt antiquiſſima. Etenim in primo hiſtoriarum libro, agens de Actis Galbæ Imperatoris, Cornelius Tacitus laudat Africam & duas Mauritanias. Nec deſunt antiquiora teſtimonia. Mauritaniæ ante Romanum Imperium dudùm fuerant duo Regna: Hinc in Imperio ſemper fuerunt duæ Provinciæ.

At verò Magnus Conſtantinus in litteris ad Ælafium Africæ Vicarium, per quas juſſit in Donatiſtarum cauſa adunari Arelatenſem Synodum, laudat Provincias, Byzacenam, Tripolitanam, Numidiarum, ac Mauritaniarum. Videntur tunc fuiſſe ſeptem Provinciæ: Proconſularis, duæ Numidiæ, Tripolitana, Byzacena, ac duæ Mauritaniæ. Etiam ad ſextam Carthaginenſem Synodum dicuntur *conveniſſe Legati diverſarum Provinciarum Africanarum, id eſt, Numidiarum duarum, Byzacenæ, Mauritaniæ Sitifenſis, Mauritaniæ Cæſaræenſis, & Tripolis.* Et ſub Cæſarii & Attici Conſulatu celebrata Synodus laudat Creſcentianum Epiſcopum primæ Sedis Numidiarum. Et in Cæciliani Carthaginenſis, & Felicis Aptungenſis Epiſcopi purgatoriis Actis habemus: *Ad Mauritaniæ ſinum non niſi per Numidias pergitur.* Et in Nicæni Concilii hiſtoria Gelaſius Cyzicenus affirmat Synodalia Geſta à Cæciliano Carthaginenſi Epiſcopo fuiſſe promulgata Eccleſiis Africæ, *ac utriuſque Numidiæ, ac Mauritaniæ.* L. 2. C. 27. Et in Græci juris Syntagmate Matthæus Blaſtares diſtinguit veterem Numidiam ac novam. Sanctus Auguſtinus in litteris ad illuſtrem virum Pammachium laudat *Conſularem Numidiam.* Quod ipſum repetit in pluribus locis. Hinc Chriſtophorus Juſtellus, & quidam alii exiſtimant Numidiam, olim unam, poſtmodò fuiſſe diviſam in duas Provincias.

Quin immò videtur fuiſſe & octava Provincia: Nempe Mauritania Tingitana. Etenim ad Carthaginenſem Synodum, quam duodecimo Honorii Conſulatu celebravit cum ducentis & tribus Epiſcopis Primas Aurelius, convenerunt Provincia Byzacena, Mauritania Sitifenſis, Tripolitana, Numidia, Mauritania Cæſaræenſis, & Hiſpania. Hoc eſt, Tingitana Mauritania, vicina Hiſpanis. Ita habet antiquus Canonum Codex, quo ante Dionyſium Exiguum fuit uſa Romana Eccleſia. Et hac de re ſcribit in ſecunda de Afrorum contra Pelagianos Synodis Diſſertatione Joannes Garnerius: *Acceſſit denique ad*

priores

priores Afrorum Provincias *Hiſpania Transfretana, ſeu Mauritania Tingitana, ſi modò vera ſit inſcriptio Concilii plenarii, anno quadringenteſimo decimo octavo habiti, prout legitur in manuſcripto Codice Monaſterii Sancti Bavonis Gandavenſis*. At verò inſcriptionem eſſe veram, docet laudatus Codex Romanæ Eccleſiæ. Joannes Garnerius pergit in tertia Diſſertatione: *Aurelius Carthaginenſis Epiſcopus erat Primas totius Africanæ Diœceſeos. Debet enim fortè excipi Mauritania Tingitana, quæ ut olim Vicario Hiſpaniarum parebat, ita ſuberat Bœticæ citerioris Primati. Quamquam VVandalis primùm, tum VViſigothis hanc Hiſpaniarum partem invadentibus, mutatum aliquid reor, & ex eo tempore Mauritaniam Tingitanam, ſeu Hiſpaniam Transfretanam ſub Africæ Primate exſtitiſſe. In Actis enim Concilii Africani, anno quadringenteſimo decimo nono habiti, Hiſpaniæ, Transfretanæ ſcilicet, Legati inter alios cenſentur. VVandali ſiquidem circiter annum quadringenteſimum nonum, VViſigothi circiter quadringenteſimum decimum nonum Bœticam citeriorem, victis VVandalis, tenuerunt*. Sanctus Victor Vitenſis Epiſcopus in primo libro de VVandalica perſecutione adducit alias inſuper Africæ Provincias, de primo iſthìc VVandalorum Rege Geizerico ſcribens: *Geizericus diſponens ſingulas quaſque Provincias, ſibi Byzacenam, Abaritanam, atque Getuliam, & partem Numidiæ reſervavit, Exercitui verò Zeugitanam, vel Proconſularem funem loco hæreditatis diviſit, Valentiniano adhuc Imperatore reliquas, licet exterminatas, Provincias defendente*.

Reſpondeo Romanas Afrorum Provincias poſt Magni Conſtantini tempora fuiſſe dumtaxat ſex: Olim non fuiſſe plures. Erant Provincia Proconſularis, Numidia, Byzacium, Tripolis, Cæſaræenſis Mauritania, & Mauritania Sitifenſis. Disertè hoc teſtatur ſextus Rufus: *Per omnem Africam ſex Provinciæ factæ ſunt. Ipſa ubi Carthago, Proconſularis; Numidia, Conſularis; Byzacium, Conſularis; Tripolis & Mauritaniæ duæ, hoc eſt, Sitifenſis & Cæſaræenſis, ſunt Præſidiales*. Tingitana Mauritania, licet eſſet intra Africam, nunquam tamen ad ejus Diœceſim, ſed ſemper ſpectavit ad Hiſpaniam. Teſtatur hoc idem Scriptor: *Per omnes Hiſpanias ſex ſunt nunc Provinciæ, Terraconenſis, Carthaginenſis, Luſitania, Gallæcia, Bœtica. Trans-fretum etiam in ſolo Africæ Provincia Hiſpaniarum eſt, quæ Tingitana Mauritania cognominatur*. Et in Carthaginenſis Collationis exordio Urſus Ducenarius enumerat omnes Africanæ Diœceſis Provincias, & affirmat eſſe Provinciam Proconſularem, Provinciam Byzacenam, Numidiam, Sitifenſem & Cæſaræenſem Mauritanias, ac Provinciam Tripolitanam. Et Donatiſtarum apud Cavernas Suſis celebrata Synodus univerſam Africam aſſerit eſſe Provinciam Proconſularem, Numidiam, Mauritaniam, Byzacenam, & Tripolim. Exſtat Synodus apud Sanctum Auguſtinum in ſecunda concione ad trigeſimum ſextum Pſalmum. Eaſdem Provincias habet Romani Imperii antiqua notitia, notitia Africanarum Eccleſiarum, vulgata per Jacobum Sirmondum, & variæ Afrorum Synodi.

Interim Numidia fuit duplex: Antiqua & nova. Et ante Romanum Imperium fuit diviſa in duo Regna. At verò ſub Romanis fuit unica, & Civilis & Eccleſiaſtica, Provincia. Uti antiqua & nova Caſtella apud Hiſpanos ſunt unicum Regnum. Ex antiquæ diviſionis memoria quidam Romani dixerunt Numidias, ac Epiſcopos Numidiarum. Et Sanctus Auguſtinus Numidiam dixit Conſularem, non quod alia Præſidialis eſſet, ſed ut in ejus Præfectura exprimeret qualitatem. Tingitana Mauritania tunc non tranſiit in Africanam Diœceſim. Interim uti Hiſpaniarum Epiſcopi quandoque vicinos Narbonenſis Galliæ Epiſcopos, ita Africani aliquando invitarunt Tingitanos. Dum nempe quæpiam occurrit graviſſima cauſa, qualis ſub Zozimi Pontificatu fuit Pelagiana hæreſis. Et adjuviſſe poſſit Wandalorum in Hiſpania Tyrannis. Propter ipſam Tingitani Epiſcopi ad ſuos in Romana libertate Afros, quàm gementes ſub barbarica captivitate Hiſpanos Collegas poſſint maluiſſe reſpicere. Ut ut ſit, Hiſpaniæ Eccleſia tunc non habuit Primatem: Omnes ejus Metropolitæ erant pares. Toletanus Primatus eſt opus Gothicum. Victor Vitenſis Epiſcopus non juxta Romanas Provincias, ſed juxta Africanæ terræ ſitum iſthìc loquitur: Et illa fuit diviſa in longè plures Regiones. Harum plures continebantur ab unica Provincia. Et in litteris ad Heſychium Epiſcopum ſcribit Sanctus Auguſtinus: *Sunt apud nos in Africa barbaræ* Epiſt. 80. *innumerabiles Gentes, in quibus nondum eſſe prædicatum Evangelium, ex iis qui ducuntur inde captivi, & Romanorum ſervitiis jam miſcentur, quotidie nobis addiſcere in promptu eſt. Pauci tamen anni ſunt, ex quo quidam eorum, rariſſimi atque pauciſſimi, qui pacati Romanis finibus adhærent, ita ut non habeant Reges ſuos, ſed ſuper eos Præfecti à Romano conſtituantur Imperio, & illi ipſi eorum Præfecti, Chriſtiani eſſe cœperunt. Interiores autem, qui ſub nulla ſunt poteſtate Romana, prorsùs nec Religione Chriſtiana in ſuorum aliquibus detinentur*. Proinde Romani ſuas ſolas Ditiones diſtribuerunt in Provincias: Plures in Provinciam eandem. Et iſtæ Provinciæ apud Chriſtianos ac Romanos Scriptores ſunt univerſa Africa. Nempe Romana.

Omnes ſex Provinciæ habuerunt ſuam Civilem Metropolim, Sedem Præfecti. Proconſularis Provinciæ Metropolis fuit alma & Magna Carthago, cujus ampliſſimæ laudes & apud Gentiles, & apud Chriſtianos Scriptores ſunt frequentiſſimæ. Aurelius Victor in libro de Cæſaribus affirmat ipſam eſſe *terrarum decus*. Loquitur de Carthagine quæ tunc erat: Reparata à Romanis poſt excidium. Hanc in prioris comparatione fuiſſe exiguam, teſtatur Paulus Oroſius. Primæ ambitus continebat viginti millia paſſuum. Numidiæ Metropolis eſt Cirtha, ſeu Conſtantina. Duplicis nominis rationem tradit idem Aurelius: *Cirthæ oppido, quod obſidione Alexandri* Imperatoris *ceciderat, repoſito exornatoque nomen Conſtantina eſt inditum*. A Reparatore Magno Conſtantino. Hinc Petilianus, apud Donatiſtas magnum nomen, à Sancto Auguſtino quandoque Cirthenſis, quandoque appellatur Epiſcopus Conſtantinenſis. Ex hujus rei ignorantia quidam cenſent fuiſſe duos

Can. 86. tunc Petilianos. Quod iſta fuerit Numidiarum Metropolis, patet ex Africano Canonum Codice: *Matricula & Archivus Numidiæ & apud primam Sedem ſit, & in Metropoli, id eſt, Conſtantina*. Byzacii Metropolis eſt Adrumetus. Teſtatur hoc Procopius Cæſaræenſis in ſexto libro de Cap. 6. Imperatoris Juſtiniani ædificiis: *In Byzacio urbs eſt maritima Adrumetus, antiquitùs magna & frequens, & in ea Provincia nomen ac dignitatem adepta Metropoleos, quod cæteris & amplitudine, & abſoluta felicitate præſtaret*. Ipſam poſt ejectos Wandalos Juſtinianus inſtauravit, & appellavit Juſtinianam quartam. Acrida in Illyrico, Conſtantia in Cypro, & Magna Carthago erant Juſtiniana prima, ſecunda & tertia. Juſtinianæ fuerunt ultra viginti. Tripolitanæ Provinciæ Metropolis fuit Magna Leptis, Patria Imperatoris Severi. Ita teſtatur idem Procopius, additque & ipſam fuiſſe à Juſtiniano inſtauratam. Mauritaniarum Metropoles ſunt Sitifis & Cæſarea. Antiqua enim Romani Imperii notitia præponit Sitifim. Nempè quod ſit Cæſarea antiquior. Hujus originem tradit in ſeptimo libro Eutropius: *Cæſar Auguſtus tanto amore etiam apud Barbaros fuit, ut Reges, populo Romano amici, in honorem ejus conderent civitates, quas Cæſareas nominarent,* Jan. 23. *ſicut in Mauritania à Rege Juba*. Hinc Sancti Adonis Martyrologium ipſam appellat Neo-Cæſaream. Ammianus Marcellinus ſcribit fuiſſe civi-L.29.c.25. tatem opulentiſſimam. Tingi fuiſſe Tingitanæ Mauritaniæ Metropolim teſtatur laudatum Martyrologion.

Omnium Provinciarum Princeps & caput fuit Carthaginenſis, ſive Proconſularis. Hinc ab antiquis Scriptoribus aliquando appellatur abſolutè Provincia. Ita Sanctus Auguſtinus in libro de unitate Eccleſiæ ſcribit Maximianiſtas reperiri apud ſolos *Tripolitanos, Byzacenos, ac Provincia-* Cap. 3. *les*. Et in alio ejuſdem libri capite: *Provincia, Byzacium, Tripolis, Numidia*. Et in Commen-Cap. 19. tario Pſalmi nonageſimi quinti: *Getulia, Numidia, Mauritania, Byzacium, Provincia*. Carthaginem Imperator Adrianus Adrianopolim, Commodus Commodianam, Juſtinianus appellavit Juſtinianam. Nempe erat caput totius Diœceſios. Ejus Proconſul habebat poteſtatem in omnes Provincias. Patet ex libro Tertulliani ad Scapulam Proconſulem, ex antiqua Romani Imperii notitia, ac ex multis Romanorum legibus. Iſte Proconſul fuit tantæ dignitatis, ut dum ſine addito nominabatur Proconſul, intelligeretur Africanus. Erat unicus in toto Occidenti Imperio.

Res ita manſit uſque ad Imperatorem Juſtinianum. Hic per glorioſa Beliſarii Ducis arma ejecit ex Africa Wandalos: Poſt nonaginta miſerandæ captivitatis annos omnem illam Diœceſim reddidit Romano Imperio, omnia illi avita reparavit privilegia, & adjunxit aliquid novitatis. Ejus in codice exſtat lex, qua de tanto in ſuum Imperium beneficio agit Divinæ Clementiæ Augu-L.1.tit.27. ſtas gratias, & adjungit: *Per Divinam Legem ſancimus, ut omnis Africa, quam nobis Deus præſtitit, per ipſius Miſericordiam optimum ſuſcipiat ordinem, & propriam habeat Præfecturam. Ut ſicut Oriens & Illyricum, ita & Africa Præfectoriana maxima poteſtate ſpecialiter à noſtra Clementia decoretur: Cujus Sedem jubemus eſſe Carthaginem. Et ab ea, auxiliante Deo, ſeptem Provinciæ cum ſuis judicibus diſponantur: Quarum Tingi, & quæ Proconſularis antea vocabatur Carthago, & Byzacium, & Tripolis Rectores habeant Conſulares; reliquæ verò, id eſt, Numidia, & Mauritania, & Sardinia à Præſidibus cum Dei auxilio gubernentur*.

Inducit varias novitates. Primò, Africanæ Diœceſi adjicit duas Provincias: Tingitanam ac Sardiniam, quarum prior ad Hiſpaniam, poſterior antea ſpectabat ad Italiam. Secundò, duas Mauritanias, Cæſaræenſem ac Sitifenſem, conflat in unicam Provinciam. Et ſic toti Diœceſi aſſignat ſeptem Provincias. Nempe Wandali etiam Sardiniam obtinuerant, atque ita Sardi aſſueverant Afrorum moribus: Hoc Juſtinianus permanere voluit. Tertiò, Proconſulatum extinxit, & evexit in Præfecturam. Quartò, Carthaginenſem Provinciam è Proconſulari fecit Conſularem, quam formam ſimiliter dedit Provinciæ Byzacenæ, Tripolitanæ, ac Tingitanæ. Attamen hæ novitates non plenè obtinuerunt in Eccleſiaſticis negotiis. Etenim quod Sardinia nec Africanas Synodos frequentarit, nec Carthaginenſem Primatem reſpexerit, ſed antiquo more perrexerit Patriarchalem Romanæ Cathedræ Synodum ac authoritatem venerari, demonſtrant plures Magni Gregorii epiſtolæ, & Acta Lateranenſis Synodi, quam contra Monothelitas celebravit Sanctus Papa Martinus. Illius Metropolita Deuſdedit fuit illic non modica pars, & tertio loco ſubſcripſit poſt Pontificem: Utpote Metropolita Italicæ Diœceſeos. Carthaginenſis Provincia titulum *Proconſularis Provinciæ* nunquam depoſuit. Etenim iſtius Provinciæ contra Monothelitas Synodus in relatione ad Paulum Conſtantinopolitanum Patriarcham dedit ſibi ipſi hunc titulum: *Epiſcopi Sancti Concilii Proconſularis*. Exſtat in ſecundo laudatæ Lateranenſis Synodi Secretario. Quin & Procopius Cæſaræenſis in ſexto libro de Imperatoris Juſtiniani ædificiis ſcribit: *Carthaginis Regio, quæ Proconſularis dicitur*. Ex quo lucet hunc titulum à Juſtiniano non fuiſſe ſimul cum Proconſulari dignitate ſuppreſſum.

Dixi: *Non plenè*. Quoniam utraque Mauritania videtur etiam quoad Eccleſiaſticas res fuiſſe redacta in unicam Provinciam. Etenim Africana adversùm Monothelitas Synodus ſuæ ad Theodorum Pontificem Relationi dedit hanc Epigraphen: *Domino Beatiſſimo Theodoro Papæ Columbus, primæ Sedis Epiſcopus Concilii Numidiæ, & Stephanus primæ Sedis Epiſcopus Concilii Byzaceni, & Reparatus Epiſcopus primæ Sedis Concilii Mauritaniæ, & univerſi Epiſcopi de tribus Conciliis antedictæ Africanæ Provinciæ*. Non diſtinguit Mauritaniam, ſed generatim dicit: *Concilii Mauritaniæ*. Quia nempe utraque iſta provincia coaluerat. VVandalica Barbaries plurimas Africæ civitates everterat: Videntur in Mauritania tot evertiſſe, ut Epiſcopi reſiduas judicaverint non ſufficere ad conſtituendas duas Provincias.

Hujus infelicis ſæculi varietas Africæ induxit & aliam diviſionem. Etenim in illa Romanarum

Provinciarum diviſione, quæ Imperatori Leoni Sapienti paſſim adſcribitur, enumerantur quinque Africanæ Provinciæ: Byzacium, Numidia, prima ac ſecunda Mauritania, & Tripolis. Verùm Tripolitana hæc provincia transfertur in Patriarcham Alexandrinum, ideoque Africana Diœceſis non retinet, niſi quatuor Provincias. Et inter ipſas Mauritania iterùm dividitur in duas. Proconſularis, omnium dignior & prima, Provincia extinguitur, adjecta Byzacio: Non hoc illi, ſed illa huic adjungitur. Quod nempe omnes fermè ejus civitates, & quidem ipſam etiam Carthaginem, obſcœni Saraceni deſtruxiſſent. Eadem de cauſa prima Mauritania habet unicam civitatem, ſecunda dumtaxat quatuordecim, ideòque mirum eſt harum Provinciarum unionem fuiſſe ſolutam: Forſitan propter civitatum diſtantiam. Et inter ipſas variæ habent ignota nomina. Credo eſſe oppida aut caſtra, in quæ deſtructarum civitatum Epiſcopi ſuas Cathedras tranſtulerant. Eſt non dumtaxat Eccleſiaſtica, ſed etiam civilis diviſio. Lucet ex hoc titulo: *Sub glorioſiſſimo Exarcho ſeu Præfecto Africæ*. Ex quo patet inſtitutam à Magno Juſtiniano Præfecturam etiam tunc permanſiſſe.

Infelix Africa, quam laudatus Juſtinianus à miſeranda VVandalorum ſervitute liberaverat, ſub Juſtiniano ſecundo cecidit in longè magis deplorandam ſervitutem Impiorum Saracenorum. Hi ſuo more illìc deſtruxerunt omnia. Poſtmodò tamen eadem eidem Juſtiniano reſtituerunt. At verò ejus Succeſſor Leontius denuò amiſit omnia, atque ita Leo Sapiens in tota Africa nihil penitùs poteſtatis habuit. Quare novam hanc diviſionem potiùs ab iſto Juſtiniano factam credo, quam ab illo Leone. Exiſtimo quod ipſam fecerit juxta ſtatum, in quo recepit à Saracenis. Et juxta hanc diviſionem Nilus Doxopatrius in libro de quinque Patriarchatibus ſcribit Carthaginem eſſe in Provincia Byzacii.

Et hìnc intelligimus fundamentum, ex quo Gummitanus Epiſcopus apud Sanctum Leonem nonum Pontificem prætendit eſſe Primas totius Diœceſios, & Carthaginenſem Epiſcopum à ſua dignitate excludere. Quia nempe Proconſularis Provincia erat adjecta Byzacio, ideoque videbatur debere ſequi non ampliùs ſuam propriam, ſed formam Byzacenæ Provinciæ. Videbatur ejus Metropolita ac Primatialis poteſtas non ampliùs Carthagini, præſertim jam deſtructæ, eſſe annexa, ſed ſequi ſeniorem Epiſcopum. At verò tunc Gummitanus erat ſenior. Hinc diſcimus & aliud: Nempe adductam Provinciarum notitiam eſſe mutilam, aut certè Gummitanam civitatem fuiſſe etiam tunc deſtructam, & pro ipſa exprimi aliquod ejus caſtrum aut oppidum. Etenim conſtat ipſam fuiſſe in Byzacio, & notitia nullam ejus facit memoriam. Quidquid ſit, Gummitanus Epiſcopus ſuæ, licet forſitan deſtructæ, civitatis retinuit titulum.

CAPUT II.

Exponitur Hierarchia Africanæ Eccleſiæ.

SEx iſtæ Provinciæ apud Afros fuerunt non ſolummodò civiles, ſed etiam Eccleſiaſticæ. Eſt res exploratiſſima. Et fuerunt quoad Epiſcopales Cathedras numeroſiſſimæ. Etenim per Jacobum Sirmondum vulgata notitia Provinciæ Proconſulari quinquaginta quatuor, Numidiæ centum viginti quinque, Byzacio centum & tredecim, Mauritaniæ Cæſaræenſi centum viginti ſex, Mauritaniæ Sitifenſi quadraginta quatuor, Provinciæ Tripolitanæ aſſignat quinque Cathedrales Eccleſias. Et numerus videtur eſſe mutilus. Etenim in Cæſaræenſi Provincia omittitur ipſa Eccleſia Cæſaræenſis. Et Carthaginenſi Synodo, quam ex ſola ſua Provincia contra Pelagianos celebravit Primas Aurelius, adfuerunt Epiſcopi ſexaginta octò. Quin iſtius notitiæ, ſeu catalogi author, Sanctus Victor Vitenſis Epiſcopus, in primo Wandalicæ perſecutionis libro ſcribit in Proconſulari tunc Provincia fuiſſe Epiſcopos centum ſexaginta quatuor. Et videtur non de Sedibus loqui, ſed de ſuperſtitibus tunc Epiſcopis, ideoque plures fuiſſe Sedes. Ejus de Mauritania Cæſaræenſi iſthìc dictum concordat catalogo: *Creſcens, Metropolitanus Aquitaniæ civitatis, centum viginti Epiſcopis præeſt*. Legendum eſt: *Mauritaniæ civitatis*. Loquitur de Genzerici Regno, at verò catalogus agit de Regno Hunnerici. Creſcens videtur tunc fuiſſe mortuus. Et tamen præter ſex mortuos catalogus numerat centum viginti vivos Epiſcopos, ideòque eſt differentia quoad unum. Idem Victoris liber numerat duos Tripolitanos Epiſcopos Viceſſebratenum, & Creſconium Enſem. Legendum eſt: *Creſconium Oenſem*. Hic habetur in catalogo, deeſt verò Viceſſebratenus, ideoque Tripolis habuit plures quam quinque Epiſcopos. Et ad tertiam Carthaginenſem Synodum dixit Primas Aurelius: *In Tripoli, ut aſſeritur, Epiſcopi ſunt quinque tantummodò*. Voces, *Ut aſſeritur*, edicunt ipſum de vivis agere Epiſcopis, non de Epiſcopalibus Cathedris. Etenim Diœceſios Primas nequit ſubjectarum ſibi Sedium numerum ignoraſſe. Et in Carthaginenſi Collatione Ruffinianus Scriba dixit de præſentibus Catholicis Epiſcopis: *Catholicæ partis Epiſcopi, ſecundum ſubſcriptionem huic Brevi inſertam, efficiuntur ducenti ſexaginta ſex. Exceptis his quos dicunt necdum ſubſcripſiſſe*. Et hi erant viginti. Et poſt horum coram Comite Marcellino exhibitionem dixit Sanctus Alipius Tagaſtenſis Epiſcopus: *Scriptum ſit ducentos viginti Epiſcopos eſſe abſentes, quos aut infirmitas, aut ætas, aut certè neceſſitas detinuit*. Et Fortunatianus Siccenſis Epiſcopus addidit: *Sexaginta quatuor Cathedras habemus vacuas*. Proinde Cathedræ, quas tunc detinebat Catholica Eccleſia, erant quingentæ ſeptuaginta. Et non

Can. 39.

Lib. 1. Cap. 214.

non paucæ detinebantur à ſolis Donatiſtis. Porrò catalogus habet ſolummodò quadringentas ſexaginta novem Cathedras: Eſt ergo incompletus. Aliud tamen in Collationis Breviculo ſcribit Sanctus Auguſtinus: *Epiſcoporum Catholicorum omnium præſentium nomina eſſe conſtitit ducenta octoginta ſex. Viginti enim non ſubſcripſerant, qui tamen ſuam exhibentes præſentiam, & in medium procedentes, niſi quos infirmitas corporis illic apud Africam tenuit, præſentibus Geſtis ſe mandare & conſentire profeſſi ſunt.* Et infra: *Dictum eſt à Catholicis, alios Epiſcopos centum viginti non veniſſe Carthaginem.* Et iterum: *Reſponſum eſt à Catholicis ſexaginta eſſe, quibus ſucceſſores Epiſcopi nondum fuerant ordinati.* Quiſnam textus ſit vitiatus, permitto aliis diſquirendum. L.1.C.16.

Quævis Provincia, licet Metropoliticam poteſtatem habuerit, non tamen habuit Eccleſiaſticam Metropolim, in cujus Epiſcopis iſta poteſtas per ſucceſſionem reſideret. Iſta poteſtas ſucceſſit in diverſarum Sedium Epiſcopos. Etenim ſub Donatiſticæ Factionis exordio Numidiæ Primatum Secundus Tigiſitanus, ad Epiſcopalem Sancti Auguſtini electionem Megalius Calamenſis, Milevitanæ contra Pelagianos Synodi tempore Sylvanus Summenſis, exinde Valentinus Vajanenſis, poſtmodo Sanctus Alipius Tagaſtenſis, alii geſſerunt aliis temporibus. Quod ipſum demonſtrari poſſit in aliis Provinciis. Eſt res manifeſta. Quod Sanctus Alipius iſtum Primatum geſſerit, lucet ex epiſtola Dioſcori ad Sanctum Auguſtinum: *Senex Alipius rogavit me.* Et ex Sancti Auguſtini Epiſtola ad ipſum Ali-
Epiſt.55. pium: *Auguſtinus Alipio Seni.* Etenim, Senex, erat unus è titulis, quibus Afri Metropoliticæ poteſtatis Geſtorem Epiſcopum inſigniebant. Ita
Epiſt.67. Carthaginenſi, ſub Attici & Cæſarii Conſulatu celebratæ, Synodo adfuerunt Aurelius, Muzonius, ac alii Epiſcopi, & ſubſcribitur: *Manu Senis Muzonii.* Hic eſt ille Muzonius, de quo in Dialogo contra Luciferianos Sanctus Hieronymus:
Cap. 7. *Muzonius Byzacenæ Provinciæ Epiſcopus, cui propter ætatem Primæ ab omnibus deferebantur, ita locutus eſt.* Utique in Ariminenſi Concilio. Tempore iſtius Carthaginenſis Synodi erat Primas Byzacii. Et precibus, quas in Carthaginenſi Collatione Comiti Marcellino obtulerunt Catholici Epiſcopi, poſt Aurelium Carthaginenſem ſubſcribit *Sylvanus Senex, Eccleſiæ Summenſis.* Hoc eſt, Summenſis Epiſcopus, & Primas Numidiæ. Et Sanctus Auguſtinus ſcribit ad Sanctum
Epiſt.261. Cæleſtinum Pontificem: *Sanctus Senex, qui tunc Primatum Numidiæ gerebat.* Et ad Profuturum Conſtantinenſem Epiſcopum: *Quod Senex Megalius defunctus ſit, jam vos audiſſe quis dubitet? Erant autem à depoſitione corporis ejus, cum hæc*
Epiſt.149. *ſcriberem, dies fermè viginti quatuor. Utrum jam videris Succeſſorem Primatus ejus, ſi fieri poteſt, ſcire volumus.* Omnes editi libri ſunt mutili. Hoc modo ſupplendi ex Bibliotheca Sereniſſimi Domini, Magni Ducis. Editi libri addunt: *Diſponebas enim.* Et legunt non, *Videris*, ſed *inveneris.* Quæ lectio videtur melior. Et iſtud additamentum videtur non omittendum. Erat dubium, quis in Numidia Epiſcopus Megalio per conſecrationis ætatem proximè ſuccederet, adeoque cui poſt ejus mortem deberetur Primatus Provinciæ. Hac de re Auguſtinus & Profuturus ante Megalii mortem contulerant, & Profuturus promiſerat ſedulò inquirere: Hinc poſt iſtius mortem Auguſtinus rogat, an invenerit. Proindè apud Afros Metropolitica authoritas non erat adſtricta certæ Sedi, ſed ſemper tranſibat ad Seniorem conſecratione Epiſcopum totius Provinciæ. Hinc non rarò erant lites de ſucceſſione: Dum nempè duo de conſecrationis ſenio contenderent. Ita evenit inter Victorinum & Xantippum, Numidiæ Epiſcopos, de quibus videnda eſt Sancti Auguſtini epiſtola ad Victorinum. Et ad iſtud malum exſcindendum emanavit hic Canon: *Quicumque* Epiſt.217.
deinceps ab Epiſcopis ordinantur, litteras accipiant ab Ordinatoribus ſuis manu eorum ſubſcriptas, continentes Conſulem & diem, ut nulla altercatio de poſterioribus vel anterioribus oriatur.

Erat ſingularis & ab aliis gentibus diverſa Hierarchia. Attamen non vacua fundamenti. Etenim Epiſcoporum translatio erat tunc ſummoperè vetita: Afri eam æquiparabant Rebaptiſmo. Hinc Metropoliticæ civitatis Epiſcopus erat non rarò Juvenis, ac inter Senes Comprovinciales quaſi diſcipulus inter Magiſtros. Nihilominùs ipſis præſidebat. Hoc Afri judicarunt incongruum, ideoque iſtam poteſtatem ſemper alligarunt ſeniori Epiſcopo. Et ipſum Provincia appellabat ſuum Senem. Titulus iſte fuit tanti, ut illo etiam Carthaginenſis, licet non ætatis, ſed civitatis cauſa ſuccederet in dignitatem, Primas fuerit uſus & gaviſus. Etenim in litteris ad Quintianum Presbyterum Sanctus Auguſtinus Aurelium Primatem ſcribit *Senem Aurelium.* Quod eadem Hierarchia uſque ad Magni Conſtantini tempora viguerit apud Hiſpanos, affirmant Joannes Mariana, & in ſcholiis ad Canones Illiberritanos Ferdinandus Mendoza. Et res in iſtis Canonibus omninò habet fundamentum.

Iſti Afrorum Primates habuerunt & alios titulos. Donatiſtæ ipſos appellarunt *Principes.* Ita in Carthaginenſi Collatione Victor Tabborenſis Donatiſtarum Epiſcopus dicit: *Beatiſſimus Pater* L.1.C.201.
& Princeps noſter Primianus. Loquitur de Primiano Carthaginenſi. Et in Sanctum Auguſtinum ſcripſit Creſconius Donatiſta: *Epiſtolam Princi-* L.3.C.80.
pis veſtri, quæ neſcio quid de te ſcripſit, cum te ordinari nollet, tenent non pauci noſtrorum. Per Principem illum intelligit Megalium, Calamenſem Epiſcopum, Numidiæ Primatem, cujus in Auguſtinum calumnia eſt eruditis notiſſima. Et in Carthaginenſis Collationis Breviculo Donatiſtæ Cæcilianum Carthaginenſem Epiſcopum arguunt, quod noluerit *Princeps à Principe ordinari.* Nem- L.3.C.16.
pe Proconſularis Provinciæ Primas à Primate Numidiæ. Et in quarto contra Creſconium libro Sanctus Auguſtinus per ironiam ſcribit: *Primianus ſuper Collegas Principatum gerit.* Titulus vi- Cap. 50.
detur inductus à ſuperbiſſimo faſtu Donati magni. Ipſum enim, quod nollet appellari *Epiſcopus*, ſed *Donatus Carthaginis*, Sanctus Optatus appellavit *Principem Carthaginis.* Quidquid ſit, titulus iſte Catholicis Epiſcopis per omnia diſplicuit. Hinc contra ipſum ſanxit tertia Carthagi-

Can. 26. nenſis Synodus: *Primę Sedis Epiſcopus non appelletur Princeps Sacerdotum, aut ſummus Sacerdos, aut aliquid hujuſmodi, ſed tantùm primę Sedis Epiſcopus*. Hic ergo eſt ſecundus iſtorum Primatum legitimus titulus. Ita in litteris ad Generoſum Sanctus Auguſtinus ſcribit Secundum Tigiſitanum
Epiſt. 165. Epiſcopum fuiſſe in Numidia *Epiſcopum primę Sedis*. Et ſub Cæſarii ac Attici Conſulatu celebrata Cathaginenſis Synodus laudat *Creſcentianum Epiſcopum primę Sedis Numidiarum*. Etiam Muzonium dicit in Byzacio primæ Sedis Epiſcopum. Et Numidiæ Matricula jubetur eſſe & apud primam Sedem, & apud Metropolim Conſtantinam. Aliud ergò erat prima Epiſcopalis Sedes Provinciæ, aliud civilis Metropolis. Carthaginenſis, per Sanctum Auguſtinum in tertio contra Creſconium libro memorata, præfati Secundi Synodus ipſum inſcribit *Epiſcopum primæ Cathedræ*.
Cap. 27. Ex quo vides titulum eſſe antiquiſſimum. Eundem Januario, vel potiùs Januariano, Donatiſtarum in Caſis-nigris Epiſcopo, deferunt Catholici Hipponenſis Eccleſiæ Clerici: *Januariano primæ Sedis Epiſcopo partis Donatianæ*. Eundem titulum laudant Canones Illiberritani. Et hoc eſt unum argumentorum, ex quibus Africana Hierarchia videtur olim viguiſſe in Hiſpaniis.

Tertius titulus eſt Primas. Ita in quarto contra Creſconium libro Sanctus Auguſtinus ſcribit
Cap. 64. de præfata Megalii Calamenſis epiſtola: *Epiſtolam Primatis noſtri*.
Epiſt. 161. Et in litteris ad Sanctum Cæleſtinum Pontificem: *Gerebat Numidiæ Primatum*. Et Hipponenſes Clerici in præfata ad Januarium epiſtola: *Secundus Tigiſitanus, Primas veſter*. Et rursùm Auguſtinus in litteris ad Victo-
Epiſt. 217. rinum Epiſcopum: *Mauritanias Provincias ſcimus*
Can. 13. *ſuos habere Primates*. Et Milevitana Synodus: *Salvo jure Primatus Numidiæ & Mauritaniæ*. Et Sanctus Poſſidius in Sancti Auguſtini vita laudat *Carthaginenſem Epiſcoporum Primatem*, & adjun-
Cap. 8. git: *Tunc Primate Numidiæ Megalio, Calamenſi Epiſcopo*. Notanda eſt, ac inferiùs exponenda diſtinctio: Megalium ſolius Numidiæ, Carthaginenſem appellat Primatem Epiſcoporum. Tituli radicem exponit in litteris ad Galliarum Epiſco-
Epiſt. 4. pos Sanctus Papa Hilarus: *Conſtantius Uceticæ Ec-*
Cap. 1. *cleſiæ Antiſtes, ævo honoris Primas eſſe dicitur*. Hoc eſt, ſenior inter omnes ſuffraganeos, ideoque ipſorum poſt Metropolitam dignior & primus. Apud Afros Provinciæ ſenior non ſolo Epiſcopalis honoris ævo, ſed inſuper Metropolitica authoritate præfulgebat, ideoque meritò dicebatur Primas. Magnus Gregorius in litteris ad Columbum Numidiæ Epiſcopum dat & aliam rationem: Adeodatum Primatem inſcribit *Primatem Synodi*.
Libr. 2. Ep. 86.87. Quod nempe iſthìc obtineret authoritatem Præſidis. Eſt antiquus titulus. Nam illum Diotrephi Epiſcopo adſcribit etiam Sanctus Joannes Apoſtolus. Media Eccleſiæ ſæcula Primates appellarunt Epiſcopos præfectos pluribus Metropolitis ac Provinciis. Hincmarus Rhemenſis titulum extendit ad iſtos etiam unicæ Provinciæ Metropolitas, qui nullum agnoſcebant iſtiuſmodi Primatem. Eſt vox multifariæ ſignificationis.

Quartus Africanorum Primatum titulus eſt *Metropolitanus*. Quod Carthaginenſi Epiſcopo competierit, & attributus fuerit, eſt omnibus notiſſimum. Erat enim Metropolitanæ Sedis Epiſcopus, habebatque perpetuam Metropoliticam authoritatem. Ita in prima Epheſini Concilii Actione Petrus Presbyter, ac Notariorum Primicerius, Capreolum Carthaginenſem Antiſtitem appellat *Reverendiſſimum Metropolitanum ac Epiſcopum Carthaginis*. Quæſtio eſt, An attributus fuerit etiam aliarum Provinciarum Primatibus? Reſpondeo fuiſſe attributum. Etenim in libro de Geſtis cum Emerito Cæſaræenſi Donatiſtarum Epiſcopo Sanctus Auguſtinus Deuterium, Catholicum ejuſdem civitatis Antiſtitem, appellat *Epiſcopum Metropolitanum Cæſaręenſem*. Creſcentem ejuſdem civitatis Epiſcopum eodem titulo donat in primo libro de VVandalica perſecutione Sanctus Victor Epiſcopus Vitenſis. Et quarta Carthaginenſis Synodus, de conſecrando novo Epiſcopo ſanciens, dicit: *Cum conſenſu Clericorum & Laicorum, & Conventu totius Provinciæ Epiſcoporum, maximeque Metropolitani, vel authoritate vel præſentia, ordinetur Epiſcopus*. Loquitur generatim de cunctis Provinciis. Omnium ergò Primates fuerunt dicti Metropolitani: Non à civitate, ſed ab authoritate. Cæſaræenſis tamen, quoniam Deuterius & Creſcens videntur ætate Ordinis non fuiſſe ſeniores, poſſit ſic fuiſſe dictus à ſola civitate.

In ſecundo VVandalicæ perſecutionis libro ſcribit laudatus Victor: *Gelzericus Rex, adſtante vulgo, in media civitate, pro gradibus plateæ novæ, Epiſcopum ſuæ Religionis, nomine Jocundum, quem Patriarcham vocitabant, præcepit incendio concremari*. Et ipſi ſucceſſit Cyrillas. Hic cum noſtris Epiſcopis voluit diſputare, & Victor proſequitur: *Collocat ſibi Cyrillas cum ſuis ſatellitibus in loco excelſo ſuperbiſſimum Thronum, adſtantibus noſtris. Dixeruntque Epiſcopi noſtri: Illa eſt ſemper grata collatio, ubi ſuperba non dominatur elatio, ſed ex conſenſu communi venitur, ut Cognitoribus decernentibus, partibus agentibus, quod verum eſt agnoſcatur. Nunc quis erit cognitor, quis examinator, vel libra juſtitię, ut benè probata confirmet, aut pravè aſſumpta refellat? Et cum talia & alia dicerentur, Notarius Regis reſpondit: Patriarcha Cyrillas*. Et Catholici interceſſerunt: *Legatur nobis, quo concedente iſtud ſibi nomen Cyrillas aſſumpſit*. Ex quibus diſcimus plura. Primò, quod Africam ingreſſi VVandalorum Epiſcopi aſſumpſerint ac in ſe tranſtulerint Hierarchiam Africanæ Eccleſiæ. Quod ſibi Carthagine Primatem ſtatuerint. Quod horum Primatum primi fuerint Jocundus & Cyrillas. Secundò diſcimus, quod iſtum Primatum exaltarint in Patriarchatum, & Primatem inſcripſerint Patriarcham. Tertiò, quod iſti Primati excelſum & ſuperbum, nempe ut Patriarchæ, Thronum conceſſerint. Quartò, quod Catholici Epiſcopi hæc omnia improbaverint. Et meritò. Etenim Carthaginenſis Epiſcopus, licèt ſex ampliſſimarum Provinciarum, ac plurimorum Epiſcoporum Primas eſſet, nequaquam tamen erat Autocephalus, ſed Patriarchico Romanæ Eccleſiæ juri ſubjectus per omnia, ideoque remotiſſimus à Patriarchali dignitate. Et

hinc

hinc in plenaria ſuæ Diœceſios Synodo non habuit ſingularem Thronum, ſed ſedit Collega inter Collegas. Omnis hic Cyrillæ faſtus erat novitas.

Videtur tamen non fuiſſe novitas. Etenim in Chronico Victor Tonnonenſis Epiſcopus Reparatum Carthaginenſem aliquoties appellat Archi-Epiſcopum. Etiam Sanctus Leo nonus Pontifex iſtius civitatis Epiſcopum appellat à primum, Romano Archi-Epiſcopum, ac maximum totius Africæ Metropolitanum. At verò Archi-Epiſcopi titulus tunc dabatur ſolis Patriarchis, aut Autocephalis Primatibus. Reſpondeo Victorem Tonnonenſem aliter loqui de Capreolo, Eugenio, ac Bonifacio, Reparati Anteceſſoribus: Eos ſimpliciter appellat Epiſcopos. Et de Reparati exordio ſcribit: *Reparatus Carthaginenſis Eccleſiæ Epiſcopatum poſt Bonifacium ſuſcepit*. Et poſtmodò conſtanter inſcribit Archi Epiſcopum. Quem titulum iſtius Sedis Antiſtiti nec Sanctus Auguſtinus tribuit, nec Sanctus Optatus, nec Sanctus Cyprianus, nec ulla Africana Synodus, Victor Tonnonenſis videtur poſteriorem partem ſuorum Annalium ſcripſiſſe de anno in annum. Reparati Acta ſcripſiſſe apud Græcos, Conſtantinopoli, aut in exilio. Iſthic didicit Græcorum titulos, & ex ipſis cœpit Reparatum ſcribere Archi-Epiſcopum. Et falſum eſt, quod Archi-Epiſcopi titulus iſto tempore daretur ſolis Patriarchis, aut Primatibus Autocephalis. Etenim Romana Eccleſia in ſuo antiquo Canonum Codice duodecimum Chalcedonenſem Canonem legit hoc modo: *Quæcumque civitates per ſacras litteras nomine Metropolitano funguntur, ipſæ ſolum honorem conſequantur, & is, qui huic Eccleſiæ præeſt Epiſcopus, vocetur Archi-Epiſcopus, ſalvo utique proprio jure, quod reverà Metropolitanæ civitati convenit*. Adeò antiqua eſt iſta ſignificatio. Codex docet ipſam non eſſe Commentum recentium Græculorum. Hæc ſunt alterius loci. Poſterioribus ſæculis cuncti Africanarum Provinciarum Primates fuerunt appellati Archi-Epiſcopi. Etenim Sanctus Gregorius ſeptimus laudat Secundum Epiſcopum Hipponenſem, & inſcribit Archi-Epiſcopum Mauritaniæ Sitifenſis.

Quæſtio prima eſt, An iſta Metropoliticæ poteſtatis ſucceſſio, aut potius de civitate in civitatem migratio viguerit in omnibus ſex Provinciis? Reſpondeo non viguiſſe in Proconſulari Provincia. Eſt res omnibus explorata. Quare quæſtio præſertim eſt de Mauritania Cæſaraenſi. Etenim per Jacobum Sirmondum vulgata Africanarum Eccleſiarum notitia in Sitifenſi Mauritania primo Ruffinum Tamallumenſem, ſecundo loco ponit Donatum Epiſcopum Sitifenſem, atque ita affirmat non hunc, ſed illum fuiſſe Primatem. At verò & Sanctus Auguſtinus, & Sanctus Victor Vitenſis Cæſaraenſem Epiſcopum affirmant fuiſſe Metropolitanum. Reſpondeo tamen eandem formam viguiſſe in Cæſaraenſi Provincia. Lucet ex Sancti Auguſtini epiſtola ad Sanctum Cæleſti-
Epiſt. 261. num Pontificem: *Exiſtat exemplo, ipſa Sede Apoſtolica judicante, vel aliarum Judicata firmante, quoſdam pro culpis quibuſdam nec Epiſcopali ſpoliatos honore, nec omnimodis relictos impunitos. Quæ ut à noſtris temporibus remotiſſima non requiram, recentia memorabo. Clamet Priſcus Provinciæ Cæſaraenſis Epiſcopus: Aut ad Primatum locus, ſicut cæteris, & mihi patere debuit, aut Epiſcopatus mihi remanere non debuit. Clamet alius ejuſdem Provinciæ Epiſcopus Victor, cui relicto in eadem pœna, in qua & Priſcus fuit, nunquam niſi in Diœceſi ejus ab alio communicatur Epiſcopo*. Hæc Priſci & Victoris pœna palam demonſtrat Metropoliticam authoritatem etiam in Cæſaraenſi Provincia non Cathedræ fuiſſe adnexam, ſed ſeniori ætati Epiſcopalis honoris. Hinc in Carthaginenſi Collatione Deuterius Catholicus, & Emeritus Donatiſta Cæſaraenſium Epiſcopus non habuere locum, niſi ſuæ ætatis. Et laudatus Africanarum Provinciarum ac Epiſcoporum catalogus Apocorium Cæſaraenſem ponit eodem ordine.

Eadem de pœna ſcribit in Chronico ad duodecimum annum à Baſilii Conſulatu Victor Tonnonenſis Epiſcopus: *Primaſius Aquimetenſis Epiſcopus*, quod tria Chalcedonenſis Synodi Capitula damnare nollet, *Monaſterio relegatus eſt. Sed Boetio, Primate Byzaceni Concilii morte prævento, ut ei ſuccederet, memoratæ damnationi protinus aſſenſit, reverſuſque ad ſuos, quæ priùs defendebat, validiſſimis perſecutionibus impugnavit, fidelibus calumnias generando, eorumque ſubſtantias auferendo. Sed in quibus peccavit, latere non potuit. Siquidem poſtquam à Catholicis ſui Concilii Antiſtitibus pro ſuis prævaricationibus condemnatur, infelici morte extinguitur*. Quædam olim delicta Epiſcopum aut Clericum degradabant, quædam proſcribebant à ſolo adſcenſu ad altiorem gradum: Et Imperatoris Juſtiniani tempore tale crimen erat non damnare tria iſta Capitula. Hinc Primaſius, apud Byzacenos Senior poſt Boetium Primatem Epiſcopus, ne iſtam pœnam incidens excluderetur à ſucceſſione in Primatum, receſſit à priori ſententia, & Capitula damnavit. At iſtum receſſum Collegæ cenſuerunt eſſe apoſtaſiam: Hinc Primaſium à Primatu ejecerunt.

Quæſtio ſecunda eſt, An omnes ſex Provinciæ habuerint ſuum proprium Primatem? Rationem dubitandi facit ſecundus Canon tertiæ Carthaginenſis Synodi: *Propter cauſas Eccleſiaſticas, quæ ad perniciem plebium ſæpè veteraſcunt, ſingulis quibuſque annis Concilium convocetur, ad quod omnes Provinciæ, quæ primas Sedes habent, de Conciliis ſuis ternos Legatos mittant*. Affirmat quaſdam habere, quaſdam Provincias non habere proprium Primatem, propriamque Synodum. Et in antiquo Romanæ Eccleſiæ Codice habemus hunc Canonem: *Primatem proprium Mauritania Sitifenſis, cum id poſtularet, habere permiſſa eſt in longinquioribus Mauris*. Eſt compendium. Plenus Canon habetur in Codice Africanæ Eccleſiæ:
Placuit ut Mauritania Sitifenſis, ut poſtulavit Pri- Cap. 17.
matem Provinciæ Numidiæ, ex cujus cœtu ſeparatur, ſuum habeat Primatem, quem conſentientibus omnibus Primatibus Africanarum Provinciarum, vel omnibus Epiſcopis; propter longinquitatem habere permiſſa eſt. Alia lectio habet: *De Primatu Provinciæ Sitifenſis. Primatem verò proprium cum Mauritaniæ Sitifenſis Epiſcopi poſtularent, omne Concilium Epiſcoporum Numidiæ, conſentientibus*

omni-

omnibus Primatibus, vel univerſis Epiſcopis Provinciarum Africanarum, propter longi itineris novitatem habere permiſſa eſt. Cum conſilio Carthaginenſis Eccleſiæ factum eſt. Hinc diſcimus plura. Primò, quod duæ Mauritaniæ ſemper fuerint duæ Provinciæ. Et Civiles & Eccleſiaſticæ. Secundò, quod Sitifenſis Provincia olim nec Primatem habuerit, nec Synodum. Tertiò, quod non ad Cæſaræenſis Provinciæ, ſed ad Numidiæ Primatem ac Synodum ſpectaverit. Erat Heteroclyta Hierarchia: Radicem ignoro. Ipſam ob longinquitatem itinerum ac alias rationes pertæſi Sitifenſes poſtularunt ſingularem Primatem, propriamque Synodum, & obtinuerunt. Hinc ad Victorinum Epiſcopum Numidam, qui contra Xantippum contendebat eſſe ſenior & Primas,
Epiſt. 217. ſcripſit Sanctus Auguſtinus: *Legi in eadem Tractoria, etiam ad Mauritanias eſſe ſcriptum, quas Provincias ſcimus habere ſuos Primates. Quod ſi & ex eis ad Numidiam convocandum eſſet Concilium, oportuit utique ut aliquorum Maurorum Epiſcoporum, qui illic priores ſunt, nomina in Tractoria ponerentur. Quod in iſta Tractoria non reperiens, multùm miratus ſum.* Victorinus poſt Valentini Vajanenſis mortem prætendit ſe Seniorem Numidiæ, ideòque & Primatem. Et ſtatim ſe Primatem oſtentaturus indixit Synodum, & per Tractorias litteras convocavit non ſolummodò Numidiæ, ſed inſuper Mauritaniæ, utique Sitifenſis, Epiſcopos. Nempe dictam ſeparationem improbabat, volebatque circumducere. Fecit iſtud ipſum, quod elapſo ſæculo fecit Dominus Carolus à Lotharingia, Archi-Epiſcopus Rhemenſis, qui non ſolum Iprenſem ac alios novos Flandriæ ac Arteſiæ Epiſcopos, ſed etiam ipſum Archi-Epiſcopum Cameracenſem evocavit ad ſuam Synodum: Cenſuit ipſos à ſua Metropoli illegitimè ac invalidè diſmembratos. Sanctus Auguſtinus iſtud arguit: *Quas Provincias ſcimus ſuos habere Primates.* Affirmat diviſionem eſſe legitimam, ideoque non tentandam. Videtur fuiſſe facta anno decimo ſeptimo quinti ſæculi.

De hac Hierarchia ſcribit ad Gennadium Patricium, Africæ Exarchum, Magnus Gregorius: *Concilium Catholicorum Epiſcoporum admoneri præcipite, ut Primatem non ex ordine loci, poſtpoſitis vitæ meritis, faciat, quoniam apud Deum non gradus elevatior, ſed vitæ melioris actio comprobatur.* Textus habet: *Gradus elegantior.* Videtur hoc modo corrigendus. Gregorius voluit
L. 1. Ep. 72. Primates deinceps non per ætatem ſuccedere, ſed ex cunctis Provinciæ Epiſcopis juxta virtutum merita eligi digniorem. Et denuò ſcripſit ad omnes Numidiæ Epiſcopos: *Petiſtis per Hilarium Chartularium noſtrum à beatæ memoriæ Prædeceſſore noſtro, ut omnes vobis retrò temporum conſuetudines ſervarentur, quas à Beati Petri, Apoſtolorum Principis, ordinationum initiis vetuſtas longa ſervavit. Et nos quidem, juxta ſeriem Relationis veſtræ conſuetudinem, quæ tamen contra fidem Catholicam nihil uſurpare dignoſcitur, immotam permanere concedimus, ſive de Primatibus conſtituendis, cæteriſque Capitulis, exceptis his, qui ex Donatiſtis ad Epiſcopatum perveniunt, quos provehi ad Primatus dignitatem, etiam cum ordo Clericorum eos ad locum eundem defert, modis omnibus prohibemus. Sufficiat autem illis, commiſſæ ſibi plebis tantummodò curam gerere, non autem illos etiam Antiſtites, quos Catholica fides in Eccleſiæ ſinu & edocuit & genuit, ad obtinendum culmen Primatus anteire.* Eadem de re Gregorius reſcripſit ad Dominicum Primatem Carthaginenſem. Audita Gregorii in Apoſtolicam Sedem evectione, Dominicus gratulatorias ſcripſit litteras, ac ipſas tranſmiſit per ſolemniſſimam Legationem: Per Donatum & Quod-vult-Deus Epiſcopos, Victorem Diaconum, & Angelum Notarium. Neſcio qua ex cauſa fuerunt in via paſſi moras, & ſeriùs venerunt Romam, ideoque Gregorius non reſpondit, niſi decimo Kalendas Auguſti, indictione decima. Erat ſexti ſæculi annus nonageſimus ſecundus; At verò Gregorius Pontificatum iniverat jam ante biennium. Reſcripſit inter cætera: *De Eccleſiaſticis privilegiis quod veſtra Fraternitas ſcribit, hoc poſtpoſita dubitatione teneat, quia ſicut noſtra defendimus, ita ſingulis quibuſque Eccleſiis ſua jura ſervamus. Nec cuilibet, favente gratia, ultra quam meretur, impartior, nec ulli hoc quod ſui juris eſt, ambitu ſtimulante derogo, ſed Fratres meos per omnia honorare cupio, ſicque ſtudeo honore ſingulos ſubvehi, dummodò non ſit quod alteri jure ab altero poſſit opponi.*

Africanæ Eccleſiæ diſciplina per longam ſub VVandalis captivitatem fuit læſa in pluribus, & alterata. Et per lites de tribus Chalcedonenſis Concilii Capitibus acceſſerunt alia vulnera. Et quis tunc Romanus Pontifex videtur avitam Provincialium Primatuum ſucceſſionem, quia communi omnium gentium Hierarchiæ adverſam, improbaſſe, & voluiſſe mutatam. Hinc Africani omnes, Numidiæ præſertim, Epiſcopi avitum morem probari & firmari poſtularunt à Pelagio ſecundo. Et ut Pontificem permoverent, aſſeruerunt eſſe antiquiſſimum, à tempore Sancti Apoſtoli Petri. Avitam ſuam Hierarchiam ſtuduerunt per novam Apoſtolicæ Sedis confirmationem redere immutabilem. Preces videntur Pelagium inveniſſe defunctum, ac fuiſſe traditæ Succeſſori Gregorio. Et hic improbavit morem, ipſumque non quidem immutavit, ſed juſſit immutari per Synodum, & hujus executionem delegavit Exarcho Gennadio. Voluit Primates deinceps eligi per Synodos: Eligi digniorem totius Provinciæ. Erat ſanctiſſima ſanctio. Nihilominùs ſuarum conſuetudinum tenaces Afri interceſſerunt, & novas miſerunt preces. Per Numidiæ Epiſcopos. Et optimus Gregorius indulſit aliquid moderaminis. Conſuetudinem, quoniam Catholicæ fidei non adverſabatur, permiſit procedere, ea tamen lege ut apud Donatiſtas conſecrati, & poſtmodo ad Matrem Catholicam accedentes Epiſcopi nunquam poſſent ad Primatum adſpirare. Poſtea advenerunt etiam litteræ & Legatio Primatis Dominici: Et Gregorius denuò firmavit ſuum Decretum. Proinde iſta Primatuum Succeſſio ſemper permanſit, & dùm Africam contigerit reduci ad Chriſtum Dominum debebit permanere. Et iſta Gregorii contra Donatiſtas appendix non fuit nova. Lucet ex illis, quæ nobis Victor Tonnonenſis dixit circa

Pri-

Primaſium Epiſcopum Aquimetenſem: Et quæ Sanctus Auguſtinus ſcripſit ad Sanctum Cæleſtinum.

Verba, *Etiam cum ordo Clericorum*, videntur mendoſa. Videtur legendum: *Ordo annorum*. Eſt enim quæſtio de gradu ætatis. Quid ibi operetur Ordo Clericorum? Notandum etiam eſt Gregorii Reſcriptum ad Hilarium Monachum, ejus in Africa Legatum: *Feliciſſimus atque Vincentius, Diacones Eccleſiæ Lamingenſis, oblata petitione ſuggeſſerunt ab Argentio, ejuſdem civitatis Epiſcopo, gravem ſe injuſtitiam pertuliſſe, & accepto præmio Donatiſtas, in Eccleſiis fuiſſe præpoſitos.* Quidam Lamingenſium Donatiſtarum Clerici, ordinatione ſeniores Feliciſſimo ac Vincentio, redierunt ad Eccleſiam, ipſoſque Argentius Epiſcopus admiſit etiam ad locum juxta ſuæ conſecrationis ætatem, ac duobus memoratis Clericis præpoſuit. Hoc ſimiliter improbavit Gregorius: Uti iſtiuſmodi Epiſcopos noluit eſſe Primates, ita ſimiles Clericos voluit in Eccleſiæ tabula eſſe poſtremos. Gregorii verba, *Quas à Beati Petri Apoſtolorum Principis, &c.* videntur affirmare Africanam Eccleſiam eſſe fundationem Sancti Petri. Verùm ſunt Africanæ Relationis verba, quæ Gregorius noluit diſcutere. Clariùs ſe exponit in
L.7.Ep.33. aliis ad Dominicum Primatem litteris: *Scientes unde in Africanis partibus ſumpſerit ordinatio Sacerdotalis exordium, laudabiliter agitis, quod Sedem Apoſtolicam diligendo, ad officii veſtri originem prudenti recordatione recurritis.* Affirmat primos Epiſcopos per Apoſtolicam Sedem fuiſſe conſecratos, & tranſmiſſos in Africam.

CAPUT III.

Exponitur Primatus Carthaginenſis Eccleſiæ.

IN Commonitorio ſuper Hæreſiarchæ Cæleſtii nomine Marius Mercator rectè affirmat *Carthaginem eſſe totius Africæ Metropolim*. Hinc uti Romanus Proconſul Civilem, ita iſtius civitatis Epiſcopus habuit Eccleſiaſticam poteſtatem in omnes Diœceſios Provincias. Idque à prima fundatione iſtius Eccleſiæ. Etenim Sanctus Cyprianus ſuam erraticam Synodum collegit ex Provincia Africa, id eſt, Proconſulari, ex Numidia, ac utraque Mauritania. Quod etiam adfuerint Tripolitani Antiſtites, eſt ſupra demonſtratum. Notanda eſt Sancti Cypriani ad iſtam Synodum præfatio: *Neque quiſquam noſtrum Epiſcopum ſe eſſe Epiſcoporum conſtituit, aut Tyrannico terrore ad obſequendi neceſſitatem Collegas ſuos adigit.* Quod Romanus Antiſtes paſſim inſcriberetur Pontifex Maximus, ac Epiſcoporum Epiſcopus, teſtatur Tertullianus in libro de pudicitia. Sanctus Papa Stephanus videtur ita inſcripſiſſe ſemet-ipſum, atque iſta authoritate omnes ſub cœlo Eccleſias compuliſſe ad obediendum ſuis Decretis contra Rebaptiſmum. Hoc Cyprianus rodit: Inſinuat etiam ſe eſſe Epiſcoporum Epiſcopum, & tamen à ſe non præſumi iſtum titulum, nec talem Tyrannidem. Et in litteris ad Sanctum Cornelium Pontificem ſcribit: *Latiùs fuſa eſt noſtra Provincia. Habet etiam Numidiam & duas Mauritanias ſibi cohærentes.* Epiſt. 45. Provinciam accipit pro Diœceſi. Ibidem affirmat ſibi in Adrumetinæ, quæ poſtmodò Byzacii eſt facta Metropolis, civitatis Eccleſiam eſſe plenam Primatialem poteſtatem. Quæ omnia Sanctus Cyprianus fecit & ſcripſit juxta conſuetudinem ſervatam ab Agrippino, aliiſque ſuis Anteceſſoribus. Magnum iſtum titulum probat in Sancti Auguſtini vita Sanctus Poſſidius: Carthaginenſem Antiſtitem appellat *Primatem Epiſcoporum Carthaginenſem*. Nempe omnium Epiſcoporum per omnem Africam. Hinc Victor Tonnonenſis Firmum Numidiæ Primatem appellat non ſimpliciter *Primatem Epiſcoporum*, ſed *Primatem Epiſcoporum Numidarum*. Eodem modo Sanctus Auguſtinus in Carthaginenſis Collationis Breviculo Megalium Calamenſem appellat *Primatem Epiſcoporum in Numidia*. At verò in litteris ad quoſdam Donatiſtarum Epiſcopos ſcribit L.3.Cap.7. Carthaginem eſſe amplam ac illuſtrem civitatem, illi eſſe non mediocris authoritatis Epiſcopum, ejus Eccleſiam eſſe verticem totius Africæ; omnes alias eſſe illi ſubditum corpus. Etiam Sanctus Gregorius Nazianzenus in Sancti Cypriani Encomio ſcribit ipſum non ſoli Carthaginenſi Eccleſiæ, ſed toti Africæ fuiſſe præfectum. Hanc Præfecturam laudant plures Synodi, quas celebravit Primas Aurelius. In ipſarum una Epigonius Epiſcopus dixit ad Aurelium: Concil. 3. Cap. 45. *Minus præſumis Frater. Neceſſe habes tu omnes Eccleſias ſuſfulcire.* Et ipſe Aurelius ad omnem Synodum. *Scitis me multarum Eccleſiarum cauſam ſuſtinere.* Et Primas Capreolus ſcripſit ad Epheſinam Synodum: *Miſſis ad univerſas Africæ Provincias congruis litteris, Synodum cogere voluit.* Et apud Victorem Vitenſem Epiſcopum Sanctus Primas Eugenius *Zenonis Auguſti Præceptum deſtinat univerſæ Africæ.* Lib. 2. Et in ſuis ad Bonifacium Primatem precibus ſcribit Petrus Abbas: *Tantæ Sedis, quæ totius Africæ Eccleſiæ Primatum tenere dignoſcitur, tenore muniamur.* Plurima ſunt iſtiuſmodi teſtimonia.

Attamen Carthaginenſis Antiſtes non fuit Autocephalus, ſed Patriarchico jure ſubjectus Romanæ Eccleſiæ. Etenim Africana Eccleſia eſt fundata per Romanam, ideoque authoritatis ſeu originis cauſa palam ſpectat ad Romanum Patriarchatum. Primus Innocentius ipſam ponit in eadem claſſe cum Eccleſiis Hiſpanis, Gallicis, Italicis, ac Siculis. Hinc Carthaginenſis Primas ad Romanam Eccleſiam ſemper retulit quaſvis graviores ac difficiliores cauſas, itemque quoſvis de novo conſecratos Epiſcopos. Lucet ex variis Sancti Cypriani epiſtolis. Et idem Cyprianus novam in Lapſos clementiam non præſumpſit attentare, niſi facta relatione ad Romanum vacantis Eccleſiæ Clerum, varioque ad ipſam Reſcripto: Quod nempè iſthic eſſet ejus Patriarchica authoritas. Ex eodem principio omnes, etiam Provinciales, Epiſcopi potuerunt Carthaginenſem præterire Primatem, & à ſuarum Provincialium Synodorum Judiciis proximè Romam provocare. De Sanctis Monachis Martiniano ac Saturiano,

per

per Geiſericum VVandalorum Regem in Paganam Africæ Mauritaniam projectis, ſcribit in primo libro Victor Vitenſis: *Ingentem multitudinem Gentilium Barbarorum Chriſto Domino lucraverunt, ubi antea nulla fama Chriſtiani nominis fuerat divulgata. Mittunt Legatos per itinera diſtenta Deſerti: Pervenitur tandem ad Romanam civitatem. Rogatus Epiſcopus, ut Presbyterum & Miniſtros credenti populo deſtinaret, explet cum gaudio, quod petebatur.* Utique Leo Magnus. Sub VVandalica captivitate tunc gemebat, & quaſi vidua erat Carthaginenſis Eccleſia: Hinc Presbyter & Miniſtri non è Chriſtiana Mauritania, aut ex vicina Hiſpania, ſed poſtulantur ab Apoſtolica Sede. Propter Patriarchalem auctoritatem. Hinc & in ſuo Chronico ſcribit Guillelmus Nangiacenſis: *Ro-*
Anno 1049. *gerus Rex Sicilię Africam invaſit, captaque urbe, quę Carthago dicebatur, Archi-Epiſcopum Africę, qui ſub ſervitute Romam venerat conſecrandus, ad Sedem ſuam remiſit liberum.* Africa tunc gemebat ſub Saracenis. Et uti nuper ſub Gregorii ſeptimi Pontificatu, ita tunc reperiri non poterant duo intra Africam Catholici Epiſcopi, qui Carthaginenſem Electum conſecrarent: Hinc ille conſecrandus acceſſit ad ſuum Patriarcham. Et in Lateranenſi Sancti Martini Pontificis Synodo exſtat Synodica epiſtola, qua Victor, novellus Carthaginenſium Antiſtes, per ſolemnes Legatos refert *ſe accepiſſe Pontificalis honoris conſecrationem & ſtolam.* Et illa poſtulat ſibi per Pontificem confirmari. Nempe ſuum Patriarcham.

Hæc omnia inſigniter illuſtrat Sanctus Leo nonus in litteris ad Thomam Africanum Epiſcopum: *Noveris proculdubiò, quia poſt Romanum Pontificem primus Archi-Epiſcopus, & totius Africę maximus Metropolitanus eſt Carthaginenſis Epiſcopus, nec quicumque ſit ille Gummitanus Epiſcopus, aliquam licentiam conſecrandi Epiſcopos, vel deponendi, ſeu Provinciale Concilium convocandi habet ſine conſenſu Carthaginenſis Archi-Epiſcopi, cujuslibet dignitatis aut poteſtatis ſit, exceptis his, quę ad propriam Parochiam pertinent; cętera autem, ſicut & alii Africani Epiſcopi, conſilio Carthaginenſis Archi Epiſcopi agit. Hoc autem nolo vos lateat, non debere pręter ſententiam Romani Pontificis univerſale Concilium celebrari, aut Epiſcopos damnari vel deponi. Quia etſi vobis liceat aliquos Epiſcopos examinare, definitivam tamen ſententiam abſque conſultu Romani Pontificis non licet dare, quod in ſanctis Canonibus ſtatutum poteritis invenire.* Hæc poſteriora Leo addit ex Iſidori Mercatoris Codice, qui tunc vigebat per Latinam Eccleſiam. Pergit in litteris ad Petrum ac Joannem, Africanos item Epiſcopos: *Sed de Africę Primatibus aliter intelligendum eſt, quia in ſingulis ejus Provinciis antiquitus Primates inſtituebantur, non ſecundùm potentiam alicujus civitatis, ſed ſecundùm tempus ſuę ordinationis, quibus tamen omnibus pręerat unus, ſcilicet Carthaginenſis Archi-Epiſcopus, qui etiam non incongruè dici poteſt Metropolitanus, propter Carthaginem Metropolim totius Africę.*

Hanc Carthaginenſis Eccleſiæ dignitatem graviter læſerunt Donatiſtæ. Res infra exponetur. Et iſta præſumptio non eſt admiranda in iſtis Turbinibus. Eandem quippè, immò longè majorem, poſterioribus ſæculis attentavit Orthodoxus Gummitanæ Eccleſiæ in Byzacio Epiſcopus, adversùs quem ſcripſit ad Petrum & Joannem, Proconſularis, ut videtur, olim Provinciæ Epiſcopos, Sanctus Leo nonus: *Rectè contra Gummitanum Epiſcopum dignitatem Carthaginenſis Eccleſiæ defendiſtis. Quia ſine dubio poſt Romanum Pontificem primus Archi-Epiſcopus, & totius Africæ maximus Metropolitanus eſt Carthaginenſis Epiſcopus, nec pro aliquo Epiſcopo in tota Africa poteſt perdere privilegium, ſemel ſuſceptum à ſancta Romana & Apoſtolica Sede, ſed obtinebit illud uſque ad finem ſæculi, & donec in ea invocabitur Nomen Domini Noſtri JESU CHRISTI, ſive deſerta jaceat Carthago, ſive reſurgat glorioſa aliquando. Hoc ex Concilio Cypriani, hoc ex Synodis Aurelii, hoc ex omnibus Africanis Conciliis, hoc, quod majus eſt, ex venerabilium Prędeceſſorum noſtrorum, Romanorum Pontificum Decretis apertè monſtratur. Nec quicumque ille ſit Gummitanus Epiſcopus, aliquam licentiam conſecrandi Epiſcopos, vel deponendi, ſeu Provinciale Concilium convocandi habet ſine conſenſu Carthaginenſis Archi-Epiſcopi, cujuslibet dignitatis aut poteſtatis ſit: Tantummodò procurabit ille Gummitanus Epiſcopus quę ad propriam Parochiam pertinent; cętera autem, ſicut & alii Africani Epiſcopi, conſilio Carthaginenſis Archi-Epiſcopi aget, qui ſolus in Africa Pallium ab Apoſtolica Sede habere ſolet. Unde & Epiſcopos conſecrandi principale & antiquum jus retinet.* Quid Gummitanus ille Antiſtes prætenderit ac præſumpſerit, eſt ſuprà expoſitum. Ejus item fundamentum.

Quædam Leonis Pontificis verba ſunt elucidanda. Primò hæc: *Et poſt Romanum Pontificem primus Archi-Epiſcopus.* Nempe intra Romanum Patriarchatum. Etenim in illo nullus ex avita Patrum Inſtitutione fuit Primas tot Provinciarum. Theſſalonicenſis Epiſcopus præfuit toti Illyrico: Verùm non per ordinarium Primatum, ſed per vices delegatas Sedis Apoſtolicæ. Et iſta vacaria Præfectura à Sancto Damaſo duxit primam originem. Galliarum Primates ſunt longè juniores. Omnium ſenior eſt per Carolum Magnum. Etiam Cantuarienſis ac Toletanus ſpectant ad media ſæcula. Hinc Carthaginenſis Epiſcopus etiam extra Romanum Patriarchatum, ac in generalibus Eccleſiæ Synodis fuit ſummè honoratus. Etenim ad ſextam Synodum Conſtantinus, Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Presbyter ac Grammaticus Latinus, ſolemniter dixit: *Scio temporibus Pauli quondam Patriarchę veniſſe Fortunium, qui fuit Epiſcopus Carthaginenſis, & cum Miſſas acturus eſſet in ſancta magna Dei Eccleſia, quęſitum eſt, quomodò ſedere debuiſſet, utrumnè ante Metropolitanos, qui hic morabantur, an poſt eos. Et requirente eodem Paulo quondam Patriarcha in Bibliotheca Patriarchii librum quinti Concilii, ut cognoſceret quomodò ſedere debuiſſent, contigit ut inveniretur & Latinus liber ejuſdem Concilii. Et exinde inſtructus idem Paulus fecit eum ordinabiliter ſedere.* Porrò in quinto Concilio Sextilianus Tunienſis Epiſcopus, Primoſi Carthaginenſis Primatis Vicarius ac Legatus, ſedit proximè poſt Patriarchas ac Autocephalos Exarchos, ante omnes Metropolitanos, & Græcos & Latinos. Unicus ipſum

ſum præceſſit Theſſalonicenſis, propter amplas vices Apoſtolicas. Tres Græcorum Exarchi, licet per Conſtantinopolitani Epiſcopi rapinas amiſerint Autocephaliam, retinent tamen ejus imaginem, & quaſdam reliquias.

Notanda ſunt & hæc Sancti Leonis verba: *Privilegium ſemel ſuſceptum ab Apoſtolica Sede*. Et inter hæc privilegia Leo ponit poteſtatem *conſecrandi Epiſcopos*. Hujus functionis antiquum & principale jus affirmat eſſe penes ſolum Carthaginenſem. Ex Apoſtolico privilegio. Et addit omnia hæc conſtare ex Decretis Romanorum Præſulum. Et quidem iſta omnia fuiſſe Afris Romana beneficia, nemo ſana ſentiens poſſit inficiari. Ipſum agnovit ac profeſſus eſt Carthaginenſium Primas Reparatus, qui poſt ejectos ex Africa VVandalos ad Sanctum Agapetum Pontificem ſolemniter legavit Cajum & Petrum Epiſcopos, ac Liberatum ſuum Archi-Diaconum, novo Pontifici gratulaturos adeptam dignitatem, & ſupplicaturos Primatiali Cathedræ antiqua privilegia. Lucet ex Pontificis Reſcripto: *Univerſa, quæ inimicorum perverſitas invaſerat, Charitati tuæ Metropolitana jura reparantes hortamur, &c.* Hoc ipſum profeſſi ſunt univerſi Afrorum Antiſtites, dum à Pelagio ſecundo ac à Magno Gregorio ſupplicarunt eandem reparationem, etiam heteroclytam Succeſſionem Provincialium Primatum. Apoſtolicus Canon ſanxit omnes & ſingulos, non dumtaxat Metropolitas, ſed etiam Provinciales Epiſcopos conſecrari per Patriarcham: Per ejus manus, aut certè ad ejus præviam confirmationem & litteras. Hic Canon, uti in quibuſdam aliis Diœceſibus, ita in Africa non viguit ob tranſmarinam ab alma Urbe ac Patriarchali manu diſtantiam: Et hoc ex gratioſo indulto Romanæ Cathedræ. Cathedra iſta permiſit omnes Afrorum Epiſcopos conſecrari per manus, aut litteras Primatis Carthaginenſis.

Et hoc indultum circumducendum cenſuit Siricius Pontifex, dum in Africam miſit hunc Canonem: *Extra conſcientiam Sedis Apoſtolicæ, hoc eſt, Primatis, nemo audeat ordinare*. Nempè Epiſcopos. Canon affirmat verum Africæ Primatem, ſeu Patriarcham ſedere in Apoſtolica Sede, ideoque ſine ipſius prævia confirmatione nullum iſthic poſſe conſecrari Epiſcopum. Et mandat deinceps ſic obſervari. Et iſtam novam regulam Thelenſis Synodus tentavit per Byzacium mittere in executionem. Verùm Reverendus Pater Paſchaſius Queſnellus nervosè contendit Siricii litteras, & Thelenſem Synodum eſſe ſpuria, ac ſuppoſitià figmenta. At ſine competenti fundamento. Etenim Fulgentius Ferrandus, Carthaginenſis Eccleſiæ Archi-Diaconus, ac vir eximiè eruditus: Eſt enim omnino ille idem, qui ſcripſit vitam Sancti Fulgentii, & ad cujus litteras idem Fulgentius reſcripſit librum de Baptiſmo Æthiopis. Hic, inquam, eruditus Ferrandus in ſua breviativa Canonum collectione frequenter laudat & præfatas litteras, & præfatam Synodum, uti legitimas atque authenticas. Eaſdem laudat ille Canonum Codex, quem Reverendus Pater Paſchaſius Queſnellus vulgavit, & affirmat eſſe antiquum Romanæ Eccleſiæ, quo illa fuit uſa, antequam alium meliorem edidiſſet Dionyſius Exiguus. Attamen Synodum iſtam aliqui non Thelenſem appellant, ſed Theleptenſem. Laudatus Ferrandus conſtanter appellat Zellenſem. Et hæc appellatio videtur comprobanda. Etenim tantum teſtimonium quis improbet? Adductum Canonem præfatus Romanæ Eccleſiæ Codex legit in hunc modum: *Ut extra conſcientiam Sedis Apoſtolicæ Primates nemo audeat ordinare*. Quæ lectio ſuis etiam non vacat ſcrupulis.

Etenim Reverendus Pater Paſchaſius Queſnellus advertit vocem, Ordinare, eſſe æquivocam, & ab ipſa quandoque conſecrationem, quandoque adminiſtrationem, aut quamvis diſpoſitionem importari, atque proſequitur: *Verùm ut communiori vocum uſui & Grammaticæ legibus magis accommodatur* iſta lectio: *ita Regionum iſtarum diſciplinæ ac moribus prorſus adverſatur. Si enim Primatum nomine Carthaginenſem Epiſcopum intelligat, non pluralis, ſed ſingularis numerus apponi debuerat: Cum unicus eſſet hujuſmodi Primas in Africa. Sed & quam hoc ab Africanis Juribus & conſuetudine alienum, ut ad Epiſcopum Romanum de ordinando Carthaginenſi Epiſcopo conſultatio vel relatio mitteretur. Quod ſi per Primates Metropolitanum uniuſcujuſque Provinciæ Epiſcopum, ſeu primæ Sedis Antiſtitem deſignat, jam verò ineptiſſimum eſt ac ridiculum iſtud Decretum, quod Primates extra conſcientiam Sedis Apoſtolicæ ordinari vetat.* Cum Primates in Africa, excepto Carthaginenſi, nunquam ordinarentur.

Reſpondeo tamen iſtam lectionem non eſſe paradoxam. Per Primates intelligi poſſint tam Carthaginenſis, quàm primæ Sedis Epiſcopi per alias Provincias. Etenim inter Carthaginenſis Eccleſiæ Primatialia Jura fuit & illud, quod ad Carthaginenſem Aurelii Synodum, à qua proprium Primatem acceperunt, dixerunt Cæcilianus, & Honoratus, Legati Sitifenſis Mauritaniæ: *Profitemur in conſcientiam Eccleſiæ Carthaginenſis perferre, quandocumque voluerimus habere primæ Sedis Epiſcopum. Ita ut cum primæ Sedis Epiſcopus de corpore receſſerit, qui in ejus locum ſuccedit, ad Eccleſiam Carthaginis mittat, & eam inſtruat, ut fiat primæ Sedis Epiſcopus*. Et omnis Synodus acclamavit: *Placet, placet*. Et adjungit: *Quandocumque habere voluerit quæcumque Provincia primæ Sedis Epiſcopum, inſtruat primitùs Carthaginenſem Eccleſiam, & ſic quod deſiderat faciat*. Quod jus utcumque lapſum reſtauravit in ſua Carthaginenſi Synodo Bonifacius Primas. Et hujus Synodi, uſque huc latentis, inſignem ac utilem notitiam debemus Illuſtriſſimo Domino Lucæ Holſtenio, qui eam produxit ex Vaticana Bibliotheca. Proinde apud Afros nullus poterat fieri Primas ſine prævio examine & confirmatione Archi-Epiſcopi Carthaginenſis. Hic diſcutere debebat, utrum accipiendæ dignitati nullus obſtaret obex. Et hinc lucet Magnum Gregorium, dum alicui notæ obnoxios Epiſcopos excluſit ab iſta ſucceſſione, nihil ſanxiſſe contra Gentis mores aut Canones. Poſſit igitur fieri, ut Siricius Pontifex cenſuerit illud jus ſpectare ad ſuam Sedem. Nec ſine fundamento. Etenim Primates iſti, li-

cet

cet non quoad civitatem & locum, quoad poteſtatem ac dignitatem erant veri ac pleni Metropolitæ: Et verò omnium Occidentalium Metropolitarum confirmatio, conſecratio, ac inthronizatio ſingulari ſemper, per ſextum Nicænum Canonem ſtabilito, jure ſpectavit ad Apoſtolicam Sedem, Patriarchalem totius Septemtrionis ac Occidentis. Siricius voluit nec Carthaginenſem deinceps conſecrari, nec aliarum Provinciarum Primates inthronizari ſine ſuo prævio examine & aſſenſu. Et hinc uſus eſt communi ad conſecrationem & inthronizationem ſignificandam voce, *Ordinare*.

Eſt res non improbabilis. Attamen aliud fortiſſimè ſuadet quartum Ferrandi Diaconi compendium: *Ut Epiſcopus à tribus ordinetur, conſentientibus aliis per Scripta, cum confirmatione Metropolitani, vel Primatis*. Ferrandus affirmat compendium eſſe deſumptum ex quarto & ſexto Nicæno, ex decimo nono Antiocheno, ex duodecimo Laodicenſi, ex bino Carthaginenſi, ex Zellenſi Canone, ac ex epiſtola Papæ Siricii. Per Metropolitanum omnino videtur Carthaginenſem Archi-Epiſcopum, per Primatem intelligere Præfectum unius Provinciæ. Etenim unicus per omnem Africam Metropolitanus fuit iſte Archi-Epiſcopus. Ferrandus videtur docere Africanos Epiſcopos conſecrari non poſſe, niſi per interventum utriuſque Præfecti. Particula disjunctiva, Vel, videtur ſumi pro copulativa, Et. Nec enim id novum eſt, etiam apud Canones. At verò nulla eſt hic mentio Sedis Apoſtolicæ, aut Romani Pontificis. Quærenda eſt ratio. Quærendum eſt, quomodò Ferrandus affirmet iſtud ſuum compendium eſſe deſumptum ex Siricii epiſtola, quæ palam exigit Romanum conſenſum.

Volo meam, non ſententiam, ſed conjecturam liberè, attamen doceri paratus, edicere. Siricii Synodus videtur non fuiſſe collecta, ac ejus epiſtola non fuiſſe concepta pro ſola Africana Eccleſia. Et Synodus & epiſtola videntur ſanxiſſe pro omni latina Chriſtianitate. Videntur eſſe iſtud Conſtitutum, de quo liber Pontificalis: *Siricius fecit Conſtitutum de omni Eccleſia, & contra omnes hæreſes, & diſperſit per univerſum Mundum, & per omnes Provincias, ut in omni Eccleſiæ Archivo cuſtodiretur, ob oppugnationem contra omnes hæreſes*. Etenim Synodalis epiſtola disertè dicit Synodum fuiſſe adunatam *propter emergentes plurimas cauſas, quæ in aliquantis non erant cauſæ, ſed crimina. Exſtiterunt enim nonnulli, qui Statuta Majorum non tenentes, caſtitatem Eccleſiæ ſua præſumptione violarunt, voluntatem Populi ſequentes, & Dei Judicium non timentes*. Etiam in hæreſes egit iſta Synodus: Præſertim in Novatianenſem, ac Montenſem, ſeu Donatiſticam, maximè tunc graſſantes in Occidentali Eccleſia.

Hujus igitur Synodi Conſtituta Siricius, uti in omnes alias ſui Patriarchatus Provincias, ita tranſmiſit etiam in Africam. Et uti Donatianus Teleptenſis Epiſcopus Byzacii Primas, ita & aliarum Provinciarum Præfecti pro eorum executione adunarunt Synodos, aut Provinciales, aut Africanas. Hæc Thelenſis, Teleptenſis, aut Zellenſis fuit palam Africana, & primus Siricii Canon movit ipſi grandem ſcrupulum. Nec ſine rationibus. Etenim Africanam Eccleſiam adſtringebat ad novum onus: Ad omnium ſuorum Epiſcoporum præviam confirmationem poſtulandam, non dumtaxat à Provinciæ ac Diœceſeos Primate, ſed etiam à Romano Pontifice. Hinc adversùs illud Synodus interceſſit, allegans ſuos mores, ſuam perpetuam conſuetudinem. Et tunc exiſtimo Siricium reſcripſiſſe ſecundam epiſtolam, prioris interpretativam ac moderativam, de qua Vincentius & Fortunatianus, Proconſularis Provinciæ Legati, dixerunt ad hanc Zellenſem Synodum: *Etiam cum Tuſdrum fuiſſemus, ſicut mecum recolit memorialis auditio veſtra, & epiſtolas ſanctæ memoriæ Siricii Sedis Apoſtolicæ Epiſcopi dediſſemus, unaque earum recitata eſſet à Sanctimonia Fratris noſtri Epiſcopi Latonii, utraſque nos afferre ſuggeſtio indicavit. Has igitur recitari donate. Epiſcopi dixerunt: Recitentur epiſtolæ venerabilis memoriæ Siricii. Ut noverimus, quid earum textus contineat*.

Affirmant, ac nos docent varia. Primò, quod Siricius duas epiſtolas de hac eadem re miſerit ad Africanam Eccleſiam. Nempe ſecundam ad interpretandos ſcrupulos natos circa primam. Secundò, quod ad exequendas has litteras factæ ſint plures per Africam Synodi: Etiam poſt mortem Siricii. Nam proximè ante hanc Zellenſem facta fuit Tuſdritana: Et utrique adfuerunt plures eidem Epiſcopi. Tertiò, quod ad Tuſdritanam Synodum Latonius Epiſcopus, ut iſtius Provinciæ Primas recitari curarit unicam dumtaxat epiſtolam. Quartò, quod adſidentes Epiſcopi non contenti poſtularint etiam recitari ſecundam: Et quod fuerit recitata. Nempe Latonius recitari curarat ſolam poſteriorem, prioris interpretem ac moderatricem: At verò hæc ſine illa plenè percipi non poterat. Hinc & iſta recitari debuit. Erat præſens epiſtola. Poſterior videtur hunc primum articulum temperaſſe, ac reduxiſſe ad communes Occidentalis Eccleſiæ mores, ad avitam Africanæ Gentis conſuetudinem. Et hinc adductum ſuum compendium, quod ad conſecrandos Epiſcopos ſolius Metropolitani ac Primatis conſenſum requirit, Ferrandus Diaconus fundari aſſeverat, non dumtaxat in quarto ac ſexto Nicæno Canone, ſed etiam in Zellenſi Synodo, ac in epiſtola Siricii Pontificis. Non in prima, ſed in ſecunda. Hæc periit aut latet. Hinc compellimur ad conjecturas. Eam videtur vidiſſe Sanctus Leo nonus. Etenim ſcribit ampliſſimam illam, quam ad omnes conſecrandos Epiſcopos habet Primas Carthaginenſis, authoritatem eſſe privilegium ac beneficium Romanæ Eccleſiæ. Quod nempe dedit iſta ſecunda epiſtola. Mihi videor hæc non ſine fundamento conjicere. Dum epiſtola apparuerit, docebimur firmiora.

Etiam Provinciarum Primates non caruerunt ſuis dignitatibus: Præſertim Numida & Cæſarænſis. Etenim dum Victorinus & Xantippus litigarent de Primatu Numidiæ, ad deinceps evitandos iſtiuſmodi ſcopulos emanavit hic Canon: *Hic ordo*, quò junior Epiſcopus nunquam, præſertim in Synodo, ſedere poſſit ante ſeniorem, *& à Patribus & à Majoribus ſervatus eſt, & à*

nobis, Deo propitio, ſervabitur, ſalvo etiam jure Primatis Numidiæ & Mauritaniæ. Hiſce duobus ſemper fuit primus locus poſt Primatem Carthaginenſem. Et hi Primates fuerunt iſtius dignitatis adeò tenaces, ut in Carthaginenſi, poſt duodecimum Honorii & octavum Theodoſii Conſulatum celebrata, Synodo Valentinus Numidiæ Primas ſederit ante Fauſtinum, Potentinæ Eccleſiæ Epiſcopum, Legatum Romanæ Eccleſiæ. Eadem in Synodo Legati Byzacenæ Provinciæ, itemque Novatus Sitifenſis Epiſcopus, ac ejuſdem Provinciæ Legatus, ſedent & ſubſcribunt ante Legatos Cæſaræenſis Mauritaniæ. Legati omnes ſedent inter ſe permixtim: Omnes ejuſdem Provinciæ Legati ſibi mutuò non aſſident. Nempe Primatum privilegium non exibat perſonas: Nequidem communicabatur Provinciæ Vicariis ac Legatis. An in Primatum Legatos tranſierit, non poſſim affirmare. Exiſtimo Primates omnes poſt Carthaginenſem ſediſſe ante Provinciales Epiſcopos. Etenim in quinta Synodo Pompejanus, Victorianenſis in Byzacio Epiſcopus, & haud dubiè Primas, ſedit ac ſubſcripſit inter Metropolitas. Quod nempe etiam in ſuæ Diœceſios Synodo obtineret iſtum locum, Sextilianus Tunienſis Epiſcopus, Primoſi Carthaginenſis Vicarius ac Legatus, ibidem obtinuit ſui Principalis locum, ideòque iſta regula videtur obtinuiſſe in domeſtica etiam Synodo.

In Romana Sancti Martini Pontificis Synodo exſtat Synodalis epiſtola ab Africana trium Provinciarum Synodo ad Theodorum Pontificem, & habet hanc epigraphen: *Columbus primæ Sedis Epiſcopus Concilii Numidiæ, & Stephanus primæ Sedis Epiſcopus Concilii Byzaceni, & Reparatus Epiſcopus primæ Sedis Concilii Mauritaniæ*. Byzacii Primas ſubſcribit ante Primatem Mauritaniæ, ideoque præfatum privilegium videtur ceſpitare. Reſpondeo ceſpitaſſe. Nam & ad Bonifacium Primatem, ſuæ Carthaginenſi Synodo præſidentem, dixit Felix Zactarenſis Epiſcopus, Legatus Numidiæ: *Extremus ego precor tuæ patientiæ bonitatem, ut legum inſtitutio Paternarum, quam noviter conſtat eſſe ſauciatam, inculcetur mentibus ſingulorum, ut & Doctor ſervet quod antea didicit, & minùs inſtructus diſcat ſcire quod neſcit*. Agit de antiqua lege ac forma Synodalis præcedentiæ. Hinc ſubdit: *Tuæ Beatitudinis innocuam exſpecto charitatem, ut Africanarum Provinciarum Concilia qualiter ſint paternis inſtitutionibus ordinata, his Geſtis apertiùs demonſtretur, & propatulò, quis poſt te ſit alteris primus, non differas ſanctis interlocutionibus publicare*. Rogat quis in Africanis Synodis debeat poſt Carthaginenſem Primatem, qui illic *infulatus Sacerdos præſidet, & primus palmatus irradiat*, habere proximum locum, ac eſſe primus ante omnes alios. Et poſt relectos varios Aurelianarum Synodorum Canones Bonifacius reſpondit: *Ex paternis definitionibus evidenti veritate collegimus Proconſularem Provinciam Numidiæ, Numidiam verò Byzacenæ, vel cæteris antelatam. Quiſquis ergò perturbare ſtatutum ordinem quandocumque tentarit, honoris ſui putabitur pati jacturam*.

Ex his diſcimus varia. Primò, quod ſub VVandalica captivitate Africana Hierarchia fuerit alterata in variis articulis, ac ſauciata. Secundò, quod horum articulorum unus fuerit antiquum præcedentiæ jus, quod in generalibus iſtic Synodis habebant Primas Numidiæ, ac Primas Cæſaræenſis Mauritaniæ. Tertiò, quod ſola Numidia reclamarit ſuum jus, poſtulans reſtaurari. De Mauritania nemo loquitur: Et tamen aderat, haud dubie Legatus, Secundinus Minenſis Epiſcopus. Vigilii Tapſenſis Epiſcopi catalogus appellat Minnenſem. Nempe Barbari ipſam horrendè devaſtarant, ac adeò redegerant in nihilum, ut erubeſceret adſpirare ad vetuſta ſui olim ſplendoris Inſignia. Et hæc omninò eſt una rationum, ob quas Imperator Juſtinianus utramque Mauritaniam contraxerit in unam Provinciam. Hinc item Primas Bonifacius reſpondit, quod poſt Carthaginenſem Numida, poſt hunc proximus ſedere deberet, non Cæſaræenſis Maurus, ſed Byzacenus. Nempe ſublimis illa Mauritania jacebat in terra. Et iſta ejus humilitas permanſit etiam poſt Juſtiniani tempora. Hæc igitur eſt ratio, ob quam in laudata contra Monothelitas Synodo poſt Numidam Byzacenus ſedit ante Maurum. Ex his item fortiſſimè ſuademur, quod ante everſam à Barbaris Africam, non ſolus Numida ac Maurus, ſed etiam Byzacenus, & omnes reliqui Primates locum habuerint ante Provinciales Epiſcopos. Hinc etiam ita præfati tres ſederunt in laudata Synodo. Numida & Maurus juxta dignitatem ſuæ Provinciæ, alii forſitan ſederunt juxta ætatem ſuæ conſecrationis. Quidquid ſit, videntur ipſum ſemper eundem honorem obtinuiſſe in generalibus totius Africæ Synodis. Hinc generali Synodo, habitæ ſub Conſulatu Attici & Cæſarii, ſtatim poſt Carthaginenſem Aurelium ſubſcripſit Muzonius Primas Byzacii. Et quartæ Carthaginenſi Synodo poſt eundem Aurelium primus ſubſcripſit Donatianus Talabricenſis, Primas ejuſdem Provinciæ. Et Milevitanæ Synodo ſimiliter ſubſcripſit ejuſdem Byzacii Primas, Donatianus Teleptenſis. Quartò ex præfatis diſcimus, quod Africani Antiſtites in ſuis Synodis ſederent infulati ac palmati. Hoc eſt cum Mitra Epiſcopali, & veſte palmata. Qualis verò, & quam glorioſa fuerit hæc veſtis, videri poſſit apud Scriptores de re veſtiaria Romanorum.

De Carthaginenſi Eccleſia ſcribit in animæ Gemma Honorius Auguſto-Dunenſis: *Cum Chriſtiani, relicta lege Dei, paganos ſpurcitiæ operibus imitarentur, Judicio Dei traditi ſunt in manibus eorum, qui deletis Chriſtianis poſſederunt loca eorum. Unde Antiochenus Patriarchatus eſt ad Hieroſolymam translatus. Porrò Alexandrinus ad Aquilejam eſt poſitus: Quia huic civitati primùm Marcus Evangeliſta præſedit, qui Alexandriæ præfuit. Quamquam quidam contendant, quod Carthaginenſis Epiſcopus hac translatione polleat*. Iſtud ipſum ſcribit in primo de Sacramentis libro Hugo Victorinus, omittens tamen Alexandrini Patriarchatus translationem in Sedem Carthaginenſem. Et rectè. Eſt enim figmentum. Etiam Antiocheni Patriarchatus translatio. Etenim Hieroſolymæ Patriarchatus, non per translationem emerſit, ſed per diſmem- L. 1. c. 137.

membrationem, fuitque firmatus per Synodum Chalcedonenſem. Paſchalis ſecundus, dum Flandri ac Franci obtinebant terram ſanctam, ipſum præpoſuit Antiocheno. Carthaginenſem Primatem honoravit etiam titulus Papa. Erat olim communis omnibus Epiſcopis: Etiam Africanis. Attamen hi ipſum nulli detulerunt, niſi ſuo Primati Carthaginenſi. Lucet ex Africanis Synodis, ac variis Afrorum Antiſtitum atque Doctorum litteris. Solus iſte Primas erat illis Pater Patrum, ac Epiſcopus Epiſcoporum.

CAPUT IV.

Exponitur varia, per Donatiſtas patrata, in Carthaginenſis Eccleſiæ dignitatem injuria.

DOnatiſtarum ſchiſma eſt inchoatum à Numidiæ Epiſcopis: A Donato in Caſis-nigris, Secundo Tigiſitano, tunc Primate iſtius Provinciæ, ac ejus Synodalibus Collegis. Ortum eſt propter Ceciliani Carthaginenſis Archi-Diaconi promotionem ad iſtius Eccleſiæ Epiſcopatum. Adversùs ejus electionem & conſecrationem ſunt venati omnes anſas. Inter alia dixerunt hanc vitioſam ex defectu legitimi Conſecratoris. Facta fuerat à Felice Aptungenſi, aliiſque Epiſcopis Proconſularis Provinciæ. Poſteriores Donatiſtæ clamarunt debuiſſe à Secundo fieri: Principem à Principe, Primatem debuiſſe conſecrari à Primate. Et quidem à Primate Numidiæ. Hic enim poſt Carthaginenſem erat primus inter Primates reliquarum Provinciarum. Hac via tentarunt non dumtaxat Ceciliani ordinationem infirmare, ſed inſuper ſuam Numidiam, ſuæ pertinaciæ originem ac primariam Sedem, exaltare. Hac de re ſcribit in Carthaginenſis collationis Breviculo
L. 1. C. 16. Sanctus Auguſtinus: *Donatiſtæ longa proſecutione agebant* in collatione, *quod non exſpectaverit Cecilianus ut Princeps à Principe ordinaretur, cum aliud habeat Catholicæ Eccleſiæ conſuetudo, ut non Numidiæ, ſed propinquiores Epiſcopi Epiſcopum Eccleſiæ Carthaginis ordinent, ſicut nec Romanæ Eccleſiæ ordinat aliquis Metropolitanus, ſed de proximo Oſtienſis Epiſcopus. Hoc autem dicentes de ſua conſuetudine, quam neſcio quandò inſtituerunt, Eccleſiæ præjudicare conabantur: Quæ conſuetudo ſi antiqua eſſet, hoc ipſum objeciſſent Ceciliano, quandò eum abſentem damnaverunt.* Omnis Patriarcha, omniſque Autocephalus Primas ex Apoſtolico Canone conſecratur à propriis Suffraganeis. Etiam plerique Metropolitani, qui ob diſtantiam, aut aliam cauſam non obligantur ad Patriarchæ manus accedere. Habent ex indulto ſui Patriarchæ. Et inter iſtos Metropolitanos ſemper fuit Carthaginenſis. Quare tertia Aurelianenſis Synodus, quæ Metropolitanos juſſit à Metropolitanis conſecrari, palam deviavit, nec fuit recepta in mores.

Iſtius apud Donatiſtas novitatis memoriam habemus in variis locis Sancti Auguſtini. In Libro de unitate Eccleſiæ ſcribit primam inter Catholicos, & Carthaginenſis Eccleſiæ Schiſmaticos litem fuiſſe *crimen malæ ordinationis*. Et in Pſalmo contra Donati partem: *Erant quidam Traditores librorum de ſancta lege, Epiſcopi de Numidia, & non quilibet de plebe. Cum Carthaginem veniſſent Epiſcopum ordinare, invenerunt Cecilianum jam ordinatum in ſua Sede. Irati ſunt, quia ipſi non potuerunt ordinare.* Et in primo contra Parmenianum libro affirmat primos ſchiſmatis authores fuiſſe opulentiſſimam Lucillam, quoſdam Carthaginenſis Eccleſiæ criminoſos Clericos; nec non quoſdam ab iſta Factione ad Ceciliani perniciem evocatos Numidiæ Epiſcopos, *ut illo depoſito alter eis Epiſcopus ordinaretur.* Iſtorum Epiſcoporum Princeps erat Donatus à Caſis-nigris. Hic evocavit Secundum Tigiſitanum, Primatem tunc Numidiæ, ac ejus ſeptuaginta Collegas: Hi damnarunt Cecilianum, ac ipſi ſuperordinarunt Majorinum. Rem elucidat in primo ſuo libro Sanctus Optatus Milevitanus: *Botrus & Celeſius, Carthaginenſis Eccleſiæ Clerici, poſt defunctum* Menſurium ac extinctam gentilium perſecutionem, *ut dicitur, apud Carthaginem ordinari cupientes, operam dederunt, ut abſentibus Numidis, ſoli vicini Epiſcopi peterentur, qui ordinationem apud Carthaginem celebrarent. Tunc ſuffragio totius populi Cecilianus eligitur. Et manus imponente Felice Aptungitano Epiſcopo ordinatur.* Hinc irata factio advocavit Secundum Primatem, & hic ordinavit Majorinum. Proinde ad Carthaginenſis Archi-Epiſcopi electionem & conſecrationem ſolebant, non ſoli vicini, nec ſoli Proconſulares invitari Epiſcopi, ſed etiam Numidarum aliqui, forſitan & aliqui aliarum Provinciarum. Patriarcharum ac Primatum conſecratio ſic ſolet honorari. Et Secundus Primas cum iſtis ſuæ Provinciæ Collegis, quibuſcum ordinaverat novum Cirthenſibus Epiſcopum, licet non advocatus, videtur ad iſtum finem acceſſiſſe Carthaginem, & fuiſſe præventus, ideoque & indignatus. Et iſtud ſciens præventionis auctrix factio advocavit turbulentum hominem, atquè ita ſimul ſchiſma conflaverunt. Iſta invitatio videtur fuiſſe ſolius honoris, non juris aut neceſſitatis. Hinc ipſius prætermiſſionem nec ipſe Secundus Ceciliano objecit. Nihilominus præſumpſit ſuperordinare. Attamen audacia non tranſivit in Succeſſores. Etenim Maximianum Carthaginenſem ordinarunt ſoli Proconſulares Epiſcopi. Et videtur factum ex vigente tunc apud Donatiſtas conſuetudine. Exiſtimo etiam Donatum Magnum, Parmenianum, ac Primianum fuiſſe iſto modo conſecratos. Bagajenſis, cui præſedit Gamalius Numidiæ Primas, & quæ reparavit Primianum, Synodus videtur novitatem ad ſimilia deinceps ſchiſmata avertenda induxiſſe. Gamalius videtur ſui Anteceſſoris Secundi audaciam evexiſſe in legem. Hinc Sanctus Auguſtinus ſcripſit iſtam conſuetudinem non eſſe antiquam, & ignotam ſibi eſſe ejus originem.

Altera Donatiſtarum in Carthaginenſem Eccleſiam injuria eſt ab eadem Bagajenſi Synodo, eodemque Gamalio. Etenim hic Synodo præſedit, excluſo Carthaginenſium Primate Primiano. Epiſcopi ſederunt hoc ordine: *Gamalius, Primianus, Pontius, Secundianus, Januarius,*

Saturninus, &c. Lucet ex quarto Sancti Auguſti- Cap. 10. ni libro contra Creſconium. De iſta Synodo idem Auguſtinus ſcribit in ſecunda enarratione ſuper Pſalmum trigeſimum ſextum: *Tu per duas Maximianiſtarum Synodos damnate Primiane, tibi ſervaſti Numidiam, Cecilianus Orbem terrarum. Sic ſervavit cauſam ſuam Orbi terrarum, quomodò tu ſervaſti Concilio Numidiarum. Si innocentem te reddidit Sedes Bagaitana, quantò potiùs illum Sedes Apoſtolica? Magna differentia. Judices Numidas, apud quos te purgares, tu ipſe adiſti, apud eos autem Donatus à Ceciliano victus eſt, quos pars Donati Judices poſtulaverat.* Diſcimus hinc varia. Primò, quod Gamalius fuerit Bagajenſis Epiſcopus, & Primas Numidiæ. Hinc Auguſtinus dicit Primianum fuiſſe reparatum, non dumtaxat à Bagajenſi Synodo, ſed etiam à Cathedra: Ad iſtum modum, quo Cecilianus fuit reparatus à Sede Apoſtolica. Quia nempe fuit reparatus per Bagajenſem Epiſcopum. Secundò diſcimus, quod Gamalius Synodo præſederit, habuerit Relationem & ſuffragii Prærogativam, atque fuerit author Synodalis Judicii. Etenim Epiſcopus, cujus Sedes Reum reparat, non poteſt Synodo non præſidere. Et propter hanc Gamalii authoritatem Synodus convenit in civitatem Bagajenſem. Tertiò diſcimus quod damnatus Primianus provocaverit ad Numidiæ Epiſcopos, ipſos adiverit, & ſibi conſtituerit Judices. Etenim Primiani damnatrix Synodus conſtiterat ex ſolis Epiſcopis Proconſularibus, Byzacenis, ac Tripolitanis. Cap. 3. Ita Sanctus Auguſtinus ſcribit in libro de unitate Eccleſiæ. Hinc ille adivit Numidas, quibus tunc adjuncti & ſubditi erant etiam Mauri Sitifenſes. Ipſos ſibi elegit in Judices, eis ſubjiciens ſuam cauſam & perſonam. Hinc Primas Gamalius utramque Provinciam, nec non & Cæſaræenſem, à Maximianiſtis non ſeductam, Mauritaniam evocavit, atque ita coegit Synodum trecentorum & decem Epiſcoporum. Et ipſi præſedit.

Primianus ipſi adſedit. An ſtatim à Synodi exordio, non poſſim certus affirmare. Affirmandùm ſuadet antiquus Eccleſiæ Canon, qui damnatorum Epiſcoporum legitimis appellationibus adſcribit ſuſpenſivum damnationis effectum, adeoque & iſtis Synodalem conſeſſum uſque ad inchoatam cauſæ retractationem. Et certè Primianus fuerat damnatus à ſuis ſubditis, ideoque videbatur potiùs convitium ſuſtinuiſſe, quàm judicium. Quidquid ſit, Gamalio ceſſit Primatialem præſidendi locum. Hac ſubmiſſione ſibi conciliavit viri patrocinium. Et iſtam ceſſionem, ſuæ dumtaxat perſonæ indultam ex rationibus, Gamalius edito Canone extendit ad ſuos Succeſſores, fecitque perpetuam in Donati ſchiſmate. Canon periit: Nulla ejus ſupereſt memoria. Ipſum tamen non ſine fundamentis affero. Etenim Notariæ, quam in Carthaginenſi collatione exhibuerunt, Donatiſtarum Epiſcopi ſubſcri- L. 1. C. 14. pſerunt hoc ordine: *Januarianus, Primianus, & cæteri ſinceræ Chriſtianitatis Epiſcopi.* Similiter Cap. 148. & 149. ſubſcripſerunt ſuo ibidem Mandato: *Januarianus Epiſcopus Caſenſis-nigrenſis, Primianus Epiſcopus Carthaginenſis, &c.* Hic Januarianus videtur eſſe ille Januarius, qui quinto loco ſedit in Bagajenſi Synodo. Etiam Sanctus Auguſtinus ipſum appellat Januarium, affirmatque fuiſſe Primatem Numidiæ. Collatio quandoque Januarium, aliquando appellat Januarianum. Cur ille in Collatione ſedit ac ſubſcripſit ante Primianum? Quod fundamentum hujus novæ & extravagantis præcedentiæ? Nullum, niſi prævium Gamalii exemplum, ac ex ipſo natus Canon Bagajenſis.

Quæſtio eſt, Quid Canon iſte ſanxerit? Quid Numidiæ Primatibus dederit? An totius Diœceſios Primatum, an ſimplicem dumtaxat præcedentiam? Reſpondeo hæc non conſtare, ſed eſſe ignota. Numidiæ & Cæſaræenſis Mauritaniæ Primates ex antiquo Privilegio habuerunt in generali Diœceſios Synodo proximum locum à Carthaginenſi: Gamalius videtur hoc ampliaſſe, & ſanxiſſe, ut Numidiæ Primas deinceps eſſet par etiam Carthaginenſi, ideoque ipſorum ſenior præcederet in generali Synodo, ac præſideret. Hinc in collatione Primianum præceſſit Januarianus. Etenim apud Cavernas Suſis celebrata Synodus dixit de Primiano: *Recèns ordinatus eſt.* Hæc Synodus coiit quarti ſæculi anno nonageſimo quarto, adeoque eodem, aut certè non niſi proximè priori anno ordinatus fuit Primianus. Eodem anno acta fuit Bagajenſis Synodus, atque ita Januarianus, quoniam quinto loco ſedit, erat ſenex Epiſcopus. Erat omnium Numidarum tertius. Etenim inter ejus anteceſſores erant Primianus, ac Primas Cæſaræenſis. Hinc igitur in collatione debebat ex iſto Canone Primianum antecedere. An eadem forma in Januariani ac Primiani Succeſſores tranſiverit, ignoramus. Etenim Primianus fuit ultimus Donatiſtarum Carthaginenſis Epiſcopus: Sceleratam hanc ſucceſſionem partim Auguſtæ Romanorum leges, partim VVandalica captivitas penitùs exciderunt.

Plura videntur his obſtare. Etenim collationis tempore non Januarianus in Caſis-Nigris, ſed Adeodatus Milevitanus Donatiſtarum Epiſcopus fuit Numidiæ Primas, ideoque ille propter hunc Primatum nequit ſediſſe ac ſubſcripſiſſe ante Primianum. Antecedens lucet ex ipſa collatione. Etenim Severiano, Orthodoxo Ceramuſſenſium Epiſcopo, afferenti ſibi non eſſe adverſarium Epiſcopum Donatiſtam, Habet-Deum Primiani Carthaginenſis Epiſcopi Diaconus repoſuit: *Habemus* Libro 1. *Senem Adeodatum.* Et ipſe Adeodatus expoſuit: *In plebe mea Milevitana eſt Ceramuſſa.* Nempe Or- Cap. 34. thodoxi Milevitanum Epiſcopatum diviſerant in tres: Milevitanum, Tuncenſem, & Ceramuſſæ. Ita Severianus habebat, & non habebat adverſarium. Porrò *Senex* & apud Catholicos, & Cap. 65. apud Donatiſtas erat titulus Primatis. Eadem in collatione Victor Tabborenſis Donatiſtarum Epiſcopus dixit: *Beatiſſimus Pater ac Princeps noſter* Cap. 201. *Primianus.* Eſt palam titulus ſupremi Primatis, adeoque Numidiæ Primatem Donatiſtæ non æquarunt, longè minùs prætulerunt Archi-Epiſcopo Carthaginenſi. Præterea Primianus in collatione habuit duos Diaconos, ſibi & collationi ſervientes: Habet-Deum ac Valentinianum. Januarius nullum habuit. Ergò Primatus videtur fuiſſe penes Primianum. E' contrario inter Africanos Epiſcopos, qui adfuerunt & ſubſcripſerunt

Sar-

Sardicenſi Concilio, Neſſus ſubſcripſit primo loco, ante Gratum Primatem Carthaginenſem. Neſſus videtur fuiſſe Primas Numidiæ. Quare hæc præcedentia & æqualitas eſt antiquiſſima apud ipſos etiam Catholicos, non inducta per Donatiſtas.

Ad primum reſpondeo Januarianum omninò fuiſſe Primatem Numidiæ. Etenim Sanctus Auguſtinus, & omnis Hipponenſium Clerus ipſum
Epiſt. 68. diſertè inſcribit *Epiſcopum primæ Sedis*. Et in Carthaginenſi collatione ſemper & ubique ſtat, ſedet, ſubſcribit ante Primianum. Etiam dato
Cap. 207. diſputaturis Epiſcopis Mandato. Hinc certum eſt Adeodatum non fuiſſe Primatem Numidiæ. Lucet ex præfato Mandato. Etenim ille fuit unus ex ſeptem Donatiſtarum Diſputatoribus, ac ſemper ultimo loco ponitur poſt Primianum Carthaginenſem, Petilianum Conſtantinenſem, Emeritum Cæſaræenſem, Protaſium Tubunienſem, Montanum Zumenſem, ac Gaudentium Thamugadenſem. At verò Thamugadenſis, Conſtantinenſis, ac Tubunienſis Epiſcopi erant Numidæ, ideoque Milevitanus Adeodatus debet ipſis fuiſſe conſecratione Junior, atque ita nequaquam ipſorum Primas. Nec obeſt titulus, *Senex*. Etenim Salvianus Donatiſtarum Epiſcopus eumdem in collatione dedit Victoriano Epiſcopo Abiſſenſi, quem certum eſt non fuiſſe Primatem. Etiam Quod-vult-Deus, Carthaginenſis Eccleſiæ Diaconus, Sanctum Auguſtinum, quem omnes ſcimus nunquam fuiſſe Primatem, inſcribit *Sanctum Senem*. Proinde *Senex* apud Afros non ſolam dignitatem ſignificabat, ſed etiam ætatem, præſertim gravem multis virtutibus & meritis. Hoc modo Adeodatus à ſuis *dictus eſt Senex*. Ad ſecundum reſpondeo Eccleſiam Tabborenſem fuiſſe in Proconſulari Provincia, ideoque Victorem Epiſcopum ita honoraſſe ſuum Primatem. Et poſſit Numidarum audaciam ac novitatem improbaſſe ac notaſſe. Porrò Carthaginenſis Primas per Bagajenſem Canonem non fuit exutus omni dignitate: Hinc ſolus Primianus habuit collationi miniſtrantes Diaconos. Cur Neſſus Sardicenſi Synodo ſubſcribat ante Gratum, fateor me ignorare. Exiſtimo eſſe mendum. Exiſtimo Neſſum fuiſſe ultimum Gallorum Epiſcoporum, ac Librariorum incuria irrepſiſſe in primum locum inter Afros. Nec mireris hoc in Actis Synodalibus. Nam etiam in ſacræ Apocalypſios libro prima verba decimi tertii capitis migrarunt in finem capitis duodecimi. Franciſcus Balduinus ob adducta teſtimonia cenſuit Januarianum fuiſſe Primatem Carthaginenſem, Succeſſorem Primiani. At lucidum eſt ipſum graviter labi: Porrò Petiliani Conſtantinenſis Epiſcopi præcedentia ante Emeritum Cæſaræenſem quibuſdam ſuadet etiam iſtius Provinciæ privilegium fuiſſe ſpretum à Donatiſtis. Verùm ſine fundamento. Etenim Emeritus non fuit Primas.

Tertia & omnium ſceleratiſſima Donatiſtarum novitas atque audacia fuit in Romanam Eccleſiam. Etenim in Carthaginenſi collatione Felicem, ſuum Romanum Epiſcopum, detruſerunt in tertium locum, poſt Januarianum ac Primianum. Iſtud nomen conturbavit Catholicos Epiſcopos, ideoque Aurelius Carthaginenſium Primas interceſſit: *Quia Felix Urbis Romæ Epiſcopum ſe dicit, quare præjudicatur abſenti?* Utique Innocentio, vero Romanorum Epiſcopo, de quo Aurelius pergit: *Abundat nos Innocentium dixiſſe Urbis Romæ eſſe Epiſcopum*. Oportet noviſſe originem hujus imaginarii apud Romanos Epiſcopi. De ipſo Romana Sancti Damaſi adversùm Antipapæ Urſicini violentias Synodus ſcripſit ad Imperatorem Gratianum: *Per Africam rursùs ſacrilegos Rebaptizatores nutu Dei præcepiſtis expelli. Sed ab expulſis Claudianus eſt ordinatus, & ad perturbandam Urbem Romam quaſi Epiſcopus deſtinatus. Qui contra Scripturæ Præcepta Divinæ, contra Jura Evangelica, vacuos omnes Myſteriorum, atque ut ejus verbum exprimamus, Paganos fuiſſe, vel præteriti temporis dicit Epiſcopos vel præſentis. Quem quidem Tranquillitas veſtra juſſit Roma pulſum Patriam repetere propriam, ſed contemptis judiciis, & quidem ſæpè conſtrictus, reſidet tamen, ſollicitans pretio frequenter pauperiores, & redemptos baptizare non veretur.* Exſtat epiſtola apud Jacobum Epiſt. 3. Sirmondum poſt appendicem Codicis Theodoſiani.

L. 1 c. 154.

Circa hanc rem plura ſcribit in ſecundo contra Parmenianum libro Sanctus Optatus Milevitanus: *Sed & habere vos in Urbe Roma partem aliquam dicitis. Ramus eſt veſtri erroris, protenſus de mendacio, non de radice veritatis. Denique Macrobio dicatur, ubi illic ſedeat, nunquid poteſt dicere, in Cathedra Petri? Quam neſcio, ſi vel oculis novit, & ad cujus memoriam non accedit, quaſi Schiſmaticus contra Apoſtolum faciens, qui ait:* Memoriis Sanctorum communicantes. *Ecce præſentes ſunt ibi duorum memoriæ Apoſtolorum: Dicite ſi ad has ingredi potuit, ita ut obtulerit illic, ubi Sanctorum memorias eſſe conſtat. Ergò reſtat, ut fateatur ſocius veſter Macrobius ſe ibi ſedere, ubi aliquando ſedit Encolpius. Si & ipſe Encolpius poſſet interrogari, diceret ſe ibi ſedere, ubi ante ſedit Bonifacius Ballitanus. Deinde ſi & ipſe interrogari potuiſſet, diceret, Ubi ſedit Victor Garbienſis, à veſtris jam dudùm de Africa ad paucos Erraticos miſſus. Quid eſt hoc, quod pars veſtra in Urbe Roma Civem Epiſcopum habere non potuit? Quid eſt, quod toti Afri & peregrini in illa civitate ſibi ſucceſſiſſe noſcuntur? Non apparet dolus? Non factio, quæ mater eſt Schiſmatis? Interea Victor Garbienſis, ut hinc prior mitteretur, non dico ut lapis in fontem, quia nec valuit puritatem Catholicæ multitudinis perturbare, ſed quia quibuſdam Afris placuit Urbica commoratio, ut hinc à vobis profecti videantur, ipſi petierunt ut aliquis hinc, qui illos colligeret, mitteretur. Miſſus eſt igitur Victor. Erat ibi filius ſine Patre, Tyro ſine Principe, Diſcipulus ſine Magiſtro, Inquilinus ſine Domo, Hoſpes ſine Hoſpitio, Paſtor ſine Grege, Epiſcopus ſine Populo. Non enim grex aut populus appellandi fuerant pauci, qui inter quadraginta, & quod excurrit, Baſilicas locum, ubi colligerent, non habebant, ſed ſpeluncam quamdam foris à civitate gradibus ſepſerunt, ut ipſo tempore Conventiculum habere potuiſſent. Igitur quia Claudianus Luciano, Lucianus Macrobio, Macrobius Encolpio, Encolpius Bonifacio, Bonifacius Victori ſucceſſiſſe videntur, ſi Victori diceretur, Ubi ſederit, nec ante ſe aliquem* illic

illic fuiſſe monſtraret, nec Cathedram aliquam, niſi peſtilentiæ, oſtenderet.

Diſcimus hinc varia. Primò, quod ſub Siricii Pontificatu, dum iſta Optatus ſcribebat, Romanus Donatiſtarum Epiſcopus videatur fuiſſe Macrobius, quem primò Catholicæ Eccleſiæ Presbyterum, exinde Apoſtatam, & occultum Donatiſtarum in Romana Urbe Epiſcopum fuiſſe ſcribit in Illuſtrium virorum catalogo Gennadius Maſſilienſis, & adjungit: *Scripſit, cum adhuc in Eccleſia Dei Presbyter eſſet, ad Confeſſores & ad Virgines librum unum, moralis quidem, ſed valde neceſſariæ doctrinæ, & præcipuè ad cuſtodiendam caſtitatem, aptiſſimis valdè ſententiis communitum. Claruit inter noſtros primùm Africæ, & inter ſuos, id eſt, Donatianos, ſive Montenſes, poſtea Romæ.* Hic eſt omninò ille Macrobius, de quo Sanctus Optatus: *Si Macrobio dicatur, Ubi ſedeat, &c.* Quæ verba palam edicunt tunc vixiſſe, & apud Romam ſediſſe. Et hinc quæſtio eſt, Quomodò idem Optatus ſcribat Macrobio Lucianum, Luciano ſucceſſiſſe Claudianum? Etenim hic omninò eſt ille Claudianus, quem Romana Synodus affimat per Roma expulſos Donatiſtas fuiſſe ordinatum in Africa, & remiſſum ad Urbem, & iſthìc contra Regia Edicta contumaciter perſtitiſſe. Proinde Imperator Gratianus Lucianum ejecerat, omnemque ejus devium gregem: Et in ejus defuncti, aut redire recuſantis locum ordinatus fuit Claudianus, & quaſi Epiſcopus deſtinatus ad Urbem. Ipſum Princeps denuò proſcripſit; at ille pertinax ſprevit omnia, & permanſit. Quin etiam non timuit rebaptizare. Quare hic Optati ſcribentis tempore erat Romæ Donatiſtarum Epiſcopus. Quæ videntur non benè cohærere.

Fateor eſſe gravem difficultatem. Etenim laudata Romanæ Synodi epiſtola videtur ſcripta quarti ſæculi anno octogeſimo primo, decimo quinto Damaſi Pontificis. Etenim Gratiani Reſcriptum affirmat Florentium Puteolanum Epiſcopum, primo anno damnatum à Damaſo, jam poſt quintum decimum annum graſſari in Eccleſiam, & agere turbas. Et iſto eodem anno Romæ ſedebat ac latitabat Claudianus. Hinc quæritur, Quomodò ejus ante Lucianum Prædeceſſor Macrobius ſederit ſub Pontificatu Siricii? Nec Optati textus poſſit dici vitioſus, in quo Macrobius debeat locari poſt Lucianum & Claudianum. Obſtant enim omnia exemplaria. Et præfatus Vincentius, in ſuo catalogo ſervans ordinem temporis, Macrobium locat proximè poſt Vitellium, quem addit floruiſſe ſub Conſtante, Filio Conſtantini Principis. Eum locat ante Sanctum Pachomium, qui creditur adoleſcens militaſſe ſub Imperatore Maxentio, ideoque Vitellio fuiſſe coævus. Hæc altè clamant Macrobium non vixiſſe uſque ad Siricii tempora. Et Romanæ Synodi, affirmantis ſub Damaſi Pontificatu ſediſſe Claudianum, atteſtatio eſt irrefragabilis. Proinde Macrobius omninò mediat inter Lucianum & Encolpium. Quare Sanctus Optatus per laudata ſuperiùs verba defunctum Macrobium alloquitur ut vivum. Eſt figura uſitata Rhetoribus. Porrò contumacem Imperatori Gratiano Claudianum ſecutus eſt in iſta peſtilentiæ Cathedra Felix, qui interfuit Carthaginenſi Collationi. Adventus occaſionem expoſuit Petilianus Cirthenſis Epiſcopus: *Quæ ratio huc Felicem detulerit, nullus ignorat. Nobilitatem omnem hic eſſe Romanam, nec ipſi neſcitis. Idem igitur turbo, eademque neceſſitas eum huc detulit.* Nempe Gothica almæ Urbis captivitas. Imperatorum Gratiani ac Valentiniani cædes, variaque Imperii turbatio Romanis Donatiſtis fecit libertatem perſiſtendi apud Romam, ac eligendi novum Epiſcopum. Felici nemo videtur ſucceſſiſſe. L. 1, c. 159.

Ex laudatis Sancti Optati verbis ſecundò diſcimus, quod Macrobius, aliique Romani Donatiſtarum Epiſcopi, nec in Sancti Petri Cathedra ſederint unquam, immò ipſam nunquam fuerint permiſſi videre. Item, quod Sanctorum Principum Apoſtolorum memoriis nunquam ſint communicare permiſſi, nec ad ipſas offerre, immò nec ingredi. Per Sancti Petri Cathedram Sanctus Optatus intelligit ejus Epiſcopalem Thronum, atque ita affirmat Sanctum Petrum ſediſſe Romæ Epiſcopum, & iſtiuſmodi Thronos eſſe ipſius Inſtitutum. Item affirmat Romæ tunc fuiſſe altaria, in ipſis fuiſſe reconditas Sanctorum Apoſtolorum Reliquias, & ad ipſas oblatum Miſſæ ſacrificium. Conſecrandis Altaribus ſacras Reliquias ſemper fuiſſe neceſſarias. Porrò Donatiſtarum Epiſcopos ab iſtis omnibus prohibuit ac interdixit antiquus Canon, qui neminem ignotum admittebat ad ſacras Baſilicas, niſi qui priùs emitteret ſolemnem profeſſionem Orthodoxæ fidei. Canonem tunc viguiſſe per omnes Eccleſias, eſt ſuo loco demonſtratum.

Tertiò diſcimus, quod Victor Garbienſis, primus Donatiſtarum apud Urbem Epiſcopus, fuerit conſecratus in Africa, ac inde tranſmiſſus ad paucos Romæ Erraticos. Non Romanos, ſed Afros, quibus placuerat Urbica habitatio, & qui iſthic nolebant vivere ſine ſuæ Factionis Epiſcopo. Hinc eò miſſus non fuit ut lapis in fontem, ad perturbandam Catholicæ multitudinis puritatem, ſed dumtaxat ad ſolatium ac miniſterium paucorum ſuorum Congerronum. Et hinc inter iſtos ſex Pſeudo-Epiſcopos nemo fuit Romanus, ideoque cuncti non ſolummodò ob ſchiſma & hæreſim, ſed inſuper ob peregrinitatem fuerunt inidonei ac irregulares. Ita habet antiquus Eccleſiæ Canon: Hunc Sanctus Optatus Donatiſtis refricat in frontem. Ex eadem regula Parmeniano, Carthaginenſi Donatiſtarum Primati, improperat quod peregrinus, nempè Hiſpanus eſſet, ideòque ineptus ad iſtum Epiſcopatum. Ex iſta peregrinorum apud Romam Succeſſione addit agnoſci hæreticum dolum, & Schiſmaticam Factionem. Loquitur ex Tertulliani Præſcriptionibus: *Hæreticorum ordinationes ſunt temerariæ, leves, inconſtantes.* Loquitur de primo Donatiſtarum circa iſtum Epiſcopum ſcopo. Quod poſtea aliud ab ipſo ſperaverint, infra audiemus à Sancto Auguſtino. Caput 41.

Quartò diſcimus, quod Romana Urbs ex tunc haberet ultra quadraginta Baſilicas, adeòque & totidem Cardinales Presbyteros. Habebat & quatuordecim Diaconias, ideoque & tot Cardinales

nales Diaconos. Adeò antiqua ſunt iſtius Cleri numerus & magnificentia. Ex iſtis Baſilicis Donatiſtæ nullam potuerunt invadere. Hinc *ſpeluncam quandam foris à civitate gradibus ſepſerunt, ubi ipſo tempore Conventiculum habere potuiſſent. Unde Montenſes appellati ſunt.* Invaſerunt neſcio cujus montis aut rupis ſpeluncam, iſthìc latuerunt ut veſpertiliones, & peregerunt ſua ſacrilega Sacra. Hinc ipſos Romanus populus per ſarcaſmum appellavit Montenſes, Rupitanos, aut Rupezitas. Iſtius Epiſcopi ſpectrum appellavit Epiſcopum Montenſem, aut Rupitanum. Iſtam Cathedram Sanctus Optatus appellat Cathedram peſtilentiæ. Ex quo lucet præfatum Petilianum non eſſe authorem iſtius blaſphemæ contumeliæ. Donatiſtæ, ex quo Sanctus Papa Melchiades Donatum à Caſis-Nigris & omnem Factionem damnavit, peſſimè oderunt Sedem Apoſtolicam, ipſamque latrarunt eſſe Cathedram peſtilentiæ. Præſertim Petilianus. Hic blaſphemiam omninò accepit à ſuis Majoribus, ſtuduitque propagare, & imprimere omnium animis. Adversùs ipſam Sanctus Optatus ſcribit Romæ omnino eſſe Cathedram peſtilentiæ: Verùm non in ejus Baſilicis, ſed in Monte, Rupe, ac Spelunca Donatiſtarum. Sancti Cypriani Epiſcopatus apud Carthaginem vidit alios Montenſes: Factionem Feliciſſimi, ſui Diaconi. Eſt alibi expoſita. Et non ſpectat ad præſentem materiam.

Iſtorum Montenſium Epiſcoporum frequenter meminit etiam Sanctus Auguſtinus. In litteris ad Illuſtrem Virum Generoſum enumerat omnes à Sancto Petro Apoſtolo uſque ad tunc ſedentem
Epiſt. 165. Anaſtaſium Romanos Pontifices, & pergit: *In hoc ordine ſucceſſionis nullus Donatiſta Epiſcopus invenitur, ſed ex tranſverſo in Africa ordinatum miſerunt, qui paucis præſidens Afris in Urbe Roma, Montenſium, vel Cuzipitarum vocabulum propagavit.* Eſt mendum. Legendum eſt: *Rupitarum.* Auguſtinus ex Sancto Optato, aut certè cum ipſo affirmat primum iſtiuſmodi Epiſcopum fuiſſe ordinatum in Africa, & paucis Afris tranſmiſſum ad Urbem, quibus placuerat Urbica commoratio. Quo tempore id factum fuerit, ignoro. Eſt res antiqua. Etenim Macrobius, homo vetus, iſtius intruſionis fuit ſolummodò quartus. Quare iſta tranſmiſſio videtur facta in exordio ſchiſmatis. Hinc Sanctus Auguſtinus in libro de unico Baptiſmo exponit laudatum Sancti Melchiadis Judicium, & proſequitur: *De quo Judicio cum Ma-*
Cap. 16. *jores iſtorum importuniſſima pervicacia Conſtantino Imperatori quererentur, quod non plenè, nec rectè fuerat examinatum atque depromptum, nihil de Melchiadis traditione, vel thurificatione dixerunt. Ad cujus audientiam nec venire utique debuerant, hoc potiùs aut ſuggerentes Imperatori, aut ut ſuggereretur inſtantes, quod apud traditorem Codicum Divinorum, & Idolorum Sacrificiis inquinatum cauſam ſuam agere non deberent. Cum hoc ergò nec ante ſuggeſſerint, nec poſteaquam contra eos pro Ceciliano judicatum eſt, ſaltem victi & irati objiciendum putarint, quid nunc inanes tam ſerò connectunt calumnias, quaſi & innocentia Ceciliani, Melchiadis Judicis decoloratione fuſcetur, & ipſa Romana Eccleſia, ubi nec damnare quemquam ſuo qualicumque Judicio potuerunt, nec aliquem ſuorum velut in locum ſurrogare damnati, contra quem pauciſſimis Afris partis ſuæ primò Interventores adventitios furtìm longèque mittebant, quos Petilianum nominatìm commemorare non puduit, donec deceptæ plebeculæ proprios Epiſcopos ordinarent.*

Scribit plura benè notanda. Primò, quod poſteriores Donatiſtæ ad evacuandum aut circumſcribendum Melchiadis Pontificis de ſua Factione Judicium cœperint ipſum, uti & Sanctum Marcellinum, accuſare de lapſu, traditione, ac thurificatione. Et iſta calumnia fidem invenit apud aliquos etiam Catholicos, & nobis peperit Sinueſſanam Synodum. Secundò Auguſtinus ſcribit iſtam calumniam eſſe adeo manifeſtam, ut ipſe Donatus à Caſis-Nigris Melchiadem poſtulaverit in Judicem, ac etiam jam damnatus, adeoque graviſſimè offenſus non fuerit auſus prorumpere in iſtam contumeliam. Tertiò, quod iidem primi Donatiſtæ eundem Melchiadem, aut quemvis alium Pontificem nec damnare unquam præſumpſerint de lapſu, nec ab aliis potuerint impetrare damnandum. Quartò, quod nullum ſuorum potuerint intrudere in Romanam Cathedram. Quintò, quod tamen Romam miſerint Interventores. Antiqua diſciplina viduatæ Eccleſiæ, ac etiam ſuſpenſo Epiſcopo dabat Viſitatorem. Rectorem Vicarium. Vicinum paſſim Epiſcopum. Afri dederunt etiam Clericum. Et iſtiuſmodi Rectorem appellabant Interventorem. Hoc eſt, Rectorem Inter-Regni. Hinc ergo Donatiſtæ aut Sancto Melchiadi, aut Sancto Sylveſtro, quod ſui Præceſſoris Judicium confirmaſſet in Arelatenſi Synodo, quem degradare non poterant, abnegarunt communionem, ipſum quaſi ſuſpenderunt, & miſerunt Interventorem. Erat via ad degradationem. Nam & Ceciliano, antequam degradarent, Interventorem dederant. Hanc Africanam audaciam ne mireris in Donatiſtis. Etenim de Catholicis etiam Præſulibus ſcribit in Chronico Victor Epiſcopus Tonnonenſis: *Africani Antiſtites Vigilium Romanum Epiſcopum, damnatorem trium Capitulorum, reſervato ei pœnitentiæ loco, Synodaliter à Catholica communione recludunt.* Etiam quidam factioſi Symmacho Pontifici, dum fuit deductus in Judicium, extorſerunt à Rege Theodorico dari Viſitatorem. Et liber Pontificalis addit: *Quod Canones prohibent.* Etenim Romanum Pontificem nemo poteſt judicare, damnare, aut ſuſpendere. Donatiſtæ igitur patraverunt eandem audaciam. Et quidem ſucceſſivè miſerunt plures Interventores, quorum omnium nomina Petilianus expreſſit in ſuo libro. Sextò Auguſtinus ſcribit, quod Donatiſtæ Romam tandem miſerint non dumtaxat Interventores, ſed proprios Epiſcopos. Nempe Victorem Garbienſem, & ſupra expreſſos ejus Succeſſores. Interventores pauciſſimis ſuæ partis Afris, proprios Epiſcopos miſerunt deceptæ plebeculæ. Dum nempè pauciſſimi illi aliquos ſeduxerant, atque ita evaſerant in aliquam plebeculam. Horum Interventorum memoriam ſolus nobis conſervavit Sanctus Auguſtinus, ideoque debemus ipſi gratias. Dolendum eſt, quod ipſorum etiam nomina ad nos non tranſmiſerit.

Eorun-

Eorundem Montenſium Epiſcoporum meminit in ſecundo libro contra litteras Petiliani. Affirmat ac demonſtrat veram Eccleſiam debere eſſe in
Cap. 108. omnibus ſub cœlo gentibus, & adjungit: *Non eſt ergo in ſola Africa, vel ſolis Afris, Epiſcopum Romam paucis Montenſibus, & in Hiſpaniam domui unius mulieris ex Africa mittentibus*. Et in libro de unitate Eccleſiæ: *Si Sacræ Scripturæ in Africa ſola deſignaverunt Eccleſiam, & in paucis Romæ Rupitanis & Montenſibus, & in domo vel patrimonio unius Hiſpanæ mulieris, non tenent Eccleſiam, niſi Dona-*
Cap. 15. *tiſtæ*. Et infrà: *Donatiſtæ oſtendant eſſe prædictum, cæteris gentibus à fide Chriſti pereuntibus, ſolam Africam remanſuram, & quocumque Epiſcopi ex Africa mitterentur*. Et iterùm: *Niſi fortè hoc reſtat*
Cap. 17. *hominum inſaniæ, ut dicant non ex illis Eccleſiis, quæ fundatæ ſunt per Apoſtolorum labores, adimpleri prædicationem Evangelii in omnibus gentibus, ſed illis pereuntibus, earum reparationem ex Africa futuram per partem Donati, & reſiduarum gentium acquiſitionem*. Et in ſecundo libro contra Creſconium: *Romam ex Africa ordinare paucis veſtris ſo-*
Cap. 37. *letis Epiſcopum*. Et in tertio libro: *Partem Dona-*
Cap. 63. *ti audes præponere* Catholicæ Eccleſiæ, *dicens quod & præter Africam neſcio quos habeatis, quibus, tamen non apparentibus, ex Africa vos ſoli remittere Epiſcopos non negatis, unum aut duos, aut ut multum tres, & argumentaris inaniter contra evidentiſſimam veritatem*. Et infra ſcribit Donatis partem
Cap. 55. *remanere in Africa, aut ex Africa in paucis latentibus peregrinari*. Et in libro de Hæreſibus: *Donatiſtæ hæretici in Urbe Roma Montenſes vocantur, quibus hinc ex Africa ſolent Epiſcopum mittere, aut hinc illuc Afri Epiſcopi eorum pergere, ſi fortè ibi cum ordinare placuiſſet*.

Hinc iterum addiſcimus varia. Primò, quod Romanus Montenſium Epiſcopus paſſim in Africa, aliquando Romæ fuerit conſecratus. Semper tamen ab Afris. Secundò, quod etiam apud Hiſpanos Donatiſtæ habuerint ſimilem Epiſcopum: In domo ac Patrimonio opulentæ mulieris. Nempe ſceleratæ Lucillæ, quæ prima eſt Cecilianum calumniata, & fuit inter authores hujus Schiſmatis. Ipſa videtur in calumniæ præmium accepiſſe Epiſcopum, atque ita habitaſſe in Hiſpania, & in Africa, dum Cecilianum invaſit per calumnias, ob ſuas poſſeſſiones dumtaxat peregrina hæſiſſe. Ex hac ſcelerata Para-Synagoga videtur prodiiſſe Parmenianus, tertius in hoc Schiſmate Archi-Epiſcopus Carthaginenſis. Etenim Sanctus Optatus affirmat fuiſſe Hiſpanum. An præter hos duos extra Africam Epiſcopos Donatiſtæ habuerint tertium, & in quo loco habuerint, quoniam Sanctus Auguſtinus non edixit, ignoramus. Auguſtinus rectè dicit iſtorum Epiſcoporum ſubditos fuiſſe peregrinantes, latentes, non apparentes. Latebant enim in Romana rupe, aut intra domum Lucillæ. Et major portio erant peregrini Afri. Inter palmaria Catholicæ Eccleſiæ contra iſtos Turbines argumenta erat, quod vera Chriſti Domini hæreditas non in ſola eſſet Africa, ſed per omnes ſub cœlo gentes, ideoque quod eſſent Eccleſiæ apud Donatiſtas, uti ſunt favi apud veſpas. Item quod iſta hæreditas non ſubſiſteret extra Sanctum Petrum Apoſtolum, ejuſque Succeſſorem in Romana Cathedra. Hinc illi ſtuduerunt ſuam Factionem extendere extra Africam, & imperito populo ſuadere omnes gentes tandem Donatiſticæ Africæ acquirendas. Etiam almæ Urbi obtruſerunt ridiculum & imaginarium Epiſcopum. Et exinde blaterarunt Romanam Sedem, in qua ſedebat vera Sancti Petri ſucceſſio, eſſe Cathedram peſtilentiæ. Sui Idoli Rupem blaterarunt eſſe Cathedram veritatis. Verùm fabula ſibi ipſi non cohæſit. Etenim iſtud Rupitanum Romani Epiſcopi Idolum ſibi non ſixerunt in caput, ſed collocarunt, immò dejecerunt inter Primates ſuarum Provinciarum. In Carthaginenſi collatione primum Januariano, ſecundum Primiano, tertium locum dederunt Felici Romano Epiſcopo. Eum æquarunt Primatibus Numidiæ, & Cæſaræenſis Mauritaniæ. Hinc in tertio contra Creſconium libro Sanctus Auguſtinus inter cætera, quæ ſcribit adversùm Synodales Philippo-Politani Conventiculi litteras, hæc adjungit: *Quod hinc maximè credibile eſt, quod ad Carthaginenſem Epiſcopum, Romano prætermiſſo,* Caput 34.
nunquam Orientalis Eccleſia ſcriberet. Ubi ſaltem veſter ſcribi debuit, quem ſoletis paucis veſtris mittere ex Africa. Epiſtola iſta habet hanc inſcriptionem: *Gregorio Alexandriæ, Amphioni Nicomediæ, Donato Carthaginis Epiſcopo, &c.* Ex ipſa Auguſtinus concludit epiſtolam non eſſe ab Orthodoxa Synodo, ſed ab Ariana. Quia nempe Orthodoxa, dum ad totam Eccleſiam, aut ad totum Occidentem ſcribebat, nunquam prætermitteret Romanum Epiſcopum, ſed poneret primo loco. Et adjungit duo. Primò, quod iſtam Prærogativam Donatiſtæ debeant ſuo etiam Romano Idolo. Deinde, quod Philippo-Politanus Conventus iſtud ignoraverit, ideoque & prætermiſerit. Quin iſta Epiſtola Donato Magno fuerit tradita, lecta per ipſum diligentiſſimè, ac intellecta, non eſt dubitandum. Porrò illa evertit Evangelicum Romanæ Eccleſiæ Primatum: Evangelicam Chriſtianitatis Monarchiam transmutare ſtudet in parem trium Patriarcharum Ariſto-Cratiam, ponitque fundamenta Photiani Schiſmatis. Ex ipſa ergò Donatus didicit Romanam Cathedram ſpernere, ac redigere in ordinem: Locare inter Africanos Primates. Et quidem didicit cum fœnore. Etenim Euſebiana Factio Romano Epiſcopo reſervavit primum locum: Ei abnuit ſolam ſupra alios Patriarchas ac ipſorum Synodos ſupremam poteſtatem. Pro Sancto Athanaſio ac aliis per Factionem damnatis Epiſcopis data à Sancto Julio Pontifice ſententia Philippo-Politanum Conventum, adversùs Donatum in Caſis-Nigris Epiſcopum ac ejus Aſſeclas datum à Sancto Melchiade judicium inflammavit Donatum magnum, ac omnes Donatiſtas, ad ita inſaniendum in Romanam Eccleſiam. Hac inaudita audacia tentarunt & ſperarunt ejus jugum excutere, ejus judicia deinceps non timere.

CA-

CAPUT V.

Exponitur poteſtas ſacrarum apud Afros Ordinationum.

DE hac poteſtate ſcripſit ad Petrum ac Joannem, Africanos Epiſcopos, Sanctus Leo nonus: *Carthaginenſis Archi-Epiſcopus ſolus in Africa Pallium ab Apoſtolica Sede habere ſolet. Undè & Epiſcopos conſecrandi principale & antiquum jus retinet.* Et Pontifex iſtud probat ex tertia Carthaginenſi Synodo, ad quam dixit Carthaginenſium Primas Aurelius: *In hac Eccleſia, ad quam dignata eſt veſtra Sanctitas convenire, crebrò ac penè per diem Dominicam ordinandos habemus Epiſcopos.* Et iterùm: *Sermonem meum admittite Fratres. Contingit nonnunquam, ut poſtulentur ab Eccleſiis, quæ Præpoſitis egent, vel Epiſcopi vel Preſbyteri, & tamen memor Statutorum id ſequor, ut conveniam Epiſcopum ejus, atque ei inculcem, quod ejus Clericus à qualibet Eccleſia poſtuletur. Sed fortè in hodierno non reluctati ſunt. Et nequando contingat ut reluctentur, cum fuerint à me in hac cauſa poſtulati, quem ſcitis multarum Eccleſiarum & Ordinandorum cauſam ſuſtinere. Juſtum eſt ergo, ut quemlibet Conſacerdotum conveniam cum duobus è conſortio noſtro, vel tribus teſtibus. Si ergo indevotus exſtiterit, quid cenſet Charitas veſtra faciendum? Ego enim cunctarum Eccleſiarum, dignatione Dei, ut ſcitis Fratres, ſollicitudinem ſuſtineo.* Et Numidius Maxulitanus in Proconſulari Provincia Epiſcopus repoſuit: *Semper fuit hæc licentia huic Sedi, ut unde vellet, de cujuslibet nomine fuiſſet conventus, pro deſiderio cujuſque Eccleſiæ ordinaret Epiſcopum.* Epigonius Epiſcopus adjunxit: *Bonitas ſequeſtrat poſſibilitatem. Minus enim præſumis Frater. Et cum te bonum & clementem omnibus reddis, habes enim hoc in arbitrio, ſatis eſt ut ſatisfiat perſonæ uniuſcujuſque Epiſcopi in prima tantummodò conventione. Si autem quodlibet huic Sedi vindicandum fuerit ſibi arbitratus, neceſſe habes tu omnes Eccleſias ſuffulcire. Unde tibi non poteſtatem damus, ſed tuam aſſignamus, ut liceat voluntati tuæ ſemper & tenere quem voles, ut Præpoſitos plebibus vel Eccleſiis conſtituas, qui poſtulati fuerint: Et unde voles.*

Cap. 39.

Hoſce Canones, ſeu has Epiſcoporum interlocutiones reſpicit in Commentario ad decimum ſextum Apoſtolorum Canonem Theodorus Balſamon: *Præſens Canon ſegregat Epiſcopum, qui ſuo Clero connumeravit alterius Diœceſis Clericum abſque ſui Epiſcopi dimiſſoriis litteris. Solus autem Epiſcopus Carthaginenſis poteſt in ſuum Clerum referre alterius etiam Diœceſis Clericos abſque dimiſſoriis litteris eorum, qui ipſos ordinaverunt. Etiam Archi-Epiſcopus Conſtantinopolitanus poteſt ſimiliter facere.* Etiam in Commentario ad ſeptimum decimum Canonem Trullanum ſcribit alienum Clericum non poſſe ab Epiſcopis ſuſcipi, & adjungit: *Excipe mihi Conſtantinopolitanum & Carthaginenſem. Hi enim poſſunt alienos Clericos ſuſcipere præter voluntatem eorum, qui ipſos ordinaverunt.* Quod ipſum latiſſimè ſcribit in Commentario ad ſexageſimum Canonem Africani Codicis. Addi debent duo. Primò, quod Carthaginenſis Epiſcopus alienos Clericos potuerit non dumtaxat in ſuam transferre Eccleſiam, ſed inſuper in quamvis aliam. Clericos uni Eccleſiæ ſuperfluos transferre in quamvis aliam indigentem. Debebat enim ſuffulcire omnes Eccleſias. Deinde, quod poterat omnibus per Africam plebibus, quæ id petierant, ordinare Presbyteros. Canon principaliter ſancit de Electionum ac Poſtulationum confirmationibus, ac Electorum & Poſtulatorum translationibus: Et Carthaginenſi impertit altam auctoritatem. Eandem tamen etiam omnino donat in eorumdem conſecrationem. Presbyteri, aliique Clerici omnino poterant, immò & debebant ordinari à ſuo Epiſcopo. Etenim Sanctus Auguſtinus Hipponenſi plebi fuit ordinatus ab ejus Epiſcopo Valerio. Plurima ſunt alia exempla. Eſt res manifeſta. Proinde Carthaginenſis huic rei ſe miſcere non poterat, niſi poſtulatus. Conſecratio erat alternativa: Verùm electio ſpectabat ad plebem.

Eadem fuit ratio conſecrandorum Epiſcoporum. Videtur in eligentis Eccleſiæ, aut etiam in Electi fuiſſe arbitrio vel ſuæ Provinciæ Primatem accedere, vel Archi-Epiſcopum Carthaginenſem. Hinc ille ſingulis ferè Dominicis conſecrabat Epiſcopos. Quod enim Africa habuerit plurimos Epiſcopos, eſt ſupra demonſtratum. Et ſola, cujus ordinatio privativè ſpectabat ad Carthaginenſem, Proconſularis Provincia habebat ultra centum. Sanctus Poſſidius in Sancti Auguſtini vita rem elucidat: *Venerabilis Senex Valerius, ſciens ſe corpore & ætate infirmiſſimum, egit ſecretis litteris apud Primatem Epiſcoporum Carthaginenſem, allegans imbecillitatem corporis ſui, ætatiſque gravitatem, & obſecrans ut Hipponenſi Eccleſiæ ordinaretur Epiſcopus, qui ſuæ Cathedræ non tam ſuccederet, ſed Conſacerdos accederet, Auguſtinus. Et quæ optavit & rogavit, Reſcripto impetravit. Poſt quam petitionem ad viſitandum adveniente ad Eccleſiam Hipponenſem tunc Primate Numidiæ Megalio, Calamenſi Epiſcopo, Valerius Antiſtes Epiſcopis qui tunc fortè aderant, & Clericis omnibus Hipponenſibus, & univerſæ plebi inopinatam cunctis ſuam inſinuat tunc voluntatem, &c.* Cap. 8.
Hæc ordinandi Epiſcopi forma videtur fuiſſe ordinaria, ideoque omnes videntur debuiſſe ordinari, aut per Carthaginenſis Epiſcopi manus, aut ad ejus Reſcriptum, ſeu præviam confirmationem. Hoc enim per Nicænos, ideòque & per Apoſtolicos Canones eſt Patriarchale jus, cujus hanc partem Carthaginenſis Archi-Epiſcopus habuit per univerſam Africam. Ex avita conſuetudine, & Indulto Romanæ Sedis. Et huc reſpexit in famoſis ad Africanas Eccleſias litteris Siricius Pontifex: *Extra conſcientiam Sedis Apoſtolicæ, hoc eſt, Primatis, nemo audeat ordinare.* Senſus eſt: Verus Africanæ Diœceſis Primas ſeu Patriarcha eſt Romanus Pontifex, ideoque iſthìc ſine prævia ipſius confirmatione nemo deinceps ordinetur Epiſcopus. Decretum erat longè fundatiſſimum. Attamen ſuarum conſuetudinum tenaciſſimi Afri non fuerunt permoti ad executio-

cutionem & obedientiam. Temperamentum, quod per rationes à Pontifice ſupplicarunt, ac per novas litteras obtinuerunt, eſt oſtenſum in ſuperioribus, ac expoſitum.

Interim ſingularum Provinciarum Primates potuerunt conſecrare ſuos Comprovinciales, ipſorumque conſecrationem delegare aliis. Hinc in ſecunda Carthaginenſi Synodo Numidius in Proconſulari Provincia Maxulitanus Epiſcopus
Can. 12. dixit: *Alii Epiſcopi uſurpatione quadam exiſtimant, contempto Primate cujuslibet Provinciæ, ad deſiderium populi Epiſcopum ordinare ſine litteris ad ſe primæ Cathedræ manantibus, neque poſtea acceptis. Quid de hoc ſtatuit Sanctitas veſtra.* Et Genethlius Carthaginenſis Epiſcopus retulit ad univerſam Synodum: *Quoniam communis eſt honorificentia, quæ unicuique ſervari oportet, id ipſum Fraternitati veſtræ convenit pronunciare.* Et univerſi Epiſcopi reſponderunt: *Placet omnibus, ut inconſulto Primate cujuslibet Provinciæ, tam facilè nemo præſumat, licet cum multis Epiſcopis, in quocumque loco, ſine ejus Præcepto Epiſcopum ordinare. Si autem neceſſitas fuerit, tres Epiſcopi, in quocumque loco ſint, cum Primatis Præcepto ordinare debeant Epiſcopum.* Afrorum Provinciæ erant plurimorum Epiſcoporum & multæ diſtantiæ. Hinc viciniores Epiſcopi, præſertim numero plures, præſumpſerunt ordinare Electos vicinarum Eccleſiarum. Et cenſuerunt ſe non impingere in Nicænos Canones: Quod ipſorum Provinciæ haberent non Metropolitam, ſed dumtaxat Seniorem. Hunc abuſum proſcripſit Primas Genethlius. Et jure merito. Quoniam iſti Seniores habebant omnia & plena jura Metropolitica. Hinc illis permiſit arbitrium, quo poſſent aut ipſi conſecrare, aut conſecrationem aliis delegare.

Eandem Provincialium Primatum authoritatem laudat in litteris ad Fortunatum, & alios quinque Epiſcopos Sanctus Cyprianus: *Cum in*
Epiſt. 53. *Capſenſi civitate propter ordinationem Epiſcopi eſſetis.* Capſenſis civitas eſt in Byzacio, ideòque tunc ſpectabat ad Provinciam Numidiæ. Proinde Fortunatus erat iſthic Primas, aut ipſius Delegatus. Quod ſub Diocletiani Imperio ſecundus Tigiſitanus Epiſcopus, Numidiæ Primas, Cirthenſibus ordinaverit Epiſcopum, Sanctus Auguſtinus ſcribit in pluribus locis, in litteris ad Generoſum,
Epiſt. 155. Nobilem Cirthenſem, in tertio libro contra Cre-
C. 26. 27. ſconium, in Carthaginenſis Collationis Brevi-
L. 3. C. 17. culo, ac in libro poſt Collationem. Affirmat Secundum acceſſiſſe Cirtham, iſthic feciſſe Synodum, degradaſſe Paulum Epiſcopum, ac novum ordinaſſe. Et de ſemetipſo ac Sancto Alipio Tagaſtenſi Epiſcopo ſcribit ad quoſdam
Epiſt. 163. Donatiſtarum Epiſcopos: *Fortunium, quem apud Tuburſicum habetis Epiſcopum, per eandem civitatem, quamquam feſtinantiſſimè, cum ad Cirthenſem Eccleſiam pergeremus, experti ſumus. Sed quia ordinandi Epiſcopi neceſſitas nos inde jam jamque rapiebat, diutiùs cum illo eſſe nequivimus.* Et de nova Fuſſalenſi Eccleſia, ac primo ejus Epiſcopo
Epiſt. 262. Antonio ſcribit ad Sanctum Cæleſtinum Pontificem: *Epiſcopum ibi ordinandum, conſtituendumque curavi. Propter quem ordinandum, Sanctum Senem, qui tunc Primatum Numidiæ gerebat, de longinquo ut veniret, rogans litteris impetravi.* Et ſtatim infrà: *Dum nolo graviſſimum & ſanctiſſimum Senem, ad nos utique fatigatum, ſine effectu, propter quem venerat, tam longè ad propria remeare, obtuli non petentibus quemdam Antonium, &c.* Et in vita Sancti Fulgentii Ferrandus, Carthaginenſis Eccleſiæ Archi-Diaconus, Victorem Byzacii Primatem appellat: *Provinciæ Ordinatorem.* Et Cap. 16.
pergit de promotione Sancti Fulgentii: *Neſciente* Cap. 17.
Beato Fulgentio, Victor Primas in itinere petitur à Ruſpenſibus, & vicinis Epiſcopis ordinandi Fulgentium licentia datur. Et infra: *Fulgentius ad Epiſcopum, qui admonitus fuerat ordinationem Epiſcopi celebrare, perducitur.* Affirmat Fulgentium non ab ipſo Primate, ſed per ejus Reſcriptum ac Delegationem fuiſſe conſecratum. Juxta laudatum Canonem ſecundæ Carthaginenſis Synodi.

Notanda eſt inſignis differentia inter Primatem Carthaginenſem, & Primates aliarum Provinciarum. Hi paſſim ordinabant in viduatæ plebis civitate. Et videntur ad iſtud fuiſſe obſtricti. Ita ſuadent omnia adducta exempla. Hinc in media Gentilium perſecutione Fortunatum Capſam, Secundus Primas acceſſit Cirtham. Et Sanctus Auguſtinus graviſſimum ſenectute Primatem perduxit uſque Fuſſalam. Et quidem de tam remoto loco. At verò Aurelius ſemper ordinavit Carthagine. Nempe quotquot ab ipſo debebant, aut poſtulabant ordinari, cogebantur ad ejus manus accedere. Summa dignitas, eminens Prærogativa, eximia portio authoritatis Patriarchalis. Et hinc facilè crediderim, quod alii Primates ordinare non potuerint, niſi ad Carthaginenſis Reſcriptum. Quod ipſum confirmare
videtur Sancti Cypriani epiſtola ad Sanctum Cor- Epiſt. 55.
nelium Pontificem: *Miſi tibi proximè nomina Epiſcoporum iſthic conſtitutorum, qui integri & ſani in Eccleſia Catholica Fratribus præſunt.* Proinde Sanctus Cyprianus omnium Africanorum Epiſcoporum Catalogum habebat & conſervabat in ſcriniis ſuæ Eccleſiæ: Quod nempe nullus iſthic conſecraretur Epiſcopus, niſi per ejus Reſcriptum. Attamen non eſt penitus certum. Pro hac Carthaginenſis Archi-Epiſcopi dignitate nullum habemus lucidum teſtimonium, niſi unius Sancti Poſſidii. Et ipſum non eſt irrefragabile. Etenim Sancti Auguſtini electio & conſecratio fuerunt extra regulam, ideòque Sanctus Valerius ex alio capite non potuit ipſam tentare ſine interventu ſupremi Primatis. Quidquid ſit, laudatum Sancti Cypriani teſtimonium docet Primatem iſtum fuiſſe obſtrictum ad omnium per totam Diœceſim Epiſcoporum conſecrationes referendas ſummo Pontifici, & ſupplicandam ipſorum confirmationem. Poterat ſimul referre conſecrationem plurium. Quod prævia Relatio non fuerit neceſſaria, provenit ex Indulto Sedis Apoſtolicæ. Hinc ipſam Siricius ex firmis fundamentis potuit poſtulare.

Porrò Africani Epiſcopi ſuorum Collegarum conſecrationes celebrarunt ſolemniſſimè. Carthaginenſis Primas conſecrari conſuevit à duodecim. Etenim in tertio contra Creſconium libro Sanctus Auguſtinus disertè ſcribit de Schiſmatico
Donatiſtarum Epiſcopo Maximiano: *In Baga-* Cap. 52.
ienſi Concilio damnati ſunt cum Maximiano duode-

cim,

cim, quorum præſentium manibus ordinatus eſt. Et ſtatim infrà: *Quando Maximianus ordinatus eſt,* Cap. 32. *neque omnes intereſſe potuerunt, aut ex more debuerunt.* Et edicit ſingula ipſorum nomina. Quod ipſum repetit in quarto libro. Erant mixti ex variis Provinciis. Etenim Bejanus Vajanenſis ex Numidia, Donatus Sabratenſis erat ex Tripoli. Et hoc in puncto fundatur Secundi Tigiſitani, & Collegarum adversùs Ceciliani Carthaginenſis Archi-Epiſcopi ordinationem querimonia, de qua in litteris ad quoſdam Donatiſtarum Epiſcopos Sanctus Auguſtinus: *Inerat eis nonnullus animi dolor de typho ſuperbiæ veniens, quod non ipſi ordinaverant Carthaginis Epiſcopum.* Eandem querimoniam Donatiſtæ fortiter urſerunt in Carthaginenſi Collatione. Sanctus Optatus in primo ſuo libro elucidat: *Botrus & Celeſius*, Carthaginenſis Eccleſiæ Clerici, *apud Carthaginem ordinari cupientes, operam dederunt, ut abſentibus Numidis ſoli vicini Epiſcopi peterentur. Tunc ſuffragio totius populi Cecilianus eligitur. Et manus imponente Felice Aptungitano Epiſcopus ordinatur.* Audi rationem aut fucum, ex quo ſuaſerunt advocari ſolos vicinos Epiſcopos: *Tempeſtas perſecutionis peracta ac finita eſt. Jubente Deo, indulgentiam mittente Maxentio, Chriſtianitatis libertas eſt reſtituta.* Utique ad ordinandos novos Epiſcopos. Propter caducæ libertatis periculum ambitioſi Botrus & Celeſius urſerunt accelerari negotium: Sperarunt ſe à paucioribus faciliùs eligendos. Et hinc lucet etiam ante redditam à Magno Conſtantino pacem fuiſſe morem, ut ad Carthaginenſis Primatis electionem & conſecrationem peragendam invitarentur ac aſſumerentur Epiſcopi ex omni Provincia. Sanctus Auguſtinus in libro poſt collationem affirmat Felici Aptungitano adſtitiſſe Novellum Tyzicenſem ac Fauſtinum Tuburbitanum, Epiſcopos Proconſularis Provinciæ. An & alii plures, non poſſim affirmare. Exiſtimo omninò fuiſſe duodecim, juxta avitum honorem & morem. Totidem fuiſſe in ordinatione Majorini, videtur non dubitandum. Etenim ex ſola Numidia aderant ſeptuaginta Epiſcopi. Adducta Sancti Auguſtini verba, quæ affirmant Maximiani ordinationi nec potuiſſe, nec debuiſſe adeſſe omnes, docent conſueviſſe adeſſe ſolos duodecim.

De aliorum Epiſcoporum conſecratione ad tertiam Carthaginenſem Synodum Honoratus & Urbanus Epiſcopi dixerunt: *Et illud nobis mandatum eſt, ut quia proximè Fratres noſtri Numidæ, duo Epiſcopi ordinare præſumpſerunt Pontificem, non niſi à duodecim cenſeatis Epiſcoporum celebrari ordinationes.* Et Aurelius Primas reſpondit: *Forma antiqua ſervabitur, ut non minùs quàm tres ſufficiant, qui fuerint deſtinati ad Epiſcopum ordinandum, propterea quia & in Tripoli, fortè & Arzuge interjacere videntur barbaræ Gentes. Nam in Tripoli, ut aſſeritur, Epiſcopi ſunt quinque tantummodò: Et poſſunt fortè de ipſo numero vel duo neceſſitate aliqua occupari. Difficile eſt enim, ut de quolibet numero omnes poſſint occurrere. Nunquid debet hoc ipſum impedimento eſſe Eccleſiaſticæ utilitati? Nam & in hac Eccleſia, ad quam dignata eſt Sanctitas veſtra convenire, crebrò ac pene per Dominicam diem ordinandos habemus. Nunquidnam frequenter duodecim, vel decem, vel multò minùs adducere poſſum Epiſcopos? Sed facile eſt mihi duos adjungere meæ Parvitati Epiſcopos vicinos. Quare cernit mecum Charitas veſtra hoc ipſum obſervari non poſſe.*

Hinc diſcimus plura. Primò, quod Primas Carthaginenſis ad ordinandum Epiſcopos paſſim aſſumpſerit duos Aſſiſtentes. Propter adductam rationem. Secundò, quod iſtud ipſum fuerit uſitatum in aliis Provinciis. Hinc enim duo Numidæ præſumpſerunt ordinare. Tertiò, quod frequenter aſſumpti fuerint etiam plures: Decem, immò & duodecim. Etenim Capſenſis Epiſcopus etiam Gentilibus temporibus fuit ordinatus à ſex. Eadem tempeſtate Secundus Tigiſitanus, dum Sylvanum ordinavit Cirthenſibus, habebat numeroſos Aſſiſtentes. Hinc Honoratus Thabenenſis in Numidia, & Urbanus Siccenſis in Mauritania Epiſcopi, ac ſuarum Provinciarum Legati, à ſuis Synodis habuere Mandatum inſtandi in generali Synodo, ut deinceps ad majorem Epiſcopalis Miniſterii honorem ſemper aſſumerentur duodecim. Et iſto tempore non erat exotica poſtulatio. Etenim & prima Arelatenſis Synodus ſanxit: *De his qui uſurpant ſibi, quod ſoli debeant* Caput 20. *Epiſcopos ordinare, placuit ut nullus hoc ſibi præſumat, niſi aſſumptis ſecum aliis ſeptem Epiſcopis. Si tamen non potuerit ſeptem, infra tres non audeat ordinare.* Secuti ſunt avitam regulam, quam poſtmodò ad Sanctum Victricium Metropolitam Rothomagenſem ſcripſit Sanctus Innocentius primus: *Integrum eſt judicium, quod plurimorum ſen-* Cap. 1. *tentiis confirmatur. Nec unus Epiſcopus ordinare præſumat Epiſcopum: Ne furtivum Beneficium præſtitum videatur.* Iſta Arelatenſis Synodus, utpotè celebrata propter pacem Africanæ Eccleſiæ, placuit Aurelio. Cenſuit ac ſanxit, non ut deinceps aſſumerentur ſoli tres, ſed ut quævis Provincia aut Eccleſia permaneret in ſua antiqua conſuetudine. Addidit non poſſe eſſe pauciores, quàm tres. Non tantùm propter iſtum Arelatenſem, ſed etiam propter Nicænum Canonem. Quartò diſcimus, quod Africana Eccleſia Epiſcopalem conſecrationem, attentatam à duobus Epiſcopis, judicaverit illegitimam, attamen ratam ac validam.

Aurelius his adjunxit: *Sed illud eſt ſtatuendum, ut quando ad eligendum Epiſcopum convenerimus, ſi qua contradictio fuerit oborta, quia talia tractata ſunt apud nos, non præſumant ad purgandum eum, qui ordinandus eſt tres jam, ſed poſtulentur ad numerum ſupra dictorum unus vel duo, & in eadem plebe, cui ordinandus eſt, diſcutiantur primò perſonæ Contradicentium: Poſtremò illa etiam, quæ objiciuntur, pertractentur. Et cum purgatus fuerit, ſub conſpectu publico ita ordinetur. Si hoc cum veſtræ Sanctitatis animo concordat, roboretur veſtræ Dignitatis reſponſione.* Et univerſi Epiſcopi reposuerunt: *Placet ſatis.* Hinc iterum quædam diſcimus. Primò, quod vox, *Electio*, hic accipiatur pro conſecratione. Etenim apud Afros tres Epiſcopi conveniebant non ad eligendum Collegam, ſed ſolummodò ad conſecrandum. Electio fiebat à ſolo Clero & populo, ſub Præſidentia ac dire-

directione Interventoris, ſeu Viſitatoris. Et contradictio non poterat adversùs eligendum fieri, ſed dumtaxat contra Electum. Secundò diſcimus, quod Electi purgatio fieri debuerit in ejus civitate. Hinc ipſe etiam Carthaginenſis Primas hoc in caſu debebat eò accedere, & ibidem conſecrare. Purgatus enim debebat ſolemniter conſecrari coram ſuo populo. Nempe ad ipſius conſolationem, & confuſionem Calumniatorum. Quare Aurelius hìc non nihil detraxit Juribus ſuæ Eccleſiæ. Notanda ſunt verba: *Quia talia tractata ſunt apud nos*. Videntur reſpicere Sanctum Auguſtinum, & ipſi illatam injuriam à Megalio Calamenſi Epiſcopo, tunc Primate apud Numidas. *Sanctiſſimum* Electum ille diffamavit de neſcio cui mulieri propinatis amatoriis poculis, atque ita ipſum ſtuduit proſcribere ab Epiſcopatu. Aſt Auguſtinum purgavit numeroſa Synodus, & Megalium compulit ad eum propriis manibus conſecrandum. Hinc Aurelius ſanxit duo. Primò, ut ante omnia diſcutiantur perſonæ Contradicentium, ſine exceptione, etiam perſona Epiſcopi, immò & Primatis. Quia nempe conſtabat Primatem fuiſſe lapſum in calumniam. Deinde Aurelius ſanxit, ut ad hanc purgationem non fatigaretur univerſa, aut numeroſa Synodus, ſed ſufficerent quinque aut quatuor Epiſcopi. Quia nempe Electorum accuſatio conſuevit ex æmulantium invidia procedere, ideoque eſſe conſueta calumnia.

CAPUT VI.

Exponitur varia authoritas Primatis Carthaginenſis.

PRima hujus Primatis authoritas fuit conſecratio omnium per Africam Epiſcoporum. Eſt ſuperiùs abundè expoſita. Aliquid tamen novi in ſua Synodo revelavit Bonifacius Primas: *Placuit ut Primates diverſarum Provinciarum nomina Epiſcoporum, ſive decedentium, ſive etiam in eorum locum ſuccedentium, ad Eccleſiam Carthaginenſem mittant*. Provinciæ Primas circa defunctos ſuæ juriſdictionis Epiſcopos debebat facere tria: Defuncti mortem ſtatim referre, poſtmodò referre novum Electum, mittere Cleri ac populi Decretum, præviam conſecrandi confirmationem forſan poſtulare ac expectare, ac tandem referre etiam illius conſecrationem. De hac poſtrema, ac item de prima relatione agit adductus Canon. Non eſt Bonifacii conſtitutio, ſed Aurelii. Etenim Bonifacius affirmat à ſe innovari decimum nonum Aurelii Concilium. Et in hujus innovationis capite habent Acta Synodalia: *Agilejus Diaconus recitavit ex libro Canonum temporibus Sancti Aurelii*. Et ex ipſo laudavit viginti Aurelii Concilia. Et ſuperiùs habent Acta: *Agilejus Diaconus recitavit ex libro Canonum*. Recitavit Nicænum Canonem, & Canonem ex Carthaginenſi Synodo Grati Primatis. Etiam Bonifacius Primas dixit ad Synodum: *Recitetur ex volumine Canonum*. Et Agilejus ſtatim recitavit ſextum Nicænum Canonem, & varios Canones ex Synodis Aurelii.

Ex quibus diſcimus varia. Primò, quod Africana Eccleſia ſemper ab antiquo habuerit ſingularem Canonum Codicem. Secundò, quod primum in illo locum occuparint Niceni Canones. Tertiò, quod proximè ſequerentur Canones è Grati Synodo, aut Synodis. Porrò hic Gratus interfuerat Sardicenſi Concilio. Et ſic quartò diſcimus, quod Gratus iſtos Canones non inſcripſerit in Africanum Codicem. Eorum authoritate eſt uſus in ſuis Synodis, attamen ipſos non retulit in Codicem ſuæ Eccleſiæ. Rationem ignoro. Et hæc videtur eſſe vera cauſa, ex qua eoſdem Canones Aurelius Primas cum ſuis Epiſcopis penitùs ignoravit. Quintò diſcimus, quod Aurelius omnes omnium ſuarum Synodorum Canones inſcripſerit in iſtum Codicem. Sextò, quod iſtæ Synodi fuerint omninò viginti. Et forſitan plures. Quæ omnia huc uſque ignoravimus. Debemus gratias Illuſtriſſimo Domino Lucæ Holſtenio, qui nobis vulgavit iſtam Bonifacii Synodum. Codex ille periit aut latet. Exſtans Africanæ Eccleſiæ Codex eſt privato neſcio cujus ſtudio ac ſcopo compilata farrago. Ejus origo & dignitas ſuo loco exponetur.

Præfata Carthaginenſis Cathedræ Prærogativa nequaquam ducit originem ab Aurelio. Eſt longè antiquior. Etenim in cauſa Pſeudo-Epiſcopi Fortunati ſcripſit ad Sanctum Cornelium Pontificem Sanctus Cyprianus: *Quod autem tibi de Fortunato iſto Pſeudo-Epiſcopo, à paucis & inveteratis hæreticis conſtituto, non ſtatim ſcripſi, non ea res erat, quæ in notitiam tuam deberet per nos ſtatim, quaſi magna & metuenda, proferri*. Poſt quædam exponit etiam Maximi, rebellis ſibi Presbyteri, & cum Fortunato conjurati, datum à Novatiani Factione Epiſcopatum, & proſequitur: *Nec tamen de hoc tibi ſcripſerim, quando hæc omnia contemnantur à nobis, & miſerim tibi proximè nomina Epiſcoporum iſtic conſtitutorum, qui integri & ſani in Eccleſia Catholica Fratribus præſunt*. Affirmat varia. Primò, quod Africana Eccleſia quaſcumque graviores cauſas referre deberet ad Sedem Apoſtolicam. Secundò, quod ob non relatam Fortunati intruſionem fuerit reprehenſus à Sancto Cornelio. Tertiò, quod etiam talis rebellium Clericorum petulantia non ſit inter graviores cauſas, ideoque non debuerit referri. Quartò, quod non tales intruſiones, ſed ſolas Catholicorum Epiſcoporum novas Ordinationes referri oportuerit. Quintò, quod has proximè retulerit. Igitur Provinciarum Primates omnium ſuorum Epiſcoporum mortem, eorumque novos Succeſſores debebant referre Carthaginem, hujus autem civitatis Antiſtes ad Epiſcopum Romanorum. Apoſtolicus Canon mandabat omnes illos præviè confirmari per Pontificem. At ob diſtantiam erat res moleſtiſſima. Hinc Romanæ Eccleſiæ pietas erat contenta cum iſta generali poſt conſecrationem relatione. Quæ omnia lucidè demonſtrant Africanam Eccleſiam ſemper ſubfuiſſe Romano Patriarchatui.

Præfata Sancti Cypriani verba Jacobus Pame-

lius

lius commentatur: *Epiſtola Cypriani, qua tranſmiſit nomina Epiſcoporum, hodie deſideratur, niſi fortè intelligat epiſtolam præcedentem Synodi Africanæ*. Reſpondeo in præcedenti epiſtola nulla exprimi Epiſcoporum nomina: Item iſtam Epiſcoporum relationem non fuiſſe Synodalem, ſed opus ac officium ſolius Primatis. Apparens eſt quod omni anno ſemel, aut fortè bis Primas debuerit referre iſta nomina. Etenim Africana Eccleſia habebat plurimos Epiſcopos, ideoque quotannis non poterant non mori aliquot & ſuccedere. Dolendum eſt, quod nulla iſtiuſmodi relatio exſtet. Quidquid ſit, lucet quod ipſi Provinciarum Primates non potuerint conſecratos à ſe Epiſcopos referre Romam: Privativè ſpectabat ad ſolum Carthaginenſem.

Et hæc eſt ſecunda iſtus Sedis Prærogativa. Eam aliqui adeò ampliant, ut cenſeant etiam Provinciales Synodos non potuiſſe Romam referre, niſi per Primatem Carthaginenſem. Nequidem in cauſa fidei. Probant ex Aurelii Primatis, ac Sanctorum Epiſcoporum, Alipii Tagaſtenſis. Auguſtini Hipponenſis, Evodii Uzalenſis, ac Poſſidii Calamenſis, ad Sanctum Innocentium I. Pontificem epiſtola: *De Conciliis duobus, Provinciæ Carthaginenſis atque Numidiæ, ad tuam Sanctitatem à non parvo Epiſcoporum numero ſubſcriptas litteras miſimus contra inimicos gratiæ Chriſti*.
Epiſt. 95. Soli Carthaginenſi, non autem Milevitano Concilio Aurelius adfuerat, & tamen affirmat utriuſque Synodales litteras à ſe fuiſſe tranſmiſſas. Quia nempè Sylvanus, Summenſis Epiſcopus, Numidiæ Primas, ſuæ Milevitanæ Synodi Acta non immediatè Romam, ſed Carthaginem miſerat, per Aurelium tranſmittenda ad Papam. Reſpondeo non eſſe improbabile. Attamen non conſtat. Etenim in ſuo Reſcripto Innocentius nullam Aurelii memoriam fecit, ſed in câpite poſuit Sylvanum Senem. Et certè inter iſtos quinque Epiſcopos non ſolus Aurelius, ſed etiam Evodius erat ex Proconſulari Provincia, alii tres erant Numidæ: Hinc rectè dicunt utriuſque Synodi Acta fuiſſe à ſe tranſmiſſa.

Tertia iſtius Primatis Prærogativa erat, quam per litteras ad Meſſorem Numidiæ Primatem exegit Primas Bonifacius: *Decedentium ac ſuccedentium Epiſcoporum Matriculam, memores antiquæ conſuetudinis, nobis dirigi ſuademus, ut de multis Provinciis ad nos venientes, præcipuè illi, qui ſe prioribus ſuis anteponere non dubitant, qualiter unuſquiſque eorum ſedere debeat, ſciamus*. Et Meſſor obedivit, ac reſcripſit: *Matriculam hujus Concilii, ne priſcorum oblitteretur authoritas, demandavi*. Quiſque igitur Primas debebat ſuæ Synodi, ſeu Provinciæ catalogum tranſmittere. Et ita mandabat Priſcorum authoritas, vetuſta conſuetudo. Proinde dum de ſedendi in Provinciarum, aut etiam totius Diœceſeos Synodis, aut quibuſvis aliis congreſſibus ordine naſcebatur quæſtio, deciſio ſpectabat non ad Provinciæ Primatem, ſed ad Carthaginenſem. Nec mirum. Etenim ex hac victoria dependebat ſucceſſio in Primatum. Quapropter iſta Matriculæ, ſeu nominum tranſmiſſio non ſoli præfatæ ad Urbem relationi ſerviebat, ſed aliis inſuper finibus.

Quarta Prærogativa fuit Judicium ac definitio quæſtionum circa ſucceſſionem Primatum. Etiam ipſorum, licet nulla eſſet controverſia, confirmatio. Lucet ex precibus, quas Cecilianus ac Honoratus, Sitifenſis Mauritaniæ Legati, dum ſingularem ac proprium Primatem habere ſupplicabant, obtulerunt Carthaginenſi Primati Aurelio, ac ejus Synodo: *Profitemur in Carthaginenſis Eccleſiæ conſcientiam proferre, quandocumque voluerimus habere primæ Sedis Epiſcopum. Ita ut cum primæ Sedis Epiſcopus de corpore receſſerit, qui in ejus locum ſuccedit, ad Eccleſiam Carthaginis mittat, & eam inſtruat, ut fiat primæ Sedis Epiſcopus*. Et Aurelius repoſuit: *Ut Eccleſia Carthaginenſis de conſtituendis primæ Sedis Epiſcopis conſultetur, impedimento nulli eſſe poſſe, mecum pariter cognoſcit Sanctitas veſtra*. Affirmat eſſe rem claram, expertem omnis dubii. Et iſta repoſuit non ad ſolos ſupplicantes Legatos, ſed ad omnem Synodum. Hinc & ipſa omnis reſpondit: *Quandocumque habere voluerit quæcumque Provincia primæ Sedis Epiſcopum, inſtruat primitùs Eccleſiam Carthaginenſem, & ſic quod deſiderat faciat*. Defuncto igitur Primate, Provincia aut Synodus, vel certè ipſe ſucceſſurus, aut ſuccedere prætendens Epiſcopus debebat Carthaginenſem Eccleſiam inſtruere: Utique de ſucceſſuri jure, idoneitate, aliiſque ad cauſam ſpectantibus. Et ante Carthaginenſis Epiſcopi Reſcriptum ac aſſenſum inthronizari non poterat, neque uti Primatis nomine.

Agilejus, Carthaginenſis Eccleſiæ Diaconus, iſta omnia ad Bonifacii Synodum legit ex Hipponenſi Concilio Aurelii. Et Megalius, Calamenſis Epiſcopus, Numidiæ Primas, eſt hic in Sitifenſis Mauritaniæ favorem interlocutus: *Ad compendium venit iſta proviſio, ut & voluntatibus ſatisfiat, & ſe Provinciæ teneant, reſponſuris tamen primæ Sedis Epiſcopis cunctarum Provinciarum ad Eccleſiam Carthaginenſem, in quocumque uſus exegerit*. Conſentit in novum Primatum. Et erat neceſſe. Etenim Sitifenſis Mauritania ante ſubfuerat Numidiarum Primati, ideoque abſcindi non poterat ſine ejus beneplacito. Hæc eſt omninò magna illa Hipponenſis Synodus, ad quam Sanctus Auguſtinus, adhuc Presbyter, diſputavit ac expoſuit Apoſtolicum Symbolum. Facta fuit anno iſtius ſæculi nonageſimo tertio, biennio ante Sancti Auguſtini Epiſcopatum. Exinde igitur Sitifenſis Mauritania habuit proprium Primatem. Et retinuit uſque ad novam Imperatoris Juſtiniani diſpoſitionem, factam poſt ejectos VVandalos.

Quintam Carthaginenſis Eccleſiæ Prærogativam habemus ab eadem Hipponenſi Synodo. Etenim Honoratus & Cecilianus, Sitifenſis Provinciæ Legati, dum proprium Primatem poſtulabant, profeſſi ſunt pleraſque Carthaginenſis Eccleſiæ Prærogativas, promiſerunt venerari, ac inter ipſas poſuerunt & hanc: *Et ſi qua de eadem Carthaginenſi Eccleſia nuntianda ſint ad Provinciam Mauritaniam, cauſa regulæ & diſciplinæ, hoc profitemur Epiſcopum Sitifenſem debere conveniri, per quem omnes Epiſcopi in Mauritania conſtituti poſſint informari*. Dum per aliquam Provinciam, aut ali-

aliquam ejus Eccleſiam erat quis ſacrorum Canonum aut Chriſtianæ diſciplinæ neglectus, correctio ſpectabat ad Carthaginenſem etiam Epiſcopum. Hic Provinciæ Primatem monebat, Primas Epiſcopum vel Epiſcopos, in quorum Parochiis diſciplina patiebatur. Et hanc Prærogativam laudat Liberatus Byzacii Primas, è ſua Juncenſi Synodo ſcribens ad Carthaginenſem Bonifacium: *Novimus ſapientiam tibi Divinitùs infuſam, qua præcipuè hoc ſtudeas, ut nullus permittatur Eccleſiaſticorum Canonum aliquatenùs convellere firmitatem, teque cunctis formam præbere virtutum, ut terminos Paternis definitionibus conſtitutos non negligat ſervare poſteritas.* Affirmat ad ipſum ſpectare cuſtodiam Canonum.

Sexta Prærogativa eſt jus ac obligatio viſitandi omnes Africanas Eccleſias. Etenim Honoratus & Urbanus, Sitifenſis Provinciæ Legati, in neſcio qua Synodo dixerunt ad Primatem Aurelium: *Et illud nobis verbo mandatum eſt, ut quia conſtitutum eſt in Synodo Hipponenſi, ſingulas Provincias tempore Concilii viſitandas eſſe, dignemini etiam, quod hoc anno ſecundùm ordinem diſtuliſtis, vel alio anno Provinciam Mauritaniam viſitare.* Et Aurelius reſpondit: *Nunc de Provincia Mauritania, proptereà quod in finibus Africæ poſita ſit, nihil ſtatuimus. Siquidem vicinæ ſunt Barbarico. Sed præſtet Deus, ut ex abundanti non pollicentes, venire poſſimus ad veſtram Provinciam. Cogitare enim debetis, quia hoc ſibi & Tripolitani, & Arzugitani Fratres potuerunt exigere, ſi ratio pateretur.* Igitur & hoc jus fuit ſtabilitum in Hipponenſi Concilio. Immò non jus, ſed potiùs obligatio. Etenim uti Metropolitæ ſuam Provinciam, ita Patriarchæ ac Primates obligantur ſuis temporibus inviſere ſuas Diœceſes. Carthaginenſis medio inter duas Synodos tempore debebat viſitare unam Provinciam. Servato ordine. Hipponenſis Concilii Canones latent aut perierunt. Non habemus,
Cap. 52. niſi quorumdam fragmenta aut memorias. Præſens memoria exſtat in Africano Codice, ac item illa collectione, quæ paſſim appellatur Africanum Concilium.

Septima Prærogativa eſt, quod Carthaginenſis Epiſcopus per omnem Africam potuerit novos Epiſcopatus erigere. Inter alia Africani Cleri vitia fuit ambitio, de qua ad Aurelium Primatem ac ejus Synodum dixit Epigonius Epiſcopus: *Plerique tumidi atque ſtolidi adversùs Epiſcopum ſuas cervices erigunt Presbyteri, vel conviviis concinnantes plebem, vel ſanè perſuaſu maligno, ut illicito favore eoſdem velint ſibi collocare Rectores.* Quidam Parochialium in Oppidis Eccleſiarum Rectores Presbyteri ſuas plebes conviviis, aut aliis artibus alliciebant, divertebant ab affectu in Epiſcopum, atque ita ſeducebant, ut violenter poſtularent ſuam Oppidanam Parochiam erigi in Epiſcopalem Cathedram, ac ſuum Presbyterum ſibi dari in primum Epiſcopum. Et quoniam conſequi deſperabant à Primate aut Synodo ſuæ Provinciæ, paſſim accedebant Carthaginenſem Archi-Epiſcopum. Hinc enim ſubdit Epigonius; *Inſigne mentis tuæ tenemus votum, Frater religioſe Aureli, qui hæc ſæpè oppreſſiſti, non curando tales petitiones.* Quæſtio eſt, an iſta per omnem Africam Aurelius fecerit, an dumtaxat per ſuam Proconſularem Provinciam. Etenim plura exempla ſuadent, quod ſoli Provinciarum Primates citrà Carthaginenſis Cathedræ conſcientiam diviſerint Epiſcopatus, ac novos inſtituerint. Exempla plura habemus in Carthaginenſi Collatione: Illic & Donatiſtæ Catholicos, & hi illos frequenter accuſant de erectis novis Cathedris. Etiam Sanctus Auguſtinus, dum Fuſſalenſem Epiſcopatum erexit, ſolius ſui Primatis authoritatem invocavit, nequaquam Carthaginenſis Aurelii. Ita diſertè ſcribit in litteris ad Sanctum Cæleſtinum Epiſt. 261.
Pontificem.

Reſpondeo tamen Epigonium omninò fuiſſe locutum de cunctis per Africam Provinciis. Et enim rogat tales Epiſcopatuum diviſiones ac erectiones deinceps non permitti, niſi de conſenſu Epiſcopi, cujus Parochia dividitur. Et hoc juxta antiquum non ſolius Africanæ, ſed omnis ſub cœlo Eccleſiæ Canonem: *Multis Conciliis hoc ſtatutum à Cœtu Sacerdotali eſt, ut plebes, quæ ab Epiſcopis in Diœceſibus retinentur, quæ Epiſcopos nunquam habuerunt, non niſi cum voluntate ejus Epiſcopi, à quo tenentur, proprios recipiant Epiſcopos.* Carthaginenſes Primates, etiam invitis Epiſcopis, quandoque Diœceſes diviſerant in novos Epiſcopos: Hoc Epigonius ſupplicat deinceps non fieri. Nequaquam ſupplicat non erigi novos Epiſcopatus, ſed ſolummodò non erigi ſine aſſenſu illius Epiſcopi, qui Diœceſim eſt perditurus. Et hoc per omnem Africam. Hinc enim Aurelius repoſuit: *Fratris & Conſacerdotis noſtri proſecutioni non obſiſto, ſed hoc me & feciſſe, & facturum eſſe profiteor, circa eos ſanè qui fuerint concordes, non ſolùm circa Eccleſiam Carthaginenſem, ſed circa omne Sacerdotale conſortium.* Per omnem Africam.

Notanda ſunt verba: *Circa eos ſanè qui fuerint concordes.* Eſt limitatio circa factam ab Aurelio promiſſionem. Epigonius ſuis precibus addiderat: *Quia nonnulli Dominatu quodam adepto communionem Fratrum abhorrent, vel certè cum depravati fuerint, quaſi in arce quadam Tyrannica ſibi Dominatum vindicant, plerique tumidi atque ſtolidi adversùs Epiſcopum Presbyteri ſuas cervices erigunt, &c.* Affirmat quoſdam Epiſcopos fuiſſe cauſam præfati Presbyteralis ambitus, ac popularis conſpirationis. Etenim obliti Sancti Petri Apoſtoli Canonem: *Non quaſi dominantes in Clero, ſed forma Gregis facti ex animo.* Hunc, inquam, obliti Canonem agebant Tyrannidem in ſuum Clerum ac populum: Talem, aut certè ſimilem, qualem à Fuſſalenſi Antonio fuiſſe exercitam Sanctus Auguſtinus deflet in præfatis ad Cæleſtinum Pontificem litteris. Ita & Oppidis, & eorum Presbyteris dabant cauſam cogitandi de novo Epiſcopatu. Hinc igitur Aurelius ſpondet fore, ut ſimilibus Oppidorum poſtulationibus nunquam annuat: Attamen circa Oppida illorum Epiſcoporum, qui concordes fuerint cum ſuis populis, ac ipſos paternè & Epiſcopaliter tractaverint. Circà Tyrannicè excedentes vult permanere in authoritate, qua afflictis populis & Cleris poſſit per Epiſcopatus diviſionem impartiri ſolatia. Ex quo lucet, quod Carthaginenſis

Pri-

Primas potuerit, etiam invitis Epiſcopis, Epiſcopatus per omnem Africam dividere. An ſolus potuerit, non auſim affirmare. Adducta exempla fortiter ſuadent, quod cuncti Primates etiam potuerint in ſua Provincia. Et plurimùm favet quadrageſimus ſextus Canon tertiæ Carthaginenſis Synodi. Præfata Epigonii poſtulatio, ac Aurelii reſponſio exſtant in hodierno Codice Africanæ Eccleſiæ.

Hæc omnia plurimùm illuſtrat ſequens Canon: *Ut plebs, quæ nunquam habuerunt proprios Epiſcopos, niſi ex Concilio plenario uniuſcujuſque Provinciæ, & Primatis, & conſenſu ejus, ad cujus Diœceſim eadem Eccleſia pertinebat decretum fuerit, minimè accipiant.* Permittit novos Epiſcopatus erigi. Attamen ſub variis conditionibus & conſenſibus. Primò, ex conſenſu totius Provincialis Synodi. Non alicujus Turmæ, ſed totius Synodi. Secundò, ex conſenſu Primatis. Proinde adverſùs majorem totius Synodi partem ſolus Primas reluctari poterat, & obtinere. Tertiò requirebatur conſenſus etiam proprii Epiſcopi, cum eadem Prærogativa. Quæ omnia locum non habebant adverſùs Primatem Carthaginenſem. Hic ſolus, & ſine Synodo, & ſine Provinciæ Primate, poterat Epiſcopatum erigere: Quandoque etiam ſine conſenſu Epiſcopi. Proinde ejus poteſtas erat veraciter Primatialis. Canon exſtat in hodierno Afrorum Codice. Cujus Synodi, aut temporis ſit, ignoratur.

Octavam Prærogativam memoravit, & confirmandam retulit ad tertiam Carthaginenſem Synodum ipſe Primas Aurelius: *Contingit nonnunquam, ut poſtuletur ab Eccleſiis, quæ Præpoſitis egent, vel Epiſcopis vel Presbyteris, & tamen memor Statutorum id ſequor ut conveniam Epiſcopum ejus, atque inculcem, quod ejus Clericus à qualibet Eccleſia poſtuletur. Sed fortè in hodierno non reluctati ſunt. Et nequando contingat ut reluctentur, cum fuerint à me in hac cauſa poſtulati, quem ſcitis multarum Eccleſiarum & Ordinandorum cauſam ſuſtinere. Juſtum eſt ergò, ut quemlibet Conſacerdotum conveniam cum duobus è conſortio noſtro, aut tribus teſtibus. Si verò indevotus exſtiterit, quid cenſet Charitas veſtra faciendum? Ego enim cunctarum Eccleſiarum ſollicitudinem ſuſtineo.* Affirmat varia. Primò, quod Africana Diœceſis laboraret inopia Clericorum, ideoque vacantes, & Cathedrales & Parochiales, Eccleſiæ quandoque non invenirent in ſuo gremio, quem eligerent in Epiſcopum aut Presbyterum. Secundò, quod tales Eccleſiæ eligerent aliquem alienum Clericum. Tertiò, quod illum, obtinere deſperantes, non poſtularent ab ejus Epiſcopo, ſed à Carthaginenſi, communi omnium Patre. Quartò, quod Carthaginenſis Epiſcopus ſemper habuerit poteſtatem admittendæ ac exequendæ iſtius poſtulationis. Quintò, quod tamen huic poteſtati ſtatutum ſit, ut Primas id non faciat, niſi audito & conſulto Epiſcopo, cujus Clericum debet eripere ac transferre. Sextò, quod hac moderatione ſit ſemper uſus. Immo quod ipſa contentus non fuerit, ſed poſt paſſam in prima conſultatione repulſam proceſſerit ad ſecundam, & quidem adhibens teſtimonium ac preces duorum vel trium Collegarum. Septimò, quod nullus huc uſque Epiſcopus pertinaciter recalcitraverit, ac ſperet fore, ut nemo recalcitret. Addit tamen hoc eſſe poſſibile. Hinc quærit, quid Synodo placeat in tali caſu: Quomodo & qualiter velit à Carthaginenſi Primate procedendum?

Et Numidius Maxulitanus Epiſcopus reſpondit: *Fuit ſemper licentia huic Sedi, ut unde vellet, & de cujus nomine fuiſſet conventus, pro deſiderio cujuſque Eccleſiæ ordinaret Epiſcopum.* Reſpondit de ſola alieni Clerici poſtulatione in Epiſcopum. Hinc Epigonius Epiſcopus adjunxit: *Bonitas ſequeſtrat poſſibilitatem. Minùs enim præſumis, Frater. Et cum te bonum & clementem omnibus reddis, habes enim hoc in arbitrio, ſatis eſt ut ſatisfiat perſonæ uniuſcujuſque Epiſcopi in prima tantùm conventione. Si autem quodlibet huic Sedi vindicandum fuerit ſibi arbitratus, neceſſe tu habes omnes ſuffulcire Eccleſias. Undè tibi non poteſtatem damus, ſed tuam aſſignamus ut liceat voluntati tuæ ſemper & tenere, quem voles, ut Præpoſitos plebibus vel Eccleſiis conſtituas, qui poſtulati fuerint: Et unde voles.* Dicit plura. Primò, quod Carthaginenſis Primas tales, non ſolummodò Epiſcopales, ſed etiam Presbyterales electiones potuerit confirmare & exequi. Secundò, quod Epiſcopus, cui eripiendus erat Clericus, non pluries, nec cum Collegis conveniri debuerit, ſed duntaxat ſemel, à ſolo Carthaginenſi. Tertiò, quod refragante Epiſcopo habuerit plenam authoritatem procedendi ex arbitrio. Quartò, quod ab indigenti Eccleſia, etiam citra electionem, poſtulatus potuerit Clericum dare, & quidem ex qua volebat Eccleſia. Etenim ad ipſum ſpectabat omnes Eccleſias ſuffulcire. Non ſolummodò quoad Presbyteros, ſed quoſcumque Clericos. Epigonius addit hanc fuiſſe perpetuam Carthaginenſis Cathedræ poteſtatem.

Poſthumianus Epiſcopus unicum contra hæc adduxit ſcrupulum: *Qui unum habuerit, nunquid debet ipſi ille unus Presbyter auferri?* Et Aurelius reſpondit: *Epiſcopus unus eſſe poteſt, per quem dignatione Divina Presbyteri multi conſtitui poſſint; unus autem Epiſcopus difficilè invenitur conſtituendus. Quapropter ſi neceſſarium Epiſcopatui quis habet Presbyterum, & unum habuerit, etiam ipſum ad promotionem dare debebit.* Reſponſio eſt lucida. Ex ipſa diſcimus Africanam Eccleſiam fuiſſe Cleri adeò indigam, ut plures Cathedrales Eccleſiæ non haberent, niſi unicum Presbyterum. Hinc Poſthumianus perrexit: *Ergò ſi habet alius abundantes Clericos, debet mihi alia plebs ſubvenire.* Et Aurelius repoſuit: *Sanè. Quomodò Eccleſiæ alterius tu ſubveneris, perſuadebitur illi, qui plures habet Clericos, ut unum tibi ordinandum largiatur.* Ex quo vides Carthaginenſis Primatis in transferendis Clericis poteſtatem fuiſſe univerſalem, nullatenùs adſtrictam ad electionem in Epiſcopum aut Presbyterum. Hinc item vides fundamentum, ex quo Valerius Hipponenſis Epiſcopus circa ſuum Presbyterum Auguſtinum fecerit, quod in hujus vita ſcribit Sanctus Poſſidius: *Valerius metuere cœpit, ne Auguſtinus ab alia Eccleſia, Sacerdote privata, ad Epiſcopatum quæreretur, & ſibi auferretur.* Hinc illum ſibi adhuc

vivo curavit contra Canones ſuperordinari in Co-Epiſcopum.

Hanc Carthaginenſis Epiſcopi poteſtatem frequenter admiratur, ac laudat Theodorus Balſamon. Affirmat eandem eſſe in Pontifice Romano, ac Patriarcha Conſtantinopolitano, ideoque eſſe ſingularem, ac ſupremè Patriarchalem. Ejus teſtimonia ſupra adduximus. Iſta tamen poteſtas, ac per ipſam facta Clericorum translatio plures lites cauſavit in Africa. Quas omnes per introducta Monaſteria, ac mirificè ſtatim multiplicata, exſtinxit Sanctus Auguſtinus. Etenim omnes Epiſcopos aut Clero indigentes Eccleſiæ cœperunt ex iſtis Monaſteriis eligere, & accipere. De primo ac novello adhuc Hipponenſi Monaſterio ſcribit laudatus Poſſidius: *Proficiente doctrina Divina, ſub ſancto & cum Sancto Auguſtino in Monaſterio Deo ſervientes, Eccleſiæ Hipponenſi Clerici ordinari cœperunt. Ac deinde magno deſiderio poſcere atque accipere Epiſcopos & Clericos pax Eccleſiæ atque unitas & cœpit primò, & poſtea conſecuta eſt. Nam fermè decem Auguſtinus diverſis Eccleſiis, nonnullis quoque eminentioribus, rogatus dedit.* Et infra ſcribit de morientis Auguſtini teſtamento: *Clerum ſufficientiſſimum Eccleſiæ dimiſit.* Utique è ſuis Monaſteriis.

Nona Prærogativa eſt, quod Carthaginenſium Primas poſſet generales ſuæ Gentis Synodos indicere, determinare tempus & locum, eiſdem præſidere, ac ibidem habere jus Relationis ac Prærogativam ſuffragii. Lucet ex cunctis, hodie exſtantibus, generalibus Synodis iſtius Diœceſeos. Admodùm notabile eſt, quo iſta etiam Electus potuerit, ante conſecrationem. Hoc patet ex quarta Sancti Martini Pontificis epiſtola, qua ſuæ Lateranenſis Synodi Acta tranſmiſit in Africam. Epiſtola enim habet hanc Epigraphen: *Electo ſpirituali conſenſu Catholicæ Carthaginenſium Eccleſiæ, & omnibus, qui ei ſubſunt, Epiſcopis, Clericis, Populiſque Chriſti amantibus.* Electus ille fuit Victor, Succeſſor Fortunii. Hic necdùm conſecratus contra Monothelitas fecerat Synodum, & ipſi Sanctus Pontifex reſpondit. Facta Synodus lucet ex his epiſtolæ verbis: *Vos meritò de ſincero affectu amplectimur, maximè cum, tanquam perennes lucernas, confeſſionis veſtræ characteres expoſueritis Sedi Apoſtolicæ per Synodales litteras veſtras.* Notanda ſunt verba. Etiam præfata epigraphe. Affirmat ex ſingulari Catholicæ fidei zelo Victorem fuiſſe electum, ex eodem ſtatim feciſſe Synodum, retuliſſe Romam, atque ita ſemetipſum Romanæ Eccleſiæ etiam ante conſecrationem commendaſſe. Erat res extra conſuetum curſum. Sanè innuit ea omnia fuiſſe acta contra Fortunium, tunc Carthaginenſem Ex-Epiſcopum, cum Paulo Patriarcha, Monothelitarum Principe, degentem Conſtantinopoli. Innuit quod Fortunius non ob civilem cauſam, ſed ob Monotheliticam hæreſim fugerit, aut fuerit ejectus ex Africa, abierit Conſtantinopolim, ac iſtic fuerit à Symmiſta Paulo honoratus. Videtur fuiſſe perverſus ab Ex-Patriarcha Pyrrho. Item contra ipſum videntur tunc factæ ſingularum Provinciarum Synodi. Res non ſpectat ad præſentem materiam.

Decima Prærogativa à quibuſdam putatur, quod nullus Epiſcopus Africanus potuerit ultra mare, nec ad Comitatum, immò nec ad Apoſtolicam Sedem proficiſci ſine venia ac Formata Carthaginenſis Archi-Epiſcopi. Intra Africam Clericus aut Laicus cum ſui Epiſcopi, Epiſcopus proficiſci ac peregrinari poterat cum Formata ſui Provincialis Primatis; ſed ad tranſeundum mare neceſſaria erat facultas Archi-Epiſcopi. Hæc Prærogativa non caret ſuis fundamentis. Attamen ſi cuncti Canones maturè perpendantur, videtur non ſubſiſtere. Tranſ-Marina peregrinatio videtur fuiſſe ejuſdem formæ cum facienda intra Africam. Proindè decima Prærogativa eſt, quod Carthaginenſis Epiſcopus quibuſcumque Synodalibus litteris ac Mandatis ſolus ſubſcriberet. Undecima erat, quod omnibus per Africam Eccleſiis diem Paſchalem quotannis denuntiaret. Duodecima erat, quod etiam quorumvis Monaſteriorum Monachos poſſet transferre, ac evehere in Clerum. Decima tertia erat, quod à quovis Monaſterio potuerit eligi in immediatum Superiorem. Etiam excluſo proprio Epiſcopo. Quæ poteſtas etiam fuit Romanæ Eccleſiæ. Ità Adrumetinum, in Sancti Auguſtini Scriptis notiſſimum, Monaſterium illi ſemper immediatè ſubfuit. Hæc ſunt alterius loci.

CAPUT VII.

Exponitur antiquitas Archi-Epiſcopalis Pallii.

SAnctus Leo nonus inter alias Carthaginenſis Archi-Epiſcopi ponit dignitates, quod ſolus in Africana Eccleſia habuerit Pallium, ipſumque olim acceperit à Sede Apoſtolica. Hæc exponi non poſſint, niſi quædam dicamus de origine & natura iſtius Pallii. Dominus Petrus de Marca etiam hìc docet nova & paradoxa. Audiamus verba: *Cum materia iſthæc digna ſit Eruditorum* L. 6. C. 6. *hominum curioſitate, dicam primùm, quid ipſe ſentiam de origine Pallii. Tunc aperiam, quo primùm tempore neceſſitas ejus introducta ſit. Ac mihi quidem tria præcipuè notatu digna obſervaſſe videor. Primum, initio Pallium alia prorsùs forma compoſitum fuiſſe, quam illud, quod hodie in uſu habetur. Secundùm, Pallium antiquitùs fuiſſe genus quoddam Imperatorii indumenti, cujus uſum Imperatores permiſere Patriarchis, à quibus dein communicatum eſt cum Metropolitanis.* Deſcribit hodierni Pallii formam, & proſequitur: *Priſcum verò Pallium erat indumentum præclariſſimum & fulgens, quod ad terram dimittebatur. Quod me faciliùs comprobaturum eſſe confido, ſi priùs explicavero varia nomina indumenti hujus apud Veteres. Apud Latinos quidem Pallium conſtanter appellatum eſt, apud Græcos verò Omophorion, hoc eſt, Super-Humerale, & Phelonion. Omophorii tamen vox ambigua eſt. Quippe interdùm ſignificat veſtem quandam laneam, quam Epiſcopi ut plurimùm humeris ſuis imponebant*

extra

extra Sacrificii tempora, ſaltem apud Orientales, aliquo modo ſimilem ei Palliolo, quo hodie utuntur Epiſcopi noſtrates. Omophorii hujus mentionem facit Iſidorus Peluſiotes, qui adnotat illud laneum ideò fuiſſe, ut oſtendatur quantam gregis ſibi commiſſi curam gerere debeant Epiſcopi. Effigiem ejus exhibet vetus numiſma Imperatoris Theodoſii apud Fulvium Urſinum, in quo Beati Apoſtoli Philippus & Joannes habitu Epiſcoporum repræſentantur, capite raſo, & cum Palliolo illo crucibus ornato, & ad pectus uſque pertingente, poſito volumine quodam in manu dextra, & cruce in ſiniſtra.

Dominus Archi-Epiſcopus eſt ſemper unus & idem: In omni materia ſeminat novitates atque errores. Primus eſt, quod Omophorion, de quo Sanctus Iſidorus Peluſiotes, ſit hodiernum noſtratium Epiſcoporum Palliolum, ſive Mozzetta, quo Græcorum Antiſtites utebantur olim extra Sacrificii tempora. Error lucet ex Sancti
Iſidori verbis: *Id autem amiculum, quod Sacerdos* Lib. 1.
humeris geſtat, atque ex lana, non ex lino contextum eſt, ovis illius, quam Dominus aberrantem Epiſt. 136.
quæſivit, inventamque humeris ſuis ſuſtulit, pellem deſignat. Epiſcopus enim, qui Chriſti Typum gerit, ipſius munere fungitur, atque ipſo etiam habitu illud omnibus oſtendit, ſe boni illius ac magni Paſtoris imitatorem eſſe, qui gregis infirmitates ſibi ferendas propoſuit. Ac diligenter animum intende. Nam cum ipſe verus Paſtor per adorandorum Evangeliorum apertionem accedit, tunc demùm aſſurgit, atque imitationis habitum deponit. Hinc nimirum Dominum ipſum, Paſtoralis artis Ducem, ac Deum & Herum adeſſe ſignificans. Sanctus Iſidorus affirmat varia. Primò, quod iſtud Epiſcopale amiculum, ſeu Omophorion ſit veſtis imitationis. Secundò, quod ſit ex lana ovina. Tertiò, quod iſta lana, Epiſcopalibus humeris impoſita, ſignificet ovem perditam, quam Chriſtus Dominus quæſivit, invenit, redemit, impoſuit humeris, atque ita reportavit ad ſalutis gregem, ac Paradiſi ovile. Quartò, quod iſtam lanam indutus Epiſcopus repræſentet Chriſtum Dominum, iſta ove onuſtum portatorem. Quintò; quod ad ſolemnem ſancti Evangelii in ſacrificio recitationem Epiſcopus deponat iſtud Pallium. Et depoſitionis ratio eſt, quod Evangelium ſit quaſi ipſe Chriſtus Dominus, ideoque ipſo præſente non ſit opus vicaria imagine. Quo ritu Græci etiam hodiè utuntur. Non utuntur Omophorio, niſi intra Sacrificium. Magnus Gregorius in litteris ad Joannem Ravennæ Archi-Epiſcopum affirmat iſtum eſſe morem totius ſub cœlo Eccleſiæ. Ex quibus omnibus lucidiſſimè patet Sanctum Iſidorum nullatenùs de Mozzetta, ſed loqui de ſacro Epiſcoporum Pallio, ideoque Petrum de Marca inſigniter deviare.

Secundus error eſt, quod antiquum Græcorum Omophorion fuerit idem cum Phenolio. Etenim Phenolion apud Græcos eſt duplex. De primo habent Rubricæ ad Liturgiam Sancti Joannis Chryſoſtomi: *Poſt hæc Sacerdos accipiens Phenolion, & benedicens exoſculatur. Latinus interpres vertit, Caſulam.* Jacobus Goar in ſcholiis ad Græcorum Euchologion advertit iſtam vocem à quibuſdam per dyphtongum, à quibuſdam ſcribi per ſimplicem litteram, & adjungit: *Quoquo modo ſcribatur, Caſulam ſive Planetam interpretamur. In utraque autem Eccleſia & eundem uſum, & eandem formam obtinuerunt.* De ſecunda Phenolii ſpecie habet ritus ordinandi Lectorem & Cantorem: *Et Pontifex Phenolio accepto induit illum.* Latinus Interpres denuò vertit, *Caſula.* Exponit in libro de ſacris ordinationibus Simeon
Archi-Epiſcopus Theſſalonicenſis: *Lector obti-* Cap. 5.
nuit veſtem, Camiſiam vocatam, quæ ad parvæ Caſulæ, vel certè Tunicæ modum, è lino conficitur, primamque Sacerdotii delibationem demonſtrat. Parva eſt propterea. Dei protectionem menti repræſentat. Vel purpurea eſt, propter purpureum Chriſti indumentum; vel candida, propter Sacerdotii puritatem & lumen, quo reſplendet. Eſt idem, quod apud nos Alba. Græci non Albam, ſed Camiſiam vocant: Quod nempè apud ipſos in jejuniorum diebus, ac defunctorum officiis ſit rubra, ſeu purpurea. De eodem Phenolio habet ritus ordinandi Subdiaconum: *Ordinandus in Subdiaconum Epiſcopo offertur, Phenolio indutus.* Latinus Interpres vertit, *Tunica.* Jacobus Goar exponit: *Phenolion, de quo præſens Textus ſermonem habet, non eſt Caſula Sacerdotalis, ſed Lectoris veſtis propria, Tunica è lino candido, vel certè purpureo colore tincta, quam Simeon Theſſalonicenſis ſæpiùs vocat Camiſiam, à qua & quidam Officiales ſunt dicti Camiſati.* Nempe in Subdiaconum Ordinandus procedit, & Epiſcopo offertur in ſacro Lectoris habitu, qui eſt parvum Græcorum Phenolion: Nos dicimus Albam. Cur parvum dicatur, exponit laudatus Goar: *Ad alterius Phenolii, Caſulæ nimirùm Sacerdotalis, quæ cæterorum indumentorum finis, & ultimò aſſumenda, differentiam.* Phenolion itaque eſt duplex, parvum & magnum; initiale, & finale. Finale ſeu Sacerdotale ſubdividitur in Presbyterale ac Epiſcopale. Iſtud eſt ſimplex ex lana, hoc eſt Polyſtaurion, ſeu inſignitum pluribus crucibus. Ipſi Omophorion ſuperponitur. Quare Dominus Archi-Epiſcopus palàm labitur, dum Phenolion affirmat fuiſſe aut Mozzettam, aut ſacrum Omophorion.

Tertium Domini Archi-Epiſcopi errorem aliqui cenſent eſſe, quod dicat Græcorum Antiſtites olim fuiſſe uſos Mozzetta, aut ſimili laneo
Palliolo. Etenim in Lauſiaca hiſtoria Palladius Cap. 135.
Heleno-Politanus Epiſcopus ſcribit Sanctum Athanaſium fuiſſe uſum Tunica & Byrrho. Quid ſit Tunica, exponit in ſuis Annalibus Sanctus Martyr Theophanes, ſcribens Athanaſium fuiſſe accuſatum, quod gereret veſtem lineam. Nos Latini hodiè appellamus Rochetum. Græcorum Epiſcopi non utuntur. Sanctus Athanaſius haud dubiè ſumpſerit à Latinis, quorum ob plures cauſas fuit amiciſſimus. Quid Græci per Byrrhum intelligant, docemur à Synodo Gangrenſi: *Si*
quis vir ob eam, quæ exiſtimatur, pietatis exerci- Can. 12.
tationem utatur Periboleo, id eſt, amictu Pallii, & velut in hoc juſtitiam conſtituens condemnet eos, qui cum pietate Byrrhis, & alia communi ac ſolita veſte utuntur, anathema ſit. Pallium eſt ſtricta, Byrrhus erat veſtis ampla, talaris, & longa. Hinc Sanctus Gregorius ſcribit Neophytos, dum
è ſacro Fonte adſcendunt, indui Byrrho albo. L.7.Ep.29.

Id eſt, larga ſabana. Etiam Latinos Epiſcopos olim fuiſſe veſtitos Byrrho, liquet ex Sancti Auguſtini ſermonibus de communi vita Clericorum. Epiſcopalem ſuum Byrrhum Græci jampridem appellant Mandyam undulatam. Mozzettæ apud ipſos nulla eſt memoria. Attamen hæc omnia aliter exponuntur ab aliis. Et tolerabiles opiniones ego nolim cenſere erroris. Quidquid ſit, nemo unquam Græcorum Mozzettam dixit eſſe Epiſcopale Omophorion.

Quare tertius Domini Archi-Epiſcopi error eſt, quod ſacrum hoc Omophorion ſit ornamentum Patriarchis permiſſum ab Imperatoribus. Etenim ad Sanctum Ignatium Patriarcham Conſtantinopolitanum ſcripſit Theodoſius Patriarcha Hieroſolymæ: *Poderem, & Super-humerale cum Mitra, Pontificalem ſtolam Sancti Jacobi Apoſtoli, & Fratris Domini, & primi Archi-Epiſcoporum, quam Anteceſſores mei Patriarchæ circum amicti in Sancta Sanctorum ingrediebantur, Sacerdotio fungentes, tuo deſiderabili ac honorando mihi Capiti ex amore & dilectionis copia tranſmiſi.* Epiſtola extat in prima actione octavæ Synodi. Eadem de re ſcribit in Sancti Ignatii vita Nicetas Paphlago: *Ignatius mortalem vitam reliquit. Statim igitur non tam funus, quam vitam curant, illumque ſacro Patriarchæ ornatu domeſtici ex more veſtiunt, & venerandum Jacobi Fratris Domini Super-humerale cum veneratione illum induunt, quod ante aliquot annos Hieroſolymis ſibi miſſum tanta veneratione proſecutus eſt, ac ſi ipſum Jacobum Apoſtolum, & primum in eo Humerali Pontificem ſpectaret. Hoc propterea voluit ſecum ſepeliri.* In ipſius Encomio ſcribit etiam Michael Syncellus: *Ferunt Ignatium, poſtquam creatus eſt Patriarcha, Divi Jacobi, Fratris Domini, Super humerale nactum, ſæpè, dum viveret, eo ornatum, ac Sacris in ipſo operatum, & poſt mortem cum eodem ſepultum.* Et in Neſtorianæ ac Eutychianæ hæreſis Breviario ſcribit Liberatus Carthaginenſis Eccleſiæ Archi-Diaconus: *Conſuetudo eſt Alexandriæ, illum Patriarcham, qui defuncto ſuccedit, excubiàs ſuper defuncti corpus agere, manumque ejus dexteram capiti ſuo imponere, & ſepulto manibus ſuis, accipere collo ſuo Beati Marci Pallium, & tunc legitime ſedere.* Affirmat iſtud ipſum, quo Sanctus Marcus fuerat uſus, Pallium ſemper tranſiviſſe de Succeſſore in Succeſſorem. Quæ ſucceſſio uſque ad Theodoſium Patriarcham omninò fuit etiam Hieroſolymæ. Sanctum ſimiliter Petrum Apoſtolum fuiſſe uſum Pallio demonſtrant antiquiſſimæ Imagines. Quapropter ipſum non eſt Imperiale beneficium, ſed Inſtitutum Apoſtolicum. Apoſtoli per ipſum demonſtrarunt ac prædicarunt Zelum, quo verus Paſtor perditas oves reportat in humeris, debere in Epiſcopis, præſertim Patriarchis ardere. Ex eodem principio Romana olim Eccleſia iſtam veri Paſtoris Effigiem ſculpſit, ac prædicavit in ſuis ſacris Calicibus. Ita teſtatur Tertullianus in libro de Pudicitia. Et eandem, quaſi in ipſo Pontifice repræſentatam, Parabolam laudat in alio ejuſdem libri capite. Eruditi quidam cenſent ipſum alludere ad Pallium. Quidquid ſit, ex jam adductis conſtat iſtam repræſentationem fuiſſe in Sanctis Apoſtolis.

Cap. 20. — Cap. 7. — Cap. 13

Dominus Petrus de Marca pergit: *Aliàs Omophorion accipitur pro indumento Patriarcharum, quod Latini Pallium appellant. Hoc autem indumentum uſque ad talos dimittebatur. Deſcriptionis hujus probatio ſumitur ex Zonara, qui in vita Conſtantini Copronymi ait Anaſtaſium, inſiſtentem veſtigiis Germani Patriarchæ, Omophorion ejus calcaſſe, ut eum admoneret, ne feſtinaret. Sanè vox ipſa Pallii evincit illud fuiſſe indumentum integrum, non autem faſciolas aliquot laneas, ut probatur ex Pelagio, & Gregorio primo, Pontificibus Romanis, qui docent iſtud fuiſſe veſtem auguſtam, quæ haud vulgari more ornaret eum, qui ipſa utebatur. Pelagii enim primi verba hæc ſunt ad Sapaudum Arelatenſem Epiſcopum ſcribentis:* Pallium dirigentes, ut in tanti loci faſtigio conſtitutus, præclaro quoque habitu decoreris. *Gregorius verò Pallium eſſe dicit* habitus exterioris clariorem cultum, indumenti munificentiam, *ad Syagrium Auguſtodunenſem ſcribens, quem ſtatim admonet neceſſe eſſe,* ut cultui veſtium actionis quoque ornamenta conveniant. *Et ſcribens ad Marinianum Ravennatenſem Epiſcopum, eadem eum meminiſſe monet his verbis:* Sic eris alterno invicem decore conſpicuus, ſi ad hujuſmodi corporis habitum mentis quoque bona conveniant. *Quæ loca manifeſtè probant Pallium fuiſſe indumentum præclariſſimum, non verò faſciolas ſolùm laneas.*

Variè iterùm labitur. Primus lapſus eſt, quod iſtius deſcriptionis probatio deſumatur ex Omophorio Sancti Germani. Etenim ad Joannem Ravennæ Metropolitam ſcripſit Magnus Gregorius: *Illud tibi non putamus ignotum, quod penè de nullo Metropolitano in quibuslibet Mundi partibus ſit auditum, extra Miſſarum tempus uſum Pallii ſibi vindicaſſe.* Affirmat eſſe conſtantem & perpetuam conſuetudinem univerſalis Eccleſiæ. Ipſam ſemper viguiſſe etiam apud Orientales, in libro de ſacris Ordinationibus diſertè teſtatur Simeon Archi-Epiſcopus Theſſalonicenſis: *A principio Miſſæ, & in exaltatione Divini Panis, & in ordinationibus, & in aliis ſacris Myſteriis Epiſcopus Pallio ſemper ab humeris in orbem cingitur.* At verò Anaſtaſius Syncellus Sancti Germani veſtem calcavit extra Eccleſiam. Ergò ipſa non fuit Pallium. Audiamus rem à Georgio Cedreno: *Aliquando Germani, in Regiam euntis, ſtolæ oram Anaſtaſius calcavit.* Etiam in Græco textu eſt ſtola, non Omophorion. At verò ſtola erat veſtis honeſtiſſima, manicata, talaris, fluens uſque ad terram. Ea utuntur etiam hodiè Græcorum Epiſcopi. Erat quidem mulieribus propria, quod tamen iſta vox virilem veſtem aliquando ſignificaverit, lucet ex Evangelio, ubi legimus ſanctos Angelos apparuiſſe in ſtola candida. Et ſimiles ſtolæ nobis promittuntur in futura vita. Fateor Joannem Zonaram ſcribere, quod Anaſtaſius calcaverit Sancti Germani Omophorion: Vocem largè accipit pro quavis veſte humerali. Unde & Latinus Interpres tranſtulit: *Cum aliquando Germanum à tergo ſequeretur Anaſtaſius, & veſtem ejus pedibus calcaſſet.* Proinde erat Mandya Sancti Germani. Dominus Archi-Epiſcopus videtur aſſerere id factum, ut Anaſtaſius admoneret Germanum. In quo dupliciter errat. Etenim Germanus admonuit

nuit Anaſtaſium. Nec calcatio eſt facta in iſtum finem, ſed ex ejus caſuali eventu aſſumpta eſt admonendi occaſio. Nec ſub Conſtantini Caballini, ſed evenerunt ſub Imperio Leonis Iſauri. Attamen hi errores non ſpectant ad notitiam Pallii.

Secundus error eſt, quod ipſa Pallii vox evincat ipſum fuiſſe indumentum integrum, non autem laneas aliquot Faſciolas. Joannes Morinus
Num. 19. in Adnotationibus ad ſacras Græcorum ordinationes ſcribit aliquid non abſimile: *Antequam enarrare incipiamus, notabit Lector nomine Pallii hic nihil minùs ſignificari, quam quod mente prius concepit. Pallium enim veſtis oblonga eſt, humeros & totum corpus, aut maximam illius partem tegens. Sed Pallium Eccleſiaſticum Latinum eſt faſcia lanea, duos aut tres digitos lata*. Deſcribit & Latinum & Græcum Pallium, atque concludit: *Quamquam igitur nihil ſit illis cum Pallii miniſteriis commune, antiquus tamen uſus obtinuit ut utrumque Pallium diceretur*. Eſt incongrua doctrina. Etenim Eccleſia vocem iſtam non aſſumpſit ſine fundamento. Ipſum exponit in decimo nono originum libro Sanctus Iſidorus Archi-Epiſcopus Hiſpalenſis: *Pallium eſt quo adminiſtrantium ſcapulæ conteguntur, ut dum miniſtrant, expeditiùs diſcurrant*. Et infra: *Dicitur autem Pallium à pellibus. Quia priùs ſuperindumenta pellicea veteres induebantur, quaſi pellea*. At verò Eccleſiaſticum Pallium contegit adminiſtrantium Epiſcoporum ſcapulas, & eſſe ovinam pellem audivimus ſuprà Sancto Iſidoro Peluſiota: Ergo ejus ſignificatio non eſt hetroclita.

Tertius error eſt, quod Pelagius Pontifex, ac ejus Succeſſor Magnus Gregorius in ſuis litteris loquantur de alia Pallii ſpecie: De veſte integra & talari. Eſt fatua aſſertio. Omnes, & quidem in magno numero, Gregorii epiſtolæ clamant oppoſitum. Clamant Gregorium loqui de Eccleſiaſtico Pallio, de modicis faſciis. Loquitur enim de Pallio, quod ipſe geſſit: iſtud ipſum haud dubiè tranſmiſit omnibus, aut certè pluribus per ſuum Patriarchatum Metropolitis. Ipſum in ejus vita deſcribit Joannes Diaconus
L. 4. C. 8. Romanæ Eccleſiæ: *In eo quod Pallium ejus byſſo candente contextum, nullis fuiſſe cernitur acubus perforatum, ſic ipſum circa ſcapulas devolutum fuiſſe, non autem confixum dignoſcitur, ſicut vetuſtiſſimis muſivis, vel picturis oſtenditur*. Dominus Archi-Epiſcopus laudat hoc teſtimonium, ideoque mirum eſt, quod ipſi non aperuerit oculos. Certè Magnus Gregorius in litteris ad Syagrium Epiſcopum Auguſtodunenſem laudat, & tranſmittit iſtud ipſum Pallium, de quo poſteà ad Lotharium Imperatorem reſcripſit Leo IV. *Mandaſtis ut Privilegium & Pallium Altheo Epiſcopo concederemus. Unde poſcimus, ut veſtra ſuper hoc Magnitudo non indignetur. Quoniam quod ab ipſo Sanctiſſimo Papa Gregorio uſque ad hæc tempora noſtra factum minimè recordamur, facere non potuimus. Neque præfixos Patrum terminos immutare*. Altheus erat Auguſto-Dunenſis Epiſcopus, ideoque per Imperatorem Lotharium tentavit à Leone IV. impetrare iſtud ipſum Pallium, quod ejus Prædeceſſor Syagrius obtinuerat à Magno Gregorio. Et quis humana mente adeò excidat, ut credat integram ac Imperialem veſtem fuiſſe ab Altheo poſtulatam? An Leo poſtea conceſſerit, ignoro. Interim Auguſto-Dunenſes Epiſcopi hodiè habent gratiam Pallii. Et conſtanter credunt à ſe geri iſtud ipſum, quod Gregorius tranſmiſit Syagrio.

Quartus D. Archi-Epiſcopi error eſt, quod ex Magni Gregorii verbis, affirmantibus Pallium eſſe eximium Epiſcopi ornatum, concludat ipſum fuiſſe non laneas faſciolas, ſed plenum hominis indumentum. Etenim uti quædam vocabula non propter litteras, ex quibus componuntur, ſed ob res ſignificatas ſunt ſacra vel prophana, honeſta vel inhoneſta, ita & quædam veſtimenta. At verò Epiſcopalis Pallii ſignificationem ſupra audivimus ab Iſidoro Peluſiota. Eandem laudat in rerum Eccleſiaſticarum Theoria Sanctus Germanus Patriarcha Conſtantinopolitanus: *Humerale, quo Epiſcopus circumdatur, ſignificat ovis pellem, quam errantem cum Dominus inveniſſet, aſſumpſit. Habet autem cruces, quia Chriſtus ſuper humeros geſtavit ovem ſuam*. Et in libro de ſacris ordinationibus Simeon Archi-Epiſcopus Theſſalonicenſis: *Pallium manifeſtè ſignificat Dei Verbi Incarnationem, quoniam nos, ovem perditam, inveniens ſuper humeros portat, naturamque humanam integram indutus, eamque ſibi coadunatam Deificavit, atque id ipſum quod aſſumpſerat, per Crucem & mortem Patri pro nobis obtulit, & ſuſcitans nos exaltavit. Ideo Pallium circumfert cruces, & lana texitur, & collo ac humeris Epiſcopi imponitur*. Et in libro de Miſſa ac templo ſcribit Pallium eſſe tantæ dignitatis, ut in ſplendida magni introitus pompa primum locum teneat, & agat ducem: *Pallium cruce inſignitum præcedit*. Et adjungit cauſam: *Quod ſignum JESU ſit, & ipſum JESUM de cœlo oſtenſum iri hominibus præfiguret*: Propter has ſignificationes affirmat Pallium, laneas faſciolas, *eſſe præcipuum & Sanctiſſimum ornamentum*.

Nihilominus D. Archi-Epiſcopus pergit: *Præterea Pallium illud fuiſſe verè Pallium, hoc eſt, aliud quàm exiguam faſciam, colligi poteſt ex iis, quæ refert Liberatus in capite decimo octavo Breviarii, ſcilicet ſententiam damnationis à Felice Papa latam adversùs Acacium Patriarcham Conſtantinopolitanum, quam is recipere noluerat, Pallio ejus alligatam fuiſſe à quodam Monacho, dum Acacius ad celebranda Sacra ingrederetur*: Ita ut cogerentur, inquit, qui eas, *Id eſt, Felicis litteras adversùs Acacium*, detulerant, per quemdam Monachum Acœmetenſem ipſam damnationis chartam, dum ingrederetur ad celebranda Sacra, ſuſpendere in ejus Pallio, & diſcedere. *Quibus addi poteſt locus Joannis Diaconi ex vita Sancti Gregorii, cujus auctoritas efficiet, ne temerarius eſſe videar in hac ſententia proferenda, ſimulque oſtendet jam ejus ævo diſcrimen ingens fuiſſe inter Pallium veterum, & illud quod ejus tempore in uſu erat. Affirmat enim B. Gregorium in veteribus picturis videri indutum Pallio ex byſſo candenti contexto, & nullis acubus perforato, quod in morem veſtis humeros ejus operiebat*. Adducit ſuperius laudata verba Joannis.

Reſpondeo Græcum & Latinum Pallium in quibuſ-

quibuſdam convenire, in quibuſdam diſtingui. Utrumque eſt laneum, & crucibus inſignitum. Singularem Græci formam compendio deſcribit in Annotationibus ad Græcorum ordinationes Joannes Morinus: *Græcum Pallium eſt longa faſcia, ejuſdem cum latino, aut paulò majoris latitudinis, nempe trium digitorum, primò collum involvens, deinde à collo per medium pectus longè infra*
Cap. 7. *genua deſcendens*. Eodem modo altera ejus pars deſcendit per medium dorſum. Diſertè hoc ſcribit Simeon Theſſalonicenſis: *Collo & humeris Epiſcopi imponitur. Circa humeros anterius & poſterius*. Et tale Pallium geſtavit Magnus Gregorius. Et plures Romani Pontifices, ac alii Latinorum Epiſcopi. Quare utriuſque Palli uſus videtur olim apud nos fuiſſe promiſcuus. Inſuper Latinum Pallium olim fuit longum, deſcendens uſque ad oras Caſulæ. Ita lucet ex antiquis per omnem latinam Eccleſiam picturis. Romanus Patriarchatus comprehendit plures Græcas Provincias: Nempe totum Orientale Illyricum. Hinc igitur Romani Pontifices, quoniam & Latinis & Græcis debebant tranſmittere Pallia, poſſint utraque ſpecie fuiſſe indifferenter uſi.

Quare primus Domini Archi-Epiſcopi error eſt, quod Joannes Diaconus dicat Magni Gregorii Pallium fuiſſe inſtar veſtis. Etenim Joannes diſertè ſcribit ipſum fuiſſe devolutum circa ſolas ſcapulas. Scribit ejus nullam à ſui temporis Pallio fuiſſe differentiam, niſi quod eſſet ex lino contextum, & nullis acubus affixum, ſed devolutum. Hoc eſt, quod eſſet non Latinum, ſed Græcum. Et ita lucet ex antiqua Sancti Gregorii pictura, quam vulgavit Frater Angelus Rocca, Epiſcopus Tagaſtenſis. Joannes non ſcribit fuiſſe Byſſinum: Sic enim non potuiſſet ſignificare ovem perditam. Scribit fuiſſe ex byſſo contextum, id eſt, intertextum. Texturæ fundus erat byſſinus. Cujus ſingularitatis radicem ignoro.

Secundus error eſt, quod Acœmetenſis Monachus Felicis tertii ſententiam affixerit Epiſcopali Pallio Acacii. Eſt res incerta, ideoque ſine errore non poſſit aſſeverari. Dubium faciunt hæc verba: *Dum ad celebranda Sacra ingrederetur*. Dubium eſt, an agant de ſolemni proceſſu ex Veſtiario ad Altare, an de proceſſu è domo ad Eccleſiam. Certè in priori proceſſu Diaconi combinati ducunt agmen, Epiſcopus hinc inde ſuffulcitur à Diaconis, & Presbyteri ipſum ſubſequuntur. Ita ſcribit Simeon Theſſalonicenſis. Quomodò igitur Monachus potuiſſet iſthic affigere chartam Pallio Acacii? At verò poſterior proceſſio fiebat cum unico Diacono, ideoque erat aptior affixionem admittere. Porro tunc Acacius non erat indutus Epiſcopale Omophorion.

Quidquid ſit, Græcorum Omophorion fuit ſemper idem. Lucet ex teſtimonio Sancti Iſidori Peluſiotæ. Et ex ſexta Synodo, quæ adverſus
Act. 8. Macarium Antiochiæ Patriarcham exclamavit: *Macarius meritò ab Epiſcopatu alienetur. Nudetur circumpoſito ei Pallio*. Et hujus Pallii materiam & formam expoſuit in Relatione ad Sanctum Agathonem Pontificem: *Macarium Paſtoritia pelle meritò denudavimus*. Etiam de Sancto Papa Silverio, dum degradaretur, ſcribit liber Pontificalis: *Sub-Diaconus Regionarius tulit Pallium de collo ejus, & duxit eum in cubiculum, & exſpolians eum, induit eum Monaſticam veſtem*. Pallium tegebat ſolum collum. Plenis veſtibus non in Synodo exutus fuit, ſed in cubiculo. Et de Sancto Martino Pontifice, dum Conſtantinopoli degradabatur, ſcribit authentica incogniti authoris epiſtola: *Carnifices exterius ejus Pallium Sacerdotalis ſtolæ exuerunt, & ſcindentes alas tunicæ, quæ erat interiùs, à ſummo uſque deorſum, circumpoſuerunt ferrea vincula in ſanctam ejus carnem*. Nempe loco Sacerdotalis Pallii. De Sancto item Ignatio Patriarcha Conſtantinopolitano, dum degradabatur, ſcribit Nicetas Paphlago: *Procopius Hypo-Diaconus, ablato à Patriarcha Pallio, veſteque reliqua ſacra, proclamabat*. Pallium erat ſuprema omnium ſacrarum veſtium. Erat ſuperpoſitum Caſulæ. Proinde omnia iſta Pallia nequaquam fuerunt plena veſtimenta, ſed pelles paſtoritiæ, laneæ faſciæ. Quare & Acacius, dum celebrabat Divina, gerebat iſtam pellem. Et etiam poſt dorſum propendebat uſque ad oram Caſulæ. Unde & ad ipſam Monachus potuit ſuam chartam affigere. Eſt tamen res incerta. Incertum eſt, an affixio ſit facta intra Eccleſiam. Quidquid ſit, iſti, Epiſcopum plenè veſtienti, Imperiali Pallio nulla ſuffragatur authoritas, nullum teſtimonium, nulla antiqua pictura, nullum muſivum. Eſt heſternum figmentum.

CAPUT VIII.

An ſacrum Archi-Epiſcoporum Pallium ſit Imperiale Donum ac Beneficium?

Dominus Archi-Epiſcopus affirmat: *Alterum quod mihi obſervaſſe videor notatu dignum, nempè Pallium eſſe genus quoddam Imperatorii indumenti, cujus uſum Imperatores permiſere Patriarchis, prima fronte videri poſſet audaciæ plenum, niſi fide-juſſores optimos darem. Eccleſia namque Romana ita eſſe fatetur, quæ Conſtantini donationem, ubi ſcriptum eſt Pallium Romano Pontifici tributum beneficio iſtius Imperatoris, Decreto Gratiani inſertam ſuſcepit. Aſſentior planè viris eruditis, qui donationem illam falſi arguunt, eo in primis argumento, quod à Conſtantino eſſe facta dicitur. Fatendum eſt nihilominùs vetus eſſe monimentum illud, & antecedere tempora Caroli Calvi, contrà quàm viſum eſt iis, qui antiquitatem ei maximam tribuere exiſtimant, cum jam in rerum natura fuerit ævo Adriani primi, & Caroli Magni. Sufficit in præſentiarum, quod donatio illa, cujus authoritas ſemper viguit in Romana Eccleſia, donec techna iſta detecta eſt, originem Pallii tribuit Imperatoribus. Id enim probat eam octingentos per annos invaluiſſe opinionem, & ob hoc ipſum non poſſe argui novitatis. Arte tamen quadam, & induſtria opus eſt, ut Pallium in hac donatione deprehendi poſſit*: Exiſtimat deprehendi

in his

in his verbis : *Deindè Diadema, videlicet coronam capitis noſtri, ſimulque Phrygium, nec non Super-Humerale, videlicet Lorum, quod Imperiale circumdare aſſolet collum, verùm etiam & Chlamydem purpuream, atque tunicam coccineam.*

Demonſtrat per Phrygium, non Pallium, ſed Mitram intelligi, & pergit de Super-Humerali, ſeu Loro: *Lora Faſcias aureas rectè dixerimus, aut purpureas, aut prætextas, tunicæ cuidam aut Pallio alligatas & connexas. Unde apud Flavium Vopiſcum legimus* tunicas purpureas, rectas, dilores, & trilores. *Id eſt, tunicas purpureas, quibus duo aut tria lora prætexta erant alligata.* Hinc concludit: *Donatio igitur illa duo quædam docet; Conſtantinum videlicet dediſſe Lorum, ſive Faſcias, quibus indumentum ejus ornabatur, & Chlamydem, id eſt, Pallium Imperiale. Unde colligi non abſurdè poteſt Pallii vocabulum olim fuiſſe complexum, & Pallium ipſum Regium integrum, & Faſcias, ſive Lora, quibus illud erat ornatum. Quapropter mirum videri non debet, ſi Pelagius primus & Sanctus Gregorius tatoperè commendant pulchritudinem & ſplendorem hujus Pallii, quod ad humum uſque dimittebatur, ut oſtendi ſuperiùs. Quia non ſolùm ex Loris conſtabat, ſed etiam ex Pallio Regio, ut notavit Balſamon in Meditatione prima:* Unde fit, ut ſanctiſſimi Patriarchæ, qui ſanctarum Eccleſiarum Dei Capitis vicem implent, Saccos induant, Tunicaſque fluviis ac triangulis, & Penulas multis crucibus depictas. *In Reſponſione trigeſima ſeptima ad interrogationes Marci Patriarchę Alexandrini ait indumentum, cui* Sacco & Polyſtaurio *nomen eſt, in quo depictæ ſunt cruces, indumentum eſſe, quo Patriarchæ ornantur ad differentiam aliorum Epiſcoporum.*

Audiamus totam fabulam : *Igitur hæc tria, Saccus, Sticharion, & Phenolion non erant ejuſdem coloris, & ad varios uſus porrigebantur. Quippe Sticharion & Phenolion interdum purpurea erant, non undis, non crucibus ornata. Et nullo alio in uſu erant, quam in officiis jejunii, & funeribus. Aliquando autem candida erant, undis quoque & crucibus ornata, eorumque uſus uſurpabatur cum Sacco. Porrò Saccus neceſſariò candidus eſſe debuit. Cui inſuper hæc neceſſitas adſtricta erat, ut eo uti Metropolitani non poſſent, niſi in tribus diebus ſolemnium Feſtorum; id eſt, Paſchæ, Pentecoſtes, & Natalis Domini, ut obſervavit Demetrius Chomatenus, Bulgariæ Archi-Epiſcopus, in Reſponſione ad ſecundam Interrogationem Cabaſilæ. Unde colligi videtur Saccum omnium optimè referre Pallium Latinorum, cum in ſolemnibus tantùm feſtis diebus uſurpari potuerit à Metropolitanis, velut Pallium. Cæterùm quod attinet ad molem & formam Sacci, eam colligere poſſumus ex verbis Balſamonis, qui Meditatione prima ait Saccum ſignificare veſtem opprobrii, quæ Chriſto impoſita eſt. Cum autem Demetrius Chomatenus nos docuerit eum fuiſſe albi coloris, patet ejus deſcriptionem congruere cum ea, quam Joannes Diaconus exhibet in vita Sancti Gregorii, cum ait Gregorii Pallium ex byſſo candente contextum fuiſſe in veteribus picturis.*

Eſt integra ſylva errorum. Primus eſt, quod Romana Eccleſia jam ab octingentis annis probaverit famoſum inſtrumentum Conſtantinianæ donationis. Etenim plures Eruditi conſtanter docent ipſum non eſſe adeò antiquum. Docent eſſe figmentum Joannis Cardinalis Diaconi, cognomento Joannis Digitorum, qui viguit ſub Imperio Ottonis tertii. Et multæ chartæ, multique libri ambulant per Orbem Chriſtianum, qui licèt tolerentur, non tamen probantur aut ſuſcipiuntur à Romana Eccleſia. Secundus error eſt, quod Romana Eccleſia iſtud inſtrumentum probarit, dum ſuſcepit Decretum Gratiani. Etenim per iſtam ſuſceptionem non probavit Gratiani omnia. Quædam ſolummodò permiſit aut toleravit. Eſt Eruditis exploratum. Et graves Authores teſtantur, quod ipſe Gratianus agnoverit iſtud inſtrumentum eſſe ſpurium. Tertius error eſt, quod Romana Eccleſia cenſuerit per iſtud inſtrumentum Romano Pontifici ac aliis Patriarchis donari Imperiale Pallium. Etenim ipſe Dominus Archi-Epiſcopus fatetur iſtam Aſſertionem eſſe plenam audacia novitatem, ideoque per omnes Mundi angulos venatur ipſi Fidejuſſores. Item profitetur opus eſſe arte atque induſtria, ut iſta donatio in inſtrumento reperiatur. Hinc quartus error eſt, quod Romana Eccleſia laudatum in inſtrumento Imperiale Pallium per octingentos annos crediderit eſſe Epiſcopale. Eſt indigniſſima calumnia.

Quintus error eſt, quod Epiſcopale Pallium ab inſtrumento ſignificetur per Lorum & Chlamydem: Quod dicat ipſum fuiſſe Chlamydem ornatam Loris. Dominus Archi-Epiſcopus errat in primis rei veſtiariæ elementis. Omnes enim Romanarum veſtium vel modicè periti norunt lora, Clavos, Prætextas, aliaſque iſtiuſmodi Faſcias nequaquam fuiſſe Chlamydum ornamenta, ſed ſolarum Tunicarum. VValtriuvium, virum eruditum, Octavius Ferrarius in libris de re veſtiaria rectè arguit, quod in libris de re militari ſcribat latos aut auguſtos Clavos à Tribunis fuiſſe additos ad Sagum ſeu Chlamydem, quoniam ſolis Tunicis indebantur. Et ipſe Dominus Archi-Epiſcopus rectè advertit à Flavio Vopiſco laudari non bilores aut trilores Chlamydes, ſed Tunicas. Deindè Chlamys eſt militare indumentum. Imperialis Chlamys erat Principis Paludamentum, quo non utebatur, niſi in bello & caſtris. Proinde nequaquam convenit Romano Pontifici. Quis unquam Romanum Pontificem, quemvis Patriarcham, aut Metropolitam in libris legit, vel in Imaginibus vidit Chlamydatum aut Paludatum? Inſtrumenti confictor neſcivit quid eſſet antiqua Romanorum Chlamys. Eruditiſſimum Archi-Epiſcopum dedecet inſiſtere talibus veſtigiis.

Sextus error eſt, quod Pelagius primus ac Gregorius Magnus laudent externam pulchritudinem & ſplendorem Pallii dimiſſi uſque ad terram. Etenim Paludamentum non erat ſplendidum. Erat ex lana. Aurea Paludamenta erant mali commatis. Res barbara. Deinde, Paludamentum Principis, licet militum Sagis ac Tribunorum Chlamydibus eſſet longius, paſſim tamen non extendebatur ad terram. Quidquid ſit, Dominus Archi-Epiſcopus peſſimè detorquet Pelagium Pontificem, ac Magnum Gregorium.

Et-

Etenim ambo, uti & Simeon Theſſalonicenſis, & cuncti alii Scriptores, Pallii magnificentiam & ſplendorem non in materia aut forma collocant; ſed in ſacris ejus ſignificationibus. Magnus Gregorius in litteris ad Joannem Ravennæ Metropolitam ſcribit Pallium eſſe *grave jugum atque vinculum cervicis noſtræ*, quod non *pro ſæculari*, ſed *pro Eccleſiaſtica dignitate* ſit poſtulandum atque geſtandum, & adjungit: Nihil in Epiſcopali cervice *ſplendidiùs fulget, quam humilitas*. Palam affirmat Pallium fuiſſe non Chlamydem, aut aliud talare veſtimentum, ſed Ornatum ſolius cervicis. Ornatum nullius ponderis. Et tamen addit eſſe grave jugum atque vinculum. Hoc eſt, ſymbolum gravis jugi atque vinculi. Eadem ratione eſt ornamentum non pro ſæculari, ſed pro Eccleſiaſtica dignitate portandum. Quia nempe gloria ejus eſt ab intùs, in ſacris ſignificationibus.

Septimus error eſt, quod Theodorus Balſamon per Saccos, per Tunicas fluviis ac triangulis ornatas, & per depictas multis crucibus Penulas intelligat Epiſcopale Pallium. Etenim intelligit tria diverſa Patriarcharum indumenta ac ornamenta, diverſiſſima à Pallio. Intelligit Saccum, Sticharion undulatum, & Phenolion Polyſtaurion, id eſt, Caſulam ornatam multis crucibus. Saccum deſcribit in libro de Miſſa & templo Simeon Theſſalonicenſis: *Sacrum Phenolion ſublimiorem & ſupernè collatam Spiritus Sancti virtutem demonſtrat. In primis Saccus, quo per ludibrium Salvator indutus eſt. Idcircò & Sacci formam habet. Nec enim in eo ſunt, quæ appellantur, manicæ. Manifeſtiùs hoc confirmat, quod eo veſtiuntur è Pontificibus ſelecti & primi, ipſaque Sacci appellatio.* Per ſelectos & primos Pontifices intelligit Patriarchas. Quod ipſis ſolis permitteretur illud ornamentum, disertè docet etiam Theodorus Balſamon in Reſponſis ad Quæſita Marci Patriarchæ
Quæſt. 37. Alexandrini. Attamen Georgius Phranzes ſcri-
L. 3. c. 23. bit Lacedæmonis Metropolitam fuiſſe ipſo uſum. Idem de Monembaſienſi habemus apud Martinum Cruſium in Turco-Græcia. Videtur fuiſſe ſingulare quorundam Metropolitarum privilegium. Etenim Saccus erat ornamentum, quo ſolemniter etiam Imperator ornabatur. Hinc in libro de Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ officiis ſcribit
Cap. 6. Georgius Codinus: *Quando Imperator fert Stemma, aliud indumentum non geſtat præter Saccum & Diadema*. Et infra: *Palmarum feſto nihil aliud*
Cap. 10. *fert, niſi Stemma & Saccum*. Erat veſtimentum oblongum & ſtrictum, ſimile ſacco. Omophorion ipſi ſuper-imponebatur. Adeò Saccus non erat Omophorion. Ejus forma Jacobus Goar nobis exhibet in imagine Sancti Patriarchæ Germani.

Sticharion exponit in libro de ſacris ordinationibus Simeon Theſſalonicenſis, agens de Lectore
Cap. 3. ordinando in Subdiaconum: *Camiſion deponit, & Sticharion induit, Pontifice ipſum benedicente. Sed priùs ad Orientem verſùs ter Deum adorat, authorem & ſubminiſtratorem illuminationum, velut ad majorem illuminationem, quæ Stichario ſignificatur, accedens. Porphyream quidem veſtem exuit, quæ paſſionis indicium eſt, utpotè vibices adhuc ſanguinolentas indicans; ſed album Sticharion demonſtrat puriores gloriæ Dei radios, amictumque perturbationis expertem*. Et in libro de templo ac Miſſa: *Primùm Stichario induitur. Sticharion autem lucidum demonſtrat Angelorum amictum*. Et varii Græcorum rituales libri habent de ordinando in Subdiaconum: *Ordinandus adducitur indutus Stichario, & cinctus*. Et Sanctus Germanus in libro de ſacris ritibus: *Primum Sticharion, cum album ſit, Divinitatis ſplendorem indicat, & Sacerdotis ſplendidam converſationem*. Ipſum omninò laudat in Anaſtaſiæ ſomnio Sanctus Gregorius Nazianzenus: *Miniſtri in ſplendidis veſtibus adſtabant, imagines fulgoris Angelici*. Laudat Diaconos Stichario indutos, affirmatque ipſos fuiſſe imagines Sanctorum Angelorum, apparentium in ſtolis candidis. Georgius Codinus in præfato libro ſcribit etiam Imperialis Palatii Archi-Diaconum geſtaſſe conſuetum Sticharion, & adjungit Sticharia per Quadrageſimam fuiſſe purpurea, exceptis tamen Dominicæ Annunciationis Feſto, Palmarum Dominica, & Sabbato ſancto. Erant purpurea in omnibus diebus jejunii, ac in officiis defunctorum. Hinc Conſtantinus Cabaſilas, Dyrrachii Epiſcopus, novæ Epiri Metropolita, rogavit Demetrium Chomatenum, Archi-Epiſcopum Bulgariæ: *An conſentaneum ſit in purpureis Pontificum veſtimentis poni; quemadmodùm & in albis, in Stichario quidem flumina, in Phenolio autem cruces?* Et Demetrius reſpondit: *Conſuetudo Eccleſiæ purpurea Pontificum veſtimenta vult eſſe ſimpla, & ſine prædictorum fluminum & crucium adjectione.* Et adjungit cauſam: *Purpurea hujuſmodi veſtimenta ſunt luctus inſignia. In ſolis enim jejunii diebus, & mortuorum memoriis aſſumuntur*. Græci in Divinis officiis non habent nigrum aut violaceum colorem: Eos ſupplet ruber ſeu purpureus. Itaque Sticharion eſt idem, quod nobis Alba. Eſt commune Subdiaconis, Diaconis, Presbyteris, ac Epiſcopis. Verùm iſta Tunica eſt nobis ſemper alba, Græcis autem aliquandò purpurea. Et Theodorus Balſamon rectè dicit alba Epiſcoporum Sticharia habere ſingularia ornamenta: Nempe adſutos, ſeu intextos fluvios ac triangulos. Utique in diebus lætitiæ. Affirmat per iſta ſignificari *ſanguinis & aquæ rivos, qui ex Divino Latere diſtillarunt*. Etiam noſtræ ſolemniores Albæ habent ſua ornamenta. Et hinc vides, quid ſibi velit Sancti Athanaſii vita, dicens ipſum fuiſſe amictum Stichario & Byrrho. Item vides, quàm levibus fundamentis Dominus Archi-Epiſcopus nitatur, ut nobis perſuadeat Epiſcopale Pallium olim fuiſſe ſplendidam, ac talarem veſtem, donumque ac beneficium Imperatorium.

Tertium, à Theodoro Balſamone laudatum, Patriarcharum ornamentum erat Polyſtaurion, ſeu Phenolion Polyſtaurion. Græcorum Phenolion eſt idem, quod noſtra Caſula, ſeu Planeta; ideòque Balſamonis tranſlator debebat non *Penulam*, ſed dicere *Caſulam*. Porrò omnis Græcorum Caſula eſt ex lana. Hinc author Schiſmatici Tractatus, reperti in Conſtantinopolitano Patrum Prædicatorum Conventu, Latinos uti de magno crimine arguit, quod habeant Caſulas ex Serico. Presbyterorum Phenolion eſt ſimplex,

at

at verò Epiſcopale deſcribit in libro de templo ac Miſſa Simeon Theſſalonicenſis: *Pontifices Caſulam crucibus plenam induentes, quæ & Multi-Crucium vocari ſolet, clarè docent, quoniam Paſſionis Domini ſignum eſt, ſe illum imitari, qui per Paſſionem & Crucem conſummavit veram juſtitiam*. Theodorus Balſamon in Meditatione de Patriarcharum Privilegiis diſertè docet iſtud ornamentum competere ſolis Patriarchis: *Nec enim alii Epiſcopi Saccos, vel Caſulas multis inſignitas crucibus induunt, nec Tunicas frequenti littera Gamma, trianguliſque depictas*. At verò Simeon Theſſalonicenſis in præfato libro, ac in præfato Reſcripto Demetrius Chomatenus affirmant eſſe commune omnibus Epiſcopis. Quod ipſum demonſtrant antiquæ Græcorum Epiſcoporum picturæ. Nempe Polyſtaurion ſingulari jure quadrat Patriarchis. Quidquid ſit denuò lucet labi Dominum Archi-Epiſcopum, dum Epiſcopale Polyſtaurion credit eſſe aut fuiſſe Epiſcopale Pallium.

Et certè Theodorus Balſamon in iſta Meditatione Omophorion diſertè diſtinguit à Polyſtaurio, Stichario, Sacco, omnique alio Patriarchali ac Epiſcopali Ornamento: *Sanctorum Patriarcharum Epimanicia celebrant Domini manicas, quæ volens ſuſtinuit ob ſalutem noſtram, dum inſtar Verberonis ad Caipham duceretur: Collaria, lorum illud, quod vitam ad mortem traxit. Tunicæ flumina habentes, ſanguinis & aquæ rivos, qui ex Divino Latere diſtillarunt*. Hæc ſunt alba Sticharia. *Genualia ſunt documentum illius lintei, quo Dominus Apoſtolorum pedes terſit. Sacci, Pallium illud contumeliæ atque opprobrii. Super-humeralia, ſeu Omophoria, Primitivi tranſitum ab inferis ad cœlos. Inſignitæ multis crucibus Caſulæ, ſeu Polyſtauria Phenolia, venerandæ Crucis univerſalem gloriam atque poteſtatem. Quæ ſunt in his triangula, lapidem illum angularem, CHRISTUM Deum noſtrum, qui disjuncta conjunxit*. Palam diſtinguit Omophorion ab omnibus aliis. Et affirmat per Epiſcopale Collare ſignificari lorum, quo CHRISTUS Dominus fuit tractus à Judæis. Iſtud ipſum Collare exiſtimo eſſe lorum illud, quod laudat Conſtantini donatio.

Octavus Domini Archi-Epiſcopi error eſt, quod Latinorum Pallium dicat eſſe idem præſertim cum Sacco Græcorum. Deo laus, quod tandem recedat à Polyſtaurio & Stichario. Attamen non minùs errat circa Saccum. Fateor hunc ſemper fuiſſe album. Item uſui non fuiſſe, niſi in tribus Domini feſtivitatibus. Etenim ad Conſtantinum Cabaſilam diſertè reſcripſit Demetrius Chomatenus: *Eccleſiæ conſuetudo Saccum purpureum nequaquam novit. Quandoquidem Saccus in tribus tantummodò anni Dominicis feſtis ſuum uſum præbet. Nimirùm Magno Paſchate Domini, Pentecoſte, & Natali CHRISTI. Hoc igitur ſatis plenam fidem facit neceſſe non eſſe, ut Saccus ſit purpureus*. Nempè purpureus color apud Græcos eſt triſtitiæ & luctus, ideoque non convenit iſtis feſtivitatibus. At verò non ſolùm Græci, ſed etiam Latini Epiſcopi longè frequentiùs ornantur Pallio. Et Sacci formam eſſe à Pallio diverſiſſimam, eſt ſupra demonſtratum. Ex quibus lucet Dominum Archi-Epiſcopum miſerabiliter labi.

Nihilominùs pergit: *Sed præter illam Eccleſiæ Romanæ confeſſionem, quæ octingentis abhinc annis agnovit Pallium, quo Romani Pontifices utuntur, Imperatorium eſſe beneficium, ſuppetunt etiam graviſſima hujus rei argumenta, quibus contradici non poſſe exiſtimo*. Quis æquis auribus ſuſtineat tantam Romanæ Eccleſiæ contumeliam? Eſt abundè revicta. Porrò aliud irrefragabile Domini Archi-Epiſcopi argumentum eſt authoritas Liberati Diaconi, de Anthimo Patriarcha Conſtantinopolitano, per Agapetum Pontificem degradato, in Breviario ſcribentis: *Anthimus videns ſe Sede pulſum, Pallium quod habuit, Imperatoribus reddidit, & diſceſſit, quò eum Auguſta ſuo patrocinio tueretur*. Cap. 21. Dominus Archi-Epiſcopus commentatur: *Nihil dici potuit apertiùs. Reddere enim ad eum refertur, à quo res quæpiam accepta eſt. Sed ne quis hujus argumenti vim eludere ſe poſſe putet eo prætextu, quod cum Anthimus Juſtiniani & Theodoræ ſuffragatione ad hanc Sedem promotus eſſet, Pallium ob hoc eis reddere voluerit, addam & argumentum aliud, ex eadem antiquitate petitum*.

Reſpondeo longè aliter fuiſſe proceſſum in degradatione Pauli Patriarchæ Alexandrini, de qua idem Liberatus: *Imperator Juſtinianus miſit Pelagium Diaconum, & Apocriſarium primæ Sedis Romanæ, Antiochiam cum Sacris ſuis, quibus præcepit, ut cum Efrémio ejuſdem urbis Epiſcopo, & Petro Hieroſolymita, & Hypatio Epheſino, venirent Gazam, & Paulo Epiſcopo Pallium auferrent, eumque deponerent. Pelagius ergo profectus Antiochiam, & inde Hieroſolymam, cum memoratis Patriarchis & aliquantis Epiſcopis venit Gazam. Et auferentes Paulo Pallium depoſuerunt eum. Et ordinaverunt pro eo Zoilum*. Et de Sancto Germano Patriarcha Conſtantinopolitano, per Imperatorem Leonem Iſaurum dejecto, ſcribit Georgius Cedrenus: *Germanum Leo Patriarchæ ſolio dejecit. Et is Super-Humerale in ſacra Menſa Magni Templi deponens, reſignavit munus ſuum, atque diſceſſit*. Proinde Anthimi facinus fuit profana hæretici hominis audacia, cujus aliud non exſtat exemplum. Et reverà ille Epiſcopatum à Theodora Auguſta per intruſionem acceperat: Hinc eadem, qua intraverat, porta exivit.

Audiamus & aliud Domini Archi-Epiſcopi ex Eccleſiaſtica antiquitate petitum argumentum: *Epiſcopus Arelatenſis nova quadam & peculiari dignitatis Prærogativa auctus erat beneficio Zozimi ſummi Pontificis. Eam deinde auxit & Symmachus Sedis Apoſtolicæ Vicariatu per Gallias & Hiſpanias. Auxanius ad hanc Cathedram evectus præter Papæ Vigilii Vicariatum Pallio etiam inſigniri cupiit. Quod Pontifex diſtulit, donec ab Imperatore Juſtiniano probatum foret. Hujus autem dilationis hanc reddit cauſam*: Ut & vobis gratior præſtitorum cauſa reddatur, dum quæ poſtulatis, cum conſenſu Chriſtianiſſimi Principis deferuntur, & nos honorem fidei ejus ſervaſſe cum competenti reverentia judicemur. *Id eſt, fidem ſervaſſe Imperatori cum debita reverentia. Et biennio poſt, cum Epiſcopo illi morem geſſiſſet ſecundùm deſiderium Childeberti Regis, eum hortatur, ut preces ad Deum* fun-

fundat pro Juſtiniano & Theodora, qui annitente Beliſario conſenſerant, ut Auxiano Vicariatus ille tribueretur, utquè Pallium ad eum mitteretur: Qui pro his Charitati veſtræ mandandis præbuere conſenſum, *inquit Vigilius Papa in epiſtola ad Auxanium. Auxanio verò defuncto, Succeſſorem ejus Aurelianum eodem honore proſecutus eſt Vigilius, ut Regis Childeberti votis obſequeretur, Sed epiſtola ad Aurelianum ſcripta juſſit, ut Beliſario gratias ageret, qui & laborem & ſumptus itineris, quod Aureliani Tabellarius ad Juſtinianum inſtituerat, ſua cura abſtulerat, & conſenſum Principis obtinuerat pro hoc beneficio. Gregorius tamen primus & Vicariatum & Pallii uſum continuavit Virgilio Arelatenſi Epiſcopo non exſpectato conſenſu Imperatoris Orientis, ſufficere ratus conſenſum Childeberti Regis Franciæ, quod uſu jam receptum eſſet, ut Pallium tribueretur Epiſcopis Arelatenſibus. At ſequenti anno, dum Regina Brunichildis optaſſet, ut Syagrius Auguſtodunenſis Epiſcopus Pallio honeſtaretur, non refragatus eſt Pontifex, ſed tamen non ante conceſſit, quàm conſultus Imperator per Gregorii Diaconum, in Conſtantinopolitana urbe commorantem, reſpondit ſibi placere, ut ita fiat.* Syagrio, inquit, Pallium dirigere ſecundùm poſtulationem veſtram voluimus. Propter quod & Sereniſſimi Domini Imperatoris quantum nobis Diaconus noſter, qui apud eum Reſponſa Eccleſiæ faciebat, innotuit, prona voluntas eſt, & concedi hoc omninò deſiderat. *Hic nunc interrogo, quæ tandem ratio excogitari poſſit, qua oſtendatur neceſſitas conſenſus Imperatoris, ut Syagrio Pallium abſque Vicariatu concedi poſſet, & Auxiano, Aurelianoque cum Vicariatu conjunctum? Sanè nullam aliam reperiri poſſe arbitror, quam jus illud, quod ſibi Imperatores retinuerant in conceſſione horum indumentorum, quæ cum Imperalia eſſent, & ſummo Pontifici, cæteriſque Patriarchis conceſſa ab Imperatoribus, vulgari non poterant abſque eorum conſenſu. Multò minùs abſque eorum conſenſu tribui poterant Gallicanis Epiſcopis, qui cum Regis Francorum Imperio ſubjecti eſſent, authoritatem Imperatoris non agnoſcebant. Indumenta quidem Imperialia cum Rege Lazorum communicata ſunt, ſed à Juſtiniano, ut ſcribit Procopius. Par igitur erat, ut ſummus Pontifex Imperatorum conſenſu non deſtitueretur cum Epiſcopis Gallicanis honorem illum recenter tribuebat. Cæterum neceſſitas illa conſenſus Imperatoris, ex dignitate Pallii petita, honorificentior haud dubiè eſt pro Sede Apoſtolica, quam ſi quis eam arceſſat ab inſita quibuſdam opinione, non licere videlicet ſummo Pontifici gratificari cuiquam Epiſcopo abſque conſenſu Imperatoris.*

Oportet etiam Dominum Archi-Epiſcopum quædam interrogari. Primò, ubinam ſint authenticæ tabulæ, quibus Romani Imperatores Romanis Pontificibus ac aliis Patriarchis conceſſerunt indumenta Imperialia? Quis iſtarum tabularum meminit? Quis refert aliquod ipſarum fragmentum? Dum ſimile quid videro, credam emanaſſe. Et ſanè famoſum Conſtantinianæ donationis inſtrumentum iſta ornamenta donat non Patriarchis, ſed ſolis Romanorum Pontificibus. Hinc Michael Cerularius Patriarcha Conſtantinopolitanus, antequam purpureos Compagos præſumeret, ſcelerate edixit Papalia privilegia ſimul cum Imperialibus demigraſſe ex antiqua Roma in novam. Deinde, quis unquam Romanus Pontifex, aut quis Patriarcha fuit viſus indui ornamentis Imperialibus? Ego nullum ſcio, niſi unicum Bonifacium octavum, qui primo ſui Jubilæi die in Papali, ſecundo die ſe in Imperiali ornatu oſtendit populo. Ita ſcribit Supplementum Conradi Abbatis Uſpergenſis. At iſta oſtenſio, quia præſertim invaſit Galliæ Regnum, apud Gallos eſt modicæ authoritatis.

Secundò Dominus Archi-Epiſcopus eſt interrogandus, ſi Juſtiniani ac Mauricii Imperatorum tempore Gallicani Epiſcopi non agnoverint Imperatoris poteſtatem, cur ſine ipſius gratioſo conſenſu non potuerunt obtinere Pallium? Quid opus conſenſu illius, cui nulla eſt in nos poteſtas? Certè Pelagius primus ad Childebertum Francorum Regem ſcripſit de Juſtiniano: *Pater veſter Clementiſſimus Imperator;* Quis Pater ſine authoritate in Filium? Et ad Imperatorem Leonem Iſaurum, lapſum in Iconoclaſticam hæreſim, ſcripſit Gregorius ſecundus: *Teſtis eſt Deus, quaſcumque miſiſti ad nos epiſtolas, auribus cordibuſque Regum Occidentis obtulimus, pacem illorum tibi ac benevolentiam conciliantes, teque commendantes, & mirificè efferentes, quomodò & antea converſantem intuebamur. Idcircò etiam Laureata tua receperunt, ut Reges à Regibus honore affici convenit. Idque cum nondum inceptum hoc, conatumque tuum, quo adversùm imagines inſurrexiſti, audiviſſent. Cum verò didicerunt, tunc projecta tua Laureata conculcarunt, & faciem tuam conciderunt.* Quid ſit Laureata recipere, exponit præfatio ad undecimum librum epiſtolarum Sancti Gregorii: *Coronatus eſt Phocas, & Leontia Auguſta, Septimi in Palatio. Venit autem Icona ſupraſcriptorum Phocæ & Leontiæ Auguſtorum Romam. Et acclamatum eſt eis in Lateranis, in Baſilica Julii, ab omni Clero, vel Senatu:* Exaudi Chriſte. Phocæ Auguſto, & Leontiæ Auguſtæ vita. *Tunc juſſit ipſam Iconam Dominus Beatiſſimus, & Apoſtolicus Gregorius Papa reponi in Oratorio Sancti Cæſarii Martyris intra palatium.* Quare Laureatorum receptio erat manifeſta profeſſio obedientiæ. Et hinc inter palmaria crimina, de quibus Patriarcham ſuum Dioſcorum apud Synodum Chalcedonenſem accuſarunt quidam Alexandrini, fuit rejectio Laureatorum. Quapropter omnes Occidentales Reges dudùm retinuerunt & agnoverunt aliquid obedientiæ erga Romanum Imperium. Et jure merito. Etenim aliquam ejus partem invaſerant ac detinebant.

Epiſt. 3.

Quod præſertim verum eſt de Regno Burgundiæ. Hinc enim in litteris ad Conſtantinopolitanum Epiſcopum S. Avitus Archi-Epiſcopus Viennenſis Regem ſuum Sigiſmondum appellat *Patricium, ejus Filium.* Et in Epigraphe epiſtolæ ad Vitalianum Senatorem appellat ipſum *Comitem*. Nempè Anaſtaſius Imperator ipſum creaverat Patricium & Comitem. Et in hac epiſtola ipſe Sigiſmondus Anaſtaſium appellat *Clementiſſimum communem Dominum*. Et adjungit: *Inſinuate attentiùs obedientiæ famulatum, quem nunc in obſequio, ſemper habemus in voto.* Et iterùm: *Quoſcumque honorum privilegiis erigitis, Romanos putare*

Epiſt. 7.

Epiſt. 42.

tare debetis. Proindè Patricius & Comes non poterat non eſſe Romanus. Et in alia epiſtola ſcri-
Epiſt. 69. bit: *Dulce eſt, ſi hi quos militiæ faſcibus, & peculiaris gratiæ pietate ſuſtollitis, quos in extremis terrarum partibus aulæ pollentis contubernio, & veneranda Romani nominis participatione ditatis, ſpecialiter gaudia veſtræ Perennitatis agnoſcant, quæ generaliter cunctis fama concelebrat. Ornat quippè Imperii veſtri amplitudinem longinquitas Subditorum, & diffuſionem Rei-publicæ veſtræ aſſerit, quod remotiùs poſſidemur*. Sub hoc onere Clodovæus
anno 517. acquiſivit Burgundiam, & Childebertus poſſedit. Hinc de ipſo ſcribit Abbas Regino: *Mauritius Imperator Childeberto Regi Francorum quinquaginta millia Solidorum per ſuos Legatos direxit, petens ut Longobardos de Italia exterminaret. Qui cum Francis Italiam intrat. Longobardi ei munera tribuunt, & pacem cum eo faciunt. Imperator Solidos requirit, ſed ille virium ſuarum potentia fretus pro hac re nec Reſponſum reddidit*. Et ſtatim infra: *Mauritius Imperator Legationem ad Childebertum Regem dirigit, ei mandans, ut quod priùs non fecerat, nunc adimpleret. Ut Longobardos ab Italia removeret. Qui exercitum in Italiam direxit, & commiſſa pugna cum Longobardis Francorum acies graviter attritæ ſunt*. At verò Arelata & Auguſtodunum erant in Regno Burgundiæ. Hinc igitur Romani Pontifices ſine Auguſti Principis licentia non poterant iſthic creare Apoſtolicos Vicarios, nec elargiri Pallia, nec alios impartiri ſacros honores. Auguſtus Princeps volebat eſſe ſecurus de perſona.

Ex eodem principio Hormiſdas Pontifex, dum Sancto Remigio per Clodovęi Regnum commiſit vices ſuas, non agnovit Imperatorem: Quod nempè nec Clodovęus ipſum agnoſceret. Præſertim poſt occiſum Syagrium Romanorum Patritium. Eo modo in Angliam tranſmiſit Sancto etiam Auguſtino Archi-Epiſcopo Cantuarienſi, promittens ſimiliter tranſmittere futuro Eboracenſi. Quod nempè Romani, dum ex Britannia ſuam extraxere militiam, renunciaſſent omni in ipſam juri, ac plenæ libertati reddidiſſent. Eadem de cauſa laudatus Gregorius eundem Ornatum ſine iſta licentia tranſmiſit Sancto Leandro Archi-Epiſcopo Hiſpalenſi. Lucet ex ejus litte-
Lib. 7. Indict. 2. Epiſt. 127. ris ad Richaredum Regem Hiſpaniæ: *Reverendiſſimo Fratri & Co-Epiſcopo noſtro Leandro Pallium à Beati Petri Apoſtoli Sede tranſmiſimus, quod & antiquæ conſuetudini, & noſtris moribus, & ejus bonitati atque gravitati debebamus. Item Anagnoſtico ante longum tempus, dulciſſima mihi veſtra Excellentia, Neapolitano quodam juvene veniente, mandare curaverat, ut piiſſimo Imperatori ſcriberem, quatenùs Pacta in Chartophylacio requireret; quæ dudum inter piæ memoriæ Principem Juſtinianum & jura Regni veſtri fuerant emiſſa, ut ex his colligeret, quid vobis ſervare debuiſſet. Sed ad hoc faciendum duæ res mihi vehementer obſtiterunt. Una, quia Charto-phylacion prædicti piæ memoriæ Juſtiniani Principis tempore, ita ſurripiente ſubitò flamma incenſum eſt, ut omninò ex ejus temporibus penè nulla charta remaneret. Alia autem, quia quod nulli dicendum eſt, ea quæ contra te ſunt, apud temetipſum debes documenta requirere, atque hæc pro me in medium proferre*. Docet plura. Primò, quod Romani Imperatores Hiſpaniam à Gothis conſtanter repetierint. Secundò, quod ad evitanda bella, & ad unicuique ſervanda ſua jura tandem Imperator Juſtinianus cum Gothorum Regibus inierit Pacta pacificatoria. Tertiò, quod iſtorum Pactorum quidam Gothis, quidam articuli faverint Romanis. Quartò, quod horum Romanis faventium articulorum palmaris fuerit, ut Gothi ſupra ſe agnoſcerent Romanum Imperium. Hinc Juſtinianus ſe inſcripſit Imperatorem etiam Gothicum. Quintò Gregorius docet, quod inter Mauricium Imperatorem & Richaredum Regem circa iſta Pacta fuerint quæſtiones: Quod Mauricius quædam poſtularit, quæ Richaredus volebat non debere. Sextò, quod Richaredus hac de cauſa rogaverit Gregorium, ut ipſum originale inſtrumentum dignaretur flagitare à Mauricio. Septimò, quod Gregorius judicaverit iſtud non expedire. Nempè quod exuſtum eſſet Imperiale Charto-phylacion, ideòque forſan & iſtud inſtrumentum, atque ita Richaredus jam eſſet in ſua primæva libertate. Etenim Gregorius ex cauſis diligebat piiſſimum Richaredum. Quam pietatem Hiſpaniarum Reges, ideòque & affectum Romani Pontifices huc uſque continuarunt. Ex iſta igitur, quæ forſan & in Pacti s fuerat expreſſa, libertate Gregorius Sancto Leandro, inconſulto Mauricio, tranſmiſit Pallium. Sua etiam Pacta Burgundionum Reges iniverant cum Imperio: Propter ipſa Romani Pontifices ad iſtorum Epiſcopos ſine illius venia non potuerunt iſtum Ornatum tranſmittere. Nec ſuas vices delegare. Hæc eſt vera & authentica ratio. Iſtud autem Imperiale Pallium, cujus apud antiquos Scriptores aut Pictores nulla eſt penitùs memoria, eſt merum phantaſma ac nugamentum.

Nihilominus Dominus Archi-Epiſcopus pergit: *Exſtat in hanc ſententiam locus ſingularis apud Sanctum Gregorium, qui Imperatorem rogat, ut Anaſtaſius Patriarcha Antiochenus, qui Sede ſua pulſus erat, apud Sedem Apoſtolicam commorari poſſet, ac dignitatem ſuam retinere*, conceſſo uſu Pallii. *Cur autem beneficium hoc ab Imperatore poſtulet Gregorius, nulla alia ratio eſſe poteſt, quam quod Patriarcha ille Pallium ab Imperatoris munificentia habebat*. Reſpondeo eſſe incongruam & falſam rationem. Etenim quis unquam Patriarcha aut Metropolita fuit per Imperatorem inveſtitus Epiſcopali Pallio? Aliquando Græcorum Imperatores, uti & Latinorum Reges, inveſtiverunt per Pedum; nunquam per Pallium. Hujus Inveſtituræ nullum eſt exemplum, niſi forſan prophani Conſtantini Patriarchæ Conſtantinopolitani, quem facinoroſus Imperator Conſtantinus Caballinus in Eccleſiæ Ambonem duxit, & iſthìc coram omni Populo veſtivit in Patriarcham. Impoſuiſſe ipſi poſſit etiam Omophorion. Audiamus verba Gregorii in litteris ad Sebaſtianum Epiſcopum Rhizinienſem: *Indico ſuggeſtionem me apud piiſſimos Dominos ſummis precibus plenam feciſſe, ut virum beatiſſimum Dominum Anaſtaſium Patriarcham, conceſſo uſu Pallii, ad Beati Petri Apoſtolorum Principis limina, mecum celebraturum Miſſarum ſolemnia, tranſmittere debuiſſent, quatenus ſi ei ad ſuam* L. 1. Ep. 27

Sedem reverti minimè liceret, ſaltem mecum in honore ſuo viveret. Sed quæ cauſa contigerit, ut eadem Scripta retinerem, præſentium Lator vobis innoteſcet. Ejuſdem tamen Domini Anaſtaſii animum cognoſcite, & quidquid ei de hac re placuerit, veſtris mihi epiſtolis indicate. Gregorius rem tentare noluit ſine Anaſtaſii beneplacito, Ne forſan Urbica habitatio ipſi non placeret.

Rem illuſtrat in Magni Gregorii vita Joannes
L. 4. C. 25. Diaconus: *Ab adverſis Poteſtatibus prægravatos fortiſſimus Miles Chriſti Gregorius viriliter defendebat, injuſtèque dejectos non ſolùm inter depoſitos non habebat, verùm etiam priſtinis gradibus authoritatis ſuæ privilegio reformabat. Nam Anaſtaſium Antiochenum Patriarcham, qui Joannem Conſtantinopolitanum Præſulem voce libera reprehendens, Imperatoris Juſtini juſſu detruſus in exilium, ab ipſis Joannis Papæ temporibus uſque ad ſui Pontificatus tempora permanebat, mox ut ſummum Sacerdotium meruit, eum inter Patriarchas reputans, talibus Scriptis animavit.* Præterea ſicut Patriarchis aliis, Paribus veſtris, Synodicam vobis epiſtolam direxi. Quia apud me ſemper hoc eſtis, quod ex omnipotentis Dei munere accepiſtis eſſe, non quod ex voluntate hominum putamini non eſſe. *Item eidem in alia epiſtola poſt nonnulla ſcribens*: Fraternitati tuæ indico, quia à Sereniſſimis Dominis, quantis valui precibus, poſtulavi, ut vos, honore reſtituto, ad Sancti Petri Apoſtolorum Principis limina venire, & quouſque ita Deo placuerit, hic mecum vivere concedant, quatenùs dum vos videre meruero, peregrinationis noſtræ tædium, de æterna Patria invicem loquendo, relevemus. *Denique ſtudioſiſſimus Pater Gregorius tamdiù penes Mauricium Imperatorem ſuggeſtionibus ſuis imminuit, donec poſt multorum annorum curricula Magnus Anaſtaſius proprio Throno redderetur.* Anaſtaſii cauſam exponit Evagrius Epipha-
L. 5. C. 5. nienſis: *Juſtinus Imperator Anaſtaſium Antiochena Sede exturbavit, his illi objectis criminibus. Primum, quod ſacrum Theſaurum extra modum, & in nullum neceſſarium uſum profunderet. Deinde, quod convitia in ipſum jecerat. Anaſtaſium enim, cum rogaretur, quid cauſæ eſſet, cur ſacrum Theſaurum tam effusè conſumpſiſſet, reſpondiſſe ferunt*: Ne à Juſtino, communi Orbis pernicie, diriperetur. *Quin etiam dicitur Juſtinus Anaſtaſio ſuccenſuiſſe, quod poſtulanti ei pecuniam, cum Epiſcopus eſſet deſignatus, Anaſtaſius dare noluit.* Haud dubiè primum crimen fuit calumnia. Nam Magnus Gregorius ſemper Anaſtaſium, nunquam ipſi ſuperordinatum Gregorium agnovit pro Patriarcha. Interim Anaſtaſium, quod Mauricii Auguſti Anteceſſorem, & uxoris cauſa Avum offendiſſet, Gregorius ſine iſtius beneplacito non poterat reponere in Thronum. Hinc priùs honori reddere ſtuduit, deinde Throno. Rogavit Mauricium, ut ipſum in Patriarchali dignitate permitteret ſecum morari. Hæc verba, *Conceſſo uſu pallii*, ſunt eadem cum his: *Reſtituto honore*. Quia nempe Pallium eſt Epiſcopalis honoris ultimum complementum. Quapropter non ſolius Pallii, ſed totius Epiſcopalis dignitatis uſum permitti Anaſtaſio poſtulavit Gregorius. Poſtulavit à Principe, non quod eſſent ejus beneficia, ſed quod ob ipſum offenſum, licèt injuſtè, ejectus Epiſcopus ſine recepta ejus gratia non poſſet reduci. In variis exemplis iſtud ipſum vidit etiam Gallia.

Dominus Archi-Epiſcopus tandem concludit: *Hieronymus Rubeus in hiſtoria Ravennatum edidit Reſcriptum quoddam ſub nomine Imperatoris Theodoſii, quo Princeps ille plurimas civitates ſubjicit Metropoli Ravennatenſi, Palliique uſum Epiſcopo ejus concedit. Verùm Reſcriptum illud omninò ſuppoſititium eſt, & egregiè refutatum ab Illuſtriſſimo Cardinale Baronio, ipſa Latini ſermonis ſpurcitie omnem ejus authoritatem elevante apud Eruditos. In eo tamen cogor à Baronio diſſentiri, quod enixè contendat Pallium Epiſcopo tribui non poſſe ab Imperatore, eo quod ſit indumentum Eccleſiaſticum. Nam prætere a ſuſpicor Pallium ætate Theodoſii non fuiſſe in uſu apud Eccleſiam. Neque mihi admodùm placet, quod ſcribit Anaſtaſius, Marcum Papam Epiſcopo Oſtienſi conceſſiſſe, ut Pallio uti poſſet in conſecratione ſummi Pontificis.*

Reſpondeo Dominum Cardinalem Baronium rectiſſimè contendere Pallium, quoniam eſt Eccleſiaſticum veſtimentum, tribui non poſſe ab Imperatore. Eadem enim de cauſa Romani Pontifices, & omnis Latina Eccleſia, & Imperatorem, & omnes Reges excluſit ab Antiſtitum Inveſtitura per porrectionem Epiſcopalis Pedi. Romani Pontifices pro iſta Eccleſiæ libertate quantas & quales ſuſtinuerunt calamitates & perſecutiones? Et exiſtimo, quod iſtud fictitium diploma ſolummodò confirmet factam à Romanis Pontificibus gratiam. Verba non cogunt ad aliud. Nec prodiit ſub Theodoſii, ſed ſub nomine Valentiniani tertii. Porrò adducta Domini Archi-Epiſcopi ſuſpicio eſt non ſolummodò temeraria, ſed palam falſa. Quod enim Pallium ſit Apoſtolicum Inſtitutum, confido eſſe demonſtratum. Et Sanctus Iſidorus Peluſiotes, qui ſub Theodoſii Imperio floruit, hodiernum Pallium laudat uti rem antiquam. Quod Oſtienſis Epiſcopus gaudeat antiquiſſimo jure conſecrandi Romanum Pontificem, ſupra audivimus à Sancto Auguſtino. An iſtam ob cauſam acceperit Pallii gratiam à Sancto Papa Marco, fateor non eſſe certiſſimum. Unus enim id teſtatur author libri Pontificalis. Exiſtimo tamen ipſum non ſcripſiſſe ſine fundamentis.

Quæſtio eſt, & multorum admiratio, quare Dominus Archi-Epiſcopus has inconditas contra Epiſcopale Pallium fabulas ſparſerit per Eccleſiam? Reſpondeo cauſam ab ipſo edici: *Poſt explicatam priorem Gloſſæ*, quæ docet plures eſſe Archi-Epiſcopos, qui à ſummo Pontifice non conſecrantur, ſed ſolummodò Pallium accipiunt, *obſervationem ſupereſt, ut ad ſecundam veniamus. Cum itaque ibi ſcriptum ſit nonnullos eſſe Metropolitanos, qui non confirmantur à Papa, ſed tamen ab eo Pallium accipiunt, obſervationes & ipſe meas circa hanc materiam proponam, quæ magni eſt momenti, & argumenta quæ inde peti poſſunt. Optabant ſanè olim ſummi Pontifices, ut omnes Metropolitani, qui ad eorum Patriarchatum pertinebant, aliquod confirmationis genus à Sede Apoſtolica acciperent. Verùm quia ubique receptum erat conſecrationes fieri poſſe extra Italiam abſque eorum conſenſu,*

vim

vim ei legi palam adferre noluerunt, ſed Metropolitanos rei cujuſdam novæ miraculo velut obſtupeſecerunt, quæ in initio magnifica, paulatim tamen antiquam eorum libertatem per cuniculos infregit: & Synodorum Provincialium authoritatem peſſumdedit. De Pallii uſu loquor, cujus origo cum ſit ſatis vetuſta, effectus tamen ejus, & cætera quæ nunc uſurpantur, antiquitati prorsùs ignota fuere. Quippè Galliarum Metropolitani ſtatim poſt ordinationem ſuam exercebant functiones ſui muneris, juxta Canones antiquos. At jus novum eos prohibet quidquam Pontificalis officii attingere, donec à Sede Apoſtolica miſſum ad eos fuerit Pallium, de Corpore Beati Petri ſumptum. Dominus Archi-Epiſcopus, uti Romanas appellationes, ita etiam odit Romanas Epiſcoporum confirmationes, ideòque & Epiſcopale Pallium, Symbolum iſtius confirmationis. Romanum Pontificem ſtudet facere ſolo honore & loco primum inter Epiſcopos, exutum omni poteſtate. Romanas appellationes eſſe quoddam, & quidem diminutum, Imperialis Delegationis; Epiſcopale Pallium vult Imperialis indumenti eſſe imitamentum ac beneficium. Et appellationes & confirmationes vult Pontifici eſſe non à Chriſto Domino, ſed à Laicis Principibus. Ita Romanus Primatus dejicitur in terram, & intra Almæ Urbis pomeria circumſcribitur.

Adductis ſuis verbis Dominus Archi-Epiſcopus plures iterùm errores inſerit. Primus eſt, quod Romani Pontifices ſemper optaverint, ut omnes ſuarum Diœceſion Metropolitæ aliquod confirmationis genus ab Apoſtolica Sede acciperent. Etenim non optarunt, ſed ſibi per Nicænos atque Apoſtolicos Canones, immò per Evangelicum Chriſti Domini beneficium ſciverunt iſtud jus competere, atque ita opportunis modis, ubi & quando ipſis placuit, miſerunt in executionem. Secundus error eſt, quod Epiſcoporum ubique extra Italiam conſecrationes fierent ſine ipſorum conſenſu. Etenim quantumvis ſine ipſorum prævia confirmatione fierent, non tamen ſine conſenſu. Fiebant per ipſorum Indultum, gratiosè datum ob locorum diſtantiam. Tertius error eſt, quod iſta Epiſcopalium conſecrationum forma fuerit lex. Erat enim precarium gratioſi Indulti beneficium. Quartus error eſt, quod Romani Pontifices, dum iſti legi nolunt apertam vim facere, Metropolitas novæ rei miraculo obſtupeſecerint: Nempe uſu Pallii. Quod ejus origo ſit quidem antiqua, ſed ejus effectus antiquitas ignoraverit. Nempè effectum, qui Metropolitas, ante acceptum Roma Pallium vetat aliquid Pontificalis officii attingere. Eſt manifeſtus error. Etenim Liberatus Carthaginenſium Archi-Diaconus diſertè ſcribit Alexandriæ antiquam eſſe conſuetudinem, ut Patriarcha non niſi poſt acceptum Pallium legitimè ſedeat. Ea eſt Pallii natura per Apoſtolicos Canones. Hinc omnis Patriarcha ac Metropolita per Pallii ablationem degradatur, ideoque deinceps non poteſt ſedere. Quintus error eſt, quod etiam Romana Pallii tranſmiſſio ſit nova. Etenim Magnus Gregorius frequenter ſcribit ipſam eſſe vetuſtam conſuetudinem. Sextus error eſt, quod iſta tranſmiſſio ſit cuniculus, per quem Romana Eccleſia infregit antiquam Metropolitarum libertatem. Nempe libertatem, qua quandoque nec ante nec poſt conſecrationem ſupplicarunt Apoſtolicam ſuæ dignitatis confirmationem. Etenim iſta libertas, precarium Apoſtolicæ Sedis beneficium, erat patens porta ad lacerandam Catholicæ Eccleſiæ, & Romani præſertim Patriarchatus unitatem, ideòque meritò fuit ablata. Septimus error eſt, quod iſta tranſmiſſio etiam Provincialium Synodorum vetuſtam authoritatem peſſumdederit. Nempè authoritatem ſupremam ac inappellabilem. Hunc errorem revici in ſuperioribus. Alios, quod præſentem materiam directè non tangant, judicavi ſolummodò indicandos. Et ſanè ipſos indicaſſe eſt expugnaſſe. Nihilominùs dum Domini Archi-Epiſcopi Symmiſtis placuerit amplè convinci ex fundamentis, confido fore, ut Divina non deſit gratia.

CAPUT IX.

An Romani Pontifices Metropolitis ac aliis Epiſcopis olim tranſmiſerint Pallia?

RESpondeo tranſmiſiſſe. Etenim Magnus Gregorius tranſmiſit Conſtantio Mediolanenſi Epiſcopo, Metropolitano Italiæ. Et addidit: *Utendum ex more tranſmiſimus.* Voces, *Ex more*, regunt & participium, *Utendum*, & verbum, *Tranſmiſimus*. Ei tranſmiſit, dum confirmavit ipſius Epiſcopatum. Etiam tranſmiſit Joanni Epiſcopo primæ Juſtinianæ, Metropolitano Dardaniæ. Et addidit: *Ex more tranſmiſimus.* Et ad Virgilium Arelatenſem in Gallia Archi-Epiſcopum reſcripſit: *Juxta antiquum morem, uſum Pallii, ac vices Sedis Apoſtolicæ poſtulaſti.* Et iterum: *Cum priſcam conſuetudinem Sedis Apoſtolicæ Fraternitas veſtra repetit, quid aliud quam bona ſoboles ad ſinum Matris Eccleſiæ recurrit?* Et ad Childebertum Regem, qui pro Virgilio interceſſerat, reſcripſit: *Virgilio Pallii uſum, ſicut priſca habuit conſuetudo, conceſſimus.* Et Pallium & Apoſtolicas vices dedit, dum confirmavit ejus Epiſcopatum. In Epiſcopali etiam confirmatione juxta antiquam conſuetudinem tranſmiſit Mariniano Archi-Epiſcopo Ravennati. Et ad Joannem Corinthi Epiſcopum, Helladis Metropolitam, reſcripſit: *Pallium direximus, quo ita vos uti neceſſe eſt, ſicut Prædeceſſores veſtri uſi, concedentibus noſtris Prædeceſſoribus, approbantur.* Eodem modo confirmavit Epiſcopatum Andreæ Nicopolitani Epiſcopi, Metropolitæ veteris Epiri, reſcribens ad ejus Suffraganeos: *Andreæ Fratri & Co-Epiſcopo noſtro Pallium nos direxiſſe cognoſcite, atque Privilegia cuncta, quæ Prædeceſſores noſtri ejus Prædeceſſoribus contulere.* Etiam Maximo Salonitano Epiſcopo, Dalmatarum Metropolitæ, dum tandem ex ſingulari gratia confirmavit ejus vitioſum Epiſcopatum, tranſmiſit Pal-

L. 3. Ep. 1.

Lib. 1. Indic. 7. Ep. 8

Lib. 4. Epiſt. 50.

Epiſt. 55.

L. 5. Ep. 7.

Pallium. Eodem jure contulit Aquilejenſi, Dyrrachienſi, Philippenſi, Theſſalonicenſi, Cretenſi, Calaritano, & aliis. Erenim aſſentiri non poſſum Petro Franciſco Chiffletio, qui in opuſculo de Scriptis Vigilii Africani Epiſcopi affirmat Sancti Ambroſii tempore Aquilejam non fuiſſe Eccleſiaſticam Metropolim, ſed Sedi Mediolanenſi Suffraganeam Parochiam. Sanctus Gregorius etiam ad Sanctum Leandrum Hiſpalenſem Epiſcopum, Bæticæ Provinciæ Metropolitam ſcripſit: *Ex benedictione Beati Petri Apoſtolorum Principis, Pallium vobis tranſmiſimus.* Tranſmiſit non in Epiſcopatus confirmatione, ſed in delegatione vicis Apoſtolicæ. Et in litteris ad Richaredum Regem addidit cauſam: *Fratri noſtro Leandro Pallium tranſmiſimus, quod & antiquæ conſuetudini, & noſtris moribus, & ejus bonitati atque gravitati debemus.* Affirmat iſtam tranſmiſſionem eſſe antiquam Hiſpaniæ conſuetudinem, antiquos mores Romanæ Eccleſiæ. Ex quo non temerè colligitur iſte mos, ante hæreſis per Gothos ingreſſum, ſub Romano Imperio apud Hiſpanos viguiſſe. Apud eundem Gregorium etiam exſtat generalis formula tranſmittendi Pallii, & in ipſa habetur: *Omni convenire novimus rationi, ut eos amictu Pallii decoremus, quos in illis civitatibus Sacerdotii honor illuminat, in quibus hoc etiam illis, qui præteritis temporibus Pontifices fieri meruerunt, ab Apoſtolica Sede conſtat eſſe indultum. Ideoque Charitati tuæ uſum Pallii, ſicut Deceſſores tui habuiſſe noſcuntur, præſenti authoritate concedimus.* Quæ formula non eſt opus Gregorii. Eſt enim data imperante Domino Juſtino, ſub quo Gregorius necdum erat Cardinalis. Et forſan eſt Juſtinus primus. Quidquid ſit, formula ſub Juſtino non eſt compoſita, ſed juxta authenticum & antiquum exemplar data. Ejuſdem tranſmiſſionis antiquitatem demonſtrat Synodale Gregorii Conſtitutum: *Antiquam Patrum regulam ſequens, nihil unquam de Ordinationibus accipiendum eſſe conſtituo, neque ex datione Pallii.* Hæ enim ſordes non ſolent niſi pedetentim, in avitos mores irrepere. Quod etiam Pelagius, Vigilius, Symmachus, aliique Pontifices Pallia dederint mox oſtendetur.

Lib. 7. Indict. 11. Epiſt. 126. Epiſt. 127.

Quin immò Gregorius non ſolis Metropolitis, ſed etiam quibuſdam Provincialibus Epiſcopis tranſmiſit Pallium. Etenim Dono, novello Meſſinenſium apud Siculos Epiſcopo, ſcripſit: *Pallii uſum, prævidimus concedendum, illis videlicet temporibus atque ordine, quibus Deceſſorem quoque tuum eſſe uſum non ambigimus.* Non dicit, Deceſſores, ſed Deceſſorem: Quare hic videtur in iſta Eccleſia primus habuiſſe Pallium. Eiſdem verbis Pallium tranſmiſit Joanni Syracuſano Epiſcopo. Aliter ſcripſit ad Joannem Panormitanum Epiſcopum: *Pallii uſum prævidimus concedendum, illis videlicet temporibus, atque eo ordine, ut alios quoquè in Inſula Siciliæ Sacerdotes, vel Deceſſores tuos eſſe uſos non ambigis.* Dico fuiſſe Provinciales Epiſcopos. Etenim quidquid aliqui dicant, Sicilia uſque ad Leonis Iſauri Imperium nullos habuit Metropolitas: Omnes ejus Epiſcopi erant Suffraganei Romanæ Metropolios. Et ex his patet Gregorium non fuiſſe primum iſtius tranſmiſſionis authorem. Etenim & in Galliam reſcripſit ad Deſiderium Epiſcopum: *Fraternitatis veſtræ deſiderium Joannis Regionarii relatione cognovimus. Quod quidem libenter parati ſumus implere, ſi diligenter fuerimus de his, quæ retulit, informati. Inquit autem à veſtra ſibi relatum Dilectione, quod Eccleſiæ veſtræ olim quædam privilegia ab Apoſtolica Sede conceſſa ſint, atquè uſum Pallii ejus Sacerdotes antiquitus habuiſſe. Quod quia vobis magnoperè poſcitis reformari, in Eccleſiæ noſtro ſcrinio requiri fecimus, & inveniri nihil potuit. Sed quoniam quantò ſtudioſiùs iſta cupitis adipiſci, tantò vos arbitramur eſſe ſollicitos, in requirendis chartis Eccleſiæ veſtræ vigilantiùs curam impendite, & ſi qua ex inde Scripta inveniri potuerint, quæ nos valeant informare, huc curæ veſtræ ſit tranſmittere. Nam qui nova concedimus, vetera libentiſſimè reparamus.* Gallia iſto tempore habuit duos iſtius nominis Epiſcopos. Deſiderium Archi-Epiſcopum Viennenſem, quem quarto poſt hanc epiſtolam anno ad Brunichildis Reginæ inſtigationem degradavit Cabilonenſis Synodus: & Deſiderium Thelonenſem Epiſcopum, qui ante viginti ſex annos quartæ Pariſienſi Synodo, & cujus poſtea Legatus ſubſcripſit ſecundæ Synodo Matiſconenſi. Et hic Deſiderius videtur à Gregorio poſtulaſſe Pallium. Etenim Deſiderius Viennenſis præfatæ Pariſienſi Synodo Præſidens ſedit & ſubſcripſit ante ornatum Pallio Sapaudum Arelatenſem, ideoque oportet & ipſum fuiſſe ſimiliter ornatum. Etenim uti Palliatus Provincialis inter omnes Com-Provinciales, ita Palliatus Metropolita inter omnes Collegas ſemper habuit primum locum, ideoque non Palliatus Deſiderius nequiit Palliatum Sapaudum anteceſſiſſe. Non eſt opus conjecturis. Habemus lucidas litteras Joannis III. Pontificis ad Deſiderii Anteceſſorem Edaldum: *Venerabilis Pallii uſum per Sanctum Presbyterum veſtrum Felicem tibi deſtinavimus, nolentes privari antiquo Beati Petri munere.* Notanda ſunt verba: *Antiquo Beati Petri munere.* Haud dubiè non in ſolam Viennenſem, ſed etiam in alias Gallicanas Eccleſias. Exſtat epiſtola apud Joannem à Boſco in Bibliotheca Floriacenſi. Et ipſam uti legitimam in ſuis ſupplementis laudat Dominus Cardinalis Baronius.

L. 5. Ep. 8.

Epiſt. 18. Lib. 11. Epiſt. 44.

Lib. 7. Indict. 11. Epiſt. 116.

Gregorius docet nos plura. Primò, quod Deſiderii Prædeceſſores olim & antiquitùs habuiſſent uſum Pallii. Quæ voces longè reſpiciunt, nequaquam unum diem aut annum. Secundò docet, quod Deſiderius magnoperè optaverit hunc honorem ſibi reparari. Tertiò, quod Gregorius fuerit pronus ad iſtud privilegium libentiſſimè reparandum. Quartò, quod talia privilegia etiam de novo libens conceſſerit. Certè conceſſit Syagrio Epiſcopo Auguſtodunenſi. Audi cauſam: *Quia in prædicationis opere, quam diu cogitans Anglorum genti per Auguſtinum, Fratrem & Co-Epiſcopum noſtrum, impendere ſtudui, ita ſollicitum ac devotum, adjutoremque te in omnibus, ut oportuit, fuiſſe cognovimus, ut multum me ſibi Fraternitas tua ac de re faceret debitorem, tantæ rei conſideratione commonitus, ne infructuoſus erga te videar exiſtere, Fraternitatis tuæ petitionem nulla pertuli ratione poſt-*

Lib. 7. Indict. 2. Epiſt. 112.

poſtponere. Proindè ſecundùm poſtulationis tuæ deſiderium, Pallii te uſu prævidimus honorandum.

Iſto interim tempore hic honor non deferebatur omnibus Metropolitis. Quod ipſum affirmat Dominus Archi-Epiſcopus: *Nunc examinanda eſt tertia obſervatio noſtra, an omnibus Galliarum Metropolitanis antiquitùs poſitum in uſu fuerit, ut Pallium à Romana Sede acciperent. Ac primum quidem quæſtio hæc inutilis eſſe videbitur ei, qui Vigilii Papæ litteras legerit, cum in eis ſcriptum ſit Pallium Epiſcopo Arelatenſi Auxanio conceſſum eſſe ob vicariatum Sedis Apoſtolicæ, atque ideò ad illum non pertinuiſſe jure proprio, eòquod Metropolitanus eſſet. Quibus addi poteſt neceſſarium fuiſſe, ut de eo ad Principem referretur, ut conſenſus ejus haberi poſſet. Unde patet manifeſtè, datum id extra ordinem, & ex privilegio, neque tribui potuiſſe, quin eodem tempore Vicariatus tribueretur.* Et quia, *inquit Vigilius in epiſtola prima ad Auxanium*, digna credimus ratione compleri, ut agenti vices noſtras Pallii non deſit Ornatus. *Id ipſum probatur ex epiſtola Pelagii primi ad Sapaudum Epiſcopum Arelatenſem, qua eum inſtituit Vicarium*: Pariter etiam Pallium dirigentes ut in tanti loci faſtigio conſtitutus, præclaro quoque amictu decoreris. *Itaque inſtitutum illud Romanorum Pontificum, ut ad neminem Gallicanorum Epiſcoporum mitterent Pallium præter quàm ad Arelatenſem, ut ea arte Vicariam ejus dignitatem in ſublime eveherent, eumque ab aliis omnibus Epiſcopis diſtinguerent, duravit uſque ad tempora Beati Gregorii Papæ.*

Omninò fateor quibuſdam tunc per Galliam Metropolitis non fuiſſe Ornatum Pallii. Etiam in tota Hibernia non fuiſſe uſque ad Eugenium tertium Pontificem, in vita Beati Malachiæ teſtatur Sanctus Bernardus. Nec mirum. Nam & quibuſdam olim Epiſcopis non fuit Ornatus Mitræ, ac aliorum indumentorum Pontificalium. Ipſis dudùm caruiſſe Ultrajectenſem Epiſcopum, diſertè ſcribit Magnum Belgii Chronicon. Nihilominùs etiam in his Domini Archi-Epiſcopi verbis quædam deviant à vero. Primò, quod Arelatenſis Epiſcopus à Symmacho Papa ac ejus Succeſſoribus ob ſolas Apoſtolicas vices acceperit Pallium. Aliud ſuadent Vigilii Pontificis litteræ: *Scripta de ordinatione Charitatis veſtræ cum animi ſpirituali gratulatione ſuſcepimus, Domino gratias referentes, quia hoc in Arelatenſi Eccleſia factum eſt, quod & Canonibus & Deceſſorum noſtrorum Regulis conveniret.* Et infra: *De his verò, quæ Charitas veſtra tam de uſu Pallii, quam de aliis ſibi à nobis petiit debere concedi, &c.* Auxanius ergò ſuam Epiſcopalem creationem ante omnia retulit, ideoque & ſupplicavit confirmari: Deinde poſtulavit & Pallium. Et quidem tanquam debitum. Nempè propter Metropoliticam dignitatem. Nam Apoſtolicæ vices ipſi non debebantur. Et dum poſtulavit Pallium, ipſas necdum habuit. Ipſum igitur poſtulavit iſto jure, quo ipſum habuit Edaldus Viennenſis Archi-Epiſcopus, ac ejus Prædeceſſores & Succeſſores. Nec dubitandum eſt, quin plures iſthic Metropolitæ habuerint iſtum Ornatum. Etenim Deſiderius Telonenſis Epiſcopus Magno Gregorio conſtanter ſcripſit ipſum fuiſſe ſuis pridem Anteceſſoribus: Proindè ipſum habuerant etiam Metropolitani ejuſdem Provinciæ. Et primæ Matiſconenſis Synodi quintus Canon ſcribit: *Archi-Epiſcopus ſine Pallio Miſſas dicere non præſumat.* Quare alter Domini Archi-Epiſcopi lapſus eſt, quod uſque ad Magni Gregorii tempora dicat apud Gallos ſoli Arelatenſi Antiſtiti fuiſſe Pallium.

Antequam laudatum Canonem exponam, audiendus eſt Dominus Archi-Epiſcopus: *Non levis tamen difficultas adversùm hæc exſurgit petita ex Concilio primo Matiſconenſi, in quo ſancitum eſt, ut nullus Archi-Epiſcopus præſumat Miſſam celebrare ſine Pallio. Sed animadvertendum eſt Pallium illud non eſſe Romanum, non ſolùm ob eam rationem, quam ſtatim propoſui, illud eo tempore nulli alii Epiſcopo communicatum fuiſſe præter Arelatenſem, ſed etiam quod Romani uſus non erat licitus, niſi in feſtis ſolemnibus, ut conſtat ex Gregorio, qui hunc etiam fuiſſe morem Metropolitanorum Orientis docet. At in Canone Matiſconenſi ſtatuitur, ut Archi-Epiſcopi Pallio utantur, quoties ſacrum Miſſæ Sacrificium celebrant. Indefinita enim hæc locutio eam vim habet, ut vicem ſuppleat univerſalis propoſitionis. Pallium itaque Archi-Epiſcoporum Galliæ diverſum erat à Romano, quantum ad ornamentum & faſtum. Ac fortaſſis carebat loro, id eſt, iis faſciis, quæ in indumentis Imperialibus ornandi cauſa inſuebantur, ut in donatione Conſtantini legitur:*Lorum, quod Imperiale circumdare aſſolet collum. *Indè haud dubiè factum eſt, ut ego quidem exiſtimo, ut ſequentis ætatis Pontifices, cum Pallio ornare Metropolitanos deſtinaſſent, Pallium integrum non miſerint, ſed tantùm faſcias illas, quæ nunc uſurpantur. Et illis quidem habitum deinceps honorem, ſed Pallium ipſum viluiſſe paulatim, atque ob hoc ipſum apud omnes fuiſſe vulgatum. Forma porrò ejus, ut indicare videntur veterum Pontificum imagines, prorsùs referebat indumenta, quæ nunc Cappas aut Pluvialia vocamus.*

Errores varii. Aut potiùs variæ fabellæ. Prima eſt, quod Romanum & Gallicanum Pallium olim fuerint diverſa. Etenim hujus diverſitatis quæ memoria? Nec in libris, nec in picturis. Secunda fabella eſt, quod Gallicanum à Romano diverſum fuerit quoad ornamentum & faſtum: Quod forſitan loris caruerit. Nam & ſimilium Palliorum nulla alibi memoria, nullum veſtigium. Tertia eſt, quod Conſtantinianæ donationis diploma afferat lorum fuiſſe Imperialium veſtimentorum ornatrices faſcias. Etenim diſertè dicit fuiſſe colli ornamentum, Auguſtum collare. Quarta eſt, quod Romani Pontifices, dum omnes Metropolitas voluerunt ornare Pallio, cœperint ſolas antiqui Pallii faſcias tranſmittere; & ipſas vocitare Pallium. Etenim hæ faſciæ ſemper fuerunt dumtaxat humerales, ideoque ſolos ſemper ornarunt humeros, non veſtimenta. Et ſemper fuerunt laneæ, ideòque ornandis veſtimentis inidoneæ; præſertim veſtimentis, quæ Dominus Archi-Epiſcopus comminiſcitur fuiſſe auguſta ac ſplendidiſſima. Quinta fabula eſt, quod antiqua Pallia fuerint hodiernis Cappis ſeu Pluvialibus ſimilia, idque indicari ab imaginibus veterum Pontificum. Dominus Archi-Epiſcopus fabulatur conſequenter. Antiqua Pallia, uti ſuprà & ſimplicibus & polyſtauris Græcorum

Phenoliis æquiparavit, ita nunc confert hodiernis Latinorum Pluvialibus. Rectiùs conferret antiquis Latinorum Caſulis. Ipſas enim vidit in antiquis non ſolorum Pontificum, ſed quorumvis Epiſcoporum picturis. Aſt valdè miror, quod ſupra tam Phenolia, quàm Caſulas non viderit humerales faſcias. Hæ ſolæ ſunt, ſemper fuerunt, & ſemper erunt Epiſcopale Pallium. Hoc non ſuper Cappas aut Pluvialia, ſed geſtatum ſemper fuit ſupra ſolas Caſulas. Dominus Petrus de Marca, dum hæc ſcripſit, necdum erat Archi-Epiſcopus, ſed Regii Conſilii Laicus Præſes: Hinc ejus circa res ſacras lapſus ſunt venia digni.

Porrò primus ipſius error eſt, quod Magnus Gregorius ſcribat Orientales etiam Metropolitas non potuiſſe uti Pallio, niſi in Feſtis ſolemnibus. Etenim Gregorius non dumtaxat ex lectione vel auditu, ſed etiam ex proprio viſu noverat contrarium. Viderat non ſolùm Græcorum Metropolitas, ſed generatim cunctos ipſorum Epiſcopos quotidie ad Miſſam ornari Pallio. Quæſtio illi fuit cum Joanne Ravennatum Archi-Epiſcopo, qui non ſolùm intra Miſſarum ſolemnia, ſed inſuper in factis extra Eccleſiam Litaniis præſumebat iſtud ornamentum, affirmans eſſe antiquam ſuæ Eccleſiæ conſuetudinem. Hac de re ſcripſit ad Joannem: *Illud tibi non putamus ignotum, quod penè de nullo Metropolitano in quibuslibet Mundi partibus ſit auditum, extra Miſſarum tempus uſum tibi Pallii vindicaſſe.* Et in alia ad eundem epiſtola: *Hac de re jam Diacorio noſtro Conſtantinopolim ſcripſi, ut per omnes Metropolitanos, qui ſub ſe etiam tritenos & quadragenos Epiſcopos habent, inquirere debeat. Et ſicubi iſte uſus eſt, ut in Litaniis cum Palliis ambulent, abſit ut per me Ravennatis Eccleſiæ honor in aliquo imminui videatur.* Gregorius ergò aſſirmat, non quod Orientales Metropolitæ in ſolis Feſtorum ſolemnitatibus, ſed quod in ſolis Miſſis, & intra ſolam Eccleſiam, non verò in Litaniis, ſeu extra Eccleſiam Proceſſionibus utantur Pallio. Porrò non de Patriarchæ Conſtantinopolitani, quam viderat, ſed de ſola aliorum iſthìc Metropolitarum conſuetudine dubitavit Gregorius. Et quia in ſuis adversùs Ravennatum Epiſcoporum vanitatem Decretis conſtans permanſit, certum eſt nullum in Oriente Metropolitam extra Eccleſiam fuiſſe Palliatum. Et hinc vides prophani Acacii, & Sancti Germani veſtem, quam Anaſtaſius Syncellus calcavit, & cui Acæmetenſis Monachus Papalis damnationis chartam affixit, non fuiſſe ſacrum Omophorion. Si tamen, uti apparet, iſta affixio contigerit extra Eccleſiam.

(Lib. 2. Indict. 11. Epiſt. 54.)

(Lib. 4. Indict. 13. Epiſt. 15.)

Secundus Domini Archi-Epiſcopi error eſt, quod Matiſconenſis Synodus ſanciat de neſcio quo Gallicano Pallio, non autem de Romano. Etenim Romanum Pallium tunc non erat ignotum aut peregrinum in Gallia: Ipſum gerebat Arelatenſis Epiſcopus, iſti Synodo præſentium Epiſcoporum Apoſtolicus Vicarius. Et iſtorum Epiſcoporum unus fuit Syagrius Auguſtodunenſis, qui paucis poſt annis poſtulavit & impetravit Pallium à Magno Gregorio. Quare manifeſtum eſt de hoc ipſo Pallio agere Synodum. Et quis credat Syagrium poſtulaſſe aut impetraſſe ornamentum, quo ejus Metropolita carebat? Hoc certè eſt paradoxum. Quare eodem ornamento etiam non carebat Metropolita Deſiderii Epiſcopi. Hinc Gregorius Syagrio adjecit hanc conditionem: *Cujus indumenti ne munificentiam nudam videamur quodammodò contuliſſe, hoc etiam pariter proſpeximus concedendum, ut Metropolitæ ſuo per omnia loco & honore ſervato, Eccleſia civitatis Auguſtodunæ, cui Omnipotens Deus præeſſe te voluit, poſt Lugdunenſem Eccleſiam eſſe debeat, & hunc ſibi locum & ordinem ex noſtræ authoritatis indulgentia vindicare.* Sancit Syagrium eſſe totius Provinciæ Proto-Thronum, attamen Metropolitæ ſuo ſubjectum per omnia. Nempè Palliati Epiſcopi ex tunc prætendebant eſſe exempti à Metropolitico Jugo. Et ſanè quomodo Palliati ſubſuiſſent non Palliatis? Aut quibus oculis Metropolita non Palliatus adſpexiſſet Palliatum Suffraganeum? Quare certum exiſtimo & Lugdunenſem, & plures tunc in Gallia Metropolitas habuiſſe Pallium.

(Lib. 7. Indict. 1. Epiſt. 113.)

Et per hæc manu ducimur in verum intellectum Canonis Matiſconenſis. Agit de ſolemni Miſſa. Et palam ſupponit quoſdam Archi-Epiſcopos ipſam celebraſſe cum Pallio, ideòque agit in ſolos quoſdam alios celebrantes ſine ipſo. Sancit legem, ideoque facit hunc ſenſum: Nemo deinceps Archi-Epiſcopus præſumat ſine Pallio Miſſas dicere. Senſus eſt: Omnis deinceps Archi-Epiſcopus à Sede Apoſtolica poſtulet Pallium, & ante ipſum acceptum non præſumat ſolemnem Miſſam celebrare. Etenim Pallii naturam exponit in Reſcripto ad Bulgarorum Conſulta Nicolaus primus: *Archi-Epiſcopo decedenti Epiſcopi Succeſſorem eligant, & propter longitudinem itineris non huc conſecrandus veniat, ſed hunc Epiſcopi ſimul congregati conſtituant; ſanè interim in Throno non ſedentem, & præter Corpus Chriſti non conſecrantem, priuſquam Pallium à Sede Romana percipiat, ſicut Galliarum omnes, & Germaniæ, & aliarum Regionum Archi-Epiſcopi agere comprobantur.* Quæ regula nequaquam ab ipſo Nicolao, neque à noſtro emanavit Apoſtolo Bonifacio; ſed eſt antiquiſſima. Etenim quod etiam Patriarcha Alexandrinus ante impoſitum Pallium non ſederet legitimè, ſupra audivimus à Liberato Diacono. Iſte mihi videtur verus ſenſus Canonis.

CAPUT X.

An uſque ad Sancti Bonifacii Apoſtolatum omnes generatim Galliarum Metropolitæ non habuerint Pallium?

HAc de re Dominus Archi-Epiſcopus ſcribit: *Ævo Divi Gregorii invaluerat, ut Romanus Pontifex Pallio ornaret præcipuos Metropolitanos, qui ad ejus conſecrationem pertinebant, aut eos quibus*

bus vices ſuas in Provinciis committebat. Et inter priores numerat Metropolitas Calaritanum, Salonitanum, & Corinthium; inter poſteriores ponit Theſſalonicenſem, Acridenſem, ac Arelatenſem. Quaſi & hi non ſpectaverint ad conſecrationem Romani Pontificis. Certè omnes ſpectabant pari jure. Etenim omnes Pontificem venerabantur ut Patriarcham. Et uti Arelatenſis, ac alii Gallicani, ita etiam Calaritanus, Salonitanus, & Corinthius non accedebant ad ejus manus. Ex precario Indulto ob loci diſtantiam. Ita de Acridenſi ſtatim audivimus à Sancto Papa Nicolao. Quoad Pallium Dominus Archi-Epiſcopus perſiſtit ſolum inter Galliæ Metropolitas Arelatenſem fuiſſe ipſo inſignitum, & proſequitur: *Manſere in eo ſtatu Galliarum Epiſcopi quoad Pallium, donec Bonifacius in Galliam, Germaniamque à Zacharia Pontifice miſſus eſt. Hic enim anno ſeptingenteſimo quadrageſimo ſecundo Synodum coegit, in qua decretum eſt, ut omnes deinceps viverent in unitate & ſubjectione Romanæ Eccleſiæ, & Vicarii Beati Petri, & ut Metropolitani à Sede Romana Pallium quærerent, & per omnia Canonicè obſequerentur Præceptis Sancti Petri*. Probat hæc ex Sancti Bonifacii litteris ad Sanctum Cudbertum Archi-Epiſcopum Cantuarienſem: *Decrevimus*

Epiſt. 105.

in noſtro Synodali Conventu, & confeſſi ſumus Fidem Catholicam, & unitatem & ſubjectionem Romanæ Eccleſiæ fine tenus ſervare, Sancto Petro & Vicario ejus ſubjici velle, Metropolitanos Pallia ab illa Sede quærere, & per omnia Sancti Petri Præcepta Canonicè ſequi. Et pergit: *Huc uſque enim Metropolitani Galliarum Pallio tantùm Gallicano uſi fuerant. At Bonifacius eos coegit illud à Romana Sede quærere, ut ea ratione illos magis obnoxios eſſe faceret, ei Sedi, ac præcipuo quodam jure Romano Epiſcopo ſubjiceret. At illi, quibus unicus metus erat, ne novitate illa adigerentur ad inſolitam quandam reverentiam in Sedem Apoſtolicam, ac ne inſuper exciderent ab ea authoritate, quam Canones tribuunt Metropolitanis, in ambiguo fuere, an Promiſſis ſtare deberent. Certè licèt Bonifacius, cumque eo Princeps Carolomannus, tria Pallia à Pontifice Zacharia poſtulaſſent pro Archi-Epiſcopis Eccleſiarum Rothomagenſis, Rhemenſis, & Senonenſis, ab ea petitione ceſſavit paulò poſt. Qua de re apud ipſum conqueſtus eſt Zacharias anno ſeptingenteſimo quadrageſimo quarto. Bonifacius verò ad eum reſcripſit Francos in hoc eſſe, ut propediem Promiſſorum fidem violent*: De eo quod jam præterito tempore de Archi-Epiſcopis, & de Palliis à Romana Eccleſia petendis, juxta Promiſſa Francorum, Sanctitati veſtræ notum feci, indulgentiam Apoſtolicæ Sedis flagito. Quia quod promiſerunt, tardantes non impleverunt. Et ventilatur, & quid inde perficere velint, ignoratur. Verùm cum ipſis oſtenſum fuiſſet *Pallium non ob aliud Archi-Epiſcopis tribui, quam ut hoc exteriori ſigno à ſuffraganeis ſuis diſtinguantur, & ut eo admoneantur teneri ſe ad vitam ſeveriorem & ſanctiorem, & continendos in officio ſubjectos, amplexi ſunt honorem oblatum, ut conſtat ex Capitularibus Caroli Magni*: Dignum eſt ut Metropolitanus, qui eſt Pallio ſublimatus, honoretur. *Pallium autem per illas tempeſtates ejus formæ erat, cujuſmodi noſtra tempeſtate videmus*. Probat hoc ex Alcuino Flacco & Rabano Mauro, atque proſequitur: *Sapienter itaque Hincmarus Rhemenſis Archi-Epiſcopus, artium & temperamentorum Romanæ Curiæ callentiſſimus, cum ei Nicolaus primus exprobraſſet Privilegia à Benedicto Papa conceſſa, inter quæ illud inprimis eminebat, ut Pallium deferre poſſet* ad quotidianum uſum, *reſpondit privilegia illa nihil ſibi novi juris tribuere, præter id quod priſci Canones tribuunt Metropolitanis, attamen ſe nova hæc Decreta expetiiſſe, eò quod, cum Eccleſia Rhemenſis ſita eſſet in confinio duorum Regnorum, iis privilegiis indigebat, ut terrorem injiceret quibuſdam hominibus carnalibus & animalibus, apud quos veteres Canonicæ conſtitutiones evilluerant*.

Errores iterùm non pauci. Primus eſt, quod in Gallia uſque ad Sancti Bonifacii Apoſtolatum ſolus Arelatenſium Archi-Epiſcopus habuerit Pallium. Etenim oppoſitum, quod abundè huc uſque demonſtratum eſt, affirmat etiam Adrianus primus Pontifex in litteris ad Bertericum Archi-Epiſcopum Viennenſem: *Illuſtris Carolus Francorum Rex, Romam ingreſſus, Paſcha Domini nobiſcum egit. Ubi inter alia monuimus eum de Metropolitanorum honore. Et quia jam Archi-Epiſcopalis dignitas per octoginta annos eſſet à Francis conculcata. Cum hæc, & his ſimilia glorioſus Rex audiſſet, promiſit ante corpus Beati Petri, quod omnia ad ordinationem noſtram emendaret*. Spondet ex integro reparare dignitatem Metropoliticam, & pergit: *Nec præjudicium ulla Metropolis patiatur, ſi alicui Suffraganeorum aut nos, aut Prædeceſſores noſtri, rogantibus piis Ducibus Francorum, Pallium largiti ſumus*. Et tandem concludit: *Authoritate igitur Beati Petri Principis Apoſtolorum ſingulis Metropolitanis antiquo more poteſtatem ſuam reddidimus, & filium noſtrum glorioſum Regem ante corpus Beati Petri inde rogavimus, ut antiquam poteſtatem omnes Metropolitani, qui in ejus Regno ſunt, haberent*. Mediante Pallio. Exſtat epiſtola apud Joannem à Boſco in Bibliotheca Floriacenſi. Et probatur à Domino Cardinali Cæſare Baronio. Eſt ſcripta octavi ſæculi anno octogeſimo ſeptimo, ideòque iſta Metropoliticæ dignitatis conculcatio cœpit ante Caroli Martelli & Raginfredi civilia bella, ſub Regno Childeberti ſecundi, cui Major Domus fuit Pippinus, Martelli Pater. Epiſtola docet Romana Pallia non dumtaxat in Galliæ Metropolitis, ſed etiam in Provincialibus Epiſcopis eſſe antiqua. Eſſe partem Metropoliticæ dignitatis. Ac proindè ipſa à Sancto Bonifacio non fuiſſe inducta in Gallias, ſed dumtaxat reſtituta.

Secundus error eſt, quod Galliarum Metropolitæ uſque ad Bonifacii Apoſtolatum fuerint uſi Gallicano Pallio, & quod Sanctus Bonifacius ipſos permoverit ad accipiendum Romanum. Proindè Dominus Archi-Epiſcopus recedit à ſuis Dogmatibus. Anteà enim profeſſus eſt Arelatenſem Archi-Epiſcopum ſemper habuiſſe Romanum Pallium: Et ſic præſens ejus fabula non ſubſiſtit. Et quodnam iſtud à Romano diverſum Gallicanum Pallium? Si Gallicanum Pallii uſum à Romano quis diſtingueret, poſſet ſuæ aſſertioni hinc inde venari fucos; aſt ipſa Pallia diſtinguere

guere eſt arbitrarium figmentum. Alcuinus Flaccus, Rabanus Maurus, aliique poſt reſtauratam à Sancto Bonifacio Gallicanam Chriſtianitatem proximi Scriptores, dum Pallium deſcribunt, nequaquam de nova, ſed de antiqua ſpecie clamant ſe ſcribere. Etiam apud Hincmarum Rhemenſem, cui volupè eſt Romanam Eccleſiam de novitate aut quovis vitio notare, nulla eſt penitùs memoria iſtius diſcriminis. Palam novit & profitetur ſe geſtare iſtud ipſum Pallium, quod omnes ſub cœlo Metropolitæ, ac ipſi Romani Pontifices ſemper geſſiſſent. Tempus, cujus nemo poteſt reparare jacturam, non expendamus in res manifeſtas.

Tertius error eſt, quod Gallorum ſub Sancto Bonifacio Metropolitæ fuerint tergiverſati admittere Pallia, quoniam timebant per iſtam novitatem adigi ad quandam inſolitam reverentiam Apoſtolicæ Sedis, & excidere à jure, quod antiqui Canones Metropolitanis tribuunt. Etenim iſti Epiſcopi eo uſque non levabant oculos. De ipſis ad Auſtrobertum Viennenſem Epiſcopum verè ſcripſit Gregorius II.: *Reverendum Fratrem Bonifacium rudibus gentibus Epiſcopum deſignavimus*. Etiam Epiſcopi erant rudes. Etenim de ipſis ad Imperatorem Conſtantinum quartum, qui eruditos Epiſcopos rogaverat mitti ad ſextam Synodum, reſcripſit Sanctus Papa Agathon: *Apud homines in medio gentium poſitos, & de labore corporis quotidianum victum cum ſumma hæſitatione conquirentes, quomodò ad plenum inveniri poterit Scripturarum ſcientia?* Synodus eſt celebrata anno octogeſimo ſeptimi ſæculi: Regnante apud Francos Theodorico, Clodovæi ſecundi Filio. Et tales ex tunc erant Epiſcopi. Aliam ignorantiæ cauſam aperit Sanctus Martinus Pontifex in litteris ad Sanctum Amandum Trajectenſem Epiſcopum: *Suggeſtum eſt nobis, eo quod Presbyteri, ſeu Diaconi, aliique Sacerdotalis Officii, poſt ſuas ordinationes in lapſus coinquinantur, & propterea nimio mœrore Fraternitatem tuam adſtringi, velleque Paſtorale obſequium pro eorum inobedientia deponere*. Apoſtolus Bonifacius ad Zachariam Pontificem ſcripſit eſſe iſthìc Diaconos viventes in tanta ſpurcitia, ut cum quatuor aut quinque concubinis de nocte volutarentur. Addidit ex ipſis creari Presbyteros ac Epiſcopos, qui talem pergerent vitam ducere. Præſtat ſilere vetuſta noſtræ gentis opprobria. Iſta igitur plurium Epiſcoporum vita atque inſcitia fuit vera cauſa, ex qua Epiſcopalis dignitatis ac totius Chriſtianitatis reparatio ad Bonifacii votum non ſuccederet. Modica iſtis fuit cura de Pallii Privilegiis aut oneribus: maluerunt in ſuis deliciis inſordeſcere. Rem ſuccedere tandem ad Adriani Pontificis ſtimulos fecit Carolus Magnus. Omnes Metropolitas coegit ad Pallium. Et ut animales homines fortiùs permoveret ad obediendum, emiſit laudatum Capitulum: *Dignum eſt, ut Metropolitanus, qui eſt Pallio ſublimatus, honoretur.*

Quartus error eſt, quod Pallium Metropolitas adigat ad inſolitam quandam Apoſtolicæ Sedis reverentiam, ac faciat excidere ab ea authoritate, quam Canones Metropolitanis tribuunt. Cum Magno Gregorio profiteor Pallium eſſe Epiſcopalis cervicis grave jugum ac vinculum. Eſt enim perdita Ovis, quam in humeris reportant uſque ad gregem. Portare obligantur in ſupernum JESU CHRISTI Regnum. At quod jugum iſtud imponat indebitam Apoſtolicæ Sedis reverentiam, aut Metropoliticam authoritatem circumſcribat vel mutilet, nemo unquam cenſuit Epiſcopus: Nec Latinus, nec Græcus. Pallii onus non malè expoſuit in litteris ad Sanctum Cudbertum Cantuarienſem Epiſcopum Apoſtolus Bonifacius: *Noſtri miniſterii labor unius & ejuſdem cauſæ eſſe dignoſcitur. Et æqualis ſpeculatio in curis Eccleſiarum, ſive populorum nobis credita eſt, ſive in docendo, ſive in arctando & monendo, ſive in defendendo canonicos gradus vel plebeos. Major nobis ſollicitudo Eccleſiarum, & cura Populorum, propter Pallia credita & recepta, quam cæteris Epiſcopis, qui proprias tantum procurant Parochias, incumbit.* Nihil igitur accedit decrementi circa Metropoliticam poteſtatem, nihil indebitæ in Sancti Petri Apoſtoli Cathedram reverentiæ.

Quintus error eſt, quod Benedictus tertius Pontifex Hincmaro Metropolitæ Remenſi inter alia Privilegia conceſſerit etiam quotidianum uſum Palli. (Epiſt. 6.) Etenim Hincmarus videtur iſtud apud ſuos affirmaſſe, at mentitus fuit, ideoque Nicolaus Pontifex meritò iſtud ipſi improperavit. Audiamus Nicolai ad Hincmarum litteras: *Poſtremò ſcire te volumus, noſtris auribus intimatum eſſe, Fraternitatem tuam non certis temporibus, & juxta morem aliis Metropolitanis Antiſtitibus definitis, Pallio à Sede Apoſtolica conceſſo uti. Quod valde diſplicet, ſi id à Sanctitate tua fuerit elatè commiſſum, ut humilitatis oblita cæteris Fratribus ſuis ſtudeat videri ſublimior: Quamvìs hoc non ad inanem gloriam, ſed ad Ornatum cunctarum virtutum ſit geſtandum. Cujus uſus ſi Fraternitati tuæ à Sede Apoſtolica eſt omni tempore conceſſus, licèt ſit præter Eccleſiæ conſuetudinem perceptus, ideòque rationabiliter amittendus, tamen his noſtris admonitius competenter affatibus, ſtude ita modeſtè hoc uti, ut nec elatio mentis invadat, nec jactantia inflet, nec vana gloria vulneret.* Hæ litteræ terruerunt Hincmarum. Sui Privilegii tabulas non potuit exhibere, ideòque Nicolao reſcripſit: *De Pallio, à* (Epiſt. 16.) *mea præſumptione non certis temporibus, & juxta morem aliis Metropolitanis definitis uſo, unde veſtræ Sanctitatis auribus intimatum eſſe Indignitati meæ ſcripſiſtis, authoritati veſtræ veraciter fateor, quod & in iſtis regionibus per alios, ſi vobis placuerit, reſcire valebitis, quia niſi die Natalis Dominici, & in die ſanctæ Reſurrectionis ejus, vix in toto anno eodem Pallio utor. Quoniam de illorum numero, peccatis meis exigentibus, factus, de quibus ſcriptum eſt,* Impedimenta ſæculi fecerunt eos miſeros, *rarò in decretis feſtivitatibus, quo uti Pallio Metropolitanis conceditur, in Sede mea, propter multas occupationes & neceſſitates Eccleſiæ & Regni, eſſe mihi permittitur. Et quando in eadem Sede ſum, non ſolum non toties, ſicut mihi conceſſum eſt, verùm vix aut nunquam eodem Pallio utor.* Multis ſe expurgat de iſto exceſſu, & palàm profitetur ſibi non eſſe ſingulare privilegium. Et addit ſe nunquam poſtulaſſe: *Pro cujus uſu apud Sedem Apoſto-*

licam

licam nihil petii, niſi ſicut Deceſſores & Prædeceſſores mei uti ſolebant. Verùm his non fidens Nicolaus rem diligenter inquiſivit. Etiam Succeſſor Adrianus. Et compertam Hincmari audaciam damnari juſſit in octava Synodo.

Fateor Hincmarum artium & temperamentorum fuiſſe callentiſſimum. Non dumtaxat ad ipſa exploranda, ſed inſuper ad practicanda. Hujus peritiæ dedit multa exempla. Et quod circa iſtud ipſum, quod à Benedicto reverà acceperat, pri-
Epiſt. 61. vilegium quædam *celarit*, *quædam aſtutia quadam communi cognitioni negarit*, affirmat & queritur ipſe Nicolaus Pontifex in litteris ad Carolum Calvum Francorum Regem. Interim nunquam devenit eò audaciæ, ut diceret ſibi per antiquos Canones licere quotidianum uſum Pallii, ideoque ad ipſum non eſſe opus Privilegio.

Et hic eſt ſextus error, quo Dominus Archi-Epiſcopus dilectum ſibi Hincmarum denuo gravat non levi calumnia. Benedictus tertius Hincmaro præſertim duo conceſſerat. Primò, ut nullus Remenſis Provinciæ Epiſcopus, Clericus, aut Laicus poſſet, *ipſo contempto*, *aliena expetere aut exſpectare Judicia*, *ſalvo tamen in omnibus jure Apoſtolicæ Sedis*. Secundò, ut prima circa ipſum Hincmarum, iſtius Provinciæ Primatem, inſtantia ſpectaret ad Sedem Apoſtolicam, ideoque omnis in ipſum accuſatio deberet iſtius Sedis audientiæ reſervari. De his ſolis, nequaquam de quotidiano Pallii uſu Hincmarus ſcripſit: *Privilegia Sedis Apoſtolicæ non ideò petii, ut mihi non ſufficeret, quod Sacri Canones & Decreta Sedis Romanæ Pontificum cuique Metropoli Sedi concedunt. Et nec alia, vel ampliùs, quam Eccleſiæ Remorum collatum eſt ex antiquo, mihi largiri ſpecialiter petii, nec appeto*. Rectiſſimè hæc ſcripſit. Etenim ſacri Canones, & Apoſtolicæ Sedis Decreta prohibent peregrina Judicia, & primam de cunctis per Romanum Patriarchatum Metropolitis cognitionem reſervant Tribunali Apoſtolico. Hincmarus item rectè adjunxit: *Sed quia non ſolùm Diœceſis, verùm & Parochia mea inter duo Regna ſub duobus Regibus habetur diviſa, & res mihi commiſſæ Eccleſiæ ſub multorum Principum poteſtate conjacere videntur, de quibus aut parum aut nihil utilitatis Eccleſia noſtra poteſt habere, quia veteres conſtitutiones jam quaſi pro vili apud quoſdam habentur, ut his novis Decretis carnales & animales homines territi, quid reverentius contra Eccleſiam Indignitati meæ commiſſam agerent*. Rhemenſis Eccleſia erat vicina Regno Lotharienſi: Et in ipſo erant plures Suffraganeæ Cathedræ. Et Hincmaro vix benè convenit cum iſtis Regibus. Quare timuit, ne iſti Suffraganei jugum excuterent, & Præceſſoris Ebbonis calamitatem tentarent in ipſum devolvere. His de cauſis jura illa, quæ habebat per Canones, curavit ſibi ſtabiliri per privilegium.

CAPUT XI.

Exponitur octavæ Synodi Canon de uſu Pallii.

ETiam hunc Canonem Dominus Archi-Epiſcopus interpretatur: *Neceſſitas tamen obtinendi Pallii decreta eſt in octava Synodo Œcumenica, quæ Conſtantinopoli celebrata eſt ſub Adriano ſecundo. In qua ſtatuum eſt debere Metropolitanos confirmationem à Patriarcha ſuo accipere, ſive per impoſitionem manuum, ſive per conceſſionem Pallii. Ita ut earum, id eſt, Sedium Patriarchalium Præſules univerſorum Metropolitanorum, qui ab ipſis promoventur, & ſive per impoſitionem manus, ſive per Pallii dationem, Epiſcopalis dignitatis firmitatem accipiunt. Canon ille non exſtat in editione Græca hujus Concilii, ſed tantùm in verſione Anaſtaſii. Ex ea autem id colligitur, conſueviſſe Patriarchas Orientis Pallium ad Metropolitanos mittere, quemadmodùm à ſummo Pontifice fiebat in Occidente. Quare non fruſtra obſervatum eſt ſuperiùs authoritate Sancti Gregorii, Metropolitanos Orientis Pallii uſum habuiſſe. Quod confirmatur ex Reſponſione Demetrii Chomateni, qui eo uti licitum non eſſe ait, niſi in Feſtis Paſchatis, Pentecoſtes, & Natalis Domini. Cæterùm hæc Demetrii obſervatio lucem adfert Balſamoni, ſcribenti Saccum, Sticharion, & Phenolion eſſe indumenta, quibus uti licet ſolis Patriarchis. Quod intelligendum eſt de uſu ordinario & quotidiano, cum aliàs Metropolitanis non concedatur, niſi ex privilegio, & pro certis tantùm diebus. In Concilii namque octavi Canone vigeſimo ſeptimo prohibetur Metropolitanis, ne quotidiè Pallio utantur in Sacrificiis, vel in cæteris functionibus Eccleſiaſticis*. Omni tempore, *inquit Canon*, Divini officii vel alius Eccleſiaſtici Miniſterii. *Ex eo tamen colligi non poteſt non licere Metropolitanis uti Pallio omni tempore Divini Sacrificii, aut vi horum Canonum adigi ad ejus depoſitionem ante conſecrationem. Quod tamen Eruditiſſimo viro hac noſtra ætate placuiſſe video. Illa quidem ſententia locum habet quoad Omophorion ordinarium, quod Epiſcopi ferebant ut cæteras veſtes vulgatas ævo Iſidori Peluſiotæ, qui docet Epiſcopos illud deponere conſueviſſe poſt recitatum Evangelium. Conſuetudo autem illa rationi conſentanea prorsùs erat. Quia cum Liturgia poſt Evangelium inchoaretur, ſumenda erant veſtimenta propria ad celebrandum Sacrificium*.

Denuò habemus integram ſylvam errorum. Primus eſt, quod etiam Græcorum Patriarchæ olim ſuis Metropolitis ad Epiſcopalis conſecrationis, & Metropoliticæ dignitatis firmitatem tranſmitterent Pallium. Plures cenſent non eſſe errorem. Etenim ad Joannem Ravennæ Metropolitam ſcripſit Magnus Gregorius: *Hac de re Diacono noſtro Conſtantinopolim ſcripſi, ut per omnes Metropolitanos inquirere debeat. Et ſicubi iſte uſus eſt; ut in Litaniis cum Palliis ambulent, abſit ut per me Ravennatis honor Eccleſiæ in aliquo imminui videatur*. Videtur palàm ſupponere, quod Metropolitæ L.4.ep.15.

ſitæ iſthìc haberent, & à Patriarcha acciperent Pallia. Eundem morem probat Actio ſecunda octavæ Synodi: *Ponentes Epiſcopi libellum ſuper Sancta Evangelia & pretioſa ligna, & rursùs ſumentes eum dederunt Ignatio Sanctiſſimo Patriarchæ Conſtantinopolis. Et ſumens Patriarcha Super-Humeralia, tradidit eis. Primò autem omnium dedit Metropolitæ Cariæ, & dixit ei: Eccè, ſanus factus es, jam noli peccare ne deterius tibi aliquid fiat.* Agit de libello, quem Adrianus Pontifex lapſis in Photii Factionem Epiſcopis ad eandem ejurandam præſcripſerat. Hinc omnes iſti Epiſcopi ad majorem firmitatem priùs ipſum ponebant ſuper ſacro-ſancta Evangelia, ac ſuper pretioſa Dominicæ Crucis ligna, deinde legebant in manibus Sancti Ignatii, atque ita ipſi profitebantur pœnitentiam ac obedientiam. Et quoniam per ablatà Omophoria degradati erant, ea ipſis reddebat ac imponebat Ignatius, atque ita reparabat. Et de intruſo Photio ſcribit in Sancti Ignatii vita Nicetas Paphlago: *Photius conſecratos à Sancto Ignatio Epiſcopos reſacrare conatur. Quod cum non ſuccederet, omneſque cum indigniſſimè ferrent, atque execrarentur, ne ita quidem defecit iniquitas. Super-Humeralibus, & Orariis, & aliis ſtatus Sacerdotalis coemptis Inſignibus, ſecretò preces ſuper ea quaſdam pronunciabat: Et ſic ea ſingulis, loco muneris, & largitionis, dabat.* Eis tranſmittebat nova Pallia, atque ita faciebat ſuos. Et in litteris ad Imperatorem Baſilium Joannes octavus Pontifex Photium arguit de variis exceſſibus, ac inter ipſos eſt etiam hic: *Quod Bulgariæ Archi-Epiſcopo, vel Epiſcopis, qui videntur ibidem exiſtere, ſacrum Pallium, quo inter ſacra Miſſarum Solemnia uti Pontificibus ſolitum eſt, ipſe Patriarcha mittere præſumpſiſſet.* Eundem morem in omnibus Patriarchis firmare videntur verba decimi ſeptimi Canonis, adducta per Dominum Archi-Epiſcopum.

Reſpondeo tamen iſtius apud Græcos tranſmiſſionis nullum eſſe exemplum antiquum, nullum apud Patres teſtimonium, nullum apud Canones veſtigium. Omnes iſthìc Epiſcopi gerunt ſacrum Omophorion: Nec ipſum ſibi tranſmiſſum à Patriarcha accipiunt, ſed vel ab ipſo, vel à Metropolita in ipſa conſecratione. Diſertè hoc ſcribit in libro de ſacris Ordinationibus Simeon Theſſalonicenſis: *A principio Miſſæ, & in exaltatione Divini Panis, & in Ordinationibus, & in aliis ſacris Myſteriis Epiſcopus ſemper Pallio ab humeris in orbem cingitur. Quod etiam tunc Ordinatus ab Archi-Epiſcopo accipiens, collum induitur.* Quod ipſum confirmant antiqui Græcorum rituales libri. Nec aliud ſcribit Magnus Gregorius. Quæſtio ipſi erat cum Joanne Ravennatum Metropolita, non an Archi-Epiſcopi deberent Pallium à Patriarcha accipere, ſed an ipſo poſſent uti extra Miſſæ Sacrificium, præſertim extra Eccleſiam in Litaniis. Hoc negabat licere Gregorius, affirmans adverſum conſuetudini omnium, etiam Orientalium, ſub cœlo Eccleſiarum. Et de hac ſola conſuetudine inquiri per ſuum Apocriſarium juſſit apud Metropolitas Patriarchatus Conſtantinopolitani. Etiam Sancti Ignatii Patriarchæ in octava Synodo opus non eſt nobis adverſum. Etenim non ſolos Metropolitas, ſed quoſvìs lapſos Epiſcopos reparavit per reddita Omophoria. Sicut per eorum ablationem quivìs apud Græcos Epiſcopus degradatur, ita & per redditionem reparatur. Degradatis auferuntur, reparatis redduntur ſui Ordinis ornamenta. Aliud item Epiſcopis, quos reſacrare non permittebatur, non fecit Photius. Eos cenſuit partim malè ordinatos, partim degradatos: Hinc ipſis priora abſtulit, & reddidit nova Omophoria. Non ſolis Metropolitis, ſed cunctis generatim Epiſcopis. Aliud tamen egit in Bulgaria. Ejus Archi-Epiſcopo, & paucis ſingulariter privilegiatis Epiſcopis tranſmiſit Pallia. Romano more. Etenim iſta Diœceſis & antiquo uſque ad Leonis Iſauri violentiam obſervato, & novo per Bulgarorum à Latinis Epiſcopis & Monachis factam converſionem acquiſito jure ſpectabat ad Romanum Patriarchatum, ideoque erat conſueta videre tranſmiſſionem Pallii. Hunc morem doloſus Photius cenſuit non mutandum. Et ipſum Joannes octavus arguit, non quod tranſmiſiſſet Pallia, ſed quod tranſmiſiſſet in Bulgariam: Quod Romani Patriarchatus Diœceſim tentaſſet invadere. Doloſus Photius ſecutus eſt artem, quam Imperatori Theodoſio olim ſuggeſſerat ejus Prædeceſſor Atticus. Ad hujus ſuggeſtionem ille, dum Orientale Illyricum tranſcripſit in Patriarchicam poteſtatem Conſtantinopolitani Epiſcopi, addidit ut omnia iſthìc pergerent juxta antiquum morem fieri. Nempè ne morum novitas offenderet Populum, atque ita induceret ad retrocedendum.

Etiam decimus ſeptimus octavi Concilii Canon non facit ad Propoſitum. Nec enim agit de tranſmittendo ad Metropolitas pallio, ſed de præſtanda per ipſos obedientia Patriarchalibus Evocationibus. Affirmat quoſdam per Patriarcham conſecrari, quoſdam Metropolitas ſolo per ipſum Pallio inſigniri: Omnes tamen ab ipſo, ſive hac, ſive iſta via, accipere ſui loci & honoris firmitatem. Primum paſſim per Orientem, in Occidente fit apud quaſdam Metropoles; ſecundum autem fit per ſolum Occidentem. Interim Canon ſancit omnes & ſingulos propter Epiſcopalis firmitatis acceptam gratiam obſtringi ad plenè obediendum legitimis ſui Patriarchæ evocationibus. Palam agit in ſolemnem Hincmari Rhemenſis contumaciam. Quò tamen ejus honori parcat, emittit generalem pro cunctis Patriarchis adverſùm quoſvìs Metropolitas Sanctionem. Eſt ſuprà demonſtratum. Ex his liquet, quod rectè dixerim ab Orientalibus Patriarchis Pallium non fuiſſe tranſmiſſum ad ſuos Metropolitas, ideòque iſtam tranſmiſſionem eſſe primum errorem Domini Archi-Epiſcopi.

Secundus Domini Archi-Epiſcopi error eſt, quod Demetrius Chomatenus agat de Pallio ſeu Omophorio. Agit enim de Sacco. Tertius error eſt, quod Theodorus Balſamon affirmet Saccum, Sticharion, ac Phenolion eſſe ornamenta ſolis Patriarchis propria. Etenim Phenolion omnibus non ſolùm Epiſcopis, ſed inſuper Presbyteris; Sticharion convenit etiam Subdiaconis. Theodorus ergò Balſamon iſtud affirmat de undulato

Stica-

Stichario, ac de Phenolio Polyſtaurio. Quartus error eſt, quod Patriarchæ poſſint quotidiè uti iſtis ornamentis. Etenim uti non poſſunt in diebus jejuniorum, nec in defunctorum officiis. Quintus error eſt, quod privilegiati Metropolitæ ipſis uti non poſſent, niſi in certis diebus anni. Uti poterant omnibus diebus, præter jam dictos. Sextus error eſt, quod ſolis Metropolitis daretur privilegium utendi undulato Stichario, & Polyſtaurio Phenolio. Etenim illis dabatur ſolum Privilegium utendi Sacco: Alia duo competebant omnibus Epiſcopis.

Septimus error eſt in expoſitione vigeſimi ſeptimi Canonis, qui Metropolitanis ac aliis Epiſcopis, ex jure vel privilegio habentibus Pallii uſum, ſancit ne omni tempore Divini Officii, vel alius Eccleſiaſtici Miniſterii, ſed certis dumtaxat temporibus & locis utantur iſto ornatu. Dominus Archi-Epiſcopus commentatur: *Ex eo tamen colligi non poteſt non licere Metropolitanis Pallio uti omni tempore Divini Sacrificii, aut vi horum Canonum adigi ad ejus depoſitionem ante Conſecrationem*. Reſpondeo hæc vera eſſe in Græcorum non ſolis Metropolitis, ſed quibuſcumque Epiſcopis. At verò Canon nequaquam de Græcorum Epiſcopis agit, ſed de ſolis Latinis. Agit enim in præfatam audaciam Hincmari Rhemenſis. Duo hujus Synodi Canones in ipſum agunt. Vigeſimus ſeptimus ejus exceſſus circa uſum Pallii, decimus ſeptimus frænat ac damnat ejus contumaciam contra Romanas evocationes. Porrò quod vigeſimus ſeptimus Canon in Græcorum Epiſcopos aut mores non ſtatuat, eſt manifeſtum ex ejus exordio: *Secundùm traditas formas per ſingulas Provincias, & Regiones, ac urbes, in Eccleſiaſticis promotionibus & conſecrationibus illa, quæ indicia & ſigna ſunt Ordinis, qui unicuique ineſſe videtur, retineri decernimus*. Lucidè affirmat circa Pallii geſtamen ac uſum eſſe varias variarum Regionum conſuetudines: Aliam apud Græcos, aliam apud Latinos. Et mandat unicuique ſuam cuſtodiri. Et proſequitur: *Ite ut Epiſcopi, quibus conceſſum eſt Palliis uti certis temporibus, &c.* Sancit in ſolos Epiſcopos, quibus permiſſum eſt certis dumtaxat temporibus ornari Pallio. Et hi palam ſunt ſoli Latini. Quare octavus Domini Archi-Epiſcopi error eſt, quod Canonem ſtatuentem de ſolis Latinis Epiſcopis extendat ad Græcos.

Nonus error eſt, quod Omophorion Græcis Epiſcopis olim fuerit veſtis vulgata. Etenim omnes ipſorum Scriptores ac Rituales libri Omophorion adnumerant Polyſtaurio, Phenolio undulato, Epimaniciis, Genualibus, aliiſque ſacris Epiſcoporum Ornamentis. Decimus error eſt, quod iſtud ſcribat Sanctus Iſidorus Pelnſiotes. Etenim Iſidorus diſertè ſcribit Omophorion eſſe pellem ovinam, ornatam Sacroſanctis ſignificationibus. Undecimus error eſt, quod Græcorum Epiſcopi Omophorion deponant poſt recitatum Evangelium. Etenim deponunt ad iſtam recitationem. Ratio eſt adducta ſuperiùs. Duodecimus error eſt, quod Græcorum Epiſcopi vulgata ſua veſtimenta priùs deponant, aut certè ipſis ſacra ſuperinduant poſt recitatum Evangelium. Et quod iſtud ſcribat laudatus Iſidorus. Sunt indigna refutatu paradoxa. Proinde & Latina & Græca Eccleſia ſemper habuit idem Pallium, Ornatum ſacrum, laneas faſcias, rem in ſubſtantia vilem, ſignificatione Auguſtam, Sacroſanctam, Divinam.

Dominus Archi-Epiſcopus proſequitur: *Poſt devoratam ab Europæ Metropolitanis accipiendi Pallii neceſſitatem, quæ à Concilio octavo firmata Canone, novas deinde conditiones ſibi à ſummis Pontificibus impoſitas coacti ſunt amplecti. Primùm enim res eò devenit, ut coacti ſint Scripto polliceri ſubjectionem & obedientiam Apoſtolicæ Sedi, & Præcepta ejus Canonicè per omnia ſequi. Novi hujus juris Receptor fuit Bonifacius Moguntinus in Synodo ab eo celebrata, anno ſeptingenteſimo quadrageſimo ſecundo, ut diſcitur ex ejus epiſtola ad Cudbertum. Antea enim Metropolitani nulla alia lege tenebantur, quam ut fidei ſuæ profeſſionem emitterent, & obſervationem Canonum Com-Provincialibus Epiſcopis pollicerentur in ſua conſecratione. Nullam porrò obedientiæ ſponſionem faciebant. Quam adeò alienam à priſco jure cenſebat Leo primus, ut ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum ſcribens de cauſa Attici Epiſcopi, à quo Anaſtaſius ſimilem ſponſionem exegerat, dixerit in ea ſignum injuriæ contineri. At poſt Bonifacium nova clauſula huic profeſſioni addita eſt, qua videlicet ſubjectionem & obedientiam Romano Epiſcopo promitti invaluit, ut videre eſt in veteri formula, quæ Caroli Calvi ætate in uſu erat:* Beato verò Petro, & Vicario ejus debitam ſubjectionem & obedientiam, Suffraganeis verò noſtris adjutorium me exhibiturum profiteor. *Illa nihilominus obedientia ad obſervationem Canonum coercetur, id eſt, promittunt Metropolitani ſe ſummo Pontifici obedituros juxta Canones. Hoc eſt, quoties juſſa ejus Canonum Statutis innituntur*. Hanc enim eſſe eorum verborum vim docet ipſe Zacharias Papa ad Bonifacium ſcribens: *Nec enim ab hac Apoſtolica Sede illa diriguntur, quæ contraria eſſe Patrum, ſeu Canonum Statutis inveniantur. Bonifacius verò, qui ſponſionis vim intelligebat, eandem in propria cauſa adhibuit clauſulam, cum ea ſponſionem Zachariæ faceret pro Archi-Epiſcopatu Moguntino*: Sicut Prædeceſſorum veſtrorum pro authoritate Sancti Petri ſervi devoti, & ſubditi obedientes, & ſubditi ſub jure Canonico. *Inquit ille in epiſtola ad Zachariam*. Epiſt. 132.

Errores non pauci. Primus eſt, quod accipiendi Pallii neceſſitas ſit res adeò acerba, ut à Metropolitis fuerit devoranda. Etenim hoc jure dici poſſit de Metropoliticæ poteſtatis onere, reverà graviſſimo, & humanis viribus importabili; verùm quo colore iſtud ſcribatur de accipiendi Pallii neceſſitate, non video. Eſt enim merum iſtius oneris, jam impoſiti & acceptati, ſymbolum. Immò non merum ſymbolum, ſed inſuper conſolatorium ornamentum. Et video ipſum non ſolummodò à cunctis Metropolitis, ſed inſuper à multis Suffraganeis Epiſcopis ſummo ſemper ambitu fuiſſe appetitum: Nullum debuiſſe compelli ad devorandum. Niſi forſan quoſdam Metropolitas, quos in Gallia reperit Sanctus Bonifacius. Nempe laxata diſciplina ipſos dejecerat ad Barbaros, à quibus nec Pallia, nec ipſam

Me-

Metropoliticam dignitatem fuiſſe æſtimata, teſtatur in ſuorum librorum proœmio Guillelmus Neubrigenſis. Erant graviſſimè ac fœdiſſimè infirmi, ideoque panis, ſuavis ſanis, erat illis pœna. Attamen Dominus Archi-Epiſcopus non de ipſo forſan Pallio iſta ſcribit, ſed de ſolis per Sanctum Bonifacium adjectis conditionibus.

Secundus igitur error eſt, quod Sanctus Bonifacius Romanæ Pallii acceptioni perperam appoſuerit profeſſionem Romanæ ſubjectionis & obedientiæ. Quod iſta profeſſio ſit amara & devoranda conditio, Paſchali II. Pontifici, quod conſuetæ Metropolitarum profeſſioni juberet ſuperaddi juramentum, quandoque obſtrepuit Archi-Epiſcopus Polonorum: Neminem ſcio, qui murmurarit contra ſimplicem profeſſionem Papalis obedientiæ. Etenim obedientiæ profeſſio, quam Provinciales Epiſcopi in ſua conſecratione faciunt ſuo Metropolitæ, eſt adeò antiqua ut Hincmarus Remenſis ipſam in famoſo adversùs nepotem ſuum Laudunenſem Epiſcopum libro probet ex litteris Sancti Leonis. Et certè Magnus
Cap. 9. hic Pontifex ipſam laudat uti antiquam. Quare Dominus Archi-Epiſcopus in alio hujus ſui libri capite perperàm ſcribit ſimiles *obedientiæ ſponſiones* tunc temporis necdum fuiſſe in uſu. Etiam Presbyteri in ſua conſecratione jam pridem profitentur obedienriam ac reverentiam ſuo Epiſcopo. Et Cardinales Diaconi in ſua olim creatione ſpondebant, quod cunctis *pro Eccleſiaſtica utilitate* Papalibus Mandatis fideliter *ſine vitio ſuperbiæ, ac neglectu*, obedirent. Hanc cautionem roborabant teſtibus, & corporali ſuper Sacroſancta Evangelia juramento confirmabant. Ita nos docet Vigilius Pontifex in Diplomate, quo degradavit Ruſticum, ſuum ex fratre nepotem, & ejus Collegam Sebaſtianum, Cardinales Diaconos. Et Mauricium Imperatorem ſcribunt quidam Aquilejenſes Epiſcopi: *Suggerimus, pie Dominator, quia tempore Ordinationis noſtræ unuſquiſque Sacerdos in ſancta Sede Aquilejenſi cautionem Scriptis emittimus ſtudioſè de fide Ordinatoris noſtri, & nos fidem integram ſanctæ Reipublicæ ſervaturos.* In ſua conſecratione profitebantur fidem ac obedientiam Romano Imperio. Erat res extra metas. Et tamen nullus iſthìc vidit aliquid acerbi vel devorandi. Quia nempe iſtud debitum tacitè ineſt omnibus Epiſcopis. Et expreſſum non operatur aliud, quam tacitum. Quid igitur acerbi aut devorandi Dominus Archi-Epiſcopus videt in Decreto, quo Sanctus noſter Apoſtolus ac Reparator Bonifacius antiquę Metropolitarum profeſſioni adjecit articulum de ſubjectione & obedientia præſtanda Romanæ Eccleſiæ.

Novi morbi exquirunt nova medicamenta. Hinc vetuſtæ Epiſcoporum aut Clericorum profeſſioni novos articulos ex cauſis inſerere eſt antiquiſſima & probatiſſima conſuetudo Eccleſiæ. Propter Eutychianas contra dogmaticum Sancti Leonis Tomum violentias Pontifex antiquæ profeſſioni adjecit iſtius Tomi acceptationem. Ita in prima ſua apud Photii Bibliothecam oratione teſtatur Sanctus Eulogius Patriarcha Alexandri-
Lib. 230. nus. Et Sanctus Proterius, primus ejuſdem Sedis poſt Chalcedonenſem Synodum Epiſcopus, ſuæ profeſſioni omninò addidit iſtum articulum. Compulſus fuit etiam adjungere Symbolum Conſtantinopolitanum. Nempè Eutychiani iſtud Symbolum ſimiliter averſabantur. Utique propter ejus ad Nicænum contra Apollinariſtas facta additamenta. Hinc omnes Epiſcopi deinceps ſunt juſſi non ſolum antiquo more profiteri Nicænum Symbolum, ſed plenum Conſtantinopolitanum. Euphemius Conſtantinopolitanus Patriarcha Anaſtaſium Imperatorem coronare noluit niſi antiquæ profeſſioni adderet Synodum Chalcedonenſem. Et de Acacio, Euphemii Anteceſſore, ſcribit in libro contra Mocianum Scholaſticum Facundus Epiſcopus Hermianenſis: *Mortuus Acacius per libellos Ordinandorum Epiſcoporum uſque nunc damnatur.* Antiquæ profeſſioni inſerta fuit ejus damnatio. Facundus adjungit: *Libellis ſuis Epiſcopi Ordinandi Theodorum Mopſueſtenum cum ſuis dogmatibus, & epiſtolam Ibæ, & Theodoreti Scripta damnarunt.* Hoc eſt, tria famoſa Chalcedonenſis Synodi Capitula. De hoc ad an- L.3. Ep.2.
tiquam profeſſionem additamento ſcribit Conſtantio Mediolanenſi Archi-Epiſcopo Sanctus Gregorius: *Bonifacius Diaconus mihi nunciavit, quod tres ſe Epiſcopi à pia Fraternitatis veſtræ communione ſeparaverint, dicentes vos in damnationem trium Capitulorum conſenſiſſe, atque cautionem feciſſe. Et quidem ſi quid de tribus Capitulis in quocumque vel verbo vel Scripto nominatum eſt, Fraternitas veſtra benè reminiſcitur. Quamvis Deceſſor Fraternitatis tuæ Laurentius diſtrictiſſimam cautionem Sedi Apoſtolicæ emiſerit, in qua viri Nobiliſſimi ex legitimo numero ſubſcripſerunt. Inter quos ego quoque, Urbanam Præturam gerens, pariter ſubſcripſi. Quia poſt quam talis ſciſſura pro nulla re facta eſt, juſtum fuit, ut Sedes Apoſtolica curam gereret, quatenùs unitatem Univerſalis Eccleſiæ in Sacerdotum mentibus per omnia cuſtodiret.* Docet varia. Primò, quod iſta ad antiquam Ordinandorum Epiſcoporum profeſſionem adjectio fuerit facta etiam in Occidentali Eccleſia. Secundò, quod Pelagius Pontifex fuerit iſtius additamenti adeo zeloſus Executor, ut Laurentium Mediolanenſis Eccleſiæ Electum compulerit contra morem venire Romam, iſthìc ſolemniſſime coram ſummis teſtibus profeſſurum, & conſecrandum. Tertiò, quod Gregorius à Succeſſore Conſtantio videatur iſtud additamentum ex cauſis non exegiſſe. Quartò, quod quidam Epiſcopi contra iſtam novitatem tantoperè recalcitraverint, ut Conſtantio Metropolitæ, quem additamento conſenſiſſe ſuſpicabantur, noluerint communicare. Quintò, quod iſtud additamentum fuerit legitimum. Quia neceſſarium *ad unitatem univerſalis Eccleſiæ in Sacerdotum mentibus per omnia cuſtodiendam.* Eadem ratio Bonifacium permovit ad vetuſtæ Metropolitarum profeſſioni addendam ſubjectionem & obedientiam Romanæ Eccleſiæ. Et qui iſtius temporis, & tunc viventium in Gallia Epiſcoporum qualitates novit, etiam novit additamenti neceſſitatem.

Tertius Domini Archi-Epiſcopi error eſt, quod dicat omnem obedientiæ profeſſionem à priſco more eſſe adeò alienam, ut Magnus Leo ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum ſcribens

bens de cauſa Attici Epiſcopi, à quo Anaſtaſius ſimilem ſponſionem exegerat, dixerit in ea contineri ſignum injuriæ. Reſpondeo iſtam exactionem omninò fuiſſe injuriosam. Pontifex non tacet rationem: *Legebatur in litteris tuis, quod Frater Atticus Theſſalonicam veniſſet, quodque conſenſum ſuum etiam ſcripturæ profeſſione ſignaſſet, ut de illo non aliud à nobis poſſet intelligi, quam proprii arbitrii & ſpontaneæ devotionis fuiſſe quod venerat, quodque chartulam de obedientiæ ſponſione conſcripſerat, in cujus tamen chartulæ mentione ſignum prodebatur injuriæ.* Atticus non erat talis qualis Epiſcopus: Erat enim Metropolita veteris Epiri. Et cum Anaſtaſio neſcio quas de Apoſtolicis vicibus, & ipſarum amplitudine quæſtiones habuerat. Interim novellum Vicarium reveriturus, advenerat Theſſalonicam, & dederat ſpontaneam profeſſionem obedientiæ. Verùm ſola voce non contentus Anaſtaſius coegit ad ſcriptam ſponſionem. Et de hac exactione ſcribit Pontifex: *In cujus tamen chartulæ mentione ſignum prodebatur injuriæ.* Et ſubjungit cauſam: *Non enim neceſſarium fuerat, ut obligaretur Scripto, qui obedientiam ſuam ipſo jam voluntarii adventus probabat officio.* Hinc Pontifex affirmat ipſam chartæ mentionem eſſe manifeſtum ſignum injuriæ. Nec profeſſiones, nec ipſarum additamenta exigi poſſint ſine legitimis rationibus.

Notanda etiam ſunt hæc Domini Archi-Epiſcopi verba: *Illa nihilominus obedientia ad obſervationem Canonum coercetur.* Sunt ſuſpecta, & videntur prodire ex officina Hincmari Rhemenſis. Etenim Hincmarus pertinaciter docuit à Romana Eccleſia ſanciri non poſſe novos Canones, ſed nova dumtaxat Decreta. Et non qualiacumque, ſed ſola hauſta atque deprompta ex generalibus Eccleſiæ Canonibus. Quævis alia cenſuit ex Sancti Petri Apoſtoli privilegio non procedere, ideòque nec recipienda. Et ipſe, & ab ipſo inſtructus Rex Carolus Calvus iſtud Dogma ſuſtinuerunt in multis ad Romanos etiam Pontifices epiſtolis. Et ipſum firmarunt præſertim ex Sancti Leonis epiſtola ad Epiſcopos per Campaniam, Picenum, Thuſciam, aliaſque Urbicarias Provincias conſtitutos: *Omnia Decretalia Conſtituta,*
Ep.3. c. 5. *tam beatæ recordationis Innocentii, quam omnium Deceſſorum noſtrorum, quæ de Eccleſiaſticis Ordinibus, & Canonum promulgata ſunt diſciplinis, cuſtodiri debere mandamus.* Affirmarunt non quævis Romanorum Pontificum Decretalia Conſtituta, ſed dumtaxat illa, quæ ex ſacrorum Canonum diſciplinis fuerint promulgata, eſſe veneranda & admittenda. Eſt Dogma Euſebianum ac Photianum. Ejus Sectatores aliud non crepant, quàm Papam obligari ad Canones, ideoque extra ipſorum metas nihil poſſe ſancire. Blaterant Romanos Pontifices, & omnes ipſis adhærentes Larinos, jam pridem per diverſa, immò & per adverſa Decreta eſſe prævaricatores Canonum, ideoque veram Eccleſiam ad ſe ſolos decreviſſe. An quidam hodie laborent iſta ſcabie, ſuo loco diſcutietur.

CAPUT XII.

An Patriarchæ, Autocephali Exarchi, ac nominatìm Carthaginenſis Primas olim acceperint Pallium à Romana Eccleſia?

Rationem dubitandi facit Innocentii tertii Canon, editus in generali Concilio Lateranenſi: *Antiqua Patriarchalium Sedium privilegia* Can. 5. *renovantes, ſacra univerſali Synodo approbante ſancimus, ut poſt Romanam Eccleſiam, quæ diſponente Domino ſuper omnes alias ordinariæ poteſtatis obtinet Principatum, Conſtantinopolitana primum, Alexandrina ſecundum, Antiochena tertium, Hieroſolymitana quartum locum obtineat, ſervata cuilibet propria dignitate, ita quod poſtquam earum Antiſtites à Romano Pontifice acceperint Pallium, quod eſt plenitudinis officii Pontificalis Inſigne, præſtito ſibi fidelitatis & obedientiæ juramento, licenter & ipſi ſuis Suffraganeis Pallium largiantur, recipientes pro ſe profeſſionem Canonicam, & pro Romana Eccleſia ſponſionem obedientiæ ab eiſdem.* Sancit varia benè notanda. Primò Conſtantinopolitanum Canonem, quo ejuſdem civitatis Epiſcopo primus poſt Romanum Pontificem locus defertur, & quem ſemper Romana conſtantiſſimè refutavit Eccleſia, tandem admittit & probat. Quidam exiſtimant iſtud ipſum fuiſſe antea ſancitum à decimo ſeptimo Canone octavi Concilii. At ſine fundamento. Quomodò enim octava Synodus circumduxiſſet Nicolai primi judicium, ſumma cum conſideratione perſcriptum ad Bulgaros? Octavæ igitur Synodi Canon unico contextu involvit antiquam & novam Romam, & Alexandriam prætermittens, ſubjungit Antiochiam. Studio ita involvit: Ne vetuſtum Romanæ Eccleſiæ judicium læderet, & ne Græcos, præſertim Imperatorem Baſilium & afflictum Patriarcham Ignatium, offenderet. Innocentius tertius poſſit novæ ſuæ ſanctionis duas habuiſſe cauſas. Quod Conſtantinopolis tunc teneretur à Latinis: Et quod reliquæ Patriarchales Sedes gemerent ſub Saracenis. Secundò Innocentius circumducit Paſchalis ſecundi Decretum, quod Hieroſolymitanum Patriarcham Antiocheno præpoſuerat: Antiocheno reſtituit primævam dignitatem & locum. Et rectiſſimè atque juſtiſſimè. Tertiò mandat, ut omnes Patriarchæ à Romano Pontifice accipiant Pallium, & ipſum tunc tranſmittant ſubditis Metropolitis. Hinc quæritur, An iſta Papalis tranſmiſſio ſit antiqua?

Reſpondeo non eſſe. Quod omnes Patriarchæ ſemper debuerint à Romano Pontifice conſecrationis & dignitatis ſuæ confirmationem ſupplicare, & ante ipſam legitimè non potuerint ſedere, eſt longè certiſſimum. Plurima hoc evincunt exempla ac teſtimonia. At quod Pallium ſimul poſtu-

ſaverint aut acceperint, nullum eſt teſtimonium, nullum exemplum. Etenim de Alexandrinæ Eccleſiæ Patriarchis ſcribit in Neſtorianæ ac Eutychianæ Hæreſis Breviario Liberatus, Archi-Dia- Cap. 20. conus Carthaginenſis Eccleſiæ: *Conſuetudo eſt Alexandriæ, illum, Patriarcham, qui defuncto ſuccedit, excubias agere ſuper defuncti corpus, manumque dextram ejus ſuo capiti imponere, & ſepulto manibus ſuis, accipere collo ſuo Beati Marci Pallium, & ſic legitimè ſedere.* Et adjungit: *Defuncto Timotheo Alexandrino Epiſcopo Theodoſius ordinatur. Qui licèt haberet Cleri Decretum, contradicere volentibus non permiſit certamen Populi. Monachorum* agmen, *quos non habuit, pro Gajano fuerunt.* Eſt locus mendoſus, ſimili modo ſupplendus. *Dum hæc*, nempè Timothei cadaver cuſtodire, tradere terræ, & Sancti Marci Pallium accipere, *Theodoſius pertentat, cognoverunt Populi & Monaſteria, quid eſſet factum veſpere in Epiſcopio. Mox Theodoſium perſecuti ſunt, & expulerunt, ne colligeret funus Timothei. Inthronizaverunt autem Gajanum.* Liberatus docet nos varia. Primò, quod defuncto Patriarcha, Clerus & Populus ſtatim eligeret novum. Secundò, quod iſte Electus ſtatim conſecraretur. Tertiò, quod conſecratus cuſtodiret tota nocte defuncti corpus, humaret propriis manibus, Sancti Marci Pallium detraheret ejus humeris, ac transferret in ſuos. Quartò, quod ante iſta peracta, ac præſertim ante acceptum ſuis humeris Pallium, legitimè ſedere non poſſet, ideòque nec inthronizari. Hinc enim Alexandrini Monachi ab iſta acceptione violenter impedierunt Theodoſium, atque ita reddiderunt Inthroniſmo inhabilem. Statim elegerunt Gajanum, fecerunt ordinari, admiſerunt ad Patriarchalis cadaveris cuſtodiam & translationem Pallii, atque ita inthronizarunt. Liberatus nos ſextò docet, quod Patriarchis Alexandrinis eſſet ſemper idem Pallium, ipſumque de Patriarcha ſemper transferretur in Patriarcham. Septimò, quod eſſet ipſum Sancti Marci Pallium, ideòque non Conſtantini aut alterius Imperatoris donum, ſed Inſtitutum Apoſtolicum. Octavò, quod veſtiret ſolos humeros, ideòque eſſet ſimplex Omophorion, non talare ornamentum. Liberatus evertit omnes fabellas Petri de Marca.

Hæreſi.69. Cap. 11. Eundem Alexandrinæ Eccleſiæ morem laudat Sanctus Epiphanius: *Hæc eſt Alexandriæ conſuetudo, ut poſt Epiſcopi mortem Succeſſor non diutiùs differatur, ſed ſubindè pacis tuendæ gratia ſubrogetur. Ne aliis hunc, aliis illum amplectentibus, jurgia in vulgus & contentiones exiſtant.* Et in litteris ad Simplicium Pontificem Acacius Epiſcopus Conſtantinopolitanus: *Petrus* Mogus, hæreticus ac intruſus Alexandriæ Patriarcha, *filius noctis exiſtens, & operum diei lucentium alienus apparens, omninò tenebras ad latrocinium peragendum congruas earum cooperator inveniens, media nocte, adhuc jacente cadavere illius, qui Paternos Canones ſubverterat*, utique Timothei Æluri, *inſepulto, ſubrepſit in Sedem, ſicut ipſe arbitratus eſt, uno & ſolo præſente, & eo qui conſors illius inſiſtebat inſaniæ.* Arguit Petrum Mogum de duobus. Primò, quod fuerit conſecratus ab unico Epiſcopo. Secundò, quod Timotheo necdum ſepulto, Pallium feſtinus acceperit, atque ita inthronizatus fuerit, & cœperit ſedere. Licèt nec Acacius, nec Epiphanius Pallii acceptionem diſertè exprimant, ipſam tamen omninò ſupponunt. Liberato Diacono, qui iſtius ritus lucidam notitiam ad nos traduxit, ſummas debemus gratias. Et ex ipſa lucet, quod Alexandrini Patriarchæ olim non acceperint Roma Pallium.

Idem traducendi Pallii mos olim viguit in Hieroſolymitana Eccleſia. Uti Alexandrina Pallium Sancti Marci, ita Hieroſolymitana Eccleſia Sancti Jacobi Omophorion traduxit de Patriarcha in Patriarcham. Quo ritu Succeſſor ipſum acceperit, an ex defuncti Anteceſſoris corpore, an ex Altari, an ab Epiſcopo conſecrante, ignoro. Interim manifeſtum eſt, quod Roma non acceperit. Traductio duravit uſque ad Patriarcham Theodoſium, qui iſtud Omophorion donavit Sancto Ignatio Patriarchæ Conſtantinopolitano. Sanè admirandum eſt, quod adeò pretioſum Theſaurum alienaverit. An hujus alienationis cauſa inceperint alio modo accipere Pallium, etiam ignoratur. Interim iſta forma viguit etiam apud Armenios. Etenim ipſorum Exarcho Conſtantino Pazerperienſi Gregorius nonus Pontifex miſit novum Pallium, eò quod prius eſſet *nimia vetuſtate conſumptum*. Papalis epiſtola exſtat apud Clementem Galanum in prima parte operis de concordia Romanæ Eccleſiæ cum Armenia. Quidam putant iſtud Pallium fuiſſe à Sancto Gregorio Armeniorum Apoſtolo. Labuntur. Fuerat enim Roma miſſum, à Magno Papa Gregorio. Infra exponetur.

Eundem morem ſervavit Conſtantinopolitana Eccleſia. Etenim de Sanctis Metrophane ac Alexandro, primis Regiæ civitatis Epiſcopis, ſcribunt antiqua ipſorum Acta in Bibliotheca Photii: *Metrophanes poſt Evangelii lectionem nonnulla ad Populum locutus, Alexandrum Presbyterum, abſentem, Archi-Epiſcopalis Sedis Succeſſorem renunciat. Populus verò uno ore cum ipſo Imperatore aliquot locis exclamavit:* Dignus eſt. *Deindè ſacræ Menſæ Altaris Humerale imponit, præcipiens hoc Succeſſori ſervari.* Et ſic defunctus eſt. Et de Sancto Eutychio, in ejuſdem civitatis Patriarcham promoto, ſcribit in ipſius vita Euſtatius Presbyter: *Eutychius precibus & manu Pontificum conſecratur, Sancto Spiritu inungitur, Ovis errantis typum ſuper humeros tollit, in Sedem ſublimem adſcendit, & in Solio ſedet.* Docet plura. Primò, quod Pallium fuerit typus Ovis errantis. Videlicet laneæ faſciæ. Secundò, quod geſtaretur ſolis Epiſcopi humeris. Ita & hic Euſtatius evertit fabellas Petri de Marca. Tertiò docet, quod ipſe Eutychius Pallium de Altari ſumpſerit, ac ſuis impoſuerit humeris. Quartò, quod poſt ipſum ſumptum fuerit inthronizatus, & cœperit ſedere. Quintò, quod in ipſa conſecratione ſua ſumpſerit. Etiam de Sancto Germano Patriarcha, ejecto per Imperatorem Leonem Iſaurum, ſcribit Georgius Cedrenus: *Germanum Leo Patriarchæ ſolio dejecit. Iſque Humerale in ſacra Menſa magni templi deponens, reſignavit munus ſuum, atque diſceſſit.* Poſuit in Altari, reſumendum à Succeſſore. Inter articulos, de quibus Joannes, Macarii Magne-

ſiani

ſiani Epiſcopi Diaconus, accuſavit Sanctum Joannem Chryſoſtomum, hic fuit nonus: *Joannes, totius Cleri habito Conventu, tres Diaconos citavit. Acacium, Edaphium, & Joannem, & quaſi Humerale ejus furati eſſent, accuſavit, quærens utrùm & ad quem uſum cepiſſent.* Eſt obſcurus articulus. Quis enim furari velit laneas faſcias? Aſt erat non perſonæ, ſed Sedis, à primo forſitan Epiſcopo acceptum, & uſque tunc cuſtoditum Humerale: Hinc ejus furtum ſummi fecit Sanctus Joannes. Præſertim quod ſuſpicaretur ſublatum ad ſuperſtitiones. Haſcè ſuſpiciones Joannes Diaconus volebat temerarias, ideòque Zeloſo Epiſcopo vertebat in crimen.

Porrò de Conſtantinopolitani Patriarchæ creatione ſcribit in libro de ſacris Ordinationibus Si-
Cap. 9. meon Theſſalonicenſis: *Si electus, utique in Patriarcham Conſtantinopolitanum, ſit Epiſcopus, poſt ſolemnem declarationem ſtatim eſt Patriarcha, nulloque alio indiget præter ſolum Inthroniſmum. Promotus in Eccleſiam venit, templumque ingreſſus & ſacrum Altare, Epitrarbelion & Pallium ſibi circumponit.* At verò Electum, qui non eſt Epiſcopus, affirmat conſecrandum à Metropolita Heracleenſi, exponit omnem Ordinationis ritum, & tan-
Cap. 11. dem concludit: Pallium demùm accipiens, utique Conſecrator, *& Cruce ſignans, Ordinato circumponit, exclamans:* Dignus. *Quod intra & & extra Sanctuarium clarè & magnificè ter decantatur.* Proindè recentiores Græci circa hæc aliquid mutarunt. Olim Patriarcha, dum non eſſet Epiſcopus, in conſecratione accipiebat Pallium, attamen non à Conſecrante, ſed de Altari ſumptum ſibi imponebat: Mutationis cauſam & tempus ignoro. Quidquid ſit, nunquam Roma acceperunt. Eadem eſt ratio Patriarchæ Antiocheni. Infra oſtendetur. De Epheſinæ, adeoque etiam de Heracleenſis & Cæſareenſis Eccleſiæ ritu ſcripſit ad Imperatorem Marcianum, & ad Chalcedonenſem Synodum dixit Baſſianus Epheſiorum Epiſcopus: *Abripientes Pallium Sacerdotii mei, in Sede poſuerunt quemdam, & in locum meum.* Haud dubiè illi impoſuerunt & Pallium, nam antea inthronizare non poterant. Proinde & iſtic viguit eadem forma.

Quædam videntur his obſtare. Primò; authoritas Luitprandi Cremonenſis Epiſcopi, Apoſtolici apud Græcos Legati, ad ipſorum Imperatorem Nicephorum Phocam dicentis: *Sed quid commemorem, cum ipſa Conſtantinopolitana Eccleſia noſtræ ſanctæ Catholicæ atque Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ meritò ſit ſubjecta? Scimus, immò vidimus Conſtantinopolitanum Pallio non uti, niſi Sancti Petri noſtri permiſſu. Verùm cum impliſſimus Albericus, quem non ſtillatim cupiditas, ſed velut torrens impleverat, Romanam civitatem ſibi uſurparet, Dominumque Apoſtolicum quaſi ſervum proprium in Conclavi teneret, Romanus Græcorum Imperator, filium ſuum Theophylactum Eunuchum inſtituit Patriarcham. Cumque eum Alberici cupiditas non lateret, miſſis eò muneribus ſatis magnis effecit, ut ex Papæ nomine Theophylacto Patriarchæ mitterentur litteræ, quarum authoritate tum ipſe, tum alii Succeſſores abſque Paparum permiſſu Palliis uterentur. Ex quo turpi commercio vituperandus mos inolevit, ut non ſolùm Patriarchæ, ſed etiam totius Græciæ Epiſcopi Palliis utantur. Quod quam ſit abſurdum, cenſere opus non eſt.*

Joannes Morinus in Adnotationibus ad Græcorum Ordinationes reſpondet: *Fabella eſt id, quod ſcribit author hiſtoriæ Legationis Luitprandi Cremonenſis Epiſcopi ad Nicephorum Phocam Orientis Imperatorem.* Arguit præſertim hæc verba: *Ex quo turpi commercio vituperandus mos inolevit, ut non ſolùm Patriarchæ, ſed etiam Epiſcopi totius Græciæ Palliis utantur.* Et adjungit cauſam: *Nec refutatione eget Dictum ab univerſa & perpetua praxi tam inſolens.* Reverà enim omnes Græcorum Epiſcopi ad omne Sacrificium ſunt ſemper uſi Pallio. Eſt res exploratiſſima. Attamen Jacobus Goar rectè ſcribit antiqua Monimenta non eſſe adeò faciliter projicienda. Et certè fœda iſtiuſmodi commercia non ſunt aliena ab iſto infeliciſſimo tempore. Etenim ad undecimi ſæculi annum vigeſimum quartum ſcribit Glaber Rudolphus: *Conſtantinopolitanus Præſul, cum ſuo Principe Baſilio, aliique nonnulli Græcorum, conſilium inière, quatenus cum conſenſu Romani Pontificis liceret Eccleſiam Conſtantinopolitanam in ſuo Orbe, ſicut Romana eſt in univerſo, univerſalem dici & haberi. Qui ſtatim miſerunt, qui deferrent multa ac diverſa donorum Xenia Romam, tam Pontifici, quam cæteris, quos ſuæ parti favere conſpicerent. Ubi convenientes, apud Pontificem expoſuerunt ſuæ profectionis querelam. Sed quid non pertentat cæcus amor habendi? Eſt proverbium: Aureo pugillo murum frangere ferreum. Ac licèt pro tempore Philargyria Mundi Regina queat appellari, in Romanis tamen inexplebile cubile locavit. Mox namque ut viderunt deferri ſibi fulgidas Græcorum opes, verſum eſt cor illorum ad fraudulentiæ diverticula: Pertentantes an fortè clanculò concedere quiverant, quod petebatur.* Addit tentamen fuiſſe impeditum per clamoſa murmura totius Italiæ, ac præſertim per inſtantia Monita venerabilis Guillelmi Abbatis Cluniacenſis, atque ita obtinuiſſe Domini verbum: *Portæ inferi non prævalebunt adverſùs eam.* Poſt Photii tempora Græci, licet per Leonis Sapientis Imperatoris pietatem ſchiſma depoſuerint, ac redierint ad obedientiam Matris Eccleſiæ, ſemper tamen ſtuduerunt Romanum jugum excutere. Pedetentim, per particulas, & per cuniculos. Hinc igitur Romanus Imperator obtinere ſtuduit, ut Patriarcha Conſtantinopolitanus poſſet ſine Papali conſenſu uti Pallio. Non ut deinceps Pallium Roma non peteret, ſed ut ipſo ſine illius conſenſu poſſet uti. Nam ipſum Roma nunquam petierat. Attamen ſine Romana venia non potuerat ipſo uti. Etenim novus Patriarcha debebat ſemper ad Pontificem tranſmittere Synodicam, & ſuæ dignitatis confirmationem petere. Sine ipſa firmè non ſedebat. Immò, licet inthronizatus, ſedere in Throno non poterat. Nec exercere dignitatem, adeoque nec uti Pallio. Imperator igitur Romanus à Joanne undecimo poſtulavit, ut Regiæ civitatis Patriarcha deinceps non indigeret Romana confirmatione. Hanc Luitprandus ſignificavit per uſum Pallii. More Latino, ubi iſte uſus eſt Papalis confirmationis ſymbolum. Hinc Dominus Cardinalis Cæſar

Baronius rectè ſcripſit : *Hæc converſa ſunt in magnum detrimentum ipſius etiam Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ, iſta indebita accipientis, & ea occaſione ſe magis abalienantis à ſinu Matris*. Iſtud ſæculum fuit ignorantiſſimum. Et Luitprandus Legatus, vel quivis alius Scriptor iſtius hiſtoriæ, Græcorum mores non ſatis calluit. Hinc miſcuit falſa veris : Scripſit omnes Græcorum Epiſcopos ex iſta occaſione cœpiſſe uti Pallio. Ex eodem fonte Papalem confirmationem expreſſit per uſum Pallii.

Objici etiam poſſit Conſtantinopolitana Photii Synodus, in qua Joannis octavi Pontificis Legatio defert eidem Photio Sacerdotales veſtes, & Epiſcopalia ornamenta, ipſumque etiam Pallium. Et ad Conſtantinum Pazerpertenſem, Armeniorum Exarchum, reſcripſit Gregorius nonus: *Quibuſdam petitionibus per Nuncios tuos nobis ex parte tua exhibitis, ad gratiam exauditionis admiſſis, petitum à te Pallium, tuo, quod olim Anteceſſoribus tuis fuit ab Apoſtolica Sede conceſſum, jam quaſi præ nimia vetuſtate conſumpto, nec non Mitram, Stolam, & Annulum in ſignum dilectionis & gratiæ, ac tuæ devotionis indicium, Fraternitati tuæ mittimus*. Et Magnus Gregorius Pallium tranſmiſit Andreæ, Nicomedianæ civitatis Epiſcopo, atque ita videtur tranſmiſiſſe etiam Conſtantinopolitano. Etenim Nicomedienſis Metropolis eſt in Pontica Diœceſi, atque ita ejus Patriarcha potiori jure debuit Roma accipere Pallium. Reſpondeo iſtam Conſtantinopolitanam Synodum eſſe verſutum figmentum, quo facinoroſus Photius toti Mundo demonſtrare molitus eſt ſe eſſe in communione Romanæ Eccleſiæ, & bona gratia Joannis Pontificis. Perſuadere tentavit omnia contra ſe à Nicolao primo & Adriano ſecundo ſancita eſſe per Joannem circumducta, atque ita iſtos iniquè judicaſſe. Nec finxit tranſmiſſum ſibi ſolum Pallium, ſed omnia Epiſcopalia Ornamenta: Non ad Epiſcopalis dignitatis firmitatem impartiendam, ſed in ſingulare ſymbolum Apoſtolicæ benevolentiæ. Armeniorum Epiſcopi, contra Græcorum & aliorum Orientalium morem, utuntur Mitris, Annulis, aliiſque Latinis ornamentis. A tempore Magni Papæ Gregorii. Cum Romana tunc Eccleſia inierunt firma Pacta, & ejus ſacros ritus ſuſceperunt, atque ita optimus Pontifex ipſorum Exarcho tranſmiſit omnia Latina ornamenta, uſque ad Pallium. Non ad accepti Epiſcopatus firmitatem, quam juxta vigeſimum octavum Chalcedonenſem Canonem accipiebant à Patriarcha Conſtantinopolitano, ſed ad teſtimonium initæ concordiæ, ideoque & ſingularis dilectionis & gratiæ. Iſtud Pallium tempore Gregorii noni erat vetuſtate conſumptum: Hinc Conſtantinus Exarchus poſtulavit novum, & accepit. Eundem in finem. Adducta Magni Gregorii epiſtola eſt vitiata. Le-
L. 5. Ep. 7. gendum eſt : *Nicopolitanæ civitatis Epiſcopum*. At verò Nicopolis, utpotè caput veteris Epiri, ſpectat ad Romanum Patriarchatum.

Res ita cucurrit uſque ad duodecimi ſæculi exordium, quando Godefridus, Lotharingiæ ac Bullonii Dux, & alii Francorum Principes cœperunt ſuis armis proficere in terra ſancta, atque Epiſcopalibus iſthìc Cathedris imponere Latinos Antiſtites. Tunc Latini iſti Patriarchæ, immò & quidam Metropolitæ acceperunt Roma Pallium: Plerique Metropolitæ maluerunt à Patriarchis accipere. Omnes interim acceperunt. Etenim iſthic plantarunt omnes ritus, omnemque diſciplinam Latinæ Eccleſiæ. Guillelmus Tyriorum Archi-Epiſcopus in ſuis de ſacro Bello libris adducit exempla varia, ex quibus diſcimus omnem rerum ſeriem. Audiamus ſingula exempla. In ſeptimo libro ſcribit Albarenſem in Apamæenſi, ſeu ſecunda Syria civitatem fuiſſe expugnatam à Raimundo, Comite Tholoſano, & Pe- Cap. 8.
trum Narbonenſem illi datum Epiſcopum, atque proſequitur: *Petrus Antiochiam, ut ſuæ conſecrationis munus ſuſciperet, de Mandato Comitis profectus, Pontificalis adeptus eſt plenitudinem poteſtatis. Poſtmodùm verò Antiochena ordinata Eccleſia, per Dominum Bernardum, ejuſdem civitatis Patriarcham Latinorum Primum, ſuæ Metropolis in eandem Eccleſiam tranſtulit dignitatem, ſuſcepto ab eodem Pallii genio, factus Archi-Epiſcopus*. Apamęa eſt antiqua ſecundæ Syriæ Metropolis: Ejus Metropoliticam dignitatem Bernardus Patriarcha tranſtulit Albaram, atque ita Petro, iſthìc Epiſcopo ac Metropolitano, Latino more tranſmiſit Pallium.

In tertio decimo libro Guillelmus ſcribit de Guillelmo Tyriorum primo poſt captam Urbem Latino Archi-Epiſcopo, ſuo Anteceſſore: *Prædeceſſor noſter Dominus Guillelmus, ſuſcepto conſe-* Cap. 13.
crationis ſuæ munere à Domino Hieroſolymitano Patriarcha, ut Pallium acciperet, invito & renitente eodem ſuo conſecratore, Romam profectus eſt, ubi à Domino Honorio Papa ſecundo benignè ſuſceptus, quod petebat obtinuit, cum multa honorificentia remiſſus ad propria. Hieroſolymæ Patriarcha erat D.Garmondus. Inter ipſum & Guillelmum orta eſt quæſtio de jure dandi Pallium. Garmondus ad Patriarcham, Guillelmus cenſuit ſpectare ad Papam. Nempe dandi Pallii ritus antea ſub Græcis non fuerat apud iſtas Eccleſias; ideoque neutra pars allegare poterat manifeſtum Canonem, aut conſuetudinem. Porrò in Latina Eccleſia vigebat tunc rigidiſſima regula, quæ Pallium nulli dabat abſenti : Etiam remotiſſimi Metropolitæ cogebantur Romam accedere, & in Papali Conſiſtorio accipere Pallium. Hinc Guillelmus Romam acceſſit, fuit gratiſſimus Honorio ſecundo, & cum ſummo decore remiſſus in Sedem. Placebat Pontifici, ut iſtud in Orientalium Patriarcharum Metropolitas jus devolveretur in Romanam Eccleſiam. Guillelmus hiſtoricus ſubjungit: *Quid autem in cauſa extiterit, quod Guillelmus à Hieroſolymitano Patriarcha conſecratus, & ei obediens fuerit, cum à tempore Apoſtolorum uſque ad eum diem Tyrenſis Eccleſia Antiochenæ Sedi ſubdita fuiſſe dignoſcatur, competenti loco ſequens edocebit Tractatus*.

Defuncto Guillelmo in Tyriam Cathedram ſucceſſit Dominus Fulcherius, Engoliſmenſis apud Aquitanos, Canonicus Regularis Sancti Auguſtini, de quo Guillelmus Hiſtoricus in quarto decimo libro ſcribit: *Fulcherius poſt quam à Domino Hieroſolymitano Patriarcha Guillelmo ſuæ*

conſe-

conſecrationis munus accepit, exemplo Prædeceſſoris ſui volens ad Romanam Eccleſiam pro obtinendo Pallio properare, ab eodem Patriarcha, & ejus complicibus eſt paſſus inſidias & violentiam, ità ut vix, & cum multa difficultate manus eorum poſſet effugere, & ad Romanam Eccleſiam pro cauſa prædicta pervenire, ſicut ex tenore litterarum Papæ Innocentii manifeſtè deprehenditur. Innocentii ſecundi ad Guillelmum Patriarcham litteræ ſic habent: *Parùm tibi viſum fuit, quod venerabilem Fratrem noſtrum Fulcherium, Tyrenſem Archi-Epiſcopum, more Prędeceſſorum ſuorum pro ſuſceptione Pallii venientem ad Romanam Eccleſiam, diſturbare præſumpſeras, niſi & erga eum à nobis redeuntem te inhumanum ac difficilem, & nimis aſperum exhiberes.* Innocentius diligebat Fulcherium. Durante enim Petri Leonis ſchiſmate, fideliter & generosè apud Aquitanos ſe geſſerat: A Gerardo Engoliſmenſi Epiſcopo, Petri Leonis pertinaciſſimo Fautore vexatus, Abbatiam ſuam derelinquere, in terram ſanctam peregrinus abire, & iſthìc in Templi monaſterio ſubditus vivere maluerat, quam Schiſmatico Idolo adhærere. Proindè lis inter Patriarcham & Papam tunc adhuc pendebat: Et Innocentius judicavit pro ſuo dilecto Fulcherio, adeòque & pro Sede Apoſtolica.

Defuncto Bernardo, primo Antiochenorum Latino Patriarchæ, ſucceſſit Dominus Radulphus vir Illuſtrium Natalium, animo generoſus, charus populo, verùm non ita Epiſcopis & Clero. Hinc ſine horum ſuffragio fuit electus. Et de ipſo ſcribit Guillelmus Hiſtoricus: *Quod, utique factam à populo electionem, audientes Epiſcopi, qui ad hoc, ut ſibi Patriarcham, Authore Domino, præficerent, convenerant, timentes furentis & vociferantis Populi indiſcretos impetus, diviſi ſunt ab invicèm, ei quem non elegerant, obedientiam exhibere recuſantes. Ille tamen nihilominùs Palatium & Eccleſiam occupans, ſtatim ſine mora Pallium de Altari Beati Petri, nulla ad Romanam Eccleſiam habita reverentia aſſumpſit.* Erat enim conſecratus Epiſcopus, Archi-Epiſcopus Mamiſtranus. Hanc ejus præſumptionem Lambertus, Antiochenæ Eccleſiæ Archi-Diaconus, vehementer accuſavit apud Innocentium Pontificem, atque ita Radulphus fuit citatus Romam, & compulſus accedere. Guillelmus Hiſtoricus Lib. 15. Cap. 10. proſequitur: *Radulphus Romam perveniens, prima facie difficiles habuit ad Dominum Papam introitus, tanquam Romanæ perſecutor Eccleſiæ, & qui ſingularem Sedis Apoſtolicæ Primatum comminuere & infringere voluerit, Sedem æmulam contra Romanam erigens, & pariſicans Eccleſiam, tanquam læſæ Majeſtatis reus, ab ingreſſu ſacri arcetur Palatii, & à Domini Papæ colloquio ſuſpenditur. Porrò tam Dominus Papa, quam univerſa Eccleſia, proclivio res erant ad hoc, ut Dominum Patriarcham qualibet honeſta occaſione gravarent, ejuſque Adverſariis plurimum exhibebant favorem. Suſpectus enim eis habebatur admodùm, eò quod vir eſſet dives & magnificus, & Sedem, cui præerat, Antiochenam videlicet, Romanæ ſubjacere dedignabatur, ſed ei eandem in omnibus pariſicare contendebat, dicens utramque Petri eſſe Cathedram, eamque quaſi primogenitæ inſignem Prærogativa. Undè multipliciter ad ejus gravamen nitebantur. Tandem quorundam Amicorum uſus officio, intervenientibus tam Domini Papæ, quam ſuis familiaribus, & ſemitas dirigentibus, admiſſus eſt ad Domini Papæ & Curiæ ſolemniter congregatæ præſentiam & cum multa ſuſceptus eſt magnificentia.*

Guillelmus rectè ſcribit ipſum de ſchiſmatica adversùs Romanam Cathedram rebellione fuiſſe ſuſpectum. Hinc enim omnium animi fuerunt conſtanter averſi. Attamen ſuſpicio carebat firmis fundamentis. Etenim Radulphus cenſuit ſe, licet Latinum, eſſe tamen Antiochenæ Eccleſiæ Patriarcham, ideoque ſe ſuccedere in omnia jura, in omnes mores & ritus, quibus à Sancti Petri Apoſtoli tempore Catholici ejus inter quos multi Sancti, Græci Anteceſſores fuerant conſtanter & perpetuò uſi. Et inter iſtos mores fuerat Pallium non Roma petere, ſed accipere de Altari. Nec dubitandum eſt, quin Radulphus iſta adduxerit ad ſui purgationem. Hinc Innocentius Pontifex cauſam ſuſpendit, & Guillelmus proſequitur: *Verùm cognoſcens tota Curia, quod qui ad accuſandum prodierant, non erant eatenùs inſtructi, ut Domino Papæ & ejus Aſſeſſoribus plenam de objectis poſſent ibi facere fidem, ſignificatur ambabus partibus, quod interim quieſcant, quouſque Dominus Papa aliquem de Latere ſuo ad partes dirigat Antiochenas, qui ibi habita teſtium & inſtrumentorum copia, de cauſa pleniùs poſſit cognoſcere. Intereà reſignato Pallio, quod idem Patriarcha de Altari Antiochenæ Eccleſiæ ſua ſibi ſumpſerat authoritate, in injuriam, ut dicebant, Sedis Apoſtolicæ, & Cardinalibus tradito, aliud ei, ſumptum de corpore Beati Petri, more ſolemni per priorem Diaconum traditur. Sic itaque mora, quantum negotium ejus videbatur exigere, Romæ habita, cum plenitudine gratiæ, ſalva tamen quæſtione, ſumpta licentia, reverſus eſt.* Nempè Innocentius Pontifex vidit nullam eſſe ſpeciem attentati ſchiſmatis. Nihilominùs conſtanter voluit, ut omnes iſti Latini Patriarchæ Pallium acciperent à Sede Apoſtolica. Hinc etiam Hieroſolymæ Patriarcha Amalricus ipſum per Fredericum Acconenſem Epiſcopum ſolemniter petiit, atque obtinuit ab Adriano quarto. Ita idem Guillelmus ſcribit in Cap. 20. libro decimo octavo.

Res ita ambulavit uſque ad Innocentium tertium. Interim Flandri noſtri occuparunt etiam Conſtantinopolim, ipſi impoſuerunt Latinum Patriarcham, & pleriſque iſtius Imperii civitatibus Latinos etiam dederunt Epiſcopos. Hinc novus iſte Orientalis Eccleſiæ ſtatus eſt deductus ad Lateranenſem laudati Pontificis Synodum. Quæſitum eſt, an Latini iſti Patriarchæ deberent Pallium Roma petere, an accipere ex Altari? Et an ſubjecti Metropolitæ idem ornamentum deberent à Papa obtinere, an à ſuo Patriarcha? Innocentius erat peritiſſimus ſacrorum Canonum. Quare reſpondit Patriarchas à Papa, Metropolitas debere à Patriarcha inſigniri. Etenim apud nos Latinos Pallium eſt Epiſcopalis confirmationis ſymbolum: At verò juxta Nicænos, ideoque & juxta Apoſtolicos Canones Epiſcopatus ſui firmitatem Patriarchæ à Papa, Metropolitæ debent accipere à Patriarcha. Eadem ergò eſt ratio Pal-

lii. Innocentius ſanxit pro ſolis Latinis: Etenim Græcorum ritus ſunt omninò Apoſtolicum Inſtitutum, ideoque abſit ut Lateranenſis Synodus ipſos circumduxerit aut circumſcripſerit. Quapropter Græci, dum à Divina miſericordia exceſſuum ſuorum veniam, veram Chriſtianitatem, ac avitam libertatem receperint, vivere poterunt juxta Canones ſuorum Parentum. Romana Eccleſia, uti Afris poſt ejectos Wandalos reddidit, ita poſt ejectos Turcos Græcis libentiſſimè reddet omnia ſua Privilegia.

Sanctus Leo nonus conſtanter affirmat, quod Carthaginenſis Archi-Epiſcopus, & quidem ſolus, conſueverit in Africa habere ab Apoſtolica Sede Pallium. Quod ſolus haberet, eſt manifeſtum. Et ratio eſt in promptu: Quod nempè Metropolitica iſthic poteſtas eſſet deſultoria, ac de civitate migraret in civitatem. Etiam Pallium potuiſſet migrare; verùm Eccleſia judicavit non expedire. Quod autem Carthaginenſis Pallium aliquando ab Apoſtolica Sede acceperit, Leoni nono eſt credendum. An ſemper fuerit ita obſervatum, non poſſim affirmare. Hac enim de re nihil reperio, niſi Synodicam epiſtolam, qua Victor Carthaginenſis Archi-Epiſcopus ſuam conſecrationem per tres Legatos ſolemniter refert Theodoro Pontifici, & poſtulat confirmari: *Significamus. Deo placitæ Fraternitati tuæ noſtram Humilitatem in ſancta Carthaginenſis civitatis Eccleſia Pontificalis honoris accepiſſe conſecrationem & Stolam. In quo dignitatis faſtigio ut à Deo omnipotente regamur, veſtris ſanctis nos commendantes orationibus, poſcimus.* Sacerdotalis honoris Stolam diſtinguit ab Epiſcopali conſecratione, ideòque per ipſam videtur intelligere Pallium. Et addit ſe accepiſſe ſimul cum conſecratione: Haud dubiè à conſecrante Epiſcopo. Laudata Victoris Synodica exſtat in Lateranenſi Synodo Sancti Martini Pontificis.

CAPUT XIII.

Diſcutiuntur quædam novelli Scriptoris Aſſerta circa Pallium.

NOvellus Scriptor nuperrimè vulgavit Diurnum librum Romanæ Eccleſiæ. Et addidit non ſolummodo Notas, ſed inſuper tres Appendices Diſſertationes, quarum tertia eſt de uſu Pallii. Plura ſatis inſeliciter. Præfatæ Diſſertationis quædam ſunt diſcutienda. Primò, hæc
Num. 5. verba: *In ſacris Ornamentis vox, Pallium, ambiguam habet ſignificationem. Sumitur enim aliquando pro veſte ſacra, quæ ſuperinduitur: Ut quod Pluviale dicitur, quodque Cappa, & Caſula. Aliquando pro Inſigni quodam dignitatis eximiæ, quod ipſi etiam Cappæ, Caſulæque imponitur. Atque inde Pallii nomen ſortitur: Quoniam vel Pallio imponitur, ſicut Pallium reliquis veſtibus, vel eſt Pallii Ornamentum quoddam & decus. Fruſtra enim ſunt, qui ſuper ea nominatione anxiè quærenda ſe cruciant.*

Reſpondeo tria deviare. Primum eſt, quod dicat Pluviale ſeu Cappam, itemque Caſulam in rebus ſacris quandoque appellari Pallium. Certè pro iſta nomenclatura nullum mihi occurrit teſtimonium. Præterea apud Romanos Caſula & Pallium, uti forma, ita & nomine ſemper fuerunt diverſiſſima. Secundum eſt, quod dicat Pallium aliquando ſuperponi Cappæ ſeu Pluviali. Etenim Romanum Pontificale præſcribit longe aliud: *Patriarcha vel Archi-Epiſcopus uti Pallio non poteſt omni tempore, ſed tantùm in Eccleſiis, in Miſſarum Solemniis.* Omninò laudat antiquos mores univerſalis Eccleſiæ. At verò iſta Solemnia fieri non poſſunt cum Pluviali, ſed dumtaxat cum Caſula. Tertium eſt, quod dicat Pallium appellari à ſuperimpoſitione vel ornamento Pallii, quod eſt Caſula. Errat variè. Meliorem Ætymologiam adduxi ex Sancto Iſidoro Hiſpalenſi. Interim valdè probo hanc præfati Scriptoris regulam: *Fruſtra ſunt, qui ſuper ea nominatione anxiè quærenda ſe cruciant.*

Novellus Scriptor pergit: *Sicut in Orientali Eccleſia nullum deſignari poteſt tempus, quo Pallium à* Num. 9.
Patriarchis geri cœpit, ſic neque in Occidentali. Quare perpetuus meritò dici poteſt uſus in ſummis Pontificibus, cum Sacris operarentur, aut munia ſibi propria obirent. Fuit certè uſus ante annum trecenteſimum trigeſimum ſextum, quo anno Marcus Papa Hoſtienſi Epiſcopo permiſit Pallium gerere tunc, cum Electum à Clero Romano in ſummum Pontificem more Majorum ordinaret. Reſpondeo Pallii antiquitatem eſſe longè certiorem ac manifeſtiorem in Orientali Eccleſia, quàm in Occidentali. Etenim quod Sanctus Marcus, primus Alexandrinorum Patriarcha, Pallium geſſerit, ac ipſum ſuis Succeſſoribus gerendum tradiderit ac reliquerit, ſupra audivimus à Liberato Diacono. Et ejus irrefragabilem authoritatem confirmat in litteris ad Sanctum Cyrillum, ibidem Patriarcham, Sanctus Iſidorus Peluſiotes, Preſbyter ejuſdem Eccleſiæ: *Filius tuus ſum. Quippe qui magni illius* Lib. 1.
Marci ſpeciem atque habitum præferas. Græcus Epiſt. 37.
textus habet, quod Magnum illum Marcum ſchematizes. Hoc eſt, imiteris ac repræſentes per eundem ejus habitum. Utique per Epiſcopale Pallium. Æquè firma teſtimonia adduxi etiam pro Pallio Sancti Jacobi Apoſtoli, primi Epiſcopi apud Hieroſolymam.

Novellus Scriptor pergit: *Non recedit procul à vero ſententia illorum, qui Linum, Petri Succeſſo-*
rem, hujus Ornamenti authorem faciunt. Affirmat Num. 10.
Rupertum Abbatem Tuitienſem, ac Auguſtinum Patritium ita ſentire, atque proſequitur: *Mirabile porrò eſt, quod ſcribit Rupertus Maternum, qui ad Treverenſem Eccleſiam fundandam à Beato* Num. 11.
Petro Apoſtolo miſſus eſt, hæreditatem Pallii ſuis Succeſſoribus reliquiſſe. Id enim ſi verum ſit, fateri oportet Sanctum Petrum fuiſſe uſum Pallio, eoque Maternum donaſſe, atque adeò ab exordio naſcentis Eccleſiæ ſummos Pontifices & geſſiſſe & conceſſiſſe Pallium. Verùm ut ſine teſtimonio Veterum author ille duodecimi dumtaxat ſæculi tam antiquam Pallii conceſſionem

ceſſionem facit, ita fidem vix obtinere valet, ſaltem apud homines non vehementer credulos.*

Reſpondeo Rupertum omninò adjuvari teſtimoniis Veterum; Irrefragabilibus; Teſtimonio Sancti Marci. Sanctus enim Marcus Alexandrinam Eccleſiam non tam ſuo, quàm potius Sancti Apoſtoli Petri nomine ac vice fundavit, inſedit, ac rexit. Iſta Eccleſia eſt Patriarchalis, ac Apoſtolica, & quidem ſecunda totius Chriſtianitatis Sedes, ideoque fundari ac inſideri debuit non per alium, quàm per ipſum Apoſtolorum Principem Petrum. Loquor rem firmam, & cunctis Chriſtianæ Hierarchiæ Peritis exploratam. Proinde quidquid Sacræ diſciplinæ Sanctus Marcus iſtic inſtituit, accepit à Sancto Petro. Inſigniter hoc docet Magnus Leo in litteris ad Dioſcorum, novellum Patriarcham iſtius Eccleſiæ: *Unum nos ſentire oportet & agere. Cum enim Beatiſſimus Petrus Apoſtolicum à Domino acceperit Principatum, & Romana Eccleſia in ejus permaneat Inſtitutis, nefas eſt credere, quod Sanctus Diſcipulus ejus Marcus, qui Alexandrinam primus Eccleſiam gubernavit, aliis regulis traditionum ſuarum Decreta formaverit, cum ſine dubio de eodem fonte gratiæ unus Spiritus fuerit Diſcipuli & Magiſtri, nec aliud Ordinatus tradere potuerit, quam quod ab Ordinatore ſuſcepit.* At verò quod inter alias Sancti Marci traditiones ac Decreta fuerit Epiſcopale Pallium, jam audivimus à Liberato Diacono ac Sancto Iſidoro. Igitur Marcus iſtud accepit à Sancto Petro.

Epiſt.81.

Quod ipſum confirmatur ex Pallio Sancti Jacobi Apoſtoli. Etenim magnus ille, & antiquus adverſùm Montaniſtas Scriptor, & glorioſus Martyr Apollonius *ex Veterum traditione refert Dominum Apoſtolis ſuis mandaſſe, ne infra duodecim annos Hieroſolymis excederent.* Ita teſtatur in Eccleſiaſtica hiſtoria Cæſaræenſis Euſebius. Iſto igitur tempore Apoſtoli diſpoſuerunt Eccleſiam, ac ejus fundamentales ritus ordinarunt. Quare dubitandum non eſt, quin ex iſtis Decretis Sanctus Jacobus aſſumpſerit Pallium. Quod ipſum Sanctus Petrus omnino fecit Antiochiæ, ac inde portavit Romam. Quod perditæ Ovis, ac Paſtoris ipſam ſuper humeros reportantis Parabola fuerit & Apoſtolis & primis eorum Succeſſoribus uſitatiſſima, demonſtrant plurima ipſorum teſtimonia. Et certè illa nobis prædicat originalem humani generis lapſum, illius reparationem per ſcandalum Crucis, Epiſcopalem zelum in lucrandis animabus, aliaque non pauca aut parva myſteria. Hinc illa omnia Apoſtoli cenſuerunt eſſe nobis repræſentanda per Epiſcopale Pallium.

L.5.C.17.

Scriptor ille pergit: *Par eſt credere, prioribus temporibus Pallium datum eſſe ſolis Occidentalibus à Pontifice. Nullum enim reperitur exemplum dati Orientalibus, ante conſtitutos in Oriente Patriarchas Latinos. Nam quod de Sancto Cyrillo narrant Theodorus Balſamon & Photius, eum accepiſſe à Sancto Cæleſtino cum Vicaria poteſtate exercendi in Epheſina Synodo Judicii de Neſtorio Phrygium, quod interpretantur Pallium, infirmo fundamento innititur. Siquidem nullum de poteſtate præſidendi Concilio demandata exſtat in litteris Sancti Cæleſtini, Actiſque Concilii verbum, nullum & de Pallio. Immò creditur à nonnullis hæc fabula à Conſtantinopolitanis, tunc cum ab Eccleſia Latina ſe abſtraxiſſent, eo conſilio conficta, ut Alexandrinorum dignitatem deprimerent, velut à Romanis profectam, aut certè auctam.* Videntur hæc deſumpta ex Andrea Sauſſayo, qui in libello de Sacro Pallio ſcribit: *Obſervandum, extra Occidentem Pallium dictum fuiſſe Phrygium, quod Phrygiorum opere texeretur, crucibuſque paſſim inſigniretur.* Libellus exſtat in ejus opere de myſticis Galliæ Scriptoribus.

Num.29.

Cap. 3.

Reſpondeo utrumque manifeſtè labi. Primò, quod dicant Phrygium, Sancto Cyrillo à Beato Cæleſtino Pontifice datum, fuiſſe Pallium: Et ita tradi à Theodoro Balſamone ac Photio. Etenim Sanctus Cyrillus habebat Sancti Marci Pallium, ideoque non indigebat alio. Vacuum fuiſſet iſtud beneficium. At verò Græcorum Patriarchæ ac Epiſcopi olim non geſtabant Mitras: Hinc fieri poſſit, ut ipſam Cæleſtinus Cyrillo donaverit. Ad firmandam ejus in Epheſina Synodo authoritatem. Et iſtud aſſerit Theodorus Balſamon. Audiamus ejus verba in Commentario ad Photii Nomo-Canonem: *Hujus quoque temporis Patriarcha Alexandrinus ex præſenti* Conſtantinianæ donationis *Edicto jus habet, ut cum Phrygio celebret. Habuit autem hanc facultatem Sanctus Cyrillus Alexandrinus à Romano Papa Cæleſtino, quando coacta eſt Synodus Epheſina contra Neſtorium. Cum non poſſet Cæleſtinus adeſſe Epheſi, & judicare Neſtorium, viſum eſt ut Sancto Cyrillo à Cæleſtino permitteretur huic Synodo præſidere. Ut itaque conſtaret eum habere jus & authoritatem Papæ, ſedit cum Phrygio, & condemnavit Neſtorium. Ab illo igitur tempore cum eodem Phrygio Sacra celebrant, & procedunt Patriarchæ Alexandrini.* Per Phrygium nullatenùs Pallium intelligit, ſed Mitram. Nam & iſtud ibidem appellat Caddenarium, non humerorum, ſed capitis ornamentum. Et Pallium etiam apud Orientales eſt ſimplex lana, ideòque remotiſſima à Phrygio. Et pallium eſt intra Eccleſiam, immò intra ſacra Miſſarum Solemnia circumſcriptum: Cum ipſo non poteſt procedi. Et quid opus multis? Nicephorus Calixtus lucidè ſcribit: *Ex quo tempore fama eſt Sanctum Cyrillum Mitram accepiſſe, quæ deindè per ſucceſſionem ad eos etiam pervenerit, quibus forte Eccleſiæ Alexandrinæ Thronus legitimè obveniſſet, ſacros Epiſcopos.* Etiam in Græco textu habetur vox, *Mitra*. Quare non eſt paraphraſis Latini Interpretis.

Tit.8.C.1.

L.14.c.34.

Alter iſtius novelli Scriptoris error eſt, quod de Epheſina Sancti Cyrilli Præſidentia nullum ſit verbum in Sancti Cæleſtini litteris, Actiſque Concilii. Eſt horrendus error. Etenim Epheſinæ Synodi poſt Romanorum Legatorum adventum facta ad Principem relatio laudat iſtorum Legatorum poteſtatem, & adjungit: *Et hæc quidem etiam antequam Sanctiſſima hæc Synodus conveniret, Cæleſtinus Sanctiſſimus magnæ Romæ Epiſcopus per litteras ſuas indicaverat, Cyrilloque Sanctiſſimo magnæ Alexandrinæ civitatis Epiſcopo, ut ſuas vices ſubiret, commiſerat.* Etiam relatio, quæ allatæ per Joannem ſacrarum Largitionum Comitem Sacræ reſpondit, ac item alia Sancti Cyrilli reparationem poſtulans relatio diſertè illum appellant Synodi Præſidem, ac Joannem Antiocheno-

num

num de intolerabili audacia arguunt, quod fuerit in ipſum auſus contumelioſi Judicii manus mittere. Et hinc per Romanos Legatos reparatus Cyrillus præſedit cunctis Synodalibus Actionibus: Præſedit etiam ante illos. Scio quod utraque relatio non ſolum Cyrillum, ſed etiam Memnonem, quem conſtat non fuiſſe, appellet Præſidem: Nempè per figuratam Grammaticam, quæ unius Subſtantivi idioma tranſcribit etiam in aliud, ei in eadem conſtructione adjunctum.

Porrò Cyrillum per Apoſtolicas vices præſediſſe, diſertè teſtatur prima Sancti Gelaſii Pontificis Synodus: *In ſancta Epheſina Synodo Neſtorius condemnatus eſt, conſenſu Beatiſſimi Cœleſtini Papæ, mediante Cyrillo, Alexandrinæ Sedis Antiſtite, & Arcadio Epiſcopo ab Italia deſtinato.* Et in libello, quem Anaſtaſii ſecundi Pontificis ad Anaſtaſium Imperatorem Legatis dederunt Dioſcorus & Chæremon, Apocriſarii Alexandrinæ Eccleſiæ: *Si quando contigerit in rebus ambiguis quædam Epiſcoporum Concilia celebrari, Sanctiſſimus is, qui Romanæ Eccleſiæ præſideret, reverendiſſimum Alexandrinæ civitatis Archi-Epiſcopum deligebat, ut ſui loci curam ſuſciperet.* Palam reſpiciunt Sanctum Cæleſtinum & Cyrillum. Et omnes Græcorum Epiſcopi in profeſſione, quam Chalcedone apud Sanctam Eupheniam fecerunt Vigilio Papæ, laudant Epheſinam Synodum, & adjungunt: *In qua in Legatis ſuis atque Vicariis, id eſt, Beatiſſimo Cyrillo, Arcadio & Projecto Epiſcopis, Philippo Presbytero, Cœleſtinus Papa noſcitur præſediſſe.* Profeſſio exſtat in Conſtituto Vigilii. Etiam Liberatus Diaconus in Breviario ſcribit de Epheſina Synodo: *Cyrillus habens vices Sedis* Cap. 5. *Apoſtolicæ.* Proindè Cyrillus fuit omnium Legatorum primus, ideoque & primo ſupra omnes loco ſemper ſedit. Et Mitram accepit à Papa, non Pallium. Nicephorus tamen Calixtus rectè addit: *Fama eſt.* Quoniam eſt incertum.

Nihilominùs fateor in hodie exſtantibus Cæleſtini Papæ litteris expreſsè non laudari hanc Apoſtolicam Cyrilli Præſidentiam. Nempe delegans epiſtola periit aut latet. Ejus tamen inſignem memoriam habemus in Reſcripto, quod ad varias Cyrilli quæſtiones dedit Cæleſtinus: *Itaque breviter Reſponſum tuæ reddimus Sanctitati. Etenim quæris, utrùm ſancta Synodus recipere debeat hominem,* videlicet Neſtorium, *à ſe Prædicata damnantem, an quia induciarum tempus emenſum, ſententia dudùm lata perſiſtat. Tuæ ſit Sanctitatis hoc cum venerando Fratrum Concilio.* Cyrillus varias circa Synodalem Proceſſum ac authoritatem quæſtiones Cæleſtino propoſuit, & Pontifex cunctas remiſit ad Cyrilli cum futuro Concilio arbitrium, atque ita palàm affirmat ac ſupponit Cyrilli Præſidentiam. Et certè Cyrillus iſtiuſmodi dubia referre non poterat, niſi ex officio Præſidis. Et quidem hoc Reſcriptum non accepit niſi ab Arcadio & Projecto, Legatis Epiſcopis poſt damnatum Neſtorium. Ex quo lucet delegatorias Præſidentiæ litteras fuiſſe priores, & Cyrillo ad manum fuiſſe in ipſo exordio Synodi. Nam ſine ipſis nihil Synodale inchoare poterat. Quæ omnia eluceſcent etiam ex Commonitorio, quod Legatis è ſuo Latere ad Synodum Epiſcopis Cæleſtinus dedit, & quod ſuo tempore vulgabitur.

Novellus Scriptor pergit: *Ex Veterum monimentis nullum reperitur veſtigium dati Pallii Africanis ullis, ſaltem quamdiù Africana Eccleſia retinuit aliquid priſtini ſplendoris. Immò datum omninò non fuiſſe ratio convincit. Nam cum Pallio tribuebatur Archi-Epiſcopi nomen, à quo ita abhorrebat Africana Eccleſia, ut in Concilio ſanciverit, ne primæ Sedis Epiſcopus appelletur Princeps Sacerdotum, aut ſummus Sacerdos, aut aliquid ejuſmodi, id eſt, Archi-Epiſcopus, ſed tantùm primæ Sedis Epiſcopus.* Reſpondeo Archi-Epiſcopalis Tituli apud Afros uſum eſſe abundè expoſitum in ſuperioribus. Interim Carthaginenſis Epiſcopus, licet ipſo dudum uſus non fuerit, erat tamen magnus Metropolita, ac inſuper Primas multarum Provinciarum. Et quod Pallium habuerit, diſertè affirmat Sanctus Leo nonus. Et rectè affirmat. Etenim Victorem Carthaginenſem Epiſcopum, dum ſuam conſecrationem retulit, & confirmandam ſupplicavit, ſupra audivimus ſcribentem ad Sanctum Theodorum Pontificem: *Significamus tuæ Deo placitæ Sanctitati noſtram Humilitatem Divina gratia præveniente, in ſancta Carthaginenſis civitatis Eccleſia Pontificalis honoris accepiſſe conſecrationem & Stolam:* Epiſtola exſtat in Lateranenſi Synodo Sancti Martini Pontificis. Per Stolam omnino intelligit Pallium. Eſt phraſis iſtius temporis. Etenim authenticus, & inſigniter orthodoxus iſto tempore Scriptor, qui laudati Martini Martyrium eruditè deſcripſit, hæc habet: *Suſcipientes Sanctum Martinum Carnifices exuerunt exteriùs ejus Pallium Sacerdotalis Stolæ.* Et Theodoſius Hieroſolymæ Patriarcha Sancto Ignatio Patriarchæ Conſtantinopolitano, dum Sancti Jacobi Apoſtoli tranſmiſit Pallium, ſcripſit ſe mittere *Poderem & Super-Humerale cum Mitra, Pontificalem Stolam S. Jacobi Apoſtoli.* Hoc eſt, quæ erant Pontificalis Stola. Quod palmare donum fuerit Super-Humerale, diſertè teſtantur Nicetas Paphlago, ac Michael Syncellus. Et ex iſtis videmus, quod Carthaginenſis Antiſtes Pallium Roma non acciperet, ſed à ſuis Conſecratoribus. Attamen S. Leo nonus non malè affirmat, quod ipſum acceperit ab Apoſtolica Sede.

Novellus Scriptor poſt varia pergit: *Cum ſummi Pontifices ſoliti ſint Epiſcopos, quos Pallio donabant, ſedulò monere, ut eo inter ſola Miſſarum ſolemnia utantur, immò Gregorius Magnus Ravennatem Epiſcopum in Litaniis gerentem graviter redarguat, quamquam poſtea fatigatus importunis precibus id indulſit, quæri non immeritò poteſt, quæ fuerit tam expreſſi, tamque inſtantis Moniti cauſa.* Adducit varias conjecturas, & adjungit: *Inde verò ſit conſequens, ut pretioſæ veſti, cujuſmodi ſacra Caſula, pretioſus olim Ornatus adderetur, non item lanea tænia, & vile quoddam additamentum. Neque objici poteſt, quod poſterioribus temporibus eadem admonitio perſeverarit, etſi laneum cœperit eſſe Pallium. Nam vel mos antiquus admonendi retentus eſt, quia retentæ pariter mittendi Pallii veteres formulæ.*

Reſpondeo hæc eſſe frivola, ac inſuper falſa. Falſum eſt, quod ſacra Caſula olim fuerit pretioſa veſtis. Fuit lanea, ad inſtar Pallii. Et talis

etiamnùm

etiamnùm hodiè eſt apud Græcos, tenaciſſimos antiquorum rituum. Etenim clamoſus ille Græcus, qui Innocentii tertii Pontificis tempore varias contra Latinam Eccleſiam vomuit contumelias, ſcribit inter cætera: *Latinorum Sacerdotes & Epiſcopi Sacerdotales Stolas, id eſt, Caſulas, non de lana ſed de ſericis natura contexentes, eis operantur, diuturnas ipſas præparantes, cum hujuſmodi Stola, id eſt, Caſula vel Planeta, Chriſti habitum repræſentet, quem habuit, quando exutus fuit veſtimentis ſuis, & indutus Chlamyde Coccinea, quæ de lana contexta erat, quà nos utimur Quadrageſimali tempore. In aliis verò diebus utimur albis: Eò quod Chriſtus Agnus immolatus dicitur. Et ideò ex veſtimentis Ovium nobis Caſulas præparamus.* Docet varia. Primò, quod omnis ſacra Caſula olim fuerit ex lana. Etiam Caſula Epiſcoporum. Nempè Phenolion Polyſtaurion. Secundò, quod id factum ſit ex cauſa ſacræ ſignificationis: Nempe ad repræſentandam laneam Chlamydem, qua Chriſtus Dominus per ludibrium fuit indutus à Pilati militibus. Tertiò, quod fuerit & alia iſtius ritus cauſa: Quia Chriſtus eſt magna illa Ovis quæ pro nobis immolatur, ideoque & immolationis Miniſter induitur ex lana. Quartò, quod Caſula ſit quandoque alba, quandoque coccinea. Quia nempe Græci in Divinis officiis non utuntur aliis coloribus. Quintò, Latinos graviter arguit, quod iſtum ritum mutarint, & ſericum admiſerint ad Caſulas. Eſt frivola calumnia. Eſt tamen vera. Etenim à multis ſæculis nos cœpimus uti ſerico ac aliis pretioſis texturis. Ex his interim vides novellum hunc Scriptorem caduco niti fundamento, ut credat aut ſuadeat Pallium olim fuiſſe non ex lana, ſed ex pretioſa materia.

Porrò ratio, ob quam Eccleſia noluit Epiſcopos nonniſi intra Miſſarum Solemnia uti Pallio, eſt non modica. Etenim laneum Pallium ſignificat Ovem perditam: Hæc autem reperta ac redempta non eſt, niſi per cruentum Crucis Sacrificium. Illic Chriſtus Dominus exſpoliavit Principatus ac Poteſtates, triumphans illos in ſemetipſo, ac nos ex ipſorum ſervitute redimens: & Decreti, quo noſtra captivitas erat ſigillata, chyrographum de medio tollens, & affigens cruci. Eadem igitur de cauſa Epiſcopi, noſtrum Redemptorem ac Portatorem repræſentantes, non poſſunt uti niſi in incruento Sacrificio. Eadem de cauſa Pallium inſignitur crucibus. Eadem de cauſa Magnus Gregorius fuit adeò difficilis ac moroſus, ut Ravennatum Metropolitæ ejus uſum
Lib. 4. in Litaniis permitteret. Nam quod & hoc Indul-
Cap. 7. tum poſtmodò circumduxerit, teſtatur in ejus vita Joannes Diaconus.

Novellus Scriptor proſequitur: *Ex dictis nonnulla poteſt oriri hiſtorica quæſtio de materia Pallii. Fuitne ſemper, quæ nunc eſt, an pretioſior quondam alia? Orientale laneum fuiſſe quinto ſæculo teſtatur Iſi-*
Num. 42. *dorus Peluſiotes. Nec videtur dubium, quin ſemper fuerit.* At verò de Occidentali Pallio plurimum dubitat, propter Joannis Diaconi verba de Pallio Magni Gregorii: *Gregorii Pallium byſſo candente contextum, nullis cernitur acubus perforatum. Circa ſcapulas obvolutum, non autem confixum digno ſcitur: Sicut vetuſtiſſimis muſivis vel picturis oſtenditur.* Multa de iſtis verbis diſputat, ac tandem
concludit: *Uſum lanei Pallii incepiſſe circiter initia* Num. 55.
noni ſæculi, ex Joanne Diacono non obſcurè quis conjiciat. Videtur enim feciſſe byſſini Pallii Gregoriani mentionem, & ſimul antiquitatem viri laudaſſe, qui tacitè novitatem ſuis æqualibus objiceret. Qua enim alia de cauſa utrumque præſtitiſſet? Urget verba Joannis Diaconi, quæ aſſerunt per iſtam Pallii formam repræſentari viri antiquitatem.

Reſpondeo hæc inſigniter elucidari à Fratre Angelo Rocca, Tagaſtenſi Epiſcopo, Præfecto Apoſtolici Sacrarii. In eruditis ad Magni Gregorii imaginem Notis affirmat à Joanne Diacono laudari non Latinum, ſed Græcum Gregorii Pallium, & adjungit: *Ego tametſi in Ædicula Sancti Andreæ Pallium Beati Gregorii more Latino factum reperi, illud tamen more Græco, à Joanne Diacono conſcriptum, incidendum hoc loco putavi. Hunc item in modum non ſolùm in imaginibus ſummorum Pontificum typo æneo inciſis à Lino Papa uſque ad Meltiadem, ſed in vetuſtis quoque Eccleſiarum muſivis, præſertim verò ad Sanctum Petrum, in eorumdem Pontificum imaginibus, quas Formoſus Papa pingendas Romæ curavit, in hanc eandem formam Pallium pictum fuiſſe inveni. Idem videre eſt ad Sanctum Paulum, & multis aliis in locis: In quibus etiam Honorium primum, Joannem quartum, Theodorum primum, compluresque alios ante Gregorium Magnum, & poſt ejus tempora, hac Pallii forma, qua nunc Græci utuntur, decoratos reperi. Hæc itaque Pallii forma tempore Beati Gregorii in uſu habebatur, deinde multis poſt ſæculis in deſuetudinem deducta eſt, nova ad majorem commoditatem inventa, ac in uſum recepta.*

Affirmat duo. Primò, quod antiqua Romanarum Baſilicarum muſiva ac picturæ atteſtentur utrique ſummorum Pontificum Pallio. Et Græco & Latino. Etiam in eodem Pontifice. Et quidem item in Beato Gregorio. Quam diverſitatem non facilè invenies in picturis aliarum Gentium. Omnes Germanorum ac Gallicanorum Antiſtitum vetuſtæ picturæ eos repræſentant in ſolo Latino Pallio. Rationem adduxi ſuperiùs. Quia nempè Romani Patriarchatus Diœceſes olim erant partim Latinæ, partim Græcæ: Et cunctis Romanus Antiſtes tranſmittebat Pallia. Hinc ipſe, quò ſe communem repræſentaret Patrem, quandoque hoc utebatur, quandoque iſto: Et utramque formam pictores aliquandò ex cauſis, aliquandò ex artis arbitrio expreſſerunt. Angelus Rocca ſecundò affirmat hanc ambi-dextram formam manſiſſe uſque ad nonum ſæculum: Tunc factam mutationem, & contractionem ad formam Latinam. Et loquitur non ſine fundamento. Tunc enim non ſolus ſceleratus Photius, ſed etiam Sanctus, & tot ac tantis Romanæ Eccleſiæ beneficiis cumulatus Conſtantinopolitanorum Patriarcha Ignatius ſtabilivit rapinas Imperatoris Leonis Iſauri, & Orientale Illyricum ſine reſtitutionis ſpe avulſit ab Apoſtolica Sede. Tunc igitur etiam Romani Pontifices poſſint valedixiſſe Græco Pallio, & ſe ob Schiſmatis deteſtationem conſtrinxiſſe ad ſolum Latinum.

Et

Et hanc ſolam mutationem poſſit reſpexiſſe Joannes Diaconus. Quod tunc etiam Pallii materia fuerit mutata, eſt frivolum ac inſigniter temerarium commentum. Et forſitan ad eandem claſſem pertineat Joannis Diaconi aſſertio de byſſino Pallio Sancti Gregorii. Etenim ipſum Pallii corpus Joannes non vidit: Judicavit ex ſolis Romanarum Baſilicarum muſivis ac picturis. Et quomodo ex ipſis introſpexiſſe poſſit, an iſtud eſſet lana, an linum. Joannes eſt Gregorio ad duo ſæcula junior: Proinde non ex ſolis imaginibus loqui debebat, ſed ex authenticis teſtimoniis. Et certè ſcribit de ſolo Græco Sancti Gregorii Pallio: Quod certum eſt fuiſſe ex pura lana. Græcorum Pallia ſemper fuiſſe talia, mox lucidè demonſtrabitur. Interim ego nolim ipſius fidem fruſtrare. Hine ſupradixi forſitan Gregoriani Pallii fundum fuiſſe Byſſinum. Quod ſi ita ſit, rationem ignoro. Et certè in Græco præſertim Pallio fuerit res mira. Quidquid ſit, Gregoriani Pallii antiquitas, quam laudat Joannes Diaconus, poſſit fuiſſe in ſola Pallii forma. Quia nempè Gregorius adhuc uteretur Græco Pallio. Certè unicum, poſterum, ac infirmum Joannis Diaconi verbum non poſſit omnem antiquitatem ſubvertere.

Novellus Scriptor adjungit *Gregorium Magnum lanæ nunquam meminiſſe, cum de Pallio ſcriberet ad eos, quibus mittebat: Meminiſſet tamen abſque dubio, ſi per veritatem licuiſſet. Ut enim erat allegoriarum incredibiliter amans, ex materia Pallii ſumpſiſſet argumentum prædicandæ humilitatis, ad quam tantoperè Pallio donatos hortabatur*. Reſpondeo Gregorium etiam frequentia ſcripſiſſe de Mappulis, Tunicis, ac Dalmaticis, & tamen nunquam earum ediſſeruiſſe ſacras ſignificationes, aut materiam. Quia nempe erant cunctis notiſſima. Porrò Pallium nequaquam eſt humilitatis ſymbolum: Eſt ſymbolum graviſſimi oneris, ac ſummæ magnificentiæ. Etenim ſignificat Chriſtianum Populum. Apoſtolus ad Sanctum Titum ſcribit de Chriſto Domino: *Ut ſibi mundaret Populum acceptabilem*. Græcus textus habet: *Populum circumſubſtantialem*. Nempè nos omnes circumhæremus Chriſto Domino, ut filii ad Patrem, ut pulli ad matrem. Eodem modo totius Parochiæ Populus adhæret ſuo Epiſcopo: Provincia Metropolitæ, Diœceſis Patriarchæ, Romano Pontifici univerſa ſub cœlo Eccleſia. Geſtant omnem illum Populum, & geſtare ſpondent ac debent uſque in cœleſte Regnum. Proindè ſunt magnifica & ſplendida figura Chriſti Domini. Hinc Magnus Gregorius aſſiduè inculcat Pallium eſſe eximium ac illuſtre ornamentum. Addit Metropolitam ex ipſo non poſſe inflari, ſed portandum eſſe cum ſumma humilitate. Quia nempe omnia ſunt precaria beneficia Divinæ gratiæ. Quæ omnes Myſticæ repræſentationes evaneſcunt, ſi Pallium non fuerit ex lana.

Novellus Scriptor paria docet de Orientali Eccleſia, & ſcribit: *Nihilo plus valet quod Græci habent, aut potiùs Græcorum unus Iſidorus Peluſiota, de Pallio Orientalis Eccleſiæ Præſulum. Pro Latinis enim, de quibus agimus, non facit*. Adducit totam Sancti Iſidori epiſtolam, & adjungit: *Obſervandum primò, totum in eo eſſe Iſidorum, ut rerum ſacrarum Myſticas ſignificationes exponat, quo argumento nullum eſt vanitati conjecturarum opportunius*. Myſtica Iſidori circa ſacrum Diaconale Linteum ſenſa refert ac refutat, & proſequitur: *Nihilo probabilius eſt, quod Iſidorus de Super-Humerali Epiſcoporum commentatur, ſi tamen Super-Humeralis nominè intelligatur id, quod in hac quæſtione Pallium vocatur*. Invadit ſignificationem, qua Iſidorus affirmat per Pallium, utpotè laneam faſciam, ſignificari perditam Ovem, & ex his concludit: *Hæc cum ita ſint, non video, qua ratione poſſit perpetuus ille lanei Pallii uſus in Latina Eccleſia defendi*. Reſpondeo hæc ita non eſſe. Eſſe varios errores. Primus eſt, quod inter Græcos ſolus Iſidorus Peluſiotes ſcribat Epiſcopale Pallium eſſe laneam faſciam, ſignificativam perditæ Ovis. Etenim in Apologetico ad Imperatorem Theodoſium libro Sanctus Cyrillus laudat Epheſinam Synodum, quod Neſtorium degradando, rapacem Lupum, *Ovina pelle detracta, omnibus mortalibus notum reddiderit*. Et Chalcedonenſis Synodus in relatione ad Sanctum Leonem Papam ſcribit de degradato à ſe Dioſcoro, Alexandriæ Patriarcha: *Lupum Paſtorali pelle nudavimus, qua prius quoque figura tantummodò, ſeu in ſpeciem convincebatur obtectus*. Et in libello, quem adversùs Anthimum, Eutychianum, ac ab Eutychiana Imperatrice Theodora intruſum Patriarcham, Sancto Agapeto Pontifici obtulerunt Martinus, ac alii Regiæ civitatis Archi-Mandritæ, hæc habent: *Contra Anthimum inſurrexiſtis, & Lupum, qui conabatur cooperiri per pellem Ovis, & tranſcendere oſtium Eccleſiaſticum, Ovina pelle denudaſtis*. Libellus exſtat in prima Actione Conſtantinopolitanæ Synodi ſub Patriarcha Menna. Pariformе ſextæ Synodi de degradato Macario Antiocheno Patriarcha teſtimonium eſt adductum in ſuperioribus. Adversùs Macarium in octava Actione exclamavit univerſa Synodus: *Novo Apollinario malos annos. Meritò ab Epiſcopatu alienetur. Nudetur circumpoſito ei Pallio*. Et fuit *denudatus*. Et de hac denudatione univerſa Synodus ſcripſit ad Sanctum Agathonem Pontificem: *Macarium Paſtoritia veſte denudavimus*. Quod item Sanctus Eutychius, dum in Patriarcham Conſtantinopolitanum fuit conſecratus, Ovis errantis typum ſuper humeros acceperit, ſupra audivimus ab Euſtatio Presbytero.

Ex quibus addiſcimus plura. Primò, quod Epiſcopale Græcorum Pallium omninò fuerit Ovina pellis. Secundò, quod iſta pellis circumponeretur ipſorum humeris. Tertiò, quod omninò ſignificaverit errantem ac perditam Ovem. Quartò, quod fuerit non dumtaxat Ovina, ſed inſuper Paſtoritia. Quia nempe Epiſcopum conſtituebat Paſtorem humeris portantem ſuas Oves. Omnem ſibi ſubjectam Parochiam, Provinciam, aut Diœceſim. Quare Romanus Pontifex portat magnam Ovem: Univerſam ſub cœlo Chriſtianitatem. Deinde Epiſcopus eſſe debet non dumtaxat Ovium portator, ſed etiam prima & omnium mundiſſima Ovis. Hinc pravi Epiſcopi, dum Pallium induunt, nec ſunt Oves, nec Ovium Paſtores, ſed rapaces Lupi in veſte Ovina.

na. Quintò, quod Alexandrinus, Antiochenus, & Conſtantinopolitanus, ideoque & omnis omninò Orientalis Epiſcopus geſtaverit tale Pallium. Et quidem Pallium, quo Chalcedonenſis Synodus denudavit Dioſcorum, erat Pallium Sancti Marci, ideòque & ipſum fuit ex lana. Ex quo diſcimus ſextò, quod iſtud ſit non ſolius Sancti Marci, ſed etiam Inſtitutum Sancti Apoſtoli Petri. Proindè hic laneum Pallium geſſit ac dedit etiam Antiochiæ & Romæ. Et omni Latinæ, immò toti ſub cœlis Eccleſiæ. Septimò diſcimus, quod Græcorum Epiſcopi ſemper conſueverint degradari per ablationem Pallii. Octavò, quod Anthimo Conſtantinopolitano Patriarchæ Sanctus Papa Agapetus abſtulerit Pallium. Ex quo non parùm vacillat fides Liberati Diaconi, ſcribentis ipſum ab Anthimo fuiſſe redditum Imperatrici Theodoræ. Nonò, quod hæc non ſint commenta aut ſpeculamina ſolius Iſidori Peluſiotæ, ſed perpetua ac firma traditio totius Orientalis, immò totius ſub cœlo Eccleſiæ.

Secundus error eſt, quod hæc non faciant pro Latina Eccleſia. Etenim Græci Pallii author omninò eſt Sanctus Petrus: Quod ab ipſo & Alexandrinum & Antiochenum ducat originem, quis poſſit ambigere? Nec ambigendum eſt, quin etiam concurrerit ad inſtitutionem Hieroſolymitanæ diſciplinæ. Etiam certum eſt, quod iſtic inſtitutum Pallium ſecum detulerit Romam. Quare ſimiliter certum eſt, quod Sancti Gregorii Pallium fuerit Paſtoritia & Ovina pellis. Ad iſtud evertendum nequaquam validus eſt Joannes Diaconus. Quid ſi quis conjecturet textum ejus eſſe mendoſum, & legendum: *Quaſi ex byſſo candenti contextum?* Hanc inquiſitionem & judicium relinquo me Sapientioribus. Tertius error eſt, quod Sanctus Iſidorus per Omophorion forſitan non intelligat Pallium. Quis non videat iſtam dubitationem eſſe manifeſtum errorem? Quartus error eſt, quod myſtica ſacrorum Rituum ſignificatio ſit inter omnia argumenta quàm maximè opportuna vanitati conjecturarum. Certè ego ab infantia didici ſacros Eccleſiæ mores, & ipſorum vetuſta Significata humiliter venerari.

Trium Autocephalarum Sedium forma eſt nonnihil elucidanda. Baſſianus Epheſinus Epiſcopus, Aſiaticus Exarchus, adversùs ſuam violentam degradationem, immo latrocinalem ejectionem, ſcripſit in ſuo libello ad Imperatorem Martianum: *Quidam eorum, qui Sacerdotio funguntur, nec non & alii vulgares, crudelia in me facere præſumpſerunt. Spernentes enim immaculatorum virtutem Myſteriorum, quæ ex humilibus manibus meis ſuſceperant, poſt quàm à nobis Myſteriorum perfectio celebrata eſt, repentè apprehendentes me, & abripientes de ſancta Eccleſia, plagis afficiebant, ducentes & portantes in forum, aliquandò verò & recludentes, gladiis me ſubjecerunt. In iis itaque, dum ipſius vitæ periculum ſuſtinerem, furentes & abripientes Pallium Sacerdotii mei, in Sede poſuerunt quemdam ex eis, qui & ipſe præſumpſerat ea, quæ in me incongruè facta ſunt, & in meum locum.* Eadem de re Baſſianus dixit ad Chalcedonenſem Synodum: *Craſtina die Miſſas celebravimus omnes ſimul. Et poſt Miſſas, manus injicientes, incluſerunt me, & cum vi abripuerunt Pallium Sacerdotii mei, & ſumentes unum ex ipſis, hunc Stephanum, fecerunt Epiſcopum.*

Affirmat varia. Primò, quod in Miſſarum celebratione geſtaverit Pallium. Quia nempè Græci ipſo utebantur ad quodvis ſolemne Sacrificium. Etiam lucet vocem, *Miſſa*, eſſe inſigniter antiquam. Non habetur in Græco textu, attamen hujus Latinæ translationis author videtur fuiſſe venerabilis Julianus, Coenſis Epiſcopus, unus è Patribus Chalcedonenſis Concilii. Secundò Baſſianus queritur, quod ipſum inimici Pontificalibus indumentis ornatum traxerint extra Eccleſiam, uſque in forum. Videtur non ſolam barbaram violentiam culpare, ſed etiam ſuo ſacro Pallio illatam irreverentiam: Quia ipſum portari non poterat extra Eccleſiam. Tertiò queritur, quod ſe illo ſpoliaverint, atque ita extra Epiſcopatum ejecerint. Quartò, quod Stephanum Presbyterum ſtatim conſecraverint in Epiſcopum, atque etiam inthronizaverint. Licèt non exprimat, apertè tamen ſupponit, quod conſecrato etiam Pallium dederint, aut ſanè quod ille ſibi ipſi acceperit. Etenim ante acceptum Pallium nec Patriarcha legitimè poterat ſedere in Throno, adeoque nec inthronizari. Quare exiſtimo, quod Epheſinus, uti & alii duo Exarchi, Pallium, quorumdam Patriarcharum more, de Altari ſumpſerit. Et ipſum Pallium ſui Anteceſſoris. Forſitan illud ipſum, quod Sanctus Timotheus acceperat à Sancto Paulo. Et ita videtur fuiſſe factum uſque dum Sanctus Joannes Chryſoſtomus, ac ejus in Regiæ civitatis Cathedra Succeſſores cœperunt invadere iſtas Diœceſes, conſecrare eorum Primates, atque ita Autocephaliam evertere. Et tunc omninò illis impoſuerunt etiam Pallium. Porrò Baſſianus oderat iſtas rapinas, ideoque inthronizatus fuerat ſine interventu Sancti Procli. Etiam Stephanus, ejus Adverſarius, fuit taliter conſecratus. At verò Chalcedonenſis Synodus per ſuum vigeſimum octavum Canonem probavit rapinam. Quapropter exinde iſti Exarchi, uti conſecrationem, ita & Pallium debuerunt à Conſtantinopolitano Patriarcha accipere. Non per tranſmiſſionem, ſed in ipſa conſecratione.

CAPUT XIV.

Exponuntur Africanarum Synodorum variæ ſpecies, forma, atque authoritas.

Africanæ Synodi fuerunt in ſextuplici differentia. Prima ſpecies erat illa Synodus, quam cum ſuæ Parochiæ Clero faciebat quiſque Epiſcopus. Olim dici poterat Parochialis, nos hodie appellamus Synodum Diœceſanam. Eſt antiquiſſima. Etenim de Urſacio ac Valente, Arianis Epiſcopis, ad Imperatorem Conſtantium ſcribit

ſcribit Hoſius Epiſcopus Cordubenſis : *Ultrò Romam venerunt, & coram Epiſcopo ac Presbyteris ibi præſentibus confeſſionem ſuam ſcripto ediderunt*. Exſtat epiſtola apud Sanctum Athanaſium in litteris ad ejûs Monachos. Et de Joviniano Hæreſiarcha ac ejus Aſſeclis ſcribit ad Mediolanenſem Eccleſiam Siricius Pontifex : *Facto ergò Presbyterio, conſtitit* ipſorum dogmata *doctrinæ noſtræ, id eſt, Chriſtianæ legi eſſe contraria, unde omnium noſtrum, tam Presbyterorum, quàm etiam totius Cleri, una ſuſcitata ſententia eſt, ut novæ hæreſis Inventores, Divina ſententia & noſtro judicio in perpetuum damnati, extra Eccleſiam remanerent*. Iſtam Synodum Siricius Presbyterium, nos hodiè appellamus Romani Pontificis Conſiſtorium. In ſimili Synodo, memorata & expoſita per Presbyterum Paulum Oroſium, Joannes Hieroſolymæ Epiſcopus diſcuſſit dogmata Hæreſiarchæ Pelagii. Et ex Siricii teſtimonio patet, quod novas etiam hæreſes non in generali totius Eccleſiæ Synodo, ſed in ſolo Romano Conſiſtorio damnaſſe ſit res antiquiſſima, atque authentica. Talium in Africa Synodorum plura exempla habemus in litteris Sancti Cypriani. Iſtiuſmodi item fuit Synodus, in qua Sanctus Auguſtinus curavit ſibi in Succeſſorem eligi Presbyterum Eradium.

Attamen rariora ſunt apud Afros exempla hujuſmodi Synodorum. Etenim modicus erat Clerus in multis Eccleſiis. Quod plures nonniſi unicum haberent Presbyterum, ad Primatem Aure-
Cap. 54. lium dixit in plena Synodo Poſthumianus Epiſcopus. Et ipſe Aurelius : *Tanta indigentia Clericorum eſt, multæque Eccleſiæ ità deſertæ ſunt, ut ne unum quidem Diaconum vel illiteratum habere reperiantur. Nam de cæteris ſuperioribus Gradibus & Officiis tacendum arbitror. Quia ſi Miniſterium Diaconi facilè non invenitur, multò magis ſuperiorum Honorum inveniri non poſſe, certiſſimum eſt. Et quotidiè nos planctus diverſarum ferè emortuarum Plebium jam non ſuſtinemus, quibus niſi fuerit aliquando ſubventum, gravis nobis & inexcuſabilis innumerabilium animarum pereuntium cauſa apud Deum manſura eſt*. Hinc in Afrorum Synodis quandoque videmus Epiſcopos ob unicum puerulum Lectorem graviter contendentes. Subvenit tandem Sanctus Auguſtinus per ſua apud omnem Africam multiplicata Monaſteria. Quod ex ipſis abundantem Clerum omnis Africa acceperit, teſtatur in illius vita Sanctus Poſſidius. Inſuper inopes erant Afrorum Eccleſiæ, & paucorum proventuum. Et in nulla, niſi in ſola Carthaginenſi, lego fuiſſe Archi-Diaconum, aut ſimiles Dignitates. Non nego fuiſſe, ſed affirmo occurrere rariſſimam ipſorum memoriam. Hinc etiam exiſtimo Parochiales Synodos apud Afros fuiſſe rariores. Fuiſſe forſan celebratas à paucis vicinis inter ſe Epiſcopis.

Cap. 98. Afrorum Codex laudat *plenarium uniuſcujuſque Provinciæ Concilium*. Alius, qui quinto Carthaginenſi Concilio adſcribitur, ibidem Canon ex-
Cap. 76. ponit : *Placuit ut quotieſcumque Concilium congregandum eſt, Epiſcopi, qui neque ætate, neque ægritudine, neque aliqua graviori neceſſitate impediuntur, competenter occurrant. Et Primatibus ſuarum quarumcumque Provinciarum intimetur, ut de univerſis Epiſcopis vel duæ, vel tres turmæ fiant, & de ſingulis turmis viciſſim quotquot electi fuerint, ad diem Concilii inſtantiſſimè occurrant. Quod ſi non potuerint occurrere, excuſationes ſuas in Tractoria conſcribant. Vel ſi poſt Tractoriæ adventum aliquæ neceſſitates repentè forſitan ortæ fuerint, niſi rationem impedimenti ſui apud Primatem reddiderint, Eccleſiæ ſuæ communione debere eſſe contentos*. Afrorum Provinciæ habebant numeroſiſſimos Epiſcopos. In catalogo, quem ſuis libris indidit Victor Vitenſis Epiſcopus, Numidia habet centum viginti tres. Et non paucas deeſſe novit ille, qui plures hinc inde occurrentes diligenter annotare voluerit. Afri ſervabant Nicænum Canonem, mandantem ut bis in anno fiat Provinciæ Synodus. Hinc ne tot Epiſcopi toties fatigarentur, quaſdam in tres, quaſdam Provincias ſanxerunt dividi in duas turmas, atque ipſas alternatim convocari. Diviſio videtur ſubfuiſſe Primatis arbitrio, atque ita poſſit eadem Provincia quandoque triſariàm, quandoque biſariàm fuiſſe diviſa. Excipe tamen Tripolitanam. Hæc non habebat niſi quinque, aut ſex Epiſcopos, ideòque non egebat iſta diviſione. Nihilominus quandoque ex gravioribus cauſis conveniebant omnes Provinciæ Epiſcopi. Ita ad diſcutiendos Pelagianæ Hæreſis articulos Aurelius omnes Proconſularis Provinciæ, Sylvanus Primas convocavit omnes Epiſcopos Numidiæ. Et ſine talis Synodi aſſenſu Carthaginenſis Exarchus non poterat novos Epiſcopatus erigere. Dicebatur plenarium non totius Africanæ Diœceſios, ſed totius Provinciæ Concilium. Quare plenarium Concilium apud Afros habuit duas ſpecies. Etiam Provinciæ Synodus. Non plena eſt ſecunda, plena ejus Synodus eſt tertia ſpecies Africanarum Synodorum.

De Tractoria, ſeu litteris Tractoriis ſcribit in ſexto libro Dominus Petrus de Marca : *Legati*, Cap. 3.
ſivè Vicarii Epiſcoporum, à Synodo aut ſimili Conventu *abſentium, exhibebant vicem eorum cum litteris Tractatoriis. Sic illa ætas vocabat litteras quibus Epiſcopi committebant vices ſuas iis, quos ad Synodos mittebant, ut patet ex hoc loco, & ex formula decima quarta, quæ continet Tractoriam, quam Prudentius Tricaſſium Epiſcopus per Vicarium ſuum mittit ad celebrandum electionem Epiſcopi Pariſienſis. In Collectione tamen Canonum Africanorum Tractoriæ, ſivè Tractatoriæ dicuntur litteræ, quibus Metropolitanus Epiſcopus Com-Provinciales invitat ad Synodum*. Locus ab ipſo laudatus eſt inter antiquas, quas ſecundo Gallicanarum Synodorum Tomo ſubjecit Jacobus Sirmondus, Epiſcopalium promotionum formulas undecima, agens de examine Williberti Presbyteri, Electi Catalaunenſis : *Convenientibus apud Cariſiacum pro examinatione VVilliberti Presbyteri, qui futurus erat Catalaunenſis Epiſcopus, Hincmaro Diœceſis Remenſium Archi-Epiſcopo, item Hincmaro Laudunenſium Epiſcopo, Odone Belgivagorum Epiſcopo, cum Legatis Rothaldi, Erpuini, Hilmeradi, Raginelmi, & Joannis, ejuſdem Diœceſis Epiſcoporum, vices eorundem Patrum ſuorum cum Tractoriis, ſicut Regulæ præcipiunt, exhibentibus*. Porrò laudata

quarta

quarta decima formula habet hanc epigraphen: *Tractoria Prudentii Epiſcopi Tricaſſini, quam per Vicarium miſit ad Ordinationem Æneæ Pariſienſis Epiſcopi, cum ipſe adeſſe non poſſet*. Erat Mandatum Epiſcopi, ſeu Epiſcopalis Mandati Inſtrumentum. Dicebatur *Tractoria, ſeu Tractatoria Epiſtola*, quod per ipſam Epiſcopus ſuum Legatum aut Vicarium traheret ad Synodum, aut aliud quodvis negotium. Graſſabantur tunc in Gallia quæſtiones miſerabilis Monachi Godeſchalci & Hincmari Metropolitæ Rhemenſis de Divinis auxiliis atque Decretis. Hinc Sanctus Prudentius in Æneæ promotionem conſentire noluit, niſi ille conſuetæ Epiſcoporum profeſſioni adderet duos articulos. Primum, quo Sancti Auguſtini de Divinis auxiliis ac Decretis dogmata profiteretur ſe admittere. Alterum, quo quatuor famoſa præfati Metropolitæ Hincmari Cariſiaca Capitula damnaret. Et hoc ante Hincmari oculos. Et Æneas debuit obedire, Judicio unius Prudentii. Quid igitur Dominus Archi-Epiſcopus culpat Sanctiſſimum ſuæ gentis Apoſtolum ac Reſtauratorem Bonifacium, quoniam antiquæ Metropolitarum profeſſioni curavit Synodaliter adjici articulum de præſtanda obedientia Romanæ Eccleſiæ?

Interim Dominus Archi-Epiſcopus labitur, quod Sanctus Prudentius ſuum Vicarium miſerit ad celebrandam Æneæ electionem. Etenim miſit ad Electi examen & conſecrationem. Et conſtanter dicendum eſt, Tractoria. Quidam hinc inde Codices legunt, Tractatoria: At certum eſt eſſe mendoſos. Etiam Tractoriarum plures fuerunt ſpecies. Etenim in litteris ad Africæ Vicarium, quibus mandat Africanos Epiſcopos tranſmitti ad primam Arelatenſem Synodum, Imperator Conſtantinus ſcribit: *Singulis Epiſcopis ſingulas Tractorias tribuas*. Jacobus Sirmondus in ſuis ad epiſtolam Scholiis exponit: *Tractoriæ dicebantur Diplomata ſeu Codicilli, quibus copia fiebat uſurpandi curſus publici*. Deſumpſit ex Hieronymo Bignonio, ad undecimam, quæ de Regiorum Legatorum Tractoriis ſancit, Marculphi formulam ſcribente: *Tractoriarum uſum à Romanis mutuatum eſſe hæc formula indicat. Sunt autem Diplomata, quæ dantur Miſſis, vel Evocatis à Principe, ut curſu publico uti poſſint, quem alioquin abſque Diplomate uſurpari fas non erat, adſcriptis etiam locis & manſionibus, quibus ſumptu publico ali debent. Commeatus enim in itinere præſtandus definiri his litteris ſolebat, ut hæc quoque formula exemplo eſt*. Demonſtrat iſtam vocem non raró ſic uſurpari etiam in antiquis Francorum Regum Capitularibus, & eſſe deſumptam ex Legibus Romanorum. Et hæc eſt originalis & primaria ſignificatio.

Secundam ſignificationem adducit in litteris ad quoſdam Donatiſtarum Epiſcopos Sanctus Auguſtinus, de Excommunicatis ac aliis per Eccle-

Epiſt. 162. ſiam damnatis ſcribens: *Miſſa Tractoria ſuper eorum nomine per totum Orbem terrarum, ab omnibus Eccleſiis eorum communio præcidetur*. Laudat Encyclicas litteras, quibus antiqua Eccleſiæ diſciplina famoſam alicujus damnationem denunciabat, atque ita trahebat per omnes ſub cœlo Eccleſias. Tertiam vocis ſignificationem adducit in Commonitorio ſuper Cœleſtii nomine Marius Mercator, laudans Encyclicam atque Dogmaticam epiſtolam, qua Sanctus Papa Zozimus damnavit Pelagianos errores, & quam ſubſcribendam tranſmiſit ad omnes ſub cœlo Epiſcopos: *Beatæ memoriæ Epiſcopi Zozimi Epiſtola, quæ* Cap. 3.
Tractoria dicitur, qua Celeſtius Pelagiuſque damnati ſunt, quæ & Conſtantinopolim, & per totum Orbem miſſa, ſubſcriptionibus SS. Patrum eſt roborata. Hæc eſt epiſtola, cui Julianus Eclanenſis Epiſcopus ſubſcribere noluit, & adversùs quam appellavit ad generalem totius Eccleſiæ Synodum, ideoque ſolemniter cum ſuis damnatus, fuit proſcriptus ex Italia, atque ita tanquam ſecundus Cain cœpit vagari toto Orbe Romano. Simili ferè modò vocem accipit Sanctus Leo in litteris ad Sanctum Paſchaſinum, Lilybetanum in Sicilia Epiſcopum, ſuum in Chalcedonenſi Synodo Legatum: *Antiochenus Epiſcopus, miſſis per Provincias ſuas Tractoriis, & univerſi Epiſcopi epiſtolæ* Epiſt. 68.
meæ præbuere conſenſum. Laudat Encyclicum programma, quo Maximus Patriarcha Antiochenus dogmaticum ſuum Tomum publicarat per omnes ſuas Provincias, & juſſerat ab omnibus Epiſcopis admitti per ſolemnem profeſſionem, atque ſubſcribi. Iſtiuſmodi litteræ & ſua Objecta per totum Orbem, & Subditorum conſenſum trahebant in ipſas: Hinc meritò dicebantur Tractoriæ.

Quarta igitur Tractoriæ ſpecies eſt ſuperioris Antiſtitis epiſtola, qua ſibi ſubditos Epiſcopos ille convocat ad Synodum. Hanc Tractoriam laudat adductus Africani Codicis Canon, qui in quinta Carthaginenſi Synodo eſt decimus. Eandem laudat in ſcripto poſt Carthaginenſem Collationem libro Sanctus Auguſtinus, ſcribens Donatiſtas fuiſſe eò evocatos per ſui Primatis Tractoriam. Iſtius Tractoriæ formam docet nos idem Auguſtinus in litteris ad Tictorinum Epiſcopum: *Tractoria ad me quinto Idus Novembris venit, jam finito die, & me valdè indiſpoſitum invenit, ut occurrere omninò non poſſem. Verumtamen ſive impertitiam meam moverit, ſive juſtè motus ſim, tuæ Sanctitatis & Gravitatis eſt arbitrari. Legi in eadem Tractoria etiam ad Mauritaniaſ eſſe ſcriptum, quas Provincias ſcimus ſuos habere Primates. Quod ſi & ex eis ad Numidiam convocandum eſſet Concilium, oportuit utique ut aliquorum Maurorum Epiſcoporum, qui iſtibic priores ſunt, nomina in Tractoria ponerentur. Quod in iſta Tractoria non reperiens, multùm miratus ſum. Deinde ad ipſos Numidas ità perturbato & neglecto ordine ſcriptum eſt, ut nomen meum tertio loco invenerim, qui novi quam poſt multos Epiſcopus factus ſim. Quæ res & aliis injurioſa eſt ſatis, & mihi invidioſa. Prætereà venerabilis Frater & Collega noſter Xantippus Tagaſtenſis dicit, quod eum Primatus ipſe contingat. Et ergà plurimos ſic habetur, & tales mittit epiſtolas. Qui etiam error ſi facilè inter veſtram Sanctitatem cognoſci & corrigi poteſt, non debuit tamen in Tractoria, quam Venerabilitas tua miſit, nomen ejus prætermitti. Quod ſi in mediis locis conſcriberetur, & non in primo poneretur, multùm mirarer: Quantò magis mirandum eſt, quod nulla ibi ejus admemoratio facta eſt, qui maximè ad*

mè ad Concilium venire debuit, ut de ipſo Primatus ordine cauſa omnium Numidarum Epiſcopis Eccleſiarum primitùs ageretur. His de cauſis etiam venire dubitarem, ne forſan falſa eſſet Tractoria, quæ tanta perverſitas appareret.

Epiſtola non caret mendis. Etenim pro verbis, *Inter Sanctitatem veſtram cognoſci & corrigi poteſt*, videtur legendum: *Inter Sanctitates veſtras cognoſci & corrigi non poteſt*. At verba, *Omnium Numidarum Epiſcopis*, videtur dicendum: *Ab omnium Numidarum Epiſcopis*. Ad vocem, *Quæ tanta perverſitas appareret*, addenda videtur præpoſitio, *In*. Deinde Xantippus malè ſcribitur Tagaſtenſis Epiſcopus. Etenim in Numidia non fuit, niſi unica Tagaſta, & ejus tunc Epiſcopus erat Sanctus Alipius. Quare legendum puto: *Xantippus Tigiſenſis*. Quidquid ſit, inter Xantippum & Victorinum fuit lis de Primatu Numidiæ. Uterque dixit ſe ſeniorem totius Provinciæ, ideòque & Primatem. Uterque ſe intruſit in poſſeſſionem, Tractorias mittens per omnem Provinciam, ac omnes Collegas evocans ad Synodum. Quo in loco, & qua ratione fuerit deciſa cauſa, ignoro. Interim Xantippus obtinuit victoriam. Etenim in Africanis Synodis aliquoties legimus: *Xantippus Epiſcopus primæ Sedis Numidiæ*. Niſi tamen victor evaſerit per mortem Victorini. Porrò Victorini Tractoria, licet ineptiſſima, per Sancti Auguſtini correctionem docet nos plura. Primò, quod in Synodali Tractoria debuerint exprimi nomina omnium Epiſcoporum, qui ad Synodum evocabantur. Quod omnes evocati, licet diverſarum eſſent Provinciarum, debuerint poni in eadem Tractoria, nequaquam in diverſis. Hinc enim Auguſtinus Victorinum arguit, quod Mauritaniæ Epiſcopos, quos ad ſuam Synodum etiam evocarat, in directa ad Numidas Tractoria non expreſſiſſet. Secundò nos docet, quod omnium & ſingulorum Epiſcoporum nomina debuerint inſcribi, nullius penitùs prætermitti. Hinc enim Victorinus arguitur, quod Xantippum, licèt ſuum adverſarium competitorem, non inſcripſiſſet. Agitur de Tractoria ad plenam totius Provinciæ Synodum, non ad illam quæ fiebat per unicam dumtaxat turmam. Tertiò docemur, quod omnes debuerint inſcribi ſuo ordine. Hinc enim Auguſtinus affirmat Xantippum debuiſſe inſcribi primum, & graviter arguit ac queritur ſe tertio loco fuiſſe inſcriptum, ante multos ſeniores. Et hinc ſanxit quinta Carthaginenſis Synodus: *Quod ſi non potuerint occurrere, excuſationes ſuas in Tractoria ſubſcribant*. Quapropter Tractoria debuit apud Afros eſſe largum folium, immò integrum volumen. Et inter ſingulorum Epiſcoporum nomina debuit habere ſpatium, capax interſcribendæ excuſationis. Hæc epiſtola, quoniam Epiſcopos trahebat ad Synodum, rectè dicebatur Tractoria.

Quarta Africanarum Synodorum ſpecies fuit *Africana Synodus*, de qua antiquus Romanæ Eccleſiæ Codex: *Quæ in Concilio Africano ſunt promulgata, in hoc Carthaginenſi Concilio confirmantur*. Diſtinguit Carthaginenſe Concilium, & Africanum. Et in litteris ad Valentinum, Adrumetini Monaſterii Præfectum, Sanctus Auguſtinus laudat ac diſtinguit Concilium Provinciæ Carthaginenſis, Concilium Numidiæ, Africanum Concilium, & Concilium plenarium totius Africæ. Africanam Synodum credo fuiſſe illam, quæ non ex omnibus, ſed tamen fiebat ex pluribus Provinciis. Iſtiuſmodi fuit Synodus Adrumetina, de qua habet Carthaginenſis, celebrata ſub Arcadii tertio, ſecundo Honorii Conſulatu: *In hoc Concilio Legati directi ſunt Epiſcopi Proconſulares ad Concilium Adrumetinum*. Ejuſmodi fuit etiam Teleptenſis Synodus aut Zellenſis in Byzacio. Aderant enim Vincentius Coluſitanus, & Fortunatianus Neapolitanus Epiſcopus, Legati Proconſularis Provinciæ. Iſtiuſmodi Synodum facere volebat etiam Victorinus ad ſibi firmandum, quem prætendebat, Primatum Numidiæ. Et illum Sanctus Auguſtinus culpavit, non quod Mauros invitaſſet ad Synodum, ſed ſolummodò quod ipſos in Tractoria non expreſſiſſet: Quod omnem, quam volebat, Synodum non convocaſſet per eandem Tractoriam. Ex quo diſcimus, quod Provinciarum Primates, dum tractandi negotii gravitas cogeret ac ſuaderet, potuerint ad ſuam Synodum invitare vicinam Provinciam. Carthaginenſis poterat & cogere.

Quinta earum Synodorum ſpecies eſt illa, quam laudat ac dirigit tertia Carthaginenſis Synodus: *Placuit ut propter cauſas Eccleſiaſticas ſingulis quibuſque annis Concilium convocetur, ad quod omnes Provinciæ, quæ primas Sedes habent, de Conciliis ſuis ternos Legatos mittant, ut & minùs invidioſi, minuſque hoſpitibus ſumptuoſi Conventus plena poſſit eſſe authoritas. De Tripoli autem propter inopiam Epiſcoporum unus Epiſcopus veniat*. Erat plenaria totius Africanæ Eccleſiæ Synodus, habebatque plenam univerſalis Concilii authoritatem, attamen celebrabatur per ſolos & paucos Legatos Provinciarum. Fiebat iſta perſonarum diminutio, quo annuus iſte Conventus eſſet minùs ſumptuoſus, ut minori pateret invidiæ, ut quotannis non fatigaret omnes Epiſcopos. Etiam Proconſularis Provincia, licèt intra ipſam ageretur Synodus, mittebat Legatos. At plures. Nam in Carthaginenſi Synodo, quæ cum Apoſtolicæ Sedis Legatione tractavit quæſtiones de Clericalibus ad laudatam Sedem appellationibus, adfuerunt decem Proconſulares Epiſcopi, & adjungitur: *Legati Proconſularis Provinciæ*. Et in Synodo, quæ dicitur tertia Carthaginenſis, hæc legimus: *Omnes Epiſcopi, quadraginta quatuor numero, ſubſcripſerunt*. Duarum Mauritaniarum, Numidiæ, Byzacii, ac Tripolitanæ Provinciæ erant in univerſum tredecim: Non poterant eſſe plures. Quare ex Proconſulari Provincia, præter Præſidem Aurelium, erant Epiſcopi triginta. Catalogus, quem ſuis libris inſeruit Victor Vitenſis Epiſcopus, affirmat iſto tempore in Proconſulari Provincia fuiſſe Epiſcopos quinquaginta quatuor. Erant longè plures Sedes. Etenim Synodo, quam ſub Innocentii Pontificatu celebravit Aurelius contra Pelagianos, adfuerunt Epiſcopi ſexaginta octo. Nec dubitandum eſt, quin plures adfuerint. Quare exiſtimo iſtos triginta Epiſcopos fuiſſe unam è tribus turmis, & harum

Cap. 2. (margin) — Epiſt. 47. (margin) — Can. 2. (margin)

harum unam iſtis Carthaginenſibus Synodis ſemper adfuiſſe. Porrò iſtæ Synodi non ſemper Carthagine, immò non ſemper in Carthaginenſi Provincia, ſed modò fiebant in hac, modò in iſta. Hinc exiſtimo Provinciam, in cujus gremio fiebat Synodus, habuiſſe ſingulare privilegium, ex quo poſſent plures Epiſcopi adeſſe. Ad minus una turma: Forſitan tota Provincia. Etenim quinto Carthaginenſi Concilio præter Aurelium Præſidem ſubſcripſerunt ſeptuaginta duo Epiſcopi, adeoque ſexaginta, aut quinquaginta novem Proconſulares. Haud dubiè ipſorum aliqui ex cauſis abſuerunt, ideoque videtur adfuiſſe reliquum corpus totius Provinciæ. Erat reverà ſingulare privilegium. Etenim apud Ferrandum Diaconum habemus hunc Canonem Thuſdritani Concilii: *Epiſcopus, qui non ſuſcepta Legatione univerſali Concilio intereſſe præſumpſerit, ab eis Epiſcopis, qui Legationem ſuſcipiunt, ad ipſum Concilium non admittatur*. Canon debet intelligi de Epiſcopis Provinciarum, extra quas celebrabatur Synodus.

Quapropter hi Synodales Legati debebant Synodaliter eligi. Hinc in Carthaginenſi, quæ ſub Theodoſii ac Rumorodi Conſulatu celebrata dicitur, Synodo ad Præſidem Aurelium dixit Sanctus Alipius Epiſcopus Tagaſtenſis: *Nos quidem de Numidia venimus, & Sancti Fratres Auguſtinus & Poſſidius, ſed de Numidia Legatio mitti non potuit, quod adhuc tumultu Tyronum Epiſcopi propriis neceſſitatibus in civitatibus ſuis aut impediti, aut occupati ſint. Nam etiam Tractatoriam Sanctitatis tuæ cum ad Sanctum Senem Xantippum deferrem, in præſenti Tractatu hoc viſum fuerat, ut Concilium indiceretur, quo inſtructa Legatio poſſet ad Concilium deſtinari, ſed cum poſterioribus litteris adjungerem de impedimento Tyronum, Reſcriptis propriis excuſavit*. Et Aurelius directò ad totam Synodum ſermone reſpondit: *Non dubium eſt, quod prædicti Fratres & Co-Epiſcopi noſtri Numidiæ, cum Geſta Concilii acceperint, & ſuos adhibebunt conſenſus, & in effectum deducere maturabunt quæcumque in Placitum venerint. Cura ergò iſtius Sedis hoc ipſum ut eis intimetur, neceſſe eſt provideri*. Alipius, Auguſtinus, ac Poſſidius videntur à Xantippo Primate tranſmiſſi ad Synodum. Quod tamen non eſſent Synodaliter electi non præſumpſerunt ſe ingerere; ſed cauſam, ex qua non eſſet facta electio, exponentes obtulerunt ſe judicio Synodi. Et Synodus gratioſè ac diſpenſatoriè eos admiſit. Ob varias cauſas. Primò, quod intermiſſę, quę eligere debuerat, Synodi cauſa eſſet peremptoria. Secundò, quod perſonæ eſſent omni exceptione majores, ac plenæ fidei. Tertiò, quod eſſent ordinarii ſuæ Provinciæ Legati ad Synodos. Quartò, quod Synodi Acta, adeoque & ſuam admiſſionem, ſponderent ratificanda, probanda, ac admittenda ab omni ſua Provincia. Quintò, quod iſtam curam Aurelius diceret ſpectare ad ſuam Primatialem Sedem, atque ità in ſe reciperet. Porrò iſta Legatio eligi debuit non à plenaria, ſed dumtaxat ab ordinaria Provinciæ Synodo, quæ erat unius ſolummodò turmæ.

Eadem in Synodo defuerunt Legati Mauritaniæ Cæſaræenſis, ac Tripolitanæ Provinciæ. Hinc quidam Epiſcopi hæſitarunt, utrum eſſet aperienda Synodus, & in ipſa procedendum. At verò Lucianus & Sylvanus, Sitifenſis Mauritaniæ Legati, repoſuerunt: *Serò ad Cæſaræenſes Fratres noſtros Tractoria venit. Nam jam & illi venirent. Tamen neceſſe eſt, ut veniant. Et confidimus de animis ipſorum, quia ſi quid in hoc Concilio geſtum fuerit, & ipſi ſine dubio ſuos conſenſus adhibebunt*. Rogant & ſuadent Legatos illos tantiſper expectari, atque ità differri Synodum: Profitentur tamen, ſi diu morentur, poſſe procedi. At verò de Tripolitanæ Provinciæ Legato dixit ad Synodum Præſes Aurelius: *De Tripolitanis Fratribus noſtris hoc potui condiſcere, quod Dulcitium Fratrem noſtrum deſtinaverint Legatum. Sed quia non potuit occurrere, hoc aſſeveraverunt quidam filii noſtri, venientes de ſupradicta Provincia, quod memoratus navi ſe commiſerit, & credendum eſt accidiſſe nonnullam de tempeſtatibus moram, quæ retardarit ejus adventum. Tamen etiam circa ipſos, ſi Charitati veſtræ placet, hæc forma ſervabitur, ut Placita Concilii ad eoſdem tranſmittantur*. Et Synodus repoſuit: *Hæc quæ ſtatuit Sanctitas veſtra, omnibus placent*. Proindè quantumvis major Legatorum pars, etiam ex cauſis, abeſſet, Synodus poterat pergere, & habebat plenam authoritatem. Quod ipſum confirmat Honorati & Urbani, Sitifenſium Legatorum, ad Carthaginenſem Synodum interlocutio: *Jam dudùm, cum apud Sanctitatem veſtram allegaremus Scripta, dilati ſumus ea contemplatione, quouſque Fratres noſtri advenire poſſent de Numidia Legati. Sed quià non pauci dies ſunt, quibus exſpectati minimè venerunt, ultra prætermittere, quæ nobis mandata ſunt à noſtris Co-Epiſcopis, non oportet, atque ideò, Fratres, ſuggeſtionem noſtram libenter admittite*. Et Synodus admiſit ac proceſſit.

Porrò Legati adducere debuerunt varias à ſuæ Provinciæ Synodo litteras. Primò teſtimoniales ſuæ Legationis litteras, ſive Tractoriam. Et ipſas examinandas, probandas, Geſtis inſerendas exhibere Synodo. Hinc ad ſuam Carthaginenſem, Theodoſii ac Rumorodi Conſulatu celebratam, Synodum præfatur Aurelius: *Ordo rerum depoſcit, ut primitùs de Fratribus noſtris & Conſacerdotibus, qui ad Concilium vel de Byzacio, vel certè de Mauritania convenerunt, quæramus quemadmodùm huic Concilio decreverint intereſſe. Et offerentibus Philologio, Geta, Venuſtiano, & Feliciano, Epiſcopis Provinciæ Byzacenæ, Legationis litteras, & recitatis; offerentibus etiam Luciano & Sylvano, Legatis Mauritaniæ Sitifenſis, Legationis litteras, & recitatis; Aurelius Epiſcopus dixit: Horum Scriptorum textus ſervabitur Geſtis*. Sunt quatuor Byzaceni, duo dumtaxat Legati Sitifenſes. Contra regulam. Rationem ignoro. Suſpicor eſſe mendum: Unum Sitifenſem Scriptorum vitio migraſſe ad Byzacenos. Interim iſta Tractoriæ exhibitio non fuit Afris propria, ſed eſt commune jus totius Eccleſiæ. Præter iſtas litteras Legati habuerunt ſua, quæ egredi non poterant, ſuæ Synodi Mandata, ac ſua Commonitoria. Item quædam ſolo verbo citra Scriptum Mandata. Etenim præfati Honoratus & Urbanus dicunt ad Synodum: *Et*

illud nobis verbo mandatum eſt. Erant enim illuſtriores ſuarum Provinciarum Epiſcopi, ideoque fide per omnia digni.

Sexta Africanarum Synodorum ſpecies eſt pleniſſima totius Diœceſios Synodus, non per ſolos Legatos, ſed per omnes omnium Provinciarum Epiſcopos. Joannes Garnerius in digreſſione de Conciliis Africanæ Eccleſiæ advertit ad pleniſſimas haſcè Synodos nunquam comparuiſſe omnes omnium Provinciarum Epiſcopos, ſed ex quavis unicam dumtaxat turmam, & dat ſuæ ſententiæ fundamentum: *Undè intelligere eſt, quam ob cauſam nulla Catholicorum Africana Synodus legatur plures Epiſcopos habuiſſe, quam ducentos & viginti ad ſummum, cum tamen in Africa fuerint plures quingentis Eccleſiæ Epiſcopales Catholicæ. Scilicet conveniebat ex ſingulis Provinciis una tantùm turma, id eſt, media ferè pars, ex qua tamen aliqui juſtas haberent, abſentiæ cauſas. Id verò ſapienter inſtitutum fuit, ne Paſtoribus ſuis orbatæ Eccleſiæ damni quidquam paterentur. Suam enim vicino Epiſcopo remanenti profecturus commendabat. Ea porrò diſciplina viguit apud Catholicos, ſed aliis moribus vivebant Donatiſtæ*. Obſervatio non eſt temeraria. Etenim licet iſta Provinciæ in turmas diſtributio fuerit introducta pro ſolis Provinciarum Synodis, videtur tamen uſu fuiſſe extenſa etiam ad pleniſſimas totius Africæ. Numeroſiſſima poſt iſtud Decretum celebrata Synodus, ſi Photii Bibliothecæ
Lib. 53. credimus, fuit ducentorum viginti quatuor Epiſcoporum. Hinc Joannes Garnerius non malè infert præfatis Synodis adfuiſſe non totas Provincias, ſed unam ſolummodò turmam. Errat tamen turmam generaliter fuiſſe mediam partem. Erat quandoque tertia pars. At verò Aurelii Primatis Canones ſpernebantur à Donatiſtis. Quare ipſi non habuere turmas, & permanſerunt in antiqua, quæ uſque ad ſchiſma per totam gentem fuerat, conſuetudine. Hinc in ipſorum Bagajenſi Synodo ex ſolis Primianiſtis fuerunt trecenti & decem Epiſcopi.

In hac etiam Synodo præſertim locum habuit
Can. 127. hic Canon Africani Codicis: *Cum quibuſdam peractis, multi Epiſcopi cæterorum peragendorum moras ſe conquererentur ſuſtinere non poſſe, & ad proprias Eccleſias feſtinarent, placuit univerſo Concilio, ut ab omnibus eligerentur de ſingulis quibuſque Provinciis, qui propter alia peragenda reſiderent*. Hos electos Synodus appellat Judices, & addit ex utraque Mauritania, Numidia, ac Byzacio tres, ac decem Proconſularis Provinciæ Legatos fuiſſe electos in iſtos Judices. Nullum ex Tripoli. Nempè quod nullus Legatus advenìſſet. Etiam in Carthaginenſi collatione ſeptem ex Catholicis, & totidem ex Donatiſtis fuerunt electi, ut agerent omnia. Erant omnium reliquorum Compromiſſarii. Attamen tunc id factum eſt, non ad dimittendos reliquos Epiſcopos, ſed ad evitandas clamorum in futura collatione turbulentias. Dico iſtum Canonem habuiſſe locum etiam ac præſertim in pleniſſimis Afrorum Synodis. Quoniam licet in Synodo & pro Synodo ex Legatis emanaverit, potiori tamen jure locum obtinuit in pleniſſimis Synodis.

Occurrunt aliquot quæſtiones. Prima eſt, Quoties oportuerit celebrare haſcè Synodos? Reſpondeo plenariam ex ſolis Legatis Synodum multo tempore fuiſſe celebratam ſingulis annis. Hinc tertia Carthaginenſis Synodus, & Hipponenſium Canonum Compendium ipſam appellant *Concilium univerſale anniverſarium*. Et illud compendium adjungit: *Ut per ſingulos annos Concilium* Cap. 7. 8.
convocetur. Exponit in Carthaginenſi Synodo Cap. 6.
Primas Aurelius: *Conſtitutum fuit in Concilio Hipponenſi, ut ſingulis annis contraheretur Concilium Africæ plenarium*. Extat in Africano Codice. Cap. 94.
Videtur ibidem exſtare integer Hipponenſis Canon: *Confirmandum eſt in hac Synodo, ut ſecundùm* Can. 18.
Nicæna Statuta, propter cauſas Eccleſiaſticas, quæ ad perniciem Plebium ſæpè veteraſcunt, ſingulis quibuſque annis Concilium convocetur, ad quod omnes Provinciæ, quæ primas Sedes habent, de Conciliis ſuis binos, aut quantos elegerint, Epiſcopos Legatos mittant, ut congregato Conventu plena poſſit eſſe authoritas. Primas Aurelius Africanam Eccleſiam invenit & accepit valdè deformatam. Ex variis cauſis. Una fuit, quod generalis totius gentis Synodus fuiſſet rarior. Ità & Apoſtolus noſter Sanctus Bonifacius ſcribit apud nos Chriſtianitatem fuiſſe deſtructam, quod per octoginta annos ceſſaſſet celebratio Synodorum. Quapropter gentis ſuę mores reſtauraturus Aurelius ſtatim in Hipponenſi Synodo ſanxit laudatum Canonem. Iſta enim in qua & Sanctus Auguſtinus adhuc Presbyter coram Epiſcopis diſputavit de fide & Symbolo, eſt inter omnes Aurelianas prima. Erat iſti tempori duriuſculus Canon. Hinc Aurelius addidit, quod in alia ad ipſum Synodo dixerunt Honoratus & Urbanus, Legati Sitifenſes: *Sanctitati tuæ nos ſpopondiſſe jam dudùm me-* Cap. 3.
minimus, ut ſingulis quibuſque annis ad retractandum conveniamus. Aurelius Canoni ſuperaddidit ſpontaneam Epiſcoporum profeſſionem, & Pactum. Canonem polivit tertia, vel quævis alia Carthaginenſis Synodus: *Similiter placuit, ut propter cauſas Eccleſiaſticas, quæ ad perniciem Plebium ſæpè veteraſcunt, ſingulis quibuſque annis Concilium convocetur. Ad quod omnes Provinciæ, quæ primas Sedes habent, de Conciliis ſuis ternos Legatos mittant, ut & minùs invidioſi, minùſque hoſpitibus ſumptuoſi Conventus plena poſſit eſſe authoritas. De Tripoli autem, propter inopiam Epiſcoporum, unus Epiſcopus veniat*. Exinde Provinciæ non ampliùs binos, aut quot vellent, potuerunt Legatos mittere, ſed fuerunt conſtrictæ ad mittendos tres. Excepta Provincia Tripolitana. Et juxtà has Aurelii regulas dudùm vixit Africana Eccleſia. At verò ad aliam Synodum poſt laudatas eaſdem regulas idem Aurelius edixit; *At quia hoc*, utique quotannis venire ad Syno- Can. 94.
dum, *laborioſum omnibus Fratribus viſum eſt, pla-* 95.
cuit ut non ſit ultrà fatigandis Fratribus anniverſaria neceſſitas, ſed quoties exegerit cauſa communis, id eſt, totius Africæ, undecumque ad hanc Sedem hac de re datæ litteræ fuerint, congregandam eſſe Synodum in ea Provincia, ubi opportunitas perſuaſerit. Cauſæ autem, quæ communes non ſunt, in ſuis Provinciis terminentur. Aliquandò dubitavi de mendo Canonis, & forſan debere legi: *Unde-* Cap. 9.
cumque ab hac Sede datæ litteræ fuerint. Verùm adver-

adverſantur , & Codicis lectionem confirmant Milevitana Synodus, & vaſta illa atque confuſa Afrorum Canonum collectio.

Ex his interim aliqua addiſcimus . Primò, quod Hipponenſis, immò forſan & tertiæ Carthaginenſis Synodi tempore , Mauritania Sitifenſis necdùm haberet primam Sedem , nec proprium Primatem . Deinde , quod ratio , ex qua quintus Nicænus Canon juſſit quovis anno bis agi Provinciarum Synodos, fuerit impedire pendentium cauſarum veteraſcentiam . Præſertim veteraſcentiam iniquarum excommunicationum. Et hinc liquet me ſupra rectè dixiſſe eandem rationem à Sardicenſi Synodo, dum excommunicatos Clericos ſanxit à vicinis etiam Epiſcopis ſanandos, fuiſſe attentam. Pleniſſimas Carthaginenſis Sedis arbitrio, Africanas Synodos Canon iſte permiſit arbitrio Provincialium Primatum . Juxta antiquos mores. An Provinciales Synodi juxtà Nicænum Canonem ſemper bis in anno fuerint factæ apud Afros , eſt grande dubium : Non poſſim definire. Certè plures Epiſcopi iſthic ignorabant Canones, ideoque & negligebant. Hinc tertia Carthaginenſis Synodus ſanxit : *Ordinandis Epiſcopis vel Clericis priùs ab Ordinatoribus ſuis Decreta Conciliorum auribus eorum inculcentur , ne ſe aliquid contra Statuta Concilii feciſſe aſſerant* . Canonis, à quacumque Synodo ſit , author fuit Sanctus Auguſtinus , qui contrà Nicænum Canonem per ignorantiam ordinatus Epiſcopus , quod in ſe factum doluit , in aliis poſtmodò fieri noluit. Ita in ejus vita teſtatur Sanctus Poſſidius . Poſt hunc Canonem credo Afrorum Primates bis in quovis anno celebraſſe ſuas Synodos . Hac de cauſa prodiiſſe videtur Canon de Epiſcopis diſtribuendis in turmas. Quidquid ſit, omninò ſemel in anno agebant Synodum . Etenim quotannis debebat Legatio deſtinari ad plenariam Synodum: Et iſta Legatio debebat deſignari ac eligi à Synodo Provinciæ. Et ſupra audivimus ab Alipio, Auguſtino, ac Poſſidio Primatem ipſorum Xantippum operosè excuſari, quod iſto anno propter Tyronum tumultus non celebraſſet Synodum. Item ab Aurelio, dum anniverſariam plenariæ Synodi neceſſitatem abſtulit, audivimus: *Cauſæ autem , quæ communes non ſunt , in ſuis Provinciis terminentur* . Utique ſingulis annis . More antiquo. Et iſtud ipſum lucet ex hoc Canone: *Dies Concilii* , utique plenarii & anniverſarii, *idem ſervetur , qui in Hipponenſi Concilio conſtitutus eſt* , id eſt, *decimo kalendas Septembris . Et ſcribendum ad ſingularum quarumcumque Provinciarum Primates , ut quando apud ſe Concilium congregant , iſtum diem non impediant* . Etenim quintus Nicænus Canon diſertè mandat, ut ſecunda Provinciæ Synodus quotannis fiat circa tempus Autumni. Tunc igitur Afrorum etiam Primates agebant Synodos. Hinc videri poſſint bis feciſſe.

Hinc etiam diſcimus, quo anni tempore fieret iſta plenaria anniverſaria Synodus. Nempè decimo Kalendas Septembris. Et ita ſtatutum fuit ab ejus authore, Hipponenſi Synodo . Præfatum Canonem , omiſſis tamen verbis , *qui in Hipponenſi Concilio conſtitutus eſt* , confuſa illa Afrorum Canonum farrago legit in eundem modum . At verò quinta Carthaginenſis Synodus legit longè aliter: *Dies Concilii undecimo kalendarum Novembris ſervetur* . Quæ lectio videtur verior. Iſta enim tempeſtas apud calidas Regiones eſt Epiſcoporum itineri longè opportunior. Et ipſum fortiter confirmat Sancti Auguſtini Reſcriptum ad prætenſum Primatem Victorinum : *Tractoria ad me quinto Idus Novembris venit* . Victorinus quo anniverſariam plenariam Synodum non impediret, ſuam Provincialem indixit ad medium aut finem Novembris: Quod nempè iſta undecimo Kalendas ejuſdem menſis fuerat celebranda . Et omninò expediebat Provincialem poſt plenariam , ac poſt Legatorum reditum fieri : Quo nempè hujus Decreta poſſent in iſta publicari, & mitti in executionem. Attamen dies iſta non ampliùs obtinuit poſt ſublatam anniverſariam neceſſitatem plenariæ Synodi . Exinde hæc agitari cœpit quovis anni tempore : Ad rationabile Beneplacitum Primatis Carthaginenſis. Aliquandò bis in anno, aliquandò nunquam . Prout rationes cogerent , aut ſuaderent. Ejuſdem in arbitrio erant dies ac tempus pleniſſimæ Synodi . Exinde Provincialium Synodorum dies etiam redivit ad Beneplacitum Primatum .

Epiſt. 217.

Altera quæſtio eſt , Quis fuerit locus plenariæ per Legatos Synodi ? Reſpondet Primas Aurelius : *Conſtitutum eſt in Concilio Hipponenſi , ut ſingulis annis contraheretur Concilium Africæ plenarium , non tantùm hic apud Carthaginem , verùm etiam per diverſas Provincias ſuo ordine . Et hoc reſervatum eſt , ut indiceremus aliquando in Numidia , aliquando in Byzacio* . Et ita fuit omninò factum . Habemus in Byzacio Septimunicenſem , Suffetulenſem , Macrianenſem , Juncenſem , ac Marazanenſem , in Numidia Hipponenſem , ac Synodum Milevitanam . Joannes Garnerius addit : *Nullæ ſunt habitæ extra Numidiam , Proconſularem, & Byzacium . Quia reliquæ Provinciæ minus erant opportunæ propter diſtantiam , quam prædictæ in media Africa ſitæ* . Poſſit labi . Licet enim reſervatum fuerit, ut præſertim in Byzacio ac Numidia iſtæ Synodi fierent , poſſint tamen aliquæ fuiſſe factæ in aliis Provinciis . Etenim Sitifenſis Cellenſem , forſitan & Macrianenſem , Cæſaræenſis Mauritania forſitan habuit Synodum Juncenſem . Dico , *Forſitan* . Alia namque apud Byzacium , alia Macriana fuit apud Sitifenſes : Alia item Junca fuit apud Byzacium , alia apud Cæſaræenſes. An utraque, an unica, & quænam habuerit Synodum , ignoro . Ferrandus ad nos tranſmiſit ſola quorundam Canonum compendia. Interim omnes iſtæ Synodi fuerunt omninò plenariæ. Africani namque Codicis Collector ad Carthaginenſem, ſub Honorii ſeptimo ac tertio Theodoſii Conſulatu celebratam, Synodum ſubnotavit : *Geſta hujus Concilii ideò non deſcripſi , quoniam Provinciale , non univerſale celebratum eſt* . Proinde Provincialium Synodorum Canones poterant ſuam Provinciam , nequaquàm dirigere omnem Africam , ideoque nec redigebantur in communem Codicem . At verò Ferrandus Diaconus , ac Creſconius Africanus Epiſcopus iſtarum Synodorum Canones congeſſerunt in ſuos Codices . Erant igitur plenariæ . . .

Can. 107.

Ad primam Synodorum ſpeciem laudavi, & pro exemplo adduxi Hipponenſem, in qua Sanctus Auguſtinus Eradium Presbyterum curavit ſibi eligi in Succeſſorem. Addendum eſt illi adfuiſſe duos Epiſcopos, Religianum ac Martianum. Nempe ob negotii gravitatem erant ſingulariter invitati. Quæ invitatio fuit Afris frequens. Similes Synodos Auguſtinus fecit, dum ſuum Clerum coegit ad vitam communem. In priori ſolos ſeptem Presbyteros, in his poſterioribus nominatim enumerat omnes ſuos Clericos, etiam Diaconos & Sub-Diaconos: Et nullam facit mentionem Archi-Presbyteri aut Archi-Diaconi. Ex quibus conjecturo iſtas Dignitates non fuiſſe in Hipponenſi Eccleſia. Et quia ipſa non erat ex ignobilioribus, ſuſpicor præfatas Dignitates fuiſſe in paucis Eccleſiis. Certum eſt fuiſſe in quibuſdam. Etenim quarta Carthaginenſis Synodus
Can. 5. ſancit de Ordinando in Sub-Diaconum: *De manu Archi-Diaconi Urceolum accipiat*, Inſuper tres iſtic Canones laudant Archi Diaconum. Et alius Canon habet: *Epiſcopus gubernationem viduarum non per ſemetipſum, ſed per Archi-Presbyterum, aut per Archi-Diaconum agat*. At verò in aliis Afrorum monimentis rariſſima, aut forſan nulla eſt, niſi dum de Carthaginenſi Eccleſia agitur, iſtarum Dignitatum memoria. Hinc ſuſpicor in multis non fuiſſe Eccleſiis. Nec admirandum. Nam & Emeritenſis in Hiſpania, ubi amplæ & largæ erant Eccleſiæ, Synodus ſanxit, ut quivis
Can. 10. Epiſcopus deinceps habeat Archi-Diaconum & Archi-Presbyterum. Quoniam antea plures non habebant. Sunt alterius loci.

CAPUT XV.

Exponuntur Epiſcopalia Africanæ Eccleſiæ Judicia.

Eccleſiaſtica olim Judicia fuerunt paſſim Synodalia. Fuerunt tamen & perſonalia à ſolo Epiſcopo. Etenim nonus Chalcedonenſis Canon ſanxit: *Si quis Clericus adversùs Clericum habet negotium, non deſerat proprium Epiſcopum, & ad ſæcularia percurrat Judicia, ſed priùs actio ventiletur apud Epiſcopum proprium, vel certè conſilio ejuſdem Epiſcopi, apud quos utræque partes voluerint, Judicium agitetur. Quod ſi Clericus habet cauſam adversùs Epiſcopum proprium, vel adversùs alterum, apud Provinciæ Synodum judicetur*. Proinde ſolæ adversùs Epiſcopum cauſæ erant olim Synodales: Adversùs Laicos & Clericos intentatas actiones judicabat ſolus Epiſcopus. Chalcedonenſis Synodus ſuum Canonem hauſit ex quinto Nicæno, decimo ſexto Sardicenſi, & conſtanti Eccleſiarum conſuetudine. Hinc etiam de Sancto Auguſtino ſcribit Sanctus Poſſidius:
Cap. 19 *Interpellatus à Chriſtianis Beatus Auguſtinus cauſas audiebat diligenter ac piè. Et eas aliquando ad horam refectionis, aliquando autem tota die, jejunans ſemper tamen, noſcebat & dirimebat*. Loquitur de civilibus Laicorum cauſis. Hanc Epiſcoporum poteſtatem quinta Carthaginenſis Synodus appellat *jus Apoſtolicum*. Fundatur enim in priori Sancti Pauli ad Corinthios epiſtola. Auguſtinus etiam audiebat ac dirimebat criminales ſuorum Clericorum cauſas: Et ipſos quandoque non puniebat ſolummodò, ſed etiam degradabat. Lucet ex ejus ad Populum verbis in ſermone ſecundo de communi ipſorum vita: *Delebo eum de tabula Clericorum. Interpellet contra me mille Concilia, naviget contra me, quò voluerit, ſit certè ubi potuerit, ut ubi ego Epiſcopus ſum, illic Clericus eſſe non poſſit*. Ago hìc de ſolis criminalibus Epiſcoporum & Clericorum Judiciis: præſertim degradatoriis. Ab his enim maximè ſolet appellari. Cap. 1.

De conſueta ipſorum apud Afros forma ſcribit Sanctus Auguſtinus in litteris ad Xantippum Tigiſenſem Epiſcopum, Primatem Numidiæ: *Ego ſanè Presbyterum*, Ruſticanæ in Hipponenſi Diœceſi Parochiæ Rectorem, qui ſolemne in Dominici Natalis vigilia jejunium violare, ac apud infamem mulierem ſine Clerico teſte prandere, cœnare, ac dormire præſumpſerat, *removendum ab officio Presbyterii arbitratus ſum, timens ei deinceps Eccleſiam Dei committere. Quod ſi fortè Judicibus Eccleſiaſticis aliud videtur, quia ſex Epiſcopis cauſam Presbyteri terminare, Concilio ſtatutum eſt, committat illi, qui vult, Eccleſiam ſuæ curæ commiſſam: Ego talibus, fateor, quamlibet curam committere timeo, præſertim quos nulla bona fama defendit, ut hoc eis poſſit ignoſci, ne quid perniciosius, ſi eruperit, languens imputem mihi*. Reſpicit undecimum primæ Carthaginenſis Synodi Canonem, conditum ad ſuggeſtionem Elpidophori, Cuiccalitani in Proconſulari Provincia Epiſcopi, ac ad relationem Grati Primatis Carthaginenſis: *Si quis tumidus vel contumelioſus exſtiterit in majorem natu, vel aliquam cauſam habuerit, à tribus vicinis Epiſcopis, ſi Diaconus eſt, arguatur; Presbyter à ſex; ſi Epiſcopus, à duodecim Conſacerdotibus audiatur*. Eundem Canonem firmavit ſecunda Carthaginenſis Synodus, celebrata per Genethlium Primatem: *Etiam hoc adjicio ſecundùm Statuta veterum Conciliorum, ut ſi quis Epiſcopus in reatum aliquem incurrerit, & fuerit nimia neceſſitas non poſſe plurimos congregari, ne in crimine remaneat, à duodecim audiatur. Et à ſex Presbyter, & à tribus Diaconus, cum proprio Epiſcopo*. Verba, *Secundùm Statuta veterum Conciliorum*, affirmant hunc Canonem eſſe antiquum, confirmatum ſæpiùs, ac innovatum.

Degradatus à Sancto Auguſtino Presbyter appellaverat ad Numidiæ Primatem Xantippum, affirmans ſe non à ſex Epiſcopis, ſed damnatum à ſolo Auguſtino, judicium eſſe contra Canones ſine legitima authoritate attentatum, ideòque evidenter nullum, ac exſufflandum. Et Xantippus videtur voluiſſe pro Presbytero procedere. Hinc Sanctus Auguſtinus potenter interceſſit, & adduxit plura. Primò fatetur exſtare iſtiuſmodi Canonem. Secundò fatetur ipſum eſſe in precio apud Eccleſiaſticos Judices, & ab ipſis obſervari. Quos intelligat per Eccleſiaſticos Judices, eſt incertum. Videtur aut Eccleſiaſticos Defenſores

ſores intelligere, aut Profeſſores ſacrorum Canonum. Nam & hi tunc non defuerunt Eccleſiæ. Tertiò aſſerit ſe nolle ligari iſto Canone, ideòque ſibi ſoli eſſe poteſtatem degradandi ſuos Presbyteros. Quartò affirmat iſtius Presbyteri, ſi à Xantippo fiat, reparationem nunquam à ſe admittendam. Quintò addit ipſam tamen, ſi pro alia Diœceſi fiat, à ſe diſſimulandam ac negligendam.

Erat recentior, aut certè non antiquiſſimus Canon. Utique conditus & inductus à Grato Primate. Lucet ex Sancti Cypriani ad Rogatianum Novenſem Epiſcopum, qui criminoſum ac ſibi contumacem Diaconum ipſi judicandum & caſtigandum retulerat, Reſcripto: *Et tu quidem honorificè circà nos, & pro ſolita tua humilitate feciſti, ut malles de eo nobis conqueri, cum pro Epiſcopatus vigore, & Cathedræ authoritate haberes poteſtatem, qua poſſes de illo vindicari, certus quod Collegæ tui omnes gratum haberemus quodcumque circa Diaconum contumelioſum Sacerdotali poteſtate feciſſes.* Eadem tunc erat ratio Presbyterorum. Certè non ſolum Feliciſſimum Archi-Diaconum, ſed & quinque ipſi conjuratos Presbyteros videtur ſolus Cyprianus damnaſſe. Et ita fuit uſque ad laudatam Grati Primatis Synodum. Et ejus Canonem, quod antiquam gentis conſuetudinem infringeret, videtur non omnis Africa etiam poſt Genethlii confirmationem admiſiſſe. Et huic parti adhæſit Sanctus Auguſtinus.

Utraque pars nitebatur fundamentis. Gratum Primatem, & ipſi aſſidentem Synodum ad faciendam iſtam Epiſcopalis authoritatis circumſcriptionem permoverunt Epiſcoporum apud Afros numeroſitas, & à quibuſdam in ſuum Clerum præcipitata per iracundiæ impetum judicia, Sanctum verò Auguſtinum, ac plures haud dubiè Epiſcopos in contrariam ſententiam pertraxerunt antiqua conſuetudo, ac dilecta Epiſcopalis authoritatis integritas. Interim novus iſte Canon ſanxit pro ſolis Presbyteris ac Diaconis. Subdiaconos ac alios inferiores Clericos permiſit antiquæ formæ, de qua vigeſimus Canon Africani Codicis: *Si Presbyteri vel Diaconi fuerint accuſati, adjuncto ſibi ex vicinis locis cum proprio Epiſcopo legitimo numero Collegarum, quos ab eodem accuſati petiverint, id eſt, unà ſecum in Presbyteri nomine ſex, in Diaconi tres, ipſorum cauſam diſcutiant; reliquorum autem Clericorum cauſas etiam ſolus Epiſcopus loci agnoſcat & finiat.* At verò quartum Carthaginenſe Concilium adjunxit: *Epiſcopus nullius cauſam audiat abſque præſentia Clericorum ſuorum. Alioquin irrita erit ſententia Epiſcopi, niſi Clericorum ſententia confirmetur.* Exiſtimo per Clericos intelligi ſolos Presbyteros. Hi enim ſoli cum Epiſcopo ſedere poterant, ideòque & judicare. Quibuſdam videntur habuiſſe conſultativum ſolummodò ſuffragium. Canon enim requirit ſolam ipſorum præſentiam. Verùm iſti opinioni palam obſtant verba: *Niſi Clericorum ſententia confirmetur.* Et Ferrandus Diaconus iſtos Canones redegit in hoc compendium: *Ut Epiſcopus accuſatos Presbyteros convocatis quinque Epiſcopis audiat, Diaconorum cum tribus, reliquorum verò cauſam ipſe ſolus diſcutiat. Ut autem unus Epiſcopus*

Can. 13.

Can. 51. 52.

cognitionem ſibi non vindicet, hoc in alio Carthaginenſi Concilio actum eſt. Diſertè affirmat priorem Canonem fuiſſe ab hoc poſteriori correctum & conſtrictum. Et hoſcè Canones omninò probavit & ſubſcripſit Sanctus Auguſtinus. Poſſint tamen contra ipſius judicium emanaſſe. Porrò Tripolitana Provincia, quod paucos haberet Epiſcopos, habuit aliquid ſingulare: *Propter inopiam Provinciæ Presbyter ibi à quinque audiatur Epiſcopis, & Diaconus à tribus, proprio Epiſcopo præſidente.* Hoc eſt, proprio Epiſcopo inter iſtos quinque aut tres connumerato. In aliis Provinciis proprius Epiſcopus debebat eſſe quartus aut ſeptimus. Quare Ferrandus Diaconus videtur eſſe paſſus vitium ſui Breviarii. Quidquid ſit, hæc omnia ſunt intelligenda de ſolis criminalibus Clericorum cauſis. Eorum civiles cauſas poterat ſolus Epiſcopus dirimere. Quod ipſum advertit Theodorus Balſamon in Commentario ad decimum quartum Canonem Africani Codicis. Tertia Carthaginenſis Synodus addidit: *Sanè ſi ex conſenſu partium Judices electi fuerint, etiam à pauciori numero, quàm conſtitutum eſt, non liceat provocari.* Sancit, aut potiùs ſupponit arbitrarium ſeu electum contra Epiſcopum Tribunal non debere conflari ex duodecim Epiſcopis. Eadem eſt ratio de Presbyteris ac Diaconis. Et cauſa eſt cuivis obvia. Can. 10.

Canon, qui Epiſcopum nonniſi à duodecim Collegis damnari ſanxit, placuit etiam aliis gentibus. Etenim ad minoris Britanniæ Epiſcopos ſcripſit Leo IV.: *Nullam damnationem Epiſcoporum eſſe unquam cenſemus, niſi aut ante legitimum numerum Epiſcoporum, qui fit per duodecim Epiſcopos, aut certè probata ſententia per ſeptuaginta duos idoneos teſtes.* Hoc caſu permittit damnari à paucioribus. Attamen nonniſi per Provinciæ Synodum. Et ad Salomonem, ejuſdem Britanniæ Regem, ſcripſit Nicolaus I.: *Epiſcopi nullam poſſint ſui honoris ſuſtinere jacturam, quos non conſtat fuiſſe à duodecim Epiſcopis, præſente, primamque ſententiam Metropolitano Epiſcopo, cum examinarentur, obtinente, auditos.* Semi-Barbaros, qui nec Metropolitam habebant, nec duodecim erant numero, & tamen attentabant omnia Synodalia, Britonum Epiſcopos uterque Pontifex ſperavit per iſtam formam compeſcendos. Ipſam deſumpſerunt ex Decretali epiſtola, quam Iſidori Mercatoris collectio adſcribit Sancto Zephyrino Pontifici: *Duodecim Judices quilibet accuſatus Epiſcopus, ſi neceſſe fuerit, eligat, à quibus ejus cauſa juſtè judicetur.* Eandem formam placuiſſe poſtmodò Græcorum Epiſcopis docet Theodorus Balſamon in Commentario ad duodecimum Canonem Africani Codicis: *Interrogarit quiſpiam, cum Canon contineat tunc fieri à duodecim Epiſcopis, & ſolis, Epiſcoporum depoſitiones, quando fieri omninò non poteſt, ut multi conveniant, ſi depoſitus fuerit Epiſcopus à duodecim Epiſcopis, idque cum ſit facile, ut multi conveniant, diſſolvetur depoſitio, an non? Dicunt quidam hoc modo non infirmari ſententiam. Cum autem Joannes Amathuntis Epiſcopus ab illo Cypri Archi-Epiſcopo Joanne fuiſſet depoſitus, & depoſitionis Edictum in Tribunali Imperatorio lectum eſſet, quoniam inventi ſunt undecim Epiſcopi* Epiſt. 2. Epiſt. 65.

& Ar-

& Archi-Epiſcopus depoſitionem feciſſe, ſtatuit Sanctiſſimus ille Patriarcha Dominus Lucas cum aſſiſtente Synodo, quin & adſiſtens Senatus, eſſe infirmam & nullius momenti depoſitionem, quod accerſita non fuerit univerſa Synodus Cypriorum Eccleſiæ, aut ſaltem major pars ejus, etiamſi magna eſſet ejus cogendi facultas, & quod Archi-Epiſcopus non ultra duodecim Epiſcopos, ſed una cum illis eſſet numeratus. Pergit in Commentario vigeſimi tertii Canonis: *Cum duodecimus Canon definiat, à quot Epiſcopis debeant judicari Epiſcopi, Presbyteri & Diaconi, nunc jubent Patres, ut ultra duodecim, ſex, aut tres ſit quoque loci Epiſcopus Judex competens. Qui autem ſunt præter eos, Lectores ſcilicet & reliqui, ab uno & ſolo competenti Epiſcopo judicentur.*

Hæc omnia Theodorus transfert in ſuam gentem. Etenim quod Orientalis Eccleſia iſtos in Canones græcam linguam tranſtulerit, ac ſuo codici inſeruerit, docet ſecundus Canon Trullanus. Quod eoſdem Gallicana Eccleſia dudùm probaverit ac uſitarit, docet Sancti Cæſarii Arelarenſis Archi-Epiſcòpi ſermo, dictus ad Collegas in cauſa Contumelioſi Epiſcopi Rejenſis. Iſidorianæ collectionis author fuit homo Hiſpanus, ideòque conſtat iſtos Canones tunc viguiſſe etiam in Hiſpaniis. Attamen cum aliqua ubique differentia. Etenim perſonatus Zephyrinus privilegium, quo accuſatus Presbyter ac Diaconus poterant judicii Collegas ex vicinis civitatibus eligere, ac à ſuo Epiſcopo petere, extendit etiam ad accuſatos Epiſcopos: Quod non videtur fuiſſe apud Afros. Leo quartus duodecim Epiſcopos cenſuit poſſe ſuppleri per abundantiam teſtium. Theodorus Balſamon rectè affirmat Epiſcopos præter Metropolitam debuiſſe eſſe duodecim: Item ſex aut tres præter proprium Epiſcopum. Hæc enim omninò videtur fuiſſe mens Africanorum Canonum. Etiam rectè excipit plenas Synodos iſtarum Provinciarum, quæ non habent tot Epiſcopos. Ità ſtudet Africanos Canones conciliare cum Antiochenis. Eandem exceptionem cenſet fuiſſe ſervatam in Tripolitana Provincia. Afrorum Epiſcopi in aliis Provinciis erant numeroſiſſimi, ideòque criminalia ipſorum Judicia poterant frequenter occurrere. Hinc noluerunt totiès fatigari plenas Synodos, nec crimina occurrentia ad conſuetum ipſarum tempus differri. Tertia Carthaginenſis Synodus his adjunxit: *Quiſquis Epiſcoporum accuſatus fuerit, ad Primatem Provinciæ cauſam ipſius deferat accuſator. Nec à communione ſuſpendatur, cui crimen intenditur, niſi ad cauſam ſuam dicendam, Primatis litteris evocatus, minimè occurrerit.* Docet nos plura. Primò, quod Provinciæ Primas potuerit ſolus Epiſcopales accuſationes admittere, ac reos citare. Deindè, quod ipſe potuerit duodecim Epiſcopos eligere. Tertiò, quod eis præſidere debuerit, aut alicui decimo tertio ſuas vices delegare. Et iſtum Canonem antiquo ſuo Codici inſeruit Romana Eccleſia.

Lucidè hæc confirmantur ex cauſa & Synodali judicio erga Maurentium, novæ Germaniciæ in Numidia Epiſcopum, qui ſuæ Synodo, ad quam accuſatores non comparuerant, ſupplicavit & dixit: *Judices peto Sanctum Senem Xantippum, Primatem Provinciæ, Sanctum Auguſtinum, Florentium, Theaſium, Samſutium, Secundum, & Poſſidium. Hæc decerni mihi jubeatis.* Et Acta Synodalia pergunt: *Sanctum Concilium conceſſit Judices poſtulatos, reliquos autem Judices, ad complendum* duodenarium *numerum neceſſarios, eligentibus ipſis Senioribus à nova Germanicia,* accuſatoribus ſui Epiſcopi, *Senex Xantippus curavit decernere.* Utique ſex, accuſatus Epiſcopus à Synodo, ſex à Primate petebat accuſator Populus, & ipſis Provinciæ Primas præſidebat decimus tertius. Quæ forma non eſt antiquiſſima. Etenim in litteris ad Sanctum Papam Cornelium ſcribit Sanctus Cyprianus de Epiſcopis, Feliciſſimo rebelli ſuo Diacono adhærentibus: *Jovinus & Ma-* Epiſt. 55.
ximus comites cum Privato Hæretico adfuerunt, ob nefanda ſacrificia & crimina in ſe probata, ſententia novem Epiſcoporum condemnati, & iterato quoque à pluribus nobis in Concilio anno priore abſenti. Affirmat tunc fuiſſe duos damnandi Epiſcopi modos: Per Provinciæ Synodum, & per Conventum pauciorum Epiſcoporum. Affirmat novem ſuffeciſſe. An fuerint neceſſarii, non poſſim affirmare. Quidquid ſit, duodecim Epiſcopos poſtmodò requiſivit per ſuas Synodos Gratus Archi-Epiſcopus, & omnis Africana Eccleſia tandem admiſit, confirmavit, & obſervavit.

Dum hæc ſcribo, prodit in Gallia Libellus Anonymus de antiquis & majoribus Epiſcoporum cauſis, contra Joannem David Apologus eorum, quæ pro ſuprema Provincialium Synodorum authoritate, ac à Romanis appellationibus independentia commentus eſt Dominus Petrus de Marca. In Præfatione author edicit cauſam ſuppreſſi nominis: *Verumtamen, ut ingenuè fatear, cum Societati Theologorum Pariſienſium non paucis abhinc annis nomen dederim, paratumque me eſſe ad defenſionem veritatis uſque ad effuſionem ſanguinis juraverim, ejuſmodi ratio ut nomen meum occulerem omninò non impulit; ſed ne fortaſſe ſpes melioris fortunæ aliquando deluſa me ad quandam palinodiam turpiter adigeret, qua apud pleroſque fama nomenque Petri de Marca vehementer laborant.* Innocentius X. Pontifex Petrum de Marca, niſi multorum in ſuis libris articulorum ſcriptam palinodiam coram omni ſub cœlis Eccleſia ſolemniter cantaret, confirmare noluit in Archi-Epiſcopum Tholoſanum: Et iſta tanti Doctoris conſtantia ſolemniter cantavit: Præſens Scriptor etiam ſperat meliorem iſtiuſmodi fortunam: Et metuit ſimilem palinodiam, ac ſimilem nominis jacturam. Hinc nomen ſupprimit. Quapropter quis non temerè exiſtimet veritatem ab ipſo nec eſſe inventam, nec defendi. Etenim *Quomodò poteſtis credere, qui gloriam ab hominibus quæritis?* Et certè Petrus de Marca paſſus eſt juſta damna nominis. Etenim veritatem aut non defendit, aut defenſam eſt prævaricatus. Et præſens Apologus palam affirmat rediiſſe ad priora. Affirmat fuiſſe vertumnum, ac paſſum aliquid Ecembolii, de quo Socrates: *Ecembolius Sophiſta Conſtantinopolitanus, ſe ad Im-* L. 3. c. 11.
peratorum ingenia & naturam conformans, dum Conſtantius regnabat, ſe ardenter fidem Chriſtianam amplecti ſimulavit; dum Julianus potiebatur Imperio, Gentilitatem magnoperè præ ſe tulit; Juliano

mor-

mortuo, Religionem Chriſtianam denuò profiteri induxit in animum. Nam ante portam Eccleſiæ ſe pronum abjiciens, ſic vociferatus eſt. Me quaſi ſalem inſipidum pedibus conculcate. *Ecembolius, ſicut antea levis & inconſtans fuit, ſic quoque poſtea permanſit.*

Adversùs præſentem Anonymum reſpondeo cum Tertulliano in quarto libro contra Marcionem: Cap. 2. *Poſſem hîc gradum figere, non agnoſcendum contendens opus, quod non erigat frontem, quod nullam conſtantiam præferat, nullam fidem repromittat de plenitudine tituli, & profeſſione debita authoris. Sed per omnia congredi malumus.* Inter alia argumenta, quæ Joannes David adducit pro Romanis appellationibus, ſunt Canones Sardicenſes. Affirmat ipſos eſſe, ac ſemper fuiſſe ſolemnem iſta in re regulam Catholicæ Eccleſiæ. Et benè affirmat. Ad hæc tamen exſufflanda Scriptor Anonymus adducit Canonem, quem de Diacono à tribus, de Presbytero à ſex, de Epiſcopo à duodecim Epiſcopis judicando ſanxit in ſua Carthaginenſi Synodo ad Elpidophori Cuiccalitani Epiſcopi ſuggeſtionem Gratus Archi-Epiſcopus, atque adjungit: Cap. 16. *Hæc diſciplina non ſolùm diſſimilitudinem habet cum Decretis Concilii Sardicenſis, verùm etiam eſt prorſùs inaudita & incognita. Huc uſque Diaconi & Presbyteri Juriſdictioni Epiſcopi ac Cleri fuerant obnoxii, Antiſtites verò Concilii Provincialis primæ cognitioni. Sed in hoc Concilio Carthaginenſi duodecim Epiſcopis delegatur Judicium Epiſcopi, ſex Presbyteri, tribus Diaconi. Ex quibus pleniſſimè perſpectum habemus, quam ſit intolerabilis & inſciens cogitatio Davidii, hoc Privati exemplo probantis uſum ſive praxim Canonum Sardicenſium in cauſis Epiſcoporum.*

Reſpondeo iſtum Carthaginenſem Canonem fuiſſe reverà hetroclytum. Hinc ipſi deferre aliquandò noluit Sanctus Auguſtinus. Et ſine dubio habuerit Collegas. Nihilominùs ipſum poſtmodò probavit atque admiſit. Ejus condendi & probandi magna ratio fuit Epiſcoporum in Africanis Provinciis multitudo. Omnes, excepta Tripoli, habebant ferè centum Epiſcopos: Aliquæ longè plures. Profiteor Epiſcopalium cauſarum judicia olim ſpectaſſe ad Synodum Provinciæ. Etiam ad illam, quæ dumtaxat quatuor aut quinque habebat Cathedras. Hinc Gratus Primas cenſuit pro uno judicando Epiſcopo non eſſe fatigandam tantam multitudinem, ſed cum Primate ſufficere duodecim. Ex alia parte voluit Epiſcopalia etiam de Presbyteris ac Diaconis judicia eſſe matura & gravia. Hinc inter numeroſos adeò Epiſcopos cenſuit ipſos non ab unico, ſed à pluribus judicandos. Et hoc omninò didicerat à Sardicenſi Synodo. Etenim illic ab Hoſio Præſide audiverat referri multorum Presbyterorum ac Diaconorum querimonias: *Quod me adhuc movet, reticere non debeo. Si Epiſcopus quis fortè iracundus, quod eſſe non debet, citò & aſperè commoveatur adversùs Presbyterum, ſive Diaconum ſuum, & exterminare eum de Eccleſia voluerit, providendum eſt, ne innocens damnetur, aut perdat communionem.* Et Hoſius providit per appellationem ad vicinos Epiſcopos. Palam contra Nicænos Canones, & priorem conſuetudinem. Archi-Epiſcopus Gratus cenſuit medicinam non ſufficere. Cenſuit expedire non ſolam ſanatricem, ſed inſuper medicinam perſeveratricem. Hinc ſanxit Diaconum non niſi à tribus, Presbyterum non niſi à ſex Epiſcopis eſſe damnandum. Joannes David nec Advocato indiget, nec adjutore. Ætatem habet: Credo futurum, ut pro ſe loquatur. Rectè dixit Sardicenſes Canones fuiſſe à Grato deportatos in Africam, & iſthic quoad Epiſcopales appellationes ſemper viguiſſe. Quod illo etiam tempore, quo fuerunt ignorati apud Afros, ipſorum forma, utpotè Apoſtolica, iſthic viguerit, ſuo loco demonſtrabitur.

Et hæc quidem de primis cauſarum inſtantiis. At verò de Clericorum appellationibus ſanxit ſecunda Carthaginenſis Synodus: *Si quis Presbyter à Præpoſito excommunicatus vel correptus fuerit, debet utique apud vicinos Epiſcopos conqueri, ut ab ipſis ejus cauſa poſſit audiri, vel per ipſos ſuo Epiſcopo reconciliari.* Canon manifeſtè deſumptus eſt ex Sardicenſi. Ex quo patet Africam tunc ſe direxiſſe ſecundùm iſtam Synodum. Et Milevitana ſanxit: Cap. 21. *Placuit ut Presbyteri, Diaconi, vel cæteri inferiores Clerici in cauſis, quas habuerint, ſi de judiciis Epiſcoporum ſuorum queſti fuerint, vicini Epiſcopi, eos audiant, & inter eos, quid eſt, definiant, adhibiti ab eis ex conſenſu Epiſcoporum ſuorum. Quod ſi & ab eis provocandum putaverint, non provocent niſi ad Africana Concilia, vel ad Primates Provinciarum ſuarum. Ad Tranſmarina autem qui putaverit appellandum, à nullo intra Africam in communionem ſuſcipiatur.* Et quinta Carthaginenſis Synodus: *Clericus, qui Epiſcopi circa ſe diſtrictionem injuſtam putat, recurrat ad Synodum.* Proindè Clerici poterant tribus modis appellare. Ad ſuæ Provinciæ Synodum. Ad ejuſdem Primatem. Et ad vicinos Epiſcopos. Attamen non niſi ad probandos & admittendos à ſuo Epiſcopo. Alioquin enim potuiſſent currere ad ſui Epiſcopi æmulos, atque ità extorquere iniquum judicium. Et horum Epiſcoporum judicium non erat irrefragabile. Ab ipſo poterat denuò povocari ad Synodum, aut Primatem Provinciæ. Quarè præfatus Epiſcopi conſenſus non erat compromiſſum, aut electio Judicum. Nam ab electis Judicibus appellari non poterat. Exiſtimo quod etiam à Primate potuerit ad Synodum provocari. An delatas ſibi appellationes Primas potuerit ſolus dirimere, non poſſim affirmare. Etiam à Provinciæ Synodo provocari poterat ad generalem Synodum totius Diœceſios. Et hîc ſiſti debebat à Clericis: Ad Tranſmarina, ſeù ad Sedem Apoſtolicam proclamari non poterat. Idque ex antiqua conſuetudine, & antiquo Gentis Statuto, Epiſt. 55. quod in litteris ad Sanctum Cornelium Pontificem laudat, & urget etiam Sanctus Cyprianus.

De damnatorum Epiſcoporum appellationibus Can. 28. habet quarta Carthaginenſis Synodus: *Irritam eſſe injuſtam Epiſcoporum damnationem, & idcircò à Synodo retractandam.* Utiquè à Provinciæ Synodo. Canon quippè agit de damnato per duodecim Collegas Epiſcopo, ac ipſi facit poteſtatem provocandi ad Synodum Provinciæ. Et de evocato ob aliquem reatum ad Primatis judicium

aut

aut Synodum, & comparere detrectante Epiſco-
Cap. 7. po ſanxit tertia Carthaginenſis Synodus: *Si nec ad Concilium univerſale anniverſarium occurrere voluerit, ut vel ibi cauſa ejus terminetur, ipſe in ſe damnationis ſuæ ſententiam dixiſſe judicetur.* Ei poteſtatem facit, ut vel ad Provinciæ, vel ad totius Diœceſios anniverſariam ex Provinciarum Legatis Synodum poſſit judicandus occurrere, ideoque longè magis facit facultatem ad pleniſſimam totius Gentis Synodum. Et ad Quintianum Presbyterum ſcribit Sanctus Auguſtinus: *Plebs Vigeſilitana, ſi Epiſcopum in plenario Africæ Concilio degradatum ſuſcipere noluerit, ſano capite faciet. Et nec cogi poteſt, nec debet. Et quiſquis eam violenter coegerit, oſtendet qualis ſit, & qualis ante fuerit, quando de ſe nihil mali credi volebat, faciet intelligi. Nullus enim ſic proditur, qualem cauſam habuerit, quam qui per ſæculares Poteſtates, vel quaslibet violentias cum perturbatione & querela conatur recipere honorem, quem perdidit. Non vult enim volenti Chriſto ſervire, ſed Chriſtianis nolentibus dominari.* Epiſcopus ille à Provinciæ Synodo damnatus appellarat ad univerſale totius Africæ Concilium, & iſthic fuerat denuò damnatus. Hinc judicium iſtud ſuſpendi impetrarat per Auguſtum Principem, aut aliam ſupremam Imperii Poteſtatem. Conſultus Sanctus Auguſtinus reſpondit eſſe acquieſcendum Synodali Judicio: Attamen ideò non excluſit appellationem ad Sedem Apoſtolicam.

CAPUT XVI.

Referuntur errores varii circa Afrorum appellationes ad Sedem Apoſtolicam.

PRimus horum errorum author fuit ſceleratus Photius, invaſor Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ, & infelix Parens miſerandi Schiſmatis inter Græcam & Latinam Eccleſiam. Etenim ab ipſo doctus & conſecratus Zacharias Chalcedonenſis Epiſcopus in ſexta octavæ Synodi Actione tentavit exemplis demonſtrare Romanum etiam Pontificem ſubeſſe Canonibus, poſſe limites excedere, errare in ſuis judiciis, ideoque ſingula ejus Acta non eſſe authentica & admittenda. Inter plura exempla adduxit & hoc: *Lugendum Apiarium, juſtificatum à Romanis Præſidibus, Africana Synodus non juſtificavit, ſed repulit, mittens ut propria curaret, & extra fines ſuos non excederet.* Et venerabilis Metrophanes, Orthodoxus Smyrnenſium Metropolita, reſpondit: *Apiarium, cum eſſet Presbyter Eccleſiæ Siccenſis, Africanæ Provinciæ, propter aliquam cauſam ſegregavit proprius Epiſcopus Urbanus; poſtea verò omnimodis depoſuit Synodus, quæ ibidem collecta eſt, Zozimus autem Papa Romanus recurrentem ad ſe, & ſemet inſontem exhibentem juſtificavit, & ad Africanam Synodum mittens cum litteris, ut iterùm ſuſciperetur egit, rationem reddente Synodo per Scripta Bonifacio poſt Zozimum Papæ Romano de depoſitione*, quæ facta eſt in Apiarium, & de iterata *juſtificatione:* Et quia nunc juſtificatum arbitramur, judicavimus autem non operari eum, quæ ſunt Presbyteri in Eccleſia Siccenſi, propter ſcandala, quæ ſubſecuta ſunt. Porrò accipientem litteras commendatitias à nobis, in omnibus aliis Eccleſiis Sacerdotio fungi. *Invenitur igitùr Africana Synodus paruiſſe potiùs judicio Zozimi Papæ Romani, ac per hoc propriam reprobaſſe ſententiam, & juſtificaſſe Apiarium, non reſtitiſſe, ut faſſus es, voto Romanorum Pontificum.* Ex impugnata Apiarii Presbyteri Romana appellatione ſchiſmaticus Zacharias ineptè concludit ſimiles etiam Epiſcoporum appellationes fuiſſe ab Afris impugnatas ac refutatas. Etenim ſoli inferiori Clero iſthìc non patebat iſta appellatio. Et iſta nugamenta Paſchaſius Queſnellus tentat perſuadere Gallicanæ Eccleſiæ.

Eundem tramitem in Commentario ad trigeſimum primum, qui Romanas appellationes inferiori Clero interdicit, Africani Codicis Canonem ſequitur Theodorus Balſamon: *Nota ex eo, quod fruſtra ſe jactant, qui ſunt Romanæ Eccleſiæ, dicentes eandem debere de omnium Eccleſiarum quæſtionibus per appellationem decidere. Si enim ei non permittitur appellationes eorum, qui ſunt in Africa, examinare, multò magìs hoc jus non habent in alias Regiones.* Ejuſdem mentis fuit Meletius, ſchiſmaticus Patriarcha Alexandrinus, in litteris ad Ruthenos: *Incidentes Eccleſiæ Præſulum controverſias dijudicare non eſt permiſſum Papæ Romano. Tranſmarinas enim appellationes, qui in Africa convenerunt Epiſcopi, prohibuere, ne Romam tranſmearent.* Addit has appellationes eſſe contentionis pomum, quod Romani ſemper ſtuduerunt invadere. Et in ſuo ad Sardicenſes Canones Commentario ſcribit Joannes Zonaras: *Hujus Canonis Decreto ſummi Sacerdotes antiquæ Romæ in quacumquè cauſa, ab Epiſcopis provocationem ad ipſos dari jactant, ac eundem in prima Nicæna Œcumenica Synodo conditum fuiſſe, falsò affirmant. Quod quidem cum in Carthaginenſi Synodo propoſitum fuiſſet, minimè cum veritate conſentire probatum eſt.* Etiam ad Florentinam Synodum dixit Marcus Archi-Epiſcopus Epheſiorum: *Noſti apud vos olim, tempore Papæ Zozimi, productos fuiſſe Nicænos Patres Carthaginenſi Synodo. Scripſerat enim Zozimus Papa ad Concilium Carthaginenſe, Nicænam Synodum per ſuos Canones ſtatuiſſe, ut univerſo orbi liceret appellare ad Papam Romanum: Miſerat & Canonem, quo id decernebatur, quaſi Nicænæ Synodi. Verùm Canonem illum non agnovit Carthaginenſe Concilium: Nec facilè illum recepit, ſed nihil ſe tale dixit habere in Canonibus Nicænæ Synodi. Ab Epiſcopis Orientalibus, ſcilicet à Cyrillo Alexandrino, & à Beato Proclo Conſtantinopolitano, cum hæc authentica per epiſtolam ab eis quæſita, & miſſa eſſent ab Orientalibus Carthaginenſi Concilio, non eſt inventus ille Canon, quem Papa protulit. Quocirca ſcripſerunt ei, ne ſibi jus illud appellationum poſtularet, quod non datur à Synodo Oecumenica. Vides à Papa illo prolatum Canonem, quem Synodus illa non ediderat, idque ſcribente ad Synodum de re tam*

gra-

gravi? Inſigniter errat Nicænos Canones in iſta Afrorum contentione fuiſſe poſtulatos à Sancto Proclo Epiſcopo Conſtantinopolitano. Etenim hæc poſtulatio facta eſt ſub Pontificatu Zozimi, ad duodecimum Honorii, Theodoſii octavum Conſulatum, anno decimo octavo quinti ſæculi, quo Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ præſedit Atticus, quartus ante Proclum.

Verùm Marcus in ſua Florentina diſputatione non habuit ſatis validum Adverſarium. Etenim Joannes de Monte-Nigro, Prædicatorii Ordinis Prior Provincialis in Lombardia, reſpondit: *Protuliſti Zozimum Papam, ut quoſdam Nicænæ Synodi Canones miſerit Carthaginenſi Concilio, & vis inferre Zozimum miſiſſe corruptos Canones, adjecto de appellationibus Canone, qui non exſtat inter Canones Nicænæ Synodi. Sed nullum nobis fide dignum & Claſſicum produxiſti, quod ità corruperit Canones. Quare decorum ſanè foret, ſi quæ hujuſmodi proferre vis, non de tuo dicere, verùm teſtimonia Doctorum adſerre.* Ex fictitiis Sanctorum Pontificum, Julii, Marci, Liberii, ac Felicis, nec non ex Sancti Athanaſii epiſtolis conatur demonſtrare Nicænos Canones fuiſſe longè plures, quàm viginti. Ex iiſdem teſtimoniis aſſerit iſtos Canones non apud Orientales Eccleſias, ſed in ſolis Romanæ Cathedræ ſcriniis exſtitiſſe authenticos ac incorruptos, & concludit: *Qua ergò ratione dicis corruptum eſſe à Zozimo Canonem, miſſumque cum non extaret inter Nicænæ Synodi Canones. Dico igitur notum fuiſſe Carthaginenſibus, per totum Orientem corruptos haberi Canones. Et ſi miſſi ſunt, certè ab Oriente certi miſſi ſunt, quod multis ſanctorum Patrum & longè eruditiſſimis teſtimoniis patet. Poſſumuſque proferre libros, qui apud nos ſunt.* Ad quæ Epheſius: *Ad ea, quæ primò dicta ſunt à te, quod ſcilicet nullum de Zozimo teſtimonium protulerimus, hoc volo dicere, vos teſtimonium non attuliſſe. Non quod proferre aut non habeamus, aut non valeamus: Poſſumus enim id nullo facere negotio, vel ex ipſis veſtris Codicibus; quia nos huc paucos attulimus, ſed liber eſt Conſtantinopoli. Rem indicavimus. Nam vobis etiam nota ſunt, quæ diximus.* Et Fratri Joanni roganti, *Quiſnam eſt liber iſte*, Epheſius reſpondit: *Liber Canonum & Synodorum.* Laudat Orientalis Eccleſiæ Codicem, probatum à Trullana Synodo, & Commentariis illuſtratam à Theodoro Balſamone, aliiſque Græcorum Doctoribus. Et rursùm Frater Joannes: *Apud Latinos nunquam invenietur facta à Zozimo Papa hæc depravatio. Sed ommittamus hoc: Indiget enim diſquiſitione.* Et Epheſius acquievit: *Placet omitti. Non eſt enim præſentis temporis hæc quæſtio.* Rectè omiſerunt. Neuter enim penetravit fundum controverſiæ. Interim vides cunctos Photiani ſchiſmatis Sectatores fuiſſe hac Africana contentione abuſos ad evertendam authoritatem Sedis Apoſtolicæ.

Horum veſtigia ſecuti ſunt Joannes Calvinus, ac Marcus Antonius de Dominis. Eorum verba adduxi ſuperiùs. Succeſſit neſcio quis facinoroſus in Gallia Tenebrio, qui adversùs Paulum quintum Pontificem ſcripſit Tractatum de libertate Eccleſiaſtica. Affirmat Romanis appellationibus originem eſſe à Sardicenſi Synodo, addit ipſam non fuiſſe Œcumenicam, & proſequitur: Cap. 3.
Poſt annos circiter ſeptuaginta à Synodo Sardicenſi celebrata, induxit in animum Zozimus Papa hoc ipſum, de quo diſputamus, appellationum jus ad Romanam Sedem ab Africanis Epiſcopis impetrare, & ut Decreta Sardicenſia ſuper ea re facta vim Legis Eccleſiaſticæ in Africa obtinerent, efficere. Eo fine Legatos à Latere, quos jam tunc vocabant, in Africam mittit, amplis Mandatis inſtructos. Multa impudenter ac nequiter latrat, & pergit: *Sub idem tempus Pelagius & Celeſtius hæretici ſceleſtiſſimi, ab Africanis Epiſcopis excommunicati, cum ad eundem Zozimum confugiſſent, pariter ab eo ſunt ſuſcepti. Atque horum occaſione uſus eſt Zozimus, ut jus appellationum ad Papam Romanum in Africa ſtabiliret. Quod ut efficeret, tres in Africam Legatos miſit: Duos Presbyteros, Philippum & Aſellum; item Fauſtinum, Potentinæ civitatis Epiſcopum.* Pertinaciter blaterat Romanas appellationes ante Zozimi Attentatum non apparuiſſe in Africa. Et addit inſignes errores. Primus eſt, quod etiam Pelagius fuerit damnatus ab Africana Synodo, ideoque & ipſe Romam provocaverit. Clarum eſt ſolum Celeſtium fuiſſe damnatum, & appellaſſe. Secundus error eſt, quod Zozimus appellantem Celeſtium admiſerit, & abſolverit ad iſtud appellationis jus ſuæ Sedi inchoandum & aſſerendum. Eſt non dumtaxat error, (quoniam Zozimus non abſolvit Celeſtium) ſed inſuper mendaciſſima contumelia. Tertius error eſt, quod ob Celeſtii aut Pelagii cauſam Zozimus miſerit Legatos in Africam.

Eodem tramite, cum aliqua tamen moderatione, ambulat in libris de Sacerdotii ac Imperii concordia Petrus de Marca. Etenim in ſeptimo libro ſcribit: *Ordinationes Epiſcoporum & Judicia Eccleſiaſtica fiebant à Synodo cujuſque Provinciæ* Cap. 1.
cum authoritate Metropolitani, adeò ut non liceret provocare à judicio lato in Synodo Provinciæ. Ità ſervatum olim fuiſſe in Africa, probare nititur ex Sancti Cypriani litteris ad Sanctum Papam Cornelium, agentibus de cauſa Fortunati, in Carthaginenſem Cathedram ſuper-intruſi per factionem Feliciſſimi Diaconi, & quinque cum illo rebellium Presbyterorum. Eandem formam viguiſſe in Hiſpania ſuadere tentat ex cauſa Baſilidis & Martialis, degradatorum Epiſcoporum, provocantium ad Sanctum Papam Stephanum. Conſtanter affirmat iſtam regulam uſquè ad Sardicenſem Synodum fuiſſe totius Eccleſiæ. Apud Afros viguiſſe affirmat etiam poſt ipſos liberatos à VVandalico jugo, ac per Juſtiniani & Beliſarii arma redditos Romano Imperio. Etiam ſub Pontificatu Magni Gregorii. Magiſtrum generoſè ſequitur Stephanus Baluzius in præfatione ad Gratiani Decretum, emendatum ab Antonio Auguſtino.

Eadem cum fœnore & maximo animo tradit Paſchaſius Queſnellus. In Apologetica pro Sancto Hilario Arelatenſi Archi-Epiſcopo Diſſertatione ſcribit: *Porrò jam à primordiis ſeminati intra Regiones noſtras Evangelii hoc Antiſtitum Gallicanorum mentibus inolevit, quod Africanis ſemper fuit perſuaſum totis his quadringentis quinquaginta & ampliùs annis, nempè Epiſcopatum eſſe unum at-* Cap. 14.

que

que indiviſum, cujus à ſingulis in ſolidum pars tenetur, ac proinde ſi quem ex portione Gregis Chriſti adſcripta, quam regit Paſtor unuſquiſque ac gubernat, in aliquod crimen prolabi contingeret, apud eundem agere cauſam ſuam compelli debere, ſervato appellanti ad Provincialem, vel etiam majorem Synodum jure. Si quis ſecùs feciſſet, & ad extraneos Judices vellet per appellationis libellum confugere, is Epiſcoporum concordiam cohærentem collidere, unitatemque ſcindere meritò putabatur. Authoritas autem, quæ Epiſcopis quibuſque in ſuos Presbyteros, cæteroſque gregis ſui alumnos competebat, hæc eadem Metropolitanis unà cum Provinciæ Concilio in Comprovinciales Epiſcopos deferebatur jure quodam naturali, & conſuetudine ab omnibus recepta, quam ſacro-ſancta poſtmodùm Conciliorum firmavit authoritas. Palam affirmat non ſolis Afrorum Clericis, ſed etiam Epiſcopis Romanam appellationem fuiſſe vetitam & clauſam. Et adjungit quædam rideri digniora, quam impugnari. Primum eſt, quod Metropolitæ ad ſubditum Epiſcopum damnandum authoritas ſit jus naturale. Hinc enim ſequitur omnem Eccleſiam, ex quo iſta authoritas fuit Metropolitis adempta, extra jus naturale vivere. Et fabula ſibi ipſi non cohæret. Etenim ipſa docet Sancti Irenæi ævo necdùm fuiſſe Metropoliticam poteſtatem, & tamen fatetur Eccleſiam tunc non vixiſſe ſine aliqua portione juris naturalis. Alterum ridiculum eſt, quod Romana Eccleſia aut Apoſtolica Sedes ſit aliis Provinciis Judex extranea. Præſertim ſi intelligatur de Provinciis ad ejus Patriarchatum ſpectantibus. Nec Euſebius Nicomedienſis, nec Photius, nec Michael Cerularius ſunt prolapſi in tantam audaciam.

Idem Paſchaſius Queſnellus Magni Leonis ad Cæſaræenſis Mauritaniæ Antiſtites epiſtolam affirmat eſſe interpolatam, ac vitiatam: Partem illam, quæ tractat de Lupicini Epiſcopi cauſa & Romana appellatione, definit eſſe ſpurium additamentum. Et adjungit ſui Judicii rationem: *Quod de Lupicini Epiſcopi cauſa ibidem legitur, quam perturbatis perſecutionis Africanæ temporibus, quam illius Eccleſiæ moribus & diſciplinæ contrarium eſt? Norunt enim omnes, quantoperè abhorrebant Africani ab appellationibus tranſmarinis, qui in Concilio Carthaginenſi, quod ſextum vocant, & in epiſtola etiam poſterioris Concilii ad Cæleſtinum Papam, ignotæ ſibi huic diſciplinæ ſubjicere ſe recuſarunt, cujus negotii recens adhuc erat memoria, triginta vix ab illa annis elapſis. Quid quod tum temporis ita omnes illas Provincias bellorum tumultus aut perſecutionis æſtus vaſtabat, ut nullus vel inſtruendo Epiſcopali Judicio, vel Synodo congregandæ locus eſſe poſſet, cum tamen Lupicini cauſam illic jubeat audiri Author epiſtolæ. Addo hunc Leonem noſtrum non eſſe, vel ex eo perſuaſum me habere, quod vir ſagaciſſimus vel ad ſe cauſam traxiſſet Epiſcopi Romanum Tribunal appellantis, vel ſaltem aliquem è ſuis delegaſſet, qui intereſſet Judicio, & ex ejus authoritate totum negotium cum illis diſcuteret. Nec contentus eſſet ſcribere, ut illic cauſa audiretur, nulla vel loci, vel Judicis, vel Legati mentione facta.*

Reſpondeo hæc fundamenta eſſe caduca. Etenim quod Romanæ Epiſcoporum appellationes ſemper viguerint in Africa, eſt exploratiſſimum, & ad oculos mox demonſtrandum. Et iſto tempore Cæſaræenſis Mauritania adhuc parebat Romano Imperio, habebatque omnes ſuas Eccleſias ac Epiſcopos. Quidni ergo habuerit ſuas Synodos, ac alios Epiſcopales Conventus? Proinde Lupicinus Epiſcopus damnari iſthic potuit, & Romam provocare. Patent iſta ex Victore Vitenſi Epiſcopo: *Genſericus Rex diſponens ſingulas quaſque Provincias, ſibi Byzacenam, Abaritanam, atque Getuliam, & partem Numidiæ reſervavit; exercitui verò Zeugitanam vel Proconſularem funiculo hæreditatis diviſit, Valentiniano adhuc Imperatore reliquas, licet jam exterminatas, Provincias defendente. Poſt cujus mortem totius Africæ ambitum obtinuit.* At verò hæc facta ſunt ante mortem Valentiniani. Porrò vir ſagaciſſimus Leo cauſam hanc ex magnis rationibus non traxit Romam, nec item Legatum miſit ad Afros, ſed retractatorium Judicium delegavit Synodo Provinciæ. Nempè non à plena Synodo, ſed à duodecim dumtaxat Epiſcopis damnatus fuerat Lupicinus, ideoque plurimorum Epiſcoporum mens erat adhuc indifferens & integra. Et propter bellicos tumultus plerique Afrorum in Italiam portus tenebantur à Barbaris. Infeſtæ erant omnes viæ. Hinc neque Lupicinus Romam accedere poterat, neque quis Apoſtolicus Legatus in Africam. Rectè igitur Leo ex Sardicenſi Canone novum examen delegavit Synodo totius Provinciæ. Laudes & gratias veritati, quæ à Paſchaſio Queſnello extorſit, quod Leo appellantem Lupicinum potuiſſet Romam accerſere. Certè juxta Sardicenſes Canones. Quod iſtis viris ſolet non placere.

Idem Scriptor oſtendit varios à variis titulos adſcribi huic epiſtolæ, & proſequitur: *Ex quibus intelligis Lector, quàm intemperans fuerit interpolandi libido, quamque impunè in hanc epiſtolam graſſata ſit. Primum enim conſilium fuit, augendam eſſe hac ad Africanos epiſtola Dionyſianam collectionem, ut delata in Africam Pontificis Romani Decreta majorem ex Codice authoritatem ſumerent: Nec aliter recipi poſſet, ſive à Gallicanis, ſive ab aliis Eccleſiis Dionyſiana collectio, quin ſimul Romanam circa appellationes, aliaque hujuſmodi diſciplinæ capita amplecterentur. Sed quia parùm erat Mandata Pontificis illuc tranſmiſſa eſſe, niſi obediendi neceſſitas & exemplum appareret, hæc ob eam cauſam verba ſuppoſuerunt initio ſecundi capitis:* Supereſt Fratres, ut concordi obedientia ſalubres ſuſcipiatis hortatus, &c. *Et quorum loco manu ſcripti Codices habent ſolummodò:* Concorditer. *Quid poſtea? Manebat adhuc alta mente repoſtum Concilii Africani Reſponſum ad Zozimum, Bonifacium, Cæleſtinumque, Leonis Prædeceſſores, quo ex Africa ad Romanum Pontificem cauſas Eccleſiaſticas per libellum appellationis deferri non poſſe invictè contenderant: Opus itaque fuit, ut appellatio alicujus Epiſcopi Africani ad Sanctum Leonem Africanos illos Epiſcopos facti ſui pœnitentes, appellationumque juri ſuccumbentes exhiberet. Hinc adſutus pannus de Lupicini appellatione, cui & alia quoque adnexa Decreta de illicitis Ordinationibus, deque aliis negotiis, ut & conſilium magis tegeretur, & ſupremum*

fuiſſe

fuiſſe Romani Pontificis in Eccleſiam Africanam dominium innueretur. Poſt plura iſtiuſmodi temeraria & calumnioſa phantaſmata tandem concludit: *Et certè valdè Leonis noſtri ſolertiæ ac ingenio conſentaneum mihi videtur, ut temporis opportunitatem captaverit ad confirmandam Sedis ſuæ authoritatem in Africanas Eccleſias. Nemo eſt qui neſciat, quoties, quantiſque conatibus id tentaverint Leonis Prædeceſſores, quantumque Leonis ipſius ætate Bonifacius & Cæleſtinus in eam rem laboraverint, Africanis conſuetudinem Eccleſiarum ſuarum invictè ſemper propugnantibus. Exſpectanda enim illis fuerat opportunior occaſio: Quæ ut ſeſe Leoni obtulit, eam ſibi vir cordatiſſimus elabi non eſt paſſus*. Has in ſanctiſſimum Pontificem peſſimas calumnias petulanter exaggerat, & pergit: *Dum hæc ſcribo, videor mihi hinc Catholicorum nonnullos ſubmurmurantes audire, illinc Sectarios utraque applaudentes manu, quaſi Pontificem Romanum mali ambitus, alienique juris notare videamur. Utriſque ſatisfaciam unius Caſauboni verbis, cui non aſſentiri nec hæretici audeant, nec debeant hac in re Catholici*. Procopius Cæſaræenſis, dum Imperatoris Juſtiniani arcanam ſcripſit Hiſtoriam, toto tremebat corpore: Rationes ſunt exploratæ. Iſtud ipſum ſcribenti hæc Paſchaſio Queſnello videtur eveniſſe. Et certè omnium Catholicorum querimonia eſt longè juſtiſſima. Etenim Scriptor ille iſtud ipſum crimen imponit Magno Leoni, quod Liberio Pontifici ex Euſebianorum ſuggeſtione improperavit Imperator Conſtantius, & propter quod Philippo-Politanus Euſebianæ factionis Conventus damnationis convicium latravit in Sanctum Pontificem Julium.

CAPUT XVII.

Demonſtratur ex Sancto Cypriano, quod Romanæ Epiſcoporum Appellationes ſemper viguerint in Africa.

HOc Apoſtolicæ Sedis apud Afros jus clariſſima habet teſtimonia atque exempla apud Sanctum Cyprianum. Etenim ad ipſum de Privato, Lambeſitano in Numidia Epiſcopo, damnato ac degradato, ſcribit Romanæ, per Sancti Fabiani Pontificis Martyrium vacantis, Eccleſiæ Clerus: *Quod autem pertinet ad Privatum Lambeſitanum, pro tuo more feciſti, qui rem nobis ſollicitam nunciare voluiſti. Omnes enim nos decet pro corpore totius Eccleſiæ excubare. Sed nos etiam ante litteras tuas fraus callidi hominis latere non potuit. Nam cum ante-hac quidam ex ipſius nequitiæ cohorte veniſſet Vexillarius Privati, & furto ac fraudulenter litteras à nobis elicere curaret, nec quis eſſet latuit, nec litteras, quas volebat, accepit*. Ita legit Jacobus Pamelius. Nicolaus Rigaltius legit hoc modo: *Privati Vexillarius futurus, & fraudulenter, &c.* Placet Pamelii lectio. Etenim doloſa Epiſt. 30.

apud Apoſtolicam Sedem in communionem obreptio eſt pleniſſimum furtum. De eodem Privato Sanctus Cyprianus ſcribit ad Sanctum Papam Cornelium: *Per Felicianum ſignificavi tibi, Frater cariſſime, veniſſe Carthaginem Privatum, veterem Hæreticum, in Lambeſitana colonia ante multos ferè annos ob multa & gravia delicta nonaginta Epiſcoporum ſententia condemnatum, Anteceſſorum etiam noſtrorum, quod & veſtram conſcientiam non latet, Fabiani & Donati litteris ſeveriſſimè notatum, qui cum cauſam ſuam apud nos in Concilio, quod habuimus Idibus Majis, quæ proximè fuerunt, agere velle ſe diceret, nec admiſſus eſſet, Fortunatum iſtum ſibi Pſeudo-Epiſcopum, dignum Collegio ſuo, fecit*.

Privatus Lambeſitanus Epiſcopus, à nonaginta Epiſcopis, Lambeſitanam totius Numidiæ Synodum conſtituentibus, ob gravia & plura crimina damnatus, provocavit ad Donatum Carthaginenſem Epiſcopum, Primatem totius gentis. Verùm ille confirmavit ſententiam, & hominem ſeveriſſimè notavit Synodalibus litteris. Damnationis Tractoriam tranſmiſit ad omnes Eccleſias. Hinc iſte provocavit Romam, & acceſſit ad Sanctum Fabianum Pontificem. Sed, & iſthic nactus eſt eundem ſuæ cauſæ ſucceſſum. Franciſcus Hallier, Epiſcopus Cavallonenſis, in quarto libro de Hierarchia Eccleſiaſtica rectè adjungit: *Ad quid Romani Pontificis judicio iterùm damnarentur, qui ab Africanis damnati eſſent, niſi ejus ſententia potuiſſent abſolvi?* Cap. 2. Porrò Fabianus per glorioſum Martyrium migrat ad meliorem vitam. Hinc novus Privato animus. Cauſam reſumpſit apud Clerum viduatæ Eccleſiæ. Ex ſuæ nequitiæ cohorte Romam miſit neſcio quem Vexillarium, qui fraudulenter curaret circumduci omnia præfata judicia, & ſceleratum hominem reparari in amiſſi gradus communionem. Hinc Cyprianus Clerum inſtruxit, atque ità omnem irrependi, jam anteà clauſum, aditum firmiſſimè obſeravit. At impudens ac importunus Veterator necdùm ſiluit. Denuò provocavit ad Sancti Cypriani Synodum. Non impetrandi ſpe, ſed animo turbandi. Etenim Feliciſſimi Carthaginenſis Diaconi, & quinque Sancto Cypriano rebellium Presbyterorum Factioni adjunctus in Ducem, tandem Fortunatum ex quinque iſtis Presbyteris unum, ordinavit ac intruſit in Carthaginenſem Cathedram, atque ità degradavit Sanctum Cyprianum. Omnes ſuas damnationes ſperavit hac via vindicare, conſolari, ac reparare. Sub iſto novo Epiſcopo ſperabat apparere integer, magnus, & gratioſus. Sanctus Cyprianus adjungit de iſto Privato: *Venerat etiam cum illo Felix quidam, quem ipſe extra Eccleſiam in hæreſi Pſeudo-Epiſcopum olim conſtituerat*. Utique poſt damnationem. Nempè nulli judicio voluit acquieſcere, atque ita non dumtaxat aſſiduis appellationibus, ſed etiam Para-Synagogis, Schiſmatibus, ac ſacrilegis Ordinationibus dudùm vexavit Eccleſiam. Hinc circumduxit integram cohortem ſuæ nequitiæ.

Quandoque bonus dormitat Homerus. Illuſtriſſimus ac eruditiſſimus Dominus Lucas Holſtenius ex laudato Sancti Cypriani loco ſcribit in

T anno-

annotationibus ad Geographiam ſacram Caroli à Sancto Paulo: *Ante Cyprianum Carthaginenſes Epiſcopi ſunt Agrippinus, Donatus, Fabianus; poſt Menſurius, Cecilianus, Lucianus, Rufus, Gratus, Genethlius, Aurelius, Capreolus, Quod-vult-Deus, Deo Gratias, Eugenius, Bonifacius, Reparatus, Primaſius, ſive Primoſus*. Labitur in duobus. Primò, quod Sanctum Fabianum Pontificem tranſmutet in Epiſcopum Carthaginenſem. Exiſtimo fuiſſe circumſcriptum à verbis: *Anteceſſorum noſtrorum Fabiani & Donati*. Verùm Sanctus Cyprianus ſcribit ad Papam Cornelium, & laudat utriuſque proximum Anteceſſorem: Suum, Donatum; Cornelii, Fabianum. Deinde vir illuſtriſſimus labitur, quod omittat Sanctum Cyrum, à Beato Poſſidio laudatum in indiculo Operum Sancti Auguſtini; & Thomam, laudatum in primo libro Victoris Epiſcopi Vitenſis. Vera itaque Carthaginenſium Epiſcoporum ſucceſſio eſt hæc: Agrippinus, Donatus, Sanctus Cyprianus, Lucianus, Sanctus Cyrus, Menſurius, Cecilianus, Gratus, Rufus, Reſtitutus, Genethlius, Aurelius, Capreolus, Quod-vult-Deus, Deo-Gratias, Thomas, Eugenius, Bonifacius, Reparatus, Primoſus, & ſic conſequenter. An Agrippinus fuerit primus, certò non conſtat. Videtur non fuiſſe. Etenim ejus Presbyter Tertullianus palam docet Chriſtianitatem ſuo tempore apud Afros fuiſſe antiquam. Item ignoratur, an inter Agrippinum & Sanctum Cyprianum ſolus Donatus mediaverit. Item an inter Cyprianum & Menſurium non fuerit aliquis tertius, aut etiam quartus.

Aliud Romanæ appellationis exemplum profert nobis Sanctus Cyprianus, ſcribens de Novato, neſcio cujus loci apud Afros Epiſcopo, Epiſt. 49. ad Sanctum Cornelium: *De Novato nihil inde ad nos fuerat nunciandum, cum magis per nos vobis debeat Novatus oſtendi, rerum novarum ſemper cupidus, avaritiæ inexplebili rapacitate furibundus, arrogantia & ſtupore tumoris inflatus, ſemper iſthic Epiſcopis malè cognitus, quaſi hæreticus ſemper & perfidus omnium Sacerdotum voce damnatus, curioſus ſemper ut prodat, ad hoc adulatur ut fallat, nunquam fidelis ut diligat, fax & ignis ad conflanda ſeditionis incendia, turbo & tempeſtas ad fidei facienda naufragia, hoſtis quietis, tranquillitatis Adverſarius, pacis inimicus. Denique Novato illinc à vobis recedente, id eſt, procella & turbine recedente, ex parte illic quies facta eſt. Idem eſt Novatus, qui apud nos primum diſcordiæ & ſchiſmatis incendium ſeminavit, qui quoſdam iſthic ex Fratribus ab Epiſcopo ſegregavit, qui in ipſa perſecutione ad evertendas Fratrum mentes alia quædam perſecutio noſtris fuit. Ipſe eſt qui Feliciſſimum, Satellitem ſuum, Diaconum, nec permittente me, nec ſciente, ſua Factione & ambitione conſtituit: Et cum ſua tempeſtate Romam quoque ad evertendam Eccleſiam navigans, ſimilia illic & paria molitus eſt, à Clero portionem plebis avellens, Fraternitatis benè ſibi cohærentis, & ſe invicem diligentis, concordiam ſcindens. Planè quoniam pro magnitudine ſua debeat Carthaginem Roma præcedere, illic majora & graviora commiſit. Qui iſthic adversùs Eccleſiam Diaconum fecerat, illic Epiſcopum fecit*. Enumerat horrenda ejus facinora, & concludit: *Hanc conſcientiam criminum jam pridem timebat. Propter hoc ſe non de Presbyterio tantùm excitari, ſed & communicatione prohiberi pro certo tenebat, & urgentibus Fratribus imminebat cognitionis dies, quo apud nos cauſa ejus ageretur, niſi perſecutio ante veniſſet. Quam iſte voto quodam evadendæ & lucrandæ damnationis excipiens, hæc omnia commiſit & miſcuit, ut qui ejici de Eccleſia & excludi habebat, judicium Sacerdotum voluntaria diſceſſione præcederet, quaſi evaſiſſe ſit pœnam, præveniſſe ſententiam*. Harum rerum meminit in Sancti Fabiani vita etiam liber Pontificalis: *Eodem tempore ſupervenit Novatus ex Africa, & ſeparavit Novatianum de Eccleſia, & quoſdam Confeſſores*. Et in vita Sancti Cornelii: *Sub hujus Epiſcopatu Novatus Novatianum extra Eccleſiam ordinavit, & in Africa Nicoſtratum*.

Sanctus Cyprianus fuit è Neophyto ordinatus Epiſcopus. Primus apud Afros. Haud dubiè per Divinam inſpirationem. Et mox ad ejus Tribunal proclamatus fuit Novatus Epiſcopus, reus criminum. Et jam imminebat per Cyprianum ſtatutus cognitionis ac Synodi dies. At ecce ſupervenit perſecutio, ideòque ceſſavit iſta Synodus, & Sanctus Cyprianus fuit compulſus ſecedere. Hanc opportunam ſuis rebus anſam Novatus arripuit cum gaudio, & quo ſibi plenè conſuleret, cœpit Sancti Cypriani Epiſcopatum invadere. Blaterare illum contra Apoſtolicum Canonem eſſe intruſum ex Neophyto, ideòque non eſſe Epiſcopum, ſed vacuum Epiſcopatus invaſorem. Et in ipſa Carthaginenſi Eccleſia invenit Aſſeclas. In inferiori Clero neſcio quem Feliciſſimum, aptiſſimum ſuo ſatellitio, & quinque Presbyteros, qui electioni Cypriani fuerant ab exordio refragati. Exiſtimo quod hi ipſum conſtituerint Eccleſiæ Viſitatorem. Sic ille præſumpſit Feliciſſimum conſecrare in Diaconum. Nec hìc ſtetit Novati temeritas. Inſuper ſe purgaturus, unàque accuſaturus Sanctum Cyprianum, provocavit ad Sanctum Fabianum Pontificem, & Romam transfretavit. At ecce invenit Pontificem Martyrio ablatum, ac viduatam Eccleſiam. Interim Romæ permanſit exſpectans Succeſſorem. Succeſſit Sanctus Cornelius, habuitque & ipſe Adverſarios. Horum unus fuit Evariſtus, neſcio cujus civitatis Epiſcopus. Etenim Cornelius in litteris ad Sanctum Cyprianum affirmat Epiſt. 48. ipſum fuiſſe authorem ſchiſmati, ideoque à ſe degradatum, ac Sede ejectum. An Novatus cauſam ſuam Cornelio expoſuerit, & fuerit paſſus repulſam, ignoro. Quidquid ſit, adjunxit ſe factioſis, piſcandum duxit in aqua turbida, & ad Novatiani intruſionem concurrit adeò potenter, ut Sanctus Cyprianus ſcribat quod ipſum conſtituerit Epiſcopum. Novæ tunc, ex qua turbidæ ſuæ ambitionis fundamenta ſumpſit, in Lapſos clementiæ Novatianus ante Cornelii creationem omninò faverat, & cum aliis Romanæ Eccleſiæ Presbyteris ſubſcripſerat; Quod Novatus ipſum à priori ſententia ac Eccleſia ſeduxerit, probare non poſſum, niſi ex libro Pontificali. Quia ab illo fuerit pro integro Epiſcopo agnitus, & plenæ purgationis ſponſionem acceperit, non eſt

eſt dubitandum. His animatus ſe totum pro Novatiano expendit. Hinc in Apoſtolica Sede firmatus Cornelius ejus & apud Afros, & apud almam Urbem patrata facinora diſcuſſit, ac turbulentum hominem damnavit. Et huic, licet non adversùs latam, ſed dumtaxat adversùs imminentem ac ferendam damnationis ſententiam interpoſitæ appellationi, necnon huic Romano in appellantem Novatum judicio Cyprianus pleniſſimè acquievit. Quod nempè Novatus eſſet Epiſcopus.

Sancti Cypriani verba, *Qui iſthic Diaconum fecerat, illic Epiſcopum fecit*, videntur omninò importare conſecrationem. Affirmant quod Novatus Novatianum eo modo creaverit Epiſcopum, quo Feliciſſimum creaverat Diaconum: At verò hunc creaverat per conſecrationem. Et hinc ſcribit author libri Pontificalis: *Novatus Novatianum extra Eccleſiam ordinavit*. At verò in litteris ad Fabium Antiochiæ Patriarcham Sanctus Cornelius disertè ſcribit Novatianum à tribus rudibus & agreſtibus, per fallacias circumſcriptis, & multo vino ad horam diei decimam inebriatis, Italiæ Epiſcopis fuiſſe *imaginaria quadam & vana manuum impoſitione* conſecratum. Et adjungit: *Ex quibus Epiſcopis unus non longè poſt peccatum flebiliter lamentans, & idem apertè confeſſus, ad Eccleſiam revenit. Quem Populo univerſo pro eo rogante, tandem ut laicum in communionem recepimus, atque alios, qui in aliorum duorum Epiſcoporum loca ſuccederent, miſimus*. Exſtat epiſtola in Eccleſiaſtica Hiſtoria Euſebii Cæſaræenſis. Hinc quæritur, Quomodo iſta cohæreant? Reſpondeo nec de Sancti Cornelii, nec de Sancti Cypriani fide aut verbis eſſe dubitandum. Et ſanè Romani Pontificis conſecratio ſemper ſpectavit ad vicinos urbi, aut certè ad quoſvis Pontificis Comprovinciales Epiſcopos, ideòque Novatianus etiam ab ipſis voluerit conſecrari. Et hoc palam evincit epiſtola Sancti Cornelii. Sanctus Cyprianus uſus eſt æquivoco verbo, & tam ad electionem, quam ad conſecrationem ſignificandam ambidextro. Quare ipſum de electione, in qua Novatus Ducem egerat, eſt intelligendum. Electioni Cornelii adfuerant Africani Epiſcopi: Hinc etiam Novatianus gaviſus eſt ſaltem unum ſuæ adfuiſſe. Iſto enim tempore omnes, dum in Alma Urbe tunc reperirentur, Romani Patriarchatus Epiſcopi in eligendo Pontifice habebant ſuffragium. Liber Pontificalis hac in parte eſt modicæ authoritatis. Nam & addit à Novato in Africa fuiſſe ordinatum Nicoſtratum. Debebat dicere: *Feliciſſimum*. Nicoſtratus enim fuit Romanæ Eccleſiæ ac Sancti Pontificis Fabiani Archi-Diaconus, unus è Confeſſoribus, quos Novatus ſeduxit. Erat vir criminoſus. Ejus crimina nobis aperit Sanctus Cyprianus in præfatis litteris ad Sanctum Cornelium.

L. 6. C. 35.

Paſchaſius Queſnellus nobis opponit ejuſdem Cypriani ad eundem Pontificem verba de præfatis quinque ſibi rebellibus Presbyteris, ac ipſorum Duce Feliciſſimo. Eorum facinora Cyprianus enumerat, atque proſequitur: *Poſt iſta adhuc inſuper Pſeudo-Epiſcopo ſibi ab hæreticis conſtituto, navigare audent, & ad Petri Cathedram atque ad Eccleſiam principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta eſt, à ſchiſmaticis & profanis litteras ferre, nec cogitare eos eſſe Romanos, ad quos perfidia habere non poſſit acceſſum. Quæ autem cauſa veniendi, & Pſeudo-Epiſcopum contra Epiſcopos factum nunciandi? Aut enim placet illis quod fecerunt, & in ſuo ſcelere perſeverant; aut ſi diſplicet, & recedunt, ſciunt quo revertantur. Nam cum ſtatutum ſit omnibus nobis, & æquum ſit pariter & juſtum, ut uniuſcujuſque cauſa illìc audiatur, ubi eſt crimen admiſſum, & ſingulis Paſtoribus portio gregis ſit adſcripta, quam regat unuſquiſque & gubernet, rationem ſui actus Domino redditurus, oportet utique eos, quibus præſumus, non circumcurſare, nec Epiſcoporum concordiam cohærentem ſua ſubdola & fallaci temeritate collidere, ſed agere illic cauſam ſuam, ubi & accuſatores habere, & teſtes ſui criminis poſſint. Niſi ſi paucis deſperatis & perditis minor videtur eſſe authoritas Epiſcoporum in Africa conſtitutorum, qui jam de illis judicaverunt, & eorum conſcientiam, multis delictorum laqueis vinctam, judicii ſui nuper gravitate damnarunt. Jam cauſa eorum cognita eſt, jam de eis dicta ſententia eſt, nec cenſuræ congruit Sacerdotum mobilis atque inconſtantis animi levitate reprehendi, cum Dominus doceat & dicat:* Sit ſermo veſter, Eſt eſt, Non non. *Si eorum, qui de illis priori anno judicaverunt, numerus cum Preſbyteris ac Diaconis computetur plures tunc adfuerunt judicio & cognitioni, quam ſunt eidem iſti, qui cum Fortunato nunc videntur eſſe conjuncti.*

Reſpondeo recolenda eſſe, quæ ſupra ſunt dicta de Novati Epiſcopi, Feliciſſimi Diaconi, & quinque Presbyterorum rebellione contra Epiſcopatum Sancti Cypriani. Apud Afros tunc adhuc vigebat antiquus pœnitentialis diſciplinæ rigor, Lapſis negans Sacramentalis Reconciliationis pacem etiam in exitu, & ipſos judicandos reſervans ac tranſmittens ad ſupremum in Dei dextera Pontificem, Dominum noſtrum JESUM CHRISTUM. Et Eccleſia erat plena Lapſorum. Et rigor apud Romanam Eccleſiam mitigari cœperat. Hinc nequam iſta Factio ſe ſegregavit à Cypriani communione, & novum Altare, & ſchiſmaticam Para-Synagogam erexit in neſcio quo propè Carthaginem monte, & ſtuduit Plebem eò ſeducere. Et quo pelliceret, omnes Lapſos invitavit ad communionem, & admiſit ſine ſatisfactione ac pœnitentia. De qua re Sanctus Cyprianus graviſſimè queritur in variis epiſtolis, ac præſertim in ſermone de Lapſis. Iſtiuſmodi pacem aſſeverat eſſe falſam, vacuam, deluſoriam. Et hinc patet profunda ac impudens Novati nequitia. Idem ipſe, qui in Africa antiquum pœnitentiæ rigorem ſceleratiſſimè ſolverat, Romæ Novatiano ædhærens eundem contumaciſſimè ac hæreticè reſuſcitavit ac ſtabilivit. Et Factio plurimos Lapſos ad ſe ſeduxit. Et hæc eſt ratio, cur Sanctus Cyprianus ad admittendam Romanæ Eccleſiæ in Lapſos clementiam ſit factus inclinatior. Factio eò uſque profecit, ut ſibi adjunxerit Privatum Lambeſitanum Epiſcopum, antiquum Hæreticum, & in Africa & Romæ damnatum, nec non quoſdam alios Epiſcopos ſimilis fæcis. Hi venerunt Carthaginem, abſentem ex perſecutionis cauſa Cyprianum damnarunt, ac ipſi ſu-

perordinarunt Fortunatum, unum ex quinque præfatis Presbyteris. Et omnia ſua per Legatos retulerunt Romam. Primò intruſionem Sancti Cypriani, & ejus crudelitatem in Lapſos. Damnari hanc, iſtam poſtularunt caſſari. Deindè retulerunt promotionem Fortunati, flagitantes confirmari. Et ut fucum facerent, mentiti ſunt iſtam peractam à viginti quinque Epiſcopis. Tertiò retulerunt ſuam à Sancto Cypriano factam damnationem. Dixerunt factam ab intruſo, ex vindictæ ſpiritu, appellarunt contra ipſam, & rogarunt caſſari. Legati hæc omnia fucarunt multis aſtutiæ ac eloquentiæ coloribus. Et tanta violentia ſunt Cornelium aggreſſi, *ut ſumma deſperatione comminarentur, quod ſi litteras, quas attulerant, non accepiſſet, publicè eas recitarent*. Utique litteras, quibus Fortunatus exponebat & poſtulabat præfata omnia. Legatorum Princeps erat Feliciſſimus. Ejus collegæ videntur fuiſſe quatuor Presbyteri. Fortunatus, uti totius Africæ Primas remanſerat Carthagine. Hæc omnia ſimul juncta fecerunt Cornelium nonnihil hæſitare.

At verò Sanctus Cyprianus ad ſingula nervosè reſpondit. Ad primum reſpondit ſe *Divino Judicio, populi ſuffragio, Co-Epiſcoporum conſenſu in pace electum*, jam per quatuor annos probatum in Epiſcopatu, omnibus Collegis fideliter junctum, à Domino Deo in perſecutione protectum, & non dumtaxat à Chriſtianis, ſed etiam à Gentilibus agnitum pro legitimo Epiſcopo. Utpotè qui per hos dies fuerit *adplicito & adjuncto Epiſcopatus nomine proſcriptus*, & ſub eodem elogio, tam in Circo quam in Amphi-theatro, ab omni Carthaginenſi Gentilitate *poſtulatus ad Leonem*. Ità probat ſe non intruſum contra Apoſtolicos Canones, ſed ex Divina ac humana ipſorum diſpenſatione electum legitimè, & conſecratum. Porrò Sanctus Cyprianus quinquageſimo tertii ſæculi anno eſt creatus Epiſcopus. Proinde Fortunati intruſio, ac ejus cum quatuor aliis Presbyteris & Feliciſſimo Diacono Synodalis damnatio quinquageſimo tertio, hæc autem Romana appellatio contigit anno quinquageſimo quarto. Cyprianus enim diſertè teſtatur ipſos fuiſſe damnatos præterito anno.

Ad ſecundum reſpondit à ſe omninò ſervari Romanæ in Lapſos clementiæ Decreta. Se eſſe ipſorum non tantummodò fautorem & cuſtodem, ſed inſuper authorem. Quin immò ſe in Africa à variis argui de nimia facilitate. Ad tertium repoſuit Fortunatum nequaquam à viginti quinque, ſed à ſolis quinque, eiſq; damnatis & ſordidis Epiſcopis fuiſſe intruſum & conſecratum, ideoque exinde nihil dignitatis aut ſanctimoniæ, ſed accepiſſe incrementa criminum, novamque execrationem ac damnationem. Et de Privato Lambeſitano, qui videtur fuiſſe principalis conſecrans, adjungit: *Fuit nonaginta Epiſcoporum ſententia condemnatus, Anteceſſorum etiam noſtrorum, Fabiani, & Donati, litteris ſeveriſſimè notatus*. Affirmat in Africa damnatum provocaſſe Romam, & ejus vinculum à Pontifice Fabiano fuiſſe confirmatum. Profitetur Africanos Præſules ſemper potuiſſe appellare ad Sedem Apoſtolicam.

Ad quartum de Fortunati, Feliciſſimi, ac aliorum Presbyterorum appellatione caput reponit laudata ſuperiùs verba. Affirmat eſſe antiquum, idque æquum pariter ac juſtum Statutum, ut inferior Africanæ Eccleſiæ Clerus judicetur in Africa, ac domeſticis Judiciis teneatur acquieſcere. Totus contextus eſt exponendus. Primò notanda ſunt hæc verba: *Cum ſtatutum ſit omnibus nobis*. Non toti Eccleſiæ, ſed omnibus nobis Afris. Manifeſtè laudat non commune totius Eccleſiæ, ſed quoddam ſingulare Statutum. Hinc addit: *Æquum ſit pariter ac juſtum*. Quis de univerſalium Canonum juſtitia poſſit ceſpitare? Quomodò talis ceſpitatio cecidiſſet in Sanctum Cornelium? Proindè Cyprianus purgat aliquod ſingulare ſuæ gentis Edictum. Et ipſum non agit de prima audientia: Quin enim hæc debeat apud Provinciam inſtitui, nemo unquam dubitavit. Cyprianus agit de Fortunati ac Feliciſſimi appellatione, & affirmat eſſe æquum ac juſtum ut Clericorum cauſa iſthic audiatur ac finiatur, ubi fuit crimen admiſſum. Non aſſerit eſſe neceſſarium, ſed æquum ac juſtum. Nempè ſuæ gentis morem ſic purgat, ut communes Canones non notet, nec aliarum gentium conſuetudines. Notanda ſunt & hæc verba: *Et ſingulis Paſtoribus portio gregis ſit adſcripta, quam regat unuſquiſque & gubernet, rationem ſui Actus Domino redditurus*. Affirmant Eccleſiam, licet unicam, eſſe diviſam in varios Paſtores, utique Patriarchas atque Primates, & unicuique permittendum, ut ſui Cleri ac Populi mores formet ex ſuæ conſcientiæ arbitrio, de quo obſtringatur Domino Deo dare rationes. Laudant proprium Africanæ Eccleſiæ Statutum, quo ejus inferior Clerus cogitur ſuorum Epiſcoporum judiciis non refragari. Et Cyprianus addit Statuti cauſam: *Oportet eos, quibus præſumus, non circumcurſare*. Hoc eſt antiquum Africani Cleri vitium: Et ad ipſum præcidendum primitivi iſthic Epiſcopi cenſuerunt Romanas etiam appellationes ipſi auferendas. Sequitur & ſecunda ratio: *Nec Epiſcoporum concordiam cohærentem ſubdola & fallaci temeritate collidere*. Etiam hoc fuiſſe Africani Cleri vetuſtum vitium teſtatur Sanctus Auguſtinus in litteris ad Primatem Aurelium. Et ad ipſum exercendum nihil eſt circumcurſatione aptius. Cyprianus pergit: *Niſi ſi paucis deſperatis & perditis minor videtur eſſe authoritas Epiſcoporum in Africa conſtitutorum, &c.* Affirmat hoc Africanæ Eccleſiæ Statutum placere ac probari omnibus, niſi paucis deſperatis ac perditis, omni modo & via venantibus ſuæ perditioni ac deſperationi qualiacumque auxilia. Feliciſſimus, Fortunatus, & omnis iſta facinoroſa Factio fecit iſtud ipſum, quod poſtmodò attentavit Presbyter Apiarius: Contra ſuæ gentis conſuetudinem & ſingularem legem provocarunt & acceſſerunt ad Romanam Eccleſiam. Et ſicut hic inter Zozimum, Bonifacium, & Cæleſtinum Pontifices, ac inter Primatem Aurelium ſuſcitavit; ità iſti inter Cornelium & Cyprianum tentarunt ſuſcitare diſcordias, & cohærentem ipſorum concordiam ſubdola, & doloſa appellandi temeritate collidere: Appellandi contra ſuæ gentis conſuetudinem & propriam diſciplinam. Hinc iſtam

iſtam & conſuetudinem & diſciplinam Cyprianus tanta verborum emphaſi debuit exponere atq; firmare Communes Eccleſiæ Canones erant omnibus notiſſimi, ideoque nec egebant tantis Commentariis aut Apologiis. Cyprianus ergò urget Fortunatum non eſſe Epiſcopum, ſed dumtaxat Presbyterum. Injectum illi Epiſcopatus fucum non eſſe novum gradum, ſed novum crimen, ideoque ipſum eſſe remittendum ad domeſticam Synodum. Fortunatum eſſe à Cornelio tractandum, uti ipſe ab aliis Epiſcopis velit tractari Novatianum. Nempe non uti Papam, ſed uti facinoroſum Presbyterum. Manifeſtè docet aliam Epiſcoporum, aliam in Africa eſſe rationem Clericorum. Iſtos poſſe, hos non poſſe Romam appellare.

CAPUT XVIII.

Diſcutiuntur Domini Petri de Marca, & Anonymi Scriptoris Senſa circa adductum locum Sancti Cypriani.

Dominus Petrus de Marca ad laudatum Cypriani locum ſcribit in ſeptimo libro: *Cyprianus, cum ex ſententia Concilii ſui à communione rejeciſſet quoſdam Clericos, & quemdam Pſeudo-Epiſcopum Hæreticorum, iraſcitur adversùs Cornelium Epiſcopum Romanum, quod cum illi Romam acceſſiſſent, hæſitaſſet aliquantulum Pontifex, an eos in communionem reciperet. Hanc ob rem Cyprianus apud Cornelium apertè edisſerit jura Epiſcoporum uniuſcujuſque Provinciæ, quæ in eo verſantur, ut ad eos pertineat diſcuſſio, Judiciumque cauſarum, & regimen gregis, rationem adminiſtrationis ſuæ Deo reddituros. Neque licere Romam, aliovè appellare. Nequè enim minorem eſſe authoritatem Epiſcoporum Africanorum, quam reliquorum. Damnatos porrò, ſi ad Cyprianum accedere voluerint, auditurum ſe libenter, & pœnitentiam eorum amplexurum, ſi crimine ullo fuerint involuti.*

Errores iterum varii. Primus eſt, quod Fortunatus fuerit Hæreticorum Epiſcopus. Etenim fuit quidem conſecratus ab hæreticis, ideoque multa ipſorum communione contaminatus, attamen Sanctus Cyprianus nullibi ipſum arguit de lapſu in Hæreſim. Ante hunc ambitum ſemper fuerat Orthodoxus, Presbyter Carthaginenſis Eccleſiæ. Secundus error eſt, quod Cyprianus ad divertendum à Fortunati appellatione Cornelium adduxerit communia Jura Epiſcoporum uniuſcujuſque Provinciæ. Etenim adduxit proprium & ſingulare Statutum Africanæ Eccleſiæ. Ipſum demonſtravit æquum & juſtum, ideoque non projiciendum à Romana Eccleſia. Addidit Fortunatum non eſſe Epiſcopum, ſed imaginarium Epiſcopi ſpectrum: Eſſe ſuum rebellem Clericum, ideoque iſti Statuto per omnia obnoxium. Tertius error eſt, quod Cyprianus Cornelio iraſcatur propter auditum hæreticum Epiſcopum. Etenim ſi Fortunatus, licet hæreticus, fuiſſet verus Epiſcopus, omninò poterat à Pontifice audiri. Nec Cyprianus, qui Privatum Lambeſitanum laudat fuiſſe auditum à Fabiano, obſtrepuiſſet. Proinde obſtrepit ob duas cauſas. Primò, quod rebellem ab hæretico, ideoque nulliter conſecratum, & legitimè jam per annos ſedenti Epiſcopo ſuperintruſum hominem, ac proinde manifeſtò inanem Epiſcopi fucum, Cornelius hæſitaſſet admittere ad appellandum, ideoque non ut Clericum, ſed tractaret ut Epiſcopum. Secundam obſtrependi cauſam edicunt hæc verba: *Satis miratus ſum, cum animadvertiſſem te minis atque terroribus eorum aliquantum fuiſſe commotum.* Etenim & ipſi Pontifici violentam ſuarum litterarum recitationem, & Cypriano minati fuerant *fuſtes, lapides, & gladios*. Minati fuerant, niſi à Romana Eccleſia, ut vera Carthaginenſis Archi-Epiſcopi Legatio, tractarentur, Cyprianum à ſe in Africam regreſſis fuſtigandum, lapidandum, gladiis trucidandum. Hinc circa ipſos audiendos ceſpitavit Cornelius. Et iſtum in ipſo metum culpat Cyprianus. Cenſuit, uti Juſtitiam, ita æquas & juſtas Eccleſiarum conſuetudines debere ſumma conſtantia per Pontificem defendi.

Domini Archi-Epiſcopi Pariſienſis circa hanc epiſtolam Senſa pertinaciter tuetur Scriptor Anonymus, ideoque eſt breviter audiendus: *Petrus de Marca, ut refert Davidius, hac Cypriani epiſtola probare contendit primis temporibus Epiſcopos in Conciliis Provincialibus, omni appellatione remota ad Romanum Pontificem, judicatos fuiſſe. Ipſe vero Davidius hoc argumentum æſtimat imbecillum, nec accommodatè putat adduci poſſe exemplum Fortunati & Feliciſſimi ad probandum Epiſcopos Juriſdictioni Synodorum Provincialium eſſe obnoxios, omni jure appellationis ad Romanam Sedem remoto, quippè cum Presbyteri ſimplices fuerint, Epiſcoporum charactere atque amplitudine vacui. Sed ejuſmodi obſervatio nihil attinere videtur. Quam difficile eſt enim probare ætate Sancti Cypriani aliam ac diverſam judicandi Epiſcopi & Sacerdotis fuiſſe rationem, ut ipſomet exemplo Fortunati perſpectum eſt, qui ſuis rebus non cavet, nec providet appellationis arte ad Romanum Pontificem, ſed minarum ac metus, quibus ejus animum explet. Nec ei exprobrat Cyprianus uſurpata Epiſcoporum Privilegia ob poſtulatam diſceptationem litis judicatæ iterandam coram Pontifice Romano. Nec ipſi ſcripſit Pontifici ad recuperandam Juriſdictionem adverſus Presbyteros Africanæ Eccleſiæ uſurpatam, ſed ut ab animo Pontificis injectum terrorem diſpelleret, ipſumque impediret, ne familiariter uteretur hominibus, quibus communione interdictum fuerat, ne illos ſocios aut comites ſive in conviviis, ſive in colloquiis haberet. Ipſumque Pontificem in crimen vocare videtur cujuſdam habiti cum ejuſmodi hominum genere commercii. Præterea Sanctus Cyprianus cauſas communes ſeu generales profert, quæ æquabili ratione Epiſcopis & Presbyteris conveniunt, ut abducat Cornelius Papa ab ejuſmodi hominum querimoniis aures ſuas, & perſpectum ſit omnibus ultimæ cognitionis ſententia fuiſſe in Synodo judicatos.* Cap. 1.

Errores varii. Primus eſt, quod iſta diverſa Epiſcopi ac Presbyteri judicandi ratio non fuerit, aut certè difficulter probetur tunc fuiſſe in Africa, ideoque iſta obſervatio ad rem non pertineat. Etenim iſtam diverſam judicandi rationem tunc fuiſſe apud Afros eſt lucidiſſimum. Ipſam, dum cum Zozimo ac aliis Pontificibus contendit, non induxit Aurelius. Palam aſſeruit, & altiſſimè clamavit ſe contendere pro antiquiſſima ac perpetua Africanarum Eccleſiarum conſuetudine. Nec ipſam induxit Cęcilianus. Etenim de ipſo per Secundi Tigiſitani Epiſcopi Synodum damnato ſcribit ad quoſdam Donatiſtarum Epiſcopos Sanctus Auguſtinus: *Neque enim de Presbyteris, aut Diaconis, aut inferioris Ordinis Clericis, ſed de Collegis agebatur, qui poſſent aliorum Collegarum judicio, præſertim Apoſtolicarum Eccleſiarum, cauſam integram reſervare.* Manifeſtè laudat avitam conſuetudinem, quæ Presbyteris ac aliis Clericis denegabat, Epiſcopis verò permittebat appellationem Romanam; Affirmat iſtam conſuetudinem debuiſſe attendi à Secundo, & non ita faciliter prorumpi in tanti Antiſtitis damnationem. Nec Sanctus item Cyprianus introduxit iſtam conſuetudinem. Ipſam in hac epiſtola manifeſtè laudat, & ex ipſa affirmat Fortunatum à Cornelio non potuiſſe admitti ad introducendam ſuam appellationem, longè minùs potuiſſe procedi ad ipſam retractandam. Inſuper ſcribit in præſenti epiſtola: *Item Feliciſſimum Signiferum ſeditionis recognoſceres, qui & ipſe in eiſdem Co-Epiſcoporum noſtrorum factis ad te pridem litteris continetur, qui non tantùm iſtic abſtentus, ſed abs te illic nuper de Eccleſia pulſus eſt.* Nempè & damnatus à Sancto Cypriano Feliciſſimus Romam appellaverat atque acceſſerat: Et ipſum, quoniam Clerus appellare non poterat, Cornelius nec audire ſuſtinuerat, ſed ejecerat ex Alma Urbe. Cyprianus rogat eodem jam modo tractari Fortunatum. Admodùm miror, quod tantus Eccleſiaſticæ antiquitatis Doctor Epiſcopum condiſtinguat contra Sacerdotem. Quis enim ignoret vocem, *Sacerdos*, apud antiquos comprehendere & Epiſcopum & Preſbyterum? Proinde Epiſcopus & Presbyter poſſint condiſtingui, nequaquam Epiſcopus & Sacerdos.

Epiſt. 162.

Secundus error eſt, quod Fortunatus ſuis rebus non caverit appellatione ad ſummum Pontificem, ſed per minas & metus. Etenim de Fortunato ac Aſſeclis ſcribit Cyprianus: *Taceo de fraudibus Eccleſiæ factis, conjurationes & adulteria, & varia delictorum genera prætereo. Unum illud de eorum facinore puto non eſſe reticendum, quod à primo ſtatim perſecutionis die communicare cum Lapſis, & pœnitentiæ agendæ intercedere non deſtiterint.* Et infra: *Epiſcopi jam de illis judicaverunt, & eorum conſcientiam multis delictorum laqueis vinctam judicii ſui gravitate damnarunt.* Et hiſcè non obſtantibus Fortunatus fuit elevatus in Epiſcopum, Sancto Cypriano ſuperordinatus. Hinc per ſuos Legatos tria poſtulavit à Sancto Cornelio: Dictæ damnationis caſſationem, Sancti Cypriani ejectionem, & ſuæ Epiſcopalis conſecrationis firmitatem. Et quia iſta per Canones obtineri non poſſe noverat, cenſuit extorquenda per minas & terrores. Proinde Fortunatus ſibi omninò providit per Romanæ appellationis artem, ac ſimul frivolæ appellationis imbecillitatem ſtuduit per minas & terrores adjuvare. Quod Synodalis damnationis ſolutio Romæ obtineri non poſſit, niſi per appellationis viam, eſt nimis manifeſtum.

Tertius error eſt, quod Sanctus Cyprianus Fortunato non exprobret uſurpata Epiſcoporum privilegia, nec à Sancto Cornelio recuperare poſtulet uſurpatam Juriſdictionem in Presbyteros Africanæ Eccleſiæ. Etenim per omnem iſtam epiſtolam Cyprianus aliud non clamat, quàm Fortunatum non eſſe Epiſcopum, ſed rebellem atque adulterum, qui Patris cubile temerare præſumpſit. Presbyterum, ideoque ejus appellatam cauſam eſſe non Romæ, ſed in Africa retractandam. Exponit doloſa & ſacrilega Factionis in miſeros Lapſos facinora, & proſequitur: *Poſt hæc adhuc inſuper Pſeudo-Epiſcopo ſibi ab hæreticis conſtituto, navigare audent, & ad Petri Cathedram atque Eccleſiam Principalem à ſchiſmaticis ac profanis litteras ferre, nec cogitare eos eſſe Romanos, quorum fides Apoſtolo prædicante laudata eſt, ad quos perfidia habere non poſſit acceſſum.* Et infra: *Scire debes, Frater cariſſime, Fortunatum, poſteaquam Pſeudo-Epiſcopus ab hæreticis factus eſt, jam penè ab omnibus eſſe deſertum. Namque ii, quibus in præteritum præſtigia obtendebantur, & dabantur verba fallacia, quod ſimul ad Eccleſiam regreſſuri dicerentur, poſteaquam viderunt illic Pſeudo-Epiſcopum factum, fruſtratos & deceptos ſe eſſe didicerunt, & remeant quotidiè, atque ad Eccleſiam pulſant.* Et rursùm: *De iſtis quid dicam, qui nunc ad te cum Feliciſſimo navigaverunt, Legati à Fortunato Pſeudo Epiſcopo miſſi, tam falſas ad te litteras afferentes, quam eſt & ipſe, cujus litteras ferunt, falſus?* Sanctus Cyprianus aſſiduè urget Fortunatum fuiſſe conſecratum ab hæreticis, ideoque non eſſe, niſi falſum ac imaginarium Epiſcopum. Etenim non ſolum ab hæreticis Baptiſma, ſed etiam impreſſos ab ipſis Ordines cenſebat irritos & nullos. Et iſtud ipſum cenſebat Cypriani Populus. Etiam Lapſi iſti, qui quinque rebellium Presbyterorum Factioni adhærentes ſperarant novum Carthaginenſi Eccleſiæ dandum Epiſcopum, à quo grarioſè repararentur, ſperarant Catholicum & verum. Hinc ubi viderunt Fortunatum intrudi per hæreticos, ſubitò deſeruerunt hominem, certi ipſum non eſſe, niſi vanum Epiſcopi ſpectrum. Sanctus Cyprianus, licet de his quæſtionibus contendere primùm cœperit cum Papa Stephano, ſemper tamen errorem mente tenuit, edoctus ab Agrippini Succeſſoribus. Hinc clamat Fortunatum non eſſe Epiſcopum, ideòque ad Petri Cathedram ac Principalem Eccleſiam non potuiſſe navigare. Fortunato palam improperat uſurpara Epiſcoporum privilegia: Palam à Cornelio poſtulat recuperare Juriſdictionem in Presbyteros Africanæ Eccleſiæ. Hinc iterùm ſcribit: *Quæ autem cauſa veniendi, & Pſeudo-Epiſcopum contra Epiſcopos factum nunciandi? Aut enim placet illis quod fecerunt, & in ſuo ſcelere perſeverant; aut ſi diſplicet, & recedunt, ſciunt quo revertantur. Nam cum ſtatutum ſit omnibus nobis,*

& æquum

& æquum ſit pariter & juſtum, ut uniuſcujuſquè cauſa illic audiatur, ubi eſt crimen admiſſum, &c. Fortunatum hortatur, ut facti pœnitens, deponat Epiſcopi larvam, agnoſcat ſe Clericum, & ad Africanum Tribunal revertatur. Quoniam ſtatutum eſt, ut omnium, utiquè Clericorum, cauſa audiatur ac finiatur in Africa. Addit Statutum eſſe æquum & juſtum. Hic eſt verus ſenſus Sancti Cypriani.

Quartus error eſt, quod Sanctus Cyprianus videatur Sanctum Cornelium vocare in crimen cujuſdam cum iſto hominum genere commercii: Utique *cum hominibus, quibus fuerat communione interdictum.* Anonymus per gyros affirmat Sanctum Cyprianum ſenſiſſe ac ſcripſiſſe, quod Romanus Pontifex alienis damnatis non poſſit ſine contagio communicare. Eſt famoſus error Euſebianæ Factionis, ex quo Philippo-Politanum Conciliabulum damnavit Julium Pontificem de prævaricatu quinti Nicæni Canonis. Exiſtimo Anonymum fuiſſe permotum his Cypriani verbis: *Declinent de cætero fortiter, & evitent dilectiſſimi Fratres noſtri verba & colloquia eorum, quorum ſermo ut cancer ſerpit.* Confirmat ſuas preces ex verbis Apoſtoli: *Hæreticum hominem poſt unam correptionem devita.* Et proſequitur: *Quod quamquàm ſciam illic Fraternitatem noſtram, veſtra ſcilicet providentia monitam, ſed & ſua vigilantia ſatis cautam, nec capi hæreticorum venenis poſſe, nec decipi, tamen ex abundanti vel ſollicitudo noſtra, vel charitas ſcribere ad vos iſta perſuaſit.* Non urget inflictam à ſe cenſuram, ſed Factionis hæreſim, aut ſanè ſcabiem ex hæretica communione. Et benè urget. Nec dubitandum eſt, quin hiſcè litteris inſtructus Cornelius Fortunati Legatos tractaverit iſto ipſo modo, quo ipſius Cypriani, circa Baptiſmum poſtea contendentis, Legatos Epiſcopos fuiſſe à Stephano Pontifice tractatos teſtatur Firmilianus Cæſaræenſis in Cappadocia Archi-Epiſcopus. Porrò dum Zozimus Pontifex Apiarium Presbyterum reparavit, Primas Aurelius & omnis Africana Synodus improbarunt factum; attamen exſufflare non præſumpſerunt. Admiſerunt Decretum Apoſtolicum, fortiſſimè dumtaxat interceſſerunt, ne deinceps tentarentur talia. Admiſerunt reparationem eſſe validam, at illegitimam, utpotè factam contra perpetuam & rationabilem gentis conſuetudinem, quam decet non circumſcribi à Romana Eccleſia, longè minùs infringi. Eadem fuerunt ſenſa Sancti Cypriani. Hinc operosè laborat, ut gentis ſuæ Statutum Pontifici perſuadeat eſſe æquum & juſtum.

Quintus error eſt, quod adductæ per Cyprianum rationes ſint æquabili modo communes Epiſcopis ac Presbyteris. Sunt ab Anonymo audiendæ: *Prima cauſa eſt, quia omnibus Epiſcopis & Presbyteris ſtatutum, ut uniuſcujuſque illìc negotium tractetur, ubi crimen commiſſum. Nam hæc verba Sancti Cypriani ſpeciatim notanda ſunt*: Uniuſcujuſque. *Quippè æqualiter Epiſcopos & Presbyteros ſignificantia. Non enim ſibi cogitatione fingendum eſt, ibi Sanctum Cyprianum de ſolitariis Presbyteris Epiſcopali amplitudine vacuis mentionem facere, &c.* Reſpondeo iſtum Cypriani intellectum non eſſe figmentum, ſed firmiſſima cogitatione tenendam veritatem. Etenim Cyprianus non de prima inſtantia agit, ſed de Retractatorio appellatarum cauſarum judicio: Et in hac ipſa epiſtola Romanas Epiſcoporum appellationes laudat ac probat, ſcribens Privatùm Lambeſitanum Epiſcopum, nonaginta Collegarum ſententia condemnatum, fuiſſe inſuper non ſolius ſui Anteceſſoris Donati; ſed etiam Sancti Fabiani Pontificis litteris ſeveriſſimè notatum. Nempè à plena Numidiæ Synodo Privatus ad Donatum Primatem, & ab hujus etiam judicio ad Fabianum appellaverat, & ſic circa ipſum ſervata fuerat forma, quam in litteris ad quoſdam Donatiſtarum Epiſcopos laudat Sanctus Auguſtinus: *Romam veniant, ibique objectis reſpondeant. Quod ſi non fecerint, miſſa Tractoria ſuper eorum nomine per totum Orbem terrarum, ab omnibus Eccleſiis eorum communio præcidetur.* Privatus Romam iverat: Verùm objectis non potuerat reſpondere. Hinc à Sancto Fabiano fuit notatus iſtiuſmodi Tractoria. Proinde certum eſt Sanctum Cyprianum ſcribere, & ab ipſo laudatum Statutum ſancire de ſolis Presbyteris ac aliis Clericis. Hæc verba, *Oportet utique eos, quibus præſumus, non circumcurſare, &c.* Exponunt rationes, ex quibus iſtud Statutum ſit æquum & juſtum.

Anonymus urget omnes à Cypriano adductas rationes eſſe communes Epiſcopis. Et dicit verum. Etenim de Epiſcopis Cyprianus ſcribit in ſermone de Lapſis: *Epiſcopi plurimi, derelicta Cathedra, Plebe deſerta, per alienas Provincias oberrantes, negotiationis quæſtuoſæ nundinas aucupari.* Hoc plurimorum Epiſcoporum crimen affirmat eſſe unam ex cauſis, ob quas Dominus Deus in Africanam Eccleſiam immiſerit duram perſecutionem. Proinde Afrorum Epiſcopi, non minùs quam Clerici, erant prompti ad circumcurſandum, & efficaciores ad cohærentem Collegarum concordiam ſubdola ac fallaci temeritate collidendam. Reſpondeo hæc eſſe veriſſima, verumtamen addo aliam Epiſcopalis, longè aliam eſſe rationem Clericalis ad Apoſtolicam Sedem appellationis. Romana Epiſcoporum appellatio eſt ex fundamentalibus Apoſtolicæ Cathedræ & Chriſtianæ Monarchiæ articulis. Eſt iſta poteſtas, de qua ad Petrum Dominus: *Confirma Fratres tuos.* Hinc nulla Synodus contra ipſam ſtatuere, nullus Pontifex poſſit ipſi renunciare. Euſebianæ Factionis præcipua iniquitas fuit, quod hanc dignitatem Romano Throno ſint machinati auferre. Et quoties poſt Photianum ſchiſma Latina Eccleſia cum Græcis in pacem rediit, palmaris ſemper articulus fuit agnoſcere ac profiteri Romanas Epiſcoporum appellationes. Et Adrianus IV. Pontifex, quod apud Beneventum captus à Guillelmo Siculorum Rege, ad recipiendam libertatem Romanis Siculorum Epiſcoporum appellationibus renunciarit, ſe fecit obnoxium multis querimoniis. Et Romana Eccleſia non quievit, donec Innocentius III. nova cum Siculorum Regibus iniiſſet Pacta, & Epiſcoporum appellationis ſuæ Sedi reddidiſſet. Attamen & ipſe ceſſit inferioris Cleri appellationibus. Iſtiuſmodi omnia noverant Fundatores Africanæ Eccleſiæ. Hinc adductis per Sanctum

Cy-

Cyprianum rationibus, licèt tam in Epiſcopis quam in Clericis haberent locum, uti non præſumpſerunt, niſi ad Romanas appellationes inferiori Clero obſerandas. Iſtius Statuti neſcimus primum authorem: Hinc ſine temeritate dici poſſit proceſſiſſe ab iſtius Eccleſiæ Fundatoribus. Ex quibus ſpero liquere Lapſum Anonymi in his verbis: *Cum è contra perſpectum ſit Epiſcopos & Presbyteros æquabili ratione Synodorum judicio fuiſſe obnoxios, cum præſertim de iis indiviſim loquatur Sanctus Cyprianus, eoſque Presbyteros Romam euntes jura Epiſcoporum violaſſe, ſibique eorum privilegia arrogaſſe non dicat.*

CAPUT XIX.

Eadem Africanæ Eccleſiæ diſciplina demonſtratur ex Sancto Optato Milevitano Epiſcopo, ac ex Sancto Auguſtino.

ROmanæ appellationis inſigne exemplum eſt Ceciliani Carthaginenſis Archi-Epiſcopi cauſa contra Majorinum ipſi ſuperintruſum, Donatum in Caſis-Nigris apud Numidas Epiſcopum, & omnem Factionem iſtius ſchiſmatis. Et Ceciliani & Majorini Ordinationem, totumque ſchiſmatis exordium exponit in primo adversùs Parmenianum, Majorini Succeſſorem, libro Sanctus Optatus, & proſequitur: *Majores veſtri, Lucianus, Dignus, Naſſutius, Capito, Fidentius, & cæteri, Imperatorem Conſtantinum, harum rerum adhuc ignarum, his precibus rogaverunt.* Loquitur ad Donatiſtas. Et adducit preces: *Rogamus te, ò Conſtantine, optime Imperator, quoniam de genere juſto es, cujus Pater inter cæteros Imperatores perſecutionem non exercuit, & ab hoc facinore immunis eſt Gallia. Nam in Africa inter nos & alios Epiſcopos contentiones ſunt. Petimus ut de Gallia nobis Judices dare præcipiat Pietas tua. Datæ à Luciano, Digno, Naſſutio, Capitone, Fidentio, & cæteris Epiſcopis partis Donati.* Non magni Carthaginenſis Epiſcopi, ſed Epiſcopi in Caſis-Nigris. Etenim in primo retractationum libro Sanctus Auguſtinus corrigit ſuum librum contra epiſtolam Donati, in quo ſcripſerat *Donatum magnum*, cujus *refellebat epiſtolam*, *rogaſſe ut Imperator inter ipſum & Cecilianum transmarinos Epiſcopos Judices daret*. Et ſubdit: *Non ipſum, ſed alium Donatum, ejuſdem tamen ſchiſmatis, hoc feciſſe, probabiliùs invenitur. Ille autem non erat Carthaginenſis Donatiſtarum Epiſcopus, ſed in Caſis-Nigris. Qui tamen primus apud Carthaginem ipſum nefarium ſchiſma commiſit.* Et inchoavit, & conſummavit. Inchoationem exponit Sanctus Auguſtinus in Carthaginenſis Collationis Breviculo: *Donatus à Caſis-Nigris in præſenti convictus, adhuc Diacono Ceciliano, ſchiſma feciſſe Carthagine.* Ex neſcio quibus cauſis rebellavit Menſurio tunc Afrorum Primati, diſcrevit ſe ab ejus communione, & laceravit Eccleſiam. Hujus lacerationis conſummationem Sanctus Auguſtinus exponit in libro de Hæreſibus: *Donatianæ Hæreſis Principem accepimus fuiſſe Donatum, qui de Numidia veniens, & contra Cecilianum Chriſtianam dividens Plebem, adjunctis ſibi ejuſdem Factionis Epiſcopis, Majorinum apud Carthaginem ordinavit Epiſcopum.* Et in ſecundo libro contra Creſconium: *Major Donatus à Caſis-Nigris Altare contra Altare in Carthaginenſi civitate primus erexit. Primus extra Eccleſiam ſacrificavit.* Profanum hoc Sacrificium evenit, aut dum Ceciliano dederunt Interventorem, atque ità ab Epiſcopatu ſuſpenderunt, aut certè dum ipſum plenè damnarunt, atque ità viam aperuerunt ad intrudendum Majorinum. Tunc fidelis Carthaginis Clerus & Populus iſtis turbinibus detrectavit communicare, atque ità ipſi erexerunt novæ communionis Altare, & Donatus in ipſo primus ſacrificavit. Et tandem intruſit Majorinum. Exinde Factio dici cœpit & *Donati pars*, & *pars Majorini*. An ab hoc Donato etiam vocitentur Donatiſtæ, Sanctus Auguſtinus diſquirit in laudatis libris contra Creſconium.

Cap. 21. · L.3.C.12. · Cap. 69. · Cap. 12.

Verùm hæc omnia Attentata manſerunt ſine effectu. Ceciliani conſecrationem confirmavit Sedes Apoſtolica, & omnis ſub cœlo Eccleſia, & Majorini ſuperintruſionem fuit averſata. Disertè hoc Sanctus Auguſtinus ſcribit in litteris ad quoſdam Donatiſtarum Epiſcopos: *Poſteaquam*, Donatiſtæ *ipſis rebus experti ſunt cum Ceciliano permanere communionem Orbis terrarum, & ad eum à Transmarinis Eccleſiis communicatorias litteras mitti, non ad illum*, Majorinum, *quem ſibi ſceleratè ordinaverant, puduit eos ſemper tacere.* Adversùs Ceciliani conſecrationem provocarunt ad alios Judices. Rei ſeriem, à Sancto Optato expoſitam variè elucidat idem Auguſtinus in litteris ad Vincentium, Rogatiſtarum Cartennenſem in Mauritania Epiſcopum: *Majores veſtri Cecilianum, tunc Eccleſiæ Carthaginenſis Epiſcopum, cui tanquam crimnoſo communicare noluerunt, apud Principem Conſtantinum per Anulinum Proconſulem accuſaverunt. Libellus à Majoribus veſtris Anulino Proconſuli datus, & Conſtantino Imperatori mittendus, ità ſupra ſcriptus fuit:* Libellus Eccleſiæ Catholicæ, criminum Ceciliani, traditus à parte Majorini. *Illos magis hinc arguimus, quia apud Imperatorem ultrò Cecilianum accuſaverunt, quem priùs apud Collegas transmarinos convincere debuerunt. Ipſo autem Imperatore longè ordinatiùs agente, ut Epiſcoporum cauſam, ad ſe delatam, ad Epiſcopos mitteret, nec victi pacem cum Fratribus habere voluerunt; ſed rurſus ad eundem Imperatorem venerunt, rurſùs non Cecilianum tantum, verùm etiam datos ſibi Epiſcopos Judices apud terrenum Judicem accuſaverunt.* Et in litteris ad Januarianum, Donatiſtarum in Caſis-Nigris Epiſcopum, Primatem Numidiæ: *Ne fortè aut oblita hoc ſit Gravitas tua, aut te noſſe diſſimules, aut forſitan neſcias, exemplum Relationis tunc Anulini Proconſulis, quem pars Majorini tunc interpellavit, ut ea crimina, quę objiciebat Ceciliano, ad Conſtantinum Imperatorem mitterentur.* Relatio affirmat poſt ſuper-intruſum Ceciliano Majorinum Divales litteras, Ceciliano

Epiſt.162. · Epiſt.48. · Epiſt.68.

ac ejus Clero inſcriptas, veniſſe in Africam, atque ita Ceciliani Epiſcopatum etiam à Principe fuiſſe ſtabilitum. Princeps plenam pacem dabat Eccleſiis, & cunctos ad ſincerum Divinæ Majeſtatis obſequium hortabatur. Anulinus affirmat litteras fuiſſe à ſe cum debitis admonitionibus traditas. Verùm iſta res momordit Donatum ac Majorinum, & Relatio proſequitur: *Poſt paucos dies exſtiterunt quidam, adunata ſecum Popul. multitudine, qui Ceciliano contradicendum putarent, quique faſciculum in aluta ſignatum, & libellum ſine ſigno obtulerunt Dicationi meæ, atque impendio poſtularunt, ut ad ſacrum & venerabilem Comitatum nominis veſtri dirigerem. Quæ manente Ceciliano in ſtatu ſuo, ſubjectis eorundem Actis, quò cuncta Majeſtas veſtra poſſet dignoſcere, Parvitas mea dirigere curavit.* Optimi Principis pietas turbulentis hominibus dedit anſam accuſandi Ceciliani, ac tumultuandi. Sanctus Auguſtinus pergit: *Tranſmiſſi libelli duo. Unus in aluta, item alius ſine ſigillo, cohærens eidem alutæ, datus die decimo ſeptimo kalendas Maii, Carthagine, Domino noſtro Conſtantino Auguſto tertium Conſule. Poſt hanc Relationem ad ſe miſſam juſſit Imperator venire partes ad Epiſcopale Judicium in Urbe Roma faciendum, ubi quemadmodum cauſa dicta atque finita ſit, & Cecilianus innocens judicatus ſit, indicant Geſta Eccleſiaſtica.* Prioris ſuper-ſcriptionem ſupra audivimus ex epiſtola ad Vincentium Cartennenſem. Poſterioris libelli ſubſtantiam Sanctus Auguſtinus exponit in præfata epiſtola ad quoſdam Epiſcopos Donatiſtarum: *Aliquantò poſt Majorini Ordinationem, quem contra Cecilianum nefario ſcelere levaverunt, Donatiſtæ erigentes Altare contra Altare & unitatem Chriſti diſcordiis furialibus diſſipantes, petierunt à Conſtantino tunc Imperatore Judices Epiſcopos, qui de ſuis quæſtionibus, quæ in Africa exortæ pacis vinculum dirimebant, arbitrio medio judicarent. Quod poſteaquam factum eſt, præſente Ceciliano, & illis qui adversùs eum navigaverant, judicante Melchiade, tunc Romanæ Urbis Epiſcopo, cum Collegis ſuis, quos ad preces Donatiſtarum miſerat Imperator, in Ceciliano nihil probari potuit, ac per hoc illo in Epiſcopatu confirmato, Donatus qui adversùs eum tunc aderat fuit condemnatus.* Donatiſtarum preces ſupra audivimus à Sancto Optato. Audivimus ab illis laudari Conſtantinum, quod eſſet de genere juſto, quodque ejus Pater non feciſſet perſecutionem, ideoque Gallia à traditionis crimine eſſet munda. Inter Diocletiani Auguſti Collegas fuerat Conſtantius Chlorus, Magni Conſtantini Genitor, qui Collegarum impiam crudelitatem averſatus, licèt Gentiliſmum non deponeret, Chriſtianos non dumtaxat perſecutus non fuit, ſed inſuper dilexit ac protexit. Impetravit in Gallia ac omni ejus Diœceſi. Porrò Donatiſtarum contentio originem ac prætextum traxit ex traditionis crimine ob duras perſecutiones graſſato in Africa. Perſecutio etiam vexaverat Italiam & almam Urbem. Porrò Donatiſtæ Melchiadem Pontificem, quod Formatarum commercio ſemper communicaſſet Ceciliano, adeòque ejus Epiſcopatum confirmaſſet, meritò habuere ſuſpectum. Verùm hanc cauſam non auſi exprimere, prætexuerunt ſuſpicionem Lapſus, aut Traditionis. Ad retractandam Ceciliani ac Majorini cauſam poſtularunt Gallicanos Antiſtites. Sperarunt placiturum Principi, quod Gallicana gens ob Patris memoriam crederetur vivere in ejus benevolentia.

Donatiſtæ hac in re graviſſimè impegerunt in Canones. Hinc enim ad Vincentium Cartennenſem ſcripſit Sanctus Auguſtinus: *Donatiſtæ Cecilianum priùs apud Collegas Tranſmarinos convincere debuerunt. Ipſe autem Imperator longè ordinatiùs egit.* Utique cauſam tranſmittendo ad Romanum Pontificem, aliosque partim Italos, partim Gallos Epiſcopos, ſpectantes ad ejus Synodum & Diœceſes. Tranſmarini Judicii frequentiſſima eſt apud Afros memoria. Per ipſum paſſim intelligunt Tribunal Romanum. Eundem exceſſum Sanctus Auguſtinus notat in litteris ad Donatiſtas: *Donatiſtæ litteras ad Imperatorem Conſtantinum, ut inter Afros Epiſcopi Tranſmarini judicarent, miſerunt. Datis Judicibus quos poſtulaverant, & Romæ judicantibus non obtemperaverunt.* Donatiſtas arguit, quod ſolos Gallicanos poſtularint Epiſcopos: Laudat Conſtantinum, quod illis adjunxerit Romanum Pontificem, voluerit que ipſum huic judicio præſidere. Clariùs hoc ſcribit in alia ad Donatiſtas epiſtola: *Majores veſtri cauſam Ceciliani ad Imperatorem Conſtantinum detulerunt. Sed quia Conſtantinus non eſt auſus de cauſa Epiſcopi judicare, eam diſcutiendam atque finiendam Epiſcopis delegavit. Quod & factum eſt in Urbe Roma, præſidente Melchiade Epiſcopo illius Eccleſiæ cum multis Collegis ſuis.* Nempe Conſtantinus erat tunc Eccleſiæ Catechumenus, ejuſque Hierarchiam, & Canones noverat. Ex tunc apud ſe habebat eximium Doctorem Hoſium Cordubenſem Epiſcopum. Ex ipſo noverat ſe non poſſe Eccleſiaſticas judicare cauſas, aut incompetentibus Judicibus delegare. Hinc præſentem cauſam tranſmiſit Sancto Melchiadi, cui debebatur per Apoſtolicos Canones. Et quò Donatiſtis impartiret aliquid, Pontifici adjunxit quoſdam Gallicanos Epiſcopos. Ità poſtmodo ipſe ſcripſit ad Ælafium Africæ Vicarium, & ad Chreſtum Epiſcopum Syracuſanum.

Epiſtola, qua Conſtantinus cauſam tranſmiſit Melchiadi, eſt hujus tenoris: *Viſum eſt mihi, ut Cecilianus cum decem Epiſcopis, qui illum reum facere videantur, & decem aliis, quos ipſe ſuæ litis dijudicationi neceſſarios exiſtimaverit, Romam navigio trajiciat, & ibi coram vobis, Rheticio etiam* Auguſtodunenſi, *Materno* Colonienſi, *& Marino* Arelatenſi, *Collegis veſtris, quos ea de cauſa Romam maturare juſſerim, poſſit audiri, ſicut ſanctiſſima Dei lex, ut noſtis, poſtulat.* Nempè Evangelica Dei lex Romanum Epiſcopum ſanxit eſſe Primatem ac Judicem totius Eccleſiæ, & Apoſtolicus Canon addidit ipſum eſſe, totius Latinæ Chriſtianitatis Patriarcham: Hinc præſens cauſa aliò devolvi non poterat, quàm ad Sedem Romanam. Haſcè leges Conſtantinus obſervatas voluit, ac nullo in apice violari. Quod Melchiades Judicio præſederit, diſertè teſtatur etiam Sanctus Optatus. Et rectè ſcribit in quarto libro Petrus de Marca: *Sententia ſub Melchiadis nomine concepta eſt apud Optatum. Adeò antiqua eſt iſta* Cap. 3.

forma

forma Synodalium ſententiarum. Confirmat in litteris ad quoſdam Donatiſtarum Epiſcopos Sanctus
Epiſt. 162. Auguſtinus: *Ipſius Beati Melchiadis ultima eſt prolata ſententia*. Quia nempè Pontifex non ſolummodò in Patriarchalibus ſuis, ſed etiam in œcumenicis Synodis habet Prærogativam Suffragii, Relationem judicandæ cauſæ, & Judicii concluſionem.

Carthaginenſis Synodus per Primatem Aurelium ac ipſi adſidentem Sanctum Auguſtinum ſanxit: *Placuit ut quicumque ab Imperatore cognitionem publicorum Judiciorum petierit, honore proprio privetur; ſi autem Epiſcopale Judicium ab Imperatore petierit, nihil ei obſit*. Epiſcopis ac omni Clero permittit, ut cauſas ſuas deferant ad Principem, ac ab ipſo flagitent Eccleſiaſticum Judicium. Erat mos iſtius temporis. De ipſo ſcribit Dominus Petrus de Marca: *Uſus iſtius Regiæ authoritatis manavit à Conſtantino in cauſa Ceciliani Carthaginenſis Epiſcopi, qui per ſummam injuriam à ſeptuaginta Epiſcopis, Donati ſchiſmate infectis, damnatus Eccleſiam retinebat. De qua re conqueſti ſunt Donatiſtæ Anulino Proconſuli Africæ, impendio poſtulantes, ut faſciculum in aluta ſignatum cum libello ſibi oblato ad ſacrum Comitatum dirigeret. Conſtantinus, juris religioſiſſimus Princeps, cognitionem criminis Eccleſiaſtici adversùs Epiſcopum ſuſcipere noluit, ſed Donatiſtis ea de re acriter objurgatis, & Epiſcopos è Gallia, ubi Princeps tunc morabatur, ſibi Judices dari poſtulantibus, eò quod Africana Judicia per contentiones partium ſuſpecta eſſent, Princeps pacis Eccleſiaſticæ ſtudioſiſſimus tres Galliarum Epiſcopos delegavit, qui unà cum Melchiade Romano Pontifice dijudicarent. Nec enim cauſa illa generalis, quæ totius Eccleſiæ communionem perturbabat, abſque Romano Pontifice ritè definiri poterat*. Errat cauſam iſtam tunc fuiſſe generalem, & perturbatricem totius Eccleſiæ. Licèt poſtmodò talis evaſerit, tunc tamen erat lis paucorum Epiſcoporum: Aliquot præſertim Numidarum. Conſtantinus ipſam ex iſto capite non tranſtulit in Sanctum Melchiadem. Unica hujus tranſmiſſionis cauſa fuit vel ſupremum Papale, vel Patriarchicum Romanæ Eccleſiæ jus, cui Africana Diœceſis ſuberat. Juris Religioſiſſimus Princeps Patriarchalia etiam Apoſtolicæ Sedis Privilegia noluit lædere. Et tres Gallicani Epiſcopi erant minima iſtius Synodi portio. Etenim aderant quindecim Itali, electi Judicio Melchiadis. Et iſtorum Gallorum aſſociatio erat conſentanea Canonibus. Etenim & Gallicana Eccleſia pleno ſemper Jure ſpectavit ad Patriarchalem Synodum Romani Pontificis. Erant tres ſummi viri: Hinc ipſos Princeps, Donatiſtis volens largiri aliquid, ſuaſit adjungendos.

Scriptor Anonymus etiam rodit hæc omnia:
Cap. 5. *Prima fronte falſum eſt Cecilianum ad Melchiadem Papam appellaſſe, aut ullo modo poſſe actionem litis de Ordinatione ejus, appellationis nomine ſignificari*. Et infra: *Si vera fuit in hac cauſa ad ſedem Apoſtolicam provocatio, aut fuit nomine Ceciliani, aut Donatiſtarum? Non poteſt cenſeri nomine Donatiſtarum, quoniam litem obtinuerant in Concilio Numidiæ. Non poteſt etiam dici nomine Ceciliani. Cur enim hanc ſilentio prætermiſiſſet Sanctus Auguſtinus?*

Reſpondeo nec Cecilianum, nec Donatiſtas appellaſſe ad Melchiadem. Etenim Cecilianus ſedebat firmus in Carthaginenſi Throno, & Donatiſtæ cauſam contra ipſum obtinuerant, ideoque neutra pars cenſuit appellandum. At Magnus Conſtantinus factas ſibi Donatiſtarum preces tranſmutavit in Retractatorium Synodalis contra Cecilianum ſententiæ Judicium, ideoque & in formam appellationis. Donatiſtæ, licet Cecilianum damnaſſent, attamen nec intra nec extra Africam potuerunt nanciſci ſui Judicii fructum &
executionem. *Poſteaquàm, inquit Auguſtinus, Do-* Epiſt. 162.
natiſtæ experti ſunt cum Ceciliano permanere communionem Orbis terrarum, & ad eum à tranſmarinis Eccleſiis communicatorias litteras mitti, non ad illum Majorinum, quem ſibi ſceleratè ordinaverant, puduit eos ſemper tacere. Hinc à Principe ſupplicarunt ſuæ ſententiæ executionem. Porrò per Tranſmarinas Ceciliano communicantes Eccleſias Sanctus Auguſtinus præſertim intelligit Romanam. Nec dubitandum eſt, quin Cecilianus ipſi ſuam conſecrationem, adeoque & Majorini intruſionem retuliſſet, ac obtinuiſſet iſtius firmitatem. Hinc Donatiſtæ non à Pontifice, ſed à Principe poſtularunt auxilium. Norant ſuum de Ceciliano Judicium eſſe multis & magnis exceptionibus obnoxium, ideoque priùs retractandum & firmandum, quàm donandum executione. Hinc ipſum poſtularunt retractari: Attamen non per Romanam Eccleſiam, ſed per Epiſcopos Galliarum. Item norant Gallicanis Epiſcopis nullam eſſe iſtiuſmodi facultatem: Hinc refugerunt ad Majeſtatem laici Principis. In Occidente primi iſtam portam aperuerunt. Verùm Chriſtianæ Hierarchiæ gnarus ac religioſiſſimus Princeps retractationem tranſmiſit Melchiadi, cui debebatur per Canones. Utramque partem adeſſe juſſit cum accuſatoribus & teſtibus, aliiſque perſonis neceſſariis. Ita Donatiſtarum preces tranſmutavit in formam appellationis.

Anonymus pergit. *Quidquid actum eſt Romæ, referri debet rogationibus Donatiſtarum, quibus non abnuit Imperator Conſtantinus. Sed immò eorum inſtigatione victus ac ſollicitatione, Judices deputavit, ex quibus fuit Melchiades Epiſcopus Romæ, ad iterandam diſquiſitionem litis jam judicatam in Concilio Numidiæ. Hanc authoritatem ſibi proprio Marte non arrogat Pontifex, nec penes ſe ſolum exiſtere putat iterato Judicio finiendi cauſam jam in Concilio Africæ, Primate Numidiæ Præſide, judicatam*. An fortè non debuit Romanæ Eccleſiæ Melchiades Epiſcopus cum Collegis Tranſmarinis Epiſcopis illud ſibi uſurpare judicium, quod ab Afris ſeptuaginta, ubi Primas Tigiſitanus præſedit, fuerat terminatum? *Quid ad hæc reſpondit Sanctus Auguſtinus? Dicitne Papam eſſe ſupremum Epiſcoporum Judicem, & quemlibet in Synodo judicatum habere jus provocationis ad Tribunal Pontificum? Dicitne Cecilianum Epiſcopum jure potuiſſe poſtulare à Sede Apoſtolica iteratam ſuæ litis diſquiſitionem? De his ne verbum quidem profert: Ait tantùm Imperatorem precibus Donatiſtarum animatum miſiſſe Epiſcopos de hac cauſa cum Papa judicaturos, quod nec ipſe uſurpaverat*. Hæc ſunt Auguſtini verba: Quid? Quod nec ipſe Melchiades uſurpavit. *Rogatus*

gatus quippè Imperator Judices miſit Epiſcopos, qui cum eo ſederent, & de tota illa cauſa, quod juſtum videretur, ſtatuerent. Hoc probamus Donatiſtarum precibus, & verbis Imperatoris.

Reſpondeo hæc omnia eſſe à Sancti Auguſtini ſenſu alieniſſima. Melchiadis de ſuis Majoribus judicium Donatiſtæ averſabantur & infamabant ex multis capitibus. Unum erat, quod ipſi ſuam cauſam non per Melchiadem, ſed per ſolos Galliarum Epiſcopos poſtulaſſent retractari. Quod Melchiades in hoc judicium prævento animo ſe intruſiſſet. Huic calumniæ Auguſtinus reſpondet, quod Pontifex non uſurpaverit, id eſt, non ſe ingeſſerit in hoccè judicium; ſed rogatus à Principe, ideòque nullum ſit de ipſo perperàm ſuſpicandi fundamentum. Porrò quod potuerit proprio Marte iſtam authoritatem aſſumere, quod jus habeat retractandi judicatas Afrorum Epiſcoporum cauſas, quod ſit ſupremus Epiſcoporum Judex, adeò claré Auguſtinus in eadem epiſtola docet, ut quis non temerariè ſuſpicetur de Anonymo, quod ipſe ſcribit de Joanne David: *Sed quoniam Davidius hanc epiſtolam nunquàm legit, quam fortè citat ex ſibi ſuppeditatis præſcriptionibus, truncis ac mutilatis, nemini hominum mirum videri debet, ſi ex ea prorsùs aliena ab Auguſtini mente intelligat, & inflatis loquatur buccis.* Profectò ſi legerit, legit cœcatis aut certè turbatis oculis per crudele odium in Sedem Apoſtolicam ac Eccleſiæ unitatem. Quod Romano Pontifici ſit iſta poteſtas, altiſſimè clamat ipſa hæc Melchiadis Synodus, cujus ſententia eſt concepta in ejus ſolius nomen. Ex Apoſtolico Canone, qui Romano Pontifici in ſua Patriarchali Synodo permittit omnia. Et ipſum fuiſſe à Nicæna Synodo confirmatum ac ſtabilitum affirmat in ſua tali Synodo Felix III.

Abſit, ut Melchiades Cecilianum judicaverit ex authoritate Imperialis delegationis. Etenim in hac cauſa Conſtantinus egit, quomodò poſteà circà Clementium Byzacii Primatem egit Imperator Mauricius, de quo ad Joannem Syracuſæ
L.7.Indic. 2 Epi.65. Epiſcopum ſcripſit Magnus Gregorius: *In quodam crimine Byzacenus Primas fuerat accuſatus, & piiſſimus Imperator eum juxta Statuta Canonica per nos voluit judicari. Sed acceptis decem auri libris Theodorus Magiſter militum obſtitit, ut minimè fieret. Tamen piiſſimus Imperator admonuit, ut tranſmitteremus, & quidquid eſt Canonicum faceremus.* Videtur mendum. Et legendum: *Ut tranſmitterentur.* Utique partes Romam ad noſtrum judicium. Quod nempe iſta tranſmiſſio eſſet per Canones debita Sedi Apoſtolicæ. Hinc Mauricius, licèt auri indigus & amantiſſimus, nullo ære permiſit ſe tranſcribi in tantam prævaricationem. Ex eodem itaque Canone Magnus Conſtantinus Donatiſtarum quæſtiones tranſmiſit ad Sanctum Melchiadem. De Imperatore Arcadio, Theophili Patriarchæ Alexandrini cauſam ſibi delegante, Sanctus Joannes Chryſoſtomus ſcripſit ad Sanctum Pontificem Innocentium: *Nos ſcientes leges Patrum, viroque honorem habentes, habentes etiam ejus ſuper hac re litteras, oportere in quibuſque Provinciis ſua negotia tractari, & Tranſmarinos ad noſtra judicia non trahendos, fortiter detrectavimus, ne cauſam ſuſciperemus judicandam.* Sanctus Joannes deleganti Principi reſpondit Thraciam & Ægyptum non ſolummodò apud Rempublicam, ſed etiam apud Eccleſiam eſſe diſparatas Diœceſes, ideòque iſtam Delegationem eſſe prævaricatoriam. Eodem modo, ſi cauſa fuiſſet ſimilis, Conſtantino reſpondiſſet Melchiades. Proinde in præfata epiſtola Sanctus Auguſtinus non vult aliud, quàm quod Melchiades cauſam hanc non proprio motu, ſed à Principe rogatus ad ſuum Tribunal devocaverit.

Quod Melchiades juxtà Canones, & per ſuæ Sedis authoritatem egerit, Sanctus Auguſtinus docet etiam in libro de unitate Eccleſiæ: *Afri inter ſe Epiſcopi confligebant. Si finire inter ſe obortam* Cap. 2. *diſſenſionem non poterant, ut ſive per concordiam compoſitis, ſive degradatis qui malè contenderent, hi qui bonam cauſam habebant, in communione Orbis terrarum per unitatis vinculum permanerent, reſtabat utique ut Epiſcopi Tranſmarini, qua pars maxima diffundebatur Eccleſiæ Catholicæ, de Afrorum Collegarum diſſenſionibus judicarent, illis videlicet inſtantibus, qui crimen malæ Ordinationis aliis objiciebant.* Per Tranſmarinos Epiſcopos intelligit præſertim Romanum, cui ſoli ſuberat Africana Eccleſia. Hinc in ſecunda ſuper trigeſimum ſextum Pſalmum concione Primiani contra Maximianiſtas cauſam comparat cum cauſa Ceciliani adversùm Donatiſtas, & poſt multa concludit, ſermonem dirigens ad Primianum: *Dignare acceptare Cecilianum innocentem, qui noluit exire ad Majores tuos, & ſic ſervavit cauſam ſuam Orbi terrarum, quomodò tu ſervaſti Concilio Numidarum. Si innocentem te reddidit Sedes Bagaitana, quantò potiùs illum Sedes Apoſtolica?* Addit hujus judicium fuiſſe probatum & firmatum à toto Orbe terrarum. Quia nempè omnes ſub cœlo Eccleſiæ ſupremum Romanæ Sedis Primatum, & omnium undequaquè, præſertim ex Romano Patriarchatu, appellationes ſemper crediderunt, & docuerunt eſſe immobile Dogma Evangelii.

CAPUT XX.

Hæc omnia largiùs demonſtrantur ex aliis Sancti Auguſtini teſtimoniis.

SAnctus Auguſtinus in litteris ad quoſdam Donatiſtarum Epiſcopos exponit à Secundo Tigiſitano Epiſcopo, Numidiæ tunc Primate, attentatam Ceciliani Carthaginenſis Archi-Epiſcopi damnationem, atque ità completum ſchiſma & proſequitur: *Secundus tantò magis timere debuit,* Epiſt.162. *ne pax unitatis violaretur, quantò erat Carthago civitas ampla & illuſtris, unde ſe per totum Africæ corpus malum, quod tibi eſſet exortum, tamquàm à vertice effunderet. Erat etiam Tranſmarinis vicina Regionibus, & fama celeberrima nobilis. Unde non mediocris utiquè authoritatis habebat Epiſcopum, qui*

qui poſſet non curare conſpirantem multitudinem inimicorum, cum ſe videret & Romanæ Eccleſiæ, in qua ſemper Apoſtolicæ Cathedræ viguit Principatus, & cæteris terris, undè ipſum Evangelium ad Africam venit, per communicatorias litteras eſſe conjunctum, ubi paratus eſſet cauſam dicere, ſi Adverſarii ejus ab eo illas Eccleſias alienare conarentur. Quia ergò venire noluit ad hoſpitium Collegarum, quos à ſuis inimicis contra veritatem ſuæ cauſæ perverſos eſſe ſentiebat vel ſuſpicabatur, vel, ut ipſi aſſerunt, ſimulabat, tantò magìs Secundus, ſi verè pacis cuſtos eſſe voluiſſet, cavere debuit, ne damnarentur abſentes, qui judicio eorum omninò intereſſe noluerunt. Neque enim de Presbyteris, aut Diaconis, aut inferioris Ordinis Clericis, ſed de Collegis agebatur, qui poſſent aliorum Collegarum, præſertim Apoſtolicarum Eccleſiarum judicio cauſam ſuam integram reſervare, ubi contra eos ſententiæ datæ in abſentes nullo modo aliquid valerent, quando eorum judicium non primò aditum poſteà deſeruerunt, ſed ſuſpectum ſemper habitum nunquàm adire voluerunt. Hæc res maximè ſollicitare debuit Secundum, qui tunc erat Primas, ſi propterea Concilium regebat, ut paci conſuleret. Facilè enim fortaſsè rabida in abſentes ora placata vel frænata comprimeret, ſi diceret: Videtis Fratres poſt tantam ſtragem perſecutionis miſericordia Dei à Principibus ſæculi pacem eſſe conceſſam, non debemus nos Chriſtiani & Epiſcopi unitatem dirumpere Chriſtianam, quam jam Paganus non inſequitur inimicus. Itaque aut iſtas omnes cauſas, quas clades turbulentiſſimi temporis inflixit Eccleſiæ, Deo Judici dimittamus, aut ſi aliqui in vobis ſint, qui certa iſtorum crimina ità noverint, ut ea facilè valeant edocere, neganteſque convincere, & talibus communicare formidant, pergant ad Fratres & Collegas noſtros Transmarinarum Eccleſiarum Epiſcopos, & ibi priùs de iſtorum Factis & contumacia conquerantur, quod ad judicium Collegarum Afrorum malè ſibi conſcii venire noluerunt, ut inde illis denuncietur, ut veniant, ibique objectis reſpondeant. Quod ſi non fecerint, ibi etiam eorum pravitas & perverſitas innoteſcet, miſſaque Tractoria ſuper eorum nomine per totum Orbem terrarum, quacumque jam Chriſti Eccleſia dilatata eſt, ab omnibus Eccleſiis eorum communio præcidetur, ne aliquis error in Cathedra Eccleſiæ Carthaginis oriatur. Tum demùm ſecuri Epiſcopum alium Plebi Carthaginis ordinabimus, cum à tota Eccleſia iſti ſeparati fuerint, ne fortè cum alius modò fuerit ordinatus, non ei communicetur ab Eccleſia Transmarina, quia iſte ab honore depoſitus non videbitur, quem jam ordinatum fama celebravit, & ad eum commeare communicatorias litteras fecit, atque ita magnum ſcandalum ſchiſmatis in unitatem Chriſti jam pacatis temporibus oriatur, dum præproperè noſtras volumus præcipitare ſententias, & non contra Cecilianum, ſed contra Orbem terrarum, qui ei per ignorantiam communicat, Altare alterum erigere audeamus.

Sanctus Auguſtinus affirmat & docet varia. Primò, quod Carthago habeat non modicæ authoritatis Epiſcopum. Utpotè Exarchum totius Africanæ Diœceſios. Secundò, quod ille ſit tantæ authoritatis, ut quamvis Afrorum Antiſtitum contra ſe conſpirantem multitudinem poſſet contemnere. Quia nempe eſt omnium Primas, ideoque juxta Apoſtolicum, Gratiani Imperatoris lege poſtmodò confirmatum, Canonem non poſſit ab illis criminaliter judicari. Tertiò, quod ubicumque judicatus poſſit provocare ad Sedem Apoſtolicam. Quartò, quod hoc locum habeat non dumtaxat in ipſo Carthaginenſi Archi-Epiſcopo, ſed etiam in cunctis Afrorum Epiſcopis, quorum aliquos cum Ceciliano Numidica Secundi Synodus damnaverat. Cuncti poſſint ſuas criminales cauſas Apoſtolicæ Sedi reſervare. Audi cauſam: Quia non ſunt Presbyteri, Diaconi, aut inferiores Clerici, ſed Epiſcopi. Nempè Africana conſuetudo ſolos Presbyteros ac alios Clericos, nequaquam Epiſcopos vetat ad Apoſtolicam Sedem, aut etiam Generalem Eccleſiæ Synodum provocare. Quintò Auguſtinus affirmat hoſcè Epiſcopos non tantummodò poſt Synodale Judicium & acceptam damnationis ſententiam, ſed etiam ante omnem judicii ingreſſum poſſe ex legitimæ ſuſpectationis cauſa taliter appellare. Sextò, quod hæc ſuſpectationis cauſa non potuerit cognoſci ac definiri per ipſos ſuſpectatos Epiſcopos, ſed per eos debuerit traduci ad Sedem Apoſtolicam. Quod ſuſpectantes ante omnia debuerint illic convinci de frivola ac illegitima contumacia, & per Apoſtolicam Sedem tunc remitti & compelli ad Africanæ Synodi judicium. Septimò Sanctus Auguſtinus affirmat Africanos Epiſcopos, dum per Romanum Pontificem juſſi nolunt redire ad domeſticam Synodum, eſſe per eundem Pontificem damnandos ex contumacia, & hujus ſententiæ Tractoriam eſſe tranſmittendam ad omnes ſub cœlo Eccleſias. Et hoc *ne aliquis error oriatur in Cathedra Eccleſiæ Carthaginis*. Affirmat hoc præſertim ſervandum fuiſſe & eſſe in Primatiali Carthaginis Eccleſia. Octavò, tunc tandem ſecurè potuiſſe conſecrari novum Epiſcopum: Poſt factam aut confirmatam prioris damnationem à Romana Eccleſia. Quia videlicet perpetua Africanæ Eccleſiæ conſuetudo Romanæ damnatorum à ſe Epiſcoporum appellationi ſemper detulit ſuſpenſivi etiam effectus reverentiam, poſtmodò confirmatam, & ad omnes Eccleſias extenſam per Sardicenſes Canones. Quæ omnia Romanas ex Africa appellationes interdicunt inferiori Clero, & patentiſſimè aſſeverant cunctis Epiſcopis.

Eadem in epiſtola Sanctus Auguſtinus demonſtrat Carthaginenſem, quæ abſentem Cecilianum attentavit damnare, Secundi Tigiſitani in privata domo celebratam Synodum non fuiſſe competentem ac legitimum Judicem, atque proſequitur: *Quibus omnibus rebus cum eos*, Secundum & ejus Aſſeclas, *non veros Judices, ſed inimicos atque corruptos Cecilianus conveniſſe cognoſceret, quomodò fieri poſſet, ut vel ipſe vellet, vel Populus, cui præſidebat, permitteret, ut relicta Eccleſia iret in domum privatam, non Collegarum diſcutiendus examine, ſed Factionis cuneo, & odiis muliebribus trucidandus? Cum ſibi præſertim videret apud Eccleſiam Transmarinam, à privatis inimicitiis, & ab utraque parte diſſenſionis alienam, incorruptum & integrum examen cauſæ ſuæ remanere. Ubi ſi nihil Adverſarii agere vellent, ipſi ſe ab innocentiſſima Orbis terrarum communione præciderent. Si autem illic*

eum

eum accuſare tentaſſent, tunc innocentiam ſuam adverſùs eorum machinamenta defenderet, ſicut poſteà factum eſſe didiciſti. Cum tamen nimis ſerò illi quæſiſſent Judicium Tranſmarinum jam ſchiſmatis rei, jam levati Altaris horrendo ſcelere maculati. Primò enim facerent, ſi veritate niterentur, ſed falſis rumoribus temporis diuturnitate firmatis, quaſi vetuſta fama præjudicante ad judicium venire noluerunt. Aut quod magis credendum eſt, damnato priùs, ſicut libuit, Ceciliano, quaſi ſecuri ſibi videbantur, præſidentes numero ſuo, nec audentes alibi commovere cauſam tam malam, ubi nulla corruptione operante poſſet veritas inveniri. Sed poſteaquàm ipſis rebus experti ſunt cum Ceciliano permanere communionem Orbis terrarum, & ad eum à Tranſmarinis Eccleſiis communicatorias litteras mitti, non ad illum quem ſibi ſceleratè ordinaverant; puduit eos ſemper tacere, quia poſſet eis objici cur paterentur ignaram per tot gentes Eccleſiam communicare damnatis, & cur ipſi ſe ab innocentis Orbis terrarum communione præciderent, cum tacendo ſinerent Epiſcopo, quem Carthaginenſibus ordinaſſent, à toto Orbe non communicari: elegerunt, ſicut dicitur, agere cauſam cum Ceciliano apud Eccleſias Tranſmarinas, parati ad utrumque, ut ſi eum potuiſſent quacumque verſutia falſæ criminationis evincere, ſatiarent pleniſſimè cupiditatem ſuam; ſi autem non poſſent, in eadem quidem perverſitate durarent; ſed jam tamen quaſi haberent quo dicerent, malos Judices ſe eſſe perpeſſos, quæ vox eſt omnium malorum Litigatorum, cum fuerint eitam manifeſtiſſima veritate ſuperati. Quaſi non eis ad hoc dici poſſet, & juſtiſſimè dici: Ecce putemus illos Epiſcopos, qui Romæ judicarunt, non bonos Judices fuiſſe, reſtabat adhuc plenarium Eccleſiæ Concilium, ubi etiam cum ipſis Judicibus cauſa poſſet agitari, ut ſi malè judicaſſe convicti eſſent, eorum ſententiæ ſolverentur.

Sanctus Auguſtinus denuò affirmat varia. Primò, quod Cecilianus ante omnem cauſæ ingreſſum potuerit Secundi Tigiſitani Synodum habere ſuſpectam, & quæſtionem ſuam provocare ad Tranſmarinas Eccleſias: Ad Eccleſiam Romanam, caput omnium iſtarum Eccleſiarum. Secundò, quod etiam Secundus ac omnis illa Factio potuerint, immò debuerint ad idem Tribunal deducere ipſam primam cauſæ inſtantiam. Tertiò, quod huic evocationi Cecilianus debuiſſet parere, ac ſibi adeſſe. Quartò, quod non Cecilianus, ſed ipſi Donatiſtæ appellaverint Tranſmarinum Eccleſiam, atque ità cauſa per ſacros Canones ac Imperatorem Conſtantinum ſit traducta ad Judicium Romanum. Verùm nimis ſerò. Nempè poſt completum ſchiſma, ac erectum novum Altare. Et ſanè ipſorum rationes ità cogebant. Nec enim Damnator Judex appellare conſuevit, ſed damnatus Reus. Verùm per iſtos patrata Ceciliani damnatio fuit ſpreta à Romana ac omni Catholica Eccleſia: Omnes ſub cœlo Eccleſiæ perrexerunt communicatorias litteras non ad Majorinum ſcribere, ſed ad ſolum Cecilianum. Prima, & forſan unica Tranſmarinæ Eccleſiæ ad Factionem communicatoria epiſtola fuit Euſebianæ Factionis è ſceleratiſſimo apud Philippo-Polim Conventiculo ad Majorini Succeſſorem Donatum, qua vulpes vulpibus, Ariani Donatiſtis ſtuduerunt caudas jungere ad depopulandam Catholicam JESU-CHRISTI Vineam. Et plurimi poſt exortum ſchiſma fluxerant anni. Schiſma adeò increverat, ut plures per Africam Eccleſiæ duos haberent Epiſcopos. Iſta igitur neceſſitate compulſi Donatiſtæ cauſam ſuam traduxerunt ad Tranſmarinam Eccleſiam. Et ipſam Conſtantinus traduxit Romam.

Etiam hæc Auguſtini teſtimonia invadit ac pervertere ſtudet Scriptor Anonymus: *Reverà Auguſtinus ait Cecilianum, cum nec Diaconus, nec inferioris Ordinis Clericus eſſet, cauſæ ſuæ diſceptationem judicio Collegarum & Eccleſiarum Apoſtolicarum potuiſſe reſervare. Sed hoc nihil ſpeciatim attinet ad Romanum Pontificem. Quippe cum præter Romanam multæ ſupereſſent Eccleſiæ Apoſtolicæ, ad quas hoc judicium poterat referri. Omnes Orbis Epiſcopi erant Collegæ Ceciliani. Propterea dum ait Sanctus Auguſtinus potuiſſe Cecilianum reſervare cauſæ ſuæ cognitionem Eccleſiis Apoſtolicis & Collegis ſuis, habitæ ratione Epiſcopalis Dignitatis, qua pollebat, non ideò ab obſequio & obtemperatione Synodi Provincialis judicio debita liberat, ſed hoc privilegium ei competere potuiſſe fortaſſè exiſtimat propter quandam Epiſcoporum præ ſimplicibus Presbyteris aut Diaconis poteſtatis atque authoritatis eminentiam, quæ impedit, ne tam citò indicta cauſa judicentur. Jus enim violari poterat aliquandò adverſùs Presbyteros, ſed ſaltem difficiliùs adverſùs Epiſcòpos, qui ſuas lites non difficulter adeò poterant ſubjicere judicio Eccleſiarum Apoſtolicarum; Collegarum opem, & auxilium impetrare. Incredibile enim erat fore, ut indicta cauſa judicarent, praveque iſtiuſmodi judicia approbarent. Quam ob rem Conſtantinus conſtanter aſſerebat, abſente Ceciliano, & Numidiæ Concilium ejurante, Secundum Tigiſitanum debuiſſe intercedere, & condemnationis judicium cobibere. Hic eſſe mihi videtur ſenſus epiſtolæ Sancti Auguſtini, cui explicatio noſtra quibuſdam fortaſſè videbitur tenebras & obſcuritatem adferre; aliis verò lumen adbibere maximum, qui ſincero examine Sancti Doctoris mentem eruere conati ſunt.*

Reverà iſthæc non explicatio, ſed depravatio Auguſtinianis litteris denſiſſimas offundit tenebras. Nugaciſſimas fabellas. Prima eſt, quod Sanctus Auguſtinus non dicat Ceciliannm per Epiſcopalis dignitatis cauſam fuiſſe exemptum ab obedientia debita judiciis Provincialium Synodorum. Etenim Auguſtinus dicit ipſum fuiſſe Carthaginenſem non modicæ civitatis Epiſcopum, ideoque per ejus Epiſcopalem dignitatem intelligit Exarchatum totius Africæ: Ejus cauſa planè affirmat fuiſſe exemptum ab iſta obedientia. Præſertim ab obedientia erga Numidiæ Synodum. Et quidem talem. Utique conſtantem ex conjuratis, inimicis, pecunia emptis, & criminoſis Epiſcopis. Numidiæ Synodus nec minimum Proconſularis Provinciæ Laicum judicare poterat, longè minùs ejus, ac ſimul totius gentis Primatem. Hæc Auguſtinus omninò docet in iſta epiſtola: Attamen non per laudata à me verba. Per ipſa docet Cecilianum, quoniam non Presbyter aut inferior Clericus ſed Epiſcopus erat, non fuiſſe obſtrictum domeſticis acquieſcere judiciis,

diciis, ſed pleno jure potuiſſe Romam appellare. Hic eſt manifeſtus epiſtolæ ſenſus, quem nulla novorum hodie, Marcum Antonium de Dominis reſuſcitantium, Dogmatiſtarum fabella poſſit obnubilare. Anonymus omninò vidit iſtud lumen. Ad ipſum tamen obfuſcandum fabulatur: *Sed hoc privilegium ei competere potuiſſe fortaſsè exiſtimat*, &c. Nullus hic eſt locus cuicumque *Fortaſsè*. Auguſtinus firmiſſimè definit: Palam de Romana appellatione. Scribit Africanos Epiſcopos ſemper potuiſſe, Clericos non potuiſſe Romam provocare. Acerbum eſt in res lucidas profundere tempus, cujus nemo poſſit reparare jacturam.

Secunda iſtius Anonymi fabella eſt, quod Sanctus Auguſtinus affirmet Cecilianum, & quoſvis Afrorum Epiſcopos potuiſſe quidem appellare ad omnes generatim Apoſtolicas Eccleſias, ſeu ad plenam totius Eccleſiæ Synodum, nequaquàm tamen ad ſolum Tribunal Romanum. Etenim Auguſtini verba ſunt luculentiſſima: *Carthago erat etiam Tranſmarinis vicina Regionibus, & fama celeberrima nobilis. Unde non mediocris utiquè authoritatis habebat Epiſcopum, qui poſſet non curare conſpirantem multitudinem inimicorum, cum ſe videret & Romanæ Eccleſiæ, in qua ſemper Apoſtolicæ Sedis viguit Principatus, & cæteris terris, unde Evangelium ad ipſam Africam venit, per communicatorias litteras eſſe conjunctum, ubi paratus eſſet cauſam ſuam dicere, ſi Adverſarii ejus ab eo illas Eccleſias alienare conarentur*. Ubi eſſet paratus cauſam ſuam dicere? Certè non alibi, quam apud Romanam Eccleſiam, ubi Apoſtolicæ Sedis ſemper viguit Principatus. Sanctus Auguſtinus laudat iſtas Tranſmarinas Eccleſias, quæ Cecilianum aut quemlibet alium Africanum Epiſcopum poterant ob contumaciam aut quodvis aliud crimen damnare, & ſuper damnati nomine ad omnes ſub cœlo Eccleſias mittere Tractoriam. Hæc autem manifeſtè eſt ſola Romana. Per Tranſmarinas Eccleſias, apud quas & Cecilianus & Donatiſtæ debuerunt ſuam cauſam primitùs agere, Auguſtinus intelligit illam, apud quam poſtmodò cauſa iſta fuit acta. Manifeſtè Romana.

Et iſtam ſolam Eccleſiam non dumtaxat Sanctus Auguſtinus, ſed etiam Africanæ Synodi paſſim intellexerunt per Tranſmarina, aut Eccleſias Tranſmarinas. Africanus Codex ſuo de quibuſdam in ſuo honore recipiendis Donatiſtarum Epiſcopis aut Clericis Decreto adjungit: *Sed hanc rem placuit non confirmari priùs, quam exinde Tranſmarina Eccleſia conſulatur*. Alius Canon exponit: *Litteræ mittantur ad Fratres & Co-Epiſcopos noſtros, & maximè ad Sedem Apoſtolicam, in qua præſidet Venerabilis Frater & Collega noſter Anaſtaſius*. Item de firmando Divinorum librorum Catalogo Africanus Canon habet: *De confirmando illo Canone Tranſmarina Eccleſia conſulatur*. Alius Canon exponit: *Hoc etiam Fratri & Conſacerdoti noſtro Bonifacio, vel aliis earum partium Epiſcopis pro confirmando illo Canone innoteſcat, quia à Patribus iſta accepimus in Eccleſia legenda*. Et Milevitanus Canon ſancit de Clericis: *Ad Tranſmarina qui putaverit appellandum, à nullo intra Africam in communionem ſuſcipiatur*. Certum

Can. 10?.

ac manifeſtum eſt illic per Tranſmarina intelligi ſolam Romanam Eccleſiam. Plurima ſunt iſtiuſmodi teſtimonia. Proinde eadem vocis acceptione Sanctus Auguſtinus utitur in præſenti epiſtola. Eximiè ſe exponit in ſecunda concione ſuper Pſalmum trigeſimum ſextum, declamans ad Donatiſtarum Principem Primianum: *Dignare acceptare Cecilianum innocentem, qui noluit exire ad Majores tuos, & ſic ſervavit cauſam ſuam Orbi terrarum, quomodò tu ſervaſti Concilio Numidarum. Si te innocentem reddidit Sedes Bagaitana, quantò potiùs illum Sedes Apoſtolica*.

Attamen Sanctus Auguſtinus, dum de Ceciliani cauſa, aut communicatoriis ad ipſum litteris agit, paſſim adjungit omnes Apoſtolicas Eccleſias, omnes Collegas, aut totum Orbem terrarum. Nec ſine rationibus. Primam edicit Aquilejenſis Synodus in litteris ad Imperatorem Gratianum, ſcriptis à Sancto Ambroſio: *Totius Orbis Romani caput Romanam Eccleſiam, atque illam ſacroſanctam Fidem Apoſtolorum ne turbari ſineret, obſecranda fuit veſtra Clementia. Inde enim in omnes venerandæ communionis jura dimanant*. Romana Eccleſia eſt radix ac propago totius Orthodoxæ & Catholicæ communionis. Cuicumque ipſa, vel quicumque ipſi Formatarum commercio communicat, ipſi tota Eccleſia, & ipſe toti communicat Eccleſiæ. Omnibus Apoſtolicis Eccleſiis, omnibus Collegis. Et unicus Romanæ appellationis fructus eſt Romanæ Eccleſiæ communionem recipere, aut in ipſa ſtabiliri. Hinc qui ad Romanam appellat, aut à Romana reparatur Eccleſia, appellat ad omnes, & ab omnibus reparatur Eccleſiis, ab omnibus Collegis. Præſertim ab Apoſtolicis. Ob ſingularem ipſarum gradum in Catholica communione. Hinc de Juliano Eclanenſi Epiſcopo ſcribit in Commonitorio ſuper Celeſtii nomine Marius Mercator: *Cæleſtius & Pelagius ſunt damnati ab Innocentio, à quo & Julianus fuerat Ordinatus, quiquè poſt illorum damnationem uſque ad prædicti Innocentii Epiſcopi exceſſum è vita in ejus communione permanens, & perſeverans in ſincera ſententia, & communicans Damnatori prædictorum, ipſe quoque ſine dubio Pelagium, Cæleſtiumque damnavit*. Cauſa laudatæ communionis. Ac præterea ob ſuſceptam damnationis Tractoriam. Cap. 1.

Eadem eſt ratio factarum reparationum per Romanos Pontifices. Hinc enim Sanctus Joannes Chryſoſtomus ſuum Romanæ appellationis inſtrumentum dirigit ad ſolum Pontificem Innocentium, & tamen concludit: *Igitur Domini maximè venerandi & pii, &c.* Concluſionem dirigit ad omnes Latinos Epiſcopos. Aut certè ad omnes Italos. Eadem de cauſa ad Imperatorem Arcadium ſcripſit Collega Honorius: *Erat inter Epiſcopos cauſa, quæ collato tractato que conſilio deberet abſolvi. Miſſis ad Sacerdotes Urbis æternæ atque Italiæ utraque ex parte Legatis, exſpectabatur ex omnium authoritate ſententia*. Etiam Imperator Aurelianus, dum de exequenda in Paulum Samoſatenſem data ſententia fuit motum dubium, *præcepit illis dari Eccleſiæ domum, quibus Chriſtiani Italiæ & Urbis Romæ Epiſcopi per litteras tribuendam præſcriberent*. Ita habemus apud Euſebium,

Et

Et ad Imperatorem Theodoſium ſcripſit Romana Sancti Damaſi Synodus: *Sanctæ memoriæ Athanaſius, & dudùm Petrus Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopi, & Orientalium plerique, ad Romanæ Eccleſiæ, Italiæ, & totius Occidentis confugerunt judicium.* Et tamen certum eſt ipſos ad ſolum Romanum provocaſſe Pontificem, & ab ipſo ſolo fuiſſe auditos ac reparatos. Hinc enim Philippo-Politanus Euſebianæ Factionis Conventus ob patratam Sancti Athanaſii & aliorum appellantium reparationem non cunctos Occidentis aut Italiæ Epiſcopos, ſed ſolum degradavit Julium Pontificem. Adjunxit Hoſium Cordubenſem, & Maximinum Trevirenſem, quod Julium ad iſtam reparationem inſtigaſſent. Epiſtola eſt ſcripta à Sancto Ambroſio. Eſt quarta poſt appendicem Theodoſiani Codicis. Eandem phraſim uſitat Magnus Baſilius. Quia nempe omnes Latini, immò omnes Orthodoxi ſub cœlo Epiſcopi cum Romano Pontifice ſemper fuerunt quaſi unica Eccleſia, unicaque familia: *Populus labii unius, ac ſermonum eorundem.* Italiæ Epiſcopi inſuper erant propria Romani Pontificis Synodus, & in Retractatoriis appellationum Judiciis Aſſeſſores atque conjudices. Secunda Auguſtinianæ phraſios ratio eſt, quod Cecilianus eſſet paratus non ſolùm coram Romana Cathedra, ſed etiam coram plenaria totius Eccleſiæ Synodo, immò coram cunctis ſub cœlo Eccleſiis ſuam cauſam tueri.

Anonymus evertit ſemetipſum. Etenim profitetur Afrorum Epiſcopis aliquid licuiſſe, quod Clericis non licebat: Nempe appellare ad Synodum totius Eccleſiæ. Certè hæc appellatio ſemper licuit aliarum gentium Clericis. Etenim ad Imperatorem Theodoſium ſcripſit cum Italiæ Epiſcopis Sanctus Ambroſius: *Unus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Presbyter, Paulus nomine, intra Achajam Synodum Orientalium juxta atque Occidentalium poſtulavit.* Epiſt. 4. Epiſtola exſtat poſt appendicem Theodoſiani Codicis: Et adversùs Chæremonem, Victorem, & Sophronam, ſuæ civitatis ſterquilinia, ſcribit ad ſuos Conſtantinopoli Clericos Sanctus Cyrillus Patriarcha Alexandrinus: *Nunquam formidavimus peregrinationem ſuſcipere, ſed nec illorum accuſationibus reſpondere, ſi tempus hoc exigat. Poteſt enim evenire, ut etiam fortè ob viliſſimas cauſas, ad purgandam Eccleſiam, juberi Concilium convocari.* Et nonne Eutyches Presbyter à Magni Leonis Judicio provocavit ad generalem Synodum? Iſta appellatio Majores noſtros compulit ad ſecundam Epheſinam, & ad Synodum Chalcedonenſem. Ad Chalcedonenſem Synodum appellarunt etiam alii Clerici & Laici, qui ſe oppreſſos affirmabant à ſuo Patriarcha Dioſcoro: Et fuerunt auditi. Cur igitur iſto Jure caruerunt Afrorum Clerici? Ob ſingulare gentis Statutum, quod Sanctus Cyprianus affirmat æquum & juſtum. At Cyprianus non de Clericorum ad generalem Synodum, ſed de ipſorum ad Romanam Eccleſiam appellatione loquitur. Agnoſcant hoc novi Dogmatiſtæ, & deſinant tempus perdere ad lucidæ veritati quærendas tenebras.

Quid ſibi volunt hæc Anonymi verba: *Sed hoc nihil ſpeciatim attinet ad Romanum Pontificem. Quippè cum præter Romana multæ ſupereſſent Eccleſiæ Apoſtolicæ, ad quas hoc Judicium potuit referri, omnes Orbis Epiſcopi erant Collegæ Cæciliani.* Aſſirmant omnes Eccleſias atque Epiſcopos eſſe pares, & Romano nihil eſſe ſingulare, niſi primum locum. Si quippè iſta ſpeciatim non pertineant ad Romanum Epiſcopum, neceſſe eſt alios eſſe ipſi pares. Porrò quis unquam Afer, quis Gallus, quis Hiſpanus provocavit ad Theſſalonicenſem, Corinthiorum, Philippenſem, aut aliam Apoſtolicam Eccleſiam? At verò plurimi ex omni gente frequenter provocarunt ad Eccleſiam Romanam. Et cum fructu, probato apud omnem Chriſtianitatem. Prima iſtius fructus impugnatrix fuit Euſebiana Factio. Scire optarim, quas partes ſequatur hìc Anonymus. Errorem confirmant ejus ſequentia verba: *At verò inſtat Davidius enixè, & reſponſum aſſumit ex eo, quod Auguſtinus ait nihil fuiſſe Ceciliano pertimeſcendum, quamdiu communionis litteris cum Eccleſia Romana conjungeretur, in qua ſemper Sedis Apoſtolicæ Principatus viguit. Niſi plura diceret Auguſtinus, & aliis Eccleſiis prætermiſſis de ſola communione cum Eccleſia Romana mentionem faceret, me victum faterer libentiſſimè, nihilque Davidio reſponderem. Sed prorsùs contrarium dicit. Omnes Eccleſias, quibuſcum Cecilianus communicaverat, Romanæ exæquat, adjuncto tantùm diſcrimine Principatus Apoſtolicæ Sedis, qui ſemper Romæ viguit, unde Romanæ Eccleſiæ gloria ſingularis exſurgit.* Palàm docet omnes Eccleſias eſſe pares Romanæ, & hujus Principatum eſſe honorem ſolius loci. Eſt error Marci Antonii de Dominis. Teodorus Balſamon affirmat eundem tradi à quibuſdam Sectatoribus Photiani ſchiſmatis: Et ipſum damnat ut fontem plenæ confuſionis. Certè quiſquis talia ſenſerit, *bonum erat ei ſi natus non fuiſſet homo ille.*

Anonymus urget ad Romanam Eccleſiam ab Auguſtino adjungi cæteras fidelium terras, earumque laudari communicatorias ad Cecilianum litteras, & addi: *Ubi paratus eſſet cauſam ſuam dicere.* Et commentatur: *Auguſtinus ſignificat Cecilianum non minus auxilium ſibi comparaſſe ex aliis Eccleſiis, quibuſcum communicabat, quam à Romana.* Reſpondeo hæc eſſe ejuſdem fœtoris, & abundè refutata. Etenim ſi Auguſtinus Romanæ Eccleſiæ dumtaxat par & commune cum aliis adſcribit impenſum Ceciliano auxilium, cur ſcribit ipſum à ſola Romana Sede fuiſſe purgatum ac reparatum? Certè Romano iſti judicio non ſolus Pontifex adfuit, ſed inſuper Arelatenſis Epiſcopus, Colonienſis, & Auguſtodunenſis: Et tamen nec hæc, aut iſta Sedes, ſed ſola Romana dicitur Cecilianum reparaſſe. Item Petrus de Marca profitetur reparatoriam ſententiam fuiſſe conceptam in nomen ſolius Melchiadis. Et licet iſta Synodus non Romæ, ſed Coloniæ, aut Auguſtoduni fieret, Melchiades habuiſſet eadem elogia. Et Donatiſtæ nunquàm Maternum, Rheticium, aut Marinum, ſed ſolum ex ſuis Judicibus Melchiadem accuſarunt Thurificationis & Lapſus. Quæ ratio? Notiſſima eſt etiam infimo Chriſtiano. Nempe diverſitas auxilii, quod Melchiades Ceciliano impenderat.

Anonymus proſequitur: *Denique ſi Pontifex Ro-*

Romanus ſe Epiſcoporum ſupremum Judicem habuiſſet, cur poſt ſententiam à ſe ipſo prolatam, iteratam litis cognitionem in Concilio Arelatenſi ſuſtinuiſſet? Cur de hac cauſa ſolitarius Judex non ſedebat, ſed immò tot ſibi Judices ab Imperatore adjungi patiebatur? Si ea fuiſſet mens Auguſtini, ut contendit Davidius, cur poſt Romanum Judicium toties Donatiſtis Concilium Arelatenſe oppoſuit? Cur denique poſt ſupremam Romani Solii deciſionem poſſe adhuc hanc cauſam in Concilio generali univerſæ Eccleſiæ agitari repoſuiſſet? Et adducit Auguſtini verba: *Ecce putemus illos Epiſcopos, qui Romæ judicaverunt, non bonos Judices fuiſſe, reſtabat adhuc plenarium univerſæ Eccleſiæ Concilium, ubi etiam cum ipſis Judicibus cauſa poſſet agitari.* Reſpondeo Anonymum ab iſtis ipſis Auguſtini verbis penitùs everti. Etenim ajunt: *Cum ipſis Judicibus.* Proinde iſtiuſmodi provocatio Romanum Pontificem non demutat in Reum aut Accuſatorem, ſed permittit Judicem. Et non talem qualem, ſed ſupremum ac plenum futuri Concilii Præſidem. Nam & Sanctus Sylveſter fuit invitatus ad præſidendum Arelatenſi Concilio. Proinde iſtiuſmodi provocatio non eſt appellatio, ſed ſimplex reviſio. Et quod hæc non evertat ſupremam judicandi authoritatem, noverunt non ſoli Domini Senatores, ſed ipſi etiam Procuratores & Apparitores Curiæ Pariſienſis. Porrò Melchiades plures ſibi aſſumpſit Aſſeſſores Epiſcopos ex ea ipſa cauſa, ex qua Sanctus Petrus ad motas à Cerintho quæſtiones dirimendas non ſedit ſolus, ſed Antiochiam advocavit omnes Apoſtolos, & plures Epiſcopos. Et falſum eſt, quod omnes iſtos Conſtantinus adjunxerit. Adjunxit ſolos tres: Reliquos Melchiades aſſumpſit. Ad confutandos Eutychianiſtas omnis Eccleſia non ſolum, licet ſufficientiſſimum, Sancti Leonis Tomum, ſed ſemper adduxit etiam Chalcedonenſe Concilium. Ex eodem principio Sanctus Auguſtinus ad confutandos Donatiſtas non ſolo eſt uſus Melchiadis judicio, ſed inſuper Concilio Arelatenſi. Anonymus hic eſt omninò unus illorum, de quibus Tertullianus: *Firmos fatigant, infirmos capiunt, medios cum ſcrupulo dimittunt.* Ab inepto Tenebrione nihil reportabis, niſi tui ſtomachi commotionem.

CAPUT XXI.

Romana Africanorum Epiſcoporum appellatio demonſtratur ex Sancti Auguſtini Epiſtola ad Sanctum Cæleſtinum Pontificem.

QUod Africani Epiſcopi ſemper potuerint Romam provocare, Sanctus Auguſtinus inſigniter profitetur, ac exemplis demonſtrat in litteris ad Sanctum Cæleſtinum Pontificem. Antonius, per Sanctum Auguſtinum evectus in Fuſſalenſem Cathedram, ac primus iſtius civitatis Epiſcopus, peſſimè ſe geſſit: Illius nuperrimè à Donato ad Chriſtum Dominum converſi Populi egit ſcandaloſiſſimum Tyrannum ac expilatorem. Hinc Sanctus Auguſtinus ipſum impetravit Synodaliter frænari. Non degradari quidem, ſed tamen authoritate ac poteſtate inſigniter circumſcribi, ac mutilari. Hinc ille ſententiam clamavit Canonibus adverſam, & Romam provocavit ad Sanctum Pontificem Bonifacium. Et Synodalia Geſta, omniſque cauſæ inſtructio fuerunt eò tranſmiſſa. Hac igitur de re Sanctus Auguſtinus ſcripſit ad Bonifacii Succeſſorem Cæleſtinum: *In illis multiplicibus Geſtis, quibus de Antonio noſtrum judicium continetur, magìs* Epiſt. 261. *deberem vereri, ne tibi minùs ſeverè, quàm oporteret, judicaſſe videamur, niſi ſcirem vos tam propenſos ad miſericordiam, ut non ſolùm nobis, quia illi pepercimus, verùm etiam ipſi exiſtimetis eſſe parcendum. Sed ille, quod à nobis aut benignè, aut remiſsè factum, in præſcriptionem vertere atque uſurpare conatur. Clamat:* Aut in mea Cathedra ſedere debui, aut Epiſcopus eſſe non debui. *Quaſi nunc ſedeat niſi in ſua. Propter hoc enim loca illi eadem dimiſſa atque permiſſa ſunt, in quibus & priùs Epiſcopus erat, ne in aliena Cathedra contra Statuta Patrum translatus illicitè diceretur. Aut verò quiſquàm ita eſſe debet ſive ſeveritatis, ſive lenitatis exactor, ut qui nonniſi fuerint Epiſcopatus honore privandi, nullo modo in eis aliquid vindicetur, aut in quibus aliquid viſum fuerit vindicandum, Epiſcopatus honore priventur. Exſtat exemplo, ipſa Sede Apoſtolica Judicante, vel aliorum judicata firmante, quoſdam pro culpis quibuſdam nec Epiſcopali ſpoliatos honore, nec relictos omnimodis impunitos. Quæ ut à noſtris temporibus remotiſſima non requiram, recentia memorabo. Clamet Priſcus Provinciæ Cæſaræenſis Epiſcopus:* Aut ad Primatum locus, ſicut cæteris, & mihi patere debuit, aut Epiſcopatus mihi manere non debuit. *Clamet alius ejuſdem Provinciæ Victor Epiſcopus, cui relicto in eadem pœna, in qua & Priſcus fuit, nuſquàm niſi in Diœceſi ejus ab alio communicatur Epiſcopo. Clamet, inquam:* Aut ubique communicare debui, aut etiam in meis locis communicare non debui. *Clamet tertius ejuſdem Provinciæ Laurentius Epiſcopus, & prorsùs hujus vocibus clamet:* Aut in Cathedra, cui ordinatus ſum, ſedere debui, aut Epiſcopus eſſe non debui. *Sed quis iſta vituperet, niſi qui parùm attendit nec inulta relinquenda, nec uno modo omnia vindicanda?*

Sanctus Auguſtinus affirmat varia. Primò, quod apud Africanas Eccleſias exſtent plurima Epiſcopalium appellationum ad Sedem Apoſtolicam exempla: Et vetuſta & recentia. Secundò, quod exempla rememorari nolit, & adducere. Ex recentioribus adduxit tria ex ſola Provincia Cæſaræenſis Mauritaniæ. Tertiò affirmat Synodalia Afrorum Antiſtitum circa appellatas Collegarum cauſas judicia fuiſſe per Apoſtolicam Sedem aliquandò reformata, aliquando confirmata. Quartò aſſerit Synodale de Antonio judicium nequaquàm fuiſſe inſuetum aut hetroclytum, & eſſe juſtiſſimum. Hinc ſupplicat per Cæleſtinum ſtabiliri. Et ad permovendum Pontificem affir-

mat

mat iſta tria Cæſaræenſis Provinciæ exempla fuiſſe iſtius formæ. Palàm affirmat Romanas Epiſcoporum appellationes fuiſſe apud ſuam gentem frequentiſſimas atque liberrimas. Inter Romanam & Africanam Eccleſiam fumabat tunc contentio de Romanis appellationibus inferioris Cleri: Et hujus ſervitutem aliqui, quinto Nicæno Canone abuſi, tentabant etiam ad Epiſcopos extendere. Verùm irrito conatu. Omnes meliores & doctiores Epiſcopi perrexerunt ſentire cum Sancto Auguſtino.

Et hìc proſequitur de Antonio: *Quam verſuta ſuaſione Antonius Sanctum Senem Primatem noſtrum, graviſſimum virum, ut ei cuncta crederet, quem velut omni modo inculpatum venerando Papæ Bonifacio commendaret, induxerit, & cætera, quæ à me quid opus eſt recoli, cum memoratus venerabilis Senex ad tuam Sanctitatem omnia retulerit?* Iſte Numidiæ Primas fuit Valentinus Vajanenſis Epiſcopus. Videtur enim tunc fuiſſe adhuc ſuperſtes. Et hinc maniſeſtiſſimè lucet, quod etiam ipſe temerariis Aurelii Archi-Epiſcopi adversùm Romanas Epiſcoporum appellationes machinamentis non fuerit cooperatus. Sanctus igitur Auguſtinus hìc iterùm primò affirmat Antonium non ſub Cæleſtini, ſed ſub Bonifacii Pontificatu fuiſſe judicatum ac damnatum. Secundò, quod ad eundem Pontificem appellaverit. Tertiò, quod ad ipſum ſibi conciliandum fuerit uſus non bonis artibus. Palmaris fuit, quod ipſum ſuæ Provinciæ Primatem, ac damnatricis Synodi Præſidem, ſeduxerit ad impugnandum ſui ipſius Synodale Judicium, & Antonio perhibendum innocentiæ ac integritatis teſtimonium. Et ipſo fretus Pontifex Antonium abſolvit, ac reparavit. Ex quibus lucet non ſolum Auguſtinum, nec ſolum Primatem Valentinum, ſed omnes, aut ſanè plurimos Numidiæ Epiſcopos de Epiſcopalium ad Romanam Cathedram provocationum antiquitate ac authoritate non ceſpitaſſe. Antonii appellationem cuncti ſunt venerati. Porrò Antonii abſolutio à prævento per mortem Bonifacio non fuit ſortita effectum, nec miſſa in executionem: Hinc ipſam urgere ille perrexit apud Cæleſtinum. Verùm Bonifacii ſententia habebat hanc clauſulam: *Si Antonius ordinem rerum nobis fideliter indicavit.*

Hinc adversùs ipſam Sanctus Auguſtinus potenter interceſſit, & ſcripſit ad Cæleſtinum: *Accipe nunc quæ poſt ejus ſanctæ memoriæ viri*, Pontificis Bonifacii, *in Africa litteras geſta ſunt, & ſubveni hominibus, opem tuam in Chriſti miſericordia multo avidiùs, quam ille poſcentibus, à cujus inquietudine deſiderant liberari. Judicia quippe illis, & publicas Poteſtates, & militares impetus, tam quàm executuros Apoſtolicæ Sedis ſententiam, ſive ipſe, ſive rumores creberrimi comminantur, ut miſeri homines Chriſtiani Catholici graviora formident à Catholico Epiſcopo, quàm cum eſſent hæretici, à Catholicorum Imperatorum legibus formidabant. Non ſinas iſta fieri, obſecro te: Per Chriſti ſanguinem, per Apoſtoli Petri memoriam, qui Chriſtianorum Præpoſitos Populorum monuit, ne violenter dominentur inter Fratres. Ego Fuſſalenſes Catholicos, Filios in Chriſto meos, & Antonium Epiſcopum, Filium in Chriſto meum, benignitati Charitatis & Sanctitatis tuæ, quia utroſque diligo, utroſque commendo. Neque Fuſſalenſibus ſuccenſeo, quia juſtam de me querimoniam ingerunt auribus tuis, quod eis hominem, nondùm mihi probatum, nondùm ſaltem ætate firmatum, à quo ſic affligerentur, inflixi. Neque huic noceri volo, cui quantò magis ſinceram habeo charitatem, tantò magis pravæ ejus cupiditati obſiſto. Utrique miſericordiam mereantur: Illi, ne mala patiantur, ille, ne faciat. Illi, ne oderint Catholicum, ſi à Catholicis Epiſcopis, maximèque ab ipſa Sede Apoſtolica, contra Catholicum eis non ſubveniatur Epiſcopum; iſte autem, ne ſe tanto ſcelere obſtringat, ut quos molitur invitos facere ſuos, à Chriſto faciat alienos.*

Fuſſala ante fuerat Hipponenſis Parochiæ Oppidum. Ex integro pertinax in parte Donati. Ipſam Sanctus Auguſtinus per miſſos eò Presbyteros, ac multam ipſorum prædicationem & paſſionem, Imperialibus adversùm Donatiſtas Legibus adjuvantibus, tandem perduxit ad Chriſtum Dominum. Et ut in bono firmaret, ipſam diſmembravit à ſua Cathedra, & ei dandum curavit novum Epiſcopum. Verùm Electus, dum omnia ad conſecrationem ſunt parata & præſentia, ex humilitate, & tanti oneris fuga clandeſtinè ſe ſubtraxit, atque ità Sanctus Auguſtinus, præſertim ad evitandas ſenis Primatis defatigationes, fuit compulſus in ejus locum ſufficere alium. Et tunc ad manum non habuit niſi Antonium ſuæ Eccleſiæ, ac Epiſcopalis Monaſterii Clericum, *hominem ſibi necdùm probatum*, & *necdum ætate firmatum*; & tamen ipſum curavit conſecrari. At ecce hic juvenis, & primus Neophytorum Epiſcopus memoriæ ſuæ non infixit Canonem, quem ad juvenem etiam Timotheum ſcripſit Sanctus Paulus: *Juvenilia deſideria fuge*. Cœpit ſuam Plebem vexare, concutere, exſpoliare, & eſſe ſuſpectus de aliis. Hinc ipſum Fuſſalenſes detulerunt ad Provinciæ Synodum, & impetrarunt, licet non degradari, tamen compeſci, circumſcribi, puniri. Eam novæ Diœceſis partem, quam maximè vexaverat, Synodus ipſi abſtulit, & denuò adſcripſit Cathedræ Hipponenſi. Nempe *Caſtellanos, & illius Regionis homines, qui de intolerabili ejus dominatione, de rapinis, & diverſis oppreſſionibus, & contritionibus* fuerant veraciter conqueſti. Nova iſta Cathedra videtur fuiſſe ſponſa ſine dote. Hanc Antonius videtur violenter extorſiſſe. Quidquid ſit, à Synodi ſententia provocavit ad Bonifacium Pontificem, & propter Primatis teſtimonium meruit abſolvi, purgari, ac reparari. Attamen cum ſalutari clauſula: *Dummodò preces & teſtimonium veritate nitantur.* Iſto interim Decreto fultus Antonius impetrare ſtuduit publicas Poteſtates & militares impetus, qui Apoſtolicam ſententiam exequerentur. *Qui invitos facerent ſuos.* Hoc eſt, qui ſuæ Cathedræ ablatos, & Hipponenſi redditos Caſtellanos violenter cogerent ad ipſum redire. Talia aut ipſe ſparſit in ſuum Populum, aut ſpargi curavit, vel permiſit. Hinc miſeri ac Neophyti Fuſſalenſes jam Catholici graviora formidabant à Catholici Epiſcopi turbulentia, quam anteà Donatiſtæ formidarant à pœnalibus Catholicorum

eorum Principum legibus. Hinc apud Cæleſtinum Pontificem accuſarunt non ſolum Antonium, ſed & ipſum Sanctum Auguſtinum, tamquàm horum malorum fontem, qui talem ipſis donaſſet Epiſcopum. Quæ res ſenem Auguſtinum adeò afflixit, ut ſuum Epiſcopatum voluerit deponere, & ſemetipſum damnare ad perpetuam pœnitentiam. Ex quibus omnibus diſcimus, quod non ſoli Africani Epiſcopi adversùm ſuas Synodos, ſed etiam Africani Populi adversùm ſuos Epiſcopos conſueverint Romanos Pontifices invocare. Et Apoſtolicæ Sedis judicia erant iſthic tanti ponderis, tantæque reverentiæ, ut ad ipſa exequenda publicæ etiam Poteſtates, ac militares impetus eſſent in promptu.

Hæc Sancti Auguſtini epiſtola eſt lucidiſſimum, atque inconcuſſum pro Romanis Africanorum Epiſcoporum appellationibus teſtimonium. Hinc audio in Gallia aut imprimi aut proximè imprimendam Diſſertationem, quæ ipſam ſuadeat eſſe ſpuriam & ſuppoſititiam, ideòque ſtramineæ authoritatis. Neſcio quod hominum genus non minori hodie ergà Apoſtolicæ Sedis dignitatem odio æſtuat, quam Martinus Lutherus, aut Joannes Calvinus erga plures Catholicas veritates. Hinc uti hi erga Divinas, quas in ſuos errores nullo poſſint fuco detorquere, litteras imitantur Marcionem, aut Manichæum, & nobis auferunt Machabæorum libros, Sanctorum Jacobi, & Judæ epiſtolas, quædam alia, ità iſti pari impudentia graſſantur in certiſſima ſanctorum Patrum Monimenta. Iſta namque epiſtola adeò clarè refert Sancti Auguſtini faciem, ut ſi hodie in neſcio quo campo per ſortem reperiretur, omnes Sancti Auguſtini ſtylo vel leviter aſſueti unanimiter clamarent eſſe manifeſtum ejus fœtum. Optarim ut iſtorum Sapientum aliquis ſub Auguſtini nomine nobis fingat talem epiſtolam: Erit toti mundo ſummus vates. Norunt ſua nugamenta nunquàm perſuadenda Mundo, nihilominùs cenſent piſcandum, ſperantes hinc inde aliquos aut capere, aut dimittere cum ſcrupulo.

Exhæredandæ epiſtolæ præcipuum fundamentum audio eſſe præſertim hæc verba: *Me ſanè, quod confitendum eſt Beatitudini veſtræ, in iſto utrorumque periculo tantus timor & mœror excruciant, ut ab officio cogitem gerendi Epiſcopatus abſcedere, & me lamentis errori meo convenientibus dedere, ſi per eum, cujus Epiſcopatui per imprudentiam ſuffragatus ſum, vaſtari Eccleſiam Dei, & quod ipſe Deus avertat, etiam cum vaſtantis perditione perire conſpexero*. Apoſtolicæ dignitatis Oſores cenſent talia verba non cadere in virum conſtantem, præſertim in Sanctum Auguſtinum. Reſpondeo Sanctum Auguſtinum fuiſſe delicatæ conſcientiæ, ideoque verba hæc ejus moribus omninò conſonare. Nam ſimilia ſcribit etiam ad ſuum Primatem Xantippum, agens de Presbytero illo, quem ſolus ſine ſex Collegarum aſſiſtentia damnaverat: *Ne ſi quid perniciosius eruperit, languens imputem mihi*. (Epiſt. 236.) Legantur duæ ad Alipium, & alia ejuſdem Auguſtini ad Sanctum Paulinum epiſtolæ, (Epiſt. 224. 239. 250.) & videbis ipſum fuiſſe anxiè timoratum. Et certè in creandis Epiſcopis ita mandat Apoſtolus: *Nemini citò manus impoſueris, ne communices peccatis alienis*. Quod omnia indigni Epiſcopi peccata devolvantur in Promotorem, demonſtrat Sanctus Iſidorus Peluſiotes. Porrò in evehendo Antonio Sanctus Auguſtinus, licet ex cauſis, fuerat præcipitantior. Hinc ipſum, ubi tot illius facinora vidit, acerbiſſimè momordit conſcientia. Et quò morderet, niſi ad deponendum Epiſcopatum, atque ita agendam humilem pœnitentiam? Hanc enim legem ſacri Canones imponunt Indignorum Promotoribus. Et quod Sanctus Auguſtinus ad deponendum ex cauſis Epiſcopatum fuerit paratiſſimus, ejus qualibuſcumque lectoribus eſt exploratiſſimum. Nec mirandum eſt, quod novi Dogmatiſtæ averſentur hanc epiſtolam. Etenim ipſa demonſtrat, & altiſſimè clamat, quod Sanctus Auguſtinus, Numidiæ Primas Valentinus, & fermè omnes iſtius Provinciæ Epiſcopi, à Carthaginenſi Primate Aurelio, dum Romanas etiam Epiſcoporum appellationes arietare cœpit, retroceſſerint, & famoſæ illius ad Cœleſtinum Pontificem epiſtolæ ſeſe non miſcuerint, immò conſtanter fuerint refragati. Quare præſens Auguſtini epiſtola pari voce clamat iſtam Aurelii epiſtolam eſſe prævaricatoriam, ac infelicem optimi Aurelii lapſum.

Prætermitti non poſſit etiam Primoſi, Thiganenſis apud Cæſaræenſes Mauros Epiſcopi, Romana appellatio, de qua Africanus Codex: *Proteſtatos eſſe præterea Mauros Cæſaræenſes conſtat, Primoſum per Principales civitatis Thiganenſis conventum litteris eorum fuiſſe, ut ſecundùm principalia Scita plenario Concilio ſui præſentiam faceret. Et, ut oportuit, requiſitus Primoſus, repertus non eſt, ſicut Diaconi renunciaverunt. Sed quia popoſcerunt eidem Mauri de plenario Concilio oportere litteras deſtinari ad venerabilem Fratrem Senem Innocentium, has placuit mitti ut agnoſcat Primoſum requiſitum à Concilio & minimè fuiſſe repertum*. Primoſus à ſuo Populo de neſcio quibus accuſatus apud ſuæ Provinciæ Synodum, ex quibus neſcio cauſis detrectavit comparere, ſed ab Imperatore Honorio ſupplicavit aliud Epiſcopale Judicium. Hoc enim tolerabat Africana diſciplina: *Quicumque ab Imperatore cognitionem Judiciorum publicorum petierit, honore proprio privetur. Si autem Epiſcopale Judicium ab Imperatore poſtularit, nihil ei obſit*. Et Princeps Primoſum tranſmiſerat ad plenariam totius Africæ Synodum. Rectè: Secundùm Canones. Verùm Primoſus nec iſthic comparuit. Creditus eſt Romam provocaſſe, & abjiſſe ad Papam Innocentium. Hinc Synodus duxit Pontificem de omnibus inſtruendum, appellationem tamen pleniſſimè venerata. Facta hæc ſunt ante Pontificatum Zozimi, adeoque ante lites de Apiarii Presbyteri, & omnis inferioris Cleri appellationibus. Unde nullum, ad quod novi Dogmatiſtæ jam ridiculè recurrunt, tunc erat *Interim*. Erat pura Africanæ Eccleſiæ conſuetudo. Quare ejus vigore Primoſus appellavit.

CAPUT

CAPUT XXII.

Diſcutiuntur Scriptoris Anonymi Senſa circa laudatam Sancti Auguſtini Epiſtolam.

HUic epiſtolæ, cujus tamen natales infamare non præſumit, interpretandæ etiam ſe commiſcet Scriptor Anonymus. Memorat Synodum illam, ex qua Aurelius Primas iſtam infeliciſſimam adverſus Romanas Epiſcoporum etiam appellationes epiſtolam ſcripſit ad Sanctum Cæleſtinum, & pergit: *Davidius ingenuè fatetur veram mentem Epiſcoporum Africæ in hoc Concilio fuiſſe omninò condemnare & abrogare uſum appellationum ad Sedem Apoſtolicam in Epiſcoporum ac Presbyterorum cauſis. Inſuper ſibi perſuadet in hoc caſu hos Epiſcopos nec bona fide, nec ſinceritate caruiſſe, ſed oratione continenti ſic fatur: Equidem credo huic abrogationi in ipſa Africa locum non fuiſſe. Enim verò animadvertimus tempore circiter hujus abrogationis, ſub eodem Pontifice Romano, quo promulgata fuit, celeberrimum non ſolùm Africæ, verùm etiam univerſæ Eccleſiæ Epiſcopum, ſcilicet Sanctum Auguſtinum, qui hujus controverſiæ principio interfuerat, non obſtitiſſe, immò verò annuiſſe appellationi Antonii, Fuſſaliorum Epiſcopi, à Judicio Synodi Provincialis ad Apoſtolicam Sedem.* Reſpondeo Davidium recta ſentire. Etenim Sanctus Auguſtinus, & cum ipſo Sanctus Alipius, Sanctus Poſſidius, Numidiæ Primas Valentinus, plurimique alii ſanctiores & doctiores Afrorum Epiſcopi, hujus controverſiæ principio, quoniam de ſolis Clericorum appellationibus tractabat, non ſolummodò adfuerunt, ſed inſuper cauſam generosè ac intrepidè adjuverunt, ſcientes à ſe defendi avitam ac bonis anchoris nixam ſuæ gentis conſuetudinem. Aſt ubi viderunt Aurelium ſalire extra metas, & contra Apoſtolicos Canones, itemque contra perpetuam gentis conſuetudinem prorumpere ad proſcribendas Epiſcoporum appellationes, retraxerunt manus, & dilectiſſimum Primatem Aurelium, Sancto Petro Apoſtolo poſtponentes, deſeruerunt. Sanctus Auguſtinus iſtam Antonii appellationem non ſolummodo permiſit, ſed & ipſam appellandi conſuetudinem ſtabilivit exemplis & rationibus. Eandem adjuvit Primas Valentinus.

Attamen Anonymus, ne manifeſtos veritatis triumphos permittat Joanni David, tacere non ſuſtinet: *Prima fronte reſpondere poſſem, cum Antonius appellaverit, antequàm Africani Cæleſtino Papæ ſcripſerint, aut litteras acceperint ab Attico Conſtantinopolitano & Cyrillo Alexandrino de exemplaribus Græcis Concilii Nicæni, mirum non videri, ſi Sanctus Auguſtinus & cæteri Africæ Epiſcopi huic appellationi non obſtiterint. Quippe cum Bonifacio Papæ polliciti eſſent ex Decreto Concilii Carthaginenſis, ſervaturos ſe pauliſper hanc appellationum diſciplinam, donec intellexerint ex inventis exemplaribus Nicæni Concilii, an vera eſſet citatio Canonum Nicænorum in Commonitorio Legatorum Zozimi. At nemo dubitare poteſt hanc appellationem Antonii Fuſſalenſis Epiſcopi anteceſſiſſe acceptioni litterarum Attici & Cyrilli.* Reſpondeo eſſe frivolum effugium. Etenim iſta tranſactio, ſeu iſtud *Interim* nequaquàm fuit circà appellationes Epiſcoporum. Circa has nec erat, nec unquam fuerat ulla controverſia. Tranſactio fuit circa duo. Primò circa ſervandam in Epiſcoporum appellationibus formam Sardicenſis Canonis, quem Zozimus appellabat Nicænum. Deinde iſta tranſactio fuit circa provocationes Clericorum. Romana Sedes affirmabat ipſas probari ac juberi per Nicænos Canones, & Africana Eccleſia profitebatur ſe ab iſtis, utpotè Spiritu Dei conditis, & totius Mundi reverentia conſecratis, nolle diſſonare. Hinc igitur ſtipulatum eſt, ut uſque ad repertam veritatem inferior etiam Clerus poſſet Romam provocare. Contra priorem conſuetudinem. Propter reverentiam Apoſtolicæ Sedis & Nicæni Concilii. Hæc eſt certa veritas inferiùs demonſtranda. Proinde nequaquam in hujus tranſactionis, ſed in ſolam avitæ conſuetudinis vim Antonius appellavit: Et Epiſcoporum nullus vel ſomniavit intercedere. Aurelii Primatis, & ipſi adhærentium Epiſcoporum interceſſio non cœpit, niſi poſt adductos ex Oriente Nicænos Canones.

Pergit Scriptor Anonymus: *Quamvis hæc ſolutio adeò certa ſit, ut nullum hac de re dubitandi locum relinquat, exiſtimo tamen, accuratiùs perpenſa hiſtoria hujus Antonii Fuſſalenſis, ipſum nunquàm Juridicali appellatione ad Papam provocaſſe, quamvis negare nolim ad ipſum confugiſſe, & opem ejus imploraſſe. Hanc autem agendi rationem tritam eſſe ætate Sancti Cypriani, iis omnibus qui pro factis judicia timent, & ſuarum rerum odio mutari omnia ſtudent, oſtendimus capite primo hujus operis. Igitur fatemur Antonium Romam confugiſſe, non ſecùs ac anteà confugerat Baſilides, de quo mentionem facit Sanctus Cyprianus. Ad quem, hæc verba,* Pergens Romam, *explicans Rigaltius, hanc notam efformavit: Quo ſolebant contumaces, ut procul ab his, quibus erant noti, faciliùs fallerent.* Reſpondeo iſtius ſolutionis certitudinem abundè patere ex dictis. Porrò Antonius, ſi Romam confugerit, & Romanæ Sedis opem imploraverit, quomodò non appellavit? Etenim imploravit opem contra Africanæ Synodi de ſe judicium, ipſumque poſtulavit retractari & reſcindi: Quod quid eſt aliud, quàm appellare? Deo laus, quod Anonymus propria & conſueta dumtaxat verba neget, rem verò atque ſubſtantiam profiteatur. Laudamus admirandam potentiam veritatis. An Judiciales appellationis apices Antonius adhibuerit, parùm refert. Certè ipſos in ſuis Appellantibus nunquàm exquiſivit Eccleſia. Et addo iſtos apices omninò fuiſſe obſervatos ab Antonio. Lucet ex his Sancti Auguſtini verbis: *In illis autem multiplicibus Geſtis, quibus de illo noſtrum judicium continetur, &c.* Affirmat iſta Geſta fuiſſe tranſmiſſa Romam, ideòque Eccleſiaſticos apices huic appellationi non defuiſſe. Eadem eſt ratio Baſilidis. Quod Romam appellaverit, eſt ipſa meridiana luce clarius. Petrus de Marca cœpit primus lucidam diem commentis obnubilare.

Porrò

Porrò Nicolaus Rigaltius ſcribit verum. Etenim omnes novimus Apoſtolicam Sedem vafrorum hominum obreptionibus fuiſſe ſemper obnoxiam. Attamen idem Scriptor Romanas appellationes, aliaſque Romanæ Cathedræ dignitates nequaquàm abnuit. Lucet ex illis, quæ in ſuo Commentario ſcribit ad ſexageſimam ſeptimam Sancti Cypriani epiſtolam, tractantem de cauſa Martiani Epiſcopi Arelatenſis.

Antonii Fuſſalenſis cauſam Scriptor Anonymus largè exponit, & concludit: *Præter hanc Auguſtini epiſtolam nihil nobis hujuſmodi litis narrationem amplificat, in illa nulla mentio fit Judicialis appellationis, aut judicii à Romano Pontifice in hac cauſa pronunciati. Sed è contra valdè credibile eſt Papam hoc negotium in eo reliquiſſe ſtatu, in quo ab Afris judicatum fuerat, preceſque ac ſollicitationes Antonii, hominis perfidioſi, adſpernatum fuiſſe.* Reſpondeo ab Anonymo nobis ſubminiſtrari fundamenta, ex quibus non temerariè ſuſpicemur iſtam Sancti Auguſtini epiſtolam ab ipſo nunquàm fuiſſe perlectam. Etenim ex adductis jam verbis manifeſtum eſt, quod Antonius ſervaverit Judicialem formam Eccleſiaſticæ appellationis. Item manifeſtum eſt, quod Bonifacius Pontifex appellationem admiſerit, cauſam retractaverit, ac reformaverit Africanæ Synodi judicium. Sancti Auguſtini verba ſunt lucida: *Antonius judicia, & publicas Poteſtates, & militares impetus comminatur, tanquàm executuros Apoſtolicæ Sedis ſententiam.* Et adjungit quædam ſententiæ verba: *Si ordinem rerum nobis fideliter indicavit.* Verùm adversùs hujus ſententiæ executionem Cæleſtino Pontifici non ſolus Auguſtinus ſupplicavit, ſed etiam Numidiæ Primas, & plures haud dubiè Epiſcopi. *Venerabilis Senex*, inquit Auguſtinus, *ad tuam Sanctimoniam univerſa retulit.* Et adjungit: *Et jube tibi quæ directa ſunt omnia recitari. Vide Epiſcopatum qualiter geſſerit, quemadmodùm judicio noſtro uſque adeò conſenſerit communione privatus, niſi priùs Fuſſalenſibus omnia redderentur.* Et infra: *In illis multiplicibus Geſtis, quibus noſtrum de illo judicium continetur, magis deberem vereri, ne tibi minùs ſeverè, quam oporteret, judicaſſe videamur, niſi ſcirem vos tam propenſos ad miſericordiam, ut non ſolùm nobis, quia illi pepercimus, verùm etiam ipſi exiſtimetis parcendum.* Rationes ſunt lucidæ, nec egent commentariis. Exiſtimo Cæleſtinum ipſis fuiſſe permotum, cenſuiſſe Bonifacii judicium fuiſſe Antonii obreptionibus extortum, ceſſaſſe à promovenda executione, atque ita reliquiſſe negotium in eo ſtatu, in quo fuerat poſitum ab Africano Judicio. Et hæc forſitan eſt ratio, ex qua Antonius ſe adjunxerit Aurelio, atque ità Epiſcopale Romanæ appellationis jus, quod anteà verbo & opere conſtanter defenderat, ac invocarat, cœperit contumaciter impugnare. Etenim omninò videtur adhæſiſſe Aurelio.

Scriptor Anonymus pergit: *Jam ergo ſincerè diſcutiamus argumenta, quibus appellatio hæc Antonii ad Sedem Apoſtolicam comprobari poſſit. Dicunt Sanctum Auguſtinum Pontifici prodere tria exempla Epiſcoporum Provinciæ Cæſaræenſis, ſcilicet Priſci, Victoris, & Laurentii, qui ab Apoſtolica Sede judicati fuerant, & adversùs quos judicia in Synodis Provincialibus lata, ab eadem Sede fuerant confirmata, ne hunc Epiſcopum in ſuam Sedem reſtituat, & judicia ab Africanis in eum lata vim habeant, ſeu firma atque inconcuſſa ſtare poſſent.* Adducit Sancti Auguſtini verba, & proſequitur: *Reſpondeo ex his conſequi Antonium Fuſſalenſem Juridicialis appellationis libello provocaſſe ad Pontificem Romanum, ſed ſolùm auxilium ejus imploraſſe, ne judicium contra ſe latum exequeretur. At ſi quis inſtet de his verbis,* Ipſa Sede Apoſtolica judicante, vel aliorum judicata firmante, *dico tres Epiſcopos, Priſcum, Victorem & Laurentium, quorum exemplum Sanctus Auguſtinus prodidit, ad Pontificem confugiſſe, & ad eum provocaſſe medio tempore, quod fluxit inter Concilium Carthaginenſe anni quadringenteſimi decimi noni, & Pontificatum Cæleſtini, ſub quo Africani ex litteris Attici Conſtantinopolitani, & Cyrilli Alexandrini, inventa eſſe exemplaria Græca Concilii Nicæni, Commonitorio Legatorum minimè congrua, intellexerunt. Quo quidem exiguo tempore Africani ſe diſciplinam appellationum ad mentem Concilii Sardicenſis pauliſper ſervaturos polliciti & pacti erant. At verò ità ſe rem habuiſſe, luce meridiana clarius eſt. Quippe cum nemini homini dubium ſubolere poteſt, quia Sanctus Auguſtinus hæc, quæ profert, exempla à ſuis temporibus non remotiſſima, ſed recentia exiſtimat:* Quæ ut à noſtris temporibus remotiſſima non requiram, recentia memorabo. *At ex his Epiſcopis negotium Laurentii potiſſimè neceſſe eſt in hoc tempus rejicere. Quoniam conſtat eum ſubſcripſiſſe Concilio Carthaginenſi anni quadringenteſimi decimi noni, & de appellationibus in eo exagitatis ſuffragium tuliſſe, ideoque tunc temporis appellaſſe, non prorsùs incredibile videtur. At verò dubitandi locus non relinquitur, quin ante primum annum Pontificatus Cæleſtini appellaverint, proindeque negotium in primæ cognitionis ſententia judicatum fuerit, quippe cum ejus exemplum adducat Sanctus Auguſtinus hac epiſtola congratulatoria, quam primo Pontificatus anno ad Cæleſtinum miſit. Ergò manifeſtè conſequitur appellationem Laurentii medio tempore inter annum quadringenteſimum decimum nonum, & annum quadringenteſimum vigeſimum tertium, quo Africani hanc diſciplinam pauliſper admiſerunt, contigiſſe. Igitur ex hac Auguſtini epiſtola colligere debemus Antonium Fuſſalenſem, & tres alios Epiſcopos, Priſcum, Victorem, & Laurentium, ad Romanum Pontificem nullatenus appellaſſe, ſed ejus tantummodò auxilium vehementer imploraſſe. Vel ſi eos appellaſſe tandem aliquandò fateri neceſſe ſit, appellationem contigiſſe temporibus illis non ſuſpectis, quibus* pauliſper *hanc diſciplinam Africani ſuſtinere non noluerant. Quamobrem inſulſum eſt concludere abrogationem appellationum, quam Africanos ſincerè & bona fide promulgaſſe fatetur Davidius, vanam & ſupervacaneam fuiſſe in ipſamet Africana Eccleſia, ſeu executione caruiſſe.*

Errores varii. Primus eſt, quod dicat Antonium imploraſſe ſolum Apoſtolicæ Sedis auxilium, ne judicium contra ſe latum exequeretur, ideoque non appellaſſe. Etenim Antonius imploravit auxilium, quo Bonifacius datum de ipſo ab Africana Synodo judicium retractaret ac reformaret: Ut non quovis modo, ſed mediante di-

cta

ſta retractatione ac reformatione datum contra ſe judicium vetaret mitti in executionem. Certè Romanus Pontifex Provincialium Synodorum judicia alio modo non poteſt ab executione prohibere aut ſuſpendere: Niſi fortè per gratiam, quæ tunc in uſu non fuit, ex plenitudine poteſtatis. Etiam libellus, aliique Judiciales apices non defuerunt. Et tale implorare auxilium, quid eſt aliud, quam appellare? Etenim in litteris ad Sanctum Papam Innocentium ſcripſit Sanctus Joannes Chryſoſtomus: *Ad Synodum appellavimus, & judicium inquiſivimus*. Et ſubjunxit: *Ea quæ perperàm fiunt, non ſolùm deploranda, ſed & corrigenda ſunt. Et ideò Charitatem veſtram obſecro, ut provocetur ad condolendum, faciendaque omnia, quo mala hæc ſiſtantur*. Paraphraſticè exponit, quid ſit appellare. Oſtendit non eſſe aliud, quàm implorare Synodale Romani Pontificis auxilium. Patienter feramus Anonymum, dummodò rem fateatur, ludere in vocabulis, & ità ſuam & ſui dilecti Petri de Marca calamitatem conſolari.

Secundus error eſt, quod denuò recurrat ad iſtud *Interim*, ad iſtud temporale Pactum inter Romanam & Africanam Eccleſiam, atque ità moliatur avitum Africanorum Epiſcoporum jus ſubvertere. Etenim iſtud Pactum ſolas inferioris Cleri appellationes attigit, nequaquam Epiſcoporum. Et abundè hoc patet vel ex ſolis hìc per Anonymum adductis Sancti Auguſtini verbis: *Quæ ut à noſtris temporibus remotiſſima non requiram, recentia memorabo*. Auguſtinus palam affirmat eſſe etiam antiquiſſima Epiſcopalium ad Romanam Sedem appellationum apud Afros exempla, ideoque ipſas iſthic ſemper viguiſſe. Quod ipſum in ſuperioribus eſt abundè demonſtratum ex aliis Auguſtini teſtimoniis. Auguſtinus hìc laudat antiquiſſima ac recentia exempla: Quis dubitet etiam fuiſſe medii temporis? Et vox, *Recentia*, non importat res heſternas, ideòque tres iſtæ appellationes videntur contigiſſe ante Pontificatum Bonifacii. Etenim Auguſtinus affirmat Africanum, quo Antonius quadam Epiſcopalis dignitatis portione mutilabatur, judicium non eſſe novum aut inſuetum, ideòque à Bonifacio fuiſſe non rectè circumductum. Inſuetum non eſſe etiam apud Romanam Eccleſiam. Quoniam ipſa circa appellantes ad ſe Africanos judicaſſet talia, aut certè talia Africanarum Synodorum judicata confirmaſſet. Si inter talium ſententiarum authores vel confirmatores Pontifices fuiſſet etiam ipſe Bonifacius, quomodò iſtam formam circa Antonium improbaſſet? Sanctus item Auguſtinus tria vicina appellationum exempla adducit ex eadem Provincia: Et ſupra audivimus quartum Primoſi Thiganenſis Epiſcopi. Quare dubitandum non eſt, quin per omnem Africam fuerint longè plura. Hæc etiam fortiter ſuadent memoratum à Sancto Auguſtino Laurentium non fuiſſe Icoſitanum Epiſcopum, Legatum Cæſaræenſis Mauritaniæ. Etenim ille per Romanam & Africanam Eccleſiam erat privatus honore & facultate ſolemniter ſedendi in ſuo Epiſcopali Throno, adeoque certum eſt iſtiuſmodi virum non fuiſſe Synodalem Legatum ſuæ Provinciæ.

Tertius error eſt, quod Anonymus Epiſcopalium appellationum abrogationem adſcribat omnibus Africanis Epiſcopis. Uti ejus dilectus Petrus de Marca ſceleratas Philippo-Politani Conventiculi litteras adſcribit toti Eccleſiæ Orientali, ità ipſe iſtas infeliciſſimas litteras adſcribit toti Africanæ Synodo. Peſſimè. Etenim fuerunt à ſolo Aurelio, & quibuſdam ipſi adhærentibus Epiſcopis. Sanctus Auguſtinus, & cuncti cum ipſo meliores ac doctiores Epiſcopi Sancto Apoſtolo Petro conſtantiſſimi adhæſerunt. Porrò an Aurelius ſincera & bona fide iſtam abrogationem tentaverit, ignoro. Videtur ob Zozimi Pontificis in avitam ſuæ gentis conſuetudinem tentamina fuiſſe lapſus in verbum Apoſtoli: *Ira viri juſtitiam Dei non operatur*. Videtur ex ira cecidiſſe in tenebras, atque ità in tenebroſa Decreta. An tales tenebræ non auferant bonam fidem, permitto aliis judicandum. Quidquid ſit, abrogatio manſit ſine effectu & executione. Etenim proximi Succeſſores Aurelii improbarunt audaciam, & circumduxerunt. Hinc Fulgentius Ferrandus, Carthaginenſis Eccleſiæ Archi-Diaconus, & Creſconius Africanus Epiſcopus, non remoti ab Aurelii tempore, in ſuis Collectionibus laudant Sardicenſes Canones, & Romanas Epiſcoporum appellationes. Res ſuo loco exponetur.

CAPUT XXIII.

Examinatur quædam Gallicana circa hanc quæſtionem Epiſtola.

DUm hæc ſcribo, neſcio quis in Gallia vir doctus ad alium in Alma Urbe Eruditum ſcripſit hac de re epiſtolam. Et continet quædam non ſpernenda. Hinc ipſam cenſui diſcutiendam, & integram apponendam: *Qui epiſtolam ducenteſimam ſexageſimam primam Auguſtini ad Cæleſtinum impugnant, & eidem contendunt non rectè attribui, hoc præcipuè nituntur argumento; Quod ſi verè ſit Auguſtini, ergo & ille cum ſuo Primate appellationi conſenſit, quam ad Sedem Apoſtolicam Antonius Fuſſalenſis interpoſuerat. Immò & tres Provinciæ Cæſaræenſis Epiſcopos eandem Sedem appellaſſe fatendum erit. Nec etiam antiquiora defuiſſe ejuſmodi provocationum exempla. Hoc Adverſarii cum Africana diſciplina omninò pugnare clamant, proindèque cum Auguſtino: Cum Africanæ Eccleſiæ Dux Aurelius fuerit, Auguſtinus ingenium. Novimus & nos, quantum ab his Tranſmarinis Judiciis Africani Patres abhorruerint jam indè à Cypriano. Id Auguſtini, Aureliique tempore potiſſimum enituit. Vix dum etiam huic Eccleſiæ pax ab Hilderico reddita fuerat, cum in Concilio generali Carthagine habito legenda ſubſcribendaque oblata ſunt aliquot Decreta, Aurelio Præſide olim ſancita, inter quæ tria ſunt, quæ Tranſmarinas appellationes omnimodis vetant. Et hoc authore Bonifacio Carthaginenſi.*

Reſpon-

Reſpondeo Africanam Eccleſiam Romanis non Epiſcoporum, ſed ſolius inferioris Cleri appellationibus olim fuiſſe adverſatam, ideòque hæc omnia commenta eſſe inania; & ad rem non facere. Quod iſta Eccleſia etiam Epiſcoporum appellationes detrectaverit, primus ſub Sole effutiit Joannes Calvinus, & poſt ipſum Marcus Antonius de Dominis. Uterque ſine fundamento. Et hæc à Romanæ Eccleſiæ æmulis invaſa Sancti Auguſtini epiſtola eſt adeò lucidè legitimum ejus verbum, ut ſola ſufficiat omnem toti Mundo eximere ſcrupulum de iſtis appellationibus. Eſt irrefragabile pro ipſis teſtimonium. Hinc nemo miretur ipſam arietari ab iſto hominum genere. Ità Marcion ſacras litteras, quas detorquere non poterat, clamavit ſpurias, & proſcripſit. Et ab avito Eccleſiæ ſuæ ſenſu ac more nequaquam receſſit Primas Bonifacius. Etenim reſuſcitati ab ipſo ac innovati Aurelianarum de hac re Synodorum Canones ſunt hi tres: *Qui in Africa non communicat, ſi auſus fuerit in Tranſmarinis, damnetur. Ad Tranſmarina qui putaverit appellandum, à nullo intra Africam in communionem ſuſcipiatur. Ut nullus ad Tranſmarina audeat appellare.* Sunt Canonum compendia, ideoque & ipſorum, & Bonifacii Primatis, ac ipſi aſſidentis Synodi ſenſus eſt ex integro originalium Canonum contextu diſcendus. At verò illi omnes palam ſanciunt adversùm ſolas appellationes Clericorum ac Laicorum.

Primi Canonis contextus in Africano Codice eſt hic: *Quicumque non communicans in Africa, ſi in Tranſmarinis ad communionem obrepſerit, jacturam Clericatus accipiat.* Non Epiſcopatus jacturam, ſed Clericatus. Quia nempe ſancitur in ſolos Clericos. Eſt Carthaginenſis, octavo decimo iſtius ſæculi anno ad Zozimi Pontificis gratiſſimam contra Pelagianos Tractoriam publicandam celebrati, Concilii Canon decimus nonus, & integer ſic habet: *Placuit ut quicumque non communicat in propria Provincia, & in aliis Provinciis vel Tranſmarinis partibus ad communicandum obrepſerit, jacturam communionis vel Clericatus accipiat.* Laicus communionis, Clericus jacturam Clericatus. Palàm agit non de Epiſcopis, ſed de ſolis Laicis & Clericis. Fervebat & bulliebat tunc appellantis Apiarii quæſtio. Hinc Synodus, ne directè in Pontificem ac Romanam Eccleſiam videretur ſtatuere, ſic libravit Canonem, ut & Laicorum appellationes comprehenderet. Eadem de cauſa addidit: *In aliis Provinciis.* Africani Codicis Compilator, quoniam revelata facie pugnabat pro Africanis moribus, expunxit iſtas moderationes, & Canonem contraxit ad ſolos Clericos. Propter Apiarium. Attamen non præſumpſit ad Epiſcopos extendere. Eadem omnia egit author alterius Collectionis, quæ vulgò inſcribitur Africanum Concilium.

Tertius Canon in Africano Codice eſt hic:
Can. 28. *Item placuit, ut Presbyteri, Diaconi, vel cæteri inferiores Clerici in cauſis, quas habuerint, ſi de judiciis Epiſcoporum ſuorum queſti fuerint, vicini Epiſcopi eos cum conſenſu ſui Epiſcopi audiant, & inter eos definiant adhibiti ab eis Epiſcopi. Quod ſi & ab eis provocandum putaverint, non provocent ad Tranſmarina Judicia, ſed ad Primates ſuarum Provinciarum: Sicut & de Epiſcopis ſæpè conſtitutum eſt. Ad Tranſmarina autem qui putaverit appellandum, à nullo intra Africam ad communionem ſuſcipiatur.* Hæc verba, *Sicut & de Epiſcopis ſæpe conſtitutum eſt*, exponunt ſola proximè priora: *Sed ad Primates Provinciarum ſuarum.* Secundus Can. 125.
Canon eſt idem ipſe, hoc ſolummodò habens diſcriminis. *Quod ſi & ab eis provocandum putaverint, non provocent niſi ad Africana Concilia, & ad Primates Provinciarum ſuarum.* Et prætermittit præfatam appendicem: *Sicut de Epiſcopis ſæpe conſtitutum eſt.* Proinde Bonifacius ſolos legitimos, non prævaricatorios Aurelii Canones reduxit ac innovavit. Quod Aurelii Succeſſor Capreolus ab ejus prævaricatione ſtatim receſſerit, infra demonſtrabitur. Ipſius veſtigia ſecutus eſt Bonifacius.

Pergit Gallicana epiſtola: *Sed quidquid ſit de appellationum quæſtione, hoc certum, nihil inde contra epiſtolam, quam tuemur, poſſe confici. Horruere Africani Tranſmarina Judicia. Tamen ea ſe in Epiſcoporum cauſis toleraturos, anno quadringenteſimo decimo nono profeſſi ſunt, dum ab Orientalibus Eccleſiis Nicæni Canones haberentur*, in quibus, *inquiunt*, ſi ea quæ Fauſtinus attulit reperta fuerint, à nobis firmabuntur. *Nempe in perpetuum obſervanda.* Aut ſi non inveniantur, collecta Synodo de hoc in ſequenti tractabimus. *Hæc totius Concilii vox in extrema concluſione, & in epiſtola ad Bonifacium. Hæc nominatim Alipii, ipſiuſque Auguſtini.*

Reſpondeo etiam hæc omnia præſertim agere de Clericorum appellationibus. Reſpondent enim huic interceſſioni Novati Sitifenſis Epiſcopi: *Nunc meminimus hæc Commonitorio etiam de Presbyteris vel Diaconis contineri, qualiter audiri ab Epiſcopis ſuis vel à finitimis debeant, quod in Nicæno Concilio minimè legimus. Unde nobis hoc ipſum jubeat Sanctitas veſtra recitari.* Et Daniel Notarius recitavit Sardicenſem Canonem. Et poſt recitatum Sanctus Auguſtinus repoſuit: *Et hoc nos ſervaturos profitemur, ſalvà diligentiori inquiſitione Nicæni Concilii.* Et poſt varia Primas Aurelius de omnibus per Zozimi Legatos adductis Capitulis concluſit: *Ea omnia aut ibidem, in* Nicænis Canonibus, *reperta à nobis firmabuntur, aut ſi non inveniantur, collecta Synodo de hoc in ſequenti tractabimus.* Palmaris quæſtio erat de appellationibus inferioris Cleri. Ob motas turbas per Apiarium. De Epiſcoporum appellationibus, utpotè apud Afros ſemper uſitatiſſimis, nulla erat hæſitatio, niſi de deinceps ſervanda forma præſcripta per Canones Sardicenſes, quam uſque tunc Africana Eccleſia aut ignorarat, aut certè non uſitaverat.

Proſequitur Gallicana epiſtola: *Nunc id videndum reſtat, an Africani conſenſum, quem appellationibus Epiſcoporum dederant, revocaverint, quove id tempore. Nam ſi eo intermedio, quo appellationes toleraverunt, epiſtola ducenteſima ſexageſima prima ſcribi potuit, nihil unquam ex toleratis vel ab Auguſtino, vel à Cæſaræenſibus Mauris appellationibus conficitur. Miſſi à Concilio Carthaginenſi in Orientem Legati, eodem anno quadringenteſimo decimo*

cimo nono rediere cum Canonibus Nicænis, in quibus nihil de his quæ Fauſtinus attulerat. Hique Canones continuò relati ad Bonifacium vigeſima ſexta Novembris. Hic jam Africanis quid de appellationibus agendum foret, collecta Synodo tractandum fuit. An ſtatim id fecerint, fortè eſt incertum. Hoc certum, nihil de hac re ab ullo veterum prodi. Nequè porrò ullius in Africa Concilii ab anno quadringenteſimo decimo nono memoria eſt uſque ad illud, cujus ad Cæleſtinum epiſtolam habemus. Hàc epiſtola Africani Patres, reverenter quidem, ſed ita apertè, ut nullo fuco eorum ſenſus obſcurari poſſit, nullo ſe modo ultramarinas provocationes jam toleraturos eſſe denunciant. An id jam antea vel ipſi Cæleſtino, vel ejus Deceſſori Bonifacio denunciaverint, omninò non dicunt. Nihil indè in Africanis monimentis repertas, ut vix ullus ſit dubitandi locus, quin appellationes uſquè ad epiſtolam Synodalem Cæleſtino ſcriptam fuerint toleratæ. Qui contrarium voluerit aſſerere, divinare poterit, non probare. Et tamen non dubia, ſed certa illi aſſerenda ſunt, ſi epiſtolam ducenteſimam ſexageſimam primam non eſſe Auguſtini velit evincere.

Reſpondeo de Romanis Epiſcoporum appellationibus nihil unquam apud Afros fuiſſe controverſiæ. Præſens omnis quæſtio originem duxit ex attentata appellatione Apiarii, & circa ipſam tota hæſit. Nihil intravit de Epiſcopis, niſi forma Sardicenſis. Hanc enim Apoſtolica Legatio voluit deinceps ſervari in Africa, aſſerens iſtos Canones eſſe Nicænos. Et quia iſti Canones, licet non circa ſubſtantiam, ſed circa ſolum modum volebant aliquid novi, ſuarum conſuetudinum tenaces Afri conſtanter noluerunt admittere, niſi edocti quod iſti Canones reverà eſſent Nicæni. Hos enim uti Spiritu Dei conditos, & totius Mundi reverentia conſecratos omnis ſemper eſt venerata Eccleſia. Et hæc quæſtio duravit uſque ad memoratas Aurelii & quorundam Collegarum ad Cæleſtinum litteras. Plura intermediorum Actorum inſtrumenta omninò latent aut perierunt: Dum apparuerint, haud dubiè nos plura docebunt. Interim Aurelius, dum tranſmiſſos à Zozimo Canones certò vidit non eſſe Nicænos, horum quintum cœpit rimari diligentius & perſcrutari. At conturbato per iram mentis oculo. Hinc non ſolùm Laicos & Clericos, ſed ipſos etiam Epiſcopos credidit commiſſos ſuis Metropolitanis ac ipſorum Synodis, ideoque & iſtos non poſſe Romam provocare. Audienda ſunt epiſtolæ verba: *Presbyterorum quoque & ſequentium Clericorum improba refugia repellat Sanctitas tua, quia & nulla Patrum definitione hoc Eccleſiæ derogatum eſt Africanæ. Et Decreta Nicæna ſive inferioris Gradus Clericos, ſive ipſos Epiſcopos ſuis Metropolitanis apertiſſimè commiſerunt.* Affirmant varia. Primò, quod Romana Presbyterorum ac aliorum Clericorum appellatio adverſetur avitæ Afrorum conſuetudini, Secundò, quod iſtam conſuetudinem nulla Patrum definitio proſcripſerit aut circumſcripſerit. Tertiò, quod iſtæ proindè appellationes ſint improba refugia, ideòque ab Apoſtolica Sede penitùs repellenda. Quartò, quod quintus Nicænus Canon etiam damnatos Epiſcopos commiſerit ſuis Synodis, ideòque & ipſos vetet Romam provocare. Et addunt: *Apertiſſimè.* Aurelius palam profitetur Canonem huc uſque à ſe non fuiſſe plenè intellectum, ſe jam perveniſſe ad lumen, ideòque etiam Epiſcoporum appellationes deinceps à ſe non tolerandas. Affirmat Canonem eſſe apertiſſimum. Palam profitetur eſſe ac ſemper fuiſſe diſcrimen inter Clericos ac Epiſcopos: Hos ſemper, iſtos nunquàm appellaſſe Romam, deinceps nullos eſſe appellaturos; Clericos propter avitam, & à nulla Synodo abolitam conſuetudinem, Epiſcopos propter noviter animadverſum & apertiſſimum Nicænum Canonem. Hic eſt lucidus epiſtolæ ſenſus. An uti apertè, ità & reverenter ſit ſcripta, permitto Lectori judicandum. Ejus namque irreverentia eſt apertiſſima. Nec eſt totius Africanæ Eccleſiæ aut Synodi, ſed paucorum cum Primate Aurelio Epiſcoporum, inter quos certum eſt nec Sanctum Auguſtinum fuiſſe, nec Sanctum Alipium, nec Sanctum Poſſidium, nec ullum Auguſtini Diſcipulum aut Fidelem. Eſt imperita ac prævaricatoria. Quid enim imperitius, quàm credere & ſcribere, quod quintus Nicænus Canon ſanciat pro damnatis & appellantibus Epiſcopis? Et ſibi ipſi non cohæret. Etenim damnatos à ſuæ Provinciæ Synodo Epiſcopos profitetur poſſe provocare ad Synodum Diœceſios. Quidni igitur & ad Romanum Pontificem? Etenim Canon palam agit de Provinciæ Synodo, ideoque vel utramque provocationem interdicit, vel neutram. Quod Aurelii Succeſſor Capreolus ſtatim ab hac prævaricatione receſſerit, infra eſt demonſtrandum.

Pergit Gallicana epiſtola: *Porrò hæc epiſtola præceſſeritne, an ſecuta fuerit eam, quæ ex Synodo Africana ad Cæleſtinum eſt ſcripta, non eſt ambigendi locus. Cauſa Fuſſalenſis jam ſub Bonifacio incepta, immò finita fuerat, unumque id reſtabat, ut Bonifacii ſententia executioni mandaretur, ut hinc ad Cæleſtinum initio ſtatim ſui Pontificatus ſcribendum fuerit: Et ſanè id fecit Auguſtinus, quippè qui Cæleſtino pacificum ingreſſum gratuletur. Nihil ſimile in illa Concilii epiſtola, neque ullum verbum de promotione Cæleſtini, ut illam ſcriptam appareat anno quadringenteſimo vigeſimo tertio, ante eas turbas, quæ poſt Honorii mortem Italiam ab Africa diviſerunt; hanc anno ferè quadringenteſimo vigeſimo ſexto, eiſdem turbis jam ſedatis.*

An Sancti Auguſtini contra Antonium Fuſſalenſem ad Sanctum Papam Cæleſtinum epiſtola prævaricatoriam epiſtolam præceſſerit, an ſecuta fuerit, eſſe omninò poſſit ambigendi locus. Adductam tamen, quæ præceſſiſſe ſuadet, rationem fateor non eſſe frivolam. Accedit & alia. Etenim prævaricatoria epiſtola habet hanc inſcriptionem: *Domino Dilectiſſimo & Honorabili Fratri Cæleſtino, Aurelius, Palatinus, Antonius,* &c. Hic eſt omninò Fuſſalenſis Antonius, qui huic epiſtolæ, ſi Auguſtini epiſtolam præceſſiſſet, nunquàm fuerat ſubſcripturus. Qua enim fronte per Romanam Sedem reparatus non ſolummodò Reparatricis authoritatem, ſed & ipſam ſui reparationem arietaſſet? At verò poſt ſcriptam Auguſtini epiſtolam, & ab ipſa impetratam facta

per

per Bonifacium Pontificem reparationis circumductionem, aut certè ſuſpenſionem, ira occupavit hominem, atque ita fecit facilem ad ſe de Cæleſtino vindicandum. Igitur poſſit Sancti Auguſtini epiſtola eſſe prior.

Addo tamen non fuiſſe ſcriptam anno iſtius ſæculi vigeſimo tertio, primo Cæleſtini Pontificis. Lucet ex his epiſtolæ verbis: *Cætera à me quid opus eſt recoli, cum memoratus Venerabilis Senex*, utique Valentinus Vajanenſis Epiſcopus, Numidiæ Primas, *ad tuam Sanctitatem univerſa retulerit?* Et ex his: *Neque Fuſſalenſibus ſuccenſeo, quia juſtam de me querimoniam ingerunt auribus tuis.* Item ex his: *Sanctum Senem, qui tunc Primatum Numidiæ gerebat.* Proindè Auguſtinus non ſtatim ad novum Papam Cæleſtinum hæc ſcripſit, ſed priùs retulit ipſe Primas Valentinus, ac exindè Fuſſalæ Populus adjunxit ſuas contra Auguſtinum querimonias. Nec ille tunc ſtatim ſe movit, ſed interim Primas ad meliorem vitam tranſiit, & tunc tandem Sanctus Auguſtinus ſcripſit; ſuum in Antonio opus ſtudens apud Papam expurgare. Quæ omnia videntur non potuiſſe contingere intra unum ac eundem annum. Nec refert quod Auguſtinus Cæleſtino adgratuletur Pontificatum. Hoc enim fecit non propter hujus tunc decurrens initium, ſed quod hæc eſſet ejus prima ad Pontificem Epiſtola. Notanda ſunt ejus verba: *Judicia quippè illis, & publicas Poteſtates, & militares impetus, tanquam executurôs Apoſtolicæ Sedis ſententiam, ſive ipſe, ſive rumores creberrimi comminantur.* Fortiſſimè ſuadent Africam tunc non fuiſſe diviſam ab Italia. Diviſionis enim turbidum tempus non permiſiſſet iſtiuſmodi executionem. Epiſtola igitur videtur ſcripta poſt pacatam Rem-Publicam. An antè, an poſt prævaricatricem epiſtolam, ignoro. Eſt res parvi ponderis. Adducta à me conjectura ſuadet fuiſſe priorem.

Rurſum Gallicana Epiſtola: *Quod de Antonio Fuſſalenſi certum eſt, id facilè de Priſco, Victore, Laurentio poteſt æſtimari, hos nempe poſt annum quadringenteſimum decimum octavum Romam provocaſſe. Immò id de Laurentio certum eſt, ſi is eſt Icoſitanus ille, qui Concilio anni quadringenteſimi noni Cæſaræenſis Provinciæ Legatus adfuit. Neque enim niſi integro atque inculpato Legatio committeretur.* Reſpondeo hæc deviare.

Quod Antonius Fuſſalenſis poſt decimum octavum iſtius ſæculi annum appellaverit, eſt verum. Appellavit namque ad Pontificem Bonifacium, qui iſtius anni menſe Decembri fuit evectus in Sedem Sancti Petri Apoſtoli. At quod per iſtud famoſum Interim appellaverit, nullo poſſit fulciri fundamento. Nec facit ad rem. Etenim mota circa appellationes quæſtio Epiſcopos non attingebat, ſed ſolos Clericos. Longè minùs oſtendi iſtud poſſit de Priſco, Victore, aut Laurentio, Cæſaræenſis Mauritaniæ Epiſcopis. Immò clarum eſt ipſorum appellationes fuiſſe Bonifacii Pontificatu anteriores. Etenim ipſos Sanctus Auguſtinus adducit non in Romanæ appellationis, ſed in exempla Synodalis Judicii, quod in Antonium tulerat Numidiæ Synodus, & à quo tanquam contra aut præter Canones incongruo ac exotico, Antonius provocaverat. Memorata Synodus Antonium non degradarat, ſed ei dumtaxat Epiſcopalem *poteſtatem minuerat, ne ſcilicet eis præeſſet ulterius, cum quibus ſic egerat.* Hanc Judicii formam ille dixit adverſari Canonibus. Haud dubiè ex fundamento poſtmodùm reſumpto per vigeſimum nonum Chalcedonenſem Canonem: *Epiſcopum in Presbyteri gradum deducere eſt ſacrilegium. Si qua autem juſta cauſa illos ab Epiſcopali actione removet, nec Presbyteri debent locum obtinere. Sin autem abſque ullo crimine ſint dignitate moti, ad Epiſcopalem Dignitatem redibunt.* Eadem ratione Antonius clamabat ſe aut ex integro degradandum, aut ex integro relinquendum Epiſcopum. Et ratio etiam moverat Pontificem Bonifacium. Et Sanctus Auguſtinus etiam Cæleſtinum timuit movendum. Hinc ei ſcripſit iſtam Judicii formam non eſſe novam, ſed ipſius exiſtere & recentia & antiqua exempla apud Africanam Eccleſiam, immò & apud Romanam, quæ talia Afrorum Judicia non ſolummodò confirmaverat, ſed ipſa etiam judicarat. Et ex ſola Cæſaræenſis Mauritaniæ Provincia adducit tria recentia exempla. Adducit ad purgandum & firmandum ſuæ Provinciæ de Antonio Judicium. Hinc adduxit alienæ Provinciæ exempla: Quo ſcilicet demonſtraret non in ſola Numidia, ſed in omni Africana Diœceſi iſtam formam ſemper viguiſſe. Proindè clarum eſt, quod iſta exempla non ſolam Antonii appellationem præceſſerint, ſed etiam datum de ipſo Africanum Judicium.

Quæ omnia quàm maximè locum habent in iſto neſcio quo Laurentio. Certum eſt ipſum non eſſe Icoſitanum Epiſcopum, qui decimo nono iſtius ſæculi anno fuit ad Carthaginenſem Synodum Legatus Cæſaræenſis Mauritaniæ. Lucet ex ipſis, quam hic diſcutimus, epiſtolæ verbis: *Nequè enim niſi integro atque inculpato Legatio committeretur.* At verò memoratus ab Auguſtino Laurentius fuit percuſſus Synodali mutilatione ac vulnere, ex quibus juxtà Antonii regulam clamare poterat: *Aut in Cathedra, cui ordinatus ſum, ſedere debui, aut Epiſcopus eſſe non debui.* Hæc pœna illum fecit non eſſe integrum Epiſcopum. Et fuit ipſi perpetua. Quapropter illi Legatio committi non potuit, ideoque eſt omninò alius à Laurentio Icoſitano. Hæc omnia igitùr exempla ſunt palam anteriora etiam Africano in Antonium Judicio. Adducuntur ut demonſtrent iſtud non fuiſſe hetroclyton, ſed omninò proceſſiſſe juxta mores ac regulas non Africanæ dumtaxat Eccleſiæ, ſed etiam Romanæ.

Audiamus proſequentem epiſtolam: *Inſtabunt fortè Adverſarii, ponere Auguſtinum, fuiſſe & alia remotiſſima provocationum exempla. Quæ cum nulla ſint, inquiunt, falsò hæc epiſtola Auguſtino tribuitur.* Movit & aliquos ingenioſos hæc objectio. *Quamquàm cum Auguſtinus ſe remotiora dicit exempla non requirere, quis ex hac locutione eum tunc aliqua ejuſmodi exempla vidiſſe rectè concludat? Immò ſibi requirenda fuiſſe teſtatur, ſi proferre velit, ut facilè videas nulla tunc ei occurriſſe. Quis porrò eum tunc de Africa tantùm cogitaſſe probet, ac non etiam de Suburbicariis Provinciis, quæ Romanæ*

Sedi

Sedi ut Metropoli ſubjacebant, aut de Illyricianis, quas jam inde à Damaſo ad ſuam peculiarem curam trahere nitebantur. Verùm neque illud fortaſsè ſatis certum, nullas olim in Africa ad Romanos Pontifices appellationes fuiſſe. Vetabat id Africana diſciplina. Certè. Sed qui tam ſancti Canones, quos non aliquandò malorum audacia perrumpat? Fecit hoc, nec ſemel, miſerabilis Presbyter, cum id nunquam Presbyteris licere voluerint Africani, etiam cum Epiſcopis licuit. Cur non fecerint & Epiſcopi, etiam cum non liceba? Neque enim his appellationibus, ſi quæ fuerunt, Africanam Eccleſiam conſenſiſſe, ex ullis Auguſtini verbis elicias.

Reſpondeo hìc commiſceri errores. Primus eſt, quod Sanctus Auguſtinus iſta tria Cæſaræenſis Mauritaniæ exempla adducat ad firmandas Romanas Afrorum appellationes. Romanas Epiſcoporum appellationes in hac epiſtola omninò profitetur & firmat, attamen in iſtum finem non adducit exempla. Adducit ad purgandum & firmandum ſuæ Provinciæ de Antonio judicium. Adjungit Priſcum, Victorem, ac Laurentium appellaſſe Romam: Non tamen ut Romanæ Eccleſiæ authoritatem, ſed ut ſtabiliat judicium ſuæ Provinciæ. Affirmat ſimile Africanum de iſtis tribus judicium fuiſſe Romæ diſcuſſum, probatum, & confirmatum.

Secundus error eſt, quod Sanctus Auguſtinus nulla ſimilium judiciorum ac appellationum noverit antiqua exempla. Ejus quippè verba lucidè & altè clamant ipſum omninò noviſſe: *Quæ ut à noſtris temporibus remotiſſima non requiram, recentia memorabo.* Verbum, *Requiram*, non importat ignorantiam aut memoriæ lapſum, ſed præteritionem ac neglectum, hoc ſenſu: *Nolim antiqua adducere.* Adducta exempla non ſunt qualiſcumque appellationis, ſed ſunt exempla appellationis à tali judicio, quale fuerat latum in Fuſſalenſem Antonium. Et erant talia plura: Vetuſta ac recentia. Quare conſtat qualiumcumque appellationum exempla fuiſſe plurima.

Tertius error eſt, quod Sanctus Auguſtinus, antiqua & recentia ſimilium appellationum exempla laudans, non ad ſolam Africam reſpexerit, ſed etiam ad Suburbicarias Provincias, quæ Romanæ Sedi ſubjacebant ut Metropoli. Nempè Scriptor iſte cenſet Romanas appellationes olim licuiſſe ſolis Suburbicariis Provinciis. Prævaricatur manifeſtam veritatem, ac ſemetipſum evertit. Veritatem adeò prævaricatur, ut Euſebianæ Factionis, ſcelerati Photii, ac turbulenti Michaelis Cerularii tranſcendat errorem. Hi enim non ſolis Suburbicariis, ſed cunctis Occidentalis Imperii Provinciis permittebant Romanum Refugium. Porrò Scriptor iſte evertit ſemetipſum, quia non de Clericorum, ſed hìc agimus de ſolis Epiſcoporum appellationibus, quas iſte in Provinciis illis & profitetur, & palàm evertit. Etenim Suburbicariarum Provinciarum Epiſcopi, quoniam tunc Romanæ Sedi ſubjacebant ut Metropoli, nullum Metropolitam, nullam habebant Provincialem Synodum, niſi in Urbe Romana. Proindè à nullo in prima inſtantia, niſi à Pontifice ac ejus Synodo, damnari poterant, ideòque ad ipſum non poterant provocare. Soli Clerici poterant damnari à ſuis Epiſcopis, ideòque & refugere ad Romanam Sedem.

Error quartus eſt, quod Sanctus Auguſtinus forſitan cogitarit etiam de Illyricianis Provinciis, quas Romani Pontifices jam indè à Damaſo ad ſuam peculiarem curam nitebantur trahere. Omnes Orthodoxi averſamur Imperatorem Leonem Iſaurum, non ſolummodò ob ſacrarum Imaginum blaſphemam proſcriptionem, ſed etiam propter cunctas Illyricianæ Diœceſis Provincias violenter ereptas Romano Patriarchatui, & tranſcriptas in Conſtantinopolitanum. Omnes clamamus ipſum fuiſſe everſorem Apoſtolici Canonis. At eccè hic Scriptor ipſum expurgat. Affirmat iſtas Provincias non ex Apoſtolico Canone, ſed ex Damaſi Pontificis niſu ac tractu ſpectare ad Romanum Patriarchatum, ideòque Apoſtolicos Canones per Leonem non fuiſſe læſos, ſed potiùs, ſaltem quoad iſtarum Provinciarum ſubtractionem, reſtitutos. Proindè Sanctus Damaſus iſtas Provincias nequaquàm ad ſuam Sedem trahere, ſed cœpit in ipſis inſtituere Apoſtolicum Vicarium. Iſtarum Provinciarum Epiſcopi cœperant Conſtantinopolitanas frequentare Synodos, & ipſas potiùs, quàm Romam reſpicere. Quare Damaſus non ſine fundamento timuit ipſarum à ſua Sede divortium. Hinc ad iſtud præcavendum illìc poſuit Apoſtolicum Vicarium. Has vices dedit Theſſalonicenſi Epiſcopo. Hic enim præſertim à Græcis invitabatur ac pelliciebatur ad iſtas Synodos. Ipſum Damaſus cenſuit hoc beneficio obligandum ſuæ Sedi.

Quintus error eſt, quod Africani Epiſcopi Romam appellaverint, ſed prævaricatoriè contra diſciplinam & conſuetudinem ſuæ Gentis. Quod prævaricatoriè attentaverint, non minùs quàm Presbyter Apiarius. Romanæ Afrorum Antiſtitum appellationes ſunt adeò notæ omnibus, ut ipſe etiam hic Scriptor erubeſcat inficiari. Nihilominus, ut in ſui ſenſus pravitate perſiſtat, adjungit fuiſſe prævaricatorias. Audi fundamentum: *Neque enim his appellationibus, ſi quæ fuerunt, Africanam Eccleſiam conſenſiſſe, ex ullis Auguſtini verbis elicias.* Reſpondeo conſenſum iſtum ex Auguſtini verbis non ſolummodò per conjecturas aut conſequentias elici, ſed ab ipſis luculentiſſimè aſſeri. Etiam à verbis Sancti Cypriani, & aliorum teſtium irrefragabilium. Verba adduxi ſuperiùs. Unica, quoniam inſolita, Apiarii Presbyteri Romana appellatio fecit horriſonos motus per totam Africam; at verò contra appellantes Epiſcopos, quos omninò fuiſſe meritò fatetur hic Scriptor, nullus unquam fuit obex, nulla contradictio, nulla interceſſio. Nempè Africani mores hæc refugia probabant & permittebant.

Redeamus ad Gallicanam epiſtolam: *Nihil ergò, quantum arbitror, ex appellationum diſciplina concludent unquàm contra epiſtolam, quam tuemur. Quidquid porrò aliunde proferunt, audeo dicere, leve eſt, nihil eſt, unum ſi excipias, quod prima fronte validum, mox diligentiùs intuentibus evanidum, & inutile ſuæ cauſæ, immò noſtræ proficuum apparebit. Aſſerunt enim alteram Auguſtini ad*

ad Quod-vult-Deus epiſtolam, ubi Fuſſalenſem Preſbyterum commendans inquit: Non poſſumus neceſſitates hominum ejuſmodi deſerere, qui in charitate Chriſti ad curam pertinent noſtram. *Ergò inquiunt, ſi extremis Auguſtini diebus, anno ferè quadringenteſimo vigeſimo nono, tunc enim hæc epiſtola ſcripta eſt, adhuc ad ejus curam Fuſſalenſes pertinebant, nondùm proprium Epiſcopum habere cœperant: Ergò ducenteſima ſexageſima prima epiſtola, quæ jam ante Cæleſtini initia Fuſſalenſem Epiſcopum ponit, falſa omninò eſt & exſpuenda.*

Huic difficultati nos aliam opponimus. Si anno quadringenteſimo vigeſimo nono nondùm Fuſſala habuit Epiſcopum, habebat autem certè anno quadringenteſimo octogeſimo quarto, quando, quæſo te, habere cœpit? An inter VVandalorum bella & ſævitias, cum Catholicis vix antiquos Epiſcopatus obtinere liceret, hic novus inſtitutus eſt? Vix erit cui id probes. Undè ergò hæ tenebræ lucem accipient? Ex ipſa nempè ducenteſima ſexageſima prima epiſtola. Ibi enim ſic in Antonium Fuſſalenſem judicatum habemus, ut poteſtate minuta Fuſſalenſibus non præeſſet, honorem tamen integrum, ſalvumque Epiſcopatum ſervaret, ſederet etiam in ſua Cathedra, locaque illa eidem dimiſſa atque permiſſa ſunt, in quibus & priùs Epiſcopus erat, ne in aliena Cathedra contra Statuta Patrum translatus illicitè diceretur. Hæc Auguſtini verba: *Ex quibus id facilè eruas Antonium Fuſſalæ ut Epiſcopum remanſiſſe, omni tamen juriſdictione ablata. Quis ergò hanc Eccleſiam gubernabat? Non enim potuit alius ibi Epiſcopus ordinari, ne duo in una Cathedra ſederent. Neque id temporis diſciplina patiebatur, ut ſub Presbyterorum regimine, quot annis vixiſſet Antonius, remaneret. Nihil ergò promptius, nihil plauſibilius, quàm ut ad antiqui Epiſcopi curam rediret, præſertim cum is eſſet omnibus amatus Auguſtinus. Hoc ergò, quod fieri debuiſſe ex antiqua diſciplina conjiciebamus, re ipſa factum fuiſſe hic Auguſtini locus ad Quod-vult-Deus nos docuit. Neque id tantum, ſed & quod ad epiſtolam ducenteſimam ſexageſimam primam maximè pertinet, non obtinuiſſe Antonium, ut ſuæ Sedi gubernandæ reſtitueretur. Potuit id efficere ratio temporum, quæ omninò ab anno quadringenteſimo vigeſimo tertio, ſi quadringenteſimum vigeſimum ſextum excipias, bellis fuerunt internis externiſque turbata, ut Cæleſtinus huic negotio inſtare nequiverit. Potuit hoc Africanorum contra Tranſmarinas appellationes obſtinata mens. Sed meliùs id Auguſtini rationibus precibuſque tribuitur, quibus evictus Pontifex ab Antonio defendendo abſtinuerit. Neque id mirum, cum tam ſancta, tam pia, tam humili, tam forti, tam Auguſtino digna epiſtola motum fuiſſe, maluiſſeque Auguſtinum ſervare Epiſcopatui, quàm Antonium. Certè nullam offenſionem in ejus animo contra Auguſtinum reſediſſe conſtat, cum eum tam magnificè in Semi-Pelagianorum cauſa deprædicet.*

Reſpondeo de hoc Scriptore poſſe dici: *Adhuc modicum lumen in vobis eſt. Ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebræ comprehendant.* Licèt Romanas appellationes oderit, propter ipſas tamen à neſcio quibus turbidis ingeniis invaſam Sancti Auguſtini epiſtolam videt eſſe per omnia legitimam & authenticam, ideoque erubeſcit proſcribere. Etiam rectè oſtendit Fuſſalenſem Epiſcopatum fuiſſe erectum à Sancto Auguſtino. Porrò locus in Auguſtiniana ad Quod-vult-Deus, Carthaginenſis Eccleſiæ tunc Diaconum, epiſtola locus ſic habet: *Cum mihi hæc ſcribendi offerretur occaſio per Fuſſalenſem Presbyterum, quem commendo*, &c. Et infra: *Commendo iterum Perlatorem, & negotium propter quod eò perrexit. Non enim poſſumus neceſſitates hominum ejuſmodi deſerere, qui noſtri non Coloni, ſed quod majus eſt, fratres ſunt, & in charitate Chriſti ad curam pertinent noſtram.* Quæſtio eſt, Quomodò Sanctus Auguſtinus Fuſſalenſis Eccleſiæ, ſi proprium tunc habebat Epiſcopum, Presbyterum ſcribat ad ſuam curam ſpectare? Præſens Scriptor conglomerat varia Sancti Auguſtini de Antonio, ac de dato in ipſum Judicio verba, & ex ipſis concludit: *Hæc Auguſtini verba. Ex quibus id facilè eruas Antonium Fuſſalæ ut Epiſcopum remanſiſſe, omni tamen Juriſdictione ablata. Quis ergò hanc Eccleſiam gubernabat? Nihil promptius, quàm ut ad antiqui Epiſcopi curam rediret.* Errat in duobus. Primò in ipſis verbis. Ea alterat, addit, tranſmutat. Neſcio quo privilegio, Sanctus Auguſtinus ſic habet: *Sententias noſtras ſic temperavimus, ut ſalvo Epiſcopatu non tamen omninò impunita relinquerentur, quæ non deberent. Honorem itaque integrum ſervavimus Juveni corrigendo, ſed corripiendo minuimus poteſtatem: Ne ſcilicet eis præeſſet ulteriùs, cum quibus ſic egerat.* Et infra: *Propter hoc loca illa eidem dimiſſa atque permiſſa ſunt, in quibus & priùs Epiſcopus erat, ne in aliena Cathedra contra Statuta Patrum translatus illicitè diceretur.* Antonius igitùr non fuit privatus omni Juriſdictione, ſed aliqua ejus portione dumtaxat truncatus. Permanſit verus Epiſcopus, non vanum ac inane ſimulacrum Epiſcopalis nominis. Nam poſtmodò ſubſcripſit Synodalibus ad Sanctum Cæleſtinum Pontificem Actis & litteris, & in iſtius Synodi conſeſſu habuit ſuæ Ordinationis locum. Quæ omnia non potuiſſet omni Epiſcopali Juriſdictione exutus. Ei dumtaxat fuit diminuta. Nec quoad formam & ſubſtantiam, ſed ſolummodò quoad materiam & loca. Omninò perſeveravit præeſſe Fuſſalenſibus. Quomodò aliàs fuiſſet Fuſſalenſis Epiſcopus? Rem exponunt laudata Auguſtini verba: *Honorem integrum ſervavimus, ſed minuimus poteſtatem, ne ſcilicet eis præeſſet ulteriùs, cum quibus ſic egerat.* Non omnis Diœceſis poteſtati ejus fuit ſubtracta, ſed iſta tantummodò loca, in quæ Tyrannum egerat. Loca reliqua ſunt illi dimiſſa atque permiſſa, & iſto modo manſit in ſua Cathedra, & non fuit translatus. Priora loca poſſint rediiſſe ad curam Sancti Auguſtini, ac apud ipſum, & ejus Succeſſorem Eradium, quoad Antonius vixit, permanſiſſe. Etenim Cæleſtinus, licet Bonifacii pro Antonio Judicium non circumduxerit, tamen propter Sancti Auguſtini rationes & preces non miſit in executionem, atque ita Synodalis Numidarum Antiſtitum in iſtum ſententia perſtitit inconcuſſa in ſuo robore. Et memoratus Presbyter poſſit fuiſſe ex ſubtractis Antonio locis.

Aliud fundamentum, ex quo iſte Presbyter, cujuſcumque loci fuerit, adhuc ſpectaret ad San-

ᴄti

ſti Auguſtini curam & poteſtatem, nobis ſuggerunt Eunomius Nicomedienſis & Anaſtaſius Nicænus Epiſcopus, in Chalcedonenſi Synodo diſceptantes de Metropolitica poteſtate per Bithyniæ Provinciam, ac præſertim de poteſtate ſuper Eccleſiam Baſilono-Politanam, extractam ex Nicæna Eccleſia, & per hujus Epiſcopum erecta in Cathedram. Eunomio alleganti, quod Anaſtaſius Baſilonopolis Clericos excommunicaſſet, Actio.13 atque ita contra Canones invaſiſſet alienam poteſtatem, hic conſtanter repoſuit: *Oſtendat quia Baſilonopolis ſub ipſo eſt, & quia ego Clericos Eccleſiæ ſuæ excommunicatos effeci. Hæc duo probet. Ego autem oſtendam Baſilonopolim ſub Nicæa ſemper fuiſſe. Nam Regio ejus fuit.. Id novit Curia. Et dicat Curia, ſub quo fuit Baſilonopolis, ſi non fuit Regio Nicææ. Sicut Tattajus & Doris Regiones ſunt ſub Nicæa, ſic fuit antehàc Baſilonopolis ſub Nicæa. Cùm priùs fuiſſet Regio, poſteà Civitas effecta eſt. Ex illo perſpicuum eſt ab Epiſcopo Nicæno ibidem Epiſcopum fuiſſe ordinatum: Et ſemel & ſecundò. Et ſunt epiſtolæ Beati Joannis Epiſcopi Conſtantinopolitani ad Nicænum Epiſcopum, ut iret & emendaret Eccleſiam, tamquàm ſibimet competentem.* Affirmat Nicæno Epiſcopo ſuper novam Baſilonopolis Eccleſiam remanſiſſe duplicem poteſtatem: Uti matri ſuper filiam. Nam & Parentes etiam in emancipatos filios ſemper retinent aliquid authoritatis. Affirmat remanſiſſe Ordinationem Epiſcopi, & ipſius Eccleſiæ viſitationem & correctionem. Eccleſiam manſiſſe adhuc illi competentem. Ex eodem principio Nundinarius Barchinonenſis Epiſcopus, in neſcio quo ſuæ Diœceſis municipio novum Epiſcopatum inſtituens, primum ejus Epiſcopum Irenæum conſecravit, & ejus Succeſſores perrexerunt idem jus prætendere. Ita habes in Tarraconenſis Provinciæ relatione ad Sanctum Papam Hilarum. Quod etiam Sanctus Remigius in Laudunenſem Eccleſiam, quam è ſua Rhemenſi diſmembrarat, ſingulare jus habuerit, & ad ſuos Succeſſores tranſmiſerit, teſtatur & urget in famoſa adversùs Hincmarum Laudunenſem Antiſtitem epiſtola Hincmarus Metropolita Rhemenſis. Eadem de cauſa Roffenſis Epiſcopus ſemper fuit quaſi Capellanus Archi-Epiſcopi Cantuarienſis. Ex eadem forſitan Regula Euſebius Ancyranus Epiſcopus, primæ Galatiæ Metropolita, in Chalcedonenſi Synodo aſſeruit atque monſtravit ad ſe ac ſuam Sedem ſemper ſpectaſſe conſecrationem Gangrenſis Epiſcopi, Metropolitæ per Paphlagoniam. Quod nempe Gangrenſis Eccleſia, non quidem ex Ancyræ Parochia, ſed tamen ex ejus Provincia duxiſſet originem. Eadem igitùr de cauſa Sanctus Auguſtinus aliquid poteſtatis retinuit ſupra Fuſſalenſem Eccleſiam. Hinc dixit iſtum Presbyterum ad ſuam curam pertinere. Ex his ſpero eſſe manifeſtum, quod omnia hæc contra laudatam Sancti Auguſtini epiſtolam, & in ipſa aſſertas Africanorum Antiſtitum Romanas appellationes excogitata atque adducta argumenta ſint vana ac inania commenta.

CAPUT XXIV.

Diſcutiuntur noviſſima quorumdam ad laudatam Sancti Auguſtini Epiſtolam Scholia.

NIhil triſtius aut acerbius eſt, quam pretioſum ac irrevocabile tempus in lucidas res expendere. Attamen cuncti immenſas gratias debemus Divinæ Providentiæ, quæ dignatur etiam per tale opus exercere noſtram patientiam. Noviſſimi Auguſtinianarum epiſtolarum vulgatores & Scholiaſtæ ſua ad laudatam epiſtolam Scholia concludunt in hæc verba: *Notata hæc ſint ad conciliandam fidem huic epiſtolæ, quam Eruditis nonnullis in ſuſpicionem veniſſe intelligimus.* Reſpondeo duo in hiſcè verbis diſplicere. Primum eſt, quod de legitimis ac authenticis epiſtolæ natalibus quaſi dubitent; quod intrepidè non aſſerant eſſe veraciter ac lucidè Auguſtinianam. Nempè verentur quoſdam ſuæ gentis Eruditos: Hoc eſt, quædam Sacra hujus ſæculi ingenia, quorum unicus ſcopus eſt ſacroſanctam Chriſtianæ Religionis Monarchiam circumſcribere. Eximiæ Religionis ac Eruditionis viros oportebat imitari iſtam ipſam Sancti Auguſtini epiſtolam. Sanctus enim Auguſtinus per ipſam receſſit à devio ſui dilectiſſimi Primatis judicio, malens manum aut oculum perdere, quàm lædere dignitatem Sancti Petri Apoſtoli. Secundum eſt, quod per iſta ſua notata ſperent epiſtolæ, licet non firma fulcimenta, tamen aliquam fidem conciliare, atque ità ſuaviter ſopire illorum, quos Eruditos vocant, ſuſpicionem. Etiam notata ſunt devia, & aptiſſima ab iſtis ſuſpicionibus danda fomenta.

Ad hæc enim epiſtolæ verba, *Ut à noſtris temporibus remotiſſima non requiram, recentia memorabo*, dant hanc notam: *Ad rem ſufficere potuiſſent ſuperiorum temporum exempla extra Africam quæſita. Sed præſentiſſima habebat ea, quæ profert. Si nimirùm, quod veriſimile eſt, Epiſcopi illi, ut ipſe quoque Antonius, Apiarii Presbyteri facto incitati confugerant pariter ad Romanum Antiſtitem, ut ejus authoritate in integrum reſtituerentur.* Errores varii. Primus eſt, quod Sanctus Auguſtinus in iſtis verbis reſpexerit non ad ſola ſuæ Africanæ Eccleſiæ, ſed etiam ad aliarum Gentium ſuperiora exempla. Etenim nequaquam de communi Romanæ appellationis jure, ſed palam agit de certa dumtaxat judicandi ac puniendi forma, quæ criminoſum Epiſcopum non degradabat, ſed ſolummodò intra certas poteſtatis metas circumſcribebat, præſertim quæ illi claudebat aditum ad adſcendendum in Primatum Provinciæ. Quæ forma tunc in nulla Romani Imperii Gente viguit, niſi in ſola Africa. Auguſtinus affirmat iſtiuſmodi ſententias fuiſſe in Africa ſemper uſitatas, ac etiam per Romanam Eccleſiam, dum per appellationem deferebantur ad ipſam, fuiſſe frequenter confirmatas. Eſſe plurima Romanæ iſtiuſmodi confirmationis exempla: Et remotiſſima, & re-

centia. Et ita affirmat etiam eſſe tot exempla Romanæ appellationis ex Africa. Et hoc iſti Scholiaſtæ non diffitentur. Etenim ipſorum verba, *Etiam extra Africam*, palam profitentur ſimilia exempla etiam intra Africam fuiſſe.

Secundus error eſt, quod tria, quæ Sanctus Auguſtinus dicit recentia, Romanæ appellationis exempla fuerint præſentiſſima, ac Apiarii Presbyteri appellatione poſteriora. Etenim in rerum ac Factorum eventibus aliud eſt recens, aliud præſens: Recens eſt omninò ſpecies præteriti. Proindè iſta Romam appellata, & per Apoſtolicam Sedem, confirmata judicia erant tunc peracta, & pacificè deducta in rem judicatam. Attamen Sanctus Auguſtinus meritò dicit fuiſſe tunc recentia. Etenim & Priſcus, & Victor, & Laurentius videntur tunc adhuc vixiſſe. Hoc innuunt voces: *Clamet Priſcus Provinciæ Cæſaræenſis Epiſcopus, Clamet Victor Epiſcopus, Clamet Laurentius, & prorsùs hujus vocibus clamet.* Etenim de mortuis commodiùs fuiſſet dictum: *Potuiſſe clamare*, &c. Et iſtud ipſum ſuadent hæc de Victore verba: *Nuſquam niſi in Diœceſi ejus ab alio communicatur Epiſcopo*. Eſt tamen res ambigua. Eſſe poſſit figurata locutio.

Tertius error eſt, quod iſti tres Epiſcopi, ac item Fuſſalenſis Antonius Romam appellaverint ex imitatione Apiarii Presbyteri. Affirmat nullum Afrum ante Apiarium provocaſſe ad Apoſtolicam Sedem. Eſt miſerandus error. Etenim quis unquam ſcripſit aut legit iſtam Apiarii imitationem? Quod illius teſtimonium, aut memoria? Quæ ſine fundamento finguntur ex arbitrio, ſunt indigna refutatu. Et dum Privatus Lambeſitanus Epiſcopus, dum Carthaginenſium Pſeudo-Epiſcopus Fortunatus, dum neſcio cujus civitatis Epiſcopus Novatus, dum alii plures, quorum exempla Sanctus Auguſtinus affirmat fuiſſe à ſuis temporibus remotiſſima, Romam provocaverunt, ubi tunc erat Apiarius? Nempè iſti non Presbyteri aut Diaconi, ſed erant, aut eſſe prætendebant Epiſcopi, quos ſemper ſuo jure potuiſſe Romam appellare audivimus ſupra ab ipſo Auguſtino. Et ſuo illos jure Romana Eccleſia audiebat ac judicabat. Et rursùm repeto quæſtionem, quam iſtic Auguſtinus agitat, non fuiſſe de appellandi jure, ſed de quadam Africana judicandi Epiſcopi forma, quæ cadere non poterat in Presbyterum, aut alium Clericum: Atque ita vanum iſtic atque inutile fuit exemplum Apiarii. Quin immò Apiarius poſſit ex iſtorum trium, ad ſuam Gentem ſpectantium, Epiſcoporum imitatione attentaſſe. Poſſit cogitaſſe, quod Chriſtus Dominus non pro ſolis Epiſcopis, ſed etiam pro Clericis dixerit ad Sanctum Petrum: *Confirma Fratres tuos*. Et ſic tentaſſe apud Zozimum Pontificem, ac ſperaſſe ſucceſſum. Etenim omnia iſta tria exempla Apiarius poſſit in propria Gente vidiſſe propriis oculis. Quidquid ſit, indubitatum eſt, quod iſtorum trium Epiſcoporum appellatio fuerit Apiarii appellatione anterior, ideoque eſſe non potuerit ipſius imitamentum. Etenim hujus appellatio tunc adhùc pendebat ſub graviſſimis contentionibus, iſtorum autem appellatio erat tunc deciſa, pacifica, res judicata.

Scholiaſtæ pergunt, & ad hæc Sancti Auguſtini verba, *Tamquàm executuros Apoſtolicæ Sedis ſententiam*, ſcribunt: *Hæc idcircò ſpargebantur in vulgus, quod Africani Patres per id tempus deliberationem habuiſſent non ſemel adverſùm appellationes Epiſcoporum Africæ ad Romanam Sedem*. Errores duo. Primus eſt, quod Africani Patres tunc non ſemel deliberaſſent adverſùm Romanas appellationes Epiſcoporum. Etenim nulla ipſorum de hac re reperitur deliberatio, niſi unica, relata ad Cæleſtinum Pontificem. Secundæ nulla eſt memoria, nullum veſtigium. Omnes aliæ deliberationes ac Synodi fuerunt de ſolis Clericorum appellationibus. Præfatæ Synodi etiam de Sardicenſi circa appellantes Epiſcopos ſervanda forma diſceptarunt, nulla tamen invaſit aut tentavit ſubſtantiam iſtius refugii. Et an iſta relatio hanc Sancti Auguſtini epiſtolam præceſſerit, eſt valdè dubium. Demus præceſſiſſe. Exindè manifeſtum fit, quod Sanctus Auguſtinus ſe ab Aurelii lapſu retraxerit, & nec avitam Africanæ Eccleſiæ diſciplinam, nec Divina Sancti Petri privilegia voluerit tangere, longè minus vulnerare.

Secundus error eſt, quod iſta Apoſtolici judicii apud Afros militaris executio originem duxerit ex lite circa Romanam appellationem Apiarii. Ejus exordium demonſtrat in tertii ſui libri exordio Sanctus Optatus Milevitanus. Demonſtrat Eccleſiam ad compeſcendas Donatiſtarum violentias fuiſſe compulſam, ut adjutorium poſtularet à Principe. Non ſola Romana, ſed & ipſa Africana Eccleſia. Nam & hæc iſtud adjutorium, quod Sanctus Papa Damaſus contra turbidiſſimam Urſicini Anti-Papæ Factionem obtinuit ab Imperatore Gratiano, impetravit ad ſe extendi. Extenſionis diploma exſtat in appendice Theodoſiani Codicis. Afrorum ingenium fuit ex natura turbidum & contumax. Hinc Romana Eccleſia non dumtaxat ad hæreticos, ſed etiam ad Orthodoxos illic quandoque compeſcendos, aut cogendos ad officium debuit uti iſto auxilio. Et hujus uſum forſitan iſto tempore ampliavit Aurelii contra Romanas appellationes recalcitratio. Cæleſtinus, aut certè Anteceſſor Bonifacius videtur ipſo voluiſſe uti ad ſuo gradui & loco reponendum Apiarium. Ex hoc metu proceſſiſſe poſſit deprecatio, quam deviæ ſuæ ad Sanctum Cæleſtinum epiſtolæ Aurelium ſubnexuit.

De executione, quam adverſùm Fuſſalenſes etiam Sanctus Auguſtinus fuit deprecatus, Scholiaſtæ pergunt: *Cæterum Cæleſtinus nihil tale eſt molitus, quale verebatur Auguſtinus. Si quidem Antonio reddita nunquam apparet Eccleſiæ Fuſſalenſis adminiſtratio, quam in ſe receptam Auguſtinus gerebat adhuc ſub vitæ finem, uti intelligitur ex epiſtola ad Quod-vult-Deus, in qua Fuſſalenſem Preſbyterum ipſi commendat, eumque ad ſuam curam pertinere ſignificat. At vita functo Antonio ſuffectum alium fuiſſe, par eſt credere. Certè in notitia Africæ cenſetur inter Numidas Epiſcopos Melior Fuſſalenſis*. Plures iterum errores. Primus eſt, quod Antonius fuerit degradatus, aut certè perpetuò ſuſpenſus ab omni adminiſtratione ſuæ Eccleſiæ. Etenim longè aliud ſcribit in hac ipſa epiſtola Sanctus

ctus

ctus Auguſtinus : *Antonius clamat , aut in mea Cathedra ſedere debui , aut Epiſcopus eſſe non debui. Quaſi nunc ſedeat , niſi in ſua . Propter hoc enim loca illa eidem dimiſſa ſunt atquè permiſſa , in quibus & priùs Epiſcopus erat , ne in aliena Cathedra contra Statuta Patrum translatus illicitè diceretur* . Affirmat plura . Primò , quod Antonius omninò permanſerit Epiſcopus. Secundò , quod quædam Fuſſalenſis Diœceſeos loca fuerint illi per Synodalem ſententiam permiſſa atque dimiſſa , quædam ſublata .. Sublata fuerunt illa , in quibus præſertim patrarat ſua facinora atque flagitia . Tertiò , quod iſtic permanſerit ſedens in Cathedra , hoc eſt , habens atque exercens omnem Epiſcopalem functionem . Quartò , quod cuncta ejus pœna fuerit quorumdam locorum ſubtractio , adeoque ſimilis fuerit illi , quæ non ita pridem fuerat inflicta Priſco , Victori , ac Laurentio , Epiſcopis Cæſaræenſis Mauritaniæ . Et hinc inter Epiſcopos , qui deviæ Aurelii Synodo adfuerunt , & qui infelicibus ejus ad Sanctum Cæleſtinum litteris ſubſcripſerunt , fuit etiam iſte Antonius . Proindè erat adminiſtrans Epiſcopus.

Ex his ſequitur ac patet ſecundus error , quod Fuſſalenſis Eccleſiæ cuncta adminiſtratio redierit ad Sanctum Auguſtinum . Tertius eſt , quod iſtam adminiſtrationem Sanctus Auguſtinus uſquè ad vitæ finem geſſerit . Quartus eſt , quod hoc intelligatur ex ejus epiſtola ad Quod-vult-Deus , tunc Diaconum , poſtmodò Epiſcopum Carthaginenſis Eccleſiæ . Etenim hæc ſunt epiſtolæ verba : *Non poſſumus neceſſitates hominum ejuſmodi deſerere , qui noſtri Fratres ſunt , & in charitate Chriſti ad curam pertinent noſtram* . Notanda ſunt verba : *Et in charitate Chriſti* . Edicunt Presbyterum illum , non ex Epiſcopali officio , ſed ex ſola communi Chriſtiana charitate , & Clericali communione ſpectaſſe ad Auguſtini curam. Et certè Sanctus Auguſtinus , ſi ad ejus ſpectaſſet curam , omninò ſcripſiſſet : *Per Presbyterum noſtrum* . Vox , Fuſſalenſem , fortiter inſinuat fuiſſe alienum . Etiam ad Sanctum Cæleſtinum Beatus Auguſtinus ſcripſit de Fuſſalenſi Eccleſia : *Fuſſala dicitur Territorio Hipponenſi vicinum Caſtellum . Antea ibi nunquam fuit Epiſcopus , ſed ſimul cum contigua ſibi Regione ad Parœciam Hipponenſis Eccleſiæ pertinebat* . Disertè affirmat olim pertinuiſſe , tunc non pertinere . Addit plura de Preſbyteris , quos iſtic primùm Miſſionarios dederat , deinde Titulares ſub Antonio fecerat , aut potius faciendos Antonio tradiderat . Erant ex Hipponenſi Eccleſia . Horum forſitan unus ex cauſis ivit Carthaginem . Hinc illi Auguſtinus dedit litteras , & ipſum Amico Diacono commendavit . Alias rationes adduxi ſuperiùs.

Quod Sardicenſes de Romanis appellationibus Canones Romano Pontifici tribuant pleniſſimam appellatæ cauſæ non dumtaxat delegandæ in partibus , ſed etiam ad ſuum Tribunal evocandæ , ac ibidem retractandæ & definiendæ poteſtatem , eſt longè certiſſimum . Eſt in ſuperioribus per authentica teſtimonia ac exempla abunde & variè demonſtratum . Nuperrimè tamen quis Eruditus interrogavit , quare Præſes Hoſius , & omnis cum illo Synodus expreſſerint ſolam delegandi , evocandi poteſtatem ſilentio preſſerint ? Haud dubiè enim id factum eſt non ſine rationibus . Reſpondeo rationem nos doceri à Sancto Athanaſio , de quo apud Tyriam Synodum agente ſcribit Socrates : *Athanaſius in calumniis diluendis uſus eſt exceptionibus , quas leges præſcribunt* . [L. 1. C. 21.] Et in antiquis Conciliorum Actis frequenter legimus Eccleſiaſtica Judicia debere ſecundùm leges & Canones procedere : Et ex alterutro defectu proclamari irrita . Et ad Joannem , primæ Juſtinianæ Epiſcopum , ſcripſit Magnus Gregorius : *Sententia contra leges & Canones prolata ipſo non poteſt jure ſubſiſtere* . [Lib. 2. Indic. 11. Epiſt. 6.] Quare hac de re non malè ſcribit D. Petrus de Marca : *Indè profectum eſt , ut de ordine judiciorum nihil ferè conſtitutum legatur ab antiquis Conciliis , quia legitimum ordinem Epiſcopi in judicando ſequebantur . Si quid verò Canonicæ diſcuſſioni accommodatum , & à legibus omiſſum decernerent , quod eam judiciorum partem attingeret , in cæteris articulis ſe leges ſequi profitebantur* . [Lib. 4. Cap. 20.]

Porrò de antiqua judiciorum forma ad omnes , quos Prætorio Præfectis dederant , Vicarios olim ſcripſerunt Imperatores Diocletianus ac Maximianus : *Placet nobis , Præſides de his cauſis , in quibus , quod ipſi non poſſent cognoſcere , antehac Pedaneos Judices dabant , notionis ſuæ examen adhibere , ita tamen , ut ſi vel propter occupationes publicas , vel propter cauſarum multitudinem , omnia hujuſmodi negotia non potuerint cognoſcere , Judices dandi habeant poteſtatem . Quod nos ita accipi convenit , ut in his etiam cauſis , in quibus ſolebant ex officio ſuo cognoſcere , dandi Judices eis licentia permiſſa credatur . Quod uſquè adeò in Præſidum cognitione retinendum eſt , ut eorum judicia non diminuta videantur , dum tamen & de ingenuitate , ſuper qua poterant etiam ante cognoſcere , & de libertinitate Præſides ipſi dijudicent* . Exſtat lex in Imperatoris Juſtiniani Codice , ſub titulo de Judicibus Pedaneis . [L. 3. tit. 2.] Sancit à Provinciæ Præſide ordinarias nonniſi ex gravi cauſa , majores autem quæſtiones nullatenùs poſſe delegari , ſed ab ipſomet eſſe cognoſcendas ac decidendas . Præſertim quæſtiones de libertate ac libertinitate . Et Sanctio videtur obligaſſe ipſos etiam Prætoriorum Præfectos : Præſertim quoad cauſas appellatas . At verò in Theodoſiano Codice ad titulum de officio Rectoris Provinciæ exſtat adverſa lex , ab Imperatore Juliano ſcripta ad Secundum , Præfectum Orientalis Prætorii : *Quædam ſunt negotia , in quibus ſuperfluum eſt Moderatorem exſpectari Provinciæ , ideòque Pedaneos Judices , hoc eſt , qui negotia humiliora diſceptent , ſubſtituendi damus Præſidibus poteſtatem* . Vulgata Codicis editio legem adſcribit Conſtantino : At eſſe Juliani , validè ac lucidè demonſtrat in ſuis ad ipſam Scholiis Jacobus Gothofredus.

Et adjungit inſignem Commentarium . Exponit Pedanei Judicis naturam & qualitates , ac pergit : *Igitur ſciendum , ante eam legem tria cauſarum genera diſtingui ſolita . Unum cauſarum humiliorum , in quibus Rectores Provinciarum Judices Pedaneos dare cogebantur : Quia inferiores eæ cauſæ videbantur , quam ut ad has ſeſe Rectores dimitterent . Secundùm genus erat earum , in quibus Recto-*

res ex officio ſuo cognoſcere debebant ipſi, neque Judices dare poterant. Tertium, in quibus pro arbitrio ſuo vel cognoſcere ipſi, vel Judices dare poterant. At enim ubi ad Diocletianum, & Maximianum, Galerium, & Conſtantium, Tetrarchas, ventum eſt, à quibus inſtituti ſunt Vicarii Præfectorum Prætorio, Rectorum contra dignitas acciſa fuit, atquè adeò impoſita jis cognoſcendi ſuper omnibus cauſis neceſſitas. Judiciumque dandorum facultas penitùs jis adempta fuit. His tantùm caſibus exceptis, puta propter occupationes publicas, in humilioribus cauſis, vel propter cauſarum multitudinem. Extra hos caſus Rectores Provinciarum, etiam in humilioribus cauſis, Judices dare vetiti fuere. Verùm hac lege Julianus Imperator in humilioribus cauſis promiſcuè Judicum dandorum facultatem jis tribuit. Et rationem aſſignat: Quia talia ſunt negotia iſta, ut in his ſuperfluum ſit Rectorem Provinciæ exſpectari. Id eſt, cauſas illas non tanti eſſe momenti, ut judicium Rectoris depoſcant: Fruſtrà deniquè Rectoris in his expeti cognitionem. Tria igitùr tempora, ac proindè & jura notentur circa humiliores cauſas. Unum ante Diocletianum, quo de his Rectores Provinciæ cognoſcere non poterant. Secundum, quo ipſi cognoſcere tenebantur, neque Judices dare poterant. Tertium ex hac lege, quo pro arbitrio ſuo vel cognoſcere ipſi, vel Judices dare potuerunt.

Porrò Sardicenſe Concilium fuit inter Diocletiani ac Juliani tempora celebratum, adeòque Romanum Imperium tunc regebatur ac vivebat iſta in re ſecundum legem Diocletiani. Et Concilium ſanxit præſertim de Epiſcoporum degradationibus, & adversùm ipſas interjectis ad Romanam Eccleſiam appellationibus, quæ ſunt longè ſublimiores omni quæſtione circa cujuſcumque libertatem aut libertinitatem. Quare non modicum, & non modicè fundatum poterat moveri dubium, an Romanorum Epiſcopus poſſet iſtiuſmodi cauſas delegare. Quin per ſemetipſum retractare poſſet, devocari non poterat in controverſiam. Hoc enim exigit appellationis indoles. At verò Sardicenſis Synodus volebat plenam etiam delegandi poteſtatem, non dare, ſed ab Evangelico ac Apoſtolico Canone datam confirmare Romanæ Cathedræ. Hinc igitùr non illam, utpotè omnibus exploratiſſimam, ſed ſolam hanc, quæ à cavillatoribus vexari poterat, Sardicenſis Canon expreſſit.

CAPUT XXV.

Harum appellationum conſuetudo demonſtratur ex Magno Papa Leone.

Sanctus Leo hæc ſcripſit ad Epiſcopos Cæſarænſis Mauritaniæ: *Cauſam quoque Lupicini Epiſcopi illic jubemus audiri, cui multum & ſæpius poſtulanti communionem hac ratione reddidimus, quoniam ad noſtrum Judicium provocaſſet, immeritò eum, pendente negotio, à communione videbamus eſſe ſuſpenſum. Adjectum etiam illud eſt, quod huic temerè ſuperordinatus eſſe cognoſcitur, qui non debuit ordinari, antequam Lupicinus in præſenti poſitus, aut confutatus, aut certè confeſſus juſtæ poſſet ſubjacere ſententiæ, ut vacantem locum, quemadmodum diſciplina Eccleſiaſtica exigit, is qui conſecrabatur, exciperet.* Affirmat varia. Primò, quod Mauritaniæ Synodus Lupicinum degradaſſet, & ejus in Cathedram mox intruſiſſet alium. Secundò, quod Lupicinus mox provocaſſet ad Sedem Apoſtolicam, & ſupplicaſſet ſe reponi in Epiſcopalem communionem. Aſſeruit ſe ſpoliatum contra Canones, ideòque ante omnem Retractatorii Judicii ingreſſum poſtulavit reveſtiri. Et Pontifex repoſuit ac reveſtivit: *Quoniam ad ejus judicium provocaſſet.* Leo provocationi adſcripſit effectum ſuſpenſivum, & cauſam juſſit retractari. Non apud ſuam Apoſtolicam Sedem, nec per Legatos è ſuo Latere Presbyteros, nec per alterius Provinciæ Synodum, ſed per plenam Synodum propriæ Provinciæ Cæſaræenſis. Nempè ſoli duodecim Epiſcopi Lupicinum damnaverant. Etiam ſuperordinatum Epiſcopum Leo ejecit uſque ad finem Retractatorii Judicii. Quæ omnia palàm ſanxit ex Canonibus Sardicenſibus.

Paſchaſius Queſnellus hæc omnia graviſſimè improbat. Hæc de Lupicino: Aſſerta cenſet eſſe adſutum Leoni pannum, ſpurium figmentum. Audi rationes: *Quod de Lupicini cauſa ibidem legitur, quam perturbatis perſecutionis Africanæ temporibus & diſciplinæ contrarium eſt? Norunt enim omnes, quantoperè abhorrebant Africani ab appellationibus Tranſmarinis, qui in Concilio Carthaginenſi, quod ſextum vocant, & in epiſtola poſterioris etiam Concilii ad Cæleſtinum Papam, ignotæ ſibi huic diſciplinæ ſubjicere ſe recuſarunt: Cujus negotii recens adhuc erat memoria, triginta vix ab illa annis elapſis. Quid quod tunc temporis ità omnes illas Provincias bellorum tumultus aut perſecutionis æſtus vaſtabat, ut nullus vel inſtruendo Epiſcopali Judicio, vel Synodo congregandæ locus eſſe poſſet: Cum tamen Lupicini cauſam iſthic jubeat audiri Auctor epiſtolæ. Addo hunc Leonem noſtrum non eſſe vel ex eo perſuaſum me habere, quod vir ſagaciſſimus vel ad ſe traxiſſet cauſam Epiſcopi Romanum Tribunal appellantis, vel ſaltem aliquem è ſuis delegaſſet, qui intereſſet judicio, & ex ejus authoritate totum negotium cum aliis diſcuteret. Nec contentus eſſet ſcribere, ut illic cauſa audiretur, nulla vel loci, vel Judicis, vel Legati facta mentione.*

Errores varii. Primus eſt, quod iſta Lupicini appellatio fuerit incompatibilis cum perturbatis Africanæ Eccleſiæ temporibus. Etenim quod iſto tempore Cæſaræenſis ac Sitifenſis Mauritania, nec non Numidiæ pars, licèt Barbarorum latrociniis vexarentur, permanſerint ſub Romano Imperio, ſuprà audivimus à Victore Epiſcopo Vitenſi. At verò Lupicinus erat ex Cæſaræenſi Mauritania. Secundus error eſt, quod iſta appellatio fuerit contraria moribus Africanis ac diſciplinæ. Quod Africana Eccleſia ſemper abhorruerit à cunctis generatim ad Romanum Tribunal appellationibus; eſt imperitiſſima fabula, rideri dignior,

dignior, quam refutari. Tertius error eſt, quod iſto tempore apud Afros adhuc vigeret temeritas Primatis Aurelii. Etenim iſta appellatio videtur facta ſub Primatu Sancti Quod-vult-Deus, quem exploratum eſt in omnibus adhæſiſſe ſenſibus Sancti Auguſtini, ideoque & penitùs receſſiſſe ab iſtis Actis Aurelii. Ejuſdem mentis non dubito fuiſſe ejus Anteceſſorem, & proximum Aurelii Succeſſorem Capreolum. Proindè tunc apud Afros nulla ſupererant iſtius temeritatis veſtigia. Præſertim in Cæſaræenſi Mauritania, ubi audivimus tot exempla Romanæ Appellationis. Quartus error eſt, quod ſagaciſſimus Pontifex appellantis Epiſcopi cauſam debuerit evocare ad ſuum Tribunal, aut ad ipſam tranſmittere Legatum, & eam nequiverit credere eidem Synodo. Etenim ipſum evertit Leoni dilectiſſima Sardicenſis Synodus: Si Romanus Pontifex ejuſdem Provinciæ Synodum *ſufficere putaverit ad rei cognitionem & appellantis Epiſcopi ſententiam, faciet quod prudentiſſimo ejus conſilio rectè habere videbitur*. Firmæ rationes ſagaciſſimo Pontifici perſuaſerunt iſtud expedire. Dionyſius Exiguus laudata Sancti Leonis de Lupicino verba ac Decreta conſtanter affirmat eſſe authentica. Et certè ejus fides tranſcendit omnem exceptionem. Iſtud ipſum confirmant Manuſcripta exemplaria Bibliothecæ Vaticanæ, ac noſtræ item Auguſtinianæ in hac Alma Urbe.

Bonus vir ſibi ipſi non conſtat, nunc omnem epiſtolam, nunc quaſdam ejus ſolummodò partes ſtudet ad Apocrypha proſcribere. Audiamus quid ſcribat de ſagaciſſimo, immò de ſanctiſſimo ac juſtiſſimo Papa Leone: *Certè valdè Leonis noſtri ſolertiæ & ingenio conſentaneum mihi videtur, ut temporis opportunitatem captaverit ad confirmandam Sedis ſuæ authoritatem in Africanas Eccleſias. Nemo eſt qui neſciat, quotiès quantiſque conatibus id tentaverint Leonis Prædeceſſores, quantumque Leonis ipſius ætate Bonifacius & Cæleſtinus in eam rem laboraverint, Africanis conſuetudinem Eccleſiarum ſuarum invictè ſemper propugnantibus. Exſpectanda tum illis fuerat opportunior occaſio, quæ ut ſeſe Leoni obtulit, eam vir cordatiſſimus ſibi elabi non eſt paſſus. Perierat cum Africana libertate priſtinus ille diſciplinæ vigor, quem tum Sanctus Cyprianus, tum illarum Regionum Concilia nobis exhibent. Innumeræ jam Eccleſiæ ſuis orbatæ Paſtoribus & Miniſtris ſub VVandalica gemebant Tyrannide. Ipſa omnium Africanarum Eccleſiarum Mater, totius Regionis caput, Carthago miſeranda ſtrage jacebat proſtrata, ſuo Senatu, ſuo Clero, ſuo Paſtore deſtituta. Carthaginenſem enim Epiſcopum, nomine Quod-vult-Deus, cum maxima Clericorum turba navibus fractis impoſitum, maris fluctibus committi præcepit Geizericus, quos Deus miſeratione bonitatis ſuæ, proſpera navigatione, Neapolim Campaniæ perducere dignatus eſt. Et ut nihil deeſſet, quod Pontificis conſilium juvare poſſet, ad Leonis nutum Valentinianus Imperator, cujus poteſtate adversùs Gallicanarum Eccleſiarum Primatem quàm pro ſuis votis uſus fuerat, teſtatur ejuſdem Imperatoris Conſtitutio adversùs Sanctum Hilarium Arelatenſem. His ità ſe habentibus, præſidioque Auguſti ad Leonis vota ſemper parato, de Africanarum Eccleſiarum rebus ad Sedis ſuæ notitiam & judicium pertrahendis ſeriò cogitavit. Non earum quidem Regionum, quæ ſub VVandali Imperio jacebant oppreſſæ, ſed earum quæ adhuc Valentiniano parebant, quas inter præcipua erat Cæſaræenſis Mauritania*. Scriptor iſte plura in hunc ſuum conatum conglomerat.

Cordatiſſimam Sanctis Leonis ſagacitatem affirmat utroque oculo & cunctis aliis animæ inſtrumentis fuiſſe in hoc attentam, ut novam in liberas, Africanam præſertim ac Gallicanam, Eccleſias poteſtatem doloſè ac violenter invaderet. Optimum Leonem accuſat de iſto ipſo invaſionis crimine, de quo Sanctum Liberium Pontificem accuſavit ab Euſebiana Arianorum Factione circumſcriptus Imperator Conſtantius. Tanti Pontificis Sanctimoniam à ſe adorari fingit, & alio ex latere per calumnias evertit. Deploranda ſunt iſta in Catholicis Doctoribus, non refutanda. Et ſui ipſius miſerabiliter obliviſcitur. Hanc Papalem ad Cæſaræenſes epiſtolam adſcribit primo Sancti Leonis anno, & adjungit Carthaginenſem Eccleſiam tunc gemuiſſe ſine Paſtore, & Sanctum Quod-vult-Deus à Geizerico Rege fuiſſe ejectum ex Africa. Hac ſanguineis lachrymis deflenda Afrorum calamitate ſcribit Sanctum Leonem fuiſſe abuſum ad amplianda ſuæ Sedis philacteria. Verùm quis ignoret hanc calamitatem dudùm poſteà contigiſſe? Et quid Gallis cum Afris? Quid Gallicanæ Eccleſiæ cum Africana? Ambæ ſpectarunt ad Romanum Patriarchatum; attamen in ſua varia diſciplina nihil habuerunt commune. Quod Afri ſint unquàm uſi Gallicanis Canonibus, certè non memini. Et primus Gallicanus Epiſcopus, quem memini uſum Canonibus Africanis, eſt Sanctus Cæſarius Arelatenſis in epiſtola, qua tranſmiſſos ſibi à Joanne ſecundo Pontifice Canones vulgavit per Galliam. Agit adversùs Contumelioſum Rejenſem Epiſcopum: Non adversùs Romanam ejus appellationem, ſed adversùs ejus fictam innocentiam.

Demonſtrare nititur ipſum propter hanc fuiſſe meritò ac legitimè degradatum. Et in hujus demonſtrationis ſubſidium invocat Africanos Canones. Hæc ſunt prima exordia, per quæ iſti Canones innotuerunt Gallicanis Eccleſiis. Eoſdem poſtmodò Hincmarus Rhemenſium Metropolita, Romanarum appellationum ac evocationum pertinax, ideòque & ab octava Synodo notatus atquè punitus, Adverſarius eoſdem uſurpare cœpit adversùm iſtas appellationes. Verùm adversùs ſolas appellationes inferioris Cleri. Ità docet in litteris ad Sanctum Nicolaum Pontificem, in litteris adversùs Hincmarum Nepotem, Epiſcopum Laudunenſem, in litteris ad Adventium Metenſem Epiſcopum, ac præſertim in litteris, ex Caroli Calvi Imperatoris nomine ſcriptis, ad Joannem octavum Pontificem de judiciis ac appellationibus Epiſcoporum ac Presbyterorum. Diſertè iſthìc profitetur omnibus ſub cœlo, etiam Afrorum, Epiſcopis eſſe plenam ac liberam Romanæ appellationis facultatem, atquè adjungit de Presbyteris ac aliis inferioribus Clericis: *Sacræ leges ac Regulæ Presbyteros, & cæteros inferioris gradus Clericos, non alibi quàm apud ſuos Epiſcopos præcipiunt accuſari, à quibus, ſicut*

Epiſt. 17. Epiſt. 33. C. 5. 10. 17 Epiſt. 47. C. 10. 11.

Africæ

Africæ Provinciæ Canones decernunt, eorum cauſa debet audiri, & ſicut Sanctus Gregorius conſtituit, cum Presbyteris vel Clericis ſuæ Parochiæ judicari. Qui fortè ſi de judiciis Epiſcoporum ſuorum queſti fuerint, ad quos eis ſit provocandum, de appellatione Presbyterorum ac Diaconorum ad vicinos ac finitimos Epiſcopos, Papa Zozimus in Commonitorio per Fauſtinum Epiſcopum, & Philippum ac Aſellum Presbyteros directo Carthaginenſi Concilio, in Concilio Sardicenſi continetur hoc modo. Africanum morem ſtuduit traducere in Galliam. Hinc ipſum affirmat fundatum in Sardicenſi Canone, ac probatum à Zozimo Pontifice, itemque à magno Gregorio. Quæ omnia an vera ſint, erit aliis in locis diſcutiendum.

Quæ omnia Hincmarus hauſit ex Canonum Codice, quem Adrianus primus Pontifex dedit Angilramno Metenſi Epiſcopo, vel potiùs quem Angilramnus iſti Pontifici obtulit examinandum, & confirmandum poſtulavit: *Prudentiſſimè, juſtiſſimèque Nicæna, ſive Africana Decreta definierunt quæcumquè negotia in ſuis locis, ubi orta fuerint, finienda. Maximè quia unicuiquè conceſſum eſt, ſi judicio offenſus fuerit Cognitorum, ad Concilium ſuæ Provinciæ, vel etiam univerſale provocare.* Utiquè ad univerſale Concilium Africanæ Eccleſiæ. Canon mandat iſthìc ſiſti, nec procedi vel ad Sedem Apoſtolicam. Quia nempè agit de inferioribus Clericis. Quod enim hìc Angilramni Codex quibuſcumquè Epiſcopis Romanam appellationem permittat, eſt nimis exploratum. An Adrianus Pontifex ipſum confirmaverit & inferiori Galliæ Clero avitum Romanæ appellationis aſylum clauſerit, aliqui controvertunt. At ſine fundamento. Interim Angilramnus non caruit fundamento ad poſtulandam iſtam excluſionem. Etenim Sanctus Apoſtolus noſter Bonifacius Francicæ Eccleſiæ Clerum invenit per omnia turpiſſimum. Et inferior Clerus, uti illicò mori non potuit, ità nec ſtatim totus ſanari, aut reponi in diſciplinam. Inter hujus repoſitionis obices erant frivolæ ad Romanam Sedem provocationes. Et quorumdam Pontificum nimia clementia. Quare iſtas provocationes abſcindere ſtuduerunt & Epiſcopi, & Rex Carolus Magnus, & ipſorum vicini Succeſſores. Africanos hac de re Canones ſtuduerunt introducere in Galliam. Et ut evincerent, addiderunt ipſis conſonare Canones Sardicenſes. Angilramni Codex aſſerit convenire etiam Nicænos. Nihilominùs non pervenit ille ad ſuum ſcopum. Adrianus Codicem nunquàm confirmavit: Inferior Galliæ Clerus perrexit liberis pedibus Romam provocare & ambulare. Quapropter hinc lucet iſtos hodiè Gallos, qui Africanis etiam Epiſcopis cenſent Romanas appellationes nunquàm licuiſſe, plurimùm exorbitare, non dumtaxat à veritate, ſed etiam à veſtigiis ſuorum Majorum.

Duo ſunt præcipua contra legitimos præſentis epiſtolæ natales argumenta. Primum eſt, quod eadem de re reſpondeat bis, & quidem diſparata. Etenim de ſacris, Barbaricà violentia oppreſſis, ideoque Virginalem florem non animo, ſed ſolo corpore amittentibus, Virginibus ſancit: *Neque in viduarum dejiciantur gradum, neque in ſacrarum & perſeverantium Virginum numero cenſeantur.* Et poſtmodò de iiſdem ſcribit, ac ſancit aliud: *Laudabiliores ſunt in humilitate ac verecundia, ſi ſe incontaminatis non audeant comparare Virginibus.* Non eſt credibile, quod Sanctus Leo hæc ſimul congeſſerit in eandem epiſtolam. Aliud argumentum producit Scriptor Anonymus: *De hac Lupicini cauſa vehementer inſtare non eſt animus. Non eſt enim omni ſuſpicione falſi libera. Quippè cum ejus nulla mentio fiat in antiquis editionibus hujus epiſtolæ Sancti Leonis, ut patet ex editione Conciliorum, typis Gothicis expreſſa, cura Theologi Pariſienſis Doctoris Merlini, anno milleſimo quingenteſimo trigeſimo quinto. Quam confirmant antiqui codices manuſcripti, quibus ad novam editionem operum Sancti Leonis uſus eſt Reverendus Pater Queſnellus.*

Reſpondeo in Auguſtiniana Almæ Urbis Bibliotheca exſtare inſignem manu-ſcriptum codicem, in quo Magni Leonis iſta epiſtola continet ſequentes articulos: De illicitis Ordinationibus, de Virginibus paſſis Barbaricam violentiam, ac de appellatione Lupicini. Et ſubjungitur hæc concluſio: *Si quæ vel aliæ emerſerint cauſæ, &c. Datum tertio idus Auguſti.* Exindè ſequitur, ſine titulo tamen, quaſi alia epiſtola, continens hos articulos: De Donato Novatianenſi, de Aggaro ac Tiperiano, & de violenter oppreſſis Virginibus. Adjungitur concluſio: *Cum itàque de omnibus, quæ Fratris noſtri Potentii relatio continebat, &c.* Proindè exiſtimo fuiſſe duas epiſtolas: Duo Reſcripta ad duas relationes. Priori de ſacris Virginibus Sancito quidam abuſi ipſas non quidem dejecerunt ad viduas, excluſerunt tamen de ſtatione Virginum. Hinc ipſarum novæ preces, novaque ad Papam relatio: Et Leo reſcripſit iſtas fore laudabiliores, quæ tantæ fuerint humilitatis ac verecundiæ, ut proprio motu ſe nolint incontaminatis comparari. Eas reliquit proprio judicio: Invitas excludi vetuit è claſſe Virginum. Suum prius Decretum ità fuit rectiſſimè interpretatus. Has duas Leonis epiſtolas quidam Antiquarius congeſſit in unam. Res non rara apud antiquos.

Aliud argumentum eſt nullius ponderis. Etenim à centum quinquaginta annis, quot quorumcumque Patrum ac aliorum Scriptorum editionibus acceſſerunt libri, epiſtolæ, additamenta, fragmenta, aliaque id genus? Et ipſa veneramur ut plenè authentica. Item olim multi ejuſdem Patris, immò & ejuſdem libri aut epiſtolæ non deſcripſerunt omnia: Alter hæc, alter iſta. Hic evenit, ut omnes antiqui Codices non habeant eadem omnia. Porrò præſens Sancti Leonis de Lupicino Decretum frequenter laudat, & ſua Aſſerta ex ipſo confirmat Hincmarus Rhemenſis, atquè ità demonſtrat nullum de ipſo fuiſſe dubium in Gallicana Eccleſia. Iſtud ipſum evincit manifeſtus ſtylus Leonis. Hæc epiſtola eſt ſummi ponderis. Docet, quod Romanæ Epiſcoporum appellationes tunc liberrimo pede ambularint in Africa. Poſt tantas lites. Poſt horrendum Aurelii Carthaginenſis Epiſcopi, & aliquot cum ipſo Collegarum errorem & lapſum, quo etiam Africanis Epiſcopis voluerint omnem

Roma-

Romani refugii portam occludere. Factum id fuit ſub Cæleſtino Pontifice antè everſam Africam. Quare hæc epiſtola docet, quod Wandalicæ captivitatis tentatio Aurelii Succeſſoribus aperuerit oculos, perſuaſerit valedici tantæ cæcitati & contumaciæ, ac reſumi & ſtabiliri avitam Africanæ Eccleſiæ diſciplinam, & conſuetudinem circa Romanas Epiſcoporum Appellationes, & Sardicenſes Canones comprobari, ac mitti in plenam obſervantiam. Hæc per Excelſi dexteram facta mutatio elucidabitur inferiùs.

Porrò quia Reverendo Patri Paſchaſio Queſnello placet Dionyſium Exiguum, fideliſſimum ac eruditiſſimum ſacrorum Canonum Collectorem, fide & authoritate exuere, oportet audire fidiſſimum ac irrefragabi'e Aurelii Caſſiodori de ipſo teſtimonium, ſcribentis in libro de Divinis
Cap. 23. lectionibus: *Fuit noſtris temporibus Dionyſius Monachus, natione Scytha, ſed moribus omninò Romanus. Mecum Dialecticam legit, & in exemplo glorioſi Magiſterii plurimos annos vitam ſuam Domino præſtante tranſegit. Pudet me de Conſorte aliquid dicere, quod in me nequeo reperire. Interveniat pro nobis, qui nobiſcum orare conſueverat: Ut cujus hic fuimus oratione ſuffulti, ejus nunc poſſimus meritis adjuvari. Qui petitus à Stephano Salonitano Epiſcopo, ex Græcis exemplaribus Canones Eccleſiaſticos moribus ſuis, ut erat planus atque diſertus, magnæ eloquentiæ luce compoſuit: Quos hodiè uſu celeberrimo Romana Eccleſia complectitur. Cujus nomini aliqua pravi homines calumnioſè nituntur ingerere, unde ſua videantur Errata aliquatenùs excuſare.* Adducit eximia ejus encomia. Et hinc quem nomen dicit exiguum, omnis Chriſtianitas ſemper affirmavit fuiſſe virtutibus ac meritis maximum. Immò non fuit nomen, ſed ex profunda humilitate aſſumptus titulus. Juxtà piam conſuetudinem iſtius temporis. Ita in Romana Bonifacii ſecundi Pontificis Synodo Stephanus Lariſſæ Epiſcopus, Theſſaliæ Metropolita, ſe inſcribit *Stephanum Exiguum*. Etiam plures ibidem Epiſcopi. Quod ipſum paſſim cum aliis fecit Cardinalis Anaſtaſius, Bibliothecarius Romanæ Eccleſiæ. Et quia noſter Dionyſius multis produxit, & non paucis ante Caſſiodorum annis finivit hanc vitam, poſſit vidiſſe magnum Leonem; Vidiſſe Lupicini appellationem, ac de illa emanantem præſentem epiſtolam. Quidquid ſit, ejus Codicem ſtatim admiſit Romana Eccleſia, ac fecit irrefragabilem. Proinde quiſquis iſtam epiſtolam devocat in dubium, nititur exhumare jam pridem ſepultam calumniam: *Cujus nomini aliqua pravi homines calumnioſè nituntur ingerere, unde ſua videantur Errata aliquatenùs excuſare*. Noſtrorum temporum Sectarii, dum ſacros Scriptores ac ipſorum libros erubeſcunt excutere, inficiantur hos eſſe illorum: affirmant ſpurios, & eis indignè aſſutos pannos. Et ità apud imperitam plebem declinant invidiam. Nempè non carent omni fuco. De iſtis namque libris apud quaſdam olim Eccleſias fuit etiam aliqua cunctatio. At verò ſacros libros, de quibus nemo unquam ceſpitavit, hodiè in quæſtionem advocare erubeſceret ipſe etiam Diabolus. Et qui Platonis aut Ariſtotelis libros, aut Virgilii vel Ovidii Verſus effutiret eſſe ſpurios pannos, nonnè à Populo lapidaretur? Certè Magni Leonis, ac ſuperiùs laudata Sancti Auguſtini ad Cæleſtinum Pontificem epiſtola, ſunt æquè certa Eccleſiæ monimenta. Et quidem Reverendo Patri Paſchaſio Queſnello non ſufficit illam excutere. Volupè illi eſt variis inſuper elogiis tantum Pontificem incruſtare.

CAPUT XXVI.

Exponitur famoſa quæſtio circa Romanam appellationem Apiarii Presbyteri Siccenſis in Sitifenſi Mauritania.

QUæſtionem hanc exponit in litteris ad Adrianum ſecundum Pontificem Duziacenſis Synodus: *Sed & quia & legum & Canonum Conſtituta non ſibi ſervari viderunt ſancti Patres noſtri, ex Africano Concilio ſcribentes ad Bonifacium Papam pro cauſa Urbani Epiſcopi, & Apiarii Provinciæ Africanæ Presbyteri excommunicati, ſecundùm definitionem Carthaginenſium Canonum, ut Presbyteri, Diaconi, vel cæteri inferiores Clerici in cauſis, quas habuerint, ſi de judiciis Epiſcoporum ſuorum queſti fuerint, vicini Epiſcopi eos cum conſenſu ſui Epiſcopi audiant, & inter eos definiant adhibiti ab eis Epiſcopi. Quod ſi & ab eis provocandum putaverint, non provocent ad Tranſmarina Judicia, ſed ad Primatem ſuarum Provinciarum, ſicut & de Epiſcopis ſæpè conſtitutum eſt. Ad Tranſmarina autem qui putaverit appellandum, à nullo intra Africam in communionem ſuſcipiatur. Contra quæ Papa Zozimus, ſubreptione quadam præventus, ſicut in epiſtola ipſius Concilii, Sapientiæ veſtræ notiſſima, pleniùs recenſere poteſtis, per Fauſtinum Epiſcopum, ac Philippum & Aſellum Presbyteros, Africano Concilio direxit Capitula Sardicenſis Concilii de appellatione Epiſcoporum ad Romanæ Eccleſiæ Sacerdotem, & ne ad Comitatum Epiſcopi importunè navigent, & de tractandis Presbyterorum ac Diaconorum cauſis apud finitimos Epiſcopos, ſi à ſuis excommunicati perperàm fuerint, & de Urbano Epiſcopo excommunicando, vel etiam Romam evocando, niſi ea, quæ videbantur corrigenda, corrigeret. Quod quartum Capitulum ex eo mandatum eſt, quia Apiarius Presbyter excommunicatus ab Urbano Epiſcopo, non ad Primatem ſuæ Provinciæ ſecundùm Africanos Canones, ſed ad Tranſmarinum Judicium provocavit. Quapropter idem Concilium ad Bonifacium, Succeſſorem Zozimi, poſt explicationem Sardicenſis Capituli de Presbyteris ac Diaconibus ſcripſit: Quia ſi ità, quemadmodùm in ipſo Capitulo continentur, ſcilicèt finitimos interpellet Epiſcopos, & cauſa ejus audiatur, & diligentiùs tractetur, & ille Epiſcopus, qui aut juſtè aut injuſtè eum dejecit, patienter accipiat, ut negotium diſcutiatur, & ut aut probetur aut emendetur ejus ſententia, eo ordine in Italia cuſtodirentur,*

nullo

nullo modo. ipſi in Africa talia, qualia jam commemorare nolebant, tolerare cogerentur.

Relatio hæc commiſcet vera falſis. Primò affirmat, quod omnis hæc contentio originem duxerit ex Apiarii Siccenſis Presbyteri, à ſuo Epiſcopo damnati, appellatione ad Zozimum, ac ejus per eundem Pontificem reparatione in ſui gradus communionem. Et hoc eſt verum. Secundò affirmat Zozimum ad hæc tentanda fuiſſe ſubreptione præventum. Et hoc eſt falſum. Etenim Zozimus egit ex certa ſcientia, ex Canonibus Nicænis ac Sardicenſibus, ex generali omnium Eccleſiarum conſuetudine, apud quas inferior etiam Clerus fuit ſemper permiſſus Romam provocare. Et ipſum ſtrenue animavit ac ſtimulavit tunc concurrens Romana Celeſtii Hæreſiarchæ appellatio, adversùs quam nullus Aſrorum Epiſcopus interceſſit. Ille cenſuit eſſe pariformem utrobique rationem. Quæ omnia attenderunt ejus item Succeſſores Bonifacius & Cæleſtinus, ideòque cauſam ſunt animosè proſecuti. Zozimus in Africam miſit quatuor Capitula, tria priora mandans deinceps obſervari. Quartum mandabat Urbanum Epiſcopum, niſi Romanam Apiarii reparationem admitteret ac exequeretur, privari communione, immò & Romam ad cauſam dicendam evocari. Mandati radicem Duziacenſis Synodus obſcurè exprimit. Radix erat, quod Urbanus provocaret ad avitam Africanæ Eccleſiæ conſuetudinem, ideoque Papali Decreto refragaretur. Nolebat reparatum Romæ Apiarium in gradum reponere.

Urbani Siccenſis Epiſcopi frequenter meminit Sanctus Auguſtinus. In litteris ad Sanctum Co-
Epiſt. 7. mitem ac Martyrem Marcellinum: *Illæ litteræ tuæ, quas Presbyter Urbanus attulit.* Utique Presbyter Hipponenſis Eccleſiæ, in Sancti Auguſtini Monaſterio. In litteris ad Sanctum Paulinum: *Con-Diaconus noſter Peregrinus, ex quo à me profectus eſt, cum Sancto Fratre noſtro Urbano, quandò Epiſcopatus ſarcinam ſubire perrexit, nondùm remeavit Hipponem.* Urbanus igitùr ex Hipponenſi Clericorum Monaſterio eſt promotus ad Epiſcopatum. Succeſſit Fortunatiano, ad quem Sanctus Auguſtinus ſcripſit centeſimam undecimam epiſtolam. Ex quo lucet Auguſtinianarum epiſtolarum ordinem non eſſe digeſtum ad rationem temporis. Etenim Fortunatianus erat defunctus, antequàm Auguſtinus ſcriberet quinquageſimam nonam epiſtolam. Eundem Urbanum Sanctus Pater laudat in epiſtola ad Darium Comitem: *Urbanum apud Carthaginem in Hilarenſi Oppido, &*
Epiſt. 263. *modò in Siccenſi te noſſe pervenit.* Etiam in primo ſuorum ſermonum fragmento ſcribit Sanctus Auguſtinus: *Alia duo*, Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris, & Ne nos inducas in tentationem, *quando Pelagianis objiciuntur, quid eos putatis reſpondere? Horrui, Fratres mei, quandò audivi. Ego quidem non audivi auribus meis, ſed Sanctus Frater & Co-Epiſcopus meus Urbanus, noſter qui hic Presbyter fuit, & modò eſt Siccenſis Epiſcopus, cum remeaſſet ab Urbe Roma, & ibi cum quodam talia ſentiente confligeret, vel ſe conflixiſſe referret, cum urgeretur pondere orationis Dominicæ, urgebat enim eum, & dicebat, Si in noſtra poteſtate eſt non peccare, & in noſtra poteſtate eſt omnes peccatorum tentationes ſolis voluntatis noſtræ viribus ſuperare, quare Deo dicimus*, Ne nos inferas in tentationem? *Quid eum putatis reſpondiſſe? Rogamus, inquit, Deum*, Ne nos inferas in tentationem, *ne aliquid mali patiamur, quod non habemus in poteſtate: Ne ruam de equo, & ne frangam pedem, & ne latro me interficiat, & quid hujuſmodi.* Eandem diſputationem Sanctus Auguſtinus laudat in libro de dono perſeverantiæ: *In confeſſionum libris dixi Deo noſtro, & ſæpè dixi.* Cap. 20.
Da quod jubes, & jube quod vis. *Quæ mea verba Pelagius Romæ, cum à quodam Fratre Co-Epiſcopo meo fuiſſent eo præſente commemorata, ferre non potuit, & contradicens aliquantò commotiùs, penè cum eo, qui illa commemoraverat, litigavit.* Joannes Garnerius hanc diſputationem ſcribit contigiſſe anno quinto aut ſexto quinti ſæculi. Labitur. Etenim anno undecimo Fortunatianus Siccenſis Epiſcopus in Carthaginenſi Collatione fuit unus è Catholicæ Eccleſiæ Primatibus, atquè ità Urbanus longè adhuc aberat ab iſto Epiſcopatu. Facta videntur iſta ſub Pontificatu Zozimi, à quo Urbanus, de ſuis in Apiarium Actis redditurus rationes, fuit Romam evocatus. Quidquid ſit, ejuſdem Urbani eſt honorifica, & frequens mentio in Africanis Synodis. Paſſim enim fuit ſuæ Provinciæ Legatus ad Synodos plenarias. Et iſthic ſæpè ac eruditè fuit interlocutus. Ipſe igitur damnando ſuum Presbyterum Apiarium, & ſuæ gentis conſuetudinem acriter defendendo adversùs Zozimum Pontificem, fuit author hujus famoſæ ac infelicis controverſiæ. Et ex hac ſola novimus Apiarium. Sine ipſa erat latitaturus in altiſſima oblivione.

Iſta Africanæ Eccleſiæ diſciplina uſquè tunc conſtabat ſola conſuetudine, nullo Canone. Sanctus quidem Cyprianus laudat Africanum de iſta diſciplina Statutum, attamen nullum producit Canonem. Hinc illam propter has controverſias munituri Epiſcopi in plena ducentorum & ſeptemdecim Collegarum Carthaginenſi Synodo ediderunt duos Canones: *Placuit ut quicumquè non communicat in Provincia propria, & in aliis Provinciis vel Tranſmarinis partibus ad communicandum obrepſerit, jacturam communionis vel Clericatus accipiat.* Canon omninò agit adversùs appellationem Romanam. Ipſum namque reſpicit in ſecundo ſermone de communi Clericorum vita Sanctus Auguſtinus: *Quiſquis* meorum Clericorum *inventus fuerit habens proprium, non illi permitto, ut indè faciat teſtamentum, ſed delebo eum de tabula Clericorum. Interpellet contra me mille Concilia, naviget contra me, quo voluerit, ſi certè ubi potuerit, adjuvabit me Deus, ut ubi ego Epiſcopus ſum, illic Clericus eſſe non poſſit.* Agit in communis vitæ oſores Clericos, adversùs iſtud ſanctiſſimum ejus inſtitutum provocantes ad Romanam Eccleſiam. Aut certè minitantes eò appellare. Nempè Apiarius iſtam portam aperuerat: Et Romana Eccleſia ſuſtinebat apertam. Porrò Carthaginenſis Synodus iſtam appellationem non ſine fundamento appellavit obreptionem. Quod nempè appellantes Clerici ſupprimerent

merent avitam ſuæ gentis conſuetudinem, ſuam audaciam palliarent authoritate Nicænorum Canonum, atquè ità circumſcriberent Romanos Pontifices. Attamen Canon non expreſſit Romanam Eccleſiam. Ex reverentia. Dixit: *In aliis Provinciis, vel Tranſmarinis partibus*. Per Tranſmarinas Partes omninò intellexit Eccleſiam Romanam. Etenim ad aliam ultra mare Eccleſiam non poterat ab Afris appellari. Cur Canon addiderit, *In aliis Provinciis*, ſuo loco exponetur.

Alter Canon eſt hic: *Placuit ut Presbyteri, Diaconi, vel cæteri inferiores Clerici in ſuis cauſis, quas habuerint, ſi de judiciis Epiſcoporum ſuorum queſti fuerint, vicini Epiſcopi eos audiant, & inter eos, quidquid eſt, finiant, adhibiti ab eis ex conſenſu Epiſcoporum ſuorum. Quod ſi & ab eis provocandum putaverint, non provocent, niſi ad Africana Concilia, vel ad Primates Provinciarum ſuarum. Ad Tranſmarina autem qui putaverit appellandum, à nullo intra Africam in communionem ſuſcipiatur*. Africanæ Eccleſiæ Codex Canonem non modicè variat: *Placuit ut Presbyteri, Diaconi vel cæteri inferiores Clerici in cauſis, quas habuerint, ſi de judiciis Epiſcoporum ſuorum queſti fuerint, vicini Epiſcopi eos cum conſenſu ſui Epiſcopi audiant, & inter eos definiant adhibiti ab eis Epiſcopi. Quod ſi & ab eis provocandum putaverint, non provocent ad Tranſmarina Judicia, ſed ad Primates ſuarum Provinciarum, aut ad univerſale Concilium, & ſicut de Epiſcopis ſæpè conſtitutum eſt. Ad Tranſmarina autem qui putaverit appellandum à nullo intra Africam in communionem ſuſcipiatur*. Duo ſunt capitalia diſcrimina. Primum eſt, quod alter textus ad ſolum Primatem aut ejus Synodum, alter damnatos etiam in ſecunda inſtantia Clericos appellare permittit ad plenarium quoquè Concilium totius Diœceſios. Forſitan alternativè: vel ad Primatem aut ejus Synodum, vel ad Synodum univerſalem. Etenim ſi copulativè accipias, debebis eidem actioni permittere quatuor inſtantias. Secundum diſcrimen eſt, quod poſterior lectio adjungat eodem modo, & quidem frequenter fuiſſe conſtitutum de Epiſcopis. Nempè etiam ipſis Romanam appellationem fuiſſe interdictam. Utroque modo Canonem apud eruditum Lucam Dacherium in undecimo Spicilegii Tomo legit antiqua Collectio Canonum pœnitentialium. Neque mirum: Nam & ipſe Africanus Codex habet utramque lectionem.

Præcipua difficultas eſt de hoc Canonis additamento: *Sicut & de Epiſcopis ſæpè conſtitutum eſt*. De ipſo ſcribit in ſeptimo libro Petrus de Marca: *Digladiantur hic Scriptores. Cardinales enim Baronius & Perronius contendunt eam clauſulam eſſe delendam pluribus argumentis. Primum enim ajunt eam non exſtare in Canonibus Concilii Milevitani. Verum id quidem. Addita enim de induſtria fuit, quo primùm tempore adornata eſt hæc Collectio. Itaque ſpectari debet hic Canon tamquam vigeſimus octavus iſtius Collectionis, non autem tamquàm vigeſimus ſecundus Concilii Milevitani. Deindè ajunt eo in-primis argumento evinci delendam eſſe hanc clauſulam, quod prohibitio illa nuſpiàm exſtet in Conciliis Africanis, quod tamen ut rem certam tradit Collector. Gravis ſanè accuſatio, ſi exſtarent Canones omnium Conciliorum Africæ, nec quidquam ſimile in eis reperiretur. Verum caremus multis Conciliis Africanis, quibus ſi extarent, major habenda fides eſſet, quàm iis qui eorum ſcriptioni contradicunt. Nam prætereà Concilium Africanum anni quadringenteſimi decimi octavi apertè pronunciavit non toleraturos ſe appellationes ad Sedem Apoſtolicam, ſi conſtiterit jus illud Sedi Romanæ tributum non fuiſſe à Synodo Nicæna. Prohibitio autem illa antecedit tempora Collectionis Canonum Africanorum, quamvis Concilium Milevitanum, in quo addita eſt hæc clauſula, ſit antiquius illa prohibitione. Conſtat ergò in ea ſententia Afros fuiſſe, ut exiſtimarent ad Sedem Apoſtolicam appellari non poſſe à judicibus electis, neque etiam à Concilio univerſali Africæ*. Audienda ſunt etiam ſuperiora illius verba. *Quod ſi quis quærat, utrùm à ſententia Judicum electorum provocare liceret ad ſummum Pontificem, huic reſpondeo non ſolùm cauſas Presbyterorum, ſed etiam Epiſcoporum ità in Provinciis finiendas fuiſſe, ut appellari ad Tranſmarina Judicia licitum non eſſe exiſtimarent Afri. Hinc factum, ut cum illi mentem ſuam apertiùs explicare vellent, nondum enim ſatis explicatam rebantur in epiſtola Concilii Africani ad Cæleſtinum, tametſi non admodùm obſcurè ſcripſiſſent, cum Canonum horum Collectionem adornarent, clauſulam addiderunt Canoni vigeſimo ſecundo Concilii Milevitani, quæ vetat ne ad Tranſmarina Judicia appellent Epiſcopi, nequè etiam Presbyteri*: Sicut & de Epiſcopis ſæpè conſtitutum eſt. *Ut inquit Canon vigeſimus octavus ejuſdem Collectionis*.

Errorem, quo affirmat Romanas appellationes Afrorum etiam Epiſcopis nunquam licuiſſe, nolo hìc rememorare. Eſt in ſuperioribus abundè everſus. Eadem eſt ratio erroris, quo infelices ad Cæleſtinum Pontificem litteras, ſcriptas à paucis Epiſcopis, applicat toti Africanæ Eccleſiæ. An verò Africani Epiſcopi potuerint ab electis Judicibus ad Romanum appellare Pontificem, eſt alibi diſcutiendum. Oportet hic diſcutere errores alios. Primus eſt, quod iſti ipſi Epiſcopi, eadem iſta Synodus, quæ infelices iſtas litteras ſcripſit, etiam conflaverit Africanum Codicem. Dominus Archi-Epiſcopus rectè vidit, rectèque profitetur & Codicem & litteras eſſe ejuſdem temporis ac ejuſdem ſpiritus, ideòque & ejuſdem, id eſt, nullius authoritatis. Attamen errat Codicem eſſe Synodale opus. Eſt enim perſonale. Uti Fulgentius Ferrandus, Carthaginenſis Eccleſiæ Archi-Diaconus, & neſcio cujus in Africa Sedis Antiſtes Creſconius fecerunt ſuas quorumcumquè Canonum Collectiones, ità neſcio quis alius, aut qui alii conflarunt duas Collectiones ſolorum Africanorum Canonum, quarum altera paſſim dicitur Africanus Codex, altera non habet ſingularem titulum. Quod poſterioris Collectionis author ſit privata perſona, lucet ex ejus ſubnotatione ad Canonem ſexageſimum: *Hujus Concilii Geſta ideò non ex integro deſcripſi, quoniàm magis ea, quæ in tempore neceſſaria fuerunt, quam aliqua generalia Conſtituta ſunt; ſed ad inſtructionem Studioſorum ejuſdem Concilii Brevem digeſſi*. Palam profitetur ſe non ad totius gentis Canonicam diſciplinam & obligatoriam dire-

directionem congeſſiſſe hoc opus, ſed dumtaxàt ad inſtructionem Studioſorum: Quod manifeſtè ſpectat ad ſingularem Doctorem. Iſtud ipſum profitetur Codicis Compilator per ſimilem ſubnotationem ad Canonem centeſimum ſeptimum: *Geſta hujus Concilii ideò non deſcripſi, quoniam Provinciale, non univerſale celebratum eſt*. Quis non videat iſtiuſmodi ſubnotamen non cadere in Synodum, ſed in ſingularem hominem? Fuit quis ex Aurelii ſequacibus, devius impugnator Epiſcopalium etiam appellationum. Hinc in digerendis Africanis Synodis & Canonibus non ſervavit ordinem temporum, ſed in operis ſui exordio litigioſa circà Apiarii appellationem Acta, quæ vulgò dicuntur ſexta Carthaginenſis Synodus, in fine autem poſuit infelices litteras ad Cæleſtinum. Hanc lamentandam litem voluit ſui operis eſſe Alpha & Omega. Eſt author palam impurus, & palam ſcripſit ſub Cæleſtino Pontifice. Hinc Conciliorum Compilatores opus iſtud non ſub Siricio, ſed ponere debebant ſub Cæleſtino. Authenticus Africanæ Eccleſiæ Codex ſuo loco oſtendetur.

Secundus error eſt, quod adducti contra Romanam inferioris Cleri appellationem Canones ſint Concilii Milevitani. Etenim ſunt à magno illo Carthaginenſi ducentorum ſeptemdecim Epiſcoporum Concilio, quod poſt damnatos à Zozimo Pontifice Pelagium & Celeſtium, & tranſmiſſam gratiſſimam ac ſanctiſſimam iſtius damnationis Tractoriam Aurelius celebravit ad iſta omnia publicanda per omnem Africam, & confirmanda. Hinc ibidem curavit edi inſignia iſta fidei Decreta, quæ laudat Author Capitulorum exſtantium poſt Sancti Cæleſtini Pontificis Apologeticas litteras pro doctrina Sancti Auguſtini. Diſertè affirmat emanaſſe à Carthaginenſi Concilio. Nec deſunt alia teſtimonia. Antiquus tamen error iſta Decreta adſcribit Concilio Milevitano. Et iſtum errorem ſecutus eſt Dominus Archi-Epiſcopus. Pendebat tunc Apiarii cauſa, ideoque & lis de Jure Clericalium appellationum. Porrò Zozimus per iſta ſua Acta non ſolam, in qua damnatus Celeſtius, Aurelii Carthaginenſem Synodum, ſed inſuper aliam ejuſdem contra Celeſtii & Pelagii Dogmata, & ſimilem Numidiæ Milevitanam Synodum confirmaverat, ideoque lætificaverat totam Africam. Hinc ſuæ tunc Synodo videtur Aurelius propoſuiſſe, an circa pendentem quæſtionem eſſet cedendum Poſtulatis Romanæ Eccleſiæ, an avita gentis conſuetudo conſtanter defendenda. Et omnis Synodus cenſuit hanc defendendam. Hinc edidit præſentes Canones. Attamen adjunxit Pontifici aliquid deferendum. Nempe ut inferior Clerus non dumtaxat ad ſuæ Provinciæ Primates aut Synodos, ſed inſuper provocare poſſet ad finitimos Epiſcopos. Ea tamen lege, ut propriam Provinciam non excederent. Etenim Limitanei Clerici quandoque alienæ Provinciæ Epiſcopos habent æquè vicinos, immò & viciniores. Hinc Canon addidit: *In aliis Provinciis*. Hæc tunc ſancita fuerunt ſine adjecta conditione, ſine appendice.

Tertius error eſt, quod Africana, quinti ſæculi decimo octavo anno celebrata, Synodus apertè pronunciarit non toleraturos ſe appellationes ad Sedem Apoſtolicam, ſi conſtiterit jus illud Sedi Romanæ tributum non fuiſſe à Synodo Nicæna. Etenim hæc ab Afris ſcripta ſunt ad Bonifacium Pontificem, qui nonniſi extremo iſtius anni fine, nempè vigeſima octava die Decembris, eſt Pontificatum ingreſſus, ideòque iſto anno non potuit ab Afris ad ipſum Synodaliter ſcribi. Scriptum videtur ex ſexta Carthaginenſi Synodo, quæ facta fuit anno ſequenti. Annus decimus octavus apud Carthaginem vidit duas plenarias Africæ Synodos. Alteram à Sancti Proſperi contra Collatorem libro laudatam, ex qua ducenti quatuordecim Epiſcopi Zozimum inſtruxerunt de cauſa & moribus appellantis Celeſtii, alteram celebratam poſt Celeſtii damnationem, in qua ducenti ſeptemdecim Epiſcopi ediderunt laudata Decreta ac præfatos Canones. Et hi palam admiſerunt, ut inferior Clerus etiam ad vicinos, intra ſuam tamen Provinciam, poſſet provocare Epiſcopos. At in ſequentis anni Synodo videntur recantaſſe, aut certè adjeciſſe non modicam conditionem. Ità ſuadet memorata ipſorum ad Bonifacium epiſtola: *De primo & tertio*, Legatis ſuis à Zozimo Papa dati Commonitorii articulo, *id eſt, ut Romam liceat Epiſcopis provocare, & ut Clericorum cauſæ apud ſuarum Provinciarum Epiſcopos finiantur, jam priore anno etiam litteris noſtris ad venerabilis memoriæ Zozimum Epiſcopum datis inſinuare curavimus, ut ea ſervare ſine ulla ejus injuria tantiſper ſineremus, uſquè ad inquiſitionem Statutorum Concilii Nicæni*. Tertium Capitulum erat Sardicenſis Canon de Clericorum provocatione ad finitimos Epiſcopos. Affirmant ſe nonniſi per *Interim* de ipſo ſanxiſſe.

Attamen Domino Archi-Epiſcopo ſavet epiſtolæ titulus: *Domino Beatiſſimo Bonifacio Aurelius, Valentinus, & cæteri qui præſentes adfuimus, numero ducenti ſeptemdecim ex omni Concilio Africæ*. At verò hæc plenaria Synodus manifeſtè eſt anni decimi octavi. Reſpondeo rem eſſe claram. Anni decimi octavi Synodus non potuit ſcribere ad Bonifacium, qui in iſto anno nonniſi ad tres dies fuit Pontifex. Etiam clarum eſt, quod ſexta Carthaginenſis Synodus non potuerit habere tot Epiſcopos. Etenim fuit celebrata per ſolos in conſueto numerò Provinciarum Legatos. Proindè Africani Codicis Collector, quo Aurelii cauſam adjuvaret, præfata verba dolosè addidit, ac epiſtolam vitiavit. Eodem ſcopo ſubjunxit hæc verba: *Subſcripſerunt quoquè Alipius, Auguſtinus, Poſſidius*. Per ipſorum authoritatem ſtuduit munire Aurelium. Non nego ipſos ſubſcripſiſſe: Dumtaxat aſſero iſtam ſubnotationem eſſe Compilatoris, & non carere artificio. Inſuper grande eſt mihi dubium, an Numidiæ Primas Valentinus huic Synodo interfuerit. Etiam Provinciæ ad hujuſmodi Synodos non ſolebant deſtinare, niſi tres Legatos. Quidquid ſit, iſtam ſubnotationem non habet epiſtola ad Cæleſtinum Pontificem. Quod nempè laudati tres Epiſcopi iſtis litteris non ſubſcripſiſſent.

Proindè veritatem continent hæc Domini Archi-Epiſcopi verba: *Clauſula iſta*, Sicut & de Epi-

Epiſcopis ſæpè conſtitutum eſt, *addita de induſtria fuit, quo primum tempore adornata eſt hæc Collectio*. *Itaquè ſpectari debet hic Canon tanquàm vigeſimus octavus iſtius Collectionis, non autem tamquàm vigeſimus ſecundus Concilii Milevitani*. At verò iſtius Collectionis author non fuit aliqua Synodus, ſed neſcio quis privatus, malè olidus. Et licèt eſſet Synodus, fuiſſet ejuſdem fœtoris. Quiſquis fuerit, ſtabilire voluit temeritatem Aurelii, ideoque adjecit iſtam clauſulam. Nullum adduxit aut laudavit Canonem, ſed ſimpliciter adſcripſit: *Sicut & de Epiſcopis ſæpè conſtitutum eſt*. Nempè ex illo tempore, quod poſt adductos ex Oriente Canones Aurelius cœpit limites tranſilire. Et hinc clauſula docet non unicam, ſed plures tunc ſub Aurelio Synodos conveniſſe. Quapropter Domini Cardinales Baronius & Perronius rectiſſimè judicarunt iſtam clauſulam eſſe ſpurium ac devium additamentum, ideòque radendum. Idem author poſſit alias temeritates Africanis ad Bonifacium & Cæleſtinum circa has quæſtiones litteris intertexuiſſe.

Apiarii Presbyteri crimina Africani Epiſcopi exponunt in litteris ad Bonifacium Pontificem: *Apiarius Presbyter, de cujus & ordinatione, & excommunicatione fuerat exortum non ſolùm in Siccenſi, verùm etiam toti Africanæ Eccleſiæ non leve ſcandalum, de omnibus erratis ſuis veniam petens, communioni eſt reſtitutus*. Et in litteris ad Sanctum Cæleſtinum: *Credidimus Apiarium cum Fauſtino Potentino Epiſcopo*, Sedis Apoſtolicæ Legato, *ideò miſſum* in Africam, *quoniàm ſicut per ejus operam Presbyterio anteà redditus fuerat, ità nunc poſſet de tantis criminibus, à Tabracenis objectis, eo laborante purgari, cujus tanta ac tam immania flagitia decurſum noſtri Concilii examen invenit, ut & memorati patrocinium potiùs quàm judicium, ac defenſoris magìs operam, quam diſceptatoris juſtitiam ſuperarent*. Et infra: *Triduano laborioſiſſimo agitato Judicio, cum diverſa Apiario objecta affictiſſimi quæreremus, vel moras Co-Epiſcopi noſtri Fauſtini, vel tergiverſationes ipſius Apiarii, quibus nefandas turpitudines occulere conabatur, Deus Judex juſtus, fortis & longanimis, magno compendio reſecavit. Tetriori quippè ac putidiori obſtinatione compreſſa, qua tantum libidinum cœnum impudentia negationis volebat obruere, Deo noſtro conſcientiam ejus coarctante, & occulta, quæ in illius corde tamquàm in volutabro criminum jam damnabat, etiam hominibus publicante, repentè in confeſſionem cunctorum objectorum flagitiorum doloſus negator erupit: Et tandem de omnibus incredibilibus opprobriis ultroneus ſe ipſe convicit, atquè iſtam quoquè noſtram ſpem, quia eum & credebamus & optabamus de tam pudendis maculis poſſe purgari, convertit in gemitus, niſi quoniam iſtam noſtram mœſtitiam uno tantùm ſolatio mitigavit, quod & nos labore diuturnioris quæſtionis abſolvit, & ſuis vulneribus qualemcumque medelam, etſi invita, ac ſuæ conſcientiæ reluctante, confeſſione providit*. Apiarius igitùr erat graviter reus. Primò erat illegitimè ordinatus. Forſan irregularis ex occulto crimine. Deindè in Tabracenam Eccleſiam varia patrarat. Tertiò, erat fœdiſſimus ex multis flagitiis. Quartum crimen erat doloſa & pertinax omnium abnegatio. Propter iſta igitùr Urbanus Apiarium degradaverat.

CAPUT XXVII.

Exponuntur Acta Zozimi Pontificis circa Apiarium.

DEgradatus Apiarius provocavit ad Zozimum Pontificem, & Romam acceſſit. Quid Zozimus circa ipſum egerit, utcumquè colligimus ex præfatis Afrorum Epiſcoporum litteris ad Sanctum Bonifacium: *Quoniam Domino placuit, ut de his, quæ nobiſcum egerunt Sancti Fratres noſtri Co Epiſcopus Fauſtinus, & Com-Presbyteri Philippus & Aſellus, non beatæ memoriæ Epiſcopo Zozimo, à quo ad nos Mandata & litteras attulerunt, ſed tuæ Venerationi, qui in ejus locum es Divinitùs conſtitutus, Humilitas noſtra reſcriberet, ea breviter inſinuare debemus, quæ utrorumquè concordia terminata ſunt, non ea quæ prolixis Geſtorum voluminibus continentur, quibus, ſalva quidem charitate, non tamen ſine parvo altercationis labore demorati ſumus, ea Geſtis deliberantes, quæ nunc ad cauſam pertinent. Quamquàm & ille, ſi adhuc eſſet in corpore, hoc acciperet gratius, quod videret pacatiùs terminatum. Apiarius Presbyter, de omnibus Erratis ſuis veniam petens, communioni eſt reſtitutus. Prior autem Co Epiſcopus noſter Siccenſis Urbanus, quod in eo corrigendum viſum eſt, ſine ulla dubitatione correxit.*

Zozimus itaque appellantem Apiarium audivit, & admiſit ad retractatorium Judicium, & in ipſo diſcuſſum reparavit. Et ad reparationem exequendam Legatos miſit in Africam: Fauſtinum Epiſcopum Potentinæ Eccleſiæ, ac Philippum & Aſellum, Presbyteros Eccleſiæ Romanæ. Addidit Mandata & litteras. Utiquè quibus mandabat obediri ſuo judicio, & reparatum Apiarium reponi in ſui gradus communionem. Apiarius non ſolummodò ſe purgaverat, ſed inſuper ſuum Epiſcopum Urbanum accuſaverat de variis. Et accuſationis articulos Zozimo perſuaſerat. Hinc & ipſum Pontifex juſſit corrigere ſuas vias, alioquin à Legatis corrigendum. Et Urbanus his obedivit. *Prior quod in eo corrigendum viſum eſt, ſine ulla dubitatione correxit*. Legatio non dumtaxàt fuit deſtinata Siccam, ſed inſuper Carthaginem ad Primatem Aurelium, ac omnem Africanam Eccleſiam. Et ad Pontificis Mandata maturè diſquirenda Aurelius coegit Synodum. Poſſit fuiſſe illa ipſa ducentorum ſeptemdecim Epiſcoporum, convocata ad publicandam Cæleſtianæ ac Pelagianæ damnationis Tractoriam. Eadem Legatio poſſit Tractoriam apportaſſe. Et hinc forſitan iſta Synodus edidit Canones, partim ſpectantes ad Dogma de Divinis auxiliis, partim ſtabilientes antiquam diſciplinam circa appellationes inferioris Cleri. Quidquid ſit, de facta

tunc Synodo ſcribunt Epiſcopi ad Bonifacium: *Salva quidem charitate, non tamen ſinè parvo altercationis labore demorati ſumus*. Et infra. *Sanè priuſquàm hæc cauſa iſto termino clauderetur, diuturnis diſceptationibus verſabamus*. De alia item circa has quæſtiones Synodo Africani Epiſcopi ſcripſerunt ad Bonifacii Succeſſorem Cæleſtinum: *Nam primùm, quantum obſtiterit Fauſtinus omni congregationi, diverſas injurias irrogando, quaſi Romanæ Eccleſiæ aſſerens privilegia, & volens Apiarium à nobis in communionem ſuſcipi, quem tua Sanctitas credens appellaſſe, communioni reddiderat. Quod minimè tamen licuit, quod etiam Geſtorum meliùs lectione cognoſces. Triduano tamen laborioſiſſimo agitato Judicio, &c.* Dolendum eſt *prolixa Geſtorum volumina*, periiſſe aut latere. Ex ipſis enim diſceremus plurima. Per iſtas ergò concertationes quædam *utrorùmquè concordia ſunt terminata*. Et quidem *pacatiùs*. Primò, Apiarius, quem cum Legatis Zozimus remiſerat ad propria, *de omnibus erratis ſuis veniam petens, eſt communioni reſtitutus*. Igitùr Romana Apiarii reparatio fuit ea lege ab Afris admiſſa, ut ille ab omni Synodo ſupplicaret veniam.

Reparatio admiſſa fuit cum aliquo moderamine. Epiſcopi enim pergunt ad Bonifacium: *Quia verò paci & quieti Eccleſiæ non tantùm ad præſens; ſed etiam impoſterùm proſpiciendum fuit, quoniam talia multa præceſſerant, ut vel ſimilia, vel etiam graviora deinceps præcaveri oporteret, placuit nobis, ut de Siccenſi Eccleſia, licèt retento honore gradus ſui, Presbyter removeretur Apiarius, & accepto Epiſtolio, ubicumquè alibi poſſet & vellet, Presbyteri munere fungeretur. Quod eidem ipſi per proprias litteras poſtulanti ſine difficultate conceſſimus*. Synodus propter Romanæ Eccleſiæ reverentiam amiſit reparationem Apiarii. Verùm cum tribus temperamentis. Primò, citrà conſequentiam. Propter pacem & quietem tàm Romanæ quàm Africanæ Eccleſiæ. Et dat hujus temperamenti cauſam: *Quoniam talia multa præceſſerant, ut vel ſimilia, vel etiam graviora deinceps oporteret præcaveri*. Clericorum plures utroquè oculo vigilabant in hujus cauſæ ſucceſſum, & ipſi ſimilem appellationem tentaturi.

Secunda conditio juſſit Apiarium de omnibus ſuis erratis ſupplicare veniam. Hac enim ratione non ſolùm per Romanam, ſed etiam per Africanam Eccleſiam eſt viſus reſtitui. Tertia conditio fuit, ut in ſolum Presbyteri gradum, non in Siccenſem Eccleſiam reſtitueretur. Hodiè diceremus: In ſolum Ordinem, non in Beneficium. Quæ conditio fuit omninò opus Sancti Auguſtini. Nam & ipſe in ſecundo ſermone de communi vita Clericorum dixit & ſcripſit adversùm Clericos proprietarios: *Quiſquis inventus fuerit habere proprium, delebo eum de tabula Clericorum. Interpellet contra me mille Concilia, naviget contrà me, quò voluerit, ſit certè ubi potuerit, adjuvabit me Deus, ut ubi ego Epiſcopus ſum, illic Clericus eſſe non poſſit*. Palam reſpicit navigationes ad almam Urbem, & Romanas ſuorum Clericorum provocationes. Conſtanter aſſeverat ipſos, licèt Romæ reponantur in gradum, à ſe tamen unquàm reponendos in tabulam ac miniſterium Hipponenſis Eccleſiæ.

Rectè igitur adversùs Zachariæ Chalcedonenſis Epiſcopi interceſſionem dixit in octava Synodo Venerabilis Metrophanes, Orthodoxus Metropolita Smyrnenſis: *Similiter etiam Apiarium, cum eſſet Presbyter Eccleſiæ Siccenſis Africanæ Provinciæ, propter aliquam cauſam ſegregavit proprius Epiſcopus Urbanus, poſtea verò depoſuit omnimodis Synodus, quæ ibidem collecta eſt. Zozimus autem Papa Romanus recurrentem ad ſe, & ad Africanam Synodum mittens cum litteris, ut iterùm ſuſciperetur egit, rationem reddente Synodo per Scripta Bonifacio poſt Zozimum Papæ Romano de depoſitione, quæ facta eſt in Apiarium, & de iterata juſtificatione:* Et quia nunc juſtificatum eum arbitramur, judicavimus autem non operari eum quæ ſunt Presbyteri, in Eccleſia Siccenſi, propter ſcandala, quæ ſubſecuta ſunt. Porrò accipientem litteras commendatitias à nobis, in omnibus aliis Eccleſiis Sacerdotio fungi. *Invenitur igitur Africana Synodus paruiſſe potius judicio Zozimi Papæ Romani, ac per hoc propriam reprobaſſe ſententiam, & juſtificaſſe Apiarium, non reſtitiſſe voto Romanorum Pontificum.* Adducta Africanæ ad Sanctum Bonifacium epiſtolæ verba non ſunt originalia: Sunt tranſlata ex textu Græco, tranſlato ex originali. Hinc non modicè ab originalibus differunt. Alia octavæ Synodi Acta ſic habent: *Eadem ratione Apiarium, Siccenſis Eccleſiæ, quæ in Africana Provincia eſt, Presbyterum, loci illius Epiſcopus quandam ob cauſam à cætu fidelium excluſit. Eundem poſteà Synodus ibi coacta penitùs depoſuit. Quem Zozimus Papa Romanus ad ſe confugientem, ſuamque cauſam illi probantem abſolvit, & cum litteris remiſſum ad Synodum, recipiendum curavit. Rationem verò reddens per Apologeticum Scriptum Synodus Africana de Apiarii depoſiti, & rursùs juſtificati cauſa apud Bonifacium Papam Romanum, Zozimi Succeſſorem, inquit*: Apiarium etiam hodiè abſolutum judicamus. Cenſuimus tamen ei, propter ſcandala conſecuta, in Eccleſia Siccenſi Presbyteri locum non eſſe obeundum, at in aliis Eccleſiis rem ei Divinam facere licere. *Synodum ergò Africanam Zozimi judicio potiùs obtemperaſſe, compertum eſt*.

Rationem, ex qua Africani Epiſcopi Romanam Apiarii reparationem admiſerint, docet eadem ad Bonifacium Papam Synodalis epiſtola. Affirmat Commonitorio, quod ſuis ad Afros Legatis dedit Zozimus, inſuiſſe quatuor articulos. Primus de Romanis Epiſcoporum, tertius erat de Presbyterorum ac reliquorum Clericorum appellationibus. Pergit epiſtola: *Quorum omnium de primo & tertio, id eſt, ut Romam liceat Epiſcopis provocare, & ut Clericorum cauſæ apud ſuarum Provinciarum Epiſcopos finiantur, jam priore anno etiam litteris noſtris ad venerabilis memoriæ Zozimum Epiſcopum datis inſinuare curavimus, ut ea ſervare ſine ulla ejus injuria paulìſper ſineremus uſquè ad inquiſitionem Statutorum Concilii Nicæni. Et nunc de tua poſcimus Sanctitate, ut quemadmodùm ea apud Nicæam à Patribus acta & conſtituta ſunt, ſic ea à nobis facias cuſtodiri, & ibi apud vos iſta, quæ Commonitorio attulerunt, facias exerceri*, Nempè Canones Sardicenſes. Ipſos adducit epiſtola,

ſtola, ac proſequitur: *Hæc utique uſquè ad adventum veriſſimorum exemplariorum Nicæni Concilii inſerta Geſtis ſunt. Quæ ſi ibi, quemadmodùm ipſo, quod apud nos Fratres ex Apoſtolica Sede directi Commonitorio allegaverunt, continentur, eoque ordine vel apud vos in Italia cuſtodirentur, nullo modo nos talia, qualia commemorare jam nolumus, vel tolerare cogeremur, vel intolerabilia pateremur. Sed credimus, adjuvante miſericordia Domini Dei noſtri, quod tua Sanctitate Romanæ Eccleſiæ præſidente, non ſumus jam iſtum typhum paſſuri, & ſervabuntur ergà nos ea, quæ nobis etiam non differentibus cuſtodiri debeant cum fraterna charitate, quæ ſecundùm ſapientiam atquè juſtitiam, quam tibi donavit Altiſſimus, etiam ipſe perſpicis eſſe ſervanda, ſi fortè aliter ſe habent Canones Nicæni Concilii. Quamvis enim plurimos Codices legerimus, ſed nunquàm in Nicæno Concilio in Latinis Codicibus legimus, quemadmodùm in ſupradicto Commonitorio indè directa ſunt, tamen quia hic in nullo Codice Græco ea potuimus invenire, ex Orientalibus Eccleſiis, ubi perhibentur eadem Decreta poſſe etiam authentica reperiri, magis nobis deſideramus adferri.*

Africani Antiſtites, dum Apiarii appellationem audiverunt admiſſam à Zozimo, ſtatim intercesſerunt, reclamantes ad avitam ſuæ gentis conſuetudinem. Interceſſit & Zozimus, reclamans ad Nicænos Canones. Hi, utpotè à Spiritu Sancto conditi, apud omnes Eccleſias fuerunt ſemper ſacroſancti, ideòque & Afros terruerunt. Cecilianus Carthaginenſis Archi-Epiſcopus adfuerat Nicæno Concilio, & ejus Canones publicaverat per omnem Africam: Hinc illi ſcrutati ſunt apud omnia Eccleſiarum Archiva, apud omnes Bibliothecas. Nec ſolummodò Latinos Codices, ſed etiam Græcos. Et tales Canones non invenerunt. Hinc ipſos ſibi tranſmitti ſupplicarunt à Zozimo. Hic in retractatorio Apiarii Judicio perrexit, ipſum reparavit, & in Africam deſtinavit ſolemnem Legationem, quæ iſtam reparationem exequeretur, conferret Nicænos Canones, & Africanis Epiſcopis demonſtraret jus Sedis Apoſtolicæ. Legavit Fauſtinum Potentinum Epiſcopum cum duobus Presbyteris ſuæ Eccleſiæ, & cum ipſis reparatum, ac ſuo loco reddendum Apiarium. Miſit Sardicenſes Canones, affirmans Nicænos. Admirati ſunt Afri. Iſtos enim Canones nec per auditum noverant. Hinc Pontifici, ob Apoſtolicæ Sedis reverentiam, promiſerunt ſervare iſtas ſanctiones, dummodò tamen non cogerentur ad patiendum illum typhum, qui dicebatur ſervari in Italia. Non obſtante illa Italorum patientia, nullatenùs ſuſtinuerunt ſe compelli ad talia. Ob eandem Apoſtolicæ Sedis reverentiam admiſerunt Zozimi de Apiario Judicium, ſub jam dictis moderaminibus.

Verùm quis eſt ille typhus, quem Afri proteſtantur ſe nulla ratione paſſuros? Eundem memorant in Synodalibus litteris ad Cæleſtinum Pontificem: *Executores etiam Clericos veſtros quibuſquè petentibus nolite mittere, nolite concedere, ne fumoſum typhum ſæculi in Eccleſiam Chriſti, quæ lucem ſimplicitatis, & humilitatis diem, Deum videre cupientibus præfert, videamur inducere.* Ad eundem Pontificem in cauſa Antonii Fuſſalenſis Epiſcopi ſcripſit Sanctus Auguſtinus: *Accipe nunc, quæ poſt ejus ſanctæ memoriæ viri, Bonifacii Pontificis in Africa litteras geſta ſunt, & ſubveni hominibus, opem tuam in Chriſti miſericordia multò avidiùs, quam ille, poſcentibus, à cujus inquietudine deſiderant liberari: Judicia quippe illis, & publicas Poteſtates, & militares impetus, tamquam executuros Apoſtolicæ Sedis ſententiam, ſive ipſe Antonius, ſive rumores creberrimi comminantur, ut miſeri homines Chriſtiani Catholici graviora formident a Catholico Epiſcopo, quam cum eſſent hæretici, à Catholicorum Imperatorum legibus formidabant. Non ſinas iſta fieri, obſecro te per Chriſti Sanguinem, per Apoſtoli Petri memoriam, qui Chriſtianorum Præpoſitos Populorum monuit, ne violenter dominentur inter Fratres.* Dum Romana appellatæ cauſæ deciſio moras alicubì aut obices pateretur, victor à Pontifice poſtulabat executoriales litteras, & Executores. Et Papa eos deſtinabat Clericos, qui à publicis Romani Imperii Poteſtatibus acciperent militares impetus, atquè ità Romanum Judicium exequerentur. Hunc contra Catholicos morem Africa uſque tunc poſſit non vidiſſe: Fieri poſſit, ut Zozimus Pontifex ipſum ibì ſtuduerit ſimul cum Sardicenſibus Canonibus plantare. Verùm Epiſcopi potentiſſimè intercesſerunt: Clamarunt eſſe typhum hujus ſæculi, Romana Eccleſia indignum, ideòque à ſe nec per interim admittendum; & Italorum, aut aliarum gentium patientiam ad ſe non ſpectare.

CAPUT XXVIII.

Exponuntur Fauſtini Potentini Epiſcopi, ac Philippi & Aſelli Presbyterorum, quos Zozimus Pontifex legaverat, apud Afros Acta.

DUm Legatio hæc venit in Africam, Zozimus non diu ſupervixit. Etenim primum Legationis officium erat celebrare, aut potiùs celebrandam curare plenariam Africæ Synodum: Et celebrata fuit illa, quam paſſim dicimus ſextam Carthaginenſem. Celebratam fuiſſe ſub Bonifacii Pontificatu, eſt manifeſtum ex Actis, præſertim ex interlocutione Sancti Alipii Epiſcopi Tagaſtenſis. Cap. 4. Celebrata fuit Honorii duodecimo, Theodoſii ſecundi octavo Conſulatu, octavo Kalendas Junii. Hoc eſt, quinti ſæculi anno decimo nono, die vigeſima quinta Maii. Erat Dominica prima poſt Pentecoſten. Iſto enim anno Paſcha inciderat in diem trigeſimam Martii. Zozimus anno præcedenti obiit ſeptimo Kalendas Januarii: Vigeſima ſexta Decembris. Bonifacius fuit electus biduo poſt, in feſto Sanctorum Innocentium. Eulalii contra ipſum ſchiſma duravit ſeptem menſibus, diebus quindecim. Fuit ille anteà compreſſus, attamen ſe movere non deſiit,

deſiit, donec tandem, pacis cauſa, fuit creatus Epiſcopus Nepeſinus. Ad quæſtionem dirimendam Imperator Honorius in Idus Junias indixit Spoletinam Synodum, & ad ipſam convocavit cum Gallicanis etiam Africanos Epiſcopos, præſertim Primatem Aurelium, Sanctum Auguſtinum, alioſque ſimilium virtutum. Litteræ datæ ſunt tertio Kalendas Aprilis, in vigilia Paſchatis; & Epiſcopi iſti ſe parabant ad iter. Verùm Eulalius damnavit ſemetipſum, atque ita prævenit Synodum. Etenim quinto decimo Kalendas Apriles contra Principis Mandatum intravit Urbem, ac turbas egit. Hinc tertio nonas Apriles ipſum omni prætendendi Papatus jure excidiſſe pronunciavit Honorius, & Bonifacii electionem declaravit legitimam ac firmam. Septimo Idus Apriles ad Largum Africæ Proconſulem ſcripſit Spoletinæ Synodi neceſſitatem evanuiſſe, ideòque nec ſibi neceſſarios eſſe Africanos Epiſcopos. Et haſcè Litteras Largus mox vulgavit. Tunc igitur Aurelius ſuſpenſam Synodum indixit in diem vigeſimam quintam Maii. Hinc intellige ejuſdem Aurelii præfationem ad iſtam Synodum: *Poſt diem præſtitutum Concilii, ut recordamini Fratres Chariſſimi, multa flagitata ſunt per expectantes Fratres noſtros, qui nunc ad præſentem Synodum Legati advenerunt, quæ Geſtis neceſſe eſt ut conſocientur. Qua de re Domino noſtro de tantæ Congregationis cætu gratias referimus.* Illi qui Provinciarum Legatos exſpectarunt, erant Legati Apoſtolici. Etenim inter Provinciarum Legatos erant Sanctus Auguſtinus, Sanctus Alipius, ac Novatus Sitifenſis Epiſcopus, evocati Spoletum. Apoſtolici itaque Legati ad primò præſtitutam Synodi diem venerunt Carthaginem, Spoletinæ Synodi eventum, ac Afrorum Epiſcoporum reditum iſthic præſtolantes. Et interim ab Aurelio, ac aliis præſentibus Epiſcopis poſtularunt varia, præparatoria ad Synodalem definitionem. Synodi compendium habes ad ejus exordium: *In hoc Concilio actum eſt, ut Nicænum Concilium ab Epiſcopis Orientalibus peteretur, cui Synodo interfuit Legatio Romanæ Eccleſiæ, Fauſtinus Epiſcopus, Philippus & Aſellus Presbyteri.* Non ſunt verba Synodalia, ſed Compilatoris. Quem etiam ex his verbis conſtat fuiſſe hominem privatum.

De hac Synodo ſcribit in ſexto ſuo libro Petrus de Marca: *Extraordinarium in Politia Eccleſiaſtica erat mitti in Provincias Legatum, qui Conciliis Provinciarum intereſſet, quemadmodùm ad Cæleſtinum Papam ſcribit Concilium Africanum:* Nam ut aliqui, tamquàm à Sanctitatis tuæ Latere, mittantur, nulla invenimus Patrum Synodo conſtitutum. *Unde concludunt non toleraturam diutiùs Africam Fauſtini Epiſcopi, Sedis Apoſtolicæ Legati, præſentiam. De illo enim intelligi debet hic locus, non autem de Apiario, ut cenſuit Illuſtriſſimus Cardinalis Perronius.* Et adducit locum: *Nam de Fratre noſtro Fauſtino, amoto jam pro ſuis nefandis nequitiis Apiario, ſecuri ſumus, quod eum probitate ac moderatione tuæ Sanctitatis, ſalva fraterna charitate, ulteriùs Africa minimè patiatur.* Rectè affirmat locum hunc non de Apiario, ſed agere de ulteriùs non ferendo Fauſtino. Errat in aliis. Primò, quod tunc in Eccleſiaſtica Politia extraordinarium eſſet in Provincias mitti Apoſtolicum è Papali Latere Legatum, qui Provinciarum intereſſet Synodis. Etenim pluribus, ad Nicænam præparatoriis, totius Ægyptiacæ Diœceſios Alexandrinis Synodis Hoſius Cordubenſis Epiſcopus, Sancti Sylveſtri Legatus, non dumtaxat interfuit, ſed inſuper præſedit. Quod ipſum in Antiochena poſt Nicænam Synodo fecerunt Euſebius Vercellenſis Epiſcopus, & Lucifer Calaritanus, Legatio Sancti Liberii. Eos Magnus Athanaſius, ac ejus Synodus in Synodalibus ad iſtam Synodum litteris ſcribunt ante omnes Epiſcopos, ideòque affirmant præſediſſe.

Secundus error eſt, quod Africani Epiſcopi improbaverint omnem iſtiuſmodi Legationem. Etenim improbarunt ſolam iſtam, quæ mitteretur ad retractandas cauſas Romanarum appellationum. Et in eo graviter deviarunt. Tertius error eſt, quod Fauſtinum, qua Legatum poſtulaverint revocari. Etenim non ob Legationis, ſed ob variæ moleſtiæ & aliorum exceſſuum cauſam id poſtularunt. Verùm quarè Fauſtinus huic Synodo non præſedit? Quòd non ad præſidendum, ſed dumtaxat ad conferendum, ac demonſtrandum eſſet Legatus à Zozimo. Locum ceſſit ſolis Aurelio Carthaginenſi, & Valentino Numidiæ Primati. Quod alter toti Diœceſi, adeoque & Synodo præſideret, alter ſingularem iſthic haberet Prærogativam.

Legationis & Synodi ſcopum exponit Synodalis ad Sanctum Bonifacium epiſtola: *Sanè priuſquàm hæc* reparati Apiarii *cauſa iſto termino clauderetur, inter alia, quæ diuturnis diſceptationibus verſabamus, quia ratio ipſa poſcebat, ut apud Acta Eccleſiaſtica à Fratribus noſtris Fauſtino Epiſcopo, & Philippo ac Aſello Compresbyteris quæreremus, ut promerent quidquid eis nobiſcum agendum fuiſſet injunctum, nonnulla quidem ſine ullo Scripto proſecuti ſunt verbis. Sed cum id potiùs flagitaremus, quod in litteris ferrent, Commonitorium protulerunt, quod recitatum nobis etiam Geſtis, quæ ſecum ad vos deferunt, eſt allegatum. In quo eis quatuor quædam nobiſcum gerenda mandata ſunt. Unum de appellationibus Epiſcoporum ad Romanæ Eccleſiæ Sacerdotem. Alterum, ne ad Comitatum Epiſcopi importunè navigent. Tertium de tractandis Presbyterorum & Diaconorum cauſis apud finitimos Epiſcopos, ſi à ſuis excommunicati perperam fuerint. Quartum de Urbano Epiſcopo excommunicando, vel etiam Romam vocando, niſi ea, quæ videbant corrigenda, corrigeret.* Apoſtolici ad generales, aut alias Synodos Legati conſueverunt habere Mandata duplicia, duplices inſtructiones: Secretam & patentalem. Hinc etiam præſentes Legati *nonnulla ſine ullo Scripto proſecuti ſunt verbis.* Nempè ex ſua ſecreta inſtructione. Et quia iſta videntur non placuiſſe, Synodus interceſſit: Poſtulavit ut exhiberent patentalia Mandata ſuæ Legationis. Et illi exhibuerunt Commonitorium, comprehendens quatuor articulos. Quæ omnia ut plenè videantur, expedit Carthaginenſem Synodum illuſtrare brevi Scholio.

EXORDIUM.

POſt Conſulatum glorioſiſſimorum Imperatorum, Honorii duodecimum, & Theodoſii octavum, Auguſtorum, octavo kalendas Junii, ſcripta hæc ſunt Carthagine in Secretario Baſilicæ Fauſti. Cum Aurelius Papa unà cum Valentino primæ Sedis Numidiæ, & Fauſtino Eccleſiæ Potentinæ, Provinciæ Italiæ Piceni, Legato Eccleſiæ Romanæ, ſed & Legatis diverſarum Provinciarum Africanarum, id eſt, Numidiarum duarum, Byzacenæ, Mauritaniæ Sitifenſis, & Mauritaniæ Cæſaræenſis, ſed & Tripolis, & Vincentio Coluſitano, Fortunatiano, & cæteris Epiſcopis Provinciæ Proconſularis, ducentis decem & ſeptem, necnon Philippo & Aſello Presbyteris Romanæ Eccleſiæ, conſediſſent, adſtantibus Diaconibus, Aurelius Epiſcopus dixit.

SCHOLION.

MAnifeſtum eſt hæc non eſſe verba Synodalia. Sunt verba neſcio cujus Compilatoris: Imperiti, aut maligni. Quoniam clarum eſt huic Synodo non adfuiſſe ducentos ſeptemdecim Epiſcopos. Aderant enim ex cunctis extra Proconſularem Provinciis ſolummodò tres Legati. Etiam Valentinus Numidiæ Primas videtur non adfuiſſe. Etenim nullibi interloquitur. Et non eſt apparens ipſum fuiſſe Legatum. Quæ omnia quidam conſiderantes cenſent hanc Synodum, ipſam conſecutas litteras ad Pontifices Bonifacium & Cæleſtinum, omniaque circa Apiarium Acta eſſe neſcio cujus ſpuria figmenta. Eſt audax graſſatio in antiqua monimenta. Etenim iſta ferè omnia exſtant apud Dionyſium Exiguum, cujus authoritas eſt irrefragabilis: Fuit enim optimus Judex Apocryphorum. Quarè vero ſimilius eſt, quod quiſpiam Aurelii Primatis pertinax defenſor legitimis Actis commiſcuerit quaſdam paleas.

Quidquid ſit, Synodus dicitur celebrata in Baſilica Fauſti, cujus eſt frequens memoria apud Sanctum Auguſtinum. In ſermone de verbis Apoſtoli: *Dies anniverſarius Ordinationis Domini Senis Aurelii craſtinus illuceſcet. Rogat & admonet per Humilitatem meam, Charitatem veſtram, ut ad Baſilicam Fauſti devotiſſimè venire dignemini.* Et duodecimus, ac vigeſimus ſecundus poſt centeſimum ſermo de diverſis habent hanc epigraphen: *Habitus in Baſilica Fauſti, Carthagine.* Ejuſdem Baſilicæ eſt valdè frequens mentio in Africanis Conciliis. Eandem laudat in libris de VVandalica perſecutione Venerabilis Victor Vitenſis Epiſcopus. Laudat Sanctum Deo-gratias Carthaginenſem Epiſcopum, quod fovendis infirmis, qui ex capta & ſpoliata per Geizericum Romana Urbe venerant in Africam, paraverit *duas Baſilicas, nominatas & amplas, Fauſti & Novarum.* Et inter Divinas VVandalicæ captivitatis prænunciationes refert: *Quidam Presbyter vidit ipſam Fauſti Eccleſiam refertam turbis innumerabilibus Populorum, & poſt paululùm evacuatam, & repletam porcorum multitudine, atque caprarum.* Quod nempè Ariani VVandali, immundis porcis & capris ſimiles, eſſent venerandam Eccleſiam invaſuri ac profanaturi. Et de quodam cœco ſcribit: *Pergit ad Fauſti Baſilicam.* Ubi baptizabat Sanctus Eugenius. Et fuit iſthìc illuminatus. Etiam ſcribit de Elpidiphoro Apoſtata: *Fuerat apud nos in Eccleſia Fauſti baptizatus.* Et poſt ejectos VVandalos Africani Epiſcopi ſcripſerunt ad Joannem ſecundum Pontificem: *Ad univerſalem totius Africæ Synodum fideli devotione convenimus, in illa Juſtinianæ Carthaginis Baſilica Congregationis noſtræ primitias Domino conſecrantes, unde Patres noſtros Tyrannus Hunnericus expulerat. Hæc Baſilica Fauſti apud nos dicitur, multis Martyrum corporibus inſignita quorum Deus exaudivit orationes, ut daret hujus rei fiduciam Sacerdotibus.* Addunt adfuiſſe ducentos ſeptemdecim Epiſcopos. Proinde erat celeberrima Baſilica. Aliqui credunt fuiſſe Cathedralem. Etenim apud ipſam erat Baptiſterium. Quod olim in quavis civitate unicum videtur fuiſſe apud ſolam principalem Eccleſiam. Item Hunnericus Rex videtur Epiſcopos noſtros ejeciſſe ex Cathedrali Baſilica, & ipſam tranſcripſiſſe in ſuos Arianos. At certum eſt non fuiſſe. Cathedralis Eccleſia erat Sanctarum Felicitatis ac Perpetuæ. Quæ poſtquàm à Donatiſtis rediit ad Catholicos, dici cœpit *Reſtituta*. Fauſtus ille, à quo Fauſti Baſilica, videtur fuiſſe non Sanctus Eccleſiæ Patronus, ſed pius ejus extructor & fundator. Ignoro veram originem.

CAPITULUM PRIMUM.

POſt diem præſtitutam, ut recordamini Fratres Chariſſimi, multa flagitata ſunt per exſpectantes Fratres noſtros, qui nunc ad præſentem Synodum Legati advenerunt. Quæ Geſtis neceſſe eſt conſocientur. Qua de re Domino noſtro de tantæ Congregationis cœtu gratias referimus. Supereſt ut tam exemplaria Nicæni Concilii, quæ nunc habemus, & à Patribus conſtituta ſunt, quàm etiam hìc à Prædeceſſoribus noſtris, eandem firmantes Synodum, vel quæ ſecundùm eam formam per omnes Clericorum gradus, à ſummo uſquè in ultimum, ſalubriter ordinata ſunt, in medium proferantur. Ab univerſo Concilio dictum eſt: Proferantur. Daniel Notarius recitavit: Nicæni Concilii fidei profeſſio, vel Statuta ſic ſe habent.

Scholion.

HÆc eſt præfatio & allocutio Aurelii Primatis. Quare Africani Codicis Compilator rectè adjunxit hæc verba: *Aurelius Epiſcopus dixit*. Præſentis Synodi Compilator inconcinnè ſeparavit. Omnis quæſtio erat de Nicænis Canonibus: An hi inferiori etiam Clero permitterent Romanas appellationes. Africani Antiſtites affirmabant ipſas prohiberi per perpetuam Eccleſiæ ſuæ conſuetudinem, nihilominus ſe propter Nicænorum Canonum reverentiam receſſuros à ſua conſuetudine, & Zozimi Papæ Mandatis per omnia parituros. Erat ſumma ſubmiſſio: Etenim quod generales Canones ſingularibus ac rationabilibus, niſi ipſas ſpeciatim exprimant, conſuetudinibus non derogent, eſt antiqua & fundata regula. Et Nicæni Canones Africanam conſuetudinem non exprimebant. Eos igitùr conquiri per omnem Africam juſſit Aurelius: Et inventi non ſunt, niſi famoſi viginti, unaque fidei Decretum, ſeu Symbolum. Notanda ſunt verba: *Exemplaria Nicæni Concilii, quæ nunc habemus, & à Patribus conſtituta ſunt*. Edicunt quod etiam tunc Africana Eccleſia ex Nicæno Concilio nihil habuerit præter Symbolum & Canones, adeòque quod Cæcilianus iſta ſola ſecum Nicæa detulerit. Nulla ſecum detulit Synodalia Acta. Quod ipſum feciſſe videntur & alii, qui pauci adfuerunt Synodo, Latini Epiſcopi. Quin & ipſi Apoſtolici Legati. Hinc plena Acta videtur nunquàm vidiſſe Latina Eccleſia. Immò Sanctus Hilarius Pictavienſis Epiſcopus, tantus Latinorum Doctor, in libro de Synodis profitetur ipſum Nicænum Symbolum à ſe etiam Epiſcopo non fuiſſe viſum, niſi dum in exilio degeret apud Græcos. Hinc ergò ab Aurelio Primate juſſus Daniel Notarius recitavit: *Nicæni Concilii fidei profeſſio, vel Statuta ſic ſe habent*. Recitavit Symbolum & viginti Canones.

CAPITULUM SECUNDUM.

ET cum legiſſet, Fauſtinus Epiſcopus Plebis Potentinæ, Provinciæ Italiæ Piceni, Legatus Romanæ Eccleſiæ, dixit: Injuncta nobis ſunt à Sede Apoſtolica aliqua per ſcripturam, aliqua etiam in Mandatis cum veſtra Beatitudine tractanda, ſicut & Geſtis ſuperioribus meminimus. Hoc eſt, de Nicænis Canonibus, ut conſerventur, & conſtitutio eorum: Et conſuetudo. Quia aliqua ordine & Canone tenentur, aliqua conſuetudine firmata ſunt. De his ergò primitùs, ſi placet Beatitudini veſtræ, tractemus: Et poſteà cætera, quæ acta vel inchoata ſunt, inſerta firmabuntur, ut ad Sedem Apoſtolicam Reſcriptis veſtris intimare poſſitis, atque nos vos admonuiſſe apud Venerabilem Papam evidenter pateat, licèt & Capitula actionum jam inſerta ſint Geſtis. De ipſis ergò, ut dictum eſt ſuperiùs,

quid

quid veſtræ Beatitudini placeat, agere debemus. Veniat ergò Commonitorium in medium, ut ſcire poſſit veſtra Beatitudo, quid in eo contineatur, ut ad ſingula reſpondeatur.

SCHOLION.

LEctos per Danielem Canones Fauſtinus Legatus ſibi poſtulavit exhiberi diſcutiendos. Et in diſcuſſis non habuit quod reprehenderet. Notanda ſunt verba ejus: *Sicut & Geſtis ſuperioribus meminimus*. Et Aurelii in ſequenti Capitulo verba; *Quod Fratres noſtri in Actis nuper allegaverunt*. Demonſtrant hanc non fuiſſe primam Seſſionem hujus Synodi. In priori Seſſione Epiſcopi rogaverunt Fauſtinum, ut omiſſis ſecretis Mandatis exhiberet ſcriptum Commonitorium, ac ejus contenta tractaret. Hac in Seſſione paret, & præfatur palmarem Commonitorii ſcopum eſſe, ut deinceps in Africa obſerventur Nicæni Canones. Ac item bonæ conſuetudines. Quia quædam Eccleſiaſticæ diſciplinæ capita ex ordine & canone, quædam ex legitima conſuetudine habent originem & firmitatem. Africana Eccleſia plures habuit ſingulares conſuetudines, diſformes generalibus Eccleſiæ Regulis. Eas non improbari, ideòque nec abolendas à Romana Eccleſia Fauſtinus promittit, dummodò tamen ſint rationabiles, & non adverſentur Nicæno Concilio. Hujus Canones affirmat eſſe Spiritu Dei conditos, & totius Mundi reverentia conſecratos, ideoque nullam ab ipſis diſſonantem conſuetudinem poſſe eſſe legitimam. Omninò hos ſuos ſermones dirigit in conſuetudinem, qua Africana Eccleſia Clericos prohibebat à Romanis Appellationibus.

CAPITULUM TERTIUM.

AUrelius Epiſcopus dixit: Proferatur Commonitorium, quod Fratres & Conſacerdotes noſtri nuper allegaverunt, & cætera, quæ acta ſunt, vel quæ agenda ſunt, ſubſequantur. Daniel Notarius recitavit Commonitorium: Fratri Fauſtino, & filiis Philippo & Aſello Presbyteris, Zozimus Epiſcopus. Vobis commiſſa negotia non latent. Vos ità ut noſtra, immò quia noſtra ibi in vobis præſentia eſt, cuncta peragite: Maximè cum & hoc noſtrum poſſitis habere Mandatum, verba Canonum, quæ in pleniorem firmitatem huic Commonitorio inſeruimus. Ità enim dixerunt dilectiſſimi Fratres in Concilio Nicæno, cum de Epiſcoporum appellatione decernerent: Placuit autem, ut ſi Epiſcopus accuſatus fuerit, & judicaverint congregati Epiſcopi Regionis ipſius, & de gradu ſuo dejecerint eum, & appellaſſe Epiſcopus videatur, & confugerit ad Beatiſſimum Romanæ Eccleſiæ Epiſcopum, & voluerit audiri, & juſtum putaverit, ut renovetur examen, ſcribere his Epiſcopis dignetur, qui in finitima & propinqua Provincia ſunt, ut ipſi diligenter omnia requirant, & juxta fidem veritatis definiant. Quod ſi is, qui rogat cauſam ſuam audiri, deprecatione ſua moverit Romanum Epiſcopum, ut è Latere ſuo Presbyterum mittat, erit in poteſtate Epiſcopi Romani, quid velit, et quid exiſtimet. Et ſi decreverit mittendos eſſe, qui præſentes cum Epiſcopis judicent, habentes authoritatem ejus, à quo deſtinati ſunt, erit in ſuo arbitrio. Si verò crediderit ſufficere Epiſcopos, ut negotio terminum imponant, faciet quod ſapientiſſimo ſuo conſilio judicaverit.

Scholion.

IN famoſa ſua ad Sanctum Flavianum Conſtantinopolitanum Antiſtitem epiſtola Sanctus Leo Pontifex Julium Puteolanum Epiſcopum, ac Renatum Sancti Clementis Presbyterum, ſuos ad Epheſinam Synodum Legatos, appellat ſuos Fratres. Et Paſchaſius Queſnellus commentatur: *Ità plerique Codices manuſcripti, & omnes excuſi cum Græca verſione. Et congruit illius ævi moribus, cum Epiſcopi Presbyteros Fratres vocitabant.* Fateor olim fuiſſe iſtum morem. Verùm non fuit univerſalis. Palàm lucet ex præſenti Commonitorio. Plura ſunt iſtiuſmodi exempla. Ex eodem Commonitorio diſcimus, quod Romanus Pontifex etiam tunc ſe ſcriberet ſimpliciter Epiſcopum ſine contractione ad Romanam civitatem. Quod nempè ſit univerſalis Epiſcopus. Primum Commonitorii caput erat de Romanis Epiſcoporum appellationibus. Nulla unquàm de ipſis fuerat apud Afros quæſtio. Attamen Zozimus demonſtrare voluit ipſas non in ſola fundari conſuetudine, ſed etiam in Nicænis Canonibus. Ità enim Afris promiſerat. Deindè iſtas Afrorum appellationes deducere voluit ad formam, quam omnis obſervabat Eccleſia. Et ad hoſcè fines adduxit quintum Canonem Sardicenſem. Et adjunxit eſſe editum in Nicæno Concilio.

Capitulum Quartum.

ET cum recitaret, Alipius Epiſcopus Tagaſtenſis, Legatus Provinciæ Numidiæ, dixit: De hoc jam ſuperioribus etiam litteris Concilii noſtri reſcripſimus, & id nos ſervaturos profitemur, quod in Nicæno Concilio conſtitutum eſt. Adhuc tamen me movet, quoniam cum inſpiceremus Græca exemplaria hujus Synodi Nicænæ, iſta ibi, neſcio qua ratione, minimè invenimus. Unde petimus Venerationem tuam, Sancte Papa Aureli, ut quia hoc authenticum Concilium Nicænum in Urbe dicitur eſſe Conſtantinopolitana, aliquos cum Scriptis Tuæ Sanctitatis mittere digneris. Et non ſolùm ad ipſum Sanctum Fratrem noſtrum Conſtantinopolitanum Epiſcopum, ſed etiam ad Alexandrinum & Antiochenum venerabiles Sacerdotes, qui hoc nobis Concilium cum ſubſtipulatione litterarum ſuarum dirigant, ut omnis poſtmodùm ambiguitas auferatur. Quia nos ità, ut Frater Fauſtinus attulit, minimè invenimus. Iſta nos tamen tantiſper ſervaturos, ut anteà dixi, donec integra exemplaria veniant, profitemur. Petendus eſt autem litteris noſtris & venerabilis Eccleſiæ Romanæ Epiſcopus Bonifacius, ut ipſe quoquè dignetur ad memoratas Eccleſias aliquos mittere, qui eadem exemplaria prædicti Nicæni Concilii ſecundùm ejus poſſint Scripta proferre. Nunc autem memorati Concilii Nicæni qualia exemplaria habeamus, his Geſtis ſociemus.

Scholion.

DE admittendis & obſervandis quoad quaſvis appellationes Nicænis Canonibus Africani Antiſtites jam fuerant ſtipulati cum Zozimo, & ab hac ejus Legatione exſpectabant iſtos Canones. Hinc ad præſentem Sardicenſem fuerunt admirati. Etenim ipſum nec invenerant in ſuis ſcriniis, nec uſquam audiverant. Interim Religioni duxerunt de Romani Pontificis fide vel dubitare. Crediderunt ſua exemplaria eſſe mutila aut mendoſa. Authentica reperiri in Patriarchalibus Græcorum Bibliothecis. Præſertim in Conſtantinopolitana. Hinc Sanctus Alipius Aurelium Primatem movit, ut non ſolummodò ab Africana, ſed etiam à Romana Eccleſia ſolemnis ad iſtas Eccleſias deſtinaretur Legatio, poſtulatura & allatura veros Nicænos Canones. Et adjunxit: *Nos tamen iſta tantiſper ſervaturos profitemur*. Utique propter Apoſtolicæ Sedis reverentiam. Ex hoc loco novarum hodie rerum dilectores educunt Romanas appellationes etiam Afrorum Epiſcopis nunquàm licuiſſe. Etenim Africani hìc Epiſcopi nequaquam ſtipulantur de Clericorum, ſed de ſolis Epiſcoporum appellationibus. Et iſtud

ipſum

ipſum confirmatur ex iſtorum Epiſcoporum litteris ad Papam Bonifacium: *De Brimo* Commonitorii articulo, *id eſt, ut Romam liceat Epiſcopis provocare, jam priore anno inſinuare curavimus.*

Reſpondeo hoc Interim, ſive Pactum non de Epiſcopalis appellationis fuiſſe ſubſtantia, ſed de ſola, Afris ignota, forma Sardicenſi. Quod enim de iſta ſubſtantia nunquàm dubitaverint, eſt abundè demonſtratum. Quod de ſola iſta forma fuerit ambiguitas, oſtendunt iſtorum Epiſcoporum tam ad Bonifacium, quàm ad Cæleſtinum Pontificem litteræ, præſertim hæc verba: *Nam ut aliqui tanquam à Tuæ Sanctitatis Latere mittantur, nulla invenimus Patrum Synodo conſtitutum.* Qui nempè per Pontificem delegatæ ad retractandam cauſam Synodo præſideant, & in Synodali opere habeant Prærogativam atquè Primatum. Tales Apoſtolicæ Sedis Legatos Afri nunquam viderant: At ignorabant probari per Canones. Nihilominùs ſtipulati ſunt omnem Canonem per Interim obſervare. Uti hodiè novi Dogmatiſtæ cenſent retractatorium appellationum Epiſcopalium Judicium non poſſe Romam evocari, aut exerceri per ipſum Pontificem, ſed eum obligari ad iſtud delegandum in partibus; ità tunc Africani Epiſcopi credebant iſtud Judicium ſpectare ad perſonalia Sancti Petri & Succeſſorum privilegia, ideòque non poſſe delegari. Opinandi fundamenta adduxi ſuperiùs. Ad iſtam igitur, omnemque aliam Sardicenſem formam in Africa plantandam Zozimus tranſmiſit etiam Canonem de Epiſcoporum appellationibus.

Nec aliud Afri ſcripſerunt ad Papam Bonifacium. Etenim adductis ſuis verbis mox adjungunt: *Et nunc de tua poſcimus Sanctitate, ut quemadmodùm ea apud Nicæam à Patribus acta vel conſtituta ſunt, ſic ea à nobis facias cuſtodiri, & ibi apud vos iſta, quæ in Commonitorio attulerunt, facias exerceri, id eſt, ſi Epiſcopus accuſatus fuerit, &c.* Adducunt totum Sardicenſem Canonem. Et concludunt: *Hæc utique uſquè ad adventum veriſſimorum exemplarium Nicæni Concilii inſerta ſunt Geſtis. Quæ ſi ibi, quemadmodùm ipſo, quod apud nos Fratres ex Apoſtolica Sede directi allegaverunt, Commonitorio continentur, eoque ordine vel apud vos in Italia cuſtodiantur, nullo modo nos talia, qualia commemorata jam nolumus, vel tolerare cogemur, ſed credimus adjuvante miſericordia Domini Dei noſtri, quod tua Sanctitate Romanæ Eccleſiæ præſidente, non ſimus jam typhum iſtum paſſuri.* Zozimus ab Afris poſtulaverat duo. Primò, ut Epiſcoporum appellationes deinceps fierent juxta formam Sardicenſem. Deinde ut retractati per Romanam Eccleſiam Judicii executio fieret eo modo in Africa, quo fiebat in Italia. Nempè dum prompta non ſequebatur obedientia, fieret per violentam compulſionem, quam Afri dicebant eſſe *typhum ſæculi.* Et primum uſquè ad Nicænorum Canonum adventum ſervare ſpoponderunt, ſecundum articulum ſunt omni modo averſati. Quæ omnia altè clamant hoc *Interim* fuiſſe non de Epiſcopalis appellationis ſubſtantia, ſed dumtaxat de ordine & modo.

CAPITULUM QUINTUM.

FAuſtinus Epiſcopus, Legatus Eccleſiæ Romanæ, dixit: Nec veſtra Sanctitas præjudicat Eccleſiæ Romanæ, ſive de hoc Capitulo, ſive de aliis, quia dicere dignatus eſt Frater noſter & Co-Epiſcopus Alipius dubios eſſe Canones. Sed hæc ipſa ad Sanctum & Beatiſſimum Papam noſtrum ſcribere dignemini, ut & ipſe integros Canones inquirens, cum veſtra Sanctitate de omnibus Conſtitutis tractare poſſit. Sufficit autem, ut ipſe Beatiſſimus Epiſcopus Urbis Romæ, ſicut veſtra Sanctitas apud ſe tractat, ita ipſe inquirat, ne contentio inter Eccleſias naſci videatur, ſed magis charitate fraterna deliberare poſſitis, ipſo reſcribente, quid melius obſervari debeat. Aurelius Epiſcopus dixit: Præter iſta, quæ promiſimus Actis, neceſſe eſt ut etiam noſtræ Parvitatis litteris, Sancto Fratri & Con-Sacerdoti noſtro Bonifacio ſingula, quæ tractamus, pleniſſimè intimemus. Ergo ſi omnibus placet proſecutio noſtra, ore omnium condiſcamus. Univerſum Concilium dixit: Placet.

SCHOLION.

ADverſùs Sancti Alipii interceſſionem Fauſtinus Legatus nihil duxit opponendum. Afrorum de adducto Canone hæſitationem vidit eſſe fundatam, ideòque & dixit: *Veſtra Sanctitas non præjudicat Romanæ Eccleſiæ. Attamen Legationem ad Orientales Eccleſias cenſuit non expedire, ſed verorum Canonum inquiſitionem eſſe faciendam*

dam apud ſolam Romanam & Africanam Eccleſias. Et adjunxit rationem: *Ne contentio inter Eccleſias naſci videatur, ſed magis charitate fraterna deliberare poſſitis, ipſo* Pontifice Bonifacio *reſcribente, quid melius obſervari debeat*. Poſtulatam ab Alipio Legationem non penitùs improbavit, ſed ſuaſit non à Romana ſimul & Africana Eccleſia faciendam, ſed permittendam Pontificis arbitrio, & ſi facienda judicetur, ab ipſo ſolo faciendam. Duplex enim & diviſa Legatio altè apud Græcos clamaret eſſe contentiones inter iſtas Eccleſias. Et Primas Aurelius probavit conſilium. Et omnis Synodus acclamavit: *Placet*. Tanta erat Afrorum reverentia in Romanam Cathedram.

CAPITULUM SEXTUM.

NOvatus Epiſcopus, Legatus Mauritaniæ Sitifenſis, dixit: Nunc meminimus in hoc præſenti Commonitorio lecto etiam de Preſbyteris ſive Diaconibus contineri, qualiter ab Epiſcopis ſuis, vel à finitimis audiri debeant, quod in Nicæno Concilio minimè legimus. Unde hoc ipſum jubeat Sanctitas Veſtra nobis recitari. Aurelius Epiſcopus dixit: recitetur ad locum etiam hoc quod depoſcitur. Daniel Notarius recitavit: De appellationibus autem Clericorum, id eſt, minoris loci; reſtat ipſius Synodi certa reſponſio. De qua re quid acturi ſitis, credimus inſerendum, quod taliter dictum eſt ex Concilio. Hoſius Epiſcopus dixit: Quid me adhuc moveat, reticere non debeo. Si Epiſcopus fortè iracundus, quod eſſe non debet, citò aut aſperè commoveatur adverſùs Preſbyterum ſive Diaconum ſuum, & exterminare eum de Eccleſia voluerit, providendum eſt, ne innocens damnetur, aut perdat communionem. Et ideò habeat poteſtatem ejectus, ut finitimos interpellet Epiſcopos, ut cauſam ſuam audiant, & diligenter tractent, quia non oportet negari audientiam roganti. Et ille Epiſcopus, qui aut juſtè aut injuſtè eum ejecit, patienter accipiat, ut negotium diſcutiatur, & aut probetur ejus, aut emendetur ſententia, &c.

SCHOLION.

NOvatus Sitifenſis Epiſcopus, ac iſtius Mauritaniæ Legatus, à primo Commonitorii articulo perrexit ad tertium & palmarem, qui erat de inferioris Cleri appellationibus. Etiam pro ipſis adductum à Zozimo Canonem dixit non reperiri inter Decreta Nicæni Concilii. Quæſtio eſt, quo fundamento, aut quo colore Zozimus ad Romanas appellationes inferiori Afrorum Clero impartiendas adduxerit iſtum Sardicenſem Canonem? Dominus Petrus de Marca reſpondet: *Hujus Canonis præjudicio, quem Legatus Fauſtinus tanquàm Canonem Nicænæ Synodi protulerat, Zozimus firmare conatus eſt cognitionem à ſe habitam de cauſa tunc Apiarii Presbyteri Africani, à proprio Epiſcopo dejecti, exiſtimans videlicèt eum eſſe Canonis illius ſenſum, ut Presbyteri excommunicati arbitrio relinquat querelam deferendi ad quos voluerit Epiſcopos, modò Provinciæ vicini eſſent, cujuſmodi eſſe Roma videbatur, habita ratione Provinciarum Maritimarum Africæ*.

Reſpondeo hæc eſſe paradoxa. Quomodò enim Romanus Antiſtes Siccenſi intra Sitifenſem Mauritaniam Clerico poſſit dici finitimus? Interjacent Numidia atquè Byzacium. Quis credat, quod Zozimus Apoſtolicam Sedem computarit inter finitimos ubicumquè damnatorum Clericorum Epiſcopos, & ex hoc ſolo titulo adſcripſerit ipſi jus admittendæ appellationis? Fundavit iſtud jus in Primatu ſuæ Sedis. Proindè Zozimus, dum Afris Canonem miſit, direxit ſuos oculos haud dubiè ad ſcopum Apiarii. Quin Apiarius plurima de impotenti Afrorum Epiſcoporum in ſuum Clerum dominatu inſtillaverit auribus Zozimi, non eſt dubitandum. Nec ſine fundamentis. Iſtius enim dominatus inſolentia Gratum Primatem permovit ad datam ipſis per Apoſtolicos Canones poteſtatem circumſcribendam; ac Synodaliter ſanciendum, ut Epiſcopus non queat ſolus damnare, aut judicialiter frænare ſuum Presbyterum, aut Diaconum, niſi cum aſſiſtentia ſex, aut trium Collegarum. Proindè Zozimus Africanum Clerum cenſuit liberandum ab iſto dominatu, & vidit Sardicenſem Canonem eſſe iſti fini aptiſſimum, & propter ipſum emanaſſe. Hinc prudentiſſimè tranſmiſit in Africam. Per ipſum demonſtravit Clerum non adſtringi ad Retractatorium ſuæ Provincialis Synodi Judicium: Eſſe

adeò

adeò liberum, ut ipſa neglecta poſſit confugere ad vicinos Epiſcopos. Quocircà Dominus Petrus de Marca manifeſtè labitur, quod Zozimus hunc Canonem adduxerit pro Romanis inferioris Cleri appellationibus. Etenim lucidum eſt iſtum eſſe ſcopum aut ſenſum Canonis. Sardicenſis de Romanis appellationibus Canon, licet ſolos Epiſcopos exprimat, omninò tamen ſancit etiam de Clericis. Et quod omnis ſub cœlo Eccleſia ipſum ſic ſemper intellexerit, huc uſque oſtenſum eſt per authentica, ac plura exempla, ac teſtimonia. Proindè omnis Zozimi per Canonem ſcopus fuit dignoſcere, an paterna Sardicenſis Synodi in Clerum providentia, & ſuper quintum Nicænum Canonem adjecta clementia locum haberet in Africa, atque ità Clerus non opprimeretur per Epiſcopos. Poſſit in hujus canonis tranſmiſſione Zozimus oculos direxiſſe etiam in Romanas inferioris Cleri appellationes, & à minori ad majus duxiſſe argumentum, hoc ſenſu; Nicæni Canones inferiorem Clerum adeò non adſtringunt appellare ad ſolam ſuæ Provinciæ Synodum, ut permittant appellare etiam ad finitimos Epiſcopos; quantò igitur magis ad Epiſcopum Romanorum? Ita aliqui exiſtimant. Non malè,

CAPITULUM SEPTIMUM.

CUmque recitarentur, Auguſtinus Eccleſiæ Hipponis Regienſis, Legatus Provinciæ Numidiæ, dixit; Et hoc nos ſervaturos profitemur, ſalva diligentiori inquiſitione Concilii Nicæni. Aurelius Epiſcopus dixit; Si hoc etiam omnium veſtræ Charitati placet, reſponſione firmate. Univerſum Concilium dixit: Omnia quæ in Nicæno Concilio ſtatuta ſunt, nobis omnibus placent. Jocundus Epiſcopus Eccleſiæ Suffetulæ, Legatus Provinciæ Byzacenæ, dixit: Quod conſtitutum eſt in Nicæno Concilio, violari à quoquam nullatenùs poteſt.

SCHOLION.

ETiam hæc Sancti Auguſtini interlocutio demonſtrat ſummam Africanæ Eccleſiæ reverentiam & in Sancti Petri Sedem, & in Nicænos Canones. Ex priori reverentia tranſmiſſos à Zozimo Sardicenſes Canones omnis iſta Eccleſia uſquè ad lucidam veritatis manifeſtationem venerari perrexit tanquam Nicænos; ex poſteriori fuit parata valedicere ſuæ antiquæ conſuetudini, & inferiori etiam Clero Romanas appellationes permittere. Non ſoli duo Provinciarum Legati, ſed omnis Synodus una voce exclamavit; *Omnia quæ in Nicæno Concilio ſtatuta ſunt, nobis omnibus placent*. Omnibus placuit Jocundi Suffetulenſis Epiſcopi interlocutio: *Quod conſtitutum eſt in Nicæno Concilio, violari à quoquam nullatenùs poteſt*. Locuti ſunt ex regula, ex qua & Magnus Leo poſteà ſcripſit Nicænos Canones eſſe *Spiritu Dei conditos, & totius Mundi reverentia conſecratos*. Ex iſta reverentia Apiarii Presbyteri factam à Zozimo reparationem admiſerunt. Non uſque ad repertam Nicænorum Canonum veritatem, nequè ad quamvis aliam reincidentiæ conditionem, ſed abſolutè, ac in perpetuum. Attamen ſub præfatis moderationibus,

CAPITULUM OCTAVUM.

FAuſtinus Epiſcopus, Legatus Eccleſiæ Romanæ, dixit; Adhuc ſecundùm profeſſionem Sanctitatis veſtræ, tàm Sancti Alipii, quàm & Fratris noſtri Jocundi, aliqua infirmari credo, aliqua firmari debeant, cum jam in dubium ipſi Canones venerint. Ergò, ut placet & nobis & Beatitudini veſtræ, ad Sanctum & venerabilem Eccleſiæ Romanæ Bonifacium Epiſcopum veſtra ſcribere dignetur Sanctitas, ut & ipſe, quod Sanctus Auguſtinus ſtatuere dignatus eſt, deliberare poſſit, utrumnàm & hoc concedendum ſit, an reticendum, hoc eſt, de appellationibus inferioris gradus. Si ergò adhuc in dubium venit, de hoc Capitulo ju-

ſtum eſt ut Beatiſſimæ Romanæ Sedis Epiſcopus informari debeat. Si tamen in approbatis Canonibus hoc reperiri poſſit.

Scholion.

Canon eſt manifeſtè mendoſus. Forſan emendari poſſit hoc modo: *Aliqua infirmari credo, quæ firmari debeant*. Infirmari eſt non penitùs cohærere. Etenim Sanctus Alipius de Epiſcopalibus, Sanctus Auguſtinus de Clericalibus appellationibus dixerant: *Hoc nos ſervaturos profiteтemur, ſalva diligentiori inquiſitione Concilii Nicæni*. At verò Jocundus Epiſcopus dixerat: *Quod conſtitutum eſt in Nicæno Concilio, violari à quoquàm nullatenùs poteſt*. Hæc Fauſtinus Legatus cenſuit non ex integro cohærere. Nonnihil receſſit à priori ſua interlocutione: *Veſtra Sanctitas non præjudicat Eccleſiæ Romanæ*. Hæſitavit, an hæc de tranſmiſſorum à Zozimo Canonum legitima authoritate diſſidentia non præjudicaret. Hinc omnia cenſuit referenda ad Pontificem Bonifacium. Præſertim Sancti Auguſtini interlocutionem. Etenim ex ipſa videbat nutare reparationem Apiarii. Quoniàm reperta Canonum veritas poterat ipſam exſufflare.

Capitulum Nonum.

Aurelius Epiſcopus dixit: Etiam, quæ dudùm veſtræ Charitati intimavimus, nunc patimini exemplaria Statutorum Nicæni Concilii, ſed & quæ hic ſalubriter à noſtris Deceſſoribus ſecundùm ejuſdem Concilii normam formata ſunt, vel quæ nunc ordinata ſunt à nobis, recitari, & Geſtis inſeri. Omne Concilium dixit: Exemplaria fidei, & Statuta Nicænæ Synodi, quæ ad noſtrum Concilium per beatæ recordationis olim Prædeceſſorem tuæ Sanctitatis, qui interfuit, Cecilianum Epiſcopum allata ſunt, ſed & quæ Patres, ea exemplaria ſequentes, hìc conſtituerunt, vel nunc communi Tractatu ſtatuimus, his Geſtis Eccleſiaſticis inſerta manebunt, ita ut, quemadmodùm ſuperiùs dictum eſt, venerabilibus viris Antiochenæ & Alexandrinæ, ſed & Conſtantinopolitanæ Eccleſiarum Epiſcopis ſcribere veſtra Beatitudo dignetur, ut exemplaria veriſſima Concilii Nicæni ſub adſtipulatione litterarum ſuarum dirigant: Quò, declarata veritate, ea Capitula, quæ in Commonitorio præſens Frater, & Co-Epiſcopus noſter Fauſtinus, & Com-Presbyteri Philippus & Aſellus ſecum attulerunt, aut ibidem reperta à nobis firmabuntur, aut ſi non inveniuntur, collecta Synodo de hoc in ſequenti tractabimus. Daniel Notarius Nicæni Concilii profeſſionem fidei, vel ejus Statuta recitavit in Concilio Africano.

Scholion.

His omnibus auditis Primas Aurelius perſtitit in ſuo priori, & quorumdam Collegarum judicio, cenſentium eſſe neceſſariam perquiſitionem verorum Canonum. Et omnis Synodus fuit adſtipulata. Dixit & allatos in Africam à Ceciliano Carthaginenſi Primate, qui Synodo interfuerat, Nicænos Canones, & omnia ex ejus Codice tranſcripta exemplaria comprehendere ſolos viginti, & à Zozimo tranſmiſſos non eſſe in illis, ideòque neceſſariam eſſe Legationem ad Alexandrinam, Antiochenam, & Conſtantinopolitanam Eccleſiam, quæ ab illis authentica exemplaria adduceret. Ad Sanctum Cyrillum Patriarcham Alexandrinum Innocentius Presbyter, ad Atticum Antiſtitem Conſtanrinopolitanum miſſus eſt Marcellus Sub-Diaconus. Exiſtimo pro Marcello legendum eſſe Marcellinum: Nempè illum Carthaginenſis Eccleſiæ Sub-Diaconum, qui Afrorum circa Celeſtii cauſam Reſcripta deportavit ad Papam Zozimum. An Bonifacius Pontifex ſimilem Legationem, aut certè litteras miſerit, non poſſim affirmare. Iſtius rei nulla eſt memoria. Quin tamen Africana Synodus legaverit etiam ad Eccleſiam Antiochenam, videtur non dubitandum. Iſtam Patriarchalem Cathedram videtur tunc inſediſſe venerabilis Theodotus, & ante Legationis adventum obiiſſe: Succeſſor Joannes videtur non reſpondiſſe. Aut ſanè ejus Reſcriptum latet, aut periit.

Et

Et hæc omnia ſua Acta Synodus retulit ad Sanctum Papam Bonifacium; Apiarii reparationem, ſuum judicium de Zozimi Commonitorio, & contentis in ipſo Canonibus, ac præſertim ſuam Legationem ad Orientales Eccleſias. Hæc eſt relatio: *Quamvìs plures Codices legeremus, ſed nuſquàm in Nicæno Concilio, in Latinis Codicibus legimus, quemadmodùm in ſupradicto Commonitorio inde directa ſunt. Tamen quia hìc in nullo Codice Græco ea potuimus invenire, ex Orientalibus Eccleſiis, ubi perhibentur eadem Decreta poſſe etiam authentica reperiri, magis nobis deſideramus adferri. Pro qua re tuam quoque Venerationem obſecramus, ut ſcribere etiam ipſe digneris ad illarum partium Sacerdotes, hoc eſt, Eccleſiæ Antiochenæ, Alexandrinæ, & Conſtantinopolitanæ. Et ſi aliis etiam placuerit tuæ Sanctitati: Ut inde ad nos iidem Canones apud Nicæam civitatem à Patribus conſtituti veniant, te potiſſimum hoc beneficium cunctis Occidentalibus Eccleſiis in Domini adjutorio conferente. Quis enim dubitet exemplaria eſſe veriſſima Concilii Nicæni in Græcia congregati, quæ de diverſis locis, & de nobilibus Græcis Eccleſiis allata, & comparata concordant? Quod donec fiat, hæc quę in Commonitorio ſupradicto allegata ſunt, de appellationibus Epiſcoporum ad Romanę Eccleſię Sacerdotem, & de Clericorum cauſis apud ſuarum Provinciarum Epiſcopos terminandis, nos uſque ad prolationem ſervaturos eſſe profitemur, & Beatitudinem tuam ad hoc nos adjuturam in Dei voluntate confidimus. Cętera verò, quę in noſtra Synodo geſta & confirmata ſunt, quoniàm ſupradicti Fratres noſtri, Fauſtinus Co-Epiſcopus, Philippus & Aſellus Presbyteri ſecum ferunt, ſi dignatus fuerit, tuę nota facient Sanctitati.*

Plura hinc diſcimus. Primò, quod Fauſtinus Legatus, ac ejus Collegæ poſt hanc Synodum redierint ad almam Urbem. Secundò, quod Philippum & Aſellum, Cardinales Presbyteros, quos Zozimus dixerat filios, hæc Synodus inſcribat Fratres. Nempè aliter Romanus Pontifex, aliter inferiores Epiſcopi fuerunt ſemper conſueti inſcribere titulos. Etiam Innocentium Presbyterum, ſibi alienum, Legatum hujus Synodi, Sanctus Cyrillus inſcripſit filium. Forſitan quià Patriarcha Alexandrinus fuit ſemper conſuetus in cunctis imitari Romanum Pontificem. Tertiò diſcimus, quod hæc Synodus decretam à ſe Legationem retulèrit Bonifacio, ſed tamen ejus executionem non diſtulerit uſquè ad ejus Reſcriptum. Quartò, quod Bonifacio ſupplicarit, ut & ipſe ſimilem Legationem decerneret. Quare omninò poſſit decreviſſe. Quintò diſcimus, quod hæc de Nicænis Canonibus quæſtio poſterioribus ſæculis forſan præbuerit anſam litigandi de eorumdem numero, & fingendi varias de ipſis epiſtolas, contentas in Codice Iſidori Mercatoris. Africani Epiſcopi plurimum fiduciæ habebant apud Sanctum Bonifacium. Quippè ab Imperatore Honorio fuerant in Italiam vocati ad diſcutiendam ejus cauſam contra Anti-Papam Eulalium; Et ſe ad iter adcinxerant, ipſum adjuturi. Hinc ab ejus ſapientia atquè juſtitia ſupplicarunt & ſperarunt ſe liberandos à ſupra expoſito Romanæ executionis modo; quem appellabant *typhum ſęculi*. Idque *etiamſi fortè aliter ſe haberent Nicęni Canones*. Cenſebant adverſari Chriſtianæ modeſtiæ.

CAPUT XXIX.

Exponitur alia de his rebus Carthaginenſis Synodus, habita ſub Pontificatu Sancti Cæleſtini.

QUo tempore Innocentius Carthaginenſis Eccleſiæ Presbyter, & Marcellinus ejuſdem Eccleſiæ Sub-Diaconus, ex Oriente redierint, non conſtat. Etenim ad Sanctos Alipium, & Auguſtinum ſcribit Sanctus Hieronymus: *Sanctus Innocentius Presbyter, qui hujus ſermonis eſt portitor, anno prǽterito, quaſi nequaquàm in Africam reverſurus, mea ad Dignationem veſtram Scripta non ſumpſit.* Hic Innocentius omninò videtur eſſe ille ipſe Synodalis Legatus. Cum Synodalibus litteris Carthagine Alexandriam ad Sanctum Cyrillum, cum aliis Sanctorum Alipii & Auguſtini litteris Alexandria profectus eſt Hieroſolymam ad Sanctum Hieronymum. Etenim Alipius & Auguſtinus fuerant magna pars iſtius Synodi; ideòque ejus Legato addiderunt ſuas de Pelagiana hæreſi litteras ad ſuum in iſto bello ſtrenuiſſimum Commilitonem Hieronymum. Anſam ſcribendi præbuit Cæleſtius, qui ſua ad Zozimum Pontificem appellatione Africanam inſigniter vexaverat, Romanam autem Eccleſiam fœdiſſimè, ac nuperrimè deluſerat. An Innocentius ſolus, an ſimul cum Marcellino iverit Hieroſolymam, ignoro. Videtur iviſſe ſolus. Nam principales ipſorum termini fuerunt nimiùm diſparati. Quidquid ſit, ambo retulerunt Nicænos Canones cum Sancti Cyrilli & Attici litteris, inſcriptis ad Aurelium, ac ejus Synodum. Sancti Cyrilli epiſtola ſcripta eſt anno iſtius ſæculi vigeſimo tertio, quarto poſt iſtam Synodum. Etenim proximum poſt epiſtolam Paſcha erat futurum decimo ſeptimo Kalendas Majas, id eſt, die decima quinta Aprilis: Quod factum eſt anno iſtius ſæculi vigeſimo tertio. Et Paſchalis dies per Alexandriæ Patriarcham non ſolebat denunciari Eccleſiis, niſi ad Feſtum Dominicæ Epiphaniæ. Bonifacius Pontifex erat tunc adhuc ſuperſtes. Eſt enim iſto anno defunctus octavo Kalendas Novembres. In Africano Codice ad Sancti Cyrilli & Attici epiſtolas habemus hanc annotationem: *Sanctus Cyrillus Authentica Concilii Nicęni, tranſlata de Gręco, per Innocentium Presbyterum tranſmittit: Quę, & etiam alię epiſtolę, cum eodem Concilio Nicęno per memoratum Presbyterum Innocentium, & Marcellum Sub-Diaconum Eccleſię Carthaginenſis, Sancto Bonifacio Epiſcopo Romanę Eccleſię ſub die ſexto kalendas Decembris ſunt directa.* Proindè circa Feſtum Epiphaniæ Innocentius Alexandria rediit in Africam. Exindè Epiſcopi tranſmiſſos Canones diſcuſſerunt, ac de ſuis rebus deliberarunt: Haud

dubiè Synodaliter. Sexto Kalendas Decembris eoſdem Legatos cum Nicænis Canonibus, ac ſuo circa hæc omnia judicio miſerunt ad Sanctum Bonifacium, haud dubiè ſupplicantes ſuam ſibi circa inferioris Cleri appellationes conſuetudinem confirmari, ac deinceps non infringi aut impeti. Verùm tunc ultra menſem defunctus erat Bonifacius, ac Cæleſtinus Succeſſor ferè per menſem ſederat. Africana Eccleſia uſquè tunc iſta ignorabat. Ex his lucet labi Joannem Garnerium, ubi in Pelagiana hiſtoria aſſerit Innocentium Presbyterum ad conquirendos Nicænos Canones fuiſſe miſſum anno iſtius ſæculi decimo octavo, & nono decimo rediiſſe. Rectè tamen dubitat, an hic Legatus ſit idem cum laudato per Sanctum Hieronymum Innocentio. Etenim de ſuo Innocentio ſcribit Sanctus Hieronymus: *Quaſi nequaquàm in Africam reverſurus*. Attamen hoc non evincit. Poterat enim tunc non velle, aut ex Superiorum Mandato non poſſe reverti.

His cognitis Africani Epiſcopi denuò fecerunt aliam Synodum. Ejus, uti & iſtius prioris, Acta perierunt, aut latent. Utcumquè tamen diſci poſſint ex hujus poſterioris relatione ad Sanctum Cæleſtinum. Ejus verba, licèt ſuperiùs adducta, ſunt repetenda: *Optaremus, ſi quemadmodùm Sanctitas tua de Apiarii adventu lætatos nos fuiſſe miſſis per Compresbyterum noſtrum Leonem litteris intimavit, ita nos quoque de ejus purgatione hæc Scripta cum lætitia mitteremus: Eſſet profectò & noſtra, & veſtra modò alacritas certior: Nec feſtinata, nec præpropera videretur, quæ adhuc tam de audiendo, quàm de audito præceſſerat. Adveniente ſanè ad nos Sancto Fratre & Co-Epiſcopo noſtro Fauſtino, Concilium congregavimus, & credidimus ideò cum illo miſſum, quoniam ſicut per ejus operam Presbyterio ante redditus fuerat, ità nunc poſſet de tantis criminibus, à Tabracenis objectis, eo laborante purgari. Cujus tanta & tam immania flagitia decurſum noſtri Concilii examen invenit, ut memorati patrocinium potiùs quàm judicium, ac defenſoris magis operam, quàm diſceptatoris juſtitiam ſuperarent. Nam primùm, quantum obſtiterit omni Congregationi diverſas injurias ingerendo, quaſi Eccleſiæ Romanæ aſſerens privilegia, & volens eum à nobis in communionem ſuſcipi, quem tua Sanctitas credens appellaſſe, quod probare non potuit, communioni reddiderat, quod minimè tamen licuit. Quod etiam Geſtorum ex lectione meliùs cognoſces. Triduano tamen laborioſiſſimo agitato judicio; cum diverſa eidem objecta affictiſſimi quæreremus, vel moras Co-Epiſcopi noſtri Fauſtini, vel tergiverſationes ipſius Apiarii, quibus nefandas turpitudines occulere conabatur, Deus Judex fortis, juſtus, & longanimis, magno compendio reſecavit. Tetriore quippè, ac putidiore obſtinatione compreſſa, qua tantum libidinum cœnum impudentia negationis volebat obruere, Deo noſtro ejus conſcientiam coarctante, & occulta, quæ in illius corde, tanquàm in volutabro criminum jam damnabat, etiam hominibus publicante, repentè in confeſſionem cunctorum objectorum flagitiorum doloſus negator erupit. Et tandem de omnibus incredibilibus opprobriis ultroneus ſe ipſe convicit, atque ipſam quoquè noſtram ſpem, qua eum & credebamus, & optabamus de tam pudendis maculis poſſe purgari, convertit in gemitus: Niſi quoniam iſtam noſtram mœſtitiam uno tantùm mitigavit, quod & nos labore diuturnioris quæſtionis abſolvit, & ſuis vulneribus qualemcumquè medelam etſi invita ac ſuæ conſcientia reluctante, confeſſione providit.*

Hæc epiſtola non eſt Afrorum Antiſtitum prima ad Sanctum Cæleſtinum. Nec enim ipſi ex more gratulatur Pontificatum, nec circa ipſum fauſta precatur. Solummodò habet in ſui medio: *Præfato debitæ ſalutationis officio*. Eſt ſcripta ex impetu, ideòque oblita conſuetam præfationis reverentiam locare in exordio. Ex ipſa interim colligimus plura. Primò, quod in adductis ex Oriente Nicænis Canonibus miſſos à Zozimo Canones non videntes Africani Epiſcopi cenſuerint ſe fundatos adversùs Romanam Eccleſiam, ideòque reparati Apiarii cauſam judicaverint retractandam. Et omninò retractarunt. Quin & reparationem exſufflarunt. Ipſam anteà admiſerant ſub certis moderationibus, attamen abſolutè, ſine dependentia à quovis ſucceſſu circa Nicænos Canones. Et ecce nunc omnia circumducunt. Attamen ex alio principio. Adduxerunt enim nova ejus crimina, novaſque probationes. Et de iſtis convictum, & confeſſum denuò dejecerunt. Immò non dejecerunt, ſed à Cæleſtino Pontifice dejiciendum denuò tranſmiſerunt ad almam Urbem. Appoſitis Apoſtolicæ Sedis manibus detulerunt antiquam reverentiam. Et Cæleſtinus ipſum accepit eum gaudio, ejus reparationem innovavit & firmavit, & cum Fauſtino Epiſcopo reponendum remiſit in Africam. Quæ omnia apud Afros ſunt acta Synodaliter. Et ex his patet tàm Fauſtinum, quàm Apiarium frequenter iiſſe & rediiſſe.

Ad Fauſtini redditum Africani Epiſcopi denuò adunarunt Synodum. Et in ipſa Fauſtinus Apiarii Advocatum potiùs egit, quàm Judicem. Et ante omnia potenter obſtitit omni Congregationi, diverſaſque ei ingeſſit injurias, aſſerens Romanæ Eccleſiæ privilegia. Nempè Africanos Epiſcopos durè increpavit, quod Apiarii factam à Zozimo ac Bonifacio reparationem fuiſſent auſi retractare, atquè ità patenter impingere in privilegia Romanæ Eccleſiæ. Aſſeveravit, quod inſuper noviſſimæ ejus appellationi fuiſſet deferendum. Etenim hæc verba, *Credens appellaſſe, quod probare non potuit*, manifeſtè laudant non primam ad Zozimum, ſed longè poſteriorem Apiarii appellationem ad Cæleſtinum. Nempè dum Africani Epiſcopi ipſum voluerunt denuò degradare, ille novam interpoſuit appellationem. Et hæc videtur fuiſſe cauſa, cur eum ipſi damnare non præſumpſerint, ſed damnandum tranſmiſerint Pontifici. Et ipſam inſuper negarunt, dicentes ab Apiario non poſſe probari. Quin & conſtanter adjecerunt: *Quod minimè tamen licuit*. Hoc eſt, quantumvis Apiarius appellaſſet, veſtra tamen Sanctitas nequiit appellationem admittere, longè minùs ipſum reddere communioni. Nempè ob antiquam Africanæ Eccleſiæ conſuetudinem, quam adducti Nicæni Canones non infirmabant.

Pergit Synodalis ad Cæleſtinum Pontificem epiſtola: *Præfato itaque debitæ ſalutationis officio, impendio deprecamur, ut deinceps ad veſtras aures hinc*

hinc venientes non faciliùs admittas, nec à nobis excommunicatos in communionem ultra velitis excipere. Quia hoc etiam Nicæno Concilio definitum, facilè advertet Venerabilitas tua. Nam etſi de inferioribus Clericis vel Laicis videtur ibi præcaveri, quantò magis hoc de Epiſcopis voluit obſervari, ne in ſua Provincia communione ſuſpenſi, à tua Sanctitate vel feſtinato, vel præproperè, vel indebitè videantur communioni reſtitui. Presbyterorum quoquè, & ſequentium Clericorum improba refugia, ſicut te dignum eſt, repellat Sanctitas tua: Quia & nulla Patrum definitione hoc Eccleſiæ derogatum eſt Africanæ, & Decreta Nicæna ſive inferioris gradus Clericos, ſive ipſos Epiſcopos ſuis Metropolitanis apertiſſimè commiſerunt. Prudentiſſimè enim, juſtiſſimèque providerunt quæcumquè negotia in ſuis locis, ubi orta ſunt, finienda: Nec unicuiquè Provinciæ gratiam Spiritus Sancti deſuturam, qua æquitas à Chriſti Sacerdotibus & prudenter videatur, & conſtantiſſimè teneatur. Maximè quia unicuique conceſſum eſt, ſi judicio offenſus fuerit Cognitorum, ad Concilia ſuæ Provinciæ, vel etiam univerſale provocare. Niſi fortè quiſquam eſt, qui credat unicuilibet poſſe Deum noſtrum examinis inſpirare Juſtitiam, & innumerabilibus congregatis in Concilium Sacerdotibus denegare. Aut quomodò ipſum Tranſmarinum Judicium ratum erit, ad quod teſtium neceſſariæ perſonæ, vel propter ſexus, vel propter ſenectutis infirmitatem, multis aliis intercurrentibus impedimentis, adduci non poterunt? Nam ut aliqui à tuæ Sanctitatis Latere mittantur, nulla invenimus Patrum Synodo conſtitutum. Quia illud, quod pridem per Co-Epiſcopum noſtrum Fauſtinum, tanquàm ex parte Nicæni Concilii, tranſmiſiſtis, in Conciliis verioribus, quę accipiuntur Nicæni, à Sancto Cyrillo Co-Epiſcopo noſtro Alexandrinæ Eccleſiæ, & à venerabili Attico Conſtantinopolitano Antiſtite, ex authentico miſſis, quæ etiam ante hoc per Innocentium Presbyterum, & Marcellum Sub-Diaconum, per quos ad nos ab eis directa ſunt, venerabilis memoriæ Bonifacio Epiſcopo, Prędeceſſori veſtro, à nobis tranſmiſſa ſunt, in quibus tale aliquid non potuimus reperire.

Infelix, devia, ac prævaricatoria epiſtola. Ante omnia rogat, ut Romanus Pontifex nullam deinceps ex Africa appellationem admittat: Neque Laici, neque Clerici, neque item Epiſcopi. Ut nullum ab Africana Eccleſia excommunicatum reddat communioni. Idque quia ità ſancitur à Nicænis Canonibus. Epiſtola affirmat Romanas appellationes adeò non firmari per iſtos Canones, ut etiam Epiſopis per iſtos interdicantur. Putatur reſpicere quintum Canonem. Verùm ille nimiùm manifeſtè ſancit de ſolis Clericis inferioribus; Nec video fucum, quo poſſit extendi ad Epiſcopos. Quare exiſtimo Afros reſpexiſſe etiam ad quartum, ac præſertim ad ſextum Canonem, per quos Metropoliris datur non modica poteſtas in creandis Epiſcopis. Afri videntur ipſam extendiſſe ad judicia. Quidquid ſit, epiſtola ſingulariter rogat deinceps non admitti provocationes Presbyterorum, ac aliorum Clericorum. Ipſas appellat *Improba refugia.* Nempè vetita per antiquam Africanæ Eccleſiæ conſuetudinem. Et adjungit iſti conſuetudini per nullam Patrum definitionem eſſe vel in minimo derogatum. Ex quo diſcimus ſingulares Eccleſiarum conſuetudines poſſe aboleri per generales Synodos: Iſtud tamen non cenſeri factum, niſi diſertè exprimatur. Hæc regula eſt adeò antiqua.

Et ſuæ conſequentiæ, qua Nicænum Decretum extendit à Clericis ad Epiſcopos, epiſtola dat varias rationes. Primò, quia quævis negotia in ſuis ubi orta ſunt, locis oportet audiri, & finiri. Deindè, quod Provinciarum Synodis ſperanda ſit non deeſſe Spiritus Sancti gratia, qua cauſarum Juſtitia videatur ac teneatur. Terriò, quod damnatis per duodecim Collegas Epiſcopis, immò & per pauciores damnatis Clericis non denegetur appellatio. Appellare & ipſi poſſint ad plenam Provinciæ Synodum, immò & ad univerſale Concilium totius Diœceſios. Et hoc videtur eſſe novellum Clericorum privilegium, datum ex occaſione appellantis Apiarii: Quo tolleretur omnis anſa invocandi Romanam Eccleſiam. Quarta ratio eſt, quod Dominus Deus non ſit credendus unicuilibet potiùs inſpirare examinis ac judicii Juſtitiam, quàm innumerabilibus Synodalirer congregatis Epiſcopis. Eſt contumelioſa ratio. Appellatas cauſas Romanus Pontifex etiam tunc judicabat cum ſolo ſuo Cardinalium Epiſcoporum ac Presbyterorum Conſiſtorio. Et ejus ſolius judicium iſthic prævalebat omnium ſuffragiis. At verò Afrorum Provinciæ, ac Synodi habebant numeroſiſſimos Epiſcopos: Præſertim plena Diœceſios Synodus. Hinc adducta ratio affirmat credendum, quod Dominus Deus tanto potiùs numero inſpiret veritatem, quam uni Epiſcopo Romano. Quinta ratio eſt, quod Tranſmarinum, ſeu Romanum Judicium nequeat eſſe ratum, ac firmum: Quoniam ad ipſum adduci non valent teſtes, aliæque perſonæ neceſſariæ. Reponi poterat appellatæ cauſæ retractationem poſſe per Pontificem delegari in partibus, & iſti Synodali judicio poſſe præfici ac præſidere Romanum è Papali Latere Legatum, coram quo omnes neceſſariæ ſiſtantur perſonæ, & qui ex ipſarum teſtimoniis, aut profeſſionibus cauſam judicet, aut certè inſtruat Pontifici referendam. Et iſtam poteſtatem in Pontifice agnovit, & confirmavit Sardicenſis Synodus. Ad hoc igitur argumentum epiſtola occurrit, ac reſpondet: *Nam ut aliqui tanquàm à tuæ Sanctitatis Latere mittantur, nulla invenimus Patrum Synodo conſtitutum, quia illud, quod pridem tanquàm ex parte Nicæni Concilii exinde tranſmiſiſtis, in Conciliis verioribus non potuimus reperire.*

Hæc ſunt fundamenta, ex quibus iſta Africana Synodus cenſuit non ſolis Clericis, ſed etiam Epiſcopis Romanas appellationes interdici per Nicænos Canones, & pariter omnes committi ſuis Metropolitanis. Hoc eſt inconcuſſis, ac inappellabilibus Metropolitarum Synodis. Per Metropolitas intelligit non ſolos Provinciarum Præfectos, ſed etiam Diœceſion Primates, Exarchos, ac Patriarchas. Fuit horrenda audacia. Africani namque Epiſcopi uſque tunc Romam ſemper appellaverant, ac poſteà etiam perrexerunt appellare: Et ecce iſta Synodus, dum de Apiarii facta per Zozimum reparatione ſe vindicare ſtudet, tentat evertere iſta omnia,

omnia. Et Canones Nicænos intellexit peſſimè. Quod enim hi Romanas appellationes non circumſcribant, eſt nimis exploratum. Etiam ſemetipſam evertit iſta Synodus. Africana namque Eccleſia eſt Romani Patriarchatus Diœceſis, ideoque Romanus Pontifex eſt ejus Patriarcha, ac ſupremus Metropolitanus. Proindè ad ipſum appellatio ex nullo colore potuit Epiſcopis interdici.

Præfata epiſtola affirmat Nicænos Canones fuiſſe in Africam tranſmiſſos à ſolo Cyrillo Alexandrino, ſoloque Attico Epiſcopo Conſtantinopolitano. Antiocheni nullam facit memoriam. Rationem adduxi ſuperiùs. Aurelius Primas in ſexta Carthaginenſi Synodo, & ejuſdem Synodi ad Sanctum Bonifacium Pontificem relatio Antiochenam Eccleſiam præponunt Alexandrinæ. Poſſit eveniſſe caſu. Poſſint etiam attendiſſe Antiochiam fuiſſe primam Sancti Petri Apoſtoli, non per Vicarium diſcipulum, ſed in propria perſona Cathedram. Inſuper Afrorum iſto tempore Epiſcopi habuerunt modicam ſimilium rerum notitiam. Infelix epiſtola addit, quod Innocentius Presbyter, ac Marcellus Sub-Diaconus Nicænos Canones, quos ex Oriente detulerant in Africam, etiam detulerint Romam ad Papam Bonifacium. Ex quo colligitur, quod Sanctus Bonifacius ipſos noluerit poſtulare è Græcia. Porrò Atticus Conſtantinopolitanus Epiſcopus obiit quinti ſæculi anno vigeſimo quinto, ſexto Idus Octobris. Erat annus ſecundus Cæleſtini Pontificis. Infelix iſta epiſtola videtur junior. Etenim illa, quæ circa Apiarium, & omnem hanc litem Cæleſtinus egit, videntur exegiſſe moras longioris temporis. Quod ipſum firmant ſequentia epiſtolæ verba: *Nam de Fratre noſtro Fauſtino, amoto jam pro ſuis nefandis nequitiis de Eccleſia Chriſti dolendo Apiario, ſecuri ſumus, quod eum, probitate ac moderatione tuæ Sanctitati, ſalva fraterna charitate, ulteriùs Africa minimè ſuſtinere patiatur.* Affirmant Apiarii degradationem fuiſſe tandem probatam, & confirmatam à Sancto Cæleſtino, & Fauſtinum Legatum aut rediiſſe Romam, aut fuiſſe revocatum. Et Afri ſupplicant deinceps non inquietari ejus diſputationibus de privilegiis Romanæ Eccleſiæ. Manifeſtum eſt hæc omnia non potuiſſe peragi modico tempore.

Hæc epiſtola etiam memorat Legatos à Latere. Eoſdem laudat in litteris ad Fauſtum, Martinum, & alios Regiæ civitatis Archi-Mandritas Magnus
Epiſt. 28. Leo Pontifex: *Propter cauſam fidei, quam Eutyches perturbare tentavit, de Latere meo miſi, qui defenſioni veritatis adſiſterent.* Laudat Julium Puteolanum Epiſcopum, Renatum Sancti Clementis Cardinalem Presbyterum, ac Hilarum Cardinalem Diaconum, ſuos ad ſecundum Epheſinum Concilium Legatos. Eos exprimit, & laudat in litteris ad Julianum Coenſem Epiſcopum, atque
Epiſt. 31. adjungit: *Quos è Latere meo vice mea miſi.* Tituli origo eſt à Concilio Sardicenſi, ſanciente varios modos, quibus Romanus Pontifex appellatas cauſas poſſit retractare: *A proprio Latere Presbyteros mittat.* Eſt titulus mutuatus è Romano Imperio, & cum multis aliis ejuſdem formulis tranſlatus in Eccleſiam. Hinc de pœnalium in Donatiſtas legum executione ſcribit in Sancti Auguſtini vita Beatus Poſſidius: *Propter quod perficien-* Cap. 13.
dum Honorius è Latere ſuo Tribunum, & Notarium Marcellinum ad Africam Judicem miſerat. Et in Francorum hiſtoria Sanctus Gregorius Epiſcopus Turonenſis: *Miſit Rex Innacharium & Scaptarium,* L.4. C.13.
primos de Latere ſuo. Et Marculfus Monachus in formulis: *Præſente Miſſo noſtro, Illuſtri viro illo,* L.1. C.40.
quem ex noſtro Latere illuc pro hoc direximus. Plura iſtiuſmodi teſtimonia adducit in ſuis Scholiis Hieronymus Bignonius. Phraſis ab Imperio, uti ad Eccleſiam, ità quoquè devenit ad Regna. Ejus virtutem exponit in quadrageſimi ſeptimi Pſalmi enarratione Sanctus Auguſtinus: *Quicumquè alicui cohærent, Latera ipſius dicuntur. Nam & de aliquibus hominibus ſolemus ità loqui: Bonus homo eſt, ſed mala Latera habet. Id eſt, ipſe quidem bonitate præſtat, ſed maligni ſunt, qui ei ſunt conjuncti. Eumdem in ſenſum ſecunda Matiſconenſis Synodus reprehendit quoſdam, qui Lateri Regis adhærent.* Joannes Morinus de Papalibus è Latere Legatis ſcribit: *E Latere mitti eſt velut è familia Pontificis, ex Officialibus & Procuratoribus Domeſticis in opus aliquod eligi, & deputari.* Non benè. Etenim Julius Puteolanus Epiſcopus nequiit fuiſſe è Sancti Leonis familia, nec ejus Domeſticus Procurator, aut Officialis. Paſchaſius Queſnellus ſcribit: *Myſterio, mea quidem ſententia, vacant hæc verba, ſaltem quod ad præſentem locum attinet, nec aliud ſignificant, quam*, Hinc. *Id eſt, ex hac urbe, ex his partibus.* Et probat ex Græca epiſtolarum tranſlatione, veroſimiliter facta per Julianum Coenſem Epiſcopum, qui iſtius phraſios Romanum myſterium non poſſit ignoraſſe. Pro iſtis vocibus ille dumtaxat poſuit, *Hinc*: Reſpondeo voces nec apud Romanum Imperium, nec item apud lacerata ex ipſo Regna vacaſſe myſterio, ideoque nec apud Eccleſiam, Et iſtud myſterium Sanctus Auguſtinus abundè expoſuit. Quapropter eſſe inter Pontificis Romani Latera eſt eſſe inter ejus in Romanæ Provinciæ Synodo, aut Romanæ Eccleſiæ Conſiſtorio Adſeſſores. Et hi erant ejus Comprovinciales Epiſcopi, & Cardinales Presbyteri. Item Romanæ Eccleſiæ Archi-Diaconus. Quam dignitatem Hilarus geſſit ſub Sancto Leone. Hinc Dulcitius Notarius non mittebatur è Latere. Nec item Cardinales Diaconi. Quia Pontifici in ſacro Tribunali, Conſiſtorio, aut Synodo tunc non aſſidebant. Hodie adſident: Et quidem ante Epiſcopos. Item hodiè Romanus Pontifex vix adunat Synodum ſuæ Provinciæ: Pleraque agit in Conſiſtorio. Et iſthìc ei adſident omnes, & ſoli Cardinales. Hinc hodie illi omnes & ſoli poſſint eſſe Legati à Latere. Proindè Papale Latus hodiè eſt ejus adſeſſio in Conſiſtorio. Eodem modo exponi debent Latera Laicorum Principum.

CAPUT

CAPUT XXX.

An hæc omnia per & circa Apiarium Geſta ſint authentica?

MArcus Antonius Capellus edidit inſigniter eruditum de Romanis Afrorum appellationibus opuſculum, in quo rectè docet, ac lucidè demonſtrat Africanis Epiſcopis ſemper, Africanis autem Clericis numquàm licuiſſe provocare ad Sedem Apoſtolicam, ideòque ſextam Carthaginenſem Synodum, Synodales ad Sanctum Bonifacium, & Cæleſtinum litteras, omniaque circa Apiarium Acta eſſe ſpuria figmenta. Fateor ipſum non loqui ſine fundamentis. Ego tamen non auſim iſta probare. Etenim iſtam Synodum, iſtas epiſtolas, iſta Geſta, tanquàm legitima, & authentica, laudant Dionyſius Exiguus, antiquus Africanæ Eccleſiæ Codex, alia antiqua Africanorum Canonum Collectio, plures Gallicanæ Synodi, Trullana Synodus, Synodus octava. Hincmarus Rhemenſium Metropolita, aliique plures Collectores Canonum. Attamen eruditi iſtius viri argumenta non ſunt frivola, ideòque audienda. Primum eſt: *Baronius de hac controverſia ſcribens, dicere coactus eſt Acta ſextæ Synodi non extare, hoc argumento. Quod in Concilio inducuntur Legati cum Commonitorio Pontificis Zozimi, à Patribus petentes, ut decernerent quod Presbyteri, & cæteri inferiores Clerici, damnati ab Ordinariis ſuis, provocare poſſent ad Epiſcopos vicinos, antequàm adirent Concilia Provincialia, Patreſque id facere detrectaſſe, niſi ſub conditione; tamen conſtat quod Milevi ante aliquot annos, & Carthagine anno ſuperiori omninò ità fieri ipſimet conſtituerant.* Adducit iſtos Canones, & proſequitur: *Et nihilominùs ſextæ Synodi Acta inducunt Patres ità loquentes, ac ſi Canonem iſtum neque conſtituiſſent, neque conſtitui vellent, nequè de eo ulla unquam mentio facta fuiſſet. Mihi certè hoc argumentum magni ponderis eſt, & plus probat, quàm putavit Baronius. Neque enim ſcio componere Acta iſta cum Canone, ſed ut fert mea opinio, vel Canon Acta, vel Acta Canonem tollunt.* Reſpondeo hæc facilè conciliari. Etenim Canon non ante aliquot annos à Milevitana, ſed priori dumtaxat anno prodiit à Carthaginenſi Synodo. Idque ob reverentiam Apoſtolici Commonitorii. Prodiit ab illa Synodo, quæ celebrata eſt poſt adductam Zozimi Tractoriam contra errores ac perſonas Pelagii atque Cæleſtii. Tum Pontifici placere ſatagentes Africani Epiſcopi, Tractoriam confirmarunt per plura Decreta de Divinæ gratiæ auxiliis: Ac item in Commonitorii gratiam ediderunt Canonem, permittentem Clero provocare ad vicinos Epiſcopos. Eundem confirmarunt anno ſequenti in ſexta Synodo. Verùm tunc addiderunt aliquod temperamentum, ſeu aliquod Interim. Res infra elucidabitur. Eruditus vir labitur in communem errorem, qui jam laudatos Carthaginenſis Concilii Canones tranſcribit in neſcio quod Milevitanum.

Secundum ejuſdem Doctoris argumentum eſt hoc: *Dicebamus inter hæreticorum objectiones ex Actis & epiſtolis de hac controverſia iſthæc haberi: Primò, Legatos à Zozimo cum Canonibus Sardicenſibus nomine Nicænorum miſſos in Africam. Secundò, errore à Patribus detecto, illos ſcripſiſſe ad Zozimum, placere quidem ſibi, ut ex Africa Romana Sedes appellaretur, quouſque authentica Canonum Nicænorum reperirentur. Ea tamen ſe perquirere velle, quia in exemplaribus Nicænis, quæ erant in Africa, Canones illi deſiderabantur. Tertiò, anno ſequenti, octavo kalendas Junii, cauſa repetita, ex Originali Cæciliani Epiſcopi Carthaginenſis Commonitorium Zozimi fuiſſe falſi convictum, ſed Legatis pro eo pugnantibus, communi conſenſu decretam Legationem ad Eccleſias Alexandriæ, Antiochiæ, & Conſtantinopolis, quæſitum vera exemplaria Nicæna. Quartò, ea directa ad Bonifacium Zozimi Succeſſorem hoc anno, qui fuit poſt Conſulatum Honorii duodecimum, & Theodoſii octavum, ſextokalendas Decembris, cum litteris Cyrilli Alexandrini, & Attici Epiſcopi Conſtantinopolitani, quæ illic referuntur.*

Notandi hic ſunt aliqui lapſus. Primus eſt, quod Africani Patres poſt detectum errorem Zozimo ſcripſerint ſibi placere, ut uſquè ad reperta, ac ſibi demonſtrata Nicænorum Canonum exemplaria Romanæ Afrorum appellationes procederent. Etenim iſta ſcripſerunt non poſt detectum errorem, ſed poſt obortum circa Canones dubium. Verba ſextæ Synodi ſunt clara: *Frater noſter Alipius dicere dignatus eſt dubios eſſe Canones. Cum jam in dubium Canones venerint.* Poſt detectum errorem Epiſcopi iſti, vel potiùs iſtorum Epiſcoporum aliqui Romanas etiam Epiſcoporum appellationes penitùs excuſſerunt. Secundus lapſus eſt, quod Zozimi Commonitorium fuerit ex originali Cæciliani Codice falſi convictum. Fuit dumtaxat vocatum in dubium. Si fuiſſet convictum, moleſtiſſima Legatio erat ſupervacanea. Tertius lapſus eſt, quod Legati pro Commonitorii veritate pugnaverint. Etenim Fauſtinus Epiſcopus palam admiſit ipſum eſſe dubium. Et omninò noverat Canones iſtos eſſe Sardicenſes, non Nicænos. Quartus lapſus eſt, quod iſta Legatio fuerit decreta communi conſenſu. Etenim Fauſtinus Legatus cenſebat rem referendam Sedi Apoſtolicæ, & ſine ejus beneplacito nihil eſſe tentandum. Quintus lapſus eſt, quod iſta exemplaria fuerint ad Sanctum Bonifacium tranſmiſſa poſt duodecimum Honorii, & & octavum Conſulatum Theodoſii. Etenim iſto tempore Africani Antiſtites iſtos Canones nondùm viderant, ideòque nec miſerant ad Pontificem. Sanctus Cyrillus eos non miſit in Africam, niſi anno vigeſimo tertio quinti ſæculi.

Audiamus nunc reliquum argumenti: *Verùm totam hanc narrationem eſſe commentitiam & fabuloſam, multa convincunt. Primùm in Codice Africano, qui lectus fuit in hoc poſtremo Carthaginenſi Concilio, relata fuerè omnia Concilia plenaria, quæ ſub Aurelio Epiſcopo ejus urbis habita fuerant à Conſulatu Theodoſii tertio, & Abundantii, qui incidit in annum Chriſti trecenteſimum nonageſimum tertium, uſque ad diem octavum kalendas Junii,*

anni quadringenteſimi decimi noni. In eo tamen non iſtius Concilii ſub Zozimo celebrati, non Legationis ab eo ad Africanos decretæ, non controverſiæ de appellationibus agitatæ, non litterarum quæ inde ad Zozimum ſcriptæ fuerant, apparet veſtigium ullum. Hęc tamen in primis & ſcribenda, & legenda erant, ſi facta fuiſſent, maximè cum minima quęque ſuo tempore, & loco ibi recenſita videantur. Reſpondeo in iſto Codice, licèt non habeatur ſexta Carthaginenſis Synodus, haberi tamen ejus Synodales ad Sanctum Bonifacium litteras, in quibus eſt totius Synodi compendium. Habetur & poſterioris Synodi ad Cæleſtinum epiſtola. Quis fuerit Codicis author, infra diſquiretur. Quiſquis fuerit, ad Canonem centeſimum ſeptimum habet hanc ſubnotationem: *Geſta hujus Concilii ideò non deſcripſi, quoniam Provinciale, non univerſale celebratum eſt.* Eadem de cauſa prætermiſit inſerere ſextam Synodum. Etiam Acta Synodi, quæ ad Cæleſtinum dedit devias litteras. Has ſolas, unà cum aliis ad Bonifacium, cenſuit ſufficere ad inſtructionem, immò ad deſtructionem Africanæ Eccleſiæ. Quare hìc Codex nequaquam fuit lectus ad ſextam Synodum. Eſt enim ipſa manifeſtè poſterior. Res ſuo loco diſcutietur.

Marcus Antonius pergit in iſto argumento: *Deindè cum Concilium plenarium contra Pelagianos habitum fuerit anno quadringenteſimo decimo octavo, menſe Majo, & in eo actum non ſit de hac controverſia, ſi ejus gratia Zozimus aliud plenarium anno illo celebrari voluit, ante autumnum facere id non potuit. Neque poſt. Enim verò Patres Africani de rebus à ſe Carthagine decretis ſcribere ad eum non potuiſſent, quia anno illo exeunte è vivis exceſſit. Scripſiſſe tamen ad eum adhuc viventem, teſtatur epiſtola, quę ad Bonifacium ejus Succeſſorem data aſſeritur anno ſequenti. Tantùm verò abeſt, ut autumno illo Zozimus Tractoriis ſuis Patres Africanos ad Concilium plenarium Carthaginem convocarit, ut eo ipſo tempore pleroſque illorum aliò abire compulerit, quemadmodùm Auguſtinus fidem facit epiſtola ad Optatum.* Adducit hujus epiſtolæ, necnon & Sancti Poſſidii teſtimonium, ex quibus conſtat Sanctum Auguſtinum unà cum Sancto Alipio, & laudato Poſſidio fuiſſe tunc à Sancto Zozimo Legatum in Cæſaræenſem Mauritaniam. In iſta Legatione Sanctus Auguſtinus Cæſaræ diſputavit cum Emerito Donatiſtarum iſthìc Epiſcopo, & Acta affirmant iſto anno id contigiſſe duodecimo Kalendas Octobris. Hinc vir eruditus proſequitur: *Quomodò ergò Concilium plenarium Carthaginem autumno illo Zozimus contraxit, ſi Epiſcopos Mauritanos, & Numidas menſibus illis Cęſaręam ablegavit? Et inter cęteros Alipium, Auguſtinum, & Poſſidium, quos in cauſa appellationum Legatos Provincię Numidię Carthagine Acta illa conſtituunt.* Reſpondeo hæc fuiſſe acta in Synodo adunata contra Pelagianos. Iſthic enim tractatum fuit de Romana appellatione Cęleſtii, atque ex ea occaſione de cunctis ad Apoſtolicam Sedem appellationibus. Et circa Clericorum appellationem prodierunt duo Canones, quos communis error adſcribit Synodo Milevitanæ. Porrò eruditus ille vir labitur hic in duobus. Primò, quod dicat non ſolos Numidas, ſed etiam Mauritanos Epiſcopos tunc à Zozimo fuiſſe Legatos Cæſaræam. Legati enim fuerunt ſoli tres laudati Numidæ. Alter lapſus eſt, quod ſupponat plenarias Afrorum Synodos tunc fuiſſe convocatas per Tractoriam Romani Pontificis. Nullum eſt iſtiuſmodi exemplum. Convocatæ ſemper fuerunt per Tractoriam Carthaginenſis Archi-Epiſcopi.

Audiamus & tertium argumentum: *Gravius eſt, quod tàm Actorum, quàm epiſtolarum doctrina pugnet cum doctrina Africæ Catholica, quæ tum omnium Catholicorum ore contra Donatiſtas prædicabatur. Immò aufert Pontifici Romano eam poteſtatem, quam illo tempore Donatiſtæ ipſi ut legitimam, & Canonicam agnoſcebant, ſacrilegium arbitrantes eam vel Facto, vel Dicto violatum ire. Epiſtolæ enim ad utrumque Pontificem ſcriptæ, & Acta illa ſumere videntur eos aliam poteſtatem non habere, niſi quæ illis in Concilio Nicæno conceſſa fuiſſet, maximè in appellationibus Epiſcoporum. Quare Patres illi eas tantùm ſe admiſſuros eſſe dicunt, quouſquè authentica Nicæna reperiantur, ad quorum amuſſim totam poteſtatem Papæ collimari volunt. Catholici tamen non à Concilio Nicæno, ſed ante Concilium Nicænum Africam ſubjectam fuiſſe Romanæ Sedi profitebantur, & appellationes Epiſcoporum ad Tranſmarina longè antiquiores decantabant.* Hunc fuiſſe & Catholicorum & Donatiſtarum perpetuum ſenſum demonſtrat ex Sancto Auguſtino, & proſequitur: *Adeò temerarium & ſacrilegum putavit Auguſtinus negare Apoſtolicæ Sedi jus cognoſcendi de judiciis Eccleſiæ Africanæ etiam ante Nicænum Concilium, ut ne Donatiſtas quidem id auſuros, compertum haberet. Et ipſe tunc, datis hujuſmodi litteris, cum univerſa Africa hoc crimine ſe obſtrinxerit? Donatiſtæ autem, veriti negare poteſtatem Romani Pontificis in Africana Judicia, ad calumnias converſi aliquid aliud cauſari cœperunt, ut conſtat ex collatione tertiæ diei contra Donatiſtas.* Tunc Donatiſtæ, *inquit Auguſtinus*, ipſum Melchiadem cœperunt crimine traditionis arguere, & dicere Majores ſuos propterea illius Judicium refugiſſe, quod Traditor fuiſſet. *Si verò adeò planum fuiſſet, quod Africa tunc Juriſdictioni Papæ ſubjecta non eſſet, ut nunc dicunt hæretici, quis ſibi perſuadeat Donatiſtas non potiùs hoc in pulvere gradum fixuros, quam in lubrico illo, unde è veſtigio turpiter dejecti fuere?* Reſpondeo his argumentis firmè concludi, ac demonſtrari, quod Romanæ Epiſcoporum appellationes ſemper viguerint in Africa: Quod ipſas profeſſi ſint etiam Donatiſtæ. Ac proindè Scripta ad Cæleſtinum epiſtola palàm evertit perpetuam, & conſtantem Africanæ Eccleſiæ conſuetudinem, Non tamen fidem Catholicam. Aurelius enim per iracundiam turbato mentis oculo putavit ſe videre in Nicænis Canonibus, quod minimè videbat. Alia eſt ratio epiſtolæ ad Bonifacium. Hæc enim manifeſtè agit non de Epiſcopalium appellationum ſubſtantia, ſed de ſola forma Sardicenſi. Agit de ſubſtantia ſolarum appellationum Clericalium.

Ad formandum quartum argumentum Marcus Antonius Capellus adducit Sancti Auguſtini verba ex laudata ſuperiùs ad quoſdam Donatiſtarum Antiſtites epiſtola, & concludit: *Auguſtinus, & ore Auguſtini Africa tota, vitio vertebat Secundo*

Epi-

Epiſcopo Digiſitano, quod adhortatus non fuiſſet Epiſcopos Synodi ſuæ, ut Romam Cæcilianum, & alios Catholicos accuſatum irent. Quod paſſus eſſet eos excommunicatos declarari, antequàm judicio Eccleſiæ Tranſmarinæ à corpore Eccleſiæ univerſalis abſcinderentur. Exprobrabat Donatiſtis, quod innocentiæ Catholicorum conſcii, auſi non fuerint adire Romanum Tribunal, uti debebant. Et hæc omnia ſunt longè veriſſima; per Petrum de Marca, Paſchaſium Queſnellum, & Scriptorem Anonymum nunquam ſubvertenda. Eruditus vir pergit ad infelicem epiſtolam: *Et erit qui credat homines iſta dicentes, iſta ſcribentes, detrectaſſe tunc ſubire Romana Judicia? Ad ſola Decreta Nicæna omnem poteſtatem Romani Pontificis retuliſſe? Illi vitio vertiſſe, quod excommunicatos in Africa Romæ ad communionem reſtituerit? Quod cauſas finiri non paterentur in Provinciis, in quibus ortæ eſſent? Non erat Africa tunc, & ſi fuiſſet Africa, non erat Auguſtinus tam verſatilis, & adeò vel prodigus verecundiæ, vel inops prudentiæ, ut eadem hinc arguere, hinc laudare, hinc aſſerere, inde evertere poſſet, & fidem Chriſti antiqua Pœnorum fide tractare.* Adducit laudatas Sancti Auguſtini ad Sanctum Cæleſtinum de Fuſſalenſi Antonio litteras, urget ſcriptas iſto ipſo tempore, & ex ipſis concludit eſſe impoſſibile, ut Auguſtinns tunc ſcripſerit aut ſubſcripſerit præſentes infeliciſſimas litteras ad eundem Pontificem. Reſpondeo hæc eſſe veriſſima, & ex iſto argumento, ut ipſe has, ità Petri de Marca Sectatores ſtudent iſtas litteras proſcribere ad ſpuria, ac ſtraminea figmenta. At certum eſt ambas eſſet authenticas. Nempè Auguſtinus, Alipius, Poſſidius, ac alii meliores Afrorum Epiſcopi retraxerunt manus ex iſtius litigii tabula, & infeliciſſimis litteris noluerunt ſubſcribere.

Eruditus interim vir nervosè demonſtrat iſtam Aurelii epiſtolam eſſe infeliciſſimam, & ſcatere erroribus. Primus eſt in his verbis de quinto Nicæno Canone: *Nam etſi de inferioribus Clericis, vel Laicis videtur præcaveri, quantò magis hoc de Epiſcopis voluit obſervari?* Eſt argumentum à minori ad majus. Marcus Antonius Capellus rectè reſpondet eſſe *vaniſſimum, quod ex diametro pugnet cum primis principiis Patrum Africanorum.* Et demonſtrat ex laudata Sancti Auguſtini epiſtola ad quoſdam Donatiſtarum Epiſcopos: *Neque enim de Presbyteris, aut Diaconis, aut inferioris ordinis Clericis, ſed de Collegis agebatur, qui poſſent aliorum Collegarum, & præſertim Apoſtolicarum Eccleſiarum Judicio cauſam ſuam integram reſervare.* Et commentatur: *Quare Patrum Africanorum Aſſerta erant, de Judiciis Tranſmarinis licere Epiſcopis, quod non licebat Presbyteris; prohiberi Presbyteris, quod non prohibebatur Epiſcopis. Author verò epiſtolarum hoc illis argumentum appingit; Si non licet Presbyteris, quantò minùs Epiſcopis? Si prohibetur Presbyteris, quantò magis Epiſcopis?* Eſt reverà ineptiſſimum argumentum. Nempè ira viri, uti Dei Juſtitiam, ità & veritatem non operatur.

Secundus epiſtolæ error eſt in his verbis: *Quia & nulla Patrum definitione hoc Eccleſiæ derogatum eſt Africanæ, & Decreta Nicæna ſive inferioris gradus Clericos, ſive ipſos Epiſcopos ſuis Metropolitanis apertiſſimè commiſerunt.* Marcus Antonius Capellus rectè ſcribit: *Epiſtolarum Author paulò ante non apertiſſimè, ſed per conſequentiam inferebat, quod Epiſcoporum Judicia ex Decretis Nicænis in ſuis quibuſquè Provinciis finiri deberent, quia ſcilicèt de Presbyterorum & Laicorum cauſis Nicææ ita decretum erat. Nunc autem oblitus ſui non ampliùs per conſequentiam, ſed apertiſſimè id ibi decretum dicit. Ego autem dico: Neque apertiſſimè, neque per conſequentiam.* Adducit quintum Nicænum Canonem & proſequitur: *Hic eſt Canon ille de Judiciis, in cujus viſceribus Author iſte apertiſſimè vidit poteſtatem Metropolitanorum in judicandis Epiſcopis, At ego video quidem in illo poteſtatem, quam habent Epiſcopi, excommunicandi Clericos, & Laicos ſuæ curæ ſubjectos. Video Clericos & Laicos excommunicatos in una Provincia, in alia ad communionem admitti non debere, Video Clericorum & Laicorum cauſas ſubſidiaria per appellationem actione ſubjectas eſſe Judiciis Synodorum Provincialium. Video ſic excommunicatos poſt confirmatam Epiſcopi ſententiam à Synodo Provinciali, ut verè excommunicatos ab omnibus debuiſſe vitari, uſquèquo reſtituerentur, vel ab Ordinario, vel à Synodo Provinciali. Et video demùm Concilia Provincialia bis quotannis ob hujuſmodi cauſas convocari debuiſſe. At quod Epiſcoporum cauſæ, & eorum Judicia Metropolitanis deferantur, hic nullo modo video.* Longè minùs in iſto canone ego video, quod Epiſcopi Metropolitarum, aut etiam Provincialium Synodorum judiciis debeant acquieſcere, neque valeant ulteriùs provocare. Quod tamen epiſtolæ author fuerit ſui oblitus, non auſim dicere. Circumflexit ſe in omne latus, ut errori reperiret adjutoria, & fomenta.

Eruditus ille vir etiam Zozimi Pontificis ad Afros Legationem, & omnem Apiarii Presbyteri ſeriem cenſet eſſe fabulam. Audi rationem: *Nihil eſſe ſolet tam abſurdum & incredibile, quod non aliqua veriſimilitudine poſſit ſuaderi. Hoc tamen quod fingitur de Canone Sardicenſi à Zozimo in Africam miſſo eſt adeò abſurdum, ut quidquid huic ſtabiliendo excogitari & confingi poteſt, id omne ad primum mentis obtutum quaſi fumus diffluat & evaneſcat. Si enim, ut vidimus, Africa tota pacificè admittebat appellationes ſuas ad Romanam Sedem, ut ſemper admiſerat, ſi ipſamet hanc poteſtatem Papæ, tanquam rem omnino certam, & ſanctam, Donatiſtarum defectioni publicè tunc objectabat, certè non erat unde Zozimus moveretur ad mittendum Canonem in Africam ut ibi Romanam Poteſtatem aſſertum iret.* Reſpondeo nullum apud Afros uſque ad Aurelii lapſum fuiſſe dubium de Romanis Epiſcoporum appellationibus. Et uſque ad Zozimum Pontificem nulla fuit dubitatio de provocationibus Clericorum. Has lites excitavit audacia Apiarii Presbyteri. Et hac occaſione Zozimus etiam Epiſcoporum appellationes voluit formare ad normam Sardicenſem. Porrò hæc omnia ad fabulas proſcribere eſt non tentanda audacia. Superiùs adduxi rationes.

Quæſtio eſt, Quo fundamento Sanctus Auguſtinus dicatur non concurriſſe ad iſtam infelicem epiſtolam? Etenim etiam ipſa continetur in Africano Codice, ipſamque ſuo Codici item inſeruit Dionyſius Exiguus. At verò Africanus Codex

eſt

eſt Synodale opus, ad quod Sanctus Auguſtinus non poſſit non concurriſſe. Reſpondeo non eſſe Synodale opus. Uti Dionyſius Exiguus, Theodoretus, Joannes Scholaſticus, Ferrandus Diaconus, Creſconius Epiſcopus, aliique plures privato ſtudio compilarunt ſuos Codices, ita etiam prodiit Codex Africanus. Lucet ex ſuperiùs adducta ſubnotatione ad Canonem centeſimum ſeptimum: *Geſta hujus Concilii ideò non deſcripſi, quoniam Provinciale, non univerſale celebratum eſt.* Quis non videat hujuſmodi ſubnotationem non proceſſiſſe à Synodali dignitate? Collector videtur fuiſſe quis Aurelii adversùm Romanas etiam Epiſcoporum appellationes Aſſecla. Hinc Synodalia ſub Zozimo Pontifice de his verbis Acta, quæ ſuo loco & ordine poni expediebat, poſuit in capite: Et in Codicis fine infelicem epiſtolam ad Cæleſtinum Pontificem. Quo infelix hæc contentio eſſet Codicis alpha,& omega. An hic Compilator ſit idem cum Compilatore alterius iſtius Collectionis, ignoro. Interim ambo habuerunt eundem ſcopum, quem poſterior exponit ad ſexageſimum Canonem: *Hujus Concilii Geſta ideò non ex integro deſcripſi, quoniàm magìs ea, quæ in tempore neceſſaria fuerunt quàm generalia conſtituta ſunt. Sed ad inſtructionem Studioſorum ejuſdem Concilii Brevem digeſſi.* Diſertè profitetur ſe compilaſſe ad ſolam utilitatem Studentium. Verus Africanæ Eccleſiæ Codex ſuo loco oſtendetur.

Porrò Sanctum Auguſtinum iſti infelici epiſtolæ non adſenſiſſe, eſt ſupra oſtenſum. Et hoc ipſum evincit epiſtolæ inſcriptio: *Cæleſtino Aurelius, Palatinus, Antonius, Tutus, &c.* Palatinus eſt omninò ille Boſetenſis, vel cujuſvis alterius Sedis Epiſcopus, qui adſuit Carthaginenſi Proconſularis Provinciæ Synodo adversùm Pelagianos. Nec legendum eſt, *Valentinus*. Quod enim tantæ graſſationis fundamentum? Hæc ſubſcriptio demonſtrat Valentinum, Vajanenſem Epiſcopum, Numidiæ Primatem, ſi fuerit adhuc ſuperſtes, hiſcè Aurelii auſibus non adfuiſſe. Quod ipſum patet ex adductis Sancti Auguſtini ad Cæleſtinum Pontificem litteris. Iſthìc Valentinus Primas Romanam Antonii Fuſſalenſis Epiſcopi appellationem adjuvat apud Bonifacium Pontificem, ideoque certum eſt ipſum ſub Cæleſtino Succeſſore non recantaſſe. Et planè apparens eſt omnem Numidiæ Synodum fuiſſe ejuſdem mentis. Omnis enim Antonii appellationem fuit venerata. Et Auguſtinus erat illi mens, os, & lingua. Quarè plerique Epiſcopi fuerint ſecuti ejus judicium. Proindè præſens Antonius non eſt ille, qui adſuit laudatæ Carthaginenſi Synodo. Eſt aut Fuſſalenſis, aut ille neſcio cujus Sedis alius, qui adſuit Milevitanæ Numidarum Synodo contra Pelagianos. Quiſquis fuerit, Alipius, Auguſtinus, & Poſſidius erant ſeniores, & debebant utrumquè præcedere, ideoque certum eſt ipſos non adfuiſſe. Uterque Antonius erat ex Junioribus Afrorum Epiſcopis, atquè inde dicimus ſolos Juvenes Aurelio adhæſiſſe. Sanctus Papa Innocentius ſolebat Aurelio familiariter, ac frequenter ſcribere: At verò nec Zozimus id fecit, nec Bonifacius, nec Cæleſtinus. Inſuper Aurelius, licèt laudatiſſimus, quoad cætera Epiſcopus, non apparet in Romanis Sanctorum tabulis. Nempè ob hunc finalem lapſum. Si ad ipſum Auguſtinus, Alipius, & Poſſidius fuiſſent cooperati, etiam ipſi eſſent excluſi. Nequaquàm ad Gallicanos Epiſcopos ſcripſiſſet Cæleſtinus Pontifex: *Auguſtinum, ſanctæ recordationis virum pro vita ſua atque meritis in noſtra communione ſemper habuimus, nec unquàm hunc ſiniſtræ ſuſpicionis ſaltem rumor adſperſit, quem tantæ ſcientiæ olim fuiſſe meminimus, ut inter Magiſtros optimos etiam ante à meis Deceſſoribus haberetur. Benè ergò de eo omnes in commune ſenſerunt: Utpotè qui cunctis & amori fuerit, & honori.* Non ſolummodò ob rectam de Divinis auxiliis doctrinam, ſed etiam propter ſanctam, & ab omni etiam ſuſpicione immaculatam vitam, aliaque merita: Utique circa Romanas appellationes. Propter hæc cunctis Romanis Pontificibus fuit & amori, & honori.

CAPUT XXXI.

An inferior Africanæ Eccleſiæ Clerus in nullo unquam caſu potuerit Romam appellare.

Reſpondeo potuiſſe. Etenim de hæreſiarcha Celeſtio ſcribit in ſuo ſuper ipſius nomen Commonitorio Marius Mercator: *Celeſtius quidam, Eunuchus matris utero editus, diſcipulus & auditor Pelagii, ante viginti plùs minùs annos egreſſus ex Urbe Romana, Carthaginem Africæ totius Metropolim venit, ibique de infra ſcriptis Capitulis apud Aurelium Epiſcopum memoratæ urbis per libellum à quodam Paulino, Diacono ſanctæ memoriæ Ambroſii Mediolanenſis Epiſcopi, eſt accuſatus, ſicut Geſtorum confectio ſe habet, quibus idem libellus inſertus eſt, tanquàm ipſe hoc non ſolùm doceret, ſed & per Provincias conſpirantes ſibi diverſos, qui hęc per Populos diſſeminarent, miſiſſet.* Enumerat hæreticos Celeſtii articulos, & pergit: *De quibus omnibus Capitulis Patres, & Epiſcopi Regionis illius reſtiterunt Celeſtio, & juſſerunt ut eadem condemnaret, quia eſſent hęretici ſenſus. Sed Celeſtius nullo modo acquieſcens, quin immò reſiſtens Actis eiſdem, Eccleſiaſtica communione privatus eſt. A qua ſententia ad Romani Epiſcopi examen credidit appellandum. Qui mox idem, appellatione neglecta, Epheſum Aſię urbem contendit, ibique auſus eſt per obreptionem locum Presbyterii petere.*

Ejuſdem appellationis meminit Zozimus Pontifex in litteris ad Aurelium Primatem, ac alios Afrorum Epiſcopos: *Pariter vobiſcum voluimus habere Tractatum de illo, qui apud vos, ſicut ipſi per litteras dicitis, fuerat accuſatus, & ad noſtram, qui ſe aſſereret innocentem, non refugiens Judicium ex appellatione priſtina, venerit Sedem, accuſatores ſuos ultrò depoſcens, & quę in ſe crimina per rumorem falsò dicebat illata condemnans.* Et Celeſtii accuſator Paulinus in directo ad Zozimum Pontificem

tificem libello: *Apud Sedem Apoſtolicam nihil agere potui, quia is, qui ad eam provocaverat, defuit, quem oportuerat utique ſuę appellationis merita proſequi, maximè cum nihil agente appellatore, ſecundùm etiam humanas leges, ſuperior ſit ſemper ille, qui vicit.* Et Facundus Hermianenſis in By-
L. 3. C. 7. zacena apud Afros Provincia Epiſcopus: *Invenient Beatum Zozimum, Apoſtolicę Sedis Antiſtitem, contra Sancti Innocentii Deceſſoris ſui ſententiam, qui primus Pelagianam hęreſim condemnavit, fidem ipſius Pelagii, ejuſque complicis Celeſtii, quem in Eccleſia Carthaginenſi convictum, atque appellantem Apoſtolicam Sedem, & ipſe Geſtis diſcuſſerat, tanquàm veram & Catholicam laudantem, inſuper etiam Africanos culpantem Epiſcopos, quod ab illis hęretici crederentur, cum necdum ipſi Africanis Epiſcopis dolos eorum multò manifeſtiùs detegentibus memoratos Pelagium & Celeſtium putaret Orthodoxos.*

Laudata Carthaginenſis Synodus fuit habita anno duodecimo quinti ſæculi. Marius Mercator affirmat adfuiſſe Patres & Epiſcopos iſtius regionis. Videtur intelligere ſolam Proconſularem Provinciam. Etenim Sanctus Auguſtinus, ordinarius Numidiæ ad generales Synodos Legatus, in libro de Geſtis Pelagii diſertè ſcribit de hac Synodo: *Ubi quidem ipſe non fui.* Eodem
Cap. 11. in libello ſcribit: *Celeſtius ad Judicium Carthaginenſis Eccleſię perductus, Epiſcoporum ſententia condemnatus eſt.* Appellat Carthaginenſis Eccleſiæ Judicium, atque ita indicat fuiſſe ſolum Presbyterium iſtius Eccleſiæ, habens tamen adjunctos quoſdam Epiſcopos. Nam & talem Conventum Sanctus Auguſtinus pro electione ſui Succeſſoris Eradii, & pro Pelagii cauſa celebravit Joannes Epiſcopus Hieroſolymæ. Attamen in Apologetico Paulus Oroſius ſcribit Celeſtium iſthic *plurimis judicantibus Epiſcopis* fuiſſe proditum, auditum, convictum, atque confeſſum, & ab Eccleſia deteſtatum aufugiſſe ex Africa. Si tamen opus iſtud ſit verè Pauli Oroſii. Interim præfatum Hieroſolymæ Conventum fuiſſe ſolius Presbyterii, diſertè ſcribit Sanctus Auguſtinus in laudato libro de Geſtis Pelagii. Verùm an liber iſte ſit Pauli Oroſii, eſt alia quæſtio. Et plura, ſuo tempore adducenda, ſuadent atque perſuadent non eſſe. Attamen non abnuo, quin iſta fuerit Provincialis Synodus. Quidquid ſit, Celeſtius non ad generalem iſtius gentis Synodum, ſed proximè appellavit ad Sedem Apoſtolicam. Et nequè Aurelius, nequè quis alius Epiſcopus, licèt tunc Apiarii appellatio acerrimè diſceptaretur, interceſſit.

De Venerabili Paulino Diacono ſcribit imperitus Jacobi Sirmondi Prædeſtinatus: *Dum Celeſtius apud Carthaginem doceret poſſe homines ſine peccato eſſe, ſibi natura ſufficiente ſola humana, reſtitit ei quidam Paulinus Diaconus, Defenſor & Procurator Eccleſiæ Mediolanenſis.* Eundem errorem fuiſſe apud Carthaginem à Celeſtio defenſum ſcribit iſte libellus Pauli Oroſii. At verò Marius Mercator affirmat contrarium. Adducit omnes Celeſtii iſthìc diſcuſſos articulos: Omnes ſunt de ſolo originis peccato, nullus de natura, aut gratia. Quod ipſum in libro de originali peccato confirmat Sanctus Auguſtinus. Et hoc eſt unum ex argumentis, quæ ſuadent iſtum libellum non eſſe Pauli Oroſii. An Paulinus Diaconus aliquandò fuerit Mediolanenſis Eccleſiæ Defenſor & Procurator, eſt incertum. Poſſit fuiſſe. Etenim Marius Mercator affirmat fuiſſe Diaconum Sancti Ambroſii. Ex quo diſcimus eſſe illum ipſum, qui ad Sancti Auguſtini preces ſcripſit vitam laudati Patris. Præſentis Synodi tempore erat Diaconus, & forſitan Archi-Diaconus Carthaginenſis Eccleſiæ: Propter Clericorum inopiam eò miſſus à Sancto Simpliciano, aut Sancto Venerio. Sanctus Iſidorus Hiſpalenſis Epiſcopus in Eccleſiaſticorum Scriptorum catalogo ſcripſit fuiſſe Presbyterum. Nec eſt facilè reprehendendus, aut emendandus. Poteſt enim ille poſteà in Presbyterum profeciſſe.

Laudata Zozimi verba affirmant deſertam appellationem fuiſſe à Celeſtio reſumptam & ipſum ejuſdem cauſa ad Urbem rediiſſe. Virtute *priſtinæ appellationis.* Pontifex addit in alia ad eoſdem Africanos Antiſtites epiſtola: *Poſtquàm nobis Celeſtius Presbyter auditus eſt, & quid de fide ſentiret, evidenter expreſſit, eademque, quæ in libello contulerat, repetitis crebrò profeſſionibus roboravit, de ejus nomine pleniùs ad Dilectionem veſtram Scripta direximus.* Titulum, *Presbyter*, demonſtrat Eunuchum ab Epheſina Eccleſia non ſolummodò poſtulaſſe Presbyteratum, ſed etiam impetraſſe. Marius Mercator omnia hæc exponit: *Indè*, ex Epheſina civitate, *Celeſtius ſub ſanctæ memoriæ Attico Epiſcopo urbem Conſtantinopolitanam petiit, ubi in ſimilibus detectus, magno ſtudio ſancti illius viri ex prædicta Alma urbe detruſus eſt, litteris ſuper ejus nomine & in Aſiam, & Theſſalonicam, & Carthaginem ad Epiſcopos miſſis.* Atticus ſuam ſuper Celeſtii nomine Tractoriam miſit in Aſiam, quod iſtius Diœceſios à Sancto Joanne Chryſoſtomo inchoatam invaſionem ipſe continuaret. Theſſalonicam miſit, quod iſti invaſioni adjeciſſet rapinam Orientalis Illyrici, adjutus per diploma Imperatoris Theodoſii. Romana Eccleſia mox impetravit circumduci. Tranſmiſit & Carthaginem, quò Africanis Epiſcopis gratificaretur.

Marius Mercator proſequitur: *Prædictus tamen Celeſtius, etiam hinc ejectus, ad Urbem Romanam ſub ſanctæ memoriæ Zozimo Epiſcopo tota feſtinatione perrexit. Ubi Actis, quorum exemplaria habemus interrogatus, cum ab illo Cognitore aliquatenùs terreretur, crebris reſponſionibus & proſecutionibus ſuis ſpem præſeminavit, condemnare ſe illa Capitula, de quibus apud Carthaginem fuerat accuſatus, promittens. Id enim & inſtantiùs jubebatur, atque ob hoc ipſum nonnulla illius ſancti Sacerdotis humanitate dignus eſt habitus: Et ſic epiſtolam benignitatis plenam ad Afros Epiſcopos meruit, qua ille abuſus eſt, vel adhuc abutitur ad multorum ignorantium deceptionem.* Quod fuerit Epheſo ejectus, teſtatur etiam Sanctus Proſper in carmine de Ingratis. Et confirmat hìc Marius Mercator, dicens fuiſſe ejectum etiam Conſtantinopoli. Vox, *Etiam*, ſupponit priorem ejectionem. Carthaginenſis Synodus facta eſt iſtius ſæculi anno duodecimo. Et Celeſtius Romam rediit anno decimo

mo ſeptimo. Tunc enim Zozimus adſcendit Thronum Sancti Petri. Medio tempore vagatus Epheſi, Conſtantinopoli, & alibi, ſuis ubique diſputationibus commovit omnia, & ubique damnatus eſt tanquam hæreticus, atque ejectus. Et deſperatus rediit Romam. Haud dubiè Innocentii Pontificis mors, & nativa Zozimi clementia hominem animarunt ad reſumendam appellationem.

Rediit Romam, ſe innocentem aſſerens, Apoſtolicæ Sedis Judicium ex priſtina appellatione non refugiens, ſeriò proteſtans ſe nec refugere, nec unquàm refugiſſe, ideoque nec unquàm renunciaſſe appellationi; Sparſa de ſe crimina, utique hæreticos errores condemnavit, ultrò depoſcens ſuos accuſatores evocari ad cauſæ retractationem. Pontifex hæc largiùs ſcribit in alia epiſtola ad Epiſcopos Africanos; *Celeſtius Presbyter noſtro ſe ingeſſit examini, expetens ea, quæ de ſe Apoſtolicæ Sedi aliter quàm oportuit eſſent inculcata, purgari. Et licèt multæ occupationes majoribus vinculis Eccleſiaſticorum negotiorum curam noſtram, ſollicitudinemque diſtraherent, tamen ne Fraternitatis veſtræ de adventu, & diſcuſſione prædicti diutiùs penderet exſpectatio, poſthabitis omnibus, die cognitionis reſedimus in Sancti Clementis Baſilica: Scilicet ut ad ſalutiferam caſtigationem tanti Sacerdotis authoritas præſenti cognitioni eſſet exemplo. Omnia igitur; quæ priùs fuerant acta, diſcuſſimus. Intromiſſo Celeſtio, libellum ejus, quem dederat, fecimus recitari. Nec hoc contenti, utrùm hæc, quæ ſcripſiſſet, corde loqueretur, an labiis, ſæpenumero exploravimus.* Pontifex affirmat varia. Primò, quod reſumptam Celeſtii appellationem admiſerit. Secundò, quod ejus accuſatorem, alioſque Adverſarios noluerit ex Africa evocare, niſi priùs cognoviſſet eſſe veriſimile viri corrigendi fundamentum. Tertiò, quod ad hoc inveſtigandum indixiſſet Conventum in Eccleſia Sancti Clementis. Quartò, quod in hoc Conventu ante omnia diſcuſſerit Carthaginenſia Acta adversùs Celeſtium. Quintò, quod tunc intromiſerit Celeſtium, & multifariè examinaverit. Sextò, quod ex maturo examine judicaverit ipſum eſſe Catholicum, & ex obreptione condemnatum. Celeſtium mirè adjuvit Praylii, qui iſto ipſo anno ante paucas hebdomadas Joanni ſucceſſerat in Hieroſolymæ Cathedram, epiſtola ad Pontificem, qua cauſæ Pelagii enixiùs adſtipulabatur. Haud dubiè fuerit Synodica Epiſtola, qua Praylius ſuam conſecrationem referebat, & ſupplicabat ejus firmitatem: Exinde enim Hieroſolymitani Epiſcopi cœperant criſtas erigere, & ſe oſtentare Patriarchas. Nec minùs adjuvit Pelagii ad Innocentium epiſtola, qua Orthodoxam profeſſus fidem, proteſtabatur ſe per omnia Orthodoxum. Epiſtola invenit defunctum Innocentium, ideòque tradita fuit Zozimo Succeſſori. His omnibus ille circumſcriptus & permotus aliquot pro Celeſtio & Pelagio ad Africanos Antiſtites ſcripſit epiſtolas, illos pronuncians Orthodoxos, & hos arguens de præcipitatis Judiciis. Et adjunxit: *Unde in præſenti cauſa nihil præcox, immaturumque cenſuimus, ſed voluimus innoteſcere Sanctitati veſtræ ſuper abſoluta Celeſtii fide noſtrum examen, cui etiam prior libellus, ab eo intra Africam datus, teſtimonio apud vos eſſe debuiſſet, ne inexplicatis, famaque jactatis tam facilè crederetur. Quare intra ſecundum menſem aut veniant qui redarguant aliter ſentire, quàm libellis & confeſſione contexuit, aut nihil poſt hæc tam aperta & manifeſta, quæ protulit, dubii Sanctitas veſtra reſediſſe cognoſcat.* Hæc ſunt Zozimi circa Celeſtium Acta & Scripta, ex quibus Facundus Hermianenſis Epiſcopus rectè ſcripſit ipſum fuiſſe deceptum. Nempe circa perſonam, non circa dogma. Ex iiſdem Sanctus Poſſidius in Sancti Auguſtini vita ſcribit Pelagianos fuiſſe doloſos, & vafros, omnibuſque nervis incubuiſſe, ut Sedem Apoſtolicam circumſcriberent in ſuos errores.

Certè Zozimus non temerè proceſſit. Etenim Celeſtius ipſi exhibuit ſuæ fidei libellum, quem ex variis per Sancti Auguſtini opera ſparſis partibus eruditè congeſſit, & nobis integrum exhibuit Joannes Garnerius. De originali peccato peſſimè loquitur. Attamen verſipellis Eunuchus adjunxit ſe exiſtimare, quod iſta ſpectarent ad Eccleſiaſticas quæſtiones: Quod eſſent quæſtiones recenter natæ, ſe non eſſe ipſarum authorem, ſe nihil de ipſis definire, & paratum parere judicio Sedis Apoſtolicæ. Hæc profeſſio Zozimo placuit. Hinc Celeſtium, & omnem etiam Synodum obteſtatus eſt, ut graſſantibus tunc quæſtionum tendiculis, & ineptis certaminibus abſtinerent, quoniàm in ipſis magni etiam viri fuerint periclitati & lapſi. Et hoc libello non contentus, in examinando Celeſtio adjunxit quæ in ſuo ad ipſum libello ſcripſit pro gratiarum actione Paulinus Diaconus: *Beatitudo tua Celeſtio, cum à Sede Apoſtolica audiretur, inter cætera præcepit his verbis*; Damnas ergò illa omnia, quæ in libello Paulini continentur, hoc eſt, de quæſtionibus? Et in alio loco: Cognoviſti, quales litteras dederit Sedes Apoſtolica ad Fratres & Co-Epiſcopos Africanæ Provinciæ? Et adjectum: Damnas illa omnia, quæ damnavimus, & tenes quæ tenemus? *Et iterùm*: Illa omnia damnas, quæ jactata ſunt de nomine tuo? *Et iterùm*: Vel ea quæ in libello ſuo expoſuit Paulinus? *Et cum me diceret poſſe ex his, quæ illi objecta ſunt, hæreticum approbari, Sancto repletus Spiritu, Apoſtolica authoritate reſpuiſti inſanientis & calumniantis verba, hujuſmodi proferendo ſententiam, qua ipſe Catholicus approbarer, illum, ſi ſanari vellet, curares. Quæ hujuſmodi eſt*: Nolo nos circuitu ducas. Damnas ea omnia, quæ tibi objecta à Paulino, ſive per famam jactata ſunt? *Cui non ſufficit iſta ſententia? Quis hanc tam ſalutarem, tam amplectibilem, tam piam reſpuerit alius, niſi qui à fide devius eſt? Et ille qui ſuperius profeſſus fuerat ſe quæcumquè illi objecta fuerant, ſi contra fidem vindicares, eſſe damnaturum audit*: Damna. Et non *ſolùm non damnat, ſed ad injuriam tantæ Sedis contendit. Unde non ignorat jam Romana Eccleſia reum ſuum, qui tam audaci ſpiritu auſus eſt contradicere, & non damnare quæ Beatitudo tua damnari decrevit.*

Notanda ſunt verba: *Damnas illa omnia, quæ in libello Paulini continentur, hoc eſt de quæſtionibus.* Clarè affirmant, quod Pontifex noluerit peccati origi-

originalis fidem inter Eccleſiaſticas computari quæſtiones, & Celeſtium juſſerit ab iſto errore recedere. Idque ex libello, & juxta libellum Paulini. Utiquè accuſatorium Celeſtii libellum. In ipſo Paulinus Celeſtii articulos non ſolummodò enumeraverat & accuſarat, ſed inſuper ex firmis Catholicæ fidei fundamentis demonſtraverat hæreticos. Præſertim demonſtrarat peccati originalis fidem eſſe immobile Evangelii dogma, non agitabilem quæſtionem. Quod ipſum in libro de peccato originali demonſtrat Sanctus Auguſtinus. Dolendum eſt iſtum Paulini libellum periiſſe. Celeſtius igitur eſt aſſenſus iſtis omnibus, & quæcumque damnanda cenſeret Pontifex, promiſit damnare. Ejus contumacia, quam Paulinus adjungit, contigit poſtmodò, dum ille fugit ex Urbe.

His ejus promiſſis animatus Pontifex ſcripſit ad Africanos Epiſcopos: *Nihil præcox, immaturumque cenſuimus*. Affirmat Celeſtii fidem in hoc examine apparuiſſe abſolutam, & adjunxit: *Cum etiam prior libellus, ab eo intra Africam datus, teſtimonio apud vos eſſe debuiſſet*. Ex quo diſcimus ſimilem fidei libellum fuiſſe à Celeſtio exhibitum etiam Carthaginenſi Synodo, & ipſum ab illo, quem Romæ exhibuit, ſi non ſententia, tamen verbis fuiſſe diverſum. An ille, quem produxit Joannes Garnerius, ſit purus Romanus, an ex utroque mixtus, eſt inquiſitu dignum. Interim Romanum Celeſtii libellum Papa miſit ad Afros. Et poſt paucos menſes, Praylii litteris animatus, etiam Pelagii libellum miſit, atquè adjunxit: *Ecce Pelagius, Celeſtiuſque in ſuis litteris & confeſſionibus Apoſtolicæ Sedi præſto ſunt*. Pelagius per litteras, Celeſtius per perſonalem præſentiam: Ambo per confeſſiones, ſeu libellos fidei. His omnibus Pontifex adjunxit citationem Paulini accuſatoris. Et tranſmiſit per Baſilicum, Romanæ Eccleſiæ Sub-Diaconum: Citatoriæ epiſtolæ Data eſt in manuſcriptis codicibus exeſa à tempore. Haud dubiè fuit data in exordio Pontificatus, quod contigit die decima nona Auguſti. Nam ſequens Epiſtola, qua Zozimus Pelagii tranſmiſit libellum, fuit data undedimo Kalendas Octobris. Et Baſiliſcus citationem Paulino apud Carthaginem inſinuavit ſecunda Novembris. Notanda ſunt hæc Paulini verba: *Baſiliſcus me convenit, ut adeſſem ad Apoſtolicam Sedem, & tuæ Judicio Sanctitatis, ad quam, me fugiſſe, ſuggeſtum eſt, nec defuturum fore promitterem, ſi adverſùm me, vel pro me fuiſſet lata ſententia*. Celeſtius, ut Paulinum redderet ſuſpectum, & ſuam cauſam fucaret, mentitus eſt & Romæ ſparſit ipſum adeò metuere ſuam hanc Romanam appellationem, ut Carthagine aufugiſſet. Hinc Pontifex illum duxit iſta promiſſione adſtringendum.

Marius Mercator proſequitur: *Epiſcopis verò ex Africa reſcribentibus, omnemque cauſam, quæ apud eos facta fuerat, exponentibus, miſſis etiam Geſtis ex inde, quæ fuerant tunc cum illo, vel de illo confecta, vocatus ad audientiam pleniorem, ut quæ promiſerat, feſtinaret implere, id eſt, ut damnatis prædictis Capitulis, ſententia Afrorum Pontificum, qua fuerat communione privatus, abſolveretur, non ſolùm non adfuit, ſed etiam ex memorata Urbe profugit, atquè ob hoc à beatæ memoriæ prædicto Zozimo Epiſcopo Scriptis ampliſſimis, vel longiſſimis perdamnatus eſt. In quibus & ipſa Capitula, de quibus accuſatus fuerat, continentur, & omnis cauſa, tam de Celeſtio ſupradicto, quam de Pelagio Magiſtro ejus praviori, videtur eſſe narrata, quorum Scriptorum & nos hìc habemus exemplaria, & ad Orientales Eccleſias, Ægypti Diœceſim, & Conſtantinopolim, & Theſſalonicam, & Hieroſolymam, ſimilia eademque Scripta ad Epiſcopos eſſe tranſmiſſa ſuggerimus*.

Hæc omnia largiùs exponit Sanctus Auguſtinus in ſecundo libro ad Zozimi Succeſſorem Sanctum Bonifacium. Totum tertium caput eſt deſcribendum. *Quin etiam Romanos Clericos arguunt, ſcribentes* eos juſſionis terrore perculſos non erubuiſſe prævaricationis crimen admittere, ut contra priorem ſententiam ſuam, qua Geſtis catholico dogmati adſuetant, poſteà pronunciarent malam hominum eſſe naturam. *Immò verò Pelagiani ſpe falſa putaverant novum, & execrabile dogma Pelagianum, vel Celeſtianum perſuaderi quorumdam Romanorum catholicis mentibus poſſe, quando illa ingenia, quamvis nefando errore perverſa, non tamen contemptibilia, cum ſtudiosè corrigenda potius, quam facilè damnanda viderentur, aliquantò lenius, quàm ſeverior poſtulabat Eccleſiæ diſciplina, tractata ſunt. Tot enim & tantis inter Apoſtolicam Sedem & Afros Epiſcopos currentibus & recurrentibus Scriptis Eccleſiaſticis, etiam Geſtis de hac cauſa apud illam Sedem, Celeſtio præſente, & reſpondente, confectis, quænam tandem epiſtola venerandæ memoriæ Papæ Zozimi, quæ interlocutio reperitur, ubi præceperit credi oportere ſine ullo vitio peccati originalis hominem naſci? Nuſquàm prorsùs hoc dixit, nuſquàm omninò conſcripſit. Sed cum hoc Celeſtius in ſuo libello poſuiſſet inter illa dumtaxat, de quibus ſe adhuc dubitare, & inſtrui velle confeſſus eſt, in homine acerrimi ingenii, qui profectò, ſi corrigeretur, plurimis profuiſſet, voluntas emendationis, non falſitas dogmatis approbata eſt. Et propterea libellus ejus catholicus dictus eſt, quia & hoc Catholicæ mentis eſt, ſi qua fortè aliter ſapit, quam veritas exigit, non ea certiſſimè definire, ſed detecta ac demonſtrata reſpuere. Non enim hæreticis, ſed Catholicis Apoſtolus loquebatur, ubi ait:* Quotquot ergò perfecti, hoc ſapiamus, & ſi quid aliter ſapitis, id quoquè Deus vobis revelabit. *Hoc in illo factum eſſe putabatur, quando ſe litteris Beatæ memoriæ Papæ Innocentii, quibus de hac re dubitatio tota ſublata eſt, conſentire reſpondit. Et hoc ut pleniùs & manifeſtiùs in illo fieret, exſpectabatur venturis ex Africa litteris, in qua Provincia ejus aliquando calliditas evidentiùs innotuerat. Quæ Romam litteræ poſteaquàm venerunt, id continentes non ſufficere hominibus tardioribus & ſolicitioribus, quod ſe generaliter Innocentii Epiſcopi litteris conſentire fatebatur, ſed apertè eum debere anathematizare, quæ in ſuo libello prava poſuerat, ne ſi id non feciſſet, multi parùm intelligentes magis in libello ejus illa fidei venena à Sede Apoſtolica crederent approbata, propterea quod ab illa dictum erat eum libellum eſſe catholicum, quam emendata propter illud, quod ſe Papæ Innocentii litteris conſentire ipſe reſponderat. Tunc ergò cum ejus præſentia poſceretur,*

tur, ut certis ac dilucidis reſponſionibus vel aſtutia hominis vel correctio diluceſceret, & nulli ambigua remaneret, ſe ſubtraxit & negavit examini. Nec differendum jam fuerat, ſicut factum fuit, quod aliis prodeſſet, ſi nimirum perverſorum pertinaciæ dementiæque non poſſet. Sed ſi, quod abſit, ità tunc fuiſſet de Celeſtio vel Pelagio in Romana Eccleſia judicatum, ut illa eorum dogmata, quæ in ipſis & cum ipſis Papa Innocentius damnaverat, approbanda & tenenda pronunciarentur, ex hoc potiùs eſſet prævaricationis nota Romanis Clericis inurenda. Nunc verò cum primitùs Beatiſſimi Papæ Innocentii litteræ, Epiſcoporum litteris reſpondentes Afrorum, pariter hunc errorem, quem conantur iſti perſuadere, damnaverint; Succeſſor quoque ejus Papa Zozimus hoc tenendum eſſe, quod iſti de Parvulis ſentiunt, nunquàm dixerit, nunquam ſcripſerit, inſuper etiam Celeſtium, ſe purgare volentem, ad conſentiendum ſupradictis Sedis Apoſtolicæ litteris crebra interlocutione conſtrinxerit, profectò quidquid intereà lenitùs actum eſt cum Celeſtio, ſervata dumtaxat antiquiſſimæ & robuſtiſſimæ fidei firmitate; correctionis fuit clementiſſima ſuaſio, non approbatio exitioſiſſima pravitatis. Et quod ab eodem Saserdote poſteà Celeſtius & Pelagius repetita authoritate damnati ſunt; paululùm intermiſſæ, jam neceſſariò proferendæ ratio ſeveritatis fuit, non prævaricatio prius cognitæ, vel nova cognitio veritatis.

Sanctus Auguſtinus agit adversùs Julianum Eclanenſem Epiſcopum, calumnioſè ſcribentem de Clericis Romanæ Eccleſiæ. *Eos juſſionis terrore perculſos non erubuiſſe prævaricationis crimen admittere, ut contra priorem ſententiam ſuam, qua Geſtis catholico dogmati adfuerant, poſtea pronunciarent malam hominum eſſe naturam.* Poſt damnatum, qui ex Urbe fugerat, Celeſtium Zozimus edidit illam celeberrimam ad omnes ſub cœlo Eccleſias Tractoriam, qua non ſolum Celeſtium denuò, ac ipſum item Pelagium, eorumque damnavit dogmata, ſed inſuper ſingulos, quos iſti impugnaverant, de originali peccato, ac Divinæ gratiæ auxiliis articulos Apoſtolicè confirmavit. Et omnes ſub cœlo Epiſcopos juſſit his litteris ſubſcribere. Quiſquis recuſaſſet, futurus erat non dumtaxat ſuſpectus, ſed profeſſus Pelagianus. Et quo plenam obtineret obedientiam, ſuum & Conſtitutum & Mandatum curavit muniri Auguſtâ lege Imperatoris Honorii, ſcripta ad Palladium, Præfectum Prætorio. Ea eſt prima contra Pelagianos Divalis Conſtitutio, primùm vulgata per Magdeburgenſes Centuriatores. Porrò Zozimus & ſuis Decretis, & laudatæ legi primos obedire juſſit ſuos Clericos. Tunc Sixtus, Romanæ Eccleſiæ Presbyter, poſtmodò ſummus Pontifex, qui Pelagio, & Celeſtio videbatur non nihil faviſſe, atquè ità multos contriſtaverat, fecit quod ad ipſum cum pleno gratulatio-
Epiſt. 106. nis gaudio ſcripſit Sanctus Auguſtinus: *Ut triſtitia de noſtris cordibus tergeretur, te priorem Anathema eis, Pelagio, & Celeſtio, in Populo frequentiſſimo pronunciaſſe, fama non tacuit.* Porrò Eclanenſis Julianus, qui uſque ad Innocentii Pontificis mortem catholicus manſerat, aut manere ſimulaverat, laudatis Zozimi Decretis ſubſcribere juſſus ſe aperuit: Detrectavit pertinaciſſimè. Cum aliquot aliis Epiſcopis edidit ſolemnem fidei libellum ad Romanam Eccleſiam, & à Zozimi Decretis appellavit ad generale Concilium. Et quo hæc omnia fucaret ac ſtabiliret, latravit Zozimum eſſe prævaricatorem: Utpotè qui Celeſtii de originali peccato dogma approbaſſet primùm, deinde damnaſſet. Latravit Apoſtolicæ Sedis Judicium non eſſe irrefragabile. Eadem de re ſcripſit ad Theſſalonicenſem ac alias Eccleſias, plenis maledicentiæ buccis clamans Zozimum non dumtaxat ſemetipſum, ſed præcipitaſſe ſuos etiam Clericos per terrores Regiæ juſſionis. Ipſos inſuper Clericos arguit, quod iſto terrore perculſi non erubuerint prævaricationis crimen admittere: Contra priorem ſuam ſententiam, qua Geſtis catholico dogmati adfuerant, pronunciare malam hominum eſſe naturam. Hoc eſt, originale peccatum, quod antea etiam per Geſta proſcripſerant, poſteà ſtabilire, ac propter Regios terrores ſolemniter profiteri. Iſta enim calumnioſa phraſi Julianus exprimere conſuevit originale peccatum. Adjunxit in iſtius prævaricationis pœnam, defuncto Zozimo ſucceſſiſſe ſchiſma Eulalianum.

Per adductum ſui libri caput Sanctus Auguſtinus reſpondit hiſce contumelioſis furibundi Turbinis clamoribus. Et docet varia, alioquin ignoranda. Primò, quod Zozimus Pontifex, & omnis Romana Eccleſia naturales Celeſtii dotes fuerint commiſerati, ideoque ipſum corrigere ſperantes noluerint Africanæ damnationis ſtatim confirmare ſententiam, & mitius tractaverint, quam poſtularet ſeverior Eccleſiæ diſciplina. Secundò, quod ſuper Celeſtii appellatione & cauſa cucurrerint plura Scripta ac Reſcripta inter Romanam & Africanam Eccleſiam: Et quod plura apud Apoſtolicam Sedem, præſente ac reſpondente Celeſtio, confecta fuerint Geſta. Tertiò, quod inter tot Zozimi epiſtolas ac interlocutiones nec verbum reperiatur, quod inficietur originale peccatum. Quartò, quod Celeſtius in ſuo, quem Zozimo exhibuit, fidei libello poſuerit verba originale peccatum evertentia. Nempè hæc: *In remiſſionem autem peccatorum baptizandos Infantes non idcircò dicimus, ut peccatum ex traduce firmare videamur, quod longè à catholico ſenſu alienum eſt. Quia peccatum non cum homine naſcitur, quod poſtmodò exercetur ab homine: Quia non naturæ delictum eſt, ſed voluntatis eſſe demonſtratur.* Quintò, quod Celeſtius errorem hunc non penitùs aſſertivè ſcripſerit, ſed uti rem dubiam, de qua vellet inſtrui. Etenim libello dederat hunc finem: *Si quæ verò præter fidem quæſtiones natæ ſunt, de quibus inter pleroſquè eſſet contentio, non ego quaſi author alicujus dogmatis definita hoc authoritate ſtatui, ſed ea, quæ de Prophetarum & Apoſtolorum fonte ſuſcepi, veſtri Apoſtolatus offerimus probanda Judicio, ut ſi fortè ut hominibus quiſpiam ignorantiæ error obrepſerit, veſtra ſententia corrigatur.* Sextò, quod erronea iſta libelli verba Zozimus præclarum Celeſtii ingenium miſeratus, noluerit ſtatim ex abrupto damnare. Septimò, quod idcircò ipſa non probaverit. Etenim non falſitatem dogmatis, ſed ſolam emendationis voluntatem probavit, ideoque ad tempus, hominem devium

ad

ad rectas ſtudens reducere vias, diſpenſatoria pietate diſſimulavit. Octavò, quod iſtum, licèt fœdo errore ſcabioſum, libellum Zozimus rectè dixerit catholicum. Quia nempè non corrigi paratus error, ſed ſola pertinacia facit hæreticum. Nonò, quod Apoſtolicis Innocentii ad Carthaginenſem ac Milevitanam Synodos Reſcriptis Celeſtius ſe aſſentiri reſponderit in ſuo examine, ac promiſerit ipſa ſolemniter profiteri. Decimò, quod ex hac reſponſione creditus fuerit eſſe plenè converſus. Iſta namque Reſcripta manifeſtiſſimè profitentur originale peccatum. Undecimò, quod Zozimus à Celeſtio circumſcribi ac deludi timens, iſtam ejus ſolemnem fidei profeſſionem noluerit præcipitare. Primò de ejus moribus inſtrui per Africanos Epiſcopos voluit, & adeſſe Paulinum Accuſatorem. Duodecimò, quod Africani Epiſcopi vafrum hominis ingenium expoſuerint Pontifici, ideoque ad ipſi credendum ſuggeſſerint non ſuffecturam qualemcumquè profeſſionem, qua profiteatur ſe conſentire laudatis Reſcriptis, ſed quod inſuper præfata ſui libelli verba debeat diſertè anathematizare, atque ita auferre omnem anſam ſuſpicionis, aut ſcandali. Decimo tertiò, quod iſta Afrorum poſtulatio fuerit fundata, ac juſta. Etenim niſi iſtud fieret, erroneum Celeſtii libellum, quem Apoſtolica Sedes eſſe catholicum ſcripſerat in Africam, ſimplex Populus crederet approbatum potiùs, quàm emendatum, aut reprobatum. Decimo quartò, quod Zozimus ſanis Africanæ Eccleſiæ conſiliis acquieverit, atque ità conſtituerit certum diem, in quo exactè examinatus Celeſtius cogeretur ad lucidas reſponſiones, ad diſertè ejuranda ſui erroris verba, ac rectam fidem lucidè profitendam. Debebat *ſecundum Africana Reſcripta, ipſa omninò de hac quæſtione verba commemorare, & anathematizare quæ in libello poſuit.* Decimo quintò, quod adveniente iſto die Celeſtius non comparuerit. Auſugerat enim ex alma urbe, nolens talia profiteri, aut anathematizare. Deluſit Pontificem, atquè ità ejus vafrities & hæreſis omnibus manifeſtò apparuerunt. Decimoſextò, quod hæc videns Zozimus cenſuerit procedendum ad definitivam ſententiam. Et rectè. Etenim abundè tunc patebat doloſa hominum perverſitas ac pertinacia, ideoque non amplius ipſorum infirmitati & correctioni, ſed orthodoxæ veritati & fidelibus Chriſti Domini Populis erat proſpiciendum. Tunc ergò Zozimus condidit, ac edidit ſolemnem iſtam, ac veraciter Apoſtolicam Tractoriam, qua Pelagii & Celeſtii damnavit errores, atque perſonas: Quam confirmari curavit Imperiali lege, quam ſubſcribi ſolemniter juſſit, primùm à ſuo Clero, deinde ab omnibus ſub cœlo Epiſcopis. Grandi Chriſtianæ eruditionis damno latet, aut periit iſta epiſtola: Habemus tamen quædam iſtius hinc inde fragmenta. Decimo ſeptimò Auguſtinus docet, quod in cunctis his circa Celeſtium Geſtis & Scriptis Zozimus nec Anteceſſoris ſui Conſtituta, nec proprias interlocutiones, aut Acta, nec Apoſtolicam veritatem fuerit prævaricatus. Et inſigniter iſta demonſtrat. Decimo octavò docet eandem

Can. 4.

eſſe rationem Romani Cleri: Utpotè qui ſe Epiſcopo per omnia conformaverit, ideòque ſit plenè purus à prævaricatione. Ità adversùm Juliani calumnias demonſtrat Apoſtolicam Sedem non fuiſſe lapſam in Zozimo, ſed circà fidem eſſe infallibilem ac inſuperabilem. Hinc adversùs Julianum concludit: *Adhuc inſuper flagitant audientiam, cum damnati debeant agere pœnitentiam.* Cum ſarcaſmo affirmat Juliani appellationem eſſe frivolam, & ab omnibus contemnendam. Etiam in aliis locis conſtantiſſimè ac luciſſimè docet iſtam Apoſtolicæ Sedis infallibilitatem. Hinc admirandum eſt, quod quidam ſe ejus profiteantur fideles diſcipulos, & non vereantur adversùs iſtam Romanæ Eccleſiæ dignitatem vana diſputare. L. 1. C. 24.

Marius Mercator non ſine cauſa ſcribit, quod Zozimus ſuam Tractoriam, unaque Imperialem legem miſerit etiam ad Orientales Eccleſias, hoc eſt, ad Orientalem Diœceſim, ſeu Patriarchatum Antiochenum, & nominatim ad Eccleſiam Hieroſolymitanam. Nempè propter Praylium, qui ſui Anteceſſoris Joannis veſtigia ſequens, totus favebat Pelagio. Favebant & plures alii. Porrò Pontificis cura non caruit fructu. Ejus Tractoria & Praylio, & Theodoto Patriarchæ Antiocheno oſtendit, ac perſuaſit, quod Sanctus Hieronymus non ſine rationibus ſcripſiſſet Synodum Dioſpolitanam fuiſſe miſerabilem. Ambo fecerunt, quod in tertio ſui Commonitorii capite ſcribit Marius Mercator: *Pelagius poſtmodùm evidenter deprehenſus, inſiſtentibus accuſatoribus, à poſteriori Synodo, cui ſanctæ memoriæ Theodotus Antiochiæ præſedit Epiſcopus, atque detectus, à ſanctis quoquè & venerabilibus Hieroſolymorum locis eſt deturbatus. Quod ejuſdem Sancti Theodoti ad Reverendiſſimum Urbis Romæ Epiſcopum, & ſanctæ recordationis Praylii Hieroſolymorum Epiſcopi miſſa Scripta teſtantur, quorum exemplaria ad documentum habemus in manibus.* Dolendum eſt, quod Marius Mercator cuncta iſta exemplaria non adjunxerit ſuis Commonitoriis. Sic illa magno damno non fuiſſent perdita. Iſto tempore Theodoretus Cyrenſis Epiſcopus frequenter agebat, & concionabatur Antiochiæ. Hinc certum fit iſtos hæreticos etiam ab ipſo fuiſſe damnatos. Hinc illi deſperati perrexerunt Conſtantinopolim ad fidum ſui Magiſtri Theodori Mopſueſtienſis Epiſcopi diſcipulum, Patriarcham Neſtorium. Et invenerunt ſuo patello aptiſſimum coopertorium.

Africani Epiſcopi Zozimo reſcripſerunt non pauca. Lucet ex Papali ad ipſos Reſcripto: *Miſſæ per Marcellinum Sub-Diaconum veſtrum epiſtolæ omne volumen volvimus, quo aliquandò perlecto, &c.* Marcellinum hunc fuiſſe Carthaginenſis Eccleſiæ Sub-Diaconum, teſtatur in ſuo ad Pontificem libello Paulinus Diaconus. Addit ſe Papale Romanæ evocationis Mandatum accepiſſe quarto Nonas, id eſt, ſecunda die Novembris, & concludit: *Hunc autem libellum direxi Beatitudini tuæ per Marcellinum Eccleſiæ Carthaginenſis Sub-Diaconum. Datum ſexto Idus Novembris.* Hoc eſt, die octava. Quare aut iſta ipſa die, aut paulò poſt Marcellinus cum Baſiliſco navigavit. Notan-

A a dum

dum eſt, quod Paulinus in eodem libello exprimat & diem factæ ſibi inſinuationis, & diem ſui Reſponſi. Eodem modo Papale ad Africanos Epiſcopos Reſcriptum habet hanc ſubnotationem: *Datum duodecimo kalendas Apriles, Honorio Auguſto duodecies Conſule. Acceptum tertio kalendas Majas*. Hanc poſteriorem partem omninò adjecerunt Afrorum Epiſcopi, atquè ita ſubnotatam epiſtolam remiſerunt Romam. Nempè agebatur de retractatorio appellatæ cauſæ Judicio, & de Papali Afrorum ad ipſum evocatione. De negotio tunc acerrimè controverſo inter utramque Eccleſiam. Hinc Zozimus iſtos Judiciales apices voluit per omnia obſervari. Ità inſuper os clauſit Scriptori Anonymo.

Afrorum litteræ perierunt, aut latent. Eorum aliquod Contentum colligi poſſit ex Reſcripto Pontificis: *Quamvis Patrum traditio Apoſtolicæ Sedi authoritatem tantam tribuerit, ut de ejus judicio diſceptare nullus auderet, idque per Canones ſemper regulaſque ſervaverit, & currens adhuc ſuis legibus Eccleſiaſtica diſciplina Petri nomini, à quo ipſa quoque deſcendit, reverentiam exſolvat, tantam enim huic Apoſtolo Canonica antiquitas ſuper ſententias omnium voluit eſſe potentiam, & ipſa quoque Chriſti Dei noſtri promiſſio, ut & ligata ſolveret, & ſoluta vinciret, par poteſtatis data conditio in eos, qui Sedis hæreditatem ipſo annuente meruiſſent. Habet enim cum omnium Eccleſiarum, tum hujus maximè, ubi ſedit, curam, nec patitur aliquid amittere privilegii, aut aliqua titubare aura ſententiæ, cui vi ipſa ſui nominis firma, & nullis hactenùs acta motibus conſtituit fundamenta, & quæ ſine ſuo periculo temerè nullus inceſſet. Cum ergò tantæ authoritatis Petrus caput ſit, & ſequentia omnium Majorum ſtudia ſervaverint, ut tam humanis, Diviniſque legibus, & diſciplinis omnibus firmetur Romana Eccleſia, cujus locum nos regere, & poteſtatem nominis obtinere, non latet vos, ſed noſtis Fratres chariſſimi, & quemadmodùm Sacerdotes ſcire debetis. Tamen cum tantum nobis eſſet authoritatis, ut nullus de noſtra poſſit retractare ſententia, nihil egimus quod non ad veſtram notitiam noſtris ultrò litteris referremus, dantes hæc Fraternitati, ut in commune conſulentes, non quia quid deberet fieri neſciremus, aut faceremus aliquid quod contra utilitatem Eccleſiæ veniens diſpliceret, ſed pariter vobiſcum voluimus habere Tractatum de illo, qui apud nos, ſicut ipſi per litteras dicitis, fuerit accuſatus, & ad noſtram, qui ſe aſſereret innocentem, non refugiens Judicium ex appellatione priſtina, venerit Sedem, Accuſatores ſuos ultrò depoſcens, & quæ in ſe crimina per rumorem, falsò dicebat illata, condemnans*. Affirmat ſibi ex Africa tranſmiſſum fuiſſe integrum litterarum volumen, & pergit: *Quo perlecto, ita totum litterarum comprehendiſtis textum, quaſi nos Celeſtio commodaverimus in omnibus fidem, verbiſque ejus non diſcuſſis ad omnem, ut ita dicam, ſyllabam præbuerimus aſſenſum. Nunquàm temerè, quæ ſunt diù tractanda, finiuntur: Nec ſine magna deliberatione ſtatuendum eſt, quod ſummo debet diſceptari judicio. Idcircò noverit veſtra Fraternitas nihil nos poſt illas, quas vel ſuperiùs, vel nunc accepimus, litteras veſtras immutaſſe, ſed in eodem cuncta reliquiſſe ſtatu, in quo dudùm fuerant, cum hoc noſtris litteris veſtræ indicavimus Sanctitati, ut illa, quæ à vobis ad nos miſſa erat, obteſtatio remaneret*. Docet plura, ſpectantia ad præſentem materiam. Primò, quod nullus Apoſtolicæ Sedis Judicium poſſit ſine temerario auſu retractare, immò nec de ipſo diſceptare. Authoritatem hanc affirmat ſtabiliri per Canones, per Patrum traditionem, per perpetuam conſuetudinem, inchoatam à primo Romanorum Epiſcopo, Sancto Petro Apoſtolo, qui ipſam à Chriſto Domino accepit. Addit hanc dignitatem ſciri, aut certè ſciri debere ab Africanis: Utpotè qui ſunt Epiſcopi, ideoque non permittantur talia ignorare. Nempè Africani Epiſcopi poſt, & propter Zozimi circa Celeſtium Acta & Scripta coegerant Synodum, & licèt non retractaſſent, tamen diſceptarant. Suſpicati fuerant Pontificem, uti in Apiarii cauſa, ità in hoc longè majoris ponderis negotio limites excedere. Et iſtam fiduciam Zozimus in ipſis notat ac arguit. Secundò affirmat tantam Sancto Petro, ideòque & ejus Succeſſoribus eſſe non ſolummodò per Canonicam antiquitatem, ſed inſuper à Chriſto Domino ſuper omnium gentium Synodales ſententias potentiam; ut omnium ligata ſolvere, omnium ſoluta valeat vincire. Quorumcumque ad Apoſtolicam Sedem appellationes aſſeverat eſſe Divini Juris. Addit Sanctum Petrum omnium ſuorum privilegiorum eſſe adeò ſtrenuum Zelatorem, ut ipſorum nihil patiatur amitti, nihil titubare, nihil temere inceſſi. Et ipſis eſſe firma, multiſque hactenùs impetita motibus, & tamen inconcuſſa ſemper, fundamenta. Porrò adversùs hanc Celeſtii appellationem, quod in Dogmatica eſſet materia, nemo Afrorum obſtrepuit. Nullum exſtat vel minimæ interceſſionis veſtigium. Quin immò Paulinus Diaconus, qui tunc non ex Italicis, ſed ex Africanis vivebat regulis, in ſuo ad Papam libello appellationem Celeſtii eſt omni modo veneratus. Proindè Pontifex ſtudio hæc intertexuit adversùs Afrorum contentionem de cauſa Apiarii. Tertiò affirmat nullam Afris fuiſſe cauſam diſceptandi de ſuis Actis circà Celeſtium: Quoniàm peritus ſit ſui Papalis Officii, ideòque nihil egerit contra utilitatem Eccleſiæ, aut quod poſſit alicui diſplicere. Nempè Afri talia ſcripſerant, aut certè apud ſuos muſſitarant. Quartò affirmat, quod Celeſtius potuerit dormientem appellationem reſumere, & ſuos Accuſatores ad retractatorium in alma urbe Judicium poſtulare. Quintò, quod hac in re voluerit Afris deferre ſingularem reverentiam. Quod ipſos non ut Reos, aut Accuſatores audire voluerit, ſed ſimul cum ipſis cauſam retractare. Ipſos in retractatorio Judicio admittere ad omnem Synodalem honorem. Sextò, quod ipſos dignatus ſit & alia gratia, nempè quod poſt elapſos duos citationis menſes non proceſſerit in cauſa, ſed uſquè huc omnia in priori ſtatu reliquerit, gratioſè deferens ipſorum obteſtationi. Inſinuatio fuerat facta anno decimo ſeptimo iſtius ſæculi, die ſecunda Novembris; at verò hæc epiſtola anno ſequenti fuit data die vigeſima prima Martii, tradita die vigeſima

ſima nona Aprilis. Afri adeſſe debuerant ſecunda die Januarii.

Notanda eſt iſta Afrorum obteſtatio. Etenim Romanam Celeſtii appellationem omninò comprobavit, aliud non poſtulans, quàm ut Pontifex non niſi poſt plenam inſtructionem dignaretur ad definitionem procedere. Eandem appellationem confirmavit Paulinus Diaconus, Celeſtium deferens de novo crimine: Nempè quod ab Africana Synodo de hæreſi damnatus ante purgationem ac reparationem præſumpſiſſet conſecrari in Presbyterum. A Romano tamen acceſſu ſe excuſavit: *Ubi tunc nihil agere potui, quia is, qui ad Sedem Apoſtolicam provocaverat, defuit, quem oportuerat utiquè merita ſuæ appellationis adſtruere, maximè cum nihil agente appellatore, ſecundùm etiam humanas leges, ſuperior eſt ſemper ille qui vicit.* Affirmat ſe perſunctum omni accuſatoris officio, ideoque cauſam deinceps ad ſe non ſpectare. Fuiſſe perſunctum, & ſolutum, dum Celeſtius appellationem deſeruit. Interim Pontificem de peccati originalis fide, ac de doloſis Celeſtii artibus abundè inſtruxit. Quod ipſum Synodaliter fecerunt Africani Antiſtites. Coegerunt ducentorum & quatuordecim Epiſcoporum Synodum, & ex ipſa ad Zozimum ſcripſere: *Conſtituimus in Pelagium atquè Celeſtium per Venerabilem Epiſcopum Innocentium de Beatiſſimi Apoſtoli Petri Sede prolatam manere ſententiam, donec apertiſſima confeſſione fateantur gratia Dei per Dominum noſtrum JESUM-CHRISTUM, non ſolùm ad cognoſcendam, verùm etiam ad faciendam Juſtitiam nos per actus ſingulos adjuvari, ita ut ſine illa nihil veræ, ſanctæque pietatis habere, cogitare, dicere, agere valeamus.* Hac in Synodo fuiſſe tot Epiſcopos, & iſtud Zozimo fuiſſe Reſcriptum, teſtatur Sanctus Proſper
Cap. 10. in libro contra Collatorem. Et iſtud conſilium probans Zozimus perrexit ad cauſam finiendam: At Celeſtius aufugit. Hinc prodiit ſolemniſſima Pelagianæ damnationis Tractoria. Et ipſam promulgaturi celebrarunt famoſam denuò Synodum ducentorum ſeptemdecim Epiſcoporum, in qua ediderunt inſignes iſtos Canones de originis peccato, & de adjutorio Divinæ gratiæ. Vulgata Conciliorum editio ipſos adſcribit Milevitanæ Synodo. At certum eſt ipſos eſſe à Carthaginenſi. Et eſſe approbatos, & confirmatos per Sedem Apoſtolicam. Diſertè utrumque aſſeverat ſeptimus articulus iſtorum, qui paſſim ſubnectuntur poſt Sancti Cæleſtini Pontificis Apoſtolicam epiſtolam pro doctrina Sancti Auguſtini. Eadem à Synodo prodiit Canon Romanam appellationem interdicens ſoli inferiori Clero. Nempè ſuprema Africanæ Eccleſiæ in ſuum inferiorem Clerum poteſtas uſquè tunc conſtabat ſola conſuetudine. Et ipſam Romana Eccleſia per Zozimum Pontificem potenter arietabat. Hinc iſta numeroſa Synodus ſtatuit ſtabiliendam Canone, atquè ità perpetuò contra alios forſitan inſultus armandam. Ediderunt Canonem adversùs nuperam epiſtolam, qua Zozimus ſcripſerat: *Tantam Petro Apoſtolo Canonica antiquitas ſuper ſententias omnium voluit eſſe potentiam, & ipſa quoque Chriſti Dei noſtri promiſſio, ut & ligata ſolveret, & ſoluta vinciret.* Affirmarunt etiam à ſe intelligi Evangelium. Ipſum Africanæ conſuetudini non contraire. Nec jota, aut apicem protulerunt de Epiſcoporum appellationibus. Quod nempè illæ liberis ſemper ambulaſſent paſſibus, & ſalva Eccleſiæ unitate non poſſent tangi. Sola item hæc Synodus aliquid ſanxit de fide. Nempè Africani Epiſcopi norant regulam, quam poſtmodò ad Fauſtinum Magiſtrum ſcripſit Gelaſius Pontifex: *Quantùm ad Religionem pertinet, non niſi Apoſtolicæ Sedi, juxtà Canones, debetur totius Summa judicii.* Hinc iſta Synodus aliud non fecit, quam confirmare Decreta Zozimi. Eadem de cauſa Afri ſemper permiſerunt inferiorem etiam Clerum in fidei materia Romam provocare.

CAPUT XXXII.

Exponitur Africana controverſia circa Sardicenſes Canones.

PRima quæſtio eſt, Ex quo factum ſit, quod Afrorum Antiſtites ignoraverint Canones Sardicenſes? Quod ipſos harum quæſtionum tempore penitùs ignoraverint, ex ſupradictis eſt manifeſtum. Quod ipſum patet ex litteris Sancti Auguſtini ad Eleuſium & Glorium, Epiſcopos Donatiſtas: *Fortunius*, Tuburſicenſis Donatiſtarum Epiſcopus, *protulit quoddam volumen, ubi volebat oſtendere Sardicenſe Concilium ad Epiſcopos Afros, qui erant communionis Donati, dediſſe litteras. Quod cum legeretur, audivimus Donati nomen inter cæteros Epiſcopos, quibus illi ſcripſerant. Itaque flagitare cœpimus, ut doceretur, utrùm ipſe eſſet Donatus, de cujus parte illi cognominantur: Fieri enim potuiſſe, ut alicui Donato alterius hæreſis Epiſcopo ſcripſerint, cum maximè in illis nominibus nec Africæ mentio facta fuerit. Quomodò ergo poſſet probare Donatum patris Donati Epiſcopum nomine illo accipiendum eſſe, quando ne id quidem probare poſſet, utrùm ad Africanarum ſpecialiter Eccleſiarum Epiſcopos illæ litteræ miſſæ fuerint. Quamquàm enim Donati nomen Afrum eſſe ſoleat, non tamen repugnaret à vero, ut vel partium illarum aliquis vocaretur nomine Afro, vel aliquis Afer in illis partibus conſtitueretur Epiſcopus. Nequè enim in eis vel diem, vel Conſulem invenimus, ut ſaltem conſideratis temporibus certi aliquid eluceret. Sanè quoniàm neſcio quando audieramus Arianos, cum à communione Catholica diſcrepaſſent, Donatiſtas in Africa ſibi ſociare tentaſſe, ad aurem mihi hoc ipſum Frater Alipius ſubſuggeſſit. Tune accepto ipſo volumine, ejuſdem Concilii Statuta conſiderans, legi Athanaſium Epiſcopum Alexandrinum Catholicum, cujus maximè adversùm Arianos acerrimarum diſputationum conflictus* Epiſt. 163.

A a 2

ſtictus eminuit, & Julium Romanæ Eccleſiæ Epiſcopum, nihilominùs Catholicum, illo Concilio Sardicenſi fuiſſe improbatos. Unde apud nos conſtitit Arianorum fuiſſe Concilium, quibus iſti Epiſcopi Catholici vehementiſſimè reſiſtebant. Itaque ad diligentiorem etiam temporum diſcuſſionem voluimus ipſum volumen accipere, atquè auferre nobiſcum. Qui noluit dare, dicens ibi nos habere illud, quandò aliquid in eo conſiderare vellemus. Rogavi etiam, ut manu mea notari permitteret, fateor, timens ne mihi fortè cauſa exigente, cum petendum eſſet, pro illo aliud proferretur. Neque hoc voluit.

Iſtud Sardicenſe Concilium erat manifeſtè Synodalis Epiſtola Philippo-Politani Conventiculi. Et ex iſtis Sancti Auguſtini, qui ſuam, & Collegæ Alipii cum præfato Fortunio diſputationem deſcribit, verbis diſcimus plura. Primò, quod iſte Fortunii Codex fuerit mutilus. Etenim non habebat Epiſcoporum, ad quos epiſtola dirigebatur, adſcriptas civitates. At verò nos hodie habemus: *Gregorio Alexandriæ Epiſcopo, Amphioni Nicomediæ Epiſcopo, Donato Carthaginis Epiſcopo, &c.* Secundò, quod iſta epiſtola videatur nunquam habuiſſe adſcriptum diem, & Conſulem. Etenim uti Fortunii Codex iſtis caruit, ita carent & omnes noſtri. Tertiò, quod *Donatus* eſſet nomen Afris familiare, & proprium. Exiſtimo proceſſiſſe ex Sancto Donato, proximo Anteceſſore Sancti Cypriani. Quartò, quod Sanctus Auguſtinus nullam tunc haberet notitiam aut Sardicenſis Concilii, aut etiam Philippo-Politani Conventiculi. His de rebus nihil noverat, niſi quod incerto rumore aliquandò audiſſet, quod Ariani, cum à Catholica communione ſe palàm ſegregaſſent, tentaſſent ſuæ Factioni adjungere Donatiſtas. Et rectè audierat. Etenim uſque ad iſtud Philippo-Politanum ſchiſma Euſebiana Factio Epiſcopis Catholicis communicaverat, & ambo fuerant utcumque unum. Iſta ſeceſſio ipſos diſcrevit in adverſas communiones. Quintò diſcimus, quod S. item Alipius circa iſtas Synodos nihil tunc noviſſet, niſi iſtam eandem ex auditu memoriam. Porrò iſtud Euſebianæ Factionis tentamen non caruit omni effectu. Etenim de ipſo Sanctus Auguſtinus ſcribit ad Comitem Bonifacium: *Ut breviter inſinuem Dilectioni Tuæ, inter Arianorum & Donatiſtarum quid interſit errorem,* Epiſt. 5c. *Ariani Patris, & Filii, & Spiritus Sancti diverſas ſubſtantias eſſe dicunt; Donatiſtæ autem hoc non dicunt, ſed unam Trinitatis ſubſtantiam confitentur.* Etſi *aliqui ipſorum minorem Filium eſſe dixerint, quam Pater eſt, ejuſdem tamen ſubſtantiæ non negarunt.* Loquitur de antiquis temporibus. Nempe de tempore Philippo-Politani Conventiculi. Affirmat quoſdam Donatiſtas cum Arianis quidem fuiſſe locutos, non tamen ſenſiſſe. Et nonniſi aliquos. Nempè ſunt artes hæreticorum. Et Auguſtinus non ampliùs dubitanter, ſed definitè loquitur. Quia nempè hæc epiſtola eſt iſta alia longè poſterior, atquè ità Auguſtinus erat tunc inſtructior.

Eadem de re Sanctus Auguſtinus ſcribit in tertio libro contra Creſconium Donatiſtam: *Sed Orientales, quos modò noſtros eſſe concedis non latuiſſe hoc facinus dicis. Atquè ut hoc probes, inſeris principium epiſtolæ Concilii Sardicenſis, ubi Donati* Cap. 34. *Carthaginis Epiſcopi veſtri nomen invenitur adſcriptum. Quod ideò factum putas, & affirmas, quod videlicèt Orientalibus, qui de Concilio ſuo hæc Scripta miſerunt, facinus diſplicuerit Traditorum, & ab eorum ſe communione retraxerint, & proptereà Donato veſtro communicabant. Diſce ergò quod neſcis: Sardicenſe Concilium Arianorum fuit, quod notum eſt jam diu, ut habemus in manibus, contractum maximè contra Athanaſium, Epiſcopum Alexandrinum Catholicum, qui eorum errorem, ex ipſa civitate ortum, præ cæteris acriter arguebat & refellebat. Non igitur mirum, ſi illi hæretici Donatum ſibi adſciſcere tentaverint, quos per totum Orbem Catholica damnabat Eccleſia. Quamquam nos ſine civitatum nominibus Epiſcopos, ad quos hæ litteræ datæ ſunt habeamus. Aut ergò aliquis Donatus fuit non in Africa Epiſcopus, cujus nomini Carthago à veſtris eſt addita, aut, ut dixi, Africanam hæreſim Orientalis hæreſis ſibi tentavit adjungere. Quod hinc maximè credibile eſt, quod ad Carthaginis Epiſcopum, Romano prætermiſſo, nunquàm Orientalis Catholica ſcriberet.* Et in quarto libro: *Inſeris principium* Cap. 54. *Sardicenſis Concilii, unde probare conaris, quod Orientales Epiſcopi, cognito crimine Traditorum, parti Donati communicaverint, hoc uno, magno ſcilicet documento, quod inter Epiſcopos quibus ſcribunt, Donati nomen inventum eſt. Nec tamen ibi legitur aliquid eos de Afris Traditoribus cognoviſſe. Quod quidem Concilium, ne te lateat, Arianorum eſt, quos jam tu inter alios hæreticos nominaſti. Nec additis civitatum nominibus legi ſolet. Quia nec ipſe mos eſt Eccleſiaſticus, quando Epiſcopi Epiſcopis ſcribunt epiſtolam. Unde neſcio quis ille Donatus, miror ſi non in veſtris litteris Carthaginenſis factus eſt. Omitto enim dicere, quod fortaſsè Orientales hæreticis aliquo modo ſe ſociare tentaverint.*

Hinc iterùm diſcimus varia. Primò, quod etiam Creſconius habuerit exemplar Philippo-Politani Conventiculi. Secundò, quod ejus exemplar à Fortunii exemplari fuerit non modicè diverſum. Etenim ad Epiſcoporum nomina unum habebat, aliud non habebat adſcripta nomina civitatum. Quæ diverſitas refundi debet in varios Deſcriptores. Quidam civitatum nomina aut ſpernebant noſſe, aut ipſorum adſcriptionem cenſebant adverſam conſuetudini Eccleſiaſticæ. Quia nempè talis conſuetudo non vigebat in Africa. Paſſim omnes laboramus iſta philautia Patriarum conſuetudinum. Hinc & Sanctus Auguſtinus Fortunii Codicem cenſebat fideliorem. Et haud dubiè ipſum ſibi curaverat deſcribi. Ex eodem principio non ampliùs dubitanter, ſed definitè aſſerit Sardicenſem Synodum fuiſſe Arianorum. Tertiò diſcimus, quod iſto adhuc tempore Sanctus Auguſtinus, adeoque & cæteri Afrorum Epiſcopi ignoraverint diſcrimen inter Sardicenſem Synodum, & Conventum Philippo-Politanum. Diſcimus, quod ſola iſtius Conventus Acta, immò ſola Synodalis epiſtola eſſet in Africa apud Donatiſtas, veræ autem Sardicenſis Synodi Acta aut perierant apud omnes Africanas Eccleſias, aut latebant in alta oblivione. Et ex iſta ignorantia Sanctus Auguſtinus ſibi perſuadere

non

non poterat, quod Philippo-Politanus Conventus ſcripſiſſet ad Donatum: Fuit magis propenſus, ut crederet eſſe Donatum alium, à Donatiſtarum vafritie tranſmutatum in Carthaginenſem. Quartò diſcimus, quod Donatiſtæ iſtius Conventiculi litteras, ſolius Euſebianæ Factionis facinus, tranſcripſerint in totam Orientalem Eccleſiam. Quod ipſum hoc noſtro ſæculo fecit Petrus de Marca. Iſti, ut ſuam Factionem per totius iſtius Eccleſiæ communionem & authoritatem firmarent; hic ut Romanæ Eccleſiæ dignitates per eandem authoritatem mutilaret. Quintò diſcimus, quod Catholica Orientis Eccleſia olim ad Carthaginenſem, aut alios Occidentis Epiſcopos nunquàm ſcriberet prætermiſſo Romano. Nempè Synodales litteras. Eſt regula benè notanda. Ex eadem, dum ad Papam ſcriberent, paſſim addebant ejus Synodum, omnes Italiæ Epiſcopos, aut etiam totius Occidentis. Quod nempè Papa eſſet iſthìc omnia. Quod Papæ Judicium non poſſet non eſſe omnium. Eadem de cauſa Orientales Epiſcopi, dum ad Papam appellabant, quandoquè addebant eoſdem Epiſcopos.

Secunda quæſtio eſt, Quomodò in Africam pervenerit iſta ignorantia Canonum, & Actorum Sardicenſium? Eſt res admiranda. Etenim non ſolus Africanæ Eccleſiæ Archi-Epiſcopus Gratus, ſed inſuper plures iſtius gentis Epiſcopi adfuerant, & ſubſcripſerant Sardicenſi Concilio. Nec eſt dubitandum, quin cuncta Synodalia Acta, nominatim Canones, ſecum deportarint. Quin immò idem Gratus ad ſuam, cui etiam Numidiæ ac Byzacii aderant Epiſcopi, Carthaginenſem
Cap. 5. Synodum dixit: *Hæc obſervantia pacem cuſtodit. Nam & memini à Sanctiſſimo Sardicenſi Concilio ſimiliter ſtatutum, &c.* Deinde Hoſius Cordubenſis Epiſcopus, Sardicenſis Concilii Præſes, fuit Afris inſigniter familiaris, ideoque non eſt dubitandum, quin iſtam ipſis Synodum commendaverit. Reſpondeo hæc omnia eſſe veriſſima. Interim certum etiam eſt hanc Synodum poſtmodò fuiſſe iſthìc penitùs ignotam. Immò nullum penitùs exemplar fuit inventum in omni Africa. Etenim Epiſcopi, dum cum Zozimo Pontifice contendebant, luſtrarunt omnes Bibliothecas, omniaque Eccleſiarum ſcrinia: Et nullos repererunt Sardicenſes Canones, ſed ſolos viginti Nicænos. Quare Gratus, & alii Epiſcopi videntur iſtos ſecum non detuliſſe. Hinc forſan ille dixit: *Memini à Concilio Sardicenſi ſtatutum*. Inſinuat Codicem non fuiſſe ad manum, ſed ſe loqui ex ſola memoria. Acceſſit Donatiſtarum in Africanam Eccleſiam rabies. Etenim etiam tunc non deſtiterunt Epiſcopis, Presbyteris, ac Diaconis Catholicis violenter injicere manus pœnitentiæ, atquè ità reddere irreparabiliter irregulares. Hinc iſthìc nata eſt ſumma Clericorum inopia ac ignorantia. Præſertim ignorantia ſacrorum Canonum. Nam & Sanctus Valerius, dum Sanctum Auguſtinum promovit ſibi in Collegam, ignorabat Nicænos Canones, vetantes eidem civitati eſſe duos ſimul Epiſcopos. Et ad vitium curandum poſtmodò prodiit hic Canon: *Ordinatis Epiſcopis, vel Clericis priùs ab Ordinatoribus ſuis Placita Conciliorum auribus eorum inculcentur, ne ſe aliquid contra Statuta Concilii feciſſe pœniteat.* Canonis Author fuit Sanctus Auguſtinus, qui in aliis fieri noluit, quod in ſe factum doluit.

Quæſtio tertia eſt, Qua ratione Zozimus Canones Sardicenſes ſcripſerit eſſe Nicænos? An ſtuduerit Africanos Epiſcopos circumſcribere? Hoc enim cenſent non hæretici ſoli, ſed & quidam hodiè Catholici. Reſpondeo Zozimum rectiſſimè & ſimpliciſſimè ſcripſiſſe ex more ſuorum Anteceſſorum. Scripſit ex Codice Romanæ Eccleſiæ, in quo primum caput habet hunc titulum: *Canones Nicæni Concilii ſub titulis quadraginta ſex.* Et continet Nicænos & Sardicenſes Canones: Sub eadem conſequentia. Et ipſos diſtribuit in quadraginta ſex numeros. Proindè Codicis Author utriuſquè Synodi Canones appellavit Nicænos. Nec ſine fundamento. Etenim Conſtantinopolitanum Symbolum Eccleſia ſemper dixit Nicænum. Etiam ejus auctrix Conſtantinopolitana Synodus dedit ipſi hunc titulum in primo ſuo Canone: *Trecentorum decem & octo Patrum, qui Nicææ convenerunt, fidem non abrogari, ſed firmam ac ſtabilem manere oportere, &c.* Ipſam confirmavit & auxit quibuſdam vocibus, quibus graſſantes tunc hæreſes evertebantur. Hinc edixit ſuum ità adauctum Symbolum eſſe ac permanere Nicænum. Rectiſſimè. Eodem modo Sardicenſes Canones non ſunt aliud, quàm Nicænorum expoſitio & confirmatio adversùm ſchiſmaticas novitates Euſebianæ Factionis. Non ſunt aliud, quàm quædam ad Nicænos additamenta. Hinc ipſos pro Nicænis ſemper habuit Romana Eccleſia. Et iſtud judicium ſecutus eſt auctor Codicis. Auctor inſigniter antiquus. Etenim Codex à modico incepit, & paulatim per aſſidua incrementa pervenit ad plenitudinem. Itaque Zozimus ex ipſo ſcripſit, ideoque ab omni dolo aut arte eſt puriſſimus. Nemo hæc meliùs novit, quàm Reverendus Pater Paſchaſius Queſnellus, qui Codicem, magnum Eccleſiaſticæ eruditionis theſaurum, è tenebris produxit in lucem.

Quæſtio quarta eſt, An Zozimus Pontifex ſit primus author iſtius tituli aut phraſios? Hoc enim ipſi paſſim imponitur à novis Dogmatiſtis. Reſpondeo non eſſe. Etenim in libello, quem adversùs Hincmarum Laudunenſem Duziacenſi Synodo exhibuit, Hincmarus Remenſis Epiſcopus laudat verba Innocentii primi Pontificis in litteris ad Sanctum Victricium Epiſcopum Rothomagenſem: *Si majores cauſæ in medio fuerint devolutæ, ſicut Synodus ſtatuit, poſt Epiſcopale Judicium referantur.* Et ſubjungit: *De quibus Canonibus Innocentius hoc dicat, manifeſtiſſimè claret, ſcilicet de Sardicenſibus.* Certum eſt, quod Innocentius laudet Nicænam Synodum, & tamen adducit Sardicenſem Canonem: Quod nempe utraque Synodus haberetur pro eadem, & indifferenter appellaretur Nicæna. Idem Hincmarus alio in loco ſcriptum iſtud Victricio Capitulum affirmat eſſe partim ex Nicænis, partim hauſtum ex Sardicenſibus Canonibus, & tamen ab ipſo appellari Nicænum. Utique ex eodem principio. Hæc ma-

niſeſta veritas olim fuit profeſſio conſtantiſſima totius Gallicanæ Eccleſiæ. Quod eandem in prima ſui operis parte profiteatur Petrus de Marca, eſt oſtenſum in ſuperioribus. Unde igitur nunc docet aliud, & ſe præbet Ducem inconditæ novitatis? Idem Innocentius in litteris ad Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Clerum ac Populum graviſſimè damnat Theophili Alexandrini Synodum, quod Sancto Joanni Chryſoſtomo appellanti ſuperordinaſſet alium Epiſcopum, & adjungit cau-
Epiſt. 25. ſam: *Nunquàm ſanè Patres noſtros talia auſos fuiſſe, ſed potiùs vetuiſſe cognovimus, ne cui in locum viventis alium per conſecrationem ſubſtituendi ſit poteſtas. Hæc contra Canonum obſervationem ſunt. Canonibus porrò obſequendum ſcribimus, qui Nicææ ſunt decreti. Quos ſolos conſectari decet Eccleſiam Catholicam, & juxta eos judicare.* At verò quis Canon appellanti Epiſcopo vetat ſuperordinari alium? Certè nullus, niſi Sardicenſis. Et ecce ipſum Innocentius disertè inſcribit Nicænum. Et ſtatim infrà appellat etiam Sardicenſem. Ejuſdem Synodi Canones manifeſtè laudat in litteris, quibus Theophilum, redditurum ſui Judicii rationes, mandat proficiſci ad Synodum Theſſalonicenſem, & disertè affirmat eſſe Nicænos. Eadem phraſi utitur Palladius Helenopolitanus Epiſcopus in Dialogo, quem de Sancti Joannis Chryſoſtomi perſecutionibus habuit cum Theodoro Diacono Romanæ Eccleſiæ. Quin & plena Conſtantinopolitana Synodus ſcribit de ſuo ſecundo Canone: *De adminiſtrationibus ſingularum Eccleſiarum tum vetus lex obtineat, tum ſanctorum Patrum in Concilio Nicæno deciſio, ut videlicet ſingularum Provinciarum Antiſtites unà cum finitimis, modò ipſis ità viſum fuerit, Epiſcopis ad Eccleſiarum commodum habeant Ordinationes.* Laudat quartum & ſextum Nicænum Canonem. Verùm nec hic nec iſte permittit aut mandat ullo in caſu invitari Epiſcopos vicinæ Provinciæ. Facit id quintus Sardicenſis. Proinde laudata Synodus ſuam ex utriuſque Concilii Canonibus mixturam affirmat eſſe conflamen Nicænum, Nempe in relatione ad Romanam Eccleſiam loquitur Romano more, atque ita conſtat iſtam loquendi ſpeciem non eſſe inchoatam à Zozimo, ſed apud omnes Eccleſias fuiſſe multò antiquiorem. Ex quibus lucet inſi-
L.7. C. 12. gniter exorbitare hæc verba Petri de Marca: *Nondùm recepti erant Canones Sardicenſes tempore Innocentii primi.*

Longè pejùs exorbitant hæc: *Primus omnium Zozimus Papa Canones Sardicenſes protulit, contenditque ut in Occidente vim legis obtinerent. Arbitror autem eum id conſilium cepiſſe, quod Honorius & Arcadius Imperatores paulò ante abjeciſſent jus concedendi Reſcripta pro retractando judicio Epiſcoporum depoſitorum, quemadmodùm ſuprà oſtendi Capite ſecundo, adductis verbis legis. Exiſtimavit itaque Zozimus gratum Epiſcopis futurum, ſi reviſiones non omninò abolerentur, ſed contrà decernerentur authoritate Sedis Apoſtolicæ. Tentatum id in Africanis ingeniis voluit Pontifex.* Laudatæ legis, in ſecundo Capite adductæ, verba ſunt hæc: *Quicumque reſidentibus Sacerdotibus fuerit Epiſcopali loco detruſus & nomine, ſi aliquid vel contra ſententiam, vel contra quietem moliri fuerit deprehenſus, rurſuſque Sacerdotium petere, à quo videtur excluſus, procul ab omni urbe, quam indignus infecit, ſecundùm legem Divæ memoriæ Gratiani, centum millibus vitam agat.* Et infrà: *Sit hujuſmodi perſonis tenore præſentis legis illicitum ſacra noſtra adire Secreta, & impetrare Reſcripta. Omnia dejectis per culpam Sacerdotio perſonis, quæ impetrata ſunt, infecta permaneant.*

Error, quo Petrus de Marca affirmat Sardicenſes Canones à Zozimo fuiſſe primùm prolatos, eſt abundè revictus. In adductis verbis ſunt & alii. Primus eſt, quod Romani Imperatores aliquandò habuerint jus dandi Reſcripta ad retractanda judicia degradatorum Epiſcoporum. Etenim erat mera, per Donatiſtas intruſa in Mundum, Regia uſurpatio, quam juxta Canones agentem tolerabat, ab ipſis autem deviantem conſtanter repudiabat Eccleſia. De hiſcè ad Bonifacium Diaconum, ſuum Apocriſarium apud Imperatorem Phocam, ſcripſit Magnus Gregorius: L.12 ep.3.
Dilectio tua pietati Clementiſſimi Domini Imperatoris cuncta diligenter inſinuet, atque conſtanter adſtruat hoc omninò illicitum, omninò pravum, omninò injuſtum, & ſacris eſſe Canonibus valdè inimicum. Et ideò hujuſmodi peccatum temporibus ſuis introduci in Eccleſiæ præjudicium non permittat. Antiquum de cunctis iſtis ſacris Reſcriptis, Delegationibus, ac juſſionibus Eccleſiæ ſenſum exponit idem Gregorius in litteris ad Anatolium, Diaconum Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ: *Quod Imperator* L.8.ep.41.
fecerit, ſi Canonicum eſt, ſequimur, hoc eſt, patienter obedimus; *ſi verò Canonicum non eſt, quantum ſine peccato noſtro valemus, portamus.* Plurima ſunt iſtiuſmodi teſtimonia, & ejuſdem Gregorii, & aliorum Patrum; Latinorum, & Græcorum. Proindè nullum fuit Principi jus: Fuit mera connivencia.

Secundus error eſt, quod Arcadius & Honorius iſtam conſuetudinem abjecerint. Etenim contrarium lucet ex adductis Sancti Gregorii teſtimoniis. Conſuetudo hæc ſub iſtis Imperatoribus adeò invaluit, ut Africana Eccleſia ipſorum tempore emiſerit hunc Canonem: *Quicumquè ab Imperatore cognitionem judiciorum publicorum petierit, honore proprio privetur; ſi autem Epiſcopale Judicium ab Imperatore poſtularit, non ei obſit.* Duravit uſque ad finem, & lapſum Romani Imperii. Quin immò Petrus Archi-Epiſcopus contendit iſtud ſacrum Jus ab Imperio tranſiiſſe ad Reges Chriſtianiſſimos. Unde plurimùm miror, quomodò hic ſui oblitus ſcribat fuiſſe abjectum ab Arcadio & Honorio? Quandò igitur, & quomodò mos iſte exoleverit, docet Anaſtaſius, Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarius, in præfatione ad octavum Concilium: *Græcorum Imperatores, Occidentis amiſſo Imperio, Romanis Pontificibus, quibus jubere nequeunt, ſuadere nituntur.* Et Leo tertius Carolum Magnum, dum Occidentis donavit Imperio, compulit ad cunctis iſtiuſmodi violentiis renunciandum. Porrò Arcadius & Honorius per memoratam legem, qua ſimilem Gratiani Imperatoris adversùm ſolos Urſicini Antipapæ ſchiſmaticos Fautores, eorundemque Degradatorum

torum turbulentias datam conſtitutionem extendunt ad omnes legitimè Degradatos, ac adverſùs iſtud judicium tumultuantes Epiſcopos, nequaquàm abjiciunt iſtam conſuetudinem, ſed ſolummodò cogunt ad meliorem uſum, ac ſacris Canonibus viciniores terminos. Sanciunt ut iſta ſacrarum Delegationum Reſcripta deinceps non dentur iſtiuſmodi turbinibus. Et omnia jam data circumducunt. Sanciunt turbines relegandos ad centum millia ab iſta civitate, quam malè geſto Epiſcopatu fœdaverant.

Tertius error eſt, quod iſtas ab Arcadio & Honorio in compita projectas ſordes Zozimus, uti dilectas gemmas, collectas levarit, & ipſis ſtuduerit ornare Sedem Apoſtolicam. O miſerabilem Sancti Petri Cathedram, quæ indiguit fucari fœdis iſtiuſmodi pigmentis. Petrus Archi-Epiſcopus in ſuperioribus docuit, quod ante Sardicenſem Synodum Romana Sedes in Canonica Provincialium Synodorum Judicia nihil potuerit per appellationem, aut retractationem, coacta eſſe contenta ſolis rèlationibus. Docuit quod tunc iniquè damnati Epiſcopi nequiverint perfugere ad Romanos Antiſtites, ſed ab Imperatore ſupplicare Judices Epiſcopos, qui cauſam retractarent. Docuit, quod primus in Sardicenſi Synodo Hoſius ſtuduerit honorare memoriam Sancti Petri Apoſtoli, atque ita Imperialem delegandi retractaturos Judices authoritatem communicaverit Romanis Pontificibus. Nempè pauper Sanctus Petrus ſupra Provinciarum Synodos nihil poteſtatis acceperat à Chriſto Domino, atque ità per Hoſii induſtriam debuit aliquid mendicare ab Imperatoribus. Hìc verò Petrus Pariſienſium Archi-Epiſcopus docet, quod Arcadius, & Honorius iſtud ſuum jus projecerint, atquè ità rebus ſuis attentus Zozimus ipſum collegerit, *exiſtimans gratum Epiſcopis futurum, ſi reviſiones non omninò abolerentur, ſed contrà decernerentur authoritate Sedis Apoſtolicæ*. Nempè niſi Zozimus iſtas fæces collegiſſet, miſerandi Epiſcopi, dum iniquè à ſuis Synodis degradabantur, nec ad Principem, nec ad Papam potuiſſent confugere. Quare Zozimus credidit à ſe agi non ſuam rem, ſed Epiſcoporum. An hæc Dogmata ſapiant Evangelium, judicent alii Sapientiores. Certè Zozimus in ſuperiùs adducta ad Africanam Eccleſiam epiſtola affirmat Romanam ſuſcipiendarum appellationum authoritatem, & ſupremam ſuper quaſcumquè Synodos potentiam eſſe à Canonica antiquitate, à traditione Patrum, à Sancto Petro Apoſtolo, ac ab ipſo Chriſto Domino, qui Petro dedit poteſtatem ligandi, ac ſolvendi omnia.

Quartus error eſt, quod primum hujus ſuæ novæ poteſtatis experimentum Zozimus tentare voluerit apud ingenia Afrorum. O imprudentem Pontificem, qui iſtud tentamen non inchoaverit apud Gallos. Certè ipſorum aures & mentes reperiſſet longè faciliores ad credendas iſtiuſmodi fabellas. Saniora ſunt hæc ejuſdem Archi-Epiſco-
Cap. 16. pi verba: *Quæri poteſt, quamnam ob cauſam Zozimus protulerit Canones Sardicenſes ſub nomine Concilii Nicæni? Quæſtio hæc acriter, & animosè tractatur à Novatoribus, qui Zozimum arguunt falſitatis, & impoſturæ. Contra noſtri id ex eo profectum ajunt, quod ea tempeſtate Canones Nicæni & Sardicenſes in eodem volumine deſcripti eſſent, nullo diſcrimine adhibito, ſub titulo Canonum Nicænorum. Probabilis quidem conjectura, ſi vetuſti Codicis authoritate niteretur, qui nondum emerſit è tenebris.* At verò jam emerſit. Ipſum cum ſummo Eccleſiaſticæ eruditionis fructu & gaudio produxit Reverendus Pater Paſchaſius Queſnellus. Proindè jam ceſſet omnis iſta contentio. Adhæreamus Romanæ Eccleſiæ, quæ iſtam nomenclaturam etiam poſt Africanas lites conſtanter retinuit. Etenim Magnus Leo, dum ab Imperatore Theodoſio ad Sancti Flaviani Conſtantinopolitani Epiſcopi, qui ab Epheſini Latrocinii Judicio appellarat, retractandam cauſam poſtulavit novam Synodum, ſuis litteris adjecit: *Quam autem poſt appellationem* Epiſt. 40.
interpoſitam hoc neceſſariè poſtuletur, Canonum Ni- c. 3.
cææ habitorum Decreta teſtantur, quæ ſubter adnexa ſunt. Et adnexuit Canonem Sardicenſem. Quod etiam Gelaſius, Gregorius, aliiquè Pontifices iſtam phraſim uſitaverint, variis in locis demonſtrat Hincmarus Remenſis.

CAPUT XXXIII.

An hæ Africanæ quæſtiones inter Romanam & Africanam Eccleſiam cauſaverint ſchiſma durans uſque ad Pontificatum Bonifacii ſecundi?

AFfirmat famoſa Bonifacii ſecundi Pontificis ad Eulalium Alexandriæ Patriarcham Epiſtola: *Aurelius Carthaginenſis Eccleſiæ olim Epiſcopus, cum Collegis ſuis, inſtigante Diabolo, ſuperbire temporibus Anteceſſorum noſtrorum Bonifacii atque Cæleſtini contra Romanam Eccleſiam cœpit, ſed videns ſe modò peccatis Aurelii Eulalius à Romanæ Eccleſiæ communione ſegregatum, humilians recognovit ſe peccaſſe, pacem & communionem Romanæ Eccleſiæ petens, ſubſcribendo cum Collegis ſuis damnavit Apoſtolica authoritate omnes ſcripturas, quæ adversùs Romanæ Eccleſiæ privilegia quoquo ingenio factæ fuerant*. Et confirmare videtur liber Pontificalis in vita ejuſdem Pontificis Bonifacii: *Eodem tempore venit relatio ab Epiſcopis Afris de Conſtitutione, & ut cum Conſulto Sedis Apoſtolicæ omnia Carthaginenſis Epiſcopus faceret*.

Reſpondeo epiſtolam eſſe imperitam, ac manifeſtè ſpuriam. Etenim nec Alexandrina, nec Carthaginenſis Eccleſia inter ſuos Epiſcopos unquàm habuit aliquem Eulalium. Iſto tempore apud Carthaginem ſedebat Reparatus. Et quod ob

ob memoratas Aurelii lites nulla unquàm inter Romanam ac Africanam Eccleſiam fuerit communionis diſſociatio, eſt exploratiſſimum. Etenim proximus Aurelii Succeſſor fuit Capreolus, de quo Liberatus, Carthaginenſis Eccleſiæ Archi-Diaconus: Cap. 5. *Capreolus Archi-Epiſcopus, propter impetus VVandalorum Africanas Regiones obſidentium, univerſale non valens congregare Concilium, Beſſulam Diaconum ſuum miſit Epheſum ad Concilium Legatum.* Erat non ſolius Capreoli, ſed etiam totius Africanæ Synodi Legatus: Attamen non per expreſſum, ſed per implicitum, ac præſumptum Mandatum. Nam & eo tempore, quo Tyrones tumultuabantur in Africa, atquè ità impediebant Legatos electuram Numidiæ Synodum, taliter plenarium Carthaginis Concilium acceſſerant Alipius, Auguſtinus, ac Poſſidius. Et uti tunc ipſos Aurelius, ità Beſſulam Epheſi admiſit Præſes Cyrillus. Ei Capreolus addiderat inſignes litteras, continentes ſuum, ac ſuæ Synodi ſuffragium. Et de ipſis ad Epheſinam Synodum dixit Petrus, Alexandrinæ Eccleſiæ Presbyter, ac Synodalium Notariorum Primicerius: *Reverendiſſimus, ac piiſſimus Metropolitanus, & Epiſcopus Carthaginis Capreolus per Beſſulam Diaconum ad ſacram hanc Synodum epiſtolam ſcripſit. Si veſtra Pietas juſſerit, recitabo.* Et poſt recitatam dixit Synodi Præſes Sanctus Cyrillus: *Hæc Reverendiſſimi, ac piiſſimi Carthaginis Epiſcopi Capreoli quæ lecta eſt epiſtola, cum dilucidam ſententiam in ſe contineat, fidei Geſtorum inſeratur. Vult enim antiqua fidei Dogmata confirmari; nova verò, & abſurdè excogitata, & impiè divulgata reprobari, ac proſcribi.* Et omnes Epiſcopi ſimul exclamarunt: *Hæ omnium voces, hæc omnes aſſerimus, hoc omnium eſt votum.* Quæ omnia altiſſimè clamant Capreolum fuiſſe integerrimum Catholicæ communionis, & magnæ apud omnem Eccleſiam authoritatis Epiſcopum. Hinc iſta omnia ſuo ſecundo Commonitorio inſeruit Vincentius Lerinenſis. Et certè Capreolus ab Imperatore Theodoſio, tanquàm magnus Orthodoxæ fidei Doctor, ac Defenſor, fuerat ad Synodum invitatus.

De ejus Succeſſore Quod-vult-Deus ſcribit in primo libro de VVandalica perſecutione Victor Vitenſis Epiſcopus: *Geizericus Carthaginis Epiſcopum, Deo & hominibus manifeſtum, nomine Quod-vult-Deus, & maximam turbam Clericorum, navibus fractis impoſitam, nudos atquè exſpoliatos expelli præcepit. Quos Deus miſeratione bonitatis ſuæ, proſpera navigatione Neapolim Campaniæ perducere dignatus eſt civitatem.* Victor Vitenſis omninò fuit Orthodoxus Epiſcopus. Creditur enim eſſe ille Byzacenæ Provinciæ Primas, ad cujus Mandatum Ferrandus Diaconus ſcribit Sanctum Fulgentium fuiſſe conſecratum in Epiſcopum Ruſpenſem. Et ejus teſtimonium in ſuis Sanctorum tabulis confirmat Romana Eccleſia: *Quod-vult-Deus Epiſcopus Carthaginenſis, unà cum Clero à Geizerico Rege Ariano in navibus fractis, abſque remigiis & velis impoſitus, præter ſpem Neapolim appulit, ibique in exilio poſitus, Confeſſor occubuit.* Et iſtorum Clericorum unus creditur fuiſſe Sanctus Gelaſius, qui Romanæ Eccleſiæ Clero incardinatus, per aſſidua virtutum incrementa profecit in ſummum Pontificem, & grande lumen totius Eccleſiæ. In eodem Sanctiſſimorum Confeſſorum conſortio fuit Sanctus Gaudioſus Abitunenſis Epiſcopus, de quo ad Nicolaum ſecundum Pontificem ſcripſit Sanctus Petrus Damiani: *Gaudioſus Abitunenſis Epiſcopus, VVandalis Africam devaſtantibus, cum Sancto Quod vult-Deus, & cæteris Præſulibus fugit, & in Parthenope civitate Monaſterium condidit.* Non fugit, ſed fuit ejectus. Et iſta ſunt prima Auguſtiniani Ordinis extra Africam exordia. Quod-vult-Deus Epiſcopo Sanctus Deo-gratias, huic Sanctus Thomas, Thomæ Sanctus Eugenius, Eugenio Bonifacius, Bonifacio ſucceſſit Reparatus, quos omnes conſtat fuiſſe inſigniter Sanctos, & Romanæ Eccleſiæ cum plena obedientia communicaſſe.

Quod-vult-Deus, ac Deo-gratias, dum Carthaginenſis Eccleſiæ adhuc èrant Diaconi, erant viri doctiſſimi, & familiariſſimè uniti cum Sancto Auguſtino. Lucet ex epiſtolis & libris, quos ipſorum rogatu ſcripſit, & ipſorum nomini Sanctus Auguſtinus inſcripſit. Eadem eſt ratio Capreoli. Duas ejus habemus adversùs Neſtorium epiſtolas: Alteram ad Epheſinum Concilium, alteram ad Vitalem, & Conſtantinum, Hiſpaniæ Monachos, ſcriptam poſt laudatam Synodum. Ambas ſanctiſſimas, ac eruditiſſimas. Prior inſuper Sanctum Auguſtinum, nuperrimè tunc defunctum, eximiè laudat, atquè ità demonſtrat Capreolum fuiſſe inſignem illius veneratorem. Et omnes iſti tres Epiſcopi optimè noverant avitas Africanæ Eccleſiæ conſuetudines. Hinc defuncti Aurelii lapſum, ac temeritatem improbarunt, Romanas Epiſcoporum appellationes permiſerunt ambulare per antiquas vias, atquè ità non redierunt, ſed ſemper ſine interpolatione permanſerunt in conſueta gratia ac benevolentia Sedis Apoſtolicæ. Iſta ex cauſa Lupicinus Epiſcopus è Cæſareenſi Mauritania appellavit ad Sanctum Leonem: Et nemo interceſſit. Et de Sanctis Monachis Martiniano ac Saturiano, qui Gentilem ac Barbaram Provinciam converterant ad Chriſtum Dominum, ſcribit laudatus Victor Vitenſis: *Tunc deinde cogitatur quid fieret, ut ager jam cultus, & ingraminatus vomere prædicationis, Evangelicum ſuſciperet ſemen, & imbre ſacri Baptiſmatis rigaretur.* Etenim ambo iſti Prædicatores erant Laici, ideoque non poterant ſolemniter baptizare. *Mittunt Legatos per itinera diſtenta Deſerti. Pervenitur tandem ad civitatem Romanam. Rogatur Epiſcopus, ut Presbyterum ac Miniſtros credenti Populo deſtinaret. Explet cum gaudio quod petebatur Pontifex Dei. Conſtruitur Eccleſia, baptizatus multitudo maxima Barbarorum, & de lupis grex fœcundus multiplicatur agnorum.* Tanta tunc erat Afrorum cum Romana Sede communio, ut ſuis Neophytis maluerint ab ipſa, quàm à ſuis Epiſcopis poſtulare miniſtros. Tanta illic erat iſtius Sedis authoritas, ut etiam contra iſtud ipſius opus nemo præſumpſerit intercedere.

Eodem tempore in Africa floruit Fulgentius Ferrandus, Archi-Diaconus Carthaginenſis Eccleſiæ.

cleſiæ: Ipſe eſt qui Sancto Fulgentio retulit quæſtiones de Æthiopis Baptiſmo, & ad cujus inſtructionem Sanctus Fulgentius ſcripſit iſtum eruditiſſimum libellum. Ipſe item ſcripſit vitam Sancti Fulgentii. Creditur eſſe author Breviarii Canonum, in quo habet ſequentia: *Ut adjudicatus Epiſcopus ad Apoſtolicam Sedem, ſi voluerit, appellet. Ut ſi appellaverit, alius in Cathedra ipſius non ordinetur*. Et diſertè adjungit hos eſſe Canones Sardicenſes. Laudat & adducit plures Canones iſtius Synodi. Et iſtud Breviarium haud dubiè ſcripſit ad inſtructionem Africanæ Eccleſiæ. Forſitan ad abolendum & proſcribendum priorem iſtius Eccleſiæ Codicem, in quo litigioſa ac devia Acta erant alpha & omega. Quidquid ſit ex Breviario lucet & Romanas Epiſcoporum appellationes, ac item Sardicenſes de ipſis Canones fuiſſe tunc in Africa notiſſimos ac firmiſſimos. Eorum unus eſt ille ipſe, quem ſuorum Legatorum Commonitorio Zozimus Pontifex inſeruerat. Nempe venerabilis Capreolus ac ejus Succeſſores non ſolam Aurelii circa Romanas Epiſcoporum appellationes temeritatem circumduxerant, ſed inſuper probaverant, ac in Africanæ Eccleſiæ uſum admiſerant Canones Sardicenſes. Attamen Ferrandus de Romanis Clericorum appellationibus non loquitur: Nec pro ipſis, nec contra ipſas adducit ullum Canonem. Nempè Capreolus, omnem iſtam litem cupiens evulſam, ſupra adductos de iſta re Carthaginenſes Canones circumduxerat, & vigere juſſerat ſolam antiquam conſuetudinem. Ita quidam opinantur. Verùm ipſis obſiſtit Creſconius Epiſcopus, qui Carthaginenſem contra iſtas appellationes Canonem inſeruit ſuo Codici. Quare verius eſt, quod venerandus Capreolus non ſolam avitam conſuetudinem, ſed retentos voluerit iſtos etiam Canones. Interim idem Creſconius ſuo Codici præter alios plures Sardicenſes Canones inſeruit etiam illos, qui firmant Romanas appellationes Epiſcoporum. Quod nempè laudatum Capreoli Decretum, aut Mandatum eſſet ſolemne per omnem Africam. Et iſtum contra Romanas inferioris Cleri appellationes Canonem affirmat eſſe non Milevitanum, ſed Carthaginenſem. Nempè quinti ſæculi anno decimo octavo editum in ſuperius laudata Synodo.

cap. 59. 60.

Hæc omnia palam colliguntur etiam ex relatione ac Legatione, quam poſt ejectos ab Imperatore Juſtiniano Wandalos, atquè ità avitæ libertati redditam Africanam Eccleſiam, ad Joannem ſecundum Pontificem miſit Reparatus Archi-Epiſcopus Carthaginenſis. Ad reſtaurandam Africanæ Eccleſiæ diſciplinam coegit ducentorum ac ſeptemdecim Epiſcoporum Synodum, & Romam ex ipſa legavit Cajum ac Petrum Epiſcopos, ac Liberatum Eccleſiæ ſuæ Archi-Diaconum. Retulit tria. Primò, An ad Eccleſiam redeuntes Arianorum Epiſcopi poſſent admitti in ſuo honore? Secundò, An apud ipſos in infantia baptizati poſſent evehi ad Clerum? Tertia relatio fuit hæc: *Petimus ut quicumquè forſitan Epiſcopus, aut Presbyter, ſive Diaconus, aut cujuslibet inferioris Ordinis Clericus, ſine noſtra epiſtola venerit, & non approbaverit ſe pro utilitate ſanctarum Eccleſiarum fuiſſe directum, ſimilis hæretico judicetur. Nequè veſtra communione dignus exiſtat. Ut in omnibus & per omnia Beatitudinis veſtræ diſciplina laudetur*. Eſt ſecundus præfati Commonitorii articulus. De primo & tertio, nempe de Romanis Epiſcoporum, aut Clericorum appellationibus Reparatus nec verbum fecit: Quod nempè iſti articuli altiſſima in pace conquieſcerent. At ecce dum Legatio procedit & ob longiorem iſtius anni hyemem hæret in portu, exſpectans navigandi opportunitatem, Joannes Pontifex obiit, ac ejus in locum conſecratur Agapetus. Hinc novas litteras Reparatus adjecit, quibus novo Pontifici ex more gratulatus eſt, & ſupplicavit confirmari omnia ſuæ Sedis, & Gentis privilegia, lapſa aut læſa à barbaris temporibus, & calamitatibus. Et Agapetus ad tertium relationis articulum reſpondit: *Illud quod Catholicos, qui præſunt aut militant Eccleſiæ, ſine Sacerdotum ſuorum litteris ſuſcipi à nobis minimè debere mandatis, & Canonibus eſt congruum, & diſciplinæ prodeſſe judicamus*. Notanda ſunt verba: *Eſt congruum Canonibus*. Edicunt nihil, quod non ſit congruum, à Romana Eccleſia permittendum. Poſſit Pontifex Romanas inferioris Cleri appellationes reſpicere. Etiam reſpondit ad Reparati preces: *Univerſa, quæ inimicorum perverſitas invaſerat, Charitati Tuæ Metropolitana Jura reparantes hortamur, ut ea quæ tuo, vel aliorum nomine reſcripſimus, univerſis debeas innoteſcere*. Innovat, & confirmat non quæcumque, ſed illa ſola Carthaginenſis Eccleſiæ Privilegia, quæ Barbarorum perverſitas mutilarat: inter quæ non eſt inferioris Cleri prohibitio à Romanis appellationibus. Etiam Bonifacius Primas in ſuis Synodis innovavit ſolos Aurelii Canones contra appellationes Clericales: Epiſcopales permiſit liberè ambulare.

CAPUT XXXIV.

Demonſtratur quod Magni Gregorii tempore non ſoli Afrorum Epiſcopi, ſed etiam inferior Clerus Romam liberè appellaverit.

QUod Afrorum Epiſcopi tunc Romam liberrimè appellaverint, demonſtrant plura exempla. Primum Sanctus Gregorius exponit in litteris ad Columbum Numidiæ Epiſcopum: *Judicamus Sanctitati veſtræ, veniſſe ad nos quemdàm hominem, Petrum nomine, qui ſe aſſerit fuiſſe Epiſcopum, atque cauſæ ſuæ à nobis remedium poſtulaſſe. Et priùs quidem retulit quæ digna eſſe miſeratione potuiſſent: Sed requirentes, poſteà* Lib. 5. Epiſt. 36.

ſteà multò aliter, quam indicavit, invenimus, & vehementer nos ejus actio contriſtavit. Sed quia cauſæ ipſius interna ſubtiliter nequaquàm addiſcere tam longo itineris intervallo disjuncti potuimus, eam, incerti quippè, definire nequivimus. Nunc verò quoniam remeans Rogatianus Diaconus ſecum eum relaxari popoſcit, & ipſe ad vos ſe petiit debere tranſmitti, ſcientes Sanctitatem veſtram zelum, ſicut decet, fidei, & amorem habere Juſtitiæ, nobis gratum fuit, & ea quæ petiverunt conceſſimus. Quia ergo præſentes cauſam ſubtiliùs poteſtis ſcire, hortamur ut eidem Petro ità ſervare quidquid juſtum, Canonicumque fuerit debeatis, quatenùs & rectitudinis vigor à vobis in omnibus impleatur, & cauſa ipſius ſecundùm Dei timorem, & Eccleſiæ videatur regulas judicata. Si quis verò conſcius, vel particeps præfato Petro in his, quibus accuſatur, dicitur extitiſſe, ſubtiliter requirendum eſt, & veritate cognita ſimiliter Canonicè judicandum. Res eſt lucida, nec indiget commentario.

Lib. 5. Ep. 62. 63. L. 6. Ep. 2. Secundum exemplum eſt Paulus Epiſcopus, quem Gregorius evocavit, & per Gennadium Africæ Patritium juſſit tranſmitti. De ipſo ſcripſit ad præfatum Epiſcopum Columbum: *Epiſtolam Fraternitatis veſtræ ſuſcepimus, in qua nobis de perſona Pauli Epiſcopi, quæ apud vos acta ſunt, indicaſtis. Quod tam ſerò factum eſt, ut perſona ipſa hìc jam valuiſſet minimè reperiri. Nam & vir excellentiſſimus filius noſter Gennadius Patritius ſuum ad nos pro eadem cauſa Cancellarium deſtinavit. Sed dum feciſſemus inquiri, utrum cum eo nobis coram poſitis vellet inire conflictum, reſpondit ad hæc ſe minimè fuiſſe tranſmiſſum, ſed ſolummodò tres quoſdam huc de ejus Eccleſia deduxiſſe, qui contra eum plurima dicere debuiſſent. Dum ergò neque illum ad inferendas actiones paratum invenimus, neque perſonarum illarum nos qualitas movit, quod in accuſatione Epiſcopi valuiſſent idonei reperiri, Paulo Epiſcopo ad urbem ſe Regiam relaxari debuiſſe precibus ſperanti, non potuimus contradictionis moras afferre, ſed mox eum ſecundùm petitionem ſuam cum aliis duobus ſecum deductis Epiſcopis ambulare permiſimus. Si quæ ergò fuere, quæ contra eum dici rationabiliter poterant, mox eo huc veniente veſtra debuit, quod nunc fecit, Fraternitas cuncta fideliter indicare.*

L. 5. ep. 63. Cauſæ fundum Gregorius aperit in litteris ad Imperatorem Mauricium: *Qualiter Pietatis veſtræ Serenitas, contra Donatiſtarum flagitioſiſſimam pravitatem conſideratione Juſtitiæ, & ſinceriſſimæ Religionis zelo commota ſit, directarum lucidiſſimè tenor inſinuat Juſſionum. Sed venientes viri Reverendiſſimi ex Africana Provincia Epiſcopi aſſerunt ita eſſe incauta diſſimulatione poſtpoſitas, ut nec Dei illic judicium haberetur in metu, nec principales hactenùs Juſſiones ſortirentur effectum. Hoc etiam ſubjungentes, quod in præfata Provincia, Donatiſtarum præmiis prævalentibus, fides Catholica publicè venundetur. At contra glorioſus vir Gennadius de uno eorum ſimilia queſtus eſt, qui talia querebatur. Cui etiam duo alii certi in eadem re teſtimonium ferebant. Sed quia cauſa ipſa ſæcularis Judicis intererat, eoſdem Epiſcopos ad Pietatis veſtræ exiſtimavi eſſe veſtigia dirigendos, ut per ſemetipſos Sereniſſimis auribus ſuggerant, quæ fatentur pro fide Catholica pertuliſſe.*

Paulus Epiſcopus, & duo cum ipſo alii Collegæ Gennadium Patritium, ac ejus præſertim Cancellarium accuſarunt, quod Donatiſtarum auro corrupti pœnales Mauricii leges ſuſpenderent, omnem iſtis permitterent libertatem, atquè ità venderent Catholicam fidem. Et è contrario Gennadius ejuſdem criminis accuſavit Paulum Epiſcopum, & in teſtes adduxit duos neſcio quos ex ejus Eccleſia. Actio inchoata fuit in Numidiæ Synodo: At Gennadium iſta metuens non adminiſtravit juſtitiam. Immò videtur afflixiſſe Paulum, aut certè ejus afflictionem permiſiſſe. Hinc ille provocavit ad Romanam Eccleſiam. Sed ecce Gennadius obſtitit, & ipſum non permiſit Africa excedere. Hinc Gregorius ſeverè juſſit Romanum permitti acceſſum, & impetravit. Quare Gennadius contra Paulum tranſmiſit ſuum Cancellarium, & cum ipſo tres teſtes ex Pauli Parochia. Columbus Epiſcopus tranſmiſit etiam Synodalia Afrorum Acta, ſed ſerò. Nihilominùs Gregorius perrexit in cauſa. At eccè Cancellarius noluit Accuſatorem agere, & adducti in teſtes non habebant qualitates idoneas ad accuſandum Epiſcopum. Nempè Cancellarius premebatur à conſcientia, ideoque metuebat tribunal Gregorii. Hinc Paulus, & cum ipſo præfati duo Epiſcopi poſtularunt Principem accedere, iſthìc acturi non ſolummodò contra Cancellarium, ſed etiam contra Patritium. Et propter adductas rationes Gregorius permiſit. Gregoriana ad Columbum epiſtola debebat præcedere epiſtolam ad Mauricium. Etiam alia evincunt in aliis ſimiliter epiſtolis non ſervari ordinem temporis, ideoque opus eſſe reviſione & correctione.

Eadem de re Gregorius ſcripſit in alia ad præfatum Columbum epiſtola: *Frater & Co-Epiſcopus noſter Paulus, præſentium portitor, quantis illic* Lib. 7. Ep. 16. *fluctibus, quantiſque adverſitatibus quatiatur, Sanctitatem veſtram memorat non latere. Qui quoniam querelas, quas de eo ad vos perveniſſe ſignaſtis, non veras eſſe, ſed inſtigatione adverſantium contra ſe aſſerit excitari, & omnia ſe fidit, patrocinante veritate, vobis cognoſcentibus, Authore poſſe Domino ſuperare, hortamur, dilectiſſime Frater, ut ei, in quibus fuerit Juſtitiæ ratio manifeſta, manum decenter præbere ſolatii, atque Sacerdotali eum debeas compaſſione adjuvare. Nulla ergò vos res ab æquitatis ſtudio, nulla ſuſpendat potentia perſonarum, ſed Præceptis Dominicis innitens, omnia, quæ ſunt rectitudini adverſa, contemne. In defendendis partibus Juſtitiæ conſtanter inſiſte. Odia pro veritate, ſi qua ſint, ſuſtinere non renuas: Ut tantò majorem in adventu Redemptoris noſtri fructum mercedis invenias, quantò ejus Mandata non negligens, in favorem Juſtitiæ, & defenſionem impenderis.*

Hæc epiſtola deberet omnium circa hanc materiam eſſe prima. Eſt enim ſcripta ſtatim poſt factam à Gennadio accuſationem, ante Africanam Synodum. Et docet plura. Primò, quod Paulus fuerit quaſſatus multis adverſitatum fluctibus. Utique ob accuſationem Gennadii Patritii, activam & paſſivam. Secundò, quod Adverſarii

rii Paulum accuſaverint apud Columbum, quem tunc quidam credunt fuiſſe Primatem Numidiæ. Verùm ipſos falli, infrà docebimus. Videtur igitur à Gregorio habuiſſe aliquid vicis Apoſtolicæ. Hinc epiſtola docet tertiò, quod Paulus, Columbo cognoſcente, & veritate patrocinante, ſperaverit ſuperare omnes calumnias. Hinc Pontifex Columbum hortatur ad conſtantem in judicio Juſtitiam: Ad nullius perſonæ metuendam potentiam. Quod nempe Pauli Accuſator eſſet ipſe Præfectus Prætorio Africæ. Hinc Papa ſcripſit etiam ad Adeo-Datum & Maurentium, Epi-
Epiſt. 14. ſcopos Numidiæ: *Paulum Fratrem, & Co-Epiſcopum noſtrum Fraternitati veſtræ commendantes hortamur, ut idoneè charitatem veſtram debeat experiri, quam prædicat.* Nempe Paulus etiam iſtis Epiſcopis rogarat per Pontificem commendari pro juſtitia conſtantiam. Verùm hæc virtus non fuit reperta apud omnem Synodum, ideoque Paulus ante judicii finem fuit compulſus Romam provocare.

Tertium exemplum eſt in litteris ad Victorem
Epiſt. 15. & Columbum, Numidiæ Epiſcopos: *Præſentium Portitoris Creſconii Fratris & Co-Epiſcopi noſtri querela ad nos inſinuante pervenit, quod nulla exigente culpa, vel Concilii definiente ſententia, Eccleſiæ ejus Parochiæ antiquitùs deputatæ à Valentione Fratre & Co-Epiſcopo noſtro ante quindecim ferè annos ſint irrationabiliter occupatæ, atquè eum inſuper res Deceſſoris ipſius ad ſuum, quod dici grave eſt, arbitrium abſtuliſſe. Quod ſi ita veritas ſe habet, quam perverſum, quamque execrandum ſit, præſertim Religioſo Præpoſito, dicere non valemus. Hac igitur in re quia nec lenitas, nec aliqua debet eſſe dilatio, Fraternitatem veſtram præſenti epiſtola commonemus, ut ſollicitiùs requiratis. Et ſi querela ejus manifeſta eſſe conſtiterit, ablatarum rerum, & occupatarum Parochiarum reſtitutione Dilectio veſtra ſine mora ſuccurri provideat, & ità omnia, vobis ſolatiantibus, ceſſante excuſatione, Juſtitia favente recipiat, ut nec hunc labor obſervationis afficiat, nec de ejus damno aliquid lucri invaſor acquirat.* Valentio quaſdam Creſconii Parochias affirmabat ad ſuam ſpectare Diœceſim, ideòque vacante Sede ipſas invaſit. Etiam res defuncti Epiſcopi. Quas nempè acquiſierat, vel habuerat in iſtis Parochiis. Etenim defuncti Epiſcopi ſupellex per antiquos Canones ſpectat ad Succeſſorem. Valentio iſta violenter ex arbitrio, ſine authoritate Synodi fecerat, ideòque manifeſtè impegerat in centeſimum vigeſimum Canonem Africani Codicis. Hinc Creſconius confugit ad Gregorium, & obtinuit Juſtitiam. Confugit in prima inſtantia. Proindè potiori jure poterat appellare. Notanda ſunt verba: *Nulla exigente culpa.* Demonſtrant Afris fuiſſe morem, ut Epiſcopi ob culpam ſuis Parochiis truncarentur. Nam & ita truncatus fuit Antonius Fuſſalenſis.

Quartum exemplum eſt Clementius Byzacenæ Provinciæ Primas, de quo Gregorius in litteris
Lib. 7. Indict. 2. Epiſt. 65. ad Joannem Syracuſæ Epiſcopum: *In quodam crimine Byzacenus Primas fuerat accuſatus, & piiſſimus Imperator eum juxta Statuta Canonica per nos voluit judicari. Sed acceptis decem auri libris tunc Theodorus Magiſter militum obſtitit, ut minimè fieret. Tamen piiſſimus Imperator admonuit ut tranſmitteretur, & quidquid eſſet Canonicum faceremus. Sed videntes contrarietates hominum, eandem cauſam inire noluimus. Nunc autem idem Primas aliqua de Concilio ſuo loquitur, & valdè dubium eſt, utrùm purè, an certè quia à Co-Epiſcopis ſuis impetitur, modò talia loquatur. Nam quod ſe dicit Sedi Apoſtolicæ ſubjici, ſi qua culpa in Epiſcopis invenitur, neſcio quis ei Epiſcopus ſubjectus non ſit. Cum verò culpa non exigit, omnes ſecundùm humilitatis rationem æquales ſunt.* Eadem de re Gregorius ſcripſit ad omnes Epiſcopos Byzacenæ Provinciæ: *Ante* Lib. 10. Epiſt 36. *multum temporis quædam ad nos de Fratre noſtro Clementio, Primate veſtro, perlata ſunt, quæ cor noſtrum non modico mœrore transfigerent. Sed prementibus diverſis tribulationibus, & maximè circumſævientibus hoſtibus, ea nobis non fuit ſpatium requirendi. Et quoniàm ità ſunt gravia, ut tranſire indiſcuſſa nullo modo debeant, Fraternitatem veſtram his hortamur affatibus, ut cum omni ſollicitudine ac vivacitate veritatis indagare ſubſtantiam debeatis, ut aut, ſi ità ſint, ut audita ſunt, ultione Canonica reſecentur; aut ſi falſa, Fratris noſtri innocentia diu ſub nefandæ opinionis dilaceratione non jaceat.*

Clementius apud ſuæ Synodi Epiſcopos laboravit mala fama, ideòque ab ipſis deferri timuit ad Primatem Carthaginenſem. Hinc juxtà Africanos Canones ab Imperatore Mauricio ſupplicavit alios Eccleſiaſticos Judices. Et Princeps ipſum juxtà Canones univerſales tranſmiſit ad Gregorium. Africani enim Primates erant veri Metropolitæ, ideòque juxtà Imperatoris Gratiani legem, & confirmatum ab ipſa Apoſtolicum Canonem, illorum prima inſtantia ſpectabat ad Papam. Sed nec iſtud Tribunal Clementio placuit: Quare ad ipſum evadendum ſeduxit, & auro corrupit Theodorum, Magiſtrum Africanæ militiæ. Verùm Mauricius perſtitit, & juſſit Clementium tranſmitti ad urbem. Hinc ille quæſivit aliud effugium. Proteſtatus eſt ſe ſubjectum Sedi Apoſtolicæ, at prætexuit alias contrarietates. Opinor prætexuiſſe primam de Africanis Primatibus inſtantiam ſpectare ad Carthaginenſem Archi-Epiſcopum, ideòque non debere uſurpari à Papa. Longobardi tunc graſſabantur, & ſæviebant circumcircà urbem, & ipſam affligebant multis tribulationibus, atquè ità Gregorium diſtraxerunt ad alia: Hinc ille noluit inire cauſam. Verùm Clementius non ſe correxit: Et ſiniſtra ejus fama non decrevit. Hinc Gregorius reſumpſit cauſam, curavit ſe inſtrui à Byzacenis Epiſcopis, & haud dubiè definivit.

Circà hoc exemplum ſcribit Petrus de Marca: *Id unum ad conſervandam authoritatem ſuam contendit Gregorius, ut Clementius Primas Provinciæ Byzacenæ Romam veniret, reſponſurus de quodam crimine ei objecto. Quoniàm verò ejus Imperium detrectabat Clementius, Gregorius Reſcriptum impetravit à Principe. Sed quoniam Theodorus Magiſter militum, id eſt, Gubernator Africæ, acceptis decem auri libris, executioni hujus Reſcripti ſuperſederi juſſerat, aliud dein impetravit Gregorius. Poſteà*

Primas

Primas ille Pontifici ſignificat velle ſe ſubjici Sedi Apoſtolicæ, adeoque illum permulſit, ut tandem obtinuerit cauſam ſuam judicari à Concilio Provinciali, juxtà Præceptum Pontificis. Horum plura non ſunt firma. Primum eſt, quod Papalis evocationis Præceptum Clementius detrectarit, ideoque Pontifex impetraverit Reſcriptum. Etenim in Papalibus litteris nullus eſt apex, qui inſinuet Clementium fuiſſe Romæ accuſatum aut delatum. Et nullatenùs apparet, quod primam inſtantiam, de qua palàm agitur, Gregorius ſuo motu inchoaſſet. Quare mea aſſertio eſt longè veriſimilior.

Secundum eſt, quod Gregorius contra ſordidam Theodori Magiſtri violentiam impetraverit ſecundum Reſcriptum. Etenim ad ſe tranſmiſſi & præſentis Clementii contrarietatibus, ſeu interceſſionibus permotus noluit inire cauſam, nequaquàm ità acturus, ſi ipſam per duo Reſcripta ambiiſſet. Tertium eſt, quod Clementii blandimentis permulſus Pontifex noluerit cauſam inire. Ex ipſius Pontificis verbis jam audivimus longè aliud. Etenim & iſta ſubjectionis profeſſio non in primo eſt facta congreſſu, ſed in ſecundo. Quartum eſt, quod permulſus Gregorius cauſam Synodo delegaverit. Etenim contrarium diſertè aiunt ejus verba ad Epiſcopos Byzacii: Eis delegat ſolam veritatis inquiſitionem, & cauſæ inſtructionem, nullatenùs definitionem. Quidquid ſit, Clementius Romæ comparuerat, ſecundum Statuta Canonica. Et Gregorius poterat denuò evocare. Si non fecerit, fuit diſpenſatoria commiſeratio.

Quod Romanæ etiam Clericorum appellationes tunc apud Afros liberè ambularint, ſimiliter docent plura exempla. Primum eſt in litteris ad
Lib. 1. Ep. 32. Hilarum Monachum: *Feliciſſimus atque Vincentius, Diacones Eccleſiæ Lamigbenſis, ſuggeſſerunt ab Argentio ejuſdem civitatis Epiſcopo gravem ſe injuriam pertuliſſe, & accepto præmio Donatiſtas in Eccleſiis fuiſſe præpoſitos, eumque inter alia non leve aliud facinus, quod dici nefas eſt, commiſiſſe commemorant. Proptereà Experientiæ tuæ præſentis paginæ Præcepto duximus injungendum, quatenùs præfatum Epiſcopum idoneę ſatisfactioni committere non omittas, tuaque inſtantia in illis locis fiat ex more Concilium, & omnia ſecundùm oblatę petitionis textum Canonicè coram poſitis partibus ſubtili indagatione perquirantur. Et quęcumquè eorum Judicio fuerint terminata, te exequente modis omnibus compleantur*.

Petrus de Marca vult ab Epiſcopi judicio ſemper fuiſſe Clericis appellandum, non ad Pontificem, ſed ad Synodum Provinciæ: At ecce hic aliud exemplum. Argentius Epiſcopus Donatiſtarum Clericos admiſerat in ſuo honore, & pretio corruptus dederat locum ante ſeniores, & ſemper Orthodoxos Clericos: Contra Apoſtolicum Canonem. Hinc illi detulerunt ad Gregorium. Quare videtur fuiſſe prima inſtantia. Etenim Argentius videtur ſine ſententia patraſſe iſtam injuriam. Etiam accuſatio de neſcio quo nefando crimine fuit prima actio. Et tamen Gregorius admiſit, ac delegavit Synodo. Non qualicumquè, ſed indicendæ, celebrandæ, ac exequendæ per Legatum Hilarium. Et nemo interceſſit.

Secundum exemplum eſt in litteris ad Columbum Epiſcopum: *Porrecta petitione inſinuaverunt nobis præſentium latores, Conſtantius & Muſtellus,* Lib. 2. Ep. 33.
Eccleſię Pudentianę Diacones, in Numidia Provinciæ conſtitutę, Maximianum ejuſdem Eccleſię Antiſtitem in loco, quo degit, corruptum pręmio Donatiſtarum Epiſcopum nova licentia fieri permiſiſſe, cum etſi hoc anterior uſus permitteret, manere atquè perſiſtere fides Catholica prohiberet. Ob hoc ergò Fraternitatem tuam ſcriptis præſentibus neceſſariò duximus adhortandam, ut veniente ad te Hilario Carthulario noſtro, adjuncto Epiſcoporum univerſali Concilio, habito prę oculis terrore venturi Judicis, cauſa eadem ſubtili ac ſolerti debeat indagatione perquiri. Et ſi capitulum hoc à præſentium Latoribus prędicto Epiſcopo fuerit documentis idoneis approbatum, à dignitate officioque, quo fungitur, omnimodis degradetur. Plures Afrorum Eccleſiæ etiam tunc habebant duos Epiſcopos: Orthodoxum & Donatiſtam. Et hocce apud Pudentianam Eccleſiam defuncto Maximianus pecunia corruptus permiſerat ordinari Succeſſorem. Hujus criminis primam ſibi delatam cognitionem Gregorius delegavit ſimili Concilio. Et rurſùs nemo interceſſit.

Tertium exemplum eſt in litteris ad eundem Columbum: *Qualiter Fratrem noſtrum Paulinum,* Lib. 10.
Regenſis civitatis Epiſcopum, Clerus ſuus, vel hi Ep. 32.
qui in ſacro ſunt Ordine conſtituti, in ſe perhibeant corporaliter exceſſiſſe, audire non indiges. Quippè quia priuſquàm hæc ad nos querela pertingeret, tibi jam factum eſt ſicut eis aſſerentibus didicimus, manifeſtum. Et quoniàm Præpoſitos in ſubjectorum pœnam fas eſſe non debet ſæviendi, Victori Fratri & Co-Epiſcopo noſtro, qui Primatis inter vos locum tenet, curavimus ſcribendum, ut unà cum tua Fraternitate, vel cum aliis Fratribus & Co-Epiſcopis noſtris, quos adhibere proſpexeritis, inter memoratum Fratrem noſtrum & Clerum ipſius cauſa ſubtili debeat inveſtigatione cognoſci. Et ideò Dilectio tua immineat, atquè ſollicitudinem gerat, ut ea quę ad nos perlata ſunt inaudita non tranſeant, ne diſcordia in Eccleſia, undè magnoperè pellenda, nutriatur, & ſi quidem contra eum Clericorum ſuorum querela eſt vera, culpam ſuam, quam emendare deſpexit, in Eccleſiaſtici vigoris definitione cognoſcat, ut & de præſenti ſentiat, quàm ſit grave quod fecit, & diſcat de futuro nihil ſe plus agere poſſe, quàm licet. Eadem Gregorius ſcribit ad Victorem Primatem, atquè adjungit:
Nec loci tui, ſicut dicitur, à Paulino poſtponi ordinem patiaris, ne illi deſpectus tuus ad periculum & tibi fiat ad culpam. Nam ad perſonam in priori loco poſitam reſpicit, quidquid à minori committitur, niſi ſollicitè corrigatur. Ex his litteris diſcimus non Columbum, ſed Victorem tunc fuiſſe Primatem Numidiæ. Quare mendoſa eſt poſterioris epiſtolæ epigraphe, Victorem appellans Epiſcopum Panormitanum. Et hæc quidem tria ſunt exempla primæ Clericalis inſtantiæ. Evincunt etiam Clericales appellationes licuiſſe. Epiſt. 33.

Et non caremus talis appellationis exemplo.

Exſtat

Exſtat in alia ad eundem Columbum epiſtola: *Quàm gravis & auditu ipſo intolerabilis Dona-Dei Latoris præſentium, qui ſe aſſerit fuiſſe Diaconum, ſit querela, ab eo data petitio, quæ tenetur in ſubditis, Fraternitati veſtræ faciet manifeſtum. Sed quia pervenit ad nos, quod pro corporali peccato fuiſſet depoſitus, Dilectio veſtra ſubtili hoc inquiſitione perquirat. Et ſi ità eſt, in pœnitentia retrudatur, ut commiſſi flagitii vinculum lacbrymis poſſit abſolvere. Si verò inſons ab hujuſmodi perpetratione claruerit, unà cum Primate Concilii, vel aliis Fratribus Co-Epiſcopiſque noſtris omnia, quæ petitio ejus continet, diligenti à vobis examinatione quærenda ſunt. Et ſi querela ejus veritate fulcitur, & in Epiſcopo ejus Victore, qui contra Deum & Sacerdotale Propoſitum committere tantum nefas non metuit, Canonici vigoris ità diſtrictio teneatur, ut ex definitione veſtra, quam ſit iniquum quod fecit, intelligat, & hic ſuo Ordini reformetur: Quia ſatis perverſum, & contra Eccleſiaſticam probatur eſſe cenſuram, ut fruſtrà pro quorumdam voluntatibus quis privetur, quem ſua culpa vel facinus ab officii, quo fungitur, gradu non dejicit.*

Dona-Dei ab Epiſcopali in ſe Judicio non ad Provinciæ Synodum, ſed immediatè provocavit ad Papam. Et nemo interceſſit. Et videtur non dubitandum, quin iſto tempore fuerint inſuper alia Clericalium appellationum exempla. Porrò tantæ mutationis originem, tempus, cauſam ignoro. Forſitan cœperit ſub Bonifacio ſecundo, ad quem ex Africa venit relatio, ut deinceps Carthaginenſis Epiſcopus omnia ageret cum beneplacito Sedis Apoſtolicæ. Quidquid ſit, Africanam Eccleſiam, dum per Divinam clementiam reparari contigerit, iſto jure oportebit vivere. Iſta olim glorioſa, nunc miſeranda Eccleſia ſummos & plurimos protulit Doctores, Martyres, plurima omnis ſanctimoniæ exempla ac ornamenta: Omnes pro ejus reparatione altis animæ gemitibus clamemus ad Dominum. Ex his interim abundè liquet, quam infeliciter quorumdam hodie imperitia aut malitia abutatur antiquis iſtius Eccleſiæ moribus.

DISSERTATIO TERTIA DE ROMANA HÆRESIARCHÆ EUTYCHETIS *APPELLATIONE.*

CAPUT PRIMUM.

An Eutyches appellaverit ad Sanctum Leonem Pontificem?

REi ſeries eſt compendio exponenda. Sanctus Flavianus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, ſectatus veſtigia Sancti Joannis Chryſoſtomi, retinuit & exercuit Patriarchalem poteſtatem in Aſiaticam, immò in tres olim Autocephalas Diœceſes. Hinc ad judicandam cauſam inter Florentium Sardenſem Epiſcopum, Lydiæ Metropolitam, & ejus Com-Provinciales Suffraganeos indixit Synodum ex advenis Epiſcopis. Erant numero triginta duo, & plures Archi-Mandritæ. Quidam Epiſcopi magnarum virtutum. Aderant enim Sanctus Seleucus, Amaſenus Epiſcopus, Heleno-Ponti Metropolita, Baſilius Seleucienſis Epiſcopus, Metropolita Iſauriæ, & alii non diſpares. Eodem tempore in Regia civitate erat venerabilis Euſebius, Dorylæi in ſalutari Phrygia Epiſcopus, zeloſiſſimus vindex Catholicæ fidei. Etenim ipſe primus, dum omnes ob metum conticeſcerent, revelata facie accuſavit Patriarcham Neſtorium. Et ex iſta forſitan occaſione iniverat cum Eutychete amicitiam. Et quidem Eutyches erat vir ætate, & Religioſa vita famoſus, ac apud omnes in magna reverentia. Erat enim opulenti, ac numeroſi Cœnobii Archi-Mandrita, & Chryſaphium Eunuchum, qui in Aula poterat & agebat omnia, ex ſacro Fonte ſuſceperat. Interim horum nihil timens Euſebius ipſum accuſavit apud præfatam Synodum, exhibuit accuſatorios libellos, inſcripſit ſe ad talionem, demonſtravit ab ipſo reſumi Apollinarii, aut Valentini, vel neſcio quam ſimilem Hæreſim, atquè ità impetravit hanc Synodalem ſententiam: *Lachrymantes, & gementes perfectam Eutychetis perditionem, decrevimus per Dominum noſtrum JESUM CHRISTUM, ab eo blaſphematum, extraneum eum eſſe ab omni officio Sacerdotali, & à noſtra communione, & à Primatu Monaſterii.* Et ab iſta ſententia Eutyches appellavit.

Attamen appellandi modus non fuit per omnia legitimus. Hinc circa ipſam in ſubſecuta Synodalium Actorum reviſione eſt inter Patres orta non modica contentio. Etenim Conſtantinus, Eutychetis Monachus, Diaconus, ac Legatus, conſtanter dixit ad plenam Synodum: *Eutyches, dum legeretur damnatio, appellavit ſanctum Concilium ſanctiſſimi Epiſcopi Romani, & Alexandrini, & Hieroſolymitani, & Theſſalonicenſis.* Et dum omnes ad hæc ſtuperent, Magnificentiſſimus Patritius Florentius, qui ex Imperatoris Theodoſii juſſu interfuerat Synodo, reſpondit: *Turba facta, & diſſoluto Conventu, Eutyches dixit ad me ſilenter, appellans Romanum, & Ægyptium, & Hieroſolymitanum Concilium. Et ego arbitratus indecens eſſe, latere hoc Sanctiſſimum & Reverendiſſimum Archi-Epiſcopum Flavianum, abſcedens dixi ei.* Et Sanctus Flavianus eſt ipſum confeſſus: *Non audivi ego ab illo,* Eutychete, *ſed à viro Magnificentiſſimo & glorioſiſſimo Ex-Conſule & Patritio, adſcendente me in ſuperiora domus, poſt ſolutam Synodum.* Hinc Magnificentiſſimus Florentius adjunxit: *Si cognoverint appellantem virum Religioſum Monachum cæteri Sanctiſſimi Epiſcopi, dicant.* Et Julianus Coenſis Epiſcopus ſtatim reſpondit: *Coram Deo dico, nihil tale ab Eutychete Monacho audivi in conſeſſu.* Et Sanctus Seleucus, Amaſenus Epiſcopus, Heleno-Ponti Metropolita: *Dum eſſet Concilium, & inquiſitio proveniret, nihil tale cognovimus dictum ab Archi Mandrita Eutychete de appellatione.* Et reliqui omnes Epiſcopi confirmarunt: *Et nos eadem confitemur.* Baſilius Seleucienſis Epiſcopus, Iſauriæ Metropolita, addidit: *Jam in veritate dico, adhuc ipſo in Conventu ſedente, & proponente hoc ſancta Synodo, ut diceret iſte duas naturas inſeparabiles, & inconfuſas*

in

in uno Domino, & poſt adunationem, ſcio quia dixit Religioſus Archi-Mandrita Eutyches; Si præceperint mihi Patres, Romanus, & Alexandrinus, dico ipſum. *Hoc autem non quaſi appellans dixit, ſed dicens: Non ſum auſus dicere propter Patres.*

Hac contentione non obſtante, Eutyches eſt ſuam appellationem generoſè proſecutus. Non Theſſalonicæ apud Anaſtaſium, nec Hieroſolymis apud Juvenalem, nec Alexandriæ apud Dioſcorum Patriarcham, ſed Romæ apud Sanctum Pontificem Leonem. Lucet ex Papalibus litteris

Epiſt. 20. ad Sanctum Flavianum: *Cum Chriſtianiſſimus, & Clementiſſimus Imperator, ſancta & laudabili fide pro Eccleſiæ Catholicæ pace ſollicitus, ad nos ſcripta tranſmiſerit de his, quæ apud vos perturbationis ſtrepitum commoverunt, miramur Fraternitatem tuam, quid illud ſcandali fuit, nobis ſilere potuiſſe, & non potiùs procuraſſe, ut primitùs nos inſinuatio tuæ relationis inſtrueret, ne de rerum geſtarum fide poſſemus ambigere. Accepimus enim libellum Eutychetis Presbyteri, qui ſe queritur, accuſante Euſebio, immeritò communione privatum: Maximè cum ſe vocatum adfuiſſe teſtetur, nec ſuam præſentiam denegaſſe, adeò ut in ipſo judicio libellum appellationis ſuæ ſe aſſerat obtuliſſe, nec tamen fuiſſe ſuſceptum. Qua ratione compulſus ſit, ut conteſtatorios libellos in Conſtantinopolitana urbe proponeret. Quibus rebus intercedentibus, necdum agnoſcimus, qua Juſtitia fuerit à communione ſeparatus. Sed reſpicientes ad cauſam, Facti tui noſſe volumus rationem, & uſquè ad noſtram notitiam cuncta deferri. Quoniàm nos, qui Sacerdotum Domini matura volumus eſſe Judicia, nihil poſſumus incognitis rebus, in cujuſquàm Partis præjudicium definire, priuſquàm univerſa, quæ geſta ſunt, veraciter audiamus. Et ideò Fraternitas tua per idoneam maximè, aptamque perſonam pleniſſima nobis relatione ſignificet, quid contra antiquam fidem novitatis emerſerit, quod ſeveriori ſententia dignum fuerit vindicari. Nam & Eccleſiaſtica moderatio, & Religioſi Principis fides multam noſtr. ſollicitudinem Chriſtianæ pacis indicunt: Ut amputatis diſſenſionibus fides Catholica inviolata ſervetur, & his, qui prava defendunt, ab errore revocatis, noſtra authoritate, quorum fides probata fuerit, muniantur. Nec aliqua potuit ex hac parte difficultas adferri, cum memoratus Presbyter libello proprio ſit profeſſus ſe paratum eſſe ad corrigendum, ſi quid in ſe inventum fuerit, quod reprehenſione ſit dignum. Decet enim in talibus cauſis hoc maximè provideri, ut ſine ſtrepitu concertationum & charitas cuſtodiatur, & veritas defendatur. Et ideò quia Dilectio tua de tanta cauſa nos videt neceſſariò eſſe ſollicitos, quàm pleniſſimè & lucidè nobis univerſa, quod ante facere debuit, indicare feſtinet, ne inter aſſertiones Partium aliquâ ambiguitate fallamur, & diſſenſio, quæ in ſuis initiis abolenda eſt, nutriatur: Cùm in corde noſtro ea obſervantia, Deo inſpirante, permaneat, ne Conſtitutiones venerabilium Patrum Divinitùs roboratæ, & ad ſoliditatem fidei pertinentes, prava cujuſquàm interpretatione violentur.*

Eadem de re Pontifex reſcripſit ad Imperatorem

Epiſt. 21. Theodoſium: *Quantum præſidii Dominus Eccleſiæ ſuæ in fide Clementiæ veſtræ præpararit, his etiam litteris, quas ad me miſiſtis, oſtenditur, ut vobis non ſolùm Regium, ſed etiam Sacerdotalem animum ineſſe gaudeamus. Siquidem præter Imperiales & publicas curas, piiſſimam ſollicitudinem Chriſtianæ Religionis habetis, ne ſcilicèt in Populo Dei aut ſchiſmata, aut hæreſes, aut ulla ſcandala convaleſcant. Quid autem in Conſtantinopolitana Eccleſia perturbationis acciderit, quod ità Fratrem & Co-Epiſcopum noſtrum Flavianum potuerit commovere, ut Eutychen Presbyterum communione privaret, nondùm potuimus evidenter cognoſcere. Quamvis enim prædictus Presbyter ad Sedem Apoſtolicam per libellum doloris ſui querimoniam miſerit, breviter tamen aliqua prælibavit, aſſerens ſe Nicænæ Synodi Conſtituta ſervantem, fruſtrà in fidei diverſitate culpatum. Euſebii autem Epiſcopi, accuſatoris ejus, libellus, cujus exemplaria ad nos prædictus Presbyter miſit, de objectionum evidentia nihil habèbat. Et cum Presbytero Hæreſios crimen intenderet, quem tamen in eo ſenſum argueret, non evidenter expreſſit: Quamvis & ipſe Epiſcopus Nicænę fidei profiteatur ſe inhęrere Decretis. Propter quod non habuimus, unde aliquid diceremus. Et quia cauſę meritum, fidei ratio, & laudabilis ſollicitudo veſtrę Pietatis exigit, neceſſe eſt jam locum ſubreptionibus non patere, ſed priùs de quibus eum ęſtimat arguendum, inſtrui nos oportet, ut poſſit de benè cognitis judicari. Ad prędictum autem Epiſcopum litteras dedi, quibus mihi diſplicere cognoſceret, quod ea, quę in tanta cauſa geſta fuerant, etiam nunc ſilentio detineret, cum ſtudere debuerit primitùs nobis cuncta reſerare. Quem credimus vel poſt admonitionem omnia ad noſtram notitiam relaturum, ut in lucem ductis his, quę adhuc videntur occulta, id quod Evangelicę & Apoſtolicę doctrinę convenit, judicetur.*

Ex his diſcimus varia. Primò, quod Eutyches Magno Leoni in ſuis litteris impoſuerit duo ſplendida mendacia. Nempè ſcribens, quod vocatus adfuiſſet Sancti Flaviani Judicio, & ſuam non denegaſſet præſentiam: Et quod in ipſo Judicio obtuliſſet libellum appellationis. Secundò diſcimus, quod è Judicibus Epiſcopis quidam videantur appellationem, quam ille Florentii Patricii auribus ſtatim poſt Judicium ſecretò inſuſurravit, licèt improbarent, tamen fuiſſe reveriti, & cenſuiſſe ipſi deferendum. Etenim dum ipſam urgeret Conſtantinus Monachus, & Sanctus Seleucus, & Baſilius Seleucienſis, & ipſe Magnificentiſſimus Florentius Eutychen cœperunt appellare *Religioſum Archi-Mandritam, Religioſum virum, Archi-Mandritam*. Tractarunt ut Abbatem, non ut degradatum. Tertiò diſcimus, quod iſtud ipſum prætenderit Eutyches. Etenim permanſit in Præfectura ſui Monaſterii. Nempè clamans ſe appellaſſe, ideòque per Sardicenſes Canones in ſuſpenſo manere omnia. Quartò diſcimus, quod Sanctus Flavianus iſta omnia contempſerit, volueritque ad executionem procedere. De ſui Judicii juſtitia fuit adeò ſecurus, ut nec Romam ſtatim retulerit. Quintò diſcimus, quod à Sancti Flaviani conſtantia executionem timens Eutyches propoſuerit libellos conteſtatorios. Per propoſitos publicè libellos ſolemniter ad omnem Regiam civitatem proteſtatus eſt ſe & appellaſſe, & adhuc appellare Romam,

appellationi ſuæ deberi ſuſpenſivum effectum, ideòque ſe adhuc eſſe Presbyterum atquè Archi-Mandritam, & Flavianum violenter in ſe agere contra regulas. Sextò diſcimus, quod Eutyches inter hæc innovaverit ſuam Romanam appellationem, & ejus libellum ſeu inſtrumentum tranſmiſerit ad Pontificem. Unà tranſmiſit accuſatorium Euſebii libellum, aliaque omnia neceſſaria ad retractatorium Judicium. Et in ſuo appellationis libello adjunxit *ſe paratum ad corrigendum, ſi quid in ſe inventum fuerit, quod reprehenſione ſit dignum*, Suas etiam litteras adjunxit Imperator Theodoſius, querens per hæc litigia turbatam eſſe omnem Regiam civitatem, & culpam maniſeſtè referens in Sanctum Flavianum. Eunuchus enim Chryſaphius plenè, & palàm ſtudebat Eutycheti. E contrario Sanctus Flavianus tacuit, & non retulit. Hinc anxius Pontifex hæſitavit, & egit ſequentia. Primò, Flaviani negligentiam graviter arguit, & juſſit quàm-primùm pleniſſimè ac lucidè referri. Secundò, uſquè ad factam relationem juſſit ſuſpendi omnia, admiſit appellationem, & cuncta diſpoſuit ad retractatorium Judicium. Lucet ex his verbis: *Reſpicientes ad cauſam, Facti tui noſſe volumus rationem, & uſquè ad noſtram notitiam cuncta deferri. Quoniàm nos, qui Sacerdotum Domini matura volumus eſſe judicia, nihil poſſumus, incognitis rebus, in cujuſquàm partis præjudicium definire, priuſquàm univerſa, quæ geſta ſunt, veraciter audiamus*. Hinc tertiò juſſit ſibi tranſmitti non Synodalia dumtaxat Acta, ſed inſuper idoneam, ac aptam perſonam, quæ in retractatorio Judicio ſuſtineret Flaviani perſonam.

Proindè Magnus Leo uſquè tunc propendebat in Eutychetem. Erat enim vir ſenex, honorabilis, *humilitatis Propoſito*, id eſt, regulari vita laudabilis, utporè Archi-Mandrita trecentorum Monachorum. Et anno elapſo Pontificem monuerat, quod Neſtorianæ *hæreſis quorundam ſurſùm ſtudiis, in Regia etiam civitate pullularet*. Hæc Pontifex timuit. Nec ſine fundamento. Etenim Antiochena Eccleſia, ex quo per Paulum Samoſatenſem fuerat infecta, iſta peſſima ſcabie nunquàm caruit. A Paulo in Lucianum, à Luciano in Diodorum, à Diodoro in Theodorum, à Theodoro deſcendit in Neſtorium. Neſtorius Antiochia ſcabiem traduxerat Conſtantinopolim: Hinc ejus propaginem Leo timuit. Et quia non ſolus Neſtorius Sanctum Cyrillum, ſed etiam Diodorus ac Theodorus veritatis Sectatores de Apollinario accuſaverant, Papa hæſitavit, an iſtud ipſum forſitan cecidiſſet in Flavianum. Imperatoris Theodoſii litteræ plurimùm auxerunt ſuſpicionem. Hinc Leo ſcripſit ad Flavianum: *Decet in talibus cauſis hoc maximè provideri, ut ſine ſtrepitu concertationis, & charitas cuſtodiatur, & veritas defendatur*. Timebat ne fortè fuiſſet amara concertatio, ideoque ſuaſit pacificè componi per charitatem.

At Flavianus Apoſtolicis litteris ſtatim reſpondit, ac retulit. Omnem Eutychetis errorem, omniaque ſuæ Synodi Acta expoſuit, atquè adjunxit: *Eutyches paſſus juſtam & Canonicam damnationem, cùm debuiſſet ſecundis ſalvare priora, & per pœnitentiam placare Deum, non ſolùm hoc non fecit, ſed etiam per omnia conturbare ſanctam, quæ apud nos eſt, Eccleſiam feſtinavit, propoſitiones injuriarum publicè ponens, & maledictionibus plenas. Super hæc & preces offerens piiſſimo, & Chriſti amantiſſimo noſtro Imperatori, & eaſdem arrogantia & petulantia plenas, per omnia Divinas regulas conculcare conatus. Sed his ità geſtis, litteræ nobis datæ ſunt veſtræ Sanctitatis per admirabilem Comitem Panſophium, per quas ſumus edocti, quia idem Eutyches libellos direxit nobis plenos omni fallaciâ atque calliditate, dicens judicii tempore libellos ſe dediſſe appellationis, & nobis & hic convenienti Sancto Concilio, & appellaſſe veſtram Sanctitatem: Quod nequaquàm ab eo factum eſt. Sed etiam in hac parte mentitus eſt, tanquàm per fallaciam mendacii ſubrepere ſe ſanctis veſtris auribus putans. Commotus itaque, Sanctiſſime Pater, in his omnibus, quæ ab eo præſumpta ſunt, & ob ea quæ in nos & Sanctiſſimam Eccleſiam facta ſunt atquè fiunt, pro conſueta fiducia fiducialiter age, ſecundum quod Sacerdotia competit, propriamque faciens communem cauſam, & Sanctam Eccleſiarum diſciplinam, ſimul decernere damnationem adversùs eum regulariter factam, & per propria Scripta dignare, confortare autem & piiſſimi, & Chriſti amantiſſimi noſtri Imperatoris fidem. Cauſa eget ſolummodò veſtro ſolatio, atquè defenſione, qua debeatis conſenſu proprio ad tranquillitatem & pacem cuncta perducere. Sic enim hæreſis quæ ſurrexit, & turbæ quæ propter eam factæ ſunt, facillimè deſtruentur, Deo cooperante, per veſtras ſacratiſſimas litteras. Removebitur autem & Concilium, quod fieri divulgatur. Quatenus nequaquam Sanctiſſimæ ubique turbentur Eccleſiæ*.

Etiam hæc epiſtola nos docet varia. Primò, quod Conteſtatorius Eutychetis libellus fuerit plenus injuriis, ac maledictionibus. Utique in Sanctum Flavianum. Hoc enim adicunt hæc verba: *Quæ in nos facta ſunt atque fiunt*. Non eſt dubitandum, quin ipſum proclamaverit Neſtorianum. Secundò docemur, quod Eutyches ſuum Conteſtatorium libellum, ſuamque Romanam appellationem adjuverit amico ſibi brachio Principis. Nempè Divali Juſſione, quæ mandabat ejus appellationi deferri effectum ſuſpenſivum. Et hoc ipſum Theodoſius haud dubiè ſcripſit ad Pontificem. Tertiò diſcimus, quod Leo ſuas ad Sanctum Flavianum litteras non proximè ad ipſum, ſed direxerit ad Imperatorem Theodoſium, qui ipſas per Comitem Panſophium curavit tradi in manus proprias. Haud dubiè ex præfata ſuſpicione, quam & ipſe Eutyches, ac præſertim Princeps Pontifici contra Flavianum impreſſerant. Quartò diſcimus profundam Sancti Flaviani reverentiam in Apoſtolicam Sedem. Etenim Sanctum Leonem non Fratrem appellat ex more iſtius temporis, ſed Sanctiſſimum Patrem. Ab ejus nutu profitetur pendere hæc omnia. Etiam voluntatem Principis. Aureis litteris merentur ſcribi hæc verba: *Cauſa eget ſolummodò veſtro ſolatio atquè defenſione, quâ debeatis conſenſu proprio ad tranquillitatem & pacem cuncta perducere. Sic enim hæreſis quæ ſurrexit, & turbæ quæ propter eam factæ ſunt, facillimè deſtruentur, Deo cooperante, per veſtras ſacratiſſimas litteras*. Profitetur

omnem

omnem hanc controverſiam ſolius Apoſtolicæ Sedis Judicio poſſe ac debere finiri: Nempè per ſacratiſſimas litteras, quæ dignentur decernere factam ab ipſo Synodaliter Eutychetis damnationem eſſe factam regulariter. Hoc eſt, quæ dignentur ejus Synodale Judicium confirmare. Hanc confirmationem humillimè ſupplicat. Et adjungit rem maximi ponderis. *Removebitur autem & Concilium, quod fieri divulgatur.* Nempè Chryſaphii Eunuchi favore, & ejuſdem in Sanctum Flavianum odio accenſus & tumidus Eutyches palàm jactabat à ſe, ſi Flaviani judicium non circumduceretur à Romana Eccleſia, poſtulandam generalem Synodum, & à Principe omninò concedendam. Quin immò jam dicebatur conceſſa. Hinc in Synodalium ſub Sancto Flaviano Actorum reviſione Meliphtongus, Julio Politanus in Arabia Epiſcopus, dixit: *Quia Imperator univerſalem præcepit fieri Synodum; neceſſe eſt majores cauſas in illud reſervare Concilium.* Et Euſebius Dorylæenſis Epiſcopus: *Conjuro vos per Sanctam Trinitatem, futuro Concilio univerſali, ſecundùm ſanctionem Chriſti amicorum Principum, hoc negotium reſervari.* An Regia Sanctio ex tunc emanaſſet, non poſſim affirmare. Quidquid ſit, iſta fama volitabat per omnem Conſtantinopolim, immò per omnem Orientem. Et Flavianus affirmat etiam ipſam per ſacratiſſimas Apoſtolicæ confirmationis litteras eſſe penitùs ſuffocandam. Profitetur ad Eutychianæ hæreſis plenam damnationem ſufficere Apoſtolicam Sedem, nec eſſe opus Generali Concilio. Tanta tunc apud Orientales Eccleſias erat authoritas iſtius Sedis.

Sanctus Flavianus rectè ſcripſit ad Pontificem: *Quę in nos facta ſunt, atquè fiunt.* Etenim Eutyches optimum Epiſcopum apud Imperatoris Theodoſii à callidiſſimo Eunucho circumobſeſſam ſimplicitatem reddidit adeò ſuſpectum de Neſtoriana lue, ut ſacra Juſſione compulſus fuerit ad ſolemnem in Scriptis fidei profeſſionem, & quaſi ad Conteſtatorios etiam libellos. In iſto fidei libello profitetur ſe eſſe verum Nicænæ fidei, & omnium in Epheſina Synodo Decretorum cuſtodem ac veneratorem, atquè adjungit: *Et unam quidem Verbi Dei naturam, incarnatam tamen & inhumanatam, dicere non negamus, eo quod ex ambabus unus ſit atquè idem Dominus noſter JESUS-CHRISTUS. Eos verò, qui aut duos filios, aut duas hypoſtaſes, aut duas perſonas annunciant, & non unum & eundem Dominum JESUM-CHRISTUM Filium Dei vivi prædicant, anathematizamus, & alienos eſſe ab Eccleſia judicamus. Et ante omnes Neſtorium.* Nempè Eutyches ſanctiſſimum Epiſcopum de his omnibus apud Principem reddiderat ſuſpectiſſimum. Hinc ille fuerat juſſus libellum propria manu ſubſcribere. Et Sanctiſſimus Antiſtes ſubſcripſit hoc modo: *Domine Chriſte adjuva nos Deus.* Et infrà: *Hæc ſcripſi meâ manu ad ſatisfactionem veſtræ Pietatis, & ut confundantur calumniam facientes noſtræ bonæ & ſimplici in Chriſto converſationi.* Quæ omnia evincunt, quod Theodoſius Romanæ Eutychetis appellationi juſſerit adſcribi ſuſpenſivum effectum. Hinc enim in Chalcedonenſi Concilio Orientales Epiſcopi clamaverunt: *Flavianus ut damnatus ingreſſus eſt.* Hoc eſt, tanquàm Reus ad dandas rationes de ſuo in Eutychetem Judicio. Ità ingredi compulſus fuit in Epheſino Latrocinio. Nihilominùs conſtans Flavianus, ſciens Epiſcopalis Judicii ſuſpenſionem non ad Laicum Principem, ſed ad ſolum ſpectare Pontificem, intrepidè ſtetit pro authoritate ſuæ Synodi. Etenim in laudatis ſuis ad Papam litteris ſcripſit: *Ab Eutychete Monacho. Iſte Eutyches. Idem Eutyches.* Et in alia ad Papam epiſtola: *Eutyches quondam Presbyter & Archi Mandrita.* Hæreſiarcham conſtanter tractavit ut legitimè degradatum. Et ut ſua hac quaſi contumacia Principem non offenderet, ſuo fidei ad ipſum libello indidit laudem etiam Conſtantinopolitanæ Synodi, ſcribens non ſolam Nicænam, ac Epheſinam, ſed inſuper iſtam, id eſt, iſtius ad Nicænum Symbolum additamenta religioſè à ſe ſevari. Rationem in Chalcedonenſi Synodo adduxit Diogenes, Cyzici Epiſcopus, Helles-Ponti Metropolita: *Eutyches doloſè præpoſuit Synodum ſanctorum Patrum, quæ in Nicæa facta eſt. Accepit enim additamenta à ſanctis Patribus, propter perverſum intellectum Apollinaris, & Valentini, & Macedonii, & qui eis ſimiles ſunt. Hæc prætermiſit Eutyches, ſicut Apollinariſta. Nam etiam Apollinaris ſuſcipit ſanctam Synodum, quæ in Nicæa facta eſt, ſecundùm propriam perverſitatem intelligens verba.* Hoc ipſum compendio allegavit in ſuo libello Sanctus Flavianus. Allegavit non ſufficere ad rectam fidem, quod Eutyches Nicænam & Epheſinam Synodos, & Sancti Cyrilli Capitula jactaret, ſed inſuper neceſſum eſſe, ut profiteatur etiam Conſtantinopolitana ad Nicænum Symbolum additamenta. Hoc enim ſemper refutavit Eutyches, ideoque ſe demonſtravit ſcabioſum ex Apollinario.

Interim tota Hæreſiarchæ ſpes erat in Romana Eccleſia: In ſua ad ipſam provocatione. Ipſam ſperavit authoritate Principis inclinandam ad ſua deſideria. Devium hominem animabant etiam benignæ litteræ, quas nuperrimè neſcio quos, haud dubiè etiam Sanctum Flavianum, de reſuſcitata Neſtorii lepra accuſans, à Sancto Leone acceperat: *Non ambigimus Authorem Catholicæ fidei Dominum tibi in omnibus adfuturum. Nos autem cum pleniùs, quorum hoc improbitate fiat, potuerimus agnoſcere, neceſſe eſt auxiliante Domino providere quatenùs nefandum virus, dudùmque damnatum, radicitùs poſſit extingui. Deus te cuſtodiat incolumem, Dilectiſſime Fili.* Non eſt dubitandum, quin haſcè litteras ubiquè buccinaverit, & forſan annexuerit ſuis libellis Conteſtatoriis. Item dubitandum non eſt quin Flavianum violentiùs accuſaverit apud Pontificem, quàm apud Principem. Litteræ omnes, ſi exſtarent, nos plura docerent. Ravennatem Eccleſiam, immò omnem Chriſtianitatem tunc illuſtrabat Sanctus Petrus Chryſologus, apud Leonem Pontificem potens opere & ſermone. Quarè & hunc Eutyches eſt aggreſſus. Etiam iſthic Sanctum Flavianum diffamavit de Origene, de Neſtorio, de neglecto judicio, de pravè intellecto ſymbolo Nicæno. Haud dubiè rogarit ſuam cauſam per ipſum adjuvari apud Sedem Apoſtolicam. Verùm prudentiſſimus Antiſtes hominem remiſit ad Pontificem, & adjunxit:

xit: *Hæc breviter reſpondi, Frater, litteris tuis, plura reſcripturus, ſi ad me Frater, & Co-Epiſcopus meus Flavianus aliqua de hac cauſa Scripta miſiſſet.*

Sanctus Flavianus inſuper aliam relationem fecit ad Pontificem, ſcribens inter cætera: *Sunt quidam veſte ſua oves ſignificantes interiùs autem lupi rapaces, quos ex fructibus eorum debemus agnoſcere.* Notat Monaſticam Eutychetis profeſſionem, cujus reverà primum fundamentum eſt ſimplicitas atquè integritas orthodoxæ fidei. Et proſequitur: *Talis inter nos Eutyches, quondam Presbyter, & Archi-Mandrites, qui quaſi noſtræ Religionis Sectam ſapiebat, & hanc præferebat, Neſtorii autem impietatem confirmabat, & ſuccingebatur pro Neſtorio militare in pugna, quæ contra Neſtorium parabatur. Trecentorum autem decem, & octo Patrum de fide Expoſitionem factam, & ſanctæ memoriæ Cyrilli epiſtolam ſcriptam ad Neſtorium, ejuſdemque pariter ad Orientales, quibus omnes aſſenſerunt, tentavit evellere, antiquam impii Valentini & Apollinaris reparans Sectam.* Enumerat omnia capita, de quibus ab Eutychete accuſabatur. Primò, de Neſtoriana hæreſi. Secundò, de inflicta damnatione in Profeſſorem Nicænæ fidei. Tertiò, de refutatis duodecim Capitulis Sancti Cyrilli. Quartò, de abjecta item epiſtola, qua Sanctus Cyrillus pacem iniit cum Orientalibus Eccleſiis. Et certè accuſatio non carebat fuco, & colore. Reverà enim Sanctus Flavianus averſabatur Sancti Cyrilli Capitula. Hinc enim non de iſtis, ſed de ſola Cyrilli ſecunda ad Neſtorium, & de pacificatoria ad Orientales epiſtola dicit: *Quibus omnes aſſenſerunt.* Et haſce ſolas, non verò duodecim Capitulorum epiſtolam fecerat legi ad ſuam Synodum. Contra iſtas igitur Eutychetis calumnias Flavianus Pontificem inſtruit, exponit ejus manifeſtas hæreſes, repetit ſuæ Synodi de ipſo ſententiam, & ſupplicat confirmari, & publicari. Nempè poſt confirmatam iſtam ſententiam, & damnatum etiam à Pontifice Eutychetem, eſt facta iſthæc relatio.

Sola igitùr prior relatio, & adjuncta ipſi alia documenta Pontificem inſtruxerunt, ideòque ab ipſo meruerunt hoc Reſcriptum: *Lectis Dilectionis tuæ litteris, quas miramur fuiſſe tam ſeras, & Geſtorum Epiſcopalium ordine recenſito, tandem quid apud vos ſcandali contra integritatem fidei exortum fuiſſet, agnovimus. Et quæ primò videbantur occulta, nunc nobis reſerata patuerunt. Quibus Eutyches, qui Presbyterii nomine honorabilis videbatur, multùm imprudens, & nimis imperitus oſtenditur, ut etiam de ipſo dictum ſit à Propheta:* Noluit intelligere, ut benè ageret. Iniquitatem meditatus eſt in cubili ſuo. *Quid autem iniquius, quàm impia ſapere, & ſapientioribus doctioribuſque non credere? Sed in hanc inſipientiam cadunt, qui cum ad cognoſcendam veritatem aliquo impediuntur obſcuro, non ad Propheticas voces, non ad Apoſtolicas litteras, nec ad Evangelicas authoritates, ſed ad ſemetipſos recurrunt: Et ideò Magiſtri erroris exiſtunt, quia veritatis diſcipuli non fuere. Quam enim eruditionem de ſacris novi & veteris Teſtamenti paginis acquiſivit, qui ne ipſius quidem Symboli initia comprehendit? Et quod per totum Mundum omnium Regenerandorum ore depromitur, iſtius adhuc ſenis corde non capitur.* Sanctus Leo affirmat ab homine, licet ſene, & Doctorem oſtentante, nec ipſum, quod etiam pueri intelligunt, Apoſtolicum capi Symbolum, ideòquè longè minùs, quod ſemper buccinabat, Nicænum: Longè minùs ſacras litteras. Eſſe ſenem imprudentem, imperitum, cerebroſum, inſipientem. Omnem Sancti Flaviani de ipſius errore ac perſona ſententiam confirmavit.

Hac de re eleganter in Chronico ſcribit Victor Epiſcopus Tonnonenſis: *Eutyches Presbyter & Archi-Mandrita cujuſdam Monaſterii Conſtantinopolitani apparuit, qui ſui nominis hæreſim condidit. Hic enim Dominum noſtrum JESUM-CHRISTUM ſic aſſerebat natum ex Maria ſemper Virgine Matre, ut nihil in eo confiteretur humanæ naturæ. Qui Synodali invitatus colloquio Conſtantinopoli congregato, cui Sanctus præfuit Flavianus, ejuſdem civitatis Epiſcopus, dum nollet Chriſtum in duabus confiteri naturis poſt nativitatem ex Virgine, & nobis ſecundùm carnem eſſe conſubſtantialem, damnationem cum errore proprio ſuſcepit, quam Sanctus Leo Romanus Antiſtes Apoſtolica authoritate firmavit.* Proindè Eutyches & appellavit & non appellavit ad ſolum Sanctum Papam Leonem. Non appellavit in ipſo Synodali Judicio, nec item poſt ipſum ad aures Magnificentiſſimi Patricii. Appellavit autem poſtmodò per litteras. Et quidem per formales libellos. De hiſcè ſcribit in Chronico Idatius Lemicenſis Epiſcopus: *De Galliis epiſtolæ deferuntur Flaviani Epiſcopi ad Leonem Epiſcopum, miſſæ cum ſcriptis Cyrilli Epiſcopi Alexandrini ad Neſtorium Conſtantinopolitanum, de Eutychete Ebionita hæretico, & Leonis Epiſcopi ad eundem Reſponſa. Quæ cum aliorum Epiſcoporum & Geſtis & Scriptis per Eccleſias diriguntur.* Quæ hæc Geſta & Scripta? Certè non alia, quàm de cauſa & Romana appellatione, Romanaque damnatione Eutychetis. Tantæ tunc certitudinis & authoritatis erant hæc in omni Gallia, ut per Eccleſias dirigerentur. Exiſtimo hæc facta ex Magni Leonis Mandato poſt Epheſinum Latrocinium: Ut nempè Gallicana Eccleſia in antiqua fide contra iſtius Latrocinii authoritatem armaretur.

Compendio hæc omnia refert in Neſtorianæ ac Eutychianæ hæreſis Breviario Liberatus, Carthaginenſis Eccleſiæ Archi-Diaconus. Exponit Conſtantinopolitanam Sancti Flaviani Synodum, ac pergit: *Quibus Geſtis jungens epiſtolam ſuam venerabilis Flavianus Leoni Papæ direxit, & quid in Concilio geſtum fuerat, allegavit fideliter. Et Eutyches de ſua damnatione Papæ Leoni ſcribens, poſuit Edicta apud Conſtantinopolim, & injuſtitiam ſe fuiſſe paſſum, Populum conteſtatus eſt. Leo verò direxit Flaviano Tomum, ſanam Incarnationis Chriſti doctrinam continentem, & mirificè perimentem Eutychetis aſſertiones. Eutyches verò obtulit preces Imperatori, queſtus de falſitate Geſtorum, quaſi alia quæ à Notariis ſuperaddita fuiſſent, aliqua verò dicta, nec Geſtis inſerta. Et poſtulavit, ut ſub præſentia Thalaſſii,* Cæſarænſis in Cappadocia *Epiſcopi,* Cap. 12. *& Florentii Patritii rurſùs in Palatio, Flaviano occurrente, ipſum congregaretur Concilium, & ex interrogatione perſonarum veritas panderetur.*

Expo-

Exponit hoc examen, & pergit: *Poſteà expetivit Imperator à Flaviano fidei ejus confeſſionem, manu ejus ſcriptam & ſubſcriptam. Scripſit ergò Flavianus fidem ſuam manu propria, & Imperatori in hoc themate direxit.* Adducit Flaviani libellum, & adjungit: *Poſtquàm ergò nihil probatum eſt Notariis de falſitate Geſtorum, Eutyches petit Dioſcorum Alexandrinum Epiſcopum, ut quæreret quæ de illo acta ſunt, & cauſam examinaret. Agebat apud Principem univerſalem fieri Synodum, ut probaretur judicium Flaviani. Scripſit ergò Dioſcorus Theodoſio Imperatori, quia aliam fieri Synodum generalem oportet. Et ut fieret, perſuaſit Eutyches. Annuit Imperator. Et dirigens Sacram Dioſcoro in Alexandriam, præcepit ut cum decem Metropolitanis Epiſcopis, quos voluiſſet ipſe eligere, veniret Epheſum, & congregato univerſali Concilio, Eutychetis cauſam diſcuteret.*

Non ſervat rerum ordinem. Etenim poſt Sancti Flaviani Synodum Eutyches ipſam ante omnia falſare ſtuduit, idcòque poſtulavit, ac impetravit memoratam reviſionem. Et quoniàm res non ſuccedebat ad votum, ſe appellaſſe eſt proteſtatus, atquè ità conatus eſt ſuſpendere judicium. Aſt probare non potuit, ideoque nec invenit fidem. Hinc novam formavit appellationem, non ad omnes Patriarchas, ſed ad ſolum Papam Leonem. Et mox tranſmiſit appellationis libellum, accuſatorium libellum Euſebii Dorylæenſis Epiſcopi, & plura inſtrumenta. Et Imperator Theodoſius ipſum potenter adjuvit ſuis ad Papam litteris. Verùm nec huic appellationi Flavianus detulit, aſſerens ſententiam tranſiiſſe in rem judicatam, & plura alia. Hinc Eutyches propoſuit libellos Conteſtatorios. Et denuò cum litteris tranſmiſit ad Pontificem. Et à Theodoſio obtinuit ſuæ appellationi ſuſpenſivum effectum. His motus, & anxius Pontifex ſolatus eſt Eutychetem per ambigua & ad ipſum, & ad Principem Reſcripta, & S Flavianum arguit de neglectu relationis. Hinc Flavianus ſtatim retulit. Et hujus rei conſcius Eutyches non quievit. Flavianum apud Principem traduxit de Neſtorio, & adeò impreſſit, ut optimus Antiſtes ſacra Juſſione compulſus fuerit propria manu ſcribere libellum fidei, atquè ità ſe de Neſtorio purgare. Dubitandum non eſt, quin hæc omnia retulerit ad Sedem Apoſtolicam. Quæ cœpit rem capere, & novum hæreſiarcham averſari. Quod ipſum reſcivit Eutyches. Hinc ſtatuit etiam à Papa appellandum ad Generale Concilium. Et de hoc momentoſo negotio conſulturus abiit Alexandriam ad ſibi fideliſſimum Dioſcorum. Quod ipſum apud Franciſcum Combefis ſcribit antiqua narratio de rebus Armeniæ: *Eutyches à Sancto Flaviano damnatus, adit Dioſcorum, rogans ut petat ab Imperatore Synodum celebrari Epheſi, qua Flavianus condemnetur, ipſe autem Eutyches Judicio abſolvatur. Dioſcorus autem atquè Eutyches immani odio occupantur, haud ſecùs atquè corvus in nemore, & nycticorax in petrinis ac ruderibus.* Duæ hæ peſſimæ viperæ ibi conceperunt etiam Leonem Papam accuſandum de Neſtorio, ab ipſo appellandum ad Generalem Synodum, ſiſtendum ab ipſo jam cœptum impetum, ejus agendis capiſtrum injiciendum à Principe, ipſum excludendum à Præſidentia futuræ Synodi, & hanc devolvendam in Dioſcorum. Et omnia per Chryſaphium Eunuchum à ſimplici Theodoſio obtinuerunt.

De Romana Eutychetis appellatione dixit in Synodalium ſub Sancto Flaviano Actorum reviſione Sanctus Seleucus, Amaſenus Epiſcopus, Heleno-Ponti Metropolita: *Anticipans Reverendus Diaconus Eleuſinius dixit libellum obtuliſſe ſancto Conventui Reverendiſſimum Archi-Mandritam, in quo dicebat Expoſitionem fidei contineri. Quoniam verò ante paucos dies litteræ ſanctiſſimi Archi-Epiſcopi Romanorum inſinuatæ ſunt nobis, continentes quia queſtus eſt Reverendiſſimus Archi-Mandrita Eutyches, & appellavit in tempore examinationis noſtram audientiam per dationem libelli. Et ideò poſt damnationem eum Archi-Mandritam renominaverunt. Quomodò nunc inſtans, & dicens de fide eſſe libellum, apud ſanctiſſimum Epiſcopum Romanorum recuſationem in Synodo appellationem nominavit? Et hinc doceri debetis, quoniam non in eiſdem permanet Reverendiſſimus Archi-Mandrita. Et poſtulo epiſtolam prolatam relegi.*

Diſcimus hinc varia. Primò, quod ante inchoatam hanc reviſionem Eutyches Romam appellarit; affirmans ſe in ipſa etiam Synodo appellaſſe. Et quidem per datos libellos. Se appellaſſe audientiam Romani Pontificis. Secundò, quod queſtus fuerit iſtum libellum fuiſſe rejectum à Sancto Flaviano, ideoque ipſum graviter accuſarit. Tertiò, quod Sanctus Leo hac de re ſcripſerit non ad ſolum Flavianum, ſed etiam ad omnem ejus Synodum. Hæ litteræ perierunt. Quartò, quod Pontifex videatur appellationem admiſiſſe, & ipſi adſcripſiſſe ſuſpenſivum effectum. Hoc innuunt iſta verba: *Et ideò poſt damnationem eum Archi-Mandritam renominaverunt.* Utique Romani. Quintò addiſcimus, quod iſtum ipſum libellum, quem Eleuſinius, Eutychetis Monachus & Legatus, jam dicebat fuiſſe fidei, continentem Nicænum ac Epheſinum de fide Decretum, ipſe Eutyches in litteris ad Sanctum Leonem ſcripſerit fuiſſe appellationis. Libelli hujus, quoniam à Sancto Flaviano nec admiſſus nec lectus fuerat, neſciebantur contenta: Hinc Eutyches apud Pontificem potuerat ſecurè mentiri. At ecce ejus Monachus in reviſione per imprudentem loquacitatem prodidit mendacium. Quarè Sanctus Seleucus meritò dixit ad omnem hunc Conventum: *Hinc doceri debetis, quoniam non in eiſdem permanet Reverendiſſimus Archi-Mandrita Eutyches.* Et poſtulavit proferri epiſtolam, ac legi. An Eutychetis ad Leonem, an Leonis epiſtolam ad Synodum, eſt ambiguum: Forſitan utramque. Utraque eſt perdita. Hinc plura ignoramus. Interim ſextò diſcimus fundamentum, ex quo Eutyches Pontifici ſcripſerit ſe ad ipſum in ipſa Synodo per libellum appellaſſe. Etenim ſine fuco mentiri fuiſſet in tanto Archi-Mandrita nimis impudens. Septimò diſcimus, quod hæc Romana appellatio aliquem temporis tractum habuerit, & varias ultrò citroque tranſmiſerit litteras; Harum carentia facit, ut iſtius originem & decurſum diſtinctè ac plenè non ſciamus.

Certè oportet Eutychetem fuiſſe hominem inſigniter impudentem. Etenim in ſuæ, ad Epheſinum

num Latrocinium factæ, appellationis libello hæc poſuit: *Ego timens prævaricari prolatam definitionem à ſanctâ Synodo, quæ hìc Dei voluntate priùs congregata eſt, & ea quæ definita erant de fide à Sanctis Patribus, qui in Nicæa convenerunt, rogabam innoteſcere Sancto veſtro Concilio, ut his quæ à vobis approbarentur, acquieſcerem, paratus in his permanere. Et hoc dicenti, ſubitò contra me, longè ante ſcripta, damnatio legebatur, nullum verbum faciente de appellatione mea ad veſtram Sanctitatem Reverendiſſimo Epiſcopo Flaviano, nequè meos erubeſcente canos, &c.* Eam ipſam appellationem, quam ad & contra ſententiæ prolationem Sancti Leoni ſcripſerat à ſe factam ad Sedem Apoſtolicam, hìc dicit factam ad futurum generale Concilium. Utrobiquè impudenter mentitus. Audacia ſtupenda. At magis ſtupenda Epiſcoporum ignavia. Etenim libellum hunc legi audierunt omnes illi Epiſcopi, qui in nupera Synodalium ſub Sancto Flaviano Actorum reviſione fuerant uno ore conteſtati ſe iſtius appellationis nihil prorsùs audiviſſe: Et in Epheſino Latrocinio nullus ad tanta mendacia vel verbulo interceſſit. Eutyches in ſuo ad Latrocinium libello addidit adversùs Sanctum Flavianum: *In diverſis Oratoriis, memoriiſque Sanctorum, poſt appellationem fecit in me prolatam legi ſententiam. Et anathematizabat me, & eos qui conveniebant ad me, & colloquebantur mecum.* Credo ita fuiſſe. Etenim Sanctus Flavianus noverat appellationem eſſe mendacem, ac manifeſtè frivolam, ideòque & ſpernebat. Præſertim poſt acceptam, quam à Victore Tononenſi Epiſcopo laudari audivimus, Apoſtolicæ Sedis confirmationem.

CAPUT II.

Expediuntur aliquot quæſtiones circa Romanam Eutychetis appellationem.

PRima quæſtio eſt, an Eutyches ad Generalem Synodum appellaverit adversùs & poſt confirmatorium Sancti Leonis Judicium, an ante illud? Reſpondeo provocaſſe ante ipſum. Etenim famoſus, quem Leontius Scholaſticus Byzantinus in libro de Sectis rectè affirmat eſſe iſtud confirmatorium Judicium, Magni Leonis Tomus eſt datus quinti ſæculi anno quadrageſimo nono, Idibus junii, id eſt, die decima tertia; at verò ejuſdem Pontificis, eodem anno die vigeſima quinta Maii ſcripta ad Imperatorem Theodoſium, epiſtola habet inter cætera: *Quod à me, atquè ab omnibus Catholicis Sacerdotibus Evangelicæ fidei pietas defendatur, ſatis plenè ac lucidè litteris meis, quas ad Clementiam veſtram jam dudùm per famulum veſtrum Epiphanium Tribunum, qui pro hac cauſa miſſus eſt, arbitror accepiſſe, reſeratum eſt. Nec ambigi poteſt, hoc nos puriſſimè credere, hoc conſtanter aſſerere, quod etiam venerandi Patres, quondam apud Nicæam congregati, ſecundùm fidem ſymboli credendum & confitendum ſacratiſſima authoritate ſanxerunt. Nos enim, venerabilis Imperator, ſicut Neſtorii Dogma perverſum meritò anathematizavimus, ità juſtè etiam horum impietatem, qui veritatem carnis noſtræ negant à domino JESU-CHRISTO ſuſceptam eſſe, damnamus, Glorioſiſſime. Unde ſi Pietas veſtra ſuggeſtioni & ſupplicationi noſtræ dignetur annuere, ut intra Italiam haberi jubeatis Epiſcopale Concilium, citò auxiliante Domino poterunt omnia ſcandala, quæ in perturbationem totius Eccleſiæ ſunt commota, reſecari, ut per univerſum Regnum veſtrum Catholicæ fidei integritate ſervata, & pacem Chriſti manere, & veſtram apud Deum gloriam creſcere gaudeamus.* Facinoroſus Eutyches ſtatim à ſua ad Magnum Leonem interjecta appellatione jactavit generalem Synodum: Eam, ſi Pontifex Flaviani judicium non circumduceret, eſt comminatus. Nec ignorabat Flaviani ad Leonem verba: *Cauſa eget ſolummodò veſtro ſolatio atquè defenſione, qua debeatis conſenſu proprio ad tranquillitatem, & pacem cuncta perducere. Removebitur & Concilium, quod fieri divulgatur.* Noverat verba niti firmis anchoris. Hinc ubi audivit Leonis animum averſum à ſuo dogmate, etiam adversùs ipſum interjecit appellationem, ſperans iſto obice ſententiam ſiſtere. Sperans illi iſtud ipſum ſuſpenſivi effectus capiſtrum per Principis authoritatem injicere, quod violenter injecerat Sancto Flaviano. Quin immò ſperavit ipſum ab apppellatæ Synodi Præſidentia excludere, atquè ità ipſam devolvere in Dioſcorum. Et obtinuit. Etenim Apoſtolici Legati in Epheſino Latrocinio ſunt paſſi iſtam injuriam, atquè Dioſcorus iſthic egit omnia. Illæ ipſæ artes, quæ adversùs Flavianum, hæc obtinuerunt adversùs Leonem. Facinoroſus Turbo etiam Pontificem accuſavit de Neſtorio, & de neſcio quo adversùs fidem Nicænam. Notanda ſunt Pontificis verba: *Venerandi Patres ſecundùm fidem ſymboli ſanxerunt.* Utique Apoſtolici Symboli. Ipſum adversùs delirum hunc ſenem ſcribens Pontifex frequenter laudat. Orientalis Eccleſia poſt Nicænam Synodum deſiit ſuis Competentibus Apoſtolicum, & cœpit tradere Symbolum Nicænum. At verò Romana Eccleſia ex cauſis permanſit firma in ſua priori conſuetudine. Hoc videtur notaſſe Eutyches: Simplici Theodoſio impreſſiſſe, quod Romana Eccleſia non veneraretur Nicænum Symbolum, ideoque ejus dogma averſaretur. Hinc Magnus Leo ad eundem Principem ſcribit, quod Nicæna Synodus credendum ſanxerit juxtà Apoſtolicum Symbolum: Quod ſuum ex Apoſtolico formarit. Quidquid ſit, & ſemetipſum, & Romanam Eccleſiam purgare debuit de Neſtorio, & ſcribere: *Nos, venerabilis Imperator, Neſtorii dogma perverſum meritò anathematizavimus.* Utiquè non ab heri, aut biduo, ſed ab exordio ſemper. Et ſupplicat jam addictam Eutycheti Synodum fieri in Italia. Non ſupplicat non fieri, ſed fieri intra Italiam. Quod nempè addictio eſſet firmiſſima. Supplicat in Italia fieri ex variis cauſis. Ipſarum una fuit, quod iſthìc à præſidendi authoritate non poſſet excludi. Leo enim ex tunc noverat

artes

artes Dioſcori, atquè hujus Veteratoris. Et nullatenùs fuit exauditus. Hinc in data idibus Juniis epiſtola, qua Sancti Flaviani Synodum plenè confirmavit, Ep.24.c.6. ad finem hæc ponit: *Ad omnem cauſam piè & fideliter exequendam Fratres noſtros, Julium Epiſcopum, & Renatum Presbyterum Tituli Sancti Clementis, ſed & filium meum Hilarum Diaconum, vice noſtra direximus.* Ad Epheſinam Synodum.

Quæſtio ſecunda eſt, Quomodò Sanctus Leo poſt interjectam ab Eutychete, & generalis Synodi indictione ſtabilitam à Principe appellationem potuerit, vel auſus fuerit procedere ad confirmandam Sancti Flaviani Synodum, & ad damnandum Eutychetem? Ad damnandam non ſolummodò doctrinam, ſed & perſonam? Reſpondeo Romani Pontificis authoritatem per interjectas ad generale Concilium appellationes nullatenùs ſuſpendi. Cauſa dumtaxat devolvitur: immò nec devolvitur, niſi ex beneplacito Pontificis. Quarè in iſta Synodo ipſi permanent jus præſidendi, relatio, ſuffragii Prærogativa, aliaque omnia. Etenim Arelatenſi Synodo, quæ datum à Melchiade Pontifice in Donatiſtas judicium retractabat, pleno jure præſedit Legatio Sancti Sylveſtri. Et Sardicenſi Concilio, quod retractabat Sancti Athanaſii, & aliorum Orientalium Epiſcoporum factas à Julio Pontifice reveſtiones, præſedit Hoſius Epiſcopus, Legatus ejuſdem Julii. Etiam Epheſina Synodus fuit retractatoria datæ à Cæleſtino Pontifice in Neſtorium damnationis: Etenim & ipſe ab iſto judicio appellaverat. Et tamen præſedit per ejuſdem Pontificis vices Sanctus Cyrillus Patriarcha Alexandrinus. Et primus articulus, quem diſcuſſit & caſtigavit Chalcedonenſis Synodus, fuit Epheſina Dioſcori audacia in Legatos Sancti Leonis. Et ipſi præſederunt magno huic Concilio, & illum ex invaſo Judicis Throno dejecerunt ad reos. Porrò Magnus Leo, dum Eutychetis appellationem & ſacras Imperatoris Theodoſii juſſiones nihil moratus, conſtanter proceſſit in ejus dogma ac perſonam, ſecutus eſt regulam, ex qua poſtmodò Magnus Gregorius, de Maximi Archi-Epiſcopi Salonitani cauſa agens, ſcripſit ad Imperatricem L.4.ep.34. Conſtantinam: *Priuſquàm hæc cognoſcantur, Sereniſſimus Dominus diſcurrente juſſione præcepit, ut Maximum venientem cum honore ſuſcipiam. Valdè grave eſt, ut vir, de quo tanta & talia nunciantur, cum ante requiri ac diſcuti debeat, honoratur. Et ſi Epiſcoporum cauſæ mihi commiſſorum apud piiſſimos Dominos aliorum patrociniis diſponuntur, infelix ego in Eccleſia iſta quid facio? Sed ut Epiſcopi mei deſpiciant, & contra me refugium ad ſæculares Judices habeant; omnipotenti Deo gratias ago, peccatis meis deputo. Hoc tamen breviter ſuggero, quia aliquantùm exſpecto, & ſi ad me venire diu diſtulerit, in eo exercere diſtrictionem Canonicam nullo modo ceſſabo. In omnipotenti autem Domino confido, quia longam Piiſſimis Dominis vitam tribuet, & nobis ſub manu veſtra non ſecundùm peccata noſtra, ſed ſecundùm gratiæ ſuæ dona diſponet.* Magnus Leo cenſuit non craſtinandum, ſed Canonicam diſtrictionem ſtatim exercuit. Et ejus Factum Chalcedonenſis Synodus plenè comprobavit.

Quæſtio tertia eſt, Quomodò Sanctus Flavianus in ſecunda ad Sanctum Leonem epiſtola ſcribat Eutychetem in ſua contra Neſtorium pugna militaſſe pro Neſtorio, ac ejus impietatem confirmaſſe? Etenim Neſtorius & Eutyches adverſantur non minùs capitaliter, quàm Sabellius & Arius. Reſpondeo Sanctum Flavianum ſcripſiſſe rectiſſima. Etenim palmare Eutychetis fundamentum fuit, quod natura & hypoſtaſis eſſent unum & idem. Subjunxit Dominum noſtrum JESUM CHRISTUM eſſe unicam hypoſtaſim, ac inde concluſit eſſe ſimiliter unicam naturam. At verò iſtud ipſum fuit palmare fundamentum Neſtorii. Etenim hic ſubjunxit Chriſtum Dominum eſſe duas naturas, ac inde concluſit eſſe duas, ſola authoritatis ac dignitatis communione conjunctas, hypoſtaſes ſeu perſonas. Quapropter Eutyches contra Neſtorium malè pugnando fortiſſimè pro ipſo militavit. Quod ipſum Neſtorius malè contra Apollinarium pugnando fecit pro Apollinario, ideoque & pro Eutychete. Eodem in luto hæſit Paulus Samoſatenſis, etiam Sabellius, atquè Arius. Ex iſto devio principio alter in Divina Majeſtate finxit tres naturas, alter abnegavit tres perſonas. Unde etiam ipſi & invicem hoſtiliſſimè invadunt, & invicem fortiſſimè ſtabiliunt. Proindè unicum devium principium nobis peperit quatuor peſſimas hæreſes, invicem pugnantes, & invicem adjuvantes. Videantur Sanctus Anaſtaſius Sinaita in erudito opere contra Neſtorianos & Eutychianos, Ruſticus Romanæ Eccleſiæ Diaconus, Leontius Scholaſticus Byzantinus, & alii antiqui iſtarum hæreſion Impugnatores.

Quæſtio quarta eſt, Cur Eutyches in ſua, quam ad Florentii Patritii aures fecit, appellatione, exprimens Theſſalonicenſem Epiſcopum, omiſerit Patriarcham Antiochenum? Etenim Theſſalonicenſis Epiſcopus non erat Patriarcha. Immò nec Exarchus. Reſpondeo iſtius omiſſionis cauſas rectè exponi à R. Patre Paſchaſio Queſnello. Palmarem rationem addiſcimus à Facundo Hermianenſi Epiſcopo: *Venerabilis* L.12.C.5. *Domnus Antiochenus, ſui Deceſſoris Joannis, aliorumque præcedentium Collegarum ſententiam tenens, Eutychia Apollinaris Hæreſiarchæ impietatem renovare tentanti, & ob hoc Diodorum atquè Theodorum anathematizare præſumenti, primus reſtitit, ad Imperatorem Theodoſium ſcribens.* Domnus id fecit Synodaliter. Synodalem epiſtolam nobis cuſto- L.8.C.5. divit idem Facundus: *Veſtram docere cogimur Pietatem, quoniàm Apollinaris Hæreſiarchæ impietatem Eutyches Presbyter renovare pertentat, & Apoſtolicas labefactare doctrinas, Myſterii Incarnationis dogma corrumpens, & Divinitatem Unigeniti ac humanitatem vocans unam naturam, commixtionemque & confuſionem aſſerens factam, & ſalutarem paſſionem ipſi incommutabili Deitati adnectens, & hos qui columnæ veritatis, & propugnatores pietatis fuerunt, & adverſùs omnem hæreſim clarè virtutem exercuerunt, Diodorum & Theodorum anathematizare præſumit, & in hoc Apollinaris ſimilis vanitati.*

Diſcordia videtur exordium duxiſſe ex Theodoreto Cyrenſi Epiſcopo, qui Antiochiæ ſub Joanne

Joanne Patriarcha, ac ejus nepote & Succeſſore Domno egit omnia. Etiam Sancto Cyrillo poſt initam Eccleſiarum pacem, immò & poſt ejus mortem eſt hoſtiliter adverſatus. Præſertim poſtquàm apparere cœperunt prima Eutychianæ blaſphemiæ exordia. Apparuerunt ex perperàm intellectis Sancti Cyrilli Capitulis. Præſertim ex malè intellecta famoſa ejus propoſitione: *Chriſtus Dominus eſt una natura Dei verbi incarnata*. Porrò Orientales Epiſcopi, dum cum Sancto Cyrillo ac ejus Diœceſi pacem inierunt, nullatenùs probarunt ejus Capitula, quin immò ſunt ſemper averſati. Præſertim Theodoretus perpetuum ac apertum etiam tunc indixit illis bellum, & pertinaciter accuſavit de hæreſi. Quidam exiſtimant, quod ſuos Dialogos adversùm illa ſcripſerit, & quod per Eraniſten intelligat Sanctum Cyrillum. Quidquid ſit, illa damnavit, ac inſuper Domnum Patriarcham permovit ad eadem Synodaliter damnanda. Eundem, uti & ejus avunculum ac Præceſſorem Joannem, induxit ad celebrandas aſſiduè Synodos, & in ipſis comprobanda opera Diodori Tarſenſis in prima Cilicia Archi-Epiſcopi, ac Theodori in ſecunda Cilicia Epiſcopi Mopſueſtienſis. Quæ omnia acerbiſſimè momorderunt non ſolùm Eutychetem, ſed etiam Dioſcorum Alexandriæ Patriarcham, & omnes ipſorum aſſeclas. Hi enim Sancti Cyrilli Capitula venerabantur ut Spiritus Sancti Dictamina; & Diodorum ac Theodorum averſabantur ut Neſtorianæ hæreſis fontes. Et certè Diodorus Theodorum, Theodorus docuerat Neſtorium.

Hæ igitur diſcordiæ excitarunt tragœdiam, de qua Theodoretus ſcribit ad Euſebium Ancyræ
Epiſt. 82. Epiſcopum, Metropolitam primæ Galatiæ: *Sperabam me crebras hoc tempore Sanctitatis tuæ litteras accepturum. Manifeſtiſſimam quippè calumniam cum paſſi eſſemus, Fraterna egebamus conſolatione. Etenim qui Marcionis, & Valentini, & Manetis, aliorumque Docitarum hæreſin hac noſtra tempeſtate renovant, ægrè ferentes hæreſim à me ſuam apertè confutari, Imperatoris aures circumvenire conati ſunt, hæreticos nos appellantes, & unicum Dominum noſtrum JESUM-CHRISTUM, Incarnatum Deum Verbum, in duos filios dividere calumniantes*. Et infra: *Iſti & Alexandriam contra nos concitarunt, omnium auribus per dignos ipſis miniſtros ingerentes, nos pro uno duos filios prædicare*. Palàm agit in Factionem Eutychetis. Hæc omnes Orientales Epiſcopos, præſertim Theodoretum, oderat, ideoque & Conſtantinopoli apud Imperatorem Theodoſium, & Alexandriæ apud Dioſcorum Patriarcham clamabat illos Neſtorianos. Et quidem apud Principem *verbis ſuis, ut ſperabant, non* ſtatim *perſuaſerunt*. Nihilominùs Theodoretum cenſuerunt quovis modo ſeparandum à ſuo Patriarcha Domno. Hinc ipſum accuſarunt turbulentiæ: *Eum Synodos frequenter apud Antiochiam convocare, & ea re offendi nonnullos*. Eum impetrarunt circumſcripto intra ſuam Cyrenſem civitatem exilio ligari. Ante damnationem Eutychetis. Hinc ille pergit: *Omnium Moderator non obſcurè oſtendit, quantam oppreſſorum etiam in hac vita curam gerat. Nam cum quieti ageremus Patriæ finibus circumſcripti, atquè Orientales omnes mœrerent, & in acerbo luctu eſſent, ſed ſilere ob injectum metum cogerentur, Dominus ipſe de cœlo proſpexit, & calumniæ Authorum calumniam redarguit, atquè impiam illorum mentem patefecit*. Per calumniæ authores omninò intelligit Eutychetem, & gratulatur illum nuperrimè fuiſſe detectum ab Euſebio Epiſcopo, & à Sancto Flaviano damnatum. Proindè Eutyches per Dioſcorum ac Chryſaphium Eunuchum fuit author iſtius in Theodoretum tragœdiæ.

Eutyches non fuit ſolus. Etenim Theodoretus ſcripſit etiam ad Patriarcham Dioſcorum: *Hæc ut ſcriberem, coactus ſum, cum Sanctitatis* Epiſt. 83.
Tuæ litteras legiſſem ad Dei amantiſſimum, Sanctiſſimumque Archi-Epiſcopum Dominum Domnum ſcriptas. Hoc in illis enim continebatur inter cætera, quoſdam ad maximam urbem, quæ à Sanctitate Tua regitur, cum veniſſent, accuſaſſe nos quaſi in duos filios divideremus unum Dominum Noſtrum JESUM-CHRISTUM. Idquè cum apud Antiochiam diſſereremus, ubi multæ myriades Auditorum ad concionem conveniunt. Dioſcorus aſſeruit Theodoretum feciſſe iſtud ipſum coram Domno, quod Dorotheus Martiano-Politanus Epiſcopus Conſtantinopoli fecerat coram Neſtorio. Et quidem in ſolemni adeò Populi Conventu, ut adeſſent multæ myriades Auditorum. Quarè rogavit compeſci, alioquin paſſurum quod paſſus fuerat Dorotheus. Etenim Dorotheus fuerat excluſus à pace inita inter Patriarchas Cyrillum ac Joannem. Dioſcorus minatus eſt etiam Theodoretum ab ipſa jam facta, uti ejus prævaricatorem, extrudendum. Hinc Theodoretus fuit compulſus facere, quod ſcribit ad Sanctum Flavianum
Epiſcopum Conſtantinopolitanum: *Rati nos adjutorem & ſocium ad ea, quæ contra fidem Apoſtolicam moventur, habituros Deo cariſſimum Alexandriæ Epiſcopum Dominum Dioſcorum, miſimus unum ex Religioſiſſimis Presbyteris, prudentia inſignem, cum litteris Synodicis, Pietati ejus ſuggerentes, nos in fœdere, quod ſub beatæ memoriæ Cyrillo initum eſt, permanere, ſcriptamque ab eo epiſtolam amplecti*. Notanda ſunt verba: *Cum litteris Synodicis*. Demonſtrant non ſolum Theodoretum, nec ſolum Patriarcham Domnum, ſed omnem Orientalem Synodum legaſſe, & iſta ſcripſiſſe ad Dioſcorum. Theodoretus pergit ad Flavianum: Epiſt. 86.
Verùm abiens hinc quidam illorum, qui contraria ſentiunt, & tumultus iſtos cient, cum aliquos ibi decepiſſet, & ſexcentas contrà nos calumnias texuiſſet, nefandas contra nos vociferationes ſuſcitavit. Deo autem cariſſimus Epiſcopus Dioſcorus epiſtolam ad nos ſcripſit quam ab eo ſcriptam non decuit, qui ab univerſorum Deo didicerat mendacii vocem non ſuſcipere. Fidem enim iis habens, quæ contra nos dicta fuerant, quaſi accuratè ſingula examinaſſet, ac veritatem per tormenta expreſſiſſet, ità nos condemnavit. Sed nos calumniam forti animo pertulimus; eique blandis litteris reſcripſimus, & Pietati ejus oſtendimus falſa eſſe hæc omnia, nullumque Deo cariſſimorum Orientis Epiſcoporum ab Apoſtolicis dogmatibus diſſentire. Quod & Religioſiſſimis, qui ab eo venerant, Clericis ipſa rerum experientia demonſtratum eſt. At ille omnibus valere juſſis, & calu-

mnian-

mniantibus aures tradens, *rem aggreſſus eſt*, *quæ credi nullatenus queat*, *niſi teſtem haberet Eccleſiam*. *Tulit enim illos*, *qui nobis anathema dicebant*, *ſurgenſque & acclamans eorum voces confirmavit*. Prima mali radix fuit Diodori ac Theodori cauſa. Eam Domnus, ſui Anteceſſoris judicium ſecutus, cum Theodoreto ac omni ſua Diœceſi defendebat, Dioſcorus verò ac Eutyches, non dumtaxat Rabbulæ Edeſſeni & Melitinenſis Acacii, ſed etiam Sancti Cyrilli ac Sancti Procli tenentes veſtigia, atrociter anathematizabant. Cunctos eorum Patronos proclamabant Neſtorianos. Dioſcorus eò uſquè ſuæ iræ laxavit habenas, ut per neſcio quos Orientis transfugas juſſerit in plena ſua Synaxi cunctis iſtius Diœceſios Epiſcopis inclamari anathema, & ipſe acclamans confirmaverit. Eadem de re Theodoretus in ſuo Romanæ appellationis libello ſcripſit ad Magnum Leonem:

Epiſt. 113. *Alexandrinus Antiſtes anno etiam ſuperiore*, *cum eò profecti eſſent duo viri Apollinaris morbo infecti*, *& calumnias in nos texuiſſent*, *conſurgens in Eccleſia nos anathemate confixit*. Dioſcorus eos accuſavit, quod violaſſent Sancti Cyrilli pacem, ac reſuſcitaſſent Neſtorium. Utiquè ex tunc habebat clandeſtina Pacta cum Eutychete. Et conjuncti hi Turbines Domnum ac omnem ejus Patriarchatum fecerunt adeò fœtere etiam apud Principem, ut ad Antiochum Præfectum ſcribat Theodoretus:

Epiſt. 95. *Magnos in Eccleſiis fluctus excitarunt*, *qui contra nos calumnias commenti ſunt*. *Qua de cauſa & Deo cariſſimi Epiſcopi*, *& itinerum longitudine*, *& virium infirmitate*, *& ſenili ætate contempta*, *Gregibuſque ſuis ſine Paſtore deſtitutis*, *longam iſtam peregrinationem ſuſceperunt*, *conflatum in nos mendacium refellere properantes*. In litteris ad Celerinam Diaconam addit,

Epiſt. 101. quod etiam *hyemis aſperitatem contempſerint*. Nempè à Domno Patriarcha Legati Conſtantinopolim. Verùm doloſus Eutyches omnes illis obſervavit non ſolùm portas Palatii, ſed & rimas. Hæc Dioſcori in Domnum, Theodoretum, ac alios Orientis Epiſcopos inimicitia continet plura ſpectantia ad Eccleſiaſticam eruditionem, ideòque digna eſt ſuo tempore & loco enucleari. Hæc pauca demonſtrant cauſam, ex qua Eutyches noluit ad Domnum ac ejus Concilium provocare.

In laudata ad Sanctum Flavianum epiſtola Theodoretus adducit & aliam amaram radicem, quæ Dioſcorum momordit, ac impulit adversùs Domnum: *In Regia urbe congregati Beati Patres*, *cum iis qui apud Nicæam convenerant conſpirantes*, *Diœceſes diſtinxerunt*, *& ſua unicuiquè Diœceſi adſignarunt*, *apertè interdicentes ex altera quemquam Diœceſi alteram invadere*, *ſed Alexandriæ Epiſcopum tantummodò res adminiſtrare Ægypti*, *& ſua ſingulas Diœceſes*. *Dioſcorus verò legibus iſtis non vult acquieſcere*, *ſed ſursùm ac deorsùm Beati Marci Sedem obtendit*. *Idque cum manifeſto intelligat Megalopolim Antiochiam B. Petri Sedem habere*, *qui B. Marci Magiſter erat*, *ac Apoſtolorum Chori Princeps & Coryphæus*. *Verùm nos Sedis ſublimitatem novimus*, *nos verò ipſos agnoſcimus & metimur*. *Humilitatem enim Apoſtolicam à principio didicimus*. *Tuam porrò Sanctitatem obſecramus*, *ut nequè ſanctos Canones proculcatos deſpiciat*, *& ſanctæ fidei defenſionem alacri animo ſuſcipiat*. *In hac namque poſitam habemus ſpem ſalutis*, *& per eam nos veniam adepturos confidimus*. *Ut autem hoc quoque Sanctitas tua non ignoret*, *ſcito Domine*, *hanc illum adversùm nos puſillanimitatem gerere*, *ex quo Synodicis veſtris ſub beatæ memoriæ Proclo factis*, *ſanctorum Patrum regulis inhærentes*, *adhæſimus*. *Ac de hoc nos ſemel atquè iterùm increpaſſe*, *quaſi & Antiochenorum*, *ut ait*, *& Alexandrinorum jura prodiderimus*. *Horum memor*, *tempuſque*, *ut ei viſum eſt*, *nactus*, *inimicitias patefacit*.

Conſtantinopolitana Synodus per ſuum ſecundum Canonem Epiſcopo Conſtantinopolitano dedit ſecundum in Eccleſia locum. Verùm nulla fuit facta executio: Nec ſub Nectario, nec ſub Sancto Joanne Chryſoſtomo, nec ſub aliis uſquè ad Sanctum Proclum Succeſſoribus. Hic ergò executionem obtinuit ab Imperatore Theodoſio, atquè ità Synodicam ſuam miſit & Alexandriam & Antiochiam, mandans admitti Canonem & obſervari. Sanctus Flavianus fuerat Sancti Procli Presbyter, ideòque omninò cooperatus. Et Domnus Antiochenus, ſub quibuſdam tamen conditionibus & Pactis, admiſit. Ejuſque Synodus comprobavit. Theodoretus jam dedit cauſam: *Sedis ſublimitatem novimus*, *nos verò ipſos cognoſcimus & metimur*. *Humilitatem enim Apoſtolicam à principio didicimus*. At verò Dioſcorus conſtantiſſimè noluit acquieſcere, ſed *ſursùm ac deorsùm Beati Marci Sedem obtendit*. Clamans ipſam nec per Conſtantinopolitanam Synodum, nec per ſacram Principis juſſionem potuiſſe, aut poſſe humiliari. Et Domnum ſemel atquè iterùm increpuit, quod non ſolius Antiochenæ, ſed etiam Alexandrinæ Cathedræ jura prodidiſſet. Hinc in ipſum ac item Sanctum Flavianum concepit odium, dicens apud ſemetipſum: *Cum accepero tempus*, *ego juſtitias judicabo*. Hoc autem tempus advenit, dum Domnus cœpit Sancti Cyrilli damnare Capitula, & Diodori ac Theodori dogmata & Scripta ſynodaliter commendare. Omninò ante Eutychetis damnationem. Tunc ergò Dioſcorus Domnum, ac omnes ejus Epiſcopos damnavit de Neſtorio, ac ſolemniter anathematizavit.

Hinc intelliges Acta Chalcedonenſis Concilii. Dioſcorus in Epheſino Latrocinio primum invaſit locum, ſecundum Juliano Coenſi Epiſcopo, Sancti Leonis Papæ Legato, tertium Juvenali Hieroſolymæ Epiſcopo, quartum Domno Antiocheno, quintum detulit Sancto Flaviano. Dum ergò hæc Chalcedone legerentur, Orientales Epiſcopi interceſſerunt, & clamarunt: *Flavianus in proprio loco quarè non ſedit? Conſtantinopolitanum Epiſcopum quarè quintum poſuerunt?* Nempè Dioſcorus & Conſtantinopolitanum Canonem, & Principis juſſionem, & Procli cum Domno Pacta ſprevit: Obtinere voluit antiquam Eccleſiæ Hierarchiam. Et adversùs iſtam ejus fiduciam Orientales Epiſcopi, quoniam Pacta iſta probaverant, conſurrexerunt. Et Sanctus Paſchaſinus, Lilybeti Epiſcopus, Chalcedonenſis Synodi Apoſtolicus Præſes, illis favit: *Ecce nos*, *Deo volente*, *Dominum Anatolium primum habemus*,

mus, ibi quinium poſuerunt Beatum Flavianum. Eſt admiranda interlocutio. Quoniam certum eſt Paſchaſinum à Sancto Leone habuiſſe alia Mandata. Etiam Theodoretus non ſcripſit ex fide. Etenim Conſtantinopolitani Canonis non ſecundam, quam ſolam abjecit Dioſcorus, ſed primam tantummodò adduxit partem, Dioſcorum accuſans, quaſi ſe non contineret intra limites Ægyptiacæ Diœceſios. Deindè ſcripſit Canonem, quem impugnabat Dioſcorus, fuiſſe conformem Nicæno. Quæ omnia ſunt manifeſtò devia. Unde & Magnus Leo iſta Domni ac Procli Pacta, licèt per Chalcedonenſem Synodum confirmata circumduxit potentiſſimè ac penitùs abolevit. Et ejus judicium Romana Eccleſia defendit, & cuſtodivit per multa ſæcula.

Porrò Sanctum Flavianum Dioſcorus & Eutyches oderant etiam ex alia cauſa, quam edicit in Eccleſiaſtica hiſtoria Cardinalis Anaſtaſius, Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarius: *Penès Alexandriam* promotus ad Epiſcopatum *Dioſcorus confeſtim Cyrilli cognatos in primordiis ſuis devaſtat, & horum patrimonia deprædatur, filium autem fratris ejus Athanaſium Presbyterum ſine culpa depoſuit. Hæc autem faciebat rectæ Cyrilli fidei adverſatus, tam eſſet hæreticus, & ex mollibus ungulis ea quæ ſunt Origenis ſentiret. Iraſcebatur autem & Flaviano, eò quod modicum quid opis Beati conferret Cyrilli cognatis. Cum autem Chryſaphius, Theodoſii Imperatoris Eunuchus, eſſet impius, videre non ferens Eccleſiarum concordiam, operam dabat ut conturbaret eas, & diverſis modis agebat, ut Flavianum ab Epiſcopatu depelleret, volens Eutychem quemdam, ſui ſenſus Archi-Mandritam, ad Epiſcopatum ejus provehere.* Porrò Flavianum oderat, quod ei ob delatum, cui apud Principem cooperatus fuerat, Epiſcopatum Xenia poſtulanti noluiſſet impartiri pecuniam. Hæ igitur hominum inimicitiæ pepererunt Eccleſiæ fœdiſſimam hæreſim, devaſtatricem totius Orientalis Eccleſiæ. Propter ipſas Eutyches, Dioſcorus, Domnus, & plures alii ſeſe mutuò accuſarunt de hæreſi, & hæreſis tandem erupit. Hac igitur de cauſa Eutyches nunquàm voluit ad Domnum provocare.

Quæſtio quinta eſt, Quare Eutyches in Sancti Flaviani Synodo, dum circa fidem diſcuteretur, dixerit: *Si præceperint mihi Patres, Romanus & Alexandrinus, dico hoc ipſum?* Cur Dioſcorum invocaverit pro ſuo dogmate, eſt manifeſtum ex jam dictis. Quæſtio eſt, cur etiam invocaverit Sanctum Leonem? Deinde cur in ſua, quam Florentio Patritio ad aures dixit, appellatione adjunxerit Hieroſolymitanum Epiſcopum, ac Theſſalonicenſem? Reſpondeo Romanum fuiſſe invocatum, quod Hæreſiarcha ſciret circa Chriſtianam fidem nihil poſſe ſtabiliri ſine Epiſcopo Romanorum. Hominem inſuper animabant humaniſſimæ, ac nuperrimæ Pontificis ad ipſum litteræ. Hieroſolymitanum credo invocatum ex arte. Etenim Juvenalis, tunc Epiſcopus, in Epheſina Synodo, dum ſuam aliquot Provinciarum, Antiocheno Patriarchatui ablatarum, rapinam firmare ſtuduit, graviter offenderat Antiochenam Eccleſiam: Et licèt iſthìc fuiſſet rejectus, permanebat in rapina. Hinc Eutyches ejus animum ſperavit averſum à Domno, ideòque ſibi facilè inclinandum. An Anaſtaſium Theſſalonicenſem invocaverit, eſt incertum. Etiam in hoc articulo videtur per ſuum Monachum fuiſſe mentitus. Hoc fortiter ſuadent adducta ſuperiùs verba Magnificentiſſimi Florentii: *Turba facta, & diſſoluto Conventu, Eutyches dixit ad me ſilenter, appellans Romanum, & Ægyptium, & Hieroſolymitanum Concilium.* Quarè aut Eutyches non adjunxit Theſſalonicenſem, aut Florentius iſta verba non audivit. Certè audita non tacuiſſet.

CAPUT III.

Diſcutiuntur Aſſerta Petri de Marca circa Romanam Eutychetis appellationem.

PEtrus de Marca in ſeptimo libro, licèt Romanas appellationes circà diſciplinæ quæſtiones teneat auferre, volens talia Provincialium Synodorum Judicia eſſe ſuprema, attamen ipſas admittit circa dogmaticas fidei quæſtiones, & adjungit cauſam: *Quoniam conſervatio veræ Religionis ſpectabat ad Sedem Apoſtolicam Romæ,* Cap. 6. *hinc factum, ut quotiès Orientales Epiſcopi litteras Epiſcopi Romani in Orientem deferrent, in quibus contineretur eos in communionem fuiſſe receptos, Sedibus ſuis reſtituerentur ab Epiſcopis Catholicis, cujus rei exſtant exempla valdè illuſtria: Non loquor de Athanaſio, aliiſque Orientis Epiſcopis, quorum ſupra mentionem feci, quoniàm cauſa eorum examinata fuit tanquàm ad diſciplinam pertineret, tametſi fatendum eſt habitam quoquè fuiſſe ab Occidentalibus rationem oppreſſionis, quam Epiſcopi illi patiebantur ob cauſam fidei. De Euſtatio Sebaſteno Epiſcopo loquor, Flaviano, & Theodoreto.* Hos profitetur ad Apoſtolicam appellaſſe Sedem, & ſecundùm Canones potuiſſe appellare. Certè Theodoretus affirmat etiam Julium Pontificem, dum Sancti Athanaſii & aliorum Orientalium Epiſcoporum appellationem admiſit & executus eſt, egiſſe ſecundùm Canones.

Interim præfatus Archi-Epiſcopus pergit: *Locum inter appellationes ad Epiſcopum Romanum non tribuo ei, quæ ſub nomine Eutychetis circumfertur poſt damnationem ejus à Flaviano Epiſcopo Conſtantinopolitano peractam, tametſi ea vulgò obtrudatur, quoties controverſiæ de cauſa Religionis agitantur. Nolim tamen negare, quin Pontificem Romanum appellaverit, ſed tamen contendo non ad ſolum Romanum Pontificem provocaſſe. Exemplum hoc variis in locis Replicæ ſuæ laudat Illuſtriſſimus Cardinalis Perronius, & appellationem illam Eutychetis probare ſe putat authoritate epiſtolæ Sancti Leonis ad Flavianum.* Adducit epiſtolæ verba, & proſequitur: *Verùm quia appellatio illa non dicitur facta eſſe ad Apoſtolicam Sedem, ut probationem impleat Perronius,*

ronius, addit authoritatem Flaviani, Leoni reſpondentis. Adducit ſuperiùs item laudata Sancti Flaviani verba, & pergit: *Sed ex verbis illis colligi non poteſt appellatas non fuiſſe reliquas Sedes. Sanè diſſimulanda non eſt veritas. Appellavit enim Eutyches Synodos, Romanam, Alexandrinam, Hieroſolymitanam, & Theſſalonicenſem, ſed clanculùm, & in aurem Patritii Florentii, poſt Judicium factum, & poſt ſolutam Synodum. Unde colliguntur duæ egregiæ regulæ. Prima, cauſam fidei, cum communis ſit & generalis, judicandam eſſe à Synodis Eccleſiæ univerſæ, præcipuè verò à Romana, quæ omnium prima eſt. Tum depoſitionem hæretici, quæ ſequitur ex deciſione fidei, definitivo Decreto judicandam eſſe ab omnibus, ſi nova ſit hæreſis, neque hactenùs damnata fuerit ab Eccleſia. Secunda verò regula hæc eſt, appellationes factas ad Patriarchas cenſeri etiam factas ad eorum Synodos, ut conſtat ex formula appellationis Eutychetis. Non appellavit autem ad Synodos Orientis, quod Patriarcha Antiochenus ſubſcripſiſſet ſententiæ Flaviani: Et quod plures Metropolitani Diœceſion, Aſianæ, Ponticæ, & Thracicæ, adeſſent in Concilio Conſtantinopolitano.*

An Eutyches ad ſolum Leonem Pontificem appellaverit, aut non appellaverit, nihil facit ad dignitatem Sedis Apoſtolicæ. Satis eſt quod Petrus Archi-Epiſcopus confiteatur ipſum ſecundùm Canones potuiſſe appellare. Attamen quædam intermiſcet, quæ prætermitti non poſſint ſine examine. Intermiſcet errores. Primus eſt, quod Illuſtriſſimus Cardinalis Perronius Romanam Eutychetis appellationem non rectè probet ex Magni Leonis epiſtola ad Sanctum Flavianum. Etenim Leonis verba ſunt luciḋiſſima: *Accepimus libellum Eutychetis Presbyteri, qui ſe queritur immeritò communione privatum.* Quem libellum, niſi appellatorium? Et per ipſum Eutyches omninò poſtulabat retractatorium Judicium, ideòque & ſibi reſtitui ſui gradus communionem. Hinc Pontifici miſit etiam libellum Euſebii accuſatoris, aliaque documenta ad retractationem neceſſaria. Eadem de cauſa Sancto Flaviano mandavit Pontifex, ut Synodalia Acta referret, unaque tranſmitteret aptam & idoneam perſonam.

Secundus error eſt, quod laudatus Cardinalis iſtam appellationem non rectè etiam probet ex Sancti Flaviani relatione, & Reſcripto ad Pontificem: Etenim Sanctus Flavianus per ea ipſa verba, quibus Eutychetem appellaſſe negat, appellaſſe confirmat. Quæſtio erat de duplici appellatione. Eutyches ſe, & quidem per libellum, affirmabat appellaſſe tempore Conſtantinopolitani Concilii, ſtatim à data ſententia, & jam denuò appellabat. Et denuò mittebat libellum, aliaque neceſſaria. Primus articulus erat ſplendidum mendacium: Secundus autem erat clara veritas, patens ad oculos. Proinde hanc poſteriorem appellationem nequaquàm negavit Flavianus, ſed ſtuduit evertere. Per tria principia. Primò per ſuæ ſententiæ tranſitum in rem judicatam. Secundò per caducum ipſius appellationis fundamentum. Eutyches enim non quaſi novam inchoabat appellationem, ſed aſſerebat ſe facere proſecutionem & introductionem illius, quam in ipſa Flaviani Synodo præſens per libellum fecerat, atquè ità mendacio deſtruebat ſemetipſum. Tertiò per evidentem caducitatem cauſæ. Flavianus aſſerebat dogma Eutychetis eſſe manifeſtam Apollinarii aut Valentini, in ipſo etiam Epheſino Concilio nuperrimè damnatam hæreſim, ideòque ipſi pœnitendum eſſe, non appellandum.

Ex quibus lucet, quod Sanctus Flavianus, licèt contra Factum meritò contenderit, omninò tamen agnoverit Jus Romanæ appellationis. Nec enim ſcripſit iſtam refugii portam nemini patere, ſed dumtaxàt quod eam ſibi ipſi clauſiſſet Eutyches. Evangelicam iſtam portam eſt adeò veneratus, ut etiam ipſe poſtmodò in Epheſino Latrocinio fuerit ingreſſus, à Dioſcori, & omnis iſtius Factionis violentia appellans ad Romanam Eccleſiam. Porrò Eutyches ad Florentii Patritii aures fecit iſtud ipſum adversùs juſtiſſimam ſententiam, quod adversùs Theophili Alexandrini violentias fecit Sanctus Joannes Chryſoſtomus, *conteſtans paratum ſe ad diluenda crimina, & ad innocentiam declarandam coràm centum, vel mille Epiſcopis.* Ità ipſe ſcripſit ad Sanctum Innocentium Pontificem. Omni homini familiare eſt, dum manifeſtam accipit injuriam, provocare ad totum Mundum, vel ad totam Eccleſiam. Ità igitur & Eutyches, Sancti Flaviani, cui ſe æmulum noverat, ideòque & ipſum ſibi talem ſuſpicabatur, ſententia percuſſus, per ſubitum impetum appellavit ad generalem totius Eccleſiæ Synodum, excludens tamen Patriarcham Domnum. Iſthæc appellandi forma operabatur illum ipſum effectum, quem hodiè operatur appellatio ad quemvis competentem Judicem. Faciebat poteſtatem eligendi quodvìs Tribunal competens. At verò mille Epiſcopos, aut quamvis generalem Synodum impetrare aut adunare fuit ſemper ſummi moliminis: Porrò Romanæ Eccleſiæ portus omnibus ſemper patuit. Hinc Sanctus Joannes Chryſoſtomus ſuam appellationem coràm iſta ſola Sede introduxit, & apud ipſam ſolam eſt proſecutus. Iſtud ipſum fecit Eutyches, atquè ità manifeſtum eſt, quod Romam appellaverit. Et forſan ex imitatione Sancti Joannis. Nam omnem iſtam tragædiam propriis oculis conſpexerat.

Tertius Petri de Marca error eſt, quod cauſa fidei, dum nova eſt hæreſis, judicanda ac definienda ſit à Synodis univerſæ Eccleſiæ. Et quod ab eiſdem decernenda ſit depoſitio novi hæretici. Etenim Pauli Samoſatenſis, Montani, Novatiani, Apollinaris, Joviniani, Heluidii, Priſcilliani, Pelagii, & plurium aliorum novos errores ac perſonas damnavit ſola Romana Eccleſia, & omnis Chriſtianitas uſquè hodiè omni cum veneratione acquievit. Quartus error eſt, quod Eutychetis hæreſis fuerit nova. Etenim Sanctus Flavianus diſertè ſcripſit ab ipſo reſuſcitari Apollinaris hæreſim, aut Valentini. Alii crediderunt innovari errorem Manichæi. Delirus enim ſenex neſciebat quid diceret. Pertinaciter negabat duas naturas, ideòque cogebatur labi in aliquam vetuſtam hæreſim. Ejus Senſa inquirere non eſt hujus loci. Quintus error eſt,

quod ad Patriarcham facta appellatio cenſeatur facta ad ejuſdem Synodum. Etenim cuncti Patriarchæ plurimas appellatas cauſas retractarunt ac definierunt in Synodo ſolius ſuæ Provinciæ. Sunt plurima exempla. Nam & ad retractandam Eutychetis appellationem Magnus Leo ne vel cogitavit convocare omnem Occidentis Eccleſiam. Quis unquàm Pontifex ad talem cauſam evocavit Africanos Epiſcopos, aut Illyricianos? Quin & tales cauſas quandóque deciderunt in ſuo Presbyterio. Sextus error eſt, quod duæ iſtæ regulæ rectè ſtatuantur ex Facto Eutychetis. Etenim Eutyches fuit imperitus Monachus, obnoxius parœmiæ: *Imperitia eſt mater audaciæ*. Hinc ejus Facta fuerunt inepta ad ſtatuendas regulas. Septimus error eſt, quod Eutyches non appellaverit ad Orientales Synodos, quoniàm Patriarcha Antiochenus ſubſcripſiſſet ſententiæ Flaviani. Etenim Domnus iſti ſententiæ nunquàm ſubſcripſit. Neſcio quis codex poſſit circumſcripſiſſe Pariſienſem Archi-Epiſcopum. Octavus error eſt, quod Aſiatica, Pontica, ac Thracica Diœceſes tunc ſpectarent, aut unquàm ſpectaverint ad Synodos Orientis. Olim fuerunt Autocephalæ. Porrò ad ipſas non provocavit Eutyches, quod eas tunc ſubjugaſſet Conſtantinopolitanus Epiſcopus, & compuliſſet ad ſuam Synodum.

CAPUT IV.

Diſcutiuntur quædam Aſſerta Reverendi Patris Paſchaſii Queſnelli.

PAſchaſius Queſnellus in Diſſertatione de cauſa Eutychetis ad vigeſimam & vigeſimam primam Sancti Leonis epiſtolam agit Apologum ſui dilectiſſimi Petri de Marca adversùs Joannem David. Profitetur Romanas Orientalium Epiſcoporum & Clericorum appellationes eſſe excellentem Apoſtolicæ Sedis Prærogativam, & adjungit: *Abſit ut ego invideam, cujus potiùs Authoritatem, Eminentiamquè, ſacroſanctis firmatam Canonibus, toto animo tueri ac propugnare velim. Verùm ut immota & inconcuſſa manent fundamenta vera, quibus Apoſtolici Primatus moles incumbit, ſic per ſe ruere neceſſe eſt infirma illa & fucata argumenta, quibus præpoſtero quorundam ſtudio fulciri ſolet, quorum inanitatem quiſquis retegere ſatagit, is profectò non minimam à Sede Apoſtolica gratiam inierit*. Zeloſus Apoſtolicæ Sedis Dilector per Galliam, per Hiſpaniam, per Africam, per omnem Orientem quærit Romanæ appellationis, adeoque & Romani Primatus exempla, ac fundamenta, & non invenit, niſi infirma, & fucata: Præpoſtera quorundam ſtudia, inania fulcimenta. Permittar uti verbis Sancti Cyrilli ad Patriarcham Neſtorium: *Ecquid nunc, obſecro, conſilii capiam? Namque à tua Pietate conſilium petere compellor*. Certè opinabor, quod Reverendus Pater Paſchaſius Queſnellus iſtum Primatum non credat.

Hinc enim pergit: *Hoc igitur cenſeo nihil ex hac utraquè Leonis epiſtola haberi, quo validè comprobetur Romanum Pontificem ſeorſim, ac ſeparatim ab aliis Patriarchis, Majorumque Diœceſion Epiſcopis, ab Eutychete fuiſſe appellatum*. Iſtud probat ex ſupra adductis Juliani Coenſis, & aliorum Epiſcoporum teſtimoniis, atque adjungit: *Etſi autem falſum ſit Eutychetem appellaſſe, dum legeretur damnatio, veri tamen aliquid ex ejus mendacio elicimus. Dum enim ſuggerit Conſtantino Monacho verba, quæ appellationis ſuæ formulam contineret, non alia ſuggeſſiſſe credendus eſt vir ſagaciſſimus, quam quibus appellatio concipi ſolita erat*. Confirmat Petrum de Marca, qui ex clandeſtina, ac præcipitata Eutychetis appellatione vult colligi duas egregias totius Eccleſiæ directivas regulas. Inſuper ut Romanam Eccleſiam ſpoliet, Eutychetem transformat in virum ſagaciſſimum. Verùm longè aliis coloribus hominem exhibet Sanctus Leo. In dogmaticis ad Sanctum Flavianum litteris ſcribit eſſe *multùm imprudentem, nimis imperitum*, lapſum Ep.24.c.1. in inſipientiam. In litteris ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum appellat *imperitiſſimum ſenem*. In litteris ad Sanctum Paſchaſinum Lily- Ep.43.c.1. beti Epiſcopum ſcribit eſſe *dementem & hominem ſtultiſſimum*. Epiſt. 68. Cap. 1. 2. Et ecce, ut Romanæ Eccleſiæ Primatum arietare adjuvet, fucatur in virum ſagaciſſimum. Porrò Eutychetis appellatio fuit duplex, aut certè iterata. Quidquid fuerit, imperitus ſenex omnem & hæreſi & mendacio reddidit frivolam atquè inutilem.

De ipſa, poſt variè percuſſum Joannem David, Paſchaſius Queſnellus pergit: *Jam verò quod ad Sancti Flaviani verba attinet, & quæ verbis Conſtantini opponuntur, & in quibus præter unum Leonem nullus alius nominatur, ad quem Eutyches appellarit, non eſt operoſum reſpondere. Id enim non aliam ob cauſam factum eſt, quàm quod ſolum Leonem tunc alloqueretur eundemque ſolum nominaret Hæreſiarcha cum ad eum ſcriberet*, tanquam per falſitatem mendacii ſubrepere ſe Sanctis Leonis auribus putans, *ut ſcribit ipſe Flavianus ad Sanctum Leonem. Et quia inter Patriarchas ac Metropolitanos, ad quorum Concilium appellatum eſſe prædicabat, eminebat ſine controverſia, idque jure multiplici, Sanctus Leo: Ut qui & Primatum in Eccleſia tenebat, & totius, ad quam appellabatur, Synodi caput erat*.

Reſpondeo dandam eſſe rationem, ex qua Eutyches appellationem ſuam, quam ad tres Patriarchas interjecerat, introduxerit coram ſolo Papa Leone. Nec enim tunc poſtulavit generalem Synodum, ſed cum omnibus ſuæ appellationis Solemnibus proceſſit ad ſolum Papam. Etiam Sanctus Flavianus nec de generalis Synodi neceſſitate, nec de invocatis pluribus Patriarchis, ſed interceſſit, & excepit de Eutychetis, qui ſe in ipſa Synodo per libellum provocaſſe allegarat, dumtaxat mendacio, & manifeſta hæreſi. Ex his ſolis principiis prætendit ſuum Synodale Judicium eſſe firmum, & non poſſe concuti. Similiter ipſe Magnus Leo, poſt interjectam à ſuo etiam Tribunali appellationem, aſſiduè ad Imperatorem Theodoſium, ad Dominam Pulcheriam, & ad alios Imperii Primates clamavit huic

quæ-

quæſtioni non eſſe neceſſariam Œcumenicam Synodum, ideòque ſuam Sedem ſufficere. Et ante iſtam appellationem Sanctus Flavianus ad ipſum ſcripſerat: *Sanctiſſime Pater, pro conſueta fiducia fiducialiter age, ſecundùm quod Sacerdotio competit. Decernere damnationem adversùs eum regulariter factam per propria Scripta dignare. Et confortare noſtri Imperatoris fidem. Cauſa eget ſolummodò veſtro ſolatio, atque defenſione, qua debeatis conſenſu proprio ad tranquillitatem, & pacem cuncta perducere. Sic hæreſis, & turbæ faciliimè deſtruentur per veſtras ſacratiſſimas litteras. Removebitur & Concilium, quod fieri divulgatur*. Adeò Flavianus credebat Leoni ad iſtius cauſæ retractationem non eſſe opus Œcumenica Synodo. Profitetur ſufficere ſolum Leonis Sacerdotium. Ab illo ſupplicabat decerni ſuum judicium fuiſſe regulariter factum. Hoc eſt, confirmari. Certè talia ad ullum Patriarcham nec ſcripſit, nec ſcribere potuit. Proindè hæc omnia fundantur non in Eutychetis ad ſolum Leonem alloquio, ſed in Leonis Sacerdotio: In ejus Romano Primatu.

Redeo ad Eutychetem. Cur ipſe appellationem, quam ad tres Patriarchas interjecerat, coram ſolo Leone ſtuduit introducere? Cur, dum Alexandriam acceſſit, non poſtulavit cauſam ſuam retractari à Dioſcoro, ac ſibi per ipſum reddi communionem? Quare Dioſcorus iſtud non attentavit? Quia noverat Acta ſui Deceſſoris Cyrilli, qui graſſante Neſtorio, & per Dorotheum Martiano-Politanum Epiſcopum, coram ſe in plena Synaxi dicentem, *Si quis Mariam Deiparam dixerit, anathema ſit*, anathematizante omnem Eccleſiam, Conſtantinopolim ſcripſerat ad neſcio quem Amicum: *Quid vetabat & nos quoquè vocibus illius contraria ſcribere, & dicere anathema, Si quis Mariam Deiparam eſſe negaverit? Verùm id hactenùs propter illum facere nolui, ne ſint qui Epiſcopum Alexandrinum, Ægyptiamvè Synodum anathematis ſententiam in Neſtorium tuliſſe dicant*. Quod nempè Alexandrinus Patriarcha ni-
Cap. 13. hil poteſtatis habeat in Thracicam Diœceſim. Exſtat epiſtola in prima parte Epheſini Concilii. Dioſcorus item noverat Acta ſui Prædeceſſoris Theophili, qui ad Sanctum Joannem Chryſoſtomum, ſuæ cauſæ cognoſcendæ delegatum ab Imperatore Arcadio, ſcripſit: *Arbitror te non ignorare, quid præcipiant Nicæni Canones, ſancientes Epiſcopum non judicare cauſam citrà terminos ſuos. Si autem ignoras, diſce: Et libellos contra me ſuſcipere deſine*. Et Sanctus Joannes acquievit. Et eadem exceptione poſtmodò uſus fuit adversùs Theophili Attentata in Synodo ad Quercum. Iſta epiſtola exſtat in Dialogo Palladii Helenopolitani Epiſcopi cum Theodoro Diacono Romanæ Eccleſiæ. Similiter Eutyches noverat, & ſuis oculis viderat, quod laudatus Joannes ſuam ad mille Epiſcopos interjectam appellationem poſtmodò introduxerit coram ſolo Papa Innocentio. Etiam noverat, & viderat Patriarcham Neſtorium fuiſſe damnatum à ſolo Papa Cæleſtino. Et damnatos ab ipſo Clericos ad hunc ſolum provocaſſe, & fuiſſe ſolemniter, ac plenè reparatos. Noverat Primatum Romanæ Eccleſiæ. Noverat & averſiſſimum Leonis à Neſtorio animum. Ad ejus enim, Archi-Diaconi tunc Romanæ Eccleſiæ, juſſum Joannes Caſſianus, Conſtantinopolitanæ olim Eccleſiæ ſub Sancto Joanne Chryſoſtomo Presbyter, compoſuerat ſeptem eruditiſſimos libros contra Neſtorium: Et propter ipſos Leo illum, à Semi-Pelagianis avulſum, reddiderat plenæ gratiæ Romanorum Pontificum. Eutyches item non dubitabat de Sancti Leonis in ſe benevolentia. Propter nuperas ad ſe litteras. Etiam noverat generalem Synodum eſſe rem magni moliminis: Faciliorem invocari, quàm impetrari. Hæ igitur ſunt rationes, ob quas Eutyches debuit, ac maluit ſuam appellationem introducere ad Tribunal ſolius Leonis. Sperabat & ſe, & Flavianum ab ipſo tractandos, quomodò & Neſtorium, & damnatos ab ipſo Clericos tractari viderat à Sancto Cæleſtino. Porrò Romanum Primatum profiteri oportet non verbo & lingua, ſed opere & veritate. Quid ſibi volunt hæc verba? *Leo eminebat ſine controverſia. Idque jure multiplici. Tenebat Primatum Eccleſiæ. Erat caput totius Synodi*. Etenim ſi à Synodis ad Papam appellari non poſſit, & ipſe ſuper eas non habeat potentiam, eſt Primas & Caput ſine authoritate: Primas & Caput ſolo loco & honore. Et hoc eſt Dogma Euſebianæ Factionis, Photiani ſchiſmatis, & Marci Antonii de Dominis.

Paſchaſius Queſnellus proſequitur: *Licet idem Pontifex totam ad ſe cauſam pertraxiſſe videatur, cum & de ſingulis inſtrui poſtulat, & de Flaviani ſilentio conqueritur, non ità tamen eſt re ipſa. Similiter enim aliorum Epiſcoporum quilibet, ad cujus ſententiam per appellationis libellum provocaretur, & de negotio inſtrui poſtularet, & de ſilentio querelas moveret. Meritò ergò & potiori jure totius Facti rationem ac notitiam volebat ſibi Leo deferri. Et quidem primitùs: Utpotè Primati, cui de eo cum cæteris, ac præ cæteris decernendum erat, ſi appellationi locus dabatur*. Quoniàm, *inquit ipſe Pontifex ad Flavianum*, nos qui Sacerdotum Domini matura volumus eſſe judicia, nihil poſſumus, incognitis rebus, in cujuſquàm partis præjudicium definire, priuſquàm univerſa, quæ geſta ſunt, veraciter audiamus. *Hæc verba ſunt hominis non ſibi uni jus ferendæ ſententiæ arrogantis, ſed prudentis, oculati, æquiſſimique Judicis, qui ſuum, cauſa incognita, temerè nolit conferre ſuffragium. Sed quid ſolvendis hujuſmodi argumentis ex ipſo Leone petitis tempus terimus? Non quærimus in hac præſenti cauſa, an Leo ſibi Prærogativam illam vindicarit, ſed utrum de Facto Eutyches appellarit? Et utrum ad ſolum Romanum Pontificem? Quod quidem ſi egiſſet, ut actum eſſe ab eo exiſtimavit Sanctus Leo ex ejus callido mendacique libello; non eſſet quod miraremur Eutychetem Romanam Sedem appellantem à Romano Pontifice ultrò eſſe ſuſceptum: Præſertim cum de Nicæna fide agi videretur, cui tam Eutyches ipſe, quàm ejus Accuſator, ſe indivulsè profitebatur inhærere. Romani enim Præſulis, tanquàm Capitis Epiſcopalis Coronæ, hæ ſunt præcipuæ partes, ut è prima Cathedra, tanquàm è ſpecula, confirmationi Canonum invigilet, fideique Catholicæ cuſtodem agat*.

Errores varii. Primus eſt, quod Sanctus Leo to-

totam cauſam ad ſe non pertraxerit. Etenim appellatorio Eutychetis, & accuſatorio Euſebii libello, aliiſque per Eutychetem adjunctis cauſæ documentis non contextus Flavianum arguit de non facta relatione, ipſamque juſſit mox fieri, & ſimul tranſmitti idoneam perſonam. Utiquè Reſponſalem in retractatorio judicio. Secundus error eſt, quod etiam alii Epiſcopi potuerint ab Eutychete per appellationis libellum invocari. Etenim doceri velim exemplum, in quo damnatus à ſua Synodo Epiſcopus provocarit non ad Papam, ſed ad alium Metropolitam, aut Patriarcham. Exemplum, in quo quis Patriarcha alieni Diœceſani appellationem admiſerit, retractarit, definiverit. Tertius error eſt, quo aliorum Epiſcoporum quilibet, dum per appellationem invocatur, poſſit poſtulare inſtructionem cauſæ, ac de relationis ſilentio movere querelas. Palam hoc demonſtrat ipſe Hæreſiarcha Neſtorius, quem Julianus Eclanenſis, aliiquè iſtius fæcis per Romanam Eccleſiam degradati, ac extra Italiam proſcripti Epiſcopi invocabant aſſiduis gemitibus ac fletibus, jurantes ſe temporibus Chriſtianis pati perſecutionem, atquè injuriam. Erat Regiæ civitatis Epiſcopus, ideòque ex officio debebat omnem advenam Epiſcopum introducere ad Principem, & ante introductionem diſcutere perſonam & cauſam. Proindè habebat aliquid juris, ex quo poſtularet de Juliano, & aſſeclis inſtrui. Et tamen litteris, per quas à Cæleſtino Pontifice doceri ſupplicabat, adjunxit: *Rebus oſtendimus, quia Fraterno amore negotium eorum noſſe cupimus, non deſiderio curioſitatis importunæ*. Et in alia epiſtola: *Conſidera quid pati neceſſe ſit* Regiæ civitatis Epiſcopum, *ſi negotium prædictorum virorum neſciat, timeatque nimis, ne additamentum hæreticorum per ignorantiam faciat. Unde rogo, ut undiquè ſtudioſum ſit ſanctæ animæ tuæ donare notitiam prædictorum virorum, maximè cum litterarum ſequeſter Valerius Cubicularius poſſit Beatitudini tuæ per ſe exponere eorum moleſtias*. Non jubet, non expoſtulat, ſed humillimè ſupplicat, altèque clamat nullam ſibi poſſe de relationis ſilentio eſſe querelam. Inſuper ſtudioſè ſe purgat de curioſitate. Quæ omnia longè fortiori jure cadunt in aliarum, etiam Patriarchalium, Eccleſiarum Epiſcopos. Etenim Apoſtolica traditio ad nullam Eccleſiam ab omnibus ſub cœlo aliis referri juſſit, niſi ad ſolam Romanam. Aliam Hierarchiam in Chriſti Eccleſia uſquè huc non vidimus. Iſthæc fabella, niſi mea peccata faciant me mente cœcum, omnes Epiſcopos palam facit æquales, & nos cogit ad Marcum Antonium de Dominis.

Quartus error eſt, quod Sanctus Leo non ſolus, ſed cum cæteris Patriarchis, ac Epiſcopis debuerit hanc cauſam retractare, ac definire. Etenim heſterna tunc, quæ omnis ſub cœlo comprobavit Eccleſia, Sancti Cæleſtini Pontificis adversùs Neſtorium Acta demonſtrant, & clamant oppoſitum. Poſt acceptas Hæreſiarchæ Exegeſes, ejuſdemque ac item Sancti Cyrilli de ipſo litteras, laudatus Pontifex Cyrillo reſcripſit: *Quamobrèm noſtræ Sedis authoritate adſcita, noſtraque vice, & loco cum poteſtate uſus, ejuſmodi non abſquè requiſita ſeveritate ſententiam exequeris. Nempè ut niſi decem dierum intervallo, ab hujus noſtræ admonitionis die numerandorum, nefariam doctrinam ſuam conceptis verbis anathematizet, illicò Sanctitas tua illi Eccleſiæ proſpiciat*. Utique procedendo ad creationem novi Epiſcopi. Notanda ſunt verba: *Noſtræ Sedis authoritate. Noſtra vice & loco cum poteſtate*. Cæleſtinus iſta fecit ad has Synodales preces Sancti Cyrilli: *Non priùs Neſtorii communionem palàm apertèque deſeruimus, quàm hæc ipſa Pietati tuæ indicaremus. Digneris proinde quid hinc ſentias perſcribere. Quò liquidò nobis conſtet, an communicare nos cum illo oporteat, an verò ei denuntiare, neminem cum eo communicare, qui ejuſmodi erroneam doctrinam fovet, ac prædicat. Porrò tuæ Integritatis mens, & ſuper hac re ſententia piiſſimis, ac Deo devotiſſimis Macedoniæ Epiſcopis, necnon totius Orientis Antiſtitibus perſpicuè per litteras exponi debet. Ut omnes uno animo in una ſententia perſiſtant, rectæque fidei, quæ jam impugnatur, opem ferant*. Non agit de judiciali damnatione, ſed de ſola deſertione communionis: Et tam ipſe, quàm ejus Synodus tantam Apoſtolicæ Sedi deferunt reverentiam, ut nec hanc inchoare præſumpſerint, aut præſumant, niſi ex ejus Judicio. Et ſpondent non ſolùm ſeſe, ſed inſuper Macedoniæ Epiſcopos, ac omnem Orientis Patriarchatum iſti Judicio promptè parituros. Hinc ſuis litteris Papa ſubjunxit: *Eadem hæc ad Sanctos quoque Fratres, & Co-Epiſcopos noſtros, Joannem Antiochenum, Rufum Theſſalonicenſem, Juvenalem Hieroſolymitanum, & Flavianum Philippenſem, perſcripſimus, quo noſtra, immò Domini noſtri JESU-CHRISTI ſententia pluribus de eo ſit manifeſta*. Epiſtola inſuper habet hanc ſubnotationem: *Hæc epiſtola in Synodo Epheſina lecta eſt poſt depoſitiones contra epiſtolam Neſtorii factas. Quæ & relata eſt in Commentarios*. Utpotè probata per omnem Synodum. Ex quibus patentiſſimè lucet, quod omnis tunc ſub cœlo Eccleſia firmiſſimè crediderit, ac docuerit Apoſtolicæ Sedi eſſe plenam authoritatem, ex qua poſſit ſola ſine generali Synodo damnare novas hæreſes, & ipſarum Authores, licèt Patriarchas, degradare. Etiam in prima inſtantia. Quantò magis in retractatorio Judicio? Quarè notanda ſunt hæc Paſchaſii Queſnelli verba: *Si appellationi locus dabatur*. Videntur edicere, quod Magnus Leo ne quidem appellationis merita ſolus diſcutere, & ipſam admittere potuerit, longè minùs retractare, ac definire. Verùm longè aliud ſenſit Magnus Leo. Diſcuſſit, ac definivit omnia per ſuum Dogmaticum Tomum, quem veneratur omnis ſub cœlo Eccleſia. Et quis dicat laudata ejus ad Flavianum verba eſſe hominis ſibi ſoli non adſcribentis jus ferendæ ſententiæ? Certè oporteret de iſtiuſmodi nugamentis pudefieri. Porrò libenter fateor parùm referre, an Eutyches Romam appellaverit. Paſchaſius Queſnellus candidè profiteatur iſtam Romanæ Eccleſiæ dignitatem, & libens tacuero de Eutychete.

Non libet inania verba deſcribere. Adducam ſola detegendis erroribus neceſſaria. Paſchaſius itàque Queſnellus de facta tandem per Sanctum Flavianum ad Pontificem relatione, & tranſmiſſis Synodalibus circa Eutychetem Actis plurima loqui-

quitur, & quærit: *Sed quo fine, quo conſilio? An ut relationis neceſſariæ debitum perſolveret? Hoc ex ejus verbis non elucet. Et quidem etſi hoc in majoribus cauſis, qualis eſt cauſa Hæreſiarchæ, novum errorem per Eccleſiam ſpargentis, præſtari ſolitum eſſet ab Epiſcopis, neceſſe tamen non erat, cum de aliquo, ſeu Laico, ſeu Clerico, non novæ hæreſis Authore, ſed antiquæ, jamque proſcriptæ Propagatore agebatur, qualis tunc exiſtimabatur Eutyches, & poſtmodùm etiam à Leone appellatus eſt.* Affirmat Flavianum non debuiſſe referre, ideoque immeritò fuiſſe à Pontifice reprehenſum de negligentia. Eò quod Eutychetis hæreſis eſſet, aut certè tunc crederetur eſſe antiqua, per Conſtantinopolitanam Synodum damnata in Apollinario.

Reſpondeo Apoſtolicam, à Sardicenſi Synodo ſtabilitam, Romanæ Relationis conſuetudinem fuiſſe ſemper longè aliter intellectam ob omni Eccleſia. Etenim de Sancto Theodoto, Patriarcha Antiocheno, Pelagianam hæreſim jam ſæpiùs damnatam denuò damnante, ſcribit in Commonitorio ſuper Celeſtii nomine Marius Mercator: *Pelagius poſtmodùm evidenter deprehenſus, inſiſtentibus Accuſatoribus, à poſteriori Synodo, cui ſanctæ memoriæ Theodotus Antiochiæ præſedit Epiſcopus, atquè detectus, à ſanctis quoque & Venerabilibus Hieroſolymorum locis eſt deturbatus. Quod ejuſdem Sancti Theodoti ad Reverendiſſimum Urbis Romæ Epiſcopum, & ſanctæ recordationis Praylii Hieroſolymitani Epiſcopi miſſa Scripta teſtantur, quorum exemplaria ad documentum habemus in manibus.* De eodem Pelagio, ac ejus præſertim diſcipulo Celeſtio, ad Neſtorium Patriarcham Conſtantinopolitanum, qui de ipſorum cauſa rogaverat inſtrui, reſcripſit Sanctus Papa Cœleſtinus: *Cur ea, quæ in hos tunc ſunt acta, quæruntur, cum certum ſit illinc ad nos à Catholico tunc Antiſtite Attico Geſta directa?* Pelagiana hæreſis erat tunc omninò damnata. Exſtat epiſtola in prima parte Epheſini Concilii. In litteris ad Orientales Epiſcopos Sanctus Papa Gelaſius multis demonſtrat omnes Epiſcoporum, etiam ob antiquam, ac damnatam hæreſim damnationes debere, ac ſemper debuiſſe referri Romam, & adjungit: *Quos ſi à fide integra, communioneque Catholica putaretis errare, ad Apoſtolicam Sedem, ſecundùm Scita Majorum, & ſicut ſemper factum eſt, referre debuiſtis, ſicut de Petro Alexandrino, vel de Antiocheno Petro, de Joanne, & Paulo, feciſſe monſtratur Acacius.* Conſtantinopolitanus Epiſcopus, qui adhuc Orthodoxus Petri Mogi, & Petri Cnaphei, aliorumque ob jam pridem à Chalcedonenſi Synodo damnatam hæreſim Epiſcoporum damnationem retulerat ad Sedem Apoſtolicam. Secundum Scita Majorum. Et ſicut ſemper fuerat factum. Et in litteris ad Dardaniæ Epiſcopos laudat, quod idem Catholicus adhuc Acacius omnia Imperatoris Baſiliſci pro Eutychiana Hæreſi tentamina Sedi Apoſtolicæ retuliſſet. Et affirmat ſic oportuiſſe. In prioribus litteris adjungit rationem: *Cum novæ cauſæ, & nova rerum facies appareret.* Prior poſt Theodoſiani Codicis appendicem, poſterior epiſtola exſtat in antiquo Canonum Codice Romanæ Eccleſiæ.

At verò quis neſciat, quod Eutyches Apollinarii erroribus dederit novam faciem? Quin immò eructavit nova additamenta, quæ vicinam quidem, diverſam tamen fecerunt hæreſim ab erroribus Apollinarii. Homo imperitus neſcivit quid garriret. Non ipſe, ſed ejus Sectatores quid ſimile fecerunt circà Apollinarium, quale quid fecit Neſtorius circa Paulum Samoſatenum. Euſebius Scholaſticus, qui poſtmodò fuit Dorylæi Epiſcopus, adversùs Neſtorium, aperta jam facie inſanientem, Conſtantinopoli poſuit Conteſtatorium libellum, in quo aſſeruit, ac demonſtrare ſtuduit ipſum per omnia errare cum præfato Paulo. Quod ipſum ſenſerunt plures alii. At verò de Romana Sancti Cæleſtini adversùs Neſtorium Synodo ſcribit ad Joannem Antiochiæ Patriarcham Sanctus Cyrillus Patriarcha Alexandrinus: *Synodus palàm aſſeruit Neſtorium novam, eamque perverſiſſimam, & à nullo veterum hæreticorum anteà unquàm excogitatam hæreſim eſſe molitum.* Epiſtola exſtat in prima parte Epheſini Concilii. Cap. 21. At verò longè major eſt diſtantia inter Apollinarium & Eutychetem, quàm ſit inter Paulum & Neſtorium.

Quidquid ſit non ſoli novarum hæreſion Authores, ſed etiam vetuſtarum, jam exſtinctarum, Reſuſcitatores ſunt omninò, etiam ſecundùm iſtam Paſchaſii Queſnelli caducam regulam, referendi ad Sedem Apoſtolicam. Porrò de Apollinarii Secta ſcribit in Eccleſiaſtica Hiſtoria Theodoretus: *Antiochiæ Domino Alexandro*, qui L.5.C.36. Euſtatianum, id eſt ex Ariana contra Sanctum Patriarcham Euſtatium rebellione natum ſchiſma extinxerat, *vita defuncto, Theodotus, continentiæ velut margarita, Eccleſiæ Præſulatum obtinuit. Vir manſuetudine inſignis & accurata vitæ inſtitutione egregiè exornatus. Qui Sectam Apollinarem, oratam ut ſe cum reliquo Chriſti grege jungeret, cæteris Eccleſiæ Ovibus aggregavit.* Eutyches igitur, licèt novam forſitan non excitarit, tamen antiquam, plenè ſepultam, ac redactam in cineres, reſuſcitavit ac reformavit hæreſim, ideòque ipſum omnis ſemper Eccleſia numeravit inter Hæreſiarchas. Et vix ulla hæreſis ita turbavit & maculavit Eccleſias. Sanctus Anaſtaſius Sinaita rectè affirmat fuiſſe beſtiam decicornem, cujus unumquodquè caput fuit venenoſiſſima hydra.

Quid opus multis? Licèt Imperator Theodoſius fuerit ſcientia modicus, ejus tamen Secretarii, & publicarum rerum Geſtores fuerunt peritiſſimi. Non ſolarum legum, ſed etiam ſacrorum Canonum. Et hi judicarunt Eutychetis cauſam referendam Sedi Apoſtolicæ: Et Dominum ſuum permoverunt ad referendum. Et ipſe Sanctus Leo Flaviano non ſupplicavit, nec ſe excuſavit de curioſitate, uti de Pelagianorum Actis inſtructionem poſtulans fecit apud Cæleſtinum Neſtorius, ſed ex Sancti Petri Apoſtoli privilegio, ac ſui Primatus authoritate ſcripſit: *Facti tui noſſe volumus rationem, & uſquè ad noſtram notitiam cuncta deferri.* Et iterùm: *Fraternitas tua per idoneam maximè, aptamque perſonam nobis Relatione ſignificet, quid contrà antiquam fidem novitatis emerſerit, quod ſeveriori ſententia dignum fuerit vindicari.* Et rursùs: *Quia Dilectio tua de tanta cauſa nos videt neceſſario eſſe ſolli-*

citos, quam pleniſſimè, & lucidè univerſa nobis, quod anteà facere debuit, indicare feſtinet. Et in litteris ad Imperarorem Theodoſium: *Ad Fratrem Flavianum Epiſcopum litteras dedi, quibus mihi diſplicere cognoſceret, quod ea quæ in tanta cauſa geſta fuerant, etiam nunc ſilentio reticeret, cum ſtudioſè debuerit primitùs nobis cuncta reſerare.* Primitùs: Statim poſt Epiſcopale Judicium. Non dumtaxat ante Principem, ſed etiam ante appellantem Eutychetem. Juxtà Canones Saidicenſes. Quis non videat hæc eſſe verba Exarchi ad Subditum? Quis dubitare poſſit ab eis urgeri Relationis debitum, ac rigidiſſimam obligationem? Audi cauſam: *Quoniam nos, qui Sacerdotum Domini matura volumus eſſe judicia, nihil poſſumus, incognitis rebus, in cujuſquam partis præjudicium definire, priuſquàm univerſa, quæ geſta ſunt, audiamus.* Paſchaſius Queſnellus commentatur: *Hæc verba ſunt hominis non ſibi uni jus omne ferendæ ſententiæ arrogantis, ſed prudentis, oculati, æquiſſimique Judicis, qui ſuum, cauſa incognita, temerè nolit conferre ſuffragium.* Nugamenta. Pontifex palàm dicit ſe ſolum velle audire, judicare, ac definire. Nec enim ad generalem Synodum, in qua Relationem cum ſuffragii Prærogativa Pontifex habet, ſed ad ſolam Apoſtolicam Sedem Eutyches tunc appellabat, ideoque Pontifex in ſolo ſuo Presbyterio, aut certè in ſola ſuæ Provintiæ Synodo poterat cauſam audire, & definire.

Pater Queſnellus pergit: *Fortè ſcripſit ad Leonem Flavianus eique Acta adverſùs Eutychen tranſmiſit, ut ab eo confirmationis robur acciperent? At de hoc ne apex quidem conſpicitur.* Et ſupra: *Cenſuitnè Flavianus Concilii ſui de Eutyche ſententiam ad Leonem mittendam, neceſſumvè eſſe, ut ſi ab eo comprobaretur, maneret; ſi reprobaretur, evaneſceret? Nihil certè tale apparet in utraque ejus epiſtola. Nihil ab eodem actum legitur, quod huic opinioni vel minimùm ſuffragetur.* Et probat hæc ex Sancti Flaviani epiſtola: *Geſta, quæ dudùm de Eutyche confecta ſunt, miſimus ad veſtram Beatitudinem, in quibus eum de talibus convictum, & à Presbyterio, & à Monaſterii adminiſtratione, & à communione noſtra abjecimus, ut Sanctitas veſtra cognoſcens quæ circà illum acta ſunt, omnibus Epiſcopis ſub Beatitudine veſtra degentibus manifeſtare dignetur illius impietatem. Ne neſcientes aliqui quid ille ſenſerit, & de quibus convictus, quaſi eum conſorte fidei, vel per litteras, vel per aliquod aliud commercium agere videantur.* Et concludit: *Res plana eſt, nec Interprete indigens. Decretoriam quippe noverat Concilii Conſtantinopolitani, cui præfuerat, ſententiam, nec operoſa inquiſitione opùs eſſe, cùm declarandum tantum eſſet, homuncionem iſtum, impia Apollinaris & Valentini dogmata, & in Œcumenica jam dudùm Synodo damnata renovantem, à communione Eccleſiæ, & miniſterio eſſe ſegregatum.*

Reſpondeo dolendum eſſe, quod Reverendus Pater Paſchaſius Queſnellus in tanti momenti articulo non agat ex fide, ſed Lectoris ſimplicitatem ſtudeat circumſcribere. Niſi tamen ipſe ſit circumſcriptus. Etenim habemus duas Sancti Flaviani ad Magnum Leonem epiſtolas: Et utraquè eſt ſuo tempori aſſignanda. Poſterior, cujus hic verba laudantur, ſcripta eſt poſt retractatum, & confirmatum Sancti Flaviani à Pontifice judicium, ideóque confirmationem non ſupplicat, ſed executionem. Supplicat ſuper Eutychetis nomine, & ſuper ſuo circà ipſum jam confirmato judicio fieri Tractoriam, & dirigi ad omnes Eccleſias Romani Patriarchatus. Prior epiſtola ſeu Relatio omninò ſupplicavit confirmationem. Verba ſunt plana, & non indigentia Interprete: *Commotus itàque, Sanctiſſime Pater, in his omnibus, quæ ab Eutyche præſumpta ſunt, & ob ea quæ in nos, & ſanctiſſimam Eccleſiam facta ſunt atquè fiunt, pro conſueta fiducia age fiducialiter, ſecundùm quod Sacerdotio competit, propriamque faciens communem cauſam, & ſanctarum Eccleſiarum diſciplinam, ſimul decernere damnationem adverſùs eum regulariter factam & per propria Scripta dignare. Confortare autem & piiſſimi noſtri Imperatoris fidem. Cauſa enim indiget ſolummodò veſtro ſolatio atquè defenſione, qua debeatis conſenſu proprio ad tranquillitatem & pacem cuncta perducere. Sic enim hæreſis quæ ſurrexit, & turbæ quæ propter eam factæ ſunt, facillimè deſtruentur, Deo cooperante, per veſtras ſacratiſſimas litteras. Removebitur autem & Concilium, quod fieri divulgatur.* Quid eſt communem cauſam facere propriam, & per propria Scripta decernere Eutychetis damnationem eſſe factam regulariter? Certè non eſt aliud, quàm Flaviani Synodum confirmare. Hoc eſt ex conſueta fiducia agere, ſecundùm quod competit Romano Sacerdotio. Hoc eſt Apoſtolicæ Sedis ſolatium atquè defenſio. Iſtas ſacratiſſimas Apoſtolicæ confirmationis litteras Flavianus ſpondet fore tantæ authoritatis, ut Imperatoris, Eutycheti palàm faventis, fidem conſortent, & ab Hæreſiarcha divertant; ut Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ reddant priorem tranquillitatem & pacem; ut hæreſim & ejus turbas deſtruant; ut removeant Generale Concilium, quod Hæreſiarchæ ferebatur à Principe eſſe promiſſum. Et quod Sanctus Leo poſtulatam confirmationem dederit, demonſtrant dogmaticus ejus Tomus, & authenticum teſtimonium Victoris Epiſcopi Tonnonenſis. Accedit authenticum teſtimonium Leontii Scholaſtici Byzantini in libro de Sectis: *Eutyche ab officio re-* Act. 4.
moto, Flavianus ad Leonem Romanum Epiſcopum de hujus depoſitione perſcribit. Reſpondet Leo ritè depoſitionem illam eſſe factam. Quæ quidem epiſtola Tomus Leonis appellari ſolet.

Imperitus Eutyches per mendacem ſuam Romanam appellationem ſperaverit Sanctum Flavianum, & ſe ab ipſo degradatum, tractandos à Sancto Leone, quomodò Neſtorium, ac damnatos ab ipſo, ac civitate ejectos Clericos, tractari viderat à Sancto Pontifice Cæleſtino, adeoque ſperaverat reſcribi ad Flavianum, quod ad Neſtorium Cæleſtinus reſcripſerat: *Audio vim maximam ſuſtinere Clericos Catholicè ſentientes, quibus nos communicamus. Lætamur eos præmium confeſſionis acquirere, ſed dolemus quod Epiſcopo perſequente.* At ejus ſpes lapſa eſt in contrarium latus. Hinc & ipſe vela vertit. Neſtorium imitatus provocavit ad Generale Concilium, & ſuo Dioſcoro impetrare ſtuduit iſtud ipſum, de quo etiam per Neſtorium tentato ſcripſit ad ſuos in Regia civitate diverſantes Clericos Sanctus Cyrillus:

lus: *Neque tamen miſer ille, licèt complures & graves viri ejus opera nos accuſaturi eſſent, rerum noſtrarum Judicem fore ſe ſperet, quamvis Jure Amphictyonum hoc ſibi demandari faciat. Nos enim iſtuc venientes ab ejus judicio provocabimus, & ſi Deo placuerit, ipſe de ſuis blaſphemiis in judicio reſpondere cogetur.* Facinoroſus Eutyches non ſolummodò Sanctum Flavianum, ſed etiam Pontificem Leonem per complures & graves viros apud Imperatoris Theodoſii ignaviam curavit accuſari, atquè ità per Amphictyonum artes extorſit tantum Pontificem excludi à futuræ Synodi Præſidentia, ac ipſam devolvi in ſuum Dioſcorum. Quæ omnia videns Leò, pro ſua conſueta fiducia, ſecundùm quod competebat Romanæ Sedis Sacerdotio, fiducialiter egit, & non obſtante hæretici appellatione, Flaviani judicium confirmavit. Et hac fiducia animatus Flavianus expoſtulavit aliam: Nempè ut Pontifex pro communi jam judicio formaret Tractoriam, & transmitteret per omnem ſuum Patriarchatum. Verùm hæc conſilia non placuere Pontifici. Haud dubiè ob reverentiam Principis. Ne pravi miniſtri ipſum arietarent ad ſæviendum in Flavianum, ſicut anteà pro Neſtorio circumſcriptus ſævierat in Sanctum Cyrillum. Leo itaque Flaviano reſcripſit rem eſſe lucidam, ipſum animavit ad aliquid
Epiſt. 34. patientiæ, & concluſit: *Si hi, qui in ſenectute carnis ſuæ ſunt mente parvuli, depoſita imperitiæ ſuæ vanitate reſipiſcunt, omnique errore damnato fidem veram ſingularemque ſuſcipiunt, miſericordiæ eiſdem benevolentia non negetur, manſuro judicio, quod præceſſit, ſi impietas meritò condemnata in ſua pravitate perſtiterit.* Poſtulatam à Flaviano executionem cenſuit ſuſpendendam uſquè ad eventum Synodi. Notanda ſunt verba: *Manſuro judicio quod præceſſit. Impietas meritò condemnata.* Palàm laudant Flaviani judicium, & ipſum denuò confirmant. Hic eſt verus cauſæ decurſus, vera Senſa Leonis ac Flaviani.

Paſchaſii Queſnelli fabula ſibi ipſi non cohæret. Lucet ex his ejus verbis: *Jam verò monitus à Leone Flavianus quid extrema epiſtolæ ſuæ parte reſponderit, operæ pretium eſt contemplari. Intellexit ex ejus verbis ipſum, Eutychetis appellatione cognita, novo ſe examini, judicioque accingere. Quod omninò ſuperfluum cum agnoſceret, hoc ipſum & perſuadere ſatagit Romano Pontifici.* Disertè profitetur, quod Magnus Leo ad retractatorium appellationis examen ac Judicium ſe accinxerit. Aut igitùr iſtud ex ſuæ Sedis privilegio potuit, aut non potuit. Si potuerit, Sanctus Petrus obtinuit cauſam; ſi non potuerit, neceſſe eſt ut Paſchaſius Queſnellus cum Marco Antonio de Dominis denuò ſcribat tantum Pontificem fuiſſe alieni juris pervaſorem. Certè Sancto Flaviano nihil tale cecidit in cogitatum. Et ipſe Eutyches, iterùm repeto, ea ipſa ſpe invocavit Magnum Leonem, ex qua degradati per Neſtorium Clerici nuperrimè invocaverant Sanctum Cæleſtinum. Ex ſpe obtinendi à Sancti Petri privilegio ſolutionem injectorum vinculorum.

Paſchaſius Queſnellus proſequitur: *Flavianus ergò Leonem monet primò, ne ſe hominis calidiſſimi technis, & fraudibus circumveniri ſinat. Tum innuit non minùs ardenti zelo adlaborandum eſſe Romano Pontifici, ut ſententia Orientalium Epiſcoporum plenum ſortiatur effectum, quàm ſi eam ipſe tuliſſet. Cum enim Eccleſiæ, quæ una eſt, Epiſcopatus quoquè ſit unus, qui uni quoquè fidei ubiquè invigilet, omnium longè latèque poſitarum judicia Eccleſiarum ſua facere quemquè Epiſcopum debere, probè intelligebat, ſi nimirùm nihil contrà regulam, receptoſque Canones perpetratum eſt. Tertiò poſtulat, ut damnationem Eutychetis omnibus notam faciat ſuarum partium Sacerdotibus. Quartò, cum ea regulariter & canonicè facta ſit, retractationi ſeu iterato examini locum non eſſe, cauſamque egere non nova diſceptatione, novoque judicio, ſed Pontificis ſolummodò apud Imperatorem ſollicitudine & cohortatione, ne Eccleſiarum pax turbaretur, aut aliquod crearetur ab eo contrà fidem præjudicium, ſi Eutychis patrocinium, Aulicorum quorundam impulſu, incautus ſuſciperet.* Adducit ſuperiùs à me laudata è prioribus Sancti Flaviani litteris verba, & commentatur: *Poſtulat ergò Flavianus Leonis non judicium, ſed ſolatium; non ſententiam, ſed litteras; defenſionem, non confirmationem; propria Scripta, non Synodalia Decreta. Quia intorto ſemel in Eutychem anathemate per Epiſcopale Judicium, finita cauſa erat, niſi univerſale Concilium hujus cognitionem ad ſe vellet pertrahere, vel ad Occidentale ultrò deferretur: Quod removendum in hac occaſione rectiſſimè cenſebat Conſtantinopolitanus Antiſtes.*

Errores varii. Primus eſt, quod Sanctus Flavianus affirmet Orientalium Epiſcoporum judiciis debere eundem effectum, qui debetur judiciis Romani Pontificis. Etenim ſupplicat, ut Leo hanc communem Eccleſiæ ac fidei cauſam faciat ſuam, decernendo Eutychetis damnationem eſſe factam regulariter, hoc eſt, ipſam confirmando. Hac enim via Synodales aliorum ſententias Romana Eccleſia facit ſuas. Secundus eſt, quod per omnem, quæ una eſt, Eccleſiam Epiſcopatus ſit unus, ideòque quiſquè Epiſcopus omnium Synodorum judicia debeat facere ſua, ſi nimirùm nihil contrà Eccleſiaſticam Regulam, receptoſque Canones ſit perpetratum. Eſt doloſus articulus. Et poſſit eſſe verus. In ſenſu, quem magnus Gregorius tradit in litteris ad Joannem Syracuſæ Epiſcopum: *Quod Clementius,* Lib. 7. Indict. 2. Epiſt. 65.
Byzacenæ Provinciæ Primas, ſe dicit Sedi Apoſtolicæ ſubjici, ſi qua culpa in Epiſcopis invenitur, neſcio quis ei Epiſcopus ſubjectus non ſit; cum verò culpa non exigit, omnes ſecundùm humilitatis rationem æquales ſunt. Eadem eſt ratio Synodorum. Dum nihil contrà Eccleſiaſticam regulam perpetrant, ſunt inconcuſſæ; dum autem de vero aut dubio accuſantur exceſſu, opus eſt retractatorio examine, quod per Divinas ac humanas leges ipſa natura dictat non faciendum, niſi à ſuperiori authoritate. Hanc Chriſtus Dominus non in ſola Generali Synodo poſuit, ſed præſertim in Eccleſia Romana. Apoſtoli poſuerunt etiam in Patriarchis. Quoad proprias ipſorum Diœceſes. Quarè Paſchaſius Queſnellus, dum Provinciarum Synodos vult eſſe ſupremas, non ſolam Papalem, ſed invadit Patriarchalem etiam poteſtatem. Excedit Euſebium Nicomedienſem,

ac

ac facinoroſum Photium, & ſe transfert ad Marcum Antonium de Dominis.

Ad ravim inclamat, ac inculcat Sanctum Cyprianum, ſcribentem in libro de unitate Eccleſiæ, *Beatus Apoſtolus Paulus Sacramentum unitatis oſtendit dicens;* Unum corpus, & unus Spiritus, una ſpes vocationis noſtræ, unus Dominus, una fides, unum Baptiſma, unus Deus. *Quam unitatem firmiter tenere, & vindicare debemus*, *maximè Epiſcopi, qui in Eccleſia præſidemus, ut Epiſcopatum quoquè ipſum unum atquè indiviſum probemus. Nemo Fraternitatem mendacio fallat, nemo fidei veritatem perfida prævaricatione corrumpat. Epiſcopatus unus eſt, cujus à ſingulis in ſolidum pars tenetur.* Audienda ſunt verba: *Nemo Fraternitatem mendacio fallat*, Utiquè mendacio pravæ interpretationis. Etenim Cyprianus adjungit. *Loquitur Dominus ad Petrum*, Ego tibi dico quia tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam. *Et iterùm eidem poſt reſurrectionem dicit:* Paſce oves meas. *Super illum unum ædificat Eccleſiam, & illi paſcendas mandat oves ſuas. Et quamvis Apoſtolis omnibus poſt reſurrectionem ſuam tribuat parem poteſtatem, & dicat*, Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos, *tamen ut unitatem manifeſtaret, unicam Cathedram conſtituit, & unitatis ejuſdem originem ab uno incipientem ſua authoritate diſpoſuit. Hoc erant utiquè & cæteri Apoſtoli, quod fuit Petrus, pari conſortio præditi & honoris & poteſtatis, ſed exordium ab unitate proficiſcitur. Primatus Petro datur, ut una Chriſti Eccleſia, & Cathedra una monſtretur. Et Paſtores ſunt omnes, ſed grex unus oſtenditur, qui ab Apoſtolis omnibus unanimi conſenſione paſcatur.* Et infrà: *Epiſcopatus unus eſt, cujus à ſingulis in ſolidum pars tenetur. Eccleſia quoquè una eſt, quæ in multitudinem latiùs incremento fœcunditatis extenditur. Quomodò Solis multi radii, ſed lumen unum. Et rami arboris multi, ſed robur unum tenaci radice fundatum. Et cum de fonte uno rivi plurimi defluunt, numeroſitas licèt diffuſa videatur exundantis copiæ largitate, unitas tamen ſervatur in origine. Avelle radium Solis à corpore, diviſionem lucis unitas non capit. Ab arbore frange ramum, fractus germinare non poterit. A fonte præcide rivum, præciſus areſcit. Sic & Eccleſia Domini luce perfuſa per Orbem totum radios ſuos porrigit, unum tamen lumen eſt, quod ubiquè diffunditur, nec unitas corporis ſeparatur. Ramos ſuos in univerſam terram copia ubertatis extendit, profluentes largiter rivos expandit, unum tamen caput eſt, & origo una, & una mater, fœcunditatis ſucceſſibus copioſa.* Omnes Epiſcopatus, omnes Epiſcopales Cathedras, omneſque Eccleſias affirmat eſſe unum unitate originis ac radicis: Ad modum radiorum, ramorum, ac rivorum. Et iſtam originem atquè radicem eſſe Epiſcopatum, Cathedram, atquè Eccleſiam Sancti Apoſtoli Petri. Ipſam profitetur in omnes Epiſcopatus, Cathedras, atquè Eccleſias influere ad iſtum modum, quo Sol in radios, radix in ramos, fons influit in rivos. Tradit regulam, quam in funebri Fratris ſui Satyri encomio laudat Sanctus Ambroſius: *Qui Romanæ Eccleſiæ non communicat, non eſt Catholicus.* Eandem regulam Sanctus Gregorius ſeptimus inſeruit ſuo Dictatui. Hanc doctrinam Sanctus Cyprianus tradit in pluribus locis.

Tertius error eſt, quod Sanctus Flavianus ſtatim à Sancto Leone poſtulaverit, ut damnationem Eutychetis notam faceret omnibus ſuarum partium Sacerdotibus. Etenim iſtud non poſtulavit, niſi poſt factam damnationis retractationem, & datam confirmationem. Omnia confundere non eſt levis error. Quartus eſt, quod Sanctus Flavianus Sancti Leoni ſcripſerit ſuum de Eutyche judicium fuiſſe regulariter factum, ideòque locum non eſſe retractationi, novæ diſceptationi, aut novo judicio. Etenim Flavianus rogavit Pontificem, ut factam à ſe damnationem dignaretur per propria Scripta & ſacratiſſimas litteras decernere factam eſſe regulariter, quod Leo præſtare non poterat ſine retractatione, novaque diſceptatione, ac novo judicio. Quintus eſt, quod per Pontificem Princeps eſſet hortandus, ne Eutychetis Patrocinium incautus ſuſciperet. Etenim Princeps jam iſtud ſuſceperat, & ſcriptis ad Pontificem litteris jam adjuverat mendacem Hæreſiarchæ appellationem. Longè igitur aliud Flavianus ſcribit. Rogat confirmari ſuum Synodale Judicium, & ſpondet fore, ut iſta confirmatio Principem ab Hæreſiarcha divertat ac ſeparet. Sextus eſt, quod laudata Flaviani verba peſſimè interpretetur, ſcribens illum poſtulaſſe non Judicium, ſed ſolatium; non ſententiam, ſed litteras; defenſionem, non confirmationem; propria Scripta; non Synodalia Decreta. Etenim Flavianus poſtulabat non ſuæ perſonæ, ſed Eccleſiaſticæ cauſæ ſolatium ac defenſionem, qua Pontifex omnia per ſuæ Sedis authoritatem perduceret ad tranquillitatem ac pacem. Poſtulabat ſacratiſſimas litteras, quarum authoritas & novam hæreſim, & factas ob eam turbas deſtrueret. Poſtulabat Scripta, quibus Pontifex dignaretur decernere Eutychetis damnationem eſſe factam regulariter. Scripta, quorum pondere removeretur etiam jactatum Concilium. Et impetravit Dogmaticum Magni Leonis Tomum. Dixi ſatis. Quis non videat iſta omnia eſſe factæ Synodi confirmationem?

Septimus error eſt, quod quodvis Epiſcopale Judicium finiat controverſam fidei cauſam, niſi univerſale Concilium velit illius cognitionem ad ſe pertrahere. Etenim Carthaginenſis ſub Sancto Cypriano, Iconienſis ſub Sancto Firmiliano, & plurium aliarum de hæreticorum Baptiſmo Synodorum cognitionem nulla ad ſe retraxit generalis Synodus, & tamen illæ non finierunt cauſam: Propter interceſſionem ſolius Sedis Apoſtolicæ. Eadem eſt ratio Epheſinæ Synodi, quam circa Paſchalis feſtivitatis diem celebravit Aſiaticæ Eccleſiæ Exarchus Polycrates. Quin immò Carthaginenſem Primatis Agrippini Synodum nec Apoſtolica Sedes cognoſcendam voluit, ſed tranſiit ſine quovis obice. Et tamen abſit, ut cauſam finierit. Plurima ſunt iſtiuſmodi exempla. Et ad tales Synodorum exceſſus frænandos Apoſtolicus Canon ſanxit omnia quorumvis Conciliorum Sancita referri ad Sedem Apoſtolicam. Quocirca hic error evertit fundamentalem Eccleſiæ diſciplinam, quæ etiam Patriarchales Synodos

dos vetat ſine tali relatione circa fidem definire. Ex ipſa ad Eutychetem reſcripſit Sanctus Petrus Chryſologus, Metropolita Ravennæ: *In omnibus hortamur te, Frater honorabilis, ut his, quæ à Beatiſſimo Papa Romanæ civitatis ſcripta ſunt, obedienter attendas, quoniàm Beatus Petrus, qui in propria Sede & vivit, & præſidet, præſtat quærentibus fidei veritatem. Nos enim pro ſtudio fidei & pacis, extra conſenſum Romanæ civitatis Epiſcopi, cauſas fidei audire non poſſumus.* Non Flavianum, aut ejus Synodum, ſed ſolum mandat audiri Leonem. Nempè quod Flaviani, Romana Eutychetis appellatione excuſſum, judicium confirmaſſet Sanctus Leo, & ſuum feciſſet. Petrus Chryſologus fuerat Sancto Flaviano reſponſurus eadem, ſi is in Paſchaſii Queſnelli vias declinaſſet.

Octavus error eſt in his verbis: *Vel ad Occidentale ultrò deferretur.* Affirmat Provincialia, ut quævis alia Orientalium, Synodorum Judicia potuiſſe per ultroneam ſubmiſſionem deferri ad Romanum Tribunal, ſed per Canones non debuiſſe. Ne quidem ad judicium totius Occidentis. Eſt ipſiſſima Euſebianæ Factionis ſchiſmatica contumacia. Etenim apud Philippo-Politanum Conventiculum hæc fuit Sancti Julii Pontificis, & Occidentalium cum ipſo Epiſcoporum prævaricatio: *Novam legem introducere putaverunt, ut Orientales Epiſcopi ab Occidentalibus judicarentur.* At longè aliud ſenſit Sanctus Cyrillus Patriarcha Alexandrinus. Etenim de Sancti Cæleſtini Pontificis, qui Hæreſiarcham Neſtorium, niſi intra decem dies ſolemnem in pleno Eccleſiæ Conventu cantaret erroris palinodiam, communione & gradu privaverat, Synodali ex ſolis advenis Epiſcopis judicio ſcripſit ad Joannem Patriarcham Antiochenum: *Sancta Romana Synodus diſertam in illum ſententiam tulit. Qua de re & ad tuam quoque Pietatem perſcripſit. Horum proinde Decreto modis omnibus parendum eſt illis, qui à totius Occidentis communione excidere noluerint. Scripſerunt namque expoſitæ ſententiæ exempla, cum ad Rufum piiſſimum Theſſalonicæ Epiſcopum, tum ad alios quoquè nonnullos Religioſiſſimos Macedoniæ Epiſcopos, qui ab illius,* Romani Pontificis, *ſententia nunquàm diſcedere ſolent. Scripſerunt nihilò ſeciùs & ad Juvenalem quoquè piiſſimum Hieroſolymorum Epiſcopum. Jam tuæ Pietatis fuerit, quid in rem futurum ſit, diligenter expendere. Nos enim ſequemur, quæ illi judicaverunt. Veremur namque, ne à tantorum communione excidamus.* Neſtorius fuerat Joannis Presbyter ac dilectus filius, ex ejus Eccleſia evocatus ad Cathedram Conſtantinopolitanam. Hinc ſiniſtri aliquid Cyrillus ab ipſo metuebat. At ſine eventu. Etenim Joannes Romanæ ſententiæ promptiſſimus obedivit, & Neſtorium potenter urſit ad obediendum. Etiam Juvenalis Hieroſolymæ Epiſcopus, omniſque ejuſque Patriarchatus. Hæc eſt antiqua & Apoſtolica circà Romanæ Cathedræ Primatum fides à nemine unquam excuſſa, niſi à damnatis Erronibus.

CAPUT V.

Diſcutiuntur alia Aſſerta Paſchaſii Queſnelli.

PAſchaſius Queſnellus pertinaciter perſiſtit Eutychetem nunquàm ad Sanctum Leonem, ſed provocaſſe ad plenam Generalem Synodum, & conatur evincere: *De congreganda tamen hujuſmodi Synodo jam tunc cogitabatur. Unde certiſſimè evincitur Orientales de Occidentalium ore tunc temporis non pependiſſe. Vel enim ante monitum, conſultumque Leonem de Eutychis damnatione iſtud conſilii fuit initum: Et ſic perſpicuum eſt ad ejus ſententiam revocatum non fuiſſe Flaviani Judicium, cum omiſſo illius Tribunali, aliud ſuperius pararetur. Vel poſt datas ad eum litteras, receptumque ejus conſenſum conceptum eſt univerſalis Synodi conſilium: Quod evidentiùs adhuc oſtendit etiam poſt Leonis conſenſum neceſſariam Synodum exiſtimatam eſſe, ut priorum Judiciorum ſententia recenſeretur, ac, ſi opus eſſet, reformaretur. Vel denique decernendæ Synodo ex ſolius appellationis Eutychis libello, ſeu vero, ſeu mendaci, color quæſitus eſt: Quod evincit certum apud Orientales fuiſſe, Eutychis appellationem non ad unum Romæ Epiſcopum eſſe devolutam, ſed ad cæteros quoquè Patriarchas, eorumque Synodos in univerſale Concilium convocandas.*

Reſpondeo verum eſſe, quod Eutyches ſtatim à ſua Romana appellatione cogitaverit de generali Synodo. Et forſitan ante ipſam. Etenim ante inchoatam Synodalium ſub Sancto Flaviano Actorum reviſionem jam impetraverat talem à Principe Synodum. Superbus ac delirus ſenex fuit imitatus Neſtorium, de quo Sanctus Cyrillus ad præfatum Patriarcham Joannem: *Conſulueram Neſtorio per litteras ut pravis illis, perverſiſque quæſtionibus dimiſſis, ſanctorum Patrum fidem ſectaretur. Verùm ratus hæc me ex odio ſcripſiſſe, tantùm abſuit, ut ullam omninò illius rationem habuerit, qui hæc ex charitate ad pietatem ejus perſcripſerat, ut ità ſentiens, & ità dicens, in Romanorum quoque aures inſinuare ſe poſſe, eaſque præoccupare ſperaret. Etenim prolixa epiſtola quædam abſurda dogmata complexus, eaque ad Dominum meum Cæleſtinum, piiſſimum Romanæ Eccleſiæ Epiſcopum miſſa, inter cætera adversùm illos, qui ab eo diſſentiunt, hæc quoquè adjecit, &c.* Statim ac audiit Cyrillum in ſua dogmata agere, ſuas Exegeſes cum epiſtolis miſit ad Sedem Apoſtolicam, quaſi certus ea placitura, & conquerens Cyrillum adversùs ea ex odio agere. Rei ſeries habetur in exordio Epheſini Concilii. Eodem modo Eutyches clamavit Flavianum moveri ex odio, & ad S. Leonem appellando, & Sanctiſſimum ſuum Epiſcopum accuſando, ſperavit Apoſtolicas aures præoccupare. Inſuper tamen minatus eſt, ſi Romanum tentamen non ſuccederet, provocare ad Generalem Synodum, & ipſam ab amico ſibi Principe poſtulare. Immò videtur utrumquè ſimul egiſſe. Ità non obſcurè colligitur ex præfata reviſione Conſtantinopolitanæ contra

tra ipſum Synodi. Hinc ſtatim poſt appellationem abiit Alexandriam, conſulturus cum ſuo fideli Dioſcoro. Hinc item Sanctus Flavianus in prima ſua ad Sanctum Leonem relatione ſcripſit jam divulgatam eſſe famam de futuro Concilio.

Huic veritati Paſchaſius Queſnellus admiſcet varios errores. Primus eſt, quod ex ſparſa futuri Concilii fama certiſſimè evincatur Orientales tunc non pependiſſe ab ore Occidentalium. Etenim contrarium certiſſimè evincit totius Orientis pleniſſima reverentia erga ſententiam, quam Sanctus Cæleſtinus Pontifex ex ſola ſuæ Sedis authoritate pronunciavit, & per omnes Orientis Eccleſias publicari juſſit in Hæreſiarcham Neſtorium. Aliam ſententiam inſuper, quam pro damnatis à Neſtorio, & civitate ejectis, ac ſuam Sedem appellantibus, Clericis & Epiſcopis tulerat, ipſe Pontifex laudat in litteris ad Clerum & Populum Conſtantinopolitanam: *Ne tamen ad tempus Neſtorii videatur valere ſententia, qui in ſe jam Divinam ſententiam provocarat, apertè Sedis noſtræ ſanxit authoritas nullum, ſive Epiſcopum, ſive Clericum, ſive profeſſione aliqua Chriſtianum, qui à Neſtorio vel ejus ſimilibus, ex quo talia prædicare cœperunt, vel loco ſuo, vel communione dejecti ſunt, vel dejectum, vel excommunicatum videri, ſed hi omnes in noſtra communione & fuerunt, & huc uſquè perdurant. Quia neminem vel dejicere, vel removere poterat, qui prædicans talia titubabat.* Et ſuprà: *Habetis vos, quicumquè Eccleſia eſtis ejecti, penè noſtrorum temporum Beatæ recordationis Athanaſii, Alexandrinæ Eccleſiæ prudentiſſimi Sacerdotis, exemplum.* Compendio enumerat Sancti Athanaſii calamitates, & pergit: *Fugatus illinc & in noſtris partibus roboratus eſt. Deniquè hic ei redintegratus eſt ſtatus, & in hac Sede quietem communionis invenit, à qua ſemper Catholicus ſubvenitur.* Et hanc etiam Cæleſtini ſententiam totus Oriens eſt cum ſumma obedientia veneratus. Quare Paſchaſius Queſnellus certiſſimè non ſolùm errat, ſed etiam Orientalem Eccleſiam horrendè calumniatur. Ei Euſebianum ſchiſma calumnioſè affricat, ſperans ipſum ità intrudere etiam in Gallicanam Eccleſiam. Non iſta dumtaxat omnia, ſed etiam validos Romanæ Eccleſiæ pro Theſſalonicenſi Œcumenica Synodo ad Sanctum Joannem Chryſoſtomum reparandum conatus & motus, nec non ejus jam defuncti pleniſſimam à Sede Apoſtolica peractam reparationem Eutyches viderat propriis oculis, ideòque noverat Sancti Petri Apoſtoli dignitates, & privilegium Romanæ Eccleſiæ. Viderat & noverat Orientales pendere ab ore Occidentalium. Hinc iſtud privilegium ante omnia cenſuit appellatione tentandum.

Tertius error eſt in his verbis: *Vel enim ante monitum, conſultumque Leonem, &c.* Etenim bicorne enthymema non habet adæquata membra, & ex ipſorum neutro ſequitur intentum. Eutychetis ad generalem Synodum provocatio nec ante monitum & conſultum de illius damnatione Pontificem fuit acta, nec poſt datas ad eum litteras, & receptum ejus conſenſum: Facta fuit ſtatim poſt Romanam ejuſdem Hæreſiarchæ appellationem, dum impius ſenex audivit aut timuit nutare Pontificem, & propendere in ſtabilitam à Flaviani Synodo veritatem. Duxit non exſpectandam Romanam ſuæ damnationis confirmationem, ſed ulteriori potiùs appellatione præveniendam. Et hoc nequaquam *oſtendit etiam poſt Leonis conſenſum fuiſſe exiſtimatam neceſſariam Synodum*. Etenim conſenſus Papæ ſemper quidem oſtendit Synodum eſſe utilem, non tamen ſemper neceſſariam. Quin immò in Synodum, quam nequè neceſſariam, neque utilem judicat, poſſit Pontifex ex cauſis conſentire. Non cogor extranea exempla quærere: Magnus Leo in Epheſinam Synodum, quam Imperator Theodoſius ad Eutychetis gratiam fieri jubebat, conſenſit invitus, proclamans nec neceſſariam eſſe, nec profuturam. Et eventus demonſtravit proteſtationis veritatem. Attamen non nego generalium Synodorum neceſſitatem. Profiteor quibuſdam caſibus non ſolummodò expedire, ſed inſuper neceſſarias. Dumtaxat affirmo per ipſarum neceſſitatem non everri aut mutilari dignitatem Sedis Apoſtolicæ. Porrò ſi ante Sanctum Leonem monitum & invocatum Eutyches invocaſſet Generalem Synodum, perſpicuum eſt quod cauſa ad ipſum non fuiſſet devoluta. Potuiſſet tamen Eutyches ab iſta appellatione recedere, & converti ad ſolam Romanam Eccleſiam. Et quidem ſi ad Florentii Patritii aures Generalem Synodum invocarit, ità omninò fecit. Et à Pontifice rursùs ſe convertit ad Synodum. Ariſta omni vento agitata.

Quartus error eſt in his verbis: *Vel deniquè decernendæ Synodo ex ſolius appellationis Eutychis libello, &c.* Etenim factam ad Florentii Patritii aures appellationem Eutyches non coràm Generali Synodo, ſed coràm ſolo Papa Leone ſtuduit introducere, ideòque hujus virtute non potuit Generalem Synodum prætendere. Proinde Epheſini Latrocinii originem ſuprà audivimus à Liberato Diacono. Exponit Romanam Eutychetis appellationem, ejuſdem libellos Conteſtatorios, Sancti Flaviani à Principe compulſionem ad ſe purgandum de Neſtorio, atquè proſequitur: *Eutyches petit* Dioſcorum *Alexandrinum Epiſcopum, ut quærat quæ de illo acta ſunt, & cauſam examinaret. Agebat apud Principem univerſalem Synodum fieri, ut probaretur*, id eſt, diſcuteretur, *judicium* Cap. 11. *Flaviani. Scripſit ergò Dioſcorus Theodoſio Imperatori, quia aliam fieri Synodum Generalem oportet. Et ut fieret, perſuaſit Eutyches.* Confirmat Proſper Tyro: *Eutyches, fidens amicitia Regia, & Aulicorum favore, ab univerſali Synodo ſe popoſcit audiri, annuente Imperatore Theodoſio, qui ob hujus cauſæ retractationem omnes Epiſcopos juſſit Epheſum convenire*. Eadem ſcribunt Sanctus Theophanes, ac Anaſtaſius Bibliothecarius. Leontius Scholaſticus Byzantinus in libro de Sectis loquitur lucidiùs: *Eutyche ab officio remoto,* Act. 4. *Flavianus ad Leonem Romanum Epiſcopum de hominis depoſitione perſcribit. Reſpondet Leo ritè depoſitionem illam eſſe factam. Quæ quidem epiſtola Tomus Leonis appellari ſolet. Eutyches autem ab officio remotus Imperatorem adire crebrò, ſibique factam à Flaviano injuriam dicere. Quapropter Imperator Theodoſius Generale Concilium Epheſi coire jubet,*

bet, in quo cognoſceretur, rectène Flavianus Eutychetem depoſuiſſet, an non. Univerſam verò cauſæ cognitionem Dioſcoro Epiſcopo Alexandrino mandat. Itaque Eutyches, videns Romanam appellationem non ſuccedere, ſed Leonem in adverſa inclinari, ad Dioſcorum abiit, & communi iſthic conſilio concluſum eſt deſeri appellationem iſtam, & urgeri aliam ad Generale Concilium.

Nec ibi ſtetit iſtorum, qui jam pridem cornua conjunxerant, taurorum iniquitas. Etiam Magnum Leonem ſanxerunt infamandum de Neſtorianæ Hæreſis Patrocinio, atque ita excludendum à poſtulandæ Synodi Præſidentia, quæ tunc ſuo jure cadebat in Patriarcham Alexandriæ. Et ipſorum rationes cogebant ad iſtam temeritatem. Etenim adversùm Romani Epiſcopi judicia, aut ſanctiones interjecta appellatio devolvit ſolummodò, nec ipſum excludit à retractatorii examinis Præſidentia: Hinc quò excluderetur, omninò erat accuſandus de hæreſi. Et conſilium ſucceſſit. Omnia Poſtulata fuerunt impetrata. Leontius videtur aſſerere, quod Eutyches non niſi poſt Sancti Flaviani confirmatam à Sancto Leone Synodum appellaverit ad Generale Concilium. Compendio loquitur, ideòque eſt benignè intelligendus. Etenim Magnus Leo in ipſo ſuo Dogmatico Tomo, quo iſtam confirmat Synodum, laudat ſuos ad Epheſinum Concilium Legatos, & affirmat jam directos. Proinde clarum eſt Eutychem ante datam, & adversùs dandam confirmationem appellaſſe, At Magni Leonis conſtantia ſprevit iſta terriculamenta. Hæc eſt radix & modus Eutychianæ provocationis ad Generale Concilium.

Quintus error eſt in his verbis: *Quod evincit certum apud Orientales fuiſſe, &c.* Continent duplicem errorem. Primus eſt, quod Orientales Epiſcopi Epheſinum Latrocinium crediderint provenıſſe ex clandeſtina Eutychetis appellatione ad aures Patritii Florentii. Etenim iſtud Hæreſiarchæ tentamen omnes habuerunt pro fuco nullius ponderis. Iſtorum Patrum de hoc articulo ſenſum ſuprà expoſui. Alter in adductis verbis error eſt, quod Orientales Epiſcopi ad finiendas Eutychetis lites crediderint neceſſariam Generalem Synodum. Etenim de hac Epheſina Synodo ad Irenęum Tyri Archi-Epiſcopum ſcripſit Theo-

Epiſt. 16. doretus Epiſcopus Cyrenſis: *Non eſt, ut appareт, quod boni quidquam exſpectemus. Non modò enim non ſedatur Eccleſiæ procella, ſed faſtigiatur, ut ità dicam, & in cacumen attollitur. Venerunt autem & qui Synodum convocarunt, & evocatorias litteras tum aliis quibuſdam Metropolitanis, tum noſtro reddiderunt. Litterarum porrò exemplar ad te miſi, ut cognoſcas malum malo, quod ait Poeta, confirmatum eſſe, ſolaquè nobis opus eſſe Divina bonitate, ut ſedet tempeſtatem. Facile namque hoc illi eſt, ſed nos tranquillitate ſumus indigni.* Eadem de Synodo Theodoretus ſcripſit ad Domnum An-

Epiſt.112. tiochiæ Patriarcham: *Ceſſaſſe triſtia ſperavimus, cum indicaſſent nobis quidam extinctam eſſe victoris Imperatoris puſillanimitatem, factamque inter ipſum & Deo cariſſimum Epiſcopum reconciliationem, ac Synodi quidem convocationem deſiiſſe; Eccleſiarum verò pacem rediiſſe. Sed quæ modò à ſanctitate Tua ſcripta ſunt, graviter nos contriſtarunt. Nihil enim boni ex jactata Synodo exſpectare licet, niſi miſericors Dominus, ſolita utens providentia, turbulentorum Dæmonum machinas deſtruat.* Per turbulentos Dæmones omninò intelligit Dioſcorum & Eutychetem, qui Sanctum Flavianum de variis, præſertim de Neſtoriana hæreſi, accuſando, Imperatoris Theodoſii animum ab ipſo divulſerant, atquè ità impetraverant Epheſinam Synodum, quæ graviſſima vulnera toti Eccleſiæ minabatur. Et non ex ſui ſolius, ſed etiam ex Domni ſui Patriarchæ, ac omnium Orientalium Collegarum judicio Theodoretus iſta ſcripſit. Ad damnandam, ac ſepeliendam Eutychetis impietatem cuncti cenſebant ſufficere Sancti Flaviani Synodum, confirmatam à Romana Eccleſia. Sufficere Tomum Sancti Leonis. Hoc poſtmodò omnes non ſolius Orientis, ſed totius Eccleſiæ Epiſcopi ſolemniſſimè fuerunt profeſſi in Chalcedonenſi Synodo, ad lectum Tomum una voce exclamantes: *Hæc Patrum fides, hæc Apoſtolorum fides. Omnes ità credimus, Orthodoxi ità credunt. Anathema ei, qui non ità credit. Petrus per Leonem ità locutus eſt. Apoſtoli ità docuerunt. Piè & verè Leo docuit. Cyrillus ità docuit. Leo & Cyrillus ſimiliter docuerunt. Anathema ei, qui ſic non credit. Hæc vera fides. Catholici ità ſapimus. Hæc Patrum fides. Hæc in Epheſo cur lecta non ſunt? Hæc Dioſcorus occultavit.* Lucidè profeſſi ſunt ad damnandas Eutychetis blaſphemias nec Epheſinum Latrocinium, nec Chalcedonenſe Concilium fuiſſe neceſſarium, ſed ſolum Leonis Tomum per omnia ſuffeciſſe. Quod ipſum omnis Oriens nuperrimè adversùs Neſtorium ſenſerat circa litteras, & Decreta Sancti Pontificis Cæleſtini.

Paſchaſius Queſnellus proſequitur: *Ex conſenſu autem Leonis requiſito ne quis cavillandi anſam arripiat, nemo eſt qui neſciat à ſummo etiam Pontifice aliorum Epiſcoporum conſenſum requiri ſolitum fuiſſe ſimilibus in cauſis. Sicut ab ipſo Leone factum eſt poſt Epheſinum Latrocinium, litteris ob eam rationem in univerſum penè Orbem directis.* Eſt obſcurus ſermo. Videtur perſiſtere in errore, quī Eutychianæ blaſphemiæ quæſtiones cenſet non à ſolo Pontifice potuiſſe, ſed debuiſſe definiri à Generali Synodo. Videtur ipſum ſtabilire ex quorundam Romanorum Pontificum exemplo, qui ad ſimiles definitiones poſtularunt conſenſum ac inſtructionem ab aliis Epiſcopis. Affirmat iſtud ipſum factum à Magno Leone in Eutychetis cauſa, ideòque etiam ipſum fuiſſe confeſſum ſuæ Sedi non eſſe iſtam authoritatem.

Eſt manifeſtus error. Etenim Pontifices iſtī non definiendi conſenſum, aut facultatem petierunt, ſed fecerunt quod à Sancto Bonifacio Pontifice circà Pelagianas controverſias fuiſſe factum ſcribit in libro contra Collatorem Sanctus Proſper: *Sanctæ memoriæ Papa Bonifacius, cum eſſet* Cap. 41. *doctiſſimus, adversùm libros tamen Pelagianorum Beati Auguſtini Epiſcopi Reſponſa poſcebat.* Romanus Pontifex, uti hodiè ſuos Theologos adhibet & Qualificatores, ità olim dogmaticas quæſtiones deciſurus conſulebat doctiores Synodos, aut clariores Epiſcopos. Attamen Bonifacius non ad definiendum, ſed ad factas à ſuis Anteceſſoribus

ribus definitiones contra nova Pelagianorum machinamenta & argumenta defendendas poſtulavit Reſponſa Sancti Auguſtini. Hoc ipſum fecit Magnus Leo. Dogmaticum ſuum Tomum, quo Sancti Flaviani Synodum, ac ejus de Eutychete judicium confirmavit, miſerat Epheſum, ipſum iſthic eſſe volens Prærogativam ſui ſuffragii. At ipſum nec audiri vel legi ſuſtinuit Dioſcorus, & omnis Eutychiana Factio non deſiit ipſum de Neſtorio infamare. Leo interim firmus erat ſe in ipſo non receſſiſſe à confeſſione ſanctorum Patrum. Hinc ipſum denuò voluit in Chalcedonenſi Synodo eſſe ſuum ſuffragium. Porrò ſuam Patriarchalem Synodum congregare non permittebat ratio temporum. Quare conſulendas duxit principales ſui Patriarchatus Synodos: Præſertim viciniores, Mediolanenſem, & Gallicanam. Eis tranſmiſit ſuum Tomum, & juſſit examinari. Tunc etiam ab ipſo factum putatur, quod in Prato ſpirituali ſcribit Sanctus Sophro-
Cap. 147. nius Patriarcha Hieroſolymitanus: *Habetur ſcriptum in Eccleſia Romana de Sanctiſſimo ac Beatiſſimo Leone Pontifice, quod cum ſcripſiſſet epiſtolam ad Sanctum Flavianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum contra impios Eutychen ac Neſtorium, poſuerit eam ſuper tumulum Principis Apoſtolorum Petri, & orationibus, ac vigiliis, & jejuniis vacans, oraverit ipſum ſummum Apoſtolum dicens; Si quid ut homo vel minùs cautè poſui, vel etiam omiſi, tu cui à Domino Deo Salvatore noſtro Jeſu Chriſto & Sedes hæc, & Eccleſia commiſſa eſt, emenda. Poſt quadraginta verò dies apparuit ei Apoſtolus oranti, & dixit ei: Legi, & emendavi. Sumensque epiſtolam de ſepulchro Beati Petri aperuit eam, & invenit Apoſtolica manu emendatam.* Alii tamen malunt factum, antequàm ipſam Leo publicaret, & tranſmitteret Sancto Flaviano. Quidquid ſit, Magnus Leo per hæc nequaquam fallus eſt ſuæ Sedi non eſſe definiendi poteſtatem, ſed exercuit, & ſuos Succeſſores docuit avitum ac legitimum procedendi modum in formandis ac emittendis fidei definitionibus.

Et hanc Apoſtolicæ Sedis dignitatem ampliſſimè tunc profeſſa eſt omnis Gallicana Eccleſia. Etenim venerabilis Ravennius, Metropolita Arelatenſis, adunavit quadraginta quatuor Epiſcoporum Synodum cum ipſa diſcuſſit laudatum Tomum, & Pontifici reſcripſit: *Exultavimus, Chriſto propitio, lectis Beatitudinis tuæ litteris, & omni inſtructione patefacta, omnes intra Gallias conſtitutos exultare mox fecimus, dolentes pariter pro his vobiſcum, qui fidei lumine derelicto, errorum tenebras inciderunt. Quæ Apoſtolatus veſtri ſcripta, ità ut Symbolum fidei, quiſquis redemptionis Sacramenta non negligit, de tabulis cordis adſcribit, & tenaci, quò ad confundendos hæreticorum errores paratior ſit, memoriæ commendavit. Multi itaque in ea gaudentes pariter & exultantes recognoverunt fidei ſuæ ſenſum, & ità ſe ſemper ex Traditione Patrum tenuiſſe ut veſter Apoſtolatus expoſuit, jure lætantur. Nonnulli ſollicitiores facti Beatitudinis veſtræ admonitione percepta, modis omnibus ſe gratulantur inſtructos, datamque ſibi occaſionem gaudent, qua liberè ac fiducialiter, ſuffragante etiam Sedis Apoſtolicæ authoritate, eloquatur & aſſerat unuſquiſquè quod credit. Quis autem Apoſtolatui veſtro pro hoc tanto munere, quod non ſolùm Gallias, ſed totum Mundum velut quibuſdam pretioſiſſimis gemmis ornavit, dignas æſtimet gratias poſſe perſolvi? Doctrinæ poſt Deum veſtræ debet quiſquè fidelis, ut conſtanter teneat quod credebat: Debet etiam infidelis, ut à perfidia ſua, agnita veritate, decedat, & Apoſtolicæ Inſtitutionis luce perfuſus erroris ſui tenebras derelinquat, magiſque ſequatur & credat, quod per os veſtrum Dominus noſter JESUS CHRISTUS de Sacramento Incarnationis ſuæ docet, quam id teneat, quod Diabolus humanæ ſalutis ac veritatis inimicus inſtillat.* Leonis Tomum in eodem authoritatis gradu locant, quo & Apoſtolicum Symbolum. Affirmant dictatum à Chriſto Domino. Palam profitentur infallibilem Apoſtolicæ Sedis in dirimendis fidei quæſtionibus firmitatem.

Ejuſdem pietatis ac ſententiæ fuerunt Ceretius, Salonius, ac Veranus, Gallicani Epiſcopi: *Beatiſſime Pater, & Apoſtolica Sede digniſſime Papa, magna præterea, & ineffabili quadam nos peculiares tui gratulatione ſuccreſcimus, quod illa ſpecialis doctrinæ veſtræ pagina ità per omnium Eccleſiarum Conventicula celebratur, ut verè conſona omnium ſententia declaretur, meritò illic Principatum Sedis Apoſtolicæ conſtitutum, unde adhuc Apoſtolici Spiritus Oracula referentur. Idcircò, ſi dignanter admittitis, deprecamur, ut opus & præſentibus & futuris temporibus profuturum, quod nos adſervandi ſtudio foliis mandare curavimus, Sanctitas veſtra percurrere, & ſi quid Librarii errore defuerit, emendare dignetur, vel ſi ſalutarem lecturis omnibus paginam aliquo ſtudii veſtri accumulaſtis augmento, id ipſum addi libello huic ſollicita pietate jubeatis: Ut non ſolùm plures Sancti Epiſcopi Fratres noſtri per Gallias, verùm etiam multi ex Laicis Filii veſtri, qui epiſtoſtolam iſtam magnoperè pro veritatis manifeſtatione deſiderant, remiſſam ad nos, & ſancta manu veſtra emendatam tranſcribere, legere, & tenere mereantur.* Hæ haud dubiè ſunt epiſtolæ, quas unà cum Sancti Leonis & Sancti Flaviani Scriptis è Gallia in Hiſpaniam fuiſſe miſſas, & omnibus in Eccleſiis celebratas, ſcribit Idatius Epiſcopus Lemicenſis.

Eandem veritatem diſertiſſimè docet in laudato contra Collatorem libro vir Gallus, Sanctus Proſper: *Venerabilis memoriæ Pontifex Cæleſtinus, cui* Cap. 11.
ad Eccleſiæ Catholicæ præſidium multa Dominus gratiæ ſuæ dona largitus eſt, ſciens damnatis non examen Judicii, ſed ſolum pœnitentiæ remedium eſſe præſtandum, Celeſtium, quaſi non diſcuſſo negotio audientiam poſtulantem, totius Italiæ finibus juſſit extrudi. Adeò & Prædeceſſorum ſuorum Statuta & Decreta Synodalia inviolabilitèr ſervanda cenſebat, ut quod ſemel meruerat abſcindi, nequaquàm admitteret retractari. Cæleſtinus tantam reverentiam atque authoritatem eſſe voluit Reſcriptis, quibus Innocentius Synodalia Africanorum Antiſtitum contrà Pelagianos Decreta confirmaverat, & ſolemniſſimæ Zozimi contra eoſdem Tractoriæ. Porrò laudata verba habet in litteris ad Hæreſiarcham Neſtorium, qui Pelagianos ſuam appellationem ad Generalem Synodum Conſtantinopoli proſequentes apud Imperatorem Theodoſium, commendaverat Pontifici, & omni fomento adjuva-

juvabat: *Defleant infelices ſe ſpe hominum fuiſſe deceptos, quibus jam potuit propter communionem ſola pœnitentia ſubvenire*. Ipſa mutuatus eſt à Sancto Auguſtino, ſcribente ad Pontificem Bonifacium, quod iſti ipſi Pelagiani præſumerent adhuc poſtulare audientiam, cum damnati deberent agere pœnitentiam. Neſtorius Cæleſtino commendaverat ſolos Ex-Epiſcopos, Julianum, Florum, Orontium, & Fabium: Adductum Sancti Proſperi teſtimonium demonſtrat adfuiſſe etiam Celeſtium. Demonſtrat Apoſtolicæ Sedis de dogmaticis quæſtionibus judicium tunc apud omnes fuiſſe infallibile ac definitivum, & adversùs ipſum interjectas ad Generalem Synodum appellationes fuiſſe frivolas, ſpernendas ab omnibus, & cogendas ad pœnitentiam. Et huic ſuæ Sedis authoritati non detraxerunt ipſe Cæleſtinus aut noſter Magnus Leo, dum ille in Neſtorii, hic in talem Eutychetis audaciam condeſcendit. Fuit res diſpenſatoria: Ob Regiam violentiam circumſcripti Theodoſii. Iſta ſunt antiqua & recta Senſa Gallicanæ Eccleſiæ. Oranda eſt Divina Clementia: ut corda Patrum reducat in filios.

L. 1. C. 14.

Sancti Cæleſtini memoria perſuadet redire ad Neſtorii cauſam, penitùs evertit fabellas Paſchaſii Queſnelli. Igitur in ſuæ hæreſis exordio Patriarcha Neſtorius per Comitem Antiochum ſcripſit ad Sanctum Cæleſtinum: *Et nos non modicam corruptionem Orthodoxiæ apud quoſdam hìc reperientes, & ira & lenitate circà ægros quotidiè angimur. Eſt enim ægritudo non parva, ſed affinis putredini Apollinaris & Arii*. Eadem ſcripſit per Valerium Cubicularium. Agit in ſuos Orthodoxos Clericos & Laicos, quos ob Dominicæ Incarnationis myſterium rectè creditum atquè prædicatum, Diodorum ac Theodorum æmulatus, arguebat de Apollinario atque Ario, & quos eadem de cauſa degradatos civitate ejecerat. Degradationis cauſam diſtinctè exponit in ſuis ad Imperatorem Theodoſium precibus Archi-Mandrita Dalmatius: *Hoc ipſo tempore*, quo Neſtorius palàm in Eccleſia cœpit inſanire, *quidam è Reverendiſſimorum Sacerdotum numero illum in publico conſeſſu coram non infrequenter corripuerunt, & ab ejuſdem communione deſciverunt, & in hodiernum diem uſquè deſciſcunt. Nonnulli clanculùm ab illius conſortio ſe ſubduxerunt. Alii ex Religioſiſſimis Presbyteris, quoniam in hac ſancta Eccleſia Irenæ maritima contra repullulans parvum dogma invehebantur, dicendi facultate privati ſunt*. Suum ergò de ipſis Synodale Judicium Neſtorius retulit Sedi Apoſtolicæ. Hujus Relationis etiam in ſcripta ad ipſum duodecim Capitulorum epiſtola meminit Sanctus Cyrillus. Neſtorius, licet ab iſtis Presbyteris non novam procudi, ſed ſolummodò vetuſtam, & jam damnatam hæreſim judicaret reſumi, ſuum tamen de ipſis judicium cenſuit Apoſtolicæ Sedi omninò referendum. Quare Paſchaſius Queſnellus, dum Sancti Flaviani negligentiam affirmat non deviaſſe ab Eccleſiaſtico Canone, palàm errat.

Sanctus Cyrillus in eadem epiſtola adjungit: *Itaque cum omnibus, tum Clericis tum Laicis quoque, quos tu propter fidem excommunicaſti, vel Ordine moviſti, omnes communicavimus. Haud enim par erat eos, qui rectam fidem tenere maluerunt, ob iniquam tuam ſententiam pati aliquod detrimentum*. Eis omnes communicaverunt, quod Sanctus Cæleſtinus per ſuæ Sedis authoritatem caſſaſſet Synodale Neſtorii Judicium, & iſtos communioni & gradui reddidiſſet. Non erat opus Generali Synodo: Quod nempè Sanctus Petrus pleniſſimam authoritatem, qua ejus Succeſſores qualiacumque Synodorum Judicia firmare vel infirmare poſſint, in ſua Romana Cathedra reliquiſſet. Et iſtud ſciens, qui hæc omnia propriis oculis viderat, Eutyches appellavit ad Sanctum Leonem. Sanctus Cyrillus proſequitur: *Ad epiſtolas porrò quod attinet, quas Alexandrina Eccleſia ad te miſit, eas cum à ſacra Romana Synodo, tum à nobis omnibus quoque, ab omni errore & vitio immunes judicatas eſſe ſcias. Hiſcè autem litteris noſtris utraque ſubjunximus: Et ea quæ te oportet ſapere & docere; & ea rursùm, à quibus te convenit abſtinere. Hæc enim eſt Catholicæ ac Apoſtolicæ Eccleſiæ fides, in qua univerſi Occidentis & Orientis Orthodoxi Epiſcopi conſentiunt*. Propter authoritatem Romanæ Eccleſiæ, quæ iſtas epiſtolas confirmaverat. Proinde totus Oriens, totuſque Occidens tunc credebat ad definitivè dirimendas Evangelici dogmatis controverſias nequaquàm eſſe opus generali Synodo, ſed ſufficere Judicium Romanæ Sedis.

Audiamus quid de ejuſdem Sedis authoritate in Synodalibus ad eundem Neſtorium litteris cenſuerit Joannes Patriarcha Antiochenus. Sanctus Cæleſtinus Neſtorii Exegeſes atque epiſtolas, & tradita in ipſis dogmata definitivè damnarat, & ipſum, niſi intra decem dies ſolemniter recantaret, degradandum juſſerat, & degradationem novi Epiſcopi inthronizatione confirmandam. His Decretis ut pareat, ipſum acriter urget præfatus Joannes, & proſequitur: *Nam Occidens, & Ægyptus, & ipſa forſitan Macedonia, ab ea omninò unione ſe abrumpere decreverunt, quam ſingularis Dei beneficentia per multos SS. Patrum, celebriumque Epiſcoporum, & præcipuè per Sanctiſſimi, magniquè Patris Acacii ſudores atque moleſtias communi Eccleſiæ utilitati impartivit*. Reſpicit lamentabilem communionis diſſociationem, qua Antiochenam Eccleſiam, ac omnem ejus Patriarchatum Romana Eccleſia afflixerat propter Schiſma Euſtatianum, præſertim poſt perjuram promotionem Patriarchæ Flaviani. Fuerat res reverà lamentabilis. Remedium dederant profectò magni magnorum Epiſcoporum labores, præſertim Acacii Berrhæenſis Epiſcopi, qui ætate & authoritate gravis iſto tempore per omnem Orientem erat quaſi Pater omnium Epiſcoporum. Eandem calamitatem nuperrimè propter iniquam Sancti Joannis Chryſoſtomi degradationem ſuſtinuerant Alexandrina, atque Conſtantinopolitana Eccleſia. Et liberari non potuerant, niſi per præſtitam Romanis Mandatis plenam obedientiam. Excommunicatio, quam Sanctus Papa Victor Polycrati Epheſiorum Exarcho, & omni Aſiaticæ Diœceſi ob contumaciam circa Paſchalem feſtivitatem inflixerat, non rectè ceſſit. Hinc ab iſto ſupremo in totas Gentes, præſertim in totum Orientem, fulmine Romana Eccleſia

meritò cenſuit deinceps abſtinendum. Futuros Patriarcharum aut magnarum Eccleſiarum exceſſus cenſuit ſimplici communionis diſſociatione frangendos. Et iſtam pœnam Cæleſtinus Pontifex omnibus Orientalibus Eccleſiis, quæ ſua contra Neſtorii errorem & perſonam Decreta non venerarentur atque exequerentur, fuit comminatus. Suprà audivimus Sanctum Cyrillum de ſua Ægyptiaca Diœceſi ſcribentem ad Joannem Antiochiæ Patriarcham: *Nos ſequemur quæ illi judicaverunt. Veremur namquè, ne à tantorum communione excidamus.* Et adjunxit cauſam: *Qui non ob aliud, neque ob parvi momenti res commoti ſunt, tamquè ſententiam tulerunt, ſed propter ipſam fidem, univerſaſquè Orbis terrarum turbatas Eccleſias, & communem Populi ædificationem.* Loquitur de Cæleſtino Pontifice, & ejus Provinciali Synodo. Affirmat ipſius ſententiam eſſe fundatiſſimam. Quarè hæc omnia cum ſua Synodo maturè perpendens Joannes Patriarcha, revelata facie Neſtorium urſit ad promptè obediendum, edicens alioquin fore, ut ipſum deſerat, & ſalvet ſuam Eccleſiam. Nolebat eſſe contumax Apoſtolicæ Sedi, & ſua contumacia omnem ſuum Patriarchatum præcipitare in antiquas miſerias, in antiqua pericula, immò in ruinam animarum. Quæ omnia lucidiſſimè demonſtrant Orientalem Eccleſiam tunc promptiſſimam pependiſſe ab ore Occidentalis, Demonſtrant novorum hodie Dogmatiſtatum fabulas eò tendere, ut Euſebianum ſchiſma ſuſcitetur ex Inferno, & plantetur in latina Eccleſia.

Iſto tempore nullus Orientalis Epiſcopus vel ſomniavit de Neſtorio adversùs Cæleſtini Sancita adjuvando per appellationem ad Generale Concilium. Audaciam iſtam præſumpſit, à Juliano Eclanenſi Epiſcopo, aliiſque Pelagianis inductus ac ſeductus, unicus ipſe Hæreſiarcha. Per ejus artes circumſcriptus Imperator Theodoſius ſcripſit ad Sanctum Cyrillum: *Oportet Sacerdotes certò ſecùm ſtatuere, uniuſcujuſquè rei naturam, præſertim verò incorruptæ pietatis doctrinam, diſquiſitione potiùs, quam pertinaci animorum contentione inveniri. Etenim jam inde à primis uſquè temporibus non imperantis cujuſquàm, aut certè Imperium uſurpantis interminationes aut proterviæ, ſed ſanctorum Patrum & ſacræ Synodi Decreta eam nobis conſtituerunt. Nam Religionem intelligentia magis, quam juſſione firmari, nulli, opinor, dubium eſſe poteſt. Nunc igitùr tua Pietas exponat, quid ità nobis, quibus Religionem tantoperè curæ eſſe non ignorabas, & Sacerdotibus, quotquot circumquaquè degunt, quos utiquè in unum locum congregatos natam de religione controverſiam diſcutere, ac dirimere par erat, deſpectis haſcè turbas ac diſcordias inter Eccleſias, quantum in te eſt concitaris. Quaſi verò impetus temerarii pietatis doctrinam magis, quàm ſedula ac diligens veritatis inquiſitio decere videantur: Plus apud nos valeat audacia, quàm adhibita induſtria; aut perplexa nos magis hujuſmodi rerum tractatio, quam ſimplicitas oblectet.*

Affirmat varia. Primò, quod Orthodoxa Chriſtianæ fidei veritas non contentione, ſed diſquiſitione inveniatur. Secundò, quod iſta diſquiſitio non per unius imperantis, aut Imperium uſurpantis interminationes aut proterviam, ſed per Generalem Eccleſiæ Synodum ſit facienda. Quod iſta ſit perpetua forma, & conſuetudo Catholicæ Eccleſiæ: Cæleſtinum Pontificem, qui haſcè quæſtiones ſolus definiverat, & Neſtorium ad ſibi obediendum per ſeveras degradationis interminationes compulerat, de imperioſo in Eccleſiam dominatu, ac invaſa Generalis Synodi authoritate; Sanctum Cyrillum, qui iſta Decreta generosè publicaverat, arguit de protervia. Tertio, eundem Cyrillum, ac etiam Cæleſtinum arguit de contemptu ſui Imperii, de temerario impetu, de varia turbulentia. Hæc ipſa, quæ hodie Paſchaſius Queſnelius ſuadet toti Eccleſiæ, turbida dogmata facinoroſus Neſtorius impreſſit ſimplici Theodoſio. Verùm ſine fructu. Et cum ſuo rubore. Etenim de iſta Synodo ſtatim ſcripſit ad Pontificem: *Placuit piiſſimis Imperatoribus, Domino adjuvante, etiam Synodum inexcuſabiliter totius Orbis terrarum indicere propter inquiſitionem aliarum rerum Eccleſiaſticarum. Nam dubitationem verborum non æſtimo habituram inquiſitionem difficilem, nec impedimento eſſe futuram ad Tractatum Divinitatis Domini Jeſu.* Erubeſcit de ſua appellatione, & Synodum mentitur indictam ad alias cauſas. Eam tamen cenſuit intimandam Pontifici, quo ejus in ſe Sancita ſiſteret, & ob Principis reverentiam obtineret ſuſpendi.

Sed nihil penitùs obtinuit. Etenim evenit quod ad ipſum nuperrimè ſcripſerat Joannes Patriarcha Antiochenus: *Cogita, ſi priuſquàm ullæ omninò litteræ miſſæ forent, multi contra nos exſtitere infrænes, penèque intolerabiles, tanta ex allatis litteris ſubminiſtrata fiducia, quales futuri ſint, qualiquè in poſterùm adversùs nos audacia ſint uſuri.* Joannes eſt vera vaticinatus. Etenim Papalibus litteris animatus Populus non ſolummodò in ipſum Neſtorium, ſed inſuper in Imperatorem declamare cœpit: *Regem habemus, non habemus Epiſcopum.* Hoc eſt, habemus Regem, ſed qui non faciat eſſe nobis Epiſcopum. Populus ſolemniter comminatus eſt Neſtorium præcipitare in mare. Et vice verſa ipſe cœpit in Populum & Clerum tyrannicè, ac hoſtiliter ſævire. Hæc omnia in ſuis ad Principem precibus amplè exponit Archi-Mandrita Dalmatius, & adjungit: *Veſtra proindè Majeſtas efficiet, ut ſacra & Œcumenica Synodus primo quoquè tempore hic coeat, quò hac præſente Chriſtus Eccleſiam uniat, Populumque in unum reducat, ac Sacerdotes ſinceræ fidei Prædicatores, priuſquàm impia illa doctrina latiùs ſerpat, loco ſuo reſtituat. Illud etiam obnixè precamur ac petimus, quandoquidem Neſtorius comminationibus, inſectationibus, exiliis, callidis & pravis machinationibus perterrefacere molitur; & quò ſuam inſaniam, ſuamque impietatem confirmatiorem reddat, quæcumquè excogitari poſſunt, ſine diſcrimine aggreditur; non Deum timet, nullum hominem veretur, nullum Epiſcopum veneratur, nullum Sacerdotem aut Clericum, aut ſanctum Monachum, aut Religioſum Laicum honorat; nullam pœnam iniquis decretam formidat, nullam deniquè legem Miniſtrorum iræ Divinæ in ejus Provocatores; ſed ſuperbia, qua omnes parvi pendit, elatus, pecuniiſque, & quorundàm corruptorum hominum potentia fretus, & ut liberè*

quod

quod res eſt dicamus, veſtra quoquè Dominatione fretus hæc facit: Petimus, inquàm, ne quidquàm deinceps illi liceat, niſi primùm Orthodoxæ fidei veritas enucleetur, ne quod enixiùs ſtudet, hac penitùs diſſipata, ac everſa, ſuam paulatim introducat.

Hæc verba, *Veſtra Dominatione fretus* palàm evincunt hunc libellum, ac in ipſo expreſſam Neſtorii tyrannidem prodiiſſe poſt ejus appellationem. Ipſa, & ei per Theodoſium violenter impartito ſuſpenſivo effectu fretus Neſtorius nullum curavit Epiſcopum: Nequidem Romanum. Hinc errores revocare noluit, ſed majori cum impetu perrexit prædicare. Degradatos à ſe Presbyteros, quos Pontifex repararat, loco ſuo noluit reponere. Hinc Dalmatius ſupplicat duo. Primò, ut ipſi promiſſa Synodus quàm primùm fiat. Deindè, ut uſquè ad ipſam non ſola Romana in Neſtorium Decreta, ſed etiam ipſius in Clerum & Populum tyrannica Attentata ſint ſuſpenſa: Et præſertim, ut à ſuæ hæreſios prædicatione cogatur ceſſare. Et concluſit: *Nos de Œcumenica Synodo cogenda vos rogamus, quæ aptiſſimè poſſit conſtabilire & erigere titubantia, ſive etiam confracta. Quamquàm per Dei gratiam, ejuſdemque tutelam, quæ in vobis operatur, inferorum portæ, quæ ſunt hæreticorum ora, adversùs fidem nunquàm prævalebunt, aut evertere illam poterunt.* Expoſtulat jam addictam Synodum non ſolummodò pro Neſtorio fieri, ſed & contra ipſum. Non admitti Hæreſiarchæ faſtum, quo ſperabat & minabatur Synodo adversùs Sanctum Cyrillum, ideòque & adversùs Cæleſtinum Pontificem præſidere. Et iſtud Theodoſius non potuit non admittere. Adductis per Dalmatium rationibus permotus Pontifex etiam conſenſit in Synodum. Etenim dum Hæreſiarchæ furor ſuſtinetur ac fovetur, ideòque nec Deum reveretur aut homines, Generalis Synodus eſt non ſolummodò utilis, ſed & neceſſaria. Eaſdem ob cauſas Synodi Poſtulator Neſtorius ipſam adeò extimuit, ut de ipſo poſt peractam Synodum Pontifex ſcripſerit ad Conſtantinopolitanam Eccleſiam: *Quis Petitorem Synodi crederet Synodo abſuturum? Campum ad certamen expoſcit; Sacerdotale poſtulat, cui non erat adfuturus, examen.* Et Synodus nihil egit, niſi Cæleſtini in ipſum Sancita probare, ſtabilire, confirmare. Demonſtravit ſe non ad definiendam fidem, ſed dumtaxat ad ſuperandas Hæreſiarchæ violentias fuiſſe neceſſariam. Et hinc ejus Acta, tandem meliora edoctus, Imperator Theodoſius ampliſſimè confirmavit. Et huc omninò alludit in datis ad ipſum, dum ſimilem Hæreſiarchæ Eutychetis appellationem denuò circumſcriptus admiſit, litteris Magnus Leo: *Nos* (Epiſt. 23.) *venerabilis Imperator, ſicut Neſtorii dogma perverſum meritò anathematizavimus, ita juſtè horum impietatem, qui veritatem carnis noſtræ negant à Domino noſtro Jeſu-Chriſto ſuſceptam eſſe, damnamus.* Hoc eſt, ſicut nuper Cæleſtinus rectè damnavit Neſtorium, ità & ego rectè nunc damno Eutychetem, ideòque ſicut tunc non fuit, ità neque nunc Generalis Synodus eſt neceſſaria. Sicut tunc non fuit Neſtorius, ità neque nunc Eutyches eſt contra Apoſtolicam Sedem defendendus.

Hæc breviter dicta ſint, quò Paſchaſius Queſnellus demonſtretur circà Sancti Petri privilegia plurimùm deviare.

CAPUT VI.

Diſcutiuntur Reverendi Patris Paſchaſii Queſnelli Aſſerta contra neſcio quem eximiæ eruditionis Virum.

HÆc ſunt Paſchaſii Queſnelli verba: *Quod autem ab eximiæ eruditionis viro ſuggeritur, lectis ſcilicet Conſtantinopolitanæ Synodi Geſtis adversùs Eutychen, omnia ſic à Sancto Leone fuiſſe probata & confirmata, ut ab indicenda Synodo Generali abſtineri debere cenſuerit tam Sanctus Flavianus, quam Sanctus Leo, pace optimi viri dixerim, longiſſimè à vero abeſt. Removendum quidem exiſtimavit Flavianus Concilium, quod fieri divulgabatur, ut ſcribit ad Leonem, ſed quam ob cauſam? An quia, ut jam laudato Viro videtur, accepta Pontificis Romani confirmatione finita erat cauſa? At tantùm abeſt, ut Sanctum Leonem approbantem aut confirmantem tunc haberet Flavianus, ut potius, penè iratum experiretur, propterea quod Eutychen ſeveriori ſententia, ut putabat perculerat, qui Statutis Nicænæ Synodi inhærere videbatur. Cum enim hæc ſcribebat de Concilio Conſtantinopolitanus Antiſtes, Geſtorum contrà Eutychen exemplaria nondum acceperat Sanctus Leo, aut ſaltem nondum eſſe à ſe accepta & approbata, vel reprobata reſcripſerat, ſed ſolæ Eutychis litteræ ei fuerant redditæ.*

Hic eximiæ eruditionis vir rectè affirmat Eutychetis cauſam accepta Romani Pontificis ad Sancti Flaviani Synodum confirmatione fuiſſe finitam. Etenim loquitur cum Sancto Auguſtino, qui poſt Carthaginenſem ac Milevitanam contra Pelagiana dogmata celebratas, & ab Innocentio primo Pontifice confirmatas Synodos in Sermone ſecundo de verbis Apoſtoli declamavit ad ſuum Populum: *Roma Reſcripta venerunt, cauſa finita eſt.* Propter eadem Reſcripta, ſimulque propter famoſam Zozimi Pontificis Tractoriam, in primo ad Sanctum Papam Bonifacium libro ſcripſit eiſdem Pelagianis non eſſe ſperandam aut poſtulandam Generalis Synodi audientiam, ſed ſolam reſtare pœnitentiam. Porrò an eximius ille vir aſſerat, quod Sanctus Flavianus, dum Sancto Leoni priorem relationem fecit, habuerit approbantem aut confirmantem Pontificem, ignoro. Si aſſerat, eſt lapſus. Interim etiam Reverendi Patris Paſchaſii Queſnelli Aſſerta non carent erroribus. Primus eſt, quod Sanctus Flavianus non cenſuerit per Papalem ſuæ Synodi confirmationem poſſe aut debere abſtineri à Generali Synodo. Etenim verba ejus ſunt lucida: *Cauſa eget ſolummodò veſtro ſolatio, atquè defenſione. Sic removebitur & Concilium, quod fieri divulgatur.* Sanctus Flavianus viderat omnem Neſtorii tragœdiam.

diam. Et fortè fuerat unus Presbyterorum, quos ille ob rectam in maritima Sanctæ Irenes Eccleſia prædicationem degradatos civitate ejecerat. Sperabat Imperatorem Theodoſium, qui tunc in admittenda adversùs Romanam definitionem appellatione doluerat ſe deceptum, non permiſſurum, ut etiam à ſimili Eutychetis audacia circumſcriberetur. Hinc cum fiducia ſcripſit ad Sanctum Leonem: *Sic removebitur & Concilium*. Secundus error eſt, quod etiam Sanctus Leo iſtud ipſum cenſuerit. Etenim aliud demonſtrant frequentes ejus ad Theodoſium litteræ, quibus aſſiduè ſcripſit nullam eſſe neceſſitatem futuræ Synodi, immò nec utilitatem. Et quod nuperum in Neſtorii cauſa Lapſum ipſi ad nares cum reverentia & conſtantia fricuerit, eſt ſuprà oſtenſum. Tertius error eſt, quod Magnus Leo Synodale Sancti Flaviani Judicium non confirmaverit. Etenim confirmatio eſt lucida. Et licèt non pateret ad oculum, eſſet potiùs Leontio apud Byzantinos Scholaſtico, & Victori Tonnonenſi Epiſcopo credendum, quàm Reverendo Patri Paſchaſio Queſnello.

Interim ille proſequitur: *De confirmatione igitùr Geſtorum à ſe habitorum adversùs Eutychen ne per ſomnium quidem cogitabat Flavianus, dum de removendo Concilio, quod parabatur, ſermonem ad Leonem habebat. Hoc unum pro Sacerdotali ſollicitudine verebatur, ne evocatis ad Œcumenicam Synodum Epiſcopis*, Sanctiſſimæ ubiquè turbarentur Eccleſiæ. *Ipſiſſima enim ejus verba ſunt in prima epiſtolarum, quas ad Leonem ſcripſit. Et illam quidem minimè neceſſariam Synodum exiſtimabat, quia quidquid impii dogmatis Eutyches evomuerat, in antiquis hæreticis, Apollinari, Valentino, & aliis jam pridem damnatum fuerat atquè proſcriptum præcedentium Conciliorum vel Epiſcoporum ſententiis: Et ea etiam profeкebat, quæ ſancti & univerſalis Concilii Epheſini doctrinæ adverſabantur. Ac proinde ejuſdem anathemati, ſententiæque obnoxium ſe faciebat. Cui pœnæ declarandæ quid opus erat, ut univerſi Chriſtiani Orbis Epiſcopi ſuis Sedibus moverentur in Synodum coituri*. Probat hæc authoritate Sancti Papæ Felicis tertii: *Facta ſemel Synodus abjecti cujuslibet erroris cunctos ſequaces conſequenter involvit*. Subſumit ex Sancti Gelaſii epiſtola ad Fauſtum Magiſtrum: *Non ſolùm Præſuli Apoſtolico hoc facere licet, ſed cuicumquè Pontifici, ut quoslibet, & quemlibet ſecundum Regulam ipſius hæreſios ante damnatæ à Catholica communione diſcernant*. Hinc concludit etiam contrà Eutychetem non fuiſſe neceſſariam Synodum.

Errores varii. Primus eſt, quod ad Magnum Leonem ſcribens Flavianus de Apoſtolica ſuorum Synodalium Geſtorum confirmatione nec per ſomnium cogitaverit. Etenim licèt non cogitarit de confirmatione data, plurimùm tamen cogitavit de danda. Ipſam expoſtulavit omnibus ſuæ eloquentiæ viribus. Secundus eſt, quod ad removendum Generale Concilium adduxerit hanc unicam rationem: *Ne ſanctiſſimæ ubiquè turbentur Eccleſiæ*. Etenim adduxit duas rationes. Unam, liceat cum Philoſopho loqui, à priori, alteram à poſteriori. *A poſteriori eſt jam dicta*. Etenim omnium Eccleſiarum turbatio eſt ſequela Generalis Concilii; ideòque iſtud ſine graviſſima totius Eccleſiæ neceſſitate non eſt poſtulandum aut concedendum. Rationem à priori Flavianus expreſſit his ſæpè laudatis verbis: *Per propria Scripta dignare decernere damnationem regulariter factam. Cauſa enim eget ſolummodò veſtro ſolatio, atquè defenſione. Sic per veſtras ſacratiſſimas litteras hæreſis, & turbæ deſtruentur. Removebitur & Concilium*. Tertius error eſt, quod Sanctus Flavianus ſcripſerit Synodum non eſſe neceſſariam, eò quod Eutyches jam damnatam Valentini aut Apollinaris hæreſim reſumeret, ac palàm impingeret in Sancita Epheſina. Etenim licèt ſint veriſſima, non tamen ità fuerunt adducta à Flaviano. Flavianus ea adduxit, quò demonſtraret ſuum Synodale Judicium fuiſſe regulariter factum, ideoque omninò eſſe Apoſtolica authoritate confirmandum. Et ut Papam fortiùs impelleret, addidit iſta ejus confirmatione etiam removendum Generale Concilium, quod fieri jactabatur.

Gaudeo, & gratulor Reverendum Patrem Paſchaſium Queſnellum firmare ſua Aſſerta per Sancti Gelaſii Pontificis epiſtolam ad Fauſtum Magiſtrum. Hinc enim mihi ſpem facio, quod omnem veneretur epiſtolam, ac profiteatur. Confido ipſum non impingere in regulam, ex qua adversùm Manichæos ſcripſit Sanctus Auguſtinus: *Manichæi, qui in Evangelio quod vultis creditis, quod vultis non creditis, non Evangelio, ſed vobis creditis*. At verò Sanctus Gelaſius in laudata epiſtola ſcribit adversùm Sectatores Acaciani ſchiſmatis: *Nobis opponunt Canones, dum neſciunt, quid loquantur. Contra quos hoc ipſo venire ſe produnt, quod primæ Sedi, ſana, rectaque ſuadenti, parere fugiunt. Ipſi enim ſunt Canones, qui appellationes totius Eccleſiæ ad hujus Sedis examen voluere deferri; ab ipſa verò numquàm appellari debere ſanxerunt: Ac per hoc illam de tota Eccleſia judicare, ipſam ad nullius commeare judicium, nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari, ſententiamque illius conſtituerunt non oportere diſſolvi, cujus potiùs Decreta ſequenda mandarunt*. Hæc Reverendus Pater Paſchaſius ex animo profiteatur, & nos ipſum ex animo reverebimur.

Audiamus ſequentia: *Hæc erat genuina ratio, quæ Flaviani animum à cogenda Synodo deterrebat. Cui planè annuit Sanctus Leo, cum litteris, Geſtiſque Flaviani acceptis, de qua re ageretur intellexit*, Et infrà: *Ità ſenſit Pontifex abſtinendum à celebranda Synodo, cum totius negotii ſeriem benè perſpectam habuit. Superfluam enim Synodum arguit, ut liquidò apparet, non ex approbatione aut confirmatione Sedis Apoſtolicæ, ſed ex inutilitate, ex cauſæ, quæ ventilanda erat, certitudine, ex quæſtionis ipſius evidentia, quam in dubium revocare nefas ducebat*. Reſpondeo fabulam ſibi ipſi iterùm non cohærere. Etenim hæc verba, *Ità ſenſit Pontifex abſtinendum à celebranda Synodo, cum totius negotii ſeriem benè perſpectam habuit*, profitentur Flaviani Synodale Judicium fuiſſe omninò à Pontifice examinandum ac retractandum, & ex perſpecta ejus legitimitate procedendum ac recuſandam Generalem Synodum. Profitentur Flaviani judicium fuiſſe à Pontifice examinatum,

ac

ac retractatum, & ex perſpecta ejus legitimitate recuſatam Generalem Synodum. At verò per examen & retractationem perſpecta legitimitas, & propter ipſam facta Generalis Synodi recuſatio, quid eſt niſi confirmatio? Eſt iſtud ipſum, quod laudat quintus Nicænus Canon: *Inquiratur autem, ne ſimultate, aut contentione, aut aliqua alia moleſtia Epiſcopi ſint excommunicati. Et ſi qui manifeſtè offenderint Epiſcopum, & juſtè excommunicati* ab omnibus eſſe videantur. Id eſt, hæc excommunicatio, quoniam juſta, ab omnibus confirmetur. Hæc enim confirmatio eſt ſcopus & fructus examinis ac retractationis. Proindè R. Pater Paſchaſius Queſnellus, licèt Apoſtolicæ confirmationis rem abjicere non poſſit, delectatur tamen conſueta abjicere vocabula, atquè ità ſuæ ergà Sanctum Petrum puſillanimitati iſtud ſaltem ſolatium impartiri. Datam à ſe fuiſſe confirmationem Pontifex diſertè affirmat etiam in litteris ad Fauſtum, Martinum, & alios Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Archi-Mandritas: *Senſum Eutychis, qui ſicut Geſtorum lectione cognovimus, meritò reprobatus eſt, etiam nos deteſtandum eſſe decernimus, ità ut ſi Aſſertor inſipiens in ſua pravitate voluerit permanere, habeat cum his conſortium, quorum eſt ſecutus errorem.* Sanctus Flavianus Pontifici ſupplicarat, ut dignaretur per propria Scripta decernere Eutychetis damnationem eſſe factam regulariter. Et Leo hìc diſertè ſcribit ſe decreviſſe. Ex Geſtorum Synodalium lectione. Hoc eſt, ex retractatione confirmaſſe.

Adducenda ſunt & ſequentia verba: *Sed antequàm ea omnia nota eſſent Pontifici, & poſtquàm etiam de rei totius ſerie à Flaviano inſtructus eſſet, non modò è rei Catholicæ utilitate Synodalem Conventum eſſe exiſtimavit, ſed & pro eo impetrando ſupplices ad Imperatorem dedit litteras.* Adducit vigeſimam tertiam Magni Leonis epiſtolam, & concludit: *Ex quibus, & ex ſequentium aliquot epiſtolarum verbis elucet Leonem perſuaſum tunc habuiſſe, maximam utilitatem allaturam eſſe Synodum, idque multiplices ob cauſas.* Ut evincat Romanæ Eccleſiæ non eſſe authoritatem definiendi dogmaticas controverſias, affirmat Generalem contra Eutychianos errores Synodum etiam per Magnum Leonem fuiſſe à Principe poſtulatam. Reſpondeo virum denuò circumſcribi, aut velle circumſcribere. Etenim omnes per ipſum hìc laudatæ Leonis epiſtolæ, ſi vel leviter inſpiciantur, demonſtrant illius animum fuiſſe à Synodo penitùs averſum. At quoniam per Dioſcorum & Eutychetem ſeductus Princeps perſiſtebat, inſtitit ut Synodus ſaltem in Italia fieret. Ex momentoſiſſimis rationibus. At neque iſtud obtinuit. Quarè errorem continent etiam hæc verba: *Verùm dum hæc Sanctus Leo in ancipiti poſitus meditatur, modò ad congregandam Synodum propenſior, modò ad removendam, Theodoſius Auguſtus eam apud Epheſum convocandam indixit inſcio Romano Pontifice.* Etenim clarum eſt Leonem à Synodo ſemper & conſtanter fuiſſe averſum. Ad damnandam hanc hæreſim cenſebat ſuum Tomum ſufficere.

Reverendus Pater Paſchaſius Queſnellus poſt varia, quæ ad rem non faciunt, concludit: *Quatuor hujuſmodi libelli in primis diſtinguendi ſunt, ne cujuſquè vis & energia alteri tribuatur, unde & totum hoc negotium conſequenter obſcuretur. Fuit igitur primus libellus appellatorius ad Concilium. Secundus Conteſtatorius ad Conſtantinopolitanum Populum. Tertius Querimonialis, ſeu querelæ ad Sanctum Leonem. Quartus libellus ſupplex ad Imperatorem. Primus commentitius erat, nec reverà datus, alii tres verè oblati. Quorum omnium libellorum mentionem facit Sanctus Flavianus in epiſtola prima ad Sanctum Leonem.* Querimonialem libellum exponit per verba Juris-Conſulti: *De Paternis injuriis conquerentem filium audiri juſtum eſt, & uſitatum; eum ipſum accuſantem vix quiſquàm ferat.* Reſpondeo fabulam denuò non cohærere. Etenim Eutyches de Flaviano non dumtaxat conqueſtus eſt, ſed inſuper accuſavit. Etiam de Neſtoriana Hæreſi. Nec apud ſolum Pontificem, ſed etiam Principem. Accuſavit adeò crudeliter, ut Theodoſius Sanctiſſimum virum coegerit ad ſolemnem, propria manu ſcriptam & ſubſcriptam, fidei profeſſionem. Nec his contentus Eutyches ſuis Conteſtatoriis libellis indidit graviſſimas in optimum Antiſtitem contumelias. Quæ certè non ſunt filialia. Et ad Leonem Papam tranſmiſit libellum, quo Synodale Flaviani Judicium poſtulabat retractari & circumduci. Addidit eundem aut ſimilem libellum à ſe exhibitum in ipſa Synodo: Et aſſeruit fuiſſe libellum appellationis. Proindè Paſchaſius Queſnellus denuò, quia rem abnegare non valet, ludit in voculis, atque ità devias ſuas cogitationes ſtudet conſolari.

Etiam mei dignatus eſt facere memoriam: *Nihil igitur contra antiquum Canonem & morem agebat Flavianus, qui eo nomine arguitur à CHRISTIANO LUPO, cum Synodi ſuæ Acta Romam non retulit.* Quod eum Magnus Leo arguerit, eſt manifeſtum. Et ſpero me non delinquere, ſi tantò potiùs Pontifici credam, quam hodiernis Commentis. Eſſe Commenta, eſt ſupra demonſtratum, & in Scholiis ad Dictatum Sancti Gregorii ſeptimi. Fateor plures Provinciarum Synodos quandoque non retuliſſe. At non quid fecerint, ſed quid ab ipſis fieri oportuerit, eſt attendendum. Quid Gallicana olim Eccleſia actitarit, demonſtrat Sancti Innocentii primi Pontificis Reſcriptum ad Sanctum Victricium Metropolitam Rothomagenſem. Et ad Viennenſis Provinciæ Epiſcopos ſcripſit Magnus noſter Leo: *Nobiſcum veſtra Fraternitas recognoſcat Apoſtolicam Sedem, pro ſui reverentia, à veſtræ etiam Provinciæ Sacerdotibus, innumeris relationibus eſſe conſultam.* Cap. 2. Loquitur non de univerſa Gallia, ſed de ſola Narbonenſi Provincia. Ex ipſa ſola affirmat in Romanis ſcriniis reperiri exemplaria innumerarum relationum. De tantis Pontificis fide Gallicana olim Eccleſia non dubitavit.

DISSERTATIO QUARTA
DE
ROMANA APPELLATIONE
SANCTI FLAVIANI
EPISCOPI
CONSTANTINOPOLITANI,
Degradati per Epheſinum Latrocinium.

CAPUT PRIMUM.

An Sanctus Flavianus appellaverit ad aliud Generale Concilium, an verò ad ſolam Romanam Eccleſiam?

DE hac re ſcribit Reverendus Pater Paſchaſius Queſnellus: *Appellationum, quæ ad Sedem Apoſtolicam delatæ dicuntur primis Eccleſiæ ſæculis, omnium celeberrima ea eſt, quæ data eſt à Sancto Flaviano Conſtantinopolitano Epiſcopo poſt latam adverſùm ſe à Dioſcoro ſententiam. Non enim tunc, inquiunt, à Provinciali, vel Diœceſana Synodo, ſed ab ea, quæ Œcumenicæ Synodi nomine gaudebat, ex omnibus videlicèt Epiſcopis collecta, & cui tres præcipui Eccleſiæ Primates & Patriarchæ, Occidentales per Legatos, Orientales per ſe ipſi intererant.* Non malè. Proinde hoc exemplo magnificè demonſtratur etiam à Generali Synodo poſſe provocari ad ſolum Romanorum Epiſcopum, adeòque ipſum iſta Synodo eſſe omninò ſuperiorem. Quoniàm ab ipſo non ſolummodò ſupplicatur Synodalis judicii reviſio, ſed propriiſſimè ad ipſum appellatur. Etenim non ſolus Dioſcorus Alexandrinus, ſed etiam Juvenalis Hieroſolymitanus, Thalaſſius Cæſaræenſis in Cappadocia, Baſilius Seleucienſis, & cæteri Primates, immò omnes Latrocinali Judicio cooperati Epiſcopi, in retractatoria apud Chalcedonem Synodo fuerunt demutati in reos, compulſi ad ſuorum operum rationes, & ſolemnem pœnitentiam. Excipe ſolos illos, qui per humilẽm pœnitentiam anteà à Magno Leone ſupplicaverant veniam, ac impetraverant. Quorundam hodiernæ in Apoſtolicam Sedem contumeliæ interim nos cogunt in res lucidas tempus expendere. Quarè nolim per eaſdem aſſiduè lineas ſerram ducere: Diſcutere volo ſola neceſſaria aut utilia. Rei ſeries eſt compendio exponenda.

Dum Dioſcorus Patriarcha Alexandrinus, ac Synodalis Præſidentiæ apud Epheſum invaſor, in Sanctum Flavianum pronunciavit Latrocinalem ſententiam, optimus Epiſcopus repoſuit: *Appello à te*. Et Hilarus Romanæ Eccleſiæ Archi-Diaconus, ac Sancti Leonis Pontificis Legatus, adjunxit. *Contradicitur*. Ita habent Acta Synodalia. Eadem de re ſcribit Eutychianæ hæreſis Breviculus, ſeu Acta ſuper nomine Acacii Epiſcopi Conſtantinopolitani: *Flavianus dejicitur, contradicentibus Vicariis Romanis*. Reverà enim non ſolus Hilarus contradixit, ſed etiam ejus in Legatione Collega, Renatus Romanæ Eccleſiæ ad Sancti Clementis titulum Cardinalis Presbyter. Lucet ex datis poſtmodò ad ipſum litteris

Theo-

Theodoreti Cirenſis Epiſcopi: *Cognovimus ardentem, juſtumque zelum Pietatis tuæ, & juſtiſſimam ac legitimam libertatem, qua uſus es, cum ea, quæ apud Epheſum temerè, ac licenter acta ſunt, reprehenderes. Nec ſoli nos iſta didicimus, ſed in omnem terram rectæ mentis tuæ ſonus exivit, & omnes juſtitiam, zelum, libertatem, & adversùs iniquitatem injectas à te minas decantant. Et hæc quidem egit Pietas tua, cum unicam cædem conſpexiſſet.* Nempè cædem Sancti Flaviani, quem ſceleratus, & Epiſcopi nomine indignus Dioſcorus coram ſe genuflexum invaſit calcibus in conſpectu totius Synodi, & inflixit lethalia vulnera, ex quibus paucos poſt dies novus iſte Abel migravit ad Dominum. Renatus igitur non dumtaxat Latrocinali Judicio contradixit, ſed inſuper eſt minatus Dioſcoro: Et quidem cum zelo, ac libertate. Haud dubiè proteſtatus eſt iſta omnia, quoniàm ſine Apoſtolicæ Sedis authoritate, immò contra ejus ſacroſanctas Juſſiones, & per invaſum ejus privilegium acta, eſſe Latrocinalia Attentata: Et Dioſcoro minatus eſt talionem. Quarè mendoſa ſunt hæc laudati Breviculi de Romanis Legatis Epheſum proficiſcentibus verba: *Presbyter Renatus in Delo Inſula morte præventus eſt.* Julius Puteolanus Epiſcopus, Legatorum Primas, quoniàm nec in Synodo, nec poſt ipſam reperitur ulla ejus memoria, videtur iſthic obiiſſe. Quidquid ſit, non unum, ſed plures Romanæ Eccleſiæ Legatos iſti judicio contradixiſſe, teſtatur Victor Epiſcopus Tonnonenſis. Ejuſdem contradictionis meminit in Chronico Proſper Tyro: *In Epheſino Concilio Dioſcorus Alexandrinus Epiſcopus, Primatum ſibi vindicans, abſoluto Eutyche, in Flavianum Epiſcopum Conſtantinopolitanum damnationis ſententiam tulit, reclamante Hilaro, Diacono Eccleſiæ Romanæ, qui vice Sanctis Leonis Papæ cum Julio Epiſcopo Puteolano à Sede Apoſtolica fuerat deſtinatus. Nam cum omnes Epiſcopi in Concilio conſtituti, vi & metu Comitum, vel militum quos Dioſcoro Alexandrinæ urbis Epiſcopo attribuerat Imperator, compellerentur huic hæreſi accommodare conſenſum, memoratus Diaconus, inter tot vitæ pericula conſtitutus, voce contradictionis emiſſa, cum in ejus propterea perniciem ſæviretur, relictis illic omnibus ſuis, latenter abſceſſit, ut præfato Papæ, vel cæteris Italiæ Sacerdotibus, qualiter ibi Catholica fides fuerat violata, ſua delatione promeret.* Omnes ſuos Legatos Ep.40.41. contradixiſſe ſcribit in litteris ad Imperatorem Theodoſium, ac ad ejus ſororem Pulcheriam etiam Magnus Leo, ſingulariter tamen laudans Hilarum Diaconum. Porrò appellans Flavianus non expreſſit invocatum à ſe Judicem. Hinc quæſtio eſt, an ad ſolum Pontificem appellaverit, an verò ad aliam Generalem Synodum? Hoc enim placet Reverendo Patri Paſchaſio Queſnello. Petrus de Marca hic deſeritur à ſuis Symmiſtis.

Reſpondeo Sanctum Flavianum appellaſſe ad ſolum Pontificem Leonem. Lucet ex ejuſdem Magni Leonis teſtimonio in litteris ad Imperatorem Theodoſium: *Quia Dominicæ Incarnationis Sacramento impiè nunc à paucis imprudentibus obviatur, omnes partium noſtrarum Eccleſiæ, omnes Manſuetudini veſtræ cum gemitibus & lacbrymis ſupplicant Sacerdotes, ut quia & noſtri fideliter reclamarunt, & eiſdem libellum appellationis Flavianus Epiſcopus dedit, Generalem Synodum jubeatis intra Italiam celebrari, quæ omnes offenſiones ità aut repellat aut mitiget, ne ultra aliquid ſit, vel in fide dubium, vel in charitate diviſum. Quam autem poſt appellationem interpoſitam hoc neceſſario poſtuletur, Canonum Nicææ habitorum Decreta teſtantur.* Eadem verba Leo repetit in alia ad eundem Principem epiſtola, & adjungit de Nicænis Canonibus: *Quæ ſubter adnexa ſunt.* Et ſubter adnexuit Ep. 40. C. 3. Sardicenſem Canonem de Romanis appellationibus damnatorum Epiſcoporum. Per quam adnexionem altè clamavit Sanctum Flavianum appellaſſe ad ſuam Sedem. Affirmavit enim ipſum aplaſſe iſta appellatione, quam laudant & ſtabiliunt, & cujus proſequendæ ac exequendæ modum præſcribunt iſti Canones. At verò iſtorum fundamentalis vox eſt: *Sancti Petri memoriam honoremus.* Palam laudant ac ſtabiliunt appellationes Romanas. Alia ipſorum palmaris vox eſt de invocato per appellantem Romano Epiſcopo: *Faciet quod ſapientiſſimo conſilio judicaverit.* Leo permanſit conſtans in ſuo, quod ante Epheſinum Latrocinium placuerat, conſilio. Uti tunc cenſuerat retractatorium Eutychianæ appellationis Judicium debere fieri in Generali intra Italiam Synodo, ità nunc iſtud ipſum cenſet de appellata cauſa Sancti Flaviani. Addit has ſuas preces eſſe fundatas in Nicænis, ſeu Sardicenſibus Canonibus, ideoque ſibi non poſſe denegari. Quod nempe ad ſe eſſet facta appellatio, ideoque in ſuo, quod iſti Canones ſapientiſſimum prædicant Beneplacito haberet omnia. Sanè non ad ejus Sedem, ſed ad Generalem Synodum interjecta appellatio ei non faciebat iſtam expoſtulandi fiduciam.

Aſſertio lucet etiam ex his verbis: *Eiſdem libellum appellationis Flavianus Epiſcopus dedit.* Proinde non ſola voce appellavit Flavianus, ſed etiam per libellum. Utiquè poſt Latrocinale Judicium, antequàm conjiceretur in carcerem, vel certè antequam in exilium propelleretur. In ipſo judicio appellavit voce, poſtmodò appellationem redegit in libellum, & tradidit Legatis Apoſtolicis. Nempè portandum & tradendum Pontifici, & ab ipſo diſcutiendum in retractatorio Judicio. Quin Leo Pontifex, & Apoſtolica Sancti Petri Sedes fuerint in ipſo expreſſa, non eſt dubitandum: Attamen quia ſacrum iſtud inſtrumentum eſt à nobis perditum, per ipſum non poſſumus obſtruere os loquentium iniqua. Ipſum obſtruit Magnus Leo in litteris ad Imperatricem Pulcheriam: *Scripſimus de hac re,* Actis Epheſini Latrocinii, & appellatione Sancti Flaviani, Epiſt. 41. *ad glorioſiſſimum Principem, ut fidem, in qua renatus per Dei gratiam regnat, nulla ſinat novitate corrumpi, quoniàm Flavianus Epiſcopus in noſtra omnium communione perſiſtit, atque hoc, quod factum eſt ſine conſideratione juſtitiæ, & contra omnem Canonum diſciplinam, ratum haberi ratio nulla permittit. Et quia diſſenſionis ſcandalum non abſtuliſſet Epheſina Synodus, ſed auxiſſet, habendo intra Italiam Concilio & locus conſtitueretur & tempus, omnibus*

que-

querelis & præjudiciis partis utriuſquè ſuſpenſis, quò diligentius univerſa, quæ offenſionem generaverunt; retractentur. Admittit Sancti Flaviani appellationem, ipſum reveſtit Epiſcopatu, firmat in Epiſcopali, ad omnes Eccleſias communione, ejus appellationi dat effectum ſuſpenſivum, ad retractatorium ſine Latrocinali violentia peragendum examen poſtulat concedi Synodum in Italia, ei præfigi tempus & locum, & hæc omnia per Theodoſium ratificari. Hæc omnia poſtulat virtute Canonum Sardicenſium. Omnia ſunt vana & frivola, immò & violenta Attentata, ſi Romana Sedes à Flaviano non fuit invocata.

Epiſt. 45. Hæc eadem lucent ex litteris ad Clerum & Populum Conſtantinopolitanum. Affirmat Flavianum fuiſſe à Dioſcoro & ejus Latrocinio iniquè damnatum & proſequitur: *Sed hos auſus confidimus Chriſtianiſſimo Principi minimè placituros. Nunc quia Eccleſiam veſtram hac ratione cognovimus diſſipatam, conſolandos & hortandos vos eſſe credidimus noſtris epiſtolis, ut pro Catholicæ fidei defenſione perfidorum nequitiæ reſiſtatis. Nolumus enim Dilectionem veſtram hoc mœrore percelli, cum major gloria veſtram ſit ſubſecutura conſtantiam, ſi à probabili Sacerdote veſtro nullæ vos minæ, nulla formido divulſerit. Quiſquis enim incolumi atquè ſuperſtite Flaviano Epiſcopo veſtro fuerit auſus Sacerdotium invadere, nunquàm in communione noſtra habebitur, nec inter Epiſcopos poterit numerari. Nos enim ſicut Neſtorium in ſua perverſitate anathematizavimus, ità eos qui veritatem carnis noſtræ in Domino JESU-CHRISTO denegant, pari execratione damnamus.* Epiſtola videtur ſcripta ante confirmatum ab Imperatore Theodoſio Latrocinium. Ante Eccleſię Conſtantinopolitanæ ordinatum Anatolium. Saltem ſcripta eſt, antequam Leo iſta ſciret. Interim noverat machinas Dioſcori, qui degradato Flaviano ſtudebat ſtatim ſuperintrudere ſuum Archi-Diaconum Anatolium, in Regia civitate ſuum nuperrimè Apocriſarium. Tentabat agere adversùs Flavianum, quomodò ejus Prædeceſſor Theophilus egerat adversùs Sanctum Joannem Chryſoſtomum: Qui ejecto ſtatim ſuperordinaverat Arſacium. Contra has machinas Magnus Leo potentiſſimè intercedit: Clerum & Populum ex pectore animat ad conſtantiam, qua neminem vivo Flaviano permittant ſuperordinari, addens ipſum, qui ſe intrudi permiſerit, à ſe irreparabiliter degradandum, & habendum indiſpenſabiliter irregularem. Et perſtitit firmus in ſuo verbo. Etenim Anatolium, licèt nonniſi poſt Flaviani mortem videatur ordinatus, agnoſcere non voluit, niſi poſt multam pœnitentiam ad inſtantiſſimas preces optimi Imperatoris Martiani. Leo hæc omnia egit juxta Sardicenſes Canones. Et omnia ſunt vana, ſi Flavianus ad ipſum non provocaverit.

Epiſt. 42. Eadem veritas liquet ex Pontificis Reſcripto ad Sanctum Flavianum: *Quæ & quanta Dilectio tua pro Catholicæ fidei defenſione patiatur, per Diaconum, qui ab Epheſo furtim eſt elapſus, agnovimus. Et licèt magnificemus Deum, qui te gratiæ ſuæ virtute confortat, neceſſe eſt tamen nos dolere eorum ruinas, per quos veritas impugnatur, & ipſa totius Eccleſiæ fundamenta quatiuntur. Quià verò Providentia Dei ſemper ſuis neceſſarium præſtat auxilium, ſcire debet Fraternitas Tua nos à communi cauſa nihil eorum, quæ agenda ſunt, præterire: Ut primitùs ad ea, quæ univerſitati Fidelium proſint, pervenire mereamur. Supereſt ut fortiter interim Dilectio tua toleret, quæ ſibi ad æternam gloriam non dubitet profutura. Perlator ſanè brevis hujus epiſtolæ fideli ſermone poterit enarrare, quidquid illud eſt, ad quod, adjuvante Domino, ſtudio fidei & charitatis intendimus.* Brevis hæc epiſtola eſt omninò Papale Reſcriptum ad appellationis Inſtrumentum, quod Flavianus deſtinaverat per Hilarum Romanæ Eccleſiæ Archi-Diaconum. Affirmat varia. Primò, quod Pontifex omnem tragœdiam abundè intellexerit ex laudato ſuo Diacono. Secundò, quod Sancti Flaviani calamitatibus ex animo compatiatur. Tertiò, quod Catholicæ fidei, quæ eſt cauſa totius Eccleſiæ, debeat ante omnia providere. Quartò, quod exinde ſtatim intendet rebus ſingularibus Flaviani. Ei promittit ſeriam cauſæ retractationem, interim admittens ejus appellationem, ipſum reveſtiens, & omnia ſuſpendens. Hæc ſunt quæ epiſtolæ Perlator ei debebat fideli enarrare Sermone. Etenim & brevis hæc epiſtola, & epiſtola ad Imperatorem Theodoſium, & epiſtola ad Imperatricem Pulcheriam, per quas Papa Flavianum reveſtit, & ad retractandam ejus cauſam poſtulat in Italia Synodum, datæ ſunt eodem die, tertiò Idus Octobris. Hinc pluribus ad Principes, paucis ad Flavianum ſcripſit, plura illi exponi mandans per Tabellarium. Eadem die ſcripſit ad Julianum Coenſem, & ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum: Forſan & ad alios. Hinc breviter ad Flavianum. Interim hæc omnia ſimul juncta lucidè demonſtrant Sanctum Flavianum appellaſſe ad ſolum Pontificem.

Quid opus multis? Valentiniani III. Imperatoris ad Collegam Theodoſium epiſtola eſt lucidiſſima: *Cum adveniſſem in Urbem Romam ad Divinitatem placandam, ſequenti die ad Baſilicam Apoſtoli Petri proceſſi, & illic poſt venerabilem noctem diei Apoſtoli, & à Romano Epiſcopo, & ab aliis cum eo ex diverſis Provinciis congregatis, rogatus ſum ſcribere veſtræ Manſuetudini de fide, quæ cum ſit conſervatrix omnium fidelium animarum, dicitur perturbata, quam nos à noſtris Majoribus traditam debemus cum omni competenti devotione defendere, & dignitatem propriæ venerationis Beato Apoſtolo Petro intemeratam & in noſtris temporibus conſervare: Quatenùs Beatiſſimus Romanæ civitatis Epiſcopus, cui Principatum Sacerdotii ſuper omnes Antiquitas contulit, locum habeat ac facultatem de fide & Sacerdotibus judicare, Domine ſanctiſſime Pater, & Venerabilis Imperator. Hujus enim rei gratia, ſecundùm ſolemnitatem Conciliorum, & Conſtantinopolitanus Epiſcopus eum per libellos appellavit, propter contentionem, quæ orta eſt de fide. Huic itaque poſtulanti & conjuranti ſalutem noſtram communem, annuere non negavi, quatenùs ad tuam Manſuetudinem meam petitionem ingererem, ut prædictus Sacerdos, congregatis ex omni Orbe etiam reliquis Sacerdotibus intra Italiam, omni præjudicio ſubmoto, à principio omnem cauſam, quæ vertitur, ſollicita probatione cognoſcens, ſen-*

ten-

tentiam ferat, quam fides & ratio veræ Divinitatis expoſcit.

Affirmat varia. Primò, quod Romanæ civitatis Epiſcopo Sacerdotii ſuper omnes Principatum Antiquitas contulerit. Secundò, quod ex hujus Principatus cauſa ad ipſum ſpectet de fide & omnibus Epiſcopis judicare. Tertiò, quod hæc non dumtaxat in antiquitate, ſeu antiqua conſuetudine fundentur, ſed etiam in ſolemnitate Canonum. Quartò, quod ex iſtis fundamentis Conſtantinopolitanus Antiſtes, utiquè Sanctus Flavianus, ad ipſum per libellos appellaverit. Non ſola voce in ipſo Latrocinali Judicio, ſed etiam poſt ipſum per libellos. Non ad totius Eccleſiæ, aut totius Occidentis Synodum, ſed ad ſolum Epiſcopum Romanorum. Quintò, quod totius Mundi Epiſcopos in Generalem Synodum congregare ſpectet ad eundem Pontificem. Sextò, quod in iſta Synodo etiam ad ipſum ſpectet omnem cauſam à principio retractare, & definitivam ferre ſententiam. A pravis Miniſtris circumſcriptus Theodoſius in litteris, quibus palam favit Neſtorio, & Sanctum Cyrillum per duras minas coegit ad Epheſinam Synodum, Sanctum Cæleſtinum Pontificem tacito nomine reprehendit, quod iſtas quæſtiones definiiſſet ſolus, adjungens iſtas ex Majorum more ſpectare ad Œcumenicam Synodum. Haud dubiè ſimilia ſcripſerat etiam pro Eutychete. Hunc ejus errorem notat Valentinianus, aſſeverans omne de fide ac Epiſcopis, etiam in Generali Synodo, judicium ſpectare ad Epiſcopum civitatis Romanæ.

Eadem omnia confirmat in litteris ad eundem Theodoſium Galla Placidia Auguſta, Conſtantii Imperatoris vidua, Mater Valentiniani: *Non enim modicum detrimentum eſt ex his quæ geſta ſunt, ut fides, quæ tantis temporibus regulariter cuſtodita eſt à ſacratiſſimo Patre noſtro Conſtantino, qui primus Imperio ſplenduit Chriſtianus, perturbata ſit ad arbitrium unius hominis, qui in Synodo Epheſinæ civitatis odium & contentiones potiùs exercuiſſe narratur, militum præſentia & metu impetens Conſtantinopolitanę civitatis Epiſcopum Flavianum, eò quod libellum ad Apoſtolicam Sedem miſerit, & ad omnes Epiſcopos harum partium, per eos qui directi fuerant ad Concilium à Reverendiſſimo Epiſcopo Romę, qui ſecundùm definitiones Nicęni Concilii ſunt conſueti intereſſe, Domine Sacratiſſime Fili, venerabilis Imperator. Hac itaque gratia tua Manſuetudo, tantis turbis reſiſtens, veritatem fidei Catholicę Religionis immaculatam ſervari pręcipiat, ut ſecundùm formam & definitionem Apoſtolicę Sedis, quam & nos tanquàm pręcellentem ſimiliter veneramur, in ſtatu Sacerdotii illęſo manente per omnia Flaviano, ad Concilium Apoſtolicæ Sedis Judicium transmittatur, in qua primus ille, qui cœleſtes Claves fuit dignus accipere, Principatum Epiſcopatus ordinavit, quando ſcilicet decet nos huic maximæ civitati, quæ Domina omnium eſt civitatum, in omnibus reverentiam conſervare.* Disertè affirmat Flavianum appellaſſe ad Leonem. Et ejus appellationi rogat donari ſuſpenſivum effectum: Secundùm Canones. Inſuper poſtulat retractatorium Judicium tranſmitti ad Concilium Sedis Apoſtolicæ. Non ad Œcumenicam Synodum; ſed ad Synodum ſolius Romanæ Provinciæ. Hanc judicat ſufficere. Quod nempè iſta Synodus eſſent Epiſcopi harum partium, ad quos Flavianus appellaverat. Si tamen appellaverit. Etenim penitùs exiſtimo, quod ipſis potiùs expoſuerit ſuam cauſam, commendandam Sancto Leoni. Interim res cadit in idem. Quidquid fuerit, Galla Placidia iſtud ipſum poſtulavit à Sancta Imperatrice Pulcheria: *Clementia tua ſecundùm Catholicam fidem conſpirare dignetur, ut quidquid illo tumultuoſo, miſerrimoque Concilio conſtitutum eſt, omni virtute removeatur, ut omnibus integris permanentibus, ad Apoſtolicæ Sedis Judicium, in qua primus Apoſtolorum Beatus Petrus Sacerdotii Principatum tenuit, Epiſcoporum cauſa mittatur.*

Eadam omnia in litteris ad Pulcheriam Auguſtam inſigniter exponit Hilarus Romanæ Eccleſiæ Archi-Diaconus. Exponit Latrocinale Dioſcori de Flaviano Judicium, ſuam contra illud generoſam proteſtationem, ſuumque per multa pericula reditum ad Romanam civitatem, & proſequitur: *Veſtra itaque veneranda Clementia cognoſcat à Sancto Leone Papa cum omni Occidentali Concilio reprobari omnia, quæ in Epheſo contra Canones per tumultus & odia ſæcularia à Dioſcoro Epiſcopo geſta ſunt, & nulla ratione hæc in his partibus ſuſcipi poſſe, quæ per potentiam prædicti, non ſine læſione fidei, & præjudicio ſanctiſſimi viri, innoxiique Flaviani commiſſa ſunt. Quæ verò conſtanti ac forti authoritate pro fide à me nunciata ſunt, ſuperfluum credo narrare. Nam hæc ex litteris BB. Papæ poteritis agnoſcere.* Per reducem Hilarum de appellatione inſtructus Leo mox coegit ſuæ ac vicinarum Provinciarum Synodum, & decrevit omnia ſuperiora. Latrocinalem Synodum caſſavit & circumduxit; admiſit Sancti Flaviani appellationem; ipſum reveſtivit, & firmavit in plena Epiſcopali apud omnes Eccleſias communione; ipſius appellationi adſcripſit effectum ſuſpenſivum; ipſi quemcumquè ſuperordinari rigidiſſimè vetuit; retractatorium Judicium voluit fieri in celebranda intra Italiam Synodo: Et hæc omnia per varias litteras ſcripſit ad Theodoſium, ad Pulcheriam, ad Julianum Coenſem Epiſcopum, ad Sanctum Flavianum, & ad alios. Omnis Occidens admiſit promptiſſimè: Etiam ante datum auxilium ab Imperatore Valentiniano. Etenim omnes iſtæ litteræ ſunt ſcriptæ tertio Idus Octobres, & Valentinianus Romam non venit, niſi ad ſequens Feſtum Principis Apoſtolorum. At circumſcriptus in Eutychetis patrocinium, ac in Sancti Flaviani odium Theodoſius obedire non permittebat Orientalem Eccleſiam: Hinc ipſi per varios modos ac mediatores ſupplicavit Pontifex, Et licèt non exaudiretur, uti non deſiit Principatu ſui Romani Sacerdotii.

Etenim omnes Orientales Epiſcopos, qui Latrocinali in Sanctum Flavianum judicio adfuerant & conſenſerant, ſuſpendit à ſuæ Sedis ac totius Occidentalis Eccleſiæ communione. Romana Eccleſia Orientales Epiſcopos, dum ob Regiam præſentis Imperatoris violentiam aliter non poterat, ſic olim fuit conſueta punire & frænare, Lucent iſta ex Sancti Leonis litteris ad Anatolium, propter Regias Martiani & Pulcheriæ

preces

preces jam confirmatum in Epiſcopatu Conſtantinopolitano: *De Fratribus verò, quos & epiſtolis tuis, & Legatorum noſtrorum relatione, communionis noſtræ cupidos eſſe cognovimus, eò quod doleant ſe contra potentiam, contraque terrores non tenuiſſe conſtantiam, ſed alieno ſceleri præbuiſſe conſenſum, cum eos ità formido turbaſſet, ut in damnationem Catholici atque Innocentis Antiſtitis, & in receptionem deteſtabilis pravitatis trepido famularentur obſequio, illud quidem quod præſentibus & agentibus noſtris conſtitutum eſt approbamus, ut ſuarum interim Eccleſiarum eſſent communione contenti, ſed cum Legatis noſtris, quos miſimus, participata tecum ſollicitudine volumus diſponatur, quatenùs hi, qui plenis ſatisfactionibus malè geſta condemnant, & accuſare ſe magis eligunt quàm tueri, pacis & communionis noſtræ unitate lætentur, ità ut digno priùs anathemate, quæ contra fidem Catholicam ſunt recepta, damnentur.*

Epiſt. 6c.

Affirmat & docet varia. Primò, quod omnes Latrocinali Judicio cooperatos Orientis Epiſcopos removerit à ſua communione. Nempè in iſta poſt Hilari Diaconi reditum Synodo, qua Flaviani appellationem admiſit, ac ipſum reveſtivit. Proceſſit ex antiqua Eccleſiæ regula, laudata ac ſtabilita per Africanum Canonem: *Placuit ut à quibuſcumquè Judicibus Eccleſiaſticis ad alios Judices Eccleſiaſticos, ubi eſt major authoritas, fuerit provocatum, non eis obſit, quorum fuerit ſoluta ſententia, ſi convinci non potuerint vel inimico animo judicaſſe, vel aliqua cupiditate, vel gratia depravati.* Iſti Epiſcopi, licèt non inimico animo, tamen cupiditate & gratia depravati judicaverant, ideòque Magnus Leo ipſos meritò caſtigavit. Secundò diſcimus, quod iſti Epiſcopi, dum vixit Imperator Theodoſius, in patientia ac pœnitentia ſiluerint. Etenim ille confirmarat Epheſinum Latrocinium, & adversùs ipſum nec preces nec inſtructiones dignabatur admittere. At verò poſt ejus mortem Imperio admotus Martianus exaudivit Magnum Leonem, omniaque ejus Decreta ac Poſtulata veneratus eſt, & confirmavit. Tunc igitur iſtorum Epiſcoporum plurimi agnoverunt errorem, & primò ad Julianum Coenſem Epiſcopum, Leonis iſthic Legatum, deinde recurrerunt ad ipſum Pontificem, & ſuæ infirmitati ac lapſui indulgentiam ſupplicarunt, recipere communionem cum Romana, adeoque & cum omni Orthodoxa Eccleſia. Et Leo per gradus proceſſit. Primò ratam habuit factam eis à ſuis Legatis gratiam: Apoſtolicam communionem intra ſolam cujuſquè Eccleſiam. Deindè ipſis, dummodò Eutychianæ perfidiæ ſolemniter dicerent anathema, reſtituit plenam communionem.

Pontifex pergit in ſua epiſtola: *De nominibus autem Dioſcori* Patriarchæ Alexandrini, *Juvenalis* Hieroſolymitani, *& Euſtatii* Berytenſis in prima Phœnicia Epiſcopi, *ad Sacrum Altare non recitandis Dilectionem tuam hoc decet cuſtodire, quod noſtri ibidem conſtituti faciendum eſſe duxerint, quodque honorandæ Sancti Flaviani memoriæ non repugnet, & à gratia tua Chriſtianæ Plebis animos non avertat. Nam iniquum nimis eſt atquè incongruum, eos qui innocentes & Catholicos ſua perſecutione venarunt, Sanctorum nominibus ſine diſcretione miſceri, cum damnatam impietatem non deſerentes, ipſi ſe ſua pravitate condemnent: Quos convenit aut percelli pro perfidia, aut laborare pro venia.* Dioſcorus palam ex inimico animo in Sanctum Flavianum proceſſerat, Juvenalis autem & Euſtatius, qui ex officio debuerant compeſcere, ſingulariter adjuverant: Hinc ipſos Pontifex cenſuit ſingulariter caſtigandos. Eos nec communione, nec gradu privavit. Etenim omnes tres Chalcedone comparuerunt ut Epiſcopi: Et in prima Actione Dioſcorus aſſedit ut Patriarcha. Diſcedere & exire compulſus fuit, non quia degradatus aut excommunicatus, ſed quia ex Judice demutatus in Reum. Per Sancti Flaviani appellationem. Hanc igitur pœnam Pontifex in iſtos tres valere voluit: Et inſuper ipſorum nomina non recitari ad Sacrificium. Ipſos ſuſpendit à celebratione Miſſarum, immò ab omni perceptione Sacroſanctæ Euchariſtiæ. Nam quorum nomina recitari, ſeu Domino Deo ad Altare offerri non poterant, communicabant ſine Oblatione. Erant Conſiſtentes, excluſi à Perfectione.

Et ex his addiſcimus plura. Primò, quod Orientalis Eccleſia tunc plenè dependeret ab Occidentali. Etiam à ſola Romana. Secundò, quod Sancti Flaviani appellationem, & omnes ejus appendices ſolus Leo adminiſtraverit, citrà omnem dependentiam à Generali Concilio. Hinc enim lapſi apud Epheſum Epiſcopi ſuam reparationem non diſtulerunt uſque ad futuram Synodum, ſed ipſam à ſolo Leone ſupplicatunt ac impetrarunt. Et iſtam reparationem probavit omnis Eccleſia. Omnes enim iſti Epiſcopi fuerunt tanquàm integri admiſſi ad Synodum Chalcedonenſem. Tertio addiſcimus, quod Magnus Leo, *Sancti Flaviani* appellationem in alia Generali Synodo retractatam volens, non ex Canonum neceſſitate, ſed ex ſpontaneo juxta Canones Beneplacito voluerit. Ob rationes. Potuerat ſolus retractare ac definire. Sardicenſes enim Canones ſapientiſſimo ejus Beneplacito permittunt & credunt omnia. Nempe ſuper Sancti Petri Cathedram nihil auſi conſtituere, ſcientes illi omnia conceſſa à Domino. Quartò diſcimus, quod hæc omnia ſciverit, & profeſſa fuerit Galla Placidia, Theodoſium rogans ut omnem Flaviani cauſam tranſmitteret *ad Concilium Sedis Apoſtolicæ*. Ejus Secretarii erant peritiſſimi legum & Canonum. Quintò, quod Pontifex poſſit ſibi reſervare varia, & Patriarcharum etiam manus conſtringere. Etenim lapſos apud Epheſum Epiſcopos à ſe ſolo voluit reparari. Sextò, quod iſtam reſervationem ac reparationem poſſit ante ipſos Patriarcharum oculos per ſuos etiam Legatos exercere. Septimò, quod Magnus Leo iſta in re noluerit Patriarchas ex integro mutilare. Hinc addidit: *Participata tecum ſollicitudine*. Octavò, quod Pontifex ſit manifeſtè ſuperior Generali Concilio. Etenim appellatio non fit, niſi ad Superiorem.

Quod Sanctus Flavianus non ad Generalem Synodum, ſed ſolam Apoſtolicam Sedem appellaverit, diſertè etiam teſtatur in Neſtorianæ ac

Eu-

Eutychianæ hæreſis Breviario Liberatus, Carthaginenſis Eccleſiæ Archi-Diaconus: *Hæc ergò ſecunda Epheſina Synodo decernente, & reſtituente Eutychi Presbyterii dignitatem ac Miniſterii Præſulatum, Flavianus quidem & Euſebius*, Dorylæenſis
Cap. 12. Epiſcopus, *carceri mancipantur. Porrò locum obtinentes Papæ Leonis omnibus, quæ geſta* ſunt, contradixerunt: Flavianus autem, contra ſe *prolatâ ſententia, per ejus Legatos Sedem Apoſtolicam appellavit libello*. Apoſtolicam Sedem in ſuis Legatis veneratus eſt, ideoque ipſis tradidit ſuæ appellationis libellum. Liberatus diſertè ſcribit non ſolum Hilarum, ſed Apoſtolicos Legatos Latrocinali Judicio contradixiſſe. Eidem debemus gratias, quod nos doceat Flavianum ac Euſebium fuiſſe apud Epheſum à Dioſcoro carceratos. Comes Marcellinus addit Sanctum Flavianum fuiſſe relegatum Hypepam Aſiæ. Et Proſper Tyro: *Sanctus Flavianus inter manus eorum, à quibus in exilium ducebatur, glorioſo ad Chriſtum fine tranſivit*. Etenim à Dioſcoro fuerat impetitus calcibus, & graviter læſus. *Cæſus Flavianus, & multis injuriis affectus, dolore plagarum migravit ad Dominum*. Sunt verba Liberati. Hæc eſt cauſa, cur Magnus Leo Sanctiſſimum Epiſcopum non repoſuerit in ſuam Sedem. Proſper ſubjungit: *Martiani Auguſti Edictis, Apoſtolicæ Sedis authoritatem ſecutis, Synodus Epheſina damnatur*. Non per aliam Synodum, ſed per ſolam authoritatem Magni Leonis.

CAPUT II.

Diſcutiuntur quædam Commenta Reverendi Patris Paſchaſii Queſnelli.

PAſchaſius Queſnellus laudat Magni Leonis ad Imperatorem Theodoſium litteras, & com-
Epiſt. 40. mentatur: *Ex deſcriptis epiſtolę verbis aliud nobis validiſſimum adeſt argumentum, quo à Flaviano Synodum appellatam eſſe conſtat, ac deinde Leonem, quaſi Synodi Caput. Cum enim Leo ex appellatione illius Epiſcopi congregandę Synodi Œcumenicę neceſſitatem arceſſat, Sole clarius eſt appellatam eſſe Synodum, nec alterius authoritatem pulſatam eſſe appellationis libello, ut de Epheſini Latrocinii ſententia judicium fieret*. Quam autem, *inquit*, poſt appellationem interpoſitam hoc neceſſariò poſtuletur, Canonum Nicææ habitorum Decreta teſtantur. *Si enim ad unum ex Occidentalibus Epiſcopum cum Provinciali vel Diœceſana Synodo provocatum eſt, quidni ſolus cum ſuis Com-Provincialibus judicium adornat? Ut quid omnium Eccleſiarum Sacerdotes è ſuis Sedibus demoventur, ſi unius judicio poſſit cauſa finiri? Cur* neceſſariò *poſtulata Synodus Œcumenica, quando non Œcumenica Synodus appellata eſt? Si Sedes Primaria libello adita eſt, Sedi ſuę Pontifex litigantes ſiſtat, rem diſcutiat, Co-Epiſcoporum ſententiam poſtulet, judicium decernat; Et cauſa finita eſt. Sed ideò* neceſſariò *poſtulari Generalem Synodum* poſt appellationem interpoſitam *cenſuit Leo, quia illam à Flaviano poſtulatam eſſe ex ipſius libello, atquè ex conſuetudine Eccleſiaſtica intellexit. Nec ſuę providentię, judicioque exiſtimavit eſſe permiſſum, an Synodo cogendę ſuper ſederetur, an inſtaretur, ſed ex neceſſitate & officii ſui debito eſſe duxit pro ea impetranda etiam* cum gemitibus ac lachrymis, *ut ipſe ait*, & genibus provolutum deprecari, *ut ſcribit Liberatus*.

Errores varii. Primus eſt, quod Flavianus non ſolam Apoſtolicam Sedem, ſed Generalem Synodum invocaverit. Etenim diſertè contrarium jam audivimus ab Imperatore Valentiniano, ab ejus Auguſta Matre Galla Placidia, & à Liberato, doctiſſimo Carthaginenſium Archi-Diacuno. Secundus eſt, quod Sanctus Leo ex Sancti Flaviani appellatione arceſſat neceſſitatem convocandæ Generalis Synodi. Etenim Pontifex ex iſta appellatione arceſſit neceſſitatem, non qua ipſe iſtam Synodum obligetur poſtulare & celebrare, ſed qua Theodoſius ipſam à Pontifice poſtulatam obligetur concedere. Affirmat omnem hujus appellationis adminiſtrationem ad ſe ac ſuam Sedem ſpectare per Nicænos, aut Sardicenſes Canones. Subſumit ſe judicare Œcumenicam Synodum huic plenè auferendo ſcandalo eſſe neceſſariam, aut ſanè expedientiſſimam: Hinc concludit Theodoſio eſſe neceſſitatem, ſeu obligationem illius concedendæ. Hunc eſſe Papalium verborum ſenſum eſt omni luce clarius. Tertius error eſt, quod ſolus cum ſuæ Provinciæ Synodo Pontifex non potuerit hoc judicium adornare. Etenim ipſum ad hoc faciendum adhortata fuit Galla Placidia, ac iſtud ipſum ſuadens Imperatori Theodoſio diſertiſſimis verbis ſupplicavit omne judicium tranſmitti ad ſolum *Concilium Sedis Apoſtolicę*. Iſtud ipſum profeſſus eſt Imperator Valentinianus: *Prędictus Sacerdos*, Magnus Leo; *congregatis ex omni Orbe etiam reliquis Sacerdotibus intra Italiam, à principio omnem cauſam ſollicita probatione cognoſcens, ſententiam ferat*. Verba ſunt altiùs conſideranda. Magno Leoni non ſolam ſuffragii Prærogativam, ſed ipſi ſoli adſcribunt omne iſtud judicium. Ipſi ſoli deciſivum ſuffragium. Non quod in omni Œcumenica Synodo ſit Romano Epiſcopo iſta poteſtas; Nullo modo. Sed quod ipſa illi ſit in Œcumenicis Synodis, quas ejus arbitratu convocari contigerit ad retractandas Romanas appellationes. Hæc appellatio recuſato aut improbato Judici ligat omnes manus, & cauſam pleno jure devolvit ad ſolum Pontificem. Canones Sardicenſes ipſi tradunt, aut potiùs declarant ac ſtabiliunt traditam ipſi à Chriſto Domino facultatem, qua retractatorium Judicium poſſit vel per ſemetipſum ſolus agitare ac definire, vel etiam delegare eidem Synodo, vicinæ Provinciæ, toti Diœceſi, vel etiam toti Eccleſiæ in Œcumenico Concilio, Prout ſapientiſſimo ſuo arbitrio judicaverit expedire. Quicumquè autem aut qualiſcumquè Delegatus judicat ex ſola authoritate Delegantis, atquè ità in ipſo ſolo eſt, & ex ipſo ſolo procedit omnis authoritas decidendi. Hic eſt ſenſus Imperatoris Valentiniani.

Quod ſine generali Synodo ſolus Magnus Leo ad Sancti Flaviani appellationem retractandam ac definiendam ſuffecerit, evidenter cenſuit univerſa Chalcedonenſis Synodus. Etenim ad ipſam omnes quatuor Apoſtolicæ Sedis Legati uno ore dixerunt: *Synodus*, Latrocinalis Epheſina, *pro-* Actio. 10. *ferri non poteſt, in qua illa nefaria delicta relecta ſunt. Si ergò & à Beatiſſimo & Apoſtolico Romanæ Urbis Epiſcopo omnia, quæ ibi geſta ſunt, vana ſunt habita, claret quia & Beatiſſimus Epiſcopus Antiochenæ civitatis extra hæc eſt, quem poſt hæc Beatiſſimus Epiſcopus in propria communione ſuſcepit*. Et Anatolius Conſtantinopolitanus Epiſcopus confirmavit. *Definimus nihil horum valere, quæ in illa, quæ dicitur Synodus, ſunt confecta, niſi illud circa Sanctiſſimum Maximum, magnæ Antiochenæ civitatis Epiſcopum. Quoniam & Sanctiſſimus Leo, Romanus Archi-Epiſcopus, eum in communionem recipiens, præeſſe Antiochenſium judicavit Eccleſiæ. Quam formam ſequens & approbavi, & præſens ſanctum Concilium*. Et omnes Epiſcopi iſtud ipſum unanimi ſuffragio comprobarunt. Stephanus Epheſiorum Exarchus adjunxit: *Et ego judico, ut quæ contra Canones in Epheſina Metropoli facta ſunt, infringantur, exceptis his, quæ geſta ſunt adverſùs Domnum Antiochenæ civitatis Epiſcopum ob hoc quia Ordinatio Dei amantiſſimi Epiſcopi Maximi, facta pro eo Canonicè in Antiochena Metropoli, à Sanctiſſimo Archi-Epiſcopo Leone, & hoc præſente ſancto & univerſali Concilio eſt ſuſcepta*.

Quod Dioſcorus Patriarcha Alexandrinus Domnum Antiochiæ Patriarcham ſemper oderit, eſt demonſtratum in ſuperioribus. Interim in Epheſino Latrocinio ſimulavit cum ipſo redire in gratiam; atque ità circumſcripſit & ſeduxit ad cooperandum & ſuffragandum in damnationem Sancti Flaviani. Infelix Domnus, ut ſuam pellem à Dioſcori furore redimeret, condemnavit non ſolummodo innocentiſſimum, ſed inſuper ſibi amiciſſimum Antiſtitem. Manifeſtè contra conſcientiam. Divina atque humana prævaricatus. Iſto obtento, Dioſcorus larvam depoſuit, reſumpſit odia, & ipſum etiam Domnum, quod duodecim Sancti Cyrilli Capitula nuperrimè damnaſſet, degradavit. Et ejus in Sedem intruſit, aut intrudi curavit Maximum, Diaconum & Archi-Mandritam, fidelem amicum Sancti Cyrilli. Quare Domnus, ut potè ex vana cauſa, & contrà omnem Canonum conſequentiam degradatus, cum aliis eandem injuriam paſſis Epiſcopis invocavit Magnum Leonem. Verùm juſtus ille Pontifex Epheſina Acta caſſavit omnia, omnes degradatos ac ipſum invocantes Epiſcopos reveſtivit, excepto unico Domno: Ejus damnationem ſtabilivit, & tandem etiam Maximi creationem confirmavit: Domni damnationem nequaquàm propter damnata Cyrilli Capitula, ſed propter adjutam Sancti Flaviani damnationem ſtabilivit, atquè ita hominem quaſi de novo damnavit. Solus hanc cauſam retractavit ac definivit. Et omnis Orientalis Eccleſia comprobavit. Eodem igitur ſuæ Sedis Privilegio ſolus poterat retractare ac definire cauſam Sancti Flaviani.

Ejuſdem rei meminit quinta Synodus: *Chalcedonenſis ſancta Synodus Domnum Antiochiæ Epiſcopum, eò quod ſcripſit debere taceri duodecim Capitula ſanctæ memoriæ Cyrilli, & poſt mortem condemnavit, cum confirmaſſet condemnationem ejus, & ſuſcepiſſet Maximi Ordinationem*. Collat. 6. Miſcet vera falſis. Etenim falſum eſt, quod Chalcedonenſis Synodus Domni damnationem confirmaverit propter damnata Capitula. Ipſam confirmavit propter authoritatem Magni Leonis. Et certum eſt, quod Magnus Leo ad ſolam Flaviani damnationem, non ad damnata Capitula reflexerit oculos, atquè ideò Domni damnationem confirmaverit. Notanda ſunt verba: *Et poſt mortem condemnavit*. Firmant Paſchaſii Queſnelli opinionem, quæ cenſet Domnum Chalcedonenſis Synodi tempore fuiſſe defunctum, ideòque habitam iſthìc de illo Actionem eſſe ſpurium additamentum. Græcus textus non reperitur, ideoque videtur eſſe additamentum Latini hominis. Ex quibus iterùm diſcimus Apoſtolicæ Sedis authoritatem in Generales Synodos. Tanta eſt, ut poſſit, quæ voluerit ex rationibus, & infirmare & confirmare. Confirmare etiam perperam Geſta. Supplendo cauſas & defectus. Quis enim dubitet Domni damnationem, prout à Dioſcoro acta eſt, fuiſſe iniquam atquè invalidam? Videatur Sancti Gelaſii Pontificis Tomus de Anathematiſmo.

Laudata Apoſtolicæ Sedis circà Flaviani cauſam authoritas lucet etiam ex Magni Leonis epiſtola ad Clerum & Populum Conſtantinopolitanum: *De veſtræ devotionis pietate gaudemus, &* Ep 46.c.1 *in ſanctæ Plebis acclamationibus, quarum ad nos exempla delata ſunt, omnium veſtrorum probamus affectum, quià vivit ac permanet apud bonos filios optimi Patris juſta dilectio*. Magni Leonis Decretum, quo appellantem ad ſe Flavianum reveſtiverat, Conſtantinopoli lectum & publicatum, omnis Regia civitas fuit adeò venerata, ut uno ore Pontifici fauſta acclamaverit. Acclamavit Flavianum ſemper à ſe ut Epiſcopum habendum & honorandum. Ex eadem reverentia Imperator Martianus fecit, quod Auguſta Pulcheria ſcripſit ad Pontificem: *Sciat tua Sanctitas, quoniàm Præcepto noſtri Domini, & tranquilliſſimi Principis mei Conjugis, in glorioſam civitatem Conſtantinopolim ſanctæ memoriæ Epiſcopi Flaviani corpus allatum eſt, & in Baſilica Apoſtolorum, in qua conſueverunt Prædeceſſores Epiſcopi ſepeliri, competenter eſt poſitum*. Imperator Martianus reveſtitum à Magno Leone Flavianum habuit pro integro & Canonico Epiſcopo: Ejus interlocutionem habuit pro definitione. Flavianum honoravit ut plenè reparatum. Imitatus eſt Theodoſium, qui Parentum peccata cognoſcens, eodem modo honoravit & Sanctum Joannem Chryſoſtomum, & Sanctum Pontificem Innocentium. Ab hoc factam illius reveſtitionem habuit pro plena reparatione: Sancti Joannis cadaver, antequàm humaretur, Epiſcopali Throno impoſuit, & uti integrum Epiſcopum juſſit ab omnibus adorari.

Quartus error eſt in his Paſchaſii Queſnelli verbis: *Ut quid omnium Eccleſiarum Sacerdotes è ſuis Sedibus dimoventur, ſi unius judicio poſſit cauſa finiri? Cur neceſſariò poſtulata Œcumenica Synodus, quando non Œcumenica eſt appellata?* Cenſet Œcumeni-

menicæ Synodi neceſſitatem, cum Sancti Flaviani ad ſolam Romanam Sedem appellatione, itemque cum iſtius Sedis ſufficienti in iſtam appellationem authoritate non cohærere. Errat dupliciter. Primò, quod affirmet iſtam Synodi neceſſitatem à Magno Leone aſſeri. Etenim jam oſtendi Pontificem velle longè aliud. Secundò errat, quod à Synodi neceſſitate cenſeat everti ſupremam ac ſufficientem authoritatem Sedis Apoſtolicæ. Etenim Generalium Synodorum neceſſitas non ab iſtius authoritatis inſufficientia oritur, ſed ex difficultate executionis ob graſſantis erroris potentiam & contumaciam. Eadem de cauſa factas ad ſe appellationes Apoſtolica Sedes quandoquè cenſuit retractandas in Œcumenica Synodo. Nempe ob partis violentas vires ex patrocinio circumſcripti Principis. Ità Innocentius primus Sancti Joannis Chryſoſtomi cauſam retractari voluit in Synodo Theſſalonicenſi. Juxtà Sardicenſes Canones, ſubmittentes hæc omnia ſapientiſſimo Beneplacito Epiſcopi Romani. Hic manifeſtè eſt ſenſus laudati Innocentii, de retractanda Joannis cauſa ſcribentis ad Clerum & Populum Regiæ civitatis: *Sed quodnam remedium hiſce rebus in præſenti adferemus? Neceſſaria erit Synodalis cognitio. Ea quippè ſola eſt, quæ hujuſmodi procellarum impetus retundere poteſt.* Non ob Apoſtolicæ authoritatis, quæ defunctum Joannem ſola reparavit, & cujus judicium omnis etiam Oriens eſt veneratus, inſufficientiam, ſed ob violentas refragationes circumſcriptorum Principum. At verò poſt S. viri mortem ceſſavit invidia, & violenta contradictio. Innocentius addit ſe ab Imperatore poſtulaſſe Synodum, & disertè profitetur ſe agere ſecundùm Canones Sardicenſes. Proindè iſtam epiſtolam vanè pro ſe adducit Paſchaſius Queſnellus.

Adducit etiam hæc Sancti Leonis verba ad Ep.40.c.3. Imperatorem Theodoſium: *Omnes partium noſtrarum Eccleſiæ, omnes ſupplicant Sacerdotes, ut quia & noſtri fideliter reclamarunt, & eiſdem libellum appellationis Flavianus Epiſcopus dedit, Generalem Synodum jubeatis intra Italiam celebrari.* Et commentatur: *Ex quo conſequi neceſſariò mihi videntur duo maximi momenti. Alterum quidem, quod ſuperiùs diſcuſſimus, non ad unum Pontificem aliquem, ſed ad omnes Occidentis ſaltem Epiſcopos devolutam eſſe Flaviani appellationem. Alterum, Legatos Sedis Apoſtolicæ non Romani ſolummodò Pontificis nomine Epheſinæ Synodo ſecundæ interfuiſſe, nec aliàs intereſſe conſueviſſe Œcumenicis Conciliis in Oriente congregatis, ſed & omnium totius Occidentis Epiſcoporum vice, quorum procurationem gerebant, cum per ſe intereſſe eidem non poterant. Hoc enim ſolemne erat Romano Epiſcopo, ut cum primùm Synodus univerſalis indicta erat, omnes ſui Patriarchatus Epiſcopos ea de re admoneret, cogeretque ipſe Romæ Synodum, ad quam invitati Occidentales confluerent, ut in commune de negotio illic tractando differerent, deligerentque Legatos abſentium vicem impleturos. Nimirùm qui ex illa Romana Synodo Legati mittebantur, non ſolius Pontificis Legati erant, nec ab ipſo ſolo mitti dicebantur, ſed ab univerſa Synodo miſſi erant. Ejuſdem agebant vicem, tametſi Legatorum Sedis Apoſtolicæ nomen ſemper retinerent: Quia Occidentalium omnium Coryphæus erat Pontifex. Hoc clariſſimum evadit ex tertia Synodo Œcumenica Epheſina, ubi Cyrillus Legatorum Apoſtolicæ Sedis ſententiam reſumens, ſic loquitur:* Depoſuerunt ſupplentes locum Sedis Apoſtolicæ, totiuſque Synodi ſanctiſſimorum, Deoque dilectiſſimorum Occidentalium Epiſcoporum. *Idem manifeſtum eſt ex Concilii ſexti Actis, ubi Epiſcopi, Portuenſis, Paternenſis, & Regitanus, locum tenere dicuntur Concilii antiquæ Romæ.*

Plures denuò errores. Primus eſt, quod laudatæ omnium Occidentalium Epiſcoporum ad Theodoſium preces affirment aut evincant Sancti Flaviani appellationem non ad ſolum Leonem fuiſſe devolutam, ſed ad omnes ſaltem Occidentis Epiſcopos. Etenim Imperator Valentinianus, Galla Placidia Auguſta, ac Liberatus Diaconus disertè ſcribunt ipſum provocaſſe ad ſolum Leonem. Certè non video, quomodò tantæ authoritatis teſtimonia per iſtas plurium Epiſcoporum preces evertantur. Earum ſcopus fuit non Flaviani appellationem huc aut iſtuc devolvere, ſed Theodoſii animum, à Flaviano durè averſum, ad juſtitiam per multiplicatos Interceſſores reducere. Et per verba, *Omnes partium noſtrarum Eccleſiæ*, Leo videtur non omnes Occidentales, ſed ſolas Italiæ Eccleſias intelligere. Cur Paſchaſius Queſnellus, qui tanto anteà impetu aſſeveravit Flavianum ad Œcumenicam appellaſſe Synodum, jam iſta vela contrahit ad ſolum Occidentem? Error non ſtat in firmo fundo.

Secundus error eſt, quod Romani Legati Epheſino Latrocinio adfuerint non ſolius Pontificis, ſed inſuper nomine & vice totius Occidentalis Concilii. Etenim Magnus Leo disertè ac frequenter teſtatur oppoſitum. In Dogmatico ad Sanctum Flavianum ſcripto, & ad ipſum Latrocinium directo Tomo: *Julium Epiſcopum, & Renatum Presbyterum, & Hilarum Diaconum vice noſtra direximus.* Ep.24.c.6. In litteris ad Imperatorem Theodoſium: *Julium Epiſcopum, Renatum Presbyterum, & Hilarum Diaconum miſi, qui ad vicem præſentiæ meæ ſufficerent.* Epiſt.26. Et in litteris ad ipſam Epheſinam Synodum: *Julium Epiſcopum, Renatum Presbyterum, & Hilarum Diaconum miſi, qui vice mea interſint.* Ep.29.c.2. Conſonat Proſper Tyro: *Hilarus Diaconus Romanæ Eccleſiæ, qui vice Sancti Leonis Papæ cum Julio Puteolano Epiſcopo à Sede Apoſtolica fuerat deſtinatus.* Eoſdem Legatos laudat Liberatus Diaconus, & adjungit: *Locum obtinentes Papæ Leonis.* Etiam de Juliano Coenſi Epiſcopo habent Acta Synodalia: *Julianus Epiſcopus, tenens locum Leonis Sancti Epiſcopi Romanæ Eccleſiæ.* Videtur fuiſſe ſuffectus in locum defuncti Julii. Et certè ante Epheſinum Concilium Magnus Leo nullam celebravit Synodum, niſi ſolius ſuæ Provinciæ, ideòque certum & manifeſtum eſt laudatos Legatos fuiſſe ipſius ſolius Vicarios. Ità evaneſcit omnis anſa, ex qua Paſchaſius Queſnellus ſuadet Sanctum Flavianum non ad ſolum Leonem, ſed ad omnes Occidentales Epiſcopos provocaſſe.

Tertius error eſt, quod indicto Œcumenico Concilio Romanus Pontifex olim conſueverit ſuam Patriarchalem Synodum congregare, &

illic Legatos ad iſtud deligere. Etenim talis Synodus, taliſque electio nec ad Nicænam, nec ad Epheſinam, primam aut ſecundam, nec ad ſeptimam fuit facta, nec ad octavam, nec ad quintam, nec ad Chalcedonenſem. Cæleſtinus Pontifex iſta fecit durante Epheſina Synodo, ob natum iſthìc ſcandalum horrendi ſchiſmatis. Et videtur convocaſſe Epiſcopos ſolius Italiæ. Etenim Africani propter Barbaros non poterant Romam accedere, & Epheſi habebant ſuum ſingularem Legatum. Etiam Hiſpani, & Gallorum plures tenebantur à Barbaris. Ante Chalcedonenſem Synodum Leo facere iſta voluit, ſed per cauſas fuit impeditus. Facta non ſunt, niſi à Sancto Agathone ante ſextum Concilium. Quare gravis error eſt ſcribere iſtum fuiſſe ſolemnem morem Romanæ Eccleſiæ.

Quartus error eſt, quod Sedis Apoſtolicæ Legati Œcumenicis in Oriente Conciliis intereſſe conſueverint non ſolius Romani Pontificis nomine, ſed Epiſcoporum totius Occidentis. Etenim nulli Concilio adfuit talis Legatio, ne quidem Epheſino. Adfuit ſexto Concilio, ſed diviſa in alias & alias perſonas. Et dum in perſonis uniretur, nihilominùs diſcerneretur authoritate atquè officio. Primus locus, Relatio, & ſuffragii Prærogativa communibus Legatis non competerent, niſi ex Privilegio ac Delegatione ſolius Pontificis. Libenter tamen admiſerim hæc Paſchaſii Queſnelli verba: *Ejuſdem* totius Occidentalis Synodi, *agebant vicem, tametſi Legatorum Sedis Apoſtolicæ nomen ſemper retinerent. Quia Occidentalium omnium Coryphæus erat Pontifex.* Reverà Coryphæus. Etenim ad ſuam Romanam Synodum dixit Felix tertius: *Quotiès intra Italiam propter Eccleſiaſticas cauſas, præcipuè fidei, colliguntur Domini Sacerdotes, conſuetudo retinetur, ut Succeſſor Præſulum Sedis Apoſtolicæ ex perſona cunctorum totius Italiæ Sacerdotum, juxta ſollicitudinem ſibi Eccleſiarum omnium competentem, cuncta conſtituat, qui Caput eſt omnium.* Papa iſthìc ſolus decidit. Alii non poſſunt, niſi ſolo conſilio ſuffragari. Eandem authoritatem habet non in ſola Primatiali Italiæ, ſed etiam in Patriarchali Synodo totius Occidentis. Hoc ſenſu admitti poſſit Romanos ad Generalia intra Orientem Concilia Legatos eſſe Vicarios totius Occidentalis Eccleſiæ. Reliqua per Paſchaſium Queſnellum adducta ſunt aut refutata, aut ad rem non faciunt, ideòque non expedit in ipſa tempus expendere.

CAPUT III.

Avita Romanarum appellationum authoritas demonſtratur ex Orientalium Epiſcoporum ad Xixtum III. Pontificem appellatione adversùs ſacroſanctum Epheſinum Concilium.

SAncti Flaviani appellationem confeſſus & profeſſus ſum eſſe ſublime ac eximium Romanæ appellationis exemplum. Etenim non adversùs alicujus Orientalis Provinciæ, immò nec adversùs cujuſpiam Patriarchalis Diœceſios Judicium, ſed adversùs generalem totius Eccleſiæ Synodum fuit interjecta, atquè ita Sanctus Flavianus profeſſus eſt etiam Œcumenicas Synodos eſſe ſub Romano Pontifice, & poſſe per ipſum retractari, judicari, circumduci. Quod ipſum profeſſa eſt omnis Chalcedonenſis Synodus, probans & firmans omnia Magni Leonis Acta & Judicata, & pro Sancto Flaviano, & adversùs iſtud Latrocinium. Iſta, inquam, appellatio fuit interjecta adversùs Synodum, quæ juxta Convocantium intentionem debebat eſſe Œcumenica, & quam Dioſcori Patriarchæ Alexandrini rabida violentia tranſmutavit in particulare Latrocinium. Petrus de Marca iſtam metamorphoſim vult per prævaricatoriam ac apoſtaticam Euſebianæ Factionis fugam eveniſſe etiam Sardicenſi Concilio, atquè ità ipſum, necnon ab ipſo firmatam Romanarum appellationum authoritatem eſſe modici ponderis. Malè. Sine fundamento. Iſtam tamen eclypſim paſſa eſt ſecunda Epheſina Synodus. Iſthìc enim violenta ac lucida Dioſcori turbulentia pro arbitrio non ſolum excluſit, vel ad iniqua coegit Epiſcopos, ſed etiam fecit iſtud uſquè tunc ſub cœlo inauditum facinus, de quo ad Chalcedonenſem Synodum dixit venerabilis Lucentius, Eſculanus in Apulia Epiſcopus, Legatus ac Vicarius Magni Leonis: *Dioſcorus, cum judicandi perſonam non haberet, præſumpſit, & Synodum auſus eſt facere ſine authoritate Sedis Apoſtolicæ, quod nanquàm licuit, nunquàm factum eſt.* A Synodi Præſidentia violenter extruſit Apoſtolicæ Sedis Legatos, & ipſam in ſe tranſtulit. Iſtiuſmodi facinora inducunt eclypſim, & Synodum ex Œcumenica tranſvertunt in particulare, immò & in Latrocinale Conventiculum. Nihilominùs hoccè Conventiculum fuit grande & numeroſum: Quin & per Imperatorem Theodoſium fuit donatum authoritate Synodi. Et licet Theodoſii Decretum fuerit ab Imperatore Martiano, Magno Leone, ac Chalcedonenſi Synodo circumductum, nihilominus in Cõſtantinopolitana cum Severianis Epiſcopis Collatione Hypatius, Orthodoxus Epheſiorum Metropolita, iſtum qualemcumquè Conventum appellavit univerſale Concilium. Hinc Sancti Flaviani appellatio demonſtrat magnam

gnam & ſublimem authoritatem Romanæ Eccleſiæ.

Chriſtus Dominus noſter eſt fideliſſimus Adimpletor & executor ſui Promiſſi: *Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem ſæculi.* Romana hodie Eccleſia violentos patitur inſultus. Romanas appellationes, palmarem Sedis Apoſtolicæ Dignitatem, quidam machinantur evertere. Clamant antiquæ Eccleſiæ Epiſcopos non ad Romanum Antiſtitem provocaſſe, ſed ad generales dumtaxat Synodos. Nec ſunt hæretici aut homunculi, ſed ſublimia nomina: *Paſtores & Doctores.* Deo laus, Catholicæ Matris Archiva habent authentica documenta, quibus redarguantur, & ex quibus dicamus: *Tace & obmuteſce.* Et talia huc uſque ſtudui adducere. Chriſtus Dominus, ſui Promiſſi memor, ſubminiſtravit & alia. Eminentiſſimus ac Reverendiſſimus Dominus Hieronymus Caſanate, S. R. Eccleſiæ Cardinalis, Eccleſiaſticæ Antiquitatis ac totius Chriſtiani Dogmatis peritiſſimus, mihi benigniſſimè communicavit antiquum Caſſinenſis Monaſterii Codicem, in quo reperi ultra ducentas Orientalium Epiſcoporum litteras, plurimùm illuſtrantes Acta Epheſini Concilii, & Chalcedonenſis. Præſertim contentiones & pacem, quæ poſt Epheſinum Concilium interceſſerunt inter Eccleſias ac Epiſcopos Ægypti ac Orientis. Iſtas cum ſuis Scholiis epiſtolas ſuo tempore publica lux videbit. Hic interim do Helladii Tharſenſis Epiſcopi, per primam Ciliciam Metropolitæ, & Eutherii Thyanenſis Epiſcopi, Metropolitæ per ſecundam Cappadociam, litteras ad Xixtum tertium Pontificem, Magni Leonis proximum Anteceſſorem, quibus illi ſuo & multorum Collegarum nomine ad hunc appellant adversùs omnia Acta Epheſini Concilii, tunc ab ipſis improbati adhuc, & impugnati. Hæc epiſtola, licèt circa materiam devia, eſt pro Divino Romanæ Sedis privilegio ſermo longè firmior omni appellatione Sancti Flaviani. Clara & alta voce clamat non ad generale Concilium, ſed adversùs ipſum ad ſolum Papam Xixtum, atque ità demonſtrat nobis duo: Orientales olim Epiſcopos provocaſſe ad ſolum Romanum Pontificem, & provocaſſe etiam adversùm Acta generalium Conciliorum. Caſſinenſis itaque Codex habet ſequentia.

Epiſtola Deo Amiciſſimi Eutherii Thyanenſis Epiſcopi, & Helladii Tharſenſis, ſcripta ad magni nominis Romæ Epiſcopum Xixtum.

MUltam providentiam per ſingula tempora faciens Dominus Chriſtus, alio tempore alia Luminaria præparavit ad eorum Ducatum, qui bonæ ſunt voluntatis, convictionemque contrariorum. Et mendacii quidem deſtructionem, veritatis autem confirmationem. Sicut etiam ſub illo majori Pharaone Beatum Moyſen contrà Jamnes & Mambre, & ſicut ſuper Simonem Magum Petrum bene vincentem, ſic & contra eos, qui nunc inſurrexerunt, inimicos tuam protulit Sanctitatem, per quam bonæ ſpei ſumus & nos, quod Orbis terrarum ab Ægyptio liberetur errore, qui Moyſes novus exiſtens omnem quidem Ægyptium Hæreticum percuties, ſalvabis verò omnem Iſraelitam Orthodoxum. Igitur contra veritatem multis millibus geſtis, & mundiſſima Orthodoxiæ Margarita multas excipiente inimicitias, & quantas nulla unquàm tradit hiſtoria, ab his qui harum vocum novitatem contra Paternam fidem Apoſtolicam pepererunt, noſtrum quidem eſt, qui triplices multipliceſque patimur tempeſtates, & penè in Pyratas incidimus, ad eum clamare, qui à Deo productus eſt Gubernator, eumque prò amore veritatis quanta poſſibile eſt edocere; tuæ autem Gratiæ, Sapientiæque eſt non deſpicere, neque otioſè tranſcurrere hujuſmodi quæſtionem,

nem, tantamque cauſam. Sed & perſcrutari cum dilectione boni laboris, & imponere emendationem cum tota conſtantia, & Deo dilecta fiducia.

Et olim ſiquidem ſæpius jam ex Alexandria hujuſmodi hæreticis Zizaniis inſurgentibus, ſuſſecit veſtra Apoſtolica Sedes per univerſum tempus illud ad mendacium convincendum, impietatemque reprimendam, & corrigenda quæ neceſſarium fuit, muniendumque Orbem terrarum ad gloriam Chriſti, tam ſub illo ter Beato, & inter Sanctos habendo Epiſcopo Damaſo, quàm ſub pluribus aliis, glorioſis atque admirabilibus. Cujus rei gratia, & nos præſumimus has ſupplicationes offerre, ut adjuvetis Orbem terrarum: Et in illa parte quæ errat, & in illa quæ Tyrannidem ſuſtinet. Quæque ad hoc impugnatur, ut ad ea, quæ non conveniunt, aſſenſum præbeat: Eò quod nec velit, nec expedire judicet, ut Ægyptiorum Capitulorum varias vocum novitates excipiat.

Scribens enim Cyrillus Alexandrinus blaſphemam vocum novitatem per bis-ſena Capitula, univerſæ Divinitùs inſpiratæ Scripturæ contrariam, & anathematizantem legitimas & antiquas ſanctorum Patrum Traditiones, & maximè illorum, qui excelſa quidem Chriſti Divinitati adſcribunt, humilia verò humanitati ejuſdem, nuſquàm unitione ejus intercidenda, propoſuit ei qui tunc ſanctam Sedem regebat magni nominis urbis, qui fuit à principio probatus, & notus circa fidem, circa vitam, circa doctrinam verbi, & circa univerſa, Neſtorio, ut aut conſentiret Capitulis ejus, atquè ſubſcriberet ea, & permaneret Epiſcopus, aut certè periclitaretur in gradu, & à ſancta Eccleſia pelleretur. Ille autem propoſitioni nequam Dei timore prælato, elegit potiùs multis millibus periculis ſibi injuſtè inferendis tradere ſemetipſum, quàm dolis hæreticis præbere conſenſum, & confirmare totius Orbis errorem. Ad hæc Synodus convenit in Epheſo: Et in nullo correptus, neque rationem reddere expetitus, antequàm convenirent, qui ſuſtinebantur univerſi, exactus eſt ultionem, dum illorum Capitulorum blaſphemiæ obviaverit, & omni crudelitate ei quæ dicitur damnationi, & aliis aliquibus ſubjectus eſt. Dum certè Cyrillus authoritatem Judicis non haberet, ſed ejus qui judicandus eſt ordinem, eò quod contra invicem moverint quæſtiones. Et erat præſidens reus: Et ſententiat Princeps, qui ſuſtinebatur multis ſententiis ſupponendus.

His geſtis, aliis quidem cuncta, quæ acta ſunt, lachrymis digna, aliis verò ridicula videbantur, ità ut & ille, qui Antiochenam tenebat Eccleſiam Dei, poſt hæc veniens Cyrillum quidem & Memnonem damnationi ſubjiceret, communi Decreto Deo Amiciſſimorum, Sanctiſſimorumque Epiſcoporum uſque ad viginti duorum Metropolitanorum, cæterorumque qui pariter aderant, qui illos hæreſios ac ſeditionis Principes judicarunt, & Eccleſiaſticarum Æmulos ſanctionum. Cæteros verò, qui eis ad omnia incongrua complices exſtiterant, alienos à communione fecerunt. Sed illi egregii contra veritatem

ſimul

ſimul & regulas ſibimetipſis indulgentiam relaxantes, terribilium Myſteriorum communionem irreverenter ſibi continuò præſumpſerunt. Alios verò communicare ſibi periculosè fecerunt. Ita ut omnes Divinæ Regulæ Decreto ſubjaceant, quæ eos qui ita regunt, omninò perdamnat. Hæc addiſcens Deo Amiciſſimus & bonus Victor Princeps continuò definivit vacare, quæ ſic inordinatè, inconſequenterque ſunt geſta contra eum, qui in nullo convictus eſt, abruptè verò & furiosè addictus: Denuò autem de Dogmate cum veritatis amore fieri quæſtionem, per interrogationem & reſponſionem, & demonſtrationem, quæ omnibus ſuaderet, non quæ authoritate Tyrannica imperaret.

Illi verò ad ſolutionem Canonum id quoquè adjecerunt, ut nec his piis litteris obedirent. Et nihil de fide dicere vel audire acquieſcentes ulteriùs, ſe ad ſolam univerſi pertinaciam contulerunt: Ad conſenſum cœperunt trahere iniqui judicii, alios quidem fraude, alios violentia, alios prœmiis. Conſtudentes ſuper his nos per multum tempus rogabamus, obteſtabamur cum omni fiducia, provocabamus, ut nihil irrationabiliter fieret aut teneretur, ſed de quæſtione quidem Dogmatum, & de Cyrilli Capitulis communis proponeretur Tractatus atquè Concilium: Et quod omnibus placuiſſet, una ſententia firmaretur. De eo verò, qui Tyrannidem ſic apertè pertulerat, judicium verax fieret atquè legitimum, ut convictus quidem de corruptione veritatis adjudicationem conſonè ſuſtineret ab omnibus; ſi verò ex toto innoxius probaretur, in Scripto abdicaret illa nobiſcum, quæcumquè incongrua quidam, vel ex ejus perſona, vel ex aliorum nomine, ex ſuſpicione aut accuſatione jactaverant.

Sed iſta quidem diſplicebant his, qui ex ſola authoritate devincere, non autem vel ſuadere, vel ſuaderi volebant. Præcipiebant verò univerſis, ut abruptè anathematizarent, & damnationi ſubſcriberent. Quicumquè autem ſe integriori deliberationi ſervaſſet, damnabatur, ordinabatur ab eis, ſubjiciebatur calumniis, malæ doctrinæ vocabatur. Ordinabantur pro talibus alteri, quia conſentire nolebant: Laudare quidem damnatione digna Capitula, damnare verò eum, qui, quantùm nos conſcii ſumus, nihil aliud dixit, niſi ea, quæ à Sanctis Prophetis, & Evangeliſtis, & Apoſtolis per Spiritum Sanctum manifeſtè ſunt tradita. Volebant enim & Apoſtolos criminari, dum ſupervacuè adjudicant illum, qui ea quæ ipſorum ſunt, prædicabat. Talem namque & eorum, quæ dicuntur, Geſtorum fecerunt actionem, ut inconſona & incerta adversùs illum virum proferrent, & plerumquè irreprehenſibilia reprehenderet. *Cur*, inquiunt, *Neſtorius dixit, quod paſſio non Deitatem, ſed humanitatem Chriſti attigerit?* Interdùm verò falſa ſcriberent, ponendo quod ab ipſo dicta fuiſſent verba, quæ nec quicumque infidelium, immò nec agreſtium Dœmonum dicere præſumpſiſſet. Id eſt, quod Chriſtus eſſet Chriſti Dominus, ſicut Saul, ſicut David, ſicut infidelis Cyrus. In quibus facilè eſt convincere volenti calumniam.

Ea verò, quæ de Antiocheno Joanne ſunt, ſi eſſet poſſibile, ta-

cere velimus. Sic irrationabilis apud nos ejus mutabilitas facta eſt, & manifeſta tranſgreſſio, & proditio veritatis, quæ ex improviſo completa eſt, ſive peracta. Ille enim, quia antequàm veniremus ad Epheſum, hæreticam Capitulorum reperit fraudem, plurimis per litteras indicavit. Per primam Cappadociam, ſecundamque, & per diverſos locos, ut ab eis ſe obſervarent, admonuit, quaſi Eunomio, & Ario, & Apollinario conſonarent. Et qui acutè ac fervidè in Cyrilli damnationem proſilivit, & ad hoc omnes hortatus eſt: Quippe adiit & ipſam Regiam civitatem, ut huic impietati reſiſteret. Et idem nobis ſcripſit adhuc Epheſi conſtitutis, priùs quidem dicens. Quia illum, id eſt, Neſtorium dimiſſum cognoſcentes ab Epheſo, valdè doluerunt animæ noſtræ: Eò quod illa, quæ ſine judicio & iniquè ſunt geſta, videantur interim roborari. Deinde, quia etſi illa blaſphema Capitula Cyrillus abjecerit, eum ne tunc quidem ſuſcipere per ſacramenta promiſimus: Eò quod Princeps ipſe ſit factus iniquæ hæreſis. Unde alterum cor accipiens ignoramus, omnibus motibus ſuis eſt adverſatus, & Cyrilli communicator effectus, non repellentis quæ malè conſcripſerat, qui eum nunquàm ſuſcepturum, vel ſi ea refutaſſet in Scripto, juraverat. Et ſolus vinculum ſolvit, quod cum tantis Cyrillo & Memnoni noxiis conſequenter intulerat. Et nullam ſecuritatem his, qui pro pietate fuerant offenſi, procurans, ipſe quidem reconciliatus eſt ei, quem quidem ſic amarè notaverat. Permiſit verò Eccleſias perturbari, & Præſules quoſdam quidem manere depulſos, alios autem adhuc multipliciter exturbari. Sed etiam litteras mirabiles fecit, in quibus ait damnatum ſe habere Neſtorium, & anathematizare quidquid impiè dixit aut ſapuit. Sic & accuſatione ac demonſtratione defecit, ut nec diceret: *Illam vel illam, ſive illam anathematizo ſententiam*. Sed ait: *Quidquid ab eo impiè dictum eſt*. Dum certè apertè dicere debuiſſet, ut ab eo ſenſu quiſque cautior redderetur: Sicut clarè abominamur nos Cyrilli Capitula, & quæſumus univerſos, ut ſe ab inſita illius malignitate cuſtodiant, præconvincentes eas, quæ in ipſis ſunt, blaſphemias, & eas clarè omnibus publicantes.

Hæc pauca de plurimis cum multa abbreviatione conſcripſimus, ſcientes quod horum malorum nimietas non ſolùm Hieremiæ lamentationibus digna ſit, ſed & univerſam Tragædiam ſuperaverit. Rogamus verò, & ſanctis tuæ Religioſitatis provolvimur pedibus, ut manum porrigas ſalutarem, & auferas Mundi naufragium, omniumque horum inquiſitionem jubeas fieri, & his illicitis cœleſtem ſuperduci correctionem: Ut revocentur quidem Sancti Paſtores, qui injuſtè ſunt à ſuis Ovibus effugati, & reddatur Gregibus priſtinus ordo, & antiqua concordia. Et ut non ultra lamentatus & mugitus pro votis offerantur & Pſalmis: Dum multi diſperſi ſunt. Et ne quiquàm periclitentur circa ea, quæ præcipua ſunt, dum vitant ab hæreticis vel Lavacrum Regenerationis, vel Myſticam Communionem accipere, quæ ab Orthodoxis ſumere ad ſalutem minimè permittuntur.

Quæ

Quæ ex parte quidem videntes, ex parte verò audientes olim cucurriſſemus ad Sanctitatem tuam nos, qui è diverſis Regionibus ſumus. Id eſt, ex Euphrateſia, ex utraque Cilicia, ſecunda Cappadocia, Bithynia, Theſſalia, & Mœſia. Ut & fontes effunderemus lachrymarum, & publicè defleremus peregrina & inſueta hujus vitæ mala, niſi detineret nos Luporum terror, inſidiantium Gregibus ad rapinam, & ad errorem, omnemque adverſitatem. Unde coacti ſumus noſtra vice dirigere Religioſiſſimos Clericos & Monachos, qui impleant locum noſtrum. Quæſumus igitur, ut abſque dilatione exſurgatis, & fervido zelo magnum victoriæ Trophæum contra Æmulorum cuneos erigatis, ante oculos habentes boni Paſtoris diligentiam, ſimul & ſtudium circa Ovem, quæ erraverat. Et non abſque periculo deputetis, ſi quid faſtidioſè circa tot Paſtores & Oves agatur: Dum illæ quidem errent, illi verò Tyrannicam ſuſtineant violentiam.

Imitamini potiùs & magnum pietatis Præconem Paulum, oculum Mundi, quem nos ut pignus familiaritatis noſtræ habere erga veſtram credimus Sanctitatem. Civis enim noſter exiſtens, errore totius Orbis extincto, illius Apoſtolicæ Sedis factus eſt ornamentum, & à Beato Petro dexteram ſocietatis accepit, ut appareret ab utriſque æquam ſubtilitatem dogmatum cuſtodiri. Etiam quæſumus, ne deſpiciamur à vobis nos, quos tot mala circumdant. Non enim de pecuniis, vel gloria, aut quolibet alio temporalium decertamus, ſed pro pietatis poſſeſſione communi, pro Paterno fidei theſauro, pro ſpe communi fidelium, pro bona confeſſione Apoſtolorum, pro immortali certamine Martyrum, & maximè pro adventu, clementiaque Dominica, cujus virtutem invincibilem invocantes ſine ceſſatione clamamus: *Parce Domine Populo tuo, & ne dederis hæreditatem tuam in opprobrium.*

Eutherius Epiſcopus Metropolis Thyanenſium ſubſcripſi. Et quæſo ut me ores incolumem, Deo Amiciſſime & Sanctiſſime Pater.

Helladius Epiſcopus Metropolis Tharſi ſubſcripſi. Et rogo, ut me ores incolumem, Deo Amiciſſime & Sanctiſſime Pater.

Iſta eſt authentica ad Xixtum tertium Pontificem epiſtola. Ducit exordium à Patriarcha ac Propheta Moyſe, & ipſi Xixtum Pontificem comparat, quod agatur adversùs Sanctum Cyrillum, Egyptiacæ Diœceſis Patriarcham. Hunc Eutherius & Helladius, ipſiſque conſentiens Orientalium Epiſcoporum Factio, cenſebat non ſolummodò hæreticum, ſed & Hæreſiarcham, ideoque ſecundum ac minorem Pharaonem. Codex manuſcriptus habet: *Sub illo Amore Pharaone*. Correxi, & poſui: *Sub illo majore Pharaone.* Quod nempe Factio Cyrillum blateraret eſſe Pharaonem Juniorem ac minorem. Forſitan oporteat legi: *Sub illo Achori Pharaone*. Ita enim juxta quoſdam appellabatur Pharao perſecutor Hebraici Populi. Quidquid ſit, Factio Cyrillum comparat cum Jamnes & Mambre, & cum Simone Mago, Sixtum autem cum Moyſe & Petro Apoſtolo. Non per novam Synodum, ſed per hunc ſolum profitetur ac aſſeverat omnia poſſe ac debere diſcuti, judicari, puniri, reparari, componi. Joannes Patriarcha Antiochenus cum Sancto Cyrillo ac ejus Epiſcopis pacem compoſuerat, atque ita ſtuduerat pacificare Eccleſiam. Quàm atrox diſcordia fuerit, vel ſola docet famoſa epiſtola Ibæ, Edeſſeni Metropolitæ ad Marim Epiſcopum Perſidis. Longè plura te docebunt hæ Caſſinenſis Codicis litteræ, dum prodierint in publicum. Pax habuit tres præſertim conditiones: Admittere Epheſinæ fidei Decretum, & anathematizare dogma Neſtorii; probare ac firmare ejus ab eadem Synodo factam degradationem; & admittere factam ab ejuſdem Synodi Epiſcopis Ordinationem Succeſſoris Maximiani. Has omnes conditiones Sanctus Cyrillus petiit ac impetravit. Vice verſa Joannes inter cætera poſtulavit, ut Cyrillus damnaret ſua duodecim Capitula, aut certè ipſis valediceret. At non obtinuit, Capitula permanſerunt Capitula. Nec Joannes ipſa probare, nec Cyrillus voluit abolere,

immò

immò nec circumſcribere. Etiam omnes, qui Joanni adhæſerant, Epiſcopi fuerunt ſoluti ab Epheſini Concilii ſententiis, & admiſſi ad pacem. Ad plenam ſui Epiſcopalis gradus communionem. Exceptis quatuor: Dorotheo Martianopolitano, Himerio Nicomedienſi, Eutherio Thyanenſi, ac Helladio Metropolita Tharſenſi. Ita habes in litteris Sancti Cyrilli ad Donatum Nicopolitanum Epiſcopum, Metropolitam veteris Epyri.

Hæc omnia iſti quatuor ſumma cum indignatione fuerunt admirati. Præſertim digerere nequierunt verſatile ſui Patriarchæ Joannis ingenium, qui omnia ſua adverſùs Cyrilli Capitula, & adverſùs Epheſinam Synodum, & pro Neſtorio pertinaciſſima Acta & Scripta recantaverat. Clamarunt Prævaricatorem, & ſe ſepararunt ab ejus communione. Et provocarúnt ad Xixtum Pontificem: Non ſolummodò adverſùs pacem, ſed etiam adverſùs Acta Epheſini Concilii. Omnia rogarunt exſufflari, omnes apud Epheſum degradatos ac proſcriptos Epiſcopos reveſtiri, & omnem cauſam Romæ apud ſolum Sedis Apoſtolicæ Tribunal retractari. Repetenda eſt ipſorum concluſio: *Rogamus verò, & ſanctis tuæ Religioſitatis provolvimur pedibus, ut manum porrigas ſalutarem, & auferas Mundi naufragium, omniumque horum inquiſitionem jubeas fieri, & his illicitis cœleſtem ſuperduci correctionem. Ut revocentur quidem ſancti Paſtores, qui injuſtè ſunt à ſuis Ovibus effugati, & reddatur Gregibus priſtinus ordo, & antiqua concordia.*

Repetendum quoque epiſtolæ exordium: *Noſtrum quidem eſt, qui triplices multiplicesque patimur tempeſtates, & penè in Pyratas incidimus, ad eum clamare, qui à Deo productus eſt Gubernator, eumque pro amore veritatis quanta poſſibile eſt edocere, &c.* Notanda ſunt & verba: *Adjuvetis Orbem terrarum.* Omnis epiſtola eſt emphatica: Et lucida. Et ſe fundat in exemplo Sancti Damaſi Pontificis, qui etiam exſurgentia ex Ægypto Zizania correxit atquè evulſit. Laudat Romanam Sancti Petri Alexandrini Epiſcopi appellationem, quem ab Arianis ejectum reparavit Damaſus. Laudare poſſit & Maximi Cynici, etiam ex Ægypto enati turbinis, Romanam appellationem, quem primò quidem audivit & adjuvit, poſtmodò tamen compeſcuit idem Damaſus. Et epiſtola adjungit: *Sub pluribus aliis, glorioſis atque admirabilibus.* Reſpicit Sanctum Papam Julium, qui ab Euſebiana Factione ejectos, & ad ſe appellantes plures Orientalium Epiſcopos reveſtivit, & per Sardicenſem Synodum juſſit plenè reparari. Notanda item ſunt hæc verba: *Sufficit veſtra Apoſtolica Sedes.* Disertè profitentur ad hæc omnia retractanda & finienda, ad adjuvandum totum Orbem non requiri generalem Synodum, ſed ſufficere ac ſuffeciſſe Apoſtolicam Sedem. Hanc eſſe perpetuam conſuetudinem ac fiduciam Eccleſiarum. Scio epiſtolam decertare pro mala cauſa: Ipſa tamen nos docet, quid circa Apoſtolicæ Sedis authoritatem, & circa Romanæ apppellationis morem olim ſenſerit ac egerit Orientalis Eccleſia. Et omninò juxta ipſum ad proximum Sixti tertii Succeſſorem, Magnum Papam Leonem, appellavit etiam Sanctus Flavianus.

Porrò iſta appellatio non fuit ſolius Helladii ac Eutherii. Ei ſe adjunxerunt Alexander Hierapolitanus Epiſcopus, Euphrateſiæ Provinciæ Metropolita, Theodoretus ibidem Cyrenſis Epiſcopus, & omnes ipſorum Com-Provinciales. Plures item aliæ Provinciæ. Et quia ob gravia impedimenta non poterant Romam accedere, legaverunt Clericos & Monachos, ad retractatorium judicium inſtructos ſuis vicibus. Juxta Sardicenſes Canones. Ex quo lucet ipſos tunc fuiſſe in plena obſervantia Orientalis Eccleſiæ. Item lucet appellationem, quam adverſùs ſuam ab Epheſino Latrocinio factam degradationem idem Theodoretus fecit ad Magnum Papam Leonem, non fuiſſe ejus primam: Interim etiam hanc fecit juxta Sardicenſem diſciplinam. Porrò præſens appellatio non fuit ſine fructu. Etenim Xixtus III. licèt nec Epheſinam Synodum, nec factam Eccleſiarum pacem circumducere voluerit, hanc tamen non modicè circumſcripſit. Ejus Reſcriptum latet aut periit, interim illius ſubſtantiam compendio habemus in Papalibus litteris ad Sanctum Cyrillum: *Non eſt, ſicut Fratri & Co-Epiſcopo noſtro Maximiano ſæpè jam ſcripſimus, etiam ipſe*, utiquè Joannes Patriarcha Antiochenus, *redeuntibus difficilis aperire januam, ut verè niſi perditionis filius ſit perditus, ſitque ei major cauſa lugendi, quod meruit ſolus excludi.*

Maximianus Conſtantinopolitanus Epiſcopus præfatos quatuor Metropolitas, Orientalis Factionis Coryphæos, in ſua Synodo ſingulariter damnaverat, Epheſinæ ipſorum damnationi addiderat novum robur, & eamdem validè ſtuduerat in executionem mittere. Et ipſam Sanctus Cyrillus confirmaverat, eoſdem quatuor conſtanter excludens ab omni pacis beneficio. Hinc Romanam illorum appellationem audiens Maximianus Xixto Pontifici frequenter ſupplicavit non ſolvi aut circumduci ſuum ac Sancti Cyrilli judicium. At non fuit exauditus. Pontifex ipſum ſolvit, & à pace nullum pœnitentem excludi voluit, niſi ſolum perditionis filium, hoc eſt, Hæreſiarcham Neſtorium. Et adjunxit: *Sit ei major cauſa lugendi, quod ſolus meruit excludi.* Eos ad pacem admitti, & in ſuo Epiſcopali gradu ac Throno ſtabiliri aut reparari voluit per ſolam rectæ fidei ac pacis profeſſionem, citra omne vulnus boni nominis. Et fuit planè obeditum. Etenim Helladius valedixit ſchiſmati, admiſit pacem, redivit in Joannis Patriarchæ communionem & gratiam, & permanſit Epiſcopus. Quæ omnia ampliſſimè patebunt ex Caſſinenſis Codicis epiſtolis, quæ brevi apparebunt in publico.

Simile exordium Joannes VI. Patriarcha Conſtantinopolitanus dedit ſuis ad Conſtantinum Pontificem in ſimili negotio litteris. Imperator Philippicus, antiquus Monothelita, utpote Pſeudo-Monachi Stephani, qui Macarium Antiochiæ Patriarcham ſeduxerat, pertinax diſcipulus, ejecto Patriarcha Cyro intruſit iſtum Joannem, compulit ad damnandam ſextam Synodum, ac denuò turbandam omnem Orientalem Eccleſiam. Joannes ex violentia contra conſcientiam

tiam egerat, ideoque ejecto per Orthodoxum Imperatorem Anaſtaſium Philippico rediit ad mentem, egit pœnitentiam per litteras apud Conſtantinum Papam, ſupplicavit per diſpenſatoriam gratiam permanere Epiſcopus. In harum igitur litterarum exordio demonſtravit caput in homine eſſe Principem ac Rectorem totius corporis, atque adjunxit: *His Apoſtolicam veſtram Præſidentiam ac Pontificium comparare habemus, voſque Sacerdotii Chriſti canonicè Caput reputantes, per vos quærimus ut ſolatium aliquod à mæſtitia ac animi languore, qui noſtro huic Eccleſiæ corpori ex peſtifera ac animabus exitioſa tyrannica poteſtate accidit, reportemus. Planè ſiquidem vos quoque ea Capitis proprietate inconſultò ac nihil volentes, laborantes nos haud quaquàm deſpexeritis, aut à veſtra manſuetudine repuleritis*. Supplicat, ſibi fieri iſtam gratiam, quam lapſis in Epheſino Latrocinio Epiſcopis fecit per Chalcedonenſem Synodum Magnus Leo; Et alia iſtuſmodi. Profitetur Romanum Epiſcopum eſſe ſupremum ac univerſalem Medicum totius Eccleſiæ, & omnia, quæ Orientalis etiam Eccleſia in Synodalibus judiciis, vel aliis actibus peccaverit, per Romanum eſſe Pontificem circumducenda, circumſcribenda, reſtauranda, Profitetur hæc non per generalem debere Synodum, ſed omninò poſſe fieri per ſolum Pontificem, Addit Generalem Synodum hæc non niſi per Pontificis auctoritatem agere, & tandem concludit: *Vos itaque, ò ſacrum Caput, perſpicaci illa in vobis virtute Spiritus, blandæ in nos inclinationis extendentes manum, levi contactu reciprocæ per litteras gratiæ, juxta Eccleſiæ legem, id eſt, miſſis viciſſim Synodicis, dilectionis remedium adhibentes, quod in nobis dolorem facit, ac ſubtus pulſat, feſtinate curare. Nulla ſiquidem animæ remiſſio eſt, nec ſomnus oculis, aut requies temporibus, vel palpebris dormitatio aliqua inſederit, donec iterum univerſam Dei Eccleſiam videre liceat ſervantem unitatem Spiritus in vinculo pacis*. Donandam per auctoritatem ac Mandata Apoſtolicæ Sedis. Plurima ſunt ſimilia Græcorum Patrum teſtimonia. Et ecce quidam hodie Latini declamant iſta omnia olim non fuiſſe facta, nec fieri poſſe, niſi per generalem Synodum. Res lamentanda.

Quod duplices Romanæ Eccleſiæ Legatos, alios ſolius Cæleſtini Pontificis ac Apoſtolicæ Sedis, alios totius Occidentalis Concilii Vicarios, Epheſina Synodus habuerit, uno verbo ſum ſupra inficiatus: Et rectè. Oppoſitum eſt penitùs à vero devium. Uti Sanctus Cyrillus, ita etiam Arcadius ac Projectus Epiſcopi, necnon & Philippus ad SS. Apoſtolos Cardinalis Presbyter fuerunt Vicarii ac Legati ſolius Papalis Perſonæ & Cathedræ. Acta Synodalia hoc demonſtrant lucidè & variè. Secundæ Actionis exordium habet: *Ingreſſis & conſidentibus, qui ex Occidente venerant, Arcadio & Projecto, piiſſimis Epiſcopis & Legatis, necnon Dei amantiſſimo Philippo, Apoſtolicæ Sedis Presbytero & Legato*. Et ſtatim poſt: *Philippus Apoſtolicæ Sedis Presbyter & Legatus. Arcadius Epiſcopus, Projectus Epiſcopus, & Romanæ Eccleſiæ Legatus*. Et in litteris, quas uti Apoſtolicam ſui ſuffragii Prærogativam tranſmiſit per ipſos Cæleſtinus ad Synodum: *Probatiſſimos viros, Arcadium & Projectum Epiſcopos, & Philippum Presbyterum noſtrum, qui eis*, quæ aguntur, interſint, & quæ à nobis antea ſtatuta ſunt, *exſequantur*. Non quæ ab omni Occidentis Synodo, ſed quæ à ſolis nobis, ſeu à ſola Apoſtolica Sede ſunt ſtatuta. Actio III. habet: *Philippus Presbyter & Legatus Apoſtolicæ Sedis, Arcadius Epiſcopus, & Legatus Apoſtolicæ Sedis*. Et Memnon Epheſiorum Epiſcopus adjunxit: *Nihil prohibet, quò minùs ex Poſtulatis Sanctiſſimorum Epiſcoporum Arcadii & Projecti, & Deo amabiliſſimi Presbyteri Philippi, Legatorum Apoſtolicæ Sedis magnæ Romæ, iterùm legantur Acta in depoſitione Neſtorii*. Et rursùm Acta: *Arcadius Epiſcopus, & Apoſtolicæ Sedis Legatus dixit*. Et iterùm: *Philippus Presbyter, & Apoſtolicæ Sedis Legatus. Arcadius Epiſcopus, & Apoſtolicæ Sedis Legatus. Projectus Epiſcopus, & Apoſtolicæ Sedis Legatus*. Et iſtius Actionis ad Principes Relatio: *Cæleſtinus miſit litteras per Arcadium & Projectum Epiſcopos, & Philippum Presbyterum magnæ Romæ, qui Cęleſtini ſanctiſſimi Epiſcopi pręſentiam ſupplent*. Et ad quintam Actionem dixit Sanctus Cyrillus: *Pręſentibus Legatis à magna Roma miſſis, videlicet Sanctiſſimi Epiſcopi Cęleſtini locum tenentibus*. Et ejuſdem Actionis ad eundem Pontificem Relatio: *Fuerunt in Conſeſſu noſtro & illi quoque, qui à Sanctitate tua miſſi ſunt, piiſſimi Epiſcopi Arcadius & Projectus, & cum ipſis Reverendiſſimus Presbyter Philippus, qui ſua pręſentia tuam nobis exhibuerunt, Apoſtolicęque Sedis locum ſuppleverunt*. Et Mandatum, quod plena Synodus ſuis apud Conſtantinopolim adversùs Joannis Patriarchæ Antiocheni Factionem Legatis dedit, habet hanc Epigraphen: *Philippo Presbytero Cęleſtini Epiſcopi Apoſtolicę Sedis maximę Romę locum tenenti*. Quod ipſum Synodus repetit in miſſis per iſtos Legatos litteris ad Auguſtum Theodoſium.

Attamen quædam ejuſdem Synodi Acta videntur affirmare aliud. Etenim ad tertiam Actionem dixit Sanctus Cyrillus: *Arcadius & Projectus Epiſcopi, nec non Philippus Romanæ Eccleſiæ Presbyter ſupplentes locum Sedis Apoſtolicæ, totiuſque Synodi Sanctiſſimorum Occidentalium Epiſcoporum*. Et quintæ Actionis ad Principes Relatio affirmat Synodo adfuiſſe ducentos ac decem Epiſcopos, & adjungit: *Quibus & univerſa Occidentalium Epiſcoporum multitudo, & per ipſos reliquus terrarum Orbis conſentit*. Certè iſta multitudo non adfuit, niſi per hos ſuos Legatos. Et plena Synodus in laudatis, quas per ſuos contra Joannis Antiocheni Factionem Legatos miſit, litteris ſcripſit ad Principem Theodoſium: *Sanctæ Synodi Conſeſſui adeſt & Cæleſtinus ſanctiſſimus magnæ veſtræ Romæ Archi-Epiſcopus, & univerſa Occidentalis Synodus per Sanctiſſimos Epiſcopos, quos ad nos miſit totaque Africa ac Illyricum*: Reſpondeo hæc non concludere. Et inſigniter exponi à tertiæ Actionis Relatione ad Principes: *Veſtrum ergà pietatem ſtudium Deus gratum habens, etiam ſanctorum Occidentalium Epiſcoporum animos zelo excitavit. Nam licet maximi itineris ſpatium univerſam illam Sanctiſſimorum Epiſcoporum multitudinem ad nos pervenire prohibuerit, attamen illic ſimul con-*

gre-

gregati, Cæleſtino Sanctiſſimo Epiſcopo etiam præſente, & nunc noſtram de fide ſententiam magno conſenſu prædicarunt, eoſque qui diverſa ſentiunt ab omni prorsùs Sacerdotii ſorte alienos eſſe definierunt. Et hæc quidem etiam antequam Sanctiſſima hæc Synodus conveniret, Cæleſtinus Epiſcopus per litteras ſuas judicaverat, & Cyrillo Epiſcopo, ut ſuas vices ſubiret commiſerat. Sed & nunc denuò aliis etiam litteris ſanctæ Synodo hæc ſignificavit. Miſit autem has litteras per Arcadium & Projectum Epiſcopos, & Philippum Presbyterum, qui Cæleſtini Epiſcopi præſentiam ſupplent. Relatio affirmat duo. Primò, quod data in Neſtorium ſententia non ſit ſolorum Synodo præſentium Orientalium Epiſcoporum, ſed etiam omnium Occidentalium. Licèt enim horum multitudo ad Synodum non venerit, attamen ejus judicium omninò prædicavit ac præformavit. Et quidem Synodaliter. Et nequaquàm in Epheſinæ Synodi gratiam: Quia ante ipſam. Nempè in iſta Romana Synodo, in qua Cæleſtinus Neſtorium, niſi intra decem dies ſuas Exegeſes & alia recantaret, damnavit ac degradavit, & iſtius judicii executionem delegavit Sancto Cyrillo. Acta hæc ſunt antequàm quis vel cogitaret de Epheſina, aut alia generali Synodo, ideoque nulla iſthic facta eſt Synodalium Legatorum deputatio. Hinc Relatio ſecundò dicit, quod Cæleſtinus iſtud ſuum Synodale Judicium, uti antea Sancto Cyrillo, ità nunc Epheſinæ Synodo ſignificaverit, ac demandaverit exequendum, idque per Arcadium & Projectum Epiſcopos, ac Philippum Presbyterum, qui ejus præſentiam ſupplebant Epheſi. Non iſtius Romanæ Synodi, ſed ſolius Cæleſtini præſentiam. Synodus enim, quoniam futuri Epheſini Conventus ignara, nullos Legatos creaverat. Proinde hi Legati iſtius quidem Synodi deferebant judicium, & ipſius firmandi ac exequendi habebant Apoſtolicum Mandatum, attamen ſolius Cæleſtini gerebant vices, ac ſupplebant præſentiam. Hinc quinta Actio rectè dixit, quod univerſa Occidentalium Epiſcoporum multitudo conſentiret Synodo. Unica Sancti Cyrilli interlocutio videtur in ſpeciem favere Paſchaſio Queſnello. Eſt aliis teſtimoniis, à quibus certum eſt non diſcedere, conquadranda. Eſt res parùm conferens præſenti quæſtioni. Cenſui tamen elucidandam. Ad plenè exſufflanda ſuperiora Commenta ejuſdem Paſchaſii.

CAPUT IV.

Sancti Damaſi circa Romanas appellationes Acta elucidantur.

ISTorum pleraque Damaſus pergit in collecta ex vicinis & advenis Epiſcopis Synodo, de qua Hermias Sozomenus; *Apollinarii hæreſin ad mul-* L. 6. c. 25.
tos ſerpere Damaſus Epiſcopus Romanus, & Petrus Alexandrinus Epiſcopus certiores facti, primi omnium Concilio Romæ convocato eam alienam ab Eccleſia Catholica pronunciarunt. Famoſa & efficax fuit iſta Synodus. De ipſa etiam ipſe Joannes Patriarcha Antiochenus cum præfato Himerio, Theodoreto Cyrenſi, & reliquis ſuæ Factionis Epiſcopis ſcripſit ad Rufum Archi-Epiſcopum Theſſalonicenſem: *Beatiſſimus Damaſus Apollinarium, Vitalem, ac Timotheum Hæreticos gradu movit.* Epiſtola extat in tertia parte Epheſini Concilii. Vitalis Antiochenus, Apollinarius Laodicenſis, Timotheus in iſta Factione erat Berytenſis Epiſcopus. Hoc in quarto contra Neſtorianos ac Eutychianos libro ſcribit Leontius Scholaſticus Byzantinus. In tertio libro addit rem memorabilem. Adducit Apollinarii, de ſua familiari cum Magno Athanaſio litteraria communione gloriantis, litteras ad neſcio quos apud Dio-Cæſaream congregatos Epiſcopos, affirmat quoſdam ejus Diſcipulos adeò blaſphemaſſe, ut Domini carnem crederent Deo Verbo conſubſtantialem, & concludit: *Videtur quidem Timotheus eſſe, cui magis quam aliis, & fidentiùs Arcana illius impietatis & fraudulentiæ committerentur. Hac enim de cauſa potuit à Beato Athanaſio litteras accipere commendatitias ad Occidentales, tanquàm contra Arii impietatem pugnans, & ab illis rursùm litteras tanquàm ad Epiſcopum miſſas adferre. Sed non perpetuò latuit hæc illius inſidioſa ſimulatio. Iterùm enim poſt Athanaſii obitum miſſus Romam depoſitus eſt ipſe, & qui eum miſerat Apollinarius.* Leontius nos docet plura. Primò, quod Apollinarius, quoniam Arianos impugnabat, Sancto Athanaſio placuerit, fueritque ei familiaris etiam per litterarium commercium. Secundò, quod inſuper ab illo commendatitias litteras acceperit ad Occidentis Epiſcopos, præſertim ad Romanos Pontifices, nempè Julium ac Liberium. Tertiò, quod cum hiſcè Commendatitiis fidelem ſuum Diſcipulum Timotheum legaverit Romam, furaturus communionem Sedis Apoſtolicæ. Quartò, quod fraus ſucceſſerit, ac Timotheus communicatorias Apoſtolicæ Sedis litteras ad Magiſtrum retulerit, uti ad Orthodoxum Epiſcopum. Quintò, quod fraus radices non egerit. Etenim poſt Athanaſii mortem rediens Romam Timotheus fuit detectus, & unà cum Apollinario damnatus atque depoſitus. Nempè per Sanctum Damaſum in laudata Synodo.

Apol-

Apollinariſtarum, quorum author in exordio non fuit Epiſcopus, Epiſcoporum originem ac traducem exponit in litteris ad Illuſtrem virum Olympium Sanctus Gregorius Nazianzenus: *Præter alia omnia eò etiam audaciæ proruperunt mali homines, ut Epiſcopos etiam quoſdam, quibus dignitas ab Univerſali Orientalium & Occidentalium Concilio abrogata fuerat, accerſentes, aut tranſeuntibus abutentes, cuidam impio ſui gregis Epiſcopi nomen impoſuerint*. De damnante ipſos Damaſo idem Gregorius ſcribit in ſecunda epiſtola ad Cledonium, Presbyterum Iconienſis Eccleſiæ: *Ne autem nos hoc nomine accuſent, quod Vitalis, viri nobis chariſſimi, fidem, quam ita poſtulante Damaſo, Romæ Epiſcopo, litteris conſignatam edidit, prius quidem probaverimus, nunc verò repudiemus, de hac quoque re pauca diſſeram*. Demonſtrat Apollinariſtas fuiſſe verſutos in ovina lana lupos, qui ambidextris uſi vocibus aliud apud ſuos, aliud apud noſtros intelligerent, & proſequitur: *Quoniam igitur eædem voces, ſi rectè intelligantur, cum pietate conjunctæ ſunt, ſi perperam exponantur, impietate non carent, quid mirum ſi Vitalis quoque verba nos quidem, ita ſuadente voluntate, in pium ſenſum accepimus, alii autem ad eorum quæ ſcripta ſunt mentem exaſperantur & inflammantur? Quod etiam in cauſa fuiſſe reor, cur ipſe quoque Damaſus, cum poſteà rectius fuiſſet edoctus, ſimulque in priſtinis eos expoſitionibus perſtare audiiſſet, eos ab Eccleſiæ Cœtu abdicarit, fideique libellum cum anathematiſmo deleverit: Tum etiam quod fraudem, in quam per ſimplicitatem inciderat, permoleſtè ferret*. Eadem de re ſcribit ipſe Damaſus ad Paulinum Antiochiæ Patriarcham, communicantem Romanæ Eccleſiæ: *Per filium meum Vitalem ad te Reſcripta direxeram, tuæ voluntati & tuo judicio omnia derelinquens, & per Petronium Presbyterum breviter indicaveram me in articulo jam profectionis ejus aliqua ex parte commotum. Unde ne aut tibi ſcrupulus reſideret, & volentes forſitan Eccleſiæ copulari tua cautio probanda differret, fidem noſtram miſimus, non tam tibi, qui nobis fidei communione ſociaris, quàm his, qui in ea ſubſcribentes tibi, id eſt, nobis per te voluerint ſociari*.

Epiſt. 77.

Vitalis, licèt à nulla damnatus Synodo, tamen à multis defamatus & accuſatus de hæreſi, acceſſit Damaſum, & ſuos Adverſarios provocavit ad Tribunal Apoſtolicæ Sedis. Obtulit fidei libellum, ipſum Romæ eſt ſolemniter profeſſus, & ſupplicavit ab infamia ſolvi, ac in Epiſcopatu & Romana Communione ſtabiliri. Supplicavit non quidem abſolvi ab aliquo Synodali Judicio, ſed adversùm illam, quæ metuebat, Romana authoritate muniri. Eum Gregorius Nazianzenus appellat Virum ſibi olim chariſſimum, quem fide crediderit Orthodoxum, ideoque dediſſe poſſit Romæ invocandæ conſilium. Forſitan & commendatitias ac teſtimoniales litteras. Uti Apollinarius Athanaſium, ita Vitalis decepit Gregorium, & circumſcripſit in iſta ſibi adjutoria. Hinc Damaſus admiſit cauſam, & judicavit tria. Primò, Vitalem Antiocheno Epiſcopatu exuit, aut ſanè induxit ad deponendum. Etenim erat Paulino & Meletio ſuperordinatus tertius, ideòque Epiſcopi fucus, non verus Epiſcopus. Hinc ipſum Pontifex appellat Filium, non Fratrem. Secundò, ejus libellum judicavit Catholicum, ideòque ipſum abſolvit ab omni infamia. Tertiò, ipſum tamen Catholicæ Communioni noluit reddere, ſed delegavit Patriarchæ Paulino, ejus voluntati ac judicio permittens omnia. Ob duas præſertim cauſas. Primò, quod Paulinus iſthìc præſens omnia Vitalis noſſet penitiùs, ideòque eſſet à circumſcriptione ſecurior. Secundò, quod cum ſuis Sequacibus Vitalem nollet in Meletii, ſed in ſolius Paulini communionem adjungi, ideòque per hunc voluit admitti & reconciliari. Et hæc omnia peregit ſolus Damaſus. Et contrà iſtud judicium nemo unquàm Græcus excepit ob defectum authoritatis.

Interim Damaſus fuit circumſcriptus. Nequè mirum. Etenim per Vitalem oblatus fidei libellus in proprio verborum ſenſu erat plenè Orthodoxus. Adeò Orthodoxus, ut ipſum, licèt tunc plenè detectum, Sanctus Cyrillus in libro ad Reginas adduxerit inter authentica ſanctorum Patrum teſtimonia, deſtruentia Neſtorianas blaſphemias. Ei dedit hunc titulum: *Vitalis Epiſcopi, ex ſermone de fide*. Cyrillo debemus gratias, quod libellum nobis cuſtodiverit. Ex ipſo Neſtorius ſumpſit materiam & anſam calumniæ. Etenim mox poſt degradationem ſuam, adhuc exiſtens Epheſi, ad Regii Cubiculi Præfectum Eunuchum ſcripſit prolixam querimoniam, Cyrillum accuſans quod ad confirmanda ſua dogmata adduxerit Baſilii Ancyrani, Ariani hominis teſtimonia, tanquàm verba Magni Baſilii, & Vitalis Hæretici Scripta pro verbis Catholici Vitalis: Abuſus æquivoca ſimilitudine nominum. Exſtat epiſtola in Caſſinenſi Codice. Porrò Damaſus non fuit circumſcriptus ex integro. Etenim ſub ipſum Vitalis ex urbe Regreſſum concepit ſcrupulos: Et propter ipſos voluit ab ejus in Eccleſiam redituris Sequacibus exigi non ſolius ab ipſo oblati libelli profeſſionem, ſed aliorum inſuper articulorum, quos habes in laudatis ad Paulinum litteris. Fraus paulatim ſe plenè aperuit.

Et tunc Damaſus explevit quod jam audivimus à Nazianzeno Gregorio, & quod ipſe Pontifex ſcribit ad Orientales Epiſcopos: *Sciatis velim nos Timotheum illum prophanum Apollinarii Diſcipulum cum impio ſuo dogmate jam pridem abdicaſſe*. Et exinde contentus non fuit doloſo Vitalis libello, nec factis ad ipſum additamentis, ſed ſingularem, in qua omnes & ſinguli ipſorum errores damnarentur, profeſſionem ipſe compoſuit, & Paulino tranſmiſit, mandans ſine ipſa nullum deinceps admitti in Eccleſiam. Similem ex ejus Imperio libellum confecit etiam Sanctus Hieronymus. An ſit ille ipſe, eſt quæſtio alterius loci. Quidquid ſit, de hac re ſcribit antiquus Synodorum Catalogus: *Petrus* Alexandriæ *Patriarcha*, ejectus ab Arianis, *Romam contendit. Eoque recepto Damaſus Romæ Divinam & Sanctam Synodum convocavit, quæ amentem illum Apollinarium, Stephanumque ejus Diſcipulum, & Latronem Lucium*, Alexandrinæ Sedis Arianum invaſorem, *anathemate notavit*. Eſt tertia Romana Damaſi Synodus, celebrata anno ſexageſimo nono

no

no quarti ſæculi. Et non ſolum Vitalem ac Timotheum, ipſumque etiam Apollinarium, ſed & Lucium damnavit, contra cujus violentias Petrus provocaverat. Non damnatus ab aliqua Synodo, ſed per Arianos violenter ejectus. Ex quo vides ipſos etiam tunc Patriarchas non ſolummodò adversùm Synodalia judicia, ſed inſuper adversùm quaſvis violentias atque calumnias Sanctum Petrum invocaſſe. Hinc Dorotheus Theſſalonicenſium Archi-Epiſcopus ad Hormiſdam Pontificem ſcripſit Romanam Cathedram eſſe *firmum omnium ad ipſam feſtinantium Portum*. Sanctus Gelaſius dixit *Portum omnium fluctuantium*. Eſt phraſis deſumpta ex Sancto Hieronymo.

Quod ipſum cum omni ſua Pontica Diœceſi, immò cum omni Orientali Eccleſia diſertè profeſſus fuit Magnus Baſilius. Etenim de Euſtatio Sebaſteno Epiſcopo, primæ intra ſuam Diœceſim Armeniæ Metropolita, viro hetroclyto & vertumno, ac damnato per plures Synodos, ideoque provocante ad Papam Liberium, ac per ipſum reveſtito, ſcripſit ad Occidentales Epiſcopos: *Euſtatius Epiſcopatu ejectus propterea quod in Melitinenſi Synodo depoſitus eſſet, viam ſibi ipſe, per quam reſtitueretur, excogitavit, eam videlicet ut ad vos proficiſceretur. Quę verò ſint illi à Beatiſſimo Epiſcopo Liberio propoſita, & ad quę conſenſerit, nobis clam eſt, niſi quod epiſtolam attulit, per quam reſtitueretur. Eam ubi Thyanenſi Synodo exhibuit, in ſuum locum reſtitutus eſt. Iſte itaque jam fidem eam, in quam receptus eſt, depopulatur, cumque illis facit, qui* Homouſion *anathemate percellunt. Deinde & hæreſi patrocinatur eorum, qui Spiritum Sanctum Divinitate ſpoliant. Quoniàm igitur iſthinc vires accepit lædendi Eccleſias, ac publicandæ impietatis ſuæ fiducia, quam vos vidiſtis, ad ſubverſionem multorum uſus eſt, neceſſe eſt ut iſthinc quoquè veniat malorum iſtorum correctio, ſcribaturque Eccleſiis, quibus quidem conditionibus ſit ad communionem ſuſceptus. Simul verò adjiciatur, quomodò jam mutata ſententia gratiam à Patribus, qui tunc erat, acceptam reddat irritam.*

Affirmat varia. Primò, quod à Melitinenſi Synodo damnatus Euſtatius non ad Cæſarænſem ſuæ Diœceſis Exarchum, ſed proximè Romam ad Liberium Papam appellaverit atquè acceſſerit. Secundò, quod non per generalem totius Eccleſiæ, aut etiam totius Occidentis Synodum, ſed per ſolum Pontificem fuerit reſtitutus. Tertiò, quod non temerè ſit aſſecutus hanc ſententiam, ſed ad profeſſionem Orthodoxæ fidei, variarumque inſuper conditionum. Quartò, quod Liberius Euſtatio dederit reſtitutionis litteras, & ipſum cum eis ſecurum remiſerit ad propria. Quintò, quod Euſtatius haſcè litteras exhibuerit Thyanenſi intra Cappadociam Synodo, & per ipſas poſtularit agnoſci in integrum Epiſcopum, ac reponi in ſuum Thronum. Sextò, quod Synodus, Apoſtolicas litteras reverita, ipſum repoſuerit. Certè fuit non modica reverentia. Etenim Baſilius Liberium arguit, quod Euſtatio ſolas reſtitutionis litteras tradiderit, non adjungens fidei libellum, aliaſque ab ipſo profeſſas conditiones. Et non ſine fundamento. Cæſaræenſis namquè Exarchus, cujus erat Euſtatium Throno ac Populo reddere, poterat iſta omnia expoſtulare, cogniturus an verſatilis Vertumnus per obreptiones & circumſcriptiones non eſſet furatus gratioſam ſententiam. Baſilius exhibuit plenam fidem Papalibus de ſola reſtitutione litteris, ſuppoſuit omnia ritè exacta, & ſine cauſæ cognitione eſt executus Apoſtolicum Judicium. Aſt dignitati redditus homo rediit ad ingenium ac vomitum, & fidelium multos ſubvertit. Et ecce hic majorem Baſilii reverentiam in Apoſtolicam Sedem. Non præſumpſit ejus, licèt jam patenter emortuum, Judicium, immò nec relapſum hæreticum attingere, ſed omnia retulit atquè remiſit ad ſuum principium. Propter appoſitam Apoſtolicam manum: Adeò antiquum eſt iſtud vinculum.

Avitum Gallicanæ Eccleſiæ de hac Apoſtolici Throni authoritate teſtimonium nobis tradit Sanctus Alcimus Avitus Viennenſis Archi-Epiſcopus in litteris, per quas ab Hormiſda Pontifice rogavit noſſe ſucceſſum primæ Legationis, pro extinguendo Acaciano ſchiſmate tranſmiſſæ ad Imperatorem Anaſtaſium ac omnem Orientalem Eccleſiam: *Eutychetem & Neſtorium jam dudum per Beatiſſimos Prædeceſſores veſtræ Sedis damnavit authoritas.* Et Neſtorius & Eutyches à Romanæ Sedis Judicio ad generalem Synodum appellaverant, & hunc Chalcedonenſis, iſtum damnaverat Epheſina Synodus: Et tamen Sanctus Avitus conſtanter affirmat utrumque fuiſſe damnatum per authoritatem Sedis Apoſtolicæ. Damnatum ab illa ipſa Sede, & ab iſto illius Sedis Pontifice, adversùs quem uterquè provocaverat. Eutychem per Leonem, à Cæleſtino Neſtorium. Nempè Chalcedonenſis non tam ad Eutychetis adversùs Leonem, quàm ad Sancti Flaviani ad ipſum factam appellationem retractandam fuit indicta: Etiam Epheſina Synodus non ad ſolam Neſtorii, ſed præſertim ad degradatorum ab ipſo Clericorum provocationem diſcutiendam convenit. Porrò Sardicenſes Canones iſtarum retractationum formam ac modum credunt ſapientiſſimo Judicio Romani Epiſcopi: Et laudati Pontifices eas delegarunt præfatis Synodis. Hinc hæ egerunt ex illorum authoritate, atque ita ipſorum authoritas proſtravit utrumquè Hæreſiarcham. Potuerant & ipſi vel in ſuo Presbyterio, vel retractare in ſuæ Provinciæ Synodo, atque ita generales iſtæ Synodi ad iſta retractandi munia fuerunt ex ſapientiſſimo eorum Beneplacito aſſumptæ, non neceſſariæ. Hæc eſt antiqua fides Gallicanæ Eccleſiæ.

CAPUT

CAPUT V.

Eadem Romanæ Eccleſiæ Authoritas demonſtratur ex Romana appellatione Joannis Patriarchæ Alexandrini.

L. 7. C. 10. HAc de re ſcribit Petrus de Marca: *Magni etiam momenti eſt appellatio Joannis Patriarchæ Alexandrini, quem Petrus Mogus Hæreticus, jubente Imperatore Zenone, & conſentiente Acacio Conſtantinopolitano, Epiſcopatu deturbavit. Imploravit dejectus ille Calendionis Patriarchæ Antiocheni auxilium, ex cujus & Synodi Orientis ſententia Papam Simplicium appellavit, ut ſcribit Liberatus Archi-Diaconus Eccleſiæ Carthaginenſis in capite decimo octavo Breviarii:* Joannes ingreſſus eſt ad Calendionem Patriarcham, & ſumptis ab eo interceſſionis Synodicis litteris Romanum Pontificem appellavit, ſicut fecit & Beatus Athanaſius. Et ſuaſit ſcribere pro ſe Acacio Conſtantinopolitano. *Non ſolùm autem ſummi Pontifices cognoſcebant de appellationibus Epiſcoporum & Patriarcharum Orientis, quando agebatur de fide, ſed etiam primam cauſæ cognitionem ad ſe trahebant, ſi fortè in hæreſim incidiſſent. Nam quia materia fidei eſt cauſa communis & generalis, quæ ad univerſam Eccleſiam pertinet, neceſſe eſt ut hæreſis ab omnibus Epiſcopis damnetur, præcipuè verò à Romano, qui caput eſt unitatis, & qui cum primam Sedem obtineat, ferre debet primam ſententiam:* Cujus debet eſſe prima ſententia, *ut loquitur Facundus Hermianenſis. At ſi jam hæreſis in Synodo damnata fuiſſet, quemadmodùm Eutychiana in Concilio Chalcedonenſi, tum Patriarchæ, ſi communionem hæreticorum amplectebantur, deponi poterant à ſummo Pontifice, & Synodo Romana, nequè neceſſaria erat Synodus Œcumenica. Eo enim caſu Papa ſe tantùm præſtat executorem ſententiæ latæ adversùs authores hæreſios, & eorum Complices. Ei fundamento innixus Gelaſius Papa Acacii Patriarchæ Conſtantinopolitani, qui à Felice Papa dejectus fuerat in Synodo Romana, depoſitionem tuetur adversùs exceptionem Euphemii Patriarchæ Conſtantinopolitani, qui ajebat Deceſſorem ſuum non potuiſſe damnari ab uno, id eſt, à ſummo Pontifice, abſque congregatione Synodali.*

Affirmat varia. Primò, Orientales Epiſcopos, ipſoſque Patriarchas in cauſa fidei potuiſſe vocari ad Tribunal Apoſtolicæ Sedis, non dumtaxat in retractatorio judicio, ſed etiam in prima inſtantia. Proinde cenſet primam iſtiuſmodi inſtantiam extra fidei materiam non licuiſſe. Et quidem quoad Epiſcopos, etiam Metropolitas, habet aliquid fundamenti; quoad Patriarchas autem manifeſtè labitur. Quod eorum circa quamcumquè materiam prima accuſatio ſemper ſpectaverit ad Romanam Sedem, eſt ſupra demonſtratum. Secundò affirmat eoſdem Epiſcopos & Patriarchas etiam in fidei materia non potuiſſe à ſolo Romano Pontifice damnari, niſi dum ipſorum ſcabies fuiſſet ante damnata per aliquam generalem Synodum. Tunc enim neceſſaria eſt ſola executio: Et hanc ſolam permittit Sedi Apoſtolicæ. Proinde ipſi nihil permittit, niſi quod quadret omnibus generatim Epiſcopis. Etenim ipſis omnibus iſtam denunciandi, & exequendi authoritatem competere, diſertè aſſeverat laudatus à Petro de Marca Gelaſius. Suæ Sedi adſcribit, ac demonſtrat longè ſublimiora. Plenam authoritatem, qua Pontifex poſſit, etiam ſine Synodo ſolus, damnare ac dejicere Patriarchas.

Hæc omnia ſunt alterius loci. Et ipſa omnia non faciunt ad rem Joannis Alexandrini. Etenim ut facerent, Joannes debebat fuiſſe accuſatus de Hæreſi, ac de lapſu in articulum jàm damnatum ab aliqua generali Synodo. Aut certè debebat Petrum Mogum, per Chalcedonenſem Synodum damnatæ Eutychianæ perfidiæ Sectatorem appellaſſe ad Sedem Apoſtolicam. At horum nihil ſubſtitit. Joannes ne quidem de Eccleſiaſtico, ſed de ſolo civili crimine accuſatus fuit, & non adversùs aliquam Synodum, ſed adversùs ſolam Auguſti Zenonis violentiam provocavit: Et quidem ad ſolam Sedem Apoſtolicam. Et ibidem Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum nequaquàm de præfatæ damnatæ hæreſis communione accuſavit, ſed ſolummodò de incenſa & adjuta Auguſti Principis violentia. Quare hoc exemplum, uti & Liberati Archi-Diaconi teſtimonium, penitùs evertit cogitationes Petri de Marca. Utrumquè demonſtrat Orientales olim Epiſcopos etiam ob cauſas Canonicas provocaſſe ad Sedem Apoſtolicam. Etenim Liberatus diſertè affirmat Joannem appellaſſe Romam, *Sicut fecit & Beatus Athanaſius.* At verò exploratum eſt Athanaſium & à Tyria, & ab Antiochena Synodo fuiſſe damnatum ob ſolas cauſas Canonicas. Affirmat Joannem appellaſſe ad ſolum Romanum Pontificem, ideòque & ad ipſum ſolum provocaſſe Beatum Athanaſium. Affirmat Joannem provocaſſe ex conſilio Calendionis Antiocheni Patriarchæ, ac ejus Patriarchalis Synodi: *Sumptis ab eo interceſſionis Synodicis litteris.* Affirmat hujuſmodi Romanas appellationes tunc fuiſſe conſtantem ſenſum totius Orientalis Eccleſiæ.

Quod Joannes ob cauſam Canonicam appellaverit, eſt demonſtrandum. Veram & ejectionis & appellationis cauſam exponit Liberatus Diaconus: *Joannes Thalaja de Ordinatione ſua neglexit* Cap. 17. *ſuas Synodicas litteras Acacio Conſtantinopolitano Epiſcopo deſtinare. Habens enim amicum Ellum Magiſtrum, ei quidem de ſua Ordinatione ſcripſit: Scribens etiam Principi, quatenùs per Ellum Magiſtrum omnis ejus cauſa diſponeretur, putans eum Conſtantinopoli manere. Mandavit ergò Magiſtriano litteras Synodicas, delegans ei omnia cum illius facere voluntate. Contigit autem tunc Ellum Magiſtrum ab Imperatore Zenone mitti Antiochiam, ut teneret Leontium, qui illic ab Exercitu cum voto Verinæ Auguſtæ fuerat ordinatus. Cumque Magiſtrianus, qui fuerat à Joanne miſſus, non inveniſſet Ellum Magi-*

ſtrum,

ſtrum, neque Acacio, neque Imperatori litteras obtulit, ſed perrexit Antiochiam. Poſt hæc Acacius audiens de Ordinatione Joannis, & contriſtatus quia Synodicas epiſtolas non direxiſſet, & unà faciens cum Gennadio, majoris Hermopolis Epiſcopo, *Parente Beati Timothei* Salophacioli, ac Joannis Adverſario, *volentes ei nocere, detrahebant apud Zenonem, & accuſabant eum, habentes adjutores Patronos Petri Mogi, quaſi opportunus Epiſcopatui non eſſet Joannes*. Hæc invidiæ ſcintilla impulit Acacium ad ejiciendum Joannem, ad intrudendum Petrum Mogum, ad ſuſcitandam flammam, quæ horrendo ſchiſmate dudum afflixit Eccleſiam.

Verùm ratio iſta erat fœda, ideòque allegari non poterat apud Sedem Apoſtolicam. Hinc allegatæ ſunt præſertim duæ aliæ. Primam adducit in Commonitorio, quod Fauſto Officiorum Ma-
Epiſt. 4. giſtro dedit Sanctus Papa Gelaſius: *An qui homini mentitus dicitur Imperatori, & qui Imperatorem læſiſſe perhibetur, depelli debuerunt, & in Deum, qui ſummus & verus eſt Imperator, Acacium delinquentem, ſinceramquè communionem Divini Sacramenti ſtudentem miſcere cum perfidis, ſecundùm Synodum, qua hæc eſt damnata perfidia, non oportebat excludi?* Mendacium Joannem, læſa Principis Majeſtas Calendionem Antiochenum damnatum à priori Chalcedonenſi Synodo crimen tangit Acacium, ideoque Gelaſius palam affirmat Joannem fuiſſe immunem à tali crimine, Acacianam Factionem, quæ damnatum ex tali crimine Acacium clamitabat non debuiſſe damnari ſine Synodo, & Joannem ob novum crimen, immò ob novi criminis calumniam ſola ejecerat,
Epiſt. 13. affirmat ſibi ipſi non cohærere. Unicum præfati mendacii crimen fuiſſe Joanni impoſitum, idem Pontifex ſcribit in litteris ad Dardaniæ Epiſcopos, & in litteris ad Epiſcopos Orientales. Criminis ſeriem exponit Evagrius Epiphanienſis: *Joannes*
Epiſt. 15. *Presbyter quorumdam impulſus conſilio Conſtantinopolim venit Imperatorem precaturus, ut ſi fortè Epiſcopus Alexandriæ migraret è vita, ſibi liceret Anti-*
L. 3. C. 12. *ſtitem, quem vellet, civibus illius civitatis nominare. Qui quidem, ut Zacharias memorat, Epiſcopatum pro ſe ambire ab Imperatore deprehenſus eſt, Et cum ſe jurejurando obſtrinxiſſet ſe nunquàm Sedem Epiſcopalem Alexandrinam petiturum, domum revertitur. Quapropter Zeno eum poſt mortem Timothei decrevit creandum Epiſcopum, quem Clerus & Laicorum multitudo deligerent. Non longo tempore poſt mortuo Timotheo, Joannes data pecuniæ Summa, quemadmodùm ab eodem Zacharia traditum eſt, & jurejurando, quod Imperatori dederat, neglecto Alexandrinorum deligitur Epiſcopus. Qua re cognita Imperator illum Alexandria exigendum mandat*. Eum accuſat de ambitu, perjurio, ac Simonia. Sunt profani Zachariæ mendacia, quæ Evagrius nimia temeritate ſequitur. Quod enim Joannes non quorundam impulſus conſilio, ſed à Timotheo ſuo Epiſcopo juſſus Conſtantinopolim acceſſerit; quod non à ſe nominandi, ſed Canonicè eligendi Catholici Epiſcopi facultatem poſtulaverit; & quod tale juramentum non præſtiterit, exploratum eſt, & poſſit facilè demonſtrari. Nam & ipſa accuſatrix Factio de ambitu & Simonia plenè tacuit apud Sedem Apoſtolicam, & declamavit ſolum mendacium.

Aliud Joanni impactum crimen adducit Liberatus: *Quod vivente Timotheo Catholico Joannes tractaſſet exire de Eccleſia, & ab ipſo ſuaſus fuiſſet idem Timotheus ſuſcipere Dioſcorum in Dypticbis.* Et reverà Timotheus Salophaciolus fuerat nimiùm indulgens ac flaccidus: Et ex Eutychianorum metu raſum damnati Dioſcori nomen reſcripſerat in ſacras tabulas. Liberatus pergit: *Imperator putans quod Joannes Epiſcopus non rectè ſaperet de Chalcedonenſi Concilio, ſed omnia ſimulatè ageret, conſilio Acacii ſcripſit litteras Pergamio Duci, & Apollonio Auguſtali, ut pellerent quidem Joannem Thalajam, Petrum autem Mogum inthronizarent*. Hoc crimen tangit fidem: Spectat ad Eutychianam perfidiam, damnatam à Chalcedonenſi Synodo. Etiam de ipſo Acaciana Factio ſtuduit Joannem infamare. At erat manifeſta calumnia, ideoque per ſemetipſam defecit & evanuit. Nec in Papalibus litteris, nec in Acacianorum Actis aut Scriptis reperitur ulla ejus memoria. Etiam Zacharias erubuit ipſam producere. Accuſatio perſtitit ad ſolum mendacium ac perjurium. Proinde Romana Joannis appellatio non proceſſit ob Catholicam fidem aut hæreſim, ſed ob ſolam cauſam Canonicam, immò civilem.

Omnem rei ſeriem accuratiſſimè exponit antiquus Eutychianæ hiſtoriæ Breviculus. Exponit contumax ac triennale Acacii contra Simplicii Pontificis Apoſtolica Mandata ſilentium, & proſequitur: *Poſt omnia Joannem Presbyterum, Œconomum ſuum, Timotheus* Salophaciolus, Orthodoxus Alexandrinæ Eccleſiæ Patriarcha, *ad Principem miſit, rogans ut ſi quid humanitùs ſibi fortè contingeret, juberet Pietas ejus Catholicum à Catholicis ordinari. Ad cujus petita reſponſum eſt, & tam ipſi quàm Clericis ſcriptum. Atque in eiſdem Sacris Joannes Œconomus multis laudibus prædicatur, ut jam penè omnibus Alexandrinis Epiſcopalis putaretur Officii Candidatus. Defuncto iſto Timotheo Epiſcopo, Joannes Œconomus Catholicus à Catholicis ordinatur Epiſcopus. Qui cum de conſuetudine Majorum ad Apoſtolicam Sedem Synodica per Iſidorum Presbyterum & Petrum Diaconum Scripta miſiſſet, ſuperveniente Uranio Sub-Adjuva, & contra Joannem jam Epiſcopum Sacra Principis deferente, ab Epiſcopatus illius confirmatione Papa ſuſpenſus eſt. Et quia in eiſdem Sacris de reſtituendo Petro* Mogo, *quem ipſe damnavit, fecerat mentionem, hæc pars omninò eſt abnegata. Unde videtur Clementiſſimus Imperator offenſus. Cum ergo Sanctæ memoriæ Papæ Simplicii nihil toties ad Acacium directa propter Alexandrinæ Eccleſiæ quietem & Catholicæ fidei integritatem Scripta proficerent, ſupervenit idem Sanctus Joannes Epiſcopus, qui ſicut decebat, ab Apoſtolica Sede ſuſceptus eſt. Nam & Priores ejus ſimiliter Romanæ Eccleſiæ ſuffugium tempore perſecutionis popoſcerant*. Breviculus exponit Acacii facinora, & proſequitur: *Poſtquàm ergò non ſolùm nihil profeciſſe litteras Deceſſoris ſui Sanctus Felix Papa cognovit, & ludibria quædam in everſionem totius Eccleſiaſticæ Diſciplinæ ab Acacio fieri, electis Vitale Epiſcopo Troentinate ex Picena Regione, & Miſeno Cumanæ Eccleſiæ Epiſcopo ex Regione Campaniæ, ſub hac*

inſtru-

inſtructione direxit, ut Petrus de Alexandrina pelleretur Eccleſia, & ut libello Sancti Joannis Epiſcopi Alexandrini reſponderet Acacius, utque ipſi denunciaretur Acacio, ut anathema diceret Petro. Qui quamvis, hoſtili more detruſi in cuſtodiam, chartas amiſerint, tamen perfidis hæreticis atquè damnatis accomodare non debuerunt, quæ ſola negari potuit, voluntatem. Non ſolùm ergò non egerunt quæ juſſa ſunt, aut quæ expedire poterant, ſed etiam hæreticis communicaverunt, confirmationemque Petri Epiſcopatus, ad quem pellendum miſſi fuerant, deferentes, atquè contumelias in Epiſcopum Joannem Acacio dirigente portantes. Quibus rebus, habita Synodo, commotus Beatiſſimus Papa, Vitalem & Miſenum ab officio & communione ſuſpendit, Acaciumque damnavit.

Diſcimus omnem cauſæ ſeriem, ac inſuper varia ſpectantia ad dignitatem Sedis Apoſtolicæ. Primò, quod Imperator Zeno Joannem Thalaja, adhuc Presbyterum, & ad ſe Legatum, dum cum ſuis ſacris ad Timotheum Epiſcopum, & Alexandriæ Clerum Reſponſis remiſit, in iſtis ipſis litteris adeò prædicaverit ut redux, poſt eas lectas, ab omnibus haberetur Epiſcopalis Dignitatis jam Candidatus. Proinde ſuprà memoratum perjurium eſt manifeſta calumnia. Secundò diſcimus, quod Alexandrini Patriarchæ ſuam conſecrationem debuerunt ſtatim referre Romano Pontifici, ejus confirmationem poſtulare, ac obtinere. Et hoc ex more Majorum. Nempè ex Apoſtolico Canone, confirmato per ſextum Nicænum. Hinc Imperator Zeno Joannis exſufflari, Petri autem Mogi conſecrationem ſupplicavit à Simplicio Papa confirmari. At hujus conſtantia neutrum conceſſit. Petrum, utpotè ſceleratum Monachum, qui in ipſo etiam Epheſino Latrocinio turbas cum Eutychete egerat, penitùs abjecit, Joannis verò confirmationem ſuſpendit in plenius examen, vel in gratiam Principis. Et his offenſus Zeno Pergamio Duci & Apollonio Auguſtali ſcripſit, ut Joannem eiicerent, & Petrum inthronizarent. Et ita ejectus Joannes abiit Antiochiam, & ex Calendionis conſilio inde Romam appellavit ac venit. Et de ejus, dum in urbem pervenit, reveſtitione Liberatus tacet. Quia nempè Joannes ob pendentem confirmationem necdum ex integro veſtitus fuerat, ideòque nec ex integro ſpoliari potuerat nec poterat reveſtiri. Nec per Synodalem, aut Epiſcopalem, ſed per ſolam Laicam violentiam erat exutus, ideoque nec per Apoſtolicam authoritatem videbatur reveſtiendus.

Simplicius circa ipſum videtur nihil egiſſe judicialiter. Studuit eum ſine ſtrepitu reponere in Principis & Acacii gratiam. Hinc Felix Pontifex in litteris, quibus per Vitalem & Miſenum evocavit Acacium ad ſuum Tribunal, habet inter cætera: *Superveniens Frater & Co-Epiſcopus noſter Joannes, fugatus ab hæreticis Pervaſoribus Sedis Alexandrinæ, libellum nobis, quem Sanctæ memoriæ Prædeceſſori meo paraverat porrigendum, ingeſſit. Quem morem Majoris ſui Beatæ memoriæ Athanaſii exemplo & Priorum noſtrorum non potuimus refutare.* Primus igitur Felix judicii poſtulatorium libellum ſuſcepit à Joanne, atque ita eſt exorſus judicium. An ipſum cum Acacio certaturum ſolemniter reveſtiverit juxta Sardicenſes Canones, ignoro. Certè non fuit neceſſarium. Judicii Proceſſus fuit longus & multifarius. Ejus finis fuit, quod Felix Vitalem & Miſenum Epiſcopali gradu, Acacium autem inſuper communione exuerit, ac ipſo etiam Chriſtiano nomine. Quid circa Joannem egerit, exponit Liberatus: *Joannes Thalaja habens Epiſcopi dignitatem remanſit Romæ, cui Papa Nolanam dedit Eccleſiam, quæ eſt in Regione Campaniæ, in qua plurimos reſidens annos in pace defunctus eſt.* Liber Pontificalis in Sancti Gelaſii vita adjungit: *Eodem tempore fugiens Joannes Alexandrinus Epiſcopus Catholicus venit Romam ad Sedem Apoſtolicam. Quem Beatus Gelaſius ſuſcepit cum gloria. Cui etiam & ſecundam Sedem præbuit.* Poſſit errare in perſona: Et Felicis opus tranſcribere in Gelaſium. Proinde Felix Joannem plenè reddidit Alexandrino Epiſcopatui, & uti verum Alexandriæ Patriarcham glorioſè tractavit in omnibus: Ei in ſua Romana Synodo dedit ſecundam Sedem. At quoniam ſchiſmatica Principis violentia ipſum non permittebat reponi in Thronum, ei Felix dedit Nolenſem Eccleſiam; videtur dumtaxàt commendaſſe. Quidquid ſit, Joannes ſemper retinuit Patriarchæ dignitatem & titulum, & honorem ſecundæ Sedis. Etiam Felix addit hæc omnia à Joanne ad Sancti Athanaſii, à ſe agi ad exempla ſuorum Anteceſſorum. Et ejus opus conſtanter approbavit omnis ſemper Orthodoxus Oriens. Et ipſa etiam Acaciana Factio tandem acquievit, Acacium legitimè damnatum profitens, & ejus nomen radens è ſacris tabulis. Etiam nomen Zenonis Imperatoris.

Hanc appellationem ſtrenuè laudat, & ejus occaſione antiquas Eccleſiæ Regulas ac mores exponit Sanctus Gelaſius in Commonitorio ad Fauſtum, ſub Theodorico Italiæ Rege Magiſtrum Officiorum, ac ejuſdem Principis Legatum ad Imperatorem Anaſtaſium: *Græci nobis opponunt Canones, dum neſciunt quid loquantur. Contra quos hoc ipſo venire ſe produnt, quod primæ Sedi, ſana rectaque ſuadenti, parere fugiunt. Ipſi ſunt Canones, qui appellationes totius Eccleſiæ ad hujus Sedis examen voluere deferri. Ab ipſa verò nuſquàm appellari debere ſanxerunt, ac per hoc illam de tota Eccleſia judicare, ipſam ad nullius commeare judicium, nec de ejus unquàm præceperunt judicio judicari, ſententiamque illius conſtituerunt non oportere diſſolvi, cujus potiùs Decreta ſequenda mandarunt.* Et infrà: *Nobis auſi ſunt facere Canonum mentionem, contra quos ſemper ambitionibus illicitis feciſſe monſtrantur. Qua ipſi Synodo, vel ſecundùm cujus Synodi formam Alexandrinum Joannem de Eccleſia, cui ordinatus fuerat, expulerunt? Qui nullis evidentibus nec ante convinci, nec poſteà provocans etiam in judicio competenti potuit accuſari.* Et tandem: *Qua traditione Majorum Sedem Apoſtolicam in judicium vocant?* Acacianæ Factionis Sectatores, authoris ſui jam defuncti nomen detrectantes radere è ſacris tabulis, blaterabant ipſum à Felice tertio non rectè damnatum: Quod Regiæ civitatis Epiſcopus non à ſolo Papa, ſed à Generali Synodo fuiſſet damnandus. Et provocabant

ad Canones, nec non ad mores Majorum. Et Gelaſius reponit illos garrire inania, & neſcire quid loquantur. Nullos eſſe authenticos iſtiuſmodi Canones, nullam talem Majorum conſuetudinem. Notat Canones Antiochenos, Euſebianæ commenta, & Acacianæ Factionis fundamenta: Et eis opponit Canones Sardicenſes. Juxta hoſcè, adeòque & juxta confirmatam ab illis Majorum conſuetudinem affirmat egiſſe Felicem. Hi enim Canones omnium ex toto Mundo appellationum retractatorium Judicium deferunt Romano Pontifici.

Eadem omnia ampliſſimè repetit ac illuſtrat Gelaſius in litteris ad Dardaniæ Epiſcopos, & poſt plura adjungit: *Sed nec iſta præterimus, quod Apoſtolica Sedes frequenter more Majorum, etiam ſine ulla Synodo præcedente, & abſolvendi quos Synodus iniquè damnaverat, & damnandi nulla exiſtente Synodo, quos oportuit, habuerit facultatem. Sanctę memoriæ quippè Athanaſium Synodus Orientalis addixerat, quem tamen exceptum Sedes Apoſtolica, quia damnationis Græcorum non conſenſit, abſolvit. Sanctę memoriæ nihilominùs Joannem Conſtantinopolitanum Synodus etiam Catholicorum Præſulum certè damnarat, quem ſimili modo Sedes Apoſtolica, etiam ſola, quia non conſenſit, abſolvit. Itemque Sanctę memoriæ Flavianum, Pontificum Congregatione damnatum, pari tenore, quoniàm ſola Sedes Apoſtolica non conſenſit, abſolvit, potiuſque qui illic receptus fuerat, Dioſcorum ſecundæ Sedis Præſulem ſua authoritate damnavit, & impiam Synodum non conſentiendo ſola ſubmovit, ac pro veritate ut Chalcedonenſis Synodus fieret, ſola decrevit, in qua Pontificibus innumeris, qui Latrocinio corruerant Epheſino, veniam poſcentibus ſola conceſſit, & in ſua perfidia permanentes nihilominùs ſua authoritate proſtravit, quam Congregatio, quæ illic pro reparanda veritate congregata fuerat, eſt ſecuta: Quoniàm ſicut id, quod prima Sedes non probaverat, conſtare non potuit, ſic quod illa cenſuit judicandum, Eccleſia ſuſcepit.*

Petrus de Marca, aliique Simmyſtæ nobis ſuadent Sanctum Athanaſium, Sanctum Joannem Chryſoſtomum, ac Sanctum Flavianum non ad Romanum Pontificem aut ejus Sedem, ſed provocaſſe ad totius Eccleſiæ, aut certè ad Synodum totius Occidentis: Et ita oportuiſſe. Per Canones non licuiſſe aliud. At verò Sanctus Gelaſius conſtanter hoc loco ſcribit ipſos appellaſſe ad Sedem Apoſtolicam. Et non de uno, ſed de omnibus tribus disertè adjungit: *Sola Sedes Apoſtolica*. Videtur in iſtos Novatores præſcripſiſſe. Cui credendum? Certè Gallicana olim Eccleſia credidit Sancto Gelaſio. Et Sancti Athanaſii, itemque Sancti Joannis Chryſoſtomi appellatio hærebat in ſolis cauſis Canonicis. Scio Dioſcorum, ac in ejus perfidia aut Factione permanentes Epiſcopos fuiſſe damnatos à Chalcedonenſi Synodo: Item Sanctum Flavianum, & plures cum ipſo ab Epheſino Latrocinio damnatos Antiſtites fuiſſe reparatos à laudata Synodo. Cur igitur Gelaſius ſcribit; *Sola Sedes Apoſtolica abſolvit, ſola ſua authoritate proſtravit?* Ob duas rationes. Primam edicit ipſe Pontifex: *Quam Congregatio ſecuta eſt*. Hoc eſt, quia omnis Synodus aliud non fecit, quàm ſequi & firmare Prærogativam Apoſtolici ſuffragii. Altera ratio eſt in his verbis ejuſdem Pontificis: *Ut Chalcedonenſis Synodus fieret, ſola decrevit*. Hoc eſt, ad diffinitivè retractandum Epheſini Latrocinii Judicium ſola Apoſtolica Sedes ſuo ſapientiſſimo arbitrio juxta Sardicenſes Canones fieri juſſit Chalcedonenſem Synodum, ideòque quidquid iſthic circa præfatas appellationes actum eſt, proceſſit ex authoritate ac delegatione laudatæ Sedis. Et hunc loquendi modum uſitavit etiam Sanctus Avitus Archi-Epiſcopus Viennenſis. Ex ſenſu Gallicanæ Eccleſiæ. Nec mirum. Etenim Gelaſius rectè affirmat omnia hæc fuiſſe acta, & à ſe ſcribi juxta Canones, & juxta perpetuam conſuetudinem Majorum.

Hoc ipſum lucidè teſtatur in litteris ad Rufum Theſſalonicenſem Epiſcopum, & cunctos ejus in Illyrico Collegas Sanctus Bonifacius primus Pontifex. Alexandrinæ, Antiochenæ, aliiſque per Orientem Primatialibus Cathedris profitetur ac firmat ſuas dignitates, & adjungit: *Sed quia res poſtulat, approbandum documentis eſt, maximas Orientalium Eccleſias in magnis negotiis, in quibus opus eſſet diſceptatione majori, Sedem ſemper conſuluiſſe Romanam, & quoties uſus exegit, ejus auxilium poſtulaſſe. Sanctę memoriæ Athanaſius & Petrus Alexandrinæ Sacerdotes Eccleſiæ, hujus Sedis auxilium poſtularunt. Cum Antiochena Eccleſia per multum temporis laboraret, ita ut fierent illinc propter hoc ipſum ſæpe diſcurſus, primò ſub Meletio, poſtea ſub Flaviano, Apoſtolicam Sedem manifeſtum eſt eſſe conſultam: Ad cujus authoritatem poſt multa, quæ ab Eccleſia noſtra geſta ſunt, nemini dubium eſt Flavianum communionis gratiam recepiſſe, qua in perpetuum caruerat, niſi hinc ſuper hoc Scripta manaſſent. Clementiſſimæ recordationis Princeps Theodoſius Nectarii Ordinationem, propterea quia in noſtra notione non eſſet, habere non exiſtimans firmitatem, miſſis è Latere ſuo Aulicis cum Epiſcopis, Formatam huic à Sede Romana dirigi regulariter depopoſcit, quæ ejus Sacerdotium roboraret. Ante breve tempus, id eſt, ſub Prædeceſſore meo Beatę recordationis Innocentio, Orientalium Eccleſiarum Pontifices, dolentes ſe à Beati Petri communione ſejunctos, per Legatos pacem popoſcerunt. Quo tempore Apoſtolica Sedes non difficulter omnia indulſit.* Affirmat Sanctum Athanaſium ac ejus Succeſſorem Petrum, Alexandrinos Patriarchas, Sanctum Meletium ac ejus Competitorem Flavianum, Patriarchas Antiochenos, Nectarium ac ejus Succeſſorem Sanctum Joannem Chryſoſtomum, Epiſcopos Conſtantinopolitanos, non ad Generalem Synodum, ſed provocaſſe ad ſolam Apoſtolicam Sedem, & ab ipſa ſola fuiſſe per cauſæ definitionem adjutos. Nectarii cauſa omninò ſpectabat ad Romanam appellationem Maximi Cynici. Epiſtola extat in Romana Synodo Bonifacii ſecundi Pontificis. Epiſt. 10.

Conſonat in litteris ad Clerum ac Populum Conſtantinopolitanum Sanctus Cæleſtinus Pontifex, agens de Clericis per Patriarcham Neſtorium degradatis ac relegatis: *Habetis vos, quicumquè Eccleſia eſtis ejecti, penè noſtrorum temporum Beati recordationis Athanaſii, Alexandrinæ*

Eccleſiæ prudentiſſimi Sacerdotis, exemplum. Fugatus illinc, & in noſtris partibus roboratus eſt. Denique hic ei redintegratus eſt ſtatus, & in hac Sede quietem communionis invenit; à qua ſemper Catholicis ſubvenitur. Epiſtola exſtat in prima parte Epheſini Concilii. Hoc ipſum in ſuo Conſtituto conſtantiſſimè affirmat Vigilius Pontifex: *Hanc regulam & in ſanctorum, Joannis Conſtantinopolitani Epiſcopi, quem Chryſoſtomum vocant, atque Flaviani, ejuſdem civitatis Epiſcopi, veneranda memoria conſtat eſſe ſervatum, qui licèt violenter excluſi eſſent, non tamen pro damnatis ſunt habiti, eò quod ſemper inviolatam eorum communionem Romani Pontifices ſervaverunt. Nec abſcindi ab Eccleſia dici potuerunt vel poterunt, quos ſibi inconvulsè unitos Apoſtolica judicavit authoritas.* Conſtitutum iſtud eſt ſcriptum ad Imperatorem Juſtinianum, & ad omnes Orientales Epiſcopos: Et ipſorum nullus unquam vel ſomniavit huic articulo contradicere. Quin immò præfatus Imperator in ſuo adversùm tria Capitula Edicto illum lucidè confirmat: *Quantum ad inſipientiam dicentium, non oportere anathematizari poſt mortem eos, qui in ſua impietate mortui ſunt, oportebat nec eos, qui injuſtè condemnati ſunt, Patres poſt mortem revocari, quale contigit in Joanne S. recordationis Epiſcopo Conſtantinopolitanæ civitatis, ab univerſali Eccleſia poſt mortem revocato, ac in Flaviano S. memoriæ, & ipſo Epiſcopo Conſtantinopolitanæ civitatis, injuſtè quidem in vita condemnato, juſtè autem poſt mortem revocato, tam à S. memoriæ Papa Leone, quam à S. Chalcedonenſi Concilio.* Nempè Sanctus Leo reveſtiit à ſe Flaviani retractatorium judicium juxta Sardicenſes Canones delegarat Chalcedonenſi Synodo, atque ita etiam hæc Flavianum revocavit. Conſonat & Liberatus Diaconus: *Flavianus, contra ſe prolata ſententia, per Legatos ejus Sedem Apoſtolicam appellavit libello.* Nulla Novatorum turma hanc lucidiſſimam veritatem, tot ac tantis ſtipatam teſtibus, poſſit obnubilare.

Cap. 9.

CAPUT VI.

Adducitur Inſtrumentum Appellationis, quod Hæreſiarcha Eutyches miſit ad Sanctum Papam Leonem.

QUod Eutyches ad Sanctum Leonem ac ejus Apoſtolicam Sedem appellaverit, & appellationis libellos tranſmiſerit, eſt ſupra ex laudati Pontificis epiſtolis, aliiſque authenticis documentis abundè demonſtratum. Epiſtolæ libellos diſertè memorant. Huc uſquè credidimus perditos, & non potuimus producere. Deo laus, eos nobis cuſtodivit præfatus Codex Caſſinenſis. Appellationis libellus habet hunc titulum:

Epiſtola Eutychetis Heretici, ubi ſcribens ad Papam urbis Romę Leonem negat in Chriſto duas eſſe naturas, id eſt, Divinitatis & humanitatis.

Eſt Titulus appoſitus à Compilatore aut Deſcriptore. Hic eſt Contextus:

DE mea in Dominum & Deum omnium Chriſtum ſpe confidens ante omnia quidem, Teſtis Deus Verbum eſt, in ſenſibus hujuſmodi dignoſcens veritatis probationem, invoco autem veſtram Sanctitatem in teſtimonio cordis mei; & rationes ſenſuum meorum atque verborum. Sed peſſimus Diabolus faſcinavit tale ſtudium noſtrum & Propoſitum, à quibus vires ejus deſtrui oportuit. His ſtimulans omnem Domeſticam ſibi vim, contra me movens Euſebium Epiſcopum Oppidi Doryleenſis, libellum dantem Sancto Epiſcopo Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Flaviano, & quibuſdam aliis inventis in eadem urbe, qui propter diverſas cauſas ſuaſe venerant, quomodò hæreticum compellavit, non veritate accuſationem mihi, ſed perniciem mihi machinans, & perturbationem Eccleſiis Dei. Vocabar ad reſponſionem accuſationis ab ipſorum Sanctitate, ſed gravi ægritudine ſuper ipſam ſenectutem retentus: Occurri ad purgationem, non ignorans compoſitam factionem contra ſalutem meam. Et quidem libellis ſtatim, ſubſcriptione mea his addita, obtuli Scripta, oſtendens de Sancta Fide profeſſionem meam. Sancto autem Flaviano Archi-Epiſcopo neque libellum ſuſcipiente,

neque ut legeretur jubente, audiente tamen, & reſpondente me ipſis verbis eam fidem, quæ Nicææ expoſita eſt à Sancta Synodo, confirmata verò apud Epheſum, expetebar duas naturas fateri, & anathematizare eos, qui hoc negant. Ego autem metuens definitionem à Synodo, nec adimere nec addere verbum contra expoſitam fidem à ſancta Synodo Nicæna, ſciens verò Sanctos & Beatos Patres noſtros, Julium, Felicem, Athanaſium, Gregorium, SS. Epiſcopos, refutantes duarum naturarum vocabulum, & non audens tractare de natura Dei Verbi, qui in Carnem venit ultimis diebus in Uterum Sanctiſſimæ Virginis MARIÆ immutabiliter, quomodò voluit & ſcit, in veritate, non in phantaſmate homo factus, aut anathematizare ſupradictos Patres noſtros, rogabam ut innoteſcerent iſta Sanctitati veſtræ, & quod vobis videretur judicaretis, omnibus modis me ſecuturum quæ probaſſetis: Sed nullo eorum quæ à me dicebantur audito, abrupta Synodo publicaverunt dejectionis ſententiam, quam adversùs me calumniæ factione inſtruebant, ut & ſalutis meæ diſcrimen incumberet, niſi citò opera Dei, orationibus Sanctitatis tuæ, militaris manus me ab incurſione rapuiſſet. Tunc Duces aliorum Monaſteriorum cogere cœperunt in dejectionem meam ſubſcribere, quod nunquam nec in eos qui ſe hæreticos profeſſi ſunt, vel adversùs ipſum Neſtorium factum eſt. In tantum cum ad ſatisfaciendum plebi proponerem fidei meæ confeſſiones, non ſolùm & arcerent eas audiri, verùm & arriperent hi, qui contra me ſupradictam Factionem meditabantur, ut exinde tanquam hæreticus apud omnes haberer. Ad vos igitur Religionis Defenſores, & hujuſmodi Factiones execrantes confugio, nihil & nunc novum inducens contra fidem jam indè nobis ab initio traditam, ſed anathematizans Apollinarium, Valentinum, Manem, & Neſtorium, & eos qui dicunt Carnem Domini Noſtri JESU CHRISTI Salvatoris è cœlo deſcendiſſe, & non è Spiritu Sancto & Sancta Virgine MARIA: Et omnes hæreſes uſque ad Magum Simonem. Et nihilominus tanquàm Hæreticus de vita periclitor. Et obſecro, nullo mihi præjudicio facto ex his, quæ per inſidias contra me geſta ſunt, quæ viſa vobis fuerit ſuper fidem proferre ſententiam, & nullam deinceps permittere à Factioſis contra me calumniam procedere, & non excuti & eximi de numero Orthodoxorum eum, qui in continentia et omni caſtitate ſeptuaginta annos vitam peregit, ita ut in ipſo exitu vitæ naufragium patiatur. Subjunxi autem his litteris meis utrumque libellum: Et eum qui ab Accuſatore meo oblatus eſt Synodo, et qui à me geſtus quidem eſt, non tamen ſuſceptus. Et editionem fidei meæ. Necnon et ea, quæ de duabus naturis à ſanctis Patribus noſtris decreta ſunt.

Notanda ſunt verba: *Invoco veſtram Sanctitatem. Rogabam ut innoteſcerent iſta Sanctitati veſtrę, & quod vobis videretur judicaretis, omnibus modis me ſecuturum quę probaſſetis. Ad vos igitur Religionis Defenſores, & hujuſmodi Factiones execrantes confugio. Et obſecro, nullo mihi pręjudicio facto ex his, quę per inſidias contra me geſta ſunt, quę viſa vobis fuerit ſuper fidem proferre ſententiam, & nullam*

& nullam deinceps permittere à Factioſis contra me calumniam procedere, & non excuti & eximi de numero Orthodoxorum eum, qui in continentia & omni caſtitate ſeptuaginta annos vitam peregit. Sunt manifeſta appellantis verba. Inſuper diſertè affirmant Eutychetem in ipſo Sancti Flaviani Judicio ad Papam provocaſſe. Poſſint tamen eſſe mendacia. Rationes ſuo loco expoſui. Præfata verba etiam conqueruntur appellationi non datum effectum ſuſpenſivum, ideòque violatos fuiſſe Sardicenſes Canones. Omnis libellus nihil penitùs habet, quod per omnia non conſonet Synodalibus Actis Sancti Flaviani. Proinde hic eſt omninò libellus, de quo Magnus Leo ſcripſit ad laudatum Flavianum: *Accepimus libellum Eutychis* Epiſt. 22. Cap. 1. *Presbyteri, qui ſe queritur, accuſante Euſebio Epiſcopo, immeritò communione privatum. Maximè cum vocatum ſe adfuiſſe teſtetur, nec ſuam preſentiam denegaſſe, adeò ut in ipſo Judicio libellum appellationis ſuę ſe aſſerat obtuliſſe, nec tamen fuiſſe ſuſceptum. Qua ratione compulſus ſit, ut conteſtatorios libellos in Conſtantinopolitana urbe proponeret.* Et infra: *Nec aliqua poterit ex hac parte difficultas* Cap. 2. *afferri, cum memoratus Presbyter libello proprio ſit profeſſus paratum ſe eſſe ad corrigendum, ſi quid in ſe inventum fuerit, quod reprehenſione ſit dignum.* Et in litteris ad Imperatorem Theodoſium: *Quid* Epiſt. 21. Cap. 1. & 2. *in Conſtantinopolitana Eccleſia perturbationis acciderit, quod ita Fratrem & Co-Epiſcopum noſtrum Flavianum potuerit commovere, ut Eutychen Presbyterum communione privaret, nondùm potuimus evidenter cognoſcere. Quamvis enim prædictus Presbyter ad Sedem Apoſtolicam per libellum doloris ſui querimoniam miſerit, breviter tamen aliqua prælibavit, aſſerens ſe Nicænæ Synodi Conſtituta ſervantem fruſtrà in fidei diverſitate culpatum. Euſebii autem Epiſcopi Accuſatoris ejus libellus, cujus exemplaria ad nos prædictus Presbyter miſit, de objectionum evidentia nihil habebat.* Hæc Leo reſcripſit Principi, qui Eutychetis libellum laudaverat, & fuerat comitatus ſuis ſacris litteris.

Caſſinenſis Codex nobis cuſtodivit & aliud Eutychetis inſtrumentum, quod exiſtimo eſſe Conteſtatorium illius libellum, tranſmiſſum etiam Leoni Pontifici. Codex dat ei hunc titulum: *Item verba Eutychetis*. Contextus ejus eſt hic:

TEſtor vos coram Deo, qui cuncta vivificat, & CHRISTO JESU, qui ſub Pontio Pilato teſtificatus eſt optimam illam Confeſſionem: ne quid ad gratiam faciatis. Ego enim jam à Majoribus meis ita ſenſi, & à pueritia mea ita illuminatus ſum, quemadmodùm ſancta & ex univerſo Orbe terrarum apud Nicæam habita Synodus trecentorum decem & octo Beatiſſimorum Epiſcoporum fidem conſtituit, & quam conſervavit ac definivit denuò obtinere ſolam Sancta Synodus Epheſi collecta. Et nunquam aliter ſenſi, quàm quemadmodùm præcepit recta & ſola vera fides Orthodoxa. Et cunctis, quæcumque ſunt circa eandem fidem à Sancta eadem Synodo conſtituta Epheſi, adſentior. Cujus Synodi Dux & Princeps fuit Beatæ ac Sanctæ recordationis Epiſcopus Cyrillus Alexandrinorum, & prædicationis ac fidei Sanctiſſimorum & Electorum Dei, Gregorii majoris, & item Gregorii, Baſilii, Athanaſii, Attici, Procli ſocius & particeps. Eum & omnes eos Orthodoxos & fideles habui, & honoravi tanquàm ſanctos, et Magiſtros meos exiſtimavi. Anathema autem dico Neſtorio, et Apollinari, et omnibus Hæreticis uſque ad Simonem, et qui dicunt carnem Domini noſtri JESU-CHRISTI de cœlo deſcendiſſe. Ipſe enim, qui eſt Verbum Dei, deſcendit de cœlo ſine Carne, et factus eſt Caro in Utero Sanctiſſimæ Virginis, ex ipſa Carne Virginis, incommutabiliter et inconvertibiliter, ſicut ipſe novit et voluit. Et factus eſt, qui eſt ſemper Deus perfectus ante ſæcula, idem et homo perfectus in extremo dierum propter nos et noſtram ſalutem. Hanc igitur meam plenam profeſſionem Sanctitas veſtra, etc. Eutyches Presbyter et Archi-Mandrites huic libello ſubſcripſi manu mea.

Etiam hic libellus per omnia conſonat Actis laudatæ Synodi.

Præfatus Codex adjungit & fragmentum ex neſcio quibus Sancti Pontificis Julii litteris, & ipſis

ipſis præfigit hunc titulum: *Exemplar Julii Epiſcopi urbis Romæ, ut aſſerunt Eutychis Scripta, ad Dionyſium Epiſcopum, cujus ſenſu ductus ipſe Eutyches decidit in errorem.* Hæc Eutychis Scripta omninò ſunt adductus appellationis libellus, in quo habetur: *Sciens verò ſanctos & Beatos Patres noſtros, Julium, Felicem, Athanaſium, Gregorium, SS. Epiſcopos, refutantes duarum naturarum vocabulum, &c.* Hoc igitur fragmentum Eutyches unà cum ſuæ appellationis libello tranſmiſit Leoni Pontifici, quo ſe demonſtraret non recedere à fide & doctrina Romanæ Eccleſiæ. Fragmenti contextus eſt;

MIror audiens quoſdam confitentes quidem in Carne Dominum noſtrum, incurrentes verò diviſionem malè à Paulianiſtis introductam. Illi enim Paulum Samoſatenum ſequentes, alium quidem intelligunt eum, qui ex cœlo deſcendit, Deum confitentes; alium verò terrenum hominem eſſe dicunt. Et illum quidem infabricabilem. Hunc Dominum, alium ſervum. Impium, ſeu venerentur eum, quem ſervum appellant et fabricatum, ſeu non colant eum, qui nos Sanguine ſuo redemit. Hi verò, qui Deum deſcendiſſe de cœlo confitentur, et Carnem factum ex Virgine, et unum eſſe cum Carne, fruſtra conturbantur, excedentes in verba impietatis illorum. Dicunt enim et ipſi, ſicut audio, *duas naturas*. Ad quod Sanctus Joannes evidenter probat unum Dominum noſtrum, cum dicat: *Verbum Caro factum eſt*. Et Paulus Apoſtolus, cum dicat: *Unus Dominus JESUS-CHRISTUS, per quem omnia*. Si enim natus ex Virgine JESUS nominatur, et ipſe eſt per quem univerſa facta ſunt, una ſcilicet natura facta eſt, quoniàm et una Perſona, non in duo diviſa, cum nec propria natura corporis eſt, & propria natura Deitas ſit ſecundùm Carnem. Sed ſicut homo una natura eſt, ita & is, qui ad ſimilitudinem hominis eſt factus CHRISTUS. Quod ſi non agnoſcunt id, quod per adunationem unum eſt, poſſunt & unum in plura partire, & plurimas dicere naturas: Quoniàm multiplex corpus, quod ex oſſibus, nervis, & venis, carne & cute, ſanguine & ſpiritu conſtet, quæ omnia diverſa quidem inter ſe ſunt, una tamen eſt eorum natura. Unde & Deitatis natura cum corpore unum eſt. Et hæc in duas naturas dividitur? Nec enim poterat totum filius hominis appellari, qui deſcendiſſet de cœlis, & rursùm Filius Dei, qui natus ex fœmina eſt, ſi duarum naturarum caperet diviſionem, ſed id quidem quod deſcendiſſet de cœlis vocaretur Filius hominis, non Filius Dei. Et hoc Paulianæ diviſionis eſt. Nos autem Divinæ Scripturæ docent tanquàm de uno Domino noſtro ſentire, & cum deſcendiſſet de cœlis, & cum in terra natus eſt. Qui igitur ſic ſentiunt, non excedunt ab inconſona contraria ſentientibus, ut cum mente Divinis Præceptis conſentiant, ſermonibus diſcrepent. Neceſſe eſt enim eos, cum duas naturas intelligant, alteram colere, alteram non adorare: Et in Divinam quidem baptizari, in humanam verò non baptizari. Si autem in mortem baptizamur Domini, unam profitemur naturam, & impaſſionabilis Deitatis, & paſſionabilis Carnis, ut per hoc ſit Baptiſma noſtrum & in Deum, & in mortem Domini perceptum. Nec enim veremur Calumniatores, qui dividunt in duas Perſonas

Dominum.

Dominum. Nec cum nos unitatem Evangelicam atque Apoſtolicam prædicemus, lacerent nos tamquàm dicentes Carnem eſſe cœleſtem: Cum nos è contra Divinas Scripturas legamus dicentes Filium eſſe non ex cœlo. Nec enim cum dicimus Filium Dei creatum ex muliere, poſſumus reprehendi tanquàm Verbum ex terra dicentes, & non ex cœlo. Dicimus enim utrumque: Et ex cœlo totum propter Deitatem, & ex muliere totum propter Carnem, ignorantes diviſionem unius Perſonæ.

An hæc ſit integra epiſtola, ignoro. Interim grande hoc fragmentum huc uſquè latuit. Apud Leontium Byzantinum habuimus dumtaxat pauca ipſius verba.

Palmare Eutychetis Dogma volebat Chriſtum Dominum eſſe non unicam ſolummodò Perſonam, ſed & unicam compoſitam naturam. Et ipſam in adducta Julii epiſtola cenſebat eſſe fundatiſſimam. Et in hoc ſui authoris ſenſu Eutychiani omnes dudùm pertinaciſſimè naufragarunt. Porrò de hac epiſtola Gennadius, Maſſilienſis Eccleſiæ Presbyter, ab iſto errore plenè immunis, in illuſtrium virorum Catalogo

Cap. 2. ſcripſit: *Julius urbis Romæ Epiſcopus ſcripſit ad Dionyſium quemdam de Incarnatione Domini epiſtolam unam, quæ illo quidem tempore utilis viſa eſt adversùm eos, qui ità duas per incarnationem aſſerebant in Chriſto perſonas, ſicut & naturas; nunc autem perniciosa probatur. Fomentum enim eſt Eutychianæ ac Timotheanæ impietatis.* Affirmat epiſtolam eſſe reverà Julii Pontificis. Quod ejus Judicium à quibuſdam graviſſimè reprehenditur. Aliis tamen videtur ſcripſiſſe ex ſenſu plurium tunc in Gallicana Eccleſia. Quidquid ſit, certum eſt labi ac deviare.

Etenim in primo ad Imperatorem Juſtinianum libro Facundus Hermianenſis Epiſcopus duas in Chriſto Domino fuiſſe naturas, & ipſas in unam non coiiſſe, nec coire potuiſſe, ſed duas ſemper permanſiſſe, vario Sanctorum Patrum teſtimo-

Cap. 5. nio demonſtrat, & rectè proſequitur: *Quid autem Eutychianos contra hæc evidentiſſima Patrum teſtimonia juvare poterit, quod in vaniſſimi ſui aſſertionem erroris dicunt Julium Romanum Epiſcopum neſcio ubi reſcripſiſſe, quod una ſit Chriſti natura? Cum in Sancta Epheſina Synodo hoc ſolùm ipſius Beati Julii contra Neſtorium recitatum fuerit ex epiſtola ad Proſdocium.* Adducit laudatum ab Epheſina Synodo teſtimonium, & pergit: *Non aliud præter hanc ad Proſdocium epiſtolam ex Dictis Julii in illa Synodo prolatum eſt, ſi qua forſitan alia ſcripſit, neque ex hac epiſtola aliquid ampliùs. Cur igitur non illud potiùs, quod de una Chriſti natura iſti circumferunt tanquàm ab ipſo Beato Julio ſcriptum, vel quæquè ſimilia, quæ ſcripſiſſe autumant alios venerabiles Patres, in Synodo recitata ſunt contra Neſtorium? Nam ipſa magis ejus dogmati contraria viderentur. Quid enim jam controverſiæ remanſiſſet, quod una eſſet illius Dei-Hominis ſubſiſtentia ſive Perſona, ſi probarentur Patres, quod etiam unam prædicaverint ejus eſſe naturam? Igitur ut omnis auferatur quæſtio, ſi non poſteà epiſtola illa confecta eſt, aut Beati Julii eam non eſſe, ſicut magis credendum eſt, Synodus judicavit, aut etiam ſi ejus eſſe credidit, quod ego non dico, ut alia magis, quàm ipſam ejuſdem Sancti Julii contra Neſtorium proferret, non ex eo quod incautè dictum eſt, contrarium errorem judicavit eſſe vincendum.*

Eutycheti ac omnibus Eutychianiſtis familiariſſimum & conſtantiſſimum fuit proclamare ad Nicænum Symbolum, & Acta Epheſini Concilii. Porrò hoc Concilium inter alia Patrum teſtimonia, ex quibus Neſtorianam revicit perfidiam, adduxit Julii Romani Pontificis epiſtolam ad Docimum, ſive Proſdocium: Exinde Errones iſti concluſerunt omnia ejuſdem Pontificis Scripta eſſe probata per iſtam Synodum, ideòque & ejus epiſtolam ad neſcio quem Dionyſium. Et ipſam plenis buccis & buccinis ubiquè prædicarunt. Magnus Leo ad ſibi tranſmiſſum ipſius ab Eutychete fragmentum videtur tacuiſſe. In ejus epiſtolis nulla eſt ipſius memoria. Et hinc apud Errones increvit epiſtolæ fides atque authoritas. Quare eorum clamoribus fatigati Doctores Orthodoxi cœperunt rem diſquirere. Et Facundus dicit varia. Primò dubitat, an epiſtola non ſit conficta poſt Epheſinum Concilium. Cenſet ipſam, utpotè validiſſimè peremptoriam Neſtoriani dogmatis, ſi anteà exſtitiſſet, & reverà fuiſſet Julii, à Synodo non fuiſſe prætermittendam. Secundò aſſerit ipſam, licèt forſitan ſit Julii, non ſine rationibus fuiſſe prætermiſſam à Synodo, & productam ſolam epiſtolam ad Docimum. Quia nempe non expediit per verbum à Julio incautè prolatum impugnari ac everti Neſtorianam blaſphemiam. Pelagianis quædam Sancti Joannis Chryſoſtomi verba adversùs originale peccatum objectantibus Sanctus Auguſtinus repoſuit: *Vobis necdùm litigantibus Patres ſecuriùs loquebantur.* Hoc ipſum Facundus affirmat de Julio Pontifice, ſcribente ante lites Eutychianas. Rectè adiungit incautum Pontificis verbum non fuiſſe congruum fundamentum, cui Œcumenica Synodus ſuam definitionem ſuperſtrueret. Tertiò aſſerit magis credendum, quod epiſtola non ſit Julii, ſed neſcio cujus ſub ejus nomine figmentum. Etiam ſe ignorare fatetur, quid Epheſina Synodus de ipſa cenſuerit. Ad hæc verba, *Si ejus eſſe credidit*, adjungit: *Quod ego non dico.* Igitur Facundus epiſtolam credidit eſſe fictam, aut ſanè incautam.

Ejuſdem ferè ſententiæ in ſuis apud Photii Bibliothecam libris fuit Sanctus Eulogius Patriarcha Alexandrinus: *Sed enim teſtimonium, quod* Lib. 230.

Eu-

Eutychiana hæreſis adfert ex epiſtola Julii Romani ad Dionyſium, haud dubiè non eſt genuinum. Etenim Sanctus Cyrillus in Synodo Epheſina epiſtola ad Docimum adducens, ejus uſum non dignatus eſt in memoriam hujus venire. Infra tamen ſuam aſſertionem modificat: *Si verò quis contendat Julium in Chriſto unicam naturam dicere, primùm quidem nunquàm clarum, ſi genuinus hic ſermo. Secundò par eſt cognoſcere, ut poſterius Julio apud Romanos nomen naturæ & Hypoſtaſios ſtudioſè indicavit, & fruſta hæretica zizania ſemen ibidem ſtudent ſuffocare. Injudicatis enim vocibus manentibus, non obviam ivit impietas, potiùs valdè conſequens pro hypoſtaſios voce naturę uti. Sed illud de Julio licet dicere.* Eſt obſcura translatio. Eulogius affirmat duo. Primò, quod epiſtola ſit ambiguorum natalium, proindeque ex ipſa nihil poſſit definiri. Secundò, ſi legitima ſit, quod Julio evenerit iſtud ipſum, quod poſtmodò evenit aliis Latinis circa quæſtionem de vocibus *Uſia* & *Hypoſtaſis*. Et Latini & Græci concordabant in ſenſu, verùm Latini propter ſuæ linguæ inopiam ceſpitabant circa ſyllabas. Rei ſeriem exponit in funebri Elogio Magni Athanaſii Sanctus Gregorius Nazianzenus, & in variis litteris Sanctus Hieronymus. Iſtud emplaſtrum Græci appoſuerunt multis vulneribus. Nam Acacius Berrheenſis Epiſcopus ipſo ſtuduit purgare & ſanare etiam Neſtorium. Ita habes in ejus ad Sanctum Cyrillum litteris, exſtantibus in prima parte Epheſini Concilii. Ipſum ergò Eulogius apponere conatur etiam prætenſæ epiſtolæ Sancti Julii. Cenſet ipſam, ſi verè ſit Julii, recta ſenſiſſe, ſed non fuiſſe uſam aptis vocabulis. Ejuſdem mentis in ſua ad Eutychianos Orientis Monachos oratione fuit Sanctus Ephremius Patriarcha Antiochenus. Affirmat Julium, dum unam naturam ſcripſit,
Lib. 229. ſcripſiſſe contra Paulum Samoſatenſem, ex aliis ejus Scriptis demonſtrat recta ſenſiſſe, & concludit: *Quibus perſpicuè patet, quomodò Sanctus Julius duas naturas fateatur. Nam naturam prædictis verbis pro hypoſtaſi accepit*. Orationis compendium exſtat in præfata Bibliotheca Photii. Verùm infrà ex Leontio Byzantino audiemus originalem epiſtolæ textum non eſſe Latinum, ſed Græcum, ideoque nequaquam à Julio. Etenim Romani olim Pontifices ad Græcos nunquàm ſcripſerunt Græcè, ſed ſemper Latinè. Immò ſuas Latinas litteras nec Romæ permiſerunt transferri in Græcum: Conſtanter voluerunt id fieri ab ipſis Græcis. Hinc Sanctus Ephremius, affirmans Julium vocem *Natura* accepiſſe pro hypoſtaſi, caret fundamento. Hoc enim fecerunt quidam Græcorum Patres, nemo unquàm Latinus.

Hinc plura in Conſtantinopolitana Orthodoxorum & Eutychianorum Epiſcoporum coram Imperatore Juſtiniano habita collatione dixit Hypatius Epheſiorum Epiſcopus, de quo omnes iſthic Catholici Collegæ: *Reverendiſſimus Archi-Epiſcopus Hypatius os noſtrum factus eſt*. Eutychianis igitur inter unius naturæ Aſſertores etiam Julium Pontificem in præfata epiſtola adducentibus Hypatius reſpondit: *In tantum falſę ſunt epiſtolę ſive teſtificationes illæ quas dicitis, ut neque unam ex illis Beatus Cyrillus voluerit recordari*. Affirmat quod Sanctus Cyrillus ad probandos & firmandos hos ſuos atticulos, *Sacra Virgo eſt Dei-Para, Deus eſt carnepaſſus*, Julii ad Docimum litteras adduxerit in Epheſina Synodo, & adjungit: *Si ergò Cyrillus ſciebat de una natura quemquàm ex his dixiſſe, illic maximè proferre habuit, ubi tantum erat & tale univerſale Concilium. Si autem illic non ſunt prolatæ, quemadmodùm nunc à vobis proferantur, ſatis admiror.* Affirmat unicas Julii ad Docimum datas, & apud Epheſum lectas ac probatas litteras eſſe veras, quaſvis alias eſſe ſpurias: Confictas aut falſatas ab Apollinariſtis.

Leontius Scholaſticus Byzantinus ſcripſit ſingularem librum *in eos, qui proferunt nobis quædam Apollinarii, falſo inſcripta nomine Sanctorum Patrum*, & ipſi dat hoc exordium: *Quidam ex Hæreſi Apollinarii, vel Eutychis, vel Dioſcori, cum vellent ſuam hæreſim confirmare, quaſdam Apollinarii orationes Gregorio Thaumaturgo, aut Athanaſio, aut Julio inſcripſerunt, ut ſimpliciores fallerent, quod quidem perfecerunt. Authoritate enim hujuſmodi Perſonarum fide digna multos Eccleſiæ Catholicæ capere potuerunt. Et apud multos ex rectè credentibus reperire poteris librum Apollinarii, cui titulus*, Fides particularis, *inſcriptum Gregorio, & quaſdam ejus epiſtolas inſcriptas Julio, & alias ejus de Incarnatione orationes vel expoſitiones Athanaſio inſcriptas*. Adducit varia ſimilia, in quibus ſunt & hæc: *Domini Apollinarii ex epiſtola ad Dionyſium, cujus principium eſt*, Mihi argumentum amicitiæ, &c. *Ex alia epiſtola ad eundem, cujus principium*: Admiror, &c. *Et rurſus ex eadem epiſtola*. Hæc poſterior eſt iſta, cujus fragmentum Eutyches tranſmiſit Magno Leoni. Et poſt plura Leontius pergit: *Sufficiunt hæc eis, qui non ſunt nimiùm rudes & tardi, ad oſtendendum Apollinarii eſſe epiſtolas, quæ nomine Julii feruntur, præter eas epiſtolas Apollinarii, de quibus Athanaſius. Diſcipuli enim Apollinarii antiquiores ſunt omnibus, qui his uſi ſunt, quas, ut veriſimile eſt, qui à Julio per ſchiſma diſceſſerunt, inſcripſere. Neque ſolum hoc, ſed ſunt ex Orthodoxis, qui inſcriptione decepti rectas eas eſſe intelligere & dicere perſeverabant, propter Perſonæ authoritatem fide dignam. Alioquin magis omnium Orthodoxorum eſt agnoſcere illos ſermones eſſe proprii Doctoris. Ne autem ex ſolo teſtimonio Diſcipulorum ſermones ipſius Apollinarii agnoſcamus, quamvis aliqui eos Julio, quamvis Gregorio, quamvis falsò inſcribant Athanaſio, ſed etiam ex eodem genere ſermonis & ſtylo, age præter authoritates, quas Diſcipuli ejus protulerunt, integros & totos ejus ſermones in medium producamus, ut qui ſtudio veritatis cognoſcendæ legerint, certiſſimum habeant hęc & illa falsò inſcripta eſſe eadem*. Aſſertionem ſuam firmat tribus argumentis. Primum eſt, quod licèt ex Apollinarii Diſcipulis aliqui epiſtolas iſtas adſcribant Julio, alii tamen profiteantur eſſe Apollinarii. Et adducit horum Diſcipulorum teſtimonia. Secundum argumentum eſt idem iſtarum epiſtolarum ſtylus cum reliquis Scriptis Apollinarii. Tertium eſt Codex continens omnia Apollinarii Scripta, in quo & iſtæ epiſtolæ.

Et

Et tandem concludit : *Arbitror eum, qui non fuerit nimis contentioſus, non poſſe his cum ratione adverſari & contradicere, quin potiùs futurum eſſe, ut continuò, & ut ita dicam, non violenter veritati aſſentiatur, & omnibus ſuffragiis fateatur Apollinarii eſſe epiſtolas vel ſermones de Incarnatione, quæ Julii, & Gregorii, & Athanaſii falsò eſſe feruntur.*

Eadem Leontius, & quidem cum aliquo augmento, tradit in libro de Sectis: *Eutychiani adferunt aliud quoque Dictum, velut à Beato Julio profectum, quod exiſtat in epiſtola ſcripta ad Dionyſium Corinthi Epiſcopum: cujus initium eſt;* Miror de quibuſdam audiens. *Eſt quid dictum hujuſmodi:* Neceſſe eſt eos, cum duas naturas dicunt, unam adorare, alteram non adorare. Ac in Divinam quidem baptizari, at in humanam non baptizari. *Aliaque plura iſthæc epiſtola continet. Sed nos argumentis pluribus convincimus non illam epiſtolam eſſe Beati illius Julii, ſed Apollinaris. Primùm ex eo quod ſi quis eam ſubtiliter conſideret, nihil Juliano dignum nomine habeat. Quin & ſeptem illæ epiſtolæ, quas ejus eſſe dicunt, Apollinaris ſunt.* Probat hæc pluribus argumentis & proſequitur: *Præterea de hoc quoquè epiſtola non Beati Julii, ſed Apollinaris eſſe redarguitur, quod Nyſſenus ille Gregorius in opere contrà Apollinarim apertè multa recitet, quæ hoc epiſtola continentur, eaque tanquam prava refutet.* Quod argumentum eſt penitùs irrefragabile ac peremptorium. Leontius concludit: *Poteſt & aliundè convinci quod epiſtola Beati Julii non ſit.* Eſt longè veriſſimum.

DIS-

DISSERTATIO QUINTA
DE
ROMANA APPELLATIONE THEODORETI, *CYRENSIS* EPISCOPI.

CAPUT PRIMUM.

An Theodoretus ad ſolum Papam Leonem, an ad aliam Generalem Synodum appellaverit?

INter degradatos ab Epheſino Latrocinio Epiſcopos fuit etiam Theodoretus. Degradatus eſt abſens, ac inauditus. Ab Imperatore Theodoſio erat ligatus circumſcripto intrà ſuam civitatem exilio, ac vetitus Epheſum accedere. Hinc & ipſe ſtatim provocavit ab iſta Latrocinali ſententia. Et certum ac exploratum eſt appellaſſe ad ſolum Leonem. Exſtat ipſum appellationis inſtrumentum, lucidum ac manifeſtum. Laudat Romanæ Sedis Primatum ſuper omnes Eccleſias, prædicat Dogmaticum Sanctis Leonis Tomum, demonſtrat ſe eſſe ac ſemper fuiſſe Orthodoxum, lamentatur ſe ab Epheſino Latrocinio abſentem ac inauditum eſſe degradatum, & proſequitur ad Pontificem. *Nolite obſecro ſupplices meas preces reſpuere, nec miſeram meam canitiem, poſt multos labores contumelioſè tractatam, deſpicere. Ante omnia ut à vobis docear oro, an me oporteat in hac injuſta depoſitione acquieſcere, an non? Veſtram enim ſententiam exſpecto. Quod ſi in judicatis manere me juſſeritis, manebo: Nequè ulli hominum deinceps moleſtus ero, ſed rectum Dei & Salvatoris noſtri judicium exſpectabo. Me quidem, teſtis eſt Dominus Deus, honoris & gloriæ cura non tangit, ſed ſcandali, quod injectum eſt. Quia multi è ſimplicioribus, atquè ii maximè, qui ex diverſis hæreſibus emerſerunt, Sedem illorum, qui condemnarunt, attendentes, hæreticos nos eſſe fortaſſe exiſtimabunt cum dogmatis perfectionem perſpicere non poſſint. Hæc per Reverendiſſimos ac Deo Cariſſimos Presbyteros, Hypatium,* Epiſt. 113.

Abraha-

Abrahamium, *ac Alipium*, *Sanctitati veſtræ ſuggeſſi*, *quandoquidem ne ad vos contenderem*, *Regiarum litterarum vincula retinuerunt*: Utiquè vincula, quibus eum Theodoſius circumſcripſerat intra Cyrenſem civitatem. Hinc Romam accedere non poterat, propoſiturus ſuam appellationem, ac proſecuturus.

Eadem de re ſcribit ad Renatum Romanæ Eccleſiæ in Sancti Clementis titulo Presbyterum Cardinalem, ac Magni Leonis in Epheſino Latrocinio Legatum: *Oro Sanctitatem tuam*, *Sanctiſſimo ac Beatiſſimo Archi-Epiſcopo perſuadeat*, *ut Apoſtolica authoritate utatur*, *& ad Concilium veſtrum advolare præcipiat*. Non obſtante violento Mandato Imperatoris Theodoſii. Ad quod Concilium? Non ad Generale totius Eccleſiæ, nequè ad totius Occidentis Patriarchale, ſed ad Synodum ſolius Romanæ Provinciæ. Hinc Theodoretus proſequitur: *Habet enim Sanctiſſima illa Sedes Eccleſiarum*, *quæ in toto Orbe ſunt*, *Principatum multis nominibus*, *atquè hoc ante omnia*, *quod ab hæretica tabe immunis manſit*, *nec ullus contraria ſentiens in illa ſedit*, *ſed Apoſtolicam gratiam integram conſervavit*. *Quæ à vobis fuerint judicata*, *in his*, *qualiacumquè ea erunt*, *judicii veſtri æquitati confidentes*, *acquieſcemus*. *Et rogamus*, *ut judicium ex Scriptis conſtituatur*. *Suſcipite*, *quæſo*, *preces meas*, *& injuria oppreſſum ne deſpicite*. Verba ſunt lucida; Lucidiora omni Commentario.

Eadem omnia Theodoretus allegat in litteris ad Anatolium Patricium, & adjungit: *Magnitudinem tuam obteſtor*, *hanc à Victore Auguſto gratiam petat*, *ut in Occidentem veniam*, *ibiquè à Deo chariſſimis ac Sanctiſſimis Epiſcopis judicer*. *Et ſi vel minimùm à fidei regula deflectere videar*, *dejiciar in medium profundum maris*. *Quod ſi his precibus veſtris non cedat*, *habitare me ſaltem jubeat in Monaſterio noſtro*, *quod quidem à Cyrenſi civitate abeſt millibus centum & viginti*. Supplicat unum è duobus: Aut ſolvi circumſcriptum exilium, licèt non plenè, ſaltem quoad Romanum acceſſum, & Romanæ appellationis proſecutionem; aut certè juxtà Imperatoris Gratiani, ab ipſo Theodoſio confirmatam, de degradatis Epiſcopis legem, relegari à Cyro ad centum millia: Habitare ac latitare in ſuæ profeſſionis Monaſterio. Supplicat hanc ſaltem ſibi fieri gratiam.

Et non aliqua Synodus, ſed ſolus ſuæ Sedis authoritate Magnus Leo appellantem Theodoretum exaudivit, ac reveſtivit. Lucet ex Actis Chalcedonenſis Synodi. Etenim in prima ſtatim ejus Actione glorioſiſſimi Judices edixerunt: *Ingrediatur & Reverendiſſimus Epiſcopus Theodoretus*, *ut ſit particeps Synodi*, *quia & reſtituit ei Epiſcopatum SS. Archi-Epiſcopus Leo*. Ad quod Edictum, & præſertim ad ejus vigore ſubſecutum Theodoreti ingreſſum facta eſt inter Epiſcopos dura contentio. Etenim Ægyptii, Illyriciani, ac Palæſtini clamaverunt: *Miſeremini*, *fides perit*. *Iſtum Canones ejiciunt*. *Hunc foras mittite*. *Magiſtrum Neſtorii foras mittite*. At verò Orientales, Pontici, Aſiatici, & Thraces clamarunt in contrarium: *Nos in pura charta ſubſcripſimus*. *Cæſi ſumus*, *& ità ſubſcripſimus*. *Manichæos foras mittite*, *inimicos Flaviani foras mittite*. *Adverſarios fidei foras mittite*. Clamarunt ſe in Theodoreti, ac aliorum Epiſcoporum damnationem non conſenſiſſe, ſed fuſtibus ad pura in charta ſubſcribendum fuiſſe compulſos, ideòque damnationem fuiſſe nullius ponderis. Poſtularunt non Theodoretum, ſed ejici Eurychianos, utpotè novos Manichæos. Contentionis radicem aperit in Breviario Liberatus: *Soluto Epheſino Concilio*, *& ad ſuas Sedes reverſis Epiſcopis*, *ſciſſio facta eſt inter eos*, *qualis anteà nunquàm contigerat*. *Ægyptii*, *Thraces*, *& Palæſtini Epiſcopi Dioſcorum ſequebantur*; *Orientales*, *Pontici*, *& Aſiani*, *Sanctæ memoriæ Flavianum*. Poſt multam igitur contentionem glorioſi Judices perſtiterunt in ſuo Edicto: *Theodoretus Reverendiſſimus Epiſcopus*, *proprium recipiens locum à SS. Epiſcopo inclytæ urbis Romæ*, *in locum nunc Accuſatoris ingreſſus eſt*. *Unde patiamini ea*, *quæ inchoata ſunt*, *finiri*, *ne aliqua confuſio Auditorio fiat*. *Præjudicium enim ex perſona Reverendiſſimi Epiſcopi Theodoreti nulli generabitur*: *Reſervata videlicèt poſt hæc omni accuſatione*, *& vobis & illi*, *& quæ invicem exercere volueritis*, *quia rectam tenet fidem*. Affirmant illum non ex plena cauſæ retractatione fuiſſe à Magno Leone integrè reparatum, ſed ſummaria cognitione dumtaxàt reveſtitum: Retractatorium examen ac definitivum judicium eſſe à Pontifice remiſſa ad Synodum, & ſuo loco ac tempore explenda. Omnes audiendos. Interim verò parendum eſſe Decretis Romani Epiſcopi. Et fuit obeditum. Theodoretus fuit admiſſus ad Conſeſſum. Et Orientales ejus Collegæ ex cordis abundantia iterùm exclamarunt: *Dignus*, *Dignus*. Quæ voces excitarunt invidiam, novaſque contentiones, vel exclamationes in invicem. Quarè glorioſiſſimi Judices iterùm edixerunt: *Acclamationes iſtæ Populares nequè Epiſcopos decent*, *nequè Partes juvant*. *Patiamini ergò fieri lectionem*. Et rursùm: *Magis acquieſcite ſecundùm Deum audientiam fieri*, *& permittite omnia ſecundùm ordinem recenſeri*. Et tunc tandem Romano Judicio omnes plenè acquieverunt.

Cap. 12.

Hoc reveſtitorium judicium an Leo in ſuo Presbyterio fecerit, an in aliqua ſuæ Provinciæ Synodo non poſſim demonſtrare. Certè fecit in alterutro. Forſitan in Synodo, qua circumduxit Latrocinii Acta, & qua reveſtivit Sanctum Flavianum. Quidquid ſit judicium Reſcripto tranſmiſit ad Theodoretum. Et licèt Reſcriptum perierit, ſui tamen judicii Pontifex meminit in aliis ad Theodoretum litteris, jam plenè reparatum per Synodum Chalcedonenſem: *Benedictus Deus noſter*, *cujus invincibilis veritas ab omni hæreſios macula mundum te ſecundùm Sedis Apoſtolicæ judicium*, *demonſtravit*. *Cui dignam retribues pro tot laboribus gratiam*, *ſi talem te*, *qualem probavimus & probamus*, *pro univerſalis Eccleſiæ defenſione ſervaveris*. *Nam quod Deus omnium calumnioſorum fallacias ſolvit*, *maximam Beatiſſimi Petri curam pro cunctis nobis agnoſcimus*, *qui poſtquàm ſuæ*

Epiſt. 93. Cap. 5.

Sedis judicium in fidei definitione firmavit, nec circà cujuſquàm veſtrum, qui nobiſcum pro Catholica fide laboraſtis, perſonam quidquàm reprobum videri permiſit. Quia nec poterat, Spiritu Sancto judicante, quiſquàm ex eis non victor exire, quorum jam vicerat fides. Docet plura. Primò, quod Apoſtolica Sedes Theodoretum probarit ac judicarit mundum ab omni macula hæreſios. Nempè per interlocutoriam ſententiam, qua ſpoliatum reſtituit, ac de Epiſcopatu reveſtivit. Secundò, quod Apoſtolica Sedes ipſum omninò reveſtiverit. Et quidem per magnos labores. Nempè ob contradicentium potentiam & contumaciam. Tertiò, quod iſtud fecerit per judicium. Nempè per interlocutoriam ſententiam admittendo ejus appellationem, illi dando ſuſpenſivum effectum, ac appellantem, quo armatus in retractatorio judicio congredi poſſet, in Epiſcopalis dignitatis locum reſtituendo. Quartò, quod Chalcedonenſis Synodus appellatam Theodoreti cauſam plenè retractaverit, ac interlocutorium Apoſtolicæ Sedis judicium confirmaverit, ac traduxerit in definitivum. Quintò, quod laudata Synodus iſtud fecerit non circa ſolum Theodoretum, ſed etiam circa alios.

Diffinitivam Chalcedonenſis Synodi ſententiam conceperunt Paſchaſinus Lilybetanus, Lucentius Eſculanus, ac Julianus Coenſis Epiſcopus, nec non Bonifacius Romanæ Eccleſiæ Presbyter, Legati Magni Leonis, & pronunciarunt hoc tenore: Sanctiſſimum ac venerabilem Epiſcopum *Theodoretum Sanctiſſimus ac Beatiſſimus univerſæ Eccleſiæ Epiſcopus urbis Romæ Leo dudùm in communionem ſuſcepit ità, ſicut litteræ ab eo ad noſtram Humilitatem directæ teſtantur. Si igitur fidem Catholicam, ſicut promittit, & ſecundùm prædictum B. Epiſcopum ſubſcriptionem in proprio libello direxit, & noſtræ inſuper Humilitati alio dato libello monſtravit, quoniàm & Neſtorium & Eutychen non ſolùm Scripto, ſed & ſub præſentia totius Conſeſſus ore proprio anathematizavit, hoc judicio Sanctiſſima ac Venerandiſſima Synodus, inſuper verò & noſtra Humilitas reddi ei Eccleſiam propriam definivit.* Maximus Antiochiæ Patriarcha ſuo ſuffragio addidit: *Dudùm & à principio Reverendiſſimum Epiſcopum Theodoretum novi Catholicum, audiens doctrinam ejus in SS. Eccleſia*. Antiochena. Illic enim Theodoretus ſub tribus ſucceſſivè Patriarchis, Theodoto, Joanne, ac Domno, frequentiſſimè fuerat concionatus, & à Maximo, tunc Abbate aut Monacho, auditus. Et Maximi teſtimonium erat ſummi ponderis: Semper enim ille fuerat acerrimus Adverſarius Neſtorianorum. Theodoretus nunquàm dixerat duos filios. Erant confutæ in ipſum calumniæ per Factionem Dioſcori ac Eutychetis. Hinc iſtud Apoſtolicorum Legatorum judicium ſingulari ſuffragio confirmarunt omnes Synodi Primates, & omnes tandem Epiſcopi exclamarunt: *Hoc juſtum judicium, hæc juſta ſententia, hoc Chriſti judicium. His & nos conſentimus. Hæc omnes dicimus*. Et glorioſiſſimi Judices miſerunt in executionem: *Theodoretus SS. Epiſcopus Eccleſiam civitatis Cyri recipiat*. Compendio hæc illuſtrat in Breviario Liberatus Diaconus: *Celebrata eſt Actio, in qua Theodoretus Epiſcopus Cyri, quem Dioſcorus expulerat, Orthodoxus judicatus eſt, & dignus Sede ſua*.

Apoſtolicæ Legationis ſuffragium docet nos varia. Primò, quod Sanctus Leo Theodoretum dudum ante Chalcedonenſem Synodum recepiſſet in ſui gradus communionem, ſeu de Epiſcopatu reveſtiiſſet. Forſitan in prima ſua poſt Legatorum ex Epheſino Latrocinio reditum celebrata Synodo. Secundò, quod Leo Chalcedonem ad ſuos Legatos tranſmiſerit Mandatum ac inſtructionem, juxtà quæ volebat fieri retractatorium, Theodoreti judicium. Tertiò, quod Chalcedoneſis Synodus hanc cauſam non retractaverit, niſi ex Delegatione & Mandato Leonis. Tota enim cauſæ adminiſtratio privativè ſpectabat ad ipſum. Et ipſe eam ſuo ſapientiſſimo Beneplacito duxit delegandam Chalcedonenſi, quod tunc inſtabat, Concilio. Juxtà Canones Sardicenſes. Quartò, quod Theodoretus per omnia obediens proceſſerit ſecundùm prædictum Beatum Epiſcopum. Secundùm Beneplacita & Mandata Magni Leonis. Quintò, quod Sanctus Leo, adeòquè & omnis Pontifex ſit non ſolius Romæ Epiſcopus, ſed univerſæ inſuper Eccleſiæ. In antiquis Synodorum Actis Pontifex paſſim inſcribitur *Epiſcopus Catholicæ Eccleſiæ urbis Romæ*. Quidam cenſent intelligi ſolam urbis Eccleſiam. Et ſuo intellectu abutuntur. Quidquid ſit, Leo hìc inſcribitur & Romanæ urbis Epiſcopus, & univerſæ Eccleſiæ. Eadem in Synodo appellatur *Epiſcopus univerſalis*. Verùm quod recuſaverit invidiæ obnoxium vocabulum, teſtatur Magnus Gregorius.

Porrò inter alios ab Epheſino Latrocinio degradatos Epiſcopos, quos ad ſe appellaſſe, à ſe reveſtitos, ac à Chalcedonenſi Synodo fuiſſe ex integro reparatos ſcripſit ad Theodoretum Magnus Leo, fuit Eutychetis Accuſator Euſebius Dorylæenſis. De ipſo idem Pontifex ſcripſit ad Sanctam Imperatricem Pulcheriam: *Quià novimus, quantum piæ ſollicitudinis Catholicis Sacerdotibus Manſuetudo veſtra dignetur impendere indicandum eſſe curavimus Fratrem & Co-Epiſcopum meum Euſebium nobiſcum degere, & noſtræ communionis eſſe conſortem, cujus commendamus Eccleſiam, quam dicitur vaſtare, qui illi injuſtè aſſeritur ſubrogatus*. De eodem ſcripſit ad Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum: *Illud quoquè Dilectionem tuam noſſe volumus, Fratrem & Co-Epiſcopum noſtrum Euſebium, qui cauſa fidei multa diſcrimina, laboreſque toleravit, nobiſcum interim demorari, & in noſtra nunc communione perſiſtere, cujus Eccleſiam tua ſollicitudine volumus eſſe defenſam, ut nihil eo abſente depereat, nullus ei in aliquo præjudicare præſumat, donec cum litterarum noſtrarum ad vos proſecutione perveniat*. Ep.60 c.4. Affirmat primò, quod Euſebius Romanam Eccleſiam non ſolummodò appellaverit, ſed etiam perſonaliter acceſſerit. Et quidem per multa pericula ac labores. Utpotè elapſus ex carcere. Secundò, quod Leo ipſum

ipſum reveſtierit, & reveſtitum apud ſe detinuerit. Tertiò, quod ipſius cauſam voluerit per ſemetipſum retractare, atquè ità glorioſum cum ſuis reparatoriis litteris remittere in Orientem. Et Leo iſtud omninò fecit. Etenim Euſebius Chalcedonenſi Synodo adfuit ut plenè Canonicus Epiſcopus, & de retractanda ejus cauſa nullus factus eſt ſermo, nulla memoria. Quod nempè Pontifex ipſam plenè retractaſſet, ac definiſſet. Quarè hoc ipſum ille potuerat facere circa Theodoretum & Flavianum. Rationes ſapientiſſimo ejus arbitrio aliud perſuaſerunt. Notanda ſunt verba: *Qui illi injuſtè aſſeritur ſubrogatus*. Etenim de degradatis ab Epheſino Latrocinio Epiſcopis ſcribit Liberatus Diaconus: Cap. 12. *Ordinatus eſt pro Flaviano Anatholius Diaconus, pro Domno Maximus, pro Iba* Edeſſeno *Nonnus, pro Sabiniano* Parrhenſi *Athanaſius, pro Theodoreto autem & Euſebio nullus ordinatus eſt*. Euſebius iſtud neſciens videtur aliud Leoni ex metu ſuggeſſiſſe. Hinc Leo ſcripſit: *Aſſeritur*.

CAPUT II.

Diſcutiuntur Commenta Reverendi Patris Paſchaſii Queſnelli.

PAſchaſius Queſnellus adducit ſuperiùs laudata Sancti Leonis ad Theodoretum à Chalcedonenſi Synodo plenè reſtitutum verba, & commentatur: *Quale fuerit illud* Apoſtolicæ Sedis judicium, *à multis id quæſitum hactenùs, inquè varias itum eſt ſententias. Nonnulli aliquod vel in Synodo, vel extrà Synodum à Sancto Leone de reſtitutione Theodoreti Decretum conditum fuiſſe autumant, poſtquàm ad eum cauſam ſuam per libellum appellationis detuliſſet. Verùm cum de hujuſmodi Decreto ne apex quidem ullus appareat, ſive in Actis Chalcedonenſibus, ſive in aliis rerum tunc geſtarum monimentis, tam facilè refellitur, quàm profertur. Alii eadem Synodali ac judiciali ſententia Theodoretum reſtitutum ajunt, qua Pſeudo-Synodus Epheſina in irritum miſſa fuerat: In illo videlicet Epiſcoporum Conventu, quorum cinctus agmine Romanus Pontifex apud Sanctum Petrum veniſſe in occurſum Valentiniani Auguſti, Auguſtarumque legitur in epiſtolis ea de re ſcriptis ad Theodoſium Imperatorem de Actorum hujus Conciliabuli reſciſſione. Apud me verò certum eſt de Theodoreti cauſa nullam interceſſiſſe ſententiam, ſive quæ à ſolo Leone, ſive quæ à Synodo ſit miſſa, ſed illud ſolummodò judicium à Leone commemorari, quod communionis litteris continebatur. Dum enim querelas Theodoreti ultrò ſuſcepit Pontifex, eidemque ſuam communionem impartivit, conſequens fuit, ut eundem ab omni hæreſios macula mundum judicaverit, deputaveritquè inter Adverſariorum calumnias, quidquid obtruſerant, ut eum velut ſuſpectum de fide à Synodo arcerent, vel etiam quaſi de hæreſi convictum deponerent in Synodo.*

Errores iterùm varii. Primus eſt, quod de iſto reveſtitorio Theodoreti Decreto nulla ſit mentio in Actis Chalcedonenſibus. Etenim glorioſiſſimorum Judicum ad plenam iſtam Synodum verba ſunt lucida: *Ingrediatur Reverendiſſimus Epiſcopus Theodoretus, ut ſit particeps Synodi, quia ei reſtituit Epiſcopatum SS. Archiepiſcopus Leo*. Et iterùm: *Theodoretus Reverendiſſimus Epiſcopus proprium recepit locum à SS. Epiſcopo urbis Romæ*. Reverendus Pater Paſchaſius Queſnellus omninò legit Acta Chalcedonenſia: Quarè oportet ipſum, dum ſuperiora ſcripſit, eſſe lapſum memoria. Ægyptii, Illyriciani, ac Palæſtini Epiſcopi, qui Dioſcoro apud Epheſum faverant, Chalcedone adversùs Theodoretum urſerunt iſtud ipſum, quod Sardicæ adversùs Sanctum Athanaſium, alioſque Orientales per Julium Pontificem reveſtitos Epiſcopos prætendit Euſebiana Factio: Noluerunt ipſum ante expletam totius cauſæ retractationem ac definitionem eſſe Synodi participem. Verùm uti iſthìc Hoſius Cordubenſis Epiſcopus, & Apoſtolicus Synodi Præſes, ità hic glorioſiſſimi Judices, haud dubiè moti per Legatos Apoſtolicos, voluerunt deferri plenam reverentiam atque obedientiam reveſtitoriis Decretis Romani Pontificis. Et utrobiquè obtinuerunt. Et iſtud Apoſtolicum Romanæ appellationis & Romani Pontificis Jus Sardicenſes Canones ſtabilierunt. Porrò an Sanctus Leo Theodoretum in ſua, qua Epheſini Latrocinii Acta circumduxit, Romana Synodo, an per ſingulare Decretum reveſtiverit, eſt digna inquiſitu quæſtio. Ejus reſolutio rei præſenti non eſt neceſſaria. Quidquid ſit, certum ac manifeſtum eſt ipſum fuiſſe reveſtitum, ideòque Chalcedone admiſſum ad Synodi participium. Quarè ſecundus & inſignis error eſt in his verbis: *Apud me certum eſt de Theodoreti cauſa nullam interceſſiſſe ſententiam, ſive quæ à ſolo Leone, ſive quæ à Synodo ſit emiſſa*.

Tertius error eſt in his verbis: *Sed illud ſolummodò judicium à Leone commemorari, quod communionis litteris continebatur*. Iterùm rem profitetur Reverendus ille Pater, & voces negat. Etenim communionis litteræ non ſunt aliud, quàm litteræ Reveſtitionis, quæ fieri non poteſt ſine examine & Judicio. Lucet ex Apoſtolicorum Legatorum ſuffragio, quo Theodoreti cauſam Chalcedone definierunt, ac ipſum plenè repararunt: *SS. Epiſcopum Theodoretum Beatiſſimus Epiſcopus Leo in communionem ſuſcepit*. Dicunt iſtud ipſum, quod in prima Actione dixerant glorioſi Judices: *Ei reſtituit*

ſtituit Epiſcopatum. Etenim Magnus Leo non Laicam aut Clericalem, ſed Epiſcopalem ei communionem reſtituit, quæ eſt Epiſcopatus. Loquor rem exploratam apud omnes vel leviter imbutos Eccleſiaſticæ Antiquitatis peritia. Videri poſſint antiquæ obſervationes Gabrielis Alba-Spinæi, Epiſcopi Aurelianenſis. Notanda ſunt & hæc Romanorum Legatorum verba: *Sicut litteræ ab eo ad noſtram Humilitatem directæ teſtantur*. Laudant litteras, quas de Theodoreti reveſtitione ac reparatione Magnus Leo ad ſuos Legatos ſcripſerat, ideòque hæ litteræ non ſunt ex illis, de quibus poſſit dici: *Tàm facilè refellitur, quàm profertur*. Et fabula iterùm ſibi ipſi non cohæret. Lucet ex his verbis: Conſequens fuit, *ut eundem ab omni hæreſios macula mundum judicaverit*. Certè Pontifex judicare non potuit, niſi per judicium.

Paſchaſius Queſnellus compendio exponit Theodoreti adverſitates, ejuſque ab Epheſino Latrocinio degradationem, & proſequitur: *Hoc ubi reſcivit Theodoretus, doluit ipſe vicem ſuam, quidque caperet conſilii in tanta rerum perturbatione apud ſe cogitans, circumſpicienſque omnes Orientalis Eccleſiæ Epiſcopos, aut etiam ſæculi Poteſtates, neminem invenit quem adire, vel cui ſuas querelas deferre poſſet. Chryſaphius enim, cujus conſilio agebatur Imperator, Eutychis Patrocinium palàm & publicè ſuſceperat. Auguſtus ipſe hæreticorum arte deluſus Pſeudo-Synodi ſententiam authoritate ſua tuebatur. Dioſcorus totius illius tempeſtatis erat author, & artifex præcipuus. Domnus ſimilem cum Theodoreto depoſitionis ſententiam exceperat. Conſtantinopolitanus Epiſcopus per Eutychianorum ſcelus & immanitatem ſupremum diem obierat. Quid reſtabat Theodoreto agendum, Orientalibus penè omnibus vel furentibus, vel oppreſſis, vel ne hiſcere quidem audentibus, niſi ut ad Occidentales ſeſe converteret, eorumque fidem ac Religionem ſollicitaret? Dedit igitur litteras ad Leonem, tanquàm Occidentalium Patriarcham, omnium Epiſcoporum Caput, ac communem totius Eccleſiæ Patrem, ejus, omniumque pariter Occidentis Epiſcoporum opem implorans*. Et adjungit verba Liberati Diaconi: *Theodoretus Epiſcopus Papæ ſuggeſſit, quanta mala pertulerit ex inſidiis Dioſcori, rogans ut celeriùs tali cauſæ ſubveniretur per alium Conventum Epiſcoporum*. Ex ipſis, quoniàm Romanæ appellationis non meminerunt, concludit Theodoretum non ad ſolum Pontificem, ſed ad Generalem Synodum provocaſſe.

Reſpondeo Theodoretum ab inflicta degradationis injuria nec per Dioſcorum, nec per Domnum, nec per Flavianum, nec per ullum Orientalem Epiſcopum, nec item per imperii Poteſtates, ſed juvari potuiſſe per ſolam Romanam Eccleſiam. Quis unquàm Patriarcha damnatum à Generali Synodo Epiſcopum reveſtivit, aut reparavit? Adducatur authenticum exemplum. Et iſta omnia Theodoretus optimè noverat. Etenim de Sancto Pontifice Julio, Sancti Athanaſii appellationem admittente, ac ipſum reveſtiente, ſcripſit in Eccleſiaſtica Hiſtoria: *Julius Eccleſiaſticam ſequens regulam, & ipſos Romam venire juſſit, & Divino Athanaſio ad judicium diem dixit*. Ex eadem Regula Theodoretus, dum ſolo circumſcripto per Principem exilio ligabatur, perfugium fecit ad omnes Imperii Miniſtros, & notos & ignotos; at verò ubi accepit Synodale degradationis vinculum, ad ſolam confugit Romanam Eccleſiam. Quidquid ad alios ſcripſit, ſcripſit eo fine, ut Romam permitteretur accedere. Nempè claves, quibus Synodalia poſſint ſolvi vincula, Chriſtus Dominus poſuit in iſta ſola Cathedra. Porrò Liberatus Diaconus adductis per Paſchaſium Queſnellum verbis adjungit: *Ne hæretica Eutychetis dogmata permanerent à Dioſcoro confirmata*. Horum nihil Theodoretus habet in illa, quæ nobis ſupereſt, ad Leonem epiſtola. Proinde plures ſcripſit ad Pontificem litteras. Per alias ſuam appellationem ab ipſo ſolo, per alias ſupplicavit fidei cauſam retractari ab alia Synodo. Dedit prudentiſſimum conſilium. Hinc Liberatus proſequitur: *Fortiſſimus Leo, audiens Legatorum ſuorum ſuggeſtionem, & Theodoreti querelas ſuſcipiens, litteris ſuis Theodoſium Imperatorem & Pulcheriam Auguſtam petit, ut fieret intra Italiam Generale Concilium, & aboleretur error fidei per violentiam Dioſcori factus. Valentinianum autem Imperatorem, & Eudoxiam uxorem deprecatus eſt, ut Imperatorem Theodoſium hortarentur aliam fieri Synodum ad retractanda illa, quæ à Dioſcoro malè acta & perpetrata fuerant in damnatione Flaviani Epiſcopi, & Orthodoxorum depoſitione*. Rogavit fieri Synodum non ad Flavianum ac alios degradatos Epiſcopos reveſtiendos, ſed ad ipſorum cauſam retractandam, & præſertim ad abolendum errorem fidei. Rogavit motus à Legatorum ſuggeſtione, & Theodoreti querimoniis. At verò Legatorum ſuggeſtionem audivit in ſua Romana Synodo: Proinde iſthìc audiviſſe videtur etiam Theodoreti querimonias, ac ipſum reveſtiſſe.

Paſchaſius Queſnellus pergit: *Sed ipſum Theodoretum audiamus, ità Leonem noſtrum pro ſe alloquentem*. Ego autem, *inquit*, Apoſtolicæ veſtræ Sedis exſpecto ſententiam, & ſupplico & obſecro veſtram Sanctitatem, ut mihi invocanti juſtum veſtrum & rectum judicium opem ferat, & jubeat ad vos venire, & oſtendere meam doctrinam veſtigia Apoſtolica ſequentem. *Quibus verbis duo mihi poſtulare videtur Theodoretus. Primùm quidem ex Sancti Leonis ſententia & conſilio, tanquàm Prudentiſſimi, Piiſſimique Præſulis, doceri cupit, an judicio Dioſcori ipſum ſtare ſatius ſit pro Eccleſiæ pace, quàm aliarum Synodorum Tribunal pulſare, quod quidem novarum fortè turbarum occaſio eſſe poterat. Et hic quidem eſt primorum verborum ſenſus:* Apoſtolicæ veſtræ Sedis exſpecto ſententiam. *Quam interpretationem non ex noſtro, ſed ex ipſius*

Theo-

Theodoreti natam ingenio verba ſequentia comprobant. Nempè hæc verba: *Ante omnia autem rogo, ut ſciam à vobis, an in injuſta hac depoſitione me oporteat acquieſcere, an non. Veſtram enim exſpecto ſententiam. Et ſi judicatis me ſtare juſſeritis, ſtabo; nec ulli deinceps homini moleſtiam exhibebo, ſed quod flecti non poteſt, Dei & Salvatoris noſtri judicium exſpectabo*. Reſpondeo hæc verba, *Apoſtolicæ veſtræ Sedis exſpecto ſententiam*, exponi ab immediatè ſequentibus: *Supplico & obſecro veſtram Sanctitatem, ut mihi invocanti juſtum veſtrum & rectum Judicium opem ferat*. Palàm expoſtulat non conſiliarem, ſed Judicialem ſententiam. Hinc adjungit: *Et jubeat ad vos venire, & oſtendere meam doctrinam veſtigia Apoſtolica ſequentem*. Oſtendere in retractatorio Judicio. Proinde Theodoretus toto contextu ſupplicat è duobus unum: Aut cauſam ſuam judicialiter retractari, aut certè ſe, ſi aliud videatur, paternè doceri, quò poſſit ſe recipere ad ſuæ Profeſſionis Monaſterium, atquè illìc in ſilentio exſpectare ſententiam ſupremi Judicis. Hiſcè etiam paternis Monitis ſpondet acquieſcere, & deinceps non cogitare de humano auxilio. Quod ad ſuæ Profeſſionis Cœnobium redire cogitarit, demonſtrant ejus litteræ ad Anatolium Patritium. Hic eſt verus litterarum ſenſus.

Paſchaſius Queſnellus pergit in ſuo iſtius epiſtolæ Commentario: *Alterum quod ſciſcitatur Theodoretus, hoc eſt, ut ſi judicaret Sanctus Leo ſtandum non eſſe Dioſcori ſententiæ, aliud Concilium in Occidente Apoſtolica authoritate haberetur, ad quod ipſe convolare poſſet, ab injuſta ſententia abſolvendus. Is eſt ſuperiùs deſcriptorum verborum ſenſus*. Nempè horum verborum: *Obſecro veſtram Sanctitatem, ut mihi invocanti juſtum veſtrum & rectum Judicium opem ferat, & jubeat ad vos accurrere*. Hunc ſenſum affirmat perſpicuè elici ex litteris ad Renatum Presbyterum Romanæ Eccleſiæ: *Tuam oro Sanctitatem, ut perſuadeas SS. Archi-Epiſcopo, ut Apoſtolica utatur authoritate, & præcipiat ad veſtrum convolare Concilium*. Et ex epiſtola ad Anatolium Patritium: *Hanc gratiam ab Imperatore obtineas, ut ad Occidentem accedam, & ab illis SS. Epiſcopis judicer*. Reſpondeo in datis ad Pontificem litteris nullam penitùs fieri memoriam Synodi. Theodoretus invocat juſtum & rectum Judium ſolius Leonis. Utiquè ſuæ appellationis retractatorium. Et ad ipſum ſubeundum ſupplicat evocari ad urbem. Supplicat ſolvi à Regio circumſcripti exilii vinculo. Et ut ad iſtam ſolutionem Pontifex utatur Apoſtolica authoritate. Ex quo palam diſcimus Papalem authoritatem etiam tunc omnibus iſtiuſmodi Regiis in Epiſcoporum perſonas & cauſas violentiis prævaluiſſe. Attamen fateor has Theodoreti litteras cum aliis ad Renatum Presbyterum & Anatolium Patritium datis nullatenùs pugnare. Etenim non qualecumquè, ſed Romano Presbytero ſcribens laudat *Veſtrum Concilium*. Et in litteris ad Anatolium rogat ab illius Epiſcopis judicari. Palàm laudat Concilium Romanæ Provinciæ, in quo Pontifex conſuevit iſtiuſmodi cauſas retractare. Pontifex iſthìc eſt omnia. Hinc ad Chalcedonenſem Synodum & glorioſiſſimi Judices, & Apoſtolici Legati dixerunt Theodoreto eſſe à ſolo Leone redditum Epiſcopatum, ac Epiſcopalem communionem.

Paſchaſius Queſnellus pergit in ſuo Commentario: *Sive autem Concilium iſtud, quod adire optat Theodoretus, ex ſolis Italici Tractus Epiſcopis componi velit, ſive ex omnibus Occidentalium partium Præſulibus, perinde eſt mihi. Et ſi enim illorum ſolummodò Epiſcoporum Concilium poſtulatum eſſe conceſſerim, quibus ex proximis Provinciis ad Romanum Pontificem concurrere ſolemne erat, non eſſet ſententiæ noſtræ adverſum. Quoniàm manifeſtum eſt tale Concilium à Theodoreto non ex juris neceſſitate eſſe poſtulatum, ſed ex ipſius litigantis arbitrio, cui liberum fuit juxtà Eccleſiæ Africanæ morem, & Carthaginenſis Concilii Decretum, judicium ſibi deligere apud Occidentalium Epiſcoporum Synodum, ea lege ut quæcumquè à delectis ſponte propria Judicibus emitteretur ſententia, ei ſeſe irretractabiliter ſubmitteret. Ex ſpontaneo igitur delectu, non ex neceſſitate Romani Pontificis Synodum conveniſſe dicendus erit Theodoretus, ſi ad eam ſolam provocavit. Si enim ad hoc Jure teneretur, ut quid verebatur, ne preces ſuæ à Pontifice non admitterentur, nec ſuum effectum recurſus ſortiretur? Cur Renati Presbyteri gratiam captat, ut ipſo agente, ac ſuadente ad Concilium Occidentis convolare ipſi permitteretur? Cur hortatur Romanæ Eccleſiæ Archi-Diaconum, ut Sancti Leonis zelum accendat? Quam deniquè ob cauſam ſe ipſius judicio, qualecumquè eſſet, aſſenſurum atquè adhæſurum ſpondet? Talem enim ſponſionem nemo eſt, qui non rideat, ſi de Judice agatur, quem adire, & cui obtemperare neceſſitas fuerit. Tunc enim, velit nolit is qui appellat, nec licet ei judicium declinare, nec ſententiæ obedientiam detrectare. Non incongruè autem talis ſponſio permittitur, cum judicium à delectis ipſius litigantis arbitrio Judicibus poſtulatur, ne iſti judicandi onus à ſe removerent. Quamquàm hæc dicimus de Romana Synodo, probabilius tamen exiſtimamus de univerſaliori Occidentis Concilio cogitaſſe Theodoretum, cum abſolutè ad Occidentem accedere, & ab Occidentis Epiſcopis judicari exoptet*.

Reverendus ille Pater renovat & confirmat ſuam doctrinam, qua ſuprà dixit Orientalem Eccleſiam iſto tempore non pependiſſe ab ore Occidentalis, ideòque illius judicia ad hujus retractatorium Tribunal non potuiſſe devocari, niſi dum *ultrò deferrentur*. Cum Euſebiana Factione & ejus Philippo-Politano Conventiculo palàm lacerat unitatem Catholicæ Eccleſiæ. Etenim membra ab invicem independentia non poſſint unum corpus componere. Requiritur unum caput, quod communi influxu omnia membra uniat. Et ut errori fucum addat, fingit Orientalem Eccleſiam vixiſſe juxtà Canones Africanos. Quin & ipſis abuſus evertit ſua nugamenta. Etenim Africani Epiſcopi nequibant ſuarum cauſarum Judices deligere extra Diœceſim, & forſitan nec extra Provinciam. Præterea electio debebat ex mutuo conſenſu fieri. At verò Theodoretus

nec intra Orientalem Diœceſim, immò nec intra omnem Orientalem Eccleſiam, nec item de Epheſini, cum quo contendebat, Latrocinii conſenſu elegit, ideoque nulla hìc eſt ſpecies electi Judicii. Eligendi Leonis fundamentum non eſt quærendum per conjecturas. Ipſum lucidiſſimis verbis Theodoretus edicit in ſuis ad Leonem litteris, quæ videntur eſſe ipſum appellationis inſtrumentum: *Si Paulus Præco veritatis, tuba Spiritus Sancti, ad Magnum Petrum ſe contulit, ut iis qui Antiochiæ de legali converſatione ambigebant, explicationem ab illo referret, multò magis nos humiles & puſilli ad Apoſtolicam Sedem veſtram accurrimus, ut Eccleſiarum remedia à vobis accipiamus. Vobis enim Primas in omnibus tenere convenit. Multis ſi quidem prærogativis ornatur Sedes veſtra. Etenim alias urbes ornat vel magnitudo, vel pulchritudo, vel habitatorum frequentia. Nonnullas etiam quæ his carent ſpiritualia quædam dona illuſtrant. Veſtræ verò bonorum affluentiam omnium largitor dedit.* Loquitur cum Sancto Bonifacio Pontifice, ſcribente Nicænam Synodum nihil fuiſſe auſam conſtituere ſupra Sancti Petri Cathedram, quoniam ſciebat ipſi à Domino conceſſa eſſe omnia. An Theodoretus epiſtolam viderit, ignoro: Interim eodem modo loquitur. Hunc Primatum variis encomiis illuſtrat, & diſertis verbis exprimit in epiſtola ad Renatum Presbyterum: *Habet SS. illa Sedes Eccleſiarum, quæ in toto Orbe ſunt, Principatum multis nominibus. Atquè hoc ante omnia, quod ab hæretica tabe immunis manſit, nec ullus contraria ſentiens in illa ſedit, ſed Apoſtolicam gratiam integram conſervavit.* Affirmat nobiliorem Romani Primatus portionem eſſe plenam ac perpetuam in dirimendis fidei controverſiis infallibilitatem. Proindè appellandi Leonis fundamentum non fuit libera Theodoreti electio, ſed ſuprema Romanæ Eccleſiæ authoritas, in qua ſemper viguit Apoſtolicæ Sedis Principatus. Senſa ſua abundè expoſuit in Eccleſiaſtica Hiſtoria, enarrans Romanam appellationem Sancti Athanaſii, & aliorum Orientalium Epiſcoporum.

Epiſt. 116.

Quæ Paſchaſius Queſnellus adducit pro ſuis commentis, ſunt nugamenta. Primum eſt in his verbis: *Si ad hoc Jure teneretur ut quid verebatur, ne preces ſuæ à Pontifice non admitterentur? &c.* Reſpondeo Theodoretum Jure non fuiſſe obligatum ad appellandum: Poterat enim juri ſuo cedere, & dare locum Latrocinalibus furoribus Dioſcori. Attamen dum appellare voluit, non potuit niſi ad Apoſtolicam Sedem, aut ad Generalem Synodum. Verùm hæc erat remotiſſima. Etenim Latrocinalia Acta Imperator Theodoſius pleno impetu ſuſtinebat, & forſitan tunc confirmaverat. Nullis precibus aut rationibus ſe permittebat ab iſta iniquitate dimoveri. Lucet ex ejus Reſcriptis ad Imperatorem Valentinianum, ad Gallam Placidiam, & ad alios. Hinc prudentiſſimè Theodoretus ſe convertit ad Sedem Apoſtolicam. Et quo ejus appellatio admitteretur, rectiſſimè adjunxit preces apud Pontificem, & varios Interceſſores. Quod nempè ejus cauſa eſſet ſuſpecta atquè difficilis. Erat non ſolummodò degradatus ab Epheſino Latrocinio, ſed inſuper per ſevera, & Latrocinio anteriora Imperatoris Decreta ligatus intra propriam civitatem: Suſpectus & de Neſtoriana hæreſi,& de multa turbulentia. Et ſuſpicio non erat temeraria. Ei Theodoretus fundamenta ac fomenta dederat per variam petulantiam in Sancti Cyrilli non ſola Capitula, ſed inſuper perſonam. Etiam poſt initam Eccleſiarum pacem, & poſt Sancti Cyrilli mortem. Accedebant ejus impetus pro libris Diodori ac Theodori, quos conſtabat Neſtorio fuiſſe fontes perfidiæ. Quarè meritò timebat ſibi evenire, quod evenit ejus Patriarchæ Domno. Ne Magnus Leo degradationem duceret ratam, atquè ità ejus appellationem abiiceret. Hinc non ſine rationibus preces admovit ac Interceſſores. Notanda ſunt precum verba: *Apoſtolicæ veſtræ Sedis exſpecto ſententiam. Juſtum veſtrum judicium invocanti opem ferat. Jubeat ad vos venire, ne ad vos contenderem, Regiarum litterarum vincula retinuerunt. Apoſtolica Poteſtate utatur. Ad Concilium veſtrum advolare præcipiat.* Iſta omnia nullatenus cadunt in electum Judicem. Hic quippe non ex ſuæ Sedis authoritate, ſed operatur ex ſolo conſenſu partium. Et quomodò hic conſenſus, qui tamen hìc non adfuit, poterat Leoni dare poteſtatem ſolvendi vinculi, quo Princeps Theodoretum ligaverat? Privativè id ſpectat ad Sancti Petri privilegium.

Alterum nugamentum eſt in his verbis: *Quam deniquè ob cauſam ſe ipſius judicio, qualecumquè eſſet, aſſenſurum atquè adhæſurum ſpondet, &c.* Reſpondeo id ſpopondiſſe ob præfatam ſuſpicionem de inquietudine ac turbulentia. Etenim in prima apud Epheſum Synodo Theodoretus in famoſa Joannis Patriarchæ Antiocheni adversùs S. Cyrillum & Synodalia Acta rebellione fuerat omnia. Joannes erat tunc novellus Epiſcopus, ideòque eminentem ſcientia Theodoretum andiebat & ſequebatur in omnibus. Theodoretus igitur apud Epheſum nullius judicio acquieſcere voluerat: Nec Synodi, nec Principis, nec Pontificis. Et factam poſtmodò Eccleſiarum pacem quomodò obſervaverit, docet ipſi inflictum à Principe exilium. Idem demonſtrant ejus Scripta ac Declamata in defunctum Sanctum Cyrillum. Quarè apud Romanam Eccleſiam poterat meritò eſſe ſuſpectus, ne ſuum Neſtorium imitatus ſperneret ejus judicium, & ab ipſo provocaret ad Generalem Synodum. Hinc in litteris ad Renatum Romanæ Eccleſiæ Presbyterum ſeriò ſpondet, ſe qualicumquè Leonis ſententiæ acquieturum, ac deinceps non cogitaturum de aliis humanis Judiciis. Hæc Paſchaſii Queſnelli nugamenta Romanum Pontificem palàm redigunt in ordinem. Ejus Primatum contrahunt ad ſolum honorem nominis & loci. Etiam intra proprium Patriarchatum. Sunt non dumtaxat adversùs Papale, ſed etiam adversùs Patriarchale Privilegium Attentata manifeſtò ſchiſmatica, ideòque per Romanam Eccleſiam non ſolis Apoſtolicis, ſed etiam Regiis Edictis damnanda ac opprimenda.

Redea-

Redeamus ad præfatum Reverendum Patrem: *Acceptis porrò Theodoreti, & aliorum litteris, auditaque Hilari Relatione, quid Theodoreto reſcripſerit Sanctus Leo ignoramus; quid egerit, inquirimus. Intellexit ſtatim Pontifex poſt Epheſinum Latrocinium opus eſſe Concilio, eoque Generali, ut ex ejus litteris ea de re ad Auguſtum ſcriptis clarum eſt. Verùm pro reſtituendo Theodoreto neque Provincialem, nequè Generalem Synodum neceſſariam eſſe duxit: Quoniàm pro depoſito habendus ille non erat, in quem non Concilium, ſed Latrocinium, non Epiſcopus, ſed Prædo improbus depoſitionis ſententiam ferre conatus fuerat. Quod ità apud omnes certum erat, ut quidquid in illo miſerando Epheſi Conventu factum erat pro infecto ab omnibus paſſim Catholicis haberetur. Unde Leo monet Conſtantinopolitanos, ne à Sacerdote ſuo, qui ſimilem cum Theodoreto exceperat depoſitionis ſententiam, ulla eos formido divellat. Hoc ipſum quod ab Imperatore Theodoſio poſcebat Leo noſter, cum rogabat eum, ut omnia in eo ſtatu eſſe juberet, in quo fuerant ante omne Judicium, donec major ex toto Orbe Sacerdotum numerus congregaretur. Cui poſtulationi annuit pro Theodoſio Martianus, cum in ejus mortui locum ſuffectus eſt: Qui & majorem revera ex toto Orbe Epiſcoporum Synodum congregavit, & eidem juſſit intereſſe Theodoretum.*

Errores varii. Primus eſt, quod Magnus Leo pro reſtituendo Theodoreto nequè Provincialem, nequè Generalem Synodum duxerit eſſe neceſſariam. Quod nullam duxerit neceſſariam, & ego profiteor: Verùm ex alia radice. Ego enim profiteor Romani Epiſcopi poteſtatem, qua appellantes ad ſe Epiſcopos poſſit etiam in ſuo Presbyterio reveſtire, ac ex integro reparare; at verò Paſchaſius Queſnellus cenſet Theodoretum tali reveſtimento non indiguiſſe, ideòque nec ejus appellationem in ulla Leonis Synodo fuiſſe auditam aut admiſſam. Eſt manifeſtus error. Etenim Hilarus Romanorum Archi-Diaconus diſertè ſcripſit ad Sanctam Imperatricem Pulcheriam: *Veſtra veneranda Clementia cognoſcat à Reverendiſſimo Papa Leone cum omni Occidentali Concilio reprobari omnia, quæ in Epheſo contra Canones per tumultus & odia ſæcularia à Dioſcoro Epiſcopo geſta ſunt, & nulla ratione hæc in his partibus poſſe ſuſcipi.* Diſertè affirmat Latrocinalium Actorum Apoſtolicam reprobationem eſſe decretam in Occidentis Concilio. Uti Domni damnationem Leo Synodaliter confirmavit, ita aliorum Epiſcoporum damnationem exſufflavit, aut potiùs ſuſpendit. Juxtà Sardicenſes Canones. Et hujus ſui Synodalis Judicii executionem poſtulavit ab Imperatore Theodoſio, ſed impetrare non potuit.

Hinc ſecundus error eſt, quod Theodoretus & alii ab Epheſino Latrocinio damnati Epiſcopi eſſent citrà omne Romanæ Eccleſiæ judicium habendi pro non damnatis. Etenim longè aliud in prima apud Epheſum Synodo cenſuit Sanctus Cyrillus. Eum facinoroſa Joannis Antiocheni Patriarchæ Factio degradaverat. Et cum ipſo Memnonem Exarchum Epheſiorum. Erat manifeſtè attentata ſententia. Etenim Cyrillus erat non ſolummodò ſecundæ Sedis Epiſcopus, in quem tertia Sedes nihil omninò poterat, ſed inſuper erat primæ Sedis Legatus, ac Præſes Synodi. Et hinc Acacius Melitinenſis Epiſcopus, ſecundæ Armeniæ doctiſſimus Metropolita, cenſuit ſententiam illam eſſe non Epiſcopale Judicium, ſed hoſtile convitium, ideòque ſpernendum ab omnibus, ac exſufflandum. Ejuſdem opinionis fuit tota Synodus. Etenim omnes ejus Epiſcopi inflictam ſibi ab eadem Factione excommunicationem conſtanter ſpreverunt: Perrexerunt & ſibi mutuò, & Sancto Cyrillo in omnibus Divinis atquè humanis communicare. Ità lucet ex præfati Joannis litteris ad iſtos Epiſcopos. At verò Sanctus Cyrillus nec ad Synodi Præſidentiam, nec ad Epiſcopi Miniſterium reſumenda induci potuit, niſi cauſa retractata ac judicata per novos Legatos Pontificis Cæleſtini. Iſta omnia Theodoretus viderat: Utpotè Patriarchæ Joannis non ſolummodò adjutor ad iſtas turbas, ſed & incentor, & forſitan primus author. Hinc poſtmodò in eandem, in quam Sanctum Cyrillum iniquiſſimè conjecerat, injuriæ & calamitatis foveam à Dioſcoro conjectus agnovit nullum eſſe emergendi auxilium, niſi ab Eccleſia Romana. Noverat vetuſtam totius Eccleſiæ Regulam, quæ ſancit iniqua etiam anathemata eſſe metuenda ac veneranda. Et ipſe ſingulares cauſas habuit iſtius timoris. Etenim propter multam in Sancti Cyrilli Capitula petulantiam hærebat in eodem luto cum ſuo Patriarcha Domno. Immò in fœdiori. Quoniàm Author fuerat omnis iſtius petulantiæ. Hinc non vanè metuebat, ne & ſua damnatio à Magno Leone confirmaretur. Sanè ſolum Domni exemplum abundè evincit Latrocinale Dioſcori Judicium non potuiſſe ſperni ſinè Romana authoritate.

Tertius error eſt, quod iſtud Latrocinale Judicium ab omnibus paſſim Catholicis haberetur pro infecto. Etenim Imperator Theodoſius ipſum pro infecto adeò non habuit, ut ſuis legibus confirmaverit, & juſſerit ſanctiſſimè obſervandum. Antiochenam, Edeſſenam, Parrhenſem, ac Dorylænſem Eccleſias quis dubitet fuiſſe Catholicas? Et tamen pro ſuis apud Epheſum degradatis Epiſcopis alios ordinarunt. Antiochena pro Domno Maximum, Edeſſena pro Iba Nonnum, Parrhenſis pro Sabiniano Athanaſium. Fama volabat, quod etiam Dorylænſis ſuperordinaſſet. Et quidem Nonnus ac Athanaſius uſquè ad Chalcedonenſem Synodum pacificè ſederunt. Quod nempè Ibas & Sabinianus non invocaſſent Sedem Apoſtolicam. Et Nonnus à Chalcedonenſi Synodo non fuit tractatus uti intruſus. Etenim Edeſſena Eccleſia, ac in ipſam reſtitutus Ibas fuerunt obligati ad ei præſtandas penſiones. Quod nempè, Iba non appellante, ejus conſecratio

non

non impegiſſet in Sardicenſes Canones. Et in Chalcedonenſi Concilio plures Epiſcopi Romanam Theodoreti reveſtitionem cenſuerunt obreptitiam, ideòque adversùs ipſam potentiſſimè intercefferunt. Proindè ejus degradationem non habuerunt pro infecta. Hinc Hilarus Romanorum Archi-Diaconus ſcripſit ad Sanctam Imperatricem Pulcheriam: *Nulla ratione hæc*, utiquè Epheſina Acta, *in his partibus ſuſcipi poſſunt*. Quod nempè illa apud Orientem ſuſciperentur. Occidens ſuſcipere non voluit propter Magni Leonis Synodum, quæ omnia caſſaverat. Omnia ad ipſam delata. Quare non caſſavit damnationem præfatorum Ibæ ac Sabiniani. Quod nempè non invocaſſent Sedem Apoſtolicam. Quin immò Domni degradatio fuit iſthic confirmata.

Quartus error eſt, quod Imperator Martianus Theodoretum ſua authoritate citrà prævium Magni Leonis Judicium juſſerit adeſſe Chalcedonenſi Concilio. Etenim Glorioſiſſimi Judices diſertè ad pleniſſimam Synodum dixerunt contrarium: *Ingrediatur & Reverendiſſimus Epiſcopus Theodoretus, ut ſit particeps Synodi, quia & reſtituit ei Epiſcopatum SS. Leo, & ſacratiſſimus Imperator ſanxit eum adeſſe Sanctæ Synodo*. Sanxit exequens judicium Magni Leonis. Non definitivum, ſed reveſtitorium. Et hinc diſcimus rationem, ex qua nec Ibas, nec Sabinianus, nec alii apud Epheſum degradati Epiſcopi fuerint participes Chalcedonenſis Synodi. Quin immò Nonnus & Athanaſius habuerunt illic conſeſſum & ſuffragium. Nempè quod iſti non invocaſſent Sedem Apoſtolicam, ideòque per Magnum Leonem non fuiſſent reveſtiti. Eadem ratione idem Pontifex Conſtantinopolitanæ civitatis Clerum ac Populum obteſtatus eſt, ne Flaviani communionem deſererent, aut ipſi vivo permitterent ſuperordinari: Quod nempè appellantem Flavianum reveſtiiſſet. Et omnes ante Theodoſii oculos obedierunt. Plus abſenti Pontifici detulerunt, quàm præſenti Imperatori. Quid opùs multis? Glorioſiſſimi Judices poſt plenè retractatam Theodoreti cauſam denuò dixerunt ad Synodum: *Omnis jam dubitatio de Theodoreto, Reverendiſſimo Epiſcopo, eſt ſoluta. Quippè & Neſtorium coram nobis anathematizavit, & à SS. Archi-Epiſcopo ſenioris Romæ Leone ſuſceptus eſt, & definitionem fidei à Religioſitate veſtra prolatam libenter ſuſcepit, & inſuper Epiſtolæ memorati Sanctiſſimi Archi-Epiſcopi Leonis ſubſcripſit. Deeſt igitur, ut ſententia proferatur à Reverentia veſtra, ut Eccleſiam ſuam recipiat, ſicut & Sanctiſſimus Leo Archi-Epiſcopus judicavit*. Omnia in reveſtitorio Leonis Decreto fundant, nihil in Edicto Martiani.

Paſchaſius Queſnellus verba multiplicat, & proſequitur: *Ex dictis manifeſtum eſt Leonem noſtrum nullum habuiſſe judicium ad cauſam Theodoreti ventilandam, ſed eidem communione non interrupta fuiſſe conjunctum, ejuſque litteris reſcripſiſſe nec ſtandum eſſe judicatis, nec exſpectandum ei eſſe aliud judicium, ut Eccleſiam ſuam ſolito more gubernaret. Quoniàm quæ geſta erant Epheſi* per unius hominis impudentiam, nulla Catholicæ fidei ratio rata eſſe permittebat. *Eo libentiùs autem ſententiam adversùs Theodoretum latam pro nulla habuit, quod de ejuſdem fidei integritate novum ex Oriente teſtimonium ad ipſum fuit delatum. Ex litteris enim Anatolii Conſtantinopolitani Epiſcopi reſciverat Theodoretum Encyclicæ ad Flavianum epiſtolæ ultrò ſubſcripſiſſe, nec Neſtoriana, Eutychianaque ſolùm dogmata damnaſſe, ſed ipſis etiam Neſtorio & Eutychi anathema dixiſſe. Iſtud enim præſtitum eſſe ab omnibus Epiſcopis, qui Antiocheno ſuberant, quorum unus erat Theodoretus, diſcimus ex epiſtola Leonis noſtri ad Paſchaſinum Lilybetanum, quam nunc primùm in lucem emittimus. Ex hujuſmodi ſubſcriptione, vel etiam ex epiſtola, quam ad Leonem ſcripſerat Theodoretus, intellexit Romanus Pontifex, judicavitque ipſum ab omni hæreſis macula immunem, nihilque hac ex parte obſtare, quominùs ſuam ei communionem more ſolito impartiret, & ille ſuam Eccleſiam cum pace Eccleſiaſtica retineret. Tale eſt* Sedis Apoſtolicæ judicium, *ut ego quidem reor, de quo in hac epiſtola, quam commentamur, mentio facta eſt, quod quidem non demonſtrat reſtitutam eſſe Judiciali Pontificis ſententia ſuam Theodoreto Sedem, ſed amotam ſolùm nonnullam erroris ſuſpicionem, quæ ei fortè vel ex antiquis cum Cyrillo concertationibus inhæſerat*.

Iterùm errores varii. Primus eſt, quod Magnus Leo nullo habito Judicio Theodoretum reparaverit, ac juſſerit ſolito more gubernare Eccleſiam. Eruditiſſimum ac Sanctiſſimum Pontificem infamat de horrenda prævaricatione. Etenim de Ebbonis Remenſis Ex-Epiſcopi cauſa ad tertiam Sueſſionenſem Synodum rectè ſcripſit Nicolaus primus Pontifex: *Porrò ſi quiſpiàm Sedem Apoſtolicam, per Sergium S. memoriæ Papam, Ebbonem quondàm Archi Epiſcopum indignum Clericali communione ſanxiſſe perhibet, noverit quoniàm talem Sedes Apoſtolica debuit Ebbonem, donec Synodali ejus examine cauſa diſcuteretur, habere, qualem ab aliis habitum non ignorabat. Statutum quippè in magna & veneranda Nicæna Synodo legerat*: Ut de his qui communione privantur, ſeu ex Clero, ſeu ex Laico ordine, Epiſcoporum per unamquamquè Provinciam ſententia Regularis obtineat, ut hi qui abjiciuntur, ab aliis non recipiantur. Requiratur autem, ne puſillanimitate, aut contentione, aut alio quolibet Epiſcopi vitio videatur à Congregatione ſecluſus. *Donec igitur authoritate ſua de hujuſmodi puſillanimitate, aut contentione, aut alio quolibet vitio examinatio vel dijudicatio proveniret, Sedes Apoſtolica nihil agere debuit, niſi quod egit: Videlicèt ut ab aliis abjectum ipſa nequaquàm indiſcuſsè ſuſciperet. Præcipuè cum prædictus Ebbo non quaſi pro depoſitione queritans, & reſtitui legitimè volens examine præcedente, Sedem Apoſtolicam appellaverit, ſed à contumacibus ſuaſus, & his junctus, repen-*

repentè & reconciliari ab ea, & Pallio decorari quærens, & quaſi Epiſcopus inter Epiſcopos, nulla ſuæ cauſæ diſcuſſione præveniente, poſcens, ad eandem ſummam Sedem acceſſerit, à qua reprobatus ab aliis meritò debuit reprobari, donec ſupplex ab ea Sede poſceret Canonicè adjuvari. Hunc turbidum ac facinoroſum procedendi modum Paſchaſius Queſnellus impingit Magno Leoni. Sanè ſi tali via Theodoretus fuiſſet in Epiſcopalem communionem ac reveſtitionem intruſus, in Chalcedonenſi Synodo Ægyptii ac alii Epiſcopi, qui ipſum peſſimè averſabantur, iſtud vitium in ſuis iteratis interceſſionibus nequaquàm tacuiſſent. Profectò Theodoretus non violenter, quomodò Ebbo, reveſtiri voluit, ſed invocavit juſtum & rectum Leonis Tribunal, exſpectavit Sedis Apoſtolicæ ſententiam, rogavit judicium ex ſcriptis ab ipſo libris conſtitui: Et Magnus Leo taliter omninò fecit. Lucet ex Glorioſiſſimorum judicum ad Chalcedonenſem Synodum interlocutione, qua poſtularunt definitivam pro Theodoreto ſententiam: *Sententia proferatur, ut Eccleſiam ſuam recipiat, ſicut & Sanctiſſimus Leo Archi-Epiſcopus judicavit*. Niſi forſan Paſchaſius Queſnellus cenſeat judicium iſtud fuiſſet non Synodale aut Epiſcopale, ſed Doctorale: Quale hodie faciunt Magiſtri noſtri, dum de alicujus excommunicationis valore conſulti reſpondent. Et hunc eſſe ipſius ſenſum, qui Apoſtolicæ Sedis dignitatem manifeſtè evertit, multa ſuadent.

Secundus error eſt, quod Magnus Leo ex Anatolii Conſtantinopolitani litteris, Maximi Patriarchæ Antiocheni Tractoriam laudantibus, fuerit permotus ad Theodoretum reveſtiendum. Etenim Anatolius non fuit à Magno Leone in Regiæ civitatis Epiſcopum confirmatus, ideòque nec ipſi per litteras communicavit, niſi poſt Theodoſii mortem, & Imperio admotum Martianum. At vero Theodoretus palàm appellavit, ac reveſtitus fuit vivente Theodoſio. Lucet ex ejus verbis: *Quandoquidem ne ad vos contenderem, Regiarum litterarum vincula retinuerunt, quemadmodùm & alios*. Iſtud vinculum Martianus nec ad unam horam continuavit. Lucet ex Sanctæ Imperatricis Pulcheriæ ad Magnum Leonem litteris, ſcriptis ſtatim poſt ſuum cum Martiano Virginale Conjugium: *Super hæc autem ſciat tua Sanctitas, quoniàm Præcepto noſtri Domini, & tranquilliſſimi Principis mei Conjugis, in glorioſam civitatem Conſtantinopolim S. memoriæ Epiſcopi Flaviani corpus allatum eſt, & in Baſilica Apoſtolorum, in qua conſueverunt Prædeceſſores Epiſcopi ſepeliri, competenter eſt poſitum. Et hos ſimiliter Epiſcopos, qui propter eandem cauſam, quoniàm cum Sanctiſſimo Flaviano ad concordiam Catholicæ fidei concurrerant, exilio deputati ſunt, reverti debere, robore Pragmatici ſui præcepit, quatenùs per approbationem Synodi, atque ſententiam omnium Epiſcoporum convenientium, Epiſcopatum & Eccleſias proprias recipere mereantur.* Hoc Martiani Pragmaticum laudarunt in Chalcedonenſi Synodo Glorioſiſſimi Judices: *Ingrediatur & Reverendiſſimus Epiſcopus Theodoretus, ut ſit particeps Synodi, quia & reſtituit ei Epiſcopatum SS. Archi-Epiſcopus Leo, & Sacratiſſimus Imperator ſanxit eum adeſſe S. Synodo*. Et infrà: *Præjudicium ex perſona Reverendiſſimi Theodoreti Epiſcopi non generabitur, reſervata videlicèt poſt hæc omni accuſatione, & vobis & illi, & quæ invicem exercere volueritis*. Nempè Magnus Leo Theodoretum non plenè reparaverat, ſed dumtaxat reveſtiverat, retractatorium definiendæ cauſæ judicium reſervans ac tranſmittens ad futuram Synodum. Et hoc ejus judicium Martianus plenè confirmaverat per Pragmaticum. Hinc Glorioſi Judices utuntur verbo, *Sanxit:* Eſt correſpondens Pragmatico. Etiam Maximus Antiochenus non emiſit laudatam Tractoriam, niſi jam per Leonem in Epiſcopatu confirmatus. Proindè iſta omnia ſunt Theodoreti reveſtitione poſteriora, ideòque Magnum noſtrum Pontificem non potuerunt permovere ad illum reveſtiendum. Inſuper Maximi Tractoria dirigi non potuit ad Sanctum Flavianum. Etenim Maximus fuit conſecratus ab Anatolio, quem Paſchaſius Queſnellus rectè ſcribit non fuiſſe ordinatum, niſi poſt mortem Sancti Flaviani. Et hic eſt tertius, ad rem tamen præſentem non pertinens, iſtius viri error.

Interim pergit nos fatigare multis verbis: *Enim verò ſi eam ob rem reſtitutum à Sede Apoſtolica Theodoretum contendas, quia eum communionis ſuæ ſinu complexus eſt, quidni à cæteris quoquè Epiſcopis reſtitutum eum pronuncies, cum & Maximus Antiochenus, ejus Primas, & Anatolius Conſtantinopolitanus, & alii plurimi Antiſtites Orientalium partium, communionis cum eo nexum vel abruperint nunquàm, vel mox religaverint. Quamquàm Romani Pontificis votum, ejuſque communionis ſuffragium præ cæteris habitum eſſe quis velit diffiteri, utpotè Primariæ omnium Sedis Epiſcopi, viri inſuper Sanctiſſimi, Doctiſſimique, & in hac præſertim cauſa Catholicæ fidei ſtrenui Defenſoris? Rem tamen totam ex Leonis Facto finitam eſſe aſſerere non poſſumus, cum eam rursùs ad incudem vocatam à Patribus Chalcedonenſibus, notum ſit cuilibet hujus Synodi Acta recenſenti. Idque factum eſt ex ipſius Sancti Leonis mente. Cum enim poſt Ephesinam Pſeudo-Synodum popoſciſſet Sanctus Leo, ut omnibus à Dioſcoro Decretis ſuperſederetur*, & omnia in eodem ſtatu eſſent, in quo fuerant ante omne judicium, donec major ex toto Orbe Sacerdotum numerus congregaretur, *hoc procul dubio Pontificis erat conſilium, ut majoris hujuſmodi Epiſcoporum numeri judicio & examini omnia de novo quaſi injudicata ſubjicerentur, ubi primùm congregatus eſſet. Nec eſt quod quis Theodoreti cauſam ab iſta lege eximendam exiſtimet, cum potiùs hæc præ cæteris una Synodi examen poſtularet. Alii enim pleriquè Epiſcopi, quos Pſeudo-Synodus Epheſina Sedibus ſuis dejecerat, ante Latrocinium in ſuſpicio-*

nem erroris non venerant , ac propterea reſciſſis Pſeudo-Synodi Actis , res illis ſua integra erat: Theodoretus autem longè ante Epheſinum Conventum ſuſpectæ fidei notatus fuerat à Catholicæ ſententiæ propugnatoribus, Neſtorio viſus erat patrocinari, & ex erroris ſuſpicione anſam arripuerat Imperator eum à Synodo removendi. Quarè etſi & à Leone in communionem receptus, & ad Chalcedonenſe Concilium accerſitus eſſet Imperatoris Edicto, non hoc tamen uno diluebantur antiquæ ſuſpiciones , ſed futuro judicio via parabatur , cui & ejus fides diſcutienda , & Adverſariorum accuſationes examinandæ ſervabantur . Inde eſt, quod Judicibus Laicis introduci eundem in Synodum poſtulantibus juxta Imperatoris Edictum, non pauci aliqui Epiſcopi , ut videtur nonnullis, ſed longò plurimi , Ægyptii videlicet , Palæſtini , & Illyriciani , clamaverunt . Hos inter Epiſcopos Illyriciani Ducem habebant Theſſalonicenſem Epiſcopum , qui cum vices Romani Epiſcopi gereret in Illyrico, ab ejus nutu pendebat, nec tamen Apoſtolicæ Sedis judicium , quo Theodoretus ab omni hæreſis macula mundus pronunciatus fuerat, obſtare credidit , quominùs ille à Synodo tanquàm de fide ex antiquo ſuſpectus removeretur . Rursùm verò inſtantibus Judicibus eum recipi, vix tandem acquieverunt dicti Epiſcopi , quaſi ex indulgentia ac diſpenſatione: Non priùs tamen quàm Maximi Antiocheni Primatis ſui teſtimonio nulla hæretici ſenſus peſte eſſe infectus Theodoretus probaretur , & inſuper pollicerentur Judices nullum ex præſentia illius præjudicium creandum eſſe, cauſamque integram futuro examini eſſe reſervandam. His impoſitis conditionibus tandem admiſſus eſt Theodoretus.

Commenta varia. Primum eſt, quod Theodoretum dicamus à Sede Apoſtolica reſtitutum, quia ipſum Leo ſuæ communionis ſinu fuit amplexus. Etenim aliquem ſua communione amplecti eſt ambiguum: Cadit & in integrum Epiſcopum , & in degradatum . Proinde Theodoretum dicimus à Sede Apoſtolica reſtitutum, quia Magnus Leo ſuæ Sedis authoritate ei reddidit Epiſcopatum , Epiſcopalem locum , ſeu Epiſcopalem communionem. Secundum eſt in his verbis: *Quidni à cæteris quoquè Epiſcopis reſtitutum eum pronuncies?* Videntur aſſerere, quod pari Jure Theodoretus potuerit ab ipſis reſtitui. Peſſimè. Etenim quo Jure Orientalis Diœceſis Epiſcopus potuerit reſtitui à Conſtantinopolitano? Sed nequè ab Antiocheno potuit. Quod nequè iſte aliquid virium haberet in Sancita Generalis Concilii.

Tertium eſt , quod Anatolius, Maximus, aliique plurimi Orientalium Epiſcopi communionis cum Theodoreto nexum vel nunquàm abruperint, vel mox religaverint. Etenim Anatolius & Maximus, licet in Epheſino Latrocinio conſecrati non fuerint, videntur tamen in ipſo fuiſſe electi. Quidquid ſit, Anatolius Dioſcori Diaconus & Apocriſarius, Maximus erat fidelis amicus: Uterquè per Latrocinii authoritatem fuit & electus & conſecratus. Hinc certum eſt , quod ſuam à Theodoreto communionem abruperint . Iſtud ipſum fecerunt & plurimi alii Orientalium Epiſcopi . Etenim ipſum degradaverant , & non ſtatim egerunt pœnitentiam ſui facinoris. Diſſociatio permanſit , donec Anatolius & Maximus ſui vitioſi Epiſcopatus ſanationem & firmitatem ; reliqui verò Epiſcopi à Magno Leone obtinuerunt ſui Lapſus veniam, & communionem Romanæ Eccleſiæ. Hanc Theodoretus ante omnes iſtos obtinuerat, atquè ità iſti ſanati ſtatim cœperunt Theodoreto communicare. Omnia per authoritatem Romanæ Cathedræ.

Quartum Commentum eſt in his verbis: *Quamquàm Romani Pontificis votum, &c.* Quod votum , quod ſuffragium ? Nec enim hæc in Chalcedonenſi Synodo , ſed ante ipſam facta ſunt per ſolam *Primariæ Sedis* authoritatem. Glorioſiſſimorum Judicum ad laudatam Synodum verba ſunt lucida : *Leo et reſtituit Epiſcopatum* . Verùm Reverendus Pater Paſchaſius Queſnellus Romanam Sedem non plena ſuper omnes authoritate , ſed ſolius loci dignitate vult eſſe primariam, ideòque Leonem ſine aliis Patriarchis atquè Epiſcopis nihil aut parùm circa Theodoretum valuiſſe . Et hic Primatus eſt apud ipſum parvi ponderis . Etenim Leonis ſuffragium cenſet fuiſſe præ cæteris æſtimandum , quod eſſet vir Sanctiſſimus , doctiſſimus , & ſtrenuus Defenſor Catholicæ fidei: Potiùs propter perſonæ merita , quàm propter privilegia Sedis.

Quintum commentum eſt in his verbis: *Rem tamen totam ex Leonis Facto finitam eſſe , &c.* Theodoreti reveſtitionem appellat Leonis non Judicium , ſed Factum . Quod nempè iſtam Judicialem poteſtatem non agnoſcat in Romana Cathedra. Interim & nos Orthodoxi profitemur ex iſto Leonis Judicio cauſam non fuiſſe finitam. Erat enim dumtaxat reveſtitorium, non retractatæ ex integro cauſæ diffinitivum. Etiam Sanctus Julius reveſtiti à ſe Athanaſii cauſam in Sardicenſi, Sanctus Damaſus reveſtiti à ſe Maximi Cynici Actionem in futura plenaria , Sanctus Innocentius reveſtiti à ſe Joannis Chryſoſtomi appellationem retractari ac definiri voluit in Synodo Theſſalonicenſi . Et poſtmodò Adrianus ſecundus Sancti Patriarchæ Ignatii quæſtiones examinari ab exordio , & definiri permiſit in octavo Concilio . Eadem igitur ratione Magnus Leo Theodoreti cauſam non definivit, ſed ipſum ſolummodò reveſtivit in Epiſcopum , totius cauſæ retractationem ac definitionem delegans Chalcedonenſi Synodo. Hinc enim ad Synodi Patres dixerunt Glorioſiſſimi Judices: *Præjudicium ex perſona Reverendiſſimi Theodoreti Epiſcopi nulli generabitur , reſervata videlicèt poſt hæc omni accuſatione , & vobis & illi , & quæ invicem exercere volueritis .* Et hæc omnia ſunt omninò facta ex mente Sancti Leonis . Hinc enim poſt retractatam Theodoreti cauſam Apoſtolici Legati dixerunt ad Synodum: *Theodoretum Leo in commu-*

nionem

niouem ſuſcepit ità, *&c.* Hoc eſt, ea lege ut ſe purgaret de variis. Et hujus purgationis examen ac definitionem Pontifex delegavit Synodo.

Sextum Commentum eſt, quod Illyriciani Epiſcopi ſuæ contra Theodoretum refragationis Ducem habuerint ſuum Apoſtolicæ Sedis Vicarium, Anaſtaſium Epiſcopum Theſſalonicenſem. Etenim Anaſtaſius non adfuit Synodo, ſed ejus vices egit Quintillus Heracleenſis in Macedonia Epiſcopus. Etiam Epheſino Latrocinio non adfuit, eaque de abſentia gratulatus eſt ei Pontifex, rogans ut reveſtiti à ſe Flaviani communionem non defereret. Certum eſt, quod omnia Leonis contra Latrocinium Decreta, adeoque & Theodoreti reveſtitionem fuerit pleniſſimè veneratus. Etenim ad Joannem Antiochiæ Patriarcham de Sancti Cæleſtini in Neſtorium Decretis ſcripſit Sanctus Cyrillus: *Macedoniæ Epiſcopi à Romani Pontificis ſententia nunquàm decedere ſolent*. Extat epiſtola in prima parte Epheſini Concilii. At cur igitur quidam Illyriciani Antiſtites Chalcedone noluerunt Theodoretum admittere? Quod ipſum crederent non dumtaxat reveſtitum, ſed integrè reparatum. Credebant ipſum Pontifici per circumſcriptiones obrepſiſſe. Hinc ipſum voluerunt diſcuti, & cauſam retractari. Lucet ex laudata Glorioſiſſimorum Judicum interlocutione: *Reſervata poſt hæc omni accuſatione*. Dixerunt ipſum ſolummodò reveſtitum à Pontifice, plenam retractationem eſſe tranſmiſſam ad Synodum. Et tunc Epiſcopi iſti acquieverunt.

Septimum commentum eſt in his verbis: *Inde eſt quod Judicibus Laicis introduci eundem*, *&c.* Nullam faciunt Apoſtolicæ reveſtitionis memoriam. Quod nempè ipſam cenſeant parvi aut nullius ponderis. Lucet ex verbis inferioribus, quæ affirmant Theodoretum *quaſi ex indulgentia ac Diſpenſatione* fuiſſe admiſſum. Et fabula iterum ſibi non cohæret. Etenim adjungit hæc verba: *Nec tamen Apoſtolicæ Sedis Judicium, quo Theodoretus ab omni hæreſis macula mundus pronunciatus fuerat*, *&c.* Omnipotens veritas etiam ab invitis extorquet ſui profeſſionem. Reverendus Pater Paſchaſius Queſnellus quædam adjungit de ſuprema Synodorum authoritate, de Epiſcoporum in ipſis deciſivo ſuffragio, ac de Papali omnium Chalcedonenſium Actorum confirmatione. Non ſpectant ad præſentem materiam, ideoque ſunt alibi diſcutienda. Eruditus vir dignetur his acquieſcere. Etenim exiſtimo me in ipſis à Sanctorum Patrum confeſſione, ac perpetuo Eccleſiæ ſenſu non receſſiſſe.

Quod Magnus Leo retractatorium reveſtiti à ſe Theodoreti judicium Chalcedonenſi Synodo delegaverit, etiam Vigilius Pontifex diſertè teſtatur in ſuo Conſtituto de tribus Capitulis: *Ne quis forſitan arbitretur ambiguum, quod Legatis atque Vicariis Sedis Apoſtolicæ à Beatiſſimo Papa Leone tantùm fidei cauſa, & non etiam de depoſitorum incompetenter Epiſcoporum fuerit revocatione mandatum, noverit Beatiſſimum Papam Leonem ſanctæ Chalcedonenſi Synodo hæc inter cætera ſcripſiſſe dicendo; Quia verò non ignoramus per pravas æmulationes Statum multarum Eccleſiarum fuiſſe turbatum, plurimoſque Epiſcopos qui hæreſim non reciperent, Sedibus ſuis pulſos, & in exilia deportatos, atque in locum ſuperſtitum alios ſubſtitutos, his primitùs vulneribus adhibenda eſt medicina juſtitiæ, ne quiſquam careat propriis, vel alter utatur alienis.* Quæ omnia & per Pontificem, & per Synodum ſunt manifeſtò facta juxtà diſciplinam Sardicenſem. Iterùm repeto hanc Romanam Appellationem non fuiſſe Theodoreto primam. Etenim non dumtaxat adversùs Sancti Cyrilli Alexandrini & ſui Antiocheni Patriarchæ Joannis pacificatoria Acta, ſed etiam adversùs omnia Sacro-Sancti Epheſini Concilii Geſta appellaverat ad Sixtum tertium. Nec ſolus, ſed unà cum ſuo Merropolita Alexandro, cum Helladio Tharſenſi, cum Eutherio Thyanenſi, cum pluribus aliis Epiſcoporum Provinciis. Nec ad totius Eccleſiæ, aut totius Occidentis Synodum, ſed ad ſolum Pontificem, ad ſolam Apoſtolicam Sedem. Nec ſine fructu. Eadem igitur ratione nunc adversùs Epheſinum Latrocinium invocavit ſolum Papam Leonem. Inſuper Chalcedonenſis Synodus cuncta ſua de Theodoreto Acta ad Leonem retulit, & Leo confirmavit. Ita teſtatur idem Vigilius. Nempè Synodus ex Vicaria dumtaxat delegatione iſta egerat, ideoque firmari non poterant, niſi per delegantis Pontificis authoritatem. Generales Synodi, quas juxtà Sardicenſes Canones Papa convocat, omninò tantam ab ipſo habent dependentiam. Quarumcumque Generalium Synodorum non eſt eadem natura, ſpecies, authoritas.

Quod periculoſa noviſſimorum dierum tempora immineant, plura vix ſinunt nos dubitare. Eorum characterem nobis jam pridem prædixit Apoſtolus: *Erunt homines ſe ipſos amantes, cupidi, elati, ſuperbi, Parentibus non obedientes*. Illi præſertim Parenti, quem omnis ſub cœlo Eccleſia ſemper appellavit Patrem Patrum. De Diabolo veriſſimè ſcripſit in libris de Civitate Dei Sanctus Auguſtinus: *Videns Diabolus templa Dæmonum deſeri, & in* L.18.c.51 *nomen liberantis Mediatoris currere genus humanum, Hæreticos movit, qui ſub vocabulo Chriſtiano doctrinæ reſiſterent Chriſtianæ, quaſi poſſent indifferenter ſinè ulla correptione haberi in Civitate Dei, ſicut civitas confuſionis indifferenter habuit Philoſophos, inter ſe diverſa & adverſa ſentientes.* Etenim Divinæ Majeſtatis eſſentiam per ſceleratiſſimos Gnoſticos, Divinarum perſonarum proprietates per Praxeam ac Sabellium, Divinæ Naturæ unitatem per Arium ac Macedonium, Sacro-Sanctam Dominicæ Incarnationis integritatem per Apollinarium ac Eutychetem, ejus Hypoſtaticam unitatem per Paulum Samoſatenſem ac Neſtorium, ſacras

JESU

JESU CHRISTI Imagines per Leonem Iſaurum, ejus benedicta Sacramenta per Joannem Wicleſſum, humanæ Juſtificationis Arcanum per Martinum Lutherum ac Joannem Calvinum, alia noſtræ ſalutis dogmata variis temporibus arietavit per alios, Ubique victus, ac vincendus. Hinc poſtremus ejus inſultus erit in illam Romanæ Cathedræ Petram, ſuprà quàm Chriſtus Dominus fundavit Eccleſiam. Tentabit Anarchiam inducere, ideoque Arcis, in qua ſola ſalvamur, fundamentum ſuffodere. Apparere nunc videntur prima hujus moliminis exordia. Abſit ut circa eminentes in Eccleſia viros indulgeam iſtiuſmodi judiciis aut ſuſpicionibus. Abſit à me tanta temeritas. Attamen anxia Evangelici Depoſiti cuſtodia cunctos jubet formidare ac vigilare. Nequaquam per meas, utpote nullas, ſed per tuas, Glorioſiſſime Apoſtolorum Princeps Petre, vires ego nitor occurrere. Per validiſſimas vires, quas tibi dederunt ſublimia Dei-Hominis verba: *Confirma Fratres tuos*.

FINIS TOMI OCTAVI.

IN-

INDEX
RERUM, ET VERBORUM.

A

Abſtenti, qui dicantur? 24. 1.
Abſtentio Cypriano frequentiſſimè ſignificat depoſitionem. *ibid.* quandoque ſumitur pro excommunicatione. *ibid.*
Abſtentio ab Epiſcopali, aut Clericali communione erat vera degradatio. *ibid.*
Acacius Patriarcha Conſtantinopolitanus, quomodò ſe geſſerit in damnatione, & abſolutione Petri Moggi Alexandrini Patriarchæ? 25. 1. 114. 2. in reprobum ſenſum datus inſtauravit Euſebianam audaciam, tandemque à Romana Eccleſia damnatus genti ſuæ reliquit damnabile ſchiſma Acacianum. *ibid.*
Adrianus primus ſtatuit Metropolitam Bituricenſis Cathedræ à ſola Sede Apoſtolica judicari. 33. 1. Innovat, & confirmat Rhemenſis Eccleſiæ privilegia, inter quæ eſt, quod ejus Archi-Epiſcopus per ſolum Romanum Pontificem poſſit judicari. 39. 1. Codicem Romanum ſibi ab Angilramno Metenſi Epiſcopo oblatum nunquam confirmavit. 248. 1.
Adrianus ſecundus Hincmarum Laudunenſem, itemque ejus Adverſarios vult ad ſe tranſmitti & cauſam eorum coram ſe retractari. 60. 1. Sardicenſes Canones longè aliter intellexit, quàm Hincmarus Rhemenſis *ibid.* cur Sancti Patriarchæ Ignatii retractandam cauſam delegaverit octavæ Synodo. 64. 1. in 8. Synodo Pontificalem in Galliis authoritatem firmat. 89. 2.
Africa dicitur quandoque Lybia. 146. 1. Lybia propriè ſpectat ad orientale imperium, ac Ægyptiacam Diœceſim, Africa autem ſemper ſpectavit ad Occidentis imperium, fuitque ſingularis Diœceſis ex Magni Conſtantini decreto ſubjecta Prætorio Italiæ. *Ibid.*
Africa in Eccleſiaſticis rebus Primatem habuit Carthaginenſem Epiſcopum, & ſpectavit ad Romanum Patriarchatum. 146. 1.
Africæ Primates, an, & quomodò potuerint à ſuis Synodis judicari? 34. 1. 37. 2.
Africæ Provinciæ, quot fuerint? 146. 1. *& ſeq.* poſt Conſtantini M. tempora fuerunt dumtaxat ſex. 147. 1. nimirum, Provincia conſularis, Numidia, Byzacium, Tripolis, Cæſarienſis Mauritania, & Mauritania Sitifenſis. *Ibid.* Quænam fuerint earum Metropoles, 147. 2. *& ſeq.* fuerunt Provinciæ quoad Epiſcopales Cathedras numeroſiſſimæ, 149. 1. Quælibet Africæ Provincia, licet Metropoliticam poteſtatem habuerit, non tamen habuit Eccleſiam Metropoliticam in cujus Epiſcopis iſta poteſtas per ſucceſſorem reſideret. 150. 1.
Africa Juriſdictioni Papæ ſubjecta probatur, ex eo quod ad judicium Melchiadis refugiendam accuſaverint ipſum traditionis. 270. 2.
Africana conſuetudo ſolos Presbyteros, nequaquam autem Epiſcopos vetat ad Apoſtolicam Sedem, aut etiam generalem Eccleſiæ Synodum provocare, 228. 2. 230. 1. 238. 2. cur Epiſcopis hoc licuerit, non Presbyteris. 231. 1.
Africana Eccleſia ab aliis diverſam Hierarchiam ſemper habuit, 145. 1. Nullos in omni Romano Patriarchatu fuit pluribus Provinciis præfectus Primas, niſi ſolus Carthaginenſis, *Ibid.* Africana Eccleſia ſemper ſpectavit ad Romanum Patriarchatum, 145. 2. 154. 2. conſtat ex Innocentio I. & Tertulliano. 145. 1.
Africana Eccleſia à Romana Sede poſtulat Baptiſmi miniſtros. 285. 1. ſemper ſubfuit Romano Patriarchatui 165. 1.
Africanæ Diœceſi Juſtinianus Imperator inducit varias novitates. 148. 1. *& ſeqq.* Quæ tamen non plenè obtinuerunt in Eccleſiaſticis negotiis. *Ibid.*
Africanæ Diœceſis diviſio, ſervitus, &c. 149. 1.
Africanæ Eccleſiæ fundatio eſt Sancti Petri, 154. 1. Primi ejus Epiſcopi per Apoſtolicam Sedem fuerunt conſecrati, & tranſmiſſi in Africam. *Ibid.*
Africanæ Eccleſiæ Romanas appellationes non prohibuit Bonifacius Carthaginenſis, 238. 1.

Romæ judicatur. 32. 2.
Anthimus ſemetipſum in Conſtantinopolitanæ civitatis Cathedram intruſit, hæreticæ Theodoræ Imperatricis favore nixus. 37. 2. Occultè fovet Eutychianam hæreſim. 38. 1. Ipſum deponit Agapetus Pontifex, & ex Conſtantinopolitano Patriarcha jubet denuò eſſe Trapezuntinum Epiſcopum. *ibid.*
Anthimi hæretici hominis ſine exemplo audacia in dando Imperatoribus pallio. 179. 2.
Antiochenæ Synodi epiſtola ad Julium Pontificem, eſt Euſebianæ Factionis. 108. 1. Oſtenditur ex Reſcripto Julii. *ibid.* Julius cenſet eas litteras fuiſſe ſupprimendas. *ibid.* Epiſtola periit, aut latet. *ibid.*
Antiochenæ Synodi Canones continet Euſebianæ Factionis occultos fucos. 51. 1. Eos non ſola Romana, ſed & omnis Orthodoxa Orientis Eccleſia fuit averſata. *ibid.* Ceſſante Euſebiana vafritie, placere cœperunt etiam Romanæ Eccleſiæ. *ibid.* debent intelligi cum clauſula Innocentii primi: *Sine præjudicio Romanæ Eccleſiæ, cui in omnibus cauſis debet reverentia cuſtodiri.* *ibid.* 76. 2. 90. 2. Petrus à Marca utitur his Canonibus in ſenſu Euſebiano. *ibid.*
Antiochena Synodus damnavit proprium Patriarcham Paulum Samoſatenum ob crimen Hæreſis. 33. 2. Nicænum Canonem quintum malè intelligit. 51. 2.
Antiocheni Canones damnati per Synodum Sardicenſem. 54. 1. 76. 2. 90. 2. 96. 1. Evertunt Canones Nicænos juxta Julium Pontificem in epiſtola ad Synodum Antiochenam. 90. 2.
Antiocheni Patriarchatus translatio in Sedem Hieroſolymitanam eſt figmentum. 158. 2.
Antiochenus Canon 15. pertinet ad doloſas Euſebianæ Factionis contra Sanctum Athanaſium ſutellas, & privilegium Romanæ appellationis. 50. 2. 51. 1.
Antonius Capellus edidit inſigniter eruditum de Romanis Afrorum appellationibus opuſculum. 269. 1.
Antonii Fuſſalenſis Epiſcopi Romana appellatio. 232. 1. 233. 2. *& ſeq.* Non fuerat ei poteſtas ablata, ſed diminuta. 242. 2. Quomodò à Bonifacio fuerit abſolutus? 233. 1. Item quomodò à Sancto Auguſtino Epiſcopus creatus? 233. 2. Ejus appellatio non fuit mera tranſactio, vel *interim*. 235. 1. 237. 1. Quandò Romam appellaverit? 240. 1.
Antonius Fuſſalenſis Epiſcopus ſubſcripſit Epiſtolæ Aurelii ad Cœleſtinum. 245. 1. Quomodò erga illum ſe geſſerit Auguſtinus. *ibid.*
Apiarii attentata appellatio fuit origo omnis controverſiæ in Africa de Romanis appellationibus. 239. 1. Fecit horriſonos motus per totam Africam. 241. 2. Ejus crimina. 253. 1. Reſtitutus fuit in gradum Presbyterii, non tamen in Siccenſem Eccleſiam. 254. 2. Cur Africani Epiſcopi Romanam ejus reparationem admiſerint. *ibid.*
Apiarii cauſam retractant Africani Epiſcopi. 250. 2
Cauſa ejus quomodò tractata à Fauſtino Legato Romanæ Eccleſiæ? 266. 2.
Apiarii Presbyteri appellatio Romana. 214. 1. Contra gentis ſuæ conſuetudinem. *ibid.* Per Zozimum reparatio facta fuit quidem valida, ſed illegitima. 223. 1. 249. 2.
Apiarius erat Siccenſis Eccleſiæ in Cæſaræenſi Mauritania Presbyter, ideoque à Romana civitate remotiſſimus. 78. 2. Labitur proindè à Marca affirmans, quod Zozimus vicinitatis jure ejus appellationem admiſerit. *ibid.*
Apiarius, utrum primus provocaverit ad Apoſtolicam Sedem? 244. 1.
Apocalypſis prima verba decimi tertii Capitis migrarunt in finem Capitis duodecimi. 161. 2.
Apollinarii damnata per Damaſum Pontificem hæreſis 334. 2. 335. 1. Fraus & receptio. *ibid.*
Apoſtolicæ Eccleſiæ duplices, aliæ per Apoſtolicam fundationem; aliæ per ſolam doctrinæ Apoſtolicæ conſanguinitatem. 146. 1.
Apoſtolica Eccleſia eſt triplex, Romana, Alexandrina, ac Antiochena. 114. 1. Sola Sancti Petri Epiſcopalis inſeſſio facit Apoſtolicam Sedem. *ibid.*
Apoſtolicæ Eccleſiæ multæ erant dumtaxat ſuffraganeæ. 115. 2. Talis erat Eccleſia Coloſſenſis. *ibid.*
Apoſtolicæ manus appoſitio antiqua. 45. 1.
Apoſtolicæ Sedis authoritas. 15. 1. 2. vide *Romanus Pontifex*.
Apoſtolici Vicarii in Gallia, Arelatenſis, & Rhemenſis Eccleſiæ Antiſtes. 87. 2.
Appellandi & provocandi vocibus Synodus Sardicenſis uſa eſt in propria ſignificatione. 99. 1. 100. 2.
Appellare ad Patriarcham in ſuæ Provinciæ Synodo poteſt Clerus inferior in Oriente. 76. 2.
Appellare Cleri Afri poterant tribus modis: ad Provinciæ Synodum: ad Provinciæ Primatem: & ad Vicinos Epiſcopos. 213. 2. Ad tranſmarina ex antiqua conſuetudine non poterant. *ibid.*
Appellari non poſſe à Provincialibus Synodis nemo unquam ſomniavit, niſi noviſſimis diebus Petrus de Marca, & Stephanus Baluzius. 10. 2. Has ſordes reſorbet Queſnellus. 11. 1. Canones, qui Provincialium Synodorum judicia ſanciunt non eſſe Romanis appellationibus obnoxia, ignorantur. 97. 2. *& ſeq.*
Appellari poteſt à Concilio generali ad ſolum Romanum Epiſcopum, adeoque hic eſt generali Synodo ſuperior. 318. 1. 2.
Appellatio ad Patriarcham non cenſetur facta ad Patriarchalem Synodum. 301. 2.
Appellatio ad Romanæ Eccleſiæ Clerum vacante Sede Romana. 73. 2. In cauſa Marcionis, & Sancti Cypriani. *Ibid.*
Appellatio ad Romanam Sedem non requirit, ut Judices à quibus appellatur ſimul conſideant, & judicent. 64. 2. *& ſeq.* 100. 1.
Appellatio Epiſcoporum Orientalium à ſuarum Provinciarum Synodis damnatorum ad Patriar-

triarchas, aut Exarchos. 106. 1. & ſeq.
Appellatione ad generale Concilium Romani Pontificis authoritas non ſuſpenditur. 297. 1. Cauſa dumtaxat devolvitur, idque ex beneplacito Pontificis. *Ibid. & ſeq.*
Appellationes fundantur in hac generali regula: *Ab inferioribus potior diſcuti non poteſt*. 32. 1. Multis exemplis id probatur. *Ibid.*
Appellationes Gallicanæ Eccleſiæ ad Sedem Romanam Patrocli. 42. 1. 44. 1. Danielis 46. 1. Sunt antiqua Eccleſiæ Gallicanæ conſuetudo. 10. 2. & *ſeq.* Eas nunquam in Gallia, vel Africa fuiſſe admiſſas docet Joannes Calvinus. 11. 1. Non ſoli Epiſcopi, ſed & infimus Galliæ Clerus ſemper Romam appellavit. 12. 1. Romam appellarunt Laici Galli, etim à pœnitentiis publicis. 12. 2. Eamdem ſententiam tenuit Imperator Ludovicus Pius, & cuncti tunc per Galliam & Germaniam Epiſcopi. *Ibid.* Item Carolus Magnus. 13. 1. Ejuſmodi appellationes non ſunt recenter in Galliam invectæ. 20. 1. Multis exemplis probantur. 21. 1. 22. 1. 80. 1. & *ſeq.*
Appellationes immediatæ ad Romanam Sedem moderandæ ſunt Apoſtolica Regula: *Omnia mihi licent, ſed non omnia expediunt*. 86. 1. Conſtat ex Sancto Bernardo. *Ibid.* Romani Pontificis hac in re quandoque nimiùm benigni teſte Triburienſi Synodo. *Ibid.*
Appellationes in Africa directæ ſecundùm Sardicenſem Canonem. 213. 2.
Appellationes Romanas ex Afrorum appellatione primus impugnat Photius, 214. 2. Item Balſamon & Meletius ſchiſmaticus, Zonaras, & in Florentino Marcus Epheſinus. *Ibid.* Item Joannes Calvinus, ac Marcus Antonius de Dominis, & facinoroſus in Gallia tenebrio, 215. 1. Et cum moderatione de Marca, Baluzius & Queſnellus. 215. 2.
Appellationes Romanæ confirmantur per Theodoſium II. ac Valentinianum III. 12. 1. Item per Sanctum Avitum. 12. 2.
Appellationes Romanæ non fundantur principaliter in Canonibus Sardicenſibus. 52. 2. Fundantur in traditione Evangelica à Julio I. allegata. *Ibid.*
Appellationes Romanæ per Illyricum liberrimis ſemper pedibus ambulaverunt. 122. 2. 123. 1.
Appellationes Romanæ non ſolis ſuburbicariis Provinciis olim licuerunt. 241. 1.
Appellationes Romanæ ſunt ſuprema Romanæ Eccleſiæ dignitas, & de ipſa Dominus ſingulariter dixit ad Apoſtolici Collegii Principem *Confirma Fratres tuos*. 13. 1. 123. 2. 129. 2. 223. 2. Fieri poſſunt immediatè ad Pontificem ſine Concilio generali juxta Sanctum Ambroſium, Theodoretum Cyrenſem, Euſebium Dorylenſem 63. 1. 2. Non ſunt deſumptum ex regia violentia imitamentum. 98. 2. & *ſeq.* Appellationibus Romanis nulla Synodus, nullus Pontifex poteſt derogare. 223. 2
Appellationes Romanæ variæ. Joannis Presbyteri contra Joannem Conſtantinopolitanum. 19. 2. Sancti Athanaſii. 51. 1. 52. 2. 130. 1. Marcionis. 72. 2. Maximi Cynici. 63. 1. Marcelli Ancyrani. *Ibid.* Baſilidis & Martialis. 75. 2. Herleſridi Presbyteri. 85. 1. 2. Bubalii ac Taurini. 122. 1. Januarii Malacitani & Stephani. 141. 1. Petri Alexandrini 130. 2. Flaviani. *Ibid.* Nectarii, 134. 2. 130. 1. Meletii. 130. 2. & *ſeq.* Achillis, 139. 1. Adriani in Theſſalia. 143. 1. Antonii Fuſſalenſis. 233. 2. Joannis Alexandrini; 337. 1. Eutherii & Helladii, 332. 2. Primoſi. 234. 2.
Appellationibus Romanis nihil contrarium continet lex Gratiani poſteà innovata, & extenſa ab Imperatoribus Arcadio, ac Honorio. 91. 2. & *ſeqq.* Hincmarus Rhemenſis primus prætendit per Gratiani legem everti damnatorum Epiſcoporum Romanas appellationes. 92. 2.
Appellationi Romanæ Cæleſtii Hæreſiarchæ nullus Afrorum Epiſcoporum contradixit. 250. 1.
Appellationi Romanæ Eutychetis Theodoſius Imperator juſſit adſcribi effectum ſuſpenſivum. 293. 1. Inſtrumentum appellationis. 341. 2.
Appellationis ac Relationis eadem eſt poteſtas. 85. 2.
Appellationis exemplum nullum eſt in quo damnatus à ſua Synodo provocavit, non ad Papam, ſed ad alium Metropolitam, aut Patriarcham. 304. 1.
Appellationis Romanæ retractatorium judicium non eſt renovandum in eadem, aut vicina Provincia. 76. 2. 83. 1.
Appellatio non fit à contumelia citra poteſtatem ullam attentata juxta avitam à Pelagio primo laudatam regulam. 29. 2.
Appellationum Gallicanæ Eccleſiæ abuſus. 82. 2.
Appellationum Romanarum è Gallia formam cœpit immutare inſerta per barbaros Reges calamitas. 39. 1. Antiquam formam reduxit Carolus Magnus. *Ibid.*
Appellationum Romanarum poteſtatem delegare nunquam conſuevit Sedes Apoſtolica. 129. 2.
Appellationum Romanarum Regula juxta Sanctum Gelaſium: *Ad Beati Petri Apoſtoli Sedem de qualibet mundi parte Canones appellari voluerunt: Ab illa autem nemo eſt appellare permiſſus.* Item alia regula: *Cuncta per Mundum novit Eccleſia, quoniam quorumlibet ſententiis ligata Pontificum, Sedes Beati Petri Apoſtoli jus habeat reſolvendi.* 43. 2.
Appellatio orientalis Illyrici ad Romanam Sedem ſemper fuit in uſu. 139. 1. 2.
Appellatio Romana Clericorum Conſtantinopolitanorum ad Sanctum Cæleſtinum contra Neſtorium. 306. 2.
Appellatio Romana licita Africanis Epiſcopis, non inferiori Clero. 222. 1. & *ſeq.* 230. 1.
Appellatio Romana Athanaſii, ex Orientalium firmata teſtimoniis Sancti Gelaſii. 339. 2. 340. 1. Bonifacii primi. *ibid.* Cœleſtini. 340. 2.
Appellatio Romana fuit ſemper permiſſa Orientalis Eccleſiæ Clericis etiam inferioribus. 77. 1. & *ſeq.*

Appellatio Romana Feliciſſimi, atque Vincentii Diaconorum Eccleſiæ Lamingenſis. 288. 1. Item in cauſa Conſtantii & Muſtelli 288. 2. Etiam in prima inſtantia. *Ibid.* Item in cauſa Regenſis civitatis Epiſcopi. *ibid.*

Appellatio Romana ſolita fieri non ſolùm adverſùs latam; ſed etiam adversùs ferendam à Synodis ſententiam. 136. 1.

Appellatio Sancti Flaviani adversùs generalem totius Eccleſiæ Synodum, eſt ſublime ac eximium Romanæ appellationis exemplum. 301. 2.

Aquilejenſis Synodi epiſtola per Sanctum Ambroſium ſcripta. 119. 1. Fuit Patriarchalis Synodus, à qua Eccleſia Gallicana non fuit exempta. *ibid.* Adfuere ſeptem Gallicani Epiſcopi. *ibid.*

Archi-Diaconi, & Archi-Presbyteri, an fuerint in Hipponenſi Eccleſia. 210. 1. Item Emeritenſi in Hiſpania. *ibid.* Certum eſt fuiſſe in quibuſdam Africæ Eccleſiis. *ibid.*

Archi-Epiſcopi titulus olim an daretur ſolis Patriarchis, vel Autocephalis? 152. 1.

Arelatenſis Provinciæ diviſio. 16. 2.

Arelatenſis Synodus in cauſa Chelidonii, quo anno, & loco celebrata? 19. 2.

Auguſtini epiſtola ad Cæleſtinum non eſt ſpuria. 234. 1. Clarè refert Sancti Auguſtini ſtylum. *ibid.*

S. Auguſtinus ad Innocentium immediatè defert Pelagium, quia erat vagabundus. 46. 1.

S. Auguſtinus à Megalio Calamenſi Epiſcopo infamatus de propinatis mulieri amatoriis poculis. 168. 1. Auguſtinum purgavit numeroſa Synodus, & Megalium compulit, ut Auguſtinum propriis manibus conſecraret. *ibid.*

S. Auguſtinus antiquam formam, ſecundum quam Africanæ Synodi Primates ſuos evocabant, inſigniter deſcribit. 34. 2.

S. Auguſtinus Apoſtolicæ Sedis authoritatem conſtantiſſimè ac luculentiſſimè docet. 277. 1.

S. Auguſtinus author, cur Sanctus Chryſoſtomus gradui ſuo reſtitutus fuerit. 97. 2.

S. Auguſtinus civiles Laicorum cauſas audiebat diligenter, ac pie, 210. 1. Aliquandò ad horam refectionis, aliquando tota die, ſemper tamen jejunans, *ibid.* Clericos non puniebat ſolummodò, ſed etiam degradabat. *ibid.*

S. Auguſtinus curavit ſibi in ſucceſſorem eligi Presbyterum Eradium. 204. 1.

S. Auguſtinus docet, quod debemus permanere in Occidentalis Eccleſiæ ſenſibus, quæ nos genuit, docuit, & baptizavit. 113. 2.

Auguſtinus epiſtola 163. Donatiſtas deſignat, non *Cupiditarum* nomine, ut mendoſè legitur, ſed *Rupitarum*. 161. 2.

S. Auguſtinus fuit delicatæ conſcientiæ, & cogitat de Epiſcopatu deponendo, & agenda humili pœnitentia, ſi conſpexerit per eum, cujus Epiſcopatui per imprudentiam ſuffragatus fuerat, vaſtari Eccleſiam Dei, &c. 234. 1. 2. Similia ſcribit Xantippo Primati, 234. 1. Ad deponendum Epiſcopatum fuit paratiſſimus. 234. 2.

Auguſtinus graviter redarguit Secundum Epiſcopum Numidiæ Primatem, quod damnato Ceciliano ſuperordinaſſet Majorinum antequam iſta damnatio confirmaretur per Romanam Eccleſiam. 27. 2.

S. Auguſtinus in Hipponenſi magna Synodo adhuc Presbyter expoſuit Apoſtolicum Symbolum. 169. 2.

S. Auguſtinus inſigniter laudatus à Capreolo Carthaginenſi. 284. 2.

S. Auguſtinus, quam poteſtatem retinuerit in Presbyterum Fuſſulani Epiſcopatus à ſe erecti. 234. 1.

S. Auguſtinus quandò agit de Ceciliani cauſa, cur Eccleſiæ Romanæ adjungat omnes Apoſtolicas Eccleſias? 230. 2. *& ſeq.*

S. Auguſtinus quid ſentiat de Synodalibus Philippo-Politani conventiculi litteris. 165. 2.

S. Auguſtinus Romanis appellationibus ſe non oppoſuit, alias non ita commendaretur à Pontificibus Romanis. 272. 1.

S. Auguſtinus ſenex ob inſolentiam plebis Fuſſulanæ Epiſcopatum vult deſerere, & ſemetipſum damnare ad perpetuam pœnitentiam, 234. 1. Similia ſcribit Xantippo Primati. 234. 2.

S. Auguſtinus Sancto Petro manſit fideliſſimus, 51. 2. patet ex epiſtola quam de cauſa Antonii Fuſſalenſis ſcripſit ad Cæleſtinum Pontificem, *ibid.* Non fuit Author infelicis epiſtolæ Aurelii & quorundam Afrorum Epiſcoporum ad Cæleſtinum, 67. 1. 2. Romanas Afrorum Antiſtitum appellationes conſtantiſſimè defendit. *ibid.*

S. Auguſtinus Synodi Numidiæ mens, os & lingua. 272. 1.

Auguſtinus ſolus damnat Ruſticanæ in Hipponenſi Diœceſi Parochiæ Rectorem, qui ſolemne in Dominici Natalis Vigilia jejunium violare, aliaque præſumpſerat. 210. 2. Factum id contra Carthaginenſis primæ Synodi Canonem undecimum, quo Auguſtinus aſſerit ſe nolle ligari 211. 1. Videtur Canonem non omnis Africa, etiam poſt Genethlii confirmationem, admiſiſſe *ibid.* & huic parti adhæſit Sanctus Auguſtinus. *ibid.*

S. Auguſtinus tamquam Legatus Numidiæ, cujus ſententiæ fuerit in Concilio Carthaginenſi? 263. 1.

S. Avitus Romanas in Gallia appellationes profitetur. 12. 2. 64. 2.

Aurelianenſis Synodus 3. deviat dum jubet Metropolitanos à Metropolitanis conſecrari. 159. 2.

Aureliani Imperatoris Judicio non eſt collatus Primatus Pontifici Romano. 103. 2.

Aurelii Carthaginenſis Epiſcopi Synodus erratica, 51. 2. Ex quo cœpit Romanas appellationes invadere deſeritur ab Auguſtino, Alipio, & Poſſidio, *ibid.* Prævaricatur 5. Nicænum Canonem. *ibid.*

Aurelii Carthaginenſis epiſtolæ ad Cæleſtinum ſe

ſe non immiſcuerunt Sanctus Auguſtinus, Valentinus Numidiæ Primas, & fermè omnes iſtius Provinciæ Epiſcopi, imò conſtanter fuerunt refragati. 234. 2.
Aurelii Carthaginenſis epiſtolam de Romanis appellationibus, quidam cenſent eſſe ſpuriam & fictam, 50. 1. Non eſt hauſta ex Sancto Cypriano, neque ex Sancto Auguſtino. *ibid.* Non agit de Provinciæ, ſed totius diœceſis Synodo. 102. 1. Epiſtolæ non adhæſit Auguſtinus. 272. 1. Aurelio ſoli juvenes adhæſerunt. *ibid.*
Aurelius Carthaginenſis, ejuſque Epiſcopi, cur ignoraverint Canones Sardicenſes? 168. 2. Synodi ſub Aurelio fuerunt omninò viginti. *ibid.* Cur appellationes Romanas abrogare tentaverit. 237. 2. Non apparet in Romanis Sanctorum tabulis ob finalem lapſum. 272. 1.
Aurelius Carthaginenſis cenſuit Epiſcopos Afros non poſſe Romam provocare. 239. 1.
Authoritas Tertulliano idem eſt, quod origo, 145. 1. Fuit Afris familiaris hujus vocis acceptio. *ibid.*
Autocephali etiam Sardicenſibus Canonibus ſubjecti. 20. 1. 2.
Autocephali Exarchi tres, Heracleenſis, Epheſinus, & Cæſareénſis. 114. 2. Quamdiu manſerint autocephali? *ibid.*
Autocephalorum Epiſcoporum Exarchorum confirmatio, & conſecratio privativè, ac ſine medio ſpectat ad Romanum Pontificem. 35. 2. 37. 1.

B

BAgadii de Boſtrenſi Epiſcopatu contendentis dejectio fieri non potuit niſi per plenam totius Provinciæ Synodum. 47. 2.
Bagajenſis Synodus. 160. 1.
Balduini Flandrenſis Foreſtarii ad Sedem Romanam appellatio. 80. 2.
Baluzii lapſus de appellatione à Provincialibus Synodis. 11. 1.
Baptiſterium olim in quavis civitate unicum fuiſſe videtur. 257. 2.
Baptizandis Competentibus Orientalis Eccleſia poſt Nicænam Synodum non deſiit dare Symbolum Apoſtolicum, & cœpit tradere Nicænum. 296. 2.
Baſilicæ Fauſti frequens apud Sanctum Auguſtinum mentio. 257. 1.
Baſilides Aſturienſis Epiſcopus Romam appellat. 26. 2. 27. 1. Ob Idololatriæ libellos ac alia crimina à Synodo ſua degradatur. 26. 2. Reparatur & reſtituitur per Sanctum Stephanum Pontificem. *ibid.* Aſturicenſes in Baſilidis locum eligunt, & conſecrant Sabinum. *ibid.* Baſilides & Martialis Sanctum Stephanum per obreptiones circumveniunt. 27. 2. Non ſunt reparati per potentiam aut diſpenſatoriam gratiam, *ibid.* Hæc enim ignorabat iſtorum temporum immobilis diſciplina. 28. 1.
Baſſianus invitus conſecratur Evazorum Epiſcopus, 35. 2. Renuit thronum illum accedere, 36. 1. Cum multa neceſſitate, & vi inthronizatur in civitate Epheſi & confirmatur ab Imperatore. *ibid.* Proclus hanc inthronizationem peſſimè capit. *ibid.* Per quatuor annos Baſſianus in plena pace ſedit Epiſcopus. 37. 1. Degradatur à Sancto Leone eò quod præter regulas promotus erat. *ibid.* Sancti Leonis judicium probavit Chalcedonenſis Synodus. *ibid.*
Baſſianus quomodò violenter degradatus, & Epiſcopali pallio privatus. 203. 1.
Benedictus III. quæ privilegia Hincmaro conceſſerit. 187. 2. & *ſeq.* An conceſſerit quotidianum uſum Palii. *ibid.*
Bernardus primus Patriarcha latinus Antiochenorum, qua ratione & conditione Roma Pallium acceperit? 197. 1. & *ſeq.*
Birrhum quid Græcis dicatur? 173. 2. Erat veſtis ampla, talaris & longa. *ibid.* Epiſcopalem Birrhum Græci jam pridem appellant Mandyam undulatam. *ibid.*
Bonifacii I. epiſtola ad Lupum Theſſalonicenſem Archi-Epiſcopum in Romana Bonifacii II. Synodo vulgata per Lucam Holſtenium. 129. 2. Manifeſtè docet Orientalium Eccleſias in magnis negotiis in quibus opus eſſet diſceptatione majori Sedem ſemper conſuluiſſe Romanam. 340. 1.
Bonifacii II. nomine epiſtola ad Eulalium eſt ficta ac ſuppoſititia. 50. 1. 283. 2. Queſnellus eas devias ac miſerandas litteras malè probat, & ex ipſis quintum Nicænum Canonem exponit. 50. 2.
Bonifacii II. per D. Lucam Holſtenum vulgata Synodus. 129. 2.
Bonifacii Pontificis Gallorum in Romanam Sedem obſervantiæ præclarum teſtimonium. 81. 1. Teſte Proſpero contra Collatorem non ſolùm *Apoſtolicis*, ſed *etiam Regiis utebatur edictis*. 70. 1. 2.
Bonifacii Pontificis tempore, quàm rudes fuerint Epiſcopi Gallorum. 39. 1. 2. Quam miſeri Diaconi ex quibus Presbyteri ac Epiſcopi creabantur. *ibid.*
Bonifacius Pontifex quandonam fuerit electus. 255. 2.
Bonifacius Pontifex ſuo tribunali affixam Maximi Valentini Epiſcopi cauſam delegat Narbonenſi Synodo. 45. 1. Delegatio facta eſt ſub Conſulatu Monaxii. *ibid.*
S. Briccius Turonenſis Epiſcopus ejectus per rebellem populum Romam appellat 21. 1. Per Romanum Apoſtolicæ Sedis judicium recipit ſuum thronum atque Eccleſiam. *ibid.*
S. Briccius Turonenſis Epiſcopus injuſtè accuſatur à Lazaro. 42. 1. 44. 1. Degradatus Romam appellat. *ibid.*
Bubalii & Tauriani appellatio à Synodo Macedoniæ ad Romanam Sedem. 122. 1. 2. 129. 1. Quales litteras Bubalius finxerit. 122. 1. 2. Non videntur fuiſſe reparatrices. *ibid.*

C

CÆſarius Arelatenſis Epiſcopus videtur primus in Gallia uſus Canonibus Africanis. 247. 2.

Canonum collectio, quæ in quinquaginta titulos diſtributa Theodoreti Cyrenſis nomine extat in manuſcripto Codice Bibliothecæ Regiæ, an reverà ſit Theodoreti Cyrenſis? 123. 1. Cur Theodoretus Cyrenſis Sardicenſes Canones in ſuam collectionem conjecerit? ibid.

Chalcedonenſis Synodi latina translatio facta videtur à Juliano Coenſi Epiſcopo, uno ex Patribus Chalcedonenſis Concilii. 203. 2.

Chalcedonenſis Synodus, non tam ad Eutychetis adversùs Leonem, quàm ad Sancti Flaviani ad ipſum factam appellationem retractandam, fuit indicta. 336. 2.

Calvinus malè docet Romanas appellationes nunquam in Gallia, & Africa fuiſſe admiſſas. 11. 2. In quo ſtatuat Romanæ Eccleſiæ Primatum. ibid.

Caroli Calvi nomine ad Joannem VIII. epiſtola ab Hincmaro Rhemenſi. 82. 1. Non eſt palàm prævaricatoria, cum ſupplicet Pontifici, & potius contra Clericalium appellationum abuſum ſupplicat, quàm contra ſubſtantiam. 82. 2. Peccat tamen quod ex abuſuum prætextu moliatur ſuffocare ſubſtantiam. ibid.

Caroli Calvi profeſſio fidei. 81. 2. Unicus ferè ab Hincmaro Rhemenſi circumſcriptus egiſſe videtur contra Romanas appellationes, quas tamen poſteà admittit. ibid.

Capreolus Carthaginenſis Epiſcopus proximus Aurelii ſucceſſor Beſſulam Diaconum ſuum miſit legatum ad Epheſinam Synodum. 283. 2. Fuit integerrimus Catholicæ communionis, & magnæ apud omnem Eccleſiam authoritatis. 284. 1. Duas adverſus Neſtorium ſcripſit epiſtolas ſanctiſſimas ac eruditiſſimas. 284. 2.

Carolus Calvus electus in Imperatorem anno ſeptuageſimo primo ſæculi noni. 82. 1.

Carolus Magnus qua ratione cognoverit de cauſis difficilioribus Clericorum. 61. 1. In nullo voluit lædere appellationes Romanas. 81. 1. Canonum de Appellationibus Romanis vigorem læſum per Galliæ invaſores Reges barbaros reduxit in Galliam. 33. 1.

Cardinales Presbyteri Romæ tempore Optati Milevitani quadraginta, & Cardinales Diaconi quatuordecim. 163. 1.

Carthaginenſis Archi-Epiſcopi dignitas, quod ſolus in Africana Eccleſia habuerit pallium, ipſumque acceperit à Sede Apoſtolica. 172. 2.

Carthaginenſis Eccleſia non eſt Authocephala, adeoque ejus Sedes non fuit inter maximas. 23. 2. Remotiſſima fuit à Patriarchali dignitate. 152. 1. Hinc ejus Epiſcopus in plenaria ſuæ Diœceſios Synodo non habuit ſingularem thronum, ſed ſedit Collega inter Collegas. ibid.

Carthaginenſis Eccleſiæ dignitatem graviter læſerunt Donatiſtæ. 318. 1.

Carthaginenſis Eccleſiæ prærogativæ decem. 168. 1. & ſeq. *Prima*, conſecratio omnium per Africam Epiſcoporum. ibid. *Secunda*. Conſecratos Epiſcopos referre Romam. 169. 1. *Tertia*, decedentium ac ſuccedentium Epiſcoporum Matriculam accipere. ibid. *Quarta* judicium, ac definitio quæſtionum circa ſucceſſionem Primatuum, & ipſorum, licet nulla eſſet controverſia, confirmatio. 169. 2. *Quinta*. Cuſtodia diſciplinæ & obſervationis Canonum. ibid. *Sexta*. Jus ac obligatio viſitandi omnes Africanas Eccleſias. 170. 1. *Septima*. Per omnem Africam invitis Epiſcopis novos Epiſcopatus erigere. ibid. *Octava*. Clericum alienum eripere, & Eccleſiæ indigenti dare. 171. 1. *Nona*. Generales ſuæ Gentis Synodos indicere, tempus & locum determinare eiſdem, habere jus Relationis ac prærogativam ſuffragii. 172. 1. *Decima*. Quod Carthaginenſis Epiſcopus quibuſcumque Synodalibus litteris ac mandatis ſolus ſubſcriberet, 172. 2. *Undecima*. Omnibus per Africam Eccleſiis diem Paſchalem quotannis denunciare. ibid. *Duodecima*. Quorumvis Monaſteriorum Monachos poſſe transferre, ac evehere in Clerum. ibid. *Decima tertia*. Quod à quovis Monaſterio poterit eligi in Superiorem. ibid.

Carthaginenſis Epiſcopus poſt Romanum Pontificem primus Archi-Epiſcopus, & totius Africæ maximus Metropolitanus. 155. 2. Dicitur primus Archi-Epiſcopus intra Romanum Patriarchatum. ibid. Poſſit ne dici Epiſcopus Epiſcoporum? 154. 1. Non fuit Authocephalus, ſed Patriarchico jure ſubjectus Romanæ Eccleſiæ. ibid. Innocentius I. Carthaginenſem Eccleſiam primus ponit in eadem claſſe cum Eccleſiis Hiſpanis, Gallis, Italis, ac Siculis. ibid.

Carthaginenſis Primas ad Romanam Eccleſiam ſemper retulit quaſvis graviores ac difficiliores cauſas, & quoſvis de novo conſecratos Epiſcopos. 154. 2. Conſtat ex variis Sancti Cypriani epiſtolis. ibid. Item ex facto Monachorum Martiniani ac Saturniani, & ex epiſtola Leonis IX. 155. 1.

Carthaginenſis Primas, an olim acceperit pallium à Romana Eccleſia? 193. 2. Ubique judicatus poterat provocare ad Sedem Apoſtolicam. 228. 2. Locum id etiam habet in cunctis Afrorum Epiſcopis. ibid.

Carthaginenſis Primas poterat Presbyterum alienum, etiam unicum, indigenti Eccleſiæ Epiſcopum dare. 193. 2. Poteſtatis illius uſus plures lites cauſavit in Africa, quas Sanctus Auguſtinus, per introducta Monaſteria, ac mirificè ſtatim multiplicata, extinxit. 172. 1.

Carthaginenſis Primatis, quæ fuerit poteſtas ſacrarum ordinationum? 165. 1. poterat alienos Clericos, non dumtaxat in ſuam transferre Eccleſiam, ſed inſuper in quamvis aliam. 165. 2. Poterat omnibus per Africam plebibus,

bus, quæ id petierant, ordinare Presbyteros, *ibid.* Epiſcopos ordinabat Carthagine per quamlibet pœnè Anni Dominicam. 166. 1. 2. Primates alii paſſim ordinabant in viduatæ plebis civitate. *ibid.*

Carthaginenſis Synodus non eſt celebrata duodecim poſt Sardicenſem annis, ut vult Leo Acridenſis. 105. 2. diſtantia fuit ſeptuaginta Annorum. *ibid.*

Carthaginenſis Synodus ſexta quando celebrata? 255. 2. ejus acta illuſtrantur. 257. 1. & *ſeq.* Exordium videtur ſpurium. *ibid.*

Carthaginenſis Synodus ſub Pontificatu Sancti Cæleſtini. 265. 2. Fuit diverſa à Synodo ſexta. *ibid.*

Carthaginenſium Epiſcoporum Succeſſio. 214. 1. Circa illam labitur D. Lucas Holſtenius. *ibid.*

Carthago proconſularis Provinciæ Metropolis. 147. 2. Carthaginis encomia. *ibid.* Omnium Africæ Provinciarum Princeps & caput. 148. 1. Ab Auguſtino quandoque vocatur abſolutè Provincia. *ibid.* Poteſtatem habuit in omnes Diœceſios Provincias, 154. 2.

Carthago, quo ſenſu à Nilo Doxopatrio dicatur eſſe in Provincia Byzacii? 149. 1.

Caſanate Cardinalis, vide *Hieronymus*.

Caſula omnis apud Græcos eſt ex lana. 178. 2. Objectum Latinis, quod geſtarent caſulas ex ſerico. *ibid.*

Caſula non fuit olim pretioſa veſtis. 201. 1. Fuit lanea ad inſtar pallii, quandoque alba, quandoque coccinea. *ibid.*

Ceciliani in Carthaginenſem Epiſcopum electio, & conſecratio, quibus de cauſis impugnata fuerit à Donatiſtis? 159. 1. 224. 2. Donatiſtæ Ceciliano ſuperordinarunt Majorinum. 159. 2.

Cecilianus vocatus ad Synodum adeſſe noluit, allegans ſuperiorem citari, aut evocari non poſſe à ſubditis 34. 1. Malè damnatur in contumaciam, *ibid.* Debuerat deferri ad tribunal Romanæ Eccleſiæ. *ibid.* An appellaverit ad Melchiadem? 130. 1. Melchiades non proprio motu, juxta Sanctum Auguſtinum, ſed à Principe rogatus cauſam Ceciliani ad ſuum tribunal evocavit, juxta Canones & per ſuæ Sedis authoritatem. 227. 1. Melchiadis ſententia in ejus favorem. 223. 2.

Cecilianus, utpote Exarchus totius Africæ exemptus à Provincialibus Synodis. 229. 2. Appellare poterat, non tantum ad Synodum univerſalem, ſed etiam ad tribunal Romanum. 230. 1.

Cedreni adverſùs Sardicenſes Canones objecta. 125. 1.

Celeſtii ad Zozimum Pontificem appellatio. 265. 2. 272. 2. Huic, quod in dogmatica eſſet materia, nemo Afrorum obſtrepuit. 278. 2. Appellationem deſertam reſumit. 273. 2.

Celeſtii doloſa fidei profeſſio. 275. 1. & *ſeqq.* Ejus diſcuſſi articuli ſunt de ſolo originali peccato, non de natura aut gratia. 278. 2.

S. Cæleſtinus impium Neſtorium condemnat ſua authoritate 38. 1. Quod ipſum conſtanter profeſſa eſt Epheſina Synodus. *ibid.* Proculum Maſſilienſem Epiſcopum Viennenſis, ac Narbonenſis Provinciæ Epiſcopis audiendum delegat. 41. 1. Approbante Sancto Cyrillo Neſtorium communione & gradu privat, niſi intra decem dies cantet erroris palinodiam, 309. 1. 314. 1. Sancto Cyrillo committit Epheſinæ Synodi præſidentiam. 200. 1. Delegans epiſtola periit, aut latet. *ibid.*

Cæleſtinus Papa Danielem citat Romam. 46. 1. Proculi Maſſilienſis Epiſcopi cauſam non merè dimittit Synodo, ſed delegat. 42. 1. 46. 2. Cur Synodo delegaverit cauſam Maximi Valentini potiùs, quàm Danielis. 46. 2.

Chelidonius adverſus Hilarium Arelatenſem Romam appellat, ubi abſolvitur & Eccleſiæ ſuæ poſt plenum cauſæ examen reſtituitur. 80. 1. 2. Item 59. 2. & *ſeq.* permanſit Epiſcopus. 16. 1.

Chiffletius exiſtimans Vigilium Tapſenſem non loqui de Sardicenſi Synodo, ſed conventu Philippo-Politano fallitur. 126. 1.

S. Chryſoſtomi ad Romanam Sedem appellatio. 97. 1. 134. 2.

S. Chryſoſtomus, quo ſenſu conteſtatus fuerit paratum ſe ad diluenda crimina coram centum vel mille Epiſcopis, 301. 1. Appellationem ſuam coram ſola Sede Romana introduxit, & apud ipſam ſolam eſt profecutus. 301. 2.

S. Chryſoſtomus Patriarchicam Conſtantinopolitani Epiſcopatus Diœceſim ac poteſtatem primus architectari cœpit, 105. 1.

S. Chryſoſtomus Sancto Flaviano familiariſſimus & ſub illo dixit Homelias ad Antiochenum populum. 134. 1.

Clementius Byzacenæ Provinciæ Primas Romam appellat. 287. 1. & *ſeq.*

Clericus alienus ſine proprii Epiſcopi juſſu, ac litteris ab alio Epiſcopo nequit incardinari in ſuam Eccleſiam. 73. 1.

Clericus in hæreſim lapſus, licet pœnitens, perpetuò eſt irregularis. 44. 1.

Clericus omnis, licet non eamdem domum aut menſam, olim tamen aliquid communis vitæ habuit, ideoque omnia ſua ponebat ad pedes ſui Epiſcopi ſingulis juxta Monaſterii merita diſtributuri diviſiones menſurnas & ſportulas, 71. 2. Inferendi forma poſtmodum tranſivit ad Monaſteria. *ibid.*

Codex Africanus ſitne opus Synodale. 251. 2. 272. 1.

Cæſarea Palæſtinæ Metropolis. 23. 1.

Communio Epiſcopalis, Clericalis, Laica. 24. 1.

Concilia intra Gallias non agitantur ex ſententia & conſenſu Regis & omnium Ordinum. 89. 1. Neque, ſi quid Roma mittatur eſt deliberationi obnoxium. *ibid.*

Concilia non definiunt, neque tractant niſi de motis apud ſe controverſiis. 78. 2.

Concilii generalis nomine in cauſa Sancti Athanaſii non intelligitur totius Eccleſiæ, ſed commune partibus contradicentium. 61. 2.

Concilium generale Conſtantinopolitanum ex totius Orbis Epiſcopis indictum à Sancto Damaſo,

maſo. 63. 1. In Synodis generalibus Orientales Epiſcopi non ſunt conjudices, aut habituri Synodale ſuffragium, ſed Synodalem Romani Epiſcopi tractatum, atque judicium ſubituri. *ibid.*

Concilium generale ſolas ſibi à Pontifice delegatas cauſas poteſt juxta Sanctum Leonem agitare ac definire, 78. 2. vide *Synodus*.

Conſiſtorii Papalis prima mentio, 138. 1. Cardinales Diaconi olim Conſiſtorio, aut Synodo non aſſiſtebant, 268. 2. Hodie aſſident. *ibid.* Conſiſtorium Papale Siricius vocat *Presbyterium*. 204. 1.

Conſtantinæ donationis inſtrumentum falſi arguitur, 25. 1. Non bene dicitur ab Eccleſia Romana approbatum ab octingentis annis, 177. 2. Plures eruditi cenſent non eſſe opus adeò antiquum, *ibid.* Eccleſia Romana illud non probavit, dum ſuſcepit Gratiani Decretum: imò graves Authores teſtantur Gratianum ipſum agnoviſſe iſtud inſtrumentum eſſe ſpurium. *ibid.*

Conſtantinopolitana Eccleſia Pallium non accepit à Romana Eccleſia. 194. 2.

Conſtantinopolitana Synodus à Damaſo confirmata, 120. 2. Nicænam fidem de Sacro-Sancta Trinitate ac divina incarnatione inſigniter defendit ac ſtabilivit. *ibid.*

Conſtantinopolitana Synodus adversùs Petri Alexandrini Patriarchæ præſumptionem, 48. 2. Cur totius Ægyptiacæ Diœceſeos adminiſtrationem committat ſoli Alexandrino Patriarchæ, nec meminerit Romanæ Eccleſiæ? 49. 1. Canonem 5. Nicæni, ſi tangat, valdè modicè tangit. 49. 2.

Conſtantinopolitana Synodus, an poſtulaverit confirmari à Romano Pontifice? 120. 2. Conflata erat ex peſſimis hominibus. *ibid.* Conſtantinopolitana Synodus Canone 2. non interpretatur Canonem 5. Nicænum, ſed præſertim ſextum. 48. 2. 49. 2.

Conſtantinopolitani Epiſcopi omnes poſt Sanctum Joannem Chryſoſtomum tentaverunt Epheſinos Exarchos ſua authocephalia exuere, ac Regiæ Civitatis throno ſubjicere, atque ita ſeſe evehere in Patriarchas. 36. 1.

Conſtantinopolitanus Epiſcopus quandonam cœperit habere ſecundum in Eccleſia locum, 193. 2. 299. 2. Sanctus Leo circa hoc pacta Domni ac Procli, licet per Chalcedonenſem Synodum confirmata, potentiſſimè ac penitus abolevit. 299. 2. Ejus judicium Romana Eccleſia defendit & cuſtodivit per multa ſæcula. *ibid.*

Conſtantinus Donatiſtas ad ſe provocantes remiſit ad Papam Melchiadem. 75. 2. Non Gallicanos, quos ipſi petebant, dedit Judices, ſed Pontificem Romanum. 91. 1. Quò tamen Donatiſtis aliquid impertiret, adjunxit quoſdam Gallicanos Epiſcopos, 229. 2. Donatiſtarum preces tranſtulit in formam Appellationis. 227. 1.

Conſtantinus, an idem ſenſerit cum Euſebianis? 112. 1. Verius eſt, quod non, ſed Synodo Sardicenſi adhæſerit. *ibid.* Athanaſium cum honorificis litteris remiſit in Sedem. *ibid.*

Conſtantinus Imperator ab Euſebianis dictus *Epiſcopus Epiſcoporum*. 90. 2. 112. 1. In decernendo faciens ſe Principem Epiſcoporum dicitur *abominatio deſolationis, quæ à Daniele prædicta eſt*. 95. 1. Suadentibus Euſebianis pluſquam trecentorum Epiſcoporum conventum ex Eccleſia transfert ad palatium, ac ipſe præſidet & Epiſcopos cogit ad ſua deſideria. 100. 1. In Eccleſiæ Synodis agebat omnia. 112. 1. Quæ Mandata miſerit ad Ariminenſem Synodum? 112. 2. nolebat Athanaſium abſolvi ab Ariminenſibus. *ibid.*

Conſuetudines ſingulares Eccleſiarum poſſunt aboleri per generales Synodos, 267. 2.

Contumelioſi Rejenſis in ſecunda Narbonenſi Provincia Epiſcopi ad Romanam Sedem appellatio, 55. 2. Lapſus fuerat in adulterium & involutus aliis criminibus, *ibid.* Controverſia circa ejus pœnitentiam. *ibid.* Provocat ad Agapetum. 56. 1. 92. 2. Ejus appellatio non fuit à Sancto Cæſario reprobata, ſed ficta ejus innocentia. 247. 2.

Cornelio Pontifici defertur cauſa Fortunati Presbyteri, &c. contra Sancti Cypriani ex Neophyto Epiſcopalem creationem. 62. 2.

Cornelius decrevit Epiſcopos lapſos ad Pœnitentiam quidem agendam poſſe admitti, ab ordinatione autem Cleri, atque Sacerdotali honore prohiberi. 27. 1.

Coſmas Epiphanienſis, ac Severianus Arethuſæ Epiſcopus damnant Severum Antiochenum. 33. 2.

Creſconius Epiſcopus appellat ad Sedem Romanam. 287. 1.

Creſconius ſuo Codici canonum, etiam inſeruit Sardicenſes Canones, qui firmant Romanas appellationes Epiſcoporum. 285. 1. 2.

S. Cypriani epiſtola ad Sanctum Stephanum malè à Joanne Launoy proſcribitur, ut ſpuria. 22. 2.

S. Cyprianum de Baptiſmo errantem Jubajanus ac Pompejus non invaſerunt, ſed detulerunt apud Sanctum Stephanum Papam, quod ejus error haberet aliquid fundamenti. 33. 2. Ob eam cauſam Sanctus Stephanus ad damnationem fuit lentior. 34. 2.

S. Cyprianus novam in Lapſos clementiam non præſumpſit attentare, niſi facta relatione ad Romanum vacantis Eccleſiæ Clerum. 154. 2.

S. Cyprianus Romanarum in Gallia appellationum aſſertor. 21. 2. commendat Sancto Stephano, ut in Provinciam, & ad Plebem Arelatæ conſiſtentem litteras mittat, quibus abſtento Martiano alius in ejus locum ſubſtituatur. 22. 1. Quo ſenſu dixerit, quod Epiſcopatus per totam Eccleſiam ſit unus? 307. 2.

S. Cyprianus ſolicitudinem geſſit omnis Eccleſiæ, non quidem paternæ juſtitiæ, ſed Fraternæ charitatis, præſertim circa materiam Novatianenſis crudelitatis, 23. 2. non ſcripſit proprio

motu in Gallias de cauſa Martiani . 25. 1. tamquam author novæ in lapſos clementiæ ſingulariter in Martiani damnationem debuit influere . 26. 1. Non contrariatur authoritati appellationis Romanæ, ſed ſoli effectui appellationis frivolæ & per obreptionem, à Sancto Stephano obtentæ, 28. 1. Favet Romanis Africæ appellationibus. 217. 2. Damnat ſolas appellationes Africani Cleri inferioris, 220. 1. Fortunatum credidit ob Hæreſim non fuiſſe validè ordinatum, 222. 2. Primus apud Afros è Neophyto ordinatus Epiſcopus. 217. 2.

S. Cyrilli epiſtola, qua tranſmiſit Nicænos Canones, quandò ſcripta. 266. 1.

S. Cyrilli Hieroſolymitani appellatio diſcutitur, 95. 1. *& ſeq.* Appellat non ad numeroſiorem Synodum, ſed ad ſuum Patriarcham Antiochenum, 95. 2. Malè à Socrate dicitur primus omnium appellationem uſurpaſſe ad eum morem, qui in foro obtinet. 96. 1.

S. Cyrillus Alexandrinus Patriarcha non fuit auſus Neſtorium damnare ſine præceptione Romani Pontificis, 25. 2. Cur non appellaverit à damnatione facta per Joannis Antiocheni factionem, 29. 2. Epheſinæ Synodo præſedit vice & nomine Cœleſtini Pontificis, 199. 2. 200. 1. Quibus conditionibus convenerit cum Joanne Antiocheno. 331. 1.

D

SAncti Damaſi circa Romanas appellationes Acta elucidantur, 334. 2. Quid egerit in cauſa Apollinarii. *ibid.* Item in cauſa Vitalis. *ibid.*

S. Damaſus non ſolus, ſed etiam ejus ſucceſſores conſtanter uſi ſunt poteſtate degradandi in cunctos Romani Patriarchatus Metropolitas. 38. 2.

S. Damaſus Priſcillianiſtas Romam appellantes in conſpectum ſuum, cur non admiſerit? 30. 1.

Daniel Presbyter Orientali Eccleſiæ de variis, etiam ſtupro Sancti-Monialium, accuſatur, 46. 1. Fugit in Galliam, & tamquam vagabundus apud Patrem communem Romanum Epiſcopum accuſatur. *ibid.*

Degradato Epiſcopo auferebatur etiam ſui Patrimonii regimen & ex ipſius proventibus alebatur. 56. 2.

Deſiderius Archi-Epiſcopus Viennenſis pallio Epiſcopali ornatus. 184. 2.

Diœceſis. Vox inducta per Conſtantinum M. 146. 2.

Dionyſii Exigui authoritas ex Caſſiodoro ſtabilitur. 249. 2.

Dionyſium Alexandrinum Epiſcopi Penta-Politanæ Provinciæ non præſumpſerunt damnare, ſed accuſarunt apud Dionyſium Pontificem. 34. 1.

Dioſcorus Patriarcha Alexandrinus præſumit Synodum facere ſine authoritate Sedis Apoſtolicæ, quod nunquam licuit, nunquàm factum eſt, 65. 1. In Chalcedonenſi Synodo debuit è Cathedra deſcendere, & ut Reus in medio ſtare, 65. 2. Quanta potuerit in Epheſino latrocinio? 296. 2. Cur oderat Domnum Antiochiæ Patriarcham? *ibid.*

Domni Antiocheni damnatio, prout à Dioſcoro facta eſt, fuit iniqua, & invalida. 324. 2.

Domnus Antiochenus Patriarcha, cur damnatus? 324. 1. Defunctus tempore Chalcedonenſis Synodi. *ibid.*

Domnus ordinatur in locum Pauli Samoſatenſis, 109. 2.

Donatiſtæ recurrunt ad poteſtatem ſæcularem. 75. 1. Cecilianum apud Imperatorem accuſant, 75. 2. Primi retractatorium judicium poſtularunt à Laico Principe. 95. 1. graviſſimè impegerunt in Canones. 225. 2.

Donatiſtæ tranſcripſerunt in totam Eccleſiam Orientalem litteras conventiculi Philippo-Politani ſolius Euſebianæ factionis facinus, 280. 2. Quid differunt ab Arianis? 280. 1. Cur à Romanis vocati ſint Montenſes? 163. 1.

Donatiſtarum ſchiſma inchoatum à Numidiæ Epiſcopis ob Ceciliani Carthaginenſis Archi-Diaconi ad iſtius Eccleſiæ Epiſcopatum promotionem. 159. 1. Contendebant Primatem debuiſſe conſecrari à Primate, & quidem Numidiæ. *ibid.*

Donatiſtarum varia in Carthaginenſis Eccleſiæ dignitatem injuria. 159. 1.

Donatus appellari voluit *Princeps Carthaginis*. 151. 1. Eundem titulum uſurparunt Donatiſtæ, diſplicuitque Synodo Carthaginenſi. *ibid.* *Donatus* nomen eſt Afris proprium & familiare. 280. 1.

Donatus quis fuerit Donatianæ Hæreſis Princeps? 224. 2.

Dorotheus Martiano-politanus Epiſcopus pro concione negat Mariam eſſe Deiparam. 25. 2.

Duziacenſis Synodus, quid ſcripſerit in cauſa Hincmari Laudunenſis? 60. 2.

E

EBbonis reparatio quomodò peracta? 356. 2. Appellans ad Sedem Romanam non fuit ſine prævio examine admiſſus ut Canonicus Epiſcopus, & pallio donatus. 69. 2.

Eccleſiæ regimen Monarchicum, mixtum tamen Ariſtocratiæ. 48. 2.

Eccleſiæ ſunt ab Apoſtolis diſtributæ in ſex Auto-cephalias, uni tamen Papali Capiti ſubjectas Diœceſes, tres Patriarchales, & tres Exarchicas. *ibid.*

Ecembolius Sophiſta Conſtantinopolitanus vertumnus ad Imperatorum ingenia, ac naturam ſe conformans. 213. 1.

Electio quandoque accipitur pro conſecratione. 167. 2.

Ennodii Ticinenſis Epiſcopi Apologeticus, quid ſcri-

ſcribat de Synodo Sardicenſi? 124. 1.
Epheſina Eccleſia à Sancto Paulo fundata, & à Sancto Joanne Evangeliſta dudum directa, ægrè fert ſe ſpoliari ſua Autocephalia. 37. 1.
Epheſina Synodus Metropolitæ pœnam ſtatuit, quod deinceps ſuæ Provinciæ ſubſuturus ſit. 32. 1. Fuit in duas partes diviſa. *Ibid.*
Epheſina Synodus convenit, non ad ſolam Neſtorii, ſed præſertim ad degradatorum ab ipſo Clericorum provocationem diſcutiendam. 337. 1.
Epheſina Synodus, utrum Œcumenica? 128. 2.
Epheſinum latrocinium, cur ſubindè vocetur univerſale Concilium? 326. 2. Cujus authoritatis ſit. *Ibid.* Non habebatur ab omnibus Catholicis paſſim pro Latrocinio. *Ibid.* Cauſa Synodi. 211. 2.
S. Epiphanius, quid ſenſerit de Marcione? 71. 1.
S. Epiphanius Apocryphis quandoque credidit. 71. 2.
Epiſcopales accuſationes ſolus Provinciæ Primas potuit admittere, ac Reos citare. 212. 1. Potuit duodecim Epiſcopos eligere & iis præſidere aut alicui decimo tertio vices ſuas delegare. *Ibid.*
Epiſcopale judicium non finit controverſiam fidei. 269. 2.
Epiſcopi Italiæ, quinam dicantur? 120. 1. Item, quinam finitimi ad almam urbem? *Ibid.*
Epiſcopi in Africa quomodò appellare potuerint? 213. 2. 214. 1.
Epiſcopi Provinciales in Synodis Provinciales Epiſcopos damnare poterant, conceſſa tamen damnatis facultate appellandi. 47. 1. appellatio, ſi excluderetur, non tantum in Papalem, ſed in Patriarchalem poteſtatem foret injurioſa. *Ibid.*
Epiſcoporum translatio ſummoperè quondam vetita. 150. 2. Eam Afri æquiparabant rebaptiſmo. *ibid.*
Epiſcopus, cujus Sedes Reum reparat, non poteſt Synodo non præſidere. 160. 1.
Epiſcopus debet eſſe ſine crimine, & præſertim ſine flagitio, & quidem patrato poſt nonniſi à à duodecim Epiſcopis damnari potuit. 210. 1. *& ſeq.* Suppleri tamen potuit per ſeptuaginta duos idoneos teſtes. 211. 2. Attamen nonniſi per Provinciæ Synodum. *Ibid.*
Epiſcopus novus in locum damnati creari In Africa non poterat niſi damnationem Romana Eccleſia confirmaret. 34. 1.
Epiſcopus per injuriam rejectus à ſua ad quam conſecratus fuerat civitate, & nunquam admiſſus, poteſt in aliam Eccleſiam incardinari ex perpetua omnium Gentium conſuetudine & Apoſtolica diſciplina. 135. 1. Iſta incardinatio nullatenus eſt translatio. *Ibid.*
Epiſcopus ſolus nequit Collegam deponere, aut criminaliter deponere, nec Metropolita, imò nec Patriarcha id poteſt in ſuum ſuffraganeum. 47. 2.
Evagrius à Paulino ſolo adhuc vivo ſucceſſor ordinatur. 133. 1.
Eulalii contra Bonifacium ſchiſma quomodò compoſitum. 256. 2. Nec Alexandrina, nec Carthaginenſis Eccleſia inter ſuos Epiſcopos unquam habuit Eulalium. 283. 2.
Euphratæ Colonienſis Epiſcopi Romana appellatio. 28. 1. *& ſeq.* Item 97. 2. Fusè, Non fuit damnatus ob Arianam Hæreſim, ſed Pauli Samoſatenſis, aut Marcelli. 28. 1. Damnatus fuit à propria Synodo: Non tamen proceſſit ad definitivam ſententiam, niſi adeſſet Maximinus Treverenſis, & Valentinus Arelatenſis. 33. 2.
Euſebiana factio à Provincialibus Synodis non excluſit Clericorum ad Patriarcharum provocationes, longè minùs ad Pontificem. 81. 1.
Euſebianæ factionis epiſtola ſceleratiſſima 94. 2. à Marca malè ex illa invadit Romanas appellationes. *Ibid.* Eſt epiſtola Philippo-Politani conventus, 108. 1. Quot ſubſcripſerunt? *Ibid.*
Euſebiana factio. 31. 1. Degradat Gaudentium Naxitanum, 48. 1. Deſperans non Romam, ſed proceſſit Antiochiam & evomuit Canonum fucos. 51. 1. Eccleſiæ Monarchiam impugnant, & Ariſtocratiam inducere tentant. *Ibid.* Sardicenſis Synodi contra Euſebianam factionem teſtimonium. 54. 1. Conjurarunt Sancti Athanaſii, & aliorum reſtitutionem nunquam admittere. *Ibid.* Cum Hoſio & aliis diſputantes nihil profecerunt: Omnes de nocte fugerunt Philippo-Polim, & apud Orientale imperium inſanierunt tres Patriarchatus eſſe jure divino Autocephalos. *ibid.* Julium Pontificem gradu & communione privarunt. *Ibid.*
Euſebiana factio malè dicitur noluiſſe ſua judicia retractari, etiam per œcumenicam Synodum. 107. 2.
Euſebiana factio nunquam negavit Provinciales Synodos ad Patriarcham, aut Autocephalium Primatem poſſe appellare. 14. 1. Solas Patriarchales ac alias Autocephalas Synodos voluit eſſe inappellabiles. *Ibid.* & 75. 2. 76. 2. Appellantes & Romam accedentes Presbyteros comprehendebant per viam ac tradebant in cuſtodias. 76. 1.
Euſebiana factio Romanas appellationes antea approbaverat. 62. 1. Noctu & inſalutato Pontifice ob repulſam fugiunt Roma. 62. 2. 66. 1. 68. 2.
Euſebiani tertiò Romam à Julio evocati. 109. 1.
Euſebianorum tergiverſatio contra Julium Pontificem. 61. 2. In cauſa Piſti molimina apud Julium Pontificem. 62. 2.
Euſebius Dorylenſis Epiſcopus in Chalcedonenſi Synodo queritur de occiſione Flaviani. 65. 2. Primus Eutychetem accuſat. 66. 1. Item Patriarcham Neſtorium. 290. 1. A Synodo Chalcedonenſi fuit ex integro reparatus. 350. 2. Romanam Eccleſiam non ſolummodò appellavit, ſed etiam perſonaliter acceſſit. *Ibid.* Chalcedonenſi Synodo adfuit ut plenè Cano-

Canonicus Epiſcopus. *Ibid.*
Euſebius Nicomedienſis unde Euſebiana factio. 62. 1.
Euſtatius Sebaſtenus Epiſcopus appellat ad Liberium. 336. 1. Ab eodem ſine generali Synodo reſtituitur. *Ibid.* Dignitati reſtitutus redit ad ingenium & vomitum. 336. 2.
Eutycherii Thyanenſis Metropolitæ epiſtola ac Xixtum Pontificem noviter reperta. 327. 2. & *ſeq.*
Eutyches appellat Romam. 290. 1. & *ſeq.* 301. 1. Romam appellat ante inchoatam reviſionem. 295. 2. Pontifex videtur appellationem admiſiſſe, eique adſcripſiſſe ſuſpenſivum effectum. *Ibid.* Cur in ſua, quam ad Florentii Patricii aures fecit appellatione, exprimens Theſſalonicenſem Epiſcopum, omiſerit Patriarcham Antiochenum. 297. 2. Quare ad Domnum & ejus Concilium provocare noluerit. 299. 1. 300. 1. In Sancti Flaviani Synodo Romanum Epiſcopum invocavit, quod ſciret circa Chriſtianam fidem nihil poſſe ſtabiliri ſine Epiſcopo Romano. 300. 1. Hieroſolymitanum ex arte invocavit. *Ibid.* Ad generalem Synodum appellavit ante Sancti Leonis judicium. 296. 1. Mendaciter affirmabat ſe appellaſſe tempore Conſtantinopolitani Concilii. 301. 1. Ad generalem totius Eccleſiæ Synodum per ſubitum impetum appellavit, 301. 2. Statim à ſua Romana appellatione cogitavit de generali Synodo. 302. 1. 310. 2. 311. 1.
Eutyches appellationem ſuam ad tres Patriarchas introduxit coram ſolo Papa Leone. 303. 1.
Eutyches fuit Archimandrita trecentorum Monachorum. 291. 1.
Eutychetis error. 297. 2. 345. 1. Hæreſis non fuit nova. 301. 2. Synodalis contra eum ſententia. 290. 2. Apollinarii erroribus dedit novam faciem. 305. 2. Sanctum Leonem infamat de Neſtorianæ Hæreſis patrocinio. 311. 1.
Eutychetis imperitia, mendacia. 296. 1. 302. 2. A Queſnello perperàm vocatus vir ſagaciſſimus, *Ibid.* Injuriis proſequitur Sanctum Flavianum, 292. 2. & Sanctum Leonem, 295. 1. 311. 1. Author commotæ in Theodoretum Cyrenſem tragœdiæ. 298. 1. 2.
Eutychianæ ad Sanctum Leonem appellationis ex Caſſinenſi Codice inſtrumentum. 341. 2.
Excommunicatio Romana in totum Orientem, cur commutata in ſimplicem communionis diſſociationem. 314. 1.

F

FAuſtini Potentini Epiſcopi, ac Philippi & Aſelli Presbyterorum apud Afros acta. 253. 2.
Fauſtinus cur Africanæ Synodo non præfederit. 256. 2. Eum qua legatum revocari non poſtularunt Africani Epiſcopi. *Ibid.*
Fauſtinus Lugdunenſium Metropolita Cypriano ſcribit de cauſa Martiniani Arelatenſis, 23. 1. Non præſumpſit de Martiniano judicare. 47. 1.
Felix Epiſcopus, imaginarium urbis Romæ Epiſcopum ſe dicit, 161. 1. 2. à Donatiſtis detruditur in tertium locum poſt Januarianum ac Primianum. *Ibid.*
Felix in nova Epyro Epiſcopus ad Romanam Sedem appellat. 136. 1. 2. videtur non à lata ſententia, ſed provocaſſe adverſus ferendam. *Ibid.*
Ferrandus Archidiaconus Carthaginenſis Eccleſiæ Sancto Fulgentio retulit quæſtiones de Æthiopis baptiſmo, 285. 1. Idem ſcripſit vitam Sancti Fulgentii, & creditur author Breviarii Canonum, *ibid.* 156. 1.
S. Flaviani ad Sanctum Leonem epiſtolæ duæ, 306. 1. In priori epiſtola ſeu relatione poſtulavit confirmationem latæ de Eutychete ſententiæ. 306. 2. Poſtulavit non ſuæ perſonæ, ſed Ecclaſiaſticæ cauſæ ſolatium ac defenſionem, ſeu factæ Synodi confirmationem. 308. 2.
S. Flaviani appellationem ſolus Sanctus Leo ſine generali Synodo poterat retractare ac definire. 324. 1. Conſtat ex univerſa Chalcedonenſi Synodo. *Ibid.* Item ex Sancti Leonis epiſtola ad Clerum & Populum Conſtantinopolitanum, *ibid.* 325. 2.
S. Flaviani cadaver in Baſilica Sanctorum Apoſtolorum convenienter eſt ſepultum. 324. 2.
S. Flaviani de Eutycheris errore ac perſona ſententiam Sanctus Leo confirmat. 294. 2.
S. Flaviani in Romanam Eccleſiam profunda reverentia. 293. 1.
S. Flaviani Romana appellatio à Dioſcori, & omnis iſtius factionis violentia. 301. 1.
S. Flaviani Romana appellatio diſcutitur. 318. 1.
S. Flavianum, quæ genuina ratio deterruerit à cogenda Synodo. 316. 2.
S. Flavianum ſceleratus Dioſcorus coram ſe geniflexum invaſit calcibus, in conſpectu totius Synodi, ex quibus paucos poſt dies novus iſte Abel migravit ad Dominum. 318. 2.
S. Flavianus à Romana Eccleſia pro perjuro, exlege, & contumaci habitus. 120. 2. Romanæ Eccleſiæ communionem non accepit, niſi ſub finem vitæ, per mediationem Acacii Berrhæenſis Epiſcopi, & Sancti Iſidori Peluſiotæ Presbyteri Alexandrini. *Ibid.*
S. Flavianus ab Eutychete compulſus ad ſolemnem in ſcriptis fidei profeſſionem. 293. 1.
S. Flavianus accuſatus ab Eutychete de Neſtoriana hæreſi, 294. 1. Item de refutatis duodecim Capitulis Sancti Cyrilli. *Ibid.*
S. Flavianus ad ſolam Apoſtolicam Sedem appellavit, non ad generalem Synodum. 322. 2. Conſtat ex Liberato Carthaginenſis Eccleſiæ Archi-Diacono. 323. 1. 2.
S. Flavianus, an appellaverit ad ſolum Pontificem, an verò ad aliam generalem Synodum? 319. 1. Ex teſtimonio Sancti Leonis lucet appellaſſe ad ſolum Pontificem. *Ibid.* & *ſeq.*

Idem

Idem conſtat ex Valentiniani III. Imperatoris ad Collegam Theodoſium epiſtola . 320. 2. Item ex litteris, quas ad Theodoſium ſcripſit Galla Placidia Auguſta Conſtantii Imperatoris vidua, Valentiniani mater. 321. 1. Item ex litteris Hilari Romanæ Eccleſiæ Archi-Diaconi ad Paulcheriam Auguſtam. 321. 2.

S. Flavianus, an cenſuerit per Papalem ſuæ Synodi confirmationem poſſe, aut debere abſtineri à generali Synodo. 315. 2. Quid de hac re etiam ſenſerit Sanctus Leo. *ibid.*

S. Flavianus Apoſtolicis Sancti Leonis litteris ſtatim reſpondit, omnemque Eutychetis errorem, omniaque ſuæ Synodi acta expoſuit. 2.2.2.

S. Flavianus cenſet ad enarrationem cauſæ Eutychetis non eſſe opus œcumenica Synodo, ſed profitetur ſufficere ſolum Leonis Sacerdotium. 303. 1.

S. Flavianus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, ſectatus veſtigia Sancti Joannis Chryſoſtomi retinuit & exercuit Patriarchalem poteſtatem in Aſiaticam, immò in tres olim Autocephalas Diœceſes. 290. 1.

S. Flavianus cum Euſebio apud Epheſum à Dioſcoro carceratus & relegatus Hyperpam Aſiæ, inter manus eorum, à quibus in exilium ducebatur glorioſo ad Chriſtum fine tranſivit. 323. 1.

S. Flavianus in cauſa Eutychetis agnovit jus Romanæ appellationis. 301. 2. Contra factum Eutychetis meritò contendit. *ibid.*

S. Flavianus ſacra juſſione compulſus fuit, propria manu ſcribere libellum fidei, atque ita ſe de Neſtorio purgare. 295. 1.

S. Flavianus ſuorum Synodalium geſtorum Apoſtolicam confirmationem à Sancto Leone poſtulavit omnibus eloquentiæ ſuæ viribus. 316. 1. Quas rationes ad removendum generale Concilium attulerit. *ibid.*

S. Flavianus ſuperordinatus Meletio. 133. 1. Flavianum, utpotè manifeſtè perjurum, atque intruſum ſemper ac meritò averſata fuit Romana Eccleſia. *ibid.* Flavianus renuit venire ad Synodum Capuanam. *ibid.* Ab Apoſtolica Sede provocavit ad Synodum. 133. 2. Flaviani appellationi non detulit Siricius. 134. 1.

Flavitas Presbyter mortuo Acaciò ordinatur Patriarchà Conſtantinopolitanus non tamen conſenſit inthronizari ſine Romano Epiſcopo. 109. 2.

Fortunati ac Feliciſſimi appellatio Romana, quo ſenſu à Sancto Cypriano improbata. 220. 2. Fortunatus non fuit Epiſcopus. 147. 1.

Fortunati legatos quomodò Cornelius Pontifex tractaverit. 223. 1.

Fortunatus ex mente Cypriani non erat verus Epiſcopus; quia conſecratus ab Hæreticis, à quibus datos ordines, ſicut & baptiſma Cyprianus cenſebat eſſe irritos & nullos. 222. 2. Iſtud ipſum cenſebat Cypriani populus. *ibid.*

Fortunatus non à viginti quinque, ſed à ſolis quinque, eiſque ſordidis & damnatis Epiſcopis intruſus & conſecratus. 220. 1. Quæ poſtulaverit à Sancto Cornelio. *ibid.*

Franco-fordienſis Synodus, quid decernat de appellationibus? 79. 2. Ejus Canones ſintne confirmati per Romanam Eccleſiam? 80. 1.

Fulcherius Tyrenſis Archi-Epiſcopus pallium accipit ab Innocentio II. 197. 1.

Fuſſala quandonam cœperit habere Epiſcopum? 242. 1.

Fuſſala quondam Hipponenſis Parochiæ oppidum diſmembratur. 233. 2. Fuerat pertinax in parte Donati. *ibid.* Denuò adſcripta Cathedræ Hipponenſi. *ibid.*

Fuſſalanus Epiſcopatus erectus à Sancto Auguſtino. 242. 2.

G

GAllia nihil pertinet ad Carthaginenſem Epiſcopum. 23. 2. 25. 1.

Galliarum Primates ſunt Africanis longè juniores. 155. 2. Omnium ſenior eſt per Carolum M. *ibid.*

Gallicana Eccleſia, an in appellando gaudeat Africanæ Eccleſiæ Privilegiis? 84. 2. & *ſeq.*

Gallicana Eccleſia non ſolet feſtinanter ſuperordinare. 19. 1.

Gallicana Eccleſia ſemper fuit obſequentiſſima Sedi Apoſtolicæ, 18. 1. Longè aſtrictior Romano Epiſcopo, quàm Carthaginenſi ſubjecta. 25. 1.

Gallicana olim Eccleſia credidit Sancto Gelaſio affirmanti Sanctum Athanaſium, Sanctum Joannem Chryſoſtomum, ac Sanctum Flavianum provocaſſe ad ſolam Sedem Apoſtolicam, 340. 2.

Gallicana Provincialia Concilia non poſſent ſuprema facultate; ut ab iis Romam non appelletur ab inferiore Clero. 78. 2.

Gallicanæ Eccleſiæ Clerici damnati à ſuis Epiſcopis nolebant ſuarum Provinciarum Synodos accedere. 82. 2. 83. 1. Fraudulenter accedebant Sedem Romanam. 83. 1.

Gallicanæ Eccleſiæ Clerus inferior ſemper appellavit ad Sedem Romanam. 77. 2. & *ſeq.*

Gallicanæ Eccleſiæ Presbyteri, an poſſint prætermiſſa Synodo immediatè Romam provocare? 84. 1.

Gallicani Epiſcopi à ſuis Synodis damnati, olim appellaverunt ad Sedem Apoſtolicam. 17. 1.

Gallicani Epiſcopi, an fuerint aliquando exempti à Patriarchali intra almam Urbem celebrandam Romani Pontificis Synodo. 86. 2.

Gallicani Epiſcopi excuſant ſe à Synodo indicta per Nicolaum I. non quod talis evocationis poteſtatem negarent, ſed quod exiſtimabant nullam eſſe evocationis neceſſitatem. 88. 1. cur Epiſcopi rationes ſuas per ſe non expoſuerint, ſed per Reges. 88. 2. & *ſeq.*

Gallicani Epiſcopi Synodales ſuorum Collegarum damnationes in executionem non mittebant, quandò ad Sedem Romanam erat provocatum. 123. 2. Cauſa Contumelioſi, cujus damna-

damnatio tranſierat in rem judicatam, perperam allegatur. *ibid. & ſeq.*
Gallicanos Epiſcopos ad Patriarchales Romani Pontificis Synodos evocandi vetuſta conſuetudo. 88. 1.
Galli novatores Euſebiana factione pejores. 10. 2.
Galli ſemper appellaverunt ad Sedem Apoſtolicam. 15. 2. Solus Hilarius tramitem illum dereliquit. 18. 2.
Galli ſpectant ad Patriarchalem Synodum Romanæ Eccleſiæ. 86. 2.
Gamalius Bagajenſis Epiſcopus & Primas Numidiæ præſidet Synodo, &c. 159. 2.
Gamalius Primas cogit Synodum trecentorum & decem Epiſcoporum. 160. 1.
Gaudentius Naxitanus degradatur ab Euſebianæ factionis conventu. 48. 1.
Gaudentius Naxitanus Metropolita Dacorum 129. 2. Ad ejus interceſſionem emanarunt Canones Sardicenſes de Romana appellatione. *ibid.* & 139. 2.
Gaudentius Naxitanus in Illyrico Epiſcopus appellationes Romanas non tantum agnoſcit, ſed etiam ampliat. 123. 1. Hinc degradatur à Philippo-Politana factione. 122. 2.
S. Gaudentius Abitunenſis Epiſcopus, Wandalis Africam devaſtantibus, cum ſancto Quodvult-Deus, & cæteris Præſulibus fugit, & in Parthenope civitate monaſterium condidit. 284. 2. Jecit prima Auguſtiniani Ordinis extra Africam exordia. *ibid.*
Gerbais Joannes Doctor Pariſienſis errat circa tempus & locum Concilii Arelatenſis. 17. 2. Fatetur Chelidonium iviſſe Romam ad poſtulandum Hilarini judicii reformationem, juxta placita Sardicenſis Concilii. *ibid.* rectè ſentit de appellationibus Romanis. *ibid.* Recedit à profeſſione veritatis, quam fecerat de Sardicenſibus Canonibus, 18. 2. Labitur. *ibid.*
Gerbais recedit à prima ſua ſententia. 20. 1. Malè docet Sanctum Leonem erraſſe, quod Gallicanorum Epiſcoporum cauſas Romæ cognoverit, *ibid.* Ejuſdem ſenſa & errores circa Imperatoris Gratiani legem. 35. 1.
S. Gelaſii epiſtola ad Fauſtum Magiſtrum à Queſnello agnita citat Canones, *qui appellationes totius Eccleſiæ ad Romanæ Sedis examen voluere deferri, ab ipſa verò nunquàm appellari debere ſanxerunt.* 287. 1.
Gerontius ſceleratus Sancti Ambroſii ex-Diaconus circumſcribit Helladium Cæſarænſem in Cappadocia Epiſcopum, & conſecratur Nicomedienſis Epiſcopus. 46. 1.
Gratiani decretum, an Eccleſia quoad omnia probaverit? 177. 2.
Gratiani & Valentiniani de Romanis appellationibus leges, an ſint contrariæ Canonibus? 32. 1. 39. 2.
Gratiani Imperatoris lex de judicandis Epiſcopis à Romano Pontifice. 35. 1. Non hæſit in perſona ſolius Damaſi. 38. 1. 40. 1.
Gratiani lex adverſus Parmenſem ac Puteolanum Epiſcopum, nihil ſancit Romanis appellationibus contrarium. 91. 2. & ſeq.
Gratiani lex apud Orientales, quoad illam partem, quæ apud ipſos ſervari poterat, ſemper fuit in ſumma reverentia, ac plena obedientia. 39. 2. Ad Eccleſiæ Africanæ preces innovata quoad poſteriorem partem per Imperatorem Arcadium & Honorium. *ibid.*
Gratiani lex non hæſit in ſola perſona Damaſi, ſed fuit perpetua interpres ac executrix Canonis Apoſtolici. 39. 2. Viguit in Gallia tempore Bonifacii Pontificis. 45. 2.
Græcorum ritus de pallio ſunt omninò Apoſtolicum inſtitutum. 197. 2.
S. Gregorii M. epiſtola ad Columbum debebat præcedere epiſtolam ad Mauritium. 286. 2. Gregorii M. epiſtolæ egent reviſione & correctione. Epiſtola 16 ad Columbum deberet eſſe omnium, circa materiam de qua agitur, prima. *ibid.*
S. Gregorii M. tempore non ſoli Afrorum Epiſcopi, ſed etiam inferior Clerus Romam appellavit. 285. 2.
S. Gregorii M. textus vitiatus. 196. 1. Pro *Nicomediæ*, legendum *Nicopolis*. *ibid.*
S. Gregorius M. etiam in prima inſtantia agit adverſus Metropolitas. 39. 1.
S. Gregorius M. geſtavit non latinum, ſed græcum Pallium. 201. 1. Gregorius Magnus quandoque latino, quandoque græco utebatur pallio. 201. 2.
S. Gregorius M. quale pallium geſtaverit? 138. 1. Non fuit latinum, ſed Græcum. *ibid.* Acœmetenſis Monachus an ſententiam Felicis tertii affixerit Epiſcopali pallio Acacii. 176. 1.
Gregorius M. quomodo circa appellationes Romanas egerit in Gallia? 140. 1. Quomodo in Hiſpania? 140. 2.
Gregorius Nazianzenus propugnaculum fidei Catholicæ adverſus Arianos. 117. 1. Quod Ariani haberent omnes Eccleſias, eſt concionatus ſub dio, ideoque ab Arianis paſſus ſolemnes lapides. *ibid.*
Gregorius Turonenſis pro appellationibus Romanis è Gallia dat teſtimonium. 21. 2.
Gummitanus Epiſcopus, cur apud Sanctum Leonem nonum prætenderit Carthaginenſem Epiſcopum à Primatu excludere? 149. 1.
Gummitanus Epiſcopus, quid attentaverit circa Carthaginenſis Eccleſiæ dignitatem? 155. 2.

H

HElladii Tharſenſis Metropolitæ epiſtola ad Xixtum Pontificem noviter reperta. 327. 2. & ſeq. Valedixit ſchiſmati, & permanſit Epiſcopus. 332. 2.
Henricus Leodienſis, quid ſenſerit de Pontificia poteſtate ſolvendi, aut ligandi ſine conſenſu aut ratificatione proprii Sacerdotis. 55. 1.
Hæreſis crimen ſufficiens, ut Metropolita judicetur à propria Synodo. 33. 1. 2. Debet tamen eſſe manifeſta. *ibid.* Si ſit dubia vel palliabilis

liabilis opus eſt prævia relatione ad Sedem Apoſtolicam. *ibid.*
Hæreticis arma Dogmatica tranſmittere eſt facinus longè enormius, quàm arma corporalia deportare ad hoſtes. 106. 2.
Hæreticus è Clero manifeſtus ſeipſum damnat ac degradat. 33. 2.
Hermes Metropolitanus Narbonenſis ab Hilaro Papa confirmatur in ſua Cathedra, ſed ſub pœnali moderamine. 38. 2.
Heros ac Lazarus accuſant Pelagium Hæreſiarcham & perducunt ad Synodum Dioſpolitanam. 43. 2.
Herotis Archi-Epiſcopi Arelatenſis cauſa diſcutitur. 42. 2. *& ſeq.*
Hierarchia Africanæ Eccleſiæ exponitur. 149. 2. *& ſeq.* Apud Afros Metropolitica authoritas non erat adſtricta certæ Sedi, ſed ſemper tranſibat ad ſeniorem conſecratione Epiſcopum totius Africæ. 150. 2.
Hierarchia Eccleſiaſtica non eſt Ariſtocratica ſed Monarchica. 125. 1.
Hierarchiam Romanæ Eccleſiæ VVandalorum Epiſcopi Africam ingreſſi in ſe tranſtulerunt. 151. 2.
Hieronymus Caſanate Eminentiſſimus ac Reverendiſſimus S. R. E. Cardinalis ſubminiſtravit ex Caſſinenſi Monaſterio Codicem continentem ultra ducentas litteras plurimùm illuſtrantes acta Epheſini Concilii, & Chalcedonenſis. 327. 2.
Hieroſolymitana Eccleſia Sancti Jacobi Omophorion traduxit de Patriarcha in Patriarcham. 194. 1. Non accepit illud Roma. *ibid.* Quamdiu duraverit translatio Omophorii de Patriarcha in Patriarcham? *ibid.*
Hieroſolymitanus Patriarcha Antiocheno poſtponitur, 194. 1.
Hieroſolymitanus Patriarchatus quomodo emerſerit? 158. 2.
Hilàrii Arelatenſis cum S. Leone mota quæſtio, 7. 2. Originem duxit ex Chelidonii Epiſcopi per S. Leonem reparatione. *ibid.*
Hilarii ſcopus, error, & audacia circa Romanas appellationes, 14. 1. Non impugnavit Papalem Primatum. *ibid.*
Hilarius Arelatenſis unicus in Gallia prætendit Autocephaliam, ſeu exemptionem à Patriarchico jugo Romani Antiſtitis, 88. 1.
Hilarius cenſuit ex Gallicani Præfecti Sede ſuo throno acceſſiſſe novam dignitatis ſpeciem. 19. 1. Contra morem Galliæ feſtinanter ſuperordinavit, non ſoli Projecto, ſed & Chelidonio, *ibid.* In propria cauſa ceſpitavit, *ibid.*
Hilarius in retractatorio Chelidonii judicio habuit Synodalem confeſſum, atque ſuffragium, 67. 1. Non ex Sacrorum Canonum debito, ſed ex gratioſo S. Leonis beneficio. *ibid.* Eamdem gratiam Hoſius in Sardicenſi Synodo obtulit Euſebianis Epiſcopis. *ibid.*
Hilarius non evaſit victor adverſus Pontificem Leonem, ut vult Queſnellus. 16. 1. An fuerit à Sancto Leone degradatus? 16. 2. An à Sancto Leone ad judicium revocatus? *ibid.* Suæ Cathedræ privilegio ob pertinaciam privatus, 17. 1. Tandem converſus ac illuminatus ad ſeriam pœnitentiam. *ibid.* A nonnullis creditur ſponte ex Epiſcopali throno deſcendiſſe, & ad ſilentium Lerinenſis Monaſterii rediiſſe. *ibid.*
Hilarius non vult demutari in accuſatorem, ſed ſimpliciter proteſtari, 14. 2. Hilarius errat cum Mariniano Ravennate Epiſcopo, 14. 1. Nullatenus prætendit appellationes Romanas auferre, aut circumducere. 14. 2. prætendebat, ne appellationi tribueretur effectus ſuſpenſivus, *ibid.* Ignorare non potuit Sardicenſes Canones, *ibid.* Hilarium circumduxit nova Autocephalia. 15. 1.
Hilarius præſentat ſe Sancto Leoni, & de facta Chelidonii reparatione queritur, 8. 1. Dicit ſe ſimpliciter proteſtari. *idid.* Clementer excipitur à Sancto Leone. 8. 2. In Concilio Sacerdotum non habuit, quod rationabiliter reſponderet, *ibid.* Papale pro Chelidonio judicium admittere contumaciter recuſat. 9. 1. Hinc inſalutato Pontifice Roma aufugit. *ibid.* Ejuſdem exceſſus varii. 9. 2.
Hilarius Pictavienſium Epiſcopus laudat Sardicenſes Canones. 18. 1. Scribit Conſtantio ſe exulare non crimine, ſed factione, 29. 2. Cur non appellaverit? *ibid.*
Hilarus Pontifex juriſdictionem exercet in Hermetem Narbonenſis Eccleſiæ Metropolitam, 38. 2. Ea de re ſcribit ad Leontium Arelatenſem Archi-Epiſcopum, ſuum in Gallia Vicarium. *ibid.* Hermetem confirmat in Narbonenſi Cathedra, ſed ſub pœnali moderamine; *ibid.* Mamertum Viennenſem Metropolitam judicavit, compeſcuit, atque correxit. *ibid.*
Hincmari Rhemenſis error circa Gratiani legem. 94. 2.
Hincmaro Rhemenſi quid Benedictus III. conceſſerit? 189. 1. Canone 27. octavæ Synodi frænatur ejus exceſſus circa uſum Pallii. Et Canone 17. damnatur ejus contumacia contra Romanas evocationes. 191. 1.
Hincmarus Rhemenſis artium & temperamentorum fuit callentiſſimus, 188. 2. Non tantùm ad ipſa exploranda, ſed etiam ad practicanda. *ibid.* Numquam tamen eò devenit audaciæ, ut diceret ſibi per antiquos Canones licere quotidianum uſum pallii. *ibid.*
Hincmarus Rhemenſis Metropolita Canones Africanos primus uſurpare cœpit adverſus appellationes Romanas. 248. 1. Solius tamen inferioris Cleri. *ibid.*
Hincmarus Rhemenſis Metropolita quæ privilegia acceperit à Benedicto III. Pontifice. 188 2. An impetraverit quotidianum uſum Pallii. *ibid.* Damnatus in 8. Synodo. *ibid.*
Hincmarus Rhemenſis pertinaciter docuit à Romana Eccleſia ſanciri non poſſe novos Canones, ſed nova dumtaxat decreta hauſta ex generalibus Eccleſiæ Canonibus. 193. 1. Eſt

dogma Euſebianum ac Photianum. ibid.
Hincmarus Rhemenſis primus non cœpit antiquum Canonem de appellatione Metropolitæ ad ſolam Sedem Apoſtolicam introducere in Gallias. 33. 1.
Hincmarus Rhemenſis primus non cœpit provocare ad Africanos Canones & mores. 83. 1. Nequidem ad prævaricatoriam Aurelii Carthaginenſis epiſtolam. ibid.
Hincmarus Rhemenſis Romam appellantes Clericos conſuevit tractare ad eum modum quo Rex Pharao tractabat Hebræos, 76. 1. 80. 2.
Hincmarus Rhemenſis Romanas appellationes inferiori Clero non licuiſſe docuit, & iſtam diſciplinam tentavit tranſducere etiam in Gallias, nequaquam tamen id auſus aſſerere de Epiſcopis, quod Novatores. 145. 1.
Hincmarus Rhemenſis Sedis Apoſtolicæ evocationem ad ſuum tribunal cenſet adverſari Canonibus Sardicenſibus, 60. 1.
Hincmarus Rhemenſis utitur Africana epiſtola ad Cæleſtinum adverſus Romanas appellationes, 60. 1. Item epiſtola Gregorii M. ad Columbum Numidiæ Epiſcopum. ibid.
Hipponenſis magna Synodus, in qua Sanctus Auguſtinus diſputavit ac expoſuit Apoſtolicum Symbolum. 169. 2. Quo anno contigerit. ibid.
Hiſpania ante Gothorum invaſionem in Romanum imperium, nullum Primatem, nullum Apoſtolicum Vicarium, adeoque nec Diœceſanam habuit Synodum. 142. 2. A judiciis Provinciarum Hiſpaniæ provocari non poterat niſi ad Epiſcopum Romanum juxta ſextum Nicænum Canonem. ibid.
Hiſpanis quando datum Epiſcopale pallium? 184. 1.
Hyberniæ Epiſcopis non fuit conceſſum pallium uſque ad Eugenium III. Pontificem. 185. 1.
Honorius Pontifex quomodo proceſſerit adverſus Calaritanum Epiſcopum Sardiniæ Metropolitam? 59. 1.
Hoſius Cordubæ celebrat Synodum, in qua recipitur Sardicenſis Synodus. 55. 2.
Hoſius Cordubenſis Epiſcopus cur in Synodo Sardicenſi quaſi ſupplicans dixerit: *Si placet vobis, S. Petri Apoſtoli memoriam honoremus*. 100. 2. Atrox eſt contumelia huic confeſſori timiditatem in Sardicenſi Synodo adſcribere. 104. 2. in Mediolanenſi Synodo quam generosè locutus ſit Liberio Pontifici. *Ibid.* Confeſſionis munus explevit in perſecutione Maximiniani. ibid.
Hoſius in Sardicenſi Synodo retractationis in Provincia decernendæ jus proponens, non propoſuit rem novam, niſi ſolum illud jus intellexerit. 53. 2. Non potuit referre aliquid Nicænæ Synodo, cui præfuerat, non conſonum. *ibid.* Generosè, conſtanter, & ex Apoſtolico pectore clamavit ad Sardicenſem Synodum: *S. Petri Apoſtoli memoriam honoremus*. ibid.
Hoſius, quid de imperialibus Epiſcopalium cauſarum delegationibus ſenſerit Sardicenſis Synodus, ad Imperatorem Conſtantium exponit eleganter. 102. 2.
Hoſius Sardicenſis Concilii præſes Afris fuit inſigniter familiaris. 281. 1.

I

JAnuarianus Primas Numidiæ. 161. 1.
Idacius atque Ithachius Orthodoxi Hiſpaniarum Epiſcopi adeunt ſæculares Judices. 30. 1. parum ſanis conſiliis. ibid.
Idduas Smyrnenſis Epiſcopus appellat ad Romanam Sedem. 136. 2. Adfuit Epheſino Concilio inter cæteros Patres. ibid.
Idololatria manifeſta eſt crimen ſufficiens, ut Metropolita judicetur à ſua Synodo. 34. 2.
Illiberitana Synodus diu poſt decretum Cornelii Pontificis negavit quibuſdam Mœchis & lapſis æternum Sacramentalis reconciliationis viaticum. 34. 2. Cenſuit antiquam diſciplinam eſſe ſuis populis convenientiorem. ibid.
Illyriciana Eccleſia Romam appellare ſemper conſuevit. 135. 1. Poteſtas illa non venit à Sardicenſi, aut alia Synodo, ſed à Chriſto Domino, qui eam S. Petro dedit transfundendam in ſucceſſores, ibid. appellationis exempla. ibid.
Illyricianæ Eccleſiæ tempore Gregorii ad Sedem Romanam appellatio. 143. 1. Item civium Florentii Epidaurienſis Epiſcopi, 144. 2. Item Honorati Salonitani, ibid. Item Maximi Salonitani Epiſcopi. 144. 2.
Illyricianæ Provinciæ Diœceſis violenter erepta Romano Patriarchatui. 241. 2.
Illyrici Clerus, etiam inferior, Romam appellavit. 144. 1.
Illyrici utriuſque Eccleſia Romanarum appellationum conſuetudinem ſemper habuit, ac ipſas frequentavit. 129. 2. Sardicenſes Canones non potuit ignoraſſe. ibid.
Illyrico toti præfuit Theſſalonicenſis Epiſcopus, non per ordinarium Primatum, ſed per vices delegatas Sedis Apoſtolicæ. 155. 2. Illa Vicaria Præfectura a S. Damaſo primam duxit originem. ibid.
Illyricum Orientale per Theodoſium Apoſtolicæ Sedi ablatum, & tranſcriptum in Patriarchicam poteſtatem Conſtantinopolitanæ Cathedræ. 135. 2.
Imperatores Græcorum, & Reges Latinorum Patriarchas, aut Metropolitanos non inveſtiverunt per pallium. 181. 2. Ejuſmodi inveſtituræ nullum proferri poteſt exemplum, niſi forſan prophani Conſtantini Patriarchæ, quem facinoroſus Imperator Conſtantinus Caballinus coram omni populo veſtivit in Patriarcham. ibid.
Imperatores Romani non habuerunt jus dandi Reſcripta ad retractanda judicia degradatorum Epiſcoporum. 283. 2. Dederunt ex mera conniventia. ibid. Quando ceſſaverit il-

lud prætenſum jus Imperatorum. *ibid.*
Imperator non poteſt per ſemetipſum retractare Synodorum ſententias, ſed, ut ſummum, delegare aliis Epiſcopis. 101. 1.
Imperatorum circa Synodos authoritas. 90. 2.
Imperatorum divalia Reſcripta, & Sacræ delegationes debebant obſervare & exequi ſacros Canones, alioquin erant violenta in Eccleſiæ dignitatem injuria. *ibid. & ſeq.*
Imperatorum juſſiones ſacris Canonibus contrariæ negligendæ ſunt ac excutiendæ, non ſolum ob Eccleſiæ diſciplinam, ſed etiam ob Rempublicam, ac animas ipſorum Principum. 144. 2.
Incarnatio requirit duas in Chriſto naturas. 346. 1. Quo ſenſu quidam Patres docere videantur unam in Chriſto naturam. *ibid.* Quidam Græcorum Patres, nemo unquam Latinus, vocem *natura*, accepit pro *Hypoſtaſi*. *ibid.*
Innocentii I. capitulum tertium ad Victricium, an explicet Canonem quintum Nicæni? 50. 2. Evertit Queſnelli commenta. *ibid.*
Innocentii I. de appellationibus Romanis teſtimonium expenditur. 12. 1. 18. 1. Laudat Sardicenſes Canones de liberis ad Apoſtolicam Sedem appellationibus. 18. 1. Ejus ad Victricium epiſtola ſummæ ſemper in Gallia authoritatis. *ibid.*
Innocentius Carthaginenſis Eccleſiæ Presbyter retulit ex oriente Nicænos Canones. 265. 2.
Innocentius I. agnoveritne Canones Sardicenſes? 121. 2. In litteris ad Victricium egeritne de ſolis in materia fidei Relationibus, an etiam diſciplinæ? *ibid.*
Innocentius I. ante omnem audientiam S. Joannem Chryſoſtomum communicavit in Epiſcopali communione, & Theophilum evocavit cum ipſo Romam ad cauſæ retractationem. 68. 2. Innocentii judicium probavit atque firmavit omnis etiam Orientalis Eccleſia. *ibid.* Secundum Sardicenſes Canones exequitur S. Joannis Chryſoſtomi appellationem. 54. 2.
Innocentius I. in cauſa Appellationis Bubalii & Tauriani proceſſit juxta Canones Sardicenſes. 122. 2.
Innocentius I. S. Joannis Chryſoſtomi judicium retractatorium, cur delegaverit Synodo Theſſalonicenſi, 64. 1. Factum id, non ob Apoſtolicæ authoritatis inſufficientiam, ſed ob violentas refragationes circumſcriptorum Principum. 325. 1.
Innocentius III. quid de Pallio Roma petendo ſtatuerit? 197. 2. fuit peritiſſimus Sacrorum Canonum. *ibid.* Sanxit pro ſolis Latinis. *ibid.*
Inſtantia I. juxta Canones ſpectat ad Provinciæ Synodum. 45. 1. 50. 2.
Inſtantius, Salvianus, & Priſcillianus Romam proficiſcuntur, ut apud Damaſum objecta purgent. 30. 1. Ne in conſpectum quidem ejus admiſſi ſunt. *ibid.* S. Ambroſium æquè ſibi adverſantem reperiunt. *ibid.* In Synodo Burdigalenſi, ad Imperatorem appellant. 30. 2.
Joannes Alexandrinus, licet de ſolo crimine civili accuſatus foret, ad ſolam Sedem Apoſtolicam provocat. 337. 1. Falsò accuſatur de ambitu, perjurio, ac Simonia. 338. 2.
Joannes Antiochenus, quibus conditionibus convenerit cum Sancto Cyrillo? 331. 2.
Joannes David fruſtra impugnatur ab Anonymo Apologo pro Petro de Marca. 212. 2. rectè ſentit de Sardicenſibus Canonibus. *ibid.*
Joannes Launoy Epiſtolam Sancti Cypriani ad Sanctum Stephanum malè proſcribit ad ſpuria. 22. 2.
Iſchyras imaginarius Epiſcopus Maræotidis ſubſcripſit epiſtolæ Synodali Euſebianæ factionis. 107. 2.
Iſidori Mercatoris Codex Canonum, quantæ ſit authoritatis? 79. 2. 142. 1. Collectionis author eſt homo Hiſpanus. 142. 1. 212. 1.
Judicia Eccleſiaſtica olim fuerunt paſſim Synodalia. 247. 2. Fuerunt tamen & perſonalia à ſolo Epiſcopo. *ibid.* Solæ adversùs Epiſcopum cauſæ erant olim Synodales: adversùs Laicos & Clericos intentatas actiones judicabat ſolus Epiſcopus, *ibid.* Diaconi, Presbyteri & Epiſcopi, à quot Epiſcopis judicandi. 211. 1. & *ſeq.* Civiles Clericorum cauſas Epiſcopus poterat ſolus dirimere. *ibid.*
Italiæ Metropolitæ quatuor, Romanus, Mediolanenſis, Aquilejenſis, Calaritanus. 35. 2.
Italia ſolida dividitur in tres partes: In Provincias ſuburbicarias, urbicarias, & Italiam ſpecialiter dictam. 120. 2.
Juliani Eclanenſis appellatio ad generalem Synodum 205. 2. 276. 2. Erat frivola. 277. 1. Pertinaciſſimè detrectat ſubſcribere decretis Zozimi Pontificis contra Pelagium & Celeſtium. 276. 2.
S. Julii Pontificis adversùs Euſebianam factionem, Hincmarum, Queſnellum, alioſque de Romanis Appellationibus teſtimonium. 61. 1.
S. Julii Pontificis epiſtola de Eutychetis doctrina, fueritne verè à Julio Pontifice conſcripta? 345. 1. Longè veriſſimum eſt eam epiſtolam non eſſe Julii Pontificis, 346. 2.
S. Julii Pontificis epiſtola, quam ſcripſit ad Antiochenam Synodum malè dicitur hactenus à nemine intellecta. 112. 1. Non continet merum genus obſequii, *ibid.* Aureis litteris omnium cordibus inſcribenda. 110 2.
S. Julii Pontificis judicium in cauſa Sancti Athanaſii, 68. 1. 110. 1. 111. 2. 113. 1. Cur retractatorium judicium delegaverit Synodo Sardicenſi. 64. 1.
Julii Reſcriptum ad Antiochenam Synodum nobis in ſecunda ſua Apologia cuſtodivit Sanctus Athanaſius. 113. 2.
Juſtinianus Epiſcopus Sancto Briccio ſuperordinatus jubetur à Populo Romam accedere. 21. 1. Juſto Dei judicio percuſſus obiit pere-

grinus. ibid.

Juſtinianus Imperator condit leges in ſpeciem juſtas, in quarum viſceribus latebat peſſimus anguis. 51. 1. Malè ſanxit Præfectorum, Patriarcharum, ideoque Autocephalorum Primatum ſententias eſſe inappellabiles. 19. 2.

L

LAureatorum receptio erat olim manifeſta profeſſio obedientiæ. 180. 2.

Laurentius, de quo Sanctus Auguſtinus ad Cæleſtinum, non fuit Icoſitanus Epiſcopus. 240. 2.

Lazari Aquienſis cauſa diſcutitur, 42. 1. Cum Herote Archi-Epiſcopo Arelatenſi, Hæreſiarcham Pelagium ſimul accuſarunt. ibid.

Legati à latere olim Roma miſſi. 268. 1. Tituli origo eſt à Concilio Sardicenſi. ibid. eſt titulus mutuatus è Romano imperio. ibid. Eorum officium non bene explicatur à Joanne Morino 268. 2. Sed nec à Queſnello. ibid. Erant inter Pontificis Romani latera, id eſt inter ejus in Romanæ Provinciæ Synodo, aut Romanæ Eccleſiæ Conſiſtorio adſeſſores. ibid. Hoc officio non fungebantur olim Cardinales Diaconi, nunc funguntur. ibid. Hodie omnes, & ſoli Cardinales poſſunt eſſe Legati à latere; ibid.

Legatus Apoſtolicus à latere in Provincias olim mitti ſolitus. 256. 2. Omnem ejuſmodi legationem Africani Epiſcopi non improbaverunt. ibid.

Leo Acridenſis Epiſcopus Exarchus Bulgarorum Michaelis Cerularii ſatelles & cooperarius. 103. 1. Negat Primatum à Chriſto Domino eſſe datum meritis S. Petri. ibid. Verba Chriſti *tu es Petrus*, &c. docet directa non in Petri perſonam, ſed in ejus de Dei Filio confeſſionem. ibid. Aliæ ejuſdem fabuloſæ blaſphemiæ. 103. 2. & *ſeq.* Quid de Sardicenſi Synodo ſentiat? 105. 1.

S. Leo an exceſſerit in cauſa Chelidonii? 8. 1. 20. 2. 59. 2. 67. 2. 69. 2. 71. 1. Item in cauſa Theodoreti, Euſebii Doryleenſis, aliorumque per latrocinium Epheſinum degradatorum? 69. 1.

S. Leo cur ab Excommunicatione contumelioſa Dioſcori non appellat. 29. 2. Cur Eutychianos legatos Antiochenæ Eccleſiæ nec ad ſocietatem uſque ſalutationis admiſerit? 31. 1. Item cur retractatorium judicium non Romæ, ſed in plena Synodo Chalcedone cenſuerit faciendum? 64. 1.

S. Leo cur in litteris ad Theodoſium pro S. Flaviani appellatione adducat ſolos Canones Sardicenſes, & adversùs Hilarium non produxerit Sardicenſes Canones? 57. 1.

S. Leo deponit Baſſianum inthronizatum Epheſiorum Epiſcopum, quia præter regulas factus fuerat. 37. 1. S. Leonis judicium probat Chalcedonenſis Synodus. 37. 1. 2.

S. Leo Domni Antiocheni Patriarchæ damnationem ſolus ſtabilivit, atque ita hominem quaſi de novo damnavit. 324. 2.

S. Leo Epheſinum totum latrocinium evocavit Romam ad audiendum retractatorium judicium S. Flaviani, & ejus Collegarum. Tandem adeſſe juſſit apud Chalcedonem & Dioſcorum ſtare inter Reos, palam profeſſus id à ſe agi juxta Sardicenſes Canones. 119. 2.

S. Leo Epiſcopos omnes Orientales, qui latrocinali in S. Flavianum judicio adfuerant, & conſenſerant, ſuſpendit à ſuæ Sedis ac totius Eccleſiæ Occidentalis communione. 321. 2.

S. Leo habuit penes ſe quædam rerum in Galliis geſtarum monumenta, quæ uſque ad nos non pervenerunt. 12. 1.

S. Leo in Chalcedonenſi Synodo vocatur *Epiſcopus univerſalis*. 250. 2. Teſtatur S. Gregorius, quod S. Leo titulum illum tamquam invidiæ obnoxium recuſaverit. ibid.

S. Leonis epiſtola ad Cæſareenſis Mauritaniæ Antiſtites, ſitne interpolata? 216. 1. & *ſeq.* Cur Lupicini cauſam non traxerit Romam, neque Legatum miſerit ad Afros, ſed retractatorium judicium delegaverit Provinciæ Synodo? 216. 2. Potuiſſet S. Leo fatente Queſnello Lupicinum Romam accerſere. ibid.

S. Leonis epiſtola quatenus agit de Lupicini Epiſcopi appellatione immeritò tamquam ſpurium figmentum rejicitur à Queſnello. 246. 2. & *ſeq.*

S. Leonis epiſtolæ duæ in unam congeſtæ. ibid.

S. Leo mittendo Epheſum dogmatum tomum nequaquam faſſus eſt ſuæ Sedi non eſſe poteſtatem definiendi quæſtiones fidei. 312. 1. Hanc fidem tunc profeſſa eſt omnis Gallicana Eccleſia. ibid. & *ſeq.*

S. Leo quomodò ſe geſſerit in cauſa Eutychetis ad Sedem Romanam appellantis. 294. 2. Sine generali Synodo ſolus ad Sancti Flaviani appellationem retractandam, ac definiendam ſuffecit. 324. 1. Voluit de cauſa Eutychetis ex S. Petri Apoſtoli privilegio & ſui Primatus authoritate à S. Flaviano informari. 306. 1.

Liberius Pontifex nihil paſſus eſt addi, nihil minui Epiſcopatui urbis Romæ. 7. 2.

Libri multi, an ſcribendi? 7. 1.

Linus Pontifex, an fuerit primus Author Pallii? 198. 2.

Ludovicus Pius Fortunatum Gradenſem Archiepiſcopum, licet læſæ Majeſtatis Reum, Romam mittit à Papa judicandum. 39. 1.

Ludovicus Pius Romanas Appellationes in Gallia diſertè affirmat. 99. 1.

Luitprandus Cremonenſis, quid Imperatori Nicephoro Phocæ ſcripſerit de Pallio Sancti Petri permiſſu per Conſtantinopolitanum Patriarcham accepto? 195. 1. Cujus Authoritatis ſit ea epiſtola? ibid. Græcorum mores non ſatis calluit. 195. 2. Per uſum Pallii intellexit Papalem confirmationem. ibid.

Lupicini Epiſcopi appellatio ad Sanctum Leonem. 246. 2.
Lybia quandoque accipitur pro Africa. 146. 1. Propriè tamen ab ea diſtinguitur. *ibid.*

M

MAcedoniæ Synodus in cauſa Bubalii, & Tauriani. 122. 1.
Macrobius, aliique Romani Donatiſtarum Epiſcopi, nunquam ſederunt in Sancti Petri Cathedra, nec ipſam unquam permiſſi fuerunt videre: nec Sanctorum Principum Apoſtolorum memoriis communicare, nec ad ipſas offerre, imò nec ingredi. 162. 2.
Magdeburgenſes primi evulgarunt divalem conſtitutionem Honorii contra Celeſtium & Pelagium. 276. 1.
Majorinus à Donatiſtis contra Cecilianum ſceleratè ordinatus. 225. 2.
Mamertus Viennenſis Metropolita ab Hilaro Papa judicatus. 309. 1.
Marca docet rectè ſua dogmata non obtinere in Chriſtianæ fidei judiciis, 79. 1. Indignum eſt, quod velit Canonem 8. Synodi ſancire, quod Provincialis Synodi de Clerico judicium ſit inconcuſſum, atque inappellabile. 80. 2.
Marca errores circa factum Canoni Synodi Africanæ additamentum. 251. 1. 2.
Marca fallitur docens Romanos Imperatores aliquando habuiſſe jus dandi Reſcripta ad retractanda judicia degradatorum Epiſcoporum, 282. 1. Item afferens, quod Arcadius & Honorius iſtam conſuetudinem abjecerint. 282. 2. Sibi non conſtat cum dicit iſtud ſacrum jus ab Imperio tranſiſſe ad Reges Chriſtianiſſimos. *ibid.*
Marca Gregorium M. immeritò accuſat, quod ſanxerit contraria Canonibus, 96. 1. Innocentium I. malè accuſat de audacia. 122. 1. In omni materia ſeminat novitates atque errores. 173. 1.
Marca lapſus de Pallio. 182. 2. Cur talia de Pallio Eccleſiaſtico ſcripſerit? *ibid.*
Marca malè & non ſatis conſequenter docet, quod Zozimus Pontifex jus dandi ad retractanda judicia degradatorum Epiſcoporum mendicaverit à Romanis Imperatoribus. 283. 1.
Marca multorum in ſuis libris articulorum ſcriptam Palinodiam coram omni ſub Cœlis Eccleſia ſolemniter cantat. 212. 2.
Marca perperam docet, quod tempore Innocentii I. nondum recepti erant Canones Sardicenſes. 282. 1.
Marca Philippo-Politani conventiculi litteras ſolius Euſebianæ factionis facinus tranſcripſit in totam Orientalem Eccleſiam. 280. 2. Idipſum anteà fecerant Donatiſtæ. *ibid.*
Marca primus omnium docuit Provincialium Synodorum inappellabilem authoritatem adſtrui à Canone 5. Nicæno. 101. 2. & *ſeq.*
Marca, quid ſenſerit de Romanis Appellationibus? 300. 2. Admittit illas circa dogmaticas fidei quæſtiones. *ibid.*
Marca varii errores circa Appellationem Eutychetis 301. 2. malè ſentit Eutychetis hæreſim fuiſſe novam. *ibid.*
Marca utitur Antiochenis Canonibus in ſenſu Euſebiano. 90. 2. Disertè fatetur dogma ſuum de intellectu Sardicenſis Synodi eſſe novum. 99. 1. Adeoque quod univerſa hactenùs Eccleſia fuerit in errore. 99. 2.
Marcelli Ancyræ Epiſcopi Appellatio Romana. 74. 2.
Marcion ab Epiſcopi ſententia appellavit Romam, & acceſſit. 71. 1. 72. 1. Vacante Sede. *ibid.* Defunctus eſt in pœnitentia. 71. 2. Romæ non tantum baptizatus eſt, ſed inſuper evectus in Clerum. *ibid.* Ejus peccatum erat Mœchia, & quidem cumulata cum ſacrilegio. 72. 1. A Patre petitam pœnitentiam nullis precibus obtinuit. *ibid.* Quo ſenſu Romani dixerunt ſe non poſſe contra eum quidquam agere injuſſu Patris. 73. 1. Idem petivit incardinari Presbyter in Romanam Eccleſiam. *ibid.* Permanſit Romæ, *ibid.* Marcionis Pater Epiſcopus. *ibid.* Veneratur Romanas Appellationes, *ibid.* Quomodò auſus fuerit Canonibus contraria à Sede Romana poſtulare? 73. 2.
Marcus Epheſius in Florentino opponit ſe Romanis Appellationibus. 214. 2. Inſigniter errat dicens Nicænos Canones in Afrorum contentione fuiſſe poſtulatos à Sancto Proclo Epiſcopo Conſtantinopolitano. 215. 1.
Mariniani error circa Appellationes Romanas. 14. 1. Perſonas pro negotio ſuo Romam tranſmittit. *ibid.*
Marſilia quandò evaſerit in Metropolim; 40. 1.
Martialis Emeritenſis Epiſcopus ob Idololatriæ crimen degradatur. 26. 2. 33. 2. Non conſtat fuiſſe Metropolitam. *ibid.* Romam appellat, & à Sancto Stephano reparatur ac reſtituitur. 27. 1. 34. 1.
Martiani cauſa 47. 1. 22. 1. 24. 1. & *ſeq.* Stephanus Pontifex primam de Martiano cognitionem inſtituit, & primus ipſum damnavit. 47. 2. Martianum Narbonenſis Synodus non eſt auſa damnare, quia crimen Martiani non erat plenè exploratum. 34. 2.
Martianus Imperator piiſſimus cum Valentiniano III. permiſit Pontifici liberum Papali authoritatis exercitium. 64. 1.
Martini Braccarenſis Canones Romanis Appellationibus nequaquam nocent. 140. 2.
Matiſconenſis Synodi Canon de Pallio Archi-Epiſcopi exponitur. 186. 2.
Maurentius novæ Germaniciæ in Numidia Epiſcopus, quos Judices poſtulaverit. 212. 1.
Mauritaniæ Provinciæ ſemper fuerunt duæ. 152. 2. Et civiles & Eccleſiaſticæ. *ibid.*
Mauritius Imperator quomodò ſe geſſerit circa Clementium Byzacii Primatem. 212. 1.
Maximi Cynici ad Romanam Sedem Appellatio. 9. 1. 116. 1. 117. 1. 134. 1. 2. Ejuſdem conſecratio

cratio in Epiſcopum Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ, 117. 1. Facta ei contradictio, *ibid.* & 117. 2. Falſum eſt, quod Romana Synodus abſentibus Orientalibus de Maximo nihil voluit decernere, *ibid.* Eum admiſit ad communionem, & reveſtitum ad retractatorium judicium. *ibid.*

Maximi doloſa Hypocriſis, & ante Epiſcopatum occulta facinora, 120. 2. Ejus ordinatio an fuerit cauſa diſſociationis inter Orientalem & Occidentalem Eccleſiam? 119. 1.

S. Maximinus Athanaſium, dum à Conſtantio quæreretur ad pœnam, honorificè ſuſcepit. 29. 2. Sardicenſi Synodo adfuit, vel certè ſubſcripſit, 14. 2. Author fuit Pontifici Julio, ut erga Sanctum Athanaſium, alioſque ad ſe appellantes Epiſcopos faceret, quæcumque fecit. 14. 2. 54. 1. ex more Gallicanæ Eccleſiæ, 20. 1. 21. 1. Accuſatur ab Euſebianis. 15. 1.

Maximus, teſte S. Ambroſio, Romam appellat. 63. 1. 119. 1. 2. Ad eam Appellationem acceptandam S. Damaſus non indiguit Provincialis Concilii authoritate. *ibid.* & 116. 1. Ante inchoatum retractatorium judicium continuatur in Epiſcopatus poſſeſſione. 68. 2.

Maximus Valentinus Epiſcopus accuſatur. 44. 2. *& ſeq.*

Melchiades à Donatiſtis fruſtra accuſatus de lapſu, traditione, ac Thurificatione. 163. 1. Calumnia fidem invenit, etiam apud aliquos Catholicos, & hinc Synodus Sinueſſana. *ibid.*

Melchiades Donatiſtarum adversùs Cecilianum provocationem retractat Romæ, 62. 2. Cur in ea cauſa plures ſibi aſſumpſerit Aſſeſſores, 232. 1. Cecilianum non judicavit ex authoritate imperialis delegationis. 227. 1.

Melchiadis ultima de cauſa Ceciliani ſententia concepta in ipſius ſolius nomen, 227. 1. 232. 1. Cur poſt ſententiam à ſe prolatam, ſuſtinuerit in Arelatenſi Concilio iteratam litis cognitionem? *ibid.*

Meletii ordinatio & appellatio Romana. 119. 1. 130. 2. *& ſeq.* Stipulatio cum Paulino. 132. 2.

Metropolita à Provinciæ ſuæ Synodo nunquam potuit damnari, aut judicari. 32. 1. provocat ad Patriarcham. *ibid.* Lex Gratiani de Metropolitis non condit novum jus, ſed innovat, ac ſtabilit Apoſtolicam traditionem. 32. 2. Canones de hac re, cur quandoque non viguerunt in Gallia, *ibid.* Carolus Magnus Canonum vigorem reduxit. 33. 1.

Metropolita à ſolo Patriarcha juxta Apoſtolicam regulam poteſt dejici vel judicari. 23. 1. 33. 1. Excipe tamen caſum Hæreſis manifeſtæ: item Idololatriæ. 33. 1.

Metropolitæ Galliarum, geſtaverintne Pallium ante Sancti Bonifacii Apoſtolatum? 187. 1.

Metropolitæ in Ægyptiaca Diœceſi non poſſunt celebrare Synodos. 136. 2.

Metropolitæ in Hiſpania non videntur fuiſſe uſque ad tempora Conſtantini. 33. 2.

Metropolitæ Italiæ quatuor, Romanus, Medio-lanenſis, Aquilejenſis, Calaritanus. 35. 2.

Metropolitæ nonnulli per Principes ſæculares impediunt Patriarchales Synodos. 88. 2. 89. 1.

Metropolitani titulus, non ſoli Carthaginis Epiſcopo, ſed etiam aliarum Provinciarum Primatibus attributus. 151. 2.

Metropolitica poteſtas apud Afros non erat adſtricta certæ Sedi, ſed ſemper tranſibat ad ſeniorem conſecratione Epiſcopum totius Provinciæ. 150. 2. Utrum hoc obtinuerit in omnibus ſex Africæ Provinciis? 152. 1. 2. Conſtat viguiſſe in Cæſareenſi Provincia. *ibid.* Apud Afros Metropolita dictus *Senex* 150. 1. Item Donatiſtis Princeps. 151. 1. Item *Primas*. *ibid.*

Milevitanæ Synodo vulgata Conciliorum editio malè adſcribit Canones de Originali peccato, & adjutorio divinæ gratiæ. 279. 1. Certum eſt ipſos eſſe à Carthaginenſi & eſſe approbatos & confirmatos per Sedem Apoſtolicam. *ibid.*

Miræus negat vitam Sancti Hilarii Arelatenſis Sancto Honorato Maſſilienſi adſcribendam. 17. 2.

Miſſa. Vox eſt inſigniter antiqua. 203. 2.

Mitræ ornatus, ac aliorum indumentorum Pontificalium uſus quibuſdam olim Epiſcopis non fuit conceſſus. 185. 1. Ipſis dudum caruit Ultrajectenſis Epiſcopus. *ibid.*

Mitram Græcorum Patriarchæ, ac Epiſcopi non geſtabant. 199. 2.

Morinus non rectè explicat originem tituli Legatorum Apoſtolicorum à latere. 268. 2.

N

Narbonæ Provincia, quomodò antiquitus diviſa? 40. 1.

Nectarii adhuc Catechumeni in Epiſcopum Conſtantinopolitanum conſecrationi, cur contradictum fuerit? 117. 2. Secundum Sardicenſes Canones, tamquam pendente Appellatione promotus, ejici debuerat à Synodo Romana. 118. 1. Diſſimulatum fuit ob cauſas. *ibid.*

Nectarii audacia, qui non ſolum ſe intrudi permiſerat in Sedem Conſtantinopolitanam, ſed inſuper fuerat author Flavianum contra jurata pacta intrudendi in Sedem Antiochenam. 119. 1.

Nectarii Catechumeni Ordinationem in Epiſcopum, approbabat Romana Eccleſia, dum ſcribebat Ambroſius. 120. 2.

Nectarii Conſtantinopolitani ad Sedem Romanam appellatio. 134. 1. Ei temporalem confirmationem, & communionem tandem dedit Sanctus Damaſus. *ibid.*

Nectarius ad Theodoſii preces, nec non ad Eccleſiæ pacem confirmatur in ſuo Epiſcopatu. 121. 1. Confirmatus eſt per primam Conſtantinopolitanam Synodum. 127. 2.

Neſtorii cauſa diſcutitur, 313. 1. 315. 1. Proprium de ſuis Clericis judicium retulit Sedi Apoſtolicæ, *ibid.* A judicio Sancti Cyrilli provocat

vocat ad Synodum. 66. 1.
Neſtorii judicium per Sanctum Cyrillum caſſatum, 313. 2. Non erat opus generali Synodo. *ibid.*
Neſtorius à Cæleſtino communione & gradu privatur, niſi intra decem dies cantaret erroris palinodiam. 309. 1. 313. 2.
Neſtorius appellationem ad generale Concilium non præſumpſit à Juliano Eclanenſi Epiſcopo, aliiſque Pelagianis. 314. 1. Ejus artibus ſeductus Theodoſius, *ibid.* Propter indictam ab ipſo Synodum populus ſolemniter comminatus eſt Neſtorium præcipitare in mare. 314. 2.
Neſtorius, cur noluerit cauſam Juliani Eclanenſis degradati cognoſcere? 304. 1.
Neſtorius malè contrà Apollinarium pugnando, fecit pro Apollinario. 297. 2.
Neſtorius Synodum, quam poſtulaverat adeò extimuit, ut refugerit intereſſe, 315. 1. Ejus damnatio. *ibid.*
Nicænæ Synodi Acta plena nunquam videtur vidiſſe Romana Eccleſia. 262. 1. Hilarius Pictavienſium Epiſcopus profitetur ipſum Nicænum Symbolum, à ſe etiam Epiſcopo, non fuiſſe viſum, niſi dum in exilio degeret apud Græcos. 258. 2.
Nicæni Canones, fuerintne plures quam viginti? 215. 1. Poſtulati ab Africanis Epiſcopis, 270. 1. 264. 1. Et cur eos non poſtulaverint ab Orientalibus? 262. 1.
Nicæni Concilii capitulum unum, & duo Sardicenſis Concilii Innocentius I. ad Victricium congeſſit in unum. 50. 2.
Nicænorum Canonum in Africa authoritas, 221. 2. Juxta Sanctum Leonem ſunt ſpiritu Dei conditi. 262. 1. Juxta Innocentium I. ſunt Apoſtolici. 58. 2.
Nicænorum Canonum nomine Innocentius primus complectitur etiam Sardicenſes, 55. 2. Theodoſius Imperator inter Nicænos Canones refert Canonem Sardicenſem, 54. 2. Sanctus Leo adducit ſolos Sardicenſes Canones, eoſque vocat Nicænos. 57. 2. Sardicenſes Canones tunc viguere per totum Orientem. *Ibid.*
Nicænos Canones Africana Eccleſia tantum viginti agnovit. 49. 2. Zozimus plures adſtruebat. *ibid.*
Nicænum Canonem Provincialium Synodorum judiciis adſcribere ſupremam ac appellabilem authoritatem, nemo unquam effutivit, nemo Catholicus, nemo ſchiſmaticus, nemo Hæreticus. 101. 2.
Nicænum 5. Canonem vetare Romanas Appellationes, non primus docuit Petrus de Marca. 106. 2. Idipſum docuit Guilhelmus Beveregius Anglicani Schiſmatis Doctor. *ibid.*
Nicænus Canon 5. nihil ſanxit de depoſitionibus Epiſcoporum. 74. 2. Cur non exprimat Romanæ Eccleſiæ privilegium? *ibid.*
Nicænus Canon 5. tractat de ſolis criminalibus in Clericos, aut Laicos judiciis. 47. 2.
Nicolaus Cuſanus, quid ſenſerit de Pontificia poteſtate ſolvendi & ligandi ſine conſenſu, aut ratificatione proprii Sacerdotis. 55. 1.
Nicolaus I. Clericorum Galliæ ad Romanam Sedem Appellationes aſſerit. 80. 1. 88. 1. Cur Ebbonem abſque prævio examine non admiſerit tamquam canonicum Epiſcopum, neque donaverit Pallio? 65. 1. 2. Quomodò ſe geſſerit cum Rothaldo Epiſcopo Sueſſionenſi? 65. 2.
Nicolaus I. Regia in Epiſcopos jura malè dicitur tandem agnoviſſe. 89. 2. Caroli violentias prudenter diſſimulavit. *ibid.*
Nicopolis caput veteris Epyri ſpectat ad Patriarchatum Romanum. 196. 1.
Novati ad Romanam Sedem appellatio. 226. 1.
Novatianenſis crudelitas erga lapſos ad reconciliationem non admittendos. 23. 2.
Novatus, an Novatianum conſecraverit Epiſcopum? 219. 1. Lapſos admittebat ad communionem ſine ſatisfactione & pœnitentia. 220. 1. S. Cypriani Epiſcopatum occaſione perſecutionis invadit. *ibid.*
Numidia fuit duplex, antiqua & nova. 147. 2.

O

Occidentales Reges dudum retinuerunt & agnoverunt aliquid obedientiæ erga Romanum Imperium. 180. 2. Præſertim regnum Burgundiæ. *ibid. & ſeq.*
Octavæ Synodi Conſtantinopolitanæ Canon 27. de uſu Pallii exponitur. 191. 1.
Omophorion antiquum Græcorum non fuit idem cum Phænolio. 173. 2.
Omophorion Græcis Epiſcopis non fuit olim veſtis vulgata. 191. 1. Græcorum Epiſcopi non deponunt illud poſt recitatum Evangelium. 191. 2.
Omophorion, quid apud Iſidorum Peluſiotam? 173. 1. Non fuit palliolum, ſeu Mozetta, quo Græcorum Antiſtites utebantur extra ſacrificii tempora. *ibid.*
Omophorion ſacrum non eſt ornamentum Patriarchis permiſſum ab Imperatoribus. 174. 1. Non eſt imperiale beneficium, ſed inſtitutum Apoſtolicum. *ibid.* Eo uſus S. Jacobus Frater Domini, Marcus Evangeliſta, & ipſe S. Petrus Apoſtolus. *ibid.*
Omophorion S. Jacobi Theodoſius Patriarcha Hieroſolymitanus donavit S. Ignatio Patriarchæ Conſtantinopolitano. 194. 1. 2. vide *Pallium*.
Ordinare, vox ſumitur pro conſecratione, vel inthronizatione. 157. 1.
Ordinatio Cathecumeni in Epiſcopum approbata à Romana Eccleſia in S. Ambroſio, & etiam Nectario. 120. 2.
Ordinatio Evagrii à S. Paulino vivo ſolo. 133. 1.
Ordinatio in locum damnati Epiſcopi fieri nequit, antequàm damnatio confirmetur per Romanam Eccleſiam. 27. 1. 2.
Ordinationes Africanæ Eccleſiæ exponuntur. 165. 1.

165. 1. & ſeq.
Ordinationes Epiſcoporum apud Afros celebratæ ſolemniſſimè. 166. 2. Carthaginenſis Primas conſecrari conſueverat à duodecim. ibid. Quot requiſiti fuerint ad aliorum Epiſcoporum conſecrationem. 167. 1.
Orientales Eccleſiæ, etiam Patriarchales, ſemper fuerunt ſubjectæ Sedi Romanæ. 129. 2. In magnis negotiis, in quibus opus erat diſceptatione majori, ſemper conſuluerunt Sedem Romanam. 340. 2.
Orientales Epiſcopi olim provocarunt ad ſolum Romanum Pontificem adversùs Acta generalium Conciliorum. 327. 2.
Orientalis Eccleſia Catholica olim ad Carthaginenſem, aut alios Occidentis Epiſcopos nunquam ſcribebat Synodales litteras prætermiſſo Romano. 280. 2.
Orientalis Eccleſiæ Clerus inferior ſemper appellavit ad Sedem Romanam. 77. 1. & ſeq.
Orientalis Eccleſia olim pependit ab ore Occidentis. 353. 2. Falſum eſt, quod Orientalis Eccleſiæ judicia non potuerint ad Occidentalis Eccleſiæ judicia devocari, niſi dum ultro deferrentur. ibid.
Orientalis Eccleſia perperam fingitur vixiſſe juxtà Canones Africanos. ibid.
Orientalium epiſtola Synodica ad Damaſum Papam non ſatisfecit Occidentalibus. 120. 2. Romana Eccleſia Flaviano non eſt largita communionem niſi ſub finem vitæ. ibid.
Orientalium, non tantum de dogmaticis, ſed etiam de Canonicis quæſtionibus judicia, fuerunt ſemper per Appellationem devoluta ad Apoſtolicam Sedem, & per ipſam ſolam retractata, ac definita. 134. 2.
Origenes purgat ſe ab accuſatione de nimia Librorum ſcriptione. 7. 1.
Originale peccatum non pertinet ad Eccleſiaſticas, & agitabiles quæſtiones. 275. 1. Eſt immobile Evangelii dogma aſſertum a S. Paulino & S. Auguſtino contra Celeſtium. ibid.

P

PAlæſtina non eſt Alexandrino Epiſcopo ſubdita. 23. 2.
Pallia antiqua non fuerunt hodiernis cappis, ſeu Pluvialibus ſimilia. 185. 2. 198. 2.
Pallii ablatione Patriarcha, ac Metropolita degradatur. 183. 1.
Pallii acceptioni rectè apponitur profeſſio Romanæ ſubjectionis, & obedientiæ. 192. 1. 192. 2.
Pallii antiquitas longè certior in Eccleſia Orientali, quam Occidentali. 198. 2.
Pallii Archi-Epiſcopalis antiquitas. 172. 1. De nullo Metropolitano in quibuslibet Mundi partibus auditum eſt extra Miſſarum tempus uſum pallii ſibi vindicaſſe. 174. 2.
Pallii Græcorum author eſt S. Petrus. 207. 1. Non eſt idem cum Sacco Græcorum. 179. 1.
Pallii ſacroſancta ſignificatio. 175. 2.
Pallii uſum permitti Anaſtaſio, cur à Mauritio Imperatore poſtulaverit Gregorius M. 182. 1. Non adigit Metropolitas ad inſolitam quamdam Apoſtolicæ Sedis reverentiam. 188. 2.
Pallio uti non licuit uti extra Miſſarum tempus, neque in Litaniis, ſeu extra Eccleſiam proceſſionibus. 186. 1. 201. 1. Cur inſigniatur crucibus. ibid.
Pallium ab Anthymo hæretico Imperatoribus audacter, & ſine exemplo redditum. 179. 2.
Pallium à Gregorio M. non ſolum Metropolitis, ſed etiam Provincialibus quibuſdam Epiſcopis tranſmiſſum. 184. 1. & ſeq.
Pallium Alexandrina Eccleſia non accepit à Romano Pontifice. 194. 1. Nec Hieroſolymitana. ibid. Nec etiam Conſtantinopolitana. 195. 1.
Pallium, an Patriarchæ Autocephali, ac nominatim Carthaginenſis Primas olim acceperint à Romana Eccleſia? 193. 2.
Pallium Armeniis miſit Gregorius IX. eo quod prius eſſet nimia vetuſtate conſumptum. 194. 2. 196 1.
Pallium, cur furati tres S Joannis Chryſoſtomi Diaconi. 195. 1. Cur Gregorius Magnus Leandro tranſmiſerit inconſulto Mauritio? 181. 2.
Pallium de quo Synodus Matiſconenſis ſanxit, non fuit diverſum à Romano. 186. 1. Arelatenſis Epiſcopus, non ſolus inter Galliæ Metropolitas inſignitur Pallio. 187. 2.
Pallium Epiſcopale, an in Conſtantinianæ donationis inſtrumento ſignificetur per lorum & Chlamydem? 177. 2.
Pallium Epiſcopale confirmationis Roma petendæ Symbolum. 183. 1. Eſt lanea faſcia, Neſtorio degradando detracta. 202. 2. Eſt Paſtoritia veſtis. ibid. Fuit apud Græcos ovina pellis. ibid. 176. 2.
Pallium Græcorum Patriarchæ ſuis Metropolitis non tranſmiſerunt olim ad Epiſcopalis & Metropoliticæ dignitatis firmitatem. 190. 1.
Pallium Græcum & latinum in quibus conveniant, & in quibus differant. 175. 2. 191. 2.
Pallium in Africa ſolus Carthaginenſis Archi-Epiſcopus geſtare conſuevit. 198. 1. An ſemper acceperit ab Apoſtolica Sede. ibid.
Pallium Metropolitis, ac aliis Epiſcopis olim à Romanis Pontificibus tranſmiſſum. 183. 2. & ſeq. Ex priſca conſuetudine. ibid.
Pallium non fuit veſtis, quam calcavit Anaſtaſius Syncellus, vel quam affixit Acœmetenſis Monachus. 186. 1.
Pallium olim acceptum de altari, non à conſecrante, ſed ab ipſo conſecrato. 195. 1.
Pallium olim non erat indumentum integrum. 175. 1. Erat ovina pellis. ibid. Gregorius M. in ſuis litteris non loquitur de Pallio tamquam de veſte integra & talari. ibid.
Pallium ovis errantis typus. 195. 1. Quia ex lana. ibid.

Pallium quibuſdam per Galliam Metropolitis olim non conceſſum. 185. 1. In tota Hybernia non fuit uſque ad Eugenium III. *ibid.*
Pallium quoniam eſt Eccleſiaſticum indumentum, tribui non poteſt Imperatoribus. 182. 2.
Pallium Romana Eccleſia, quo tempore nulli dederit abſenti. 196. 2.
Pallium Romanum & Gallicum non fuit diverſum. 185. 2. 188. 1.
Pallium Sacroſanctum Archi-Epiſcoporum ſitne imperiale donum, ac beneficium. 188. 1. 194. 1.
Pallio Sancti Marci utebantur Alexandrini Patriarchæ. *ibid.*
Pallium ſunt humerales faſciæ geſtatæ ſemper ſupra ſacras Caſulas. 186. 1.
Pallium vide *Omophorion*.
Paludamentum non erat ſplendidum ſed ex lana. 177. 2.
Pamelius docet licuiſſe jam olim Pontificibus Romanis Epiſcopos Galliæ juſtis de cauſis evocare, immò deſtituere & novos in eorum locum ſubſtituere. 22. 2. 26. 1.
Papa titulus olim communis omnibus Epiſcopis, etiam Africanis. 158. 2. Hi tamen ipſum nulli detulerunt niſi ſuo Primati Carthaginenſi. *ibid.*
Papa vide *Romanus Pontifex*.
Pariſienſis Synodus nihil ſanxit contra Sanctum Petrum. 80. 1.
Parmenianus Donatiſta fuit Hiſpanus. 164. 2.
Paſchaſius vide *Queſnellus*.
Patriarcha Alexandrino defuncto quomodò novus eligeretur. 194. 1.
Patriarcha Alexandrinus ſuam conſecrationem debuit ſtatim referre Romano Pontifici & ejus confirmationem poſtulare ac obtinere ex Apoſtolico Canone confirmato per Nicænum. 339. 1.
Patriarcha Conſtantinopolitanus novus debebat ſemper ad Pontificem tranſmittere Synodicam & ſuæ dignitatis confirmationem petere. 195. 2.
Patriarcha damnari poteſt per Provincialem Romani Pontificis Synodum, requiritur Concilium totius Eccleſiæ. 115. 1.
Patriarchæ Conſtantinopolitani promotio, ac de exceſſibus privativè ſpectat ad ſolum Pontificem. 38. 2. Pontifex dum illum degradat poteſt ſuo jure conſecrare ſucceſſorem. *ibid.*
Patriarchæ etiam Sardicenſibus Canonibus ſubjecti. 19. 2. Item Sedi Romanæ. 130. 1.
Patriarchæ Græcorum ac Epiſcopi olim non geſtabant Mithras. 199. 2.
Patriarchæ Græcorum Occidentalium Metropolitarum mora ante acceptum Papalem confirmationem non poterant ſedere in throno, nec fungi præcipuis dignitatis ſuæ muneribus. 109. 2.
Patriarchæ Græcorum ſuis Metropolitis non tranſmiſerunt Epiſcopale pallium. 190. 1. & *ſeq.*
Patriarchæ Latini, imò & quidam Metropolitæ poſt duodecimi ſæculi exordium acceperunt Roma pallium. 196. 1.
Patriarchæ nomen Jocundus & Cyrillus Epiſcopi Wandalorum aſſumpſerunt. 151. 2.
Patriarchæ omnes ſemper debuerunt à Romano Pontifice conſecrationis & dignitatis ſuæ confirmationem ſupplicare & ante ipſam non potuerunt legitimè ſedere. 194. 1. Non tamen potuerunt Pallium ſimul poſtulare, aut accipere. *ibid.*
Patriarchæ Orientales in quibus ornamentis uti prohibiti fuerint diebus jejuniorum & in defunctorum officiis. 191. 1.
Patriarchæ ſoli non verò Metropolitæ habent in Eccleſia locum, quem Prætoriorum Præfecti habent in Republica. 90. 2. Soli poſſunt Synodos celebrare in Ægypto. 136. 2.
Patriarchæ Synodum convocant. 89. 1.
Patroclus Arelatenſis appellat ad Zozimum Papam, 40. 2. 42. 1. à Tribuno quodam Barnalo multis vulneribus laniatus occiditur, 41. 1. ejus cum Proculo cauſa. 41. 1. 2.
Pauli Epiſcopi appellatio ad Sedem Romanam. 286. 1. & *ſeq.*
Pauli Oroſii Apologeticus, ſitne opus legitimum? 273. 1.
Paulinus Celeſtium cogit ad profitendam fidem de peccato originali. 274. 2. 275. 1.
Paulinus Trevirenſis Epiſcopus ab Arelatenſi Synodo injuſtè depoſitus, cur Romam non appellaverit. 40. 1. 2. A Conſtantio in Phrygiam relegatus. 29. 1. 2. Defunctum Trevirenſis Eccleſia è Phrygia deportavit in Galliam, & uti Canonicum Epiſcopum, imò ut triumphantem Martyrem glorioſè ſepelivit, 30. 1. Cur in poſtrema appellatione ad Imperatorem Maximum, non ad Romanum Epiſcopum provocavit? *ibid.*
Paulus Archi-Epiſcopus Cretæ, quomodò ſe geſſerit in Joannis Epiſcopi Lappenſis appellatione ad Vitalianum Papam? 142. 2.
S. Paulus docuit totum Illyrium, ac omnem Aſiam à Hieruſalem Romam uſque. 114. 2.
Paulus Samoſatenus ad poteſtatem ſæcularem ab Antiochena Synodo videtur recurriſſe. 75. 1. Damnari non debuerat ſine prævia relatione ad Romanum Pontificem. 109. 2. 115. 1. Damnatur à propria Synodo. 33. 2. Non tamen per definitivam ſententiam, niſi adeſſet Dionyſius Alexandrinus, & Firmilianus Cæſarienſis. 33. 2.
Paulus Samoſatenus degradatus, contumax permanſit in Epiſcopali palatio, & tandem per Aurelianum Imperatorem jubetur excedere. 109. 2.
Pax. Apud antiquos Patres & Canones eſt culpæ aut pœnæ reconciliatoria ſolutio. 112. 1.
Pelagii cum Catholicis de gratiæ neceſſitate diſputatio quandò contigerit? 250. 2.
Pelagii fraudulentus Libellus fidei, 275. 1. Accuſatur ab Herote ac Lazaro & perducitur ad Synodum Dioſpolitanam. 43. 1. 2. à Sancto Auguſtino, ac aliis Afrorum Epiſcopis immediatè defertur ad S. Sedem, quia erat Gyrovagus ac vagabundus. 46. 1. Non fuit damnatus

natus ab Africana Synodo, neque Romam ideò provocavit. 215. 1.
Perigenis Corinthii Epiſcopi ad Sedem Romanam appellatio. 135. 1. & ſeq.
Pertevius Theſſalæ Provinciæ Epiſcopus appellat ad Sedem Romanam, 136. 1. Adfuit Epheſino Concilio. ibid.
Perronius Cardinalis fruſtra arguitur quod malè intellexerit Epiſtolam Julii Pontificis. 115. 2.
Petilianus Donatiſta ab Auguſtino quandoque Cyrthenſis, quandoque appellatur Epiſcopus Conſtinenſis. 148. 2. Malè hinc quidam ſtant cenſent duos tunc fuiſſe Petilianos. ibid.
Petrus Alexandrinus Patriarcha primus omnium Gregorium Nazianzenum Conſtantinopoli inthronizavit per litteras. 117. 2.
Petrus Alexandrinus Romam provocat contra violentias Latronis Lucii. 336. 1.
Petrus de Marca, ſummum jus Romanæ Sedis in ſententia de rebus ad ſe relatis ferenda ex Cypriano præclarè probat, 26. 1. Malè ſentit de lege Gratiani & Valentiniani lata in favorem Appellationis Romanæ. 35. 2.
Petrus de Marca, vide *Marca*.
Petrus Fullo Patriarcha Antiochenus damnatus ab Epiſcopis. 33. 2
Petrus Moggus Alexandrinus Patriarcha damnatur, & abſolvitur, 141. 2. Quid molitus fuerit contra Joannem Alexandrinum. 339. 1.
S. Petrus ſedit Romæ Epiſcopus. 162. 2. Epiſcopalis thronus à Sancto Petro inſtitutus. *ibid.* Vide *Romanus Pontifex*.
Phænolion apud Græcos duplex, parvum & magnum, initiale & finale. Hoc ſubdividitur in Presbyterale, & Epiſcopale. Illud eſt ſimplex ex lana, hoc eſt polyſtaurion, ſeu pluribus crucibus inſignitum. 173. 2. Eſt idem, quod noſtra Caſula, ſeu Planeta. 178. 2. Omnis Græcorum caſula eſt ex lana. *ibid.* 179. 1. Objectum Latinis, quod haberent Caſulas ex ſerico. *ibid.*
Phænolion non eſt ornamentum ſolis Patriarchis proprium, 199. 2. Theodorus Balſamon id affirmat de ſolo Phænolion polyſtaurion. *ibid.*
Philippo-Politani conventiculi epiſtola oblata Auguſtino pro Synodo Sardicenſi. 280. 1. Codex ille fuit mutilus. *ibid.*
Philippo-politani conventiculi litteræ Auguſtino ſuſpectæ, quod *ad Carthaginenſem Epiſcopum Romano prætermiſſo, nunquam Orientalis Eccleſia ſcriberet*. 164. 2. Evertunt Evangelicum Romanæ Eccleſiæ Primatum: Evangelicam Chriſtianitatis Monarchiam tranſmutare ſtudent in parem trium Patriarcharum Ariſtocratiam. *ibid.* 51. 1.
Philippo-politani conventiculi litteræ continebant S. Athanaſii & Julii Romanæ Eccleſiæ Epiſcopi damnationem, 280. 1. Auguſtinus probat fuiſſe Arianorum Concilium. 280 2.
Photius Hæreſiarcha quàm abs re citetur à Petro de Marca pro adſtruenda authoritate Principis ſæcularis, ad retractanda judicia Synodorum Provincialium. 95. 1.
Photius primus ex Afrorum appellationibus Romanas Appellationes impugnat. 214. 1.
Phrygium S. Cyrillo à S. Cæleſtino datum non fuit Pallium. 199. 2.
Piſti Arii congerronis factum & appellatio. 62. 1. 112. 1.
Pœnitentia etiam de gravibus criminibus privatim iterari permiſſa tempore Marcionis. 72. 1. Uſque ad Zephyrini Papatum omnis ſub Cœlo Eccleſia tria crimina reſervabat Chriſto Domino: Idololatriam, homicidium, & Mœchiam. *ibid.* Quædam olim delicta Epiſcopum, aut Clerum degradabant, quædam proſcribebant à ſolo aſcenſu ad altiorem gradum. 152. 2.
Polyſtaurion quid Græcis? 178. 2. 179. 1.
Pontifex vide *Romanus Pontifex*.
Pontificalis liber eſt modicæ authoritatis. 219. 1.
Prædeſtinatus Jacobi Sirmondi imperitus. 273. 2.
Primas apud Afros, potueritne fieri ſine prævio examine, & confirmatione Archi-Epiſcopi Carthaginenſis? 156. 2. 169. 2.
Primas in Africa vocabatur *Senex*. 150. 1. Item Donatiſtis *Princeps*. 150. 2. Item *primæ Sedis Epiſcopus*, & hinc *Primas*. *ibid.* Item *Metropolitanus*, non à civitate, ſed ab authoritate. 151. 2.
Primatem Africanum Gregorius M. voluit deinceps per Synodos eligi digniorem totius Provinciæ 153. 2. Sanctio erat Sanctiſſima, ad preces tamen Afrorum moderata. *ibid.*
Primatem proprium habuerintne ſex Provinciæ Africanæ? 152 2.
Primates Africani omnium ſuorum Epiſcoporum mortem, eorumque novos ſucceſſores debebant referre ad Carthaginenſem Epiſcopum: & hic ad Epiſcopum Romanum. 168. 2.
Primates Cantuarienſis ac Toletanus ſpectant ad media ſæcula. 156. 2.
Primates Galliarum ſunt Africanis longè juniores. *ibid.* Omnium ſenior eſt per Carolum Magnum. *ibid.*
Primates Provinciarum, an ſoli citra Carthaginenſis Cathedræ conſcientiam potuerint in Africa dividere Epiſcopatum, ac novos erigere. 170. 2.
Primates Provinciarum, quibus dignitatibus in Africa fulgerent. 157. 2. Ordo ſedendi inter Primates. 158. 1. Primati Numidiæ & Mauritaniæ ſemper datus primus locus poſt Primatem Carthaginenſem. *ibid.*
Primates ſingularum Provinciarum in Africa potuerunt conſecrare ſuos Comprovinciales, ipſorumque conſecrationem delegare aliis. 166. 1. & ſeq.
Primatum ſucceſſio ſecundum ætatem per Gregorium M. conceſſa ſemper permanſit, & dum Africam contigerit reduci ad Chriſtum Dominum debebit permanere. 154. 1.
Primatus Carthaginenſis Eccleſiæ exponitur. *ibid.* & ſeq.
Primianum Donatiſtarum Primatem Synodus propria non auſa eſt invitum ad Synodum coge-

cogere. 34. 2.
Primoſi Thiganenſis apud Cæſaræenſes Mauros Epiſcopi Romana Appellatio. 234. 2.
Priſcillianiſtæ non facilè admiſſi ad reconciliationis gratiam, quod ſecreta prodere recuſarent. 44. 1.
Priſcillianus Hæreſiarcha adhuc Laicus Inſtantium, ac Salvianum Hiſpaniarum Epiſcopos ſeducit. 30. 1. Damnatur in Synodo apud Cæſar-Auguſtam congregata. *ibid.* Non auſus fuerat ejus judicio ſe ſubmittere. *ibid.* Romam cum ſuis fruſtra appellat. *ibid.* S. Ambroſium æquè repugnantem reperit. *ibid.* Ab Imperatore cupita extorquet. 30. 2. In Synodo Burdigalenſi ad Principem provocat. *ibid.* Cur non ad Romanum Pontificem. *ibid.*
Privatus Lambeſitanus Epiſcopus appellat Romam. 217. 2. 220. 2.
S. Proclus S. Joannis Chryſoſtomi Diaconus opponit ſe conſecrationi Baſſiani. 35. 2. Per Imperatorem reconciliantur. 36. 1.
Proculus degradatur a Zozimo Pontifice. 40. 2. Procli cauſa diſcutitur. 41. 1. 2. Quamobrem conqueſtus fuerit de Zozimi judicio. 41. 2. A Bonifacio conſecutus eſt plenam gratiam. *ibid.*
Profeſſio obedientiæ, quam provinciales Epiſcopi in ſua conſecratione faciunt ſuo Metropolitæ eſt antiqua. 192. 1.
S. Proſper in prima etiam inſtantia defert ad S. Sedem blaſphemias adversùs S. Auguſtinum. 57. 2.
S. Proſper malè à Queſnello dicitur Sancti Leonis ſeductor. 57. 2. Ejus Acta evincunt, quod Romanas in Gallia appellationes probarit, atque defenderit. *ibid.*
S. Proſper utrum fuerit S. Leonis Secretarius res eſt valdè incerta. *ibid.* Non videtur fuiſſe Epiſcopus, ſed Monachus & Laicus. *ibid.* 58. 1.
Proterius crudeliſſimè ipſa quinta ſancta feria in ipſo Baptiſterio trucidatur ab Alexandrino populo & Clero. 37. 2.
Protogenes Sardicenſis civitatis Epiſcopus, fuit Hoſii Præſidis in Sardicenſi Synodo adjutor. 140. 2. Damnatur ab Euſebiana Factione. 139. 2.
Provinciali Synodo damnatis provocare ad Synodum Patriarchalem permiſit Conſtantinopolitana Synodus. 133. 2.
Provinciali Synodo non competit inappellabilis poteſtas deponendorum Epiſcoporum. 89. 2.
Provincia pro Diœceſi accipitur à S. Cypriano. 154. 1.

Q

Queſnelli circa S. Flaviani Appellationem lapſus. 324. 1. Item circa appellationem Theodoreti Cyrenſis. 351. 1. & *ſeq.* Item circa Martianum. 23. 1. Item contra neſcio quem eximiæ eruditionis virum aſſerta. 315. 2.
Queſnelli ſenſa circa Appellationes Romanas. 8. 1. revelata fronte affirmat S. Leonem graviter, & multipliciter exceſſiſſe. 9. 1. 11. 1. 58. 2. 60. 1. Ipſiuſmet Hilarii exceſſus demonſtrantur. *ibid.* Perperam aſſerit quod tota quæſtio de qua agitur, ſit in examine facti, non in diſcuſſione juris. 10. 2. dicit S. Leonem non eſſe idoneum teſtem in propria cauſa. 11. 1. Imitatur Marcum Antonium de Dominis & Joannem Calvinum. 11. 2.
Queſnello gratulandum, quod Sancti Gelaſii Pontificis epiſtolam ad Fauſtum Magiſtrum admittat. 316. 2.
Queſnellus accuſat malè Synodum Romanam & Imperatores Gratianum & Valentinianum. 30. 2. Item Zozimum Pontificem. Errat dum ſcribit: Quod Orientalis Eccleſia Sardicenſem definitionem non ſtatim admiſerit. 54. 1.
Queſnellus calumniatur S. Leonem, Cyprianum, ac S. Auguſtinum. 67. 2.
Queſnellus Codicem Nicænorum Canonum cum Sardicenſibus magnum Eccleſiaſticæ eruditionis Theſaurum primus produxit in lucem. 281. 2. 285. 2.
Queſnellus, ejuſque Symmiſtæ Euſebianorum in Antiochena Synodo potant turbidas aquas. 61. 2. 71. 1. 73. 2.
Queſnellus imponit S. Leoni, quod in retractatorio Chelidonii judicio, non dederit Hilario Synodalem conſeſſum, atque ſuffragium. 67. 1. S. Proſperum malè ſtudet facere S. Leonis ſeductorem. 57. 2.
Queſnellus in Hilarium injurius. 16. 1. Malè affirmat Hilarium adversùs Pontificem evaſiſſe victorem ac permanſiſſe. *ibid.*
Queſnellus malè corrigit textum S. Leonis. 77. 2. Inaniter clamat Africanam Eccleſiam nunquam appellaſſe ad Apoſtolicam Sedem. 145. 1. Idipſum ſentit Joannes Calvinus, M. Antonius de Dominis. *ibid.*
Queſnellus malè rejicit epiſtolam S. Leonis, quatenus agit de Lupicini appellatione. 134. 2. & *ſeq.* Item non rectè explicat tituli *Legatorum à latere originem.* 268. 2.
Queſnellus Leonis ad Cæſaræenſis Mauritaniæ Antiſtites epiſtolam, malè affirmat eſſe interpolatam. 216. 1. 2. Leoni imponit. 216. 2.
Queſnellus quid ſenſerit de Romana Eutychetis appellatione. 302. 1. Ejuſdem errores *ibid.* & *ſeq.* Malè vocat Eutychetem *Virum ſagaciſſimum*. 302. 2. rectè exponit cauſas cur Eutychetes in ſua, (quàm ad Florentii Patritii aures fecit appellatione, exprimens Theſſalonicenſem Epiſcopum) omiſerit Patriarcham Antiochenum. 297. 2.
Queſnellus ſine cauſa affirmat, quod Metropolitæ ad ſubditum Epiſcopum damnatum authoritas ſit jus naturale. 216. 1.
Quod vult-Deus ac Deo gratias fuerunt familiariſſimè uniti cum S. Auguſtino. 284. 2.
Quod vult-Deus ſucceſſor Capreoli in Sede Car-

thaginenſi. 284. 1. Unà eum Clero, à Geiſerico Rege Ariano in navibus fractis abſque remigiis & velis impoſitus, præter ſpem Neapolim appulit, ibique in Eccleſia poſitus Confeſſor occubuit. *ibid.* Creditur fuiſſe S. Gelaſius Pontifex. 284. 2.

R

Reconciliationis extremæ viaticum, an & quando Mœchis & lapſis negatum? 34. 2.
Regibus non competit facultas examinandi conditos Patriarchali Synodo Canones priùſquàm executioni mandentur. 89. 1. 2.
Relatio Alexandri Patriarchæ Alexandrini ad S. Pontificem Sylveſtrum. 98. 1.
Relatio, aut provocatio non fit niſi ad Superiorem. 129. 2. Orientales Eccleſiæ ad Romanam ſemper retulerunt, aut provocarunt. *ibid.*
Relatio juxta Synodum Sardicenſem in majoribus cauſis debet fieri ad Sedem Apoſtolicam. 50. 2. Eſt antiquiſſima juxta à Marca. 74. 2. Examinatur ad Romanam Sedem Relatio cujuſdam Presbyteri, de cujus Irregularitate difficilis erat quæſtio. 84. 2.
Relationes Epiſcopales juxta Eccleſiaſticam regulam debent fieri, vel ad Metropolitam, vel ad ſummum Pontificem. 85. 1. Epiſcopis competit jus eligendi alterutrum. *ibid.* Apoſtolica Sedes, quoniam diſtrahitur in plurima ſemper maluit primam Relationem fieri ad Metropolitam. *ibid.*
Reliquiæ conſecrandis altaribus ſemper fuerunt neceſſariæ. 162. 2.
Reparatus Archiepiſcopus Carthaginenſis, quænam retulerit ad Joannem Secundum Pontificem. 285. 1. Eidem per Agapetum Pontificem Metropolitana jura reparantur. 156. 1.
Rigaltius docet jam olim Romanis Pontificibus licuiſſe Epiſcopos Galliæ juſtis de cauſis excommunicare, imò deſtituere, & in eorum locum novos ſubſtituere. 22. 2. 26. 1.
Rocheto Græci non utuntur. 173. 2.
Romæ ante Nicænam Synodum Acta fuerunt omnia cauſarum retractatoria judicia. 62. 2. Baſilidis, & Martialis Hiſpanorum Antiſtitum, &c. *ibid.*
Roma extra Sozomenum *Apoſtolorum Schola, & pietatis Metropolis.* 108. 2.
Romana Cathedra gratioſè permiſit omnes Afrorum Epiſcopos, conſecrari per manus, aut litteras Primatis Carthaginenſis, 156. 1. & ſeq.
Romana Cathedra juxta Dorotheum Theſſalonicenſem Archiepiſcopum, eſt *primus omnium ad ipſum feſtinantium* portus: & juxta Gelaſium *portus omnium fluctuantium* 336. 1. Hæc phraſis deſumpta eſt ex Sancto Hieronymo. *ibid.*
Romana Eccleſia, an poſſit condere novos Canones, an verò tantùm decreta deprompta ex generalibus Eccleſiæ Canonibus? 193. 1.
Romana Eccleſia, cur interdum abſtinuerit ab excommunicatione in totum Orientem. 314. 1.
Romana Eccleſia eſt juxta Ambroſium *totius orbis Romani caput, unde omnia veneranda communionis jura dimanant.* 230. 2.
Romana Eccleſia omnes afflictos ipſam invocantes poteſt ac debet ſuſcipere: priores Judices poteſt Romam evocare ad reddendas ſui judicii rationes, &c. 112. 1.
Romana Eccleſia ſemper fuit gaviſa & uſa jure evocandi Gallicanos Epiſcopos ad ſuam Patriarchalem Synodum. 87. 1. & ſeq.
Romanæ Eccleſiæ judicium in prima inſtantia cauſæ Maximi Valentini per Bonifacium, 44. 2. Item in cauſa Patrocli, & Hilarii Metropolitarum per Zozymum, 45. 2. Vide ex Arabicis Canonibus. 52. 1.
Romanæ Eccleſiæ Legati in Epheſino non fuerunt duplices, quorùm alii ſolius Cæleſtini, alii totius Eccleſiæ Occidentalis forent Vicarii, 333. 1. 2. Quo ſenſu univerſa Occidentalium Epiſcoporum multitudo conſentiret Synodo. 334. 1.
Romanæ Eccleſiæ populus nunquam juxtà primitivorum Hieroſolymitanæ ac Alexandrinæ Chriſtianitatis morem in communi vixit. 71. 2.
Romanæ Eccleſiæ Principatus conſiſtit in quatuor. 11. 2.
Romanæ Provinciæ olim amplitudo. 84. 1.
Romana Sedes *à portis Inferi nunquam pro Domini permiſſione vincitur,* 124. 2. Orientalis Eccleſia non contradixit, imò ſcripſit ad Gelaſii ſucceſſorem Symmachum, ut *non pro Orientalium tantùm, ſed trium propè plagarum habitabilis mundi Sedes Romana adjuvet.* 124. 2.
Romana Sedes immediatè & privativè judicat Metropolitas, 46. 1. Item Clericos Gyrovagos, *ibid.* Ita factum in Pelagio. *ibid.*
Romana Sedes judicat in prima inſtantia in cauſa Martiani. 47. 1.
Romana Sedes reſpectu aliarum Patriarchalium *non immeritò viſui comparatur, qui profectò cunctis ſenſibus præeminet, acutior illis exiſtens; & communionem, ſicut nullus eorum cum omnibus habens.* 126. 2.
Romana Sedes ridiculè dicitur aliis Provinciis *Judex extranea,* 196. 1. Præſertim, ſi ſermo ſit de Provinciis ad ejus Patriarchatum ſpectantibus. *ibid.*
Romana Synodus ſub Damaſo appellationes Romanas ab Imperatoribus Gratiano, & Valentiniano poſtulavit confirmari, 31. 2. Nihil poſtulavit contra Canones, *ibid.* Synodo interfuit Sanctus Ambroſius. 32. 1.
Romana Urbs Optati Milevitani tempore habebat ultra quadraginta baſilicas, adeoque & totidem Cardinales Presbyteros: Item quatuordecim Diaconias, adeoque & tot Cardinales Diaconos. 163. 1.
Romani Cleri in Marcionem cauſa diſcutitur. 71. 1. & ſeq.

Romani & papalis Conſiſtorii prima mentio. 138. I.
Romani Imperatores Hiſpaniam à Gothis conſtanter repetierunt. 181. I.
Romani Imperatoris poteſtatem omnes Occidentales Reges dudum agnoverunt. 180. 2.
Romani Legati adfuerunt Epheſino latrocinio nomine ſolius Pontificis Leonis, non verò nomine, & vice totius Occidentalis Concilii, 326. 2. Sanctus Leo antea nullam celebraverat Synodum, niſi ſolius ſuæ Provinciæ, adeoque Legati fuerunt ipſius ſolius Vicarii. 326. I.
Romani Legati non interfuerunt Œcumenicis Orientis Conciliis, tamquam Epiſcopi totius Occidentis, ſed ſolius Romani Pontificis nomine. 326. I.
Romani Patriarchatus Epiſcopi omnes, qui in alma Urbe reperiebantur in eligendo Pontifice habebant ſuffragium. 219. I.
Romani Pontifices Metropolitis ac aliis Epiſcopis olim tranſmiſerunt pallia ex priſca conſuetudine aſſerta à Gregorio Magno. 180. I.
Romani Pontifices nunquam ad Græcos ſcripſerunt græcè ſed ſemper latinè. 346. I. Imò ſuas latinas, nec Romæ permiſerunt verti in Græcum, ſed conſtanter voluerunt id fieri à Græcis. *ibid.*
Romani Pontifices, uti in Illyrico, ita & in Gallia Apoſtolicos Vicarios habuerunt. 88. I.
Romani Pontificis authoritati nihil nocet ſimplex reviſio facta in cauſa Ceciliani. 232. I.
Romani Pontificis conſenſus requiſitus, ut Epiſcoporum ubique extra Italiam conſecrationes fierent. 183. I.
Romani Pontificis pedum oſcula. 8. I.
Romano Pontifici, an nihil ſpeciale competat niſi primus locus? 231. 2. Ad eum appellatur ex omni gente, nequaquam tamen ad alias Apoſtolicas Eccleſias. *ibid.* 66. 2. Adverſus Romani Pontificis judicia nullus eſt appellationi locus, ſed gratioſæ reviſioni. 69. I.
Romano Pontifici dari Viſitatorem Canones prohibent. 163. 2.
Romano Pontifici in ſua Patriarchali Synodo Apoſtolicus Canon permittit omnia, 227. I. Ipſum fuiſſe à Nicæna confirmatum ac ſtabilitum affirmat in ſua Synodo Felix III. *ibid.*
Romanum Pontificem ſubſuiſſe generali Concilio ex geſtis in Synodo Capuana malè probat Joannes Launoyus. 133. 2.
Romanus Patriarcha conſtituit Vicarios Apoſtolicos cum poteſtate congregandi Diœceſanam Synodum. 88. I.
Romanus Pontifex, an poſſit appellantes, & appellatos evocare ad ſuum tribunal, non delegando in partibus retractatorium judicium. 60. I. *& ſeq.* Poſſitne à retractatorio appellatæ cauſæ judicio priores judices excludere? 64. 2. 100. I. Non obligatur ad certum retractationis modum. 101. I. 2. Solus eximitur ab appellati Judicis in Reum demutatione. 104. 2. Ab ea Lege nec ipſi Patriarchæ eximuntur. *ibid.*
Romanus Pontifex, an poteſtatem concedendi reviſiones acceperit à Chriſto Domino, an verò à Laica Regum violentia? 98. 2.
Romanus Pontifex caput, ſupremus ac univerſalis Medicus totius Eccleſiæ, 333. I. per ſe ſine generali Synodo ſufficit, ut adjuvet orbem terrarum. *ibid.*
Romanus Pontifex deponit Baſſianum ab Epheſino Clero, & populo, & Epiſcopis inthronizatum Epheſiorum Epiſcopum. 36. I.
Romanus Pontifex eſt Chriſti Vicarius, 52. I. Labuntur, qui hunc titulum putant olim fuiſſe communem omnibus Epiſcopis, *ibid.*
Romanus Pontifex in generali Synodo habet duplex privilegium, jus relationis, ſeu propoſitionis, & prærogativam Suffragii. 119. 2. Item judicii concluſionem. 226. I.
Romanus Pontifex in Synodo intra Italiam collecta ſolus decidit, 326. 2. Alii non poſſunt niſi ſolo conſilio ſuffragari. *ibid.* Eamdem authoritatem habet in Patriarchali Synodo totius Occidentis. *ibid.*
Romanus Pontifex poteſt quorumvis Epiſcoporum, ac Synodorum judicia, etiam juſta, per rationalem gratiam ſolvere. 70. I.
Romanus Pontifex poteſt ſolus ſine Synodo damnare, ac dejicere Patriarchas. 38. 2. 304. 2. 337. I. Suo jure poteſt in locum degradati conſecrare ſucceſſorem. 38. 2. Prima de aliis, tam Provincialibus, quàm Metropolitis Orientalium Epiſcopis cognitio, licet fieri poſſit per Patriarcham, aut Metropolitam, devolvi poteſt etiam ad Pontificem. *ibid.*
Romanus Pontifex quandoque conſuluit doctiores Synodos, aut clariores Epiſcopos ſicut hoc tempore Romanus Pontifex ſubinde conſulit Theologos ſuos, aut qualificatores. 312. I. Subjectos ſuæ Metropoli Epiſcopos poteſt ſolus degradare, cum conſilio tamen, non Concilio quinque aut ſeptem Epiſcoporum. 35. I.
Romanus Pontifex totius Occidentis Patriarchale caput. 87. I. Ad ejus Synodum, & conſecrationem ſpectant ſubditi Epiſcopi. *ibid.* Jure illo, quod non ſoli Conſtantinopolitani per Chalcedonenſe Concilium, ſed & Nicæni Canones confirmant omnibus Patriarchis, Nemo Patriarcham Romanum exuit, adeòque illud manifeſtè retinet. *ibid.*
Romanus Pontifex tempore Zozymi ſimpliciter ſe ſcribit *Epiſcopum* ſine contradictione ad Romanam civitatem, eò quod ſit univerſalis Epiſcopus; 260. I. propterea in antiquis Synodorum Actis inſcriptus: *Epiſcopus Catholicæ Eccleſiæ Urbis Romæ.* 350. 2.
Romanus Pontifex teſte Tertulliano paſſim inſcribebatur *Pontifex Maximus, ac Epiſcoporum Epiſcopus.* 154. I. Sanctus Papa Stephanus ita videtur inſcripſiſſe ſeipſum. *ibid.*
Romanus Pontifex viſus nunquam eſt indui ornamentis Imperialibus, niſi unicus Bonifacius octavus. 180. 2.

S

SAbinus quomodò in Baſilidis locum ſit ſuperordinatus? 27. 2.
Saccus apud Græcos erat veſtimentum oblongum & ſtrictum ſimile ſacco. 178. 1. Omophorion ipſi ſuperimponebatur, adeoque ſaccus non erat Omophorion. *ibid.* apud Græcos ſemper fuit albus. 179. 1. 2. Uſui non fuit niſi in tribus Domini feſtivitatibus, nimirum Magno Paſchate Domini, Pentecoſte, & Natali Chriſti. *ibid.*
Sacerdos, vox apud antiquos comprehendit & Epiſcopum & Presbyterum. 222. 1.
Sardica eſt Illyrici civitas, non extrema Metropolis Diœceſeos Illyricæ. 123. 1.
Sardicenſem Synodum Conſtans Imperator voluit fieri intra ſuum imperium, ut omnia permitteret Epiſcopis & ſacris Canonibus. 94. 1. Eam Romana Eccleſia ſemper eſt plurimum venerata. 105. 1.
Sardicenſes Canones, cur inſcripti non fuerint in Africanum Codicem? 19. 2. Afris, etiam ipſi Auguſtino ignoti, 27. 2. 57. 1. 255. 1. Quam ob cauſam? 277. 2. 281. 1.
Sardicenſes Canones in Gallia ſemper floruerunt. 18. 1. 55. 1. & ſeq. 124. 1. & ſeq. Ibidem diu admiſſi ante Codicem Dionyſii Exigui. 55. 1. Illis ſubſcripſerunt Sanctus Maximinus Trevirenſis, Euphratas Colonienſis, Servatius Tongrenſis, aliique plures Galliæ Epiſcopi. 14. 2. 18. 1. 55. 1. Non fuerunt in Gallia ignoti uſque ad ſecundam Regum Dynaſtiam. 125. 2.
Sardicenſes Canones in Illyrico conditi, 139. 2. à Gaudentio Illyriciano poſtulati. *ibid.*
Sardicenſes Canones plenè viguerunt in Illyrico. 129. 2. & ſeq. Item in Eccleſia Græca, ac Latina, ſicut & Africana Eccleſia, 67. 1. Valentinianus Imperator judicat ſecundum Canones Sardicenſes, adeòque viguerunt per totum Imperium. 123. 1. 2.
Sardicenſes Canones tantùm innovant ac ſtabiliunt antiquiſſimam Appellationis formam. 74. 2. Canonis 3. & 7. explicatio per D. Ambroſium & omnes Epiſcopos, qui cum ipſo aſſederunt Sancto Damaſo Pontifici in Romana Synodo. 63. 1. Sub appellationibus Epiſcoporum comprehendunt etiam Clericorum appellationes. 144. 1.
Sardicenſes Canones tribuunt Pontifici pleniſſimam appellatæ cauſæ ad ſuum tribunal evocandi poteſtatem. 245. 2. Cur Concilii Præſes Hoſius expreſſerit ſolam delegandi poteſtatem. *ibid.*
Sardicenſes Canones uſurpati pro Nicænis. 54. 2. 78. 2. 123. 1. 255. 1. 283. 2. Quam ob cauſam? 281. 2. 283. 2. Sunt expoſitio & additamenta ad Nicænos, ſicut Symbolum Conſtantinopolitanum Nicæno additum, retinuit nomen, 281. 2. Innocentius I. utitur eadem phraſi & modo loquendi, *ibid.* Canones Sardicenſes eodem volumine deſcripti cum Nicænis. 283. 2. Codicem nobis produxit Queſnellus. *Ibid.*
Sardicenſi Synodo, an & qui ſubſcripſerint? 125. 1. 2. Subſcripſerunt non tantùm quoad Sancti Athanaſii reſtitutionem, ſed omnibus Actis. 128. 2.
Sardicenſis Synodus an fuerit veraciter Œcumenica & generalis. 87. 2. 75. 2. 125. 1. & ſeq. Baronii & Peronii hac de re decidenda controverſia. *ibid.* Non deſiit eſſe œcumenica ob Euſebianæ factionis fugam. 125. 1. 127. 1.
Sardicenſis Synodus cur dicatur fuiſſe *Occidentalium*, 127. 2. Euſebianam Sycophantiam damnat, & Julii Pontificis Acta confirmat. 62. 2. Fuit indicta propter ſchiſmaticas quæſtiones Euſebianæ factionis contrà Romanæ Eccleſiæ Primatum & Hierarchiam Monarchicam. 125. 1.
Sardicenſis Synodus non dedit temperamentum Appellationum pro ſolo Occidente. 75. 2. Theodorus Balſamon malè docuit valere pro ſola Occidentali Eccleſia. 125. 1. Item, ſchiſmaticus Scriptor, quem refutat Catholicus contra Græcos tractatus olim repertus in Conſtantinopolitano conventu Fratrum Prædicatorum. *ibid.*
Sardicenſis Synodus non deſtitit fuiſſe Œcumenica, quod Orientales aliqui non comparuerunt. 128. 2. Abſentes per dolum, vel culpam nihil detrahunt Œcumenicæ Concilii dignitati. *ibid.*
Sardicenſis Synodus non ex delegatione Principum, ſed ex authoritate Julii Pontificis peracta. 94. 1. & ſeq.
Sardicenſis Synodus non introduxit Romanas appellationes. 53. 1. Plurimi ante Romam appellaverunt. *ibid.* Non prima cœpit honorare Sancti Petri memoriam. 129. 2. Sardicenſis Synodi nomine Sanctus Auguſtinus intellexit epiſtolam conventiculi Philippo-politani. 280. 1. 2.
Sardicenſis Synodus non ſolam retractationis poteſtatem fecit Romanis Pontificibus, ſed etiam decrevit de Appellationibus. 53. 1. Dat non ſolum devolutivum, ſed & ſuſpenſivum effectum. *ibid.* Imò, hanc à Chriſto donatam, per Apoſtolos ordinatam, & confirmatam à Nicæna Synodo, ſolummodò innovat. *ibid.* Non læſit jura Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ. 105. 1.
Sardicenſis Synodus ſtatim admiſſa ab Orientali Eccleſia. 54. 2. Opponit ſe Euſebiana factio. *ibid.* Photius primus Sardicenſes Canones arietat. 55. 1. Univerſæ, utique Orientalis, Eccleſiæ Codex non continet Sardicenſes Canones. *ibid.* Sardicenſes Canones tempore Sancti Leonis viguerunt per totum Orientem. 57. 1.
Sardicenſis Synodus, utrum fuerit prior Arabicis Canonibus? 48. 2. Zozimus ex vetuſto Romanæ Eccleſiæ more Sardicenſes Canones ſimul

mul cum Nicænis in unum corpus accumulavit. 49. 2.
Sardicenſium Canonum, cur non meminerit Synodus Romana, cui interfuit Sanctus Ambroſius? 117. 2.
Sardicenſium Canonum, fatente Petro de Marca uſus antiquus apud Orientales, 123. 1. 2. Orientalium Antiſtitum Romanæ appellationes nobis pepererunt iſtos Canones. *ibid.* Sanctus Athanaſius, non per ſolam Ægyptum, ſed etiam apud Hieroſolymam Synodaliter eos publicavit, & eoſdem ſubſcribi fecit à melioribus Orientis Epiſcopis. *ibid. & ſeq.*
Sardinia proprium ſemper habuit Metropolitam. 120. 2.
Saturnini Arelatenſis excommunicatio, an ad Romanam Sedem relata. 98. 1.
Secundus Tigiſitanus Epiſcopus Cæcilianum ad Synodum evocat, quem nolentem comparere pro confeſſo habuit, & damnavit in contumaciam. 34. 1.
Sedes Apoſtolica, quid ſit? 115. 1.
Seleucienſis Synodi tempore fuit appellatio à Provinciæ Synodo ad Patriarchalem. 96. 1.
Sicilia olim ſpectabat ad Metropoliticam ſubjectionem Romani Pontificis. 35. 2. Uſque ad Leonis Iſauri imperium nullos habuit Metropolitas. 184. 2.
Simplicius Pontifex Juriſdictionem exercet in Timotheum Salophaciolum Patriarcham Alexandrinum. 37. 2.
Siricii Pontificis epiſtola in Africam miſſa diſcutitur. 156. 1. *& ſeq.*
Sitifenſis Provincia olim nec Primatem habebat, nec Synodum. 152. 2. Quandonam obtinuerit. *ibid.* 184. 2.
Socratis Hiſtoriæ fides parvi pendenda. 97. 1.
Smyrnienſis Synodi authoritas. 95. 1.
Stephanus Lariſſæ Epiſcopus Metropolita Theſſaliæ appellat ad Bonifacium II. Pontificem. 137. 2.
Stephanus Pontifex ante Nicænam Synodum Baſilidis ac Martialis Hiſpanorum Antiſtitum damnationem Romæ retractavit. 26. 2. 27. 1. 62. 2. Permittit ſibi per negligentiam obrepi. 27. 2. Primam de Martiano cognitionem inſtituit, & primus ipſum damnavit. 47. 1.
Sticharion Græcis quid ſit? 178. 1. 2. Eſt idem quod nobis Alba. *ibid.* Græcis aliquando eſt tunica purpurea. *ibid.* Non eſt ornamentum ſolis Patriarchis proprium. 190. 2. Balſamon id affirmat de ſolo undulato ſtichario. *ibid.*
Stola. tempore Victoris Carthaginenſis Epiſcopi ſignificabat pallium. 200. 2. Olim honeſtiſſima, manicata, talaris, fluens uſque ad terram. 174. 2. Ea utuntur etiam hodie Græcorum Epiſcopi. *ibid.* Veſtis eſt mulieribus propria, quandoque tamen virilem veſtem ſignificat. *ibid.* ſuburbicariæ Provinciæ Romanis, quæ dicantur? 120. 2.
Syagrio Epiſcopo Auguſto-dunenſi pallium cur à Gregorio M. conceſſum? 184. 2.
Symonem Cyrenenſem Crucis Dominicæ portatorem, Donatiſtæ dicebant fuiſſe Afrum, quod Sanctus Auguſtinus meritò negavit, cum certum ſit manifeſtè Lybem fuiſſe. 145. 1.
Symmachus Pontifex Æonium Arelatenſem & Heſychium Viennenſem Metropolitas, aut certè ipſorum Vicarios ad primam inſtantiam evocat Romam. 38. 2.
Synodi Agrippinenſis Acta quibuſdam videntur ſpuria 29. 1. Non ſine fundamento. *ibid.*
Synodi apud Afros, ut minimum ſemel in anno celebratæ. 209. 1. Quo tempore celebrarentur? *ibid.* Quis fuerit locus plenariæ per Legatos Synodi? 209. 2.
Synodi Carthaginenſis ad Sanctum Bonifacium & Cæleſtinum Synodales litteræ, & omnia circa Apiarium Acta, ſintne legitima? 269. 1.
Synodi generalis luminare majus eſt Romanus Pontifex teſte Metrophane. 127. 1.
Synodi generalis neceſſitas non oritur ab inſufficientia Pontificiæ authoritatis, ſed ex difficultate executionis. 324. 2. Synodo generali non eſt opus ad judicandum Epiſcopos. 114. 2.
Synodo generali non eſt opus ad judicandum Apoſtolicarum Eccleſiarum Epiſcopos. *ibid.*
Synodorum celebratio debet eſſe frequens. 208. 2. Sanctus Bonifacius ſcribit apud nos Chriſtianitatem fuiſſe deſtructam, quod per octoginta annos ceſſaſſet celebratio Synodorum. *ibid.*
Synodorum Provincialium judicia non ſunt inappellabilia. 90. 2. 91. 2. referuntur ad Romanum tribunal. 309. 1.
Synodos celebrare in Ægyptiaca Diœceſi ſoli Patriarchæ permiſſum, non Metropolitis. 136. 2.
Synodum facere ſine authoritate Sedis Apoſtolicæ, nunquam licuit, nunquam factum eſt. 326. 2.
Synodum generalem Carthaginenſis Primas poterat indicere ante conſecrationem. 172. 1.
Synodum generalem eſſe ſupra Pontificem Launoyus malè colligit ex delegatione facta in Capuana Synodo. 133. 2.
Synodus Conſtantinopolitana I. eſt Œcumenica & una iſtarum quatuor, quas Gregorius M. uti quatuor Sancta Dei Evangelia veneratus eſt. 165. 1.
Synodus Dioſpolitana juxta Hieronymum *miſerabilis*. 165. 1.
Synodus Donatiſtarum apud cavernas Suſis extat apud Sanctum Auguſtinum in ſecunda concione ad Pſalmum trigeſimum ſextum. 147. 1. Celebrata quarti ſæculi anno nonageſimo quarto. 160. 2.
Synodus Epheſina, an Œcumenica? 128. 2.
Synodus generalis convocari non debet per Principem, 125. 2. Falſum tamen eſt, quod Synodus Sardicenſis non fuerit convocata per Romanum Principem. *ibid.*
Synodus generalis eſt commotio, non ſolius Eccleſiæ, ſed etiam totius Reipublicæ, adeòque ſine Principum permiſſu fieri nunquam potuit. 93. 2. 102. 1. Quandoque non ſolùmmodò eſt utilis, ſed etiam neceſſaria. 310. 2. 315. 1.

315. 1. Non evertit ſupremam ac ſufficientem authoritatem Sedis Apoſtolicæ. 324. 2.

Synodus generalis ut dicatur, quomodò requiratur quinque Patriarcharum præſentia? 126. 2. *& ſeq.* Approbari debet à Pontifice Romano. 121. 1.

Synodus plena Provinciæ requiritur, vel certè prædefinitus Epiſcoporum ſimul cum Metropolita numerus ad Epiſcopum deponendum, vel criminaliter judicandum. 47. 2.

Synodus plenaria cujuſcumque Provinciæ in Africa quomodò fieret. 204. 2. 205. 1.

Synodus Romana tertia Sancti Damaſi contra Apollinarium, &c. 335. 2.

Synodus Thelenſis Queſnello videtur ſpuria ac ſuppoſititia; at ſine ſufficienti fundamento. 156. 1.

Sixtus vide *Xyſtus*.

T

TAurinenſis Synodus, quid decreverit in cauſa Proculi Maſſilienſis. 40. 2. Caſſatur à Zozimo Pontifice. *ibid.*

Tertullianus I. apud Latinos Author Rebaptiſmi. 146. 1.

Theodoreti cauſam Sanctus Leo non definivit, ſed ipſum ſolummodò reveſtivit in Epiſcopum, totius cauſæ retractationem ac definitionem delegans Chalcedonenſi Synodo. 358. 2. Simile judicium in cauſa Sancti Athanaſii, Maximi Cynici, Sancti Joannis Chryſoſtomi & Sancti Patriarchæ Ignatii. *ibid.*

Theodoreti Cyrenſis ad Sanctum Leonem appellatio, & in dignitatem Epiſcopalem per Synodum Chalcedonenſem reſtitutio. 234. 2. 349. 2. Non Laicam, aut Clericalem, ſed Epiſcopalem communionem à Synodo Chalcedonenſi accipit. 351. 2. Deffinitiva Synodi Chalcedonenſis ſententia. 350. 1.

Theodoreti Cyrenſis Canonum Sardicenſium Catholica expoſitio. 63. 2. Provocat immediatè, non ad generale Concilium, ſed ad Pontificem. *Ibid.* 92. 2. Ejus appellationi Sanctus Leo defert effectum ſuſpenſivum. 64. 1.

Theodoreto in Concilio non ſe oppoſuit Anaſtaſius Epiſcopus Theſſalonicenſis nomine Illyricianorum Epiſcoporum. 348. 2. Ejus vices egit Quintellus in Macedonia Heraclæenſis Epiſcopus. *ibid.*

Theodoretum Sanctus Leo non reparavit nullo habito judicio. 356. 2. Sed neque reſtituit permotus litteris Anatolii Conſtantinopolitani. 357. 1.

Theodoretus ad Sanctum Leonem ſcribit: *ſi Paulus præco veritatis, tuba Spiritus Sancti, ad Magnum Petrum ſe contulit, ut iis, qui Antiochiæ de legali converſatione ambigebant, explicationem ab illo referret, multò magis nos humiles, & puſilli ad Apoſtolicam Sedem veſtram accurrimus &c.* 353. 2. Videntur hæ litteræ ipſum Appellationi inſtrumentum. 354. 1. Fundamentum iſtius Appellationis non fuit libera electio, ſed ſuprema Romanæ Eccleſiæ authoritas, *ibid.* Quàm magnificè ſentiat de Romanæ Eccleſiæ authoritate? *ibid.*

Theodoretus, cur apud Romanam Sedem timuerit eſſe ſuſpectus. 354. 2.

Theodoretus Cyrenſis in Eccleſiaſtica Hiſtoria de Sancto Pontifice Julio Sancti Athanaſii appellationem admittente ac ipſum reveſtiente, ità ſcribit: *Julius Eccleſiaſticam ſequens Regulam, & ipſos Romam venire juſſit & Divo Athanaſio ad judicium diem dixit.* 352. 2.

Theodoretus Cyrenſis Romam appellans petit, vel Romæ audiri, vel habitare ac latitare in ſuæ profeſſionis Monaſterio. 349. 1.

Theodoretus juxta Queſnellum ab omni Hæreſis macula mundus pronunciatus fuerat. 359. 1. Non tantùm adversùs D. Cyrilli Alexandrini & Antiocheni Patriarchæ Joannis pacificatoria Acta, ſed etiam adversùs omnia ſacro-ſancti Epheſini Concilii geſta appellavit ad Xixtum III. 359. 2.

Theodoretus non idcircò aſſeritur à Sede Apoſtolica reſtitutus, quia D. Leo ipſum ſuæ communionis ſinu fuit amplexus: ſed quia D. Leo ei reddidit Epiſcopatum, 358. 1. 2. Reſtitui non potuit à Conſtantinopolitano, neque ab Antiocheno. *ibid.*

Theodoretus D. Cyrillo etiam poſt mortem eſt hoſtiliter adverſatus, 298. 1. Multi exiſtimant, quod Theodoretus in ſuis Dialogis per Eraniſten intelligat D. Cyrillum, *ibid.* Accuſatur turbulentiæ. *ibid.*

Theodoſius Imperator licet ſcientia modicus habuit tamen ſecretarios ſacrorum Canonum peritiſſimos. 305. 2. Hi judicarunt cauſam Eutychetis referendam eſſe Sedi Apoſtolicæ. 306. 1.

Theodoſius Imperator, quid de Romanis Appellationibus ſenſerit. 314. 1. Synodum quomodò indixerit? 314. 2. Quis fuerit ſucceſſus? *ibid.* Confirmat Epheſinum latrocinium. 322. 1.

Theodorus Balſamon pertinax Michaelis Cerularii Sectator contendit Sardicenſes Canones pro Romanis Appellationibus valere pro ſola Occidentali Eccleſia. 125. 1.

Theonis Villana Synodus Ebbonem Archi-Epiſcopum Rhemenſem ad cedendum Epiſcopatui induxit, eò quod nonniſi per Papam, vel ejus Vicario judicari poſſet. 39. 1.

S. Thomas Cantuarienſis provocat ad Alexandrum III. adversùs ſuffraganeos & Regni Proceres. *ibid.*

Timotheus Apollinarii diſcipulus circumſcribit S. Damaſum, 335. 1. Detecta fraude ab eodem damnatur, *ibid. & ſeq.*

S. Timotheus Pallium acceperat à S. Paulo. 203. 2.

Timotheus Salophaciolus Patriarcha Alexandrinus permiſit ſibi extorqueri, ut damnati Dioſcori nomen inter altaria recitaretur. 37. 2. Ex timore Eutychianorum & pacis cauſa id fecit, erat tamen graviſſimum delictum. *ibid.* Errorem agnovit, & raſit Dioſcori nomen, pollicituſque meliora humiliter poſtulavit veniam.

niam. ibid.
Tractoria damnationis epiſtola. ſolebat ab Eccleſia Romana mitti ad omnes ſub Cœlo Eccleſias, 34. 1.
Tractoria, ſeu litteræ tractoriæ quid ſint? 204.2. Quidam Codices malè legunt *tractatoria*. 205.1. Vocis *tractoria* variæ ſignificationes. *ibid.& ſeq.*
Tranſmarina Eccleſia idem eſt Afris, quod Romana, & traſmarinum judicium idem eſt quod Romanum tribunal, 225.2.230.1. ſic intellexit D. Auguſtinus, & Africanæ Synodi, *ibid.* Cur D. Auguſtinus, cum de Cæciliani cauſa agit, paſſim adjungat omnes Apoſtolicas Eccleſias. *ibid.*
Tridentinum fuit veraciter ac plenè Œcumenicum quamvis Patriarchæ Orientis cum ſuis Epiſcopis abſfuerint per Hæreſim, ac rebellionem. 127. 1.
Trophimus Epiſcopus lapſus putatur plenè reparatus. 27. 1.
Tuentius ordinatus prætermiſſo Metropolitano Arelatenſi. 43. 2. Fuit Priſcillianiſta, & Synodaliter damnatus refugit ad Sedem Apoſtolicam, pœnitens ſupplicat & accipit gratiam. *ibid.*
Tunica, quid apud Theophanem deſignet? 173.2. Nos Latini hodie appellamus *Rochetum*. *ibid.* Græcorum Epiſcopi non utuntur. *ibid.*
Typhus Romanorum quis fuerit, quem Afri proteſtabantur ſe nulla ratione paſſuros. 255. 2.

V

Valentiniani Imperatoris de Appellationibus conſtitutio, non impingit in Canones. 58. 2. Commendatur ab Hilaro Pontifice, Ludovico Pio & ab ipſo Petro de Marca, 59. 1. Item ab Honorio Pontifice. *ibid.*
Valentinianus Imperator affirmat Romanæ Sedis de appellationibus Privilegia eſſe longè antiquiſſima, 16. 1. Ab eo Sanctus Leo non poſtulavit legis adjutorium. 20. 2. Valentinianus plenè confirmat Pontificis judicium. *ibid.*
Valentinianus III. varia de Romani Pontificis authoritate ſcribit adversùs Theodoſium Imperatorem. 320. 2. 321. 1. Cenſet, quod totius Mundi Epiſcopos congregare, & in iſta Synodo ſententiam definitivam ferre ſpectet ad Romanum Pontificem. 321. 1.
Valentinus Numidiæ Primas, cur in Carthaginenſi Synodo ſederit ante Fauſtinum Potentinæ Eccleſiæ Epiſcopum Legatum Romanæ Eccleſiæ? 158. 1.
Vel. Particula hæc ſumitur pro copulativa, etiam apud Canones. 157. 1.
Venethalenſis quænam Synodus intelligatur apud Leonem Acridenſem non conſtat. 107. 2.
Victor Pontifex primæ inſtantiæ judicium exercuit in Epheſinum Polycratem. 37. 1.
Victor Vitenſis fuit Orthodoxus Epiſcopus. 284. 1.
Vigilii Tapſenſis Epiſcopi de Numero Epiſcoporum Sardicæ congregatorum ſententia. 125. 2.
Viſitatorem dari Romano Pontifici Canones prohibent. 163. 2.
Viſitator, id eſt Rector Vicarius datus Eccleſiæ viduatæ 163. 2. Appellabatur etiam *Intercessor*, *ibid.* Hoc munere paſſim functus vicinus Epiſcopus, *ibid.* Afris datus, etiam Clericus. *ibid.*
Vitalis licet à nulla Synodo damnatus, tamen à multis diffamatus & accuſatus accedit Damaſum. 335. 1. ſolus eum abſolvit, & contra iſtud judicium nemo umquam Græcus excepit ob defectum authoritatis. 335. 2.
Vitalis licet detectus, à Sancto Cyrillo in Libro ad Reginas adducitur inter authentica SS. PP. teſtimonia. *ibid.*
Urbani Siccenſis Epiſcopi Romana Appellatio, 249. 2. 250. 1. Ex Hipponenſi Clericorum Monaſterio promotus eſt ad Epiſcopatum. 250. 1. Ejus frequenter meminit Sanctus Auguſtinus, *ibid.* Succeſſit Fortunatiano. *ibid.* Fuit author famoſæ, ac infelicis cum Apiario controverſiæ, 250. 2. jubetur ab Urbano corrigere vias ſuas. 253. 2.
Urbicariæ Provinciæ, quid Romanis fuerint? 120. 2. Urbicariæ Provinciæ decem recenſentur, *ibid.* Omnes excepta Sardinia immediato Metropolitico jure ſuberant Romano Pontifici. *ibid.*
Urſi & Tuentii ordinatio diſcuſſa. 43. 2.
Urſicini Antipapæ, licet Coloniam relegati factio, graviter vexavit Eccleſias. 35. 2.

X

Xantippus apud Auguſtinum mendoſè ſcribitur *Tagaſtenſis Epiſcopus*: legendum videtur *Xantippus Tigiſenſis*. 206. 1.
Xyſtus Pontifex in cauſa Idduæ Smyrnenſis Epiſcopi non eſt uſus Apoſtolico pectore. 137. 1. Anathema dicit Pelagio & Cæleſtio. 276. 1.
Xyſtus III. comparatus Patriarchæ, ac Prophetæ Moyſi. 327. 1. 331. 1.
Xyſtus III. quid præſtiterit in negotio appellationis ad ſe factæ per Eutherium Thianenſem, & Helladium Tharſenſem Metropolitam. 332. 2.

Z

Zephyrinus primus author clementiæ erga Mœchos. 72. 1.
Zozymi epiſtola ad Simplicium Viennenſem per Joannem à Boſco Pariſienſem adducta eſt legitima. 46. 2.
Zozymi Pontificis Acta circa Apiarium Presbyterum, 253. 2. Admiſit Apiarium appellantem ad judicium retractatorium, *ibid.* In cauſa Apiarii non fuit ſubreptione præventus, 250. 1. Miſit in Africam quatuor Capitula, mandans tria priora deinceps obervari. *ibid.*

Repa-

Reparatio Apiarii fuit valida, at illegitima. 223. 1.
Zozimus à Cæleſtio deceptus, 274. 1. Circa perſonam, non circa dogma. *ibid.* 274. 2. Non tamen temerè proceſſit, *ibid.* Edidit celeberrimam ad omnes ſub Cœlo Eccleſias Tractoriam, qua Cæleſtii, & Pelagii dogmata damnantur, & omnes ſub Cœlo Epiſcopos juſſit ſubſcribere. 276. 1. Latet, aut periit iſta epiſtola, 277. 1. Julianus Eclanenſis pertinaciſſimè detrectat illi ſubſcribere, & appellat ad generale Concilium. 276. 2.
Zozymus appellantem Celeſtium non admiſit, nec abſolvit. 215. 2. Ob Cæleſtii aut Pelagii cauſam non miſit Legatos in Africam, *ibid.* Noluit ex Africa evocare Accuſatorem, & Adverſarios Cæleſtii, niſi prius cognoviſſet eſſe veriſimile viri corrigendi fundamentum. 274. 1. Reſumptam Cæleſtii appellationem admittit. *ibid.* In cunctis circa Cœleſtium geſtis, & ſcriptis Apoſtolicam veritatem non eſt prævaricatus, teſte Auguſtino inſigniter id demonſtrante. 277. 1.
Zozymus cum Clero Romano à Juliano Eclanenſi calumnioſè accuſatur. 276. 2.
Zozymus Heroten, & Lazarum ab omni communione ſubmovit, 21. 1. 42. 2. Cauſam Urſi ac Tuentii Gallorum diſcutit. 21. 2. Ad ſetrahit primam inſtantiam Proculi Maſſilienſis Epiſcopi. 34. 1.
Zozymus Sardicenſes Canones, an primus agnoverit? 121. 2. Sardicenſes Canones, cur ſcripſerit eſſe Nicænos? 281. 2. Hujus locutionis non fuit primus Author. 282. 1.
Zozymus quando obierit? 255. 2.
Zozymus ſuam Tractoriam, unàque Imperialem legem miſit ad Orientales Eccleſias. 277. 2. Etiam Hieroſolymam, propter Praylium Joannis Hieroſolymitani ſucceſſorem. *ibid.*

FINIS.

252.787

Digitized by Google

Digitized by Google

IV
E23